

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Kabinet-Beel is geen rechts kabinet

EEN grote meerderheid van de Tweede Kamer heeft haar fiat gegeven aan het optreden van het interim-kabinet Beel, dat behoudens de zorg voor de dagelijkse gang van zaken, de ontbinding van de Tweede Kamer als haar voornaamste taak zal zien. Hoewel dit kabinet niet veel voor de Kamer zal verschijnen, moet men zijn taak niet licht opvatten. In de eerste plaats worden de niet-socialistische ministers van het kabinet-Drees (aangevuld met premier Beel) voor een enorme zware taak gesteld. Tien man moeten veertien departementen beheren! Dat is geen kleinigheid en men moet dan ook respect hebben voor de mannen die zich daartoe, in 's lands belang, bereid hebben verklaard. De lopende gang van zaken behartigen kan soms heel moeilijk zijn. Dat is rond de Kerstdagen wel gebleken, toen de Franse franc devalueerde en het probleem van de inwisselbaarheid van de Europese valuta aan de orde kwam. We kunnen ons gelukkig prijzen, dat juist minister Zijlstra, die voor het monetair beleid zo'n grote belangstelling heeft, op de Kneuterdijk zetelt. Want we zijn er van overtuigd, dat de komende maanden goed op onze gulden zal worden gepast.

Het interim-kabinet Beel is geen rechts kabinet, ook al zitten daarin uitsluitend ministers, die nauwe verbanden hebben met de christelijke partijen. Het is in de volle zin van het woord een „overgangskabinet”, dat moest optreden, omdat er geen ander kabinet was te formeren en omdat het oude kabinet Drees niet bereid was de Tweede Kamer te ontbinden en vervroegde verkiezingen uit te schrijven. Natuurlijk, wat de persoonlijke samenstelling betreft zou het een rechts kabinet kunnen zijn. Maar in politiek opzicht kan dit interim-kabinet nooit deze signatuur dragen. Een waarlijk rechts kabinet, met slechts een meerderheid van twee zetels, zou een sterk parlementair kabinet moeten zijn. De rechtse fracties zouden zich aan het program van dit kabinet gebonden moeten voelen. Dat is nu niet het geval. Hoewel het program van het interim-kabinet Beel zeer eenvoudig is, is uitdrukkelijk uitgesproken, dat het in geen enkel opzicht op een fractie steunt.

De socialistische Tweede Kamerfractie lachte wat smalend toen minister Beel dit met nadruk stelde, tijdens de voorlezing van de regeringsverklaring. Zij hebben er nu eenmaal behoefte aan het kabinet Beel als rechts te betitelen. Zoals we uiteen hebben gezet, geheel ten onrechte dus. Bovendien zullen de socialistische in de praktijk wel merken dat dit ministerie, al draagt het dan een interim karakter, waarlijk geen verlengstuk van bepaalde partijbureaus is, maar dat de ministers, zoals het behoort, zich zullen gedragen als dienaren der Kroon, die beslissingen nemen in 's lands belang.

De socialistische hebben zich tegen de Kamerontbinding verzet. Maar hun motie „dat Kamerontbinding niet door 's lands belang wordt gevorderd” werd met 86 tegen 54 stemmen verworpen. Alleen socialistische en communisten stemden voor deze motie. Z. won dus het kabinet Beel het pleit. De heer Burger en de zijnen stonden op het standpunt dat de Kamermeerderheid die, formeel gesproken, het kabinet-

Drees ten val had gebracht, eerst had moeten proberen een nieuw kabinet te vormen, alvorens er een ministerie zou komen, dat tot taak kreeg de Kamerontbinding te regelen. Maar formateur Beel zeide op de hoogte te zijn van het rapport van informateur Beel, waarin dus kennelijk aan H.M. de Koningin werd geschreven dat er geen ander kabinet te maken was. Dit bevredigde de socialistische niet. Zij hadden openlijk willen laten blijken dat prof. Romme niet bereid of niet in staat was een kabinet te formeren. Dat kabinet zou dan het rechtse kabinet geweest moeten zijn.

De voorzitter van de K.V.P.-fractie, prof. Romme betoogde echter, dat niet hij (als leider van de Kamermeerderheid) een kabinet had moeten formeren, maar de socialistische. In ons staatsrecht geldt de algemene regel: wie breekt betaalt. Volgens de heer Romme hebben de socialistische gebroken, omdat de ministerscrisis, ontstaan door het „onaanvaardbaar” van minister Hofstra, tenslotte uitgroeide tot de ontslagaanvraag van alle andere socialistische bewindslieden.

Dat was een weinig overtuigende redenering. Want de Kamermeerderheid die het „onaanvaardbaar” negeerde, wist wat zij deed. Zij wist dat dit het einde zou betekenen van het kabinet-Drees.

De heer Bruins Slot stelde daarentegen dat de socialistische de feitelijke verantwoordelijkheid voor deze gang van zaken dragen. Er was onrust in de P.v.d.A., zo zei hij, vooral na de twee verkiezingsnederlagen. Die nederlagen noodzaakten de socialistische de eigen ministers en het kabinet tussen de benen te lopen. Het waren dan ook de rechtse partijen, aldus de heer Bruins Slot, die bij de behandeling van de belastingdebatten konden klagen over de fameuze druppel die de emmer doet overlopen. „Wij stonden tegenover de dictatuur van de P.v.d.A.”, aldus de antirevolutionaire fractievoorzitter. En hij doelde daarmee op de zeven punten, opgesteld na overleg met de socialistische ministers, op de Fakeldragersdag. De Kamer en het Kabinet zouden voor deze socialistische eisen hebben moeten bukken. Toen dit niet mogelijk bleek heeft de socialistische Kamerfractie de socialistische ministers naar huis gestuurd.

De heer Bruins Slot zou de vorming

De boze moeder en de balsturige jongen

Romme: Je mag best een poos alléén lopen, als je maar niet oversteekt!

van een rechts kabinet, zonder dat het tot taak zou krijgen de Tweede Kamer te ontbinden, niet onmogelijk hebben gemaakt. Maar hij gaf toe, dat, gezien de labiele politieke verhoudingen, voor Kamerontbinding veel te zeggen valt. In ieder geval heeft hij duidelijk doen uitkomen dat de antirevolutionaire partij deze verkiezingen zeker niet schuwt.

Daarbij zullen we kunnen zien hoe het staat met de groei van het pacifisme in de P.v.d.A. en of men zijn woord t.a.v. Nieuw Guinea gestand zal willen doen. En in de derde plaats zal dan blijken of ons volk berust in de verwording van de democratie, aldus de heer Bruins Slot.

Uit dit laatste debat in de Tweede Kamer in 1958 kan slechts één ding blijken: de komende verkiezingsstrijd zal ongemeen fel worden. Evenals in 1956 zal de antirevolutionaire partij de komende maanden duidelijk maken, dat de stelling van de heer Burger, dat de rechtse partijen slechts rijken steunen en armen plukken, een onvolwaardige stelling is.

Wat er na de verkiezingen zal gebeuren? Niemand zal thans op deze vraag een antwoord kunnen geven. Prof. Romme heeft als zijn persoonlijke mening verkondigd, dat hij voorstander blijft van de brede basis. Hij wil de samenwerking met socialistische behouden, al zal deze moeten geschieden op basis van redelijkheid en ge-

lijkwaardigheid. Geen enkele constructieve partij wil hij van deze samenwerking uitsluiten. Dat was een niet onbelangrijke verklaring van de man, die in 1956 niet bereid was het rechtse kabinet te vormen, evenmin als hij dat was in de afgelopen weken. Een verklaring die de antirevolutionaire partij leert, dat zij, evenals zij in het verleden heeft gedaan, de verkiezingen moet ingaan als niemands knecht, maar als een onafhankelijke protestants-christelijk-nationale partij.

DIT NUMMER

- pag. 1 : Het nieuwe kabinet
- pag. 2 : De advies-kandidatenlijst
Stemmen bij volmacht
De verkiezingsstrijd
- pag. 3 : De Gaulle
- pag. 4/5: De school van morgen
Huisvrouwen over de woningbouw
- pag. 6 : Perscommentaren
Een belangrijke bon (Ga er mee op stap, de tijd is nu gunstig!)
- pag. 8 : Radiocommentaren

• Wij zullen het zeer op prijs stellen indien U vóór 15 januari a.s. het abonnementsgeld voor 1959 ad f 6,50 wilt storten op ons giro-nummer 89673.

Na 15 januari worden de kwitanties, verhoogd met incassokosten, ter incasso gegeven.

U verlicht Uw eigen en onze administratie door dit zo spoedig mogelijk in orde te maken. Voor Uw medewerking zeggen wij U bij voorbaat hartelijk dank.

• De eerstvolgende radiocauserie van Drs. C. P. Hazenbosch kunt U beluisteren op donderdag 15 januari van 19.50 tot 20.00 uur over de zender van de N.C.R.V.

De kiesverenigingen ontvingen de

ADVIES-KANDIDATENLIJST

- * Prof. Dr. J. Zijlstra staat op no. 1,
Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot op no. 2.
- * De kiesverenigingen moeten vóór of op 10 januari a.s. vergaderen.

In deze week zijn in onze partij belangrijke beslissingen genomen. Het Centraal Comité stelde een advies-kandidatenlijst vast, die aan de kiesverenigingen en aan de Kamercentrales is toegezonden. Daarbij stelt het Centraal Comité voor op alle lijsten in het land Prof. Dr. J. Zijlstra op plaats no. 1 en Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot op no. 2 te plaatsen! Op de andere plaatsen staan eveneens personen, die in vrijwel de gehele partij bekendheid genieten. Aan de kiesverenigingen is gevraagd om vóór of op 10 januari te vergaderen. Op die wijze kan de uitslag van de stemmingen in de kiesverenigingen uiterlijk met de ochtendpost van dinsdag 13 januari op het bureau van het Centraal Comité binnen zijn. Dat moet ook, want er dient uiterst snel te worden gehandeld, om de kandidatenlijst op de Deputatenvergadering die op 24 januari in Tivoli te Utrecht gehouden wordt, te doen vaststellen.

U begrijpt dat wij op deze plaats niets meer over de advies-kandidatenlijst zeggen. Dit advies spreekt voor zichzelf.

1. Prof. Dr. J. Zijlstra, te Amsterdam, Gereformeerd, Minister.
2. Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, te Aardenhout, Gereformeerd, Kamerlid.
3. Mr. A. B. Roosjen, te Amsterdam, Nederlands Hervormd, Kamerlid.
4. Drs. C. P. Hazenbosch, te Den Dolder, Gereformeerd, Kamerlid.
5. Mr. J. van Aartsen, te 's-Gravenhage, Gereformeerd, Minister.
6. A. W. Biewenga Wzn., te Garsthuizen, Gereformeerd, Kamerlid.
7. H. van Eijnden, te Rotterdam, Gereformeerd, Kamerlid.
8. J. Smalibroek, te Assen, Gereformeerd, Kamerlid.
9. J. van Eibergen, te Utrecht, Nederlands Hervormd, Kamerlid.
10. Prof. Mr. Th. A. Versteeg, te Amsterdam, Christelijk Gereformeerd, Kamerlid.
11. Mr. Dr. E. P. Verkerk, te Boskoop, Nederlands Hervormd, Kamerlid.
12. Mr. B. W. Biesheuvel, te Aardenhout, Gereformeerd, Kamerlid.
13. Mr. Dr. J. Meulink, te Enschede, Gereformeerd (vrijgemaakt), Kamerlid.
14. G. A. Kieft, te Utrecht, Gereformeerd, Kamerlid.
15. C. van Nierop, te Zeist, Gereformeerd, secretaris C.N.V.
16. J. A. van Bennekom, te Middelburg, Gereformeerd, Directeur Kweekschool.
17. Mr. W. Aantjes, te Utrecht, Nederlands Hervormd, adj. secr. Chr. Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond.
18. Dr. A. Veerman, te Rijswijk, Gereformeerd, Conector Lyceum.
19. Mr. C. Boertien, te Diemen, Christelijk Gereformeerd, adj.-secretaris van het Nederlands Instituut van Accountants.
20. Mr. Dr. N. G. Geelkerken, te Leiden, Nederlands Hervormd,

Advocaat en Procureur.

21. B. Roolvink, te Hilversum, Gereformeerd, secretaris C.N.V.
22. P. Renkema, te Appingedam, Gereformeerd (vrijgemaakt), 2e voorzitter C.M.B., voorzitter Chr. Kruideniersbond.
23. P. C. Elfferich, te Delft, Nederlands Hervormd, Wethouder te Delft, Bestuurslid van de C.B.T.B.
24. M. W. Schakel, te Noordeloos, Gereformeerd, Burgemeester.
25. Drs. S. van Tuinen, te Dokkum, Gereformeerd, Burgemeester.
26. Dr. G. J. Stapelkamp, te Utrecht, Gereformeerd, Algemeen secretaris Chr. Aannemers- en Bouwvakpatroonsbond.
27. S. Silvis, te Scheemda, Gereformeerd, Directeur zaadhandel, voorzitter van de Nationale Organisatie van A.R.J.O.S.
28. Mr. G. C. van Dam, te 's-Gravenhage, Gereformeerd, secretaris Verbond van Prot. Chr. Werkgevers in Nederland.
29. Mr. P. van Driel, te Huizen, Gereformeerd, Burgemeester.
30. Ir. W. F. Schut, te Rotterdam, Gereformeerd, Directeur Stichting Stad en Landschap van Zuid-Holland.

Dat de naam van Prof. Mr. P. S. Gerbrandy niet meer op deze lijst voorkomt, vloeit voort uit het feit, dat deze a.r.-voorman wegens zijn leeftijd en om gezondheidsredenen niet meer voor een kandidatuur in aanmerking wenst te komen. In verband met hun leeftijd komen ook Ds. J. Fokkema en Ds. C. van der Zaal niet op het advies voor. Op dit moment moet ten aanzien van deze drie thans nog zitting hebbende Kamerleden met het vermelden van dit feit worden volstaan.

Het stemmen over de kandidatenlijst is een belangrijke taak van de kiesverenigingen. Moge God de besturen en de leden getrouwheid en wijsheid geven bij het volbrengen van deze taak. Ook het Centraal Comité heeft gepoogd in die geest het advies op te stellen.

VEEL MEELEVEN EN VASTBERADENHEID

Op dit moment kunnen we hiervan niet veel zeggen helaas. Doch het aanmelden van nieuwe leden, het spontaan zenden van geld voor de verkiezingskas, een bemoedigend woord, klinkende blijken van paraatheid voor de komende strijd, dit zijn allemaal verblijdende en stimulerende bewijzen dat er in onze partij een gevoel van solidariteit en vastbeslotenheid bestaat waarvan wij hier helaas moeten volstaan met het uitspreken van een woord van diepe erkentelijkheid. De partij is in actie, dat staat voor ons vast. Zij verwacht het niet van mensen, maar zij weet dat thans meer dan ooit naast het gebed het werk aan de orde is. Dat ons antwoord op de ontvangen correspondentie, langer dan normaal, op zich kan laten wachten, zal tijdens de huidige overstelpende drukte, naar wij gaarne aannemen, begrip ontmoeten.

Belangrijk bericht voor besturen der kiesverenigingen en alle leden en geestverwanten

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen. Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis. Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden.

Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

HEILIGT DE STRIJD

HET stelsel van de Evenredige Vertegenwoordiging heeft het karakter van de verkiezingsstrijd ingrijpend gewijzigd. Onder het oude districtenstelsel waren er tienduizenden kiezers, die vrijwel zeker wisten, dat hun stem „verloren” zou gaan. Het kamerdistrict Alfen was zo stevig rechts, dat vele linkse kiezers de moeite niet namen, naar de stembus te gaan. In Limburg en Brabant werden zelfs kamerleden bij enkele kandidaatstelling gekozen. In Leeuwarden was het alleen maar de vraag, of de socialist of de liberaal het zou winnen. De rechterzijde kwam er niet aan te pas. Zo concentreerde de strijd zich om enkele wankele districten, om Enkhuizen, Tietjerksteradeel, Gorinchem enz. Maar sedert 1917 telt elke stem mee. Als in Bladel of Gennep één stem op de A.R.-lijst wordt uitgebracht, dan telt die stem mee. Kleine plukjes stemmen uit een bijna onbekend oord kunnen beslissen over de laatste zetel. Daarom moet onze propaganda zich uitstreken over het gehele land. Geen buurt in Amsterdam en geen hof in Haarlem mag worden overgeslagen, maar ook geen gehucht ergens in een veenpolder en geen dorp beneden de Moerdijk. Wie in de trein zit, merkt soms in de nevelige dag een huis op, tussen wat peppels, aan het einde van een landweg, waarop het water in de wagensporen glinstert. Een verlaten oord, een eenzaam huis. Maar hoogstwaarschijnlijk wonen er minstens twee kiezers. En dus heeft het zin, ons af te vragen: zou dat huis door de a.r.-propagandisten worden overgeslagen of niet? Onze strijdbaarheid kan tot uitdrukking komen in een klinkende demonstratie, maar als we daarmee volstáán, dan maken we ons er te goedkoop af. De ware strijdbaarheid is taai en vasthoudend, en zorgt er voor, dat er niets door de mazen glipt.

MAAR het gaat toch niet maar om het winnen van die ene stem, die laatste stem, hoe belangrijk dat ook zou kunnen zijn.

Er is met onze propaganda iets aan de hand, iets van hoger orde dan het winnen van een stem.

Het gaat er om, een boodschap te brengen aan het Nederlandse volk. Wij hebben uit de vorige eeuw de naam kiesverenigingen geërfd, een naam, die misverstand kan wekken. Het misverstand, als zou onze organisatie alleen maar een taak hebben, als er gekozen moet worden.

Zij heeft een verantwoordelijkheid jegens ons volk, een verantwoordelijkheid, die geestelijk is bepaald.

Als wij daarover nadenken, dan spreken wij over *wegen Gods in Nederland*.

Er is een tijd geweest, dat er in Nederland geen plaats scheen te zijn voor een school met de Bijbel. Een tijd, waarin alles, wat macht en aanzien had, op enkele verrassende uitzonderingen na, ons volk verder stuwde op de weg van vervreemding en ontbinding. Vervreemding van eigen nationale historie, vervreemding van de belijdenis der Reformatie, vervreemding van de springbron van levend water. En dus ook ontbinding, omdat het een volksbestaan dreigde te worden zonder wortels.

En toen heeft de Here zich over ons volk ontfermd. Wanneer wij letten op die wonderlijke verandering, dan vergaat ons de lust, om in mensen te roemen. Dan willen wij wel dankbaar gedenken, dat God ons volk mannen heeft gegeven, die voorop mochten gaan, toen God het volk uitleide uit het diensthuis.

Toen zijn er ongedachte dingen gebeurd in Nederland. Toen is het geruis gehoord van een overvloedige regen. Toen heeft het volk weer leren vragen naar de zuivere verkondiging van het Evangelie. Toen zijn er scholen gebouwd, waarin de Bijbel de centrale plaats kreeg, die hij hoort te hebben. Toen is op staatkundig en maatschappelijk gebied een grote activiteit ontplooid om het Erfdeel der Vaders opnieuw te bouwen en vruchtbaar te maken.

MAAR het is, alsof in deze eeuw de liefde is verflauwd en de trouw is verzwakt. Ons volksleven dreigt te verzanden in oppervlakkigheid en zucht naar stoffelijke welvaart. Daardoor krijgen ontbindende krachten hun kans. Daardoor is het volk vatbaar voor een propaganda, die zegt: op héél dat staatkundige en maatschappelijke erf kunnen wij best neutraal zijn en doen, alsof er nooit een Bijbel in Nederland is gedrukt.

DAAROM is óók de politieke strijd een worsteling om de ziel van het volk.

En zo is er een zware verantwoordelijkheid, om telkens wéér, en speciaal in de verkiezingsstrijd, tot héél het volk te spreken. De boodschap te brengen: tot de wet en de getuigenis. Omdat wij die boodschap willen brengen, dáárom mogen wij geen deur overslaan. Daarom moet ons getuigenis gebracht worden ook bij hen, van wie wij zeker menen te weten, dat zij van onze boodschap niet zijn gediend.

En dáárom is onze propaganda ook een oproep tot *eensgezindheid* van allen, die door genade mogen leven uit de kracht der Reformatie.

WIE de roeping zó mag zien, die begint er ook meer van te verstaan, wat het zeggen wilde, als het volk Israël zich *heiligde* tot de strijd. Want een wereldgelijkvormig leven maakt een Evangelische boodschap krachteloos.

Heiligt de strijd! Sluit de gelederen!

Dat is in de diepste zin een oproep tot bekering. Er zijn er velen onder ons, die het vroeger op de Christelijke school hebben geleerd: 'k Ben slechts een wapendrager...

En wapendrager, die een Koning dient, „die mij ook heeft verlost.” En daarom: „En nabij mijn Leidsman mag ik altoos staan.”

Het is hetzelfde getuigenis, dat doorklinkt in de psalm, die we op al onze Deputatenvergaderingen zingen:

*Want God is ons ten schild in 't strijdpark van dit leven
En onze Koning is van Israels God gegeven.*

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris G. J. H. Griffioen

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef K 1700-115935 Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

• Aan de lijn

In ons hoofdartikel van deze week is sprake van dat huis, dat kleine boerenbedrijf, dat aan het einde van de landweg tussen de peppels staat. Het eenzame huis, maar vlak bij de spoorlijn. En daar denderen en zoemen dagelijks tientallen treinen voorbij. Als in deze korte dagen des morgens laat het daglicht komt, dan kijken reizigers naar buiten en zien de grauwe wolken, waartussen lichte verten zichtbaar worden. En zij zien ook dat eenzame huis, dat schijnbaar zo verlaten huis en zij denken misschien: je zult dáár wonen en dan in de winter, stel je voor...

Maar we zullen ons best doen, dat in véle gevallen aan die talrijke reizigers wat anders opvalt. En elke dag eerder opvalt, omdat de dageraad eerder komt. Op het erf van dat huis moet een bord staan, zodat de reizigers, de honderden reizigers, elke dag, als ze een blik uit de trein werpen, dat nummer zien, het lijstnummer van onze partij. Met die twee letters A.R.

Er zijn mensen, die menen, dat zoiets geen zin heeft. Zij vergissen zich. Het heeft de betekenis van de suggestie. En die suggestie onderstreept, doordat het nummer en de naam dikwijls wordt gezien, op verrassende wijze wordt gezien.

Hoeveel reizigers kijken elke dag uit het raam? Hoeveel treinen passeren er dagelijks Halfweg, Barendrecht, Woerden, Ermelo, Bilthoven, Muiden of Staphorst? Deze maand schenken alle kiesverenigingen aandacht aan deze vraag: waar is in ons rayon de plaats, waar het bord moet staan, dat de aandacht trekt? Als de keus moeilijk is tussen een aantal plaatsen, dan is het de eenvoudigste oplossing, dat op al die plaatsen een bord wordt gezet.

De naam en het nummer, dat is in zulke gevallen genoeg.

• Positief en duidelijk

Op het grote bord, waar de duizenden dagelijks passeren, staat alleen ons nummer en onze naam. Die naam heeft voor sommigen iets geheimzinnigs misschien.

Maar we zullen ze niet in het onzekere laten.

Onze verkiezingslectuur moet komen in ieder huis, van Roodeschool tot Sluis.

In ieder huis, Van Roodeschool tot Sluis.

Maar dan verkiezingslectuur, propagandalectuur van de beste soort. Eerlijk en duidelijk. En principieel. Ook hier moet het zo zijn, dat we kunnen zeggen: we hebben ons in deze politieke boodschap het Evangelie van Christus niet geschaamd.

Zo is onze propagandalectuur de toelichting, huis aan huis, van het nummer en de naam, die overal in het land duidelijk worden gezien.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

De Assemblée Nationale die in het politieke leven van Frankrijk zo'n belangrijke rol heeft gespeeld. Zal dat in de toekomst ook nog het geval zijn?

Charles de Gaulle

NU Charles André Joseph Marie de Gaulle de eerste president van de door hem gestichte Vijfde Franse republiek is geworden, is de moeilijkste periode in zijn loopbaan, die reeds een respectabele staat van dienst te zien geeft, aangebroken. In de overgangperiode van een half jaar, die thans achter ons ligt, heeft hij gelegenheid gekregen, de Franse staatszaken geheel naar eigen inzicht te regelen. De grote meerderheid van het Franse volk gaf hem in blind vertrouwen een grondwet, die hem als president uitzonderlijk grote bevoegdheden verstrekt. De Gaulle heeft nu gekregen, wat de politici hem kort na de tweede wereldoorlog hebben onthouden. En nu is het de grote vraag, wat hij met de macht, die hem is toebedeeld, gaat doen, of (beter gezegd) kan doen.

Het is nl. nog geen uitgemaakte zaak, dat president De Gaulle in het nieuwe Frankrijk met al zijn bevoegdheden kan doen, wat hij het beste voor zijn land acht. Want ook al heeft de Nationale vergadering niet meer de machtige positie van voorheen, De Gaulle zal spoedig tot de ontdekking komen, dat hij terdege rekening moet houden met de wensen van de conservatieve groeperingen (die ter onderscheiding van communisten en socialisten als rechts worden aangeduid), welke over een geduchte meerderheid beschikken.

Niet alleen deze meerderheid in de Nationale vergadering en het feit, dat een voornamelijk uit conservatieven bestaand kabinet grote invloed zal hebben op de gang van zaken in Frankrijk, zullen er oorzaak van zijn, dat president De Gaulle gedwarsboemd kan worden bij de uitvoering van zijn plannen. Het zullen de leiders van de doelde conservatieve groeperingen zijn, die zich gedragen weten door grote groepen van de bevolking in Algerije en het „moederland” en last but not least door een belangrijk deel van de legerleiding, die — met name in Algerije — zeker niet als één man achter De Gaulle staat, ook al weet men de schijn op te houden.

We zien dus, dat niet De Gaulle en de nieuwe grondwet op zichzelf een gevaar opleveren voor de Franse samenleving, maar dat dit dreigt van de zijde der krachten, die de revolutie van dit jaar hebben geensceneerd en thans niet slechts in Algerije, doch ook in Frankrijk zelf de politieke lakens uitdelen, als president De Gaulle niet het volle gewicht van zijn persoonlijkheid gebruikt om dit te voorkomen. Thans begint zich reeds het verzuim van de generaal te wreken, in mei van dit jaar de revolutie van burgers en militairen in Algerije tegen het gezag van Parijs te veroordelen.

Levensdoel

DEZE uitvoerige inleiding leek ons noodzakelijk om de huidige positie van Charles de Gaulle beter te kunnen zien tegen de achtergrond van het leven en streven van deze in verschillende opzichten indrukwekkende figuur. Als jongeman had hij het al niet gemakkelijk. Toen hij op een sombere novemberdag in 1890 werd geboren, was de politieke situatie in Frankrijk al niet veel beter dan zij in de jaren voor en na de tweede wereldoorlog was. Van zijn vader, die nog tegen de

president van de republiek, die hij „uit de modder heeft opgeraapt”

Pruisische legers had gevochten erfde hij de overtuiging, dat voor Frankrijk nog een grote toekomst was weggelegd. Maar toen hij wat meer van het leven gezien had, voelde hij zich terneergeslagen door de politieke verwarring en de nationale verdeeldheid, die hij overal ontwaarde. In die periode rijpte bij hem de gedachte, dat hij iets voor zijn vaderland moest doen om aan dat verval een eind te maken. Hij zag dit ten slotte als zijn levensdoel en twijfelde er niet aan, dat zijn kans eens zou komen.

Typerend voor Charles de Gaulle was voorts, dat hij aanvankelijk besloten had, zendeling te worden. Zijn leven zou dan een geheel ander verloop hebben gehad en zijn dadendrang zou een gans ander doel hebben gediend. Het heeft echter niet zo mogen zijn. Charles ging tenslotte naar de militaire academie van St. Cyr, waar hij al spoedig de bijnaam „Lange asperge” kreeg. Hij behoorde tot de uitblinkers en werd — nadat hij afgestudeerd was — ingedeeld bij het 33ste infanterieregiment van de kolonel Henri Philippe Pétain. Deze latere maarschalk van Frankrijk, die op zijn oude dag zulk een verschrikkelijke vergissing zou maken, had spoedig de grootste bewondering

De moeilijkste periode van zijn loopbaan is begonnen

voor zijn ondergeschikte. Na de eerste wereldoorlog, waarin de jonge De Gaulle driemaal uit Duitse gevangenschap ontvluchtte (de derde maal met succes) ernstige verwondingen opliep en wegens zijn moedige houding met het Croix de guerre werd onderscheiden, schreef Pétain volgens Time over De Gaulle: „Eenmaal zal een dankbaar Frankrijk een beroep op hem doen”.

Toen evenwel ongeveer twintig jaar later de tweede wereldoorlog al was uitgebroken, had het blijkbaar weinig dankbare Frankrijk nog steeds geen beroep op De Gaulle gedaan. Diens stem was in de periode tussen de beide wereldoorlogen eens roepende in de woestijn geweest. In het Politieke portret, dat wij in Nederlandse Gedachten van 15 maart van vorig jaar, enkele maanden voor de „machtsovername”, schreven, herinnerden we er reeds aan, dat hij in woord en geschrift de Franse militaire en politieke leiders gewezen had op de zijns inziens enorme fouten, welke bij de organisatie van de verdediging van Frankrijk gemaakt werden. Zijn boek „Het leger van de toekomst” werd in Franse militaire en politieke kringen volkomen genegeerd. In het Duitsland van Hitler werd het evenwel gebruikt als leidraad bij het organiseren van de pantserdivisies, die in de tweede wereldoorlog in enkele bliksemoffensieven alle legers op het Europese vasteland van de kaart zouden vegen...

Geroepen

EN zo was Frankrijk, toen de catastrofe een feit werd, geheel onvoorbereid. Pas toen het front op instorten stond, herinnerde men zich (niet in militaire, maar in politieke kringen) dat er nog een zekere De Gaulle was, die iets van de moderne oorlogvoering afwist: Paul Reynaud, die Edouard Daladier opvolgde als minister van oorlog, ontbood De Gaulle bij zich en maakte hem onderminister, nadat hij zich aan de Somme aan het hoofd van een gemechaniseerde eenheid had onderscheiden. Tweemaal vloog De Gaulle, die inmiddels tot brigade-generaal was bevorderd naar Londen om met Churchill overleg te plegen. Voordat hij voor de tweede maal naar de Britse hoofdstad vloog heeft hij nog getracht de oude maarschalk Pétain er van te weerhouden, een wapenstilstand met de Duitsers te sluiten. Het heeft toen weinig gescheeld, of men had De Gaulle in de plaats van de tekort schietende Weygand tot opperbevelhebber benoemd.

Het is echter geheel anders verlopen. Toen De Gaulle in Londen was gearriveerd om de besprekingen met Churchill te hervatten, vernam hij, dat Pétain toch een wapenstilstand met Hitler had gesloten. En de generaal, die als onderminister van oorlog reeds

maatregelen genomen had om zoveel mogelijk Franse troepen via het zuiden naar Noord-Afrika over te brengen, aarzelde niet, onmiddellijk op deze verkapte capitulatie te reageren met de beroemde verklaring, dat Frankrijk wel een slag, maar niet de oorlog had verloren.

Op dat ogenblik deed generaal Charles de Gaulle pas echt zijn intrede in de Franse historie. Niet als politicus, maar als militair zou hij in de jaren, die daarop volgden, beroemd worden: hij slaagde er in, de Vrije Franse strijdkrachten te formeren, die een belangrijk aandeel hadden in de oorlogvoering. Zijn pogingen, in politiek opzicht eenheid tot stand te brengen tussen de Franse politieke leiders, die naar het buitenland waren uitgeweken, mislukten echter jammerlijk, zij het mede tengevolge van de houding zijner bondgenoten: de Verenigde Staten en Engeland.

Met Eisenhower kon De Gaulle in de oorlog vrij aardig opschieten, maar met Roosevelt was dit niet het geval. Deze gaf dikwijls blijk van zijn misnoegen over het autoritaire optreden van de Franse generaal, die voor zijn verslagen land een positie opeiste, welke het naar de mening van de Amerikaanse president niet langer verdiende.

Churchill, wiens betrekkingen met De Gaulle ook niet van bijzonder hartelijke aard waren, verzuchtte eens, dat het zwaarste kruis, hetwelk hij in de tweede wereldoorlog had moeten dragen, dat van Lotharingen (het symbool van De Gaulle) was... Van Roosevelt stamt het gezegde, dat De Gaulle zich tijdens de besprekingen in Casablanca eerst gedroeg als Jeanne d'Arc en later beweerde, Georges Clemenceau te zijn... zo citeren we uit het Amerikaanse weekblad Newsweek.

Niettemin bewees De Gaulle zijn land onschatbare diensten, juist dank zij zijn onverzettelijkheid, die hem zowel bij de Amerikanen en Britten als bij de Russen tot een weinig gewaardeerde bondgenoot maakte. Toen de oorlog geëindigd was, behoorde Frankrijk tot de Grote Vier, die de toon zouden aangeven in de wereldpolitiek. Enorm was het enthousiasme, dat De Gaulle ten deel viel bij zijn aankomst te Parijs. Men beschouwde hem als de redder van het vaderland en het zag er naar uit, dat men ook de oplossing van de politieke problemen, die het land voor het uitbreken van de tweede wereldoorlog bijna naar de ondergang hadden gesleept, aan hem zou overlaten.

Ornament

DE GAULLE maakte zichzelf voorlopig president van de Franse republiek die — zoals hij eens gezegd heeft

• Vervolg op pag. 6

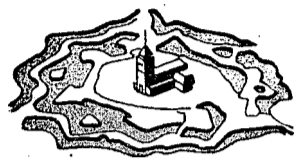
UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

KAKES' BOUWBEDRIJF

Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTWIJDE 164 — Tel. 02980—62945 — ZAANDAM

N.V. AANNEMERS- EN HANDELSBEDRIJF

VAN OORD WERKENDAM
Hoogstraat 73a
Telefoon 444
RIJSWERKEN, GRONDWERKEN, ASFALTWERKEN

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
Tel. K 1748—745 en 746
Postbus 30 - 's-GRAVENZANDE

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam Tel 798604-53257

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 116250

D. Meijer - Aannemer
van NIEUWBOUW, VERBOUW- en REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerproducten en andere materialen. - Telefoon 7690
Werkplaats Zuilhoffstr. 2, Tel. 7952
SASSENHEIM

Firma C. Vermeer en Zoon's
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel. K 1894-1230 · Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafellanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stiften enz.

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
EEN WILDSCHUT WONING
IS EEN WONING VOOR UW LEVEN
LEIDSEWEG 93 A TELEFOON 030 - 34847

Constructiewerkplaats
„BAILY”
NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36
Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

A. Baars Azn
Exploitatie van
baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

WAT vinden de huisvrouwen van de nieuwe woningen? De meesten zijn blij, dat ze een woning hebben en genieten ervan vrij te zijn achter hun eigen deur en in hun eigen huis.
Maar toch bleek via vele gesprekken met de bewoonsters, dat er nog wel wensen waren. Eén van de voornaamste bezwaren is wel de geluidshinder, die men ondervindt. Men leeft te veel het leven van de omwonenden mee. Een moeder van een paar levenslustige kinderen klaagde erover, dat ze haar kroost bijna niet kon opvoeden. Wanneer de kinderen thuis kwamen werden direct de schoentjes uitgedaan, daar anders de beneden buurman ogenblikkelijk aan de bel trok, om te vertellen dat het getrappel van de voetjes hem gek maakte. Wilde moeder op flinke toon de jeugd tot de orde roepen dan konden de burens links en rechts dit gesprek woordelijk verstaan. En wat te zeggen van de radio, de stofzuiger, de piano? Allemaal geluiden die de woningen binnendringen en de bewoners hinderen in hun privéleven.

Zon en frisse lucht in de woning uitstekend! Maar waarom in een land als het onze, waar het bijna altijd waait en de temperatuur meestal verre van behaaglijk is, zulk enorme glaswanden in de woning aanbrengen, soms nog doorgetrokken tot op de vloer. Enkele radicale bewoners zag ik dan ook aan de buitenkant een paar stevige planken er tegenaan slaan. Wat het exterieur zeker niet aantrekkelijk maakte. Behalve de kou, die men ondervindt zijn deze woningen alermintst bevorderlijk voor het leiden van een intiem gezinsleven. Men kan van buiten af alles zien wat in de woning gebeurt, waardoor men in zijn eigen huis alweer geen vrij mens is. In de woningen wordt dikwijls ook te veel glas tussen de verschillende vertrekken aangebracht. Het voordeel hiervan is, dat het huis groter lijkt en de zon ook in vertrekken, die op het Noorden liggen kan schijnen. Maar hier is ook een groot nadeel aan verbonden. Ik hoorde eens iemand zeggen: dergelijke huizen hebben geen „binnenkamer” meer. En om het modern te zeggen er is geen „privacy” in de woning.

Meestal lossen de bewoners dit teveel aan doorkijk op door gordijnen voor de afscheidingen te hangen, waarmee de bedoeling van de architect teniet wordt gedaan, terwijl men een muurwand, waar nog eens een groot meubelstuk als boekenkast of piano kan staan moet missen.
Een derde punt is de persoonlijke hygiëne. Tegenwoordig is de wasdouchecel wel in alle woningen aangebracht. Maar dit is dan meestal de enige wasgelegenheid voor het hele gezin. Ook wanneer het een groot gezin is. Bij de grotere woningen dringt de bouw- en adviescommissie steeds aan op een tweede wasgelegenheid bij voorkeur op de slaapkamer van de ouders. En ge-

meer tot hoogbouw overgegaan moeten worden om tenminste om huizen heen wat ruimte te kunnen scheppen. Maar men zal voorzichtig moeten maken, die geluidshindererend werken. Er worden op punt reeds verschillende proeven genomen. Eén ding is echter zeker: wat men ook toepast het zal de woning duurder maken. Men zal de moeten kiezen tussen een bepaald voorziening of minder rust in eigen huis. En ik geloof, dat het eerste de voorkeur moet hebben, desnood zal een hogere huur geaccepteerd moeten worden.

Verder zal aandacht geschonken moeten worden aan de situering van de verschillende vertrekken. Bijgeen slaapkamers, die grenzen aan het gemeenschappelijk trappenhuis. Het eengezinshuis heeft het groot voordeel, dat slaapkamers op de verdieping liggen, waardoor een duidelijke scheiding tussen woon- en slaappgedeelte verkregen wordt. Enkele architecten hebben kans gezien een dergelijke scheiding te maken in een etagewoning. Om niet veel ruimte aan gangen verloren laten gaan, kan men de slaapkamers alleen bereiken via de woonkamer. Pas bij de bewoning kunnen worden en nadelen ervaren worden, maar een rustig slapen is verzekerd.

Klachten van huisvrouwen over de woningbouw

lukkig dikwijls met gunstig resultaat.

Eigenlijk zou er een scheiding moeten zijn tussen de persoonlijke hygiëne en de wasruimte. Want wanneer men met de was bezig is, wat in een jong gezin meerdere malen in de week het geval is, dan is de wasgelegenheid voor het gezin geblokkeerd.

Dit zijn zo enkele klachten en wensen, waarmee, de vrouwen die lid zijn van de adviescommissies in aanraking komen.

Gelukkig kregen zij een tijdje geleden steun van de artsen, die in oktober in Hilversum een tweedaags congres hielden, waar gesproken werd over het gezonde woon- en werkmilieu. Naast andere punten u.o. de juiste hoogte en breedte van het aanrecht en de speelruimte voor de kinderen werd grote aandacht geschonken aan het probleem van de geluidshinder. Vooral de geluidshinder heeft steeds meer nare gevolgen voor de geestelijke gezondheid van ons volk. In ons dichtbevolkte land zal steeds

Wat mij altijd weer opvalt is de enorme aanpassingsvermogen van de mens beschikt. Het staat daar onveranderlijk, maar de bewoners passen zich ook bij ongerief, aan. Maar waarom der krachttoer van een mens te vragen wanneer door goed doordenken rekening houden met de toekomstige bewoners, veel van dit ongerief voorkomen kan worden.

Dit houdt in dat men zich rekenschap moet geven van alles wat afspeelt en moet afspeelen in de woning. Dit zal zo doelmatig en efficiënt mogelijk moeten gebeuren. Een fabriek wordt alles uitgedaagd om de produktiviteit op te voeren. Maar geldt dit ook niet voor de voeren van de huishouding? Laat de huisvrouw soms in de letterlijk zin „van het kastje naar de muur lopen”. Ook zij zal het werk zo efficiënt mogelijk moeten doen om tijd over te kunnen houden voor haar gezin.
C. M. Tonkens-Kaas

BOEKEN en periodieken

„MOEDER DITTA” door A. M. de Moor-Ringnald. Vierde druk. Uitgegeven door T. Wever te Franeker. Prijs f 5,90.

DITTA, een dromerige vrouw, vertelt de geschiedenis van haar jeugd, haar huwelijk met een nuchtere zakenman en de ups en downs van haar gezin met zes kinderen.
De wel zeer uiteenlopende karakters van de kinderen worden prachtig beschreven.
Ondanks veel zorgen en verdriet om haar kinderen kan Ditta, door haar rotsvast geloof het leven toch altijd weer aan.
Dit is een goed christelijk boek, zonder de geijkte bekeringsgeschiedenissen. Een eerlijk verhaal van een hedendaags christelijk gezin.
Wij bevelen het van harte aan.

„De Wereld heeft geen Vader,” vertaald door Ds. W. Kreuzen. Uitgegeven door T. Wever te Franeker. Prijs f 3,95.

HET begrip „gezag” is bezig te deva-lueren. Ieder die het verstaat om zich heen te zien (en dat behoort dan nog niet eens met een „arendsblik” te geschieden), kan dit constateren. Dit verschijnsel geldt niet alleen de staatkunde, hoewel wij ons in het kader van dit blad het meest voor dit verschijnsel op dat terrein interesseeren, doch ook voor het domein van het gezin, de school, de kerk en gaat U maar door.
De Hamburger theoloog en sociaal-psycholoog Prof. H. R. Müller-Schwefe heeft de oorzaak van deze gestage uitholling van het gezag in vrijwel alle samenlevingsverbanden samengebond in de titel van het boek: De wereld heeft geen vader! Hij bedoelt hiermee

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 Anti-revolutionaire Partij stichting.

bestelno.	omschrijving	prijs
60.	Calvijn en de staatkunde, Prof. Dr. D. Nauta	f 1,20
61.	De reformatie en de staatkunde, door dr. D. J. de Groot	„ 1,40
65.	Onze houding tot de S.G.P., door Mr. C. J. Verplanke	„ 0,75
71.	Voor geloof en vrijheid, redevoeringen 75-jarig bestaan van de A.R. Partij	„ 1,—
72.	Christelijk sociale politiek in deze tijd, door A. Borst Pzn., M. Ruppert, H. van Eysden, Drs. A. R. van Nes	„ 0,90
81.	Waarom ben ik A.R.?, door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,50
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50
87.	De A.R. P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk	„ 1,25
88.	Nederlands Nieuw-Guinea	„ 0,50
90.	Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies)	„ 0,60
91.	Beginselprogramma (gewijzigd	

aan te geven dat de moderne mens zijn mondigheid proclameert, doch daarbij dikwijls tot mislukken gedoemd is omdat hij zich daarbij niet door Christus laat leiden.

In 98 pagina's geeft dit boekje een aanklacht, doch ook een remedie, tegen het tekortschieten der aardse „vaders” (in allerlei levensverbanden) sinds zij de band met de hemelse Vader, de Bron van alle gezag zijn kwijtgeraakt. De schrijver is geen bewonderaar van Barth en diens „das Gebot der Stunde”. Hoewel wij het op sommige punten, onder anderen zijn verlangen naar de concretisering van het geestelijk vaderschap door middel van de biecht (ook voor protestanten) niet eens zijn, geeft dit werkje toch op menige plaats een verhelderende kijk op de vragen, die zich in verband met de bovengenoemde problematiek aan ons voordoen. Wij bevelen het vooral ter lezing aan, omdat het het vraagstuk van de gezagscrisis schriftuurlijk benadert.

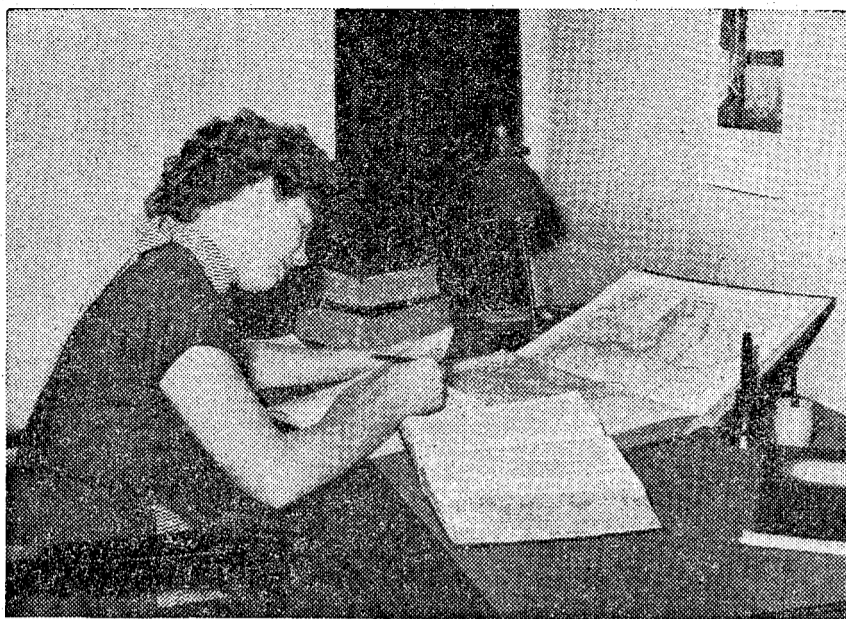
10 januari 1934)	92.	Kabinetformatie 1956, docer dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot . . . . .
	94.	Het schild der vrijheid (veis slag Onderwijscongres 1956) . . . . .
	95.	Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies) . . . . .
	96.	Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies) . . . . .
	101.	Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. Th. Zuidema en drs. C. P. H. J. zenbosch (voor A.R.J.O.) . . . . .
		Studieconferentie 11 oktober 1957) . . . . .
	102.	Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram . . . . .
	103.	Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma . . . . .
	104.	Statuten der A.R. Partij de A.R. Partijstichting . . . . .
	106.	Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie/gemeente) . . . . .
	110.	Arjosschetsenbundel 1958 . . . . .
	111.	Bouwen op het fundament door dr. W. P. Berghuis . . . . .

Pas verschenen:
112. Woningbouw en huurbeleid (rapport College v. Advies)
113. Samen leven (referaten A.R. J.O.S. Studieconferentie 1958)
114. Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen) . . . . .
115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Bisschoppingsing Tweede Kamer op 30-9-'58) . . . . .
116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. O. Hellema (verslag rede discussie Conferentie A.R. Werkgevers) . . . . .
117. Geestesmerk der reformatie door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958) . . . . .
118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuiperstichting

De school van morgen (2)

EEN vijfde deel van ons volk was, zo zagen we de vorige week, geschikt voor het Ulo onderwijs. Op dit ogenblik valt dit onder de Lageronderwijswet, zodat dus de ouders in feite kunnen beslissen of en waar een christelijke Ulo-school zal worden gesticht. In het onlangs bij de Tweede Kamer ingediende wetsontwerp draagt dit schooltype de naam „Mavo” (Middelbaar Algemeen Vormend Onderwijs). Deze school zal voortaan ook alleen maar kunnen worden gesticht als de Minister haar wil plaatsen op een Plan. En zij wordt opgeheven (art. 101, lid 5) „indien de school in het tweede en derde leerjaar gedurende drie achtereenvolgende leerjaren telkens is bezocht voor minder dan gemiddeld twintig leerlingen per leerjaar”.

De leerlingen van onze middelbare scholen moeten hard blokken. Een 60-urige „arbeidsweek” is normaal. Zo kweken wij overwerkte stumpers zegt de schrijver van bijgaand artikel.

Aangezien tegenwoordig de meeste Mulo-scholen een vierjarige cursus hebben — zullen we moeten aannemen dat óók de toekomstige Mavo-scholen 4 leerjaren zullen hebben. Dat betekent dan dat een Mavo-school met ongeveer 100 leerlingen ins loopt zijn recht op subsidie te verliezen.

Ik beschik op het ogenblik niet over de gegevens om na te gaan hoe veel Mulo(Mavo)scholen er dan zullen verdwijnen. Maar ik ben er zeker van dat dit een groot aantal is. Dan zullen vele ouders, vooral ten lande, genoodzaakt zijn hun kinderen naar de openbare school te sturen.

Óók het omgekeerde kan natuurlijk voorkomen — en dan is de Christelijke school verplicht de kinderen, die ouders naar de godsdienstloze school laten gaan, toe te laten (art. 42). Overvakkig zou men zeggen: nu is niet zo erg. Hoe méér kinderen niet-Christelijke gezinnen op de Christelijke school, hoe beter. Afgezien van het feit, dat het onjuist is, ouders daartoe te dwingen (en daar zal het praktisch hier en daar neer komen) is er nog iets anders. schuilt een lelijke adder onder het gras. Maar daarover straks.

Te zwaar belast

VOOR de stichting van VHMO-scholen (in de wet Havo- en VWO-scholen genoemd, d.i. Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs en Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs) komt er een verbetering.

Was men tot dusverre volkomen overgeleverd aan de inzichten van het departement, nu is er althans in een klassebezetting enige houdbaarheid. Evenwel niet méér dan voor de Havo- en Mavo-scholen en dus ondoende.

Voldoet het huidige VHMO aan de eisen, die er aan gesteld moeten worden?

Zijn deze scholen in staat voldoende kandidaten voor de universiteit te leveren en geven zij kinderen een redelijke begaafdheid volgende kans het eindexamen te halen? Kunnen zij hun leerlingen voldoende opvoeden tot mensen?

Het is een bekend feit dat de leerlingen van onze VHMO-scholen véél zwaarder worden belast dan in het buitenland. Ik geloof niet dat er in de wereld een school gevonden kan worden die, wat z'n programma betreft, vergeleken kan worden met een Gymnasium B.

Nu kan men daar trots op zijn en zeggen „de jongelui presteren dat is toch maar in Nederland”. Och ja, zouden ze in het buitenland met een I.Q. van 130 of hoger natuurlijk kunnen. Maar zij doen het niet. Zij zijn dan zo dwaas en wij alleen niet?

Wat slotte moet een Gymnasium B met een programma verwerken dat maar vier kernen heeft: oude talen, moderne talen, wiskunde en natuurwetenschappen. En de HBS B heeft slotte óók nog drie kernen: alleen oude talen worden daar (thans) gegeven.

60-urige arbeidsweek

Als we dit ambitieuze programma bekijken, is het dan een wonder slechts één van de veertig leerlingen van de eerste klasse der lagere school — dit aandurf — en dat die dan ook nog 50 % kans loopt overweg te verongelukken?

Want hoe zijn de resultaten van ons tegenwoordige VHMO?

Stellen wij dat in een bepaald jaar aan zekere school 100 leerlingen tot de eerste klas worden toegelaten. Dan zullen er ongeveer twintig in slagen zonder klerscheuren het eindexamen te halen, andere twintig moeten de een of andere klas één keer overdoen, tien moeten twee keer blijven zitten, terwijl vijftig (d.i. de helft) nimmer de eindstreep haalt!

En die 50, die er tenslotte wél komen, hóe komen die er? Inderdaad, 20 zonder al te grote moeite, maar 30 ten koste van véle véle uren huiswerk.

Eerst hebben ze zes uur school per dag en dan nog 5 of meer uren huiswerk. Dat vormt een arbeidsweek van 60 of meer uren! Op deze manier kweken wij geen toekomstige leiders, maar overwerkte stumpers.

Je bent soms geneigd te zeggen „Waarom grijpt de politie niet in?”. Heeft een jong mens, ook al zit hij dan op een middelbare school, geen recht op ontspanning?

Voldoet dus het huidige VHMO? Geeft het kinderen met een redelijke begaafdheid een redelijke kans?

Stellig niet.

Het valt dus toe te juichen dat Minister Cals van plan is de HBS, onder de naam „Atheneum” zes-jarig te maken. Terecht zegt de Minister in de Memorie van Toelichting „De druk van het eindexamen op het onderwijs aan de HBS is zwaarder dan bij scholen met een zesjarige cursus. De eisen van het eindexamen vragen van de meeste leerlingen zoveel studietijd, dat slechts weinig gelegenheid overblijft voor hun belangstelling op breder cultureel terrein”.

Blijkens de toelichting op artikel 19 wil de Minister echter niet weten van een systeem van kern en keuzevakken. De vier programma's van de VWO-scholen liggen daar (Gymnasium A en B en Atheneum A en B) en de leerling zal één dezer programma's moeten kiezen, en dat programma dan ook in z'n geheel afwerken. Een keuze zal alleen kunnen worden gedaan uit die vakken die niet tot de kern behoren (bijv. muziek, tekenen, e.d.).

Geen verademing

ALS we nu echter even een blik werpen op de programma's dan kunnen we vaststellen dat aan het gymnasium praktisch niet verandert. Het gymnasium B blijft dus een school met vier groepen van kernvakken. Het is dus een illusie te menen, dat deze leerlingen straks meer gelegenheid zullen hebben hun belangstelling te richten op breder cultureel terrein.

En de HBS — straks Atheneum? Nergens komt nog het vak „Handelswetenschappen” voor. Is het de bedoeling dit te laten vervallen? Maar waarom dan nog een Atheneum A? Stel u gerust! De Minister verwacht 100 amendementen en één daarvan zal stellig dit vak weer aan het programma toevoegen. Verder zal aan het toekomstige Atheneum het vak „Latijnse taal” worden toegevoegd!

De cursuursduur met één jaar verlengd — maar tegelijkertijd een moeilijk vak aan het programma toevoegen — zou daaruit voor de leerlingen wel de verademing voortvloeien die de Minister zegt te bedoelen?

Zal ook de selectiemethode er niet schuldig aan worden, dat het in feite

niet méér betekent dan verlenging van de studieduur, zonder enige verademing? Hoe toch is de praktijk tegenwoordig op onze MO-scholen? In elke klas van 30 leerlingen zitten er wel zeven, die achterblijven bij de rest. Die blijven dus zitten. Maar in de volgende klas is het weer evenzo! Alleen ligt de norm nu wat hoger. Zo gaat het nu op de HBS 5-jarige cursus — zo zal het straks gaan op het Atheneum 6-jarige cursus. Het enige, wat er dus geschied is, dat de studieduur wordt verlengd; zonder werkelijke verlichting.

Dat geloven we óók nog om een andere reden.

Artikel 11 voert de z.g. brugklas in. D.w.z. — in elke eerste klas van een Mavo-, Havo- of VWO-school zal onderwijs gegeven worden in dezelfde vakken en blijkens de Memorie van Toelichting zal het verplichte toelatingsexamen vervallen.

Nu is niemand uit de onderwijswereld enthousiast over het huidige toelatingsexamen. Het heeft misschien één voordeel: de onderwijzer van de lagere school wéét, hoever hij zijn leerlingen brengen moet. Ongewild is het juist als de Minister proberen wil de lagere school in de toekomst gelegenheid te geven zich naar haar eigen aard te ontwikkelen.

Dat betekent dus, dat geen enkel kind gedwongen moet worden te reiken naar een appel, die te hoog hangt. Maar — hoe juist ook — het onvermijdelijke gevolg zal zijn, dat de leerlingen, die bestemd zijn voor het VHMO, minder ver komen dan thans. Immers, het „africhten” op het toelatingsexamen vervalt. Nogmaals: héél gelukkig. Maar — ergens zullen de kinderen dus de ontbrekende kennis moeten opdoen. Dat zal dus in de brugklas moeten gebeuren. Bovendien moet daar niet in de eerste plaats geselecteerd, doch gedetermineerd worden.

Door observatie moet uitgemaakt worden welk schooltype het meest geschikt is voor het kind. Nu is het een algemeen bekend feit, dat de drang naar het Middelbaar onderwijs toeneemt. Als de vakken in de eerste klas van alle schooltypen gelijk zijn, zullen vele ouders proberen hun kinderen op de brugklas van een Lyceum te krijgen.

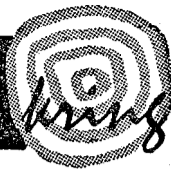
Ze zullen redeneren „Je kunt nooit weten, of Jantje het haalt of niet — en indien niet dan is er nog niets verloren, dan kan hij naar de 2e klas van een Mavo-school”.

Nu is het evenzeer bekend, dat minder begaafde leerlingen, het tempo in de klas ophouden. Het is te verwachten dat hun aantal in de brugklas van een toekomstige Havo of VWO school groter zal zijn dan thans. Dit heeft onvermijdelijk tot gevolg dat de leerlingen aan het einde van dat jaar gemiddeld minder ver zijn dan nu. In de loop van de komende jaren zal de achterstand moeten worden ingehaald.

Wat schieten we dan op met een 6-jarig Atheneum? En wordt dan in werken de cursuursduur van een Havo-school niet korter? Zulk een Havo-school is op het ogenblik de Middelbare meisjesschool. Gezien artikel 8 blijft het programma gelijk.

Uit de praktijk is mij maar al te goed bekend hoe vele, vele meisjes zwoeven in de examenklas. Zou dat in de toekomst verminderen? Eerder geloof ik dat het verergeren zal. Maar hiermede ben ik gekomen aan een ander punt. En daarover in een slot-artikel.
G. Gruppelaar.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Autodemontagebedrijf J. Knoop NV

ADUARD — 05903—235

Inkoop van aangerezen auto's. — Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren en mensen.

N.V. BOGENA VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Vraagt verhuisfolder of emigrantenvolders aan

BONGERS

Internationaal verhuisbedrijf

Law Allee 88, Wageningen.

Opslag van inboedels Overzee-verpakking.

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.

Oude Vest 23 - Leiden

Telefoon 01710-20345-20346

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN TEL 06760 1582

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten,
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN. tel. 21864

N.V. W. J. SCHULING'S

HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400.3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

M. C. VAN STAAVEREN

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in:

ANJERSTEKKEN — FREESIAZADEN

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en
machinesfabriek

Hoofdweg 1278. Tel 02546-444-470. Nieuw Vennep

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126

Prive Olympiakade 60. Tel. 794152

AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

MAAGLIJDERS,

tob toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

aan de Importeurs: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55a-c
Nwe Binnenweg 400
ROTTERDAM

• *Vervolg van pag. 3*

— hij uit de modder had opgeraapt. De Nationale vergadering, die bijeen-geroepen werd om de nieuwe constitutie uit te werken bevestigde hem in dit hoge ambt en de generaal nam maatregelen om de Vierde republiek een sterke uitvoerende macht te geven om voor goed een eind te maken aan het euvel, dat de Derde republiek te gronde had gericht. Dat hij daarbij van de gedachte uitging, dat hijzelf de eerste president van de Vierde republiek zou worden, was een publiek geheim.

Blijkbaar was er in het naoorlogse Frankrijk weinig veranderd vergeleken met de dertiger jaren. De politieke partijen kwamen tot nieuw leven en toen de herinneringen aan de oorlogsperiode gingen vervagen, nam het verzet tegen de plannen van de generaal dagelijks toe. De door De Gaulle voorgesteld grondwet werd terzijde geschoven en in de plaats daarvan werd het Franse volk een ontwerp voorgesteld, dat volgens de traditie grote macht toekende aan de Nationale vergadering en de president tot een ornament van het staatsapparaat maakte.

De Gaulle, die niets voor een dergelijke plaats in het naoorlogse Frankrijk voelde, keerde de politici en de politiek de rug toe, maar het Franse volk reageerde niet en liet hem gaan. Sindsdien is het beeld, dat de Vierde republiek, die door de politieke partijen beheerst werd, te zien gaf, weinig opwekkend geweest. Kabinetten kwamen en gingen aan de lopende band en bijna alle afgevaardigden van de Nationale vergadering waren wel eens minister geweest.

Kort na deze oorlog waren de herinneringen aan het persoonlijke bewind van Hitler en Mussolini nog zo vers, dat men in Frankrijk weinig voelde, een nieuwe Napoleon aan de macht te brengen. De grote meerderheid van de Fransen stond in die dagen dan ook niet achter De Gaulle, hoezeer zij hem ook als een nationale held vereerden. Zelfs toen de door de generaal verguisde Vierde republiek geen succes bleek te zijn, was er bij nationale vergaderingen nooit een meerderheid te vinden, die aan hem de oplossing van de nationale problemen wilde overlaten.

Algerije

DIT „beroep” werd pas op hem gedaan, toen de militairen in Algerije het recht in eigen hand namen en gemeene zaak maakten met de kolonisten, die vreesden, dat er een eind zou komen aan hun bevoorrechte positie in Algerije. Dit gedeelte van de Franse geschiedenis ligt ons nog vers in het geheugen. Het is geen verkwikkende lectuur en werpt een schaduw over het hernieuwde optreden van De Gaulle, dat tot dusver door grote gematigdheid gekenmerkt werd.

Het enige positieve punt in het „nieuwe Frankrijk” is merkwaardig genoeg De Gaulle zelf, van wie thans ook zijn meest fervente tegenstanders wel moeten toegeven, dat de door hem begeerde persoonlijke macht geen doel in zichzelf was, maar een middel om zijn levensdoel te verwezenlijken: een eind te maken aan het verval, dat zijn vaderland van binnen uit dreigt te doen ineensinken. Hij heeft al een groot stuk van de weg, die naar dit doel leidt, afgelegd. Maar het moeilijkste deel ligt nog voor hem...

Goed nieuws voor BREISTERS slechts 22.- totaal

De snelle, goedkope uit metaal vervaardigde breimachine AUTOPIN is nu ook in Nederland verkrijgbaar. Met de AUTOPIN kunt U snel en eenvoudig alles breien: pull-over, ondergoed, kinderkleertjes, sokken in alle steken, rechts en avrechts, talloze fantasiesteken. Breibreedte tot 120 steken. De AUTOPIN breift hele toeren in eenvoudige, snelle handelingen. Automatische spanningregeling, onnodig steken te tellen. Franco huis, met een volledige handleiding en breimodellen, na ontvangst van Uw postwissel of giro no 316084. Desgewenst romboeurs. N.V. Lisa, afd. 149 te Umliden. Bestel spoeddiens.

Vraag vandaag nog de geïllustreerde brochure met volledige inlichtingen, die U gratis wordt toegezonden.

UIT MEER EN PERIODIEK

Rode lectuur contra

Zó niet

De socialistische verkiezingsmachine draait reeds op volle toeren. Maar met de waarheid wordt het niet zo nauw genomen.

De Nieuwe Rotterdamse Courant schrijft:

„Nu zou men kunnen zeggen, dat er nog discussie mogelijk is over de theoretische vraag, wat het eigenlijk betekent, een kabinet „rechts” te noemen. Welke inhoud de socialisten aan die betiteling geven, wordt duidelijk als men ziet, hoe in de P.v.d.A. de verkiezingsstrijd is begonnen. In het dagblad van die partij, Het Vrije Volk, staan de laatste dagen opwekkingen tot activiteit, ondertekend met de dynamische naam Piet Pak-an. Daar is niets tegen. Integendeel, het verdient toejuiching als politieke partij activiteit ontwikkelen nu we over twee en een halve maand naar de stembus gaan. Het voorbeeld dat de P.v.d.A. op dit gebied geeft verdient navolging, althans wat het feit van de activiteit betreft. Maar de inhoud van wat Piet Pak-an beweert geeft blijk van een veronachtzaming van de waarheid, die men maar liever niet als voorbeeld moet nemen. Ziehier hoe zo'n betoog van genoemde Piet begint:

„Ze zijn de socialisten kwijt. Nou zullen ze met z'n allen als gezwoeren kameraden eens een nummertje rechts regeren weggeven. Ondernemers aandeelhouders, aangeslagenen in de vermogensbelasting, grondbezitters en huiseigenaars wachten tintelend van opwinding op de daden van de nieuwe meerderheid.”

Kijk, zo is het nu precies niet. Zo iets kan van een interimkabinet niet worden gezegd. Van „rechts regeren” is geen sprake, want het kabinet is een overbruggingscollege, dat zich zal onthouden van principiële politieke zaken. Wie de zaken voorstelt zoals meergenoemde Piet dat doet, maakt zich schuldig aan onbehoorlijke, want in strijd met de waarheid zijnde actie.

Voor het overige constateren wij, dat de P.v.d.A. op deze manier weer de sfeer van de klassenstrijd doet herleven. Wil zij dat, het zij zo. Dat is dan haar nieuwe beleid. Men zal zich daar dan wel in en buiten die partij rekenschap van gaan geven.”

„Voorlichting”

Elseviers Weekblad schrijft:

„Een treffend voorbeeld van dit soort propaganda gaf het „Vrije Volk” in een loftuiting op minister Hofstra. Daarin kan men lezen:

„Toen in 1952 een nieuwe minister van Financiën moest worden gekozen, gaf men buiten de Partij van de Arbeid de knapste deskundige, die ons land had, Hendrik Jan Hofstra, een integer, uitermate arbeidzaam en beheerst-bewogen man, geen schijn van kans.

Die niet! Daar knepen ze 'm voor. De toekomst van het volk van Nederland had daar niets mee te maken. Wel het partijbelang.

In 1956 werd Hendrik Jan Hofstra minister van Financiën en dit was wat hij vond: een totaal overspannen financiële toestand.”

Dat in 1952 in plaats van de heer Hofstra de goede heer Van der Kieft minister van financiën werd, trouw lid van de P.v.d.A., vermeldt het blad niet. Dat de volle verantwoordelijkheid van het financiële beleid tussen 1952 en 1956 door deze socialistische minister van financiën werd gedragen, behoeft de lezer óók niet te weten. Anders zou hij wellicht vragen, aan wie die „overspannen financiële toe-

stand” dan te wijten was.....

Zo doet men dat. Zo geeft men zijn mede-ministers en zijn coalitie-vrienden de schuld. Zo verzwijgt en verwerpt men eigen verantwoordelijkheid. Zo doet men aan „voorlichting” van de eigen kiezers.

Laat ons hier aan toevoegen, dat oud-minister Hofstra zelf de eerste zal zijn, om deze smadelijke trap-terug naar zijn voorganger Van der Kieft, die weliswaar minder bekwaam, maar dan toch toegewijd én een overtuigd P.v.d.A.-minister was, verwerpelijk te achten.

Nu moet de P.v.d.A. naar de stembus.

Met angst en beven. Met de vrees in het hart, dat een nóg groter deel der kiezers zal weigeren te geloven, dat zij hun eigen belang en het landsbelang kunnen dienen door hun stem te geven aan de P.v.d.A. — welker leiding Drees verdreef, en Suurhoff, en Hofstra.....

Dit blijft het voornaamste: Reeds in maart gaat het Nederlandse volk naar de stembus. Dan zal het parlement anders dan thans, de werkelijke stemming in den lande weerspiegelen.”

Demagogie

In de Volkskrant lezen we:

„Hoe zou het nu gaan als de P.v.d.A. blijvend voor de oppositie zou kiezen? De socialisten staan nog slechts enkele dagen buiten het kabinet, maar desondanks sloeg mr. Burger toch al een toon aan, die te denken geeft. Wat de persoon van de nieuwe minister-president betreft suggereerde de socialistische fractievoorzitter, dat prof. Romme juist dr. Beel als leider

van het nood-kabinet wilde om deze vooruitstrevende KVP-figuur daarmee na de verkiezingen onmogelijk te maken. Wij nemen aan, dat de P.v.d.A. het onmogelijk acht, dat zich dergelijke praktijken binnen haar eigen rijen zouden voordoen. Met welk recht veronderstelt mr. Burger dan, dat zulks wel kan gebeuren in een katholieke partij, waarin men elkaar ook nog als christen-mensen recht in de ogen moet kunnen kijken? Wanneer er in de komende maanden pogingen worden gedaan om prof. Beel van zijn progressieve voetstuk te stoten dan zullen die pogingen zeker niet vanuit de KVP worden ondernomen. Daar kan mr. Burger van verzekerd zijn.

Onderwijl was de socialistische fractievoorzitter al bezig om zijn afgetreden partijgenoot Hofstra, op een al te hoog voetstuk te plaatsen. Wij hebben ook van onze kant waardering voor het werk van de voormalige socialistische minister van Financiën. Het gaat echter bedenkelijk op demagogie lijken als mr. Burger het voorstelt alsof minister Hofstra van Nederland alweer een land van melk en honing maakte. De toestand werd echter een stuk beter, maar desondanks zijn er nog bergen problemen”.

Compromissen

Het Rotterdamsch Parool schrijft:

„Wie zegt, dat in een land als het onze met zijn zo grote verscheidenheid en zoveel partijen altijd compromissen zullen moeten worden gevonden, heeft natuurlijk volkomen gelijk. Maar het is toch

in genen dele onbelangrijk hoe deze compromissen tot stand komen. Een compromis, gelijk dat was neergelegd in de motie-Romme, onttrok zich in zijn wording aan de kennis van en de beoordeling door het volk. En de hele brede basis kreeg door deze methode het karakter van een soort complot, dat de tegenstellingen achterbaks hield, omdat dit voor sommige partijen beter was.

Tegen een zulke brede basis zijn grote bezwaren aan te voeren uit een oogpunt van goede parlementaire zeden en eerlijke politieke verhoudingen. Voor de staatkundige stabiliteit in ons land heeft samenwerking tussen K.V.P. en P.v.d.A. grote waarde. Maar het is wel begrijpelijk, dat de P.v.d.A. weinig voelt voor zo'n samenwerking, wanneer die sterk de strekking krijgt, de interne moeilijkheden in de andere partij te verlichten.

De heer Romme schijnt nu van een toestand te dromen, waarbij alle grote partijen, dus ook de V.V.D., in de regering zijn vertegenwoordigd. De heer Bruins Slot ziet meer heil van de oude christelijke coalitie. In beide gevallen gaat het er vooral om, het bestaansrecht van de confessionele partijen te verzekeren. Wij vinden, dat dit bepaald niet het hoogste doel mag zijn in de Nederlandse politiek. Zoals de dingen thans zijn gelopen, is er bovenal behoefte aan duidelijkheid. Het mag niet zo zijn, dat het land anders wordt geregeerd dan de kiezers wensen. En het valt te vrezen dat bij de ontwikkelingen, die zich thans voordoen, de brede basis het gevaar daarvan maar al te zeer in zich bergt.”

EN ONS COMMENTAAR

Eerlijkheid in de politiek

Een kat in het nauw maakt rare sprongen. En de Partij van de Arbeid blijkt katerig te zijn. Reeds een dag, nadat haar mannen zulk een „stoere” houding hadden aangenomen, is de kater gekomen. Het is duidelijk geworden, dat het niet zo eenvoudig is de socialistische kiezers duidelijk te maken, waarom de socialistische ministers de zaak er bij neer moesten gooien.

De waarheid is, dat na de Fakkeldragersdag er iets gebeuren moest. Dat begreep het Nederlandse volk heel spoedig En die waarheid moet verdoezeld worden. Daarom moet de waarheid geweld aangedaan worden.

In de pers en door de radio wordt nu geprobeerd te suggereren, dat het heengaan van minister Hofstra verband zou houden met „bescherming van de zwakken” tegen de aanvallen van het „kapitaal”. Maar dat is niet mogelijk zonder in strijd te komen met de waarheid.

En zo worden de oude methoden van de sociaal-democraten van voor de oorlog weer toegepast.

Toch geloven we, dat eerlijkheid in de politiek, ook in de politieke propaganda ten slotte het winnen zal. Daar houden we het dan maar op en daarnaar zullen we moeten handelen.

En dan hebben we ook nog vertrouwen in het gezonde inzicht van het Nederlandse volk.

BON

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Het abonnementsgeld

- * f 3,25 per half jaar.
- * f 6,50 per jaar.

wordt betaald per giro/bij aanbieding van een kwitantie. (doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opgegeven door:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Opzenden aan de administratie van Nederlandse Gedachten, Dr Kuyperstraat 3, Den Haag. Giro 89673.

„Echte" president

Romulo Betancourt

stelt orde op zaken
van Venezuela

DE verklaring van de nieuwgekozen Venezolaanse president, dat in zijn land een nationale oliemaatschappij zal worden opgericht, dat er geen nieuwe concessies zullen worden verleend aan buitenlandse oliemaatschappijen, maar dat de olie, waaraan het land zo rijk is, in de toekomst in eigen raffinaderijen zal worden verwerkt, heeft even opschudding verwekt in internationale oliekringen. Ook ons land is bij deze kwestie betrokken, omdat de Koninklijke/Shell-groep grote belangen heeft in Venezuela en de olie van dit land thans nog op Curaçao wordt geraffineerd. Ook in Venezuela wordt de soep echter nooit zo heet gegeten, als zij wordt opgediend en uit latere berichten is dan ook gebleken, dat de mededeling van president Romulo Betancourt voornamelijk voor binnenlands gebruik bestemd was en dat eventuele wijzigingen in de verhouding tussen Venezuela en de olie-maatschappijen door middel van onderhandelingen tot stand gebracht zullen worden.

Romulo Betancourt was een jaar geleden, kort voordat het regiem van Perz Jimenez ten val werd gebracht, nog een banneling. Van 1945 tot 1948 fungeerde hij reeds als president (tijdens een overgangperiode), maar sedertdien leidde hij een zwerfend bestaan. Toen hij in februari van het vorige jaar in zijn land terugkeerde, was hij volgens de New York Times de meest omstreden figuur in Caracas, de hoofdstad van Venezuela. Zijn koppigheid, energie en grote bekwaamheid hebben hem tenslotte doen zeventien tijdens de eerste democratische verkiezingen, die in lange tijd in het land werden gehouden.

Vijftig jaar geleden werd hij in Guatire bij Caracas geboren. Hij studeerde daar, totdat dictator Juan Vincente Gomez hem wegens politieke activiteiten liet arresteren. Na veel omzwervingen keerde hij in Caracas terug, maar in 1937 was het president Eleazar Lopez Contreras, die hem beval, het land te verlaten. Hij gaf er de voorkeur aan, onder te duiken, maar werd in 1939 gearresteerd en naar Chili gedeporteerd. Een jaar later was hij weer terug om de linkse Democratische actiep partij te stichten. De schrijver Romulo Gallegos was kandidaat voor het presidentschap, maar werd verslagen door generaal Isaias Medina.

Op 18 oktober 1945 maakte het leger een eind aan het bewind van Medina en Betancourt zag zich als leider van de Democratische actiep partij vrij plotseling aangesteld tot president van een revolutionaire junta van zeven man. Pas in april 1948 droeg hij het bewind over aan zijn partijgenoot Gallegos, die in december 1947 tot president was gekozen. De Democratische actiep partij werd evenwel verdacht van het streven naar alleenheerschappij en het vormen van een volksmilitie ter uitschakeling van het leger als politieke factor en zo was ook het presidentschap van Gallegos van korte duur. Nog in hetzelfde jaar greep het leger in en Betancourt werd weer balling.

In de tien jaren, die sindsdien zijn voorbijgegaan, heeft Betancourt veel geleerd en afgeleerd. Hij voelt thans voor samenwerking met andere partijen en voor sociale en economische hervormingen. Met zijn vrouw Beatriz (uit Costarica) woont hij in Caracas. Betancourt is klein van postuur, rookt veel een pijp en beschikt over een lijfgarde, sinds gewapende mannen een inval in zijn huis deden. Zelf draagt hij meer dan één vuurwapen, zo verzekert men.

door Foka van Loon

Stop dat wasvat van u gerust nog maar es, anders bederft 't op den duur ook nog, maar hier — en ze grist de citroen-jenever onder haar schoonmoeders bereik weg — komt de mot direct niet in, dat kunnen we nog wel even bewaren."

Zo onbevangen mogelijk lachend, maar met een luidkloppend hart maakte ze zich met haar buit uit de voeten.

In de blik, waarmee mevrouw Van Harpenaar haar schoondochter, op weg naar de deur volgt, manifesteert zich zo'n onberedeneerde bezeten hartstocht en blinde drift, dat 't een buitenstaander wel opvallen moet.

Akkies vader probeert haar op te vangen, door 't gesprek weer op gang te brengen, maar 't lukt hem niet.

Haar antwoorden worden vaag, eenlettergrepige en ongeïnteresseerd, terwijl haar rechterhand onophoudelijk de stoel-leuning betrommelt.

Hij doet geen moeite meer, maar kijkt nog even de courant in. Het stugge beeld van mevrouw Van Harpenaar met haar broeierige hete blik blijft hem daarbij echter voor ogen zweven. Jammer van zo'n flinke vrouw, denkt hij.

Later, in de logeerkamer, inofmeert hij langs zijn neus: „Hoe zit dat eigenlijk? Kijkt moeder Van Harpenaar wel es te diep in 't glaasje?"

Dan barst Akkie los: „Heit, hou er me van op! Het is verschrikkelijk! Ze is er totaal aan verslingerd!"

De in deze korte tijd opgedane ervaringen worden voor haar vader in schets gebracht en ze besluit met: „Wat moet ik daar nu meer aan doen? Weet u 't?"

Heit kijkt haar ernstig aan van onder zijn zwaar begroeiende wenkbrauwen: „Bid je wel gedurig voor haar?"

„Nooit!" bekennt Akkie zacht.

„Dan wil ik het wel geloven!"

„Ja, maar 't is zo moeilijk, om te bidden voor iemand, waar je helemaal niet van houdt!" klaagt Akkie.

„Juist! Maar christen zijn verplicht! Heb je daar wel eens over nagedacht?"

En dan is 't, of Akkie op een grammofoonplaat de preek hoort afdraaien die, zij op de morgen van de eerste oorlogsdag voor haar daghijte Gonnies afstak: „God eist van ons, dat wij liefhebben, ook en vooral waar ons geen liefde wordt gegeven"

En ze schaamt zich weg.

HOOFDSTUK XV

Het is een warme middag in juli. Zelfs oma heeft zich laten overhalen, om ook in de tuin te komen zitten. Naast haar, in zijn box speelt Paultje, Akkie's tweede zoon en Oma's verklaarde lieveling. Akkie heeft het nooit voor mogelijk gehouden, dat Heerco's moeder zo stapelgek zou kunnen zijn, op een kind van haar.

Oma was helemaal niet buiten zich zelf van vreugde, toen haar de komst van een tweede kleinkind in 't vooruitzicht werd gesteld. De vraag rees zelfs in de eerste ogenblikken bij haar of er misschien geen buitenechtelijke baby geboren stond te worden en daarbij zweefde haar het beeld voor ogen van een zekere mr. de Vries, door Akkie's familiër met Yerke aangesproken. Hij bracht even te voren, hier een bezoek. Het ging tussen die twee zo ongedwongen vriendschappelijk toe, dat mevrouw Van Harpenaar 't maar „zo zo" vond. Naar haar smaak was het een foelieijk Enakskind, maar wel een vlot aangenaam causeur.

't Leek haar even niet onbestaanbaar, dat Akkie zich tot die blonde Friese reus in die mate aangetrokken zou hebben gevoeld, dat zij zich door hem liet verleiden. Heerco was toen immers al vier maanden weg! Later, na een kannonade van insinuerende vragen op haar schoondochter te hebben afgevuurd en enig hoofdbrekend terug rekenen, moest zij wel bij zichzelf tot de erkenning komen, dat haar wantrouwen en erg denkendheid niet de minste reden van bestaan hadden.

Dat nam echter niet weg, dat zij geen spoor van blijdschap bij zichzelf kon ontdekken, om 't jonge leven, dat onder Akkie's hart ging bewegen. Zij zag alleen maar een berg bezwaren! Veelvuldig gehuil en in de komende winter de last van natte luiers om de kachel.

Oom Diederick gaf Akkie en haar toen nog handen vol werk, wat trouwens haar verderflijke neiging niet ongunstig beïnvloedde. Zij hadden het de eerste maanden zo druk met de patiënt, dat zij 's avonds geen „pap" meer kunnende zeggen, in hun bed rolden en onmiddellijk slapen als marmotten.

Zolang oom Diederick in deze deerniswekkende toestand verkeerde, was Oma zelden of nooit onbekwaam, maar toen er langzamerhand minder van haar toewijding en energie werd gevergd, verviel zij weer in haar oude gewoonte en was zij af en toe weer „onder invloed."

Ook de geboorte van kleine Paul bracht daarin geen verandering. Zij nam van hem vooral niet meer notitie dan van Everhard. Ook het feit, dat hij naar haar man genoemd was, sorteerde geen bijzondere genegenheid. Dit bleef zo tot op de dag, dat Akkie een ongeluk kreeg, Paultje was ongeveer een half jaar oud. Ze had de melk gekookt in een steelpannetje en plaatste dat op 't aanrecht net even te dicht op 't randje.

Akkie droeg een gummieschortje, omdat ze Paul nog in bad moest doen. Ze liet water in een teitje lopen en ondertussen bukte ze zich, om Everhardje terug te trekken. Daarbij haakte een zeeltje van haar schort om de steel van het pannetje, dat ze daarnet had neergezet en kreeg ze een gulp gloeiend hete melk over hand en arm.

Gelukkig was Everhardje zo ver weggekropen in het kastje, dat zijn broek van stevige niet al te doordringbare stof, alleen maar zichtbaar was. Hij schreeuwde echter het hardst, terwijl later bleek, dat hij geen ander letsel had bekomen dan een rood plekje ter grootte van een gulden.

Zijn moeder was er heel wat slechter aan toe. Oma kwam op haar gekerm en kleinzoons gekrijs aangesnel en achter haar strompelde Oom Diederick, steunend op zijn stok, ook over de keukendrempel. Hij had, niet lang geleden pas gelezen, dat vliegeniers, gestort uit een brandend vliegtuig en later opgepikt uit zee veel gauwer genezen dank zij 't onvrijwillige zoute bad dan zij, die ergens op 't droge door hulpvaardige handen uit de kabine verlost worden en vandaar naar een ziekenhuis vervoerd. Men schreef dit toe aan de heilzame werking van het zeewater. Hij adviseerde dus stamelend met stijve tong! „Gauw de kraan open en de verbrande arm en hand er onder!"

Daar kwam Oma echter in haar kwaliteit van apothekersdochter tegen in verzet. Zij negeerde zijn raad als te gek om los te lopen en bette de deerlijk gewonde delen van de huid met olie en bestrooide ze daarna rijkelijk met bloem. Alles met de beste bedoelingen, maar helemaal fout.

Toen de in allerijl ontboden dokter kwam, hadden zich al dikke blaren gevormd bol gespannen door het vocht.

Hij betreurde met oom Diederick, Oma's toegepaste geneeswijze. Stromend water was ook volgens hem het middel bij uitnemendheid.

Akkie is er twee maanden mooi mee geweest. En van die tijd af, dateert Oma's afgodische liefde voor kleine Paul.

Zijn moeder stond die morgen - figuurlijk - met de handen in het haar. Zij was ineens uitgerangeerd. Wie zou baby nu te water laten? Aan Oma, die nooit naar het kind taalde, en hoogstens als hij op het kussen lag eens een flauw glimlachje voor zijn pezele dartelheid over had dacht ze niet eens.

Wel richtte ze zich tot haar met de wanhopige vraag: „Hoe moet dat nou? Ik kan niets beginnen want 't is ook nog net m'n rechterhand!" Waarop die glasharde lakonieke reactie van Oma! „Ik ben er ook nog!" Er gloorde triumf in de ogen waarmee ze Akkie aankeek.

Hoewel Akkie 't haar in haar hart niet half toevertrouwde, restte haar in de gegeven omstandigheden toch niet veel anders dan dankbaar aanvaarden: „O, als u 't van mij zou willen overnemen! Graag!"

Toen bleek, dat mevrouw van Harpenaar, al hield ze zich onverschillig en neutraal, de kunst goed had afgekeken. Ze ontloopte zich voor Akkie's verbaasde ogen als een uiterst handige babyverzorgster en deed alles in de fitnesses, zoals ze 't haar schoondochter zag doen.

Akkie had verwacht, dat geen stom woord tijdens het baden en aankleden haar gewoonlijk opeengeperste lippen zou ontsnappen, maar ook hierin kwam zij tot haar onuitsprekelijke verwondering bedrogen uit. Schoonmama, verloren in haar gloednieuwe bezigheid, keuvelde aan een stuk door tegen het kind, maakte hem aan 't lachen, liet hem evenals Akkie kleine gymnastische toeren uitvoeren en - kuste verlekkerd zijn blanke mollige lijfje en ledemaatjes.

Akkie viel van de ene verbazing in de andere. Toen Paultje klaar was legde oma hem eigenhandig aan de borst van zijn moeder en bleef pal als een goed gedresseerde waakhond, naast haar zitten, het kopje behoedzaam steunend.

Dit was het begin van de grote morele ommekeer in Oma's leven. Zolang het kind voor haar rekening bleef, raakte zij de drank niet aan. Liet zij het uit vrees dat men haar anders de zorg voor haar kleinzootje weer zou ontnemen? Was zij bang, dat zij door onzekerheid in haar bewegingen of met onvaste handen, het jongetje zou laten vallen? Woog de verantwoordelijkheid voor de baby haar zo zwaar en werd zij er zo door in beslag genomen, dat zij geen behoefte meer voelde aan de narcose van de alcohol? Akkie en oom Diederick kwamen er niet achter, constateerden alleen het feit als zodanig. (Wordt vervolgd).

STALEN STEIGERS

HOOGVLIET
TELEFOON 01807-641montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

ROTTERDAM DEVIEZEN'S-GRAVENHAGE

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDELDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

GEURTS'

CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARDDe fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaardenVraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

Wij luisterden

• Verwarring

Van socialistische zijde laat men niets na om ons volk te doen geloven, dat de meerderheid van de Tweede Kamer geen raad meer weet met de politieke situatie.

„De rechtse partijen hebben zich in de nesten gewerkt”, zei de heer Meyer Sluysen onlangs in zijn commentaar op het nieuws. En de heer Voskuil sprak van „verdeeldheid en verwarring in de confessioneel-liberale hoek”.

Wil men echter tegenstrijdigheden horen, die aantonen, waar de verwarring over de politieke situatie werkelijk heerst, dan kan men bij de socialistische voorlichting terecht. Uit het Socialistisch Commentaar van de heer Voskuil vinden we een ongezouten aanval op kamervoorzitter Kortenhorst op, wegens diens voorstel om de beide wetsontwerpen waarover de socialistische ministers gestruikeld zijn, gelijktijdig te behandelen. Dat was ongehoord! Maar de heer Voskuil had daaraan vooraf laten gaan de opmerking, dat de wetsontwerpen tegelijkertijd werden ingediend, omdat ze bij elkaar hoorden!

• Rode leuze

Er behoeft geen twijfel meer over te bestaan, onder welke leuze het rode kamp de verkiezingsstrijd zal voeren: de P.v.d.A. voor de armen, de overige partijen voor de rijken.

Die leuze is reeds krachtig gehanteerd bij de behandeling van de belastingvoorstellen, waaruit de kabinetscrisis is voortgekomen. De heer Meyer Sluysen heeft nu een vondst gedaan, die de juistheid van deze leuze nog zou moeten accentueren.

Van conservatieve zijde wil men, zo zei hij, de subsidies op de woningwoningen laten verdwijnen, maar men wil de premies op de particuliere bouw laten bestaan. Dat is een bevoordeling van de beter-gesitueerden, zoals ook reeds bij de belastingwetgeving aan de dag is getreden.

Om de dwaasheid van deze bewering te zien, moeten we even terug naar Prinsjesdag. In de Miljoenennota, die de regering toen indiende, stond, dat algemeen gebruikte goederen en diensten normaliter uit het inkomen moeten worden bekostigd en dat zij niet uit belastinggelden moeten worden gesubsidieerd.

Dat is niet het standpunt van „conservatieve zijde”, maar van de regering en — aangezien deze opmerking voorkomt in de Miljoenennota — vooral van de minister van financiën. Dat was op Prinsjesdag de socialistische heer Hofstra.

Behalve de Miljoenennota is op Prinsjesdag ook een brief van de regering aan de Sociaal-Economische Raad gepubliceerd. Daarin staat, dat de sterk toegenomen subsidielast een zorglijk probleem vormt. Speciaal wordt er op gewezen, dat de subsidies in de exploitatie van woningen op de begroting van 1959 een bedrag van rond f 380 miljoen belopen. Een geleidelijke liquidatie van de woningbouwsubsidies zal dan ook onvermijdelijk zijn.

Dat is het standpunt van de regering, neergelegd in een brief aan de S.E.R. Die brief droeg de handtekeningen van de ministers van Economische Zaken, van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid en van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Die laatste was de socialistische heer Suurhoff. Er blijft van de rode leuze niet veel over, maar desondanks zal de P.v.d.A. haar wel blijven hanteren.

Vraagt Uw bakker naar TARVO-BROOD Uw bakker Uw dokter

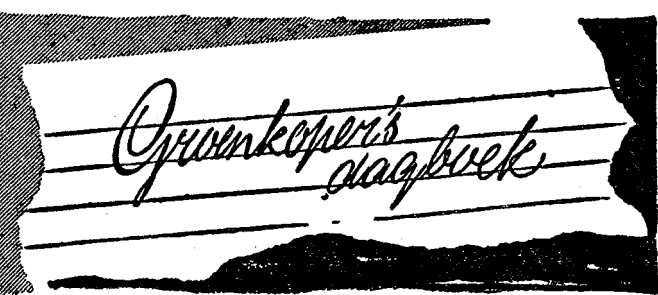
22 DEC.

Die salarissen van de leden van de Raad van State laten enkelen niet met rust. En ik kan mij dat levendig indenken. Die inkomens zijn namelijk onlangs

verhoogd. Ik schreef daarover in het nummer van 13 dec. Een leerkracht in ruste te Putten schrijft mij nu o.a. „heer Groenkoper, u zult misschien denken: waarmede bemoeit u zich?”. Nu dat denk ik helemaal niet. Ik heb groot respect voor onderwijzers en leraars en hoogleraren, de onderwijzeressen, de leraressen en de vrouwelijke professoren inbegrepen. Niet dat ik het altijd met hen en haar eens ben geweest, doch dat doet niet ter zake. Het „ik overtreft mijn leraars in beleid” is nooit dan schoorvoetend over mijn lippen gekomen, indien u mij deze manke beeldspraak wilt vergeven. Goed. Mijn briefschrijver neem ik dus niet kwalijk, dat hij zijn licht over die salarisverhogingen in de R. v. S. doet schijnen. Hij eindigt: „gelukkig mijnheer, dat iedere belastingbetaler maar niet alles weet”. Of dat gelukkig is, weet ik niet. Alles weten kan soms alles vergeven zijn. Weet u wat we doen? We zullen eens precies vragen wat de leden van de R. v. S. verdienen. Per slot van rekening zijn die honoraria staatsgelden, door u en mij opgebracht. Het volgend jaar kom ik erop terug, hoop ik.

23 DEC.

Intussen hebben we een interim-kabinet gekregen. Ik heb een foto van de nieuwe oude ministers gezien. Slechts excellentie Staf lacht op dat plaatje. Minister Witte kijkt somber, al is het achter hem op de wand helder licht. Mr. Luns staart naar het buitenland, weemoedig. Minister Struycken blikt met een blik alsof hij eigenlijk de man van dit kabinet is en niemand anders. Prof. Beel heeft de hand aan de hamer, zij het ietwat aarzelend.

Zijn gelaat is droevig. Achter hem buigt minister Helders het hoofd. Men zou ook kunnen zeggen, dat hij minister Beel in de nek kijkt, doch zo iets zegt men niet. De meest ongedwongen figuur is prof. Zijlstra, die met minister Klompé keuvelt, waarvan minister Van Aartsen zo geschrokken blijkbaar is, dat hij gehoorzaam in de lens kijkt. Mr. Middelburg, secretaris van de ministerraad heeft die bestendige houding van ministerraadsecretarissen. Want wie er minister is kan hem koud laten, hij is secretaris van de ministerraad, uit, punt. In de schaduw van het gebeuren zit minister Cals erbij alsof hij nooit is weg geweest. Allen maken de indruk, dat zij allen die zaken zullen behandelen die geen uitstel duldten. En zo'n zaak bespreekt op de foto reeds prof. Zijlstra, hoorde ik.

24 DEC.

Nu ik toch zo op plaatjes was ingesteld heb ik vandaag in mijn lijfblad weer verschildende „rechtse excellenties” gezien. Op een van die foto's zat minister Luns te soezen. Naast hem legde minister Klompé de linkermiddelvinger op de mond, of zij zeggen wilde: „Sst, mr. Luns soest”. De foto's zijn zeker niet gemaakt tijdens de regeringsverklaring van prof. Beel, noch tijdens de speech van de oppositie-afgevaardigde mr. Burger. Ik heb die speech volledig beluisterd en ik moet u zeggen, dat hij mij wel wat is tegengevallen. Zo'n grapje van Romp-Dreesianen is wel aardig, maar als het

meer dan driemaal gebruikt wordt is het echt vervelend. Nee, ik had mij de oppositie beter voorgesteld, feller, astranter vlijmscherp, flitsend, kwasi-worgend van mijn part. Maar dit was wel teleurstellend. Als dit nu links tegen rechts is, dan is mijn arm uit de kom. Aan de andere kant ben ik wel een beetje blij met deze oplossing. Links-rechts vind ik in het parlement een gezonde verhouding. Ik vind die verhouding ook Europees. Als onder die leuze de verkiezingen staan, dan kunnen wij een gezonde strijd verwachten. Dan moet men elkaar niet op kleine dingen vangen maar men moet op de grote principiële lijn letten. Op 30 september 1912 schreef dr. Kuiper een driestar over verkiezingsterminologie. Misschien kunnen we er van leren. Het liep tegen de verkiezingen van 1913. De socialisten hoopten op te komen tot 100.000. Rechts dacht wel 10.000 vooruit te gaan. De drie liberale groeperingen zouden niet meer dan 7000 halen, zoals de verwachting was. Toen veranderde bij de liberalen het spraakgebruik. Wie eerst nog een „eerlijke tegenstander” heette werd in het Handelsblad plotseling „strooper” genoemd. Dr. Kuiper schreef: „En als ge aan de poort aanklopt, uw vizier oplicht, en toelating voor het grote steekspel verlangt, treedt u geen ridder meer tegen die eerlijk 't zwaard kruist, maar een aangestelde koddebeier, die met zijn „kodde”, alias ranselstok, er luk raak op inslaat”. Wij zullen dan van onze kant moeten voorkomen. Benamingen als Romp-Dreesianen lijken naar

niets. Het doet ook Dr. Drees geen eer, die toch met eer is gevallen. Het is jammer, dat ik boze buurman niet meer als adviseur heb, anders zou ik denken, dat de socialisten bang zijn voor de verkiezingen. Zijn zij Romp-Burgers? Natuurlijk niet. Hoogstens zijn zij interim-leden van de P.v.d.A.!

27 DEC.

Waar het om gaat bij de aanstaande verkiezingen weet u nu wel, denk ik zo. Het partijconvent komt 17 januari bijeen, de deputatenvergadering zal op 24 januari worden gehouden. Het is kort dag, want de verkiezingen zijn vastgesteld op 12 maart. Aangezien mijn oudste zoon dan jarig is, hoop ik extra mijn best te doen. Stel u voor, dat ik hem, die dan 19 jaar wordt, zou kunnen zeggen, „we krijgen een rechtse regering”. Het lijkt of ik mijn grootvader en vader hoor spreken!

Het jaar kan ik niet besluiten zonder u te hebben opgewekt de verkiezingsstrijd met inzet van alle geoorloofde wapenen in te gaan. Er zal veel van ons worden gevraagd. Maar het is in het eind de moeite waard. Om nog eens Kuiper (1883) te citeren (met verandering van een datum): „Zie wat nu deze twintig jaren de klimmende kracht onzer partij vormde was juist, dat er niets persoonlijks werd bedoeld, dat om ambt noch erepost werd gestreden, maar dat, onder veel zondigs door, alle aandrift gedreven werd door die éne gedachte: Hoe weer de Naam onzes Heren groot kon worden gemaakt te midden onzes volks.

Welnu, beziele ons diezelfde heilige gedachte dan ook nu. Dringe en drijve ons de heilige overtuiging, dat voor die Naam ook op 12 maart de strijd moet worden aangebonden.”

Ik wens u een gezegend 1959.

William Groenkoper

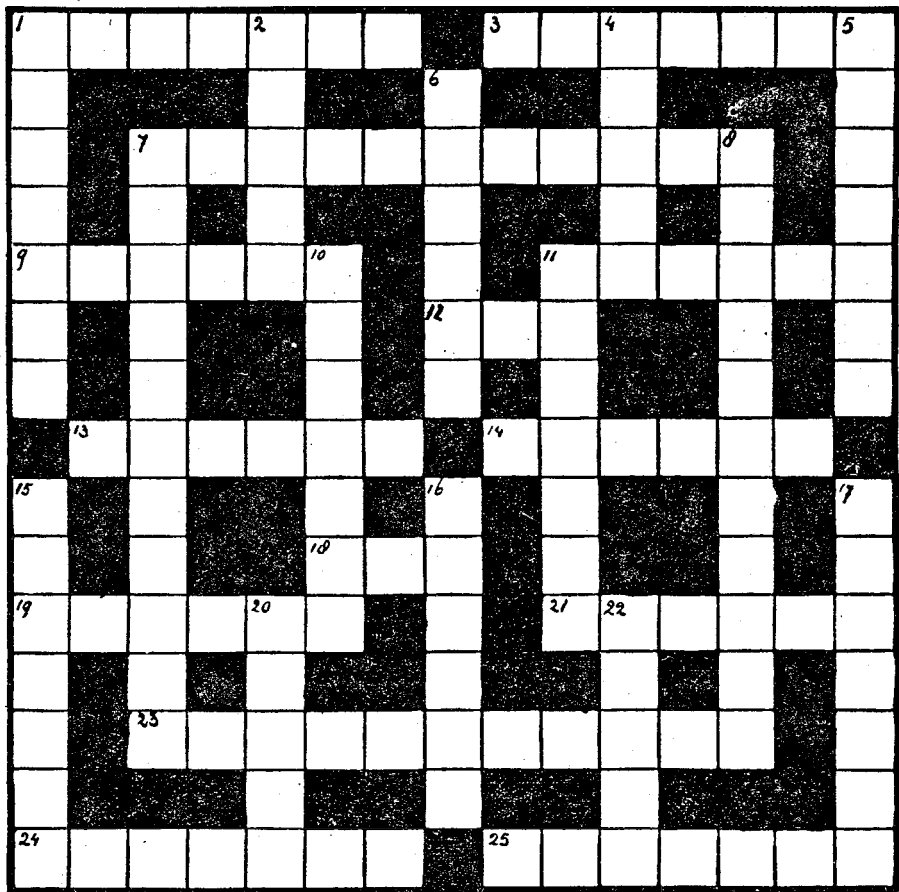
KRYPTOGRAM

Horizontaal

1. boze geesten kunt u verdrijven door veel boeken te doorworstelen; 3. een streling voor de mond? nee eerder 't tegendeel, want als u er zo afkomt is 't een ergernis des harten. 7. het kapsel van het lieflijk wezen van 20 vert. versierde in vele huizen weer het verkankelijke groen. 9 - 1 er....., en u bent er..... 11. de boer slaat er mee, maar soms zou je hem slaan. 12. in vogelvlucht liggen de plaatsen 12 en 18 hor. tussen Hoogeveen en Den Bosch maar u kunt ze vinden in de Wieringermeerpolder. 13. ligt de kerk in 't diepst van het dal dan gaat dit niet op er. u neer. 14. geen wonder dat dit niet wil branden, 't is al flink gebrand. 18. zie 12 hor. 19. deze uitgestorven dieren zie je nog geregeld voor de televisie en op de planken. 21. 't moet nog op 't vuur, voordat het opgediend kan worden, maar is 't housterig dan dient 't om vuur te maken. 23. uit represaille tegen een visite verdere visite weren? nee de visite met gelijke munt terugbetalen. 24. hè, hoe gemeen, de man die gedaan kreeg schijnt nog een klap na te krijgen ook. 25. met statiegeld knoeien? nee dit zwendelen kan ook zonder glaswerk.

Verticaal:

1. 't is zinloos gepraat, maar 't scheelt niet veel of dat doet juist de zaak expoderen. 2. wat erna komt moet je betalen; voor praatjes koop je niets. 4. sieraad, waarin kaffers wonen. 5. het tweede exemplaar leek aanvankelijk veel op goud, maar 't was imitatie. 6. zo te horen hebben ze midden in Drenthe wel iets om over op te hakken. 7. zeeschuimer die een luchtvaart heeft aangeschaft? nee, radiomaniak. 8. als kamerleden dat ook nog moesten houden kwamen ze nooit klaar: maar nu zijn ze van achteren bezien wel wat stom. 10. wij koele noorderlingen kunnen - zo te horen - niet zo dichterbij dromen als deze zuiderlingen. 11. dit is 't resultaat als een journalist won. 15. verhuizerssalaris? 16. er is een massa weggenomen van deze oase, waar de

Israëlieten murmureerden. 17. dank zij het karnen lukt het het brood te besmeren. 20. moet dit lieflijk wezen met de goedkoopste plaats in de schouwburg tevree zijn? 22. als u en passant gaat verkorten kunt u dit lyrisch lofdicht verlengen.

Verticaal: 1. Kortrijk; 2. poeha; 4. pach; 5. snappen; 7. geschimmeld; 8. teenagers; 19. maandag; 11. standje; 15. mispunt; 16. getikt; 17. mosterd; 20. Irian; 22. Irene.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Krimpen; 3. papajas; 6. ondiep; 7. Grevenbicht; 9. roskam; 11. streep; 12. Est; 13. pikant; 14. infaam; 18. Abe; 19. snedig; 21. elkels; 23. duivekaters; 24. tetanus; 25. weekend.

TOGA'S

gaan een mensenleeftijd mee Uiteindelijk zijn ze niet duur. DAMES- EN HERENKLEERMAKERIJ F a. C. J o r g s r. Toga'specialist sinds 1818. overal te ontbieden UTRECHT (Centrum Stad) Schoutenstraat 7 - Telefoon 030 - 14597

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Alle zeilen hijsen!

HET verkiezingschip van de Anti-Revolutionaire Partij is zeil-ree! We zijn er zeker van dat de kiesverenigingen en alle kamer-centrales elk beschikbaar zeil bijgezet hebben. Met het toezenden van de advies-kandidatenlijst aan de k.v.'s en k.c.'s zijn we de haven uitgevaren; de baren van de verkiezings-zee op. Die golven kunnen wild worden en hoog opzwiepen. Een ruwe zee is te verwachten. Er schijnt storm op til te zijn. Laten we eenvoudigweg met een variant op Nelson's woord voor de slag van Trafalgar, zeggen: De Anti-Revolutionaire Partij verwacht dat al haar mannen en vrouwen hun plicht zullen doen. Er is niets dat wij behoeven te vrezen dan eigen nalatigheid. Er is geen reden voor iets anders beangst te zijn, als we beseffen dat achter de stuurhut op de brug uiteindelijk de Grote Stuurman het roer in handen houdt. Hij zelf zal ons al of niet gehavend doen aankomen in de haven waar we blijkens de uitslag op 12 maart moeten zijn. Doch tijdens de vaart naar dat onbekende doel doe ieder zijn plicht.

De volgende feiten bepalen onze huidige activiteiten.

1 Over de advies-kandidatenlijst schreven we al. De K.V.'s doen uiterlijk 13 januari a.s. met de ochtendpost de uitslag van de stemming op het bureau van het C.C. aankomen.

2 Het ontwerp-program van actie is deze week aan de K.V.'s, de Kamercentrales en de leden van het Partij Convent toegezonden.

Het Partij Convent zal dit ontwerp op zaterdag 17 januari te Utrecht in een besloten bijeenkomst behandelen. De Deputatenvergadering stelt het program vast op een openbare vergadering op zaterdag 24 januari in Tivoli te Utrecht.

3 Het Centraal Comité belegt in samenwerking met de Kamercentrales een 50-tal centrale verkiezingsbijeenkomsten in het gehele land, waar respectievelijk Prof. dr. J. Zijlstra, Dr. Bruins Slot, Mr. Van Aartsen, Mr. Roosjen, de heer Smallembroek, Drs. C. P. Hazenbosch en anderen het woord zullen voeren.

Het vergader- en sprekersschema is aan de Kamercentrales toegezonden. De Arjos belegt een 15-tal van dergelijke centrale bijeenkomsten. Natuurlijk zullen andere organen van de partij (waarbij wij in het bijzonder denken aan de K.V.'s) zelf ook vergaderingen beleggen. Een lijst van sprekers is hun toegezonden.

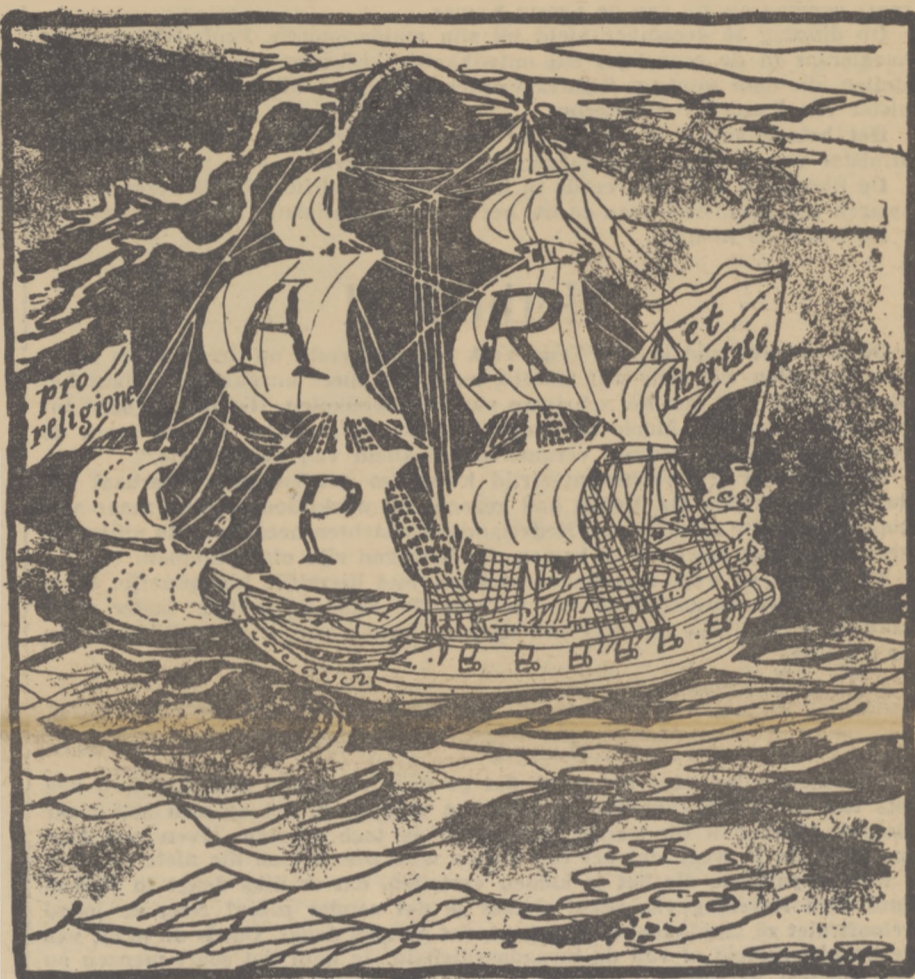
4 De leetuurcommissie werkt samen met de redactie van Nederlandse Gedachten hard aan het opstellen van documentatiemateriaal, „A.R. Post”, folders, strooibiljetten, affiches, etc. Prof. Zijlstra, Dr. Bruins Slot, de beide tweede voorzitters van de partij, de voorzitter van de Organisatie Commissie en mevrouw Diemer-Lindeboom hebben o.a. zitting in de leetuur-commissie.

5 Als regel zal via de Kamercentrales, die het initiatief daartoe nemen, de verkiezingspropaganda worden besteld.

6 Samen met de C.H.U. zijn stappen ondernomen inzake het verkrijgen van televisie- en meer radio-zendtijd. Ook op ander terrein bestaat samenwerking tussen deze beide partijen.

7 Een financiële regeling door het Centraal Comité, na samenspreking met de Kamercentrales getroffen, zal door middel van een hoofdelijke omslag per lid, financiële armslag moeten verschaffen.

8 Tenslotte: Alle zeilen hijsen betekent ook: voor alle A.R.-ramen en in alle A.R.-tuinen straks een aanplakbiljet alsmede op vele andere plaatsen.

*Met volle kracht de
woelige verkiezingszee op*

Enthousiasme

Enthousiasme: vele brieven en telefoontjes getuigen er van. De partij is één in haar vaste voornemen om er het beste van te maken. Een spontaan telegram van de enthousiaste Zuidhollandse Arjos, te Rotterdam in jaarvergadering bijeen, aan de vergadering van het Centraal

Comité op 3 januari te Utrecht, beleeft de liefde van de A.R.-jeugd voor de A.R.-beginselen, welke liefde in daden zal worden omgezet.

Trouw

Trouw: Enkele dagen voor zijn vertrek naar Canada, presideerde hetcheidende hoofd van de Christelijk-Nationale School te Nieuw Buinen, de heer J. Brouwer, nog een kadervergadering te Emmen. Tot de laatste dag op z'n post!

Vastberadenheid

— De Centrale Kiesvereniging te Amsterdam zond op 16 december reeds een oriënterende brief aan al haar leden.

— Nieuwe abonnees op ons blad komen binnen. Velen maken hierbij gebruik van de bon, die in A.R. post is opgenomen.

— Een partijlid uit de middenstand schrijft: „elke maand moeten de A.R. mannen en vrouwen, zowel groot als klein, f 50.000 bijeenbrengen voor de strijdkas. Hier alvast een bijdrage; elke maand zal ik dit bedrag zenden; het bedrag van f 50.000 moet er komen, hoe dan ook.

Ook het gebed vermag veel, maak dat toch vooral in „Nederlandse Gedachten” bekend.....”

— Nieuwe leden: De heer Friso te Drachten meldde er 8 aan. De heer Tamminga uit Assen verblijdde ons met 13 nieuwe leden. Hetzelfde geschiedde door

de heer H. J. Waanders te Nijverdal-Hellendoorn. Zelfs Roermond kwam met 7 nieuwe leden. De heer J. van de Wel te Rijswijk bracht 20 leden aan!

Er zouden vele van deze voorbeelden meer te melden zijn. Maar het komt alles hier op neer: het meelevende met en de liefde voor de dit jaar 80 jaar wordende partij flonkert helderder en dieper dan ooit.

Daarom is het ook verklaarbaar dat in december j.l. in totaal 775 aanmeldingen van nieuwe leden werden ontvangen.

Organisatorisch is het tij gunstig. Daarom besloot het Centraal Comité de aandacht van de Kiesverenigingen vooral ook te vestigen op de noodzaak van ledenwerving nu! Dat is ook: zellen hijsen. Het schip moet zo volledig mogelijk worden bemand. Al „onze mensen” horen nu aan te monstren. Zij kunnen dat met vertrouwen doen, want dit schip vaart niet op eigen kracht de ongewisse toekomst tegemoet.

— Nieuwe kiesverenigingen worden opgericht. Op het moment dat wij dit schrijven heeft dit waarschijnlijk zijn beslag reeds gekregen in de nieuwe wijken Bouwlust, Berenstein en Vredrust te Den Haag. Ook in Nieuwe Schans wordt hard aan de oprichting van een nieuwe kiesvereniging gewerkt.

Nog één verzoek

De secretarissen van alle organen in onze partij verzoeken we de wijzigingen in bestuursfuncties tijdig, dus zo spoedig mogelijk, aan ons bureau door te geven. Dit betreft uiteraard vooral de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester.

In verband met de situatie waarin we nu verkeren is het noodzakelijk dat de uitgaande brieven en stukken aan de juiste personen en op de juiste adressen worden toegezonden. Dit voorkomt — vooral nu — nare gevolgen van vertraging.

Voor uw medewerking hartelijk dank.

No. 1 en 2 van de A.R. lijst

Prof. dr. J. Zijlstra

Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot

Biddag

In vele streken van ons land heeft het volk vastgehouden aan de gewoonte, een dag in maart af te zonderen, om de Here te bidden om Zijn zegen over de oogst.

In Den Haag weet men daar weinig van. En het plan bestond, dat de verkiezingen zouden worden gehouden op woensdag 11 maart, op die biddag. Maar de A.R. en de C.H. hebben daartegen bezwaar gemaakt. Toen is de datum veranderd in 12 maart. Dat is opmerkelijk en het stemt tot dankbaarheid.

In bijna alle landen van West-Europa worden de verkiezingen gehouden op zondag. In Nederland nooit. Maar ook de Biddag wordt ontzien. Doordat de krachten der Reformatie weer sterker zijn geworden in ons land. Rome heeft geen bezwaar tegen verkiezingen op de dag des Heren.

Toen de liberalen oppermachtig waren in Nederland, werden in verschillende steden de schutters verplicht, op zondag te exerceren. Zij, die Gode meer gehoorzaam wilden zijn, dan de mensen en wegbleven van de exercitie kwamen in de gevangenis.

De kracht der Reformatie in Nederland wordt, ondanks véél teleurstelling, toch af en toe duidelijk openbaar. Als we met andere landen vergelijken. Of met het verleden.

Methode I

Dinsdag 23 december van het vorige jaar werd Professor Witteveen (liberaal) beëdigd als lid van de Eerste Kamer.

Op dinsdag 30 december hield hij zijn maidenspeech. Prof. Witteveen is hoogleraar in de economie. Hij ontwikkelde bezwaren tegen de wetsvoorstellen, die door minister Zijlstra werden verdedigd. Minister Zijlstra is minister van financiën ad interim.

Het betoog van Prof. Witteveen was niet sterk. Het antwoord van de Minister was boeiend, slagvaardig en zakelijk sterk.

De liberale N.R.C. releveerde in het Kameroverzicht vrij uitvoerig de bezwaren van Prof. Witteveen en liet het betoog van Minister Zijlstra zwemmen. De N.R.C. is liberaal.

Methode II

De socialisten zijn in Het Vrije Volk nog niet recht op dreef. Er is in de hoofdartikelen wel eens wat felheid, maar nog meer onzekerheid. Maar het blad volstaat niet met het schrijven van hoofdartikelen. Het plaatst ook „ingezonden” stukken. Mooie afgeronde ingezonden stukken. Daarin staan de gemeenste dingen. „Buiten verantwoordelijkheid van de redactie.”

Bij een vorige verkiezingsstrijd kwam zo het lasterlijke verhaal opduiken, dat wijlen Dr. Colijn had gezegd: de werklozen moeten maar viskoppes eten. De redactie van Nederlandse Gedachten heeft toen de uitdaging verzonden, met bewijzen te komen. De bewijzen zijn niet gekomen.

Nu komen er wéér ingezonden stukken met hetzelfde kletspraatje. Wéér buiten verantwoordelijkheid van de redactie. Naar de stelling: laster maar raak, er blijft altijd wel wat van hangen. Buiten verantwoordelijkheid van de redactie.

De jonge kiezer

Misschien is het voor het eerst, dat ge moet stemmen. Het lijkt toch nog iets van een klein avontuur, al gaat het vlug en is het op zich zelf maar simpel. Maar van die eerste keer houd je toch je hele leven een herinnering. En je weet, dat het een keus was. Die wél en die niet.

Er zijn partijen, die het je komen vertellen, dat er niks deugt in Nederland. Een Regering van niks! Geloof je dat zonder méér? Nee, de jeugd gelooft niet zo „lakkeloos het verhaal, dat er niks deugt. Dat is de praat van de hooghartigheid of van de kwaadaardigheid. Je kent dat soort mensen en partijen wel. Zij spreken niet, zoals men christelijk hoort te spreken.

Ga eens luisteren naar drs. Hazenbosch voor de radio of naar Professor Zijlstra. Zij zeggen niet: het is allemaal niks. Zij spreken eertlijk over wat kan en wat moet. Wat kan in een klein dichtbevolkt land. En wat moet naar het hoogste gebod. Later zal een jonge kiezer zich de eerste keer herinneren, dat de stembus riep. Het is niet leuk, later te moeten denken, dat die eerste stem betekende: het is allemaal niks. Het is wel fijn, later te kunnen denken: die eerste stem was positief, rechtvaardig, Christelijk nationaal. Die eerste stem was A.R.

Letterwoord

Onze tijd is vol letterwoorden. Onze muziekvereniging heet Advendo, onze autobusdienst Babo en Nederland is aangesloten bij de Navo, die in andere talen Nato of l'Otan heet.

En onze partij heet A.R. Maar er zijn maar weinig mensen, te weinig, die weten, wat daarachter schuilt. Anti-revolutionair, dat wil niet zeggen tegen een bepaalde revolutie op Cuba of in Zuid-Amerika. Maar tegen de Revolutie, de geest der ongehoorzaamheid. Die geest werd voor het eerst overheersend in de Franse revolutie, die overwon door terreur en eindigde in de dictatuur van Napoleon.

De belijdenis van de Revolutie is kort: geen God en geen meester. Dat betekent de chaos en de slavernij. De A.R.-partij is voor gezag en vrijheid. Zonder gezag is de vrijheid bandeloosheid. Zonder vrijheid is het gezag tirannie. Gezag en vrijheid kunnen alleen worden gehandhaafd en beschermt, als het volk leert buigen voor het Woord van God.

Dat is de boodschap van de A.R.-partij.

Het raam

Wij bedoelen het raam. Niet het raampje van het zolderkamertje. Maar het raam, dat de beste frontale positie heeft ten opzichte van de straat. Dat is het raam voor het grote raambiljet, met het nummer van onze A.R.-lijst, onze Christelijk-nationale lijst. Het kan het raam zijn van een pastorie. Want ook een dominee is burger van het land en draagt politieke verantwoordelijkheid. Waarom zou een dominee het schadelijk achten voor zijn positie, dat het volk wéét, dat hij zijn roeping als Christenburger tracht te beleven?

Het kan het raam zijn vlak bij de brug, waar elke dag véél mensen moeten wachten. Of het raam in een gevel, die een plein afsluit. Maar vooral ook het raam van het kleine huis aan de straatweg, of dat van de flatwoning in een grote, een straatlange, muur vol ramen.

Het is úw raam. Laat het u een ere zijn, dat het wekenlang die éne simpele, maar belangrijke boodschap brengt, één naam, één nummer, maar als een aanduiding van een Christelijk-nationaal, een A.R.-getuigenis.

De kracht van het volk

ER is een tijd geweest, dat antirevolutionaire schrijvers waarschuwden tegen de *democratie*.

Bij bedoelden dan met democratie de leer, dat alle macht in wezen berust bij het soevereine volk, en dat dit volk bestaat als een optelsom van individuen, die bij meerderheid van stemmen beslissen. De leer van de volkssoevereiniteit hield in, dat het soevereine volk alles kon regelen, alles kon beslissen. Dat er geen grenzen waren aan de macht van het soevereine volk. Dat is de leer van Rousseau, die in de Franse revolutie in praktijk werd gebracht, en via het Schrikbewind uitliep op de militaire dictatuur.

Er is een Nederlands staatsrechtgeleerde geweest, die verklaarde: het beperkte koningschap, zoals we dat bij de Germanen aantreffen, is niet met de democratie in strijd. Dat gebeurde later, toen dat koningschap uitgroeide tot een *monarchie*.

Democratie is opgevat, dat blijkt uit het voorgaande, als een systeem, waarbij het volk zelf dictatoriaal regeerde. Monarchie is gezien als een situatie, waarbij de koning onbeperkte macht heeft. Het is duidelijk, dat deze opvattingen zijn ontstaan bij het licht van de Franse geschiedenis.

Wijlen Prof. Gerretson heeft er in een merkwaardige studie eens op gewezen, dat in de Romaanse landen van Europa, in Frankrijk, Spanje en Italië altijd weer is een strijd tussen tweeërlei systeem. Of een „democratie”, die het volk schijnbaar oppermachtig maakt, maar een kongsie van politici laat regeren, of een „despotie” waarbij een alleenheerser, een absolute koning of een militaire dictator oppermachtig is, mét de intriganten om hem heen.

Maar waar de Reformatie in het volksleven wortel heeft geschoten, daar is voor beide extremismen geen goede voedingsbodem meer.

Daar is in beginsel de synthese tussen gezag en vrijheid aanwezig. Daar wordt het gezag der overheid erkend, omdat de overheid Gods dienaar is, en daar wordt gewaakt voor de volksvrijheden, omdat vrijheid van geweten en vrijheid van godsdienst zijn verworven in de strijd tegen het absolutisme van kerk en staat.

IN Nederland hebben in de vorige eeuw in sterke mate krachten gewerkt, die voortkwamen uit de Franse Revolutie. Het is de grote betekenis van Groen van Prinsterer geweest, dat hij dat heeft gezien. In een tijd, toen men het zocht in de gematigdheid en de verdraagzaamheid, en niettemin tot tirannie verviel, omdat het beginsel verkeerd was. Daarom is het beruchte woord: dan moeten de minderheden maar onderdrukt worden, een woord uit die eeuw, een woord van een liberaal man.

IN dit licht zien wij de betekenis van de schoolstrijd. Het is een strijd voor vrijheid in een diepe en volle zin. Het is een strijd voor de rechten van het volk, voor een plaats voor de minderheden. En daarom is die schoolstrijd van nationale betekenis. Hij heeft de verdere ontwikkeling van het Nederlandse politieke denken in veel sterker mate bepaald dan wij vaak denken. Hij heeft de overheid geleerd, het geweten te ontzien. Daarom hebben wij een regeling voor principiële dienstweigeraars, zoals de meeste landen die niet kennen. Daarom heeft ons volk een afkeer van vaccinatiedwang. Daarom ontziet de wet zoveel mogelijk hen, die bezwaar hebben tegen verplichte verzekering. Telkens opnieuw blijkt het, dat in Nederland op dit gebied mogelijkheden, vrijheden en rechten zijn gevonden en verworven, waar men in het buitenland naar staat te kijken.

OP het terrein van de sociale strijd geldt hetzelfde. De sociaal-zwakken zijn niet gemaakt tot klanten van de staat, maar langs de weg van de verzekering zijn er rechten geschapen, waardoor honderdduizenden bewaard werden voor een afhankelijkheid van de gunsten van de staat en de ondersteuning uit de kas van de staat.

Wij kunnen ook noemen de P.B.O. Zij is nog onvolgroeid en vertoont duidelijke gebreken en gevaren. Vooral het gevaar, dat zij verbureaucratiseert.

Maar het beginsel past geheel in dit schema en is ontsproten aan het Christelijk-sociaal denken. Dat beginsel is de dood voor de revolutionaire leer van de klassenstrijd.

MET deze voorbeelden hebben wij nader willen toelichten, hoe de ontwikkeling in een land als Nederland, waar de Reformatie het nationale bestaan heeft gevormd, een ontwikkeling van de „democratie” kent in een geheel andere richting, dan die, waaraan Franse schrijvers hebben gedacht.

De kracht van het volk is gelegen in zijn verantwoordelijkheid, zijn mondigheid, zijn vrijheid.

De kracht van de regering is gelegen in haar erkenning, dat zij het gezag van God heeft ontvangen en het daarom hoog heeft te houden, maar als een schild, dat de vrijheid van het volk beschermt.

Gezag en vrijheid.

De kracht van het volk.

Het is vandaag in heel West-Europa aan de orde. En daarmee is aan de orde de betekenis van de Reformatie, ook voor Nederland.

IVOROL De Tandpasta van standing Tube 95-70ct

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Jac. S. Hoek, Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 1,65 per kwartaal, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar

LOSSE VERKOOP f 0,20.

Wij luisterden

mee

• Waarschijnlijk oppositie

Dr. Drees heeft verleden week in een radiotoespraak gezegd, dat het waarschijnlijk is, dat de P.v.d.A. na de verkiezingen in de oppositie zal gaan dan dat zij weer deel zal uitmaken van de regering. Maar hoe dan ook, de socialisten zullen evenals in de achterliggende jaren laten zien tot opbouwende arbeid in staat te zijn. „Wij blijven strijdvaardig en constructief”, zei dr. Drees.

• Ernstige vergissing

In die radiotoespraak heeft dr. Drees verklaard dat de tijdelijkheid van de belastingmaatregelen, die in december jl. in het geding was, altijd tegen de wens van de regering was. Zij heeft steeds een blijvende regeling gewild.

Prof. Romme heeft daarop dinsdag jl. voor de K.R.O.-microfoon gereageerd en dit uitgangspunt van de heer Drees „een ernstige vergissing” genoemd. De regering heeft deze maatregelen van het begin af gezien als noodmaatregelen, die een tijdelijk karakter zouden dragen, zoals alle maatregelen met betrekking tot de bestedingsbeperking, verklaarde hij. Prof. Romme leverde het bewijs voor deze stelling met behulp van citaten uit vroegere regeringsstukken. Uit die citaten bleek, dat de regering destijds in de wetten geen termijn wilde opnemen; ze had daaraan geen behoefte en liet een beslissing daarover aan de kamer over. In een later stadium heeft minister Hofstra de maatregelen ook als tijdelijk betiteld.

Dr. Drees heeft zich in zijn uitgangspunt met betrekking tot de decembercrisis vergist en hij vergist zich dus ook wanneer hij dat uitgangspunt wil gebruiken om zijn vriend Hofstra te dekken, die niet al te openlijk van de tijdelijke maatregelen „blijvertjes wilde maken”, aldus prof. Romme.

• Obstructief en vluchtvaardig

Wanneer de opmerking, dat de P.v.d.A. waarschijnlijk in de oppositie zal gaan, als verkiezingskreet gebruikt wordt, wilde prof. Romme daartegen geen bedenkingen aanvoeren. Te meer, daar mr. Burger verleden jaar verklaard heeft, dat oppositie de partij geen stemmenwinst zou brengen! Maar prof. Romme zou het betreuren indien deze kreet werkelijkheid zou worden. Het zou een miskening zijn van de betekenis van de brede basis en zo'n miskening zou niet in het belang van het land zijn. Ook zou de invloed van de pacifistische socialisten wel eens kunnen toenemen.

Maar zou de P.v.d.A. werkelijk in de oppositie gaan, dan zou dat een spoorslag zijn voor het voeren van een krachtige christelijk-sociale politiek.

Dat de socialisten, naar het woord van dr. Drees, constructief en strijdvaardig zullen zijn, vond prof. Romme bemoedigend. De eerste stap van de P.v.d.A.-fractie in de kamer na het aftreden van de socialistische ministers wees niet in die richting. Prof. Romme vond het optreden op 15 december eerder obstructief en vluchtvaardig.

*** Mr. Dr. S. de Vries negentig jaar

Op vrijdag 9 januari heeft Mr. dr. S. de Vries Czn zijn negentigste verjaardag gevierd. Vooral de ouderen onder ons zullen zich deze anti-revolutionaire voorman goed herinneren.

Op tal van belangrijke posten heeft hij ons land gediend. Na de eerste wereldoorlog was hij het die als minister van Financiën de ontredende staatsfinanciën weer op orde heeft gebracht.

Eerst als wethouder van Amsterdam en later als wethouder van Den Haag heeft hij zich ingezet voor de publieke zaak.

Ook heeft hij enige tijd als afgevaardigde van de A.R.-partij in de Tweede Kamer zitting gehad.

Wij richten een woord van hartelijke gelukwens aan zijn adres en spreken de wens uit de Here het bij de voortduur voor hem ten tijde des avonds licht moege doen zijn.

De Bijbelse gerechtigheid

„Er is nog zo veel nood . . . Ik hoop daarom dat de verkiezingsuitslag van 12 maart het mogelijk zal maken een christelijke regering te vormen. En dat die christelijke regering zal mogen werken aan het vestigen van een stuk gerechtigheid in ons land.”

U hebt op 1 januari stellig al heel wat goede wensen voor het pas begonnen jaar in ontvangst moeten nemen. Niettemin waag ik het er de mijne nog bij te voegen. Van harte hoop ik dat 1959 voor u persoonlijk en voor uw gezin een jaar zal worden, dat niet teleurstelt.

Niemand van ons kan in de toekomst zien. De tijd is er niet naar om met overdreven verwachtingen aan een nieuw jaar te beginnen. Maar één ding staat vast: De God die ons tot hier toe heeft geleid, zal in het nieuwe jaar Dezelfde zijn. Dezelfde in Zijn liefde, ontferming en trouw; Dezelfde ook in Zijn toorn en oordeel. Het is de God, die gruwelt van het vele onrecht, dat er nog in de wereld is. Het is de God ook, die ons in Zijn Woord heeft geleerd, dat het Gerechtigheid is, waardoor een volk wordt verhoogd.

En als ik u nu voor 1959 mijn beste wensen aanbied, dan denk ik niet alleen aan de vervulling van een reeks van verlangens die wij allemaal in ons persoonlijk leven koesteren, maar dan denk ik als woordvoerder van een christelijke politieke partij ook hieraan, dat wij er met elkaar in mogen slagen om in het nieuwe jaar die Bijbelse Gerechtigheid in ons volksleven wat meer gestalte te geven. Er is in het christelijk hetende Nederland nog zoveel nood.

Nog steeds zijn wij er niet in geslaagd voor allen een behoorlijke huisvesting te krijgen. Nog steeds leven duizenden weduwen en wezen in kommerkelijke omstandigheden. Nog steeds is er niet een behoorlijke regeling, die onze invalide landgenoten een menswaardig bestaan verschafft. Nog steeds is het met de inkomstenverdeling zo, dat tallozen — zowel arbeiders als kleine zelfstandigen — er met hard ploeteren niet of nauwelijks in slagen het hoofd boven water te houden. Nog steeds zijn er hele provincies in ons land waar de regelmatige werkgelegenheid allerminst is gewaarborgd. Ons land kent als geheel Gode zij dank een redelijke welvaart. Maar gelooft u, dat wij op de vrucht der Gerechtigheid mogen rekenen, zolang die algemene welvaart gepaard gaat met de morele ellende van onze jonge mensen die maar niet tot een trouwdag en een gezonde gezinsvorming kunnen komen, omdat de woonruimte ontbreekt; met een doffe armoede van de weduwen, wezen en invaliden van ons volk; met het uitzichtloze geploeter van ongeschoolde arbeiders en kleine middenstanders; met het machteloze getob van voortdurend door werkloosheid bedreigden?

Neen, aan de Gerechtigheid die een volk verhoogt, is in Nederland niet

voldaan. Ons leven in 1959 kan alleen dan zinvol en vruchtbaar zijn, als wij bereid zijn om het menselijk mogelijke te doen om daarin verbetering te brengen. Daarbij dragen de politieke partijen vanwege hun invloed op het beleid der Regering een grote verantwoordelijkheid. Maar u bent het, die die politieke partijen vormt. Als

door

Drs. C. P. Hazenbosch

God ons de vrede en de vrijheid laat, zal dat op 12 maart a.s. door u heel reëel kunnen worden beleefd. U stelt dan de nieuwe Tweede Kamer samen en daarmee beslist u over de vraag hoe Nederland geregeerd kan worden.

Dat is de laatste jaren een heel moeilijke en tenslotte zelfs een onmogelijke zaak geworden. Waarom? Omdat ons volk zich zodanig in politieke minderheden heeft opgedeeld, dat het niet meer mogelijk was een Regering te vormen, waarin voldoende wezenlijke eenheid zat om een duidelijk en vastberaden beleid te voeren. De politieke situatie, waarin wij van lieverlee verzeild zijn geraakt, was ongezond. Het is ongezond, als vier politieke partijen geestverwanten in een kabinet hebben, maar geen van die partijen het voor het beleid van zo'n kabinet van harte kan opnemen. En daarom hoop ik, dat de verkiezingen van 12 maart een zodanig samengestelde Tweede Kamer zullen opleveren dat een kabinet met een duidelijke politiek, gedragen door voldoende eenheid van opvatting, kan worden samengesteld. Dat dit gepaard zal gaan met een sterke oppositie in de Kamer, zie ik niet als een nadeel, maar als een eis van een goed werkende democratie.

Ik wil het wel heel duidelijk zeg-

gen: ik hoop, dat de verkiezingsuitslag van 12 maart het mogelijk zal maken een christelijke regering te vormen. En dat die christelijke regering zal mogen werken aan het vestigen van een stuk gerechtigheid in ons land. Dat is de positie, waarin wij, A.R., in de komende verkiezingsstrijd zullen staan. Ik dacht er goed aan te doen u dit reeds nu duidelijk te zeggen. Het optrekken van rookgordijnen moge in de verkiezingsstrijd al een veel beoefende liefhebberij zijn, wij doen daar niet aan mee. U moet weten wat u doet, als u straks A.R. stemt.

De politieke partijen hebben de laatste weken om strijd laten weten, dat zij niet bang zijn voor de verkiezingsstrijd. Ik vind het eerlijk gezegd een beetje kinderachtig. Waarom zou je bang zijn, als je voor een eerlijk ideaal strijdt? Wel wil ik zeggen, dat het mij met de dagen duidelijker wordt dat het een felle strijd wordt. Onze A.R.-mensen moeten dat goed beseffen en zich daarop instellen. Ik las in het Vrije Volk, dat de P.v.d.A. voornemens is een ouderwets stukje verkiezingspropaganda weg te geven. En ik heb toen moeten denken aan het verhaal, dat één van mijn Rotterdamse vrienden mij onlangs deed over ouderwetse socialistische verkiezingspropaganda. In een A.R.-verkiezingsbijeenkomst zou de bekende Prof. Mr. P. A. Diepenhorst spreken over het ook nu weer actuele onderwerp „De rode vaan in de mist”. Toen het zover was, bleek de zaal voor de helft met ouderwetse socialisten gevuld. De vergadering was nauwelijks begonnen of de lichten gingen uit en de socialisten gaven hun stukje verkiezingspropaganda weg. Er werd met stoelen gesmeten en een hoop herrie geschopt. Ik weet niet of het Vrije Volk aan dit soort dingen denkt, als het een ouderwets stukje verkiezingspropaganda aankondigt. Mocht dit er ook bij horen, dan is het goed dat u ook het slot van het verhaal kent. Toen het tumult zijn hoogtepunt bereikte, zette een oude A.R. de bekende strijdsalm „De Heer zal opstaan tot de strijd” in en die psalm werd door de andere in de zaal aanwezige A.R. overgenomen. Toen ten slotte, aldus het verhaal, de lichten weer aan gingen, bleken de rumoerige socialisten afgedropen.

Ik weet wel, wij zijn tegenwoordig een beetje anders. Ook de socialisten zijn een beetje anders. Maar het staat voor mij vast, dat een goede A.R.-verkiezingsstrijd ook nu niet kan worden gevoerd zonder de Bijbel in de hand en een psalm op de lippen. En dan kan het mij eigenlijk niet zoveel schelen of de socialisten hun verkiezingspropaganda ouderwets of nieuwerwets voeren. „Want God is ons ten schild in het strijdperk van dit leven en onze Koning is van Israëls God gegeven”.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever. Kiesers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoonlijk valt, werkzaam plegen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.R. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergrootste belang is, is deze: „een kiezer mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen”.

Belangrijk bericht voor besturen der kiesverenigingen en alle leden en geestverwanten

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen. Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis. Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden. Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Verzuimt niet te luisteren naar het radiocommentaar van Drs. C. P. Hazenbosch op donderdag 15 januari a.s. van 19.50 tot 20.00 uur over de zender van de N.C.R.V. Maakt ook anderen op deze uitzending attent.

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
 DEPOT CARL ZEISS
 BERGSTR. 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
 Ook volgens afspraak

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
 ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
 TELEFOON 113360

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz. enz.
Fa Gebr. Timmer
 Houthouw - Giessendam - Telefoon 62

N.V. Rederij & Haringhandel
 IMPORT - EXPORT
N. Parlevliet Jr.
 KATWIJK AAN ZEE
 Postbus 15.
 Telefoon kantoor 3444.
 Buiten kantooruren 2092 - 2283.

ALGEM. ASSURANTIEKANTOOR
H. VEENSTRA - WIERINGERMEER
 Kon. Julianalaan 25 - SLOOTDORP
 Tel. K 2278-287
 SINDS 1938
 Voor al Uw verzekeringen.
 Hypotheekgelden beschikbaar tegen 4½ %, op gemakkelijke voorwaarden, met Levensverzekeringen.
 Ook Praktijk financieringen.

Ingwersen & Co
 Commissionairs in Effecten
 Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
 Tel. 32121 - 33879 - 35302
 * Plaatsen van Obligatieleningen.
 * Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

BELANGRIJK
 VRIJSTELLING
 MILITAIRE DIENSTPLICHT
 Vrijstelling Herhalingsoefeningen, Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
 BEMIDDELINGSBUREAU
C. J. J. Wolters
 Marijkelaan 17 te BENNEKOM (Geld.)
 Tel. 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
 Wij hebben geen bijkantoren

Wij zoeken
ACTIEVE PERSONEN
 voor de verkoop onze gunstig bekend staande tuin-, bloem- en landbouwzaden, gunstige provisie-regeling. Vraagt onze nieuwe prijs-courant en verkoopvoorwaarden.
W. DE ZEEUW JGZN - BARENDRECHT
 Zaadteeltbedrijf

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJDRECHT

TOESLAGSTOFFEN
 voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
 voor Steen- en
WEGENBOUWMATERIALEN
 Keramische Industrie
G. Vogler & Co C.V.
 Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
 Tel. K 1800-137878

Koningskinderen - geen robots

IN het aan Dr. J. Schouten aangeboden boekwerk „Bene Meritus”¹⁾, dat een prachtige doorsnee geeft van het huidige wetenschappelijk verantwoord anti-revolutionair denken (helaas denkt nog lang niet de „doorsnee-a.r.” zo; vandaar ook de grote waarde van dit boek als oriëntatie!) heeft de heer H. Algra de school in de toekomst behandeld. Hij constateert dat thans meer dan ooit voor het onderwijs ouderwets en verwerpelijk moet worden geacht wat Sir Walter Moberly (en hoevelen met hem) eens getuigde van de universiteit: „De plaats waar men van alles kan horen en leren, behalve de dingen, die voor het werkelijke leven belangwekkend en nuttig zijn”.

De heer Algra wijst op het in de laatste jaren meer en meer aan de orde komend streven (dat er echter ook vroeger al was) om de democratie te versterken en te verfijnen door een betere elitevorming, dat wil zeggen het opleiden van de topfuncties in het bedrijfsleven, in de overheidsdienst enz. Daarbij dreigt echter het gevaar dat daarbij onvoldoende zorg wordt besteed aan het onderricht de doordringing der toekomstige

leiders van gemeenschapszin en sociaal inzicht. Maar er is ook nog wat anders aan de hand dat verontrusting wekt.

De „schoolstrijd” is niet voorbij — het moeilijkste deel komt nog

NA te hebben gewezen op het steeds toenemende aantal studerende (in 1900 kende ons land 2300 studenten; in 1958 circa 30.000 en in 1970 vermoedelijk ongeveer 56.000!) wijst de heer Algra er op, dat voor tienduizenden andere kinderen de lagere school niet de enige opleidingsmogelijkheid is. De u.l.o. is voor kinderen uit alle lagen der bevolking bekend gebied geworden. Dank zij de offers en strijd van de „vaders” valt dit onderwijsinstituut evenals de lagere school onder de „geijkstelling”. Als bij de stichting aan bepaalde normen kan worden voldaan, kan geen macht die oprichting verhinderen. De wet heeft in dit opzicht de ouders, die zich terecht verantwoordelijk achten voor de geest van het onderwijs gegeven aan hun kinderen, vrijheid gebracht, waar de zo zeer geprezen „vrijheid” van weleer in de werkelijkheid dikwijls willekeur en het terugdringen van het christelijk onderwijs inhield. Doch dit ideaal is nog niet

voor alle andere schooltypen (behalve het hoger onderwijs) in vervulling gegaan.

Vandaar het opschrift boven deze passage. De subsidiëring van al het andere voortgezet onderwijs op Christelijke basis hangt nog af van beslissingen, die nog steeds door vele socialisten en liberalen maar al te vaak in een verkeerde richting gestuurd worden.

De heer Algra geeft op pagina 100 klinkende voorbeelden van de gedachtenwereld van waaruit zij die over deze financiële steun hebben te beslissen, vaak redeneren. Hij concludeert daaruit:

Er zou nog niet de helft van de thans bestaande christelijke scholen voor u.l.o. in ons land zijn, wanneer voor de stichting daarvan dezelfde procedure zou hebben gegolden als (thans nog) voor het nijverheids-onderwijs...

Wie zegt, met de „tweede industriële revolutie” in de nabije toekomst voor ogen, nu nog dat de schoolstrijd voorbij is?

A.R.-Nederland let op uw zaak!

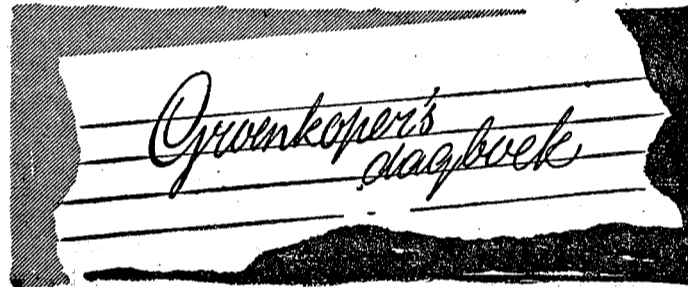
DE schrijver verwacht in de naaste toekomst een niet onaanzienlijke verhoging van de leerplichtige leeftijd. En dit niet op losse gronden, doch omdat de zich ook technisch zo zeer ontwikkelende maatschappij van morgen, van de mens meer kennis zal vragen. De Leerplichtwet zal dan vrijwel ieder kind dwingen meer dan één school te bezoeken.

Hier dreigt een levensgroot gevaar voor de principiële schoolkeuze der ouders. Het is kort en goed zo, dat dan

Dampo bevrijdt
 neus, keel, borst van vastzittend slijm

1 JAN.
 In een van de ochtendbladen las ik een nieuwjaarswens van de voorzitter van de Tweede Kamer, Dr. L. W. G. Kortenhorst, die aan de redactie had

geschreven: „Volgens oude wijsheid wordt het lot der mensheid bepaald door de goedheid der Goddelijke voorzienigheid en door de zetheid der mensen. Moge in 1959 Gods goedheid over ons waken en onze zetheid binnen redelijke perken blijven”. Dat wens ik met de heer Kortenhorst, die ook in het nieuwe jaar wel veel steun van node zal hebben bij zijn moeilijke arbeid. Want voorzitter van de Tweede Kamer zijn is geen sine cure. Dat hebben we laatst weer kunnen beluisteren en/of gadeslaan. Voor alle Kamerleden, zowel van de Eerste- als van de Tweede Kamer, voor alle ministers, voor gedeputeerden en Statenleden, voor raadsleden en alle hun adviseurs en medewerkers wens ik al wat in het staatsbestel wenselijk is. Dat de Handelelingen mogen spreken van weinig sprekens en veel handelens. Ja, ja, we hebben een druk oud jaartje achter de rug. De huidige ministers hebben het ook niet makkelijk, nu meer werk in hun portefeuilles is gestopt. Een portefeuille is geen fakkel. Het dragen is anders, als u begrijpt wat ik bedoel en ik bedoel wat u begrijpt. Afijn, met frisse moed verder. Het is weer oude jaar voor we het weten!

ik plumpudding „vies” horen noemen. Misschien weet mevrouw de Engelse niet eens goed wat olieballen zijn, maar dan moet je het woord ook niet in de mond noch in de pen nemen. Gisteren heb ik weer bollen en flappen gegeten. Ik heb er duizenden zien bakken.

Olieballen dan. Bij mijn oom, die vroeger in de Rochussenstraat woonde, in Den Haag. De hele straat rook heerlijk naar olieballen. Op de binnenplaats stond een enorm olieballenfornuis, het leek wel een wasketel uit de kazerne.

Sjonge, sjonge wat een bollen! Sindsdien heb ik nooit zoveel bollen meer gezien, zelfs niet op de bollenvelden. Olieballen doen mij altijd aan de Rochussenstraat denken. Bolussen ook. Boze buurman (hij stuurde me een kaart met nieuwjaar) zei eens, dat men in Den Haag tegen olieballen flappen, tegen flappen appelbollen en tegen appelbollen appeltaart zegt. Maar dat is niet waar. Want ik heb zelf in Den Haag gewoond!

Staten van Europa. Die van Oost-Europa hebben we al, dacht ik, toen ik dit las. Maar zonder gekheid, een getal van 175 miljoen — hoofdzakelijk West-Europaanen — is niet mis. Als we dan maar niet Amerikaans gaan doen, want dat zou ik jammer vinden voor Europa. We moeten Europees blijven, trots op een eeuwenoude cultuur. En dan verschil maken tussen bordeaux en bourgogne, niet zo zeer tussen bordeaux en beaujolais. En onze echtgenoten moeten geen toiletten gaan kopen in Parijs, maar jurken. Die zijn dan ook zonder invoerrechten, net als de toiletten.

4 JAN.
 Mooie preek van dominee gehoord over het jaar dat voor ons ligt. Hij sprak over de vrouw van Lot, die achterom keek en een zoutpilaar werd en over Mozes, die vasthield, als ziende de Onzienlijke. En hij zeide, dat de mensen die alsmaar in het verleden blijven staren, daaruit zo weinig de mooie dingen bewaren.

Meestal de verdrietelijkheden, welke dan een druk op hun leven geven. Maar Mozes, een zoon van een Joodse slaaf, die jarenlang krampachtig de Egyptische prins moest zijn, heeft het begrepen. Hij keek in de toekomst en hij vreesde die niet. Hij weigerde eenvoudig door te gaan voor een Egyptenaar en achtte de smaad van Christus groter rijkdom dan de tijdelijke genietingen van de zonde. Hij hield de blik gericht op de vergelding en hij bleef standvastig ziende de Onzienlijke. Het was een goed uur. Moest in de rij staan voor de kerkdienst. Dat gebeurt niet veel. Maar zeker wel eenmaal per jaar. Blijkbaar gaan er mensen

slechts een maal per jaar naar de kerk. Denken, dat zij op één preek wel een heel jaar voort kunnen. Het was een goede preek en ik zou er een jaar op voort kunnen, maar één preek is dan ook maar één preek. Als je die verliest heb je niets meer...

5 JAN.
 „Lauw Loenik” hoorde ik een Amsterdamse jongen de eerste Russische maanraket noemen, doch dat was een bewijs van bewondering. Het is dan ook een

knap stukje techniek, al ben ik — u weet dat — niet zo op die raketten gesteld. Zolang we nog aan de planeet waarop we wonen genoeg hebben verlang ik niet naar manen, Marsen of Venussen. Het staat nu wel min of meer vast, dat onze huidige generatie ruimtevaarten zal kunnen ondernemen. Ik, die een rondvaart met een bootje al opwindend vind en als wensdroom heb een vakantievakantie op een groot schip, ik zal niet in de rij staan voor een botsautootje naar de stratosfeer. Maar groots is het, daarvan gaat niets af. Er zijn geleerden, die zeggen dat deze Russische proef met Loenik mislukt is, want de raket heeft de maan niet bereikt. Op het ogenblik, dat ik dit dagboekblad schrijf zit de eerste vice-premier van de Sovjetunie in New York. Hij heeft met Loenik wel een pre, dacht ik zo. Als de ruimtevaart de volkeren nu eens zo dicht bij elkaar bracht als wij mensen dat zo graag wensen, dan zouden we met z'n allen niet zo spoedig naar de maan gaan. Dacht u ook niet? Zouden we dan ook niet veel beter in het zonnetje kunnen gaan zitten? En als de heer Mikojan, de genoemde vice-premier, nu eens rustig dat boek van Boris Pasternak kon lezen, genietend van een „ice cream soda” of van een „banana split” zou dat niet een tikkeltje tot de vrede bijdragen of toch tot de koude oorlog?

William Gruenkoper

ook d...
 gezet...
 onder...
 regela...
 kan...
 ouder...
 haar...
 A.R.-...
 voert...
 lijke...
 zwaars...
 bij...
 de...
 geste...
 cent...
 voort...
 moet...
 gezie...
 kun...
 Algra...
 comb...
 vers...
 onder...
 geves...
 huish...
 schoo...
 Den...
 voor...
 ver...
 seerd...
 keert...
 drijs...
 alle...
 dat...
 open...
 blijft...
 maat...
 dupe...
 De d...
 V...
 sdig...
 nadro...
 houd...
 dat...
 te...
 te...
 goed...
 rust...
 is...
 als...
 Men...
 Grup...
 ons...
 Niet...
 ziet...
 opvo...
 vank...
 mon...
 haar...
 de...
 kenn...
 Lab...
 niet...
 weze...
 voede...
 lev...
 Dem...
 tijd...
 pleit...
 gezet...
 cirke...
 der...
 voor...
 Dete...
 diens...
 nutted...
 kon...
 plaan...
 wijs...
 kund...
 vorm...
 in...
 anti...
 gend...
 baard...
 berod...
 vrag...
 taak...
 leng...
 druk...
 eis...
 nisch...
 in...
 zijn...
 pers...
 stand...
 „schel...
 Hian...
 onze...
 polit...
 allen...
 Deze...
 ritus...
 chris...
 zich...
 sprind...
 in...
 leven...
 bare...
 Vol...
 opdr...
 In...
 inde...
 daag...
 jeug...
 te...
 Kon...
 1)...

Gedachtrust
 Nieuwruust
 Nieuwtabletten

...ool, waar het voort-
 et oet worden genoten
 erling", bij de wet ge-
 alle vallen. Dan eerst
 de schoolkeuze der
 eraktijk werkelijk tot
 r h. Hiervoor sta de
 -buds op de bres! Men
 rincipiële noodzake-
 he het praktische be-
 aas stijgende onkosten
 aan. Hiervoor heeft
 schen en praktisch in-
 telepleit niet het con-
 trerlei scholen voor
 rrij in enkele mam-
 ntrale punten, aan-
 ieren hiervan de dupe
 mel breekt de heer
 rvoor een aantal ge-
 ab voor leerlingen van
 schen voor voortgezet
 len één streekcentrum
 esjv. een landbouw-
 shn lagere landbouw-
 oonz.)
 e ander heeft hieruit al
 r maakt, dat de schrij-
 den te zeer gespeciali-
 rdwoelt. Terecht. Hij
 rt tegen sommige be-
 jfst die de leerlingen
 eens als zij in het bedrijf,
 di tot dit onderwijs
 nvalde tijd werkzaam
 velt de mens in zijn
 at beroepsvrijheid de
 peiding.

...ime visie richt de
 segen het een te grote
 irp specialisatie. Hij
 idwoord van Bavinck,
 hvoeding is: „Mensen
 vden Gods, die tot alle
 dhtelijk zijn toege-
 ts kunnen optreden
 mare zin des woords.”
 n artikel van de heer
 up vorige nummer van
 3 N.
 Nie anti-revolutionair
 t van onderwijs en
 vo 43 gestorven, aan-
 knaire française Si-
 me als laatste zin in
 ar angrijkste deel van
 oleren wat eigenlijk
 nm

...as goed beseffen dat
 t begrijpt om welke
 zenet gaat bij de op-
 edie na ons de samen-
 rin
 Deang ook voor deze
 i end erkennend, be-
 itten van het voort-
 zet drie concentrische
 kepping en isolering
 r onderwijstakken

...Del tel omvat de gods-
 ndie niet met 50 mi-
 terderwijs per week”
 n weede cirkel biedt
 aen vormend onder-
 is ledenis, aardrijks-
 nleer en esthetische
 rderde cirkel omvat
 dbare en voor het
 t denken vrucht dra-
 ng alles wat dienst-
 arding tot bepaalde
 rdit alles, kan men
 ags een zaak en een
 ak orde, dat bij ver-
 glicht, de volle na-
 uk op de christelijke
 s, ad, ook op de tech-
 schalgemene vorming
 krijgt, die het in
 n burger ruimte en
 re vorming moet tot
 and school die voluit
 chel” is.

...Hingrijke taak voor
 ze aire leidlieden en
 lib maar ook voor
 ler naast hen staan.
 ze bundel „Bene Me-
 usijk aan, dat de
 ris — ook zoals deze
 ch onze partij — een
 rpdzakelijk element
 og is en blijft. Wij
 ve a bijna onvoorstel-
 re atwoordelijkheden.
 ol fassing en ook vol
 odr

...In leed de auteur ons
 de en, dat wij „van-
 ijk zijn voor de
 ug we tijd zal hebben
 at alleen kan als
 on niet als robots”.

ALS de naam van deze rubriek ooit reden van bestaan heeft gehad, dan wel nu: de „verkiezingskoorts” neemt haar koers kris kras door antirevolutionair Nederland en prikkelt overal tot de grootst mogelyke activiteit. Overal vandaan hebben ons in de afgelopen week de convocaties bereikt, waarin de leden werden opgeroepen tot behandeling van dat hoogst belangrijke agendapunt: vaststelling van de kandidatenlijst voor de verkiezingen. In alle toonaarden is het de leden voorgezongen: Komt! Komt, als u mede wilt beslissen wie er straks voor ons in de Tweede Kamer zitting zullen hebben. Komt — want wegblijvers hebben geen enkele reden om achteraf kritiek te oefenen. Komt, want de verkiezingsstrijd zal fel worden en juist zij die een christelijke politiek voorstaan, mogen in de strijd niet achteraan komen. Komt! Komt!!

Maar al mag dan die oproep om te komen overal welhaast even dringend geweest zijn, toch kan men niet van al die convocaties zeggen dat het „koekoek-één-zang” is — gelukkig niet. In sommige steden en dorpen was die vaststelling van de kandidatenlijst het enige agendapunt en werd deswege de vergadering betiteld als „spoedeisend” en „zeer dringend” — maar in Maassluis bij voorbeeld kon men slechts onder aan de convocatie lezen: P.S. Alle leden worden verzocht na afloop even te blijven in verband met de kandidaatstelling van de Tweede Kamer! Daar verwachtte men blijkbaar een zo grote eensgezindheid met de uitgebrachte adviezen over de lijst dat men er niet veel anders in zag dan een formaliteit die men na afloop wel even kon afdoen!

Eerlijk gezegd hopen we dat het Maassluisse bestuur hierin een beetje teleurgesteld is. Niet omdat we niet alle vertrouwen hebben in de opgestelde adviezen, maar omdat een partij pas leeft als iedereen heel bewust meedoet bij belangrijke werkzaamheden. Meedoet — na nagedacht te hebben. En tot de conclusie gekomen te zijn dat het zo en zo het beste is voor de anti-revolutionaire partij. Op de mannen die in de volksvertegenwoordiging gekozen worden rust een bijzonder belangrijke taak. Zij zijn de spreekbuis van ons anti-revolutionaire volksdeel en op hen rust de taak mede het regeringsbeleid te toetsen aan de enige grondslag die wij erkennen voor ons politieke handelen: Gods Woord. Denk daar niet te licht over. Daarom hebben die mannen er recht op dat zij zich in hun kandidatuur gedragen weten door een zo groot mogelijk deel van ons anti-revolutionaire volk. Dat zij niet maar „uitverkoren” zijn door een groepje mensen aan de top maar dat zij gekozen zijn door ons, het anti-revolutionaire volk.

En nu weten we wel: deze onthoezing komt een beetje als mosterd na de maaltijd want in de meeste plaatsen is dat agendapunt van de kandidaatstelling al afgehandeld als dit u onder ogen komt. Maar als u op die vergadering door afwezigheid geschitterd hebt, dan hebt u nog alle kans om dat goed te maken. Niet alleen door op volgende vergaderingen wél te verschijnen maar vooral ook door mee activiteit te ontplooiën. De kiesvereniging van Dieren had als tweede agendapunt naast de kandidaatstelling: bespreking van de verkiezingsactie. En de kiesvereniging in Zaandam had een circulaire klaar met deze suggestieve oproep:

„Politieke scherven! Kamerontbinding! Verkiezingen!

Het wervelt naar één woord: A-C-T-I-E!

Alle reformatorische christenen zullen weer paraat zijn om de strijd voor de beginselen der christelijke politiek met hernieuwde kracht voort te zetten!”

A-C-T-I-E.... dat is het parool van vandaag. Misschien bent u die dit leest wél lid van een kiesvereniging, maar is uw enige politieke daad dat u zo af en toe eens in dit blad snuffelt. Behalve dan dat u uw contributie betaalt en om de zoveel tijd naar de stembus gaat en anti-revolutionair stemt. Heus, christelijke politiek is groter activiteit waard. Ook van u. Juist van u, want het is niet fair anderen de kastanjes uit het vuur te laten halen en zelf aan de kant te staan!

I. K. KLEINE-MAN.

In plaats van kaarten,
 Haar Heiland nam vanmorgen in Zijn heerlijkheid op, onze innig geliefde vrouw en moeder
Wilhelmina Maria van der Sluis-Flipse
 oud 61 jaar.
 IJsselstein: P. VAN DER SLUIS, em. pred.
 Bilthoven: W. R. VAN DER SLUIS
 P. VAN DER SLUIS-Crossen
 IJsselstein (Utrecht), Utrechtsestraat 41
 8 januari 1959
 Liever geen bezoek, geen bloemen.
 De teraardebestelling zal D.V. plaats vinden op maandag 12 januari a.s. om 13.30 uur n.m. te IJsselstein.

- STAALMEUBELEN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELEN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.-H.)

J. BUIJSSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Tel. 71815

drukkerij

zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Verolme United Shipyards

ROTTERDAM-HOLLAND

Telefoon 172640

DE JONGS SCHEEPSBOUW

„ENKHUIZEN” N.V.

NIUWBOUW VAN MOTORRIVIERSCHEPEN

TOT 750 TON

Enkhuizen — Spoorstraat 1 — Tel. 02280—808

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

Westplein 2 - ROTTERDAM

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

INKOOP van alle soorten

SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A.D. IJSSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v/h

FA. A. LANSER

Sliedrecht - Holland

FIRMA BLAAK

Boot- en sloepenbouwerij

HOOGEZAND

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

* Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

A. VAN DER WERFF

Scheepsbouw en bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en motordekschuiten

DOESBURG — TELEFOON 275

Panter

Panther Pari
 lekker
 licht
 goedkoop

10st. f. 1,05
 20st. f. 2,10

In de groene doos

Bon

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Het abonnementsgeld

* f 3,25 per half jaar

* f 6,50 per jaar

wordt betaald

per giro

bij aanbieding van een kwitantie.

(doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opgegeven door:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Opzenden aan de administratie van Nederlandse Gedachten - Dr. Kuypersstraat 3 - DEN HAAG Giro 89673.

Amsterdam

**PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.
Betere verzorging van
begrafenissen**

Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de
P.C.B. en laat u als lid inschrijven

Wilt u 'n GASGEISER, GASFORNUIS
of GASHAARD aanschaffen?

Wendt u zich dan tot

FA. C. SCHERJON EN ZOON

Marnixstraat 109 — Telefoon 42879
LOODGIETERS-ELEKTRICIENS

Wij verzorgen de levering en de plaatsing.

GEBR. VAN ALTENA

Smeed- en constructiewerk

Stalen ramen en deuren

Amsterdam

G. van Ledenberchstraat 114 — Telefoon 82298

Men spreekt, men zegt:

„VOOR VERHUIZING

is u bij Van Vliet terecht”

W. VAN VLIET

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten

AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564
Tel. 221444 - 4 lijnen
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

UTRECHT
Nachttegaalstraat 50
Tel. 16057, 18037

De christelijke vakbeweging

streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord.

Daarom: **ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS**, in welke functie ook, **LID VAN C.N.V.**

Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399, telefoon 32473, Amsterdam-C.

Honderden wollen dekens namen reeds
een bad in de badplaats voor uw was

Waarom uw was niet?

WASSERIJ „DE VECHT”

NEDERHORST DEN BERG - TEL. 02945-281

Fa. S. Dogger Hzn.

SCHINKELKADE 14 — TELEFOON 722516

Alle soorten

Antraciet Industrie IV en V

voor huisbrand

BRECHCOOKES EN OLIE voor centrale verwarming

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152

AMSTERDAM

Voor **BOEKEN** naar:
BOEKHANDEL KIRCHNER

(A. L. J. Roscher)

Leliegrecht 18 AMSTERDAM-C Tel. 44449

Cubaanse rebellenleider Fidel Castro maakte een einde aan de dictatuur van Batista

DE romantiek heeft een belangrijke rol gespeeld in de burgeroorlog, waarvan Cuba in de afgelopen twee jaren getuige is geweest. Het komt niet zo vaak meer voor, dat figuren, die alles in de waagschaal stellen door zich tegen dictatoriale neigingen van tegenstanders te keren, zoveel vat op de bevolking van hun land weten te krijgen, dat deze in beweging komt en de onderdrukkers noodzaakt, het veld te ruimen. Dat de nu 32-jarige Fidel Castro daar wel in geslaagd is op het eiland Cuba, bewijst dat deze jonge advocaat met zijn optreden grote indruk heeft weten te maken op zijn landgenoten.

WIE is deze Fidel Castro? Toen hij 32 jaar geleden op de suikerplantage van zijn vader in Mayari in de oostelijke provincie Oriente werd geboren, bereidde de man, tegen wie hij zich later met succes zou keren, reeds zijn greep naar de macht voor. Toen Castro een jongen van zeven jaar was, deed Batista zijn eerste staatsgreep. Ook Batista was toen 32 jaar.

Castro stamt uit een welgestelde rooms-katholieke familie. Zijn vader is van Spaanse afkomst; zijn moeder is een Cubaanse. De jongeman bezocht verschillende door Jezuiten geleide scholen, zoals het Colegio Dolores in Santiago de Cuba en het Colegio Bélen in de hoofdstad Havana. Hij studeerde rechten aan de universiteit van Havana, nam in 1947 deel aan een mislukte opstand tegen de dictatuur in de Dominicaanse republiek om vervolgens naar de universiteit terug te keren en daar in sociale en andere wetenschappen te studeren.

In zijn studententijd groeide in hem reeds het verzet tegen de

bestaande politieke gewoonten op Cuba, die gekenmerkt werden door met de regelmaat van de klok terugkerende staatsgrepen. Het was dan ook geen wonder, dat hij met de politieke politie in conflict kwam. Niettemin promoveerde hij in 1950 en vestigde hij zich als advocaat in Havana om zich op te werpen als verdediger van de belangen van het onderdrukte deel der bevolking.

Op het echte politieke vlak verscheen hij pas in 1952, toen hij bij de verkiezingen, welke dat jaar gehouden moesten worden, als kandidaat was voorgedragen. Batista maakte zich in dat jaar echter voor de tweede maal meester van de macht en de verkiezingen moesten worden uitgesteld.

Uit die periode dateert het besluit van Fidel Castro, zich met alle middelen te keren tegen de man, die met dictatoriale middelen zijn politieke doeleinden trachtte te verwezenlijken. Vrijheid tot elke prijs heette het parool, waaronder Castro de strijd tegen zijn vijand aanbond.

Op 26 juli 1953 was een kogelregen uit de geweren van Batista's politietroepen het antwoord op de uitdaging van Castro en zijn medestanders. De meeste demonstranten werden gedood; Castro bleef in leven, maar werd tot vijftien jaar dwangarbeid veroordeeld.

NA verloop van tijd werd een Naantal politieke gevangenen in vrijheid gesteld. Tot hen behoorde ook Fidel Castro, die van de gelegenheid gebruik maakte om naar de Verenigde Staten en vervolgens naar Mexico uit te wijken. In dat land maakte hij vele vrienden, voornamelijk onder de Cubanen, die eveneens voor de politie van Batista hun land hadden verlaten. Castro slaagde er in, een groep guerillastrijders rondom zich te verzamelen en zo brak in de laatste weken van 1956 het ogenblik aan, waarop hij met ongeveer tachtig man in het grootste geheim naar Cuba vertrok en op de kust van de provincie Ori-

te, waar hij was opgegroeid, aan land ging. Hij verdween in de bergen van Sierra Maestra, waar zijn strijdkrachten langzaam maar zeker talrijker werden.

Het heeft lang geduurd, voordat Castro de positie van Batista werkelijk aan het wankelen wist te brengen. Telkens leek het, alsof zijn pogingen tot mislukken waren gedoemd. Totdat Batista in een poging, de rebellen met een slag het zwijgen op te leggen, de grote fout maakte, met vliegtuigen en tanks aanvallen te laten uitvoeren op de burgerbevolking van gebieden, waar Fidel Castro en de zijnen zich hadden genesteld.

Dit was koren op de molen van de opstandelingen en sneller dan wie ook verwacht had, moest Batista, die eens verklaard had, dat niemand hem omver zou kunnen werpen, naar de Dominicaanse republiek vluchten.

IN de wilde jaren van het verzet heeft Fidel Castro eens op papier gezet, wat hij wel en wat hij niet goed achtte voor Cuba. Het bleek toen, dat hij door nationalisaties een eind wenste te maken aan het optreden van enkele grote Amerikaanse maatschappijen, dat hij alle door corruptie verkregen eigendommen in beslag wilde laten nemen, dat hij een drastische landhervorming wilde doorvoeren en dat hij op sociaal-economisch terrein grootscheepse plannen had.

De wilde haren uit die wilde jaren zijn nu wel voor een groot deel verdwenen. Fidel Castro, die ongetwijfeld in de toekomst op Cuba een belangrijke politieke rol zal gaan spelen en zich daarvan terdege bewust is, ziet nu niet meer zo veel heil in de nationalisatie van de Amerikaanse ondernemingen, welke hij vroeger bovenaan op zijn verlanglijstje had geplaatst.

Hoe hij over zijn andere plannen uit het verleden denkt, is nog niet bekend.

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheeken (eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN'S Assurantiekantoor

OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 728825

KOLEN OLIE

TEL. 37785-45350

GROENEWOLD-HORTUS

AMSTEL 34 (VLAK BU DE MUNT)

HAARDEN KACHELS

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..

WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabonns

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

SINDS 1880

LEVERANCIER ALLE SOORTEN VASTE EN VLOEIBARE BRANDSTOFFEN

C. DOGGER & ZOON

Amstelveld 17 - Amsterdam - Telefoon 32911

Robbers' Schilderbedrijf

Gysbr. v. Aemstelstr. 1 - Amsterdam-O.

Telefoon 56595-717160

LEIDEN

manda g.k.

limonadesiroop

Fabrikaat: KUPERUS - LEIDEN

Hogewoerd 12 b Telefoon 20906

Kleding naar maat

J. BLOK & ZOON

Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

C. Th. Breebaart & Zn.

MARE 92 - LEIDEN - TELEFOON 25424

(Gevestigd 1886)

Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten

Persoonlijk bezoek reeds bijna vijftig jaar door geheel Nederland

PRONONCE

Leiden:
Breestr. 65
Tel. 21800

Textiel - J. Verduyn

Oegstgeest:
Gevers-
straat 41
Tel. 23917

**BOOMPJES
oude jenever**

FA. C. T. STEFFELAAR

LEIDEN

Koopt bij onze adverteerders

„De A.R.-partij schuwt geen felle strijd”

WIE, zelfs na de enthousiaste landelijke ARJOS-toogdag, nog mocht menen, dat de stemming onder de Anti-Revolutionaire jongeren ten aanzien van de verkiezingsstrijd door lauwhoed wordt gekenmerkt, had op zaterdagmiddag 3 januari in Rotterdam een stevig lesje kunnen krijgen. Het Provinciaal Verband Zuid-Holland van de ARJOS hield toen in het Dakpaviljoen van het Groothandelsgebouw haar jaarlijkse Algemene Vergadering. Deze Jaarvergadering, die alom in den lande vermaard is om haar grootse allure, werd ook deze keer een echte ARJOS-meeting, de zaak van de Anti-revolutionaire politiek waardig.

Meer dan 500 jongeren vulden de mooie grote zaal, meer dan 500 paar handen lieten meermalen een donderend applaus horen, en uit meer dan 500 kelen klonk het enthousiaste gezang... Het was een manifestatie van jeugdige enthousiasme en van gelovig vertrouwen in de toekomst.

De voorzitter van het Verband, de heer T. Hopman uit Gouda, die zijn laatste Jaarvergadering in zijn functie presideerde, hield een openingsrede onder het motto „Tegen de stroom op”. Hij schetste de situatie waarin de AR-jeugd zich op het ogenblik bevindt. „Wij worden gedrukt in de hoek van de zwarte reactie”, zo riep de heer Hopman uit. Een felle aanval op het socialistische partijblad „Het Vrije Volk” werd gelanceerd. Duidelijk werd gesteld de kracht van de Anti-revolutionaire politiek. Deze kracht wordt niet ontleend aan die politiek zelf, maar aan de Heer van de wereld, Jezus Christus. De ARJOS zal meewerken in de strijd met daden en met haar gebed.

Het welkomstwoord bracht een teleurstelling: prof. dr. J. Zijlstra, de minister van Economische Zaken was er niet. Belangrijke partijbesognes eisten zijn gehele persoon op.

De andere Antirevolutionaire excellentie, de Minister van Verkeer en Waterstaat, mr. J. van Aartsen was wel aanwezig. Prof. dr. S. U. Zuidema uit Amstelveen, hoogleraar aan de V.U., sprak in plaats van onze lijstaanvoerder.

Na de goedkeuring (zonder „slag of stoot”) van de verschillende jaarverslagen, kwam prof. Zuidema aan het woord.

De aanwezigen kregen een felle actuele rede te horen, waarin aan de politieke gebeurtenissen van de laatste tijd ruim plaats werd gegeven. Op de hem eigen wijze schetste prof. Zuidema de achtergronden, en plaatste hij o.a. het conflict in de Kamer, dat een crisis ten gevolge had, in kritisch licht. „Er is geen conflict tussen socialisten en liberalen. Oud haalde de kastanjes niet uit het vuur”.

„De heer Burger”, aldus prof. Zuidema, „is bezig met de ontburgerlijking van de P.v.d.A. De socialisten zijn reactionair, want zij willen de tijd verzetten, en de klassenstrijd weer levend maken in een tijd, waarin op de partijvergaderingen van de P.v.d.A. de strijdlieders ontbreken, en de tafels bezaaid zijn met „kapitalistische aktetassen”.

Zijne Excellentie, Minister Van Aartsen („Ik weet, hoe je minister wordt; ik weet ook hoe je demissionair minister wordt, maar van het tussenliggende weet ik nog maar verdraaid weinig”) vertelde het een en ander over de laatste politieke verwickelingen.

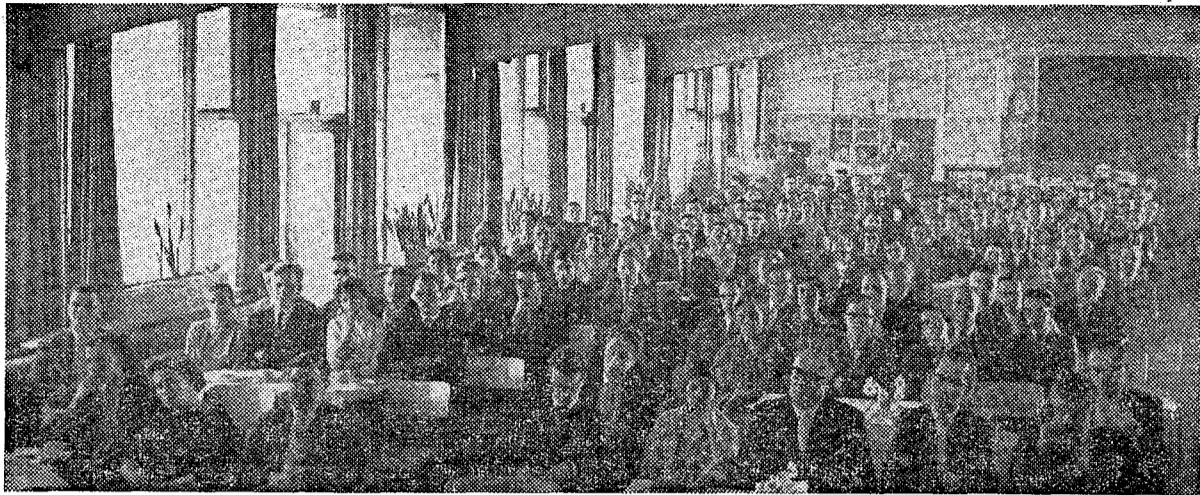
„Wij als Antirevolutionairen zijn nog nooit zo ondersteboven geweest van een politieke nederlaag als de P.v.d.A.”, zo zei mr. Van Aartsen. „Wij blijven ons zelf en wij gaan terug op de grondslag van onze partij, het Woord van God. De A.R.P. schuwt geen felle strijd”.

De heer „ome Jan” Oosterwelder, voordrachtskunstenaar te Amsterdam, sprak een kort woord.

De uitslag van de Bestuursverkiezing werd bekend gemaakt.

De heer J. van Vliet uit Dordrecht werd gekozen tot voorzitter van het grootste Provinciaal verband. De heren H. v. d. Laan uit den Haag, en W. de Graaff uit Alphen a/d Rijn werden ook gekozen, en zullen beiden een deel van de provincie als tweede voorzitter onder hun hoede nemen. Toen was het afscheid nemen geblazen.

Mej. J. van Leeuwen uit Rijswijk sprak de scheidende bestuursleden, de heren T. Hopman (eerste voorzitter) en J. J. van Dam (tweede voorzitter) toe

Vijfhonderd enthousiaste jongeren waren vorige week zaterdag aanwezig op de ARJOS-toogmiddag in het Groothandelsgebouw te Rotterdam. Hierboven een gedeelte van de zaal.

namens het bestuur van de Nationale Organisatie.

Woorden van dank voor het vele werk door deze beide harde werkers verricht. De heer Hopman, die enige tijd zitting heeft gehad in het Moderamen van het hoofdbestuur van de Nationale Organisatie, werd nog speciaal toegesproken. Boeken voor de beide heren, en bloemen voor hun dames.

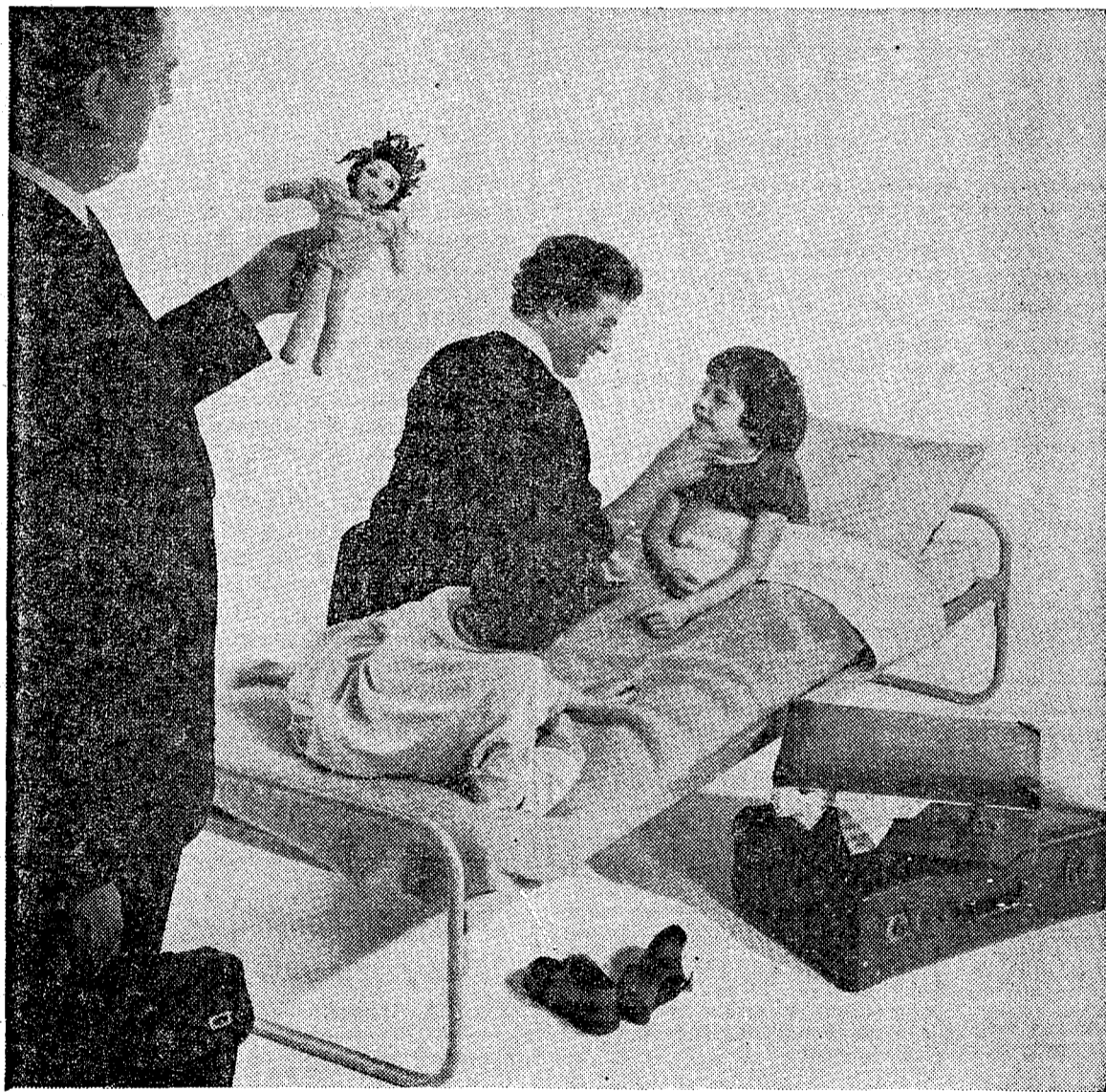
Ds. H. S. J. Kalff, Ned. Hervormd predikant te Ben-

nebroek sprak een bezielend slotwoord. „Het stempel van de Hervorming moet zichtbaar blijven” zo luidde de titel van zijn rede.

Met het zingen van het prachtige lied „Zij zullen het niet hebben” werd de vergadering beëindigd.

Een prachtige bijeenkomst, die moed geeft voor de toekomst.

A. HERSTEL Jr.

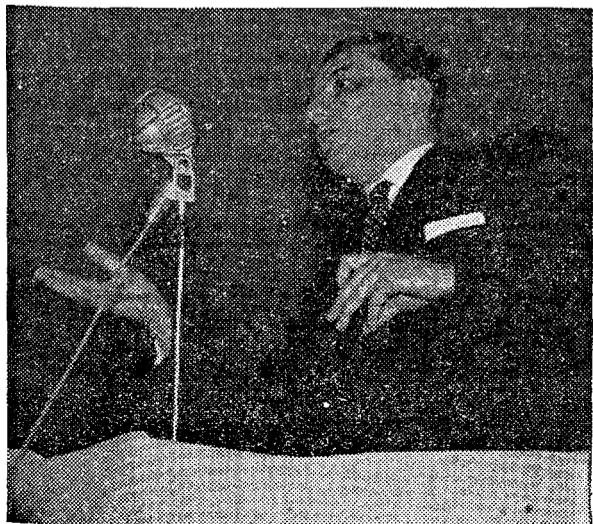
Zij hadden brand...

En nu?

Het begon met een vonkje op het hardkleed, en het eindigde met een ontredderd gezin dat buiten, in de nachtkou, kon toezien hoe hun huisje uitbrandde...

En nu - na de Grote Schrik? Deze mensen zijn: Dankbaar! Dankbaar voor het advies dat de verzekeringsman indertijd gegeven had. Dankbaar voor hun Perfect Polis van „De Nederlanden van 1845” die nu alles terugbrengt: de gezellige huiskamer, het speelgoed van de kinderen, de boekenkast en de boeken... (En zelfs de kosten van het tijdelijk verblijf in een hotel betaalt de 1845.) Zij hadden brand. En nu? Alles wordt weer als vroeger. 't Kan iedereen overkomen - zo'n brand. Spreek eens met Uw verzekeringsman over deze 1845-polis!

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

Minister Van Aartsen
.... wij blijven ons zelf ....

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

1845

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE**
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door:

**BONGERS
WAGENINGEN**
TELEFOON 2725 (of 3100)

**BRINKERS'
FABRIEKEN**
ZOETERMEER

Telefoonnummer 01790: 3200

- ♦ Roomboter ♦ Margarine
- ♦ Spijsvetten ♦ Spijsolfe

**NEFA Houtwol-
cementplaten**

lengte 200 cm breedte: 50 cm
dikte: 15 25 35, 50 en 75 mm
dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

NECAFET-PLATEN:
voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden
**BOUWPLATEN INDUSTRIE
EN HOUTBEDRIJF**

- ISOLEREND
VOCHTBESTENDIG
- CONSTATE
KWALITEIT

Boxtel

NEFA

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN.
Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

Voor
voordelig

D R U K W E R K

Vraagt eens
prijs bij:

staan de modernste machines
ter beschikking voor de snelste
aflevering.

Wegeling's Drukkerijen nv
KRALINGSCHE VEER, TEL. 0 1800 - 11.79.35

Fabriek van rijwielen

RIVEL

en autopeds
Surhuisterveen

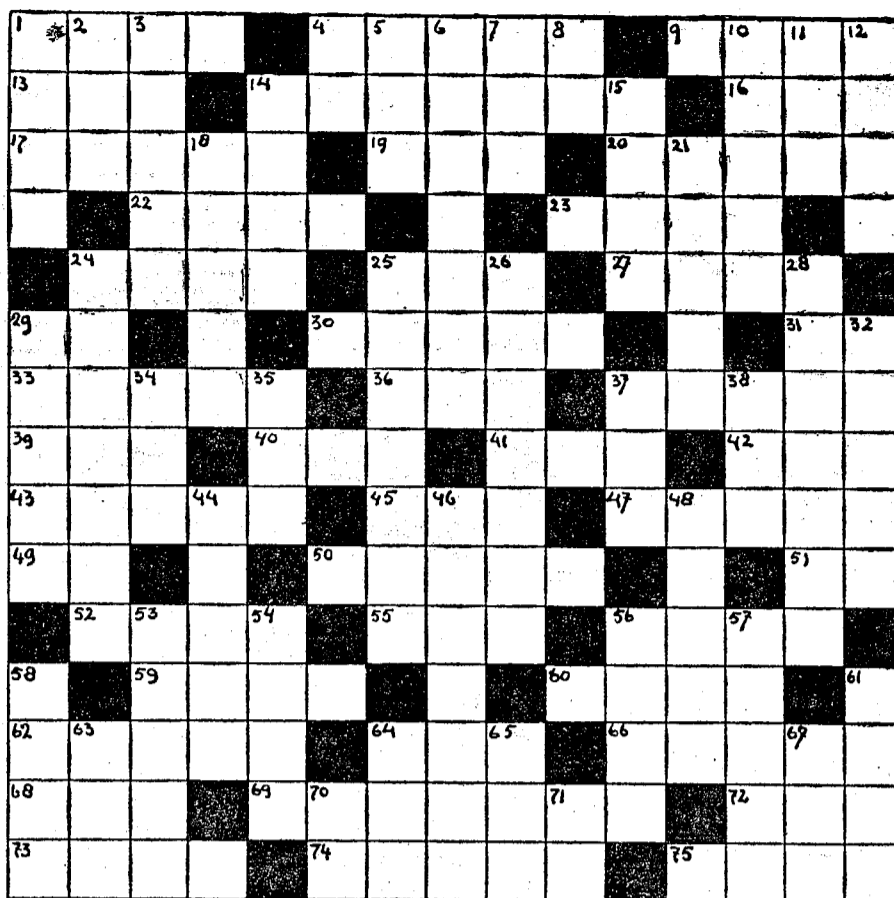
**N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT**

Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

**P. MOOLENAAR & ZN
SASSENHEIM**

Bloembollenwekerij en -handel
IMPORT EXPORT
Dahliaculturen — Vraagt prijs

Kruiswoordraadsel

Horizontaal:

1. veste, 4. O.T. figuur, 9. belangrijk bij verkiezingen, 13. insect, 14. toevoegingen, 16. meisjesnaam, 17. muziekinstrument, 19. groente, 20. bloedvat, 22. midden van de maand, 23. verbrandingsprodukt, 24. kier, 25. soort verf, 27. huishoudelijk voorwerp, 29. soort onderwijs (afk.), 30. mevrouw, 31. soort onderwijs (afk.), 33. hoofdstad, 36. onpers. voornaamwoord, 37. vis, 39. voetballer, 40. schoenmakerswerktuig, 41. deel van brommer, 42. plaats in N.O.P., 43. familielid, 45. loflied, 47. witte ruimte, 49. lidwoord, 50. hoort bij 73 hor., 51. lengtemaat, 52. woning, 55. vogel, 56. luthof, 59. liefdesgod, 60. bakplaat, 62. onderdeel van wedstrijd, 64. eenheid van weerstand, 66. deel van huis, 68. oppervlaktemaat, 69. Z.O.-europeaan, 72. lidwoord, 73. gebouw, 74. afbeelding, 75. plaats in Overijssel.

Verticaal:

1. bevel, 2. prul, 3. razernij, 4. luwkant, 5. indien, 6. gedicht, 7. bevelhebber

in Turkije, 8. deel van ontkenning (fr.), 10. sleepnet, 11. loot, 12. vriend, 14. platzak, 15. voorzetsel, 18. vooraanstaand persoon, 21. ellipsvormig, 24. vlees, 25. plant, 26. drank, 28. uitstorten, 29. deel van het jaar, 32. lichaamsdeel, 34. niet zoet, 35. keurig, 37. explosief, 38. Europeaan, 44. huishoudelijk voorwerp, 46. munt, 48. slang, 53. krijger, 54. ritje, 56. een ogenblik, 57. lichaamsdeel, 58. land in Azië, 61. knaagdier, 63. munt, 64. grondsoort, 65. onbep. voornaamwoord, 67. plaats in N.O.P.! 70. voorzetsel, 71. Europese tijd (afk.)

Oplossing puzzel vorige week

Horizontaal: 1. belezen. 3. bekaaid. 7. engelenhaar. 9. achter. 11. vlegel 12. Ede (of Epe). 13. opgaan. 14. asbest. 18. Epe (of Ede). 19. draken. 21. gehakt 23. tegenbezoek. 24. ontslag. 25. flessen.

Verticaal: 1. bombast. 2. zegge. 4. kraal. 5. doublet. 6. Beilen. 7. etherpiraat. 8. ruggespraak. 10. Romanen. 11. verslag. 15. bedstro. 16. Meriba. 17. boteren. 20. engel. 22. epode.

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuyperstr. 3 te Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 t.n.v. de Anti-revolutionaire Partij stichting.

96. Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies) f 0.60.

103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma f 0.75.

104. Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting f 0.60.

106. Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie/gemeente) f 0.30.

110. Arjosschetsenbundel 1958 f 0.90.

111. Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis f 0.40.

102. Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogramma f 0.75.

Pas verschenen:

112. Woningbouw en huurbeleid (rapport College v. Advies) f 0.70.

113. Samen leven (referaten A.R.-J.O.S. Studiedoelgroep '58) f 0.90.

114. Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen) f 0.30.

115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Beschuwingen Tweede Kamer op 30-9-'58) f 0.50.

116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellemans (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers) f 0.40.

117. Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958) f 0.50.

118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuyperstichting f 0.95.

Hotel-pension

„Dreyeroord“
TEL 3169. OOSTERBEEK

**Goed nieuws
voor
BREISTERS**

slechts
22.-
totaal

De snelle, goedkope uit metaal vervaardigde breimachine AUTOPIN is nu ook in Nederland verkrijgbaar. Met de AUTOPIN kunt U snel en eenvoudig alles breien: pull-over, ondergoed, kinderkleertjes, sokken in alle steken, rechts en overrechts, talloze fantasiesteken. Breibreedte tot 120 steken. De AUTOPIN breit hele toeren in eenvoudige, snelle handelingen. Automatische spanningregeling, onnodig steken te tellen. Franco huis, met een volledige handleiding en breimodellen, na ontvangst van Uw postwissel of giro no 516084. Desgewenst rembours. N.V. Lisa, afd. 149 te Umuiden. Bestel spoedigst.

Vraag vandaag nog de geïllustreerde brochure met volledige inlichtingen, die U gratis wordt toegezonden.

SCHOOLMEUBELLEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

Emigreren naar Canada?

Het district London, Ont. biedt goede mogelijkheden voor boerenarbeiders, ook voor zelfstandige vestiging, bouwvakarbeiders, verpleegsters huishoudelijk personeel enz. Plaatsing geschiedt steeds in de nabijheid van onze kerken. Christelijk onderwijs in sommige plaatsen. Belijders van de gereformeerde confessie, schrijft U eens om meerdere inlichtingen aan de secretaris van het Immigration Committee Christian Reformed Church: Mr. J. Vander Vliet, 304 Dundas St W., Trenton, Ont.

MODERNE KLOKKEN
electrisch en mechanisch
w.o. Junghans-Kienzle
Palmtao - Hesma - Wuba
Reeds v.a. 19.75

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

**MAAGLIJDERS,
tòb toch niet langer!**

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55 a-c
Nwe Binnenweg 400
ROTTERDAM

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

De Bijbel er buiten?

IN de vorige eeuw groeide een jongen op in Amsterdam, in een deftig gezin. Zijn ouders hadden vele vrienden, waaronder Da Costa en Groen van Prinsterer. En toen hij ouder werd, ging deze jonge man soms luisteren, als Da Costa 's avonds zijn bijbellezingen hield. Dan kwamen er ook vele eenvoudige mensen. Van die Amsterdamse mensen, die ergens leefden in een bedompt huis in een harde wereld.

Deze jonge man was Allard Pier-son. Hij werd later een geleerde en schrijver van betekenis, maar hij vervreemde van het geloof van zijn ouders.

Maar er bleef in zijn hart wat over, heel veel over, van waarde-ring en liefde voor die mensen, die hij in zijn jeugd had leren kennen. Hij schrijft ergens over deze eenvoudige mensen als over de mensen **MET HET ENE BOEK.**

Dat ene Boek is de **BIJBEL.**

Deze mensen gingen nooit op reis, maar zij waren met hun gedachten dagelijks in Egypte, waar de Israëlieten werden verdrukt, of in Palestina, waar de mensen van heinde en verre optrokken naar de tempel. Of aan dat meer tussen de bergen, waar Jezus aan de oever zat. En in allerlei omstandigheden, in dagen van rouw, bij kleine vreugden, bij gedenkdagen in de familiekring, vonden die mensen in de Bijbel, wat zij nodig hadden. En dat maakte hun eenvoudige, vaak armoedige, bijna trieste leven rijk.

Wat is dat een vreemd geheim.

Duizenden mensen staan 's morgens op en zij beginnen de dag, met in de Bijbel te lezen.

Die Bijbel is er voor hen elke dag. Dat Evangelie — want de Bijbel is vól van het Evangelie — is er altijd. En het is oneindig rijk.

Dit nummer

- pag. 1 : Bijbel en politiek
Jeugd en politiek
Verzuiling
- pag. 2 : Beginselstrijd
- pag. 3 : Socialistische geheugen-
stoornis
Ons radiocommentaar
- pag. 4/5: Onze defensie inspan-
ning
Mededelingen over stem-
men bij volmacht
- pag. 6 : De Duitse herbewape-
ning
- pag. 7 : Feuilleton
- pag. 8 : Groenkoper, kryptogram

Wie het in zijn rijkdom leert ken-
nen in zijn leven, die weet van dat
Evangelie een ding héél zeker: **het
is er altijd.** Het laat zich nergens
buiten sluiten.

Als een man naar zijn werk gaat,
dan kan hij niet zeggen: nu 'stap
ik de deur uit en als ik in de avond
weer thuis kom, dan wordt het
weer tijd, en dán zijn er weer om-
standigheden, waar dat Evangelie
weer mee gaat doen in mijn leven.
Wie dat meent, ként het Woord
van God niet.

„Wij moeten jammer genoeg vaak
zeggen: we doen wel weer, alsof
dat Woord niet mee behoeft te
spreken. Wij doen wel, alsof er hele
stukken in ons leven zijn, waar we
het buiten God en Zijn Woord
kunnen stellen. Maar het is niet
zo. Het is eer kwaad in ons leven,
wanneer wij het proberen met dat
domme en eigenwijze „alsof”.

***

EN dus mogen wij ook in de
politiek het niet proberen met
dat alsof. Doen alsof de politiek een
zaak is, waar het Evangelie wel
buiten kan blijven. Wie volhouden
wil, dat dat wel kan, dat het heel
verstandig is, om het zo te pro-
beren, dat de politiek een zakelijk
iets is, waar dat Evangelie niet
mee te maken heeft, die is tegen
dat Evangelie in verzet.

Die zegt: ik zal wel proberen een
plaats te vinden, waar dat Woord
van God niet kan komen.

Maar hij vindt zulk een plaats
niet. En hij is bezig, de politiek te
bederven.

Er moet vroeger een liberaal
zijn geweest, die zei: bederf onze
beproepte politiek niet met uw
Bijbelteksten. Hij zette daarmee de
dingen op de kop.

De politiek wordt bedorven, als
iemand probeert, het Evangelie er
buiten te houden. Want dan wordt
de politiek een zaak van menselijke
eigenwijsheid en van eigenbelang
en van strijd om de macht.

Wij weten best dat er aan
de antirevolutionaire politiek heel
wat mankeert.

Maar één ding weten wij nog
zekerder, en het raakt ons nog
dieper. Wij weten, dat wij ons volk
de slechtste dienst zouden be-
wijzen, als wij zeiden: nu laten wij
voortaan de Bijbel er maar liever
buiten. Wij weten, dat wij de kracht
van het Evangelie schaamteloos
zouden onderschatten, als wij zei-
den: wij kunnen het Woord van
God er wel buiten houden. Wij
weten, dat is het laatste en het
meest aangrijpende, dat wij schul-
dig zouden staan tegenover Chris-
tus, als wij Hem vroegen: wilt U
met Uw Woord, maar buiten blij-
ven wachten, zolang wij met de
politiek bezig zijn?

Laatste nieuws van de P.v.d.A.:
**Wij hebben zoveel lijsttrekkers omdat
wij zo weinig verschillen hebben**

*Schipper Burger: Het komt méér op de schipper
aan, dan op de matrozen*

Hand- en spandiensten

Er was een tijd, dat we in verkiezingsdagen een beroep deden op de jeugd. De jeugd mocht helpen. Stroobiljetten rondbrengen en verkiezingsplaten aanplakken. Maar dat werk heette samen: het verrichten van hand- en spandiensten.

Want sommigen dachten: die jonge mensen kunnen en mogen eigenlijk nog niet aan de politiek doen. Dat is wat voor grote mensen, met name voor mannen.

Wij vragen van de jeugd méér dan het werk van boodschappenjongens. Wij vragen van de jeugd meelevens. Wij verwachten van de jeugd geestdrift. Wij hopen, dat de jeugd voorop gaat bij de propaganda. En wij zeggen niet: daar zijn van die karweitjes, waar grote mannen te goed voor zijn, en daarvoor hebben wij de jongelui. Als wij een grote vergadering beleggen, dan is er niets dat ons meer kan sterken, dan dat wij er veel jongeren aantreffen die aan de vergadering iets geven van een feest. Je kunt het horen aan het zingen, dat zij er zijn, en wij moeten véél zingen op onze vergaderingen.

En die karweitjes dan?

Dat is iets voor de jongeren en voor de ouderen.

Het is voor alle jaarklassen een eer om daaraan mee te doen.

Verzuiling

De socialistische hanteren graag het schimpwoord „verzuiling”. Als wij pleiten voor een Christelijke technische school, dan zijn zij daar tegen, want het is verzuiling. Als wij het vanzelfsprekend vinden, dat een advies inzake school- en beroepskeuze, dat beslissend kan zijn voor de toekomst van ons kind, gevraagd zal kunnen worden aan een orgaan, dat de normen van het Evangelie in acht wenst te nemen, dan spreken zij over „verzuiling” in het maatschappelijk teven.

Het schimpwoord verzuiling komt altijd naar voren, als er een Christelijke activiteit in het geding komt.

Maar de socialistische hebben zelf hun grootste culturele organisatie, met honderdduizenden leden, gekoppeld aan een politiek beginsel. Zij hebben hun V.A.R.A. Het zou wel eens leerzaam zijn, als Het Vrije Volk ging uiteenzetten, of dit niet een schoolvoorbeeld van verzuiling is. Reeds vele tientallen jaren zijn er in vrijwel alle garnizoensplaatsen Christelijke clubhuizen voor militairen. Socialistische voormannen zijn actief geworden om naast en tegenover die clubhuizen andere clubhuizen te stichten, op Humanistische grondslag.

Het zou niet ondienstig zijn, als Het Vrije Volk eens ging uitleggen, of dat wéér niet een voorbeeld is van verzuiling.

Of is die term alleen maar uitgevonden, om de Christelijke activiteiten afbreuk te doen?

In de praktijk heeft hij in elk geval vrijwel volkomen die strekking.

Het strijdlid

De vereniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs heeft eenmaal aan alle Christelijke scholen een groot aantal exemplaren gestuurd van het strijdlid van Da Costa. „Zij zullen het niet hebben, ons oude Nederland.” Het is een lied uit 1844. En het dreigt vergeten te worden. Er zijn in ons land vele Christelijke scholen, waar het nooit meer wordt gezongen.

De socialistische willen een ouderwetse verkiezingsstrijd. Zij hebben aan zulk een strijd HUN herinneringen. Maar wij hebben onze herinneringen. En een daarvan is, dat dit lied van Da Costa kon aanzwellen tot een „dreunend erepsied”.

We zullen vergaderingen organiseren, waarvoor de grootste zaal in de stad eigenlijk te klein is.

Die stampvolle zaal, dit strijdlid

En dat tenzij:

Tenzij het woord des Zwijgers

moedwillig werd verzaakt:

'k Heb met den Heer der heren

een vast verbond gemaakt.

Een tenzij, dat opeens een dieper ernst kan doen vallen in onze harten.

Gesprek

In de trein wordt af en toe over de verkiezingen gesproken. En in de kantine of op de veiling.

Meestal is er één man, die ten slotte met zijn opmerking de deur dicht wil doen.

Of je nu van de kat of van de kater wordt gebeten, het is allemaal hetzelfde, zegt hij vandaag.

Morgen zegt hij: het is politiek, en de politieke heren doen elkaar niets.

Overmorgen: het is een zóódie, let op mijn woorden.

En zo gaat het door.

Meestal volgt dan een zwijgen.

Want tegen doodoeners argumenteert men liever niet. Maar het is onze roeping, toch wat te zeggen. Het beste, het enige nodige te zeggen als een getuigenis.

Politiek is voor ons een goede zaak, al blijft het mensenwerk, met zonde en gebreken. Politiek is voor ons een zaak van trouw, van geloof, van gebed.

Léés die krant

„Het Parool — léés die krant”.

En ge zult er de verkiezingszotheden van de socialistische vinden geschreven door Pieter 't Hoen, alias Frans Goedhart.

Als de confessioneel-liberale combinatie de macht heeft, zonder de socialistische, wat dan?

Het Parool weet het.

O.a. „steeds meer kerken gebouwd op kosten der belastingbetalers”.

Dit is pure demagogie.

Vele A.R. behoren tot kerken, die in de jongste halve eeuw honderden kerken hebben gebouwd, zonder één cent van de belastingbetalers.

De A.R. hebben een rapport over subsidiëring van kerkbouw, dat afwijzend is.

Er zijn A.R. die het met dit rapport niet eens zijn. Die in bijzondere gevallen een tijdelijke regeling aanvaardbaar vinden, een subsidie als aanvulling. Kerkbouw op kosten van de belastingbetalers wil géén antirevolutionair.

Een vurig pleiter voor subsidiëring kerkbouw is — de socialistische burgemeester van Rotterdam.

Misschien komt dat ook in het Parool te staan.

Later, b.v. na de verkiezingen.

Huwelijk en echtscheiding

Tien jaar geleden sprak men in ons land over een huwelijk tussen Rooms en rood. Neen, zei Prof. Romme, dat is geen goede formulering, want wij achten een huwelijk onverbreekbaar. Wel een huwelijk, schreef Frans Goedhart, maar een huwelijk van twee mensen, die elkaar niet liefhebben en toch niet van elkaar af kunnen. Een huwelijk in haat misschien.

Waarschijnlijk gaan wij nu in de oppositie, zegt Dr. Drees. Wij willen nu wel van elkaar af. Wat jammer, zegt Prof. Romme, want die samenwerking op brede basis was toch niet zo slecht. Laat Prof. Romme eerlijk opbiechten, zegt Dr. Vondeling, heeft hij het verloren in zijn fractie, zodat de K.V.P. nu van ons af wil?

Wij spreken liever niet van een Rooms-rood huwelijk.

Maar het voorlopige afscheid valt niet mee.

Het leidt al tot discussie over de vraag, wie nu eigenlijk de scheiding wil.

Albion

De Engelse gentleman wil de K.L.M. zoveel mogelijk uitschakelen in het verre Oosten. Opdat de Engelse maatschappij nog meer kan profiteren van het uitvallen van de K.L.M.-vluchten via Singapore naar Djakarta. De K.L.M. moet ook zoveel mogelijk uit Singapore verdwijnen.

Vroeger hebben wij met Engeland gestreden om de vrije zee. Toen waren de Engelse havens voor schepen uit Europa gesloten, behalve in speciale gevallen. Omdat de Engelse schippers door hun Nederlandse concurrenten „van de zee werden gezeild”. Maar het Engelse systeem raakte uit de tijd en de Acte van Navigatie geldt nu als een schoolvoorbeeld van onhoudbaar nationaal egoïsme.

De Engelsen zijn blijkens hun maatregelen tegen de K.L.M. nog niet veel wijzer geworden. Zij zijn vóór vrijhandel en open concurrentie. Zij hebben het in de vorige eeuw in de gehele wereld gepropageerd. Zij zijn er vóór, behalve in die gevallen, dat zij er tegen zijn. Dat zijn de gevallen, waarin zij zonder direct gevaar voor tegenmaatregelen hun eigen belang er mee kunnen dienen. Dat is Albion.

BEGINSELSTRIJD

Zij zijn niet van gisteren, de Nederlandse Rooms-Katholieken. Dat heeft de toenmalige Paus al gezegd in 1853. Niet van gisteren, minister Luns, prof. Romme, prof. Rogier, mr. Cals en zovele anderen.

En wij zullen in de komende verkiezingsdagen wel weer iets horen over de verroomsing van Nederland en over het Roomse geváár. Over Roomse burgemeesters en Roomse manufacturiers. En de Jezuiten zijn er ten slotte ook nog.

INDERDAAD zit er in „Rome” een sterk streven naar machtsvorming.

„Rome” heeft meer dan één sector. In de ene sector werken de liefdezusters, in de andere de missiebroeders, in heidenlanden en in Protestantse streken. Christelijke liefde en godsdienstijver zijn hier de drijvende krachten. In een andere sector werken de denkers, de wijsgeren, de theologen. Zij zijn gegrepen door de begeerte naar het gesloten systeem, naar de laatste sluitstenen van de spitse boog. Maar weer in een andere sector ligt het werk van hen, die speciaal letten op de Roomse machtsvorming, op de sterke organisatie, op de slagvaardige partij. Rome heeft vele kanten, en de diagonalen van de veelhoek vormen boeiende figuren.

ROME is met het socialisme in een *machtsstrijd* gewikkeld, in een reeks van landen in West-Europa. In België het duidelijkst en ook het scherpst. Maar het is ook duidelijk in Italië en Oostenrijk. Het is voelbaar in Duitsland. Het is in Nederland aan de orde, meer in de wereld van het sentiment dan in die van het program.

En het is een *machtsstrijd*.

Van de zijde van de P.v.d.A. kan die strijd nooit anders worden gevoerd.

Want... zij kan tegenover de diep doordachte en met kerkelijke en wijsgerige draden doorweven Roomse conceptie *nooit een beroep doen op de Bijbel*. Zij kan wat algemene en vage dingen zeggen over democratie en vooruitgang. Haar leden kunnen, mits alleen voor eigen rekening en niet in naam van de partij, felle dingen zeggen over bisschoppen en mandementen. Maar de partij kan dat niet doen. Zij is er trots op, dat goede Roomsen in haar voorste gelid staan. Zij kan dus nooit *principiëel* tegen Rome positie kiezen. Zij zou het, zonder die Rooms-Katholieken in haar voorste gelid ook niet kunnen. Omdat zij wel een praktisch politiek program heeft, maar geen *geestelijke wortel*.

DE liberalen kunnen hier niet tussenbeide komen. Zij kunnen dat in geen enkel opzicht.

Hun beginsel is het opportunisme, hun verleden verdrukking en onverdraagzaamheid (in naam der „Verlichting”), hun koers wordt bepaald door de wind van het politieke jaargetijde.

TEGENOVER ROME STAAT DE REFORMATIE. De Reformatie met haar altijd weer laatste beroep op de Heilige Schrift, met haar eigen vrijheidsbeginsel, met haar open bebouwing van het maatschappelijk terrein.

Wij zien de expansie van Rome.

Wij menen ook haar zwakheden en innerlijke spanningen, hier en daar zelfs haar verval te merken. Wij zijn er niet blind voor, dat dit verval parallel loopt met ontkerkelijking in Protestantse streken. *Dat hier een proces aan de gang is, dat socialisme en liberalisme beide in de kaart speelt, tegelijk of om de beurt*. In Roomse en in Protestantse streken.

MAAR afgezien van dit alles, het is er Rome om te doen, om in Nederland een leidende positie in te nemen. Rome grijpt over de Gouden Eeuw, over de eeuw van de Reformatie heen, terug naar de Middeleeuwen. Het bidt en werkt voor de terugkeer van Nederlandse Protestanten naar de „oude schaapskooi”. Het is strijdbaar en actief, als het gaat om het geestelijk merk van ons volk. Het wil daarin graag die typisch Protestantse trekken doen verdwijnen. Prof. Romme heeft dat eenmaal duidelijk gezegd en in dat opzicht vaart hij een rechte koers.

WIJLEN ds. J. J. Knap Czn., de man van „Oude Paden”, heeft in een kostelijk propagandawoord voor de A.R.-partij eens gesproken over onze verhouding tot Rome.

Zijn thema was: *Vervloekt is een iegelijk, die vlees tot zijn arm stelt*.

Daarom wees hij elk streven af, dat begeerde, van de Rooms-Katholieken burgers van de tweede rang te maken. De staatsmacht mag niet worden gebruikt om de geestelijke stroom te breidelen. Nederland is géén theocratie zoals het oude Israël. *Vrijheid van Godsdienst* is de vrucht der Reformatie, die wij aan niemand mogen onthouden. Wij willen ook *daarin volgelingen zijn van Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands*. En daarom wijzen wij het program van de S.G.P. af. In dat program is geen eerlijke plaats voor wat de A.R. zeer dierbaar is, als groot christelijk en nationaal goed, de vrijheid van godsdienst.

WIJ keren nog eens terug naar ds. J. J. Knap Czn. Wat doen wij tegen „het oprindende Rome?”, zo was de vraag, die hij citeerde. En zijn antwoord was: De belijdenis der Reformatie leren kennen en liefhebben. Leven bij de zuivere verkondiging van het Woord. En in de politiek een dieper doorleven van wat de Reformatie ons volk heeft gebracht: een *Schriftuurlijke synthese van gezag en vrijheid*.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris G. J. H. Griffioen

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam Tel. K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische

**ONTVETTINGS-
PILLEN**

40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)

REMOEKDJOENG

Urine-afdrijvend

In tabletten: 20 st. f. 1.25

100 stuks f. 4.95

In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door

TEMOE LAWAK

Bloedzuiverend,
zacht laxerend

In tabletten: 20 st. f. 1.25

100 stuks f. 4.95

In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT - HOF 39 - AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure

aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN • Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Wij luisterden

mee

• Voskuils duim

De socialisten zijn ernstig begaan met het lot van de a.r.-partij. Daar heerst onrust en daar heerst tweespalt, horen we de ene socialist na de andere in radiotoespraken en commentaren verkondigen.

De heer Voskuil weet precies wat er aan de hand is. „Het bestuur van de partij en de kamerfractie wilden Bruins Slot als lijsttrekker, maar de 18 kieskringen wezen Zijlstra aan”, beweerde hij zaterdag jl. in zijn socialistisch commentaar.

Van deze bewering is geen woord waar. De heer Voskuil heeft haar uit zijn duim gezegen.

• Te doorzichtig

Met oren en ogen stijf dicht en de mond wijd open gaan de socialistische verkiezingsstrijd in. Wat anderen zeggen, horen zij niet en de werkelijkheid zien zij niet.

De heren Voskuil en De Kadt geven elkaar op dit punt niets toe. Er wordt wel een grote mate van onnozelheid bij de kiezers verondersteld, wanneer de heer Voskuil zich afvraagt hoe het toch te verklaren kan zijn, dat niet Dr. Bruins Slot, die tegenover minister Hofstra stond, a.r.-lijsttrekker is geworden, maar minister Zijlstra, die het met Hofstra eens was.

De heer De Kadt gaat nog een stapje verder en noemt minister Zijlstra de man van de progressieve politiek, die voorstander is van blijvende samenwerking met de socialistische partijen, terwijl de heren Bruins Slot en Hazenbosch niets liever willen dan de P.v.d.A. van de regering uit te sluiten. Hoe waagt een partij het, roept de heer De Kadt uit, zulke mensen op één lijst te plaatsen? Hoe kan men met zulke partijen ooit weten waar men aan toe is? Zal de schaal naar Bruins Slot of naar Zijlstra doorslaan?

Deze socialistische pogingen om linken en rechtverlegers in de rechtse partijen te suggereren, zijn al te doorzichtig. De heren sluiten eenvoudig de ogen voor het feit, dat de rechtse ministers het wel met Hofstra eens waren, wat betreft de wenselijkheid van de termijn van de belastingmaatregelen, zoals die werd voorgesteld, maar dat zij het dan ook als niet meer dan een wenselijkheid hebben beschouwd. Toen minister Hofstra er zijn portefeuille mee op het spel zette, hebben zij hem niet langer gezelschap gehouden.

• Strijdmethode

De heer Hazenbosch heeft onlangs in een radiocauserie gesproken over een opmerking in Het Vrije Volk, dat de P.v.d.A. voornemens is een ouderwets stukje verkiezingspropaganda weg te geven. Naar aanleiding daarvan heeft hij verteld van een a.r.-verkiezingsbijeenkomst in Rotterdam, waar socialistische ordeverstoringen de tekst van die causerie is opgenomen in Ned. Gedachten van 10 januari jl.

De socialistische heer Scheps, secretaris van de Prot. Chr. Werkgeenschap in de P.v.d.A., heeft in zijn wekelijkse radiobrief zijn uiterste best gedaan het optreden van de anti-revolutionairen tegenover het socialistische tumult, belachelijk te maken. „De a.r. deden, waar zij het monopolie van menen te hebben, zij namen psalm 68:1 op de lippen”, aldus de heer Scheps, die dit psalmvers in zijn geheel voorlas om dan op te merken, dat „zolang de heer Hazenbosch in plaats van „het goddeloze volk” zegt „het rode volk”, zijn vermenging van godsdienst en politiek de mensen de kerk zal uitdrijven”.

Het commentaar van de heer Scheps lijkt ons een bevestiging van de aankondiging in Het Vrije Volk, dat de verkiezingspropaganda ouderwets zal zijn. Want als de heer Scheps de a.r. verwijt, dat zij het monopolie menen te hebben van het zingen van psalmen, past hij een zeer ouderwetse strijdmethode toe. En zijn opmerking, dat de heer Hazenbosch in het goddeloze volk van psalm 68 het rode volk van vandaag ziet, is al evenmin van deze tijd.

Wat wel van deze tijd is, is de opmerking van de heer Hazenbosch „dat een goede a.r.-verkiezingsstrijd ook nu niet kan worden gevoerd zonder de Bijbel in de hand en een psalm op de lippen”. En naar onze mening geldt dat niet alleen voor de a.r., maar voor iedere christen die de verkiezingsstrijd ingaat.

• Liberale beloften

Moet de rode propaganda het nog voornamelijk hebben van gewroet in het recente verleden, de V.V.D. heeft de blik reeds vooruit gewend en ontwaart schone perspectieven, waarvan zij de kiezers deelgenoot tracht te maken.

De liberale ondervoorzitter, mr. Van Riel, is sterk in het ontvouwen van deze toekomstbeelden, die, als we hem geloven mogen, op korte termijn werkelijkheid zullen worden mits de V.V.D. maar sterk genoeg wordt.

Van de middengroepen, die geruime tijd het doelwit van haar propaganda hebben gevormd, is de V.V.D. nu afgedaald naar de arbeidsgezinnen, de flinke arbeidersgezinnen wel te verstaan, waaruit, om mr. Van Riel te citeren, straks onze bedrijfsleiders, dokters en accountants moeten voortkomen. In deze gezinnen moet door sparen welstand komen, er moet een eigen huis gebouwd worden. Dat zal, zegt nog altijd mr. Van Riel, binnen enkele jaren bereikt kunnen worden maar dan moeten de belastingen omlaag, en dan moet de overheid zorgen voor een uiterst spaarzaam beheer.

De heer Van Riel zegt niet, dat katholieken niet op de k.v.p. en protestanten niet op de prot.-chr. partijen moeten stemmen, maar wel zegt hij, dat er helaas in die kringen nog al te veel politieke figuren zijn, die met de socialistische partijen willen samenwerken. En de liberale beloften kunnen alleen vervuld worden, als de socialistische partijen nu eindelijk eens uit de regering worden gestoten. Dat komt er dus op neer, dat we het wel helemaal van de V.V.D. moeten hebben.

Een recente foto van Prinses Margriet die a.s. maandag haar verjaardag viert

(Foto M. C. Meijboom)

Socialistische geheugenstoornis

OP de avond van nieuwjaarsdag heb ik in mijn radiocauserie — naar het schijnt — een verrassende en indrukwekkende mededeling gedaan.

Verrassend en indrukwekkend althans voor het socialistische dagblad „Het Vrije Volk”. De volgende morgen prijkte mijn naam in een vet- en grootgedrukte kop op de voorpagina van het blad. Zo maar tussen al het schokkend wereldnieuws van de dag. Er is een kop over de vlucht van de Cubaanse dictator Batista en de houding van zijn bestrijder, de rebel Castro. Er zijn koppen over Chroest-sjow, die zijn zoveelste boodschap aan de Verenigde Staten van Amerika heeft gericht en over Tito, die gedanst heeft op Bali. En daartussen, de kop over Hazenbosch, die voor de radio gesproken heeft. Een mens zou zich wat gaan verbeelden, als hij zich zelf daar zo plotseling tegenkomt tussen al de sprekers, voor wie de wereld onwillekeurig geneigd is een ogenblik de adem in te houden.

Hoe ik er in geslaagd ben mij zo ineens een plaats in de rij der groten van deze wereld te veroveren? Door open en bloot te zeggen, dat ik hoop dat er na de verkiezingen van 12 maart in ons land een christelijke regering zal kunnen worden gevormd. Hoe durft zo'n vent. Dat hij dat nou stiekem in zijn door conservatisme beneveld brein denkt, is tot daar aan toe. Maar het bij de eerste de beste gelegenheid ronduit tegen de kiezers te zeggen, dat loopt toch alle spuigaten uit. Op de voorpagina met zo'n vent. En al sprak hy dan namens de A.R. partij, vergeet vooral niet er bij te zetten dat hij secretaris van het C.N.V. is. En dan een vetgedrukte, juichende alinea: „Drs Hazenbosch bevestigde daarmee voor het eerst officieel, dat de A.R.P. thans openlijk aanstuurt op een rechtse regering van K.V.P., A.R.P. en C.H.U., op een regering zonder socialistische”. De conclusie ligt nu voor de hand en zij volgt dan ook prompt: De komende A.R.-verkiezingsstrijd zal een anti-socialistische karakter dragen. Zo'n Hazenbosch toch en dan nog wel secretaris van het C.N.V. In de verkiezingsstrijd zo maar zeggen, wat hij denkt. Duidelijk, zonder reserves en zonder in- en uitpraterij.

Drees — die mag voor de radio zeggen, dat hij het waarschijnlijk acht, dat de P.v.d.A. na de verkiezingen in de oppositie gaat. Dat de verhoudingen tussen de politieke partijen van dien aard zijn, dat voor het ogenblik de brede basis haar tijd genad schijnt te hebben. De christelijke partijen moeten dan van schrik verschieten en schielijk bijdraaien.

Welnu, de A.R.P. is noch geschrokken, noch van zins bij te draaien. En als ik dat zeg, dan is dat niet een eerste officiële bevestiging van het feit, dat de A.R.P. thans openlijk aanstuurt op een christelijke regering. Die mening van het Vrije Volk kan slechts worden verklaard uit een opmerkelijke geheugenstoornis. Het hangt misschien samen met het progressieve karakter van de P.v.d.A., dat zij zich bepaalde feiten uit het zelfs recente politieke verleden maar slecht voor de geest kan houden. De voorbeelden daarvan liggen voor het grijpen. Ik noem er een paar zonder naar volledigheid te streven.

• De P.v.d.A. gaat nu te keer tegen een vermindering van de subsidies op huren. Een verhoging van de huren met voor de werknemers een compensatie door een daarbij passende verhoging van de lonen wordt met verontwaardiging van de hand gewezen als een niet-toelaatbare aanval op het welzijn van de arbeidersklasse. Maar dat nog geen drie maanden geleden door de heer Drees in hoogst eigen persoon in de Tweede Kamer een krachtig pleidooi voor huurverhoging werd gevoerd, daar heeft de socialistische pers geen weet meer van.

• De P.v.d.A. acht het ongehoord, dat aan de S.E.E. advies is gevraagd over een verlaging van de consumptensubsidie op melk. Maar dat nog geen drie maanden geleden de socialistische minister van Financiën, de heer Hofstra, die verlaging met het oog op de toestand van 's Rijks financiën noodzakelijk vond, daar rept de socialistische pers niet meer van. En dat nog geen drie maanden geleden het socialistische N.V.V. het vertrouwen in het beleid van de heer Hofstra op zei, omdat daar voor de arbeiders geen perspectief in zat, schijnt vergeven en vergeten.

• De P.v.d.A. vindt nu, dat de lonen voor de arbeiders van lieverleë eens omhoog moeten. Maar dat de socialistische heer Suurhoff nog geen drie maanden geleden publiekelijk het standpunt innam, dat men

zich met het oog op onze economische positie voor 1959 geen illusies moest maken over de mogelijkheid tot loonsverhoging, wie dat nu nog weet, moet wel een ijzeren geheugen hebben.

• De P.v.d.A. staat op het standpunt, dat Nederland een weg moet vinden om af te komen van zijn plicht om het volk van Nieuw-Guinea tot zelfstandigheid te brengen. Maar dat de heer Drees nog geen drie maanden geleden van een volstrekt tegengesteld standpunt bleek gaf, wordt nu doodgezwegen.

Alles wat niet-socialistisch is, behoort tot de zwarte reactie in de ogen van de P.v.d.A. De christelijke partijen zijn hard op weg om de slippendragers van de V.V.D. te worden. Maar dat de heer Burger bij de kabinetsformatie van 1956 zijn uiterste best heeft gedaan de liberalen daarbij te betrekken, is tenslotte al 2 1/2 jaar geleden. En nu is er dan die eerste officiële erkenning, dat wij, A.R., naar een christelijke regering streven. Is het Vrije Volk de gebeurtenissen van 1956 dan werkelijk vergeten? Weet het niet meer, dat wij ons in 1956 reeds duidelijk op dat standpunt hebben gesteld? Dat het de A.R. Prof. de Gaay Fortman toen is geweest, die — nadat hem de onhandelbaarheid der socialistische was gebleken — getracht heeft een kabinet zonder socialistische te vormen? Dat is hem toen niet gelukt, maar dat lag niet aan de A.R. En is het de P.v.d.A. dan ontgaan, dat wij vier weken geleden opnieuw bereid waren een christelijke regering te vormen?

Volg nu uit dit alles, dat wij anti-socialistisch zijn? Wij zijn anti-socialistisch, zoals wij ook anti-liberaal zijn. Maar dat is niet ons uitgangspunt. Dat is het gevolg van ons uitgangspunt. Ons uitgangspunt is, dat voor ons de politiek niet opgaat in kwesties van huren, lonen en prijzen. Die dingen zijn wel belangrijk, maar zij zijn niet alles in het leven. Ons uitgangspunt is, dat ook de politiek er op gericht moet zijn ons volk bij zijn Bijbel en zijn God te houden. Dat hebben de christelijke politieke partijen met elkaar gemeen.

Dat onderscheidt hen van de V.V.D., de P.v.d.A. en de C.P.N. Wat de A.R.P. drijft, dat is ook een rechtvaardige verhouding tussen rijken en armen, sterken en zwakken. Maar dat staat voor ons niet op zichzelf. Het wortelt in het geloof, dat ook voor het Nederlandse volk geldt: „Tot de wet en tot de getuigenis, zo zij niet spreken naar dit woord, het zal zijn, dat zij geen dageraad zullen hebben”. En het gaat ons om die dageraad.

Drs. C. P. HAZENBOSCH

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF
D. VERSLOOT NV
 NIEUWERBURG 1/2 Rijn
 TEL. K 3488-309 202

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
 MIJ TOT UITVOERING VAN BOUW EN
 GEWAPEND BETONWERKEN
 DANTELAAN 30 - Tel. 030-30215 - UTRECHT

Firma C. Vermeer en Zoon's
 FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
 Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelanden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers
 kappen, regels stilen enz

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
 Elektrotechnisch ingenieursbureau
 'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Kakes' Bouwbedrijf
 Bouwers waarop gebouwd kan worden...
 OOSTZIJDE 164 — TEL. 02980-62945 — ZAANDAM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM
 Hoogstraat 73a — Telefoon 444
 RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
 N.V. - Naarden

AANNEMERSBEDRIJF
GEBR. HAKKERS
 * Handel in rijsmaterialen, riet en teen
 * Rietmattenfabriek
 * Hoepelmakerijen
 WERKENDAM. Telefoon 14.

Serres- en warenhuizenbouw
 N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
 Tel. K 1748-745 en 746
 Postbus 30 — 's-GvRAVENZANDE

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
 Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
 OOK WONING- EN FABRIEKSBOW
 Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

N.V. Houthandel
 Luttekepoort-
 straat 52
 Telefoon
 K 3410-2109
ARENDSSEN
 Harderwijk

LAK EN VERF
 voor industriële
 en bijzondere
 doeleinden
MACOSTAN
 n.v. Lak- en Verffabriek Ede Tel. 8380 (08380)

Onze defensie-inspanning

(Van onze militaire medewerker)

ER zullen op 12 maart a.s. verkiezingen voor de Tweede Kamer plaats hebben. Elke politieke partij zal vóórdien haar programma van actie opstellen. Hierbij zal de defensieparagraaf zonder twijfel een belangrijke rol spelen, belangrijker dan bij vroegere verkiezingen. Toen dacht geen der partijen er aan om de defensie in het politieke vlak te trekken. Sedertdien zijn echter bij herhaling stemmen opgegaan tot verlaging van de defensieuitgaven en van de duur van de dienstdienst. Beide factoren zijn in het buitenland de inzet geweest van verkiezingsstrijd en hebben daar geleid tot defensiebesnoeiingen en dienstdienstverkortingen. Thans dreigt zulk een politieke koehandel ook bij ons los te breken.

Het zal voor sommige politieke partijen verleidelijk worden om te trachten zeltjes te winnen door dit soort verlichtingen der defensieinspanning in de politieke strijdlijn te schrijven. Voor andere partijen - zoals de A.R.P. - zal het moeilijk worden op haar stuk te blijven staan voor handhaving van een krachtige defensie, eventueel voor een verhoogde inspanning, omdat de internationale verhoudingen eer verscherpt zijn dan ontspannen. En dit te meer omdat Minister Staf door de cijfers, die hij in een bijlage van de Memorie van Antwoord op de oorlogsbegroting heeft verstrekt, daarvoor schijnbaar aanleiding heeft gegeven.

In deze cijfers wordt nl. de indruk gewekt dat Nederland aan de spits gaat van alle NAVO-mogendheden op het vasteland (met uitzondering van Frankrijk) wat de financiële en personele inspanning betreft voor zijn NAVO-verplichtingen. Over de jaren 1952 tot en met 1958 besteedde Nederland resp. 5,5, 5,5, 5,9, 5,8, 5,9, 5,4 en 5,0% van zijn nationale inkomen, terwijl de andere landen (België, Denemarken, West-Duitsland, Italië en Noorwegen) slechts bij uitzondering boven de 5% uitkwamen (alleen Noorwegen in 1953 en 1954), doch overigens nauwelijks de 4,5% haalden, terwijl Denemarken schitterde met maximaal 3,4%.

Analiseert men de verstrekte cijfers nog op andere wijze nl. in percentages per hoofd der bevolking van het nationale inkomen per hoofd der bevolking dan krijgt men nog een scherper beeld. Als voorbeeld moge het jaar 1957 genomen worden. Toen droegen de landen per hoofd der bevolking in gulden aan de defensie bij:

	Defensie uitgaven	Nat. inkomen (globaal)	proc. v.h. nat. ink. per hoofd
België	162	4500	3,6
Denemarken	116	5000	2,4
West-Duitsland	161	3800	4,2
Italië	74	1900	3,9
Nederland	167	3000	5,5
Noorwegen	157	5000	3,1

Zowel als Volk als individueel gaat Nederland aan de spits. Niet ontkend kan worden dat hierdoor een aantal vragen worden opgeroepen, die uit een politiek oogpunt van belang zijn. Rechtvaardigt deze situatie een vermindering dan wel handhaving of zelfs verhoging van de defensieinspanning?

Deze vragen kan men als volgt onderverdelen:

1e. Zijn de hiervoren vermelde cijfers zonder meer met elkaar te vergelijken;

2e. Betalen wij zoveel omdat onze NAVO verplichtingen te groot zijn of te conscientieus door ons worden opgevat of betalen de anderen zo weinig o. lat zij zich aan hun NAVO-verplichtingen onttrekken;

3e. Zijn onze strijdkrachten bedrijfs-economisch minder efficiënt opgezet dan in de andere landen zodat deze voor minder geld een even sterke evenredige bijdrage aan de NAVO-defensie leveren als wij?

Het antwoord op elk van deze vragen brengt ons in het politieke vlak en geeft een aanwijzing hoe onze defensiepolitiek voor de toekomst dient te worden afgestemd.

Wij mogen trachten in het kort zulk een antwoord op elk van de vragen te geven.

1e. Inderdaad zijn de hiervoren gegeven cijfers niet zonder meer vergelijkbaar. Onze defensieuitgaven hebben nl. niet alleen betrekking op onze NAVO-verplichtingen doch bovendien op onze nationale verplichtingen buiten de NAVO om. Als zodanig gelden de defensie van onze Rijksdelen Overzee alsmede de bescherming van onze handelsverbindingen over de gehele wereld. Het gaat hier dus om zuiver maritieme taken waarbij de grens tussen nationale en NAVO taak - speciaal op het stuk der handelsbescherming - niet nauwkeurig is te trekken. Een vergelijking met andere NAVO landen is daarom zuiverder indien men dat doet met landen die eveneens verplichtingen buiten de NAVO hebben zoals Frankrijk, Engeland en Amerika. Voor deze landen hebben de percentages in de na-oorlogse jaren altijd boven de 10 gelegen. Een vergelijking met de door minister Staf gegeven landen gaat dus mank. Weliswaar heeft België ook verplichtingen in de Kongo, doch de uitgaven daarvoor drukken niet - evenmin als destijds die voor leger en luchtmacht en een groot deel van de zeemacht in Nederlands-Indië - op de moederlandse begroting, terwijl tegenover deze uitgaven directe of indirecte baten voor de Belgische schatkist staan hetgeen bij ons voor de defensie van onze Rijksdelen Overzee niet het geval is. Integendeel, deze leveren geen baten doch alleen lasten.

Zou men derhalve een verlaging van onze defensie uitgaven tot verkiezingsleus maken dan zou dit niet anders kunnen - zonder de NAVO verplichtingen aan te tasten - dan door een verlaging van onze maritieme inspanning. Dit zou dan tot gevolg hebben b.v. dat wij de beveiliging van onze handelsverbindingen, evenals Noorwegen, toevertrouwen aan onze machtige maritieme bondgenoten. Of dit verantwoord is vormt een politiek vraagstuk, waarop wij hier niet nader zullen ingaan. Onze gestelde taak is om de vergelijkbaarheid van de cijfers te analyseren en hierbij tot de conclusie te komen dat, indien wij daarvan de uit-

gaven voor onze nationale verplichtingen aftrekken of deze stellen naast van mogendheden met eveneens ten-NAVO-verplichtingen, ons tage van 5,0 over 1958 eerder lage dan aan de hoge kant is, wege dus geen defensie verlag worden gerechtvaardigd, eerder verhoging.

2e. Nederland komt zo goed als de NAVO verplichtingen na in Lissabon in 1952 op zich heeft men en zoals deze sedertdien past zijn aan de ontwikkeling moderne wapentechniek. Wij opzettelijk „zo goed mogelijk“ voor zover de gevoterde gelden hebben toegelaten. Deze zijn aan de lage kant geweest. Daar onze defensiebijdrage aan de bijna onmerkbaar (doch bij he door ons van deze plaats gesig geringe geworden. Van een alcientieuzer naleving onzerzijds geen sprake. Iets anders is dat mogendheden de aangeane verdingen op een veel luchthartige zijn nagekomen. Met name De ken schijnt niet te beseffen dat verantwoordelijk voor een uitlangrijk NAVO-belang, de gre zijn van de Oostzee, die de R vloot moet verhinderen de vit VO zeeverbindingen en de NAV ten met raketten te bedreigen, zijn verplichtingen ten achte

Het zou bij de laatste Alse REVIEW daarvoor dan ook erin derhanden zijn genomen. Belgz reeds een paar jaar de defensie politieke koehandel gemaakt za dat land niet als een voorbeu naleving van aangeane NAV plichtingen kan worden gestel Duitsland is nog in een stad opbouw van zijn defensie wijk verwachten is dat de defensie ning eer stijgen zal dan da Italië kan gezegd worden dat drage vrij constant is en dat vermogen medewerkt o.a. doo bases, atoomwapens; en Amee strijdkrachten op zijn grondge te laten, terwijl andere Weste NAVO landen dit weigerdenk bovendien het armste landa Westeuropese NAVO familiea

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuypersstraat Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 Anti-revolutionaire Partij stichting.

bestelno.	omschrijving	prijs	meenteprogram
60.	Calvijn en de staatkunde, Prof. Dr. D. Nauta	f 1,20	103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma
61.	De reformatie en de staatkunde, door dr. D. J. de Groot	„ 1,40	104. Statuten der A.R. Partij de A.R. Partijstichting
65.	Onze houding tot de S.G.P., door Mr. C. J. Verplanke	„ 0,75	106. Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie/gemeente)
71.	Voor geloof en vrijheid, redevoeringen 75-jarig bestaan van de A.R. Partij	„ 1,—	110. Arjosschetsenbundel 1958
72.	Christelijk sociale politiek in deze tijd door A. Eorst Pzn., M. Ruppert, H. van Eysden, Drs. A. R. van Nes	„ 0,90	111. Bouwen op het fundament door dr. W. P. Berghuis
81.	Waarom ben ik A.R.? door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,50	Pas verschenen:
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25	112. Woningbouw en huurbe
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50	
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50	
87.	De A.R. P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk	„ 1,25	
88.	Nederlands Nieuw-Guinea	„ 0,50	
90.	Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies)	„ 0,60	
91.	Beginselprogramma (gewijzigd 10 januari 1934)	„ 0,10	
92.	Kabinetformatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,40	
94.	Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956)	„ 1,—	
95.	Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies)	„ 0,30	
96.	Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies)	„ 0,60	
101.	Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch (voor A.R.J.O.S. Studiefaculteit 11 oktober 1957)	„ 0,75	
102.	Leidraad voor een A.R. Ge-		

Verzoeken als abonnee te worden

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Het abonnementsgeld
 * f 3,25 per half
 * f 6,50 per jaar

wordt betaald per giro/bank (doorhalen waar nodig)

Opgegeven door:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Opzenden aan de administratie
 straat 3, Den Haag. Giro

hiervoren gegeven nationale inkom-
per hoofd der bevolking. Voor een
ne is de uitgave van een kwartje
harder dan een gulden voor een
ke!

Al met al kan gezegd worden dat wij
niet op de andere landen uit dien-
de kunnen beroepen om onze de-
fensie-inspanning te verlagen. Wel mag
s in ook dat ligt in de politieke sfeer -
de regering verlangd worden dat
s voortdurend en met klem in verzet
agnt indien andere PACTlanden
rchten onder aangegane verplichtin-
uit te kruipen en wel de lasten van
NAVO willen dragen doch de lasten
anderen afschuiven.

Bij de beantwoording van deze
vraag dwingt zich een andere ver-
rijking op nl. die met een neutraal
d dat de defensie-inspanning ge-
zelf draagt zonder wapenhulp van
erika, zoals wij. Dat land is Zweden.
bezit een sterker leger en een be-
grijp sterkere luchtmacht, naast een
zwakkere marine, alles met het
ernste materieel (vaak moderner
het onze) uitgerust. Daarnaevens
ft het de beste civiele verdediging
wereld. En dat alles voor een bud-
dat weinig van het onze verschilt
rond 1900 miljoen gld. voor 1957 en
ook in de voorafgaande jaren daar-
weinig verschilde. Vooral de lucht-
cht-vergelijking is interessant. Met
budget, dat geen 50% hoger ligt,
ngt men daar operatief in eerste
een aantal zeer moderne vliegtui-
uit, dat het dubbele van onze offi-
cijfers bedraagt, om van de reële
ers niet te spreken. Waaraan is deze
melijk grotere Zweedse efficiency
anken? Ook dit roept een politieke
Asequentie op nl. dat er bij de re-
ring op wordt aangedrongen te on-
elgzoeken of door bestudering en na-
sieging van de opzet van buitenlandse
zianisaties niet tot een hoger rende-
ent van de defensie uitgaven kan
Ayden gekomen.

Wij hopen met het vorenstaande dui-
welijk te hebben gemaakt, dat wie een
slaging van de defensie-inspanning
lak zijn verkiezingsbanier schrijft om
tatieke ziertjes te winnen - behou-
ts op welbewezen efficiency gron-
on - een gevaarlijk spel bedrijft met
ne veiligheid, want elke verzwaking
gevan, ook die in NAVO verband,
estant in de eerste plaats een ver-
enking op het nationale front, hetzij
d land hetzij in de lucht, daar waar
e, altijd de grootste bedreiging ligt.

(rapport College v. Advies) „ 0.70	Samen leven (referaten A.R.- J.O.S. Studieconferentie '58) „ 0.90
Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen) „ 0.80	Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Be- schouwingen Tweede Kamer op 30-9-'58) „ 0.50
Actuele politieke vraagstuk- ken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers) „ 0.40	Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 ok- tober 1958). „ 0.50
Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliotheca- ris dr. A. Kuyperstichting „ 0.95	

landse Gedachten, Dr Kuyper-
ird

Verzuimt niet te luisteren naar het radiocommentaar van Drs.
C. P. Hazenbosch op donderdag 29 januari a.s. van 19.50 tot
20.00 uur over de zender van de N.C.R.V.
Maakt ook anderen op deze uitzending attent.

Belangrijk bericht voor besturen der kiesverenigingen en alle leden en geestverwanten

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen
persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen
omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen.
Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos
verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiter-
lijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis.
Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop
het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formu-
lieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te
brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een
willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen
ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der
stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959
geschieden.

Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het
Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijde-
lijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan
als gevolmachtigde slechts worden aan-
gevozen de echtgenoot of echtgenote,
een der bloed- of aanverwanten in de
eerste tot en met de derde graad, de
echtgenoot van een schoonzuster of de
echtgenote van een zwager, dan wel een
der huisgenoten van de volmachtgever.

Kiezers wier beroep of werkzaamhe-
den meebrengen, dat zij herhaaldelijk
of althans gedurende het gedeelte van
het jaar, waarin de stemming gewoon-
lijk valt, werkzaam plagen te zijn buiten
de gemeente (schippers, vissers etc.)
kunnen, alsmede de echtgenoten, een ge-
volmachtigde aanwijzen. Voor deze ca-
tegorie geldt, zoals gezegd, voornoemde
beperkende bepaling dus niet en mag
een willekeurige A.R. gevolmachtigde
worden aangewezen. Hij, die een vol-
macht aanvaardt moet op de dag der
kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot
het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergroot-
ste belang is, is deze: „een kiezer mag
niet meer dan twee aanwijzingen als
gemachtigde aannemen”.

ARJOS-NIEUWS

NIEUW LID MODERAMEN ARJOS.
IN de hoofdbestuursvergadering van 29
december j.l., die belegd werd met
het oog op de verkiezingen, werd ook de
vacature in het dagelijks bestuur ont-
staan door het aftreden van T. Hopman
vervuld. De Friese afgevaardigde drs.
W. K. de Roos werd gekozen. Wij wen-
sen hem hiermee van harte geluk en
niet minder sterkte.

NIEUW HOOFDBESTUURSLID.
DE nieuwe voorzitter van het provin-
ciaal verband Zuid Holland, J. van
Vliet uit Dordrecht is ook aangewezen
als lid van het hoofdbestuur. Ook hem
helen wij welkom en wensen hem wijs-
heid en sterkte toe bij het besturen van
ons grootste provinciaal verband.

HET CLUBWERK GAAT DOOR.
AL maakt iedere partij zich op om in
de komende verkiezingsstrijd z'n
mannetje te staan waarbij ook vele jon-
geren weer betrokken zullen zijn, toch
gaat het normale werk op en voor de
Arjosclubs gewoon door.

In VEENENDAAL werd niet lang ge-
leden op initiatief van enkele plaatselij-
ke jongeren weer een club opgericht. De
start geschiedde met 13 leden.

In DRIEBERGEN werd op initiatief
van het provinciaal verband een Arjos
opgericht; hier begon men met 16 leden.
AMSTERDAM-OOST is het terrein
van veel activiteit op Arjosgebied; vroe-
gere pogingen er een club op te richten
mislukten. Nu heeft men een vorm ge-
vonden die naar alle waarschijnlijkheid
meer succes zal opleveren.

OVERIJSEL werkt rustig verder. In
ALMELO sprak de jeugdconsulent W.
v. Loon over het onderwerp „Rome en
Den Haag”; het streekverband Zwarte-
water behandelde het onderwerp „Kou-
de oorlog”, terwijl ditzelfde streekver-
band op 29 januari a.s. een Tweede Ka-
merzitting organiseert

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Bongers - Wageningen
Verhuizingen - Verpakkingen - Meubelopslag
Intern. autotransp Zweden, Zwitserland enz.
Telefoon 2725 - Law Allée 88

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

VRAAGT STEEDS
ZOETERMEERS ROEM
de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

N.V. VICON
Landbouwwerktuigen- en
machinesfabriek
Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. LEVENSVZERKERING MIJ
UBO
Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente-, Pensioen. en
Begravenisverzekeringen

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ
UBO
Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:
1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premien en
3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8-10 **UTRECHT**

Fa. J. A. Bakker en Zn.
Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 - Telefoon 05187-571 - BOLSWARD

in Kennemerland
NV v/h D. VAN DIJK SR
Lood- en zinkwerken - Sanitair
WIJKERSTRAATWEG 191 - TEL. 02510-3612 - VELSEN-N.

Elektrotechnisch Installatiebureau
v.h. C. NIJMAN - Dir. G. VISSER
BREESTRAAT 128 - TELEF. 02510-3012 - BEVERWIJK

**KLAVER'S BOEK-
EN KANTOORBOEKHANDEL**
AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 - TEL. 02550-5326 - IJMUIDEN

Het probleem van de Duitse herbewapening

IN Hollywood, waar hij zich blijkbaar nogal op zijn gemak voelt, vroeg de Rus Mikoyan aan zijn Amerikaanse gastheren: „Weet u, wat het betekent, kernwapens te geven aan de Duitsers, die wraak willen nemen? Deze wapens zullen zij tegen ons gebruiken”.

Het is een opmerking, waaraan over het algemeen weinig aandacht werd geschonken, omdat zij zo goed van pas komt in de kraam van de Russische propaganda. Toch is zij onze belangstelling ten volle waard. Niet, omdat Mikoyan gelijk zou hebben, wanneer hij beweert, dat de Duitsers van plan zijn, de kernwapens, welke zij als lid van de Noord-Atlantische Verdrags-Organisatie ter beschikking zullen krijgen, in een revanch-oorlog tegen de Sowjet-unie te gebruiken. Maar wel is het een feit, dat het zeer eenzijdig voorgelichte Russische volk er van overtuigd is, dat Mikoyan de waarheid spreekt en dat het in de afgelopen jaren dan ook de herbewapening van het vrije en meest welvarende deel van Duitsland met bange vermoedens heeft gadeslagen.

Lang voordat Chroestsjef zijn weg naar de macht zou banen, zorgde Stalin er reeds voor, dat de vrees van het Russische volk voor het Duitse militarisme kunstmatig werd aangekweekt. In werkelijkheid wist Stalin heel goed, dat hij zich over dat militarisme geen zorgen behoeft te maken. Het wijzen op dit denkbeeldige gevaar moest echter dienen om de Russen, die na de tweede wereldoorlog in beweging waren gekomen als gevolg van het contact met de buitenwereld, gemakkelijker in de hand te kunnen houden.

Mythe

ZO is het ook thans. Chroestsjef bevestigt terdege, dat de wijze waarop en de omstandigheden waaronder West-Duitsland kernwapens zullen worden verstrekt, elke gedachte aan een Westduitse wraakoefening tegenover de Sowjetunie volkomen belachelijk maken. Maar ook hij maakt dankbaar gebruik van het fabeltje, dat de Duitsers nog steeds of opnieuw van plan zijn, het Russische volk te overvallen, zodra het weer over de middelen daartoe beschikt.

Chroestsjef heeft er zoveel belang bij, dat deze mythe blijft voortleven onder de Russen, dat hij maatregelen genomen heeft om te voorkomen, dat de Duitse kwestie voor eens en voor altijd uit de wereld wordt geholpen. Dat is dan ook de betekenis en de bedoeling van de jongste nota ten aanzien van het Duitse vraagstuk, welke de Russische premier dezer dagen aan de westelijke mogendheden heeft gezonden.

Van hereniging van Duitsland in vrijheid zal geen sprake meer zijn, dat is nu langzamerhand wel duidelijk geworden. De Sowjet-unie wil nog slechts instemmen met een Oost-Westduitse confederatie, waarbij geen wijziging wordt gebracht in de wijze, waarop de Duitsers in deze federatie van twee staten worden bestuurd en de communistische onderdrukking van de bewoners van de Oostzone zal voortduren, zij het dan met de stilzwijgende goedkeuring van de Westduitse regering. Alleen al de gedachte hieraan, aan een bekrachtiging door Bonn van de rode terreur in Oostduitsland dus, is volkomen absurd.

Eenzijdige ontwapening

DIT is blijkbaar zelfs tot het brein van de heer Chroestsjef doorgedrongen, want ook de idee van een Oost-Westduitse confederatie van staten verlatend, stelt hij in zijn jongste nota aan de westelijke mogendheden zonder meer voor, dat West-Duitsland en Oost-Duitsland zich uit de Noord-Atlantische Verdrags-Organisatie en uit het pact van Warschau (tegenhanger van de Navo) zullen terugtrekken om niet alleen het sluiten van een vredesverdrag, maar ook de hereniging van beide delen van Duitsland mogelijk te maken. Het is echter duidelijk, dat die hereniging er nooit zal komen, tenzij West-Duitsland en de grote westelijke mogendheden de Russische voorwaarden accepteren. Dit geldt evenzeer voor een topconferentie over het Duitse vraagstuk: deze kan pas succes hebben, als het Westen bereid is, voor de Sowjetunie te capituleren.

Concessies van Russische zijde mogen beslist niet worden verwacht.

Zoals het voorstel van Chroestsjef er thans ligt, wordt de westelijke mogendheden in feite verzocht, eenzijdig tot ontwapening over te gaan in een zeer kwetsbaar gedeelte van zijn verdedigingslinie. Bovendien zou het uit-treden van West-Duitsland een geduchte slag aan de Navo toebrengen, niet alleen omdat het toekomstige leger van dat land niet langer beschikbaar zal zijn, maar ook en vooral omdat het Westduitse grondgebied, dat een vooruitgeschoven post langs het ijzeren gordijn is, voor deze verdedigingsorganisatie verloren zou gaan. De ont-ruiming van Oost-Duitsland door het Rode leger zou daar tegenover maar een zeer geringe en weinig betekende concessie zijn.

Berlijn

EN dan de kwestie Berlijn, die op het ogenblik nog als een dikke stok achter de deur wordt gehouden. Zolang de hereniging niet tot stand is gekomen, zal West-Berlijn een vrije stad zijn, zonder vreemde garnizoenen en met een vreemde status, zo zegt de Russische nota. En we kunnen niet aan de indruk ontkomen, dat Chroestsjef door heel bewust te overvragen wat de kwestie van het Duitse vredesverdrag aangaat, er rekening mee heeft gehouden, dat de westelijke mogendheden zijn voorstellen zullen verwerpen, maar zich in verband daarmee genoodzaakt zullen zien, concessies inzake Berlijn te doen, naarmate de tijd vordert.

De eerste aanslag van Chroestsjef op West-Berlijn is niet gelukt. Terecht

Mikoyan verkent het terrein in de Verenigde Staten

merkte de News Chronicle enige tijd geleden op, dat de geschiedenis van het na-oorlogse Berlijn de moraal heeft geleverd, dat het Westen onder de ongunstigste omstandigheden enige stabiliteit heeft weten op te brengen, als het vastberaden en eensgezind was. Dit is ook nu weer het geval geweest en daarom was Chroestsjef's stap niet minder dan een blunder. Hij heeft zich nog zes maanden de tijd gegeven en ook die tijd blijkt voor verlenging in aanmerking te kunnen komen.

Het zou echter van grote lichtvaardigheid om niet te zeggen lichtzinnigheid getuigen, als Chroestsjef verwacht, dat West-Berlijn hem als gevolg van zijn dreigementen dit jaar als een rijpe appel in de schoot zal vallen. Want het prijsgeven van West-Berlijn zou het begin van het einde zijn. Het zou neerkomen op capitulatie voor de Russische en Oostduitse eisen en op een de facto erkenning van het communistische regiem van Oost-Duitsland. Bovendien zou het koren zijn op de molen van degenen in West-Duitsland, die al geruime tijd ijveren voor Westduitse toenadering tot het rode bewind in de Oostzone om de hereniging van Duitsland mogelijk te maken.

Onder vier ogen

DAT is dan ook het grootste gevaar, dat in de jongste voorstellen van Chroestsjef en de wijze, waarop zij werden gedaan, schuilt. De Russische premier weet, dat er met de regeringen van de landen der vrije wereld niet valt te praten over de plannen, welke hij ten aanzien van Duitsland heeft. Door afwisselend te dreigen (zoals in het geval van Berlijn) en vriendelijke gebaren te maken, tracht hij de openbare mening in de westelijke landen te beïnvloeden en de regeringen onder druk te zetten. Daartoe dient ook de reis van Mikoyan naar de Verenigde Staten, die vandaag zal resulteren in een bezoek aan president Eisenhower. In de Europese steden heeft men dit bezoek, dit gesprek onder vier ogen tussen Eisenhower en Mikoyan, in de afgelopen weken met enige wrovel tegemoet gezien. Men is vanzelfsprekend niet bevreesd, dat beide mannen besluiten zullen nemen, die de Europese bondgenoten van de Verenigde Staten voor een voldongen feit zullen plaatsen ten aanzien van het Duitse vraagstuk en de kwestie Berlijn.

Wel vraagt men zich af, of de Amerikaanse president in zijn ijver, in de twee jaren, die hem nog resten in het Witte Huis de wereld dichter bij de vrede te brengen, zich door de door-

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, John Foster Dulles, heeft in Washington een bespreking gehad met Anastas Mikoyan, de Russische plaatsvervangende premier. Bij het gesprek was ook de Russische ambassadeur in Washington, Michail Mensjikof, aanwezig, (rechts)

gewinterde Mikoyan zal laten verleiden tot een dialoog met Chroestsjef, waarbij de laatste ongetwijfeld in het voordeel zou zijn. Ja, het zou bijna een Russische monoloog worden...

De tijdsfactor

WAT de Russische vrees voor een herleving van het Duitse militarisme betreft, zou Chroestsjef er beter aan doen, thans mede te werken aan een regeling, welke de herbewapening van Duitsland in het kader van de Navo met de modernste middelen, die straks ter beschikking staan, niet langer noodzakelijk maakt. De Times wees er onlangs op, dat de tijd nooit geheel aan de kant van één land staat. Dat is ook het geval met de Sowjet-unie. Het Londense blad schreef, dat een herbewapend Duitsland uitgerust met kernwapens mogelijk binnen vijf tot tien jaar zeer machtig zal zijn. West-Duitsland zal dan het grootste leger van West-Europa bezitten. Hoe kan Rusland dit afwenden? Dat is het grote probleem van de heer Chroestsjef, aldus de Times.

De Russische premier denkt de herbewapening van West-Duitsland te kunnen tegenhouden met de plannen, die hij in de jongste Russische nota heeft ontvouwd. Hij gelooft, dat de tijd in zijn voordeel werkt en met de Berlijnse kwestie als stok achter de deur denkt hij, dat de publieke opinie in de vrije wereld, aangevoerd en aangevuld door onverdrachte figuren als de Amerikaanse staatsman en diplomaat George F. Kennan aanvaarding van zijn plannen zal verkiezen boven het voortdurend toenemende gevaar, van een allesvernietigende derde wereldoorlog.

Hij vergeet echter, dat het — evenals in het verleden — ook wel eens anders kan gaan, dan hij zelf verwacht. En wat zal er gebeuren, als de huidige ontwikkeling in de wereld zich voortzet, als West-Duitsland deel blijft uitmaken van de westelijke wereld, als het weer een militaire mogendheid wordt, zoals de Times voorspelt, als Oost-Duitsland een groot concentratiekamp blijft, als de bevolking van dit gebied (zoals op 17 juni 1953) in opstand komt tegen zijn onderdrukkers en als West-Duitsland dan de tijd gekomen acht om eenzijdig een eind te maken aan de onwezenlijke situatie, die nu al veertien jaar bestaat?

Eensgezindheid

AL te lang heeft de Sowjetunie gewacht op een aardverschuiving in West-Duitsland, die de socialisten — samen met liberalen — aan de macht zou moeten brengen en de mogelijkheid van Duits-Russische toenadering zou moeten openen. Het is zelfs de vraag, of het de socialisten na het wegvallen van kanselier Adenauer gegeven zal zijn, de macht over te nemen. En ook dan zou nog afgewacht dienen te worden, of de socialisten — als zij de verantwoordelijkheid voor het regeringsbeleid op hun schouders voelen drukken — bereid gevonden zullen worden, de Sowjetunie hand- en spandiensten te verlenen. Een figuur als Willy Brandt, de socialistische burgemeester van West-Berlijn, die thans gedoodverfd wordt als toekomstige leider van de Duitse socialistische partij, zou zich nooit voor dergelijk vuil werk lenen. Chroestsjef moet dit alles goed overwegen, nu een oplossing nog mo-

gelijk is. Zoals de door Stalin bevolen Berlijnse blokkade de vrije wereld verenigde en de oprichting van de Navo mogelijk maakte, zo heeft Chroestsjef's dreigende houding ten aanzien van West-Berlijn na bijna tien jaren opnieuw een wonderlijke eensgezindheid teweeggebracht, die een weldadige uitwerking heeft gehad op de samenwerking tussen de verschillende landen, die niet al te vlot meer verliep.

Patriottisme

OOK de westelijke mogendheden moeten echter rekening houden met een ontwikkeling, die grote gevaren in zich bergt voor de wereldvrede. De verklaring, die minister Dulles dinsdag heeft afgelegd, wijst er op, dat de V.S. dit ten volle beseffen en bereid zijn het Duitse probleem aan een naer onderzoek te onderwerpen.

De herbewapening van West-Duitsland is de kern van de moeilijkheden, waarvoor we ons thans geplaatst zien. Diezelfde herbewapening is voor het Russische volk een teken aan de wand. Men vraagt zich in de Sowjetunie af, waarom door de westelijke mogendheden dit land, dat toch nog zo betrekkelijk kort geleden zoveel leed over een groot deel van de wereld heeft gebracht, opnieuw en met de modernste middelen wordt bewapend.

En dat is een andere gevaarlijke kant. Als de Sowjetunie een derde wereldoorlog wil beginnen en ook winnen — voorzover er nog van winnen sprake kan zijn — kan zij dat alleen maar doen met een beroep op het Russische patriotisme. Dit reageert op 't herlevende Duitse militarisme — zoals het aan de Russen in een totaal verwrongen beeld wordt voorgehouden — als een stier op een rode lap. En de jongste geschiedenis heeft bewezen, waartoe een volk in staat is, als het weet, de gewijde vaderlandse grond te verdedigen... B.

ALBRACHT N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus ontvangen, een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,

een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan u onze vele mogelijkheden tonen en bel K 30 24345, of schrijf postbus 26, resp. Bolstraat 20, Utrecht.

Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Telefoon 129

RADIO BECKER

Zeist

TELEFOON 5846-5847

Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

Firma JAN DE MIK
 HARDINXVELD - GIESSENDAM
 Aannemers van
 OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
 GRIENDHOUTHANDEL
 HOEPELMAKERIJ
 Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT

Koopt een goed kostuum
 enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen,
 De eerste reis is lonend
DUTHLER
 VARSSEVELD

FIRMA FERNHOUT
 HANDEL IN WEGEN. en WATER-
 BOUWMATERIALEN, OP. EN
 OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
 BEVRACHTING
 Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3471
 Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Van der Spek
 Machines
 Gereedschappen
 Aannemersartikelen
Rotterdam
 Wolphaartsbocht 214

HOUT
Van Drimmelen
 ZWIJNDRECHT
 TELEFOON 01850-6446

Zij staken de hoofden bij elkaar en waren 't er over eens, dat de werktherapie, de methode was om bij Oma een algehele genezing te bereiken. Van Akkie's brandwonden waren alleen nog verbleekte littekens over, toch durfde ze nog niet in eigen rijk te treden, hoewel haar handen jeukten, om het lichaampje van het levendig kraalende kereltje zelf weer te wassen en hem de fles te geven. — De dokter vond zeven maanden moedermelk meer dan voldoende voor het voorspoedig opgroeiend Paultje. Er werd dus overgeschakeld op andere voeding.

Oma maakte het Akkie niet gemakkelijk en bleef als was het vanzelfsprekend haar werk waarnemen.

Ze duldde nauwelijks dat Akkie als werkeloos toeschouster in de buurt van de tafel verwijde, als zij met het kind bezig was: „Heb je niets beters te doen, dan mij op de handen te kijken? 't Is een weertje om te zoenen! Ga er toch eens uit met die jongen, met Everhard. Hij haalt van verveling niets dan kattelkwaad uit! Kijk daar gaat mijn naaibox weer onderste boven! Everhard, dat wil Oma niet hebben, blijf eraf! Je bent een vervelend stout jongetje! Je kleine broertje is vrij wat liever!”

Akkie liet zich weg sturen, weliswaar soms ziedend, maar toch miste ze de moed haar schoonmoeder het heft weer uit handen te nemen en zich zelf te laten gelden als Paultjes rechtmatige verzorgster, uit angst, dat oma dan weer in haar oude zonde zou vervallen en die schuld wou ze voor geen geld op haar geweten laden. Zo gedijde Paultje tot een flink uit de kluiten gewassen, maar stierlijk verwend knaapje van anderhalf jaar, onder rechtstreeks protectoraat van zijn grootmoeder.

Zijn opvoedster deed 't alleen maar goed, zij bleef er door op het rechte pad, maar voor het kind zelf was het funest, want dezelfde oma, die voor haar eerste kleinzoon gebod op gebod en regel op regel uitvaardigde, was van nummer twee de nederige slavin! Eigenlijk zou ze willen, dat ieder in zijn omgeving voor hem kroop. Maar Everhard onder andere, is niet van plan, altijd het onderspit te delven voor die kleine potentiaat in de box en zich te laten ringeloren. Vanmiddag moet hij ook telkens weer uit alle macht zijn rechten verdedigen.

Oom Jerke was gisteren hier en hij bracht voor hem en Paultje elk een gummiebeest mee. Hij kreeg een reusachtig grote eend en Paultje een beer van bescheidener afmetingen. Waarom precies zou Evie niet kunnen zeggen, maar het na-maakdier stal onmiddellijk zijn hart: daarom gaat hij er heel voorzichtig mee om, want de ondervinding heeft hem geleerd, dat speelgoed van dergelijke makelij, als er ruw mee wordt geleeft, gauw uit elkaar barst en ter ziele is.

Nu leeft Paultje, dank zij oma's onverstandige educatie in de verbeelding, dat hem altijd 't mooiste en 't grootste toekomt.

Zijn geschenk ligt achteloos in een hoek van de box gesmeten en nu doet hij niet anders, dan dwingen om Evie's eend. Zijn hebberrige handjes reiken zo ver mogelijk door de tralies en het dreinend „Ja, ja, Pau, Pau!” is niet van de lucht.

En Evie is, naar zijn vastbesloten gezichtje te oordelen, niet des zins en des willens enige toegeeflijkheid tegenover zijn broertje te betrachten.

Zijn moeder is dit met hem eens. „Die is van Paultje!” wijst ze met nadruk naar de versmade beer.

Ook oom Diederick, hoewel hij in zijn hart meer gesteld is op het lastige, maar koddige potentiaatje in de box, dan op het slome duikelaartje Evie, betuigt in voor een buitenstaander onsamenhangende klanken, adhesie met Akkie's uitspraak.

Paultje keurt het hem toebedeelde beest echter geen blik waardig, maar kwaadaardig rondziend en met een schuin oogje naar zijn grootmoeder, vraagt hij dreigend: Gille?” Dit is het veelbeproepte middel voor hem, om zijn zin te krijgen.

Het betekent, dat hij, zonder één traan te laten, het op een krijzen zal zetten, onafgebroken en zo schel doordringend, dat een brandsirene daarbij vergeleken nog welluidend mag worden genoemd.

Oma kan er dan ook beslist niet tegen. Zij stopt bij voorbaat haar oren al dicht, want zij weet, dat Paultje het niet bij een loos dreigement zal laten, maar als zijn eis niet onmiddellijk wordt ingewilligd, zijn geluidsapparaat in werking zal stellen. „Nee- Asjeblijft niet!” smeekt ze als tot een volkomen gelijkwaardig iemand van dezelfde leeftijd.

En dan ziet ze daar Everhardje staan, de lippen koppig op een geklemd, de eend angstvallig achter zijn rug. Wat ben jij toch een misselijke plaaggeest!” valt ze nijdig tegen hem uit. „Waarom mag die kleine schat, die eend van jou niet even hebben? Hij kan er niets aan bederven en al was dat zo, dan hindert 't nog niets, als hij hem kapot maakt, komt er voor jou wel weer een nieuwe! Vooruit, geef hem aan Paultje! En gauw!” Een gebiedende vinger en vuurschietende ogen zetten kracht bij aan haar bevel.

Om 't gebod van oma nog eens te beklemtonen, doet Paultje zijn mondje alvast open en begint te gillen, dat horen en zien de omzittenden vergaan.

Everhard leest op de gezichten van moeder en oud-oom, dat ze oma's optreden ten strengste afkeuren. Dit stevigt hem in zijn voornemen, ditmaal niet toe te geven.

Hij denkt doodleuk: „Kun jij gillen! Ik ook!” En hij toont, dat hij, als 't moet, in geluidsproductie met zijn broertje kan concureren.

En op dat moment kraakt de deur in de tuinschutting open en staat mijnheer Dohle daar, stil als een standbeeld. Hij kijkt niet boos, wel dodelijk ernstig. Dat is echter meer vanwege zijn penibele boodschap dan om het alarmgeschrei van de gebroeders Van Harpenaar. Dat kunnen de twee jongetjes echter niet weten. Uit heilig ontzag voor die indrukwekkend zwijgende man, breken zij hun solozang zo abrupt af, of hun tegelijkertijd een prop in de mond werd gestopt.

„Goddank!” verzucht oma en ze heet mijnheer Dohle hartelijk welkom, hoewel het met een half oog te zien is, dat hij uit Joodse loot gesproken is. De twee voornaamste kentekenen, donker uiterlijk en sterk gebogen neus zijn bij hem duidelijk aanwezig. Ten overvloede draagt hij de, door de overheersers voorgeschreven gele ster. „Komt u maar verder, mijnheer!” animeert oma hem.

(Wordt vervolgd)

SCHIEDAM

VERF
 VAKKUNDIGE VOORLICHTING EN KLEURADVIEZEN
PRISMA VERF
SCHIEDAM
 KORTE DAM 7 — TEL. 65044
 BROERSVEST 5 — TEL. 63956

DORDRECHT

H. LEONARD
 Bouwkundige en makelaar
 TAXATIES EN BEHEER
 ALLE VERZEKERINGEN
 PRINSENSTRAAT NO. 30 - TELEFOON 01850-3173

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
 DORDRECHT, Tel. 3044
TRANSPORTEN van grote materialen per motordekschuit.

„DE RADIO-BEURS”
 MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN DORDRECHT
 PHILIPS RADIO EN T.V.
 VOORSTRAAT 409 TELEFOON 4918
 De zaak met de blijvende service

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL
 ☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
 ☆ SPORT- EN REGENKLEDING
 ☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
 HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Cinderella
 Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
 ☆ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!
 HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1958.
 3 % niet-leden
 3 1/4 % leden
Chr. Coöp. Spaarbank „EIGEN HAARD” G.A.
 LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Zwitserse Horloges
 Verlovingsringen
 Goud en Zilver
 Tafelzilver
 Avondmaal-Serviezen
Schatkamer
 STORORAARSTRAAT 3-5
 GRONINGEN

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
 Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
 voor begrafenissen

Het is wel zeker! U slaagt voor een luxe
 beter bij
 lederwaren- en schoenreparatiebedrijf
 Wij hebben voorradig een uitgebreide collectie in de nieuwe modetinten
HANDTAS H. BOOT
PARAPLUIES
 WILLEM & MARIALAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard
 CRABETHSTRAAT 14 — TELEFOON 2569-2248
 GOUDA
 AANNEMER VAN SLOOP-, SCHOOR- EN GRONDWERKEN
 HANDEL IN BOUWMATERIALEN EN METALEN

„De Gouden Chronos”
Antoon v. Boven v.h. v. d. Berg
 Groenendaal 16 — Tel. 5196 — Gouda
 Neemt H.D.Z. glatte ringen, ten volle gegarandeerd. Enicar zeer platte herenpolshorloges 17 en 21 steens, waterdicht, schokvrij à f 69,—; Delano Heren polshorloges, waterdicht, schokvrij à f 62,50; Double dames-horloges, prima à f 26,50; Double heren-horloges waterdicht, schokvrij à f 41,50.

De Gaulle's „stafchef”

Michel Debré

kreeg belangrijke post in het nieuwe Frankrijk

De afgekomen benoeming van Michel Debré tot premier van Frankrijk kwam vorige week te laat om deze interessante politieke figuur nog in deze rubriek te behandelen. Wel was er enkele weken geleden reeds sprake van, dat generaal De Gaulle van plan was, hem voor het premierschap in aanmerking te doen komen. Zo lang echter de benoeming niet vast stond, moest worden afgewacht, of zij ook inderdaad een feit zou worden. Dit gebeurde pas, nadat De Gaulle was geïnstalleerd als de eerste president van de Vijfde republiek.

Dat De Gaulle Michel Debré en niet Jacques Soustelle voor het premierschap heeft uitgekozen, is op zichzelf al een gelukkige omstandigheid. In de eerste plaats omdat Debré een zeer kundig en integer politicus is, die bereid is, loyaal met president De Gaulle samen te werken en slechts de belangen van zijn land en niet van zichzelf of van een partij op het oog heeft. Dit laatste kan helaas niet worden gezegd van Jacques Soustelle, die zich als een demagoog heeft ontpopt en zich dientengevolge blijkbaar niet meer in het vertrouwen van De Gaulle kan verheugen.

Voortaan hebben we dus te maken met Michel Debré, de man die de grondwet van de Vijfde republiek in nauw overleg met De Gaulle heeft opgesteld. Hij werd op 15 januari 1912 in Parijs geboren en is dus

donderdag j.l. 47 jaar geworden. Michel Debré studeerde rechten, promoveerde en trad in 1934 in overheidssdienst. Het duurde echter tot in de tweede wereldoorlog, voordat hij op de voorgrond ging treden.

In 1940 wist hij — de cavalerie-officier — uit Duitse gevangenschap te ontsnappen. In Marokko gearriveerd sloot hij zich terstond aan bij de verzetsbeweging in dat gebied. Hij behoorde tot de moedigste figuren, die terugkeerden naar het bezette Frankrijk om hun land daar belangrijke diensten te bewijzen. Namens de vrije Franse regering te Londen nam hij contact op met de ondergrondse beweging in Frankrijk en gedurende zijn verblijf op het Europese vasteland maakte hij zelf deel uit van die organisatie. Later moest hij opnieuw vluchten, nu naar Algerije.

Na de bevrijding was hij een van de naaste medewerkers van De Gaulle, die hem opdracht gaf, een nieuwe grondwet op te stellen. De tijd van de generaal was in de eerste naoorlogse jaren echter nog niet aangebroken en dus wachtte Debré met De Gaulle op de dag, die naar hun mening eens zou aanbreken. Vorig jaar was het eindelijk zo ver en De Gaulle is blijkbaar niet vergeten, dat Debré zoveel en zulk belangrijk werk voor hem heeft gedaan.

Ofschoon Debré een van de bestrijders van het Europese legerverdrag was, en zich aanvankelijk tegen de Europese gemeenschappelijke markt en Euratom keerde, is Debré geen tegenstander van Europese samenwerking.

WOUDA ZADEN
(Kiemerschtige Zaden!)

Vraagt nieuwe prijscourant

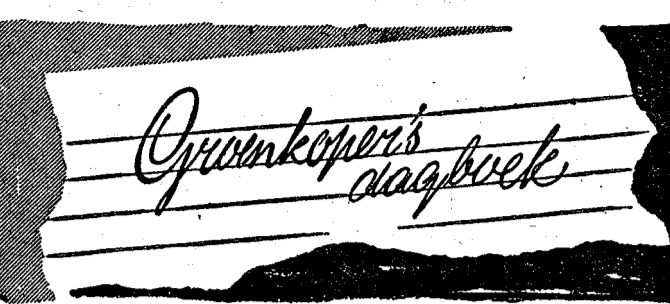
1-6090

6 JAN. Radio Moskou heeft doen weten dat er op de maan wellicht olie voorkomt. Ook ontsnapt er gas uit de maanbodem en waar gas ontsnapt daar zijn oliela-

gen, aldus de Russische geleerden. Er is dus geen sprake van zuivere maanzaadolie, de olie waarop de Russen het oog hebben is aardolie, pardon: maanolie. Er zou dus een maanolie-industrie kunnen worden opgericht met ja-knikkers zoals er om Schoonebeek staan. Aan ja-knikkers bij de ontdekkers van de maanolie geen gebrek! Alleen hoe krijgen we olie van de maan? En stel nu eens dat de Russen het eerst op de maan zijn, kunnen zij daar territoriale rechten laten gelden? Van wie is de Pool? Van wie is de maan? Straks zitten er mensen op Venus of op Mars. Nu kunt u wel zeggen, dat zal mijn tijd wel duren (dat zeg ik namelijk ook altijd), maar onze kinderen kunnen het beleven. En misschien wonen onze kleinkinderen op de maan! Dat is weer iets anders dan in Nieuw-West of zoiets. Van de week zaten er enkele oliespatten op mijn regenjas. Ik heb toch even naar boven gekeken, dat is een menselijke reactie. Als ik lees dat er chocoladehagel op Venus groeit en men vindt een korrel in de gleuf van zijn zondagse hoed, dan kijkt men ook naar boven, nietwaar?

8 JAN. Wie gedacht zou hebben, dat Dr. Schouten het geluid van de krijgstrompet niet meer zou vernemen, heeft zich vergist. Alsof hij nog in het geheel niet aan het einde van zijn loopbaan is gekomen sprak hij in Halfweg. Hij zeide, dat de socialisten humeurig zijn geworden. Wat betekent dat? Oorspronkelijk was iemand humeurig wanneer hij een zekere menging van lichaamsvochten had. Daarna kreeg humeurig de betekenis van grillig en onberekenbaar. Dat klopt volkomen met hetgeen we leerden uit Breekpunt, Kronkels en Blunder. De humeurigheid strekt zich uit tot een meer socialistische politiek van de P.v.d.A. Want men kan dat nu loochenen of niet, de socialisten zijn een verburgerlijkte partij geworden, niet met een hoofdletter, dat verburgerlijkt maar gewoon — zeer burgerlijk — met een kleine letter. Dat accepteren een groot aantal socialisten niet en dat kan ik begrijpen. Zo als ik ook kan begrijpen, dat er in andere partijen gradaties van opvattingen zijn. Voor die nog onverkleurde socialisten moet de P.v.d.A. nu wat doen. Dat bewijzen de lichtflitsen van de Fakkeldragersdag. Door b.v. hoge onderscheidingen laten die oude socialisten zich niet van hun stuk brengen. Ook niet door hoge salarissen in de functies van Klein of

7 JAN. Ik lees met plezier iedere dag de hoofdartikelen in mijn lijfblad. Het gaat er om spannen, nu het tegen de verkiezingen loopt. Niet omdat het in de leaders vroeger niet spande, maar meer dan ooit proeven we met z'n allen, dat het tegen de verkiezingen loopt. Uit hoofde van mijn functie lees ik ook het Vrije Volk, dat altijd iets eerder in mijn bus rolt dan mijn lijfblad Trouw. Wat vandaag in het V.V. staat wordt niet vandaag in Trouw ontrafeld. Dat kan niet. Maar stukken zoals Breekpunt, Kronkels en Blunder volgen elkander toch in regelmatige volgorde op. Ik kan mij voorstellen, dat niet ieder twee kranten kan lezen. Het lezen van meer dan een krant is in Nederland en ook daarbuiten een aangename bezigheid. Men moet dan vast in zijn schoenen staan, hoor ik

9 JAN. „Sneeuw bedekt de landen, Was de koele handen, Tot ze tintelend branden...” en dan kwam er iets van een sneeuwbal, herinner ik mij. Geluiden uit mijn kinderjaren. Overigens was ik geen held in de sneeuw, althans de eerste dag niet. De sneeuw sloeg altijd op mijn maag, om het maar eens zo te zeggen, zodat de eerste sneeuwdag altijd een mislukte dag voor mij was. Aangezien er maar zelden tweede sneeuwdagen voorkwamen — toen ik klein was — werd het nooit iets tussen de sneeuw en mij. Tot op heden heb ik een afkeer van koude. De zon mag mij bij wijze van spreken dag en nacht beschijnen, ik vind dat niet erg. Maar koude... brr! In ieder geval ligt 't land onder en de stad waar ik woon ook. Morgen, de tweede sneeuwdag, wil ik er op uit, de bossen in, beter gezegd Het Bos, het Amsterdamse Bos in. Een heerlijk recreatieoord, waar het goed wandelen is. Het is 895 ha groot, met 137 km wandelpad, 51 km rijwielpad, 16 km ruiterspad, en 13 km autoweg. De Amsterdammers spreken nog vaak van Bosplan. Ja, aanvankelijk is het aanleggen van het Bos een plan geweest. Nu is dat verwezenlijkt. Maar dat is blijkbaar nog niet bij iedereen bekend. De tunnel zal ook nog lang tunnelplan heten, reken daar maar op....

10 JAN. Naar „het Bos in de winter” geweest, daarom vandaag een korte bladzijde in het dagboek. Rozig van sneeuw en zon teruggekeerd. Mij gelaafd met heerlijke thee, welke ik ner-

Groot Europa. Zij willen klassestrijd. Dat die al gestreden is, is vers twee. Bij de verkiezingen moet men daarop maar eens letten. De leuzen van de P.v.d.A. zullen o.a. klassestrijd leuzen zijn.

gens beter drink dan thuis. Thee met melk en suiker, maar... sterke thee. Daarna mij in een luie stoel gevlijd en een detective verhaal gelezen waarin een journalist voorkwam. Dit mij zo geboeid, dat ik tot diep in de avond heb doorgelezen.

11 JAN. Dominee heeft ons vandaag uitgelegd wat het betekent: „en de zee was niet meer”. Een bekende tekst namelijk. Wijlen professor Van Gelderen, de gereformeerde theoloog, heeft er eens over gepreekt op Urk. „Toen een der vissers hem vroeg, welke consequenties dat voor Urk zou inhouden, zeide de professor: „afwachten, broeder afwachten...” Dominee zei vanmorgen, dat de tekst slaat op het niet meer aanwezig zijn van de grensloze bedreiging van ons leven. Ik vroeg mij af hoe mensen, die altijd in de woestijn leven deze tekst zouden opvatten. Zij weten amper wat een zee is. Maar daarover nadenkende kwam ik door de sneeuw te lopen, hetgeen mij zo boeide, dat ik een heel stuk gewandeld heb. Wat kan de sneeuw ook mooi in de stad zijn, zolang zij niet vertrappt of verpekeld is.

Vertaalde uit het boek dit aardige stukje: „Heb je nooit de geschiedenis gehoord van die aankomende verslaggever, die naar een grote pacifistische bijeenkomst in het Westeinde gestuurd werd? Hij kwam terug met een teleurgesteld gezicht. „Waar is je verhaal?” vroeg de stadsredacteur. „Ik heb geen verhaal” was het antwoord, „want de vergadering is niet doorgegaan”. „Niet doorgegaan? Waarom niet?” „Dat zal ik u vertellen. Nauwelijks was de eerste spreker aan het woord of iemand gooide een baksteen naar zijn hoofd. Op dat moment zakte Lord Dinwiddie door de Turkse trom. Dat was het sein tot een algemeen handgemeen op het podium. Zij sloegen elkaar met stoelelen en toen ik na een paar minuten de overvalwagen van de politie zag komen, wist ik het al: die vergadering gaat niet door. Toen ben ik maar weer naar de krant gekomen....”

11 JAN. Dominee heeft ons vandaag uitgelegd wat het betekent: „en de zee was niet meer”. Een bekende tekst namelijk. Wijlen professor Van Gelderen, de gereformeerde theoloog, heeft er eens over gepreekt op Urk. „Toen een der vissers hem vroeg, welke consequenties dat voor Urk zou inhouden, zeide de professor: „afwachten, broeder afwachten...” Dominee zei vanmorgen, dat de tekst slaat op het niet meer aanwezig zijn van de grensloze bedreiging van ons leven. Ik vroeg mij af hoe mensen, die altijd in de woestijn leven deze tekst zouden opvatten. Zij weten amper wat een zee is. Maar daarover nadenkende kwam ik door de sneeuw te lopen, hetgeen mij zo boeide, dat ik een heel stuk gewandeld heb. Wat kan de sneeuw ook mooi in de stad zijn, zolang zij niet vertrappt of verpekeld is.

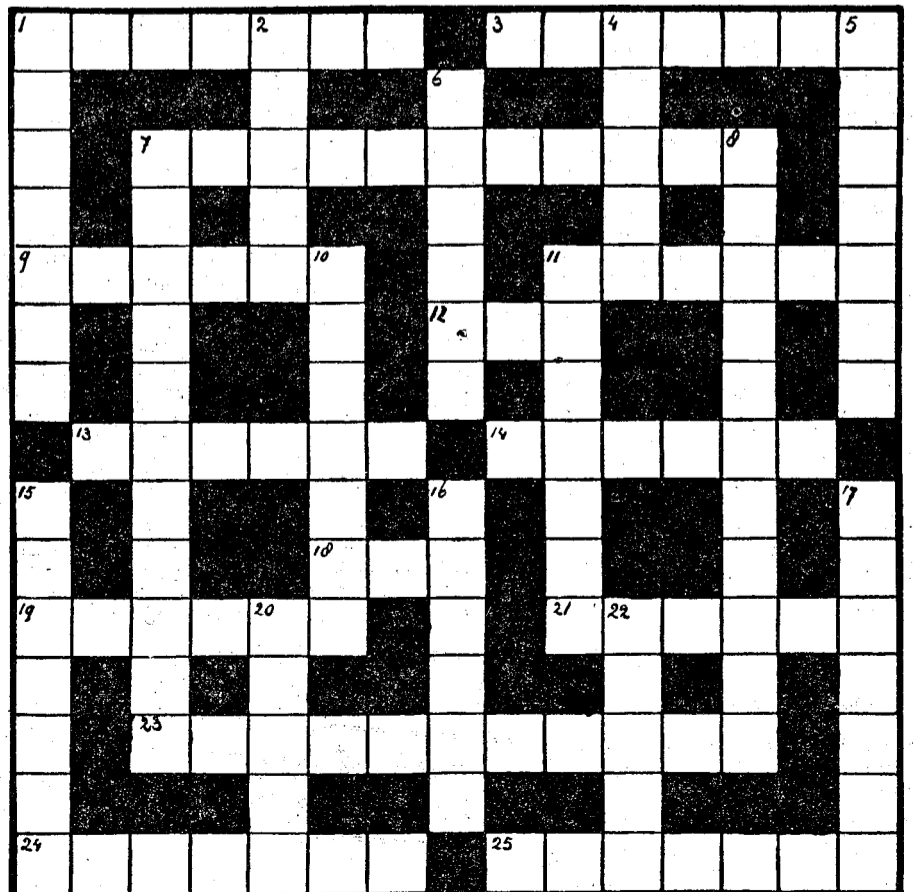
11 JAN. Dominee heeft ons vandaag uitgelegd wat het betekent: „en de zee was niet meer”. Een bekende tekst namelijk. Wijlen professor Van Gelderen, de gereformeerde theoloog, heeft er eens over gepreekt op Urk. „Toen een der vissers hem vroeg, welke consequenties dat voor Urk zou inhouden, zeide de professor: „afwachten, broeder afwachten...” Dominee zei vanmorgen, dat de tekst slaat op het niet meer aanwezig zijn van de grensloze bedreiging van ons leven. Ik vroeg mij af hoe mensen, die altijd in de woestijn leven deze tekst zouden opvatten. Zij weten amper wat een zee is. Maar daarover nadenkende kwam ik door de sneeuw te lopen, hetgeen mij zo boeide, dat ik een heel stuk gewandeld heb. Wat kan de sneeuw ook mooi in de stad zijn, zolang zij niet vertrappt of verpekeld is.

William Graenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. zo'n geijkte uitdrukking dient - zo te horen - om eens wat verstandigs op te merken; 3. doordat hij de eeuwige stad plunderde ging hij als vernielers de geschiedenis in; 7. de krulstaarten schijnen voor hun eten vlug te moeten lopen; 9. danspartij voor een siervaas? hee, maar deze landen zijn wel vaak een speelbal geweest in de internationale politiek; 11. zij knikken als u bang bent; 12. voorzetsel waardoor de kachel brandt; 13. hij lapt geregeld alles aan de laars; 14. in zo'n uniform zie je er uit als een aap; 18. meer dan niets en toch ook bijna de helft meer; 19. poeslief? 21. 'n half heitje zou zo te horen bij 't heien wel dienst kunnen doen; 23. zo ziet men maar weer; ongelukken komen altijd (te) snel; 24. zulke kleine wielen vegen de zaak schoon; 25. 't is slechts een gedeelte van een liter, maar wel gekruide drank.

Verticaal: 1. zij springt na een kort, maar meestal kleurrijk leven, uiteen; 2. soldateske aanroep; 4. stoere lui: velen die zich op glad ijs wagen staan er op; 5. Hierin voelt de vis zich niet als een vis op 't droge en zo te horen kan hij er een keurig bestaan leiden (of lijden?); 6. zo'n nota kun je in klinkende munt binnen krijgen; 7. arme man, hij toeft maar op 't platteland en wordt ook niet betaald; 8. ... maal tien gevallen? Nee, 't is wel gemeen; 10. nogal platvoers zou men zeggen, maar 't is vaak een teken van verborgen hoogmoed; 11. pas wanneer zij goed in de knijp zitten, heeft de huisvrouw wat aan hen; 15. meiboom in de kap? nee, hij dient in 't dak te blijven; 16. hier woont niemand, als er iemand woon-

de zou 't iemand van de vlakke zijn; 17. is wel nonsens; 20. nooit niet; 22. zij gesprek uit de Engelse oorlog? nee, 't veranderen met de zeden.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geef ons woningen waarin we kunnen wonen!

DE PROGRAMS-VAN-ACTIE waarmee straks de politieke partijen voor het voetlicht zullen komen zijn in de meeste gevallen op dit ogenblik nog geheim. Maar men behoeft helemaal geen politiek profeet te zijn om te kunnen voorspellen dat in al deze programma's de uitbanning van de woningnood een voorname plaats zal innemen. Want daarover is iedereen het wel eens: deze volksvijand no. 1 is niet maar een lastige plaag maar bedreigt het moreel van ons volk. Het moreel van jongeren die graag willen trouwen, het moreel van mannen en vrouwen wier gezin zich uitbreidt zonder dat er sprake is van een redelijke woonruimte. Het moreel ook van ouden die (vrijwillig of gedwongen) inwoning hebben zonder dat zij meer zijn opgewassen tegen de drukte en het ongemak, die ook het meest goedwillende samen-bewonen van een huis kenmerken.

Er moet dus gebouwd worden — hoe? Bij het beantwoorden van deze vraag kan men (en moet men ook) het zoeken in de techniek. Voor- en nadelen van bouwsystemen moeten bekeken worden, er moet gerekend worden met beschikbare arbeidskrachten en materialen en .....er zal ook iets gedaan moeten worden aan de papieren rompslomp waarin de woningbouw wel eens verstrikt geraakt schijnt te zijn.

Over de vragen hoe dit alles moet zullen de meningen wel verschillen. Verschillen in dezelfde partij en ongetwijfeld ook tussen de verschillende partijen. Professor Oud zal het gemakkelijker hebben met de papieren warwinkel dan minister Witte bij voorbeeld!

Een andere vraag is door wie er gebouwd moet worden. De Partij van de Arbeid is er vlug klaar mee: de overheid behoort de grote huisbaas te zijn. Genationaliseerd woningbezit is het ideaal. Er moeten woningwetwoningen gebouwd worden. Hoe duur ze zijn is niet belangrijk, want het Rijk betaalt! De V.V.D. zal er ook weinig moeite mee hebben: zo vlug mogelijk die hele woningbouw vrijlaten, overlaten aan het vrije spel der maatschappelijke krachten (zo denken we het tenminste, want de V.V.D. is nooit zo duidelijk met haar oplossingen voor dergelijke vraagstukken; we kunnen het dus mis hebben!) Wee de maatschappelijk-zwakken als de V.V.D.-vrijheid de overhand krijgt! En daartussen staat de christelijke politiek van onze anti-revolutionaire partij; particuliere bouw waar het mogelijk is en stimulering van het eigen-woning-bezit in het raam van de bezitsvorming. En waar het particulier initiatief te kort schiet ligt er een taak voor de overheid. Waarbij voor de woningbouwverenigingen dan

zeker een grotere taak behoort te zijn weggelegd dan nu het geval is!

MAAR dit alles bedoelen we niet in de eerste plaats als we het hebben over het hoe van de woningbouw. Want dit is het grote gevaar: dat we in de roes van het bouwen vergeten waarvoor de woning dienen moet. Hiervoor namelijk: om de mens — de enkeling soms, het gezin meestal — een plaats te geven van zichzelf. De woning is de plaats waar het gezin (of de mens alleen) zichzelf kan zijn, waar het de rust kan vinden die het nodig heeft — waar het ook de rust kan vinden om samen met God te zijn. Als gezin. En waar ook „de binnenkamer”, de plaats voor het heel persoonlijk gebed, niet vergeten is.

Het moet helaas gezegd worden, daar ontbreekt nogal wat aan. In medische kringen is al een nieuw woord ontstaan: flatneurose. Mensen wier zenuwen het niet langer kunnen verdragen dat ze de muziek moeten horen van de radio van de burens aan de ene kant en de luide stemmen van het hoorspel dat de burens aan de andere kant hebben aangezet. Die de ruzietjes boven hun hoofd niet langer kunnen verdragen en die ze toch niet kunnen ontvluchten. Mensen die opschrikken als voetstappen luid opklinken in het holle trappenhuis; die denken dat er aan hun deur gemorreld wordt, maar het is bij de burens. Zo'n flat is niet meer

Liberaal opportunisme

Hier staan wij, WIJ kunnen ook anders

een plaats waar het gezin zich kan terugtrekken in veilige beslotenheid — daar wordt een nieuw soort „gemeenschapsmens” gekweekt: een tamelijk afgestompt wezen!

Zo brengt de christelijke benadering van de mens ook mee dat men gaat beseffen dat het anders moet met de huisvesting van bejaarden. Ook de vrijgezel heeft recht op die beslotenheid die voor het gezin geldt — de kamer voor „juffrouw b.b.h.h.” voldoet daar meestal echt niet aan! En dat er voor de bejaarde een andere huisvestingsmethode nodig is — het hoeft nauwelijks betoog. En dat niet alleen voor de welgestelden die zich in een verzorgingsflat kunnen inkopen. Het „heb uw naaste lief als uzelve” geldt hier ook!

Het zijn zo maar enkele facetten — men kan het alles samenvatten in die ene uitroep: „Geef ons woningen waarin

we kunnen wonen!” Dat zijn niet in de eerste plaats: woningen die we met ons inkomen betalen kunnen — dit materiële is uitermate belangrijk en zeker ook een aspect dat niet altijd voldoende aandacht heeft gekregen in de roes van de bouw. Maar daar bovenuit gaat de eis: woningen waarin we ons mens-zijn, ons gezin-zijn kunnen beleven. En hier voelt ge dan weer hoe het verschil komt tussen christelijke politiek en politiek die niet gebaseerd is op de Bijbel, op de Bijbelse visie op het mens-zijn. En dan is het — zoals in de woningbouw inderdaad lange tijd het geval geweest is — mogelijk dat men een poos ver beneden de eisen moet blijven die men naar christelijke maatstaven mag en moet stellen. Maar als dan het ogenblik komt dat het anders kan, dan moet er ook de bereidheid zijn het anders te doen. En dat is nu een van de eisen in ons program-van-actie!

TWEE radio-uitzendingen van de laatste tijd verdienen de aandacht:

1. de rechtstreekse uitzending van de debatten in de Tweede Kamer op die gedenkwaardige middag toen minister Hofstra het onaanvaardbaar uitspraak en dr. Drees door schorsing van het debat te vragen in feite het lot van zijn kabinet bezegelde;
2. De oudejaarsavond-overpeinzing van Wim Kan.

Beide uitzendingen hadden gemeen dat ze politiek in de ether brachten en dat ze in vrijwel alle Nederlandse huiskamers werden ontvangen. Duizenden mensen voor wie politiek een gesloten boek is, hebben met dezelfde aandacht naar de sprekers in de Tweede Kamer geluisterd als ze naar Kan geluisterd hebben. Met Gerard Hoek hebben ze intens meegeleefd toen de spanning in de Kamer ten top steeg — en met Wim Kan hebben ze de hele geschiedenis nog eens opnieuw beleefd maar ditmaal gekruid met de bijtende spot van de kleinkunstenaar.

Even duidelijk als de overeenkomst is tussen deze twee uitzendingen, is ook het verschil. Voor de N.C.R.V.-microfoon van Hoek kwamen alle sprekers beurt voor beurt en ze kregen alle mogelijke kansen om hun standpunt duidelijk te maken. Ieder Kamerlid had de gelegenheid door interrupties een spreker in het nauw te drijven (men denke aan de

POLITIEK in de ether

woordbreuk-kwestie van mr. Burger) en iedere spreker kreeg de kans zo'n interruptie uit te buiten. Aldus niet in de VARA-uitzending. Wim Kan had (en greep) de kans om ieder die hij wilde belachelijk te maken. Hij deed dit zonder ergens over de schreef te gaan — juist daardoor ontnam hij aan ieder van zijn slachtoffers de kans om zich te verdedigen (vooropgesteld dat iemand zich tegen dat scherpe wapen van de spot zou kunnen verdedigen!) En zo verzeilt men dan ineens midden in die heel moeilijke zaak die te boek staat als „politiek in de ether”.

Een heel moeilijke zaak. Om twee redenen:

1. De politieke en de radio-situatie in ons land zijn van dien aard, dat het vrijwel uitgesloten is aan alle politieke partijen gelijke etherkansen te geven.
2. Politiek in de ether is een tot dusverre ongedefinieerd begrip.

Dit laatste is het moeilijkste: kan men punt twee tot een oplossing brengen dan is er voor punt één ook wel een uitweg

te vinden. Maar wat is nu politiek in de ether? In vele gevallen is het duidelijk: de heer Voskuil bij voorbeeld laat niemand daarover in het onzekere. Maar was de oudejaars-avond-overpeinzing politiek? Men mag vaststellen dat de C.H.U. zeker geen moeite heeft met het bevestigend beantwoorden van deze vraag. En de vele cabaret-uitzendingen van Vara en KRO — ze zijn politiek wellicht veel indringender dan drie sprekers-kwartieren!

Men vrage van ons niet dat wij in deze moeilijkheden de oplossing kunnen geven. Wel geloven we dat er al iets gewonnen zou zijn als men wat meer zou bedenken dat juist politiek in de ether vraagt om strenge ethiek in de politiek. De stem die door de radio klinkt is gast in welhaast iedere huiskamer, dringt door in de beslotenheid van haast ieder gezin — helaas gedraagt die gast zich dikwijls onbehoorlijk, kwetst hij onze godsdienstige overtuiging, maakt hij onze politieke vrienden belachelijk... en dat alles zonder dat er verweer tegen mogelijk is. Die stem gaat door ook als wij de knop van ons toestel afzetten.

De N.C.R.V.-uitzending heeft geleerd dat de radio een machtig middel kan zijn ter verbreiding van politieke belangstelling in ons volk — maar hoe vaak die radio hiervoor misbruikt wordt, kunt u op haast iedere uitzendingsdag ervaren. We moeten nog leren het middel op de juiste wijze te gebruiken.

Dit nummer

pag. 1:	Geef ons bewoonbare woningen! Radio en politiek.
pag. 2:	Liberalisme en socialisme. Belangrijke mededelingen. (partij in actie). (Oorlog en actie). Radiouitzending Deputatenvergadering.
pag. 3:	Onze aanplakbiljetten. Sluitzegelactie. Stemmen bij volmacht.
pag. 4:	Christendom en sociaal conservatisme.
pag. 5:	De school van morgen (3).
pag. 6/7:	Vlaardingen.
pag. 8:	Program van actie.
pag. 9:	Uit het Couvent. Parels van Pasquino.
pag. 10:	Molotof. Radiocommentaar.
pag. 11:	Feuilleton.
pag. 12:	Groenkoper, kryptogram.

Hulde en dank aan de

KIESVERENIGINGEN

- * 950 van de 1000 kiesverenigingen kozen onze Kamerkandidaten.
- * Het Partij Convent stelde het Program van Actie voorlopig vast.
- * Vandaag is het woord aan de Deputatenvergadering.

HET geven van een kroniek van de verrichte werkzaamheden in de partij gedurende de laatste veertien dagen, zou te veel plaatsruimte vergen. Daarom volstaan we met een „greep” uit de feiten.

Opmerkelijk is de grote toewijding waarmee de kiesverenigingen over de samenstelling van de kandidatenlijst hebben gestemd. Van de ruim 1000 kiesverenigingen hebben meer dan 950 hun stembiljet aan het Centraal Comité doen toekomen. Het is vandaag aan de Deputatenvergadering om de definitieve vaststelling beslag te doen krijgen. Het is daarom niet goed om reeds nu op deze plaats de lijst te publiceren zoals die er na de uitspraak der kiesverenigingen uitzag. Wij nemen evenwel aan dat die uitspraak een groot gewicht in de schaal zal leggen bij de besluitvorming in de Deputatenvergadering, te meer daar het Centraal Comité geen aanleiding zag wijzigingen voor te stellen. Dat zoveel kiesverenigingen tussen 1 en 10 januari bijeen kwamen om zich van hun plicht te kwijten verdient een woord van warme hulde en dank.

Doch ook nog iets anders moet hier worden opgemerkt. De bestelbonnen inzake de „A.R. Post”-nummers in januari, februari en maart zijn in grote getale eveneens binnengekomen. Hetgeen de bedoeling was.

Met het oog op het doen vervaardigen van de juiste aantallen van het overige propagandamateriaal (affiches, strooibiljet etc.) is het eveneens gewenst dat de daarop betrekking hebbende bestelbonnen die de meeste kiesverenigingen via de Kamercentrales toegezonden kregen, zo spoedig mogelijk ons bureau bereiken.

Hiermee is werkelijk de meeste spoed geboden.

Het eerste strooibiljet moet n.l. eind deze maand de deur uit. Ook de affiches, (aanplakbiljetten) moeten begin februari overal de A.R.-partij onder de aandacht van het grote publiek brengen!! Laten we daarom afspreken dat ook deze bestelbonnen eind januari binnen zijn!

HET PROGRAM VAN ACTIE.

ALLE kiesverenigingen hebben het eerste ontwerp toegezonden gekregen. Via de Kamercentrales zijn amendementen en opmerkingen bij het Partij Convent ter tafel gekomen. Daaruit bleek grote belangstelling en studiekraft-op-korte-termijn (uiterlijk 15 januari moesten de amendementen immers binnen zijn). Het Partij Convent heeft al deze ijver en toewijding gehonoreerd. De gehele dag is onder leiding van de heer J. Smallembroek (die als tweede voorzitter dr. Berghuis en mr. Roosjen verving) ernstig en gestaag aan deze moeilijke taak gearbeid. Gelukkig is er ook menigmaal een vrolijk gelach gehoord. Een saae dag was het dus niet. Het resultaat ligt vandaag eveneens ter beslissing van de afgevaardigden ter Deputaten Vergadering.

Deze kan het verwerpen of aannemen omdat alle amendementen, voorzover deze niet door het Centraal Comité werden overgenomen, ter Partij Convent zijn ingetrokken. Men mag hier ook wel een woord van erkentelijkheid doen horen aan het adres van de 250 afgevaardigden op het Partij Convent, vanwege hun uithoudingsvermogen en besluitvaardigheid.

Na levendige besprekingen waarbij op menig punt diepgaand over de materie van gedachten werd gewisseld werd eensgezind het program opgesteld waarmee de partij de verkiezingsstrijd hoopt in te gaan.

DE DUBBELTJES.

VRIJWEL allerwege laat ook de financiële zijde van de verkiezingscampagne zich gunstig aanzien. Dat geeft vertrouwen. Men is niet kleinzielig op dit punt. Van een geslaagde bijeenkomst van de Kamercentrale Dordrecht wordt ons gemeld dat één der leden ter snede opmerkte: „Vele leden van de kiesverenigingen verroken per dag meer dan 't Centraal Comité voor de verkiezingsactie vraagt.

Anderen drie of vier maal dit bedrag per week. En moeten wij daar nu nog over praten? Onze kiesvereniging kwam gisteravond bijeen, 25% van de leden was aanwezig, maar toen de vergadering afgelopen was, hadden we het geld bijeen.....”

Wij geloven dat deze broeder de spijker op de kop sloeg. Een dankbaar applaus beloofde hem. Ook anderen zeiden ter vergadering „Het geld ligt al klaar”. Dat was reeds op 10 januari.....!

Het Centraal Comité vertrouwt dat de penningmeesters van de Kamercentrales spoedig het van hen gevraagde deel van het totaal aan het Centraal Comité kunnen overmaken.

Maar ook de f 100,— die spontaan op ons bureau binnen kwam telt mee, evenals de postwissels van f 10,— en nog kleinere giften. Ons A.R.-volk heeft veel over voor de komende slag.

DE WIJKEN.

EEN wellicht niet overbodige wenk betreft de goede zorg voor de verspreiding van het materiaal. U hebt het gelezen:

- a. Januari-A.R.-Post komt zeer spoedig (als U dit leest hebben de meeste K.V.'s deze reeds ontvangen).
- b. De affiches eveneens.
- c. het eerste strooibiljet idem.

Heeft uw kiesvereniging al voor wijkhoofden, medewerksters en medewerkers gezorgd. Het materiaal mag na ontvangst niet blijven liggen. Wij rekenen op u!

En ook de ledenwerving: De heer Groendijk te Zeist (één onze top-propagandisten) wierf 11 leden, mevrouw J. Bik-Meima, de zeer verdienstelijke secretaresse van Arnhem meldde 10 leden en de heer J. Kamppinga te Sellingen 9 leden. Wordt Uw kiesvereniging de volgende keer vermeld?

Liberalisme en Socialisme

HET is een van de merkwaardigste en meest boeiende vraagstukken, dat van de verhouding tussen enkeling en gemeenschap.

Er zijn uitersten. Aan de ene kant de man, die, naar de formulering van Ibsen, zegt: de sterkste man is hij, die alléén staat.

Aan het andere einde van de lijn de middeleeuwse kunstenaar, wiens naam niet eens bekend is, en die alleen maar zo zuiver mogelijk vertolkt het verlangen van de gemeenschap, waartoe hij behoort.

Wij geloven, dat God de Schepper is van mens en samenleving en dat Hij de verloren wereld in Christus behoudt, waarbij het gaat om de grote schare, die niemand tellen kan, één heilige gemeenschap, en tegelijk om de zeer persoonlijke verlossing van de enkele mens, die eenmaal een nieuwe naam zal ontvangen, die niemand kent dan die hem ontvangt.

Maar wie in zijn denken God uitschakelt en van geen Schepper en Verlosser weet, die houdt alleen over de mens en de gemeenschap en probeert de verhouding tussen die twee te vinden als een zuiver aardse verhouding in deze tijdelijke werkelijkheid.

En dan zijn er maar twee mogelijkheden. Hij kan beginnen bij de enkeling, en de samenleving beschouwen als een door enkelingen in overleg en ten eigen bate en ter eigen veiligheid in het leven geroepen complex van verbanden. Hij verbeeldt zich dan, dat de enkele mens altijd zijn vrijheid kan handhaven en moet handhaven, en dat de samenleving slechts een dienende functie heeft ten bate van het individu. Uit deze opvatting is het liberalisme van de negentiende eeuw voortgekomen. Het heeft de sociale verhoudingen grondig bedorven. Het heeft de arbeids-overeenkomst ontadelt tot een verdrag van twee zgn. vrije individuen, die elk ter wille van hun eigen belang een transactie aangingen, waarbij tijd en werkkraft werden geruild tegen geld. Het heeft de vooruitgang willen zien als een strijd om het bestaan, waarin de besten het overleefden.

Het socialisme was daarop een reactie. Het legde alle nadruk op de gemeenschap, op de solidariteit, op de macht van de klasse als een totaliteit, waarvan ieder persoonlijk de kenmerken droeg en het verlangen deelde.

Het liberalisme in zijn uiterste consequentie begeert een staat, die zich beperkt tot het verrichten van politiediensten. Het socialisme in zijn extremisme vraagt om een totalitaire staat, waarin de wil van de gemeenschap tot uitdrukking komt. Daarom is er in wezen zo weinig verschil tussen het nationaal-socialisme en het communisme.

IN de twintigste eeuw komen in verschillende landen zowel liberalisme en socialisme van die uitersten terug. Het socialisme wil een personalistisch socialisme, waarbij de persoonlijkheid kansen krijgt tot ontplooiing. Het maakt daarbij niet zelden de grote vergissing, te menen, dat de mens economisch wel in sterke mate gebonden kan zijn en tegelijk cultureel en geestelijk zich in vrijheid kan ontwikkelen. De liberalen zweren niet meer bij de klassieke leer en vragen méér van de staat dan alleen politiebepaatsing. Vooral de liberale agrariërs vragen zóveel, dat de heer Louwes soms zelfs verder gaat dan de heer Vondeling.

ZO is het verschil tussen liberalen en socialisten praktisch veel kleiner geworden. Nog in het begin van deze eeuw waren het, wat de maatschappijleer betreft, tegenpolen en vonden ze elkaar slechts, als ze samen front maakten voor de openbare school of zich keerden tegen de „clericalen”. Maar over de gehele linie zijn in de praktijk de verschillen véél kleiner geworden, al beginnen ze ieder van een ander eind.

De mogelijkheid tot toenadering is er, doordat ze zich beide beperken tot het probleem enkeling-gemeenschap. Doordat ze beide alleen de horizontale lijn zien en niet weten van de verticale lijn, die de enkeling en de gemeenschap bindt aan de Schepper. Hoe de personen in die partijen er ook over mogen denken, in het op het neutralisme gebouwde stelsel is voor die relatie geen plaats. En daarom komen beide groepen uit op een *compromis*, en de compromissen liggen bij elkaar in de buurt.

MISSCHIEN vindt iemand, dat deze redenering wordt weersproken door de feiten. En hij verwijst er dan naar, dat de socialisten en liberalen in de verkiezingsstrijd zo scherp tegenover elkaar staan. Dat de heer Oud nu reeds heeft gezegd, dat de liberalen in géén geval met de socialisten in één kabinet willen zitten. Het is nog niet zo lang geleden, dat mr. Stikker een gezaghebbend liberaal minister was, die de liberalen zelfs wist over te halen, om in de Indonesische kwestie praktisch met de socialisten één lijn te trekken. Maar nu schijnt de kloof héél diep. Nu is de tegenstelling volledig.

Wie dit opmerkt en op het grote verschil met enkele jaren geleden wijst, die vergeet één ding. *Dat partijen, die een gemeenschappelijke wortel hebben, de neiging vertonen, het secundaire verschil, het afgeleide verschil, het wisselende verschil, zo breed mogelijk uit te meten.*

Dat is voor de propaganda noodzakelijk.

IK kan mij een Groninger boer indenken, of een boer in de kop van Noordholland, een vrijzinnig man, met een overgeërfde afkeer van Christelijke partijen. Hij denkt aan Mansholt en Louwes. Hij wil graag, dat de staat het goed maakt met de garantieprijzen en hij begint te twifelen, want socialistisch beleid en liberale wensen ontlopen mekaar niet zóveel, behalve dat sommige liberale agrariërs willen, dat de regeringspolitiek nog wat meer leiden zal tot een onaantastbare positie voor de eingeërfde boer. Maar goed, het verschil is niet zo groot tussen die beide partijen en ze zijn beide principieel tégen. D.w.z. tégen de Christelijke partijen. De ene keer zeggen ze wat meer kwaad van Kuiper en een andere keer van Colijn, maar in elke geval, wat die tegenstand tegen de Christelijke politiek betreft, ziet hij geen verschil. En wat de landbouwpolitiek betreft, is het voor hem een beetje moeilijk. Maar nu komt de propaganda, om hem te vertellen, dat de tegenstelling tussen de socialisten en de liberalen bijna onvoorstelbaar groot en diep is. Hij grijpt naar zijn hoofd en denkt: ik zal het dan maar geloven.

En zijn vaag besef, dat beide partijen toch geestelijk van dezelfde familie zijn, wordt nog vager.

En toch was dat besef niet zo dwaas. Het was een onberedeneerd besef, dat het individualisme en het collectivisme, als ze geen dictatuur en geen chaos willen, altijd ergens een compromis proberen te vinden, en dat bij dat zoeken naar een compromis de socialisten en de liberalen elkaar bijna voor de voeten lopen.

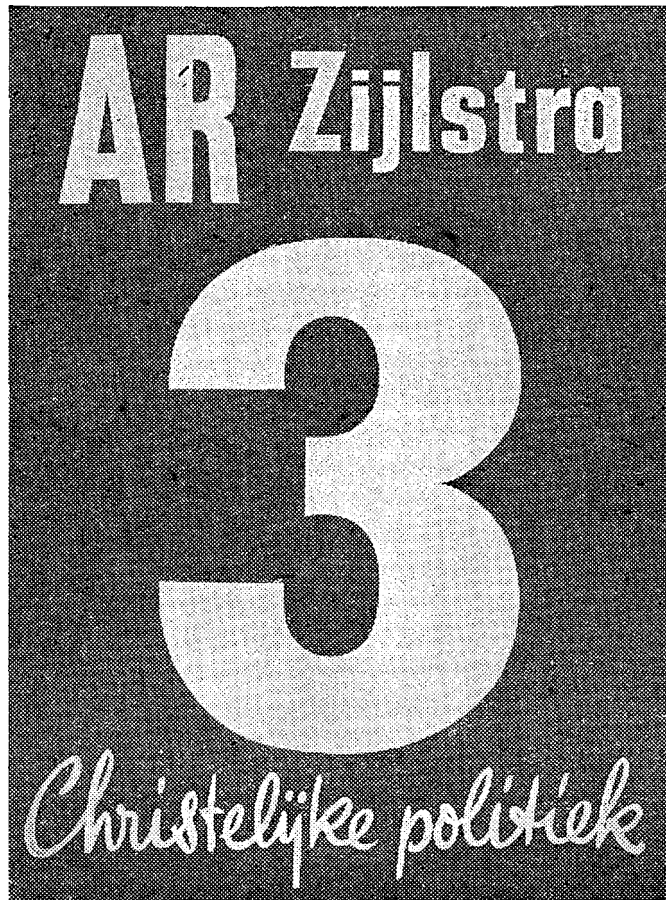
NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam Tel K 2980-63224
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Op maandag 26 januari van 12.53 tot 13.00 uur wordt door de N.C.R.V. de Deputatenvergadering gedeeltelijk uitgezonden!

ONZE AANPLAKBILJETTEN

INDIEN de Deputatenvergadering van heden de kandidatenlijst, voor wat no. 1 betreft, vaststelt zoals deze haar na de uitspraak der kiesverenigingen wordt voorgelegd, is Prof. Dr. J. Zijlstra in de verkiezingsstrijd 1959 de A.R.-lijstaanvoerder. Dan zal deze affiche alom in het land daarop de aandacht moeten vestigen.

- Nadere gegevens:
- de „kop” is uitgevoerd in natuurlijke gelaatskleuren tegen een witte achtergrond;
  - de aanduidingen „A.R.” en „3” zijn in oranje kleur uitgevoerd;
  - het woord „Zijlstra” in donkerblauw;
  - de formaten zijn 83 bij 116 cm (grote borden/tuinborden), 80 bij 55 cm (raambiljet); 40 bij 55 cm (raambiljet).

De bestelbonnen waarop de benodigde aantallen moeten worden vermeld, zijn reeds aan de kiesverenigingen toegezonden. Deze bestelbon dient zo spoedig mogelijk weer aan het bureau van het Centraal Comité te worden toegezonden.

OOK deze affiche vestigt de aandacht op de A.R.-lijst (no. 3) en het streven van onze partij, n.l. een Christelijke politiek.

- Nadere gegevens:
- de aanduidingen „A.R.” en de „3” in gele kleur;
  - de woorden „Zijlstra” en „Christelijke politiek” in witte kleur;
  - de achtergrond is in donkerblauw uitgevoerd;
  - de formaten zijn: 83 bij 116 cm (grote borden, tuinborden), 80 bij 55 cm (raambiljet), 40 bij 55 cm (raambiljet), 10 bij 15 cm (auto's, scooters enz.).

Attentie De aanduidingen „AR” en „3” op dit aanplakbiljet kunnen ook in lichtgevendende verf worden uitgevoerd. Dit is met name geëigend voor de laatste periode (1-12 maart) als menig reeds eerder aangeplakt biljet wegens „ouderdom” vervangen moet worden.

BESTELLINGEN VOOR DEZE AFFICHES MET LICHTGEVENDE VERF MOETEN VOOR 10 FEBRUARI APART AAN HET BUREAU VAN HET CENTRAAL COMITE WORDEN OPgegeven ONDER VERMELDING VAN DE GEWENSTE AANTALLEN IN DE HIERBOVEN AANGEGEVEN FORMATEN.

Belangrijk bericht voor besturen der kiesverenigingen en alle leden en geestverwanten

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen. Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis. Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden. Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever. Kiezers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoonlijk valt, werkzaam plagen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.R. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergeeueste belang is, is deze: „een kiezer mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen”.

Sluitzegel-actie

HET is van betekenis dat op allerlei wijze de aandacht op de A.R.-lijst wordt gevestigd. Dit is niet alleen een taak voor kiesverenigingen doch ook voor alle Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen, oud en jong.

Alle Anti-Revolutionairen kunnen hun mening omtrent de gewenste keuze op 12 maart zelfs zonder woorden duidelijk maken door een (kleine) daad. Gebruik daarvoor de sluitzegel.

Deze is op dezelfde wijze uitgevoerd als het hiernaast afgedrukte Cyfer-aanplakbiljet. Het cyfer 3 beheerst dus ook de sluitzegel. De 3 moet er in gehamerd worden!

Deze sluitzegels kosten slechts 1 cent per stuk! Zij zijn gebundeld in pakjes van 500 exemplaren! Laat iedereen dus zo spoedig mogelijk het gewenste aantal bestellen op het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

Laat de sluitzegel overal de boodschap zijn van uw bezegeld besluit!!

BON

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

.....

Adres: .....

.....

Woonplaats: .....

.....

Het abonnementsgeld

★ f 3,25 per half jaar

★ f 6,50 per jaar

wordt betaald

per giro

bij aanbieding van een kwitantie.

(doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opgegeven door:

Naam: .....

.....

Adres: .....

.....

Woonplaats: .....

.....

Opzenden aan de administratie van Nederlandse Gedachten, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag, Giro 89673.

Verzuimt niet te luisteren naar het radiocommentaar van Drs. C. P. Hazenbosch op donderdag 29 januari a.s. van 19.50 tot 20.00 uur over de zender van de N.C.R.V. Maakt ook anderen op deze uitzending attent.

☆☆☆ Legende

Het is een Protestantse sage, dat Luther te Worms heeft gezegd: Hier sta ik, ik kan niet anders.

In de bronnen van de eigen tijd komt het niet voor.

Het woord is later aan Luther toegeschreven.

Het heeft niettemin kracht gehad in het volksleven.

Het was een formulering van beginselvastheid en moed.

Daarom zetten wij welbewust dit woord uit de overlevering tegenover de veranderlijke houding van de liberalen nu en vroeger.

☆☆☆ Het gokken

Het is merkwaardig, hoe verschillend de politieke partijen reageren op de begeerte, de sport te verbinden aan de gok.

De A.R. zijn daar principieel tegen. In de commissie-Wiarda bleken alléén de beide A.R. leden, de heren Bruins Slot en Ridderbos, tegenstanders. Bij de C.H.U. is géén volkomen overeenstemming.

Sommige socialistische hebben vrij grote reserve. De liberalen zijn „voor de vrijheid”, dus ook voor de vrijheid om te gokken. In de liberale pers is al gewaarschuwd tegen de suggestie van het rapport-Wiarda, om de prijzen niet al te hoog te maken.

En de Roomsden? Het is hún glorie, dat hún man, het kamerlid Blaisse, de grote kampioen is voor de voetbalgok.

En zij hebben blijkbaar geen vrees, dat de vele loterijen, die zij organiseren voor de bouw van kerken en kapellen, daardoor in het gedrang zullen komen. Als de verbinding tussen sport en gok blijvend wordt gelegd, dan kan dat alleen door Rooms-rode samenwerking.

Maar zij, die dan elke week b.v. een gulden van het gezinsinkomen voor dit spel gaan bestemmen, hebben in de éérste plaats de heer Blaisse dankbaar te zijn.

Rooms heeft alvast de eerste prijs gewonnen, en rood komt hoogstens voor de tweede in aanmerking.

☆☆☆ Geen achtergebleven gebied

De O.E.E.S. had een studie gepubliceerd, waaruit zou blijken, dat Nederland in vergelijking met landen als Westduitsland, Denemarken, Engeland enz. helemaal op het achterhek was komen te zitten. De produktiviteit, omgerekend per hoofd van de bevolking, was opmerkelijk laag. Hoe misleidend kunnen statistische cijfers zijn!

De heren hadden uit het oog verloren, dat in Nederland een veel kleiner deel van de bevolking aan de produktie deelneemt dan in andere landen.

Elders werkt de gehuwde vrouw in de fabriek. In Nederland is zij als regel thuis en zorgt voor het gezin. Zij máákt een thuis, waar man en kinderen elke dag naar verlangen. En de kinderschaar is er gemiddeld véél groter dan in andere West-Europese landen.

Nederland zou de produktie gemiddeld per hoofd best kunnen opvoeren, als de moeders naar de fabriek gingen, de gezinnen verschradden ondanks méér geld, en de kinderen al gauw te veel waren. Maar dat zou betekenen een gevaarlijke verzwakking van het hart van het volk. Dat kan op den duur dodelijk zijn.

De A.R. partij heeft bij al haar activiteit op sociaal gebied altijd vastgehouden aan het ideaal: de gehuwde vrouw blijft het centrum van het eigen thuis, zij blijft allereerst moeder.

Er zijn vele gevallen, dat dit ideaal in harde omstandigheden niet te verwezenlijken valt, en wij hebben eerbied voor gehuwde vrouwen, die het gezin redden door een dubbele taak te vervullen.

Maar het is héél wat anders als men het als wenselijk of in elk geval als normaal beschouwt, dat de gehuwde vrouw allereerst in het industriële productieproces een taak heeft.

☆☆☆ „Gemeenschap”

Elders in dit nummer wordt geschreven over het oude vraagstuk: enkeling en gemeenschap. De socialistische gaan van ouds uit van de collectiviteit, de liberalen van het individu. Het is geen wonder, dat die socialistische het woord „gemeenschap” een weinig vertroetelen.

Toen de heer Mansholt nog minister was, erkende hij in de Eerste Kamer, dat hij het wenselijk achtte, dat de cultuurgrond, de akkers en de weilanden, „in handen zouden komen van de gemeenschap”.

Toen interrompeerde een lid dier Kamer: Kunt U het adres ook zeggen van die gemeenschap?

De heer Mansholt kon de betekenis van die vraag blijkbaar een moment niet

CHRISTENDOM EN SOCIAAL CONSERVATISME

Zijn dit twee verschillende woorden voor dezelfde zaak?

EEN wonderlijke titel boven deze bijdrage? Wie in het politieke leven van vandaag enig belang stelt, behoeft zijn oor niet te luisteren te leggen. Hij hoort het uit de verte reeds schallen uit het socialistische kamp: De „reactie” is nu op mars! Het conservatisme rukt op! Deze kreten aan het adres van de Christelijke politieke partijen, geslaakt door hen die zichzelf als „progressieven” op de uiterlijk brede, doch innerlijk zeer onzekere borst slaan, zijn ons helaas in de laatste weken alweer vertrouwd geworden. Zijn we er werkelijk al aan gewend dat zij, die voor enige weken ons nog voor aanvaardbare mede-regeringspartijen aanzagen, nu vanuit de oppositie-stellingen deze projectielen van verdachtmaking — want hoe kan men Burgers kwalificatie „Pluk de armen, spaart de rijken” anders noemen — op ons afvuren? Belangrijker dan Burger's en Vermeer's radeloze pogingen om door middel van deze hetze weer eens een „ouderwets stukje verkiezingsactie weg te geven” (zo staat het letterlijk door een zekere Piet Pak-An in Het Vrije Volk van 24 december j.l. aangetekend!), is het antwoord op de vraag: dekken christendom en sociaal conservatisme elkaar werkelijk?

Neen, we gaan die klemmende vraag niet beantwoorden met aan te tonen hoe het in P.v.d.A.-kringen nu weer zo geliefde ouderwetse s.d.a.p.-socialisme stond tegenover Talma's sociale verzekeringswetgeving. Hoe het die Christelijke-sociale titanenarbeid tot mislukking en onvruchtbaarheid trachtte te doemen. Helaas in samenwerking met sommige toenmalige, dwalende christen-afgevaardigden, op wie wij, a.r., ons bepaald niet beroepen.

Helaas kunnen verscheidene doorbraak-christenen van vandaag zich blijkbaar zeer goed vinden in het „ouderwetse stukje” pluk-die-rijken-spaart-de-armen-verkiezingsagitatie van hun fractiehoofdliden.....

Ons antwoord op de titelvraag loopt ook via een — overigens zeer nuttige en leerzame — omweg. N.l. die van de herinnering aan de socialistische en liberale pogingen om de geestelijke vrijheid, gelegen in het gelijkstellen van het christelijk onderwijs met de z.g. neutrale school, om hals te brengen. Wij kunnen ons mogelijk nog voor de geest roepen de thans afgedankte (?), doch eertijds zo „progressieve” idealen van socialisatie en nationalisatie. Beide idealen worden nu met de mond niet meer beleden en dus als historische bewijzen van socialistische conservatisme te kijk gezet.

ZIJN CHRISTENDOM EN SOCIAAL CONSERVATISME IDENTIEK?

EEN antwoord op deze vraag is de bijdrage van de heer Ruppert in de bundel „Bene Meritus”, uitgegeven door J. H. Kok N.V. te Kampen; Prijs f 9,75. Dit opstel is getiteld „Naar een verantwoordelijke maatschappij”. Er blijkt uit dat een door alle protestantse christenen aanvaarde oplossing voor het complex van problemen, dat men aanduidt als „het sociale vraagstuk”, nog niet gevonden is. Als dat echter een bewijs van conservatisme is, staan de socialistische en de liberalen ons met geen punt voor, want ook zij hebben de steen der wijzen op dit terrein niet gevonden.

Het blijft allerwege een zoeken en tasten, of — wat erger is — een zich vastklemmen aan bestaande situaties en regelingen. De heer Ruppert toont evenwel aan, dat in ons kamp vrijwel iedereen, die zich van enige verantwoordelijkheid bewust is, meezocht: Meynen, Borst, de Gaay Fortman, Verdam enz., zoals ook zovele anderen, waaronder Talma, Sikkel, Kuyper en de zo gezene Prof. N. Okma dat voor hun dood deden.

MEDEZEGGENSCHAP ALS UITING VAN SAMENWERKING.

ZOALS hij dat onlangs nog in ons blad deed, zet de schrijver de sinds de „eerste industriële revolutie” plaats gevende hebbende scheiding tussen de factoren „arbeid” en „kapitaal” (eerst) en daarna die tussen „leiding” en „kapitaal” uiteen. Deze scheidingen hebben een ontwikkeling van de produktie mogelijk gemaakt, die niet in de laatste plaats ten goede is gekomen aan „de gewone mens”. Reeds om die reden mag er geen sprake zijn van een trachten om

thuisbrengen. Toen vroeg hij: U bedoelt, dat het zou neerkomen op staatseigendom? Dat bleek de bedoeling en de Minister gaf het toe. „In handen van de gemeenschap” zeggen de socialistische. Zij bedoelen: in handen van de staat.

Opdat niemand meer een stukje grond zal kunnen pachten in Nederland, dan alleen door bemiddeling van een ambtenaar uit handen van de staat.

voorbijgegangene ondernemingsvormen te herstellen. Och dat we dat niet nastreven wil men in het „andere kamp” nog wel aannemen.....

Wat Prof. Mr. P. S. Gerbrandy ons in zijn beroemd geworden boek „De strijd voor nieuwe maatschappijvormen” op het hart gebonden heeft, n.l. „wat is, is omdat het is, nog niet goed”, is gemeengoed onder ons geworden en geeft ons het recht het etiket „reactionairen”, beleefder dan ons opgedrongen wordt, doch niettemin beslist af te wijzen.

De voorzitter van het Protestants Christelijk Verbond van Werkgevers, de heer A. Borst, heeft de onderneming eens vergeleken met een driehoek, waarvan de hoeken gevormd worden door arbeid, kapitaal en leiding. De leiding (de directeur-niet eigenaar) verkrijgt een steeds sterkere positie. Het kapitaal (de aandeelhouders) ziet zijn zeggenschap steeds meer verminderen. Maar ook de arbeid heeft de hem toekomende plaats nog niet verkregen. De heer Ruppert neemt dit juiste beeld van de heer Borst over om zijn betoog te illustreren. De vraag is nu: wat moet er geschieden? Daarover is de denkbeelden in protestant-christelijke kring nog niet ten einde. En niet alleen de werknemers-vertegenwoordigers zoeken nieuwe wegen. De schrijver wijst op het rapport, dat een commissie onder leiding van Prof. Mr. P. J. Verdam in de christelijke werknemerswereld opstelde. Eveneens belangwekkende conclusies van de CNV-commissie onder voorzitterschap van de thans overleden Prof. Mr. N. Okma, worden in deze studie naar voren gebracht. Dit is ook het geval met de referaten die Mr. J. Meynen en de heer C. J. van Mastriigt op de Christelijk-sociale Conferentie (Utrecht, 1952) over dit onderwerp hielden. En opnieuw is in 1957 een breed-samengestelde commissie in de kring van de christelijke werknemers-vakbeweging aan de arbeid gegaan. Nog geen waterdichte oplossing kan worden aangeboden, doch er is beweging, die de goede richting zoekt en — als God het wil — vinden zal. Dit zoeken in werkgevers- en werknemerskring stoelt op het verlangen de gouden draad der christelijke gemeenschap (Prof. Mr. P. S. Gerbrandy) ook door de onderneming te volgen. Wie dit praktisch christendom gelijkstelt met sociaal-conservatisme, is ziende blind!

Ook hier ligt voor de christelijke staatkunde een toekomst met een grootse taak. Men mag trachten dit beeld te vertekenen of te miskennen, doch wat heeft men hier tegenover zelf te bieden vanuit zijn „progressiviteit”?

DE LIBERALE DIAGNOSE EN HET SOCIALISTISCHE MEDICIJN.

DE heer Ruppert wijst er op en veel blijkbaar goed voelen bij de tegenwoordige maatschappij- en ondernemingsvormen.

Van enig onbehagen of positief voorstel tot wijziging van het onvolkomene in dit opzicht, is ons niets bekend. De socialistische willen wél wijziging. Niet meer in de vorm van de vroeger zo aangehangen socialisatie en nationalisatie. Men wil thans in de organen van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (bedrijfschappen en produktschappen) de beslissing doen vallen, die van het grootste gewicht zijn voor de onderneming. Daarmee is de p.b.o. onzerzijds niet veroordeeld. Doch men heeft er rekening mee te houden, dat de socialistische vrucht van het christelijk-sociaal streven naar samenwerking op het niveau van de bedrijfstak de branche, voor hun doel willen gebruiken. Dat is geen reden voor de a.r. om de p.b.o. nu maar aan haar lot over te laten. Veeleer moet dit socialistisch streven voor ons een aansporing zijn het niet tot een omhuiging van de p.b.o.-lijn in het socialistisch straatje te laten komen. De socialist wil aan de ondernemers zelf slechts de regeling van hoofdzakelijk intern-organisatorische zaken overlaten, aldus Ruppert. De staat is dan de eigenlijke baas..... Voort bestaat de socialistische oplossing uit:

1. alle werknemers een gelijk loon, wel op basis van hun prestatie, doch zoveel mogelijk ongeacht het rendement van de onderneming waarin hij werkt;
2. de winst die overblijft, afromen en in de staatskas (dat vooral) of in bedrijfstakgewijs ingestelde kassen;
3. de eigendom, de ondernemingen, zo-

veel mogelijk bij de gemeenschap overbrengen.

„Wat is het adres van die gemeenschap?” vroeg een Eerste Kamerlid eens aan de toenmalige Minister Mansholt. Na enig aarzelen moest deze socialist wel toegeven. „als U een brief aan die gemeenschap wil schrijven, is het adres: de Staat der Nederlanden”.

Uit het bovenstaande trekt de heer Ruppert terecht de conclusie, dat de weluidende socialistische betiteling: „vergemeenschappelijking van de onderneming” in wezen niets ander beoogt dan „het brengen van de ondernemingen aan de gemeenschap” (dus de staat).

OP HOGER PLAN

VANUIT de Bijbel kent de christen geen eigendom die niet belast is „met het dubbele servituut van de liefde” namelijk de liefde tot God en de dienst aan de naaste. Onder dat bijbelse gezichtspunt willen de christen-werkgever en de christen-arbeider blijven zoeken naar een oplossing, die praktisch te verwezenlijken is. Dit moet geschieden met erkenning van het feit, dat er in elke arbeidsverhouding gezag en leiding moeten zijn. Dat betekent dat de ondernemer de leiding behoudt. Doch dit staat een uitbreiding van de werkzaamheden, bijvoorbeeld van de ondernemingsraad, niet in de weg. Daardoor kan de onderneming, als „leiding” en „arbeid” zich van hun verantwoordelijkheid ten opzichte van elkaar bewust zijn, meer een gemeenschap in christelijke zin worden. Zulk een gemeenschap biedt noch de socialisatie van bedrijven, die alles in de grote gemeenschap doet opgaan, noch het syndicalisme, dat de arbeiders heer en meester maakt over de ondernemer, aldus Prof. Mr. P. S. Gerbrandy.

Het gaat er ons om de ondernemers-verantwoordelijkheid en de arbeiders-verantwoordelijkheid in harmonie op een hoger niveau te brengen om „daarin en daarbij iets te doen schitteren van die gemeenschap, die eenheid, en saamhorigheid, die er is in de gemeente van Christus”.

Deze bijdrage van de heer Ruppert in de aan dr. Schouten aangeboden bundel „Bene Meritus” zal menig anti-revolutionair op vruchtbare wijze kunnen oriënteren omtrent de huidige stand van zaken inzake de „sociale kwestie” (de term van dr. Kuyper). Een onderwerp dat onze partij door haar vooruitstrevend zoeken naar oplossingen, veel heeft doen betekenen voor ons gehele volk. Ruppert's bijdrage verdient alle aandacht omdat het doel ervan gericht is op het verwezenlijken van het ideaal dat we hierboven noemden en waarvan (opnieuw) Gerbrandy zo typerend zei: „Alleen met dat ideaal (n.l. van de eenheid en saamhorigheid, die er is in de gemeente van Christus) in het hart, is het mogelijk de nuchtere werkelijkheid onder de ogen te zien, zonder te bukken voor de feiten en toestanden, die als een soort scheppingsordinantie worden aangeprezen.”

Kain is niet dood

De volken bidden om de vrede de mensen dwalen ongerust, men valt zelfs God nog in de rede en drijft op wrakhout uit de kust.

De volken bidden om de vrede want Kain immers is niet dood, de angst trekt zwaarden uit de schede: de negers, blanda's en de jood.

De volken bidden om de vrede waarom toch waan en prikkeldraad waarom de leugen onder ede het jawoord geven aan de haat?

De aarde bidt een bange bede en pijpt een droeve melodie, de wereld roept om hulp en vrede zij roept, maar weet niet meer tot wie.

C. JOH. SCHREURS

DE SCHOOL VAN MORGEN (3)

HET „ploeteren” van de kinderen op een toekomstige Havoschool zal eerder erger dan minder worden, zeiden we in ons vorige artikel. Waarom? Omdat de cursusduur eerder verkort dan gehandhaafd wordt.

Maar ook, tengevolge van iets anders. Al weer volgens de memorie van toelichting is het, naar het oordeel van de minister onnodig en ook, gezien het beschikbaar potentieel aan onderwijzend personeel niet wel mogelijk dezelfde bevoegdheidseisen te stellen als thans het geval is. Een herziening van de huidige middelbare akten in die zin, dat zij worden onderscheiden in Havo- en v.w.o.-akten is daarom nodig.

Dat betekent dus dat een leraar, om les te kunnen geven aan een Havoschool met een mindere bevoegdheid zal kunnen volstaan. En dat, terwijl het eind-examen-program ongewijzigd blijft. Nu is het aan de huidige Havoschool, de M.M.S., duidelijk gebleken, dat slechts een uiterst bekwaam en bevoegd leraar zijn leerlingen brengen kan op het vereiste plan. Voor de moderne talen vraagt dit schooltype beslist niet minder dan de H.B.S. van nu. Wel iets anders, niet minder. Het valt dan ook niet in te zien waarom dit schooltype in de toekomst het wel doen kan met minder wetenschappelijk genoemde leraren dan thans.

Slechts zij, die ver boven de te onderwijzen stof staan, kunnen goed les geven. Achteruitgang van kwaliteit der docenten betekent onvermijdelijk meer „ploeteren” voor de kinderen.

Overigens — verlenging van de studieduur met één vijfde of één kwart brengt geen vergroting van rendement met 25 of 20 procent mee. En laten we niet uit het oog verliezen, dat de studieduur van vele opleidingen in het wetsontwerp Cals wordt verlengd. Dr. Luning Prak becijfert in zijn boekje „School en universiteit van morgen”, dat verdubbeling van studieduur van vier op acht jaar slechts een werkelijke winst geeft van één jaar. Immers — de menselijke geest vergeet véél van het geleerde. De feitelijke winst, bij verlenging van de studietijd met één jaar, zal dan ook niet meer zijn dan enige maanden!

De kosten zullen véél hoger worden, de rentabiliteit weinig.

Op het ogenblik bestaat er in Nederland nogal een aantal scholen, die, gezien de opheffingsnormen, in de wet vastgelegd, zullen verdwijnen. En — inderdaad — daar zijn gevallen waarvan elk redelijk denkend mens moet zeggen: dat is onverantwoord. Wat dacht u bijvoorbeeld van gymnasiumklassen van 6 en 4 leerlingen?

Maar — ik heb eens geprobeerd hoe de voorgestelde „opheffingsnormen” in de praktijk zouden uitvallen en kwam tot de conclusie dat een huidige H.B.S. van p.m. 260 leerlingen waarschijnlijk geen V.W.O.-school worden kan, omdat deze het vereiste aantal leerlingen voor het Atheneum in de twee hoogste klassen niet kan halen. Een huidig lyceum met 550 leerlingen zal zijn gymnasiale- en zijn MMS-afdeling waarschijnlijk moeten missen! Een van de door de minister verwachte amendementen zal dan ook wel proberen, dit wat te verzachten.

Maar vast staat, dat het de bedoeling is een aantal „niet economische” scholen van de kaart te vegen. Dat zal dus óók tot gevolg hebben, dat het aantal leerlingen uit onchristelijke gezinnen op christelijke scholen toe-

neemt. We zagen in het eerste artikel reeds, dat dit ook geldt voor het tegenwoordige ulo.

Maar dan wordt van veel belang artikel 42.

Daar staat letterlijk:

1) Indien binnen redelijke afstand van de woning van de leerling niet de gelegenheid bestaat tot het volaan van het verlanade onderwijs aan een openbare school, mag aan deze leerling de toegang tot een overeenkomstige uit de openbare kas bekostigde bijzondere school niet worden geweigerd op grond van godsdienstige overtuiging, tenzij de school uitsluitend bestemd is voor interne leerlingen.

2) In geval tot een bijzondere school, als bedoeld in het eerste lid, andere leerlingen worden toegelaten, dan voor wie de school in verband met de godsdienstige overtuiging wordt in stand gehouden, kunnen deze leerlingen niet worden verplicht het godsdienst onderwijs te volaan.

Nu stem ik toe, dat het tot dusver gebruikelijk was — en ook door de wet vernicht vasteld, dat leerlingen uit onchristelijke gezinnen op de christelijke school onbepaald werden toegelaten. Maar dan moesten deze leerlingen het onderwijs in alle vakken, dus óók in godsdienstonderwijs, volaan.

Als er dus een vader was, die daartegen fundamentele bezwaren had, dan vroeg hij niet de toelating tot de christelijke school voor zijn zoon of dochter. Mij is één geval in den lande bekend, dat een R.K. vader toelating voor zijn zoon vroeg tot een protestants-christelijke lyceum — doch weigerde de jongen aan de godsdienstlessen te laten deelnemen.

Toen werd — m.i. terecht — deze jongen niet toegelaten.

Dit is, als het huidige ontwerp wet zou worden onmogelijk. In zijn onstel „Staat en school” schreef oud-minister mr. J. Terstra indertijd: „De bijzondere school is een eisen, zelfstandig instituut, ongekomen uit het particulier initiatief waaraan de overheid zekere eisen betreffende het neil van het onderwijs stellen mag. Zij hoede zich echter voor inmenging in het interne leven van de bijzondere school”.

Dat geldt vandaag aan de dag nog onverkort! En tegen dit principe zondigt het wetsontwerp op fundamentele wijze.

Maar — er is meer. We hebben constateerd dat verschillende kleinere scholen voor voortgezet onderwijs, gezien de „opheffingsnormen”, zullen verdwijnen. Het logische gevolg daarvan is, dat andere scholen zullen uitgroeien tot zeer grote omvang. Kan op dergelijke scholen nog „worden opgevoed tot mensen Gods”?

Laten we eerst eens zien, wat de positie van rector of directeur wordt aan zulk een school. Hij wordt een soort manager — maar is beslist niet in staat alle leerlingen te kennen. Wil hij stimulerend, opvoedend kunnen werken, dan is het kennen van de leerlingen een eerste vereiste. Kan zijn taak dan niet door een aantal conrectoren of adjunct-directeuren worden overgenomen? Inderdaad — de figuur is denkbaar, dat een grote school van ongeveer 1000 leerlingen gesplitst wordt in bijvoorbeeld vier afdelingen van elk 250 jongens en meisjes. Aan het hoofd van elke afdeling kan dan een conrector staan tot wie de ouders zich kunnen wenden met nagenoeg alle zaken, die we nu aan de rector overleggen. En, deze conrectoren op hun beurt kunnen zich met de leerlingen gaan bezighouden, zoals dit thans verwacht wordt van de rector.

Artikel 30, lid 3; van het wetsont-

Een zonnige glimlach na een periode van hard werk: het lang verbeide diploma is behaald.

*

werp opent de mogelijkheid dat de dingen zich in de bovenomschreven richting ontwikkelen. Maar... dan zullen bedoelde conrectoren ook de tijd moeten hebben om al dit werk te doen. Een huidige conrector heeft daarvoor, gezien het aantal lessen dat hij moet geven, beslist de gelegenheid niet. En het lijkt mij, gezien het nog tot in lengte van jaren durende lerarentekort, een utopie te menen, dat het zó worden zal. Deze mensen kunnen eenvoudig als leraar niet gemist worden.

Maar dan zijn zulke grote scholen óndingen, omdat het persoonlijk contact tussen schoolleiding en ouders en tussen schoolleiding en leerlingen stellig onvoldoende kan zijn.

Hoe wordt de positie van de leraren aan zulk een school? Och — zij kennen elkaar niet meer. Als ze eens toevallig in de tram naast elkaar komen te zitten kunnen ze de ontdekking doen, dat ze aan dezelfde school werken. Nu is ieder het er wel over eens, dat deze mensen nooit tot „teamwork” kunnen komen. En niemand denke, dat het zó'n vaart niet zal lopen. Op een lyceum van 800 leerlingen kennen de leraren elkaar nu al niet meer.

En de leerlingen?

Ook zij kennen elkaar niet meer. Ze zijn een deeltje van de grote massa. Dit maakt ze passief ten opzichte van de cultuur — ze gaan zich eenzaam voelen. Hun eigen verantwoordelijkheid tegenover het geheel zien ze niet meer. Worden deze jonge mensen aldus voorbereid op het volle leven?

Het is de taak van ons onderwijs knappe ingenieurs en kundige economen te vormen. Stellig. Maar — als ons onderwijs niet méér doet — gaat onze beschaving te gronde. De opgroeiende generatie moet de bewondering, de verwondering leren kennen, uit liefde geboren! Hun leven moet gericht worden op God. Kan dit allemaal op een school, waar de enkele leerling verdwijnt in de massa?

Ik meen daarop ontkennend te moeten antwoorden. Kunnen onze tegenwoordige scholen dit beter? Voorzover ze kleiner zijn dan de toekomstige, stellig wel.

„En” — om te besluiten met een citaat uit „Bene Meritus”, „wij zijn vandaag verantwoordelijk voor de jeugd, die in de nieuwe tijd zal hebben te bouwen en dat alleen kan als Koningskinderen en nimmer als robots”.

G. Gruppelaar.

☆☆☆ Verstandige man

De Kamerverkiezingen vallen op 12 maart. Er zijn gezinnen, waar de maand maart van dit jaar 1959 al geruime tijd een heel andere betekenis heeft. Er is een glans over die maand. Want juist in die maand wordt er een gezinsuitbreiding verwacht. Daarom zegt een verstandige man tot zijn vrouw: wij nemen géén risico. Jij stemt deze keer bij volmacht. En de vrouw zegt: jij bent een verstandige man, dat je er aan gedacht hebt. Regel het zo gauw mogelijk met de K.V.

Persoonlijk contact

I.

IN Eindhoven staat het standbeeld van één der oprichters van het Philips-concern.

Het bijzondere daarvan is, dat de heer Philips er is' afgebeeld als handelsreiziger.

Toen de gebroeders Philips nog geen geld genoeg hadden om in de dagbladen te adverteren, trok één van de broers met een koffertje in de hand het land door, en later zelfs de wereld rond om contacten te leggen. Deze persoonlijke contacten werden de basis van een wereldconcern.

In de komende verkiezingsstrijd zult u weer uw tijd moeten verdelen tussen het verspreiden van drukwerk en het persoonlijk contact met de kiezers. Bedenk dan dat persoonlijk contact een wereldconcern heeft opgebouwd. Persoonlijk contact was daar het sterkste wapen.

Als dat voor een wereldconcern geldt, zou het dan voor onze A.R.-beginnelen niet evenzeer gelden?

De moeilijkheid is echter:

HOE KNAPPEN WE DAT OP?.

U, lezer en lezeres hebt hier zeker een taak. Niet iedereen weet zijn woordje even goed te doen, maar elke lezer van Ned. Gedachten mag geacht worden voldoende van het politieke gebeuren te weten om daarover te spreken op kantoor of in de fabriek. Ieder komt in aanraking met mensen, waarmee hij over deze zaken kan praten. Zelfs een huisvrouw maakt wel eens een praatje met de burens.

Als U een ritje met de Amsterdamse tram zou maken, dan zou het niet zo vreemd zijn indien u daar een politiek gesprek kon afluisteren. Tien tegen één dat het in socialistische of communistische zin wordt gevoerd. Is christelijke politiek daarvoor niet goed genoeg? Of is christelijke politiek te deftig voor tram of fabriek?

Het is niet belangrijk of zulke gesprekken logisch in elkaar zitten, maar het is heel belangrijk dat er gesproken wordt.

Dat kunt U!

HEEFT U EEN AVOND VRIJ?

BEHALVE de gesprekken in kantoor of fabriek zullen ook gesprekken gevoerd moeten worden in de huiskamer. Daarvoor zijn huisbezoeken nodig. Heeft u een avond vrij? Meld u dan spontaan. Er is een chronisch tekort aan zulke mensen.

Dat u er tegen opziet is begrijpelijk. Wanneer u eenmaal weet welke problemen u kunt ontmoeten en hoe u die moet aanpakken, dan zal uw schroom snel afnemen.

In de volgende schetsjes hoop ik u er het één en ander van te laten zien, en u daarmee een riem onder het hart te steken.

Tegen bestuurleden zou ik willen zeggen: „Zorgt nu al vast dat u medewerkers krijgt.”

In vele kiesverenigingen wordt het werk door één of twee mensen gedaan. Deze geven er meer tijd aan dan tegenover hun gezin en hun eigen gezondheid verantwoord is, of het werk blijft half liggen.

Zoek daarom nu al uw medewerkers. Het blijkt telkens weer, dat er meer helpers te vinden zijn, dan men wel zou denken.

U moet het echter de mensen vragen.

Een schriftelijk verzoek is onvoldoende, u moet het persoonlijk vragen.

v. d. MERWE

☆☆☆ „Beginsel teen beginsel”

Dr. G. C. P. van der Vyver heeft een prachtige studie geschreven over Durk Postma, geboren in 1818 in een kleine arbeiderswoning te Dokkum, later predikant bij de Afgescheidenen, toen predikant en professor in de Transvaal. Hij was de schoonvader van Totius en mag beschouwd worden als de grondvester van de „Dopperkerk” in Zuid-Afrika.

Maar de Doppers waren er al voor zijn komst. De families Kruger, Van der Walt, Venter en Coetzee vormden de kern, reeds vóór de grote Trek. Deze families waren patriarchaal en conservatief. Zij hadden in hun wagenkist de Statenbijbel met de Kanttekeningen. Zij lazen „Vader Brakel”. Zij waren gastvrij en beschaafd ver van de moderne beschaving.

„Neutraliteit t.o.v. beginsels en ideale het hulle nie geken nie, nee, hulle sterke oortuiging het persoonlikhede gevorm wat in die nasionale en godsdienstige stryd altyd besef het, dit is „gees teen gees, ideaal teen ideaal, beginsel teen beginsel, hoop teen hoop, man teen man”. — Dit verbaas 'n mens nie dat uit hierdie eenvoudige klein groepie Backvelders 'n man te voorskyn gekom het wat met Gods genade, 'n onuitwisbare stempel gedruk het op die Suid-Afrikaanse geskiedenis, Stephanus Johannes Paulus Kruger, later President van die Suid-Afrikaanse Republiek.”

Een volk wordt slecht gediend door opportunisten, die tot lijfspreuk hebben: „Hier sta ik, ik kan ook anders”.

Een volk wordt in genade het best gediend door mannen, die leven bij het Woord, en dus weten van de grote beslissing: „beginsel teen beginsel”.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

VLAARDINGEN

Uw adres voor
tapijten, gordijnstoffen, dekens,
tafelkleden, stoelen overtrekken enz.

Woninginrichting Fa. C. Brouwer
VOORSTRAAT 41 - Telefoon 4530

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - Telefoon 3492 en 5792

**Voor auto's zonder chauffeur
naar PLANTINGA**

Van Hogendorplan 139 - Telefoon 4436

Voor uw HAARD of KACHEL naar

J. A. VOGEL

EENDRACHTSTRAAT 21-23
SMALLE HAVENSTRAAT 14
Telefoon 2575 en 3650

'T HART's Papiergroothandel

**VERPAKKINGSPAPIER
PLASTICVERPAKKING**

v. d. Driftstraat 55-59 - VLAARDINGEN - telefoon 4985

N.V. SLAVENBURG's BANK

KANTOOR VLAARDINGEN

Schiedamseweg 58, Telefoon 2114
(na kantoortijd 5414)

Persoonlijke behandeling van

alle Bank- en Assurantie zaken

DEVIEZENBANK

Firma K. Nieuwstraten

VOOR KOLEN EN OLIE

Spoorsingel 37 - telefoon 3198 - Vlaardingen.

**GEREEDSCHAPPEN VOOR
DE METAALBEWERKING**

FREZEN - RUIMERS
STELSTUKKEN - COÖRDINATENBOORWERK

N.V. GERFA

Gereedschappenfabriek

Tel. 01898-5846 - Schiedamsedijk 18 - VLAARDINGEN

Het aangewezen adres voor:

- Wringers
- Wasmachines
- Gasfornuizen
- Gaskomforen
- Gashaarden
- Koelkasten
- Oliehaarden
- Kolenhaarden
- Wastafels - enz.

Loodgietersbedrijf J. SAS v/h P. Sas

KANTOOR: WEST NIEUWLAND 5 - TEL. 2996
FILIAAL: HOOGSTRAAT 107 - TEL. 4164

DRUKKERIJ DON

WESTHAVENKADE 69 TELEFOON 6332
HOFSINGEL 46

RELIEF-ETIKETTEN HANDELS- en FAMILIE-
TRANSFERS DRUKWERK

VLAARDINGEN

De snelst groeiende stad van

IN het zich ontstuijmig ontwikkelende Waterweggebied ligt de snelst groeiende stad van Nederland n.l. Vlaardingen. Natuurlijk is er verband tussen deze twee feiten, maar het is niet zo, dat Vlaardingen door de omstandigheden als het ware slapende groot werd. Dat Vlaardingen groeide, veel sterker groeide dan welke gemeente in het Waterweggebied ook, is o.m. te danken aan het feit dat het gemeentebestuur tijdig d.i. vlak na de oorlog en nog voor de ontwikkeling van het Waterweggebied op gang kwam, met vooruitziende blik zijn kansen zag en ze greep.

De groei van Vlaardingen is wel spectaculair. In ruim tien jaar vermeerderde de bevolking met 55 % n.l. van 43.000 tot 67.000 inwoners. Maar er is meer. Van meet af stelde men zich als doel een harmonische stad, waar het goed zou zijn te wonen, te leven en te werken.

Daarom bouwde men in deze periode naast 8.000 woningen ook 150 winkels, 30 scholen, zes kerken en nieuw Chr. lyceum, een schouwburg met 700 zitplaatsen, een prachtig overdekt en open zwembad, een tien verdiepingen hoog flatgebouw met 148 bejaardenwoningen en een rusthuisgedeelte voor 57 personen, een nieuw stadhuis en een politiebureau.

Daarom werd 60 ha. grond door uitbreidende plaatselijke bedrijven of door van elders uit binnen- of buitenland komende bedrijven bebouwd. Maar eenzelfde hoeveelheid grond werd in deze periode bestemd voor sportvelden in groenstroken. Tientallen miljoenen werden geïnvesteerd door haven- en industriebedrijven. De gemeentelijke investeringen beliepen ± f 150 miljoen, maar ondanks dat werd ook voor 1959 de reeks van sluitende begrotingen voortgezet.

In tien jaar tijd veranderde Vlaardingen van een rustig stadje aan de Waterweg met enkele industrieën, in een middelgrote stad waar de industrie al meer van betekenis werd.

In 1950 aanvaardde de raad een uitbreidingsplan dat de stad een omvang zou geven van 60.000 inwoners in 1960. Maar de snelle ontwikkeling spotte met prognoses van het E.T.I. e.a., want begin 1956 was dit aantal al bereikt.

En daarom had men reeds eind 1954 de eerste spade in de grond gestoken voor een nieuwe stadswijk van 5 à 6.000 woningen en een inwonertal van 25.000. De investeringsbeperking werkte hier remmend, maar niettemin zijn er reeds meer dan 2.000 woningen gereed of in aanbouw. Bij een geschatte woningbehoefte per jaar van 850 gereedgekomen woningen, is deze wijk over drie jaar vol en dus beraamt men weer nieuwe uitbreidingsplannen, ditmaal voor de wijk Holy, een stadswijk van 45.000 inwoners. Dan is er ruimte voor nog een wijk van 40.000, maar daarmee is de grens bereikt en zal Vlaardingen 160.000

inwoners tellen, het getal dat de planologen voorspelden.

Maar Vlaardingen zal dan geen tot de laatste meter volgebouwde stad zijn. Het zal dan omgeven zijn door een brede gordel van vele hectaren groen, die de bevolking de nodige recreatie-mogelijkheid zullen bieden.

Geen huizenzee

VEEL is er veranderd. Overheerste voor de oorlog de eengezinswoning en de etagebouw (2 bouwlagen), thans wordt het stadssilhouet mee bepaald door enkele hoge flatgebouwen en de vele flatblokken van vier verdiepingen. Maar de eengezinswoningen is men niet vergeten. Telkens ziet men rijen eengezinswoningen tussen de flats.

Een wijk als de Westwijk is allerminst een huizenzee. Met een bebouwingsdichtheid van 36 woningen per ha., zijn grote grasgazons en gemeenschappelijke tuinen, zijn afwisseling in de bouwtypen (flatbouw, eengezinswoningen, maisonnettes en bungalows) is er een goede harmonie ontstaan tussen de stedenbouwkundige eisen en de verlangens van de bevolking. De nieuwe wijken zijn goede voorbeelden van stadsuitbreiding.

Begrijpelijk dat op verzoek van het departement van Bouwnijverheid een maquette van de Westwijk werd gemaakt, die tentoongesteld stond in de Nederlandse afdeling van de Interbau in Berlijn.

De Westwijk bestaat uit vier buurten gegroepeerd om een zeer groot centraal plein, waar enkele openbare gebouwen kunnen verrijzen en dat tevens het winkelcentrum is van de gehele wijk tenminste voor wat de eerste en dagelijkse levensbehoeften aangaat. De grote zaken vinden een plaats in de nieuwe binnenstad. Elke buurt heeft een groot groen hart waar het verkeer aan voorbijgaat en waar lagere- en kleuterscholen geconcentreerd zijn en tevens ruimte is gereserveerd voor kerken.

80% meer woningen

DE bouw van 8.000 woningen is voor een gemeente als Vlaardingen niet

De stoutste

Een oud rijmpje zegt van Vlaardingen dat het de oudste, de rijkste, de wijste en de stoutste stad in Holland was.

Over dat „wijste” hoort men Vlaardingers — bescheiden als zijn — nooit. De „rijkste” stad het zeker niet, daar zorgt de scheiden uitkering uit het meentefonds wel voor. Het trouwens nooit een rijke stad weest. Door de eeuwen heen de visserij een wisselvallig beroep is, gelooft men in Vlaardingen graag. Stichtte Willebrord er reeds een kapel, en vocht Dirk in 1018 niet bij Vlaardingen tegen de troepen van de Duitse keizer. En doet de deur niet dicht het dat de recente opgraving van Keltische boerderij aantoonde het Vlaardingse gebied reeds een jaar voor Christus bewoond was.

En tenslotte de „stoutste”? geschiedenis leert dat Vlaardingen niet spoedig bij de pakken neer. Toen in de zestiende eeuw de ve stad afbrandde, bouwde men zaak weer met elan op.

En is de naoorlogse ontwikkeling van Vlaardingen niet het wijs van een stoutmoedige reële visie van zijn gemeentestuur?

gering. Het betekent een vermeer van de woningvoorraad met 80 % dat is niet van zelf gegaan. Vaak men, voor contingenten moeten. Het had in de oorlog geen woningen door bombardementen verloren was men maar al te spoedig te menen, dat er in de oude hant geen woningnood was. Maar de natuurlijke aanwas en de roerwerkkrachten van de bedrijven vraag naar woningen sterk stijgt. Vlaardingen bouwde. Het bouw gemeente, het bouwde door Peniums woningbouwvereniging, het de door bedrijven en particulieren vrije sector. Het bouwde woningen en het bouwde met premie bouwde traditioneel en al spoed systeembouw. Zo kwamen de 8.000 ningen tot stand. 4.000 door de gte, 750 door Patrimonium, 3.300 particulieren.

Het had ruimte om te bouwen het tijdig de nodige gronden aan in totaal 1.000 ha. Maar hoewel ren met lede ogen de stadsuitbre zagen voortschrijden, toch wert gronden steeds in minnelijke sch verkregen en behoorde een onte tot de zeer hoge uitzonderingen.

Sanering

EEN gevaar dat de harmonie v zich snel uitbreidende stad b is, dat er niet één stad maar tw of meer aparte steden ontsta straks los naast elkaar voortlev dit te voorkomen heeft men in dingen zich naast de uitbreiding pen op de sanering van de oude stad. Die oude binnenstad was e zameling van straatjes en steeg t/m 9e Bierslootsteeg bijv.) met huisjes. Een buurt die mogelij bood voor de tekenstift van een Pieck, maar geen centrum.

Zo kwam er een saneringsplan binnenstad met als doel een e met enkele openbare gebouwen, renhuis, een modern winkel waar het rijdende verkeer bove heen geleid wordt, een plein z als de Delftse markt. Via ruime een modern viaduct en een nieu wordt het centrum verbonden aa nieuwe wijken.

Het is een grootscheeps opg

Een voorbeeld van moderne stadsuitbreiding in Vlaardingen. Moderne woningen met goede mogelijkheid voor ontspanning

SCHILDERSBEDRIJF

FA. F. J. KLOET & ZN.

Vlaardingen - Spijkenisse

Voor radio, televisie en elektrische huishoudelijke apparaten

FIRMA JERONIMUS

BILITONLAAN 90 - TELEFOON 2909

Nederland

ingsplan dat jaren vragen zal en dus opgesplitst tot stand zal moeten komen. Maar enkele etappen zijn reeds gerealiseerd. De mogelijkheden voor een ruim zijn en worden geschapen door verheid. Of het straks werkelijk een centrum zal zijn zal o.m. afhangen van de initiatieven van de middenstand, van het particulier initiatief. Dat initiatief reekt ook niet bij de bestaande en de modernisering van enkele winkels op de oude Hoogstraat.

Industrie

ARMONIE moet er ook zijn tussen wonen en werken. Ook dat heeft Vlaardingen begrepen. Het heeft industrieën aangetrokken, grote als de Cinnati, middelgrote en kleine. In 1958 zijn er vijftig. Maar daarnaast kwam ook een belangrijke werkverruiming door de grote uitbreiding van de bestaande bedrijven. Het Havenbedrijf Vlaardingen Oost herstelde zijn door de oorlog vernielde kaden, het bouwde drieëntwintig nieuwe laadbruggen en een nieuwe dwarshelling. De Levers' breidde uit en het Unilever reëlaborium voor West-Europa werd in Vlaardingen. De E.N.C.K. heeft een nieuwe zwavelzuurfabriek bezig met de bouw van een grote fabriek voor mengmeststoffen. De Matex N.V. breidde zijn tankdam uit en bouwde nieuwe oeversteigers in de rivier. Andere bedrijven als Figée, Kreber, Van Neerbos, enbroek, Zethameta, de Gufa N.V. en eveneens over tot uitbreiding en verbouw.

De industriële klimaat in Vlaardingen is nu al niet ongunstig. De nog geen tien jaar oude Cinnati overweegt plannen zijn fabriek te verdubbelen. De gemeentebestuur bevordert de industrialisatie door een vlotte service voor de bouw van woningen. Financiering of lagere grondprijzen voor industriegronden stonden niet in het programma. Om de industrialisatie te brengen bouwde men destijds een aantal industrie hallen, die verhuurd werden met recht van koop en waarvan het merendeel reeds verkocht is. Het financieel participeerde de gemeente in de bouw van het Deltahotel en in het bouwen van een koelhuis ten bate van de visserij. Twee investeringen overigens in rente opbrengen. De modernisering van de vissersvloot (logal kostbare geschiedenis) kwam nu op gang. Nog is de visserij, en name de haringhandel, van betekenis naar de bemanning van de vloot uit voor het overgrote deel uit niet-landelingen.

Het ver over onze grenzen bekende Deltahotel, dat op initiatief van de gemeente Vlaardingen gebouwd werd door industrie en gemeente, daarbij gesteund door de Marshall-hulp.

Naast de industriestad is Vlaardingen ook havenstad. Zowel wat de zeevaart als wat de binnenvaart betreft neemt Vlaardingen na Rotterdam en Amsterdam de derde plaats in. Over de eerste tien maanden van 1958 bedroeg het goederenverkeer 3.172.300 ton (Amsterdam 9.470.900 ton, Dordrecht 802.600 ton) voor de zeevaart en voor het Rijnvaartverkeer 3.119.000 ton (Amsterdam 4.227.700 ton en Dordrecht 660.000 ton). In Vlaardingen liepen in 1958 binnen 2053 zeeschepen met een inhoud van 10.576.566 m³ en 18.610 binnenschepen met een laadvermogen van 9.304.908 m³.

Problemen

VLAARDINGEN heeft in de laatste tien jaar dus meer gedaan dan alleen maar woningen bouwen. Het heeft nimmer de begeerte gehad een forensenstad te worden. Het heeft steeds gestreefd naar een zeker evenwicht tussen wonen en werken. Natuurlijk heeft ook Vlaardingen een uitgaande pendel van werkers naar de olieraffinaderijen aan de overzijde van de rivier en naar Rotterdam. Maar daar staat tegenover dat dagelijks duizenden van elders in Vlaardingen komen werken. Maar met de groei van de bevolking neemt ook het aantal werkers in Vlaardingen zelf toe. Dat wil men graag zo houden en daarom kijkt men een beetje bezorgd naar een bovengemeentelijk orgaan, dat bij voor-

baat zaken als industrialisatie en recreatie zou regelen. Zo'n orgaan zou door de bestemming der gronden de harmonie in een stad volledig illusoir kunnen maken. Vlaardingen is niet afkerig van samenwerking, maar het zou liever eerst willen vaststellen wat gezamenlijk moet worden geregeld, alvorens zich aan een bepaalde vorm van een boven-gemeentelijk orgaan te binden.

De sterke expansie stelt de stad voor grote problemen. Maar met voortvarendheid tracht men deze op te lossen, getuige de belangrijke verbeteringen in de toegangswegen, de bouw (in samenwerking met de Spoorwegen) van een nieuw station, van een nieuwe watertoren, een brandweerkazerne enz.

Het laatste in uitvoering genomen project is de bouw van een ziekenhuis van bijna 400 bedden.

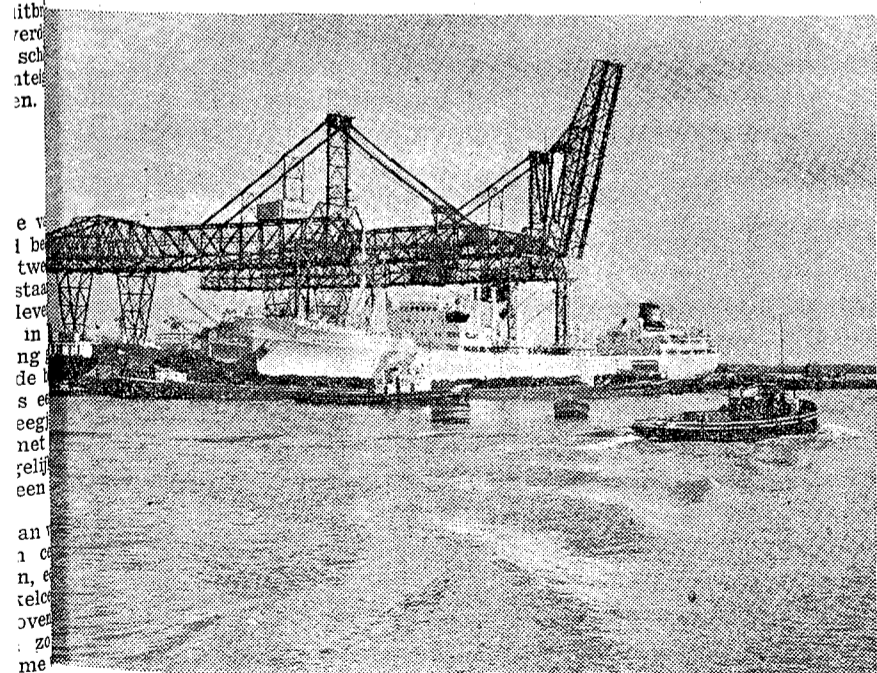
Maar er zijn ook problemen die de gemeente niet kan oplossen zoals bijv. het opvangen van de nieuwe nogal heterogene bevolking. Hier ligt allereerst een taak voor de verenigingen en voor de kerken. De laatste laten zich zeker niet onbetuigd. Nog steeds is de Hervormde Kerk het grootst in Vlaardingen, dat vroeger een overwegend orthodoxe plaats was, maar het percentage zakt gestaag. Voor de Gereformeerde gezindte geldt, zij het in wat langzamer tempo, hetzelfde. De expansie brengt sterkere groei voor het r.k. volksdeel, dat sinds 1920 verdrievoudigde terwijl Hervormden en Gereformeerden slechts verdubbelden. Het aantal van hen die niet tot een kerk behoorden werd echter in dit tijdvak dertien maal zo groot en bedraagt thans 17% van de bevolking.

Vlaardingen bruist van activiteit op allerlei gebied. Dat blijkt bijv. ook uit de voortgaande bouw van nieuwe kerken en uit de uitbreiding van het aantal predikantsplaatsen. Het blijkt voor wat het chr. volksdeel betreft ook uit de bouw van een chr. nijverheidsschool voor meisjes en uit de plannen tot stichting van een chr. technische school.

De vijf man tellende a.r. raadsfractie (onder wie de wethouder voor de financiën) werkt in de raad van harte mee aan de verschillende uitbreidingsplannen. Het gaat haar daarbij niet om in de kortst mogelijke tijd een grote stad te worden. Het gaat haar vooral om een harmonische en evenwichtig opgebouwde stad, die haar taak in het Waterweggebied naar behoren kan vervullen.

Door goede samenwerking van allen is Vlaardingen na de oorlog een snel groeiende stad geworden waar het goed is te wonen, te leven en te werken.

WESTSTRATE

Van de drie grote laadbruggen in de Vulaanhaven van het Havenbedrijf Vlaardingen-oost. Het is vooral deze haven, die Vlaardingen gemaakt heeft tot de derde havenstad van Nederland.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

VLAARDINGEN

W. Kwakkelstein N.V.

Opgericht 1886 — Vlaardingen

Telefoon 3146 (3 lijnen)

GROOTHANDEL IN

HOLLANDSE

MAATJESHARING

STOKVIS

ZOUTEVIS

IMPORT — REDERIJ — EXPORT

Assurantiekantoor

D. SONNEVELD Jr.

lid Ned. Ver. van

Assurantiebezorgers

Alle

verzekeringen

JULIANALAAN 68 — Telefoon 6068

ZETHAMETA N.V.

VLAARDINGEN

Tel. 0 1800-68734 — 0 1898-2817

Kopers van:

Oud ijzer, oude non-ferro metalen, fabrieksinventarissen.

Leveranciers van:

Nieuw ijzer 1e en 2e keus
Bruikbaar ijzer.

COLUMBIA

CONSERVEN

FABRIEKEN

TEL. 01898 — 2068 — 3057
01800 — 67072

VLAARDINGEN

VERF?

„DE KROON”

EENDRACHTSTRAAT 29 — TELEFOON 2755

Assurantiekantoor

L. G. BORSBOOM

BINNENSINGEL 211 — telefoon 3754 — Giro 12624

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantiebezorgers

UONS
vertrouwd
akkundig
oordelig
erzekerd

Uurwerken - Goud
Zilver - Cassettes

GARAGE GEBR. ZUIDGEEST

CITROËN DEALER voor

VLAARDINGEN en omgeving

KETHELWEG 54 — TELEFOON 4268

Uw Horlogemaker-Juwelier

ANSENSTRAAT 11

TELEFOON 3837

A.R. PROGRAM VAN ACTIE

In de verwarring van deze tijd is nationaal en internationaal de vastheid van een waarlijk christelijke politiek meer dan ooit noodzakelijk.

DE INZET

Als inzet van deze verkiezingsstrijd ziet de Anti-Revolutionaire partij

- de overtuiging dat het gebod Gods richtsnoer van beleid moet zijn; daardoor wordt het geestelijk en stoffelijk welzijn van het volk het best gediend;
- krachtige gezagshandhaving en het tegengaan van elke gezagsondermijning;
- de samenwerking van alle maatschappelijke groepen in een Christelijke politieke partij, die met alle kracht streeft naar sociale gerechtigheid en de klassenstrijd verwerpt;
- de democratische samenwerking in een Kabinet in plaats van de dictatuur van één partij;
- het recht op en de plicht tot een doeltreffende en doelmatig beheerde defensie is bittere noodzaak om zo mogelijk een oorlog te voorkomen en het leven te beschermen;
- Nederland's verantwoordelijkheid voor Nieuw Guinea;
- een snelle oplossing van de woningnood;
- werkgelegenheid en industrialisatie;
- gezond geld.

1. Regering en Staten-Generaal

Het is een eis van de Nederlandse constitutie, dat het eigen recht en de zelfstandigheid der regering wordt onderscheiden en gehandhaafd naast het eigen recht en de zelfstandigheid der Staten-Generaal, zodat kabinetten de Kamers de uitoefening van haar rechten niet onmogelijk maken en fracties de ministers de wet niet voorschrijven.

2. Zondagsrust

De overheid dient in wetgeving en beleid te bevorderen, dat de zondag, als dag des Heren, door zoveel mogelijk mensen in rust kan worden gevierd.

Zij dient te zorgen, dat de zondagsrust niet door een glijdende werkweek of door ploegenarbeid in gevaar wordt gebracht.

3. Onderwijs en cultuur

Handhaving van de vrijheid van onderwijs, zowel bij de uitvoering van bestaande als bij het tot standkomen van nieuwe regelingen, is geboden. Doortrekking van de financiële gelijkstelling naar het gehele voortgezet onderwijs is noodzakelijk.

Aan bevoorrechtiging van het openbaar onderwijs boven het bijzonder met betrekking tot allerlei sociaal-medische verzorging om de eigenlijke schooltaak heen, behoort een einde te komen.

Voorziening in het tekort aan schoolruimte en aan onderwijzers en leraren is een zaak van grote urgentie.

Aan de praktische mogelijkheid tot het volgen van het verplichte onderwijs door schipperskinderen dient een bevredigende verruiming te worden gegeven.

Subsidiëring van particulier beroepskeuze-bureaus en van de Christelijke bibliotheken en leesalen, naar een redelijke maatstaf, is eis.

Radio en televisie moeten uitgaan van vrije organisaties en niet van de staat of een eenheidsorganisatie; dit geldt ook voor de Wereldomroep.

De overheid dient de Christelijke Filmactie in haar strijd tegen de Nederlandse Bioscoopbond zo krachtig mogelijk te steunen.

4. Gezin, jeugd en sport

Een sterk gezinsleven is eerste voorwaarde voor een gezond volksleven.

De zelfstandigheid van de vrije jeugdvorming mag ook door subsidie-regelingen niet worden aangetast.

Het jeugdzorgwerk verdient de krachtige steun van de overheid.

De lichamelijke opvoeding en de sportbeoefening dienen krachtig te worden bevorderd. De sportbeoefening wordt niet gesteld in dienst van de gokzucht, noch de gokzucht in dienst der sport.

Hierbij publiceren wij de volledige tekst van het ontwerp program van actie, dat door de Deputatenvergadering van heden moet worden vastgesteld.

Voor onmisbare uitgaven moet een andere oplossing worden gezocht.

5. Woningbouw en volkshuisvesting

De woningnood is nog steeds een zeer ernstig probleem in onze samenleving. Handhaving van een hoog peil van woningbouw is primaire eis. Daarnaast is thans essentieel, dat voor woningbouw, huurvorming en huisvesting zo spoedig mogelijk de vrijheid wordt hersteld. Zodra is een bepaald gebied het woningtekort praktisch is opgeheven, dient aldaar met het herstel van bedoelde vrijheid een begin te worden gemaakt.

Verder huuraanpassing is noodzakelijk, waarbij met name aandacht moet worden geschonken aan de kwaliteit van de woning en het woongerief. Een zodanige aanpassing is alleen aanvaardbaar, indien zij gepaard gaat met een rechtvaardig sociaal beleid.

Alleen op de wijze, zoals boven aangegeven, is het mogelijk, dat op de kortst mogelijke termijn betere oplossingen worden gevonden, ook voor enkele van de dringende vraagstukken, welke op het gebied van de huisvesting om een beslissing vragen, t.w. het bouwen van woningen betaalbaar voor de lagere inkomensgroepen, het zoveel mogelijk ter-beschikking-komen van ééngezinwoningen voor gezinnen met jonge kinderen, alsmede het bouwen van woningen voor alleenstaanden en bejaarde echtparen.

Meer aandacht zal — in verband met een goede gezinspolitiek — moeten worden besteed aan het voorkomen van onderlinge hinder, vooral een doeltreffende geluidsisolatie moet zeer gewenst worden geacht.

De bevordering van het eigen woningbezit moet worden voortgezet en versterkt. De woningwetbouw dient bij voorkeur te geschieden door de woningbouwverenigingen, welke een grotere verantwoordelijkheid en bewegingsvrijheid dienen te verkrijgen.

De particuliere bouw moet meer gelegenheid tot ontplooiing hebben. Vooral in dit verband is een vermindering van de administratieve belemmeringen noodzakelijk; een dergelijke vermindering kan — met andere middelen — leiden tot de zo noodzakelijke verlaging van de stichtingskosten.

6. Economische en monetaire politiek

Een vrije ontwikkeling van het economisch leven moet worden bevorderd. Daartoe moeten produktie en distributie zich zoveel mogelijk in de particuliere ondernemingsvorm voltrekken.

De overheid heeft echter in dezen een eigen verantwoordelijkheid. Een postief economisch en monetair beleid is nodig om die vrije ontwikkeling mogelijk te maken.

Dit beleid houdt in:

- een gezonde monetaire politiek als basis voor waardevast geld en voor een doeltreffende conjunctuurpolitiek;
- het streven naar verantwoorde concurrentieverhoudingen;
- het streven naar een zedelijk verantwoorde en economisch gefundeerde situatie op het terrein van de inkomensvorming;

Daarbij zijn met name aan de orde:

- krachtige bevordering van verantwoorde werkgelegenheid (o.m. door industrialisatie) vooral in de gebieden met structurele werkloosheid;
- een kartelpolitiek, welke misbruik van monopolies en machtsposities door ondernemers voorkomt en er in het algemeen tegen waakt, dat de vrijheid, die voor het bedrijfsleven tegenover de overheid wordt begeerd, door de bedrijfsgegoten zelf wordt vernietigd;
- een politiek gericht op een verantwoorde prijsvorming;

- een kritische instelling ten aanzien van iedere verdere uitbreiding van dat gedeelte van het bedrijfsleven dat zich in handen van de overheid bevindt en waar dit verantwoord is, verkleining van de omvang van deze sector.

7. Kernenergie

De verdere ontwikkeling van de kernenergie is een zaak van vitaal belang. Niet alleen ligt hier een belangrijke taak voor de overheid (met name inzake de volksgezondheid) docht ook voor het bedrijfsleven dat in toenemende mate een rol moet gaan spelen. Het gevaar voor overspanning van de overheidstaak op dit terrein moet van meet af scherp worden onderkend.

8. Sociale politiek

Een christelijk-sociaal beleid is gericht op:

De zorg voor de handhaving en de uitbreiding van de werkgelegenheid en derhalve van de industrialisatie.

Het tot standbrengen op korte termijn van een weduwen- en wezenverzekering en een herziening van de invaliditeitsverzekering.

De zorg dat een toenemend nationaal inkomen op rechtvaardige wijze aan de onderscheiden bevolkingsgroepen ten goede komt.

Streven naar een vrijere loonvorming.

Zo snel mogelijke afschaffing van de gemeenteclassificatie.

Herziening van de rechtsvorm van de onderneming, opdat de arbeider de hem toekomende plaats en verantwoordelijkheid kan verkrijgen.

Bezitsvorming voor de brede lagen van ons volk.

Voortzetting van het beleid, dat gericht is op de bevordering van de emigratie, is noodzakelijk.

9. Middenstand

De overheid moet voor de middenstand levensruimte openhouden, opdat deze zich zo vrij mogelijk kan ontplooiën.

Bij haar algemeen economisch beleid dient de overheid bewust rekening te houden met de invloed daarvan op het midden- en klein- bedrijf.

Ter bevordering van het Christelijk middenstandsonderwijs is een wettelijke regeling van het middenstandsonderwijs gewenst.

Kredietmogelijkheden moeten worden bevorderd voor de instandhouding van het zelfstandig middenstandsbedrijf.

Ook is een goede kredietpolitiek voor jonge ondernemers noodzakelijk in verband met de vestiging in nieuwe woonwijken.

Er moet ruimte zijn voor parallelisatie (branche-verruiming), doch met inachtneming van een plaats voor het speciaalbedrijf.

De A.R. partij bepleit voorts:

- goede winkelplanning in kleine verzorgingscentra;
- goede ambachtsplaatsen in de nieuwbouw;
- regionale aanpak van de middenstandsproblematiek om snel aan streekmoelijkheden tegemoet te kunnen komen;
- snelle herziening van de Onteiningswet 1851.

De plaats van de middenstand in de nationale en internationale organen moet erkend worden.

10. Land- en tuinbouw

De A.R. partij wil een zelfstandige boeren- en tuindersstand, die samen met de landarbeiders bijdraagt tot de bloei van onze moderne samenleving.

Zij wil mogelijkheden scheppen waardoor agrarische jongeren tijdig

naar niet-agrarische beroepen kunnen overgaan.

De A.R. partij verwerpt het stellen van vestigingseisen ten aanzien van de persoon van de boer, zolang de noodzaak tot het invoeren van een dergelijke ingrijpende maatregel niet duidelijk kan worden aangetoond.

Ter versteviging van de bestaansbasis in land- en tuinbouw moet aanpassing plaatsvinden van de structuur daarvan en van het platteland in het algemeen, aan de zich snel wijzigende economische en sociale omstandigheden.

Mede door ruilverkaveling en andere cultuur-technische werken zal deze aanpassing krachtig moeten worden bevorderd.

Bedrijfsvergroting, waar nodig, dient zich in de sfeer der vrijwilligheid te voltrekken.

Actieve prijspolitiek van de overheid is noodzakelijk ter bescherming tegen marktverstoringen en ongezonde concurrentie. Een dergelijke prijspolitiek moet gericht zijn op de instandhouding van een gezonde zelfstandige land- en tuinbouw.

Actieve handelspolitiek is ook ter verruiming van de afzetmogelijkheden van onze van de export afhankelijke land- en tuinbouw gebiedende eis.

11. Probleemgebieden

Bij de ruimtelijke ordening moet als een zeer belangrijk doel gesteld worden het openleggen van verschillende streken van Nederland, die in ontwikkeling wezenlijk zijn achtergebleven. De aangewezen of nog aan te wijzen probleemgebieden dienen in dit verband in de eerste plaats te worden genoemd.

Het openleggen van die gebieden heeft ten doel de verbetering van de levensomstandigheden der daar woonachtige bevolking door het scheppen van nieuwe en verbeterde bestaansmogelijkheden. Daartoe dienen de industrialisatie en de agrarische reconstructie.

De openlegging en ontsluiting van die gebieden vereisen wegenbouw, havens, kanalen, waterleidingaanleg, elektrificatie, industrieterreinen en sportvelden, alsmede het wegnemen van de achterstand op onderwijsgebied en op sociaal en cultureel terrein.

De overheid moet industrievestiging bevorderen door deze financieel aantrekkelijk te maken en door in verband met de industrialisatie direct noodzakelijke woningbouw mogelijk te maken.

12. Bedrijfsorganisatie

Bij de instelling van bedrijfsorganen ingevolge de Wet op de Bedrijfsorganisatie doet de overheid goed en handelt zij in de geest der wet door niet direct en dwingend in te grijpen.

Daardoor voorkomt zij een vervreemding van de nieuwe organen van de vrije organisaties.

Een opeenstapeling van verordeningen de bevoegdheden moet worden vermeden.

13. Scheepvaart en visserij

De A.R.-partij vraagt de aandacht van de overheid voor de uiterst conjunctuurgevoelige binnenvaart.

De samenwerking en zelfwerkzaamheid van de duizenden particuliere schippers in hun organisatorische verbanden moeten door de overheid worden bevorderd.

De partij wenst een structuur van wilde-vaart-tarieven, die rekening houdt met kostprijs en marktomstandigheden.

In de door waterstaatswerken geschade belangen van vissers en anderen moet behoorlijk en tijdig worden voorzien.

Er dient voor te worden gewaakt, dat de positie van ons land op het gebied van de zeevaart wordt gehandhaafd.

14. Maatschappelijk werk

Bij het maatschappelijk werk heeft het kerkelijk en particulier initiatief voorrang. Subsidiëring moet naar objectieve maatstaven geschieden.

15. Staathuishouding en financiën

De omvang van de staathuishouding samen met de huishoudingen van provincieën en gemeenten is in verhouding tot de gehele volkshuishouding te groot.

Het beleid moet er op gericht zijn op verantwoorde en stelselmatige wijze die omvang te verkleinen, omdat de ontwikkeling van de Rijksuitgaven reden tot zorg geeft.

Een behoedzaam financieel over-

heidsbeleid is noodzakelijk. Dit is de enig juiste grondslag voor belastingverlaging, die dringend nodig blijft.

Zowel directe als indirecte belastingen drukken zwaar. Daarbij moet met name worden bedacht dat directe belastingen, als b.v. de vennootschapsbelasting, in belangrijke mate economisch werken als indirecte belastingen. Aldus worden de kosten van levensonderhoud voor de minstdraagkrachtigen eens te meer belast. De druk op de middengroepen door een te sterke progressie in de inkomstenbelasting is eveneens te zwaar.

De naar verhouding te zware belasting voor ongehuwden vraagt herziening.

De A.R.-partij vraagt aandacht voor de fiscale kant van het meewerken van gezinsleden in de onderneming.

Zij verlangt oplossing van het vraagstuk van de te hoge progressie in de belastingen als gevolg van onregelmatige jaarlijkse inkomens.

De regering moet blijven aandringen op afschaffing van de belastingvrijdom bij internationale organisaties.

16. Suriname en de Antillen

Met Suriname en de Antillen moet worden samengewerkt op de grondslag van het Statuut van het Koninkrijk.

De geestelijke en stoffelijke welvaart van beide Rijkdelen worden in overeenstemming met de regeringen der beide landen met hulp van Nederland bevorderd.

17. Nieuw-Guinea

Bij de A.R.-partij staat de verantwoordelijkheid van Nederland voor de ontwikkeling van Nieuw-Guinea, van de Papoea's en voor hun groei naar zelfstandigheid op de voorgrond.

Nederland is de eerst verantwoordelijke voor de defensie van Nieuw-Guinea. Daaraan moeten wij uitdrukking geven door eigen militaire maatregelen en door het zoeken van samenwerking met bondgenoten.

18. Europese integratie

De A.R.-partij wenst krachtige bevordering van de Europese integratie, opdat de landen van Europa, waar het Christendom cultuurscheppend heeft gewerkt, daardoor hun bijdrage kunnen leveren tot consolidering van de vrije wereld. Bij deze integratie dient aan de positie van Nederland ernstige aandacht te worden geschonken.

19. Defensie

De A.R.R.-partij acht de versterking van de NAVO-gemeenschap noodzakelijk voor de vrijheid van het westen.

Zij erkent de noodzakelijkheid van en het recht der overheden in NAVO-verband op een verdedigingsapparaat, dat tegen het Russische opgewassen is.

Spoedige herziening van de strafprocedure ten aanzien van allen die onder de militaire rechtsmacht vallen is geboden.

20. Minder ontwikkelde gebieden

De A.R.-partij acht het roeping, dat de Staten van het westen hun krachten ter beschikking stellen om de armoede en de algemene achterstand in de minder-ontwikkelde gebieden van Azië en Afrika te doen verminderen.

21. Internationale rechtsgemeenschap

In een volkerenwereld waarin het recht struikelt op de straten is ook in het verband der Verenigde Naties de strijd voor gerechtigheid eerste noodzaak.

In het bijzonder raakt ons hier het onrecht, dat de Indische Nederlanders en Ambon door de maatregelen van Indonesië lijden.

Gestreefd dient te worden naar goede verhoudingen met andere volken, Indonesië inbegrepen, op basis van recht en gerechtigheid.

22. Ambon

Zowel op nationaal als op internationaal niveau behoren alle mogelijke en geoorloofde middelen te worden aangewend ter ondersteuning van de rechtmatige aanspraken van de Republiek der Zuid-Molukken, terwijl tevens ten behoeve van de in Nederland verblijvende Ambonezen, mogelijkheden dienen te worden geschapen en voorzieningen behoren te worden getroffen, waardoor zij de hun naar eigen zelfstandigheid en verantwoordelijkheid toekomende plaats in de maatschappij kunnen innemen.

Uit het (besloten) Convent geklapt

IK kreeg sterk de indruk, dat de voorzitter de heer Smallembroek wel abonnementen (op Trouw en Ned. Gedachten) wilde accepteren, maar liever geen amendementen. Daarmede had natuurlijk Het Mandement niets te maken, al zaten we in de Bisschopsstad en al was de grote zaal van Esplanade vol van de lucht van rookoffers. Want dat laatste valt mij altijd op op conventen en op deputatenvergaderingen. Daar wordt een pittig sigaretje en soms een zwaar pijpje gerookt. Nu de sigarenfabrikanten toch aan het adverteren zijn met foto's waarop politieke mannen mannelijke sigaren roken, moest maar een kiek van dat rookgordijn bij ons gemaakt worden. Met daaronder: „Stemt sigAR”.

Nu loop ik al wat jaartjes mee — als jongen heb ik dr. Kuyper de deputaten in Tivoli horen bezielen — dus kon ik door het rookgordijn toch wel het podium onderscheiden zelfs ontwaren, wie daar zaten. Professor Rip, prof. Van Riessen (met pijp), Dr. Bruin Slot (met sigaar), voorzitter Smallembroek (niet zonder sigaar gezien), prof. Verdamm (met sigaretje), prof. Zijlstra (met sigaret), oud-minister Algera en Mr. Van Aartsen. Drie excellenties dus en drie hoogleraren. O, er waren meer hoogleraren, zoals prof. Scholten en prof. Diepenhorst en ik zag ook later Dr. Schouten en de heer Smeenk, die iets op Sir Winston gaat gelijken, dacht ik. Zelf zat ik in de schaduw van Kuiper, de heer Ad. Kuiper, en hoevele Kamerleden er niet waren, kon ik vanwege de tabaksnevelen niet eens tellen.

Nu was ik niet zo vroeg in Utrecht aangekomen, omdat ik nog wat conventioneel werk had te doen, waardoor ik dus het opkomen van de rookmist niet heb meegemaakt. Dat was niet zo erg, het was toch een

besloten convent. De enigen, die de vergadering als niet direct betrokkenen bijwoonden waren de kelners, die ons laafden met koffie en thee en op de noen met boterhammen nakwamen. Behalve deze schotel was de hoofdschotel de behandeling van het ontwerp program. Ik zou u daarover veel kunnen vertellen, maar mijn lippen zijn verzegeld. Daarom was er ook geen pers en waren er — om met de uitnigingsbrief te spreken — ook geen „van deze materie afstaande gasten” aanwezig. Ik mag wel zeggen dat er verschillende amendementen waren. En zoals er koffie bestaat „om mee te nemen”, zo waren er vele amendementen „om in te trekken”. Dat ging niet altijd gemakkelijk. O nee. Een paar keer hoorde ik de voorzitter tot een amendARis zeggen: „Gaat u er mee akkoord, dat de amendementen zijn ingetrokken?” Er was er echter wel eens een, die zeide, dat hij er niet mee akkoord ging.

Hoevele amendementen er nog lagen, toen ik wegging, weet ik niet. Vanwege sneeuw en mist en ijs verrok is iets vroeger dan de meeste anderen. Maar in vele gevallen had de voorzitter succes. Kijk, dacht ik, die mijnheer Smallembroek moet zaterdag de 24ste weer de deputaten ontvangen, al dan niet in vereniging met Dr. Berghuis, die verleden week nog herstellende was. Die deputaten kun je niet besloten ontvangen, al zullen zij hun sigaretje wel meebrengen. Dat betekende voor de voorzitter afwerken wat je kunt afwerken en laten intrekken, wat je kunt laten intrekken, als het maar geen abonnementen zijn. Dat valt heus niet mee. De „conventen” zijn kerels, die zich niet een amendement van het ontwerp-program van actie laten eten. Niet dat de deputators zulke mannen zijn, maar die —

docht mij — zijn een klein tikkelte meegaander.

Onder welke leus wij nu de verkiezingen tegemoetgaan, weet ik nog niet. Het kan zijn, dat het in de beslotenheid, in mijn afwezigheid is bekend gemaakt. Ik zou van mijn kant wel willen wijzen op andere leuzen van andere partijen en in een nog grotere beslotenheid zou ik de leuze, die mij op de lippen ligt, wel willen prijsgeven.

Ik verraad deze nu niet, want de heren Suurhoff en Hofstra en Oud en Tilanus en Romme lezen dit blad ook. Het Vrije Volk had zaterdagavond een advertentie over een gehele pagina ter aanprijzing van de kandidaten van de P.v.d.A. De Arbeiderspers op het Hekelveld is goed geoutilleerd wat krant, journalisten, reclame-experts, fotografen, tekstschrijvers e.d. betreft. In alle bescheidenheid welke een „conventje” pas wil ik daarop wijzen. Straks komen radio en tv van de Vara ook in het geweer. En dat geweer is niet gebroken, dat mag ik wel zeggen. Want alle mijn mede-conventgangers en deputaten zullen wel A.R. stemmen, maar met die stemmen alleen is het niet gedaan.

„Zet u schrap voor de A.R.P.”, is niet de zin, waarop ik het oog heb. Ook „Stad en dorp stemmen A.R.P.”, niet want dat is maar onzin. „Met luit en harp voor de A.R.P.” vind ik ook niet zo geschikt. Nee, het moet iets goeds worden, iets waarmede we de boer op kunnen, met name dan met onze agrarische paragraaf. „Doe mee met de A.R.P.” herinnert mij teveel aan de bekende Doe mee-actie. Voor ons doel dus niet zo geschikt. Nogmaals, ik heb een goede leuze in het hoofd. Maar om die nu maar zo te noemen, in het openbaar, ook voor hen, „die van deze materie afstaan”, ik moet er nog eens over slapen.

CONVENTBEZOEKER

Parels van Pasquino

Vriend Pasquino, ik bewonder u. En soms verwonder ik me over u.

Ik bewonder u, omdat u iedere dag kans ziet uw stuk kolom in De Telegraaf vol te lasteren en dat alles zonder dat u al te dikwijls met de rechter in aanraking komt. U moet iets hebben dat uw slachtoffers vergevingsgezind maakt, want ze slaan maar heel zelden terug.

Maar het is niet daarover dat ik me verwonder. Hier is trouwens niets verwonderlijks aan want ieder tirannetje vindt het heerlijk in het middelpunt van de belangstelling te staan - u dus ook. Neen, als ik me over u verwonder dan is dit de reden: dat ge tussen al dat geleuter door soms ineens een zin kunt schrijven die voor de volle honderd procent waar is. Het is alsof je ineens een parel ziet glinsteren op een mesthoop. En is dat niet iets verwonderlijks?

Ik las zo'n zin in uw verhaal over de verdeling van de zendtijd voor politieke partijen - als ge er al meer over geschreven hebt: het was op 11 januari.

In dat verhaal dan, vriend Pasquino, spreekt ge de hoop uit dat De Telegraaf niet uit de ether zal verdwijnen. Want - zo schrijft ge - „het is er mee als met griezfilms - iedereen wil deze zien. En zo wil dan ook iedereen die afkeurenwaardige krant wel eens lezen... en dan zijn zij verloren, omdat zij erin uitgedrukt vinden wat men bij hen heeft trachten te onderdrukken: de zin voor vrijheid... vrijheid voor iedereen!”

Zie, vriend Pasquino, daar hebt ge zo'n parel op de mesthoop. Want het is precies zoals ge zegt: wie zo uw afkeurenwaardige krant leest dat hij meent daarin het begrip „vrijheid” terug te vinden, die is inderdaad verloren... omdat hij niet meer weet wat vrijheid is. En omdat hij,

uw krant dagelijks lezende, hoe langer hoe meer verstrikt raakt in uw door en door onchristelijke vrijheidsbeschouwing.

En nu wordt het tijd, vriend Pasquino, even ernstig te worden. Ge hebt die regels ook in volle ernst neergeschreven - het is te merken aan de hartstocht die even door uw afbraakstijl heenbreekt. Ik heb uw vrijheidsbeschouwing onchristelijk genoemd omdat ze in strijd is met de christelijke vrijheidsgedachte. Bij u is vrijheid: doen wat je wilt, waarbij u dan deze restrictie aanvaardt dat een ander er geen last van mag hebben. „De mens is baas over zichzelf”, dat is uw gedachte. En dit is mijn gedachte: niet de mens is baas over zichzelf maar God is baas over de mens. Met lichaam en ziel behoort de mens toe aan God. En uit dit gezichtspunt bezien is vrijheid niet dat ik datgene kan doen wat ik wil doen, maar dat ik datgene kan doen wat ik mag doen. Mag doen in opdracht van God.

U baseert uw vrijheidsgedachte op de verklaring van de rechten van de mens - ik heb weinig op die verklaring tegen maar gelukkig ben ik er niet mee, als ze gehanteerd wordt op de manier waarop u ze hanteert. Want de kans is zo groot dat men alleen maar gaat letten op de rechten en de plichten vergeet. En die plicht staat de christen duidelijk voor ogen: God liefhebben boven al en de naaste als uzelve. Of liever: een plicht die de christen niet meer als plicht voelt: het is zijn offer der dankbaarheid voor Jezus' verlossingswerk.

En begrijpt ge nu, vriend Pasquino, waarom wij in politiek opzicht dikwijls tot zo geheel verschillende conclusies komen? Bij u is Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie (om maar één voorbeeld te noemen) dwang, terwijl wij daarin een machtig mid-

del zien om te komen tot een christelijk-harmonische samenleving. U beoordeelt naar de fouten die mensen maken - wij beoordeelen naar de mogelijkheden die God ons in een dergelijke organisatie geeft. En zo kunnen we verder gaan over de vakbeweging en over de loterijwet - enfin, al die onderwerpen die u zo nu en dan aan de orde stelt.

Wie uw vrijheidsideaal volgt, gaat verloren - laten we het nu dan heel ernstig stellen: die raakt los van God. In diens leven is de dienst aan God niet meer het middelpunt maar de dienst aan zichzelf. Er zo bezien, vriend Pasquino, is uw krant gevaarlijk. Dodelijk gevaarlijk als een zwaar vergif. Dat vrijheidsideaal van u, dat „doen wat ik wil” leeft in ieder mensenhart. En als we niet oppassen verstikt het de bede: „Leer mij naar Uw wil te handelen. Neig mijn hart tot de vrees van Uw Naam...”

Ingezonden

Fakkeldragersdag

Fakkels lichten in het donker
Fakkels schijnen in de nacht
Fakkels feestelijk lichtgeflonker
in het duister van den nacht.

Fakkels op de dag ontstoken
In het heldre zonnelicht
Zijn dan rokend, walmend, donker
En verduistren het gezicht.

Fakkels door de P.v.d.A. ontstoken
Op de fakkeldragersdag
gingen donker walmend roken
Partijdictatuur en zeven eisen! Partij
[gezag!]

Drees en Hofstra handenklappen(d)
Zagen zij die walm dan niet?
Van Fakkels onder hun regering
bij een vat vol dynamiet?

Fakkels lichten in het donker.
Fakkels schijnen in den nacht.
Fakkels op dien dag ontstoken
Hebben Drees ten val gebracht.
EEN LEZER
(naam en adres bij de
redactie bekend).

• Zendtijd

Mede naar aanleiding van klachten over de wijze waarop dank zij de medewerking van de Vara via radio en televisie door de P.v.d.A. propaganda kan worden bedreven, heeft de staatssecretaris van O. K. en W. aan de besturen van de Ned. Radio Unie en van de Ned. Televisie Stichting verzocht met hem te komen praten over de politieke propaganda via radio en televisie.

Dat de rode propaganda, zoals die via de radio wordt gemaakt, vaak de toets der kritiek niet kan doorstaan, hebben we in deze rubriek meermalen gesignaleerd. Daar willen we het nu niet over hebben. Waar we ditmaal de aandacht op willen vestigen, is dat er een volkomen scheve situatie is ontstaan ten aanzien van de beschikbare zendtijd.

Aan de hand van de Omroepgids van de N.C.R.V. hebben we in twee verschillende weken het aantal minuten geteld waarover resp. de P.v.d.A. en de A.R.P. kunnen beschikken. In de ene week kwamen we op maar liefst ruim twee uur of, om precies te zijn, 132 minuten voor de P.v.d.A. en zegge en schrijve tien - gevorderde - minuten voor de A.R.P. Zien we de politieke uitzendingen wat ruimer dan rechtstreekse partij-propaganda, dan kunnen we bij deze tien minuten nog de 15 minuten van prof. Diepenhorst in de rubriek „Volk en Staat” tellen. Maar dan moeten we ook bij de telling van de socialistische zendtijd alle zuinigheid laten varen en dan komen we aan die kant op 167 minuten!

Nemen we de tweede week, een week waarin de A.R.P. niet over gevorderde zendtijd beschikt, dan blijkt de P.v.d.A. over een uur en tien minuten te kunnen beschikken. Trekken we ook hier de grens wat ruimer, dan tellen we vijftien minuten aan de ene en 135 minuten aan de andere kant. De socialistische strijdliders bij het ochtendkrieken zijn dan nog buiten beschouwing gelaten!

Het is duidelijk, dat er op het gebied van de politieke propaganda via de radio een ongewenste situatie bestaat.

• Perspectieven

Met de verkiezingen in zicht toont de V.V.D. de kiezers schone vergezichten: belastingverlaging, bezitsvorming voor het arbeidersgezin, welvaart voor de kleine man.

De heer Voskuil bracht deze liberale beloften terug tot: belastingverlaging voor de ondernemingen en de welgestelden, zonder dat de V.V.D. aangeeft waar die belastingverlaging vandaan moet komen.

Wat stelt de P.v.d.A. daar eigenlijk tegenover? Uitbreiding van de staatsmacht en de staatstaak, waardoor de belastingdruk eer zal toedien afnemen. Een zodanige verdeling van de belastingdruk, dat de kleine man misschien wat minder betaalt, maar dat aan de andere kant de prijzen omhoog gaan en de werkgelegenheid in gevaar komt.

De welvaarts- en vrijheidsbeloften van de V.V.D. schijnen aanlokkelijk, maar wie de ware aard van het liberalisme kent, doorziet ze als verkiezingsleuzen, die niet verwezenlijkt zullen worden. En wie het socialisme doorziet, kan zijn beloften niet aanlokkelijk vinden. Noch de V.V.D. noch de P.v.d.A. bieden een wenkend perspectief. Maar naarmate de verkiezingen naderen, zullen de perspectieven steeds schoner worden voorgesteld.

• Kus voor een wet

De Vara heeft een klankbeeld gewijd aan het wetsontwerp voor de weduwen- en wezenvoorziening. Het was een goed klankbeeld; de bedoeling en vooral de noodzaak van een wettelijke regeling op dit gebied kwamen er goed uit de verf. Maar in zijn poging om aan dit wetsontwerp voor altijd de naam Suurhoff te verbinden, heeft de socialistische omroep teveel rode verf gebruikt.

Aan het slot van het klankbeeld zei een vrouw: De minister die dit tot stand brengt, die kan van mij wel een kus krijgen.

Zo gemakkelijk zal zij er niet af komen. Wetten komen tot stand in samenwerking tussen regering en volksvertegenwoordiging. En als er weer een volledig kabinet is en de kamers nemen het ontwerp aan, nu dan is er heel wat te kussen!

DE POSITIE VAN MOLOTOF

De man, die weigerde zichzelf te vonnissen

EEN vraag, die zeer velen bezig houdt is, waarom Chroesjtsjef op de gedachte is gekomen, Molotof als ambassadeur van Oelan Bator in Buiten-Mongolië over te plaatsen naar Den Haag. Zij gaan daarbij dus al uit van de gedachte, dat de geruchten van de afgelopen weken, die hardnekkig de ronde bleven doen, waarheid bevatten. Er is inderdaad reden om aan te nemen, dat de vroegere minister van buitenlandse zaken naar Den Haag zal worden gezonden. De wijze, waarop van Nederlandse zijde, zowel in Washington en Moskou, als in onze residentie, op de geruchten werd gereageerd, geven daartoe aanleiding.

Aanvankelijk werden de berichten over de overplaatsing van Molotof gezien als het begin van een soort eerherstel, in elk geval als een promotie, omdat hij uit een volkomen geïsoleerd gebied, waar hij in ballingschap leefde, naar een post zou worden gezonden, die deze ambitieuze diplomaat weer enig aanzien en een nieuw werkterrein zou geven. In deze redenering paste ook het vermoeden, dat Chroesjtsjef zijn rivaal nog een kans wil geven om zich op zijn eigen terrein opnieuw verdienstelijk te maken.

Deze mogelijkheid is niet uitgesloten. Het zou dan ook bepaald onjuist zijn, wanneer de westelijke mogendheden er geen rekening mee zouden houden. Chroesjtsjef weet nu eenmaal op meesterlijke wijze het nuttige met het aangename te verenigen en al gaat zijn vlieger niet altijd op, omdat zijn plannen wel eens wat al te doorzichtig zijn - steeds opnieuw slaagt hij er weer in, het Westen naar zijn diepste gevoelens te laten raden. Zo kan dit een valstrik vermoeden, waar die niet is en bedrogen uitkomen, als het er niet op bedacht is.

Wat wel?

ALS we dus aannemen, dat Molotof niet naar Den Haag gezonden zal worden om van daar uit een diplomatieke activiteit te gaan ontwikkelen, die de westelijke landen in de nabije toekomst voor nieuwe problemen kan plaatsen, is het niet zozeer, omdat we met deze mogelijkheid geen rekening willen houden, maar uitsluitend om na te gaan, wat dan wel de betekenis van deze merkwaardige overplaatsing kan zijn.

Om dit te kunnen doen, dienen we terug te gaan naar de dagen, waarin Chroesjtsjef zich na zijn terugkeer uit Finland geplaagd zag tegenover de felle oppositie van Molotof, Malenkof, Kaganovitsj en anderen. Met de steun van maarschalk Zjoekof, die later zelf het veld moest ruimen, wist Chroesjtsjef zich toen met kunst en vliegwerk van zijn rivalen te ontdoen.

Wat in de eerste plaats opviel was, dat Chroesjtsjef geen enkele slachtoffer liet ombrengen. Minder opvallend, maar van minstens even groot belang was evenwel het feit, dat Molotof de enige is geweest, die geweigerd heeft, voor zijn eigen veroordeling te stemmen. De zittingen, waarin de veroordelingen werden uitgesproken, hebben als gevolg daarvan bijzonder lang geduurd. Maar Molotof hield voet bij stuk en Chroesjtsjef heeft het ook toen blijkbaar niet aangedurfd, nog grover geschut tegen een van zijn voornaamste rivalen in stelling te brengen.

De gedachte, dat president Mao Tse Toeng van communistisch China

Chroesjtsjef er van weerhouden heeft, Molotof op andere wijze tot een bekentenis te dwingen, werd versterkt, toen bekend werd gemaakt, dat Molotof was benoemd tot ambassadeur in Buiten-Mongolië, een bufferstaat tussen de Sowjetunie en communistisch China. Ook uit de gebeurtenissen, die zich sindsdien hebben voorgedaan, zou men kunnen opmaken, dat de wijze waarop Mao Tse Toeng hem in bescherming heeft genomen, Molotof de nodige bewegingsvrijheid heeft verschaft

Naar Peking

UIT de berichten, die sedert het optreden van Molotof in Buiten-Mongolië tot de buitenwereld zijn doorgedrongen, bleek duidelijk, dat de verbannen minister zich van tijd tot tijd naar Peking begaf. Hij werd zelfs verschillende keren in Moskou gesignaleerd. En het lag dus voor de hand, dat men in het Westen uit deze feiten de conclusie trok, dat er verandering was gekomen in de relaties tussen hem en Chroesjtsjef. De druk, van communistisch Chinese zijde uitgeoefend, zou daarvan de oorzaak zijn geweest.

De mening heeft vooral postgevat na de „topconferentie-periode” van het vorige jaar, waaraan door een gebaar van Mao Tse Toeng zo abrupt een eind werd gemaakt. Toen bleek, dat de oppositie tegen het eigenmachtige optreden van Mao Tse Toeng en de politiek, welke hij in binnen- en buitenland wenste te voeren, zelfs in Moskou nog steeds voortduurde. Chroesjtsjef bukte - toen hij de idee van een topconferentie over het Middenoosten liet varen - niet alleen voor Peking, maar ook voor het verzet in eigen gelederen.

De vernedering van Chroesjtsjef was een dieptepunt in de betrekkingen tussen de Sowjetunie, die zich als het moederland van de communistische wereld beschouwde en communistisch China, dat niet langer bemoederd wilde worden en zich groot genoeg vond om zelf de leiding in handen te nemen. Sedertdien zijn de relaties er niet beter op geworden en al kan moeilijk worden aangenomen, dat Molotof op zijn post aan de rand van het Chinese rijk Mao Tse Toeng heeft geholpen, de positie van de Sowjetunie binnen het communistische blok te ondermijnen, het staat toch wel vast, dat hij er de man niet naar was, die zich van harte inspande om het drijven van Peking tegen te gaan.

Degradatie?

HIERIN kan - en zal wellicht ook wel - de voornaamste reden voor Molotof's vertrek uit Oelan Bator gelegen zijn. Ook het onafhankelijke Westduitse blad „Die Welt” meent, dat een overplaatsing van Molotof naar Den Haag in de ogen van de Sowjets geen promotie, maar een degradatie is. Het blad schrijft, dat de Chinese invloed in Buiten-Mongolië spoedig zo groot kan worden, dat Moskou een sterke man als ambassadeur daarheen wil zenden om zich in dat gebied te kunnen handhaven.

Molotof moest dus uit Buiten-Mongolië verdwijnen. Maar wat moest men in Moskou met hem beginnen? Zijn invloed is blijkbaar nog zo groot, dat men hem nergens binnen het communistische blok een nieuwe ambassadeursplaats wil toevertrouwen. Zelfs niet in Joegoslavië, waar men tegenover hem toch echt geen vriendschap

pelijke gevoelens koestert. En zo werd wellicht het kleine Nederland gekozen, waar de post van Korsanof was opengevallen.

Nu rijst opnieuw de vraag: waarom naar Den Haag? Wil Chroesjtsjef van de nood een deugd maken en krijgt Molotof (wiens politiek hij overigens voor een groot deel heeft overgenomen) een speciale opdracht mee, welke niet beperkt blijft tot de vertegenwoordiging van de Russische belangen in Nederland? Wil men hem slechts op een nog verder verwijderd zijspoor zetten om ook het laatste restje van zijn invloed in de Russische binnenlandse politiek te niet te doen? Of verwacht men wellicht, dat hij zich - bevrijd van de politieke druk, waaronder hij de laatste tijd heeft geleefd - zich in de vrije wereld zal „compromitteren”, met andere woorden: wil Chroesjtsjef zich de mogelijkheid aan de hand doen, Molotof wat gemakkelijker van tegen de Sowjetunie gericht activiteiten te kunnen beschuldigen?

Zuivering?

IN dit verband zijn de gebeurtenissen van belang, die zich wellicht volgende week reeds in de Sowjetunie gaan afspeelen. Men verwacht nl., dat Chroesjtsjef - om zich te bevrijden van de groep die nog steeds oppositie voert - enkele hoofden zal laten rollen. Dit zou volgens waarnemers te Moskou moeten gebeuren ter gelegenheid van het 21ste partijcongres, dat dinsdag a.s. te Moskou begint.

Uiteraard is het moeilijk, de juistheid van deze geruchten te beoordelen. De feiten zullen ons pas leren, of zij waarheid bevatten. Zij passen echter volkomen in de situatie, zoals die zich in de afgelopen maanden heeft ontwikkeld. De uitzondering, welke voor Molotof is gemaakt, behoeft geen verbazing te wekken.

Ook de stelling dat de Sowjetunie binnenlandse moeilijkheden heeft, als zij in het buitenland spanningen veroorzaakt, gaat thans weer op. De Berlijnse kwestie is in handen van Chroesjtsjef een machtig wapen om de aandacht in eigen land van de binnenlandse ontwikkelingen af te leiden. B.

ARJOS OPGELET!

Er zijn enkele onjuistheden in de circulaire over de Arjosverkiezingsbijeenvakomsten geslopen. De vergadering in Den Haag wordt niet op 2 doch op 3 maart a.s. gehouden.

In Aalten wordt vergaderd op 5 februari, dus donderdagavond in plaats van op 31 januari a.s.

Willen de clubbesturen hieraan de nodige aandacht schenken?

☆☆☆ Vreemde voorkeur

De socialisten willen de grond en de huizen in handen brengen van „de gemeenschap”. Maar soms verrassen zij opeens door een suggestie, die we niet hadden verwacht. Nee, zeggen zij dan, de staat behoeft daarom niet de enige eigenaar te worden. Wij denken ook aan grote maatschappijen, levensverzekeringsmaatschappijen b.v. Socialisten hebben er geen bezwaar tegen, dat een aanzienlijk deel van de grond in handen komt van grote kapitalistische ondernemingen. Die beschouwen zij als even brave verpachters als de staat.

Er is een parallel in sommige gemeenten. Als daar een gewone man een lapje grond van de gemeente wil kopen om een huis te bouwen, dan ziet men hem aan alsof hij niet snik is. Maar als een groot concern om zijn miljoenen te beleggen, huurkazernes wil bouwen, dan wordt de gemeentegrond vlot verkocht, en de rode wethouder onderhandelt met een maatschappij, zoals grote zakenlieden dat plegen te doen. Het socialisme heeft een vreemde voorkeur voor de grote onderneming en schudt nee, als de gewone man aan het loket komt. Het zou een huisjesmelker kunnen zijn.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure

aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN NV - HEELSUM

Toeslagstoffen
voor Lichtbeton
Grondstoffen
voor de Steen- en
Keramische Industrie
Wegenbouwmaterialen
G. VOGLER & CO. C.V.
MAURITSWEG 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800 — 137878.

Ingwersen & Co
Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel. 32121 - 33879 - 35302
★ Plaatsen van Obligatieleningen.
★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

Wij zoeken
ACTIEVE PERSONEN
voor de verkoop onze gunstig bekend staande tuin-, bloem- en landbouwzaden, gunstige provisieregeling. Vraagt onze nieuwe prijs-courant en verkoopvoorwaarden.
W. DE ZEEUW JGZN - BARENDRECHT
Zaadteeltbedrijf

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij ..
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door Uw kassabons
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

VAN LEEUWEN BUZEN
ZWINDRECHT

GEEF DIT BLAD
DOOR

door Foka van Loon

„Stoor ik niet?” vraagt de heer Dohle, met droef-jaloerse blik het huiselijk tafereeltje in zich opnemend. Dat er nog mensen zijn, die in deze ellendige tijd zo vredig bij elkaar kunnen zitten!

„Storen?” lacht oma, „niet in 't minst! Als u niet op 't toneel verschenen was, schreeuwde dat stel nog” — Ze gebaart van de ene kleinzoon naar de andere — en 't is frap-pant, hoe haar gezicht aan vriendelijkheid inboet, als haar blik op Everhard blijft rusten

„Hij is de oudste, maar niet de wijste!”
„Is dat ook niet wat veel geveerd van zo'n peuter?” vraagt de heer Dohle, de idylle dichter naderend, Akkie stelt hem voor aan haar schoonmoeder en oom Diederick.

„Gaat u even bij ons zitten?” oma schuift een rotanstoel aan. Haar voorkomendheid jegens de heer Dohle stoelt ook nog op iets anders, dan alleen maar, dat door zijn komst de ge-wenste stilte werd verkregen. Hoe meer Jodenwetten door de overweldigers worden uitgevaardigd, hoe sneller oma's anti-pathie tegen dit deel der natie versmelt en hoe sterker haar agressie tegen al wat Duits en Hitlergezind is, toeneemt.

De heer Dohle weigert echter plaats te nemen. „Laat ik het liever niet doen! Ik wil het graag zo kort mogelijk maken, omdat mijn aanwezigheid in deze tuin alleen al voldoende is om u allemaal naar een concentratiekamp te sturen. U weet, dat het ons Joden verboden is bij christenen aan huis te komen?”

„Aan die waanzin storen wij ons niet!” broemt mevrouw Van Harpenaar. Ze pakt mijnheer Dohle zo familiaar, of hij haar broertje was, bij zijn schouders, duwt hem zonder compli-menten in de voor hem bestemde zetel en dringt hem een glas limonade met de familie te drinken.

De heer Dohle geeft fatsoenshalve toe, maar hij zit blij-kaar op hete kolen.

Zijn ogen staan onrustig in zijn sterk vermagerd gezicht. Om zijn mond beeft troosteloze weemoed. Het hartje van Everhard, dat zo gevoelig is als een apothekersweegschaal, wordt er door getroffen. Zonder iets te zeggen gaat hij dicht tegen de knie van mijnheer Dohle aanleunen.

De man neemt de stevige bruine handjes van het jongetje in de zijnen en kijkt er naar als naar een zeldzaam kleinood. Dan ontsnapt zijn borst een diepe zucht.

Met een zwaarmoedige blik op Akkie, zegt hij: „Ik zou u graag even alleen willen spreken! Kan dat?”

Akkie springt dadelijk op. „Ja zeker, gaat u maar even mee naar binnen!”

Onderweg fluistert ze hem al toe: „Ik denk, dat ik de reden van uw komst al geraden heb!”

Ze lacht er bemoedigend bij. Er glijdt zichtbaar een pak van zijn bezwaarde ziel, die zo hevig lijdt onder de mar-te-lende onzekerheid van de toekomst. Zijn gezicht verheldert als de hemel na het doorbreken van de zon. Het is moeilijk, hulp te vragen. In de wetenschap, dat het die ander zijn vrijheid of 't leven kan kosten.

Akkie helpt hem nog wat verder op streek

„U durft 't zeker niet langer riskeren?”

Hij kijkt haar recht in de ogen en schudt langzaam het hoofd: „Nee, ik heb vanmorgen een oproep van de SS gehad. Als ik er gevolg aan geef betekent dat: eerst Westerbork, daarna doorzending naar een vernietigingskamp.”

„O, nee!” rilt Akkie, wit van afschuw. „Nee, we gaan van-avond nog op reis naar Friesland!” Er is niet de minste aar-zeling in haar stem.

„Ja, maar moeten je ouders daar vooraf geen bericht van hebben?”

De heer Dohle was een punctueel bankdirecteur en een man, haast overdeven gehecht aan etiquette, hij kan zijn ware aard zo maar niet verloochenen. Het lijkt hem hoogst ongepast om daar tegen middernacht die Friese familie van Akkie onvoor-bereid op het dak te komen vallen.

„Mijn vader en moeder hebben indertijd gezegd: Wacht asje-blijft niet, met die mensen bij ons te brengen, tot het te laat is!” Ze zouden 't me hoogst kwalijk nemen, als u in de handen van de Duitsers zou vallen, omdat ik meende tegenover hen allerlei plichtplegingen in acht moeten nemen.” En dan ratelt ze, één en al bereidwilligheid, verder: „Wat u kwijt wilt aan meubels en dingen, waar u aan gehecht bent, verhuist u die maar naar onze bijkeuken of zolder! Ik zal u de sleutel geven”.

Over het gezicht van de heer Dohle verspreidt zich een link glimlachje: „Nee, mevrouw, dat zou wel 't domste zijn, wat we konden doen, overdag met onze bullen gaan sjouwen. Al-leen om uw benedenburen zou 't al een waagstuk zijn, want daar lopen de Duitse officieren in en uit. En 't is ook niet meer nodig ook. Wij hebben in de afgelopen winter, zo tussen vijf en acht, al heel wat van onze inboedel, lijfgoederen en mijn vrouws nog al kostbare bijouerieën aan vriendenhanden kun-nen toevertrouwen. Wij hebben alleen nog onze koffers te pakken en ons zo onopvallend mogelijk te vermommen!” Hij werpt een blik op zijn horloge! „'t Is nu half vier. Om goed vijf uur gaat een trein naar het noorden. Wat dunkt u, zou u tegen die tijd klaar kunnen zijn?”

„Wel tien keer! verzekert Akkie hem. Ze betrappt zich op een geluksgevoel dat afstraalt van heel haar wezen.

„U zult wel denken!” zegt ze beschaamd „Wij moeten on-derduiken en zij staat daar te glunderen, of 't een pleziertje was, maar 't lijkt me zo fijn, om daar vanavond ineens met elkaar die grote keuken van ons binnen te vallen!”

„Dat begrijp ik! En 't is voor ons ook prettiger, dat u 't zo opvat, dan dat u 't als een gevaarlijke escapade zou beschou-ven en eigenlijk met ons in uw maag zou zitten!”

En dan verdwijnt ik nu meteen weer, als u 't goed vindt. Een uur is gauw om. Dus tot straks op het centraal station, tweede Perron!”

Akkie gaat hem weer voor naar de tuin.

Daar neemt de heer Dohle met zo'n krachtige handdruk af-scheid, dat Oma haar hand na afloop bekijkt, of in zijn greep haar vingers niet zijn vermorzeld.

Ook oom Diederick controleert de zijne met een van pijn ver-trokken gezicht.

Het vertrekkend bezoek strijkt de broertjes over het hoofd, onder de raadselachtige uitspraak: „Jullie zie ik misschien nog wel es!”

Akkie loopt met hem mee tot de steegdeur.

„Tot ziens dan maar, hè? Om vijf uur!”

„Wat zal er om vijf uur gebeuren?”, informeert Oma, met een kleine dwarse rimpel van ongenoegen tussen haar spaar-zaam begroeide wenkbrauwbogen. Ze moet niets hebben van zo'n geheimzinnig gekonkel achter haar rug. Als Akkie haar echter volledig tekst en uitleg heeft gegeven en daarmee ge-noegdoening hecht ze onmiddellijk haar hoge goedkeuring aan de onderneming. „'t Is voor je ouders een hele aanpak, maar als er een God is, zal Hij er hen voor zegenen”.

„'t Treft niet best, want Gon is er juist niet, morgen. Zou u 't zo lang zonder mij kunnen redden?”

„k Zou niet weten, waarom niet. Toen jij met je arm in ver-band liep, heb ik er vaak genoeg alleen voor gestaan”. Oma lacht welgemeend. De alleenheerschappij lijkt haar wel.

De reis verloopt geheel naar wens en zonder enige moeilijk-hed, van welke aard ook. (Wordt vervolgd)

VERTROUWENS-ADRESSEN
VOOR EIGEN

C. LIND & ZOON - Ao 1826
Kassiers en Commissionairs in Effecten
AMSTERDAM-C
Keizersgracht 564
Tel. 221444 - 4 lijnen
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen
TELEFOON 2725 (of 3100)

Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

N V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam Tel. 798604-53257

's-Gravenhage en omstreken
L. KORPEL Mauritskade 71
Soestdijksekade 692
SIGAREN
BEZORGING
VERZENDING
Tel. 180234-321960

Woninginrichting D. v. Halem & Zn.
KEIZERSTR. 145 - tel. 55.71.05 - SCHEVENINGEN
Uw adviseurs voor duurzame vloerbedek-kingen en exclusieve behangsels.

OOK HET KLEINE KARWEI
APPRECIËREN WIJ!
BOON's Schildersbedrijf
PIET HEINSTR. 62 — TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Drukkerij Lakerveld
Loosdunseweg 1079
Den Haag - Tel. 392330
in een **Periodieken**
verzorgde **Handels- en**
uitvoering **Reclamedrukwerk**

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag
De verzorging van uw haar is verzekerd bij:
E. BIERLING
DAMES- EN HERENKAPPER
Stevinstraat 194
Scheveningen
Telefoon 556955
Columbusstraat 260
Telefoon 394425

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuypersstraat 3 te Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij stichting.

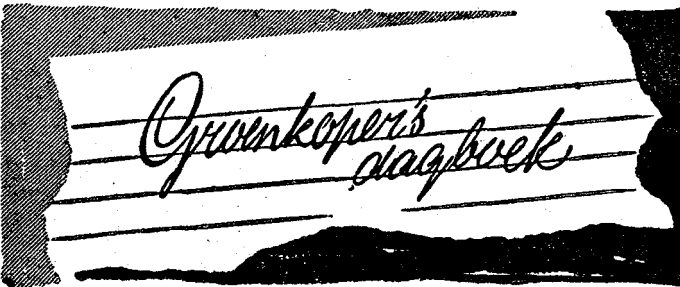
bestelnr.	omschrijving	prijs
81.	Waarom ben ik A.R.? door Dr J. A. H. J. S. Bruuns Slot	„ 0,50
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50
87.	De A.R.P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk	„ 1,25
88.	Nederlands Nieuw-Guinea	„ 0,50
90.	Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies)	„ 0,60
91.	Beginselformat (gewijzigd 10 januari 1934)	„ 0,10
92.	Kabinetformatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruuns Slot	„ 0,40
94.	Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956)	„ 1,—
95.	Subsidiering van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies)	„ 0,30
96.	Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies)	„ 0,60
101.	Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch (voor A.R.J.O.S. Studieconferentie 11 oktober 1957)	„ 0,75
102.	Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram	„ 0,75
103.	Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma	„ 0,75
104.	Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting	„ 0,60
106.	Stembus 1958 (drie schetsen rondom provinciegemeente)	„ 0,30
110.	Arjosschetsenbundel 1958	„ 0,90
111.	Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis	„ 0,40
Pas verschenen:		
112.	Woningbouw en huurbeleid (rapport College v. Advies)	„ 0,70
113.	Samen leven (referaten A.R.-J.O.S. Studieconferentie '58)	„ 0,90
114.	Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen)	„ 0,80
115.	Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruuns Slot (rede Algemene Beschouwingen Tweede Kamer op 30-9-'58)	„ 0,50
116.	Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers)	„ 0,40
117.	Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958)	„ 0,50
118.	Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuypersstichting	„ 0,95

12 JAN.

Het was vandaag tweehonderd jaar geleden dat de moeder van stadhouder Willem V (wiens stoffelijke resten onlangs te Delft zijn bijgezet), Anna van Hannover, overleed. Zij is nog geen vijftig jaar oud geworden. Op Herrenhausen, dat paleis van de Engelse koningen te Hannover, was zij als dochter van George II geboren. Maart 1734 huwde zij te Londen met Willem IV, met wie zij later te Leeuwarden of op het Loo verblijf hield. Toen de stadhouder in 1751 stierf werd prinses Anna met haar neef, de hertog van Brunswijk Wolfenbüttel, voogden over de nog jonge Willem V, in verband waarmee haar titel „Gouvernante” was. Met de politiek bemoeide zij zich intens, al was het voor haar een ondankbare taak. Velen verweten haar haar Engelse afkomst, anderen waren teleurgesteld dat deze geen voordelen voor de Republiek opleverde. In het interessant werk „de vorstinnen van het Huis van Oranje Nassau”, geschreven door Naber en de Neve is uitvoerig over prinses Anna geschreven. De Rotterdamse Dingdaegse Courant van 16 januari 1759 schreef bij haar overlijden: „s-Gravenhage den 14 January. Vrydag den 12 deser's nachts om 11 uren is Haar Coninkl. Hoogheyd Anna Croon-Prinses van Groot-Brittannien, Douairière van syn Vorstel. Doirl. den Heer Willem Carel Hendrick Friso, (Hoog. Ged.), Princes van Oranje en Nassau, Gouvernante der Verenigde Nederlanden, Moeder en Voogdesse van den tegenwoordige Vorst en Heere Willem V, Prins van Oranje en Nassau, Erf-Stadhouder der Zeven Vereenigde Provinciën, Capiteyn Generaal en Admiraal der Unie &c, na een Siekte van 3 weeken in den ouderdom van 49 jaaren, 2 maenden en 10 dagen op het Stadhouderlyk Quartier alhier, tot groote smerte der beyde Vorstelyke Telgen en van alle Inwoonderen overleden....”

13 JAN.

Na dit stukje historie van gisteren weer aan de slag voor de verkiezingen. Ik heb vandaag de stukken klaar gelegd voor het Partij Convent te

16 JAN.

Mensen, als die Pier in Scheveningen weer eens terug zou komen. En het kan! Aan die Pier heb ik goede herinneringen. Het zand eronder was altijd koel en vochtig, dat herinner ik mij nog. En je kon er een heel eind „in zee” lopen voor een dubbeltje. Er waren automaten en ballonnenverkopers. En als het vuurwerk was, dan hadden we plezier. Dat die Duitsers nu werkelijk geloofden dat de Engelsen aan die Pier hun slagschepen zouden doen meren? Op een kwade dag was de goede Pier weg. Doch er wordt nu in de leemte voorzien, als ik het goed begrepen heb. Bijna alle kranten hebben het nieuws gebracht. Slechts de Nieuwe Rotterdamse Courant is zeer in stijl gebleven. Die spreekt niet van Pier maar van Wandelhoofd. Dat deed mij herinneren dat ik eens met mijn grootvader, neefs en kennis van mijn grootvader van de Pier naar de Haagse Paralleleweg wandelde. „Je hebt nog goede benen” zeide de kennis tegen mijn grootvader. „Het zijn mijn eerste nog”, antwoordde die. Zo was hij. Altijd vol humor. Hij had bovendien een ijzersterk wandelhoofd.

17 JAN.

Naar het besloten Convent geweest, dat vergaderde bij het Lucas Bolwerk. Meer zeg ik er niet van, want de vergadering was besloten. Vele kennissen ontmoet, wier namen ik niet mag noemen. Een van hen had ik in zeker twintig jaar niet gezien. Hij is nu predikant in de gemeente A. Waar ook een neef van mij staat. Maar over hem hebben wij zaterdag niet gesproken. Wij spraken over onszelf, wij, ieder voor zich en gezamenlijk tegen elkander en over elkander. Dat kan zeer opbouwend zijn. Het was ook zo. Wij hadden nog vele jeugdherinneringen willen ophalen maar het Convent riep. Conventen zijn altijd streng. Misschien zien wij elkaar weer bij de Deputaten. Dan weer even praten bij de Deputaten!

William Frankoper

15 JAN.

„Aardige man, die Mikojan” heeft de filmster Sophia Loren, de Italiaanse, die met hem thee te New York dronk, gezegd. Ze zeide het na afloop van het samovar-uurtje in het Engels. Maar in die taal rijmt het ook. Mikojan zal Sophia ook wel aardig hebben gevonden. Hij vindt vele Amerikanen aardig en dan is het makkelijk reizen in Amerika. Of Mikojan een Mikojanus is, een Rus met twee aangezichten, weet ik niet. Ik wil dit niet beweren ook. Als hij het goede zoekt dan zal hij het goede vinden, als hij het kwade wil, zal hij het kwade ontmoeten. In ieder geval is zijn reisje door de U.S.A. een pracht reclame-reisje voor de USSR. Want deze vice premier maakt van zijn tocht wat elke vertegenwoordiger van een land niet zou kunnen.

14 JAN.

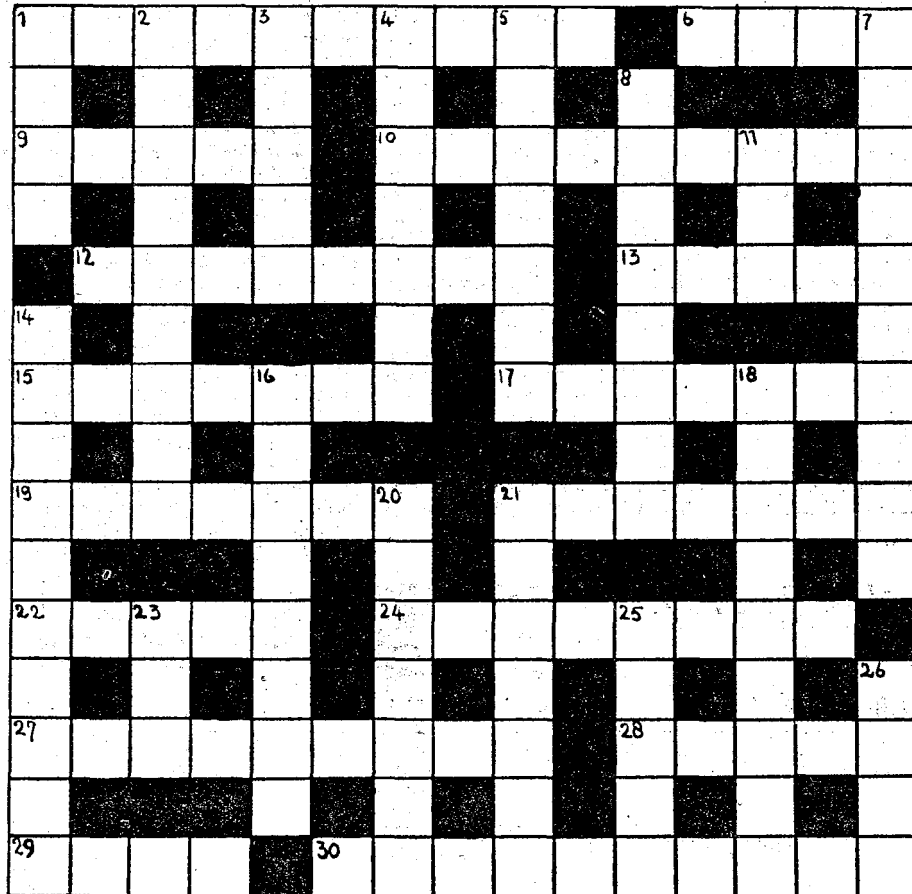
Ik heb minister Luns nog nooit zo fel gehoord als maandagavond voor de t.v. Hij zeide dat hij het wel merkwaardig vond, dat terwijl zijn Britse ambtgenoot met wie hij in bespreking was over de KLM-vluchten naar Singapore, in het ziekenhuis vertoefde,

KRYPTOGRAM

Horizontaal:
 1. een bepaald aantal letters bepaalde in het eind van de vorige eeuw de letterkunde. 6. onze M.P., die niet in het leger dienst doet. 9. als u 't centrum van een plaats op N. Guinea uitbreidt, kunnen er soldaten overnachten. 10. vuile broek van de Markers? 12. lawaai dat goud maakt als 't niet echt is. 13. lekker als 't zo uit de oven komt, maar een oude is een zeurkous. 15. dierlijk voedsel dat in mensenmonden kolder wordt. 17. wij Hollanders schijnen Goudse hoofden te hebben. 19. wat je proeft als je 't reeds geproefd hebt. 21. deze morgenvoorstelling vindt in de regel 's middags plaats. 22. dier dat met oudejaar nogal schrikbarend was. 24. de bagage schijnt je een goede reis toe te wensen. 27. het dier dat ons land beroemd maakte kan springen en zwemmen; maar zijn kroost schijnt eerst een rijtoer te maken. 28. plant die je tenslotte cadeau kunt krijgen. 29. dat wat er overblijft na een strooptocht heelt de wond. 30. worden hiermee de hoofddekseis van gala-uniformen genaaid; Nee, 't dient om vogeltjes te vangen.

Verticaal:
 1. wij Nederlanders kunnen er slechts zelfjes in bewaren; de Londenaren rijden er dagelijks in. 2. „ruiter”lijke mannen? 3. hierop bouwt de dominee zijn preek. 4. hoopt die je als visite aanneemt? Nee, deel van een spel dat je als vreemdeling op de planken brengt. 5. in de boerenoorlog schijnt de Engelse soldaat steeds met de zon in de rug gevochten te hebben; hoe komt hij anders aan deze naam? 7. Bevel aan een onzer rivieren om niet verder te lopen? Nee, zij dienen om kapotte pannen pan-klaar te maken. 8. zo noemt de schilder verfspatten die hij op een doek heeft gemorst. 11. de middelste letter maakt hier

deze man tot zijn vrouw. 14. hij heeft geen ijs nodig om zijn weg te vinden. 16. zo spreken kamerleden wanneer zij gewichtig willen doen. 18. deze mop-peraar zit tenslotte goed aan de grond vast. 20. arm dier; hoewel het in ge-

wijde omgeving ongeestelijk voedsel zoekt. 21. klein bekje voor een vrouwelijke onderdaan. 23. begerig naar een slaapje? 25. toestemming die niet met 26 vert. te combineren valt. 26. dit verkoopt een winkelier niet graag.

Oplossingen vorige puzzels

Horizontaal:
 1. slot, 4. Laban, 9. stem, 13. tor, 14. bijlagen, 16. Ina, 17. orgel, 19. sla, 20. aorta, 22. idus, 23. lava, 24. reet, 25. lak, 27. rasp, 29. mo, 30. madam, 31. lo, 33. Assen, 36. men, 37. blik, 39. Abe, 40. els, 41. duo, 42. Ens, 43. nicht, 45. ode, 47. marge, 49. de, 50. toren, 51. el, 52. flat, 55. ral, 56. eden, 59. Eros, 60. oven, 62. ronde, 64. om, 66. erker, 68. are, 69. Roemeen, 72. ene, 73. kerk, 74. prent, 75. Olst.

Verticaal:
 1. stop, 2. lor, 3. orgie, 4. lij, 5. als, 6. ballade, 7. aga, 8. ne, 10. tiras, 11. ent, 12. maat, 14. blut, 15. naar, 18. edele, 21. ovaal, 24. rosbief, 25. lamsoor, 26. kandeel, 28. plengen, 29. maand, 32. oksel, 34. sec, 35. net, 37. bom, 38. Ier, 44. haard, 46. drachme, 48. adder, 53. lener, 54. toer, 56. even, 57. enkel, 58. Irak, 61. fret, 63. ore, 64. oer, 65. men, 67. Ens, 70. op, 71. e.t.

Horizontaal: 1. zegswijs; 3. Vandaal; 7. varkensdrif; 9. Balkan; 11. knieën; 12. aan; 13. lapper; 14. apepak; 18. iet; 19. kattig; 21. stoter; 22. ramspoedig; 24. raderen; 25. kandeel.

Verticaal: 1. zeepbel; 2. werda! 4. Noren; 5. leefnet; 6. inbaar; 7. veldwachter; 8. fieltachtig; 10. nederig; 11. knijpers; 15. dakspaar; 16. steppe; 17. wartaal; 20. immer; 22. tijden.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Ons ideaal: Christelijke politiek door een

Christelijk Kabinet

Hieronder volgt de tekst van de door
Prof. Dr. J. Zijlstra ter Deputatenvergadering
uitgesproken rede

HET is nu ruim 2½ jaar geleden, dat ik in gelijke kwaliteit als vandaag — en, als ik mij wel herinner vanaf dezelfde plaats — het voorrecht had het woord tot onze deputatenvergadering te richten. Toen heb ik u mededeling gedaan van enkele persoonlijke factoren, die voor mij het al of niet aanvaarden van het lijstaanvoerschap tot een uitermate moeilijke beslissing hadden gemaakt.

Ook thans zou ik dat kunnen doen; de leden van het Centraal Comité weten, dat mijn wensen aanvankelijk in een andere richting waren gegaan.

Maar ik laat dat nu verder buiten beschouwing. Het is op een geheel andere kant van deze zaak, waarop ik thans met een enkel woord nader wil ingaan, omdat dit mij tevens een ge-

schikte aanloop biedt voor hetgeen ik u ter overweging zou willen geven.

Vertrouwen

Sedert 1952 heb ik — eerst met oud-collega Algera en thans met collega Van Aartsen — zitting gehad in het Kabinet; en wel in een Kabinet van brede samenstelling. Conditie voor een dergelijke samenwerking is, dat men enerzijds niet gedwongen wordt tot principieel onaanvaardbare compromissen, anderzijds dat men voldoende eigen stempel — het stempel n.l. van de eigen beginselen — op het beleid weet te drukken.

Wie zal nu beoordelen, of men daarin voldoende is geslaagd. Wellicht is het daarvoor thans nog te vroeg; maar één maatstaf kan en moet reeds thans worden aangelegd. Dat is het vertrouwen van de eigen partij, het vertrouwen van onze eigen Antirevolutionaire mensen.

En nu zie ik het zo. Gij hebt mij opnieuw geroepen, de Antirevolutionaire partij in deze verkiezingsstrijd aan te voeren. Dat heeft mij persoonlijk — ik zei dit reeds — voor een zware beslissing gesteld. Maar ik heb u vandaag ook dit te zeggen: ik mag daarin zien, dat uw vertrouwen in de A.R.-Ministers ongeschokt is gebleven. Met minder kunnen zij trouwens niet toe.

Antirevolutionaire Ministers, of zij zitting hebben in een parlementair, of in een extra-parlementair kabinet, of zij zitten in een Kabinet met of zonder bindingen t.a.v. geestverwante fracties, zij kunnen hun werk alleen doen, als zij zich geruggesteund weten door het vertrouwen, door de genegenheid, en vóór alles door het gebed van onze mensen.

Van dat vertrouwen heeft de Partij thans ondubbelzinnig blijk gegeven; ik ben u daar zeer dankbaar voor. Bovenal dank ik daarvoor God, die over het vaak zo moeilijke en vooral de laatste jaren politiek zware ministeriële werk deze zegen heeft willen geven.

Bezwaren van brede basis

Ik sprak reeds terloops over het feit, dat de Antirevolutionaire Partij (na de oorlog tot twee keer toe) heeft deelgenomen in een Kabinet van brede samenstelling. Reeds vóór de oorlog was deze figuur niet onbekend, zij het dat de brede basis toen door liberale —

Prof. Dr. J. ZIJLSTRA
tijdens het uitspreken
van zijn rede

thans door socialistische deelname werd getypeerd.

Belangrijke argumenten kunnen in een bepaalde tijd voor zulk een brede samenstelling worden aangevoerd. Gewichtig werk kan door zulke Kabinetten worden verricht en is in feite ook verricht. Nederland is een klein land. Vele beslissingen worden ons door factoren van buiten af opgedrongen. Zo breed mogelijke sociale samenwerking kan worden bevorderd door brede politieke samenwerking. Ook dat is in feite veelszins het geval geweest.

Dit alles wil echter niet zeggen, dat een brede basis door ons als een permanent na te streven ideaal wordt gezien. En daarmee verlaten wij de beschouwing van het verleden en richten wij het oog op de toekomst; of meer in het bijzonder op de zeer nabije toekomst, die aanvangt de 13e maart.

Een brede-basis-constructie, die lan-

gere tijd heeft geduurd, stuit op bezwaren. De duidelijkheid van de politieke keuze komt in gevaar. Grenzen vervagen. De mensen gaan steeds moeilijker begrijpen, hoe het mogelijk is dat men in de verkiezingsstrijd elkaar fel bekampt en daarna elkaar toch weer vindt in een Kabinet. De tegenstelling oppositie — regeringspartij vindt men in de Kamers niet of nauwelijks terug. Het gevaar dreigt, dat men m.b.t. zulk een brede basis tot een politiek „levenslang” wordt veroordeeld. De bezwaren laten zich vermenigvuldigen, en de vraag rijst: Wat dan?

Gebroken rietstaf

Er zijn er, die daarop vandaag een zeer eenvoudig antwoord hebben, dat — naar men meent — daarom dan ook de deugd van de eenvoud heeft.

Helaas niet de deugd der politieke waarachtigheid.

Uit de liberale hoek wordt namelijk het volgende antwoord gegeven: De V.V.D. zal niet deelnemen aan een Kabinet met socialisten. Voor ditmaal dus niet de leus „het roer moet om”, want die leus zal men van de V.V.D. zeker niet meer geloven; thans is de leus „voor een Kabinet zonder socialisten is de V.V.D. uw enige garantie”. De enige garantie, want van de K.V.P. en de C.H. weet men het toch niet precies (aldus nog steeds de V.V.D.), de A.R. zou misschien nog iets kunnen zijn, ware het niet dat hun lijstaanvoerder een bekende brede-basis-enthousiast is. Het lijkt mij voor de politieke duidelijkheid gewenst over deze stellingen, die in de komende weken nog wel meer zullen worden aangehoord, thans iets te zeggen; met name wil ik enkele feiten in uw herinnering terugroepen.

Lang voordat ik mij met een brede-basis had beziggehouden, was er een heer Oud, die de P.v.d.A. mede-oprichtte en van deze partij hoofdbestuurder werd. Hij nam zitting o.a. met socialisten van vóór de oorlog — niet in een Kabinet — maar in een partij; niet in een tijdelijk samenleven in een regeringsteam, maar in het blijvende en hechte verband van één partij.

Een vergissing, een kapitale blunder, het zij zo. Het recht zich te vergissen is een elementaire menselijke vrijheid. Wie echter gedacht zou hebben, dat daarna een gepaste bescheidenheid te bewonderen zou zijn geweest, hij vergiste zich deerlijk. Al spoedig daarna — de V.V.D. was inmiddels opgericht — moest het roer om. En wat volgde in

• *Vervolg op pag. 12*

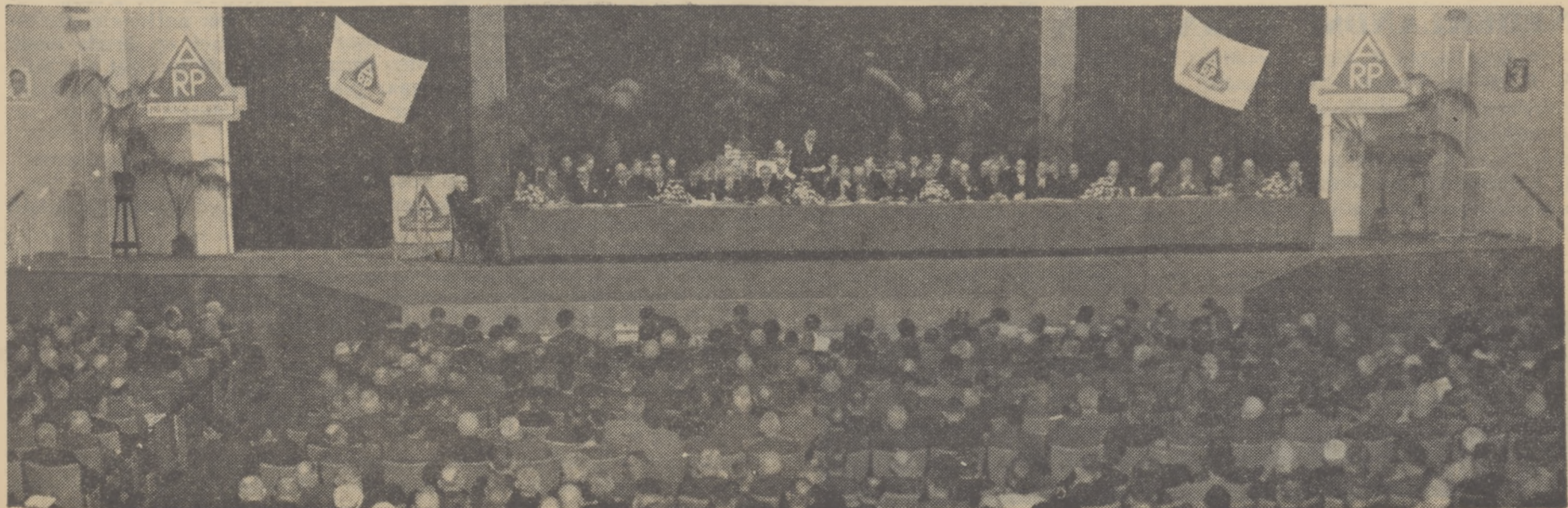
Deputaten- vergadering 1959

De grote zaal van Tivoli in Utrecht was zaterdag jl. geheel gevuld met honderden afgevaardigden van kiesverenigingen en gasten van de A.R.-partij.

Der traditie getrouw werd hier de Deputatenvergadering gehouden. Het program van actie en de kandidatenlijst zijn door deze vergadering vastgesteld. Achter de grote bestuurder zat twee rijen dik het gehele Centraal Comité. Geheel links de 93-jarige heer L. F. Duymaer van Twist, die de gehele vergadering bijwoonde.

De openingsrede van dr. Berg-huis vindt u op pagina 4 en 5. De rede van Prof. Zijlstra op pag. 1 en 12.

Een verslag van de toespraken van dr. Bruins Slot, ds. Klusener en dr. Schouten en een overzicht van het verder ter Deputatenvergadering verhandelde, is opgenomen op pagina 6 en 7.

Na de Deputatenvergadering:

IEDEREEN EN OVERAL VAN START

HET begrip „Partij in Actie” heeft in de afgelopen week zijn hoogst denkbare uitingsvorm gekregen in de bijeenkomst van de Deputaten Vergadering. Zij heeft er voor gezorgd dat de verkiezingscampagne thans overal in ons land kan worden gestart.

Over die Deputaten Vergadering op deze plaats niets meer. Het hele blad staat daarover immers vol. Het allesbeheersende sein dat zij gegeven heeft luidt: NU VAN START!

Verkiezingsbijeenkomsten alom in het land.

TALRIJKE vergaderingen zullen in de komende weken worden gehouden. Bezoekt ze zoveel mogelijk, want mede daar worden — als het goed is — de informaties gegeven en 't vuur van de toewijding ontstoken die nodig zijn om, ieder voor zich in haar of zijn omgeving, persoonlijke propagandisten voor onze partij en haar zaak te kunnen zijn.

Wij kunnen niet al die bijeenkomsten, belegd door Kiesverenigingen, Centrales of door de Arjos hier noemen, dat is duidelijk. Slechts die bijeenkomsten die we Centrale Verkiezingsbijeenkomsten noemen. En die in samenwerking tussen het Centraal Comité en de Kamercentrales of centraal door Arjos worden belegd vindt u op pag. 10 van dit blad vermeld.

Ons blad zou onleesbaar worden indien al die tientallen, wellicht honderden vergaderingen die wekelijks plaats vinden daarin zouden moeten worden geannonceerd.

En toch horen ze wijd en zijd in de omtrek bekend te zijn.

We maken hier één uitzondering: Dat is voor de jaarlijkse Partijdag die de Bondskiesvereniging in de Haarlemmermeer — thans in het teken van de naderende stembus — op 11 februari in de Nieuwe Beurshal te Hoofddorp belegt. De zaal kan 1000 mensen bergen en die moeten er komen. Laten Hoofddorp en omgeving deze 41ste Partijdag tot een succes en een zegen mogen maken!

DE LECTUURSTROOM HOUDT AAN.

MEN heeft het alom begrepen dat verkiezingstijd tevens ledenwerftijd is. Baarn gaat de oogst binnenhalen na honderden circulaire te hebben verspreid. Uit die plaats waar het enthousiasme hoog opvlamt werden ook belangrijke privé-bedragen op de girorekening van het Centraal Comité overgeboekt. Hartelijk dank. Die erkentelijkheid geldt ook andere

leden elders in het land, met name een milde gever uit Den Haag.

„De liefde tot de goede zaak is iedere A.R. aangeboren”, zou men met een variant op Vondel bijna zeggen als men al deze bewijzen van mee-willen-helpen ziet.

Een mooi staaltje: het bestuur van een kiesvereniging besloot tot een persoonlijke rondgang ten gunste van de strijdkas. De secretaris zou een „speciaal geval” gaan opzoeken. Nu die keek inderdaad wat grimmig.

Maar hij zei: „je bent een jaar te laat. Maar hier heb je de contributie voor 1958 (f 25.00) en hier de contributie voor 1959 (f 25.00) en daar nog wat voor de strijdkas (f 150.00)”. Het bestuur had gedacht dat er mis-

schien, als het meezat, wel een tientje te halen zou zijn.....!!

Maar nu weer de ledenstroom, waarbij de prestatie niet alleen in het grote getal schuilt.

Daarom vermelden we ook verheugd dat Vianen 6 nieuwe leden meldde en De Bilt 7.

Rotterdam (V) deed 9 nieuwe leden inschrijven en Drachten — dat regelmatig van zich doet spreken — meldde 11 nieuwe leden.

Een prachtig voorbeeld van de werfkracht van A.R.-Post leverde Winsum (Gr.) waar men 26 nieuwe leden inschreef. Een prachtig staaltje van samenwerking tussen 't C.C. (dat de A.R.-Post uitgeeft) en de kiesvereniging die de „nazorg” gewetensvol voor haar rekening neemt. Maar de klap op de vuurpijl geeft toch Maasdijk, waar Dr. J. Schouten op 28 januari de feestrede uitsprak bij de herdenking van het 40-jarig bestaan van de kiesvereniging die toen 145 leden telde.

Even later was het getal met 44 gestegen, want de Arjos ter plaatse vond dat een passend en zelfs het bestuur verrassend geschenk in deze vorm wel gelegen zou komen.

Onze hartelijke gelukwensen aan de K.V., maar niet minder aan de Arjos.

EEN PAAR TIPS.

1. Volgende week kan op vele plaatsen de aankomst van de aanplakbiljetten worden verwacht.
2. Het eerste stroobiljet „A.R.-Boodschap” wordt met spoed gedrukt en toegezonden.
3. De K.V. te Den Dolder draait op 9 februari de Cefa-film „Gustav Stresemann” (duur 1½ uur). De Cefa bleek bereid voor dit goede doel de huurprijs te halveren..... Nadere inlichtingen op het Cefa Centraal Bureau, Utrechtsestraatweg 10, Hilversum. Telefoon K 2950-1378.

BREDE BASIS

„EEN kabinet op brede basis”, dat is een term uit de Nederlandse parlementaire geschiedenis. Sedert 1889 was het de vraag geweest: een rechts of een links kabinet? Links betekende liberaal. Rechts was een kabinet van de coalitie. Toen in 1905 de coalitie 48 zetels kreeg en de liberalen en socialisten samen 52, toen juichte de vrijzinnigheid: 52-48-hi-ha-ho. Het werd al gauw ho!, want het liberale kabinet De Meester sneuvelde twee en een half jaar later. Maar de strijd bleef, rechts óf links.

IN 1933 vormde dr. Colijn een kabinet op brede basis. Het eerste kabinet, dat die naam mocht dragen. De drie coalitie-partijen deden mee, en twee linkse partijen, nl. de liberalen en de vrijzinnig-democraten. De socialisten niet. Die droomden toen nog van onwettige acties; van de „dappere ongehoorzaamheid”.

Dr. Colijn had géén voorkeur voor de brede basis. Maar hij zag geen andere mogelijkheid. Het was gebleken, dat van een coalitie-kabinet geen krachtig beleid kon worden verwacht, omdat er onvoldoende saamhorigheid was. Een deel van de Rooms-Katholieke leden hielp immers mee, om de Vlootwet te verwerpen, zodat er niet voor een behoorlijke maritieme verdediging van Nederlands-Indië kon worden gezorgd. En de R. K. fractie wilde niet meewerken aan het bestendigen van een coalitiekabinet, toen de C.H. fractie in de Tweede Kamer samen met de S.G.P. en de linkerzijde een aanval deed op het gezantschap bij de Paus. (Dat gezantschap is nu permanent en geen enkel amendement om het af te schaffen, heeft meer een kans...)

Omdat er geen reële mogelijkheid was voor een coalitiekabinet, daarom koos dr. Colijn voor een kabinet-op-brede-basis.

IN 1937 heeft hij getracht, opnieuw zulk een kabinet op brede basis te vormen. Maar hij hoopte, dan tevens tot uitdrukking te brengen, dat zulk een basis verenigbaar was met een streven naar een positief - christelijke politiek. Hij meende een geestelijke verschuiving op te merken, zodat er ook links positieve krachten waren wakker geworden, die een christelijk beleid zouden kunnen aanvaarden. De heer Oud heeft hem die illusie ontnomen. „Positief-christelijk”, dat was voor hem onaanvaardbaar. Niet omdat er ook „negatief-christelijke beginselen” bestaan, maar omdat hij in de formulering van dr. Colijn het streven onderkende, om het gezag van de Heilige Schrift in de politiek te doen gelden. En dat streven wees de heer Oud radicaal en principieel af.

NA de bevrijding hebben de A.R. een kabinet op brede basis niet zonder meer afgewezen. Wel natuurlijk de scherts-poging die door de heren Drees en Schermerhorn in 1945 werd ondernomen, om hen voor spek en bonen mee te laten doen. Er was een stoel beschikbaar, mits de A.R. het program van de heren Drees en Schermerhorn zonder poging tot wijziging wilden aanvaarden, en mits zij geen aanspraak maakten op een portefeuille die op beslissende wijze met het beleid te maken had. Het kabinet moest Rood-Rooms zijn, met een onschuldige Protestans-Christelijke aanvulling. Daarvoor zijn de A.R. niet te vinden geweest.

Later werd het nóg duidelijker Rooms-rood, onder leiding van de heer Beel, die de A.R. niet eens vroeg, omdat hij wel wist, dat zij zich toch niet met de Rooms-rode Indië-politiek konden verenigen. Wel bleek later, dat de V.V.D. in zulk een combinatie een der sleutelposities kon bezetten, en de liberale minister van buitenlandse zaken, de heer Stikker, die mee ten strijde was getrokken onder de leuze: Hebt u ook genoeg van Soekarno? was een van de pleisters voor de soevereiniteitsoverdracht.

Ook in 1952 hebben de A.R. zich bereid verklaard, aan een kabinet op brede basis mee te werken. Maar op twee duidelijke voorwaarden. Dr. Schouten heeft dit bij de besprekingen duidelijk laten uitkomen. Het kabinetsprogram moest er de bliken van geven, dat met de A.R. wensen ernstig rekening was gehouden. En zij moesten een plaats in het kabinet hebben, die duidelijk deed zien, dat zij niet voor spek en bonen meededen. Toen aan die beide voorwaarden was voldaan, traden zij toe.

IN normale omstandigheden zouden zij bij een nieuw overleg over een kabinet op brede basis weer die beide voorwaarden stellen. Maar de omstandigheden zijn niet normaal. Het abnormale is, dat zij zich nu moeten bezighouden met een derde vraag. Deze vraag: is het mogelijk, een kabinet te vormen, waarbij de ministers werkelijk ministers der Kroon zijn en geen vooruit geschoven posten van de fractie? De socialisten vinden blijkbaar die vraag overbodig of ongepast. Zij hebben in de praktijk bewezen, dat zij een kabinet op brede basis geestelijk en politiek niet aankonden. Zij namen het dr. Drees kwalijk, als die in de Kamer sprak over het vruchtbare overleg in het kabinet, dat tot aanvaardbare compromissen leidde. „Een sprookje” hoonde de heer Burger.

De socialisten willen wel een kabinet op brede basis, mits hun ministers in dat Kabinet de tirailleurs zijn van de fractie en het overleg wordt vervangen door de beslissing onder druk en dreiging. En daarvoor zijn de A.R. niet te gebruiken. Zij verzetten zich, niet alleen uit een gevoel van fierheid en onafhankelijkheid, maar meer nog, omdat zij begrepen, dat zulk een door de socialisten begeerde situatie in strijd is met 's lands belang, met een gezonde politieke opvatting en met het nationale staatsbestel. Daarom kan bij een gesprek over een kabinet op brede basis voortaan de vraag niet meer worden vermeden, of het kabinet een zelfstandig kabinet zal kunnen zijn, waar geen enkele fractie briefjes onder de deur schuift met directieven voor „de eigen ministers”.

DR. Colijn was de eerste, die begon met een kabinet op brede basis. Niet, omdat hij het als zijn hoogste ideaal beschouwde.

Nog minder, omdat het verlangen naar een positief-Christelijk beleid in hem was verbleekt.

Dat verlangen is ook in ons hart.

Wij hebben niet de onconstitutionele voorbarigheid van de heer Oud. Wij zijn ons bewust, dat de Koningin een formatie benoemt en de opdracht formuleert. Wij wijzen geen enkele gesprek bij voorbaat en voor altijd af.

Maar wij zeggen wel héél duidelijk, in welke richting ons verlangen gaat. Naar een kabinet, dat uitdrukking geeft aan ons politiek belijden, dat Christelijke politiek, politiek „naar uitwijzen van het Heilig Evangelie”, roeping en ideaal blijft.

Dat zeggen wij in deze dagen tot ons volk. En wij hopen het ook voorop te stellen, als na de verkiezingen de kabinetsformatie aan de orde komt.

Lees vooral ook de belangrijke mededelingen op pagina 10

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef K 1700-115935 Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

STALEN STEIGERS

HOOGVLIEP
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

* * * Duymaer van Twist

Het was in de tijd van Koning Willem III, in de dagen van Heemskerk, de laatste grote conservatief, in het jaar dat Prinses Wilhelmina haar achtste verjaardag vierde. Toen werd er in 1888 dus, een Deputatenvergadering gehouden. Onder de deputaten was ook de heer L. F. Duymaer van Twist. In 1959 werd wéér een deputatenvergadering gehouden. En de heer Duymaer van Twist was van het begin tot het eind aanwezig.

En daartussen was, op al die deputatenvergaderingen, gepresideerd door dr. Kuyper, door Bavinck, door Colijn, door Schouten, de heer Duymaer van Twist aanwezig.

Wel een voorrecht, welk een zegen! Hij heeft het eerste coalitie-kabinet meegemaakt, het kabinet Mackay. Hij heeft de grote verkiezingslag in Steenwijk meegemaakt, waarbij de liberalen werden verslagen, en Duymaer van Twist werd gekozen. Hij heeft de revolutie-poging van Troelstra mee weerstaan en hij was de man van de B.V.L. Zijn leven is nauw verweven met de geschiedenis der A.R. partij. En wij danken God, dat hij ook ditmaal weer in ons midden mocht zijn.

* * * Gelijk gebreid?

Er moest geld zijn voor de verkiezingsactie.

Een ijveraar voor het verkiezingsfonds zei tegen 'n kennis: ik verwacht van u 25 gulden extra. Als zoengeld. Want u is geabonneerd op een blad, dat de A.R. politiek geregeld bestrijdt. Voor die propaganda tegen ons beginsel betaalt u per jaar ook 25 gulden.

Ik verwacht van u dus niet 25 gulden, maar 25 gulden boven het bedrag, dat ik anders zou vragen. Dan heeft u het financieel gelijk gebreid.

Of het daarmee geestelijk ook in orde is gemaakt, dat moet u nog maar eens nader bekijken.

* * * Slagvaardig

Er wordt heel wat gevraagd van de besturen van de Kiesverenigingen. Wat vooral gevraagd wordt is slagvaardigheid.

Die slagvaardigheid moet blijken onder meer in de snelheid, waarmee de zaken worden behandeld. Een voorbeeld.

Het Centraal Comité stelt een strooibiljet gratis beschikbaar. En daarna een complete krant. Of een mooie folder. Het is zaak, terstond te bestellen. En te zorgen, dat de lectuur geen twee dagen bij de secretaris blijft liggen, als zij is bezorgd. Zij moet de deur uit. Zij moet snel aan de adressen worden bezorgd. Wanneer het bestuur van een Kiesvereniging zulk eenvoudig werk niet zonder hapering kan regelen, dan hapert er meer.

Alle besturen worden nu op eenvoudige wijze getest. En wij vertrouwen dat zij slagvaardig zullen blijken te zijn.

* * * Meer dan verveling

Wijlen minister J. A. de Wilde zei eens, dat een mens niet te lang minister moet blijven. „Dan gaat zijn gezicht aan de Kamer vervelen en dan worden de heren kribbig”.

Er zijn ministers, die het hebben ondervonden. Maar met de „brede basis” is er nog iets anders aan de hand. Méer dan verveling. Minister Zijlstra heeft dat op de Deputatenvergadering nog eens duidelijk gezegd. Wij willen graag een duidelijke principiële politiek.

Maar bij een kabinet op brede basis gaat die duidelijkheid langzamerhand te loor.

Een kabinet op brede basis kan in een bepaalde situatie noodzakelijk zijn. En dan is het plicht, daaraan mee te werken, als aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan.

Maar er zijn grote bezwaren. Die worden groter, die kunnen te groot worden, als er een verkeerde gewenning komt. Als we gaan denken, dat het een normale zaak is.

* * * Toen ik....

Als de heer Oud aan het woord is, spreekt hij graag over het verleden. En hij weet er heel wat van, met name van de parlementaire geschiedenis.

Als hij over het verleden spreekt, heeft hij het vaak over zijn verleden. Om te betogen, dat hij altijd gelijk heeft gehad of uiteindelijk gelijk heeft gekregen.

Welk een blik en welk een inzicht! Maar hij is daarbij relatief.

Hij kiest, wat het goed doet voor de tribune. Hij is kritisch, behalve tegen zich zelf. Dat is trouwens ook moeilijk, voor iedereen. En ook voor de heer Oud.

Nu moet je toch ophouden!

MEN kan van de pas afgetreden socialistische Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid veel zeggen. Maar één ding staat vast: men kan hem niet verwijten, dat hij in het parlement een vurig voorvechter was van een verkorting van de arbeidstijd. Want ten opzicht van dat, zo belangrijke, punt hield hij de boot stevig af.

Dat deed hij trouwens niet alleen.

Dat deden van het vorige kabinet ook de socialistische Minister-President, Dr. Drees, en de even socialistische Staatssecretaris van Sociale Zaken Mr. Dr. van Rhijn.

Hun afwijzende getuigenissen over een spoedige werktijdverkorting zijn klaar en duidelijk -, en die getuigenissen zijn waarlijk niet van vandaag of gisteren. Ze lopen op z'n minst genomen van 1955 af.

Op 22 november van dat jaar verzocht de staatssecretaris van Sociale Zaken aan de Sociaal-Economische Raad om een advies over het vraagstuk van de werktijdverkorting. Tussen de regels door werd duidelijk gemaakt, dat er niet zo'n razende haast was bij het uitbrengen van het advies. En voor alle zekerheid werd er bij gezegd, dat „er op het moment nog zodanig overwegende bezwaren tegen een verkorting van de arbeidstijd zijn aan te voeren, dat daaraan in de eerste jaren nog niet kan worden gedacht.”

Een jaar later maakte ook minister Suurhoff nog eens duidelijk, dat er helemaal geen spoed betracht behoeft te worden. Hij deed dat in zijn op 21 november 1956 ingezonden Memorie van Antwoord ten aanzien van hoofdstuk XII van de rijksbegroting voor 1957. Hij weigerde (opnieuw) om het aan de S.E.R. gevraagde advies alsnog het karakter van een spoedadvies te geven. En hij zei er bij, dat er geen factoren waren om aan het vraagstuk van de werktijdverkorting een grotere urgentie te verlenen.

Intussen deed de socialistische Staatssecretaris in Genève — zelfs in 1957 nog — zijn uiterste best om te voorkomen, dat de verkorting van de arbeidstijd als punt van behandeling op de agenda van de in 1958 te houden

Internationale Arbeidsconferentie zou worden geplaatst.

Op 4 april 1957 verklaarde dezelfde Staatssecretaris in de Eerste Kamer nadrukkelijk: „Wat het nationale probleem (van de werktijdverkorting) betreft, zijn er bepaald geen redenen om de arbeidstijd aan de orde te stellen. Wij staan in Nederland niet te dringen om tot een verkorting van de arbeidstijd te komen. Wij geven aan tal van andere maatregelen op het ogenblik prioriteit”.

In de op 21 november 1957 ingezonden Memorie van Antwoord rijksbegroting 1958 was het minister Suurhoff weer die de boot afhield. Ook al zou de concurrentiepositie ten opzichte van het buitenland een verkorting van de arbeidstijd toelaten — zo verklaarde hij —, dan is het nog de vraag „of aan de vervulling van andere sociale desiderata niet de voorkeur zou worden gegeven”.

In de zitting van de Eerste Kamer van 22 april 1958 was de socialistische minister nog duidelijker. **Op den duur** — en daarop legde hij, zoals hij zei, de nadruk —, **open den duur** zou Nederland wel mee moeten gaan op de weg naar een kortere werktijd. Maar dan zou eerst een aantal economische voorwaarden vervuld moeten zijn. En overigens herhaalde hij — wat ook al in

1955 aan de S.E.R. was gezegd —, dat er, „op het moment (nu dus het moment van 22 april 1958!) nog zodanig overwegende bezwaren tegen een verkorting van de arbeidstijd zijn aan te voeren, dat daaraan in de eerste jaren nog niet kan worden gedacht”.

Tenslotte — om nu maar niet meer te noemen — verklaarde Dr. Drees op 1 oktober 1958 in de Tweede Kamer, dat het inmiddels op 11 juli uitgebrachte advies van de S.E.R. **nog niet behandeld** was. En in het vervolg van zijn betoog gaf hij duidelijk te verstaan, dat hij althans niet geneigd was om de werktijdverkorting als een eerste prioriteit te zien.

Al met al: de feiten zijn duidelijk. De socialistische ministers die bij deze zaak betrokken waren, mitsgaders de socialistische Staatssecretaris van Sociale Zaken, hebben weinig of niets nagelaten om te demonstreren, dat zij voor een spoedig begin van de werktijdverkorting de borst niet nat zouden maken. En tot aan hun vertrek is dat niet veranderd.

Maar nu is het ook socialistische N.V.V. plotseling met een wonderbaarlijke onthulling gekomen. In een deze week gepubliceerde verklaring zegt deze vakcentrale: „Het is het N.V.V. bekend, dat de vorige minister van Sociale Zaken een beslissing over de verkorting van de werktijd in een vergevoerd stadium van voorbereiding had”. Zo vergevoerd zou die voorbereiding zijn, dat het N.V.V. het maar onbegrijpelijk vindt, „dat het tegenwoordige kabinet op basis van deze voorbereiding geen beslissing heeft kunnen nemen”.

Een mens-in-zn'-gewone-doen zou zeggen: „Nou moet je toch ophouden, zeg!”.

Want tot aan het vertrek van de socialistische ministers is er niets, geen grein, dat wijst op een zo plotselinge omkeer in hun opvattingen als we nu uit de onthulling van het N.V.V. zouden moeten geloven. Tot het laatste hebben ze getuigd tegen een spoedige invoering van een verkorting van de arbeidstijd. Ook de heer Suurhoff.

Wat dan van dit alles te denken? Er zijn twee mogelijkheden: of de onthulling van het N.V.V. is onjuist of ze is juist.

Is ze onjuist —, dan stellen de geestverwanten van de heer Suurhoff hem ten onrechte voor als een man, die in staat is om met een wijziging van de politieke situatie in het vooruitzicht griezelig snel opvattingen te verloochenen, die hij als socialistisch minister door dik en dun verdedigde.

Is de onthulling van het N.V.V. juist (en waarom zouden we daar eigenlijk aan twijfelen?) —, dan is het op z'n zachtst gezegd hoogst eigenaardig, dat de heer Suurhoff als minister van de Kroon wél een socialistische vakcentrale maar niet het parlement over de wijziging in zijn opvattingen informeerde.

Maar misschien gaat het hier allemaal niet om. Misschien moet er alleen maar op gelet worden, dat de onthullende mededeling van het N.V.V. midden in de verkiezingsstrijd komt. Want daarmee is dan veel verklaard-, maar de feiten veranderen er niet door.

C. van Nierop

Sollicitanten worden opgeroepen voor de functie van

Secretaris A.R.J.O.S.

wiens bureau is gevestigd in het partijbureau te 's-Gravenhage. Middelbare schoolopleiding, administratieve alsmede organisatorische aanleg vereist. Kennis van de A.R.J.O.S. gewenst.

Eigenhandig geschreven sollicitaties met uitvoerige inlichtingen binnen 14 dagen na het verschijnen van dit blad, te richten aan de voorzitter van de Nat. Organisatie van Anti-revolutionaire Jongeren Studieclubs, Stationsstraat 76, Scheemda.

Onze hartelijke gelukwensen voor Prinses Beatrix die vandaag haar een-en-twintigste verjaardag viert.

KISTEN- EN KRATTEN- FABRIEK

KIEMBAKKEN

FIRMA D. A. DE MAN & ZOON
MOERKAPELLE - TEL. 01793-332

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz-enz

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Glessendam - Telefoon 62

Dr. BERGHUIS: AANGORDEN TOT D

DAT de politieke verhoudingen in ons land en met name de basis, waarop sinds 1956 de samenstelling van het kabinet berustte, niet gezond waren is onzerzijds in de laatste jaren reeds duidelijk geconstateerd en ook uitgesproken.

Toch vindt deze deputatenvergadering plaats op een tijdstip en onder omstandigheden, zoals wij die een paar maanden geleden niet op zo korte termijn hadden verwacht en ook niet konden verwachten.

In mijn openingsrede voor de vergadering van het Partijconvent op 25 oktober jl. meende ik te kunnen opmerken — en dat was toen ook wel het algemeen gevoelen —, dat bij de algemene beschouwingen in de Tweede Kamer wel was gebleken, dat de feitelijke positie van het toen zittende kabinet — zij het dan ook meer op negatieve dan op positieve gronden — op dat tijdstip niet wankel was.

Ik stelde toen, dat het belangrijk was, dat allen, die het aanging zich erop moesten voorbereiden, om waar mogelijk gezondere verhoudingen te bewerkstelligen op het ogenblik, dat het eraan toe zou zijn. Doch ik voegde daaraan toe, dat op dat moment niet te zeggen was, wanneer dat tijdstip zou zijn aangebroken en dat het, normaal gesproken, op zijn vroegst in 1960 aan de orde zou komen. En slechts zes weken later, op 11 december, ontlastte zich in de Nederlandse politiek een bui van een plotselinge hevigheid, zoals wij die in ons Nederlandse politieke klimaat nauwelijks kennen. En deze bui veroorzaakte een voor ons land ongebruikelijke lawine van snelle gebeurtenissen, beginnende met een fel conflict tussen de socialistische ministers en de meerderheid van de Tweede Kamer, gepaard gaande met een onbegrijpelijk op scherp stellen door de Minister van Financiën van de zaak van geschil, gevolgd door een kabinetscrisis, de totstandkoming van een tijdelijk overgangskabinet, een besluit tot Kamerontbinding en thans haar voortzetting vindende in de voorbereiding van Tweede Kamerverkiezingen op korte termijn en in een feitelijk reeds aangevangen felle verkiezingsstrijd.

Evangelische strijd

Dit zijn de omstandigheden, waaronder uw vergadering vandaag min of meer spoedeisend is bijeengeroepen ter afdoening van een aantal voor partij en land belangrijke zaken. En als zodanig is het daarom vandaag dan ook voor ons een verheugende dag. Immers het zijn voor de Anti-Revolutionaire Partij altijd hoogtijdagen en verkwikkende momenten geweest in Deputatenvergadering bijeen te zijn. Het hart van onze partij — en dat is ook na de reorganisatie van 1955 zo gebleven — klopt in haar plaatselijke kiesverenigingen. En het is goed en belangrijk om in weken van ernstige politieke spanningen en in het besef van onze christelijk-politieke en nationale verantwoordelijkheid met het oog op de komende verkiezingen als zo breed mogelijke vertegenwoordiging van het anti-revolutionaire volksdeel bijeen te zijn.

Moge de gemeenschappelijke band, die ons bindt en die ons wezenlijk in het hart verenigt, in ons samenzijn vandaag duidelijk en stimulerend en verkwikkend naar binnen en naar buiten tot uitdrukking komen. Laat ook deze Deputatenvergadering, door haar aard en samenstelling uiteraard nog in versterkte mate, demonstreren, wat wij van de

vergadering van het Partijconvent gewend zijn, nl. dat de A.R. Partij, wat men ook van haar mag zeggen, ondanks soms ondervonden kritiek en aanvallen, ondanks ondergane teleurstellingen en tegenslagen, en in het besef van eigen tekortkomingen, is een warm-levende zaak, welker levenskracht is uitgeheven boven menselijke zwakheden. Opdat wij ons aangorden tot de evangelische strijd, zoals die in wezen het bestaan van onze partij bepaalt, nl. voor een staatkundig bestel in Bijbelse gehoorzaamheid.

Noodsprong

Er is in de afgelopen weken tijdens en na de decemberconflicten in de Tweede Kamer zowel in die Kamer als ook en vooral in de pers en op politieke vergaderingen uitvoerig stilgestaan bij en gediscussieerd over de directe en concrete oorzaken van de uitbarsting welke tijdens de behandeling van bepaalde belastingvoorstellen plaats vond. Ik wil daarop niet ingaan. Mocht daartoe in dit stadium alsnog aanleiding zijn, dan ligt dat meer op de weg van diegenen onder ons, die bij de gang van zaken rechtstreeks betrokken zijn geweest.

Ik wil ook zeker niet ontkennen, dat deze discussie over de oorzaken noodzakelijk is gebleken en dat er vooral aanleiding is de door de socialisten op touw gezette legendevoering als zou in het geding zijn geweest hun strijd voor de armen tegen de strijd der anderen voor de rijken, als demagogische duimzuigerij aan de kaak te stellen.

Het is overigens wel opmerkenwaard, dat het nu uitgerekend de Partij van de Arbeid, die zich blijkbaar het langst en zelfs tot voor kort het meest wel gevoelde bij de politieke situatie der laatste jaren, is geweest, die de kat de bel heeft aangebonden (de Fakkeldragersrede van Mr. Burger) en de zaak in de Kamer op scherp heeft gesteld: De door deze partij, sinds haar hausse bij de verkiezingen van 1956, in eigen kring ervaren kentering, de niet meer te bagatelliseren meningsverschillen ten aanzien van zeer essentiële politieke zaken als be wapening, Nieuw Guinea, en andere, en de verkiezingsuitslagen van 1958, zullen wel tot de begane noodsprong — en iets anders kan het van de kant van de Partij van de Arbeid nauwelijks geweest zijn — hebben geleid.

Het is van belang voor de politieke ontwikkeling in de naaste toekomst in het oog te houden, dat de directe redenen van het conflict van 11 december jl. niet op zichzelf kunnen worden gezien en als zodanig zelfs niet van wezenlijke aard zijn. Dit conflict, waarbij zich overigens op het moment daarvan stellig ook rechtstreeks duidelijke tegenstellingen omtrent de verhouding van regering en Staten-Generaal en van ministers en fracties tussen de Partij van de Arbeid en andere partijen openbaarde, was tenslotte slechts een incident, waarin verder grijpende en van oudere datum zijnde spanningen tot een uitbarsting kwamen. Als men dat zou miskennen, zou men zich eerlijk gezegd, moeten afvragen of het in geding geweest zijnde punt omtrent een termijn van één of twee jaar voor incidentele belastingwetten wel de ingrijpende gevolgen van kabinetscrisis, Kamerontbinding en vervroegde verkiezingen zou hebben gerechtvaardigd.

Er zit meer achter. De oorzaken liggen dieper. Reeds de verkiezingsstrijd van 1956, de daarop gevolgde moeilijkheden, het ongezonde karakter van de basis van het daarna tot stand gekomen kabinet en de verkiezingsuitslagen in 1958 zijn symptomen geweest van wijziging in de na de oorlog gegroeide politieke verhoudingen. Dat is het belangrijkste

punt. En nu er binnen de normale periode een breuk in de bestaande constellatie is geforceerd, zij het ook door de Partij van de Arbeid, zou het miskenning van de ontwikkeling en de verhoudingen der laatste jaren betekenen, indien wij er op dit ogenblik weer van zouden moeten uitgaan, dat tenslotte na de a.s. verkiezingen de zaak weer op de tevoren bestaande voet zou moeten worden voortgezet. Indien dat zo zou zijn, zou inderdaad de vraag gelden of men zich de gebeurtenissen van december jl. niet had kunnen en moeten besparen.

Christelijke regering

Wil een en ander zeggen, dat wij ons op dit ogenblik reeds bij voorbaat definitief moeten uitspreken over of vastleggen op een bepaalde kabinetbasis na de verkiezingen? Prof. Oud heeft dat, voor wat de V.V.D. betreft, gedaan door uit te spreken, dat zijn partij onder geen voorwaarde zal deelnemen aan een kabinet waarin socialistische zittingen. In het algemeen genomen is een dergelijke definitieve uitspraak in dit stadium onjuist. Immers, zij is, door welke partij zij ook wordt gedaan, voorbarig. Er kan iets inzitten van een zich onttrekken aan een eventuele verplichting om de steeds onzekere situatie van de toekomst op het aangewezen tijdstip te beoordelen uit het oogpunt van nationaal belang. De uitslag der verkiezingen, de toekomstige opdrachten van de Koningin en de eisen van 's lands belang zullen tenslotte op het daarvoor gegeven ogenblik in de toekomst bij het nemen van verantwoordelijke beslissingen in acht moeten kunnen worden genomen. Betekent dit echter, dat wij ons ten aanzien van onze wensen en verlangens op dit punt in het vage en op de vlakte moeten houden? Uiteraard niet. Zo heeft de heer Hazenbosch in zijn radiorede op Nieuwjaarsdag als anti-revolutionaire woordvoerder duidelijk uitgesproken, dat hij hoopt, dat na de verkiezingen in ons land een Christelijke regering zal kunnen worden gevormd. Natuurlijk is op dit ogenblik niet te voorspellen of dit verlangen in vervulling zal gaan. Wij hebben het tenslotte niet alleen voor het zeggen, noch bij de verkiezingen, noch bij de kabinetformatie. Maar één ding zal, los van speculatie over toekomstmogelijkheden, wel als uitgangspunt moeten worden genomen, nl. dat de z.g.n. brede basis in de zin van de verstreken periode geen bevrediging meer kan schenken. Ook al hebben wij ons in de afgelopen jaren niet onder alle omstandigheden tegen deze basis verzet, wij zijn er niet minder van overtuigd — de ervaring van de laatste jaren heeft dat trouwens bevestigd — dat een z.g.n. brede basis op de duur aan de duidelijkheid der politieke verhoudingen en ook der wezenlijke tegenstellingen afbreuk doet en principieel vervagend werkt, hetgeen nadelige invloed heeft op de politieke oordeelvorming der burgers. Het zal dan ook duidelijk zijn, dat ons verlangen op dit ogenblik bepaaldelijk niet uitgaat naar een herstel van de enkele weken geleden gestrandde brede basis.

En hoezeer thans op de ontwikkeling na de verkiezingen nog niet definitief kan worden vooruitgelopen, één ding zal voor ons, ook ten opzichte van de kiezers, wel vast moeten staan, nl. dat er straks ook in het scheppen van een basis voor kabinetformatie duidelijker en zuiverder verhoudingen tot hun recht moeten komen dan in de laatste paar jaren aanwezig waren.

Reorganisatie

Op de door mij eerder genoemde wijziging in de na-oorlogse politieke verhoudingen zou ik thans nog iets nader willen ingaan. Ik meen, dat daarin, zoals gezegd, het belangrijkste verschijnsel ligt, waaraan wij voor onze positie-bepaling in de huidige omstandigheden aandacht en uitdrukking moeten geven. Bij het weer op gang komen van de Nederlandse politiek na de oorlog heeft vooral in de aanvang een krachtige rol gespeeld het streven om de voor-oorlogse verhoudingen uit te bannen en tot een reorganisatie van de Nederlandse politiek te komen. De na de bevrijding nogal verbreide opvatting, dat het herstel van de Nederlandse samenleving in vrijwel alle opzichten op een andere basis moest geschieden dan zij voor de oorlog bestond, de contacten van de toenmalige regering met het Engelse stelsel en de tot leven komende doorbraak-ideeën waren daarbij van invloed. Het optreden toentertijd van de Nederlandse Volksbeweging was er een organisatorische uiting van.

Een doorslaggevend effect heeft dit streven weliswaar niet gehad, immers de vooroorlogse partijen traden in merendeel weer op, maar toch is het gaan doorwerken in het oprichten van een socialistische partij in vernieuwde vorm, nl. de huidige Partij van de Arbeid. De heer Oud zag toen aanleiding zijn vroegere Vrijzinnig Democratische Bond daarbij in te brengen. Dit werkt nog steeds door. Immers talloze aanhangers van die groep zijn sindsdien, ook toen Mr. Oud reeds spoedig inzag zich te hebben vergist, in de Partij van de Arbeid blijven hangen.

Tweeslachtigheid

De doelstelling van de Partij van de Arbeid was gericht op het aantasten van de bestaansgrond der confessionele partijen en zij trachtte daartoe een nieuw criterium voor politieke partijindeling in ons land door te voeren, nl. de onderscheiding vooruitstrevend-conservatief, een nieuw, op de Nederlandse verhoudingen niet passend en in wezen volstrekt oppervlakkig en niets-zeggend politiek onderscheidingsmerk. Zij trachtte daaraan inhoud te geven door het socialisme de aanduiding „vooruitstrevend” toe te kennen, waardoor er voor de rest, de overige partijen, als enige benaming het woord „conservatief” overbleef. Tevens bracht deze doelstelling met zich mee, dat de nieuwe partij het socialisme, in vergelijking met voor de oorlog, een verzachte vorm moest geven. De scherpe kantjes gingen eraf en er trad een toenemend proces van verburgelijking op.

Dr. W. P. Berghuis tijdens het uitspreken van zijn rede. Aan zijn rechterhand de heren J. Smallembroek, Dr. J. Schouten en Prof. Dr. J. Zijlstra. Achter Prof. Zijlstra de heer A. Admiraal, achter Dr. Schouten de heer Mr. W. Verheul, achter de heer Smallembroek de heer Mr. W. de Kwaadsteniet. Aan de linkerzijde van Dr. Berghuis: Mr. W. R. van der Sluis, Mr. J. van Aartsen, Mr. J. Algera. Tussen de heren v. Aartsen en Algera is nog net zichtbaar Prof. Mr. W. F. de Gaay Fortman.

DE VANGELISCHE STRIJD!

De tekst van de door Dr. W. P. Berghuis ter Deputatenvergadering uitgesproken rede is op deze pagina's opgenomen.

Het zou uiteraard onjuist zijn, om onzerzijds niet de waarde te erkennen, dat het socialisme van belangrijke vooroorlogse dwalingen, zoals ten aanzien van de defensie, het koningshuis en de erkenning van het wettige gezag is teruggekomen. Maar evenmin mag uit het oog worden verloren, dat het socialisme in zijn moderne vorm vager en onduidelijker werd als element in het Nederlandse politieke denken en leven.

Ik heb reeds opgemerkt, dat deze omschakeling in de Nederlandse politiek tenslotte geen doorslaggevend effect heeft gehad, maar ik meen, dat wij wel moeten erkennen, dat zij een klad in de politiek in de oorspronkelijk Nederlandse zin heeft gebracht, althans voor velen verwarrend heeft gewerkt. Het gevolg was, dat in veel spraakgebruik de oorspronkelijk Nederlandse op diepe grondslagen gebaseerde onderscheiding rechts — links werd vervangen door rechts — links naar de in wezen nog niets zeggende onderscheiding vooruitstrevend — conservatief. Het is de doorwerking van dit onzuivere criterium geweest, dat er bijv. ook onder ons, antirevolutionairen, toe heeft geleid dat sommigen in de veronderstelling verkeren of verkeerd hebben, dat wij dichter bij de V.V.D. staan dan bij de P.v.d.A., zoals het bij anderen ook in omgekeerde zin het geval is geweest.

Het gedeeltelijk doorwerken van de gedachte van een nieuwe politieke groepering en indeling, naast het herstel van de oorspronkelijk Nederlandse politieke partijen op principiële grondslag, heeft tenslotte in de na-oorlogse verhoudingen een tweeslachtige, dubieuze en onduidelijke situatie veroorzaakt. En het is deze tweeslachtigheid, die geleidelijk spanningen heeft veroorzaakt en thans, naar het zich laat aanzien, tot een uitbarsting heeft geleid. Het is deze situatie, waar wij uit moeten. Op dit punt ligt, naar ik meen, de belangrijke inzet voor de komende verkiezingen. Er zijn aanwijzingen, dat kansen op een kentering thans aanwezig zijn.

Vastgelopen

De verschijnselen wijzen erop, dat de P.v.d.A. met haar na-oorlogse politieke opzet, zowel met betrekking tot de indeling van de Nederlandse groeperingen als met betrekking tot de verkondiging van het socialisme, is vastgelopen.

De leuze: verzorging door de staat van de wieg tot het graf, gaat geleidelijk haar effect missen, terwijl de meeste kiezers langzamerhand wel hebben begrepen, dat men voor de tot standkoming van gerechtvaardigde sociale maatregelen zeker niet speciaal bij de P.v.d.A. te biecht moet.

Maar wat voor haar en haar toekomst — waarin zij overigens zichzelf maar moet verdiepen — belangrijker schijnt, is, dat de P.v.d.A. zich ten aanzien van belangrijke punten in de hedendaagse politiek, (ik noem hier bijv. pacifisme en Nieuw-Guinea) in eigen kring niet langer op de vlakte kan houden en door haar aanhangers op haar socialistisch geweten wordt gebonden. De scherpe kantjes, die men aanvankelijk verzacht heeft, komen weer naar voren.

Het spreekt vanzelf, dat wij van onze kant bepaaldelijk niet verlangen naar of zouden moeten opwekken tot een terugkeer van de socialisten naar een aantal standpunten, die de vroegere S.D.A.P. hebben gekenmerkt. En ik herhaal, dat dit tenslotte een zaak is die de P.v.d.A. aangaat. Maar dat neemt toch niet weg, dat het voor ons van belang is op de ontwikkeling acht te geven. Vooral, dat die ontwikkeling tot een grotere duidelijkheid zal kunnen leiden, al zal zij wellicht gepaard gaan met een verscherping van de Nederlandse politieke verhoudingen.

Wat voor ons en trouwens voor het gehele nationale politieke leven van belang is, is, dat wij verlost worden van de voor menigeen verwarringwekkende tweeslachtigheid, welke in ons politieke bestel bezig was ingang te vinden.

Het gaat erom, dat de politieke onderscheidingskenmerken weer duidelijk worden aangegeven door de ten diepste voor de politieke keuze van belang zijnde beweegredenen en niet door op zichzelf niets zeggende en in elk geval niet wezenlijke termen als vooruitstrevend en conservatief.

Rechts-links

Het wil zeggen, dat de gebruikelijke tweedeling in de politieke groeperingen door de uitdrukkingen rechts en links weer zonneklaar in de echt-Nederlandse zin worden verstaan, waarin tot rechts behoren de partijen, die zich uitdrukkelijk op Christelijke geloofsbasis stellen en tot links de partijen, die dat principieel afwijzen. En tot die laatste categorie behoren in ons land in gelijke zin zowel de P.v.d.A. als de V.V.D. Het is in dit verband van belang diegenen uit onze kring, die in het laatste jaar wel eens gelonkt hebben naar de V.V.D., erop te wijzen, dat zij zich daarmee aan de kant van een duidelijke vertegenwoordiging van het vrijzinnig humanisme scharen. De onderscheiding rechts-links in de zo juist genoemde zin is politiek van veel wezenlijker betekenis en leidt tot een grotere verdieping in het politieke volksleven dan de na de oorlog nagestreefde onderscheiding in Engelse zin.

Dit wil in het geheel niet zeggen, dat na de fundamentele positiebepaling in de verdere praktische beleving daarvan, de onderscheiding vooruitstrevend-conservatief in de politiek geen rol speelt. Maar dan gaat het nimmer om een begrip vooruitstrevend, zoals de P.v.d.A. zich dat heeft aangemeten, nl. als aanduiding van socialistische opvattingen over staat en maatschappij en samenleving. Wat ons betreft zal juist een levende Christelijke politiek waarlijk vooruitstrevend zijn en openstaan voor een beleid, dat op een behartiging van de zaken van deze tijd en voor de toekomst gericht is en ik meen dat het program van actie van onze partij, zoals het u thans ter vaststelling is aangeboden, daarvan ook blijk geeft. Laten de kiezers van allerlei schakering zich er toch voor hoeden zich op dit punt door socialistische termen en leuzen in de luren te laten leggen.

Reformatorisch element versterken

De zuivering en verduidelijking der Nederlandse politieke verhoudingen is in belangrijke mate gediend door een duidelijk stellen van een verbondenheid, ook bij in achtneming van elker eigen zelfstandigheid en van de ook onderling bestaande verschillen, van de Christelijk-democratische partijen.

En dat niet alleen op grond van de historisch-Nederlandse politieke situatie, maar evenzeer in verband met de sterker naar voren komende politieke ontwikkeling in internationaal en in het bijzonder in Europees verband. Ik mag er in dit verband op wijzen, dat er op dit ogenblik in het kader van de Internationale Unie van Christelijke-democratische partijen ernstige pogingen gaande zijn om de internationale organisatie der partijen te versterken. Dat is met het oog op de toeneming van politieke activiteit in Europees verband voor de toekomst van niet te onderschatten betekenis en zal ook op de nationale positiebepaling der Nederlandse Christelijk-democratische partijen van invloed moeten zijn. En het is de taak der protestants-christelijke partijen ervoor te zorgen, dat het Reformatorische element daarin zo duidelijk mogelijk tot uitdrukking komt.

Men heeft ons in de afgelopen jaren van de zijde van de doorbraak trachten wijs te maken, dat de politiek en het doen van een partij-politieke keuze een kwestie van zakelijke beslissingen is. Het is eenvoudig onbegrijpelijk, dat men het in de tijd, waarin wij leven, zo meent te kunnen stellen. Men moet dan toch wel de ogen hebben gesloten voor de werkelijke betekenis van de politiek. Als er iets is in deze tijd, waarin de staatkunde een diepere en bredere greep op het gehele mensenleven heeft dan ooit tevoren en waarin wij in de wereld om ons heen zowel in het recente verleden als heden ten dage rechtstreeks en in ons directe bestaan geconfronteerd zijn geweest en nu nog zijn met totalitaire politieke stelsels, wat de staatsburgers en de volkeren der aarde duidelijk voor ogen moet staan, dan is het wel, dat voor de politiek beslissend zijn de diepere achtergronden, waardoor zij wordt gestuwd, en de wezenlijke grondslagen, waarop zij is gebouwd.

Heilige roeping

En dan is het ongetwijfeld voor ons land een grote zegen, dat wij met alle bonafide politieke partijen een verenigingspunt vinden in de aanvaarding van een democratisch bestel — wij zullen dat ook hebben te rekenen en er rekening mee hebben te houden — maar tenslotte zullen de politieke positie en richtingkeuze en de norm-aanvaarding niet onder het begrip democratie zonder meer zijn te vatten, maar beslist worden door de diepste uitgangspunten van het mensenleven. Nederland is het land geweest, waarin onder Gods zegen in onderscheiding van de ontwikkeling in andere landen de partij-politieke vormgeving zich in het verleden in deze zin heeft mogen ontplooien. En het is de anti-revolutionaire richting geweest, die daartoe de stoot heeft mogen geven. Daarom ook is het op het moment, waarop sporen van kentering in de Nederlandse politieke verhoudingen aanwijsbaar zijn en nu ook in andere landen de behoefte aan het als grondslag aanvaarden van de Christelijke politieke gedachte versterkt wordt, onze taak als A.R.-Partij te appelleren op hen, die in reformatorisch-Christelijke zin zich hun politieke verantwoordelijkheid bewust zijn, om de georganiseerde protestants-christelijke politieke invloed in ons volksleven te versterken en daardoor ook in de internationale politiek tot grotere gelding te brengen.

Mogen wij deze politieke boodschap in deze verkiezingstijd allen aan het Nederlandse volk gaan voorhouden. Niet in hoogmoed en eigen-gereidheid, maar in het besef van onze tekortkomingen en gebrekkigheid in het organisatorisch en politiek bezig zijn. Niet in afgeslotenheid ten aanzien van het gehele volk in zijn geestelijke en sociale noden, maar in eenvoudige doch diepe bewogenheid met het welzijn van onze naaste. Niet ter bereiking van eigen menselijke machtsposities, maar ter vervulling van een heilige roeping van Godswege in het aardse politieke leven. Niet om ons koninkrijk, maar om het Zijne. Alleen wanneer wij van dit alles doordrongen zijn, mogen wij in de verkiezingsstrijd als Christelijke politieke partij een beroep op de kiezers doen. Ik spreek de wens uit dat wij ons in de komende weken van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid in eensgezindheid en in het belang van ons nationale leven bewust mogen zijn.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT

Directie: E C de Baat — T H de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
 Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam Tel 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
 Tel. K 1748-745 en 746
 Postbus 30 — 's-GRAVENZANDE

Bouwbedrijf G. de Groot

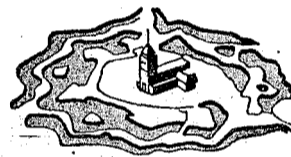
Nassaulaan 38 — Oosterbeek
 AFD. MACHINALE HOUTBEWERKING
 v. Toulon v. d. Koogweg 49
 Ook voor onderhoudswerken en betimmeringen.
 Tel. 08307-2654

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden ..
 OOSTZIJDE 164 — TEL. 02980-62945 — ZAANDAM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444
 RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Aannemingsbedrijf
 Harm Fokkens
 N.V. - Naarden

ELEKTRISCHE INSTALLATIES W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau
 'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
 Tel K 1894-1230 · Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelfranden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers,
 kappen regels stijlen enz

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ TOT UITVOERING VAN BOUW EN
 GEWAPEND BETONWERKEN
 DANTELAAN 30 - Tel. 030-30215 - UTRECHT

Bouwbedrijf A. B. Leeuwis

Kerklaan 3 · Moordrecht · Tel. 01827-297
 NIEUWBOUW
 VERBOUW
 ONDERHOUD
 RESTAURATIE

Fa. L. Vermeer & Zonen

Aannemersbedrijf — Moordrecht
 Telefoon 01827-360
 NIEUWBOUW EN VERBOUWINGEN
 Tevens te koop in aanbouw zijnde eengezins-
 woningen in prijzen vanaf f 12.300,—.

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

GEEF DIT BLAD DOOR

FLITSSEN VAN DE DEPUTATEN

Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot
.... geen gevelversiering ....

Dr. P. A. A. Klusener
.... gerechtigheid en vrijheid
wortelen in het Evangelie ....

Dr. J. Schouten
.... onze partij is de partij van de
gereformeerde gezindte ....

NA de openingsrede van dr. Berghuis (zie pag. 4 en 5) werden in de ochtendvergadering de huishoudelijke zaken behandeld.

Met algemene stemmen aanvaardde de Deputatenvergadering het Program van Actie, zodat de tekst daarvan nu is vastgesteld zoals deze vorige week in ons blad is gepubliceerd.

De behandeling van de kandidatenlijst bracht verscheidene tongen in beweging.

Verscheidene afgevaardigden voerden het pleit voor een nieuwe kandidatuur van ds. J. Fokkema. De heer Geleynse (Doetinchem) gaf als zijn mening te kennen dat ds. Fokkema een uitstekende representant zou zijn voor Gelderland waar het hervormde element onder de A.R.-kiezers zeer sterk is. De heren Pad (H. I. Ambacht), Pereboom (Ede) en Visser uit Stellendam spraken in gelijke geest. De heer Pereboom verklaarde, dat ds. Fokkema bereid was opnieuw een kandidatuur te aanvaarden.

Ds. Groeneveld (Urk) kwam met kritiek op de wijze, waarop de advies-kandidatenlijst tot stand was gekomen. Hij meende, dat een leeftijdsgrens van 65 jaar inderdaad aanvaardbaar moest worden geacht, maar dan moest deze leeftijdsgrens voor iedere kandidaat gelden. Ds. Kret (Krimpen a. d. IJssel) had bezwaren van electorale aard. Mr. Aantjes is nog jong en vrij onbekend en kan ds. Fokkema in de ogen van het kerkvolk onvoldoende vervangen.

De heer Van der Werken (Bodegraven) stelde voor ds. Fokkema alsnog de vijftiende plaats op de kandidatenlijst aan te bieden, een voorstel, dat door de heer Vlugs (Huizen) werd overgenomen.

Prof. Bergema uit Baarn vroeg een hogere plaats op de kandidatenlijst voor dr. Van Baal, teneinde aldus een Aziatische specialist in de fractie te verkrijgen.

Bij de beantwoording gaf dr. Berghuis een uiteenzetting van de zienswijze van het C.C. inzake de samenstelling van de fractie. Met allerlei factoren moet hierbij rekening worden gehouden (principiële A.R.-gezindheid, deskundigheid, kerkelijke en maatschappelijke schakeringen). Er is geen leeftijdsgrens bij reglement vastgesteld. Er is wel een zekere beleidslijn die er rekening mee houdt in het algemeen personen van een bepaalde leeftijd niet meer te candideren. Bij de kandidaatsstelling voor de verkiezingen van 1956 hebben de beide predikanten Fokkema en Van der Zaal op het standpunt gestaan, dat zij voor nog één periode het Kamerlidmaatschap zouden aanvaarden. Ds. Van der Zaal heeft zich aan het advies van het C.C. geconformeerd. Dr. Van Baal zelf heeft met zijn plaats op de kandidatenlijst genoegen genomen.

Nu de verkiezingen vervroegd zijn, meende dr. Berghuis, dat ook de zittingsperiode van ds. Fokkema eerder was beëindigd. De kiesverenigingen waren blijkbaar eenzelfde standpunt toegedaan, want uit de stemming, waaraan 950 kiesvereni-

gingen hadden deelgenomen, was niet gebleken, dat ds. Fokkema wel op een verkiesbare plaats diende te worden gesteld.

Wel hebben de kiesverenigingen mr. Aantjes opgeschoven naar de zestiende plaats. De uitslag van de stemming in de kiesverenigingen is bepalend. Het C.C. achtte geen bijzondere omstandigheden aanwezig om wijzigingen aan de Deputaten-vergaderingen voor te stellen. Daarom vroeg de voorzitter de vergadering de kandidatenlijst te bekrachtigen.

Bij de replieken bleek men niet tevreden te zijn met het antwoord van dr. Berghuis. Enkele andere sprekers drongen aan op steun aan het Centraal Comité. Mevr. Ashof wees op de noodzakelijkheid eensgezind de strijd in te gaan.

De voorzitter van de ARJOS, de heer S. Silvis vroeg in een principieel betoog begrip voor het standpunt van het C.C. Het gaat ons niet om personen, maar om beginselen, zo zei hij.

Bij de stemming werd de door het C.C. voorgestelde kandidatenlijst met zeer grote meerderheid aanvaard.

In de middagvergadering deed een van de tegenstanders (ds. Groeneveld) een oproep aan de vergadering thans niet meer te blijven strijden, maar eensgezind de A.R.-zaak te dienen.

Dr. Berghuis verklaarde zich desgewenst gaarne bereid over deze zaak een nader gesprek met de bezwaarden te voeren.

Dr. Bruins Slot

In de middagvergadering sprak allereerst prof. dr. J. Zijlstra. Zijn rede vindt u op pagina 1 en 12 in dit nummer.

Hierna was het woord aan dr. Bruins Slot, die de christelijke politiek omschreef als het leven en werken uit liefde tot God en Zijn gebod. Christelijke politiek is het telkens opnieuw uitwerken van ons ideaal. Het is moeilijk om telkens weer te concretiseren, wat wij willen. Maar wij proberen het, gedreven door de liefde tot de Heiland.

Veel kritiek hebben wij te verduren gehad van liberale en socialistische zijde. De kritiek van de liberalen werd geuit in algemene kretten. Men verweet ons, dat wij slechts gevelversiering waren van de rooms-rode coalitie. Maar voor de A.R. geldt dat niet.

Vervolgens betoogde hij, dat de liberalen nog steeds niet duidelijk hebben gemaakt, wat hun economische politiek nu eigenlijk inhoudt. Herinnerend aan het incident in de Tweede Kamer, toen prof. Oud op een vraag van de heer Hazenbosch het antwoord schuldig moest blijven, zei dr. Bruins Slot: „Een partij, die kritiek levert, moet niet met de mond vol tanden staan. Zo'n partij zou met recht een gevelversiering zijn.”

Wanneer wij gevelversiering van de P.v.d.A. geweest zouden zijn, zou de A.R.-politiek niet steeds op zo felle wijze door de socialistische bestreden. Herinnerend aan het sodaproject en de prijspolitiek van prof. Zijlstra, zei dr. Bruins Slot,

dat er met name over conflict heeft bestaan. De beheersing wilde en bied van de loonpolitiek voortdurende strijd is de minister geweest belastingen in ons land.

De A.R.-politiek, fractie tegen de socia dragen. En die vrug blijkbaar niet. De sa om gingen de socia

De Fakkeldragers anders dan een pogt Wij zijn voor deze cialistische ministers de zetbazen van de tters altijd nog als dr. Bruins Slot, die inzet van de verkie of hier in Nederland tegenover een zelfgen staan. Verschil van ministers is niet er boel van de vrije mva de ministers, die gaat om gezag en cipiële zaak.

Wij zijn niet bang Hun oppositie vree land goed gedaan, 1918. Wij wensen ta partij.

De strijd zal har w aan, omdat wij onze Onze politiek moet de van boven. Wij hope zegenen - en ons wals arbeiders, zo besloot

Ds. P. P. A. Klus te Delft, keerde zop de godsdienst zich en Gerechtigheid en van normen, die uit len ten diepste in antithese-complex. uit het Woord Gods nistische beginselen dit erkennen en dda los van de godsdien te worden getrokken visie niet delen.

De bijbel, het Wuu zakelijk. Jesaja en Christus heeft ons d, naaste dienen lief Christus is het licht de dragers. Wij zijke moeten ons als a Gevoeligheden mogoe

DE A.R.-partij komt in het gehele land met de navolgende kandidatenlijst uit. Volledigheidshalve zij medegedeeld, dat in enkele kamercentrales de volgorde een andere is dan hieronder is aangegeven.

1. Prof. dr. J. Zijlstra, Amsterdam
2. Dr. J. A. H. J. Bruins Slot, Aerdenhout
3. Mr. A. B. Roosjen, Amsterdam
4. Drs. C. P. Hazenbosch, Den Dolder
5. Mr. J. van Aartsen, Den Haag
6. A. W. Biewenga Wzn., Garsthuizen
7. H. van Eijsden, Rotterdam
8. J. Smalbroek, Assen
9. J. van Eibergen, Utrecht
10. Prof. mr. Th. A. Versteeg, Amsterdam
11. Mr. dr. E. P. Verkerk, Boskoop
12. Mr. B. W. Biesheuvel, Aerdenhout
13. Mr. dr. J. Meulink, Enschede
14. G. A. Kieft, Utrecht
15. C. van Nierop, Zeist
16. Mr. W. Aantjes, Utrecht
17. J. A. van Bennekom, Middelburg
18. Dr. A. Veerman, Rijswijk Z-H
19. Mr. C. Boertien, Diemen
20. Mr. dr. N. G. Geelkerken, Leiden
21. B. Roolvink, Hilversum
22. Dr. J. van Baal, Doorn
23. Tj. Walburg, St. Anna Parochie (Nij Altoena)
24. P. Renkema, Appingedam

De plaatsen van 25 t/m 30 zijn voor elke kamercentrale verschillend. De „staart” van de lijst is

De A.R. kandidatenlijst

alsvugt door de kamercentrales vastgesteld:

's-Hertogenbosch

25. Ds. K. Schipper, Waspik
26. J. Slot, Eethen
27. G. Buiten, Eindhoven
28. T. F. Praasterink, Helmond
29. J. C. Wink, Wijk en Aalburg
30. Mr. G. E. de Jongste, Den Bosch.

Tilburg

25. K. de Geus, 's-Gravenmoer
26. Ds. P. Visser, Tilburg
27. J. Slot, Eethen
28. Mr. G. E. de Jongste, Den Bosch
29. Mr. E. Paulusma, Bergen op Zoom
30. C. D. van Oosten, Klundert

Arnhem en Nijmegen

25. B. Geleynse, Doetinchem
26. Mr. B. Dijkstra, Zutphen
27. H. A. van Willigen, Haafden
28. Ds. J. H. Velema, Apeldoorn
29. A. Roerdink, Neede
30. H. M. Oldenhof, Ede

Rotterdam

25. Mr. H. Bavinck, Rotterdam
26. W. A. van der Velden, Rotterdam
27. A. R. de Kwaadsteniet, Rotterdam
28. J. Worst, Rotterdam
29. Ir. W. F. Schut, Rotterdam
30. Ds. B. van Smeden, Rotterdam

Den Haag

25. Mr. T. A. van Dijken, Den Haag
26. Mr. F. J. J. Besier, Den Haag
27. Mr. J. J. Hangelbroek, Den Haag
28. L. van der Weide, Den Haag
29. H. Verschoor, Den Haag
30. W. H. Neefjes, Den Haag

Leiden

25. A. J. Dekker, Alphen a/d Rijn
26. H. de Mooij, Rijnsburg
27. H. Vink, Gonda
28. P. C. Monster, Voorburg
29. T. M. Gilhuis, Katwijk
30. Mr. C. J. Woudstra, Leiden

Dordrecht

25. P. C. Efferich, Delft
26. M. W. Schakel, Helnaar
27. N. van der Brugge, Giessenburg
28. S. Hammer, Oud-Beijerland
29. Mr. W. Verheul, Rijswijk Z-H
30. M. K. van Eck, Middelharnis

Amsterdam

25. Mevr. C. M. Tonkens-Kaajan, Amsterdam
26. Mr. J. H. Jonker, Amsterdam
27. P. Brussel, Amsterdam
28. C. van Milligen, Amsterdam
29. Mr. D. W. O. A. Grosheide, A'dam
30. A. L. de Bruyne, Amsterdam

Den Helder

25. A. Admiraal, Enkhuizen
26. G. H. Hoijtink, Alkmaar
27. J. Tilkema, Zaandam
28. G. C. Knibbe, Landsmeer
29. R. Bakker, Zaandijk
30. J. Mulder, Den Helder

Haarlem

25. W. C. Bakker, Haarlem
26. J. de Jong Czn., Hilversum
27. Mr. P. van Driel, Huizen N-H
28. P. Brune, Zandvoort
29. J. F. Licher, Nieuwer-Amstel
30. H. J. Lips, Veisen

Middelburg

25. Ir. J. H. Krietemeijer, Vlissingen
26. S. Baar, Kloetinge

VERGADERING

een permanent v.d.A., die prijs- ook op het ge- lastingen was er d A. Prof. Zijlstra betoogd, dat de laren. k, r ministers en sacht vruchten te rru de socialisten sacht vrijer. Daar- kabinet. rrs, oodsprong. Niet gte uit te oefenen. e bezwicht. De so- erzij zijn dan ook e zien onze minis- s de Kroon, aldus he toogde, dat de eezt, over de vraag, lanandige regering lfen-Generaal zal vassen fractie en erg dat is het sym- mvan de vrijheid, zhet gezag. Het n dat is een prin- ungn en socialisten. ezet heeft Neder- da geweest en een n tatuur van een

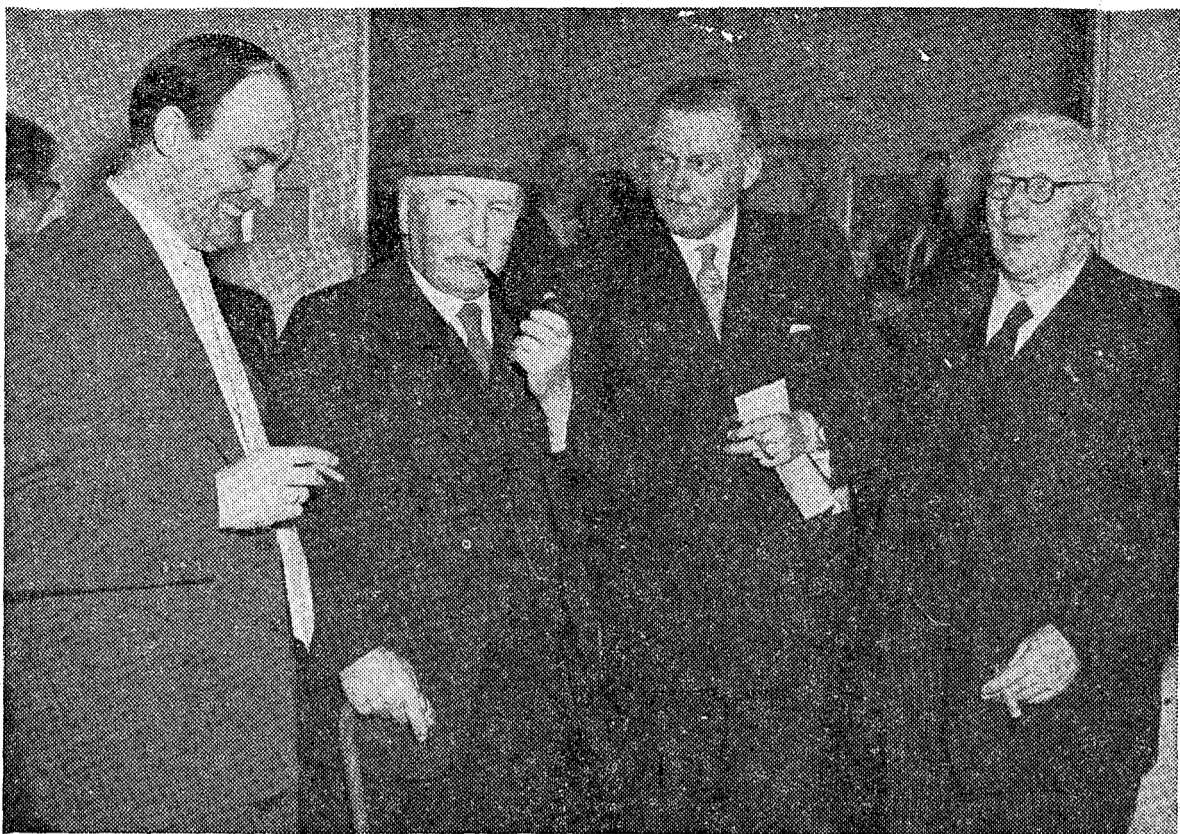
evangelisch moeten wij de strijd in. Het gaat immers uiteindelijk niet om de A.R.-partij, maar om de Koning. Wij vertrouwen, dat Hij onze partij als instrument wil gebruiken.

Dr. Schouten

De ere-voorzitter van het Centraal Comité, dr. J. Schouten, sprak het slotwoord. „Wij”, aldus de heer Schouten, „staan achter het program en achter de kandidatenlijst. Wij hadden onze wensen. De besluiten zijn nu genomen en niet al onze wensen zijn vervuld. Onze partij is de partij van de gereformeerde gezindte. Zij is het ontmoetingspunt van alle gereformeerde belijders, ook van de hervormd gereformeerden.

Daarom gaan wij bevorderen, dat alle gereformeerde belijders hun stem op onze lijst uitbrengen. Dan zullen niet alleen prof. Zijlstra en dr. Bruins Slot in de Kamer komen, maar ook mr. Roosjen, dr. Verkerk en de heer Van Eibergen. En wanneer wij allen werken, komt ook mr. Aantjes in de Tweede Kamer”, zo riep dr. Schouten uit. De vergadering onderstreepte deze uitspraak met een instemmend applaus.

Vanavond nog moet gij met de verkiezingsactie starten, zo vermaande dr. Schouten zijn gehoor. Bezoek de vergaderingen, wek anderen op te komen, draag de boodschap uit. Het gaat niet om ons maar om de Goddelijke opdracht, wij willen ons volk dienen. Denk vooral ook aan het huisbezoek.

FOTO BOVEN:

Oud en jong in de A.R.-partij. Op bovenstaande foto ziet u drie generaties in de A.R.-partij bijeen, napratend over de Deputatenvergadering.

De oude generatie is vertegenwoordigd in de persoon van de 93-jarige luitenant-generaal b.d. L. F. Duymaer van Twist (tweede van links) en de 78-jarige heer C. Smeenk (geheel rechts). Links Mr. W. Aantjes, die, als hij gekozen wordt, het jongste lid van de A.R.-fractie zal zijn. Tweede van rechts de heer J. Smaleinbroek, die we tot de „middelmoet” zouden kunnen rekenen.

FOTO ONDER:

Een bijzonder aardig moment was het toen dr. Berghuis zijn 77-jarige moeder een speciaal welkom toeriep als deputate van de kiesvereniging van Haren. U ziet haar geheel links op bovenstaande foto. Naast haar de echtgenote van dr. Berghuis. Vervolgens ziet u dr. Berghuis zelf, prof. dr. J. Zijlstra en de heer H. van Eysden.

Napraten over deputaten en kandidaten

VERLANGT iemand over de „kandidaten het woord?” Een vraag uit 1884, te Amsterdam gesteld door prof. Fabius, toen voorzitter van de A.R.-Kiesvereniging „Nederland en Oranje”. Niemand dorst te beginnen, waarop Dr. Kuyper de spanning brak door te zeggen: „Laten we beginnen de heren over wie we het allen eens zijn te noemen . . .”

Ik moest aan deze historische vergadering even — héél even — denken bij de debatten tijdens de deputatenvergadering van zaterdag j.l. De vergelijking gaat mank, ik weet het. Maar om kandidaten kunnen conflicten ontstaan, dat weet ik ook. Ik hoop, dat we het nu allen eens zijn over de kandidaten; dat zijn diegenen, die ten tijde van het Romeinse rijk in witte toga rondgingen. Het candidus, dat „wit” betekent gaf hun hun naam. De deputaten zijn het niet direct met elkander eens geweest. Daarbij moest zelfs het boetekleed worden aangetrokken, dat overigens de man (in het algemeen gesproken) niet ontsiert, naar Kuypers woord. Toch was het hier niet zo, dat wie zweeg het best sprak. Naar mijn mening sprak Dr. Schouten het best op 't lest, toen hij precies zeide, waarom het ging en wat we moesten doen om aan de verlangens van de broeders te voldoen.

Maar laat ik niet bij het einde beginnen. De deputatenvergadering was een grote vergadering. Sinds 1878 is dit woord deputaat onder ons. Het woord in verbinding met „vergadering” beduidt oorspronkelijk wapenschouw der Christelijke Historische of Antirevolutionaire partij. Aan de vooravond van de verkiezingen — avonden kunnen soms lange avonden zijn — trok-

ken de afgevaardigden van de kiesverenigingen naar Utrecht om te luisteren naar een rede van de voorzitter van het Centraal Comité, om de richtlijnen te bespreken plus het programma van actie voor die ophanden zijnde verkiezingen. Het was ook de gewoonte dat de afgevaardigde deputaat op de eerstvolgende vergadering van de kiesvereniging verslag uitbracht. Over die vergaderingen werd in mijn ouderlijk huis veelvuldig gesproken en in dat en in het grootouderlijk huis stonden de deputatenredenen van dr. Kuyper op een rijtje: „Niet de Vrijheidsboom maar het Kruis”, „Maranatha”, „Volharden bij het Ideaal”, „Wij Calvinisten”, „De Meiboom in kap”, „De wortel in de dorre aarde”, „De Kleyne Luyden”.

Wie op het podium in de zaal zaten — machtig podium — weet u intussen al uit De Rotterdammer en Trouw, neem ik aan. Voor de eredeputaat, generaal Duymaer van Twist, maak ik een uitzondering, hoogbejaard zat hij hoog voor het spreekgestoelte in het gestoelte der ere. Ik moest aan hem bijzonder denken toen er sprake was van een majoor op de lijst en van iemand, die de naam Admiraal draagt.

In de koffiepauze had ik gelegenheid de broeders en de zusters te zien en daardoor ook meer moed te grijpen. Een collega-verslaggever van een dagblad waarin de letters AR voorkomen, doch welke courant deze partij tot nog toe niet tot hand en voet is geweest, kon ik enkele inlichtingen omtrent enkelen onzer voormannen geven. Op zijn vraag, waarom nummer een en twee van lijst drie niet aan één koffietafelzittingen zaten, heb ik geantwoord, dat de kandidaten rijkelijk verdeeld waren over de tafels. Zo voelde ik in mijn rug de aan-

wezigheid van Mr. Roosjen, hetgeen vergoedde, dat aan de tafel van de pers geen enkele kandidaat had plaats genomen, althans niet van de ARP. Wel een van de VVD, zijnde een redactrice van een onafhankelijk ochtendblad. Al ware er maar een kandidaat in de rechten geweest, dacht ik, want zonder kandidaat aan tafel in deze tijd van overvloedige doctorandi is een naakte gedachte. Maar ik heb mij er doorheen gegeten, zittend tegenover een mijner vrienden, die vroeger redacteur van dit blad was en nu een voorname voorlichtende plaats in het Europese parlement vervult.

In de middag, toen ik een ietsje ouder geworden vriendin ontmoette die ik geen twintig jaar had gezien en die mij met gerechvaardigde trots mededeelde dat haar man Kamerlid was, in de middag lag de bezieling van de Deputatenvergadering. Het vervolg van de bezieling, beter gezegd, want de voorzitter Dr. Berghuis had het keur van de traditie sinds 1878 hooggehouden in een hart rakkende openingsrede.

In die middag dan sprak allereerst professor Zijlstra wiens getekend portret — in werkelijkheid heeft hij twee rimpels meer in het voorhoofd — ons allen van Tivoli's muren aanblikte. Min of meer was dit zijn eerste verkiezingspeech. Een principieel woord, een hard woord tegen prof. Oud en de zijnen, op wie te leunen op een rietstaf is. Een teder woord van dank voor vertrouwen, genegenheid en gebed. Een duidelijk woord: wij willen een Christelijk-sociale en een Christelijk-nationale politiek. Een dapper woord: wij vrezen de oppositie niet, want in ons isolement, in onze zelfstandigheid, in onze beginselvastheid ligt onze kracht.

Dr. Bruins Slot heb ik met genoegen de geveltheorie van prof. Oud en de socialisatiepolitiek van de P.v.d.A. horen bestrijden. Inderdaad, wie ons gevelversiering of loze kalk wil noemen geeft blijk van fundamenteen weinig te weten. Toen de heer Bruins Slot uiteenzette wat wij en wat de socialisten onder het ambt van minister verstaan, wij dienaren der Kroon, zij zetbazen der partij, ging door mijn hoofd: „zetbazen zijn geen zitbazen”.

„In der gerechtigheid” mogen wij zetten boven de toespraak van ds. Klusener, die naar het hart van Jeruzalem sprak.

Maar — en niemand van de sprekers zal het mij kwalijk nemen, — het slotwoord van dr. Schouten deed de deur van onze taak wijd open. In enkele woorden zette hij de ochtendvergadering in dit teken: ruimte voor liefde tot de naaste. Het glas water dat mevrouw dr. Fenna Diemer-Lindeboom hem inschonk had hij niet nodig, om zijn stem, die een bijzondere stem des volks is en een stem des harten is, door Tivoli te doen schallen. Hij, de actieve-non-actieve dr. Schouten, heeft ons weer iets doen gevoelen van de traditie der deputatenvergaderingen. Kon het anders dan aangrijpend stil in de zaal zijn toen hij met tederheid in zijn stem ons vroeg naar de vervulling van onze opdracht: „Wilt gij dat doen? Niet omdat ik dat zeg, maar uit gehoorzaamheid aan Hem, die ons de verlossing heeft geschonken?”

En zo werd deze samenkomst geen vergadering met wapengekletter, noch een waarin het ijzer met ijzer geslepen werd, maar een wapenschouw, zoals de deputatenvergadering altijd is geweest.

VERSLAGGEVER

Sint-Annaland
Nieuwerkerk
Koudekerke
Zuidzande

ht
aendaal
echt
us, Linschoten
tra, Soestdijk
echt
ambrugge

nden
Roos, Leeuwarden
Leeuwarden
ngma-van Es,

k, Sneek
uwarden
uwarden

le
ge, Almelo
kampen
Blokzijl
ssen
olle
Enter

gen
ada
Groningen
ernieland
trum
roningen

n
ssen
ever
n, Hoozevee
nen
amen, Assen
ouwer, Assen

icht
len
Heerlen
Roermond
Belft
Hoornaar
kamp, Utrecht

OM en om EN OM

WIE de heer Oud wil prijzen, moet niet gaan zeggen, dat hij een vaste koers heeft gestuurd in zijn politieke leven. Want wie dát zou zeggen, zou bij de heer Oud zelf en bij alle andere kenners van de politiek het vermoeden doen rijzen, dat hij door deze loftuiting de heer Oud in het zonnetje wou zetten.

Wij laten nu rusten, dat de heer Oud één van de oprichters is van de P.v.d.A. en dat speciaal door zijn invloed de Friese vrijzinnig-democraten hun aarzeling hebben overwonnen en zich na de oorlog hebben verenigd met de socialisten.

Wij denken aan de tijd, toen de heer Oud de P.v.d.A. had verlaten en door de V.V.D. niet alleen als lid werd geaccepteerd maar ook als leider werd begeerd.

Wij denken speciaal aan de Indië-politiek van de V.V.D. „Het roer moet om” en „Hebt u ook genoeg van Soekarno?” dat waren de verkiezingsleuzen van de V.V.D. Niettemin verenigde de V.V.D. zich niet alleen met de soevereiniteits-overdracht, maar de V.V.D.-minister Stikker speelde daarbij een beslissende rol. Hij heeft die soevereiniteits-overdracht met name aanbevolen met het argument, dat het Nederlandse bedrijfsleven, voorzover het in Indonesië belangen had, daarbij gebaat zou zijn en daarom ook hartelijk naar die soevereiniteits-overdracht verlangde. En dat heeft toen bij de V.V.D. grote invloed gehad.

De heer Oud en zijn V.V.D. zijn typisch vertegenwoordigers van een politiek, die zou kunnen worden begeleid door het kinderversje, waarvan het begin boven dit artikel staat.

Tegenwoordig houdt de heer Oud verkiezingsredevoeringen. In een van die redevoeringen heeft hij medegedeeld, dat de V.V.D. wel bereid zou zijn, steun te verlenen aan een kabinet, waarin dan ook liberale ministers zitting zouden kunnen nemen, maar dat zulks nooit het geval zou zijn, als er ook socialisten meededen. Dr. Berghuis heeft deze uitspraak j.l. zaterdag inconstitutioneel genoemd. Immers, na de verkiezingen geeft H.M. de Koningin een opdracht aan een formateur, waarin het karakter van het te vormen kabinet in de regel meteen wordt bepaald. De formateur stelt een program op, in overeenstemming met de zin van zijn opdracht. En dán eerst kan een fractie beoordeelen, of zij haar partijgenoten kan aanraden met dit program en met dit te vormen kabinet in zee te gaan. In de regel wordt zulk een advies door de fractie gegeven, en niet door één man. Maar de heer Oud heeft zich nu al gebonden en de bedoeling was, meteen de toekomstige V.V.D.-fractie te binden.

De liberale N.R.C. schijnt het wel enigszins met deze kritiek van dr. Berghuis eens te zijn.

Maar het blad schrijft: „Prof. Oud heeft onlangs verklaard, dat liberalen niet zouden deelnemen aan een kabinet, waarin socialisten zitting hebben. De voorzitter van de Antirevolutionaire partij, dr. Berghuis, heeft vandaag die verklaring voorbarig genoemd: een oordeel dat voor de hand ligt, als tenminste die verklaring geïsoleerd wordt gezien.

Maar zo'n verklaring mag men niet alleen op die wijze beschouwen. Men mag haar niet los zien van hetgeen er in het nog te publiceren liberale verkiezingsmanifest zal staan. Zij is stellig gezien dit vroege stadium, ook te beschouwen als een fase in de discussie, die zich in de vorm van verkiezingsstrijd aan het afspelen is. Als zodanig is zij niet meer dan een stelling die wordt geponeerd en waaromheen zich nog allerlei tot meningsvorming en standpuntbepaling leidende gedachtenwisseling kan ontwikkelen: een spel van stelling en tegenstelling, van nuanceren en precisering. Hoe de oorspronkelijke stelling na dat spel eruit zal zien laat zich nog niet vaststellen”.

Wij hebben het laatste gedeelte van deze merkwaardige verklaring vet gedrukt. De redactie van de N.R.C. kan het weten. Zij weet, wat liberale politiek is. En zij zegt reeds bij voorbaat: mr. Oud zegt het nu wel, maar hij kan straks anders, zoals dat bij hem wel meer het geval was.

(Overgenomen uit het Friesch Dagblad van 27 januari j.l.).

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDEHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

UIT MARS IN RIJSTODIJK

Discussies over de

Duister

Onder bovenstaande kop schrijft „Het Vrije Volk”

De verkiezingscampagne is maar nauwelijks begonnen of de kabinetsformatie werpt haar sombere schaduw al over ons land.

De antirevolutionairen hebben zaterdag in Utrecht vergaderd en er hun voorkeur voor de confessionele coalitie bevestigd. Zij zijn tegen de „brede basis”. Zelfs prof. Zijlstra is voor de druk van de heer Bruins Slot bezweken en heeft zich uitgesproken voor een christelijke politiek in een christelijk kabinet. De voorzitter van de Antirevolutionaire Partij, de heer Berghuis, heeft nog een slag om de arm gehouden. „Wij hebben het tenslotte niet alleen voor het zeggen”. Er kan dus nog iets anders uit de bus komen. Maar dat zal dan, als we de heer Berghuis goed hebben begrepen, geen kabinet op brede basis kunnen zijn. Kan dit iets anders betekenen dan een ultimatum aan de heer Romme: herstel de oude christelijke coalitie, anders doen de anti's niet mee?

De KVP heeft zaterdag ook vergaderd. In Rotterdam. Daar heeft de heer Romme wel iets over de verdeling van de portefeuilles in een toekomstig kabinet gezegd. De KVP moet Sociale Zaken of Economische Zaken of Financiën hebben. Maar over de basis van het kabinet is daar met geen woord gesproken, ook niet door de heer Romme. Dat is ons opgevallen, want de heer Romme heeft zijn voorkeur voor herstel van de brede basis herhaaldelijk nadrukkelijk laten blijken.

Hoever zijn stem in de rijen van zijn eigen partij weerklinkt vindt, weet echter niemand. De Welter-Lucas-vleugel voelt er zeker geen steek voor. En die heeft nogal wat invloed gekregen. Zijn de heren zo zeker van hun zaak dat zij de heer Romme maar laten praten? Of is men het in de KVP in meerderheid wel eens met de heer Romme en dus niet met de antirevolutionairen? Wat zijn in beide gevallen de uitzichten op de vorming van een regering na de verkiezingen?

Eén ding is in alle onduidelijkheid terdege duidelijk en wordt meer en meer duidelijk. Toen het erom ging de socialisten uit de regering te verdrijven, was er een royale meerderheid in de kamer die daartoe van harte heeft samengewerkt. Maar de consequentie van een kabinetscrisis is de formatie van een nieuw kabinet. Dat is het tweede vers. En dat wordt niet zo eenstemmig gezongen als het eerste.

Samen tegen de socialisten, dat was gemakkelijk. Samen zonder de socialisten, dat is moeilijker.

Nu reeds tekenen zich de moeilijkheden af die het verenigde conservatisme lichtzinnig heeft opgeroepen.

Steeds smaller

De Telegraaf schrijft onder deze titel:

De voorzitter van de Antirevolutionaire Partij, dr. W. P. Berghuis, heeft duidelijk verklaard geen voorstander te zijn van een brede-basis-kabinet. In ongeveer gelijke zin, doch iets gematigder liet lijstaanvoerder prof. dr. J. Zijlstra zich uit; men kan van minister Zijlstra, die tot voor kort een vooraanstaande positie in het brede-basis kabinet bezette, niet direct een volledige ommezwaai verwachten.

Dit betekent in feite, dat de A.R. niet meer bereid is samen met de socialisten in de regering te zitten.

Hoewel de partij tot dit standpunt meer uit electorale dan uit principiële overwegingen gekomen zal zijn, is haar verleden toch wel een waarborg, dat zij aan dit standpunt ook na de verkiezingen zal vasthouden.

Duidelijk blijkt uit de gehouden redevoeringen dat de A.R. bereid is toenadering te zoeken tot de andere christelijke partijen, om zo tot een regering te komen die dan zal bestaan uit de K.V.P., A.R. en C.H.U., waarbij dan de christelijke vakbonden een belangrijke rol zouden kunnen spelen.

Het is bekend, dat een deel van de rechtervleugel van de K.V.P. ook veel voor een christelijke coalitie voelt, doch prof. Romme weigert hardnekkig zich tijdens de verkiezingen vast te leggen. Blijkbaar vertrouwt hij zo zeer op de religieuze binding van zijn kiezers, dat hij het niet nodig acht principiële uitspraken te doen.

Door het standpunt van de Anti-Revolutionaire Partij is echter de mogelijkheid voor een brede basis geringer geworden en wordt de keuze, die professor Romme toch eens zal moeten doen, beperkter.

Zijn brede basis is in feite beperkt geworden tot de KVP en de P.v.d.A. en — misschien — de C.H.

Klopt niet

Over de uitspraak van prof. Oud schrijft De Volkskrant o.m.:

Aangevoeld wordt, dat de KVP sterk staat, zowel tegenover de liberalen als tegenover de socialisten. Prof. Oud probeert zich aantrekkelijk te maken als de grote socialisten-bestrijder. Blijft dat altijd wat vreemd klinken uit de mond van een man, die na de bevrijding de P.v.d.A. toch met zijn eigen vrijzinnig-democraten versterkte, ook in 1956 was prof. Oud nog bepaald niet van mening, dat er in elk geval een kabinet zonder socialisten moest komen.

De liberale leider zegt nu, dat de kans op een kabinet zonder socialisten groter wordt, naarmate er minder op KVP, AR en CH en meer op de VVD wordt gestemd. Iedereen, die een tikkeltje rekenen kan, begrijpt, dat die redenering niet klopt.

IN ONS COMMENTAAR

Socialisten niet onmisbaar

Sterker dan in het verlies van een bepaald aantal zetels zou de nederlaag van de Partij van de Arbeid tot uitdrukking komen, indien er na de verkiezingen een kabinet zou kunnen optreden, waarin geen socialistische ministers zitting zouden hebben.

In de periode na 1945 heeft men telkens weer de indruk willen wekken alsof de socialisten onmisbaar waren en alsof geen behoorlijk kabinet gevormd zou kunnen worden indien daarin niet-leden van de P.v.d.A. een aantal — meest belangrijke — departementen zouden beheren.

Zelf waren zij daarvan zozeer overtuigd, dat zij meenden in december het kabinet onder druk te kunnen zetten. De socialistische ministers speelden het spelletje mee, doch de niet-socialistische ministers weigerden daaraan mee te doen. Gelukkig.

Voor goede staatkundige verhoudingen zou het daarom ten zeerste gewenst zijn, indien de verkiezingsuitslag het straks ook mogelijk zou maken, indien een kabinet zonder socialisten gevormd zou kunnen worden.

Die mogelijkheid is er. Maar niet, indien de kiezers hun stem uitbrengen op de V.V.D. De oppositie, door prof. Oud in de afgelopen jaren gevoerd, heeft wel één ding zeer duidelijk gemaakt, namelijk, dat zijn partij ook geen gewenste partner is om mee in zee te gaan.

Wie voorstander is van een Christelijke politiek en daarom de voorkeur geeft aan een Christelijk kabinet zal dan ook moeten beseffen, dat slechts versterking van de protestants-christelijke invloed en met name versterking van de A.R.-Tweede Kamerfractie, er toe kan leiden, dat zulk een politiek kan worden gevoerd en een zodanig kabinet zal kunnen optreden.

Dat zal ook aan de kiezers duidelijk gemaakt moeten worden.

Daarvoor zullen we moeten werken tot aan de avond van 12 maart a.s.

brede basis

Elke bijdrage in die richting bevordert juist een ontwikkeling, waarbij socialisten en liberalen genoopt zouden worden samen de dienst uit te maken. En de liberalen zouden dat dan waarachtig niet tegen heug en meug doen. Bij de kabinetsformatie van 1956 werd in het liberale kamp immers al gezegd, dat een kabinet zonder KVP veel aantrekkelijker zou hebben.

Een fase?

De Nieuwe Rotterdamse Courant heeft ook gereageerd op de uitspraak van de liberale partijleider. Zij merkt o.m. op:

Er gebeurt meer opmerkelijks. Prof. Oud heeft onlangs verklaard, dat liberalen niet zouden deelnemen aan een kabinet, waarin socialisten zitting hebben. De voorzitter van de Antirevolutionaire partij, mr. Berghuis, heeft vandaag die verklaring voorbarig genoemd: een oordeel dat voor de hand ligt, als tenminste die verklaring geïsoleerd wordt gezien.

Maar zo'n verklaring mag men niet alleen op die wijze beschouwen. Men mag haar niet los zien van hetgeen er in het nog te publiceren liberale verkiezingsmanifest zal staan. Zij is stellig, gezien dit vroege stadium, ook te beschouwen als 'n fase in de discussie, die zich in de vorm van verkiezingsstrijd aan het afspelen is. Als zodanig is zij niet meer dan een stelling die wordt geponeerd en waaromheen zich nog allerlei tot meningsvorming en standpuntbepaling leidende gedachtenwisseling kan ontwikkelen: een spel van stelling en tegenstelling, van nuanceren en precisering. Hoe de oorspronkelijke stelling na dat spel eruit zal zien, laat zich nog niet vaststellen.

Eensgezind

Trouw herinnert er aan, dat op de Deputatenvergadering gebleken is, dat men in A.R.-kring de brede basis, gelijk die 13 december j.l. verbzoken werd, niet terugwenst en vervolgt dan:

Daarin waren de partijvoorzitter, de lijstaanvoerder en de voorzitter van de

Tweede Kamerfractie eenstemmig. Zij wensten een christelijke politiek door een christelijke regering. De mythe die door socialisten en liberalen verspreid werd, als zou ten aanzien van de brede basis tussen de bovenbedoelde personen verschil van gevoelen zijn, is zaterdag door duidelijke uitspraken van alle drie weerlegd.

De heer Zijlstra heeft te kennen gegeven dat hij het toe zou juichen indien tegenover een socialistische oppositie aan een christelijk-nationaal en christelijk-sociaal beleid gestalte zou kunnen worden gegeven.

En hetzelfde willen de a.r. doen tegenover de liberalen. De socialisten komen met hun eigen politiek. De liberalen niet. Zij zijn negativistisch, speculeren geheel op gevoelens van ontevredenheid en onlust, zonder de moeite te nemen een eigen politiek daar positief tegenover te stellen.

Niet helder

De Rotterdammer merkt naar aanleiding van hetgeen de N.R.C. over de uitspraak van prof. Oud schreef, o.m. op:

Wij moeten bekennen: helder is ons dit allemaal niet. Is dit een aankleding? Het heeft naar onze indruk zeker evenveel weg van een terugtrekkende beweging, zo in de geest van: er kan nog van alles komen en dit is ten slotte niet meer geweest dan een „oorspronkelijke stelling”.

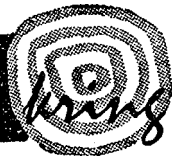
De uitspraak van de heer Oud is in de liberale pers — „Het Vaderland” bijvoorbeeld — geprezen om haar helderheid. Men wist nu, waaraan men met de heer Oud toe was, en andere partijen werden tot even duidelijke uitspraken uitgedaagd.

Intussen moeten we vaststellen dat er na deze nadere verklaring van de aanvankelijke helderheid bitter weinig is overgebleven. Alles immers kan straks weer anders worden?

Het enige onveranderlijke schijnt wel de veranderlijkheid van het liberalisme. Voor de heer Oud is het een pijnlijke situatie. Daar staat hij in de verkiezingsstrijd: en opnieuw geldt van hem: hij kan ook anders.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, w  r U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen

Lawick Allée 88

AL REISPLANNEN?

Taalcursussen - Gidsen - Kaarten

het gehele jaar door in voorraad bij
Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124
Voorburg

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,

ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN.

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

T  th woninginrichting

Inrichten van kantoren
en instellingen

Telefoon K 1850, 5252 en 6909 — Dordrecht

Automobilbedrijf J. KNOOP N.V.

ADUARD — TELEFOON 05903-235

Auto's - Onderdelen - Assen

Onderstellen - Motoren

Landbouwwagens

2 wielige aanhangwagentjes

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152

AMSTERDAM

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467-4468

*

Uw adres voor recepties en partijen

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

N.V. W. J. SCHULING'S

HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

INKOOP van alle soorten

SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A.D. IJSSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

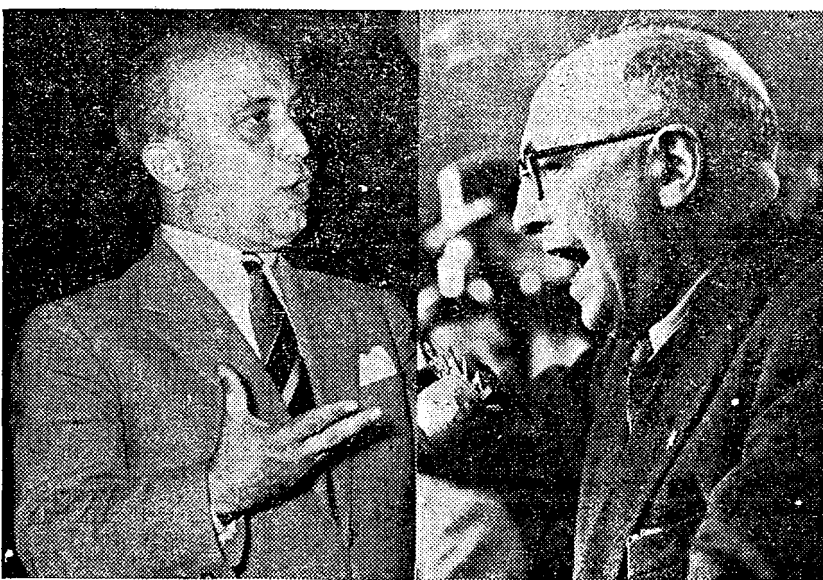
Kousen en sokken
Handschoenen en wanten
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14 a - Leiden - Tel. 21864

**KOOPT BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

Socialistische desertie

Fanfani

Nenni

Christen-
democraten
in Italië
staan er
alleen
voor

OOK in Italië zijn de socialisten verantwoordelijk voor de kabinetscrisis, die daar in de afgelopen week een feit is geworden. De „gematigde” sociaal-democratische partij van Giuseppe Saragat, die in de komende dagen een speciaal congres houdt, bevindt zich in de moeilijkste dagen van haar bestaan. En de „linkse groepering” onder leiding van Pietro Nenni staat gereed om de buit binnen te halen, nu zij formeel de politieke samenwerking met de machtige Italiaanse communistische partij heeft verbroken.

Het begon op 18 januari in Napels. Op het congres van de „linkse socialisten” in die mooie Italiaanse stad behaalde Pietro Nenni (eens tot winnaar van de Stalinprijs uitgeroepen en in Moskou gef  terd) de eindoverwinning op zijn tegenstanders, die de samenwerking met de communisten willen voortzetten en als het kan uitbreiden.

Nenni maakte zich volkomen los van de communisten en van het ogenblik af, dat hij bij de slotstemming een duidelijke meerderheid behaalde, behoorde een samengaan met de partij van Saragat weer tot de mogelijkheden. Tal van eerder ondernomen pogingen, beide socialistische groeperingen nauwer te doen samenwerken of in elkaar te doen vloeien, stuitte steeds af op de tegenwerking van de krachtige linker-vleugel van Nenni's partij.

Bereid

Die christendemocratische premier Amintore Fanfani, die steeds met een dergelijke ontwikkeling rekening heeft gehouden, hield de deur van het regeringskasteel voor Nenni en de zijnen open. Ondanks het feit, dat de rechtervleugel van zijn partij zich tegen een dergelijke tegemoetkomende houding verzette, liet hij de mogelijkheid open, dat de coalitie — bestaande uit christendemocraten en Saragat-socialisten — met Nenni-socialisten zou worden uitgebreid.

Fanfani liet zich hierbij leiden door de gedachte dat de belangen van zijn land er mee gediend zouden zijn, als dit geregeerd zou worden door een kabinet met een ruime meerderheid in het parlement. De regeringsploeg, die enkele dagen geleden demissionair is geworden, beschikte daar niet over en een krachtig regeringsbeleid is dan ook helaas nog niet mogelijk gebleken.

De wens van Fanfani werd echter niet vervuld en de vrees van de rechtervleugel van de Christelijk-democratische partij bleek niet gerechtvaardigd. Nenni wees iedere samenwerking met deze partij van de hand. „Christelijke democratie is niets”, zei hij „en op niets kun je niet bouwen”. Hij voorspelde de val van Fanfani's kabinet en maakte Saragat en de zijnen duidelijk, dat zij dit moesten verlaten, wilde er kans op hereniging zijn.

Desertie

FANFANI kon toen reeds bevroeden, dat het einde van de coalitie met de Saragat-socialisten in zicht kwam. Vorige week dinsdag diende de socialistische minister van Publieke werken, Giuseppe Togni zijn ontslag in. Hij deed dit, nadat het kabinet de invoering van een nieuwe regeling voor het wegvervoer — waarvoor hij verantwoordelijk was — had besloten uit te stellen. Maar insiders beseften, dat het besluit van Togni rechtstreeks verband hield met de waarschuwing van Nenni.

Enkele dagen later deelde de socialistische minister van arbeid, Ezio Vigorelli, mede dat ook hij wilde aftreden. Hij was zo eerlijk er bij te vertellen, dat hij van mening verschilde met Giuseppe Saragat, de leider van zijn partij, over de houding, welke deze ten aanzien van de Nenni-socialisten wenste aan te nemen.

En nog weer later, toen het parlement met een zeer

geringe meerderheid besloot, een onderzoek te doen instellen naar een uitgebreid financieel schandaal, dat de gemoederen in Italië bezig houdt, dreigde ook de socialistische minister van financiën, Preti, zijn portefeuille ter beschikking te zullen stellen.

Wat Vigorelli betreft dient men ook in het oog te houden, dat zijn houding mede bepaald werd door de ernstige vormen, die de arbeidsonrust in Italië heeft aangenomen. Mogelijk heeft hij van de verwarring in de socialistische gelederen gebruik gemaakt om zich tijdig te kunnen onttrekken aan de verantwoordelijkheid, die hij als minister van arbeid toch voor een belangrijk deel behoorde te dragen.

Beslissing

EN zo stond premier Fanfani voor de keus, de aftredende socialistische ministers zonder meer te vervangen en af te wachten, hoe men in het parlement hierop zou reageren. Voor deze wankele basis voelde de premier echter niets. Hij besepte, dat de val van zijn kabinet nog slechts een kwestie van tijd zou zijn en besloot, zelf de knoop door te hakken.

Fanfani deelde zijn ministers maandag mede, dat met name het ontslag van Vigorelli een opheldering van de politieke toestand nodig heeft gemaakt en dat hij het daarom juist achtte, het ontslag van het gehele kabinet in te dienen. President Giovani Gronchi (christendemocraat) verzocht Fanfani, de lopende zaken te blijven behartigen.

Het politieke beeld, dat Italië in de komende jaren te zien zal geven, zal in belangrijke mate worden bepaald door de houding, welke de leden van de gematigde socialistische partij van Saragat nu zullen aannemen. Er dreigt thans een massale desertie van Saragat-socialisten naar het kamp van Nenni en Saragat realiseert zich terdege, dat zijn positie tegenover Nenni niet meer zo sterk is, als zij enkele weken geleden nog was.

De linker-vleugel van zijn partij heeft maandag onmiddellijk om bijeenroeping van het centraal comité van de partij gevraagd om te onderzoeken, of het nieuwe standpunt van de Nenni-groep tot hereniging kan leiden. Het partijbestuur heeft dit verzoek ingewilligd en vandaag en morgen wordt bedoelde bijeenkomst reeds gehouden.

Vigorelli heeft Saragat in een brief verzocht, zichzelf te overwinnen en niet uit de weg te gaan voor een dialoog met Nenni. Deze nieuwe weg kan men volgens Vigorelli niet inslaan als de socialisten — tot welke groepering zij ook behoren — deel uitmaken van een kabinet, waarin de christendemocraten zitting hebben.

Zwak

HET is duidelijk, dat de positie van Saragat, ook op het partijcongres van heden en morgen vrij zwak is. Wellicht slaagt hij er in, als voorwaarde te stellen, dat de Nenni-groep zich bereid verklaart, de mogelijkheid van samenwerking met de christendemocraten opnieuw te overwegen. Maar het is de vraag, of een dergelijk voorbehoud nog indruk zal maken op Nenni, nu diens uiteindelijke overwinning op zijn nog feller pro-communistische rivalen, de desertie uit de gelederen van Saragat's partij sterk heeft aangemoedigd.

Nenni, die lang gespeeld heeft met de gedachte, dat samenwerking tussen een herenigde socialistische partij en de grote Christelijk-democratische partij op regeringsniveau mogelijk zou zijn, ziet daar nu geen heil meer in. Hij stuurt thans regelrecht aan op de vorming van een grote socialistische partij, die bij nieuwe verkiezingen zowel aan de Christelijk-democratische partij als aan de communistische partij veel stemmen zal weten te onttrekken.

Zolang het nog niet zo ver is, moet de Christelijk-democratische partij proberen, het alleen op te knappen. Zij zal daarbij aangewezen zijn op de stenn van kleine partijen: die der republikeinen en liberalen. Lukt dit niet, dan kan er een coalitie tot stand worden gebracht met de monarchisten, waartoe vogels van allerlei pluimage behoren. Een laatste mogelijkheid, die nog minder kan bevredigen, maar de verhoudingen wellicht zuiverder doet uitkomen, is een minderheidskabinet van christendemocraten.

B.

Grote verkiezingsvergaderingen

Allerwege in het land vindt nu de start van de verkiezingscampagne plaats. De volgende grote vergaderingen worden de eerstkomende dagen in samenwerking door het C.C. met de Kamercentrales belegd:

HEERLEN

31 januari om half drie in het Pancrathiushuis aan de Nobelstraat.
Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

LEIDEN

30 januari om acht uur in het Chr. wijkgebouw Levendaal.
Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

KLUNDERT

3 februari om half acht in de Gereformeerde kerk.
Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.

ENSCHEDÉ

5 februari om acht uur in de Twentse schouwburg.
Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.

AMERSFOORT

6 februari om acht uur in gebouw het Seinlicht.

Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

ARNHEM

7 februari om half drie in Musis Sacrum.
Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

DORDRECHT

7 februari om drie uur in gebouw Patrimonium, Lange Breestraat 26.
Sprekers: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot en drs. C. P. Hazenbosch.

HOGEEVEEN

6 februari om half acht in de Hoofdstraatkerk.
Spreker: prof. dr. L. W. G. Scholten.

VEENENDAAL

11 februari om acht uur in gebouw Eltheto.
Spreker: J. van Eibergen.

Centrale Arjos-vergaderingen

ALKMAAR

31 januari, om drie uur, in het Wapen van Heemskerk.
Sprekers: de heren J. Smallenbroek en S. Silvis.

SLEEUWIJK

31 januari, om half acht, in jeugdgebouw T.U.V.E.O.
Sprekers: Prof. mr. Th. A. Versteeg en mej. J. van Leeuwen.

UTRECHT

31 januari, om half acht, in hotel Smits aan het Vredenburg.
Sprekers: J. van Eibergen en G. J. H. Griffioen.

GRONINGEN

3 februari, om half acht, in Het Tehuis.
Sprekers: M. W. Schakel en Maj. Tj. Walburg.

AALTEN

5 februari, om half acht, in gebouw Patrimonium.
Sprekers: Mr. C. Boertien en J. van Eibergen.

GOES

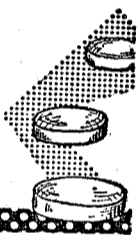
7 februari, om drie uur, in de Schuttershof.
Sprekers: Minister J. van Aartsen en mr. C. Boertien.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN - Koreenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Sluitzegel-actie

HET is van betekenis dat op allerlei wijze de aandacht op de A.R.-lijst wordt gevestigd. Dit is niet alleen een taak voor kiesverenigingen doch ook voor alle Anti-Revolutionaire mannen en vrouwen, oud en jong.

Alle Anti-Revolutionaire mannen kunnen hun mening omtrent de gewenste keuze op 12 maart zelfs zonder woorden duidelijk maken door een (kleine) daad. Gebruik daarvoor de sluitzegel.

Deze is op dezelfde wijze uitgevoerd als het cijferaanplakbiljet. Het cyfer 3 beheerst dus ook de sluitzegel. De 3 moet erin gehamerd worden!

Deze sluitzegels kosten slechts 1 cent per stuk! Zij zijn gebundeld in pakjes van 500 exemplaren! Laat iedereen dus zo spoedig mogelijk het gewenste aantal bestellen op het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Laat de sluitzegel overal de boodschap zijn van uw bezegeld besluit!!

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export.

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.

GRONINGEN, Eemskade N.Z. 46

Telef. 05900-31345 (4 lijnen)

Telegramadres „Jute“

Belangrijk bericht voor besturen der kiesverenigingen en alle leden en geestverwanten

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen.

Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis.

Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/naar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden.

Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Verzuimt niet te luisteren naar het radiocommentaar van de A.R.-partij op maandag 2 februari van 20.00 tot 20.05 uur over de zender van de N.C.R.V. Spreker is de heer H. Algra. Houdt datum en tijdstip in het oog!

DE AANDACHT TREKKEN

PERCY H. Whiting is een man van gezag bij Amerikaanse topverkopers. Hij schrijft: „... en ook vele ervaren verkopers vreezen het eerste contact met de klant. Hebben zij eenmaal de aandacht getrokken, dan verdwijnt die vrees meestal“.

Als van beroepsverkopers gezegd moet worden dat zij vrees koesteren, dan kunt U moeilijk verwachten dat onze huisbezoekers vrij zouden zijn van vrees.

Indien u aanbelt wordt van u verwacht dat u zult zeggen waarvoor u komt, maar u voelt intuïtief dat het bij velen weinig indruk maakt als u zegt dat u voor een kiesvereniging komt.

Kon U maar zeggen dat U een opdracht had van de koningin of desnoods dat U gestuurd was door Z. E. minister Zijlstra, dan kon U zeker zijn van een aandachtig gehoor.

Zo U al bellevrees had, dan zou U die na een enkel bezoek kwijt zijn.

U komt echter voor een eenvoudige kiesvereniging, dus zult U op andere wijze de aandacht moeten trekken.

Zonder aandacht gaat het niet. De vriendelijkheid van uw gastheer is nog geen aandacht. Zijn gedachten zijn nog bij hetgeen hij deed toen U aanbelde. Uw eerste daad moet zijn aandacht te richten op hetgeen U te zeggen hebt.

Ervaren verkopers gebruiken hiervoor vaak de methode van het vragen stellen.

Om een vraag te beantwoorden moet uw gastheer wel nadenken. Als U praat kunnen zijn gedachten ergens anders zijn. Daarom is vragenstellen effectvol.

U doet er goed aan eerst te vragen of uw gastheer enkele vragen beantwoorden wil. Daartegen heeft vrijwel niemand bezwaar.

Hier zijn enkele vragen: „Mag ik even binnenkomen? Dan kunnen we rustiger praten“ „Woont U hier al lang? Ik kreeg uw adres eerst kort geleden van onze secretaris.“ „Was U in uw vorige woonplaats lid van de K.V.?”

Persoonlijk contact

II.

„Wat heeft in de politiek 't meest uw belangstelling?”

„Moet naar uw mening op de kandidatenlijst een vrouw voorkomen?”

„Stelt u er prijs op invloed uit te oefenen op de samenstelling van de kandidatenlijst?”

Als U er voor gaat zitten, kunt U nog veel meer van deze vragen vinden. Plaatselijke omstandigheden kunnen ook van belang zijn voor het stellen van vragen.

Indien U gewend bent positieve beweringen in uw gesprekken te doen, probeer dan eens om ze in een vragende vorm te gieten.

In plaats van: „Een christen heeft niet alleen op kerkelijk en maatschappelijk terrein een taak, maar ook op politiek gebied“ zou U kunnen zeggen: „Vind U niet dat een christen behalve op kerkelijk en maatschappelijk gebied ook op politiek terrein een taak heeft?”

Denkt U niet lezer of lezeres, dat op zulk een vraag veel makkelijker een gesprek volgt dan op een positieve bewering?

Behalve de methode van vragen stellen is er ook nog de verrassende manier om de aandacht te trekken. Daarover in de volgende schets.

V. D. MERWE

BON

Verzoekte als abonnee te noteren:

NAAM: .....

ADRES: .....

WOONPLAATS: .....

Het abonnementsgeld

★ f 3,25 per half jaar

★ f 6,50 per jaar

wordt betaald per giro / bij aanbieding van een kwitantie. (doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opgegeven door:

NAAM: .....

ADRES: .....

WOONPLAATS: .....

Opzenden aan de administratie van NEDERLANDSE GEDACHTEN, Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag, Giro 89673.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever.

Kiezers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoonlijk valt, werkzaam plegen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.R. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergrootste belang is, is deze: „een kiezer mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen“.

Wij luisterden

• Cijfers bewijzen niets

Op het Agrarisch Congres van de P.v.d.A. hebben de oud-ministers Vondeling en Suurhoff cijfers gehanteerd. De heer Vondeling heeft uit de doeken gedaan wat er de laatste jaren zoal voor grondverbetering, landbouwvoorlichting en -onderwijs, bestrijding van plantenziekten, ruilverkaveling enz. is uitgegeven door de overheid. Miljoenenbedragen zijn het, vele malen meer dan voor de oorlog. En de heer Suurhoff heeft onthuld, dat de lonen van de landarbeiders gestegen zijn tot het vier à vijfvoudige van voor de oorlog.

De heer Voskuil is van deze cijfers diep onder de indruk gekomen; zij zijn voor hem het bewijs, dat de opeenvolgende socialistische ministers van landbouw en van sociale zaken na de oorlog een beleid hebben gevoerd, dat voor de landbouw een goed beleid is geweest.

Wij zijn van die cijfers allermindst onder de indruk en wij kunnen ons niet voorstellen, dat de heer Voskuil maar een ogenblik zal menen, dat er iemand in Nederland is die dit bewijsmateriaal accepteert.

Er is geen terrein te noemen waarop de overheidsuitgaven, vergeleken bij die van voor de oorlog, niet vele malen hoger zijn. En wat de lonen betreft, niet alleen in de landbouw maar over de hele linie zijn de salarissen en lonen vrijwel niet meer te vergelijken met die van voor 1940.

De gigantische cijfers, waarmee wij tegenwoordig werken, kunnen ons eerst na een zorgvuldige ontleding iets leren omtrent het beleid.

• Hardnekkig

De Vara heeft in ruime mate zendtijd beschikbaar gesteld voor het Agrarische Congres van de P.v.d.A., zodat er weer heel wat socialistische propaganda door de ether is gegaan.

De heer Vermeer, voorzitter van de P.v.d.A., zei in zijn openingsrede, dat onwaardige kritiek een poging gedaan heeft het beleid van Mansholt en Vondeling te ondermijnen. De heer Vermeer vond, dat daarmee tevens het gezag van de overheid in het algemeen ondermijnd wordt.

Nu is onwaardige kritiek altijd afkeurenwaardig, maar de moeilijkheid is, dat socialistische het woord „onwaardig” wat snel in de mond nemen wanneer het om kritiek op hun geestverwanten gaat. En om nu kritiek op socialistische minister maar

meteen op één lijn te stellen met ondermijning van het overheidsgezag in het algemeen, dat is ons wel wat gortig. Geldt dat dan niet voor kritiek op andere ministers? Als het daar wel voor geldt, laten de socialistische oud-ministers, die nu reeds in openbare redevoeringen de daden van het tegenwoordige kabinet aan kritiek onderwerpen, dan liever zwijgen.

De heer Vermeer heeft in die openingsrede ook weer verteld, dat blijvende prijsbeheersing voor landbouwgronden een punt van het regeringsprogramma van 1956 was, maar dat de andere partijen er zich niet aan hebben willen houden. Het verhaal wordt hardnekkig volgehouden.

Even hardnekkig is de heer Egas, lid van de 2e kamer voor de P.v.d.A. Hij wist zijn agrarische toehoorders te vertellen, dat de rechtverleugers van de confessionele partijen en de V.V.D. de subsidies willen afschaffen. Het wordt vervelend, er steeds maar weer aan te moeten herinneren, dat het socialistische ministers waren, die deze afschaffing in de Miljoenennota en in een kamerdebat bepleitten en er aan de S.E.R. een brief over schreven. Het wordt vervelend, maar het blijft noodzakelijk om hardnekkige onjuistheden recht te zetten.

• Verrassend

Na de middengroepen en de arbeiders lokkende verten te hebben getoond, heeft de V.V.D. nu ook een wijs perspectief voor het platteland geopend. De V.V.D. streeft, zo verklaarde het liberale kamerlid de heer Van Dijk, naar een platteland, bevolkt door „zelfstandig denkende en zelfstandig handelende boeren en landarbeiders”. Verrassend, deze liberale visie.

• Zielige parade

Het belang van de K.L.M. is een nationaal belang en de houding van de regering tegenover het Britse besluit ten aanzien van de landingsrechten van de K.L.M. in Singapore heeft dan ook in brede lagen van ons volk weerklank gevonden. Men is in Engeland zelfs een beetje geschrokken van de heftige reacties.

De socialistische kunnen zich tot die waardering niet opwerken. Wat wilt u? Er zitten geen socialistische ministers meer in het kabinet. Dus weet het rode cabaret, dat door de Vara als „Politieke parade” wordt uitgezonden, niets anders te doen dan de woorden van minister Luns belachelijk te maken en de Nederlandse houding als een schertsvertoning voor te stellen.

• Duidelijke taal

Er wordt de laatste tijd hard vooruit gelopen op de kabinetsformatie, die na de verkiezing van 12 maart zal moeten plaats hebben. Wordvoerders van politieke partijen weten reeds te vertellen onder welke om-

standigheden wij in het komende voorjaar wel of geen excellenties onder hun geestverwanten zullen aantreffen. Sterker nog, sommige van deze woordvoerders weten reeds vrij nauwkeurig, hoe in dit opzicht bij andere partijen de kaarten liggen.

Op deze manier is er heel wat te construeren. Prof. Oud heeft verklaard, dat de liberalen niet met de socialistische in een kabinet zullen gaan zitten. De socialistische radiocommentator Meyer Sluysers wees echter op een hoofdartikel in de N.R.C. waarin deze uitspraak van prof. Oud een fase in de politieke discussie werd genoemd. De heer Meyer Sluysers concludeerde hieruit, dat de V.V.D. dus nog alle kanten uit kan en dat zij zich dus in dezelfde situatie bevindt als de A. R.

Hierbij past dan wel de kanttekening, dat de V.V.D. bij deelneming aan een kabinet met socialistische ministers in lijnrechte tegenstelling tot de uitspraak van haar partijvoorzitter zou handelen, terwijl de voorzitter van de A.R.P. uitdrukkelijk elke bindende uitspraak op dit moment voorbarig en onjuist heeft genoemd, en zo'n uitspraak dan ook niet heeft gedaan.

Voor de heer Voskuil is de zaak veel duidelijker. „De socialistische mogen er van de V.V.D. en de Anti's nooit meer in”, zei hij zaterdagavond, dus nadat hij kennis had kunnen nemen van de woorden van Dr. Berghuis.

Voor de liberale heer Van Dijk lag de zaak weer anders. Dat prof. Zijlstra die gedurende enkele jaren samengewerkt heeft met socialistische ministers, nu lijst 3 aanvoert, deed bij hem de vraag rijzen of er misschien getracht wordt weer een brug te slaan. Men kan om iets te beweren toch ook wel alles aangrijpen. Samenwerken met socialistische ministers is nog lang niet hetzelfde als in de voorste geleiden van de P.v.d.A. staan. Waarom zouden we dan prof. Oud, die daar eenmaal stond, niet tot bruggenbouwer tussen V.V.D. en P.v.d.A. bombarderen?

De enige duidelijke taal, die er over de komende kabinetsformatie te spreken valt, is gesproken door de secretaris van de C.H.U. in een radio-causerie en door de voorzitter van de A.R.P. in de Deputatenvergadering. Hun woorden zijn gelijkelijk samen te vatten in: „Wij zullen ons op het moment waarop deze zaak aan de orde komt, instellen op het landsbelang”.

LECTUUR

die in het middelpunt van de belangstelling staat

Om een Evangelische Politiek

geschreven door W. C. D. Hoogendijk Jr., prof. dr. J. P. A. Mekkes, drs. G. Puchinger, mr. C. J. Verplanke, prof. dr. S. U. Zuidema en mr. W. Aantjes.

De prijs van deze brochure is f 1,50.

Zo juist verschenen:

Vernieuwing en Bezinning

om het reformatorisch grondmotief, door prof. dr. H. Dooyeweerd, bewerkt door mr. J. A. Oosterhoff.

Dit standaardwerk behoort in elke boekenkast thuis, omdat hierin vraagstukken worden besproken die de christelijke staats- en maatschappijleer raken. Juist nu is het een eis dat men steeds meer de beginselen gaat bestuderen, die naar reformatorisch inzicht gegrond zijn op Gods Woord.

Gebonden in linnen band, omvang 275 pag. formaat 16x25 cm prijs f 12,50.

Documentatiedienst

Dit belangrijke blad is met 1 januari 1959 de vierde jaargang begonnen. Onder redactie van het Centraal Comité wordt elke 14 dagen een verzameling van de belangrijkste artikelen gegeven over actuele politieke en sociale problemen, die in de pers zijn verschenen.

Wie op de hoogte wil blijven kan Documentatiedienst niet missen. Een jaargang geeft 800 pagina's en de abonnementsprijs bedraagt f 12,— per jaar of f 3,— per kwartaal.

Geeft U omgaand als abonnee op. U ontvangt dan nog de nummers vanaf 1 januari 1959.

Bestel via uw boekhandelaar of bij

J. B. VAN DEN BRINK & Co. — Uitgevers — ZUTPHEN

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

GELDERLAND

De juiste keuze:

FOLMER

vanouds de Pitmanschool ANNO 1896

voor volledige kantoopleiding

Karthuizerstraat 2 - Arnhem - Telefoon 24004

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08380 - 8050

WASSEN - STOMEN

Steeds gaarne tot uw dienst

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

De mode voor morgen vindt u heden
bij . . . .

MODEHUIS „DE WINDT”

„Speciaalzaak voor damesconfectie en
petten”

Hoogstraat 25 — WAGENINGEN

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor
woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (R 8370) - Wageningen

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsedijk 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANSITAIRE ARTIKELLEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

FIRMA D. BERGHOUT & ZONEN

METSELAARS

AANNEMERS

JENSIUSSTRAAT 52 — RODENRIJSESTRAAT 11

Telefoon 43944

Telefoon 48497

Pontier & Karreman

MAKELAARS IN ASSURANTIËN

WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)

ROTTERDAM — TELEFOON 11.17.00

Voor ALLE verzekeringen

„VITESSE”

Boezemsingel 136 a-b - Rotterdam - Telefoon 127137

Foto-offset - Offset

Stencilwerk - Lijndruk

• Vervolg van pag. 1

1948; deelname in een brede-basis-Kabinet en wel — zij het na een curieuze Kabinetscrisis in 1951 — tot 1952.

In 1952 ben ik voor het eerst het actieve politieke bestaan begonnen als Minister in een brede-basis-Kabinet. In 1952 is de V.V.D. niet gevraagd deel te nemen; wat gebeurd zou zijn, als zulks wel was gevraagd, weet ik niet. In 1956 heb ik van dichtbij de pogingen van de Kabinetsformatie kunnen volgen; mij is niets gebleken van een principiële afkeer van de heer Oud m.b.t. een deelname van de V.V.D. in een brede-basis-Kabinet. Wel is mij gebleken op een zeker ogenblik, dat de heer Oud een vrij sterke voorkeur had voor een brede-basis-Kabinet van een wat andere samenstelling, t.w. zonder K.V.P. en met P.v.d.A.

Tenslotte, dat er in 1956 niet een Kabinet zonder socialisten tot stand kwam, heeft niet aan de A.R.-partij en niet aan mij persoonlijk gelegen. Onze partij was bereid zulk een Kabinet te steunen, ik was bereid daarin zitting te nemen.

Samenvattend mag ik het misschien nog zo zeggen. De heer Oud is de laatste, die het recht heeft, zichzelf als anti-socialist-kampioen op de borst te slaan; wie op hem leunt, leunt op een gebroken rietstaf. Zijn leus is politiek onwaarachtig. Men behoort de verkiezingsstrijd te voeren met beginselen. Wat de heer Oud hier doet, is niet anders dan: hoe krijg ik de meeste stemmen bij elkaar, na de verkiezingen zien wij wel verder. Voor een waarachtig principieel liberalisme zou men respect kunnen en moeten hebben; dit is slechts principieel in zijn opportunisme.

Christelijk-sociaal en christelijk-nationaal

Onze weg is een andere. Wij stellen, om te beginnen, een geheel andere vraag, n.l. de vraag naar ons beginsel en de vraag naar ons ideaal. Ons beginsel is dit, dat wij ook voor het maatschappelijk en staatkundig leven Gods Woord als norm en richtsnoer willen aanvaarden. Wij willen een christelijke, een evangelische politiek. Iets meer uitgewerkt voor het heden, een christelijk-nationale en een christelijk-sociale politiek, onze eerstaangewezen partners daarvoor zijn de partijen, die met ons de normen voor het politieke leven willen vinden buiten de tijdelijke werkelijkheid, dat is in God ons openbaard door Zijn Zoon.

Daarom streven wij in de eerste plaats naar het verwerkelijken van een christelijke politiek door een christelijk Kabinet. Dat is de principiële grondslag voor ons ideaal, onze eerste keus.

Er komt echter een praktische factor bij. Te lang en te veel is ons voorgehouden, dat er b.v. zonder de P.v.d.A. van een waarachtig sociaal beleid niets terecht komt. Eerlijk gezegd, dat zouden wij nu eens graag niet alleen principieel, maar ook praktisch willen lozenstraffen.

Wij weten niet, of dit ideaal bereikbaar is; dat hangt niet alleen van ons af. Nodig zouden zijn — ik noem enkele essentiële punten — de samenstelling van een hecht en sterk team, dat vastbesloten is, het vier jaar vol te houden, een spoedige — om niet te zeggen spontane — overeenstemming over een Program, dat de kenmerken van het christelijk sociaal en christelijk nationaal zichtbaar vertoont.

In ieder geval zullen wij niet worden weerhouden door vrees voor oppositie. Noch vrees voor de V.V.D., noch vrees voor de P.v.d.A., noch vrees voor die beide, zal onze houding beïnvloeden. Dat hebben wij reeds in 1956 getoond, zo zal het opnieuw zijn in 1959.

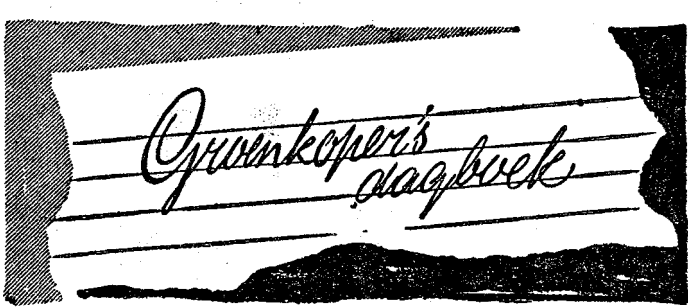
Zo gaan wij dan de verkiezingsstrijd in. Wij weten niet, wat deze ons zal brengen. Een zo uitgesproken beginselpartij als de onze heeft de tijd niet mee. Principiële fundering vraagt principiële bezinning, en de mensen hebben daar vaak geen tijd en geen lust meer toe. Wij kunnen nimmer in materiële opzicht de meest biedende zijn, grove speculaties op de kiezersgunst zijn ons onwaardig.

Maar juist daarom willen wij nu volhouden. De wereld van vandaag heeft meer dan ooit — zo zegt ons Program van Actie — de vastheid van een waarlijk christelijke politiek nodig. Waarachtige reformatie van het leven, ook in staat en maatschappij, begint bij de Bijbel. Laten wij vooral nu vasthouden en geloven, dat wij het Koninkrijk en Zijn Gerechtigheid — ook in de politiek — eerst moeten zoeken, omdat ons alleen dan waarachtige oplossingen voor de ingewikkelde vragen van deze verwarde tijd zullen worden toegeworpen.

Ook en met name voor de komende verkiezingsstrijd geldt de oude leus: in ons isolement, dat is in onze zelfstandigheid, dat is in onze beginselvastheid ligt onze kracht.

19 JAN.

In deze dagen van voorbereiding op de aanstaande verkiezingen trof mij het bericht, dat de Papoea's (met de klemtoon op oel) experimentele verkiezingen gaan houden op de Schouten-eilanden. Leest dit goed, vrienden. Daar staat niet, dat men op de Papoea-eilanden principieel op Schouten stemt. Ik waarschuw maar voor dit misverstand. Een mens is maar een mens en de wens kan de vader van het misverstand zijn. Nu heb ik gehoord, waarom juist de Papoea's op de Schouten-eilanden het eerst voor het electoraat in aanmerking komen. Zij kennen de techniek van het stemmen, welke zij geleerd hebben bij het verkiezen van kerkelijke ambtsdragers. Zij hebben dus een streepje voor, zij het geen streepjesbroek. Aan de andere kant vernam ik (andere kant overdrachtelijk gebruikt) dat de Nederlandse expeditie naar een bepaald gedeelte van Nieuw Guinea nog gebruik maakt van spiegeltjes en kralen, zijnde een primitief ruilmiddel, dat daar nog in zwang blijkt te zijn. Zo is dit land een eiland van tegenstellingen, waar Dr. Platteel nog een moeilijke taak wacht, al zijn dan de mededelingen over de Schouteneilanden bemoedigend.

had. Verdere koffie is mij te veel. De vraag is echter waar drink ik een goede kop koffie. Antwoord thuis. Wat op het ogenblik mij in restaurants en hotels wordt voorgezet is niet zulke lekkere koffie als die welke mevrouw Groenkoper mij voorzet. Van de thee geldt dit nog in sterkere mate. De doorsnee thee is wee. Laatst glipte ik op theetijd een thesalon binnen. Ik vroeg er een kop thee. De juffrouw van de salon spoot via een apparaat heet water in een kop, gooide er een theebal in, zwipte het ding wat heen en weer, gooide hem er weer uit en bood mij toen een kop thee aan. Ik heb er niet van kunnen slapen.

het boek kostte f 4,50. (het is al weer een paar jaar geleden; zou nu zeker f 7,50 moeten kosten!) Nu, daar sta ja dan met je boek en je goede gedrag. Thuis had ik twaalf gratis exemplaren liggen en hier stond ik bij dat twaalfstal nóg een geestekind te kopen. Ijdelheid komt voor de val!

22 JAN.

Vandaag de eerste verschijnselen van het voorjaar in mijn tuin ontdekt, crocussen en sneeuwklakjes laten zich zien nu de sneeuw ver-smolten is. Zulke verschijnselen geven mij altijd weer nieuwe vreugde, ook voor de arbeid. De winter wil mij wel eens wat lang vallen. De kille westers-tranden liggen mij niet hoewel de familie zeer westers is. Beken u dat ik met moeite de koude doorworstel en altijd hijg naar de warmte. Ook in de politiek. Want daarin is het klimaat van groot belang. Zuster Anna, ziet gij al crocussen en klokken in de verkiezingstuin? Of ontwaart gij daar alleen maar Oud, overgebleven groen en wat rood in den Zuurhof? Voor mij is het al lente geworden. Natuurlijk kunnen er nog wat stormpjes komen. Doch de wortel en de grond zijn belangrijk voor het vasthouden.

21 JAN.

De omstandigheden hebben een schrijver nooit zo meegezeten als de opstand in Cuba het Graham Greene hebben gedaan. Nauwelijks was zijn boek, „Our Man in Havana“ op de markt, of de opstand in Havana brak uit. Dit boek geeft een sneer op de „activiteit“ van de Britse inlichtingendiensten in Cuba die niets van de Castro-beweging heeft gemerkt, althans deze blijktbaar niet ernstig heeft genomen. Voor de uitgever van het boek had de leider Castro niet eerder noch later kunnen komen. Het boek is al een succes en niet het minst in de verkoop. Had deze uitgever een ingeving? Ik beken u, dat ik graag eens een boek zou schrijven dat een succes werd. Zo ijdel ben ik wel. Eens heb ik een boek geschreven. Het is nog verkocht ook. Ik zelf zag het liggen in een winkel en nog niet eens een kruidenierswinkel. Ik naar binnen om te vragen of het een goed boek was. Het was een goed boek. Of de schrijver bekend was. Niet zó bekend. Wat

23 JAN.

Terwijl men in Amsterdam aan de IJ-tunnel denkt, denkt men in Rotterdam aan een ondergrondse spoorweg. Voor de prijs van f 130 miljoen heeft men al een aardig net van 5 kilometer, waardoor iedere kilometer mee telt. Maar ik juich de onderneming toe, want ik draag Rotterdam een plek in mijn hart toe.

Zou ik het nog beleven per ondergrondse door de Maastad te kruisen? Nu niet eens de hol op maar de hol in! En dan op alle stations, alle ondergrondse stations, grote reclame's voor de Rotterdammer zien, de krant van mijn vriend Dr. Evert Dieker. De geest van Du Dubo Dubonnet. Namen als Pont Meuse, Allée du Monmonseu (Mijnsherenlaan) en Place du Sud zullen aan Rotterdam dat métrointje geven dat alleen Parijs kent. Ik las dat de studiecmissie overigens helemaal niet naar Parijs is gegaan maar naar Amerika en het advies heeft gegeven de zaak meteen maar fors aan te pakken. Als u soms leest dat op de Coolsingel, waar proefboringen plaats vinden, een horloge wordt gevonden! Dat heb ik daar ongeveer veertig jaar geleden verloren! Als kind zijnde zoals dat heet. Ik was met mijn tante naar Plan C geweest en toen... maar dat heeft er verder niet mee te maken.

24 JAN.

Natuurlijk op de Deputatenvergadering geweest. Ik kan u daarover niet meer nieuws vertellen dan u al gelezen zult hebben. Toen ik twee leden van de Raad van de State zag, voelde ik de neiging om nu eens die kwestie van die salarissen uit de wereld te helpen, want, dacht ik, deze leden zullen wel weten wat zij verdienen. Maar de gelegenheid leek mij toch niet gunstig. Niet dat ik niet even oud-minister Algera de hand kon drukken, doch mevrouw zat naast hem, dan begin ik niet over zulke onderwerpen. Iemand vroeg mij of de vice-president van de Raad van State er ook was. „Natuurlijk“ kor. ik vol trots mededelen. En de president van de Hoge Raad? Ik heb hem niet gezien, maar 't kan zijn, dat hij geweest is. Vrienden wat een weelde, zo'n vergadering. Als we goed geluisterd hebben weten we wat ons te doen staat. En als u het weet hoeft ik u niets meer te zeggen. Althans vandaag niet. P.S. Het is lijst 3!

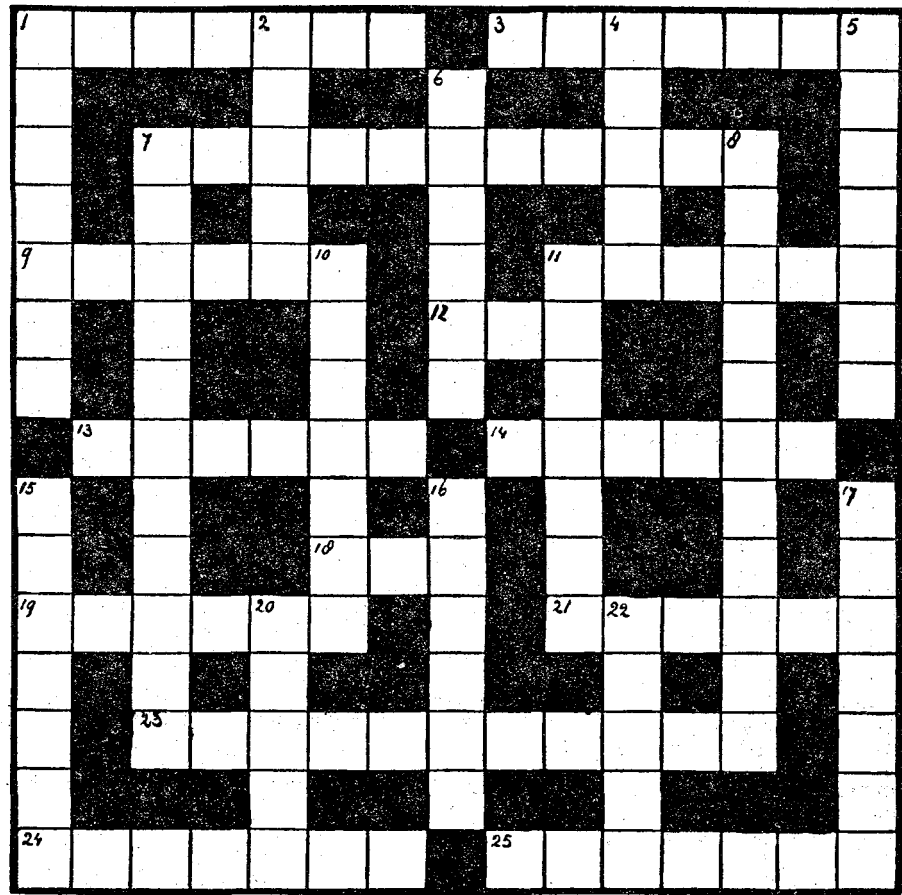
William Groenkoper

Oplossing vorige puzzel

- Horizontaal:
 1. tachtigers; 6. Beel; 9. bivak; 10. slobbroek; 13. taart; 15. apekool; 17. kaas-kop; 19. nasmaak; 21. matinee; 22. rotje; 24. reisgoed; 27. kikkerrit; 28. agave; 29. roof; 30. steekgaren.
- Verticaal:
 1. tube; 2. cavaliërs; 3. tekst; 4. gastrol; 5. roodnek; 7. lekstoppen; 8. abstrakt; 11. opa; 14. baanbreker; 16. orakelen; 18. kankeraar; 20. kerkrat; 21. muiltje; 23. tuk; 25. graag; 26. neen.

KRYPTOGRAM

- Horizontaal:
 1. u zit in een dier gevouwen; 3. soms heeft maar één dame, soms twee dames, twee heren, vier adviseurs, vier paarden e.a. nodig om dit te doen; 7. door het vuur gelouterd? 9. zolang zij 't niet met een keten doen, is 't niet dodelijk; 11. voortbrengselen van 4 vert 12. hiermee kunt u een chinees in klinkende munt betalen; 13. dit lichaamsdeel rolt van de drukpers; 14. reeks woorden die niet als lekstoppen te gebruiken zijn; 18. ook de keerzijde van roem is roemvol; 19. alleen tegen 't eind van 't jaar loopt Amsterdam uit om deze vogeltjes te bezien; 21. flinke waterbronnen; 23. detective die de trein miste? 24. het lawaaimakend deel hiervan heeft een ieder in 't oor; 25. grote hap die uit één woord kan bestaan.
- Verticaal:
 1. armoedig gebouw is voor de soldaten goed genoeg; 2. helder meisje; 4. zo te horen zijn onderwijzers dubbelhoofdig;

5. bewerking die u kunt uitvoeren op mensen die u trouw zijn; 6. twee noten bij de thee zijn vuurbestendig; 7. takelauto's? Nee, misdadigers uit vervlogen tijden; 8. van deze wijn kun je zo te horen een pijnlijke ziekte krijgen; 10. glanzende door te zakken; 11. voor dit misdrijf moet het terrein maagdelijk zijn; 15. van onze aarde is 't de Mount Everest; 16. de niet mooie kant van de onderscheiding; 17. gedeelte van een liter drank; 20. geweldig naar Europese maatstaf; 22. het ongezonde deel van een trein.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Prof. Zijlstra in Heerlen

IN de dagbladen hebben verslagen gestaan van de vorige week door prof. Zijlstra te Heerlen uitgesproken rede. Wij achten het evenwel van belang om enkele voorname punten uit deze rede ook in ons blad kort weer te geven.

• De stelling, dat het bij de belastingdebatten in december ging om een strijd tussen degenen, die de minst-draagkrachtigen wilden helpen en degenen, die de meest-draagkrachtigen wilden bevoordelen, is te zot om er verder enige aandacht nog aan te verspillen.

• Wat willen wij nu precies? Wij willen in de komende parlementaire periode christelijke politiek. Dat is: wij willen overeenkomstig onze beginselen in het Kabinetsprogram voldoende terugvinden van waarlijk bijbelse, evangelische staatkunde. En wij vinden, dat onze natuurlijke bondgenoten daarbij behoren te zijn die partijen, die met ons de normen ook voor het politieke handelen willen zoeken buiten de tijdelijke werkelijkheid. Indien dit mogelijk is, gaat onze voorkeur uit naar een christelijke politiek door een christelijk Kabinet. Prof. Diepenhorst in zijn mooie boek „Christelijke politiek” spreekt erover, dat wij moeten aankoersen op een werkelijk christelijke politiek, berustend op een bredere christelijke samenwerking. Hij voegt er echter aan toe: „dit dient echter op zulk een wijze te geschieden, dat men een open oog houdt voor feiten en omstandigheden.” En dit is inderdaad juist, al was het alleen maar, omdat geen enkele partij het in één keer voor het zeggen heeft. Op onze Deputatenvergadering heb ik in dit verband gezegd, dat in ieder geval voor zulk een christelijk Kabinet aan twee eisen zal moeten worden voldaan t.w.:

1. Er moet een hecht en sterk team worden gevormd, dat vastbesloten is, het zo mogelijk een gehele parlementaire periode vol te houden.
  2. Het moet gebeuren op basis van een, ik zou bijna zeggen, spontaan gevormd program, dat de essentiële kenmerken van een waarlijk christelijk beleid zichtbaar vertoont.
- Liberalen en socialisten gaan het elkaar eens flink zeggen in deze verkiezingstijd, maar zij zijn nader familie dan twee volle neven en het is bovendien bekend, dat familieruzies altijd de ergste plagen te zijn.
- Als de Antirevolutionaire Partij in de komende weken een beroep op u doet, dan biedt zij u niet het hoogste loon, de hoogste huur, de laagste belasting, enz. Zij doet een beroep op de kiezers haar te volgen, omdat zij mag stellen en moet stellen, dat zij haar beginselen en program doet steunen op de belijdenis, dat wij het ook voor het staatkundig en maatschappelijk leven niet kunnen stellen zonder de Bijbel als lamp voor onze voet en licht op ons pad.

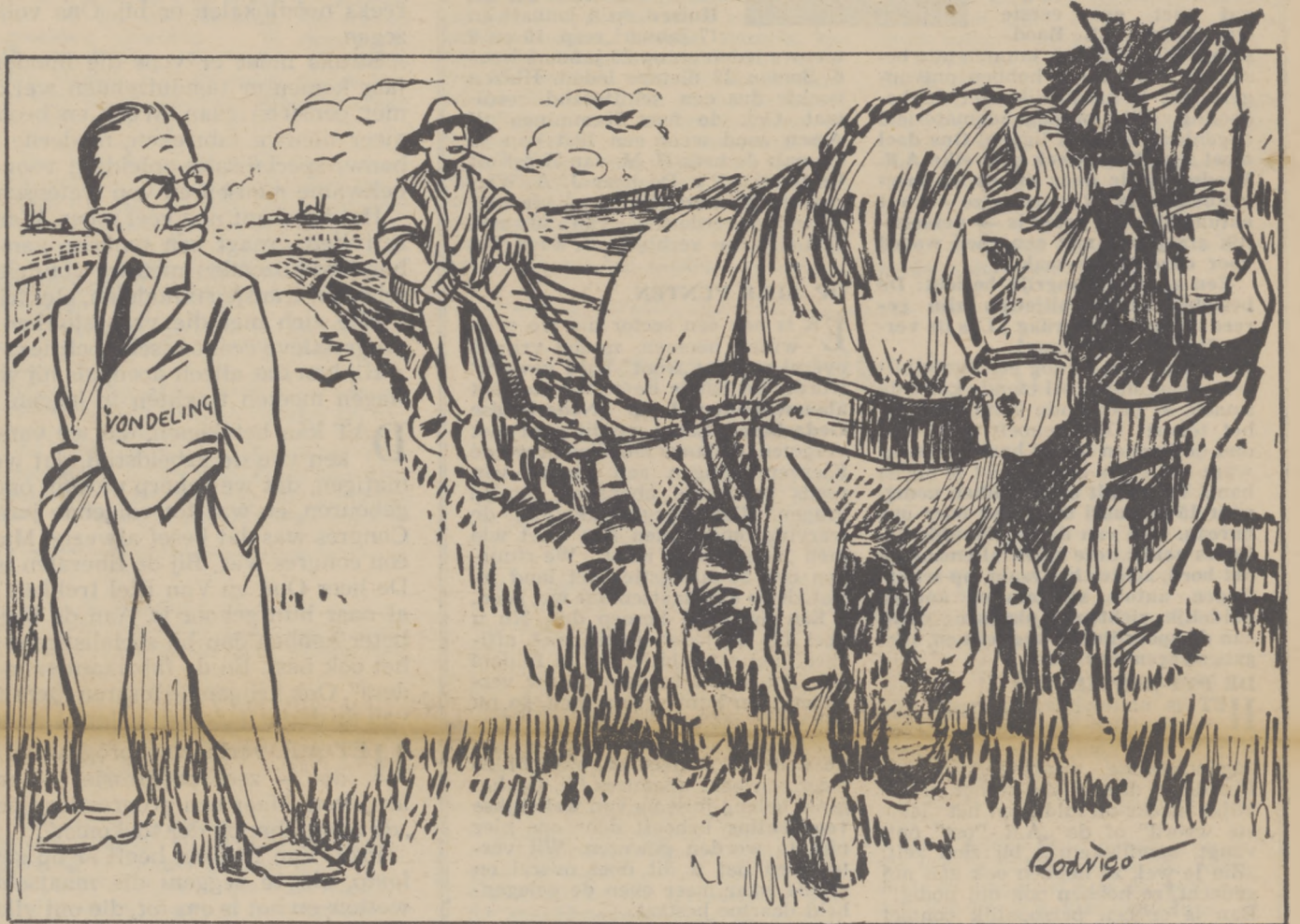
Luister mee naar de A.R.P.

In het programma van de NCRV kunt U volgende week twee A.R. sprekers beluisteren, t.w. maandag 9 februari van 20.00 tot 20.05 uur de heer H. Algra. Donderdag 12 februari van 19.50 tot 20.05 uur de heer Drs. C. P. Hazenbosch.

Het is vrijwel zeker, dat Prof. Dr. J. ZIJLSTRA op donderdag 12 februari tussen 20.20 en 20.40 uur gedurende 10 minuten in een N.C.R.V.-televisie-uitzending zal spreken.

Geeft hieraan in zo breed mogelijke kring bekendheid.

Zwaarste landbouwarwei achter de rug?

DE P.v.d.A. heeft onlangs in Gouda weer een landbouwcongres gehouden. Verscheidene landbouwdeskundigen hebben er het woord gevoerd. Ook de oud-minister van landbouw, de heer Vondeling.

Het thema van het congres was blijkbaar: alles wat er aan goeds voor de boeren is gedaan kwam van de zijde van de P.v.d.A. en alles wat nog niet bereikt is, daarvoor dragen de rechtse partijen de schuld. De inleiders hadden blijkbaar zelf niet de indruk dat alle aanwezigen daarvoor bij voorbaat overtuigd waren, want tot tweemaal toe moest worden betoogd dat de P.v.d.A. werkelijk nooit gesproken heeft over het verdrijven van de zittende boeren.

Overigens was men zo zeer overtuigd van eigen verdienste dat de heer Vondeling — blijkens een verslag in Het Vrije Volk van 23 januari j.l. — heeft gezegd dat het beslist niet zo is dat de P.v.d.A. wegloupt als er moeilijkheden komen. „Maar men heeft het ons onmogelijk gemaakt te blijven toen het zwaarste karwei achter de rug was. Dat te ontkennen is oneerlijk”.

Zo, nu weten de boeren het. De P.v.d.A.-Ministers van Landbouw hebben het zwaarste landbouwarwei gedaan, en daarna zijn ze naar huis gestuurd!

Wij gaan nu in dit verband maar niet in op dat „onmogelijk maken”, want dat zou weer leiden tot een bespreking van de oorzaken van de kabinetcrisis. Daarover is al zo veel gezegd en geschreven. Het is ook moeilijk aan te nemen dat de afgetreden P.v.d.A.-Ministers zelf zullen erkennen dat het onbehagen binnen de kring van de P.v.d.A. de oorzaak is geweest van hun vertrek.

Maar nu het landbouwarwei. Het kost ons geen moeite om te erkennen dat met name de heer Mansholt als Minister van Landbouw over het algemeen goed werk heeft gedaan. De heer Vondeling begon pas en de resultaten van zijn beleid ondervonden nog al wat kritiek.

Om het nu echter zo voor te stellen dat de grootste problemen in de landbouw zijn opgelost en dat de

En de boer ploegde voort

Vondeling: En nóg geloof die stugge boer het niet, dat wij socialisten het voor hem hebben opgeknapt.

P.v.d.A.-heren dus wel konden gaan, dat lijkt ons niet alleen onjuist, maar ook nogal arrogant.

Vorig jaar nog heeft de heer Vondeling als Minister van Landbouw aan de Staten Generaal een nota overgelegd over het structuurbeleid in de landbouw. En deze nota ging werkelijk niet over alle zware karweien die op landbouwgebied reeds gedaan waren, maar over de grote opdrachten waarvoor de landbouw zelf en ook de Regering nog staan. En die nota ging dan alleen nog maar over het structuurbeleid.

Neen, we zitten nog midden in de landbouwproblemen. We noemen slechts het nog in beweging zijnde prijzenbeleid, de afzetmogelijkheden, de landbouw in de E.E.G., het werkloosheidsvraagstuk in verschillende delen van het land, de planologische vraagstukken, kortom de positie van de landbouw in het geheel van de volkswelvaart is nog volop in discussie.

Onze conclusie is dan dat het zwaarste landbouwarwei nog niet achter de rug is.

We hebben al eens eerder opgemerkt dat het na de oorlog geen kunst was om Minister van Landbouw te zijn. Toen was er schaarste aan eerste levensbehoeften en moesten de prijzen worden gedrukt. Daarna is het met name de georganiseerd landbouw geweest die in een tijd van bestedingsbeperking de bijzondere aandacht heeft gevestigd op de achterstand bij de landbouw.

Dat echter de vergoeding voor het beschikbaar stellen van de grond en de bedrijfsgebouwen in een tijd van hoogconjunctuur veel te laag is geweest

moge in overeenstemming zijn met de socialistische opvattingen inzake de particuliere grondeigendom, onjuist was het wel.

Nog steeds zijn de socialisten bezig middelen te beramen om van de figuur van de particuliere grondeigenaar af te komen. In het maandblad van de sectie Agrarische Vragen van de dr. Wiardi Beckmanstichting „Ploegen en Zaaën” schreef onlangs het P.v.d.A. Tweede Kamerlid, de heer Egas dat het wellicht het beste zou zijn dat op langere termijn een groter aantal boeren pachter of hypotheekboer zal worden, terwijl het bezit van grond en gebouwen in handen van aandeelhouders van beleggingsmaatschappijen, van verzekeringsmaatschappijen of aan meerdere particulieren zou zijn.

Hier is dus wel een ernstige waarschuwing op zijn plaats. Achter al dit soort suggesties schuilt een opvatting over eigen verantwoordelijkheid van de mens, ook met betrekking tot hetgeen hij bezit, die de onze niet kan zijn.

De heer Vondeling heeft in Gouda gezegd, — zie het citaat hierboven — dat wie zijn stelling ontkent oneerlijk is. Dat is wel een zware beschuldiging aan het adres van degenen die geen ja en amen zeggen op de socialistische aanmatigheden. Desniettenstaande zeggen wij: de zaak is door de heer Vondeling onjuist voorgesteld. En wij schermen dan niet met het woord oneerlijk in zijn richting. Dat zou een onjuiste discussie methode zijn. Ook in verkiezingstijd. Wij volstaan er mee aan te tonen dat zijn stelling er naast is en wensen dan niet als oneerlijk te boek te staan.

Prof. Dr. W. RIP

Strooibiljetten en affiches zijn de deur uit

OOK BIJ U?

HET binnenstromen van de bestelkaarten heeft nu ongeveer een einde genomen. Dit is prettig met het oog op de verdere gang van het werk. Nog meer verheugend is uiteraard het feit dat slechts weinig kiesverenigingen geen blijk hebben gegeven het beste beentje voor te zetten. Die enkele tientallen roepen we nu nog eens met nadruk op: Onttrekt u niet aan uw plicht om de zaak van ons beginsel juist nu te dienen. Geeft alsnog blijk dat ge meestrijdt in de voorste gelederen! Inmiddels is met de verzendingen van de bestelde materialen een aanvang gemaakt of is de toezending reeds voltooid.

Dit laatste is het geval met ons eerste strooibiljet: A.R. Boodschap. Woensdag j.l. kunnen alle bestellers het pakket hebben ontvangen. Het is natuurlijk niet de bedoeling dit propagandamateriaal dagenlang te laten liggen. Ons doel moet zijn: Deze week gaat elke A.R. Boodschap de deur uit en de brievenbussen in of worden ze — wat natuurlijk veel beter is — persoonlijk afgegeven met een goed woord voor onze goede zaak.

Een ander belangrijk bericht: De bestelde aanplakbiljetten zijn gereed! Vanaf donderdag j.l. is de verzending in volle gang!

Bij elk pakket is nog een strooibiljet meegezonden. Al etende komt de smaak, al plakende komt wellicht het tekort! Dan behoeft men niet met de handen in het haar te zitten, want het extra-bestelbiljet is bij de hand. Wilt u dit biljet, indien nodig, vóór 15 februari opzenden naar ons bureau. Ook van de gearriveerde affiches geldt: deze week allemaal op het bord, achter het raam, op schuttingen, auto's, scooters en andere duidelijk zichtbare plaatsen: denk aan de spoorlijnen, wegbermen, toegangswegen enz. enz.

DE PTT-BESTELLING

HET is natuurlijk het beste alle materialen persoonlijk te bezorgen. Dan gaat er de meest propagandistische werking van uit. Dan denkt degene, die nu het strooibiljet, straks de folder en het „laatste woord” of de „A.R.-Post” ontvangt, onwillekeurig bij zich zelf: „Zie je wel, ze hebben ook aan mij gedacht, ze hebben ook mij nodig!” Dan is er een persoonlijk contact geweest. Iets van de aanstekende lading enthousiasme is van de bezorger(ster) overgegaan op degene, die het stuk ontvangt. Dat is de best werkende boodschap, die zich denken laat.

Toch is het nu eenmaal vaak niet mogelijk alles en overal dit werk met eigen krachten te verrichten. Dan moet de hulp van de P.T.T. voor huis-aan-huis-verspreidingen worden ingeroepen. In die gevallen moet degene, die het te verspreiden materiaal op het postkantoor aanbiedt een legitimatiebewijs en een brief van geen bezwaar van het Centraal Comité overleggen.

Dat is zo het voorschrift van de Centrale Directie van de P.T.T. Welnu, beide stukken, het bewijs en de brief kunnen op ons bureau (dr. Kuiperstraat 3 te Den Haag) worden aangevraagd. Doe het spoedig als het nodig is.

Maar het ideaal blijft: met eigen mensen het eigen propagandamateriaal verspreiden als dat maar even kan.

NIEUWE LEDEN, NIEUWE GIFTEN.

MENIGEEN in onze partij beseft dat deze tijden duur zijn voor onze partij. En dat wegens de overstelpende drukte de gelegenheid ontbreekt om zorgvuldig te onderzoeken welke financiële hulpbronnen mogelijk aangeboord zouden kunnen worden. Daarom is het zo sympathiek, dat de giften ter versterking van de verkiezingskas blijven binnenstromen. Kleine en grotere, maar allemaal even welkom. Het best was het Provinciaal Comité Gelderland deze week af. Daar stortte een gever, die onbekend

wenst te blijven, maar eventjes... f 1000.—. U begrijpt dat men zich in Gelre's dreven plezierig voelt. Een beetje jaloers is het Centraal Comité wel, maar we gunnen het onze hardwerkende Gelderse partijgenoten natuurlijk van harte.

Voor hen die ons vroegen ons giro-nummer nog eens te vermelden doen we dit graag:

Het giro-nummer van ons Verkiezingsfonds is 89673, t.n.v. het Centraal Comité van de A.R.-partij.

Dankbaar zijn we voor de doorgaande ledenwerving. Mooie resultaten werden weer geboekt.

Uit Naaldwijk meldde de heer A. van der Wel er 9. De heer Uil uit Huizen op 9 januari en 17 januari resp. 10 en 6

nieuwe leden en op 29 januari weer 6. Samen 22 nieuwe leden. Huizen boekte dus een schitterend resultaat. Ook de heer Kamminga uit Assen zond weer een lijst van 12 evenals de heer H. M. van Beest uit Creil (N.O.P.). De heer J. A. Wiggers te Winterswijk kondigde een ledenvermeerdering van 18 aan. Een alleszins verblijdende week dus.

OP ALLE PUNTEN

ER is nog één sector die we even willen noemen, nu er vrijwel overal aan het „front” hard gewerkt wordt. En dat is de sector van het abonnementental op „Nederlandse Gedachten”. Laten we dit punt niet vergeten. Onlangs moedigen we de Kiesverenigingen aan lijstjes van reeds bestaande abonnees aan te vragen. Dat vergemakkelijkt de werving omdat men dan weet wie men „nog hebben moet”. We stuurden een 50-tal lijstjes het land in. Dat zit op die plaatsen dus wel goed.

Een dringend beroep dus. Nu u veel bij de leden komt, met affiches, met strooibiljetten en folders enz. Nu u veel mensen op uw vergaderingen kunt verwachten, ga nu ook voor ons blad aan de slag. Een rustig gesprek in de pauze of aan de deur en u hebt er wellicht zo weer een paar abonnees bij. Op het grote belang juist nu van **wekelijkse voorlichting** behoeft door ons hier niet te worden gewezen. Wij vertrouwen dat u dit doet overal en steeds waar meer even de gelegenheid daartoe bestaat.

NIEUWE TELEFOONNUMMERS

EEN vervelende, maar ook door de P.T.T. niet voorziene kwestie is dat juist nu, in de verkiezingscampagne, één onzer telefoonaansluitingen een ander nummer krijgt. Noteert u het even?

Met ingang van 1 maart a.s.: het Centraal Comité-telefoonnummer 115935 wordt 631023; het Centraal-Comité-telefoonnummer 112138 blijft ongewijzigd; het Kuiperstichting-telefoonnummer 115937 wordt 631029.

TENSLOTTE EEN PAAR TIPS

1. Zet van alle gehouden vergaderingen een kort verslag in de plaatselijke of regionale pers. Dit is één van de beste propaganda-methoden, want de meeste mensen interesseren zich zeer voor het lokale nieuws.
2. Vergeet ook niet tijdig (dus nu!) aan het bestuur van de K.V. op te geven welke personen bij volmacht moeten laten stemmen. Elders in dit blad vindt u hierover meer. Het bestuur van uw kiesvereniging is in dit opzicht natuurlijk ook op zijn qui vive.
3. Van 12 tot 21 februari a.s. wordt de folder over het Program van Actie aan de bestellers toegezonden. Telkens als er weer een hoeveelheid klaar is, wordt deze afgestuurd. Van 16 tot 27 februari a.s. wordt het februari-nummer van A.R.-Post verzonden volgens hetzelfde recept.

Progressieve politiek

OK bij deze verkiezingen komt een politiek aan het woord, die leven wil bij de dag. Die zegt: morgen, of hoogstens overmorgen, wordt u op uw wenken bediend. Dan wordt uw belang behartigd. Dan kunt u korter werken en u krijgt nog méér loon dan vandaag. En als u en uw vrouw beiden verdienen, dan gaat de inkomstenbelasting omlaag. Wij hebben trouwens een volledige lijst van wat morgen komt, in ons programma staan. En de realisering van al die wensen betekent in onze ogen nog maar weinig. Het is nog niet eens een aanmerkelijke bestedingsverruiming. Die komt natuurlijk ook gauw...

Zulk een optimisme noemt men dan een progressieve politiek.

EEN werkelijke progressieve politiek zegt niet: wij brengen u mergen dadels, heel veel dadels, grote dadels, dadels van Hassan uit Damascus, die driemaal zo groot zijn als zij zijn. (Men kan over die dadels elders in dit nummer lezen). Een werkelijk progressieve politiek zegt: laten we er vandaag een lange werkdag van maken en veel bomen planten, zodat onder Gods zegen onze kinderen over 25 jaar wat te eten hebben.

Zonder beeldspraken; wij wonen in een dichtbevolkt land. Er wonen meer dan een miljoen mensen, die een deel van hun zorgen zien weggenomen, doordat zij van de A.O.W. profiteren. Maar vooral — er zijn veel jonge kinderen. Bijna alle schoollokalen zitten stampvol en nog een reeks noodlokalen er bij. Ons volk kent nog de weelde van de kindertegen.

Straks moet er voor die honderdduizenden kinderen werk zijn. Elk jaar komen er tienduizenden werkers méér bij dan er ouden van dagen met pensioen gaan. Werk en brood voor al die jongeren, dat betekent meer nieuwe fabrieken, moderne fabrieken, intensivering van de tuinbouw, specialisatie-opleiding voor allerlei beroepen, vorming van vakbekwame mensen én van wetenschappelijke onderzoekers.

Het betekent nog véél meer. Want al die noodzakelijke uitbreiding van activiteit vraagt een omkeer van het land. Meer en moderne wegen, honderdduizenden nieuwe woningen, bruggen, tunnels, havens, kanalen, schepen, transportmiddelen, elektrische centrales.

Wie zich met die vraagstukken bezig houdt, is op weg naar een progressieve economische politiek.

Hij kan dat alleen doen, als hij voorop stelt, dat wij vandaag de grondslagen moeten trachten te leggen voor de welvaart van onze kinderen.

DAT kan betekenen, dat we vandaag géén verkorting kunnen gebruiken van de arbeidstijd, dat we onze financiële wensen zeer moeten matigen, dat we scherp moeten onderscheiden tussen wat vandaag moet gebeuren, en wat tot volgende jaren moet wachten. Op het socialistisch Congres was dat besef afwezig. Maar daar werd het duidelijk, omdat het een congres was. Bij de liberalen is het erger, maar het is er versluierd. De heer Oud en Van Riel trekken het land door en plegen hun beloften al naar hun gehoor is. Aan de boeren wordt véél beloofd, zij zullen het beter hebben dan bij socialistische ministers. De middenstanders krijgen het ook best. En de fabrikanten en de handelaren. En de „gezeten arbeiders”. Ook krijgen de leraren meer traktement. Het is allemaal de politiek van de dikke dadels in velerlei stalletjes.

HET A.R.-verkiezingsprogram is sober met wensen voor morgen. Omdat — zeer progressief — ernstig is gedacht aan de jaren onzer kinderen. Maar een progressieve politiek houdt méér in. Zij is gericht op „de maatschappij der toekomst”.

Prof. Van Riessen heeft er op gewezen, hoe verkeerd het is, hoe ongelukkig, om te zeggen: die maatschappij ontwikkelt zich naar bepaalde wetten, en het is ons lot, die ontwikkeling te aanvaarden en te ondergaan. Wij kunnen er niets aan af- of toedoen. In de toekomstige maatschappij gaat de vrijheid verloren en ons leven wordt gedirigeerd van vóór de wieg tot in het graf.

Wij mogen zulk een fatalisme niet voor onze rekening nemen.

Wij zijn verantwoordelijk voor de maatschappij der toekomst.

Prof. Zijlstra heeft voor de middenstand gesproken over Christelijke politiek. En het grondthema van zijn betoog was: wij mogen de staat geen bevoegdheden opdringen, die hem principieel niet toekomen. Het komt hem niet toe, een jonge man te verbieden, een nieuwe zaak te beginnen, omdat de ambtenaren menen, dat er aan die nieuwe zaak „geen behoefte” is. Het komt hem niet toe, voor de gehele middenstand en voor alle branches voor eens en voor goed vast te leggen, waar de grenzen tussen de branches moeten liggen, waardoor het leven verstarren zou. Het komt hem niet toe, voor elk bedrijf en elk artikel uit te maken, hoe de prijzen moeten zijn, en daarop controle te laten uitoefenen met een proces-verbaal voor elke prijs die van het boekje afwijkt.

De basis van dit gehele betoog is een Christelijk pleidooi voor vrijheid.

Dat is niet altijd gemakkelijk. Vele vakgenoten vragen juist via hun organisaties, om gebondenheid.

Maar het is een goed pleidooi. Het is Christelijk en progressief. Het heeft het oog gericht op de toekomst.

Het zoekt voor onze kinderen naar de beste middelen, opdat er voor hen werk, ruimte én vrijheid zal zijn

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**

40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDJOENG

Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK

Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.60

N.V. THE SINGER IMPORT - HOF 39 - AMERSFOORT, TELEFOON 5547

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris G. J. H. Griffioen
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telef. K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam Tel. K 2980-63224
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

* * * Tragiek

Er was een man van de doorbraak, die op het congres van de P.v.d.A. opstond, om te spreken tegen de toto.

Op principiële gronden, omdat hij als Christen het niet kon aanvaarden.

Maar hij zei er bij, bij voorbaat: ik weet, dat ik hier pleit voor een verloren zaak.

Dat is de tragiek van de doorbraak.

Waar het Christelijk principe in het gedrang komt, is het alleen maar: ik getuig, maar ik wéét, dat mijn getuigenis hier zonder gevolg zal blijven.

* * * Afwijkende slak

Vele jaren geleden was Enka lid van de S.D.A.P. Enka (meij. v. d. Vlies) was orthodox-protestants, maar meende, dat zij niettemin bij de socialisten hoorde.

Toen kwam op een congres van de S.D.A.P. de lijkverbranding aan de orde. De socialisten wilden deze heidense wijze van „lijkbezorging” wettelijk op één lijn stellen met de christelijke begrafenis, die teruggrijpt naar Hem, die in Jozefs hof werd begraven.

Enka protesteerde tegen dit symptoom van ontkerstening.

Toen zei Schaper: de Partij kan zich niet storen „aan één afwijkende slak.”

De P.v.d.A. hield een verkiezingscongres. De afgevaardigde van de afdeling Alkmaar was het helemaal met het rode program eens. Op één punt na. Als christen was hij tegen de toto. Zijn spreken werd welwillend ontvangen.

De P.v.d.A. zet de bezwaren van belijdende christenen eleganter op zij dan de S.D.A.P. Geen afwijkende slakken meer, maar geschikte jongens, die zelf erkennen, dat ze vechten voor een verloren zaak.

* * * Onbeschermd

Op het congres van de P.v.d.A. is ook het een en ander gezegd over Nieuw-Guinea.

De P.v.d.A. wil géén dienstplichtigen uitzenden naar Nieuw-Guinea, teneinde een betere bescherming te krijgen tegen mogelijke aanvallen uit Indonesië.

De heer J. H. Scheps was tegen zulk een negatieve houding. Hij vond dat niet verantwoord tegenover de mensen, die daar werken. De zendingen, de dokters, de verplegers, de vele mensen met hun jonge gezinnen, ze zitten er in een onmetelijk gebied. Terroristen kunnen er binnenvallen en de weerlozen wegslepen in prauwen, naar onbekende bestemming. Daarom reeds is een betere bescherming noodzakelijk. Het kabinet-Drees was voor uitzending van dienstplichtigen. Dr. Drees zelf ook. Nu hield hij zijn mond. Alleen de heer Scheps had de moed het op te nemen voor weerloze werkers in de rimboe. Het hielp hem niet.

* * * „Weet ik nou, wat ik gezegd heb?”

De heer Burger zei op het Congres van zijn partij:

„De onverenigbaarheid van christendom en socialisme is een bewering, die alleen maar dient om conservatieve onder christelijk mom hun belangen te laten behartigen.”

Het is dus volgens de heer Burger bedrog wanneer iemand betoogt, dat het christelijk beginsel niet toelaat, een partij te vormen, die als partij de schouders ophaalt als de vraag wordt gesteld: wat heeft de Bijbel over uw program te zeggen.

Wij vrezen, dat de heer Burger hier weer zijn mond voorbij heeft gepraat. Zo niet, dan is het heel erg. Dan heeft hij zijn principiële tegenstanders politieke oneerlijkheid verweten. Op het alles beslissende punt.

* * * Toto-broederschap

Eerst zei Dr. Drees: nu zal de P.v.d.A. wel in oppositie gaan. Dat was een héél ding voor Dr. Drees, maar wij twijfelen er niet aan, of hij meende het.

Nu zijn de socialisten al weer bang voor de oppositie. Zij willen graag meedoen. En zij hebben het gevoel, dat de beslissing bij Romme ligt. In de eerste dagen na de crisis gingen zij tegen Romme tekeer. Nu gaan zij werven. K.V.P., maak er géén rechts kabinet van. Zorg er voor dat wij ook van de partij zijn. Want — zonder onze hulp komt de toto er niet.

Rooms-rode broederschap is straks noodzakelijk, reeds bij de kabinetsformatie. Om de toto te reddén.

De socialisten hebben het er op hun congres over gehad. En deze week voor de televisie.

Zij bellen aan bij de K.V.P. Zij zeggen:

De dadels van Hassan

REGISTER hielden de socialisten een verkiezingscongres, dat in het teken stond van een verhaal van Multatuli. Dat kwam niet slecht uit: vele socialisten beschouwen Multatuli als een groot profeet.

Het verhaal was zo: De koopman Hassan in Damascus verkocht dadels, of liever hij verkocht ze niet, want de dadels waren te klein. Toen kreeg hij hulp van een derwisch, die een vreemde vogel had meegebracht. Die vogel was afkomstig uit Nieuw-Guinea, dat was in dit verband een beetje sneu. Maar overigens paste die vogel goed op het congres. Hij heeft Hassan goed geholpen. Door de derwisch geïnstrueerd, heeft hij alsmaar geroepen: De dadels van Hassan zijn driemaal groter dan ze zijn. „Toen waren er betweters in Damascus, die dat tegenspraken. Maar 't duurde niet lang. Er was nl. in de stem des vogels iets dat de lucht deed trillen op een wijze, die invloed had op de straalbreking. De dadels groeiden, groeiden... in aller ogen! De vogel riep maar voort: de dadels van Hassan zijn driemaal groter dan ze zijn. En ze groeiden. Men overgaapte zich om er in te bijten.”

Nu ons nuchter vervolg. De bestedingsbeperking heeft goed gewerkt. En deskundigen hebben voorspeld, dat 1959 ons een vermeerdering van het nationale inkomen te zien zal geven van 3 %. En zowel minister Hofstra als minister Suurhoff hebben tot voorzichtigheid gemaand - toen ze nog minister waren.

Op het congres, waar de dadels driemaal zo groot werden als ze zijn, regende het eisen, die netjes op een rijtje werden gezet, alsof ze nu zomaar ineens tegelijk kunnen worden verwezenlijkt. Loonsverhoging over de gehele linie, zei het partijbestuur. Tien procent zei de afgevaardigde van Amsterdam. Opheffing van de gevolgen van de bestedingsbeperking. Verkor-

u moet de groeten hebben van de toto. Het overbrengen van de groeten is altijd een nette manier, om weer relaties aan te knopen.

* * * De verkiezingsplaten

De verkiezingsplaten, daaronder begrepen de kleine platen voor auto's enz., gaan bij duizenden de deur uit.

De K.V.'s zorgen er voor, dat alle platen komen te hangen op mooie plaatsen.

Denk ook aan de borden aan de spoorlijn, wegen en toegangen tot stad en dorp.

Maar hoewel er zoveel duizenden de deur uitgaan, kunt u altijd méér bestellen, als er nog plaats is.

Wij hebben op nabestellingen gerekend.

En op de meest royale manier. Wij hebben geen „nee” te koop.

* * * Terug

Een lezer had bedankt voor Nederlandse Gedachten.

Maar hij stuurde een briefkaart: hier ben ik weer terug als abonnee. Ik kan Nederlandse Gedachten niet missen. Want ik heb de A.R. partij lief en ik moet dus weten, wat er in de politiek en in de partij gebeurt.

Welkom, oude - nieuwe lezer!

En welkom de vele nieuwe lezers, die op de hoogte willen blijven.

ting van de arbeidstijd. Verlaging van de leerlingenschaal. Belastingverlaging voor ongehuwden, en voor gezinnen, waar de man en de vrouw beide verdienen. En verder een zee van wensen, die allemaal geld kosten.

Toen was er een man op het congres, die zei: klopt dat wel met wat onze ministers hebben gezegd, - toen ze nog minister waren? Heeft minister Hofstra niet gezegd, dat hij geen aanleiding zag voor een bestedingsverruiming? Minister Hofstra interrumpeerde ook nu onmiddellijk. Hij was alleen niet voor een **aanmerkelijke** bestedingsverruiming. Waaruit ik moet opmaken, dat volgens hem de realisering van de waslijst nog niet betekent een **aanmerkelijke** bestedingsverruiming. Die komt later nog.

Ons commentaar: Wij leven in het dichtstbevolkte land van Europa. Miljoenen mensen leven in een gebied, dat beneden de zeespiegel ligt. Dat gebied moet volgebouwd worden: wegen, havens, tunnels, kanalen, fabrieken, woningblokken, scholen. Zal dit land voor die honderdduizenden kinderen, die nu op de lagere school gaan, werk en brood, huizen en ruimte bieden in de toekomst, dan vraagt dit van ons land veel investeringen, hard werken, veel bouwen, veel vakmensen opleiden. Daarom moeten wij voorzichtig zijn en een reeks van mooie eisen niet zomaar op een rijtje zetten. Wij moeten verdelen in wat nu

Hieronder hebben wij opgenomen de tekst van de radiotoespraak van de heer H. Algra, gehouden op 2 febr. voor de N.C.R.V.-microfoon.

moet en wat tot morgen moet wachten. Dat hebben de heren Drees en Suurhoff ons ook gezegd - toen zij nog minister waren.

Dat zeggen wij als A.R. ook. Eerst de weduwen, de wezen, de invaliden, de mensen in de laagste loonklassen, de groepen, die nog nooit met spandoeken in Den Haag zijn geweest. Telkens kijken wat het éerst nodig is en het best verantwoord, terwille van de sociale gerechtigheid. Wij kunnen niet komen, vandaag bepaald niet, met een lijst, die bijna onuitputtelijk is. Tenzij men de dadels driemaal groter acht dan ze zijn.

Dat betekent: tenzij, men het pad van de inflatie op wil, waardoor de gulden ieder jaar een dubbelte minder waard is. Daardoor zullen de concerns niet kapot gaan, maar elk eenvoudig gezin krijgt er de klappen van.

Ik ken wel een minister, die dat duidelijk ziet.

Hij is jong, progressief, voorstander van een eerlijke, Christelijke politiek, een man die let op het gehele volk, die ziet naar de grote verantwoordelijkheid voor de toekomst. Juist, dat zegt u goed, buurman, u en ik bedoelen Prof. Zijlstra, lijst 3 no. 1. Wie op hem stemt overgaapt zich niet om te bijten in de dadels van Hassan.

Persoonlijk contact (3)

DE VERRASSENDE METHODE

OM de aandacht van uw gastheer van zijn werk over te brengen op het gesprek dat u wilt voeren, zou u iets verrassends kunnen zeggen.

Voor zover ik weet heeft dit alleen effect als het in een vragende vorm wordt gedaan. Dan is uw gastheer gedwongen antwoord te geven, en wordt hij in het gesprek betrokken. Een gesprek kan men nu eenmaal niet alleen voeren.

Bedenk hierbij dat het kort moet zijn, anders vindt men u een vervelende vent.

Zonder dat u zich eerst voorstelt, zou u b.v. kunnen zeggen: „Weet u mijnheer Jansen, dat u als lid van een Anti-Revolutionaire kiesvereniging evenveel invloed zou kunnen uitoefenen op het samenstellen van de kandidatenlijst voor de kamerverkiezing, als minister Zijlstra?”

Als u niet direct antwoord krijgt kunt u vragen: „Weet u hoe de kandidatenlijst tot stand komt?”

Of zo:

„Weet u mijnheer Pietersen, dat in 1956 een gewoon lid van een Anti-Revolutionaire kiesvereniging een amendement indiende op het program van actie, dat letterlijk werd aanvaard? Als u lid was van de kiesvereniging zou u dezelfde invloed kunnen uitoefenen.”

Hier pauzeert u even en vraagt dan: „Weet u waarvoor een program van actie dient en hoe het tot stand komt?”

Voor u zullen deze beweringen waarschijnlijk niet veel verrassing inhouden, maar mensen buiten de partij zijn gewoonlijk verrast te horen dat ze daadwerkelijk invloed

kunnen uitoefenen op de gang van zaken in de partij.

Indien u, lezere, op huisbezoek zou gaan, dan zou het eenvoudige feit dat u vrouw bent al een verrassing inhouden. Men verwacht dat niet van een vrouw. Het is een voor-sprong die u hebt op uw mannelijke collega, die nog versterkt wordt door het feit dat tegenover een vrouw vaak wat meer wellevendheid wordt betoond, dan tegenover een man.

EEN AANLOOPJE

HET is een wat onprettige opdracht om bij onbekenden te gaan vragen of zij A.R. stemmen. Dat is het voor mij evenzeer als voor u.

U hebt echter twee goede redenen om aan te bellen. De eerste reden is om te vragen of men lid wil worden van de A.R.-kiesvereniging.

Zelfs een tegenstander kan u moeilijk kwalijk nemen dat u leden tracht te werven. Is het antwoord afwijzend, dan kunt u proberen er achter te komen waarom dit zo is. Vraag ronduit naar de reden.

Zo krijgt u vanzelf een politiek gesprek.

De tweede reden die u hebt om aan te bellen, is te vragen of u een raambiljet mag ophangen.

Wordt dit geweigerd, dan kunt u vragen of men al heeft besloten op wie men zal stemmen.

Misschien moet u daar nog een paar vragen op laten volgen, maar op deze wijze kunt u ook een politiek gesprek krijgen.

Als u een huisbezoek aflegt, verontschuldigd u dan niet door te zeggen dat u toch in de buurt was. U kunt beter zeggen dat u er een half uur voor gefietst hebt, dat bewijst tenminste hoe belangrijk uw bezoek is.

v. d. MERWE

Onze centrale verkiezingsvergaderingen

ARNHEM, 7 februari, om half drie in Musis Sacrum, Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

DORDRECHT, 7 februari, om drie uur in gebouw Patrimonium, Lange Bree-straat 26. Sprekers: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot en drs. C. P. Hazenbosch.

VEENENDAAL, 11 februari, om acht uur in gebouw Eltheto. Spreker: J. van Eibergen.

ALMKERK, 11 februari, om half acht in de Geref. Kerk. Sprekers: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot en drs. C. P. Hazenbosch.

APPINGEDAM, 14 februari, om half drie in „Het wapen van Leiden”, Spreker: J. Smallembroek.

SNEEK, 14 februari, om half drie in de Oosterkerk. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

HOORN, 14 februari, om drie uur in het Parkhotel. Spreker: mr. B. W. Biesheuvel. Onderwerp: „Brandsporen?”

HAARLEM, 16 februari, om acht uur in hotel-restaurant „De Leeuwerik”, Kruisstraat 30, vlak bij het station. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: ds. H. S. J. Kalf.

EMMEN, 16 februari, om acht uur in concertzaal Groothuis. Spreker: Drs. C. P. Hazenbosch.

's-GRAVENHAGE, 17 februari, om acht uur in het gebouw van de Haagse Dierentuin, Benoordenhoutseweg 2. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen.

NAALDWIJK, 17 februari, om kwart voor acht in het gebouw van de Bloemenveiling C. C. W. S., Burg. Elsenweg. Sprekers: mr. J. van Aartsen en prof. dr. J. Zijlstra.

DOETINCHEM, 18 februari, om zeven uur in hotel De Graafschap. Spreker: mr. B. W. Biesheuvel.

UTRECHT, 19 februari, om acht uur in gebouw N. V. Huis, Oude Gracht 245. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

ALPHEN A/D RIJN, 19 februari, om half acht in hotel „Central”. Spreker: mr. A. B. Roosjen.

DRACHTEN, 20 februari, kwart voor acht in de Geref. Noorderkerk. Spreker: mr. A. B. Roosjen over „De verkiezingen en wij”. Slotwoord: ds. B. van Oeveren. Medewerking van de Chr. Muziekvereniging „Crescendo” te Drachten.

ZWOLLE, 21 februari, om half drie in de Buitensociëteit, vlak bij het station. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

MIDDELHARNIS, 21 februari, kwart voor drie in de Ned. Herv. Kerk te Middelharnis. Sprekers: mr. J. van Aartsen en mr. A. B. Roosjen.

TERNEUZEN, 21 februari, om twee uur in hotel „Rotterdam”, Westkolkstraat. Spreker: mr. dr. E. P. Verkerk.

ZIERIKZEE, 21 februari, om half drie in het jeugdcentrum van de Geref. Kerk, St. Domusstraat. Spreker: H. van Eijsden.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Vraagt verhuisfolder en emigrant folders aan

BONGERS

Internationaal verhuisbedrijf

Law. Alleé 88, Wageningen

Opslag van inboedels.

Overzee-verpakking.

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152

AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

OCEAN N.V. - DIEREN

Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuümstops.

Aerzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdrichters en Nm3 transformatoren M.I.A.G. gietstaal voor constructie- en machinebouw. Cr. en Mo. geleerd gietstaal voor de aardolie-industrie, zwavelhoudende media HNO₃ fabricage. Slijtvast- en slagbestendig gietstaal, warmtebestendig gietstaal, vonkvrij bij slag en stoot voor t=800 tot 1150°C.

GROENEVELD'S ZUGERCOMPRESSOREN

Voor voordelig **DRUKWERK**

staan de modernste
machines ter beschikking
voor de snelste aflevering

Wegeling's Drukkerijen n.v.

KRALINGSCHÉ VEER, TEL. 0 1800 - 11.79.35

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.

Oude Vest 23 - Leiden

Telefoon 01710-20345-20346

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten.

AMSTERDAM-C.

Keizersgracht 564

Tel. 221444 - 4 lijnen

Tel. 221448 - convensie-afd.

Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640.

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

UTRECHT

Nachtegaalstraat 50

Tel. 16057, 18037

Carrosseriefabriek LITH N.V.

CEINTURBAAN 32 - ROTTERDAM-N - TEL. 82810 (3 lijnen)

NIEUWBOUW van alle carrosserieën

REPARATIE van alle voorkomende autoschade

INBOUW van vouw- en schuifdaken

MAAGLIJDERS,

toch toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN

Korenaarstraat 55a-c

Nwe Binnenweg 400

ROTTERDAM

**KOOPT BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

VAN, VOOR EN DOOR

WASHINGTON is rijk aan monumenten. Men vindt er de enorme zuil, die ter nagedachtenis van George Washington is opgericht. Veel imposanter, veel grootser is echter het reusachtige, op 36 zuilen rustende Memorial, dat het Amerikaanse volk niet ver daarvan ter ere van Abraham Lincoln heeft gebouwd. Op waardige wijze houdt het Amerikaanse volk deze grote zoon van het land in ere.

Het jaar 1959 staat geheel in het teken van de Lincoln-herdenking, omdat het 150 jaar geleden is, dat Lincoln (op 12 februari 1809) werd geboren als zoon van een arme houthakker, in een blokhut aan de rand van de wildernis in de staat Kentucky. President Eisenhower heeft dit feit terecht aangegrepen om 1959 uit te roepen tot Lincolnjaar. En zo zal van 5 tot 12 februari niet alleen in Amerika, maar stellig in bijna alle delen van de wereld, de man worden geëerd, die op het slagveld van Gettysburg op 19 november 1863 de beroemde woorden sprak:

„Het is veeleer onze plicht ons te verbinden tot de grote taak, die voor ons ligt en aan deze geëerde doden grotere toewijding te ontnemen voor de taak, waaraan zij tot het laatst al hun toewijding hebben gegeven — en hier plechtig besluiten, dat deze doden niet tevergeefs gestorven zijn, dat deze natie, onder God, in vrijheid herboren zal worden en dat de regering van het volk, voor het volk en door het volk niet van deze aarde zal verdwijnen.”

Vuurproef

De burgeroorlog was toen in volle gang. Lincoln beschouwde deze strijd, die van groot belang is geweest voor de werkelijke eenwording van de Verenigde Staten van Noord-Amerika, als een „vuurproef, die zou uitmaken, of de democratie recht van bestaan had”. Zijn de Verenigde Staten, zo vroeg hij bij zijn ambtsaanvaarding in 1861 aan het Congres, werkelijk bereid, de beloften, vervat in de Onafhankelijkheidsverklaring na te komen en in vervulling te doen gaan?

De burgeroorlog maakte een eind aan

de slavernij en de onbepaalde soevereiniteit van de afzonderlijke staten. In 1861 vormden de Verenigde Staten nog een bondsrepubliek, waarin de federale regering slechts weinig in de melk te brokken had. Zij kwamen echter uit de strijd tevoorschijn als een natie en aan deze verrassende ontwikkeling moet het voornamelijk worden toegeschreven, dat vele historici zulk een grote belangstelling hebben voor dit tijdperk uit de Amerikaanse geschiedenis.

Lincoln wordt thans algemeen beschouwd als een der wegbereiders van wat wij onder democratie verstaan. Pas na zijn gewelddadige dood op 14 april 1863, enkele dagen nadat de vrede was getekend, verschenen echter de eerste levensbeschrijvingen en dan nog niet eens in zijn eigen land, maar in Europa, waar vele vrijheidslieverden in hem een voor-

opkomst waren. Hij bleef zijn lang een pionier en was wars van dikdoenerij.

Zijn beginsel

Men beschouwt Lincoln vaak uitend als de man, die de neger-slaven vrijheid gaf en op het slagveld van Gettysburg zulke indrukwekkende en vergankelijke woorden sprak. Daar zou men echter tekort doen aan innerlijke grootheid. Alleen al door integriteit en door en door christelijke optreden stak hij ver uit boven de slaven van zijn tijd. Uit alles wat hij deed sprak godsvertrouwen en menig liefde.

Al vroeg in zijn jeugd leerde Abraham

150 jaar geleden werd Abraham Lincoln geboren

beeld zagen, waaraan alle onderdrukte volkeren zich zouden kunnen spiegelen.

Het was in die periode, dat vele honderdduizenden Europeanen naar Amerika emigreerden. Voor al deze mensen vormde het feit, dat iemand als Lincoln, die van zeer nederige afkomst was, het tot president had kunnen brengen, het beste bewijs dat in de Verenigde Staten de kansen als het ware voor het grijpen lagen. In die tijd vond vrijwel iedere volksbeweging haar oorsprong in de door Lincoln verkondigde denkbeelden, die tot in Japan en China hun invloed deden gelden.

De meeste Amerikanen beschouwen de burgeroorlog als het begin van de industriële revolutie en de materiële welvaart. Lincoln was echter een typische overgangsfiguur, die zich meer thuisvoelde op het platteland dan in de drukke industrieën, die toen nog in

Lincoln, die kortweg Abe werd genoemd van zijn godvruchtige moeder, Mary Hanks, God lief te hebben boven en zijn naaste als zichzelf. De lessen, die Abe van zijn moeder kregen, lieten een diepe indruk in zijn hart. Ze zijn hem zijn gehele leven gebleven en overal waar het maar gelijk was, heeft hij ze in de praktijk toegepast.

Het was dan ook niet uit sentimentele overwegingen, maar uit de kracht van zijn levend beginsel, dat hij zijn wijde aan de bevrijding van de negerslaven, en aan de verdediging van de rechten en vrijheden van het Amerikaanse volk als geheel. „Omdat geen slaaf wil zijn, wil ik ook geen meester zijn. Dit is mijn opvatting over de democratie. Alles wat hiervan afwijkt, schilt, heeft niet met democratie te maken”, zo verklaarde hij enkele jaren

Wij luisterden

mee

• Wat bezielt ze?

Kort na de oorlog is er een brochure verschenen, waarin zeven Amsterdamse Hervormde predikanten verklaren, dat zij het partijprogramma 1937 van de S.D.A.P. onderschreven en waarin zij den volke bekendmaakten, wat hen tot die stap had bewogen. Die brochure was getiteld: „Wat bezielt ze?” en de inhoud maakte duidelijk, dat de schrijvers zelf op deze vraag antwoordden: „Ons christelijk geloof, ons christelijk geweten bezielt ons”.

Sindsdien is de Partij van de Arbeid opgericht. Die partij kent een prot.-Chr. Werkgeenschap, waarin de navolgers van de zeven Amsterdamse predikanten elkaar ontmoeten. Secretaris van die Werkgeenschap is de heer J. H. Scheps. En deze heer Scheps maak in 1959 via de radio den volke bekend: „Wij zouden willen, dat in Nederland het christelijk geloof en de politiek van elkaar gescheiden worden”.

Wat kunnen wij anders doen dan nu nog eens de vraag te stellen: „Wat bezielt ze eigenlijk?”

• In de mist

Als van de kant van de rechtse partijen de wenselijkheid van een rechts kabinet wordt uitgesproken, zullen er in die kring ook wel mensen zijn, die daar anders over denken. Men hoort dan in vergaderingen geluiden als: „De oude coalitie is ook niet alles” of „Een brede basis heeft ook voordelen”.

De heer Scheps buit zulke geluiden, die hij tegenkomt in ingezonden stukken in kranten en krantjes of in verslagen van bijeenkomsten, graag uit. Ze geven hem aanleiding door de microfoon uit te roepen: Laat men dan het woord „christelijk” in de politiek maar schrappen. Laat men dan de verkiezingsreclame voor een christelijke politiek maar met een staken.

Wij begrijpen er niets meer van. Een jaar lang hebben we geluisterd naar

een serie radiocauserieën van de heer Kleywegt, voorzitter van de Werkgeenschap waarvan de heer Scheps secretaris is. De heer Kleywegt sprak over de christen en zijn politieke keuze en de tendens van al deze toespraken was: de taak van de christen is ook in de politiek een lichtend licht en een zoutend zout te zijn; zijn plaats is dus niet in het isolement van de christelijke partij, maar in de P.v.d.A. waar hij zijn overtuiging moet uitdragen.

Kan men hieronder iets anders verstaan dan dat de christen in de P.v.d.A. de taak heeft de socialistische politiek zoveel mogelijk in christelijke zin te beïnvloeden? Maar is dan de verwoede ijver van de heer Scheps om het woord „christelijk” overal waar het om politiek gaat, te willen schrappen, daarmee niet lijnrecht in strijd?

We bevinden ons wat de houding van de christenen in de P.v.d.A. betreft, in een dichte mist. Tenzij we aannemen, dat de heer Scheps er net zo over denkt als een jongere in de P.v.d.A., die verleden week voor de radio zei: „De doorbraak is voor de jongeren allang geen onderwerp van discussie meer. Wat mij betreft worden de werkgeenschappen nog vandaag opgeheven. Politiek is politiek”.

Als we dat aannemen, ziet het er voor ons niet best uit. Want prof. Zuidema heeft onlangs onomwonden zijn oordeel over de houding van de heer Scheps gegeven en is deswege door het socialistische Etherforum - om het zo maar eens te zeggen - afgetuigd. Maar de uitlatingen van de heer Scheps laten een ander oordeel nauwelijks toe.

• Wat willen wij?

De tegenstelling progressief - conservatief is niet van de lucht. Voor de socialist Meyer Sluysers is het al zonder meer duidelijk, dat een kabinet zonder socialisten een conservatief kabinet zal zijn. De heer Kleywegt noemt het „het tragische lot” van de confessionele partijen, dat zij voor de „onoplosbare opgave” staan conservatieven en progressieven te verenigen. Een klein kansje dus, dat er toch nog wat progressiefs in zo'n kabinet komt!

De c. h. heer Van Gelder heeft het juiste antwoord op al dit gepraat gegeven: het gaat niet om vooruit-

strevend of behoudend; in elke tij vindt men behoudende leden, gaat er om, waar we naar streven en wat we willen behouden. Dat is inderdaad het vooruitstrevend en behoudend op de juiste wijze hanteerd. En wat de a.r. betreft het program van actie vindt precies waar wij naar streven, wat wij willen behouden. Als gevraagd wordt, wat wij willen behouden wij het antwoord niet stellig te blijven. En dat is iets wat V.V.D. en P.v.d.A. niet van zich kunnen zeggen.

• De oplossing

Er zijn confessionele partijen, die vooruitstrevend noemen, maar kan niet, zegt de heer Kleywegt. Daarvoor zijn zij veel te ver zichzelf verdeeld. De P.v.d.A. enige partij, die zich vooruitstrevend kan noemen en het bovendien nog kan zijn. Vanwege de eenheid

Die eenheid heeft bijvoorbeeld tot de oprichting van de Politisch-Socialistische Partij. Al heer Kleywegt de diverse politieke partijen onder de loep neemt steedt hij aan die P.S.P. heel minder woorden dan aan de confessionele partijen. Die P.S.P. helemaal niet nodig geweest, hij, want de P.v.d.A. geeft vraagstukken als die, waar P.S.P. om gaat, in eigen krachten oplossen.

Het partijbestuur heeft dan toch verzuimd die oplossing bekend te maken. Anders zou de P.S.P. niet zo gericht!

Voor ons heeft het er meer van P.v.d.A. - om de eigen woorden van heer Kleywegt te gebruiken - gefen is door het tragische lot dat conservatieven en progressieven niet kunnen verenigen.

• Gelukkige woorden

Op de Deputatenvergadering is het delijk gezegd: ook een christelijk kabinet kan een goede sociale politiek voeren.

Dat ook in de kring van de k.v.p. opvatting wordt gehuldigd en dat woorden daar in goede aarde vallen, kan men opmaken uit het dat de k.v.p.-er Peters in dit ver sprak van „gelukkige woorden” minister Zijlstra en dr. Berghuis

Een hart onder de riem

De oud-gouverneur van Nieuw-Guinea, dr. J. van Baal, heeft goed gedaan zijn geschrift „Het Nieuw-Guinea vraagstuk“ *) het licht te doen zien.

Deze publikatie ontsproot aan de behoefte eens een waardig weerwoord te geven aan alle kritiek waarbij volgens de schrijver opvalt „het gemak waarmee bepaalde aspecten buiten beschouwing worden gelaten, feiten vergeten en gehele ontwikkelingen tot een allersimpelste karikatuur vereenvoudigd.“ Rustig doch overtuigd zet dr. Van Baal uiteen hoe het tijdens de onderhandelingen met de Republiek Indonesia (Djokja) en de Federalen precies zat met de status van Nieuw-Guinea. Hoe Nederland ook bij en na de Rondetafelconferentie trachtte een goede relatie met Indonesië te behouden. Dr. v. Baal bewijst dat het buiten geding blijven van de soevereiniteit over Nieuw-Guinea bij de R.T.C.-akkoorden betekende: voortzetting van het gezag van Nederland over dat gebiedsdeel.

Nog veel te weinig is bekend hoe ons land tijdens het latere conflict met Indonesië aanbod de uitleg der overeenkomsten over te laten aan het Internationale Hof, dat het het instellen van een gemengd Ned.-Indonesische Nieuw-Guinea-Raad voorstelde en zelfs bereid was de soevereiniteit over te dragen aan de Unie.

Terecht concludeert de schrijver dat het Indonesië niet om Nieuw-Guinea ging doch alleen om de kwestie-Nieuw-Guinea.

Het is belangrijk dat een zo tot oordelen bevoegde autoriteit als Dr. v. Baal er op wijst dat Nieuw-Guinea met hulp van Nederland een alleszins verantwoordelijke ontwikkeling tegemoet kan gaan. En tevens dat de bewering, dat Nederland daartoe niet kapitaalkrachtig genoeg is, een fabeltje moet worden genoemd. „Het is moeilijk om hier veel geld tegelijk uit te geven, althans op een redelijk verantwoorde manier“ aldus de schrijver. De eerstvolgende 5 jaren kan men in de landbouw per jaar niet meer dan f 10 miljoen per jaar investeren.

Na alle kritiek en emotionele kreten, die dit vraagstuk tot een politiek shibboleth maakten, is het een verademing in dit boekje ook eens ongeschreefd te mogen lezen over de zegen die Nederland voor de bevolking mocht zijn en de oprechte wil tot het leiden van het volk der Papoea's naar zelfstandigheid.

Deze publikatie is een hart onder de riem van allen die Nederland zijn verantwoordelijkheid willen zien dragen en die hier dus een opgave der natie zien.

Laten we weten waarom het gaat. Met Dr. Van Baal besluiten we daarom als volgt:

„Het gaat in het vraagstuk Nieuw-Guinea ook wel degelijk om Nederland zelf, waar men op de vlucht voor het vraagstuk Nieuw-Guinea bezig is positie en toekomst van eigen natie even wezenlijk te schaden als de ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Het vraagstuk Nieuw-Guinea wordt door vluchten niet opgelost. Daartoe is maar één weg: het aan te pakken en alle aarzeling te laten varen.“

*) Het 46 pagina's tellende boekje is uitgegeven door J. H. Kok te Kampen. De prijs is / 1.45. Voor kiesverenigingen vermelden we nog de volgende reductiemogelijkheden:
prijs bij 20 exemplaren: / 1.25 per stuk.
bij 50 exemplaren: / 1.15 per stuk.
bij 100 exemplaren: / 1.05 per stuk.

Pluim

Geïnspireerd door een rubriek in ons blad heeft de kiesvereniging te Zwartsluis een origineel programma-punt tijdens de jaarvergadering gelanceerd.

Met behulp van een wire-recorder had men een aantal politieke radio-toespraken opgenomen. Ter vergadering werden nu gedeelten daarvan afgedraaid, terwijl een spreker telkens het A.R.-commentaar hierop verzorgde. Het bleek, dat deze levendige methode van politieke discussie zeer in de smaak viel.

De radio heeft wel een zeer sterke belangstelling van deze kiesvereniging. Dat blijkt ook hieruit, dat men de gewoonte heeft de A.R.-radiouitzendingen elke week per advertentie in het plaatselijk blad aan te kondigen.

Bravo... en ter navolging!

UIT PERS EN PERIODIEK

Om de stem van

De verkiezingscampagne is thans ingezet. Zij zal kort maar fel zijn. Dat blijkt uit de redevoeringen, welke gehouden zijn. Het is ook te bemerken aan de artikelen in de pers. Vooral de Partij van de Arbeid zal zich in de komende weken geducht weren, teneinde het verlies bij de Staten- en raadsverkiezingen geleden, ongedaan te maken. En zij weet, dat het aftreden van haar ministers in december jl. door de grote massa van de kiezers niet begrepen wordt. En om de stem van de kiezers gaat het ten slotte.

Legende

In De Maasbode lezen we:

„Vanaf het uitbreken van de kabinetscrisis in december van het vorig jaar speelt de P.v.d.A.-propaganda weer strijk en zet het thema van het toenemend conservatisme in de christelijke partijen. De bedoeling van deze actie is zoals wij reeds eerder signaleerden, de christelijke partijen het stempel van de conservatieve reactie op te drukken en hen aldus bij het volk in diskrediet te brengen. Wie de realiteit echter nuchter gade slaat bemerkt juist het tegenovergestelde. Uit de kandidatenlijsten der christelijke partijen zowel als uit de door hen gepubliceerde verkiezingsprogramma's blijkt duidelijk, dat de invloed van het vooruitstrevende element in deze partijen veel meer is toe- dan afgenomen. Het socialistische dagblad „Het Parool“ heeft dit tot onze vreugde ook opgemerkt. Het uittrenturen herhaalde verhaal over het „toenemend conservatisme“ in de christelijke partijen is dan ook niet meer dan een socialistisch fabeltje.

Dit is trouwens niet het enige fabeltje, dat in socialistische kring opgeld doet. Ook over de oorsprong van de kabinetscrisis heeft zich reeds een socialistische legende gevormd, die hardnekkig in pers, radio en verkiezingsredevoeringen wordt uitgedragen. Allerlei hoog- en zeer geleerde heren doen ijverig

mee aan de verspreiding van deze legende. Het is werkelijk verbazingwekkend, hoezeer de verkiezingskoorts in staat is ook de meest wetenschappelijk-gevoerde geesten te beroven van alle zin voor objectiviteit. Volgens de axioma's van het Europese rationalisme zou de verkiezingstijd een periode moeten zijn van objectieve voorlichting der verschillende partijen, op grond waarvan het volk zijn keuze kan bepalen. In feite biedt de verkiezingstijd veeleer het schouwspel van een verduisterde rede.“

In legendevorming zijn de socialisten steeds sterk geweest. Het zal in de komende weken nog wel meer opgemerkt worden.

Fopspeen

Zo schreef Het Vrije Volk onder bovenstaande titel o.m.:

„De Antirevolutionaire Partij heeft haar program gepubliceerd in haar orgaan Nederlandse Gedachten. Dit program bevat - dat spreekt vanzelf - nogal wat wensen. En vele van die wensen - dat spreekt alweer vanzelf - kosten geld.“

Na enkele grepen uit het A.R.-program van actie gedaan te hebben, vervolgt het blad:

„En hoe denkt de Antirevolutionaire Partij dit allemaal te bekostigen? Door... verkleining van de overheidsuitgaven en verlaging van de directe belastingen. En welke belasting wordt dan als voorbeeld het eerst genoemd... de vennootschapsbelasting... En vervolgens de inkomstenbelasting waarvan men de progressie te sterk vindt.“

Dat is de conservatieve politiek ten voeten uit. Een weids program dat betaald moet worden uit... verlaging van de inkomsten van de staat. Een fopspeen, meer niet.“

Dat is niet anders dan verdraaiing van iemands bedoelingen. Wie de financiële paragraaf in het A.R.-program naleest, zal bemerken, dat de waarheid op schandelijke manier geweld wordt aangedaan. Maar zo nauw neemt

men het in socialistische kring niet als het gaat om de stem van de kiezer.

Leugen

De Telegraaf is niet minder gevaarlijk. Daarop heeft Trouw gewezen in een kort maar fel artikelje, getiteld „Leugen“. Het blad schrijft:

„In „De Telegraaf“ is een verslag verschenen over de verkiezingsredevoering van prof. dr. J. Zijlstra in Heerlen.“

Dit verslag is een leugenachtige vertekening van wat prof. Zijlstra werkelijk heeft gezegd.

Er staat boven dat de a.r. lijstaanvoerder gepleit heeft voor de brede basis. Wie het verslag in „Trouw“ gelezen heeft, weet, dat dit volslagen onjuist is.

In het Telegraafverslag is volledig weggelaten wat prof. Zijlstra heeft gezegd ten aanzien van zijn voorkeur voor een christelijke politiek door een christelijk kabinet.

De gehele rede is door het blad uit zijn verband getrokken, waardoor de lezer op een dwaalspoor is gebracht.

Blijkbaar heeft het genoemde blad alleen willen publiceren wat in zijn kraam te pas komt.

Men zij gewaarschuwd voor dit soort berichtgeving.“

En toch vermeldt de Telegraaf dagelijks, dat zij onpartijdig nieuws geeft, uitsluitend in dienst van 's lands belang.

Bangmakerij

De volkskrant heeft het ook niet zo gemakkelijk. Enerzijds wil zij - met de machtige steun van prof. Romme - vasthouden aan de brede basis als ideaal voor deze tijd, anderzijds beseft zij, dat de P.v.d.A. toch geen al te betrouwbare bondgenoot is en dat de Rooms-Katholieken toch tegen deze doorbraakpartij gewaarschuwd moeten worden.

Zij schrijft o.m.:

„Volgens een vroegere aankondiging van de heer Vermeer hoorde bij dat P.v.d.A.-devies ook „links af“. In

de tweede, verbeterde druk is dat echter vervangen door het zoveel vriendelijker klinkende „voor uw toekomst“. Het „links af“ is er dus af. Buitenstaanders hadden er reeds voor gewaarschuwd, dat de P.v.d.A. zich niet met „links af“ niet aantrekkelijker maakte. De PSP wil immers ook links af en de twee communistische groepen staan daar al klaar om de P.v.d.A. te ontvangen. Het doet ons dan ook deugd dat de P.v.d.A. alsnog van dat „links af“ is afgestapt, hoewel dit uiteraard nog geenszins zekerheid geeft, dat de P.v.d.A. niet van verdere regeringsverantwoordelijkheid af wil.

Wordt dat „tegen een rechts kabinet“ wel goed verstaan? Op het verkiezingscongres van de P.v.d.A. kwam een van de afgevaardigden in blanke onschuld betogen, dat een „rechts kabinet“ toch ook een christelijk kabinet kon zijn en dat stond, naar zijn mening, toch zeker niet gelijk met conservatief. De man dacht waarschijnlijk meer aan de liberalen. Maar dan wil het ons weer niet uit de gedachten, dat het toch nog maar twee jaar geleden is, dat mr. Burger in eigen persoon bij dezelfde liberalen op de stoep stond om de VVD tot deelneming aan het vorige kabinet-Drees te bewegen.

Hoe het zij, wij geloven niet, dat die nu al braaf vervelende socialistische bangmakerij met „conservatisme“ en „reactie“ enig effect zal hebben....

Wat de politieke partijen betreft vinden de katholieke en protestantse arbeiders op de lijsten van KVP, AR en CH ook hun eigen vertrouwensmannen. Zij weten, dat deze partijen voor een belangrijk deel op hen steunen. Vooral dat beseft moet hen onveilig maken voor de socialistische bangmakerij“.

Aan onze propagandisten de taak, om tot 12 maart a.s. bezig te zijn, om goede voorlichting te geven. Want al zal ons werk zeker ook moeten zijn een getuigen van ons A.R.-beginnel, voor de doorwerking daarvan komt het straks toch ook aan op de stem van de kiezer.

Belangrijk

MAAK DIT DIRECT IN ORDE!

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen.

Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis.

Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden.

Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever.

Kiezers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoonlijk valt, werkzaam plegen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.E. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergeeueste belang is, is deze: „een kiezer mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen“.

VERKIEZINGSACTIVITEITEN VAN DE ARJOS

In GOES vindt op zaterdag 7 februari a.s. een Arjos-verkiezingsbijeenkomst plaats in „Het Schuttershof“, aanvang 3 uur. Z. E. mr. J. van Aartsen, minister van Verkeer en Waterstaat en Mr. C. Boertien, hoofdbestuurder van de Arjos zullen daar spreken.

De Drentse jongeren komen zaterdag 21 februari a.s.

in Royal te HOOGEVEEN bijeen. Sprekers het Tweede Kamerlid Mr. B. W. Biesheuvel en ds. Klusener, Ned. Herv. predikant te Delft.

Intussen vonden al een aantal Arjosvergaderingen plaats.

In HEERENVEEN, ALKMAAR, SLEEUWIJK en GRONINGEN kwamen grote aantallen naar de ver-

gaderingen. Er werd geluisterd, gezongen, gelachen en gekeken (in Groningen naar de caricaturen die het Arjoslid De Haan tekende).

Een volgende keer hopen wij meer over deze bijeenkomsten te kunnen vertellen.

Zorg vooral dat je een avond vrij houdt voor het bezoek aan een verkiezingsvergadering, want: „rechts gaat voor!“

BOEKEN en periodieken

Christelijke politiek als noodzaak

LANG, te lang reeds hebben we — door omstandigheden helaas daartoe genoopt — gewacht met het aankondigen van een boek, dat de aandacht van al onze mensen en van velen buiten onze kring ten volle verdient. Het betreft hier het boek van Prof. Mr. I. A. Diepenhorst, getiteld „Christelijke politiek” 1). Ter wille van de plaatsruimte moet het tot onze spijt ook bij een aankondiging blijven. Dit neemt niet weg, dat we graag de gelegenheid te baat nemen om onze grote dankbaarheid voor het verschijnen van dit werk uit te spreken. Lange tijd kon men hen, die klaagden dat er in deze tijd — die er toch als het ware om schreeuwt — geen standaardwerken over de christelijke staatkunde verschenen, geen ongelijk geven. Die tijd is mede dank zij Prof. Diepenhorst nu voorbij. Naast „Bene Meritus” staat thans deze publicatie, die weliswaar geen gesloten systeem geeft of een handleiding biedt die men slechts heeft op te slaan om in de doornige praktijk de weg te vinden, maar waaraan men grote verdiensten niet kan ontzeggen.

Het is eigenlijk zo, dat Prof. Diepenhorst ten aanzien van heel veel problemen het christelijk denken nog eens doordacht heeft, de argumenten — pro en contra — naast elkaar zet, dikwijls zelf een besliste voorkeur aangeeft en de lezer daardoor mee aan het denken zet en tot een weloverwogen keuze dwingt. De grootste kwaliteit van dit boek ligt ons inziens echter in het feit dat daarin onomstotelijk blijkt — bewezen wordt, zouden we haast zeggen — dat een op christelijke beginselkeuze berustende partij voor de religieuze mens een levensbehoefte moet zijn. De gebiedende eis tot christelijke politiek, ook ten aanzien van vraagstukken waarvan men dit op het eerste gezicht niet zou denken, komt overal in dit boek naar voren. Alleen reeds daarom wensen we het vooral in deze weken in zoveel mogelijk handen.

De hoofdstukken over principiële partijformatie, de christelijke partijformatie alsmede het strijdvaardig breken van een lans voor de A.R.-partij en haar program wekken bezieling en sterken het vertrouwen in de zaak van de Christelijke politiek. Een beschrijving van deze vaak doodgeprate onderwerpen, die de lezer weer warm van binnen maakt, is een prestatie die recht op onze hulde heeft. Die lof willen we Prof. Diepenhorst niet onthouden.

De dwaling van de doorbraak wordt overtuigend uiteen gezet, doch ook een aantal misverstanden in eigen kring worden op verhelderende wijze rechtgezet en hopelijk voorgoed uit de wereld geholpen.

Het zevende hoofdstuk, handelend over de samenwerking van een reformatistische partij met andere partijen is in deze dagen van grote actualiteit. De conclusie van dit boeiend hoofdstuk luidt, dat samenwerking der christelijke partijen de voorkeur verdient boven brede of zeer brede-basisconstructies. Daaraan voegt de schrijver de opmerking toe „dat in Nederland door de reformatische politiek als regel juist werd gekozen, zodat de beginselvastheid en de bereidheid met anderen het bewind te voeren, in de vorige eeuw als in de huidige eeuw, behoorlijk tot hun recht zijn gekomen”.

Voor velen zal niet minder dan de vorige hoofdstukken, ook het negende veel gelegenheid tot oriëntatie bieden. Het gaat hier over de verwerkelijkheid van de Christelijke staat Zaken als de houding van de overheid ten opzichte van de geloofsovertuiging van de onderdanen, de geestelijke verzorging, de subsidie-kwesties, huwelijkswetgeving, zondagsrust en dergelijke steeds weerkomende kwestieuze punten worden dank zij deze methode van „registratie” der argumenten op waardige wijze opgeheven uit de vaak helaas ook in onze kring bezigde „kretendiscussie”.

Bijzondere nadruk moet worden gelegd op het hoofdstuk, dat het oorlogs-vraagstuk bespreekt. Ook hier blijft het verdienste van de auteur dat hij de meezekende lezer niet met allerlei extreme eenzijdigheden tracht te overtuigen, doch dat Prof. Diepenhorst, zijn overwegingen telkens aan Gods Woord toetsend, op bewogen wijze een bijbels gefundeerd standpunt probeert te vinden. En wij zijn het met hem eens als hij opmerkt: „Hier in een handomdraai te beslissen, dat men de verdediging van het eigen land opgeeft, is roekeloos. Zolang er omtrent wat hoogste plicht is geen volledige zekerheid bestaat, moet tegen een kennelijk diep verderfelijke macht als het communisme is, de nationale zelfstandigheid terwille van het recht ook met afgrijpselijke middelen worden verdedigd.”

door Foka van Loon

Mevrouw Dohle's uiterlijk is in geen enkel opzicht verdacht. Zoals ze daar samen, zij leunend op Akkie's arm, over het Perron wandelen, zouden ze best moeder en dochter kunnen zijn.

Hij draagt de koffers en stapt met hen in dezelfde coupé, maar neemt verder geen notitie van de dames. Hij heeft zijn joods voorkomen uitnemend weten te camoufleren; met een zilverwitte pruik en donker omrande bril. Het eerste flatteert hem niet alleen maar verandert hem in een buitenlands artiest van het gedistingeerde soort.

Ze zijn in Sneek zo gelukkig, de bus naar Scharnegoutum nog net te kunnen pakken. Dan volgt nog een fikse tippel door het land en de gevaarvolle expeditie mag als gelukt beschouwd worden.

Hoewel de heer Dohle zweegde onder twee bakbeesten van koffers, praatte hij de hele weg zo opgewekt, als zijn vrouw in geen tijden van hem hoorde.

Maar als Akkie aankondigt: „Dit is Buma State!”, wordt hij stil. Hoe zal de ontvangst zijn? Er klimt een gebed uit zijn hart omhoog tot Jehova, de God zijner vaderen!

Akkie kan met een zeker dichter zeggen: „In de blinde kan ik het vinden”. Ze leidt mevrouw Dohle aan haar hand door een lege stal — het vee is in de weide — naar de keukendeur, licht de klink op en zegt met een stem, overslaand van vreugde en aandoening: „Goieavond, daar waren we al!”

En haar moeder antwoordt, alsof ze heel de dag tevergeefs naar hen had uitgezien: „Kom, daar ben ik blij om!”

HOOFDSTUK XVI

Yerke kwam, om zes uur, toen de familie nog aan tafel zat, binnenvallen. Een onmogelijke tijd, om een visite te maken, zoals men dat vroeger plechtig uitdrukte. Tegenwoordig neemt men dat niet meer zo nauw. Om acht uur is het spertijd en is het een ieder verboden, zich nog op straat te bevinden, bezoeken dienen dus voor die tijd te worden afgelegd. Trouwens ieder is in deze benarde dagen al lang blij, als er eens iemand komt. Dat verzet de zinnen een beetje.

Zelfs Oma, die aanvankelijk met argusogen de jonge weduwnaar en haar schoondochter, de onbestorven weduwe, in hun manier van met elkaar omgaan en converseren, bespiedde, heeft zich met de vrij geregelde bezoeken van Mr. de Vries verzoend. Zij heeft hem leren kennen als een door en door betrouwbare jonge man, waar geen natte vinger op valt te zetten. Ook Akkie, gedraagt zich eerbaar, zo als dat een vrouw betaamt, die een man in het buitenland heeft, die ook voor haar vrijheid vecht.

Yerke heeft — en dat neemt haar ook erg voor hem in — de keurige manieren van haar eigen zoon en is een heer, die weet, wat een oud mens als haar, toekomt en daar mankeerde bij Heerko nog wel eens wat aan.

Ook pleit het voor hem, dat hij oom Diederick altijd in het gesprek tracht te betrekken. Ze zou niet graag willen beweren, dat haar zwager niet goed meer bij zijn verstand is, maar hij reageert akelig traag en neemt moeilijk meer iets in zich op. Over de krant doet hij uren en kan er dan nog niet veel van na vertellen. Van wat hem echter mondeling wordt meegedeeld, blijft meer hangen.

Zo heeft Yerke hem met Jobsgeduld en met behulp van kaarten, potlood en papier precies uitgeduid, waar in het gebied van de grote rivieren, het geallieerde luchtleger zijn parachutisten en landingstroepen had uitgeworpen en hoe het kwam, dat het plan van Eisenhower en Montgomery slechts ten dele slaagde.

Oom Diederick knikt met aandoenlijke ijver, dat hij het heeft begrepen. Hij strengelt, tevreden grinnekend, zijn skeletachtig ontvleesde vingers stijf dooreen, en produceert daardoor griezelig knappende geluiden. Hortend en stotend levert hij commentaar. Goed, goed, die aanval mag dan niet in alle opzichten zijn gelukt, de bruggen over Maas en Waal vielen toch maar in geallieerde handen. Natuurlijk, er zal nog wel een half jaar op 'n minst, mee gemoeid zijn, de overwinning is toch in 't zicht. Nog één zuur wintertje, waarin de broekriem nog wat nauwer zal moeten worden aangehaald, maar een nieuwe zomer overleeft het regiem niet meer, daar gelooft hij niets van. Oma wordt kribbig bij zoveel lichtzinnig optimisme.

Nee, die mijnheer Hitler zal hier misschien niet nog es een zomer de gebraden haan uithangen, maar voor haar is 't zeer de vraag, of zij met elkaar de lente zullen halen.

Zoals Oma 't inziet, zal 't er om spannen. Ze gaan nu al de helft van de tijd met een half lege maag naar bed, dat wordt wel minder, maar niet beter. En nu kan Oom Diederick wel net doen, of dat zo lekker is, maar Oma vindt 't alles behalve plezierig, om iedere morgen bij het toilet maken, geconfronteerd te worden met een steeds melancholischer makend en op magere Hein gelijkend spiegelbeeld. En als dat flauwe jongetje, die Everhard, nu maar in Friesland had willen blijven, dan zou dat een hele opruiming en verlichting zijn geweest. Ze mochten zijn broodkaart en alle bonnen houden. Beppie had geenszins gebrek, dat was dus allemaal zo mooi als 't kon, hij werd letterlijk in de roomboter gebakken, maar er blijven? Ho, maar! Iedere dag jengelen en drenzen om mamma.

Dat begon ze daar in Friesland natuurlijk op 't laatst te vervelen en daar kwam aan 't begin van de vorige maand

Akkie's oudere broer, oom Hette met hem aan. Die stelde zijn leven in de waagschaal om die kleine moedergek weer „te plek” te brengen, zoals, hij zelf zei. Ja, want, je mag tegenwoordig, als je op reis gaat, wel afscheid nemen, of 't voorgoed was, zoals die treinen worden beschoten. Oma wil er anders een lief ding onder verdedden, dat Paul, zo klein als ie is, 't er beter had afgebracht. Die is veel flinker en lang zo aanhankelijk niet.

„Nou, geef hem mij mee! Ik moet morgen naar Friesland!” stelt Jerke voor half in scherts, half in ernst, Oma, die in 't minst niet op zo'n voorstel rekende, krabbelt haastig terug. De gedachte, dat ze haar hartelapje voor onbepaalde tijd, zou moeten missen, is haar in één woord, onverdraaglijk.

„Nee, dat is nou maar onzin, hij moet in januari nog vier jaar worden, zo'n jong kind doe je de deur nog niet uit.”

Maar Akkie heeft er wel oren naar.

Zij is in haar moederliefde minder egoïst dan Oma in haar grootmoederlijke.

Paultje is de laatste tijd erg hangerig en kittelorig. Om 't minste, en geringste gilt hij als door een wesp gestoken. Nu is dat op zich zelf niet zo'n verontrustend verschijnsel, want in moord en brand schreeuwen zocht hij altijd al zijn kracht, maar tegenwoordig is 't heel bar. Daarbij ziet hij er slecht uit. Hij krijgt een ongezonde geelwitte slappe huid en zijn oogjes zijn donker omrand. Het wordt echt zo'n bloedarm ondervoed jongetje. In tegenstelling met Everhard, die leeft onder het motto: vieze varkens worden niet vet, is hij een kieskeurig mijnheertje, een smulpaapje van professie, die alles, wat geen delicatessie voor hem is, niet of met lange tanden eet.

Bovendien is 't een allemansvriendje, van heimwee zou hij hoogst waarschijnlijk geen last krijgen.

(Wordt vervolgd)

Wegens huwelijk van een steno-typiste vraagt het
CENTRAAL-COMITÉ VAN A.R. KIESVERENIGINGEN een

steno-typiste

met kantoorervaring, ter assistentie van de secretaris. Tenminste Mulo-diploma vereist. Salaris en arbeidsvoorwaarden overeenkomstig Rijksregeling. Leeftijd tot 23 jaar.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties te richten aan het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Geboden wordt een prettige werkkring met variatie in de werkzaamheden.

A. Baars Azn

Exploitatie van
buggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

We konden hier en daar helaas maar een greep doen. Wellicht — en we twijfelen daar niet aan — zullen velen in en buiten onze kring de grote waarde van dit boek tot haar recht doen komen, door de daarin vervatte argumenten en standpunten nog vele malen naar voren te brengen. Doch ook omdat dit boek hier en daar tot tegenspraak uitlokt. En evenzeer omdat het overtuigingen schenkt, die men zich met blijdschap eigen maakt.

Ons eindoordeel kan onomwonden lui-

den, dat ons denken over en ons handelen ten dienste van de christelijke politiek door dit boek aanzienlijk verrijkt is. Een verrijking die we broodnodig hebben. Want, om het met prof. Diepenhorst te zeggen: „.....de christelijke politiek torst een zware last. In de strijd voor een nieuwe maatschappij, ter bevestiging van de wezenlijke fundamenten voor het bestaan, eerlijk pogend in algemeen christelijke werkzaamheid voor land en volk het beste te bereiken, zal zij op eigen kompas moeten varen.

teneinde staatkundig zowel als maatschappelijk, verantwoord realistisch en verantwoord idealistisch, in het veranderlijke het bestendige en in het wisselende het blijvende te onderkennen, bij het voeren van een breed, evangelisch beleid, dat in deze tijd, ook naar de zijde der zakelijke verantwoording steeds hoger eisen stelt.”

1) Uitgegeven door de N.V. J. R. Bok te Kampen. Prijs f. 10.50; 319 pagina's.

uw ZENUWEN
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend
maar genezend
het zenuwpreparaat dezer tijden

Ingwersen & Co
Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel. 32121 - 33879 - 35302
★ Plaatsen van Obligatieleningen.
★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

BELANGRIJK
VRIJSTELLING
MILITAIRE DIENSTPLICHT
Vrijstelling Herhalingsoefeningen,
Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
BEMIDDELINGSBUREAU

C. J. J. WOLTERS
Marijkelaan 17 te BENNEKOM (Geld.)
Tel. 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
Wij hebben geen bijkantoren

RADIO BECKER
Zeist
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders,
richtingzoekers en
echoloden

Toeslagstoffen
voor Lichtbeton
Grondstoffen
voor de Steen- en
Keramische Industrie
Wegenbouwmaterialen
G. VOGLER & CO. C.V.
MAURITSWEG 49 - ROTTERDAM
Tel. K 1800 - 137878.

N.V. Rederij & Haringhandel
IMPORT - EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092- 2283

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

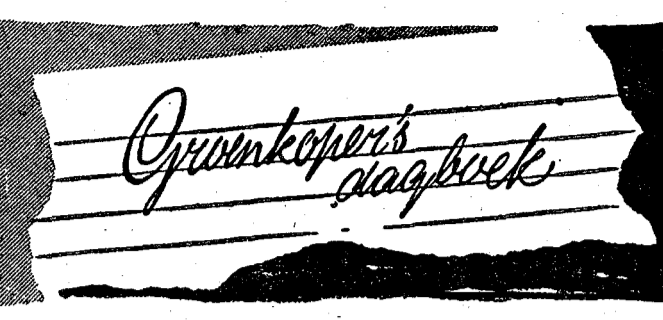
M.C. van Staaveren
AALSMEER - TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

26
JAN.

Wat is politiek, vrienden? Aan het begin van deze week houd ik u dit voor zoals een man haar die hij lief heeft een kostbaar kleinood voorhoudt. Politiek is de kunst van het bereikbare, zult gij zeggen. Politiek is staatkunde, hoor ik daar. Ach, er zijn vele antwoorden, er zijn namelijk ook vele politieken. Politiek is de wetenschap hoe wie wat krijgt, wanneer en waarom! En het geeft ook niet of u zich met de politiek bemoeit, de politiek bemoeit zich met u, altijd en overal. Ik ben het ook wel een beetje eens met de abbé Raynal, die opgemerkt heeft dat politieke dwalingen, eenmaal aanvaard tot beginsel geworden zijn. Het is met politiek zo gesteld, dat als men ervan houdt men haar bemint met pindaliefde. Want is men er eenmaal aan begonnen dan kan men niet meer ophouden. Als u mij of de man af vraagt, of ik van pindas houd moet ik u zeggen: neen. Ik ben een amandelman. En ik kan van amandelen afblijven...

27
JAN.

Die zich bij voorbaat verheugd hadden op een aanwijzing van de fractievoorzitter van de C.H.U., Dr H. W. Tilanus, omtrent de manier, waarop een nieuw kabinet tot stand zou moeten komen, is teleurgesteld. Dr. Tilanus heeft zich duidelijk uitgesproken door zich over deze materie in het geheel niet uit te spreken. Het heeft de heer Tilanus leed gedaan dat reeds nu ministerszetsels worden opgeëist, welke eis staatsrechtelijk volkomen mis is. Ik ben dit volkomen met de voorzitter van de C.H.U.-Kamerfractie eens. Een kabinet vormen is nu eenmaal geen zaak van holke-bolke-rebusolke - holke - bolke - knol. Daarbij komt meer kijken, daarbij komt meer spreken, daarbij komt meer horen, daarbij komt meer voelen. Politiek voelen. Partijbelang mag nooit gelden boven landsbelang. Dit zou ik wel boven de schrijftafel, de spiegel en het bed van elke politicus willen hangen. Het komt wel eens voor, dat de

laadjes in het kabinet al vergeven zijn voordat het kabinet is gebouwd. Persoonlijk voel ik voor vakministers, doch dat schijnt een bizarre opvatting te zijn. Voor de verdediging van een land, moet men geen admiraal of generaal nemen, heb ik wel door mijn vroegere (boze) buurman horen zeggen. En voor landbouw nooit iemand uit de agrarische sector. Ik heb een kousenkoopman gekend, die in een zeer grote stad wethouder van de bedrijven was. Het ging. Een recht, een averecht, als ik het zo mag zeggen. Hij, die wethouder wilde niet eens het naatje van de kous weten. Ik zou altijd wel op een heel klein naatje van de kous prijs stellen... maar daarom ben ik ook niet zo gecharmeerd op het kussen. Op het groene kussen wel te verstaan.

28
JAN.

Vandaag ware de Duitse Keizer Wilhelm II honderd jaar geworden. In Doorn heb ik hem eens gezien, wandelende langs hotel Eabst. In 1859 werd hij in het kroonprinselijk paleis te Berlijn geboren, dat Unter den Linden ligt. In het nabijgelegen Slot heeft hij gewoond. Eens bezocht ik daar de voormalige keizerlijke werkkamer, waar 'n schrijftafel stond, welke vervaardigd heet te zijn uit hout van het vlaggeschip van Nelson, de Victory. Het schip, waarop de Britse vlootvoogd bij Trafalgar sneuvelde. Aan deze tafel tekende Wilhelm II in 1914 de algehele mobilisatie van de Duitse strijdkrachten. Merkw aardige „onderlegger" voor een geprefabriceerde oorlogsverklaring aan Engeland! Ik zag ook een bureaustoel in de vorm van een zadel. Dat maakt mensen hard! Ach, ja, de een wil op een zadel, de

ander op een melkkrukje zitten. Ze zijn beide even hard, maar toch komen ze niet op hetzelfde neer.

29
JAN.

Terwille van de wetenschap is 'n Amerikaan 200 uren wakker gebleven. De goede man is 32 jaar en hij werkt mee aan de radio. Sommige mensen vallen vanzelf in slaap als ze meewerken aan de radio of als ze luisteren, maar niet Peter Tripp. Hij bleef maar wakker, ter wille van de wetenschap en de liefdadigheid. Voor de liefdadigheid krijgen de meeste arbeiders op dit punt niemand wakker, maar Tripp bleef wakende. Toen hij met zijn vrouw, na 200 uren te hebben volgeemaakt, naar een hotel wandelde, om daar nog een wetenschappelijke proef te doen, viel hij prompt in slaap. Ik denk, dat mevrouw Tripp gezegd heeft: „zou je nu niet even gaan rusten", zoals zorgzame vrouwen dat altijd tegen hun mannen zeggen. Nu, dat was aan geen dovemansoren gezegd. Toen de dokter kwam voor 't laatste proefje, was Tripp ingedut. Het zou niets voor mij zijn. Niet dat ik niet liefdadig zou willen wezen, maar ik zou er slaap van krijgen als ik zolang wakker bleef. Tweehonderd uren slapen, daarvoor wil ik tekenen. Desnoods om de wetenschap te dienen. Dat is bijna dus tien dagen lang slapen. Heerlijk, vooral in deze koude dagen en nachten...

30
JAN.

Als ik het besluit van staatssecretaris Höppener inzake de politieke zendtijd voor radiomicrofoon en televisiecamera goed begrepen heb, zal het zo

worden, dat ik op mijn tv-scherm slechts sprekers zal zien. Anders niet. Geen foto's of andere afbeeldingen. Niets daarvan. Slechts sprekers zal ik zien. Of ik die dan ook zal horen, neem ik wel aan.

Maar hun gelaten zullen mij blijven aanstaren. De vraag is (zelfs bij mij gerezzen) of de camera naar voren of naar achteren mag rijden, teneinde de spreker groter of kleiner op uw en mijn toestel te brengen. Ben ik goed ingelicht dan mag de VARA-camera twee, de KRO-camera ook twee, de N.C.R.V.-camera twee, de AVRO-camera twee en de VPRO-camera anderhalve meter voor en achteruitrijden. Er zal onderscheid gemaakt worden tussen de camera obscura, de camera progressiva, de camera constans, de camera rubra, de camera popularis et cetera. Of al deze uitzendingen droge programmaatjes zullen worden? Ik weet het niet. Men kan een spreker ook van terzijde aanhoren. Men zou de spreker, indien hij dat deed met de feiten, op zijn kop kunnen zetten! Ach, er zijn zoveel mogelijkheden. En die heeft de heer Höppener heus allemaal wel bekeken!

31
JAN.

De laatste van de maand. Januari zit er weer op van het jaar. Die maand komt voorlopig niet terug. Tussen de eerste en de laatste ligt een melancholisch tijdperkje, vind ik. Eén januari is wel leuk. Hartelijke gelukwensen, gelukkig nieuw jaar, gezegend jaar enz. Maar op de 31e is dat al weer lang voorbij. Dan staat februari al weer om de hoek te gluren. En dan... dan is het weer St. Nicolaas voor we er erg in hebben. Maar één ding moeten we weten. Niet meer en niet minder dan 39 dagen scheiden ons van de verkiezingen. Nog geen veertig dagen meer! Dat zijn getallen om te onthouden. En februari is een korte maand. Met andere woorden... neen, met dezelfde woorden: en februari is een korte maand!

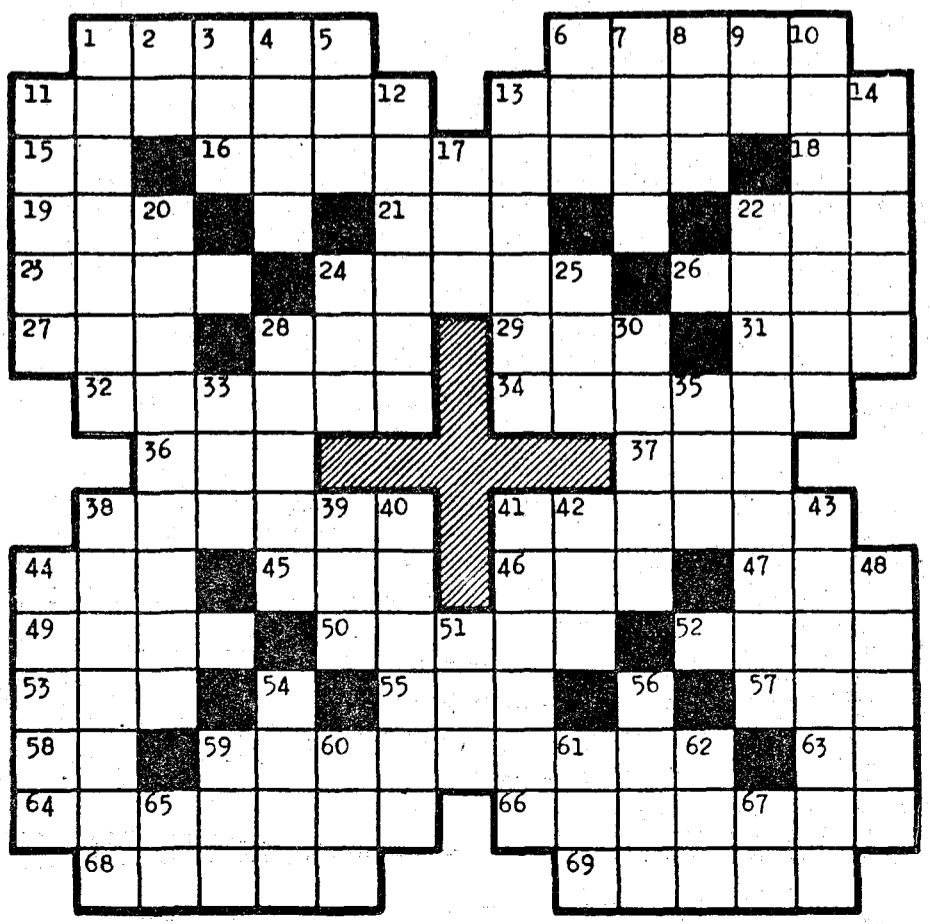
William Graenkoper

Kruiswoordraadsel

Horizontaal:
1. klosje, 6. dier, 11. rang in theater, 13. trans, 15. te (Engels), 16. winnaar van Marthonloop, 18. pers. voornaamwoord, 19. berg, 21. snelle loop, 22. schrijfgerei, 23. breekbaar, 24. r.k. functionaris, 26. eiland in Indonesië, 27. drank, 28. spoedig, 29. vordering, 31. produktie, 32. bezwaar, 34. inspan, disselraam, 36. kom, 37. plaats in N.O.P., 38. zeurpieten, 41. water in Friesland, 44. weg, 45. wolvlokje, 46. grondsoort, 47. europeaan, 49. duitse stad, 50. politieke figuur, 52. in het jaar, 53. bijl., 55. ontkenning, 57. krantenjongen, 58. muzieknoot, 59. vis, 63. emeritus (afk.), 64. slordige vrouw, 66. voorgerecht (mv.), 68. dwalende groep, 66. inhoudsmaat.
Verticaal:
1. vaster worden, 2. familielid, 3. boom, 4. plaats uit O.T., 5. lichaamsdeel, 6. wassing, 7. getal (mv.), 8. kunstwerk, 9. son eminence (afk.), 10. plaats in Nederland, 11. proeftijd, 12. lichtbundel, 13. specerij, 14. buigzaam, 17. een weinig, 20. koning van Troje, 22. land uit O.T., 24. vóór (Fr.), 25. meisjesnaam, 28. R.K. geestelijke, 30. vet, 33. onhandig, 35. ontkenning (afk.), 38. lichtbron (mv.), 39. prul, 40. bed, 41. als in de zomer, 42. oordeel, 43. eens (twee woorden), 44. kleur, 48. godsdienst, 51. honingdrank, 54. heester, 56. rivier in Indonesië, 59. sekonde (afk.), 60. aanw. voornaamwoord, 61. vis, 62. stuk hout, 65. tweeklank, 67. lidwoord.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal:
1. kreukel; 3. schaker; 7. brandschoon; 9. rokers; 11. ideeën; 12. sen; 13. orgaan; 14. praats; 18. ere; 19. pieten; 21. kransen; 23. spoorzoeker; 24. trommel; 25. mondvul.
Verticaal:
1. kazerne; 2. klaar; 4. hoofd; 5. rekenen; 6. asbest; 7. bokkerijders; 8. niersteiner; 10. stralen; 11. inbraak; 15. top-punt; 16. keerzij; 17. kandeel; 20. enorm; 22. roken.

Jonge boekhouder

momenteel werkloos, zou gaarne weer aan het werk willen gaan. In bezit van Middenstandsdiploma en Praktijkdiploma Boekhouden, studerend voor M.B.A. Br. lett. B 6 Adv. Adm. Ned. Ged. Botenmakersstraat 45. Zaandam.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Prof. Dr. Willem Rip †

EEN golf van sterke ontroering ging zondagavond door de brede kring van hen, die Prof. Rip kenden, toen de radio zijn plotseling sterven berichtte.

Diepe bewogenheid jegens zijn vrouw en kinderen, wie op het onverwachtst een onvoorstelbaar verlies had getroffen, nam de eerste plaats in, in de gezinnen van zijn talloze vrienden. Het besef, dat wij, mensen, in dergelijke omstandigheden wel willen, doch tevens het gevoel hebben zo weinig te kunnen troosten, komt dan daarbij naar boven. God zal het moeten doen, maar Hij zal het dan ook doen. Dat heeft Hij beloofd. Daarin ligt de zekerheid voor mevrouw Rip en haar kinderen.

In de afgelopen week is op vele wijzen in radio en pers en in de Eerste Kamer het heengaan van onze vriend Rip en de grote plaats die hij in het publieke leven, in de kring der wetenschap en in het christelijk organisatieleven innam, herdacht.

Die plaats was groot. Niet omdat hij haar zelf groot had willen maken. Maar heel eenvoudig, omdat hij die grote plaats, zonder het wellicht zelf te weten, zonder meer innam. Als mens en als man van betekenis.

Zo was het ook in onze anti-revolutionaire partij. Hij drong zich niet op, maar toch was altijd te merken, dat hij er was. Hij liet een ander rustig voorgaan, maar toch deed hij zich altijd gelden. Hij vroeg nooit het eerst het woord, maar wel als het eraan toe was. Dat tekende hem. Bescheiden, maar tevens zijn invloed latende gelden. Zo hebben

wij hem in de kring van de leiding onzer partij leren kennen.

En wij leerden hem in die kring goed kennen, want hij was daarin trouw. Als vervanger van Prof. Anema trad hij de laatste jaren op als adviserend lid van het Centraal Comité en van het Moderamen daarvan. Maar dan was hij er ook, en in hem de adviserende stem van onze Eerste Kamer-fractie.

En nu is hij, midden in een verkiezingsstrijd, waarin hij tot het laatste toe zijn aandeel had, overeenkomstig zijn aard overigens in alle beminnelijkheid, uitgevallen.

Zijn sterven is in dat opzicht voor ons allen, lettende op de christelijke betekenis van deze strijd, tevens een waarschuwing om de waarde onzer menselijke middelen niet te hoog te schatten, maar om in gehoorzaamheid Gods ondoorgrondelijke weg te volgen.

W. P. BERGHUIS.

Liberaal propaganda en praktijk

Goed samenspel — die vinden elkaar altijd weer

De A.R.P. in klank en beeld

Radio

MAANDAG 16 FEBRUARI van 20.00—20.05 uur in het programma van de N.C.R.V., de heer H. ALGRA.

WOENSDAG 18 FEBRUARI van 20.00—20.05 uur in het programma van de N.C.R.V., de heer S. SILVIS.

DONDERDAG 19 FEBRUARI van 18.30—18.45 uur in het programma van de A.V.R.O. Mr. A. B. ROOSJEN over: „De stembus nadert”.

DONDERDAG 26 FEBRUARI van 19.45—20.00 uur in het programma van de N.C.R.V. PROF. DR. J. ZIJLSTRA over „Christelijke politiek”.

DINSdag 10 MAART van 21.15—21.30 uur in het programma van de A.V.R.O. Dr. J. SCHOUTEN over: „Voor heel het volk”.

Televisie

DINSdag 24 FEBRUARI van 20.27—20.34 uur: Mevr. T. H. ATTEMA-ROOSJEN en MEJ. J. VAN LEEUWEN met een politiek praatje van vrouwen voor vrouwen.

MAANDAG 2 MAART van 20.00—20.07 uur: DRS. C. P. HAZENBOSCH en MR. W. R. VAN DER SLUIS over: „Zo zien wij het”.

ZATERdag 7 MAART van 20.00—20.07 uur geeft PROF. DR. J. ZIJLSTRA een „politieke rondblik”.

BEZEGELD BESLUIT

Alle Anti-Revolutionairen kunnen hun mening omtrent de gewenste keuze op 12 maart zelfs zonder woorden duidelijk maken door een (kleine) daad.

Gebruik daarvoor de sluitzegel.

Deze is op dezelfde wijze uitgevoerd als het cijfer-aanplakbiljet. Het cijfer 3 beheerst dus ook de sluitzegel. De 3 moet er in gehamerd worden!

Deze sluitzegels kosten slechts 1 cent per stuk! Zij zijn gebundeld in pakjes van 500 exemplaren! Laat iedereen dus zo spoedig mogelijk het gewenste aantal bestellen op het bureau van het Centraal Comité. Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Laat de sluitzegel overal de boodschap zijn van uw bezegeld besluit!!

Den Dolder, 14 februari 1959

Dames en Heren,

Onze verkiezingsactie loopt goed. Er blijkt een verblijdende belangstelling voor onze vergaderingen. De geest onder onze mensen is best. Avond aan avond doorkruisen onze sprekers het land om de anti-revolutionaire boodschap uit te dragen. Zij vechten wat zij kunnen om de verkiezingsuitslag voor ons volk zo goed mogelijk te maken. Echt goed is die uitslag alleen, als de stembus van 12 maart een anti-revolutionaire overwinning oplevert.

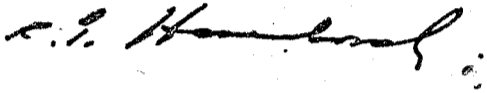
Nu is er in dit verband iets, dat ik u graag wil zeggen. Al dat gesjouw en geploeter van onze sprekers is natuurlijk van belang. Maar het helpt ons niet aan een verkiezingsoverwinning. Teveel mensen immers zijn voor hen onbereikbaar. Onze zalen kunnen zo vol niet zijn, er zijn duizenden die mankeren. En die duizenden onbereikbaren kunt u bereiken. U staat met hen in de fabriek, u zit met hen op kantoor, u ontmoet hen in de trein of krijgt hen aan de deur. Ja, ook de slagersknecht of de bakkersjongen aan uw deur, mevrouw, kan zo'n onbereikbare zijn.

Spreek die mensen aan. Overtuigt hen van de noodzaak om anti-revolutionair te stemmen.

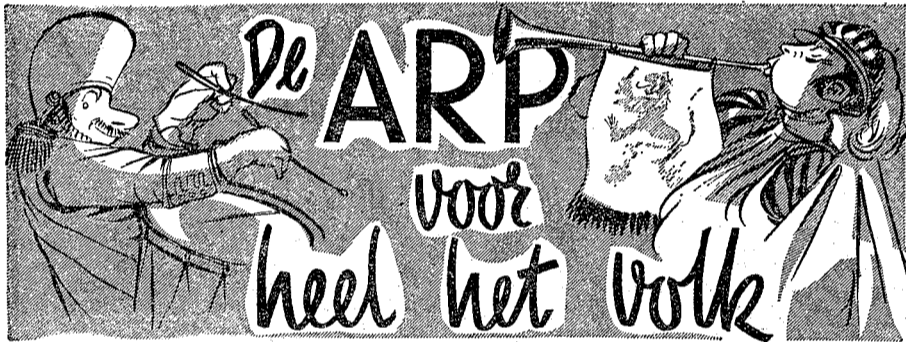
Laat het zwaarste karwei van het bij nacht en ontij door het land trekken gerust aan ons, kamerkandidaten over. Daar zijn wij voor.

Doet u het belangrijkste werk. Grijp de ongrijpbaren. Daar bent u voor.

Met hartelijke groeten,

(Drs. C. P. Hazenbosch)

Ook u wordt verwacht op onze verkiezingsvergaderingen te:

HAARLEM, 16 februari, om acht uur in hotel-restaurant „De Leeuwerik”, Kruisstraat 30, vlak bij het station. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: ds. H. S. J. Kalf.

EMMEN, 16 februari, om acht uur in concertzaal Groothuis. Spreker: Drs. C. P. Hazenbosch.

's-GRAVENHAGE, 17 februari, om acht uur in het gebouw van de Haagse Dierentuin, Benoordenhoutseweg 2. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen.

NAALDWIJK, 17 februari, om kwart voor acht in het gebouw aan de Bloemenvelling C. C. W. S., Burg. Elsenweg. Sprekers: mr. J. van Aartsen en prof. dr. J. Zijlstra.

DOETINCHEM, 18 februari, om zeven uur in hotel De Graafschap. Spreker: mr. B. W. Biesheuvel.

UTRECHT, 19 februari, om acht uur in gebouw N. V. Huis, Oude Gracht 245. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

ALPHEN A/D RIJN, 19 februari, om half acht in hotel „Central”. Spreker: mr. A. B. Roosjen.

DRACHTEN, 20 februari, om half acht in de Geref. Noorderkerk. Spreker: mr. A. B. Roosjen over „De verkiezingen en wij”. Slotwoord: ds. B. van Oeveren. Medewerking van de Chr. Muziekvereniging „Crescendo” te Drachten.

ZWOLLE, 21 februari, om half drie in de Buitensociëteit, vlak bij het station. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

MIDDELHARNIS, 21 februari, kwart voor drie in de Ned. Herv. Kerk te Middelharnis. Sprekers: mr. J. van Aartsen en mr. A. B. Roosjen.

TERNEUZEN, 21 februari, om twee uur in hotel „Rotterdam”, Westkolkstraat. Spreker: mr. dr. E. P. Verkerk.

ZIERIKZEE, 21 februari, om half drie in het jeugdcentrum van de Geref. Kerk, St. Domusstraat. Spreker: H. van Eijdsen.

STADSKANAAL, 25 februari, om half acht in hotel „Dopper”. Spreker: mr. J. van Aartsen.

MEPPEL, 24 februari, om acht uur in zaal Ogterop. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra. Slotwoord: J. Smalbroek.

ASSEN, 26 februari, om acht uur in zaal Boele Geerts. Spreker: prof. mr. I. A. Diepenhorst.

EMMELOORD, 28 februari, om half drie in het Geref. Centrum. Spreker: J. Smalbroek.

HARDERWIJK, 26 februari om acht uur in de Plantagekerk (geref. kerk) aan de Stationslaan. Spreker: J. Smalbroek. Slotwoord: Ds. W. de Bruyn (Ned. Herv. predikant te Ermelo).

HILVERSUM, 26 februari, om acht uur in hotel Jans, Stationsstraat, vlak bij het station. Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.

UITHOORN, 28 februari, om drie uur in het Luxortheater, Marktplein 18. Spreker: H. van Eijdsen.

LEIDEN, 23 februari, om acht uur in de Stadsgehoorzaal. Sprekers: mr. J. van Aartsen en drs. C. P. Hazenbosch.

MIDDELBURG, 28 februari, om half drie in het Schuttershof. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

Krachten en mensen

HET is heel interessant de ontwikkeling van de maatschappij te bestuderen. Er zijn eeuwen geweest, dat er vrijwel niets veranderde. Maar wij beleven een eeuw van verbijsterende snelle verandering. In onze jongensjaren speelden wij een halve eeuw geleden een door ons zelf verzonden spel. Het spel van Prins Maurits. Een van de jongens stelde Prins Maurits voor en wij gingen met hem op stap. Wij lieten hem schrikken bij een overweg van de spoorwegen, wij verbaasden hem met allerlei nieuwe uitvindingen en probeerden ze hem uit te leggen. Wij vonden dat toen knap werk, en we waren trots op onze eeuw. Maar nu bevatte een Amerikaans tijdschrift onlangs een lijst van zaken, waarvan iemand, die nu dertig jaar geleden is gestorven, nooit in zijn leven van heeft gehoord. Het was een indrukwekkende lijst. En wij verbazen ons nergens meer over. Wanneer wij een verhaal lezen, dat de Amerikanen over enkele jaren zo ver hopen te zijn, dat zij een kunstmatig ruimte-eiland willen wegschieten in fragmenten met ten slotte een essemblage-groep er achteraan, die de fragmenten in elkaar zet en de instrumenten monteert, dan durven wij niet eens meer zeggen, dat het een gek verhaal is. Wij zeggen: wie weet. . . .

EN door al die uitvindingen verandert de maatschappij grondig. De mechanisatie in de landbouw heeft verstrekkende sociale en economische gevolgen. De elektromotor heeft het karakter van het ambacht veranderd. Het gehele vervoervraagstuk heeft andere aspecten gekregen. De kunststoffen betekenen een revolutie in de industrie. En zo kunnen we voortgaan.

Het gehele leven verandert snel en wij verwonderen er ons over, dat wij alle nieuwe dingen binnen zéér korte tijd vanzelfsprekend vinden. Wij passen ons wonderlijk snel aan.

Volkenkundigen hebben zich bezig gehouden met de vraag, hoe de Papoea de overgang van het stenen tijdperk naar dat van de straalvliegtuigen zou kunnen verwerken. Het bleek, dat hij tot veel groter sprongen in staat was, dan de deskundigen hadden verwacht. En de gedachte dringt zich aan ons op, dat de maatschappij wel verbazend snel verandert, maar dat de aanpassing van de mens nog verwonderlijker is. In de maatschappij voltrekken zich op dynamische wijze veranderingen, en de mens heeft te volgen en zich aan te passen.

DAT is de gangbare voorstelling. Maar zij is principieel verkeerd. Wij zijn verantwoordelijk voor de maatschappij die komt. Het is een volstrekt onchristelijke gedachte, dat de nieuwe maatschappij een lot is, dat wij ondergaan. Wij maken die maatschappij zelf. En wij hebben dus rekenschap te geven van de wijze, waarop wij haar maken. Wij zijn verantwoordelijk voor de maatschappij van vandaag en morgen.

Van Christelijk standpunt kan deze stelling niet worden bestreden. Maar zij is in de praktijk niet eenvoudig te beleven.

VAAK hebben wij de neiging om te volstaan met een taak te noemen tot correctie. Dan snijden wij de excessen af of proberen zulks te doen. Als de mechanisatie en het continubedrijf er toe leiden dat de glijdende werkweek economisch de beste lijkt, dan zeggen wij onverbidde-lijk neen! Het moge economisch in elk opzicht te verdedigen zijn, zij is verwerpelijk op grond van het vierde gebod. De maatschappelijke ontwikkeling mag er niet toe leiden, dat de dag des Heren als zodanig wordt genegeerd. Het verzet tegen de glijdende werkweek, zoals die duidelijk in ons program van actie tot uiting komt, is juist en plichtmatig.

Maar het is maar één kant van de zaak. De eenvoudigste en duidelijkste. Het verzet tegen uitwassen is gemakkelijker dan de positieve strijd voor nieuwe maatschappijvormen.

IS die strijd plichtmatig?

Dat hangt van een alles beslissende vraag af.

Wie de maatschappijleer beschouwt als een wetenschap, die alleen maar nagaat hoe de maatschappij is en hoe zij verandert, en een andere taak niet mogelijk acht, kan de plicht tot die strijd niet erkennen. Hij spreekt over „mechanismen”, over krachten, die automatisch en door een mens niet te stuiten, de veranderingen te weeg brengen. En met de constatering en verklaring heeft dan de wetenschap haar taak volbracht.

En we komen weinig verder, wanneer wij aannemen, dat de menselijke factor een rol speelt, wanneer wij die menselijke factor ook weer het karakter van een soort automatisme geven.

Principieel anders wordt het vraagstuk, als wij geloven (dat woord heeft hier zijn volle religieuze betekenis) dat er onveranderlijke normen zijn voor de maatschappij, normen, die door God zijn gegeven. Dan aanvaarden wij de mogelijkheid en de noodzaak van een normatieve maatschappijleer. En dan heeft de mens de roeping, om zich bezig te houden met de vraag, hoe de maatschappij moet zijn overeenkomstig het Woord van God.

WIJ hebben op deze vraagstukken speciaal de aandacht gevestigd, omdat Professor Rip, die zo snel en onverwacht van ons werd weggenomen, vlak voor zijn sterven een klein, maar zeer waardevol boekje heeft gepubliceerd: De betekenis van een normatieve maatschappijleer.

Dit boekje is bescheiden en tegelijk rijk. Het doet geen ogenblik alsof wij op grond van wat ons geopenbaard is, allerlei concrete vraagstukken met een handomdraai kunnen oplossen. Maar het zegt wel heel duidelijk dat wij ons ook voor de maatschappij der toekomst hebben te houden aan het gebod, het grote gebod. En dat wij dus, bouwende aan de toekomst, hebben te bedenken, dat ons een bestek is gegeven.

Met deze vraagstukken heeft prof. Rip zich, wetenschappelijk arbeidend, van jaar tot jaar bezig gehouden.

En daarom is het een posthume hulde, wanneer wij op deze grote vraagstukken, en op onze verantwoordelijkheid en hoge roeping, met verwijzing naar zijn studie, ditmaal nadrukkelijk de aandacht vestigen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris G. J. H. Griffioen

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage. Telefoon 1700-115935. Giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45. Zaandam. Telefoon 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

*** Erkenning

We hebben het me genoeg gelezen. En wel in het blad van de Christelijke middenstanders. Daar staat het met ronde woorden in het januari nummer van „Ons Vrije Bedrijf“.

„Wij brengen Minister Zijlstra gaarne onze hulde voor de wijze waarop hij het prijsbeleid in de laatste jaren heeft gevoerd. Zijn beleid is principieel juist geweest, ook al werd dit beleid in de eerste jaren niet goed begrepen. Minister Zijlstra heeft ons dwars tegen socialistische stromingen in bewaard voor prijsbeheersing. Minister Zijlstra heeft in overleg met het bedrijfsleven getracht de prijzen te stabiliseren. Nu dit beleid niet langer nodig is, heeft Minister Zijlstra zijn prijsbeleid geliberaliseerd, d.w.z. teruggegeven in de handen van de ondernemers zelf“.

Dit is duidelijke taal. De middenstanders, die vertrouwen kunnen hebben in de woordvoerders van hun eigen Christelijke organisatie, zullen dit bewijs van goed gedrag van de A.R.-lijstaanvoerder op 12 maart zeker nog niet vergeten zijn als ze hun onderneming een ogenblikje verlaten om hun stem uit te brengen...

*** Bekende geluiden

„Bij de komende verkiezingen“ luidt de titel van het artikel in „Ons Vrije Bedrijf“ waaruit we het bovenstaande lofwaardige getuigenis uit middenstandskring voor Minister Zijlstra overnamen. Wat de christelijke middenstand politiek noodzakelijk acht, staat, in 10 punten samengevat, eveneens duidelijk aangegeven.

Het gaat ondermeer om levensruimte, een verantwoord prijsbeleid, vakonderwijs, winkelpanden, kredietmogelijkheden, parallelisatie en billijke fiscale maatregelen. Wij stemmen ten volle met deze gerechtvaardigde wensen in. En wij kunnen dit te gerede doen omdat al deze punten in dezelfde geest aan de orde worden gesteld in het Program van Actie 1959 van onze partij.

Het zijn dus bekende geluiden, die ook in onze Christelijke politieke organisatie vertrouwd zijn en in steeds meerdere mate vertrouwenwekkend zullen werken.

*** Onvolledig

De (doorbraak) -P.v.d.A.-Staatssecretaris van Sociale Zaken, Mr. Dr. A. A. van Rhijn heeft na de kabinetscrisis van 11 december vrije tijd gekregen om het socialistische kader in het blad „Paraat“ van voorlichting te dienen. Het blad bedoelt hiermee „positieve voorlichting over de anderen“ te geven. Die „anderen“ zijn ditmaal hoofdzakelijk wij, de A. R. En de heer van Rhijn, die dat varkentje wast doet dit zo:

„De A.R.P. is op dit punt (nl. de taak van de Overheid) sterk dogmatisch gebonden. Bekend is, dat Dr. A. Kuyper de staat in zijn verhoudingen tot de maatschappij zag als een chirurgisch verband, wegens de zondeval... Wanneer de staat zo zeer het karakter heeft van een noodmaatregel, dan ligt het voor de hand, dat aan de overheid een veel te beperkte taak wordt toegekend... De P.v.d.A. ziet de begrenzing van de taak der overheid niet dogmatisch, maar in de sfeer der doelmatigheid“.

Niets op aan te merken, zegt u? Ja het verhaal is nl. zeer onvolledig. De heer van Rhijn vergeet bij zijn „positieve voorlichting“, dat Kuyper en de A.R. van nu willen belijden en beleven dat de Overheid er volgens de Bijbel is „U ten goede“.

DAAROM vroeg Kuyper reeds in 1874 om een Wetboek van de Arbeid!

DAAROM zijn er onder rechtse kabinetten veel meer sociale wetten tot stand gekomen dan onder rode ministers en staatssecretarissen! (Kuyper, Talma).

DAAROM is onder een Anti-revolutionaire minister-president in malaise-tijd veel, heel veel door de overheid gedaan voor groepen in de samenleving die onder de druk der economische wereldcrisis dreigden te bezwijken

DAAROM hebben de A.R. in het parlement ook in de na-oorlogse periode hun steun royaal en loyaal gegeven aan voorgestelde sociale voorzieningen.

DAAROM behoeften P.v.d.A.-ministers en -staatssecretarissen (van Rhijn na 1945) eigenlijk slechts voort te bouwen op de basis, door rechtse bewindslieden gelegd toen de socialistische partij nooit anders gedaan hadden dan oppositie voeren.

DAAROM is het misleiding als de P.v.d.A.-mannen nu doen alsof de sociale wetgeving als overheidstaak eigenlijk eerst begonnen is na de intrede van de socialistische regering.

De heer van Rhijn, die in 1940 reeds als C.H.U. minister opgetreden is, weet beter en had de plicht volledig te zijn in zijn voorlichting van het rode kader. Hij heeft er nu de tijd voor.

Een recente foto van Prinses Marijke, die 18 februari haar twaalfde verjaardag viert

*** Duidelijk verschil

Toch zijn we de heer van Rhijn dankbaar voor het duidelijke vervolg van zijn schets van het verschil tussen P.v.d.A. en A.R.P. Het gaat daarbij over de belastingpolitiek. De heer van Rhijn zegt: „Na de oorlog heeft de P.v.d.A. een geheel andere belastingpolitiek geïntroduceerd. Daarbij worden de belastingen niet meer zuiver fiscaal gezien, maar als instrument in de gehele sociaal-economische politiek (gecursiveerd door van Rhijn). Het name dient de belastingpolitiek er dan voor om te komen tot een betere verdeling van het nationale inkomen. Van A.R.P.- en C.H.U.-zijde heeft men deze politiek nooit willen aanvaarden“.

Zo is het! Wij hebben geen behoefte aan een Staat, die het rode „broederhoeder-ideaal“ zover uitstrekt dat de eigen verantwoordelijkheid uitgehold wordt door een overheid, die bepaalt hoeveel men van zijn werken en ploeteren mag overhouden. Wij A.R. willen goede sociale voorzieningen en ook willen wij „de keizer geven wat des keizers is“ tot instandhouding van de statelijke samenleving. (Prof. Fabius bracht destijds zijn belastinggeld zelfs in een koets met bepluimde paarden naar de ontvanger!). Maar wij zijn van mening, dat wij er niet zijn om de staat, maar dat de staat er is de burgers ten goede. Burgers die een grote marge van (ook financiële) vrijheid nodig hebben om de eigen verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

*** Treurig

Met die eigen verantwoordelijkheid zitten de socialistische zo in de maag, dat ze er grof van worden. Ex-minister Hofstra schrijft in het „Doorbraak“-nummer van februari over het „ieder voor zich“ van het conservatisme als volgt:

„ook al verbergt dit laatste zich achter de schone formules van vooruitgang door vrije concurrentie en van persoonlijke verantwoordelijkheid“.

Het is kenmerkend van de P.v.d.A. van na-11 december, hoe het leeft van verdachtmakingen. Over positieve voorlichting over de anderen gesproken...

*** „Bij u, over u en zonder u“

Tenslotte, nogmaals de heer van Rhijn in zijn voorlichting van het socialistische kader. In het reeds eerder genoemde Paraat-artikel bepleit de oud-staatssecretaris het voortbestaan van de geleide loonpolitiek. Een P.v.d.A. stokpaardje omdat deze politiek volgens de schrijver: „de arbeiders hun aandeel in de toename van het nationale inkomen doet toekomen“.

Wij vragen slechts: is dit niet mogelijk bij een vrijere loonpolitiek, waarbij dan tevens resultaten van de bedrijfs-

tak en de onderneming tot gelding kunnen komen? De heer van Rhijn zal het niet kunnen ontkennen.

Van Rhijn: „de geleide loonpolitiek voorkomt, dat er groepen minimum lijdens komen, vroeger de landarbeiders“.

Wij vragen slechts: zijn de landarbeiders sinds de geleideloonpolitiek van 1945 lange tijd niet achtergebleven? De speciale maatregelen, die voor hen moesten worden getroffen, bewijzen van Rhijn's ongelijk, evenals dat geschiedt door de gegevens, die de Volkskracht over andere volksgroepen in een gedetailleerde opsomming geeft.

Voorts zegt de heer van Rhijn: „de geleide loonpolitiek bevordert een onderlinge rechtvaardige verhouding en biedt de mogelijkheid om het vraagstuk der gemeenteclassificatie tot een oplossing te brengen“.

Wij vragen: zijn de werkgevers en werknemers en hun vertegenwoordigers hiertoe niet bij machte? Ja, toch zeker!

Wij moeten de heer van Rhijn helaas nog een verdedigingsgrond voor de geleide loonpolitiek aanbevelen. Deze nl.: men kan heel vlot en gemakkelijk in een rood program van actie aankomen met de eis tot loonsverhoging en zich verder niet over de (mitatie!) gevolgen uitlaten. Wie dan regeert, wie dan zorgt en de boel mag opredderen, niet waar? Minister Zijlstra heeft daarover op 7 februari in Arnhem duidelijke taal gesproken. Wat vindt de heer van Rhijn hiervan?

Met Anti-Revolutionaire program van actie 1959 vraagt de vervanging van de geleide loonpolitiek door vrijere loonvorming. Omdat:

1. de geleide loonpolitiek zich slechts richt en zich slechts kan richten op de slechtst renderende bedrijfstakken en ondernemingen en dus voor vele arbeiders de ernstige sociale onbillijkheid van permanente onderbetaling inhoudt;
2. ook de vrijere loonvorming zich kan bedienen van een „loonvloer“ t.a.v. achterblijvende bedrijfstakken en ondernemingen om sociaal onrecht in de andere richting te vermijden;
3. de zaak van de loonvorming in eerste instantie een zaak van de betrokken werkgevers en werknemers is; het toezicht van de overheid zij dus repressief met het oog op het algemeen belang;
4. de loonvorming geen onderwerp mag zijn van verkiezingsstunts, zoals de P.v.d.A. thans ten beste geeft.

De heer van Rhijn en met hem de P.v.d.A. geven bij de loonvorming geen enkel blijk van vertrouwen in de kracht en de zelftucht van het bedrijfsleven. De heer van Rhijn praat in zijn artikel zelfs niet over de rol, die werkgevers en werknemers daarbij moeten spelen. Al die zelfwerkzaamheid schijnt men slechts te wantrouwen. De overheid moet alles doen. Dat is het meest doelmatige. En daarmee houdt alles op. Ten aanzien van de zelfwerkzaamheid der burgers wordt de P.v.d.A. steeds meer de Partij van de Achterdocht. Daarom keert nadenkend Nederland haar de rug toe.

BELANGRIJK

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen.

Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, op het raadhuis.

Donderdag 26 februari 1959 is derhalve de laatste dag, waarop het verzoek kan worden ingediend. Kiesverenigingen kunnen deze formulieren ook op het bureau van het C.C. aanvragen.

Stemmen in een andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op de veertiende dag vóór die der stemming, derhalve uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden.

Voor dit doel kunnen dus geen formulieren door het bureau van het Centraal Comité beschikbaar worden gesteld.

Wie mogen als gevolmachtigde optreden?

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever.

Kiezers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoonlijk valt, werkzaam plegen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.R. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Maximum aantal te aanvaarden volmachten

Een bepaling die van het allergrootste belang is, is deze: „een kiezer mag niet meer dan twee aanwijzingen als gemachtigde aannemen“.

Stemmen door stemgerechtigde militairen

Stemgerechtigde militairen kunnen eveneens van de regelingen betreffende het stemmen in een andere gemeente en het stemmen bij volmacht gebruik maken. Zij kunnen in het eerste geval stemmen in de gemeente, waarin zij hun militaire dienst verrichten.

Zij zijn door hun commandanten hiervan op de hoogte gesteld.

Er wordt aan de stemgerechtigde militairen dus geen verlof verleend om op 12 maart 1959 persoonlijk hun stem te gaan uitbrengen in de gemeente, waar zij in het kiezersregister zijn opgenomen. Een uitzondering op de regel wordt alleen toegestaan aan die militairen, die bijvoorbeeld door een onverwachte overplaatsing niet in staat zijn geweest om tijdig maatregelen te treffen om in een andere gemeente of bij volmacht te stemmen.

Aan die militairen, die dagelijks heen en weer reizen tussen hun woonplaats en de plaats waar zij hun militaire dienst verrichten, wordt toegestaan zoveel eerder daarheen terug te keren als noodzakelijk is om in hun woonplaats te kunnen stemmen.

Wegens huwelijk van een steno-typiste vraagt het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen een

STENO-TYPISTE

met kantooreervaring.

Tenminste Mulo-diploma vereist. Salaris en arbeidsvoorwaarden overeenkomstig Rijksregeling.

Leeftijd tot 23 jaar.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties te richten aan het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Geboden wordt een prettige werkring met variatie in de werkzaamheden.

DIENSTTIJDVERKORTING

(Van onze militaire medewerker)

OP 17 januari lieten wij een waarschuwend woord horen tegen verlaging van onze defensie-inspanning. Wij noemden het een gevaarlijk spel bedrijven met onze veiligheid, indien men deze leus in zijn verkiezingsbanier zou schrijven om politieke ziertjes te winnen. Dat deze waarschuwing niet overbodig was hebben de feiten bewezen. De P.v.d.A. heeft en verkorting van de eerste oefentijd en verlaging van de defensiekosten tot een peil gelijk aan het gemiddelde percentage van het nationale inkomen in vergelijkbare NAVO-landen, in haar verkiezingsmanifest geschreven. Over het defensiepercentage van het nationale inkomen schreven wij uitvoerig op 17 januari. Wij zullen daar verder niet bij stilstaan en alleen de conclusie willen trekken dat bij een gelijkstelling met andere NAVO-landen onze uitgaven ten behoeve van onze specifiek nationale belangen de sector zullen zijn waar in bezuinigd zou moeten worden d.i. in die van de zeemacht, want deze behartigt bijna uitsluitend onze nationale belangen, dit zijn de verdediging van de Rijksoverzee en de bescherming van onze handelsverbindingen overal ter wereld.

Waarschijnlijk zit deze bedoeling bij de P.v.d.A. ook voor, gelet op de motie-Vermeer, het vorige jaar in de Tweede Kamer.

Met de diensttijdverkorting doet echter de P.v.d.A. bovendien en voornamelijk een aanslag op de landmacht. Van dit lokaas gaat bovendien een gevaarlijke bekoring uit, getuige de koehandel die door politieke partijen terzake in het buitenland is bedreven en getuige ook de vele ingezonden stukken die men bij herhaling en met de regelmaat van de klok in bladen van allerlei richtingen ziet publiceren. Gaf niet kortgeleden Luxemburg nog het ergerlijkste voorbeeld? Daar hadden de liberalen de toch al korte oefentijd van 12 maanden beloofd terug te zullen brengen tot 6 maanden. Zij boekten daarmede grote kiezerswinst. Nu is de bijdrage aan de NAVO van Luxemburg gering dus materieel heeft zulk een verlaging weinig om het lijf. Doch als voorbeeld werkt

het moreel funest, zowel op politiek onscrupuleuze partijen die de daarmede behaalde kiezerswinst als lokaas zien voorgelaten, als op het publiek. Het wil daarom niet overbodig schijnen aan de vooravond van de verkiezingen deze diensttijdverkorting nog eens uit de doeken te doen, te meer omdat van de zijde van de NAVO-leiding op dit terrein een loffelijk initiatief is uitgegaan ten einde dit vraagstuk op wetenschappelijke wijze te doen benaderen.

Daartoe is een beroep gedaan op een der meest vooraanstaande geleerden op het gebied van sociale problematiek in verband met arbeidskracht en taakverdeling, professor Macmahon van de universiteit van Edinburgh. Eerst behandelde de professor de strijdkrachten in het centraal-Europese operatiegebied van de NAVO, dus van de Verenigde Staten, Engeland, Canada, Frankrijk, België en Nederland, terwijl Denemarken inmiddels ook is afgehandeld. Afhankelijk van het intelligentiepeil, technische

Goede nachtrust door Zenuwrust Mijnhardt's Zenuwtabletten

2 FEBR. Alles wordt duurder, boetes worden ook duurder. Ik lees, dat treinreizigers, die zich zonder geldig plaatsbewijs op reis begeven voortaan dieper in de beurs moeten tasten. Nu wil ik niet over woorden vallen, maar ik begeef mij altijd zonder geldig plaatsbewijs op reis, doch ook zonder ongeldig. Pas even voor ik in de trein stap koop ik een kaartje. Maar bezit ik dat kaartje niet als de conducteur komt controleren dan ben ik niet zo gelukkig meer als ik vroeger probeerde te zijn. Vroeger betaalde ik dus, indien de conducteur wist dat ik geen kaartje had, een kwartje extra. Thans twee kwartjes. Vroeger betaalde ik als de conducteur vóór hij kwam, niet wist dat ik geen kaartje had een daalder, nu drie gulden.

Wie een ongeldig biljet heeft, moet vier gulden in zijn hand leggen. Vroeger twee. Sporen is duurder dan u denkt. Waarom dit alles? De Spoorwegen moesten een achterstand inhalen gezien de waardevermindering van het geld. Ik vind dat de N.S. zich hiermede wel in het kaartje laten kijken. Als iemand het van de boetes moet hebben...

3 FEBR. Aan de andere kant, vrienden, die nieuwe bagagekluis op het Amsterdamse C.S. heeft ook geld gekost en dat moet er uitkomen. Wat een uitkomst. Niet meer in de rij staan om mijn overjas en aktenudder af te geven voor ik even aanwip bij tante Truus in de Salandstraat. Open de kluis, boel erin, kwartje in de gleuf, sleutel meenemen, naar tante Truus! En als ik Amsterdam weer verlaat, sleutel in het slot en de boel weer meenemen. Wat een uitvinding, niet waar? Laten er echter geen verstrooide mensen hiervan gebruik maken, want dan zijn de ongelukken niet te overzien. Proffen, die hun hond insluiten, of zenuwachtige moeders, die hun babies oppbergen voor een kwartje... (anders niet duur!). En dan

4 FEBR. Het kan vriezen en het kan dooien, maar voorlopig vriest het nog. De schaatsen dus maar uit het vet! Vóór het ijzeren tijdperk maakte men schaatsen van paardenbenen en ossenpoten. Niet half om half zoals bij gehakt, maar óf, óf. Daarom heten die oerschaatsen glijbenen. Je kon er namelijk maar alleen op glijden en je moest je voortduwen met twee stokken met ijzeren punten. Dat ziet u nog wel op oude schilderingen. Vóór 1200 werd al geschaatst. Een verslag zegt van enkele lieden, dat „zij voortsnelde op de beenderen van de poten van sommige dieren, die zij (de poten dan!) aan hun laarzen hadden vastgemaakt”. Knappe koppen hebben uitgemeakt dat in Nederland al om het jaar 500 werd geschaatst. Zeker weten we — en let eens op hoe nauwkeurig — dat er in de lage landen in 1395 op ijzer is geschaatst. Toen is juffrouw Lidwina van Schiedam tijdens het rijden gevallen. Zij reed op scoelootsen. Want schaatsen heten vroeger zo.

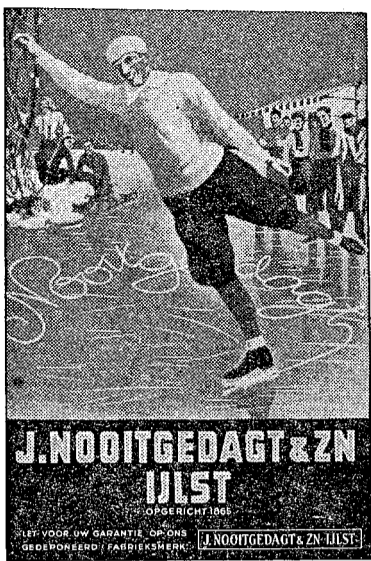
5 FEBR. Het kan vriezen en het kan dooien, maar voorlopig vriest het nog. De schaatsen dus maar uit het vet! Vóór het ijzeren tijdperk maakte men schaatsen van paardenbenen en ossenpoten. Niet half om half zoals bij gehakt, maar óf, óf. Daarom heten die oerschaatsen glijbenen. Je kon er namelijk maar alleen op glijden en je moest je voortduwen met twee stokken met ijzeren punten. Dat ziet u nog wel op oude schilderingen. Vóór 1200 werd al geschaatst. Een verslag zegt van enkele lieden, dat „zij voortsnelde op de beenderen van de poten van sommige dieren, die zij (de poten dan!) aan hun laarzen hadden vastgemaakt”. Knappe koppen hebben uitgemeakt dat in Nederland al om het jaar 500 werd geschaatst. Zeker weten we — en let eens op hoe nauwkeurig — dat er in de lage landen in 1395 op ijzer is geschaatst. Toen is juffrouw Lidwina van Schiedam tijdens het rijden gevallen. Zij reed op scoelootsen. Want schaatsen heten vroeger zo.

6 FEBR. Ook: schovelingen, scheuvels, schofers, schuivedijnen, schuivers, scrijschoes, schrijtschoenen en schrenkelschoenen. Dat de Hollandse schaats door de Friese is verdrongen zal minister Zijl-

stra en alle andere Friese deugd doen!

Griep gehad nog in de griep van de griep? Volgens inlichtingen heerst er een schuldige B-griep die echter vóór onder de Koel houdt. Inentent het beste. Maar dat helpt het moment dat we ons ziekbed, inschieten meer. Om nu geen griep hebben hadden we Kerstmis moeten zijn ent. Afijn, volgende keer. Deze dagen een gelverhandeling over griep in het bijzonder over Aziatische influenza en. Knap stuk werk. Ne boekje dan. Griep is in nationaal. De laatste ernstige griep, die Aziatische influenza kwam uit China. DA óveral influenza he die spreekt men van een panmie, dat is een epidemie het groot. In 1580 werd wereld geteisterd door en in 1890 en 1918 en Men schat dat gedurende 1918—1920 twintig miljoen mensen aan de griep overleden. Dat is meer het aantal gesneuvelde de oorlog '14—'18. Met influenzavaccin, A B, wordt de ziekte be den. Men wordt dan meestal tegen de A en de B-griep ingeënt. We ben, als we ingeënt zijn kans dat we geen griep gen. Of ik ook ingeënt Ander had ik toch nu schien op bed gelegen!

Ik ben naar RAI Voelde mij buspatiënt. Al het zeggen zie ik liever Keukenhof, dat komt dat weinig tech

J. de Vries Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

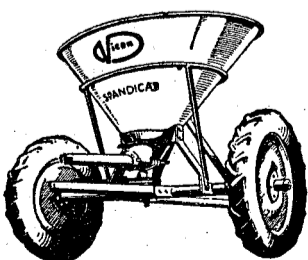
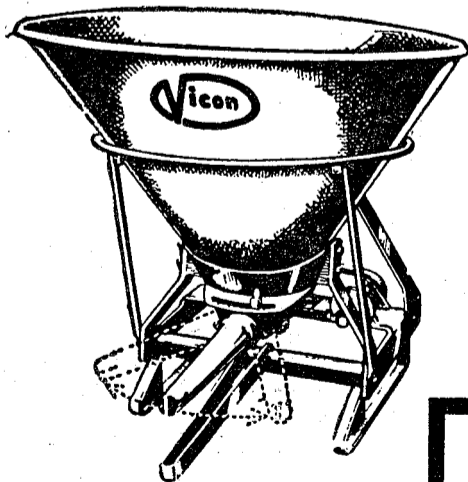
DE VICON PENDELSTROOIER IS HEEL ANDERS...

het is de enige machine, die met zijn unieke pendelsysteem de handbeweging op de meest volkomen wijze evenaart. Kunststest is een post die behoorlijk drukt op de bedrijfsuitgaven. Het is beslist geen artikel om mee te „smijlen”, hoewel het dan eigenlijk pas z'n nut gaat doen, dat is: een basis vormen voor een goede oogst. VICON heeft begrepen dat kunstteststrooien maximale waarde geeft als het in de juiste hoeveelheid wordt toegediend. De Vicon Pendelstrooier is daarom voorzien van een fijnregelaar, een doseringsschijf, van roestvrijstaal, waarmee u iedere gewenste hoeveelheid kunt instellen. Ja, tot op enkele kilo's nauwkeurig. Zo zelfs, dat er granen en zaden mee gezaaid worden. Ja, zo'n VICON pendelstrooier is ook geschikt voor Uw bedrijf.

Opvallende kenmerken

- Regelmatig en begrensd strooibeeld.
- Geschikt voor korrel- en poedermeststoffen; Ook voor haver, gras, klaver en knollenzaad.
- Nauwkeurige instelling door fijnregelaar vanaf 40 - 1500 kg per ha.
- Roestvrij stalen strooiemechanisme
- Ovale snelvullrechten.
- Gelakt in heldere rood-crème Vicon kleuren.
- Laag eigen gewicht.
- Prijzen vanaf f. 610,-

Vraag folder of demonstratie

Het pendelsysteem wordt alléén door Vicon gebouwd, de fabriek die het boerenbedrijf dóór en dóór kent.

H. Vissers N.V. - Nieuw Vennep

VERKORTING?

Wij luisterden

mee

• Aan- en uitkleden

Dr. Tilanus herinnerde in een radioprogramma van de C.H.U. aan de verklaring van prof. Oud, dat de liberalen niet met de socialisten in een kabinet zullen gaan zitten, maar aldus de heer Tilanus, volgens de Nieuwe Rotterdamse Courant moet die verklaring nog „aan- en uitgekled” worden. De a.r. hebben de wens van een rechts kabinet geuit en Romme claimt reeds bepaalde zetels in het kabinet, zo ging de heer Tilanus verder. Zijn commentaar was: „Ik begrijp het allemaal wel maar ik vind het niet goed; de kabinetsformatie wordt erdoor bemoeilijkt. De c.h.-fractie is niet van plan zich ook maar op enige manier te binden”.

• Doorbraakpartij

In diepste grond, geestelijk gezien, is de c.h.u. eigenlijk een doorbraakpartij, zei tenslotte prof. van Niftrik in die uitzending. Wij zijn immers een partij voor het hele volk. De „vrienden in de P.v.d.A.” plegen eigenlijk een beetje verraad aan de geestelijke doorbraakgedachte, vond hij, en hij verheugde zich erover, dat veel jongeren dat beginnen in te zien.

• Bijziendheid

U zult het niet geloven — en u behoeft dat ook niet te doen — maar volgens mevrouw Stoffels-Van Haften waren het de liberalen, die in de vorige eeuw voorop gingen bij het tot stand brengen van een sociale wetgeving. Het behoeft dan ook nauwelijks verwondering te wekken, dat het — alweer volgens mevr. Stoffels-Van Haften — de liberalen van vandaag zijn, die al jarenlang gevraagd hebben om een weduwen- en wezenvoorziening.

De voorzitter van de 2e kamer, dr. Kortenhorst, merkte onlangs op, dat de kamer als gevolg van de huidige politieke situatie aan bijziendheid lijdt. Blijkbaar heeft die kwaal ook sommige individuele kamerleden aangetast, nu de verkiezingen naderen.

• Teveel gevraagd?

De politieke genieën, die de Vara-luisteraars elke veertien dagen onthalen op hun Politieke Parade, weten het weer precies. Dr. Berghuis heeft gezegd, dat het onderscheid rechts-links, zoals dat vroeger gehanteerd werd om aan te geven de partijen die wel en de partijen die niet op christelijke geloofsbasis staan, een beter beeld geeft van de politieke verhoudingen dan het door de socialisten ingevoerde onderscheid conservatief — progressief. Juist, zegt Politieke Parade, dus aan de ene kant de christenen en aan de andere kant de heidenen.

Wat willen ze ermee bereiken, vraagt men dan. Wat is eigenlijk hun program? — Daar heb ik ze nog niet over gehoord.

Nu hebben wij in onze onnoztheid altijd gemeend, dat een parade een tot in de puntjes voorbereide en verzorgde vertoning behoorde te zijn, waarbij één blunder genoeg was om de hele zaak te laten mislukken. Voor een politieke parade geldt dat blijkbaar niet. En deze blunders waren toch zo gemakkelijk te voorkomen, als de samenstellers eens wat vertekingslectuur en wat dagbladen lazen. Ze waren er dan wel achter gekomen wat dr. Berghuis bedoelde en ze waren ongetwijfeld het a.r.-program tegengekomen.

Maar dat zal wel teveel gevraagd zijn.

• Twee liberalen en het socialisme

De ondervoorzitter van de V.V.D., mr. Van Riel, heeft onlangs gezegd: „Mijn afschuw van het socialisme kan moeilijk overtroffen worden”.

Deze uitspraak werd geciteerd door de heer H. Algra in een radio-causerie, die hij deze week hield. De heer Algra had een boekje meegebracht, waarvan hij de titel noemde — Politieke vernieuwing — en waarvan hij de inhoud kort weergaf. Een boekje uit 1946, dat de Vrijzinnig-Democraten opriep mee te doen met de P.v.d.A. en zich vooral niet te laten afschrikken door het woord „socialisme”. De P.v.d.A. was immers heel wat anders.

De schrijver van dat boekje? De heer Algra liet zijn luisteraars daarover niet in het onzekere. Het was de voorzitter van de V.V.D., prof. Oud!

Een waardevol betoog

PROF. Mr. W. RIP, de helaas zondag jl. plotseling ontslapen hoogleraar te Wageningen, heeft een klein geschrift het licht doen zien¹⁾. Het handelt over de betekenis van een normatieve maatschappijleer. Een geleerde zaak zal men zeggen. Dat valt mee. Vooral ook omdat de schrijver beoogt om door een eenvoudige behandeling van de stof de belangstelling te wekken juist bij diegenen, die zich niet dagelijks met de wetenschappelijke bezinning op de maatschappijleer bezighouden. De kernvraag is of men de werkelijkheid van de samenleving onbevooroordeeld als wetenschapsmens kan benaderen. Ja, zeggen nog velen. Neen, zeggen gelukkig steeds meer sociologen, economen en andere geleerden. Gelden bij dat onderzoek normen, en zo ja, welke? Prof. Rip wijst er op, dat Prof. Anema tweeërlei normen aanwees. In de eerste plaats de geloofswaarheden, zoals het feit, dat God hemel en aarde schiep, het dubbele liefdegebod, dat de Overheids Gods dienarens is en — we noemen er maar enkele — dat de mens slechts rentmeester van Godswege is over zijn stoffelijke goederen. Dit zijn enkele uitgangspunten, die alle geleerden natuurlijk niet met elkaar gemeen hebben. Juist daarom stellen wij het feit, dat de wetenschap ook door christenen beoefend wordt zo zeer op prijs. Naast deze geloofswaarheden als normen staan de richtlijnen, die tot beleidsconclusies en handelen leiden. Deze normen staan met de eerste in verband, doch worden ook beïnvloed door de concrete situatie, het cultuurpatroon, de sociale orde, enz. Zo'n richtlijn is bijv. het motief op grond waarvan men nationalisatie van de bodem of de socialisatie van bedrijven toelicht of afwijst. Men begrijpt dat zulk een richtlijn nauw samenhangt met bovengenoemde geloofswaarheid inzake de eigendom. Moeten we hierna nog betogen dat een normatieve maatschappijleer in christelijke zin van grote betekenis is? Of dat het boekje van Prof. Rip juist in onze kring bijzonder zinvol is? We geloven dat velen het met groot genoegen en nut zullen lezen. Het is een leerzaam betoog met een waardevolle literatuur opgave.

1) „De betekenis van een normatieve maatschappijleer”. Uitgegeven bij H. Veenman en Zonen te Wageningen, Prijs / 1,50 (48 pagina's).

te boven zal moeten gaan. Het omgaan met nieuwe wapens vereist diepgaande oefening en daarbij staat bij ons voorop dat de man die de machine of het wapen bedient belangrijker is dan het wapen zelf. Aldus de conclusie van professor Macmahon.

Dit is dus niet het oordeel van een militair die men allicht van overdreven eisen zou kunnen verdenken, doch van een objectief dienaar van de wetenschap, een burger. Wie daar niet naar wil luisteren doch dwars daartegen in toch verkorting propageert begaat ten rechte een misdaad tegenover de soldaat. Deze wordt dan immers met onvolwaardige kennis tegen een volwaardige tegenstander gezonden, hetgeen hij met zijn leven zal moeten boeten. Wie het 'zoete gefluit van enige politieke partij in deze navolgt pleegt daarom een potentiële misdaad tegenover onze jongelingschap, ja wellicht zelfs tegenover een eigen kind, alleen maar om hem een paar maanden korter in militaire dienst te houden.

Behalve dit oefenaspect is er dan nog het aspect dat er een minimale sterkte aan goed goefende parate troepen — zoals prof. Macmahon ook zegt — onder de wapenen moet zijn. Zelfs al zou de opleiding voor vele categorieën kunnen worden verkort dan nog geeft deze eis een rem op de duur van de eerste oefentijd.

Hier liggen inderdaad mogelijkheden van een verantwoorde bekorting en deze te propageren dan wel op hun praktische bruikbaarheid te onderzoeken, ligt dus in de rede.

• Daar is dan eerst de mogelijkheid die over een paar jaren aanwezig zal zijn nl. dat de grootte van de jaarklassen toeneemt. Dan kan de parate sterkte dus met een groter aantal mensen, elk gedurende een kortere tijd dienende, worden gedekt. Voor het heden is deze oplossing echter nog waardeloos.

• De tweede mogelijkheid is dat de categorie dienstplichtigen wier opleiding lang duurt, vervangen wordt door vrijwilligers. Dat doet men b.v. in Duitsland, België — en in steeds toenemende mate — in Engeland. Dit vraagt echter een hoge betaling, die om concurrentie redenen ver moet uitgaan boven die van gelijkwaardige civiele betrekkingen. In België krijgt zulk een vrijwilliger voor een verband van vijf jaar behalve een hoge soldij, een bonus van 100.000 Bfrs. (f 7500.—) en bovendien een opleiding aan het slot van zijn verband voor een civiele betrekking. Tegenover de hogere soldij en bonus staan voordelen van lagere opleidingskosten omdat men langer van de opleiding profiteert. Dit vraagt minder instructeurs, minder in opleiding zijnde recruten, minder kazernruimte enz. Waarschijnlijk zal de commissie, die thans namens de Minister van Oorlog zich op het vraagstuk van de diensttijdverkorting beraadt, ook de mogelijkheden uit dezen hoofde nader bestuderen.

• Een derde mogelijkheid is dat de divisiesterkte door verder doorgevoerde modernisering, in de vorm van mankracht vervangen door vuurkracht en door grotere mobiliteit, kan worden ingekrompen. Deze loopt thans tussen de 14 en 15 duizend man en naar rato de sterkte van de legerkorpstroepen. Als voorbeeld van zulk een reorganisatie in het mindere (wat de sterkte betreft) niet wat de bewapening betreft) moge de Westduitse dienen. Daar telt de nieuwe divisie 4 Brigadevechtingsgroepen, eigenlijke divisies in zakformaat, ieder geschikt voor geheel zelfstandige actie gedurende enige dagen. Ten dele Pantserbrigades, ten dele Grenadiersbrigades, waarschijnlijk in een verhouding van 1 op 3. De totale sterkte van de divisies zou dan beneden de 13.000 man dalen, terwijl ook de legerkorpstroepen navenant in sterkte zouden afnemen. Toegepast op onze parate divisies en legerkorpstroepen ligt hier dus een mogelijkheid van bekorting. Een daling van de sterkte met 12½ % komt overeen met een bekorting van de eerste oefentijd van 2 maanden. Hierbij mogen wij niet vergeten, dat thans, nu wij de dienstplichtigen twee maanden vroeger naar huis zenden als klein-verlofganger, de parate sterkte uit dien hoofde reeds met 12½ % is aangetast. Maar hoe dan ook in deze maatregel (die echter geld voor meer en kostbaarder materiaal vraagt) en de voorafgaande liggen verantwoorde mogelijkheden, mits uiteraard een verkorting uit dezen hoofde (mindere behoefte aan parate sterkte) niet in conflict komt met de primordiale eis — zoals door prof. Macmahon belicht — van een goede goefendheid en training.

Snuif en wrijf
Uw verkoudheid van neus,
keel of borst weg met
DAMPO

Panther Pari

een lekker
licht
goedkoop
sigartje

10st. f.1.05
20st. f.2.10

In de groene doos

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaartsbocht 214

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lenend

DUTHLER
VARSSEVELD

HOUTHANDEL

K. J. Bos & Zoon

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL

HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

TOGA'S Togaspecialist
sinds 1819

FIRMA C. JÖRG SR.

Schoutenstraat 7 - Utrecht - Tel. 14597
(centr. stad)

Door het gehele land te ontbieden.

Wij zoeken
ACTIEVE PERSONEN
voor de verkoop onze gunstig bekend
staande tuin-, bloem- en landbouwzaden,
gunstige provisieregeling. Vraagt onze
nieuwe prijscourant en verkoopvoor-
waarden.
W. DE ZEEUW JGZN - BARENDRECHT
Zaadteeltbedrijf

TANDPASTA
VOROL
duur. Tube 95-70-45 ct

ik zocht, zag ik
klein autootje voor
d, dat heel zuinig
dat zonder gara-
ch lang uithoudt.
n minstens vier
en in kunnen en
er mee over een
nnen gaan. De ba-
e moet niet te
en het dak moet
en. Als het kan,
n! Nou zo'n wa-
at niet, zei een van
nden. Ik naar de
ik daar de voor-
de Tweede Kamer
de hem over de
e spreken, die on-
uk groeit. Het was
e speech tegen de
gebruikers, maar
autootje zag ik
zag ik hele gro-
waarom ik dacht
Kortenhorst soms
wilde kopen voor
van de Kamer.
van Doorne (niet
r Huub) vertelde
hij misschien wel
bje als ik bedoel te
Toch eens afwach-

Vandaag, op een
receptie van de
Nederlandse Jour-
nalisten Kring,
ook redacteuren
van TROUW en
na DE ROTTER-
DAMMER gezien,
die als leden van
hun gelukwensen
aanbieden. Dr.
mer (met wie ik
kali ben overgesto-
urde heer en mevrouw
uit de Water-
r o.a. Ik zag meer
cteurs en secreta-
er hoofdredactie en
n in het algemeen.
erden. Dr. Bruins
ik niet. Waarom
DAT HET TEGEN
LOOPT, VRIEN-
an geen zaterdag-
gen zaterdagavond,
le avond van de
gemist worden!
voort. De verkie-
er eerder dan u
e stemmen tellen,
leider en hij pak-
tenor bij z'n oor!
n die koorleider!

Van der Spek

Amsterdam

PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFNISVERENIGING U.A.
**Betere verzorging van
begrafenissen**
Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de
P.C.B. en laat u als lid inschrijven

Wilt u 'n GASGEISER, GASFORNUIS
of GASHAARD aanschaffen?
Wendt u zich dan tot
FA. C. SCHERJON EN ZOON
Marnixstraat 109 — Telefoon 42879
LOODGIETERS-ELEKTRICIENS
Wij verzorgen de levering en de plaatsing.

GEBR. VAN ALTENA
Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
Amsterdam
G. van Ledenberchstraat 114 — Telefoon 82298

Men spreekt, men zegt:
„VOOR VERHUIZING
is u bij Van Vliet terecht”
W. VAN VLIET

KOLEN OLIE
TEL. 37785-45350
GROENEWOLD-HORTUS
AMSTEL 34 (VLAK BIJ DE MUNT)
HAARDEN KACHELS

DRUKKERIJ
WED. G. VAN SOEST
AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

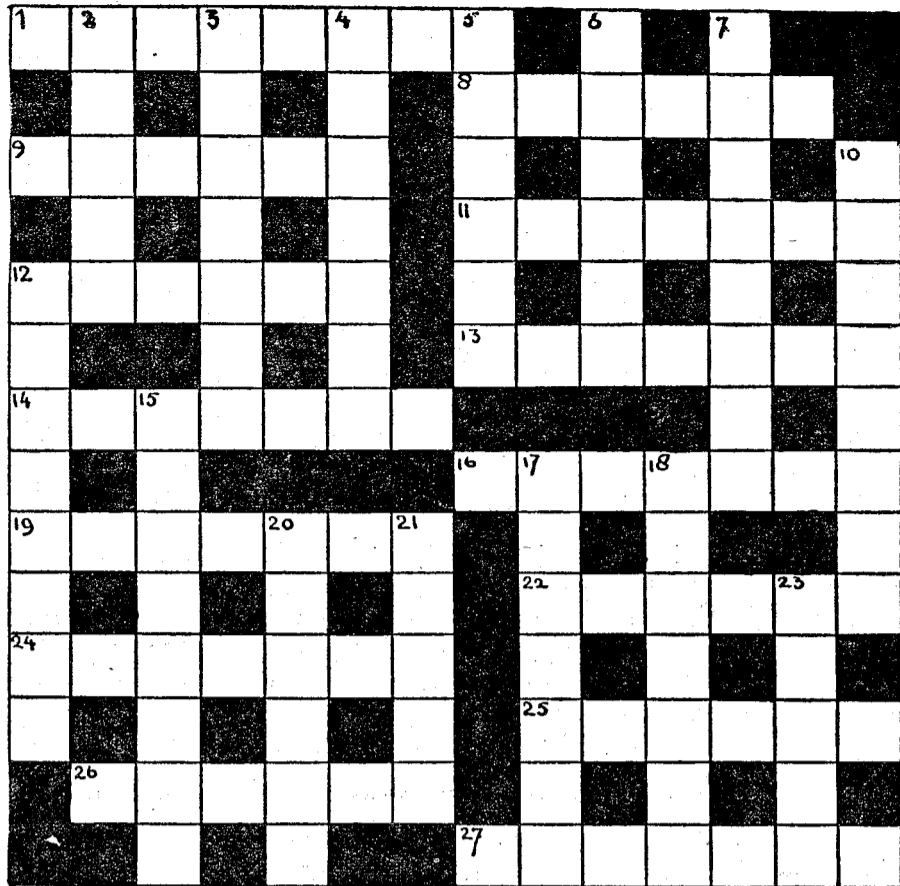
Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door Uw kassabons
alleg. kassabon
DRUGSTERIJEN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Fa. S. Dogger Hzn.
SCHINKELKADE 14 — TELEFOON 722516
Alle soorten
Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand
BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

Voor **BOEKEN** naar:
BOEKHANDEL KIRCHNER
(A. L. J. Roscher)
Leliegracht 18 AMSTERDAM-O Tel. 44449

De christelijke vakbeweging
streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord.
Daarom: **ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS**, in welke functie ook **LID VAN C.N.V.**
Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399, telefoon 32473, Amsterdam-C.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. door vensters mee te rekenen krijgt u deze kinderlijke rekenmachines; 8. deze sierplant bestaat o.a. uit klei; 9. zo te horen wordt de bruid haar ouderlijk huis uitgezet; 11. zij protesteren door niets te doen; 12. in juli 1956 gaf deze conferentie hoop op 'n vreedzame ontwikkeling in Indonesië; 13. dit snelle dier vindt u aan de pool, maar ook in 't kippehok; 14. kwaad dat van vader op zoon overgaat; 16. deze elastische lat maakt lenig; 19. geluiden waar politie thans voor vechten; 22. beproeving die voorbij is voordat zij goed en wel begonnen is, en eindigt als een preek; 24. aast op lijken; 25. grappige stenen; 26. harde guldens; 27. jongen die kaarsen knipt?

Verticaal: 2. zoon van een rijke boer uit Abel Mehola; 3. mensenroofochten; 4. oude dame die als matroos begon; 5. kolonel die gekanaliseerd moet worden; het kanaal heeft hij al; 6. zuid-Europeaan uit Rome?; 7. deze zachte dwarsbalk werd Absaloms noodlot; 10. mensen in deze stad gaan goed gekleed; 12. zeeslak die meer slak is dan een landslak; 15. plakt men buizen met dunne pannekoeke aaneen? 17. ook niet zo slecht; 18. lawaai door het pletten van een ei?; 20. als de katten hiermee bezig zijn, miauwen ze niet; 21. 'n dure pels kunt u van een zeezwaluw halen; 23. man van standing.

Oplossing:
Horizontaal: 1. telramen; 8. akolei; 9. uitzet; 11. stakers; 12. Malmo; 13. razzia's; 14. ma-tromen; 15. Astrakan; 16. meerlak; 17. trossen; 18. examens; 19. rekstok; 20. stemmen; 22. examens; 24. asgter; 25. moppen; 26. pegels; 27. smutter.

Verticaal: 2. Elzas; 3. razzia's; 4. ma-tromen; 5. Nasser; 6. Romaan; 7. tere-bint; 10. Astrakan; 12. meerlak; 15. trossen; 17. evenmin; 18. stampet; 20. muizen; 21. nerts; 23. edele.

Onze samenleving

IN 1950 verscheen bij P. Noordhoff N.V. te Groningen een boek met de bovengenoemde titel, geschreven door de heer W. Lubberink. De schrijver wilde de lezer de behulpzame hand bieden bij diens pogen om met kennis en inzicht van zaken zijn burgerplichten op verantwoorde wijze te vervullen. Het eerste deel van dit boek, waarvan thans een herziene 2e druk verscheen van de hand van de heer G. M. Nieuwenhuis, handelt over de samenleving van ons volk en onze maatschappij.

Het tweede deel bespreekt de mens in de wereld van de arbeid en vestigt dus op het sociaal-economische, het bedrijfs- en beroepsleven, de aandacht. Het laatste gedeelte geeft de mens als staatsburger een inzicht in de staatsinrichting van ons land.

Het kan voor velen een bijzonder nut zijn, juist in deze weken zich nog eens in deze materie te verdiepen. De beschrijvingen zijn eenvoudig gehouden, waardoor het geheel hier en daar wat onpersoonlijk aandoet. Aan de eisen, die men er als middel om een eerste kennismaking mogelijk te maken, aan stellen mag, voldoet het onzes inziens. Juist ook door zijn beknoptheid. Het werkje telt n.l. slechts 146 pagina's; de prijs is f 3.90.

Doe het nu!

Bent u nog geen abonnee op ons blad?
Geef u dan vandaag nog op (aan het adres Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag) en u ontvangt elke week Nederlandse Gedachte voor slechts f 3.25 per jaar.

Robbers' Schilderbedrijf
Gysbr. v. Aemstelstr. 1 - Amsterdam-O.
Telefoon 56595-717160

Honderden wollen dekens namen reeds een bad in de badplaats voor uw was

Waarom uw was niet?
WASSERIJ „DE VECHT”
NEDERHORST DEN BERG - TEL. 02945-281

LEEUWARDEN
J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEUWARDEN

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Tel. 4467-4468
Uw adres voor recepties en partijen

HILVERSUM
JAN VAN DEN BRUL

- ★ DAMES-, HEREN- EN KINDERKLEDING
  - ★ SPORT- EN REGENKLEDING
  - ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING
- Op vertoon van deze advertentie 5 % korting
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Cinderella
Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
★ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1958.
3 % niet-leden
3 1/4 % leden
Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

in Kennemerland
Elektrotechnisch Installatiebureau
v.h. C. NIJMAN - Dir. G. VISSER
BREESTRAAT 128 - TELEF. 02510-3012 - BEVERWIJK
KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL
AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 - TEL. 02550-5336 - IJMUIDEN

Arjos verkiezingsvergaderingen

IN Heerenveen, Alkmaar, Sneeuwijk, Groningen, Aalten en Goes kwamen intussen al grote getalen jongeren bijeen om zich voor te bereiden op de verkiezingen. De accu's werden geladen en die honderden jonge Arjosmotoren zijn met nieuwe energie gaan draaien. Onze Arjosverkiezingsactie loopt, maar... we zijn er nog niet! Nog twaalf bijeenkomsten worden gehouden en van die twaalf zijn er vijf waarvoor wij bijzondere aandacht vragen.

Tezamen vormen zij een slotmanifestatie, een wapenschouw van jonge Antirevolutionairen!

Alle jongeren, Arjosleden, korfballers, leden van atletiek en andere sportverenigingen, J.V.-ers en M.V.-sters worden daar verwacht!

Organiseer nu reeds een gezamenlijke tocht naar:

GRONINGEN op vrijdag 6 maart in de Chr. Geref. kerk, W. A. Scholtenstraat en in De Harmonie; aanvang 19.30 u.
Sprekers:

Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA,
dr. J. A. H. J. S. BRUINS SLOT,
S. SILVIS.

Muzikale medewerking van een fanfarekorps.

ROTTERDAM: op zaterdag 7 maart in de Breepleinkerk aan het Breeplein en in de Rivierhal; aanvang 14.30 uur.

Sprekers:

Z.E. mr. J. VAN AARTSEN,
Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA,
mej. J. VAN LEEUWEN.

Muzikale medewerking van de Vlaardinger Nachtegaaltjes o.l.v. Koen Prins.

Orgel: Laurens van Wingerden. De Breepleinkerk is vanaf het Centraal Station te bereiken met bus 52 en tramlijn 3.

AMSTERDAM: op maandag 9 maart in de Woensduinkerker a.d. Woestduinstraat en in Krasnapolsky; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

Z.E. mr. J. VAN AARTSEN,
Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA,
ds. H. S. J. KALF, Ned. Herv. predikant.
S. SILVIS, voorzitter ARJOS.

Orgel: Herman Nieland. De Woestduinkerker is te bereiken van-

af het Centraal Station met tramlijn 2, daarna plm. 7 min. lopen; vanaf station Sloterdijk met bus F; uit de richting Sloten en Badhoevedorp met bus G en uit de richting Aalsmeer en Amstelveen met de bussen van Maarsse en Kroon.

ARNHEM: op dinsdag 10 maart in rest. ROYAL, Willemsplein; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

J. SMALLENBROEK, lid Tweede Kamer.
S. SILVIS, voorzitter ARJOS.

Het Willemsplein is plm. 5 min. lopen vanaf het Station.

ZWOLLE: op dinsdag 10 maart in de schouwburg Odeon, Blijmarkt; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

mr. B. W. BIESHEUVEL, Lid Tweede Kamer.
mr. C. BOERTIEN, hoofdbest.-lid ARJOS.

Regionale ARJOS-vergaderingen

HOOGEVEEN: zaterdag 21 februari 1959 in zaal ROYAL op het marktterrein; aanvang 14 uur.

Sprekers: mr. B. W. Biehevel, lid Tweede Kamer.

ds. P. A. A. Klusener, Ned. Herv. predikant.

ZUTPHEN: vrijdag 27 februari 1959 in „Ons Huis”, Zaadmarkt; aanvang 19.45 uur.

Sprekers: Eerw. Heer D. J. Klein Onstenk, Ned. Herv. hulp-prediker.

S. Silvis, voorz. ARJOS.

NIJVERDAL: zaterdag 28 februari 1959 in Gebouw Christelijke Belangen; aanvang 14.45 uur.

Sprekers: prof. mr. I. A. Diepenhorst, lid Eerste Kamer.

R. Gosker te Zwolle.

VLAARDINGEN: zaterdag 28 februari 1959 in de Stadsgehoorzaal; aanvang 14.45 uur.

Sprekers: drs. C. P. Hazenbosch, lid Tweede Kamer.

mej. J. van Leeuwen, vice-presidente ARJOS.

AMERSFOORT: zaterdag 28 februari 1959 in de Bergkerk, dr. Abr. Kuyperlaan; aanvang 15 uur.

Sprekers: dr. J. Schouten, Ere-voorzitter A.R.
T. Hopman te Gouda.

Prof. Mr. I. A. DIEPENHORST Christelijke Politiek

Dit boek is zojuist verschenen.

DE EERSTE RECENSIES:

„Wie, hoe dan ook, zich wenst te oriënteren omtrent de huidige stand van het evangelisch sociaal-economische denken in rechtzinnig protestantse kring zal goeddoen het boek van Mr. Diepenhorst ter hand te nemen.”
Dr. J. J. R. Schmal in Elseviers Weekblad

„Een uitstekende en boeiende verhandeling over de gedachtenwereld van de antirevolutionaire richting in de politiek. Het is een belangwekkend boek. Het is uitermate geschikt om geïnteresseerden een beeld te geven van de gedachten en doelstellingen der antirevolutionaire politieke richting.”
I.D.I.L.

„Wie de auteur kent, hoort hem spreken, als hij zijn boek gaat lezen. Zijn schrijfstijl is identiek met zijn spreektrant; bondig en duidelijk, rijkelijk en encyclopedisch gelardeerd met allerlei historische toelichtingen, openhartig en kritisch. Door de brede en actuele opzet van zijn boek heeft hij niet alleen zijn geestverwanten een dienst bewezen, maar ook allen, die zich in de huidige politieke situatie in de wereld wensen te oriënteren en te verdiepen.”
Rotterdamsch Nieuwsblad

319 bladzijden — Gebonden f 10.50

Verkrijgbaar bij de Boekhandel

UITGAVE J. H. KOK N.V. KAMPEN

„DE NATUURGEGENSWIJZE”

Geïll. Maandblad voor Homöopathie en Natuurgeneeskunde;

bevat gegevens omtrent een hygiënische en natuurlijke leef- en geneeswijze.

Redactie: dr. R. A. B. Oosterhuis, dr. J. H. Strating, dr. J. van Veen, Martine Witkop Koning e.a. homöop. en nat. artsen. Samuel Hahne-mann; „De milde macht geneest!”

„De weeld'en overvloed doet waggelen en glijden,
Maar druk en wederstoot leert kloekelijken strijden.”

JACOB REVIUS

Abonn. f 5.— p. j. Inlichtingen en gratis proefnummers aanvragen a.d. Adm. Fr. v. Mierisstraat 57 hs, Amsterdam, Zuid.

Biedt zich aan jongeman van 20 jaar in bezit van diploma's: M.U.L.O., Middenstands, typen en rijbewijs. Zag zich gaarne geplaatst in het zakenleven, liefst textielbranche, waar eventuele opvolging mogelijk is. Brieven onder no D 7 Bur. v. d. Bl. Botenmakersstraat 45 Zaandam.

BRINKERS' FABRIEKEN ZOETERMEER

Telefoonnummer 01790: 3200

♦ Roomboter ♦ Margarine
♦ Spijsvetten ♦ Spijsolie

Hotel-pension
„Dreyeroord”
TEL 3169 - OOSTERBEEK

Goed nieuws
voor
BREISTERS
slechts
22.-
totaal

De snelle, goedkope uit metaal vervaardigde breimachine AUTOPIN is nu ook in Nederland verkrijgbaar. Met de AUTOPIN kunt U snel en eenvoudig alles breien: pull-over, ondergoed, kinderkleertjes, sokken in alle steken, rechts en averechts, talloze fantasiesteken. Breibreedte tot 120 steken. De AUTOPIN breift hele toeren in eenvoudige, snelle handelingen. Automatische spanningregeling, onnodig steken te tellen. Franco huis, met een volledige handleiding en breimodellen, na ontvangst van Uw postwissel of giro no 516084. Desgewenst rembours. N.V. Lisa, afd. 149 IJmuiden. Bestel spoedigst.

Vraag vandaag nog de geïllustreerde brochure met volledige inlichtingen, die U gratis wordt toegezonden.

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Een standaardwerk van grote betekenis

waarin de principiële grondslagen ener

CHRISTELIJKE POLITIEK

belicht worden.

„Trouw” van 17 januari j.l.:

„Het boek van prof. Diepenhorst betekent een zeer te waarden aanwinst van de A.R. literatuur”.

304 bladzijden, gebonden f 10,50.

BENE MERITUS

Bundel opstellen, aangeboden aan

dr. J. Schouten. Een kostelijk boek!

240 bladzijden, gebonden f 9,75.

BOEKHANDEL WERKMAN - UTRECHT

BON Hierlangs afknippen en direct opsturen. Aan Boekhandel Werkman, Oudegracht 236, Utrecht. Giro 305854.

Stuur mij per omgaande post:

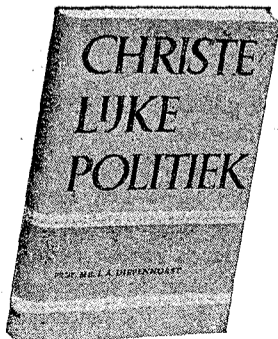
*) ..... ex. Christelijke politiek, door prof. dr. I. A. Diepenhorst.

*) ..... ex. Bene Meritus. Bundel opstellen aan dr. J. Schouten.

Betaling: *) direct na ontvangst van het boek per giro

*) in ..... maandelijkse termijnen per giro.

*) doorhalen hetgeen niet verlangd wordt.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

- STAALMEUBELEN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELEN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.H.)

Bongers - Wageningen

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag

Intern. autotransp. Zweden, Zwitserland enz.

Telefoon 2725 — Law Allée 88

NEFA Houtwol- cementplaten

lengte 200 cm breedte 50 cm
dikte: 15 25 35, 50 en 75 mm
dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

• ISOLEREND
VOCHTBESTENDIG

NECAFET-PLATEN:
voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden

• CONSTATE
KWALITEIT

BOUWPLATEN INDUSTRIE
EN HOUTBEDRIJF

NEFA

Boxtel

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

MAAGLIJDERS,
toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55 a-c
Nwe Binnenweg 400 ROTTERDAM

SASKATCHEWAN.

Canada's graan provincie in het midwesten, gaat een goede toekomst tegemoet. Er is grote bedrijvigheid in de bouwvakken in Regina en Saskatoon. De Christian Reformed Church helpt bij plaatsing en huisvesting.

Brieven van werkelijk geïnteresseerden met opgave van leeftijden, beroep, en opleiding te zenden aan: Mr. J. VanderVliet, Secretary Immigration Committee of the Christian Reformed Church, 304 Dundas St. W., Trenton, Ont.

Sieraad en PRECISIE kenmerken van onze collectie dames ancre-horloges Reeds v.a. 38,50

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
NW. BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

Adverteert
regelmatig

VAN de Partij van de Arbeid heb ik een brief ontvangen. Een echte brief met mijn naam op de enveloppe. Bij het lezen heb ik wel even mijn ogen uitgewreven. Maar het stond er toch echt: „Het is gebleken dat u sympathiseert met onze politieke inzichten. Welnu, kom dan ook tot de politieke daad. Help ons bij de strijd tegen de conservatieve krachten in ons land door ons verkiezingsfonds met een bijdrage te steunen en u op te geven als lid van onze partij.”

Eerst was ik kwaad. Allicht! Het zal je maar gezegd worden als volbloed anti-revolutionair. Maar bij enig nadenken ben ik tot de conclusie gekomen dat het bij de Partij van de Arbeid toch niet zo best zit. Als ze al zover zijn afgezakt dat ze aan wildvreemden geld moeten gaan vragen voor hun verkiezingsfonds, dan is er iets niet in orde. Dan zal die meneer Pak-an van Het Vrije Volk nog stevig moeten aanpakken. Dan is het in die Partij van de Arbeid toch echt niet zo'n florissante boel als die Vrije Volk-Piet ons wil doen geloven.

En dan mag gezegd dat het in de Anti-Revolutionaire Partij heel wat beter gaat. Wie kris kras door A.R. Nederland de activiteits-thermometer opneemt, die komt tot de conclusie dat er overal een gezonde verkiezingstemperatuur te bespeuren valt. Zo'n klein beetje „verhoging” die een bewijs is dat men zich behoorlijk inspant. Als ik de convocaties voor vergaderingen doorkijk, dan zijn op elke dag van de week de anti-revolutionairen op wel tien plaatsen in Nederland bijeen. Op de éne plaats in massavergadering, el-

ders in een klein groepje, soms bij de voorzitter of de secretaris aan huis.

En dat is dan nog niet alles: op iedere avond van de week zijn ook wel honderd anti-revolutionairen op pad om door persoonlijke gesprekken stemmen te winnen of om een beroep te doen op de beurs van leden en sympathiserenden ter versterking van het verkiezingsfonds. Want omdat het nu eenmaal niet mogelijk is alle Nederlanders in hun huiskamer te gaan opzoeken en hen van ons streven naar een christelijke politiek te overtuigen, moet er met het geschreven woord gewerkt worden. Folders en pamfletten moeten opwekken om straks Zijlstra te stemmen — en omdat het geschreven woord nu eenmaal geld kost, moet er een behoorlijk verkiezingsfonds zijn.

Nu heb ik het tot dusver eigenlijk alleen nog maar gehad over de „actieven”, de bestuurders en de propagandisten van de kiesverenigingen — maar hoe zit het met de leden? Hoe reageren ze op zoveel activiteit? Het antwoord kan zijn: best! Overal wordt begrepen dat het er deze keer op aankomt. Dat er kansen zijn voor de christelijke politiek en dat die kansen gegrepen moeten worden. Natuurlijk, we hoeven elkaar niets wijs te maken: het kon nog beter en een bestuur moet er wel eens achter heen zitten. De een doet dat zus en de ander zo. Het bestuur van de kiesvereniging te Vianen bij voorbeeld schreef heel beleefd: „Het was jammer, dat er zovelen van u verhinderd waren onze ledenvergadering op 8 januari bij te wonen...” Winterswijk heeft het bestuur zijn leden welhaast verplicht te komen. Het had

mevrouw Cremer—de Vries uit Doetinchem als spreekster gevraagd en die had als voorwaarde gesteld dat ze slechts wilde komen als er een flink aantal a.r. vrouwen op de vergadering zou zijn. En konden de mannen het er toen bij laten zitten?

Het bestuur van de kiesvereniging te Hoogeveen wekt de mensen met wie het correspondeert weer op een heel andere wijze op. Op de enveloppe staat gedrukt: „Politiek is God dienen ook op het staatkundig terrein. Geef dan ook bij de komende verkiezingen uw stem aan een partij welke Christus' Koningschap erkent ook voor het staatkundig leven. Stem op een Christelijke partij! Stem antirevolutionair. No. 1 van lijst 3: Zijlstra!” Zulke enveloppen zijn waard om bij duizenden verstuurd te worden.

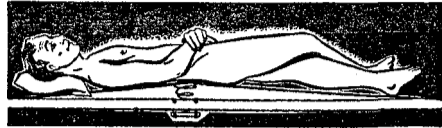
Tot slot willen we u toch nog even laten genieten van drie coupletten van de Nieuwjaarswens van Pleun R. Troost, die we vonden afgedrukt in het Kontakt-Organ van de kiesvereniging in Greup (Z.H.):

Daarom, de handen uit de mouw gestoken.
Wij hebben de verkiezingskruidamp meer geroken.
Dus niet bevreesd; wij staan weer onze man.
't Is de A.R., die dit ook heus wel kan.
En daarom beste vrienden en partijgenoten,
wij zetten in Mijnsheerenland de boel op poten.
Wij zijn dit heus aan onze stand verplicht.

Pas op nu: De verkiezing is in zicht.
En hoe de uitslag der verkiezing ook mag wezen;
laat het nooit in de kranten staan te lezen:
De A. R. hebben het maar slecht gedaan.
Integendeel: Ze hebben op de bres gestaan.

I. K. KLEINE-MAN

Hernia? Rugklachten?

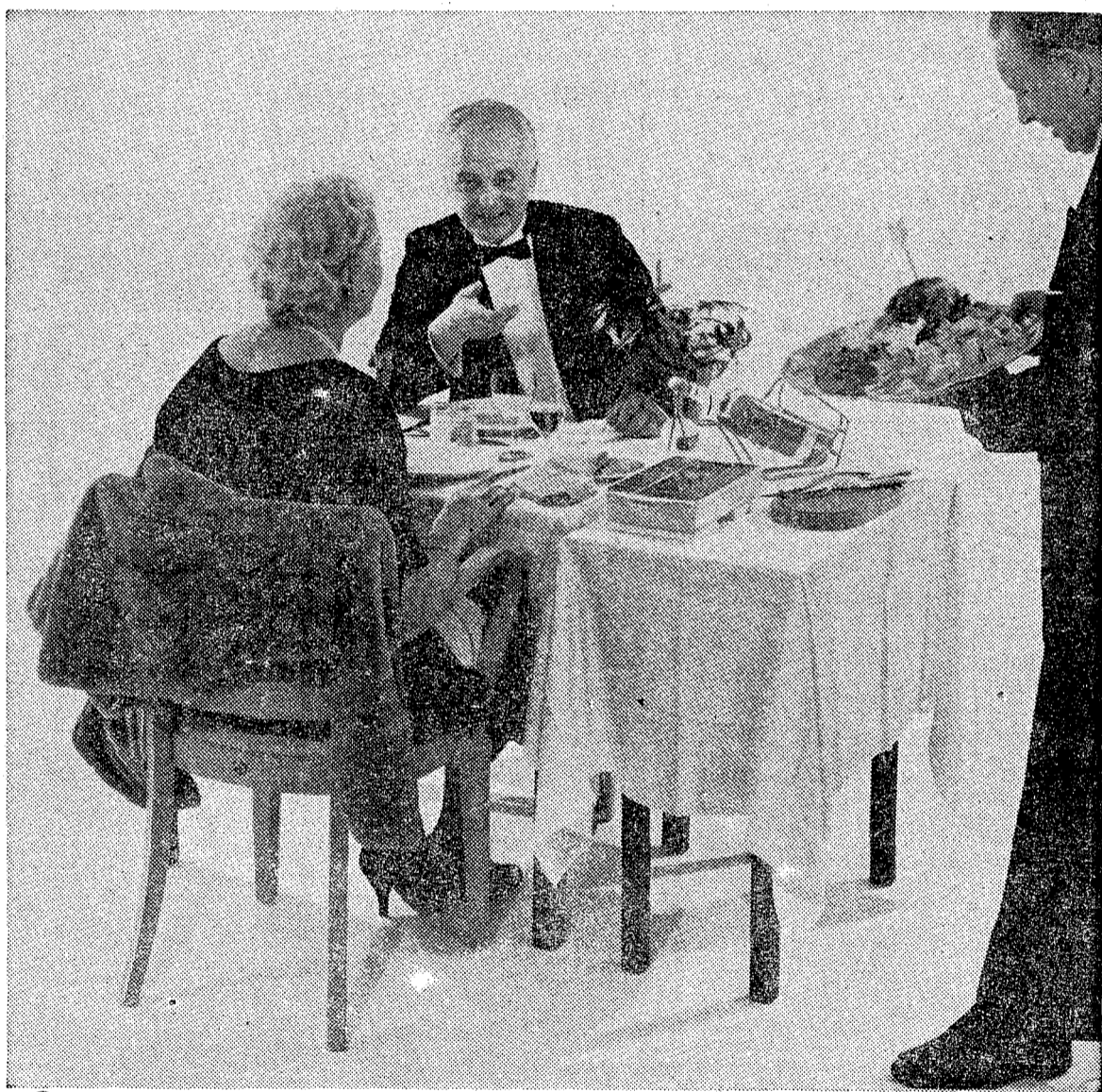
U BEHOEFT NIET OP DE PLANKEN TE SLAPEN

Gebruik het nieuwste

VEREND ONDERSTEUNINGSELEMENT

onder uw spiraalmatras, en u is 's morgens fit. Uw winkelier weet er alles van.

H.M.I. n.v. Hoogeveen
Fabriek van Stalen Slaapkamermeubelen

H. Diemer tachtig jaar

DE heer H. Diemer bereikte gisteren de leeftijd der zeer sterken.

Het is wel een wonderlijke levensgang geweest van de thans 80-jarige.

In 1905 trad hij op als directeur van de Coöperatie „Voorzorg” te Rotterdam. Hij behoorde tot de oprichters van het Christelijk Nationaal Vakverbond, waarvan hij de eerste voorzitter is geweest. Vervolgens kwam hij bij het Dagblad „De Rotterdammer”, waarvan hij in 1912 directeur werd, om vervolgens van 1928 tot 1946 directeur-hoofdredacteur van genoemd blad te zijn.

Driemaal had hij voor de A.R.-Partij zitting in de gemeenteraad van Rotterdam en van 1919—1923 was hij ook nog lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland.

Bekend is hij ook geworden als voorzitter van de Centrale Commissie in het Boekdrukkers- en Rasterdiepdrukbedrijf, waarvan hij meer dan een kwarteeuw voorzitter was. Op sociaal gebied heeft hij velerlei arbeid verricht en belangrijke publikaties heeft hij op zijn naam staan.

Zijn verdiensten werden erkend in zijn benoeming tot ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw en tot officier in de Orde van Oranje-Nassau.

Bij het bereiken van zijn 80e levensjaar zullen de gedachten zich bij de heer Diemer verzamelen. Hij zal dankbaar zijn voor het vele werk, waartoe God hem heeft bekwaamd en hij mag er zeker van zijn, dat velen dankbaar zijn arbeid zullen gedenken.

God geve hem verder nog een gezegende levensavond.

Gisteren gepensionneerd... En nu?

Ziedaar: met een blij glimlach gebaart hij over de feestelijke tafel in een goed restaurant.

„Kijk vrouw, dat dinertje hebben we eigenlijk dertig jaar geleden al besteld!” En zo is het, meneer. Maar U deed, in dat gesprek met Uw verzekeringsman, een nog grótere bestelling: een prettig leven ná het pensioen, zonder dat U en Uw vrouw zich behoeven te bekrimpen! Praat óók eens met Uw verzekeringsman over die prachtige levensverzekering met lijfrenteclausule van „De Nederlanden van 1845”. U betaalt nu minder belasting en U hebt het later béter!

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

Alle verzekeringen

NEDERLANDSE GEDACHTEN

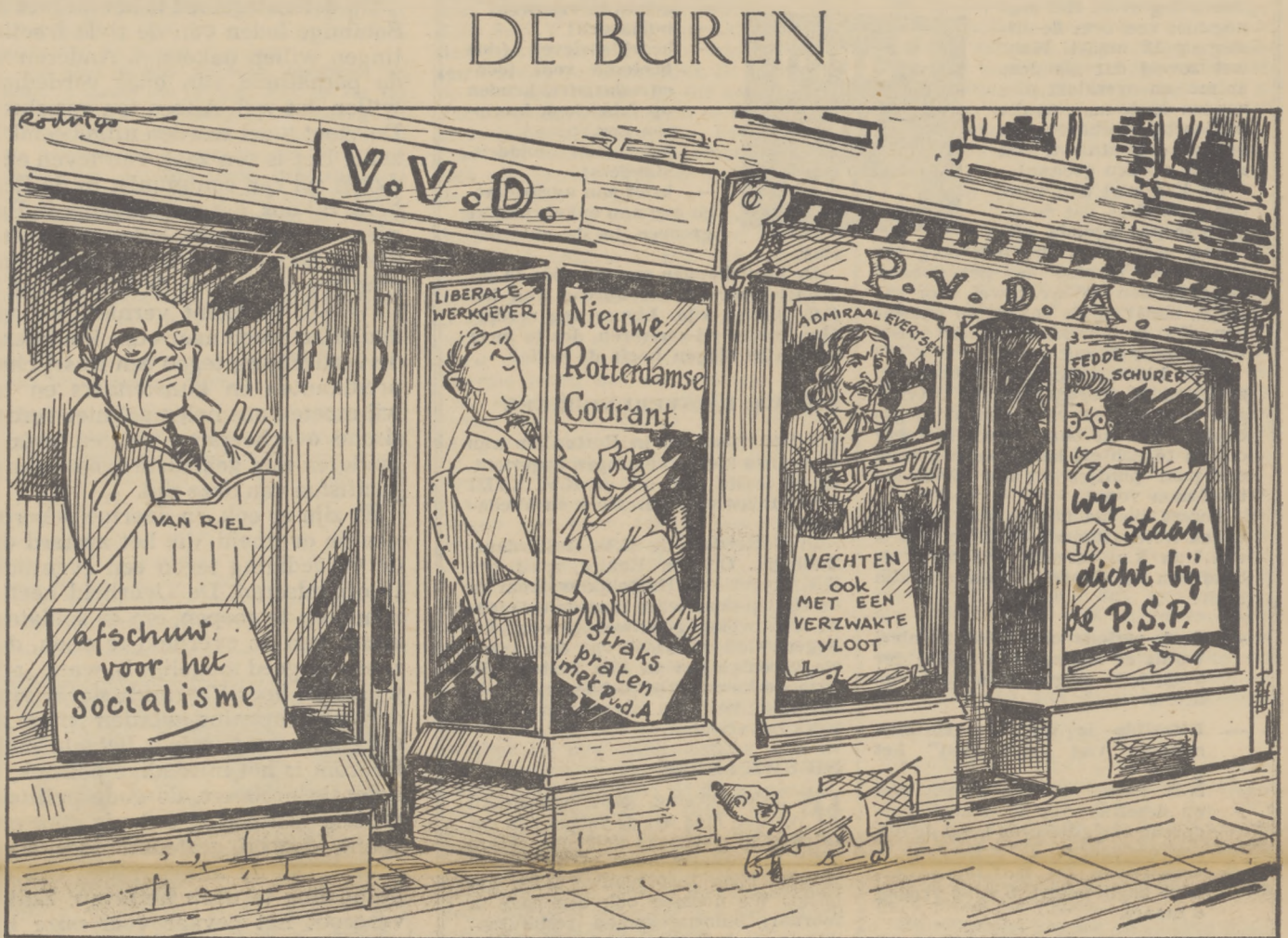
OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Kolencrisis wekt beroering

EUROPA worstelt met een kolenprobleem. Het laatste jaar stapelen de kolenvoorraden zich bij de Europese mijnen op, terwijl tot voor kort de importen van Amerikaanse kolen ongehinderd voortgang vonden. Nu heeft de kolencrisis een onmiskenbaar hoogtepunt bereikt. In België staken de mijnwerkers in de Borinage, zij beramen een mars naar Brussel, omdat de bevoegde autoriteiten voornemens zijn de onrendabele mijnen te sluiten. In West-Duitsland wordt op vrij hardhandige wijze de invoer van Amerikaanse kolen beperkt. En de Gedeputeerde Staten van Limburg telegraferden aan de regering: „Schenk bijzonder aandacht aan de steeds moeilijker wordende situatie in de Limburgse mijnindustrie.” De crisis is compleet, ministers confereren, leden van de Hoge Autoriteit van de Europese Gemeenschap voor Kolen en staal voelen zich niet op hun gemak, maar de consument wordt er niet wijzer van... Hij ziet de kolenprijs niet dalen, ofschoon de voorraden steeds groter worden! Dat is een paradoxale toestand waarover minister Zijlstra reeds verleden jaar in de Raad van Ministers en in het Europese Parlement het nodige heeft gezegd. Eerst de prijzen omlaag en dan praten over wat we kunnen doen, zo was zijn standpunt. En dat standpunt was het enige juiste. Want zolang men het produktie- en het prijsniveau van begin 1956 wilde handhaven, het jaar van de super-hoogconjunctuur, kunnen er geen afdoende maatregelen worden getroffen.

Wat is de oorzaak van de kolencrisis? Deze moet in de eerste plaats gezocht worden bij de Duitse kolenindustrie, die zich heeft laten volstoppen met Amerikaanse kolen. Het beleid van het vrije bedrijfsleven is dus niet foutloos geweest en dat bedrijfsleven zal, zo zei minister Zijlstra deze week in de Eerste Kamer, in zekere mate ook voor zijn eigen fouten moeten betalen. Nu is het niet uitgesloten dat men tot het afsluiten van kolencontracten met Amerika is overgegaan, onder de indruk van de berekening der Hoge Autoriteit. Zij was aanvankelijk van mening dat er de komende jaren sprake zou zijn van een groot kolentekort in West-Europa.

De Bondsregering heeft op vrij bruiske en op niet al te elegante wijze getracht haar eigen problemen op te lossen, zonder daarbij te denken aan het wel en wee van haar medepartners in de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal. Zij zal als er meer dan vijf miljoen ton Amerikaanse kolen worden ingevoerd een invoerrecht heffen van DM 20 per ton. Daardoor hoopt zij de import af te remmen. Maar het gevolg kan daarvan zijn dat de Amerikaanse exporteurs zullen

Elk twee etalages!

trachten hun kolen via andere havens dan de Duitse (bijv. Rotterdam), waar dus die extra heffing niet geldt, te doen invoeren. Vandaar de extra-ongerustheid bij de Limburgse mijnen. Want ook in Nederland is er momenteel een kolenvoorraad. Minister Zijlstra heeft niet gearzeld hier in te grijpen. Als door de Duitse maatregel de verhouding tussen de import van Europese kolen en Amerikaanse kolen wordt verstoord, dan zal hij het invoerregiem verscherpen. Dit betekent: hij zal minder invoervergunningen uitreiken, als er meer Amerikaanse kolen op onze markt komen dan anders het geval is. Deze maatregel zal wellicht op verzet stuiten van de Amerikaanse exporteurs. Maar dat zal dan ten onrechte zijn, want zij kunnen het hun bekende kwantum kolen naar ons land uitvoeren. Minister Zijlstra is dus niet bereid te accepteren, dat de Duitsers hun moeilijkheden verplaatsen naar de Nederlandse markt.

Er is nog een andere vraag in het geding! Kunnen de West-Europese kolennijnen wel concurreren? Ongetwijfeld is een deel der mijnen niet rendabel. Door de hoogconjunctuur leek dit anders. Toen was ieder produkt verkoopbaar. Maar de deskundi-

gen wisten allang dat er submarginale mijnen gesloten moesten worden. Het beleid van de Hoge Autoriteit is daar altijd op gericht geweest. Zo hebben de Nederlandse en Duitse mijnen bijna 57 miljoen dollar opgebracht om de Belgische mijnen te moderniseren. Acht procent van dit bedrag heeft de Nederlandse mijnindustrie op tafel gelegd. Maar de Belgen hebben deze modernisering niet al te ernstig genomen. Hun regering heeft een politiek op korte termijn gevoerd. Zij handelde onder de indruk van de super-hoogconjunctuur, waardoor het niet zo opviel hoe ouderwets sommige van hun mijnen zijn. Eerst nu wordt de ernst van de toestand goed ingezien. Na verleden jaar mijnen te hebben gesloten met een produktie van anderhalf miljoen ton, heeft de Belgische regering nu besloten geleidelijk aan een begin te maken met de sluiting van nieuwe mijnen. Deze late Belgische inkeer wordt door de arbeiders in de Borinage niet begrepen. Dat komt omdat de Belgische regering te laat deze noodzakelijke maatregelen heeft genomen. Had zij dit gedaan tijdens de hoogconjunctuur, dan kon het sociale vraagstuk, dat aan de sluiting van de mijnen verbonden is, ook veel gemak-

kelijker opgelost worden.

Een sanering van de Europese mijnbouw blijft echter noodzakelijk. En dan zal wel blijken, dat, bij een normale toestand van de vrachtenmarkt, de Europese kolen werkelijk nog wel concurrerend kunnen zijn.

Minister Zijlstra heeft in de Eerste Kamer gezegd voor dit geweldige kolenprobleem geen oplossing te zien in subsidiëring en nationalisatie. Van deze socialistische denkbeelden moet hij niets hebben. Hij is niet bereid de Europese kolenindustrie te laten ont-aarden in een enorm super-kartel, dat dan moet bestaan onder het beschermend oog van de zes landen. Ook de E.G.K.S. zal een open gemeenschap moeten zijn, waarin de concurrentie-wind in ieder geval kan waaien. In de Eerste Kamer had het er veel van weg dat de socialistische protectionistische politiek niet zouden afkeuren. Maar minister Zijlstra wil daar niet aan. Hij wil niet de weg op gaan van Frankrijk, wiens economie door het protectionisme doodziek is geworden.

VANDAAG

kunt u luisteren naar de boodschap van de A.R.-partij in:

ZWOLLE, 21 februari, om half drie in de Buitensociëteit, vlak bij het station. Spreker: prof. dr J. Zijlstra.

MIDDELHARNIS, 21 februari, kwart voor drie in de Ned. Herv. Kerk te Middelharnis. Spreker: mr. A. E. Roosjen.

TERNEUZEN, 21 februari, om twee uur in hotel „Rotterdam”, Westkolkstraat. Spreker: mr. dr. E. P. Verkerk.

ZIERIKZEE, 21 februari, om half drie in het jeugdcentrum van de Geref. Kerk, St. Domusstraat. Spreker: H. van Eijnsden.

De A.R.P. in klank en beeld

Radio

DONDERDAG 26 FEBRUARI van 19.45—20.00

uur in het programma van de N.C.R.V. PROF.

DR. J. ZIJLSTRA over „Christelijke politiek”.

DINSDAG 10 MAART van 21.15—21.30 uur in

het programma van de A.V.R.O. Dr. J. SCHOU-

TEN richt een oproep tot het gehele volk,

Televisie

DINSDAG 24 FEBRUARI van 20.27—20.34 uur:

Mevr. T. H. ATTEMA-ROOSJEN en MEJ. J. VAN LEEUWEN met een politiek praatje van vrouwen voor vrouwen.

MAANDAG 2 MAART van 20.06—20.07 uur:

DRS. C. P. HAZENBOSCH en MR. W. R. VAN DER SLUIS over: „Zo zien wij het”.

ZATERDAG 7 MAART van 20.00—20.07 uur geeft

PROF. DR. J. ZIJLSTRA een „politieke rondblik”.

Maak de algemene propaganda zoveel mogelijk

GERICHT

MEN zou haast zeggen: naarmate de stemdag (12 maart) nadert neemt de activiteit toe. Doch dit zou niet juist opgemerkt zijn, want de spontane en toegewijde medewerking van vrijwel geheel het kader is vanaf midden-december geen ogenblik verflauwt. In „Het Vrije Volk” roept „Piet Pak-An” om de 5 regels uit: „Het komt er nú op aan!” Meneer Pak-an, dat weten we in de A.R.P. ongezegd ook, al praten we er niet iedere dag over. Het zegt nog niet veel over de uitslag op 12 maart. Maar wel zoveel dat als deze animo en werklust niet zouden bestaan, van die uitslag bij voorbaat reeds gerust een stuk af zou mogen worden gedaan!

Er kan niet aan worden getwijfeld, dat de algemene propaganda (afiches, strooibiljetten) met zorg ter bestemde plaats is gearriveerd. Daar hebben de k.v.'s wel voor gezorgd, nadat zij de pakketten ontvingen. Dit is inmiddels immers reeds weer achter de rug.

Alle kiesverenigingen hebben op zaterdag 14 februari bericht ontvangen over wat er verder staat te gebeuren. Om al onze lezers hierover ook in te lichten, halen we nog even een paar puntjes uit die uitvoerige brief naar voren.

Lezers die het naadje van de kous willen weten, kunnen bij de secretaris van hun k.v. terecht. Die heeft de brief van het Centraal Comité in zijn bezit!

— In de periode van 16—27 februari wordt de folder „Het Schild der Vrijheid” toegezonden aan de k.v.'s.

— Ditzelfde is met het februari-nummer van „A.R. Post” het geval.

N.B. Beide stukken dienen niet op dezelfde dag te worden verspreid. Wij adviseren eerst de folder en daarna de A.R. Post te verspreiden. De laatste bij voorkeur begin maart, b.v. op vrijdag 6 maart.

— Het Laatste Woord komt vóór 10 maart bij de kiesverenigingen aan.

— Het maartnummer van „A.R. Post” arriveert ook op één der eerste dagen van die maand.

Deze algemene propaganda kan zoveel mogelijk gericht gemaakt worden, indien men deze A.R. Posten en folders persoonlijk overhandigt aan degenen voor wie ze bestemd zijn. Toezending per P.T.T. of zonder meer in de bus stoppen is soms wel nodig, maar heeft toch iets onpersoonlijks. Daarom: tracht zoveel mogelijk medewerkers en medewerksters te vinden. Geef ieder van hen geen te grote taak. Laat ze de gelegenheid hebben met een vriendelijk woord hun „boodschap” te overhandigen. Onze partij wint niet mechanisch medestanders, maar moet in een rustig gesprek overtuigen.

ONZE BRIEVENACTIE

SPECIAAL GERICHTE PROPAGANDA plegen we in onze briefvenactie. Over de brieven die door het Centraal Comité rechtstreeks aan verschillende groepen van personen (predikanten, schippers, studenten enz. enz.) worden toegezonden, spreken we hier nu niet. Het gaat hier om die brieven, die door de k.v.'s op de zaterdag 14 februari ontvangen

bestelbon kunnen worden aangevraagd. De k.v.'s kunnen deze brieven in de meegezonden enveloppen per P.T.T. (met 12 cent porto, want het is een échte brief!) aan de geadigden toesturen, of deze zelf rondbrengen dan wel uitreiken.

Het gaat hier om brieven aan:

- jeugdige personen (23—30 jaar);
- personen werkzaam in elke geleiding van het onderwijs;
  - gehuwde vrouwen;
  - bejaarden;
  - bedrijfsbrieven (dus bestemd voor loonen salaristrekenden op fabrieken, kantoren enz.);
  - brief aan middenstanders;
  - brief aan agrariërs en nog aan enkele andere groepen in de samenleving.

De bestelbonnen moeten vóór 24 februari weer op het bureau van het C.C. binnen zijn. Liever nog eerder! Hoe eerder zij arriveren, des te meer kans van slagen heeft de actie!

NIEUWE KIESVERENIGINGEN

IN Den Haag en in Rotterdam zijn nieuwe kiesverenigingen opgericht. In de eerste stad n.l. de K.V. XVIII ofwel Bouwlust, Berestein en Vredrust.

In Rotterdam de K.V. Rotterdam-Zuidwijk. Ook in Raalte werd een K.V. opgericht. Hartelijk welkom in de rij. Op deze wijze kunnen de nieuwe woonwijken goed worden bewerkt. Zegene God de arbeid van deze nieuwe verenigingen en hun bestuur. In deze verkiezingstijd hebben ze reeds dadelijk veel en verantwoordelijk werk te verrichten.

NIEUWE LEDEN

DE ledenwerving gaat ongestoord verder. Hoe wit de velden zijn om te oogsten geven de volgende cijfers aan: In totaal werden in de maand januari bijna 1000 nieuwe leden geboekt. We noemen ook een paar in februari binnengekomen resultaten: Alkmaar: 8, Sellingeren: 9, Sneek: 11, Den Hulst: 13, Meppel: 13, Soestdijk: 15, Haarlem: 17, Harderwijk: 26, Hilversum (K.V. IV): 26, Breda (!): 28 en Baarn tot nu toe tijdens de actie, die we onlangs aankondigden: 38! Prachtig!

Zullen we trachten, gezamenlijk proberen, om in februari het 2e duizendtal verre te overschrijden? Dat kan! De cijfers wijzen het uit: de velden zijn wit om te oogsten.

GOUDEN BIJENKOMST

VANDAAG, 21 februari, komt A.R. Drente te Hoogeveen bijeen. Op zichzelf niet zo heel bijzonder, want A.R. Drente is zeer actief. Dat is voor een zeer belangrijk deel te danken aan haar voorzitter, de heer J. Smallembroek. Die presideert ook deze vergadering en wordt tegelijk 50 jaar vandaag. Onze zeer hartelijke gelukwensen gaan dus naar deze bijzondere vergadering, deze „gouden bijeenkomst” uit. Moge God de voorzitter van A.R. Drente en deze tweede voorzitter van onze gehele A.R. partij nog lang sparen. Wie de jubilaris kent, weet dat deze gelukwens in deze rubriek volkomen past. Want de heer Smallembroek is de „partij in actie”. Ten voeten uit! Ons welgemeend en dankbaar proficiat, jubilaris!!

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris G. J. H. Griffioen
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage
Telef K 1700-115935 Giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstr. 45, Zaandam Tel K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per halfjaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

* * * Rode geestdrift

In België heeft de heer Spaak eenmaal een opmars naar Brussel georganiseerd, ten einde de wettige koning van de troon te stoten. De socialisten in ons land waren daar erg mee ingenomen. Ze vergaten, dat Mussolini het voorbeeld was, door zijn fascistische opmars naar Rome.

Thans zijn de arbeiders in de Borinage in

staking, omdat zij niet willen, dat de onredelijke mijnen worden gesloten. De stakers werpen barricaden op, strooien kopspijkertjes en glasscherven, zetten de trams dwars over de rails kortom, de revolutie is op straat. En... Het Vrije Volk is weer vol geestdrift. Vooral, nu er weer sprake is van een mars naar Brussel, om de Regering te dwingen. De socialisten zijn in België in de oppositie. En de democratie lappen zij dan aan hun laars.

Dubbele etalages

IN een van de volksbuurten dicht bij de haven van Plymouth zijn een aantal winkels met een dubbele etalage. Het ene venster vertoont b.v. een uitstalling van groenten en fruit, het andere van vis of vlees. Er zijn ook twee toonbanken. Achter de ene verkoopt de man en achter de andere de vrouw. Dat mag best in Engeland. Maar het mag nergens in de politiek. Althans niet in die zin, dat de partij twee gezichten krijgt.

DE P.v.d.A. heeft de vorige week een nieuwe etalage in haar winkel aangebracht met een aparte toonbank, waar de heer Fedde Schurer, geassisteerd door de heren Franssen en Koopman, het pacifisme verkoopt. Hetzelfde artikel, dat ook bij de concurrent, de P.S.P. te koop is. Trouwens, die nieuwe partij heeft van haar kant ook een aantal nieuwe en tweedehands-artikelen uit de winkel van de P.v.d.A. overgenomen.

Op defensiegebied is het nu met de P.v.d.A. eigenaardig gesteld. Sommige leden van de rode fractie verklaren, dat zij de Navo-verplichtingen willen nakomen. Anderen willen dat niet. Sommige leden willen de paraatheid van onze verdediging niet verminderen. Andere leden willen dat wel. Alleen ten opzichte van de marine zijn de heren het eens. De vloot moet worden uitgebeend. Nu is de defensie geen ondergeschikte zaak. Het is een zaak van leven en dood, van vrijheid of slavernij. Dezer dagen zei een communist in de Eerste Kamer: Bij ons is geen werkloosheid. Bij ons, dat is natuurlijk in Rusland. Heel goed, zei minister Zijlstra, géén werkloosheid, iedereen heeft in Rusland emiplooi, maar in slavenland. En voor de rest zijn er de concentratiekampen. Dit kleine gesprekje ging nog maar over de buitenkant. Het communisme betekent geestelijke slavernij, betekent vernietiging van het nationale leven, betekent een dodelijke greep naar onze kinderen. Nu zijn er twee opvattingen omtrent de verdediging tegen een Russische aanval. Sommige links georiënteerde predikanten en kunstenaars en professoren en hun aanhang zeggen: wij moeten ons helemaal niet verdedigen. Wij moeten een eventuele Russische overheersing gelaten over ons laten komen. Wij moeten onze kinderen met gekruiste armen aan de satan uitleveren. Dat is het zuivere pacifisme van deze tijd.

Er zijn er ook, en daartoe behoren wij, die zeggen: het is de dure plicht van de overheid, die het zwaard draagt om het volk te beschermen, om de verdediging tegen een eventuele Russische aanval zo goed mogelijk te organiseren. De Overheid heeft het recht en de plicht, daartoe onze zonen op te roepen, om er soldaten van te maken. Maar wij hebben het recht, van de overheid te eisen, dat de uitrusting en oefening van onze zonen zo goed mogelijk is, want „armeluisdivisies” (de uitdrukking is van wylde de heer Vorrink), slecht uitgerust en slecht geoefend, zonder moderne bewapening, worden op het slagveld uitgemoord. Wat aan bewapening ontbreekt, wordt betaald met bloed, het bloed van onze kinderen. Daarom is het misdadige politiek, wanneer men op het gebied van onze defensie probeert, de oude politiek van Marchant uit 1919, toen de begroting van oorlog zodanig door een reeks van amendementen van Marchant, daarbij gesteund door zijn jonge fractiegenoot Oud, werd besnoeid, dat de minister van Oorlog zijn ontslag vroeg, de politiek van besnoeiing te doen herleven. Zulk een politiek tast de defensie aan en vergroot het gevaar voor onze kinderen, die soldaat moeten worden.

Natuurlijk willen wij een scherpe controle op de doelmatigheid van de uitgaven voor defensie, maar wij willen geen verzwakking van de defensie op voorstel van halve en halfslachtig ontwapenaars. Met andere woorden, het éne raam van de P.v.d.A. werd al bedenkelijk. Maar de nieuwe etalage, die er nu bij gekomen is, is nog veel erger. Zij is een aparte reclame: wat u bij de P.S.P. zoekt, vindt u ook bij ons.

HET is merkwaardig, dat de V.V.D. ook twee etalages heeft. Maar de ene is niet officieel.

Die niet officiële heet „van liberale zijde”. Soms heet zij ook „men schrijft ons”. In elk geval staat er boven die tweede, niet officiële etalage: Nieuwe Rotterdamse Courant. Als de heer Oud zegt: in geen geval een gesprek met de socialisten over de kabinetsformatie, dan zegt de N.R.C.: dat is voorbarig, dat kan alleen gewaardeerd worden als een openingszet, maar later kan het ook anders. De liberale werkgevers proberen tot een apart samenspel te komen met het N.V.V. en intussen gaat mr. Van Riel het land door om te vertellen, dat hij als liberaal een afschuw heeft van de socialisten.

HET is zo plezierig, en zo vanzelfsprekend, om twee verschillende étalages te hebben, dat sommigen het nodig vinden, om de A.R. ook deze meer en meer gebruikelijke politiek in de schoenen te schuiven. De heer Hofstra, de man van de bestedingsbeperking, heeft in Amsterdam eens weer verteld, hoe hij het zag: de heer Zijlstra was heel geschikt maar de heer Bruins Slot, dat was bar en boos.

Het is een fabeltje. De heer Bruins Slot heeft in een interview in Vrij Nederland het nog eens precies verteld, hoe het zit. Er is een vaste lijn bij de A.R. die door de heren Zijlstra en Bruins Slot samen wordt getrokken, ondanks de verhaaltjes van de Telegraaf, het zich daaraan conformerende Burgerrecht, en sommige socialisten.

Wij hebben maar één etalage, wij hebben in onze winkel geen achterdeur.

Zoals dat bij een oude, gerenommeerde en fatsoenlijke zaak past.

* * * Nieuw-Guinea

* * * Moderne
bewapening

In het onlangs verschenen nummer van het maandblad Anti-Revolutionaire Staatskunde wordt uitvoerig stilgestaan bij twee zeer actuele onderwerpen.

Onder de titel „Verzoening in dienst van het onrecht” schrijft dr. J. van Baal, oud-gouverneur van Nieuw-Guinea, een artikel naar aanleiding van de brochure Ter dege ter discussie, in welke brochure prof. dr. J. Verkuyll en enkele andere schrijvers een en ander over Nieuw-Guinea ter discussie brengen. In een breed gedocumenteerd betoog toont dr. Van Baal aan, dat de inhoud van de brochure onderscheidene malen de feiten niet recht weergeeft. Schrijver wijst een verzoening met Indonesië die buiten het recht omgaat, af. Voor een overheid is er naar schrijvers overtuiging geen andere keus dan de weg te gaan van het recht. Wij beveilen de lezing van dit artikel ten zeerste aan.

In een tweede artikel in dit blad handelt de heer M. W. Schakel over het onderwerp „De christen en de moderne oorlogvoering”. Schr. wijst er op, dat zich met het atoomwapen een oud probleem voortdoet in een nieuwe verschijningsvorm. Men dient er zich voor te hoeden, dat men niet eenzijdig let op de eis om lief te hebben maar tevens op de eis om het recht te handhaven. De overheid heeft in deze tijd te zorgen voor een zwaard dat is afgestemd op de bedreiging. Met eenzijdige atoomontwapening wordt niet de vrede gediend maar de oorlog, aldus de heer Schakel.

Losse nummers en abonnementen op A.R. Staatskunde zijn te verkrijgen door een bericht aan de uitgever J. H. Kok N.V. te Kampen.

De lijn moet worden omgebogen

NOG twee en een halve week, en het is zo ver. Dan trekt ons volk naar de stembus. De spanning over hoe dat zal uitpakken, stijgt met de dag.

Wat opvalt, is, dat in deze verkiezingsstrijd — veel meer dan anders — aandacht gevraagd wordt voor het karakter en samenstelling van het toekomstige Kabinet. De socialistische oud-minister-president, Dr. Drees, is daarmee begonnen. Reeds in december van het vorige jaar sprak hij uit het waarschijnlijk te achten, dat de P.v.d.A. na de verkiezingen in de oppositie zou gaan. Prof. Romme, de leider van de K.V.P., sprak daarover toen al heel spoedig zijn deernis uit en getuigde van zijn voorkeur voor een brede basis-kabinet, een kabinet met socialisten. En naar het schijnt leeft die voorkeur bij de heer Romme tot op de dag van vandaag, hoewel ik de indruk krijg dat zijn geloof in de praktische mogelijkheid ervan aan het wankelen raakt. Op de avond van nieuwjaarsdag ben ik in mijn radiotoespraak in zekere zin Dr. Drees bijgevalen. Ik heb toen betoogd, dat ik hoopte dat de heer Drees gelijk zou krijgen en dat het na 12 maart mogelijk zou zijn een christelijk kabinet te vormen, een kabinet steunende op de drie christelijke partijen en dus zonder socialisten en zonder liberalen. Op de deputatenvergadering van de A.R.P. hebben zowel de partijvoorzitter, Chr. Berghuis, als de fractievoorzitter Dr. Bruins Slot als de lijst-aanvoerder, minister Zijlstra, in klare taal mijn standpunt bevestigd.

Intussen heeft Prof. Oud, in 1946 mede-oprichter van de P.v.d.A. maar tegenwoordig voorzitter van de liberale V.V.D. zich met verbluffende vrijmoedigheid opgeworpen als bolwerk tegen het socialistische gevaar en laten weten, dat de V.V.D. onder geen beding bereid is mee te werken aan de vorming van een kabinet met socialisten. De enige, wiens standpunt en voor-

keur wij nog niet kennen, is de C.H.-lijstaanvoerder, de heer Tilanus. De heer Tilanus heeft gezegd er niet over te denken zich reeds nu over het vraagstuk van de toekomstige kabinetsformatie uit te laten. Intussen worden er in de kring van onze C.H.-vrienden al wel woorden gesproken, die er op zouden kunnen wijzen, dat de in 1956 nog volop aanwezige liefde voor de brede basis zoetjes aan bekoelt.

Zo liggen vandaag de politieke kaarten op tafel. Hoe het kabinet er nu na 12 maart precies zal gaan uitzien, is natuurlijk nog niet met zekerheid te zeggen. Als dat al wel kon, zouden de verkiezingen een wassen neus zijn. In werkelijkheid is het zo, dat de verkiezingsuitslag beslissend is voor de vraag wat voor kabinet wel en wat voor kabinet niet gevormd kan worden.

En dan geloof ik toch niemand te kort te doen als ik zeg, dat er tot op de dag van vandaag geen partij in Nederland is, die zich zo duidelijk en zo onomwonden ten gunste van een christelijk kabinet heeft uitgesproken als de A.R.P. Indien u dus zo'n christelijk kabinet begeert, indien u wenst dat de Kroon wordt omringd door een ministersploeg die zijn kracht niet zoekt in eigen menselijke wijsheid, maar in gehoorzaamheid aan wat God met ons volk wil, dan is voor u de zekerste weg er toe bij te dragen, dat de A.R.P. zo sterk mogelijk uit de stembus tevoorschijn komen.

„In de verwarring van deze tijd is nationaal en internationaal de vastheid van een waarlijk-christelijke politiek meer dan ooit noodzakelijk”, aldus het motto van het A.R.-programma van actie 1959. Het komt er nu op aan, want voor het eerst sinds lang ligt de kans om tot een waarlijk christelijke politiek te komen, nu voor het grijpen.

De V.V.D. heeft boven haar verkiezingsmanifest geschreven „Op het keer-

punt”. Daar heeft de V.V.D. gelijk in. Ik ben het dan ook helemaal eens met de aanhef van het liberale verkiezingsmanifest. Ik lees daar: „De binnenlandse politieke ontwikkeling bevindt zich op een keerpunt. Meer dan op enig tijdstip sedert de bevrijding bestaat er mogelijkheid, dat de lijn zal worden omgebogen. Het jaar 1959 zal de afsluiting kunnen blijken van het tijdperk, dat in 1945 werd aangevangen.”

Ik vraag mij alleen af — en ik geef die vraag ook aan u ter overweging, of de V.V.D. het morele recht nog heeft zo'n drukte te maken over de mogelijkheid de lijn om te buigen. Of ons volk in redelijkheid nog vertrouwen kan hebben in koerswijzigingen, die door de V.V.D. in het vooruitzicht worden gesteld en door haar zouden moeten worden verwezenlijkt. Ik herinnerde er al aan, dat de lijn die nu zo nodig moet worden omgebogen — de lijn van de socialistische invloed — door de heer Oud zelf werd meegetrokken toen hij zich mee inzette voor het oprichten van de P.v.d.A.

Maar ik wil niet kinderachtig zijn door op deze trom te blijven tamboeren. Prof. Oud is in zijn spectaculaire politieke loopbaan al zo dikwijls veranderd, dat het tenslotte niet uitgesloten is dat hij ook nu op zijn oude dag nog eens de lijnen aan het verbuigen gaat. Maar de V.V.D. als zodanig? Wekt de liberale partij zelf vertrouwen, als zij zich opmaakt ons politieke leven te hervormen? Ik geloof het niet. Wij hebben in verkiezingstijd nog nooit anders meegemaakt dan luidruchtige liberale verhalen, dat het allemaal anders moest. En wij hebben na verkiezingen nog nooit anders meegemaakt dan een liberale machteloosheid om de veranderingen tot stand te brengen.

Wie herinnert zich niet de V.V.D.-verkiezingsleus „Het roer moet om” en de V.V.D.-verkiezingsvraag „Hebt u ook genoeg van Soekarno?” En wie herinnert zich dan ook niet, dat na de verkiezingen het roer in de oude stand bleef en dat na de verkiezingen met medewerking van de liberale minister Stikker en met medewerking van de V.V.D.-kamerfractie Soekarno aan zijn glorie werd geholpen en de soevereiniteit over Nederlands Indië aan hem werd overgedragen? En die zelfde V.V.D. zou nu — nu wij op een keerpunt in onze politieke ontwikkeling zijn gekomen — de lijnen moeten ombuigen? Dat lijkt mij meer dan het vragen van een ongedekt credit.

In een verkiezingsmanifest van de V.V.D. wordt een antwoord gezocht op de vraag hoe de belangrijke socialistische invloed op het regeringsbeleid moet worden verklaard. Ik lees u dat antwoord voor: „En hoewel de P.v.d.A. in de Kamer nimmer over meer dan ongeveer een derde van de zetels beschikte, vermocht zij in haar streven toch in belangrijke mate te slagen, omdat haar in de praktijk van het staatkundig leven de steun van de partijen ter rechterzijde ten deel viel.”

Voor wat de A.R.P. betreft, is dat antwoord een voor iedereen controleerbare leugen. Dat is een hard woord, maar het is het enige woord dat precies weergeeft wat ik bedoel.

De A.R.P. is de enige partij van betekenis, die het verzet tegen het socialistisch gedrijf om Nederlands-Indië aan Soekarno uit te leveren tot het eind toe vol hield. De A.R. Tweede Kamerfractie heeft in haar optreden nooit een begin van geneigdheid getoond om te zwichten voor socialistische druk. Ik herinner aan onze houding bij het socialistisch streven om de sodafabriek in Delfzijl een staatsbedrijf te maken, aan onze afwijzing van de huurblokking, aan de motie-Biewenga tegen de blokkering van eigenaarslasten in de landbouw, aan ons volhouden tegen de socialisten bij de behandeling van de wet op de vervreemding landbouwgronden, aan onze voortdurende strijd tegen de centraal door de overheid beheerste loonpolitiek, aan ons voortdurend ijveren voor een loonpolitiek die de loon- en salaristrekkingen voluit zou kunnen doen delen in de vruchten van groeiende welvaart, aan ons onomwonden positie kiezen ten gunste van een politiek van bezitsvorming door de brede lagen van ons volk om op die wijze te voorkomen, dat hogere lonen zouden worden gevolgd door een noodzakelijke bestedingsbeperking.

Neen, dat Prof. Oud tegen de P.v.d.A. tekeer wil gaan, moet hij weten. Maar hij moet nu niet proberen ons als slippendragers van de P.v.d.A. voor te stellen. Dan worden zijn verhalen zo ongelofwaardig, dat het moeilijk wordt te geloven aan de ernst van de rest van zijn verkiezingsmanifest. Dacht de heer Oud nu werkelijk, dat als de partijen ter rechterzijde de P.v.d.A. zulke onschatbare diensten bewezen, die P.v.d.A. nu aanleiding zou hebben om juist die rechtse partijen als het groot-

Donderdag is de laatste dag!

Stemmen bij volmacht

Iedere kiezer(es), die vermoedelijk niet in staat is op 12 maart in eigen persoon aan de stemming deel te nemen, kan op zijn/haar met redenen omkleed verzoek worden toegestaan bij volmacht te stemmen.

Op een daartoe ter secretarie van elke gemeente kosteloos verkrijgbaar formulier moet dit verzoek worden ingediend, uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 op het raadhuis.

In andere gemeente

De kiezer(es), die in een andere gemeente zijn/haar stem wenst uit te brengen, doet daarvan in persoon mededeling ter secretarie van een willekeurige gemeente, aan de burgemeester of de door deze aangewezen ambtenaar. Dit moet eveneens uiterlijk op donderdag 26 februari 1959 geschieden.

De gevolmachtigden

In de gewone gevallen (ziekte, tijdelijke afwezigheid, ouderdom etc.) kan als gevolmachtigde slechts worden aangewezen de echtgenoot of echtgenote, een der bloed- of aanverwanten in de eerste tot en met de derde graad, de echtgenoot van een schoonzuster of de echtgenote van een zwager, dan wel een der huisgenoten van de volmachtgever.

Kiezers wier beroep of werkzaamheden meebrengen, dat zij herhaaldelijk of althans gedurende het gedeelte van het jaar, waarin de stemming gewoontijk valt, werkzaam plegen te zijn buiten de gemeente (schippers, vissers etc.) kunnen, alsmede de echtgenoten, een gevolmachtigde aanwijzen. Voor deze categorie geldt, zoals gezegd, voornoemde beperkende bepaling dus niet en mag een willekeurige A.R. gevolmachtigde worden aangewezen. Hij, die een volmacht aanvaardt moet op de dag der kandidaatstelling zelf bevoegd zijn tot het deelnemen aan dezelfde verkiezing.

Militairen

Stemgerechtigde militairen kunnen eveneens van de regelingen betreffende het stemmen in een andere gemeente en het stemmen bij volmacht gebruik maken.

Zij kunnen in het eerste geval stemmen in de gemeente, waarin zij hun militaire dienst verrichten.

Bij volmacht kunnen zij slechts stemmen, indien zij niet in de gelegenheid zijn gebruik te maken van de regeling voor het stemmen in een andere gemeente.

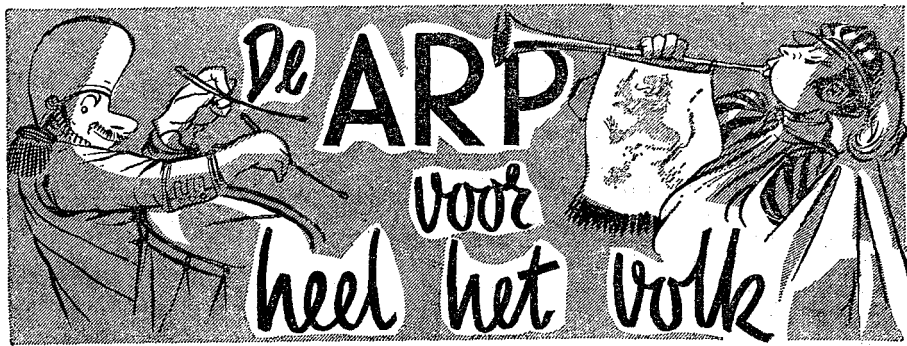
Er wordt aan de stemgerechtigde militairen dus geen verlof verleend om op 12 maart 1959 persoonlijk hun stem te gaan uitbrengen in de gemeente, waar zij in het kiezersregister zijn opgenomen. Een uitzondering op de regel wordt alleen toegestaan aan die militairen, die bijvoorbeeld door een onverwachte overplaatsing niet in staat zijn geweest om tijdig maatregelen te treffen om in een andere gemeente of bij volmacht te stemmen.

Aan die militairen, die dagelijks heen en weer reizen tussen hun woonplaats en de plaats waar zij hun militaire dienst verrichten, wordt toegestaan zoveel eerder daarheen terug te keren als noodzakelijk is om in hun woonplaats te kunnen stemmen.

ste gevaar voor de toekomst van ons volk voor te stellen? En toch voert de P.v.d.A. haar verkiezingsactie onder de leus: „Voor uw toekomst — tegen een rechts kabinet”.

De P.v.d.A. is er zich goed van bewust, dat van zo'n rechts, zo'n christelijk kabinet als wij, A.R. dat begeren geen socialistisch beleid te verwachten is. Wel een sociaal beleid, een christelijk sociaal beleid, waarbij de Overheid een schild voor het zwakke is en waarbij de vakbeweging van werknemers en werkgevers weer de vrijheid krijgt om binnen de grenzen van het algemeen belang verantwoordelijkheid te beleven. Ook daarvan is de P.v.d.A. zich bewust. Men merkt het aan het verkiezingsprogramma van de P.v.d.A. Dat verkiezingsprogramma is er typisch één van een partij, die er niet meer op rekent straks regeringsverantwoordelijkheid te moeten dragen. Alles waartegen de socialistische ministers zich verzetten, wordt in het programma nu gevraagd. Hogere lonen en lagere prijzen, verkorting van de dienstdaag, een internationale regeling voor Nieuw-Guinea en verkorting van de arbeidstijd. Zo'n hele reeks van dingen, die iedereen wel graag wil, maar waarvan ook iedereen weet, dat zij niet zo gemakkelijk allemaal tegelijk tot stand te brengen zijn. Ook de socialisten wisten dat, zolang er socialistische ministers waren. Nu niet meer.

Drs C. P. HAZENBOSCH.

DAAROVER WORDT GESPROKEN IN :

STADSKANAAL, 25 februari, om half acht in hotel „Dopper”. Spreker: mr. J. van Aartsen.

MEPPEL, 24 februari, om acht uur in zaal Ogterop. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra. Slotwoord: J. Smallenbroek.

ASSEN, 26 februari, om acht uur in zaal Boele Geerts. Spreker: prof. mr. I. A. Diepenhorst.

EMMELOORD, 28 februari, om half drie in het Geref. Centrum. Spreker: J. Smallenbroek.

HARDERWIJK, 26 februari om acht uur in de Plantagekerk (geref. kerk) aan de Stationslaan. Spreker J. Smallenbroek. Slotwoord: Ds. W. de Bruyn (Ned. Herv. predikant te Ermelo).

HILVERSUM, 26 februari, om acht uur in hotel Jans, Stationsstraat, vlak bij het station. Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.

UITHOORN, 28 februari, om drie uur in het Luxortheater, Marktplein 18. Spreker: H. van Eijdsden. Slotwoord: ds. H. S. J. Kalf. Muzikale medewerking: Chr. Muziekvereniging „Sursum Corda”, te Aalsmeer.

LEIDEN, 23 februari, om acht uur in de Stadsgehoorzaal. Spreker: mr. J. van Aartsen. Slotwoord: ds. G. van Duinen, Wassenaar.

MIDDELBURG, 28 februari, om half drie in het Schuttershof. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

GRONINGEN, 6 maart, om acht uur in de „Harmonie”. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

LEEUWARDEN, 10 maart, om acht uur in de „Harmonie”. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.

HOOGVEEN, 10 maart, om acht uur in de Hoofdstraatkerk. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Krimpen aan de Lek.

AMSTERDAM, 9 maart, om kwart voor drie in „Krasnapolsky”. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen.

ALKMAAR, 11 maart, om acht uur in hotel „Victory”. Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.

ROTTERDAM, 7 maart, om half drie in de Rivierahal. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen. Slotwoord: ds. P. A. A. Klusener, Ned. Herv. predikant te Delft.

GORINCHEM, 6 maart, om acht uur in de Geref. kerk. Spreker: dr. J. Schouten. Slotwoord: ds. P. M. van Galen.

THOLEN, 7 maart, om drie uur in het Verenigingsgebouw. Spreker: mr. A. B. Roosjen. Slotwoord: G. A. Kieft.

GOES, 9 maart, om half acht in de Schouwburgzaal van het „Schuttershof”. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

BREDA, 3 maart, om acht uur in „Concordia”. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra. Slotwoord: ds. P. Visser.

ROERMOND, 7 maart, om acht uur in de consistorie van de geref. kerk, Kapellelaan. Spreker: dr. C. P. Hazenbosch.

BERGEN OP ZOOM, 25 februari, om acht uur in het lokaal bij de Geref. Kerk, Thomas de Rouchstraat. Spreker: prof. mr. W. F. de Gaay Fortman.

APELDOORN, 4 maart, om acht uur in de Gereformeerde kerk aan de Brinklaan, Spreker: Drs. C. P. Hazenbosch.

ZUTPHEN, 7 maart. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

TIEL, 7 maart, om half drie in het Gustaaf Adolfgebouw. Spreker: Dr. J. Schouten. Slotwoord: Ds. W. Kats te Tiel.

GOUDA, 3 maart, om half acht in het gebouw Concordia aan de Westhaven. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: Ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Krimpen a/d Lek.

ZAANDAM, 4 maart, om kwart voor acht in het gebouw voor Christelijke Belangen. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: Ds. M. Nieuwenhuyze, Chr. Geref. predikant te Amsterdam.

EINDHOVEN, 11 maart, om acht uur in de Immanuelkerk. Spreker: Prof. Dr. J. Zijlstra.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

N.V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT
 Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
 Kantoor: Ceintuurbaan 179 A'dam Tel. 798604-53257

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF D. VERSLOOT NV
 NIEUWERBROEC 1/2 RIJN
 TEL. K 3488-309 202

Kakes' Bouwbedrijf
 Bouwers waarop gebouwd kan worden...
 OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

Firma C. Vermeer en Zoon's
 FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
 Tel K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
 Ronde en ovale tafelvanden
 Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stiflen enz

Architectenbureau K. H. Wansink
 Verzorgen en uitwerken van bouwplannen
 Adviseren van bouwwerken in beton
 DELFT - St. v. d. Wieleweg 14 - Tel. 01730-24650

ELEKTRISCHE INSTALLATIES W. G. SCHEERES
 Elektrotechnisch ingenieursbureau
 'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 116250

Bouwbedrijf A. B. Leeuwis
 Kerklaan 3 - Moordrecht - Tel. 01827-297
 NIEUWBOUW
 VERBOUW
 .. ONDERHOUD
 RESTAURATIE

D. Meijer - Aannemer
 van NIEUWBOUW, VERBOUW- en REPARATIEWERKEN
 Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. - Telefoon 7690
 Werkplaats Zuilhoffstr. 2, Tel. 7952
SASSENHEIM

Aannemingsbedrijf Harm Fokkens N.V. Naarden

Serres- en warenhuizenbouw
 N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
 Tel. K 1748-745 en 746
 Postbus 30 - 'S-GRAVENZANDE

Bouw- en ingenieursbureau H. van der Schaar & Zonen
 Actief in alle woning-productie-fasen.
 J. W. BROUWERSPLEIN 15 - AMSTERDAM
 Telefoon 020-712260-728883:

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
 EEN WILDSCHUT WONING IS EEN WONING VOOR UW LEVEN
 LEIDSEWEG 93 A TELEFOON 030 - 34847

Het gaat om het Koninkrijk

Laten wij de belijdenis van hetgeen wij hopen onwankelbaar vasthouden, want Hij, die beloofd heeft, is getrouw. -Hebreeën 10 : 23.

MEN kan niet zeggen, dat de politieke belangstelling onder ons hoogconjunctuur beleefd. Men kan dat trouwens van de Christelijke belangstelling in het algemeen niet zeggen. De gedesinteresseerdheid in de publieke zaak en, in verband daarmee, het ontstellende gebrek aan Christelijke toewijding valt bij velen gemakkelijk te constateren. Want men schaamt er zich niet voor. Men zegt „eerlijk”: ze zoeken 't maar uit; wij geloven 't wel. **Vanwaar dit verschijnsel?**

Deze vraag laat ons niet los. Allereerst niet om het belang van de zaken, die hier op het spel staan. Ook niet, omdat wij tijden achter ons hebben, waarin het anders en beter was.

Men komt hier niet klaar met de stelling, dat de vermindering van de politieke belangstelling (waartoe wij ons hier in hoofdzaak beperken) te wijten zou zijn aan vervanging van het ene kiesstelsel door het andere. Evenmin met de, bovendien nogal aanvechtbare, bewering, dat de oorzaak liggen zou in het tegenwoordig ontbreken van grote principiële stukken.

Soms hoort men pleiten voor het instellen van een enquête. Men behoeft daartegen geen overwegend bezwaar te hebben om toch van mening te zijn, dat het wijs is voor alles de Bijbel te raadplegen.

In het licht van de Godskennis leert een mens zelfkennis. Ook politieke zelfkennis.

IN de kleine kring van Joden-christenen te Rome, ons bekend als de gemeente der Hebreeën, was geestelijke laagconjunctuur ingetreden.

Het gebedsleven was verflauwd. Het „zich richten op het volkomene” was gaan ontbreken. Bij verscheidene was er geen afleggen van de zonde meer. Saamvattend, er was „afval van de levende God”.

Gezien de overeenkomst met de situatie, waarin wij zijn komen te verkeren, intrigeert ons de vraag hoe het zo ver gekomen was. Welnu, de door Gods Geest ver-

lichte onbekende, die aan deze gemeente een brief schreef, heeft ons zijn diagnose nagelaten. Ze luidt als volgt: één van de voornaamste oorzaken van de afval van de levende God is gelegen in het niet meer onwankelbaar vasthouden van de belijdenis van „hetgeen wij hopen”.

ELKE Christelijke belijdenis bevat enige artikelen over wat geschied is: Ik geloof in Jezus Christus, die geleden heeft onder Pontius Pilatus.

Allicht ook één of meer passages over wat altijd heden is: Ik geloof de vergeving der zonden.

Maar stellig ook enige paragrafen over „hetgeen wij hopen”: Ik geloof in Jezus Christus, die wederkomen zal om te oordelen de levenden en de doden; ik geloof de wederopstanding des vleses en het eeuwig leven.

Met name deze laatste paragrafen over „hetgeen wij hopen” hielden de Hebreeën niet meer vast. Althans niet meer onwankelbaar.

WIJ kunnen daar in komen. De Hebreeën behoorden tot een geminachte natie. Zij beleden een geloof, dat ieder zonderling vond. Zij leefden in een stad, waar grote politiek gemaakt werd, maar buiten hun Heer om.

In zo'n situatie kón men, menselijk gesproken, de Christelijke belijdenis van „hetgeen wij hopen” niet meer onwankelbaar vasthouden. In deze situatie móesten de Hebreeën, menselijk gezien, wel concluderen: het is onmogelijk, dat er in onze wereld ooit ruimte komt voor het Koninkrijk Gods. Nu ja: onmogelijk, — zij hielden de belijdenis van de hoop nog wel vast, maar niet meer onwankelbaar!

Deze aan geloof grenzende twijfel had voor hun levensstijl intussen verwoestende gevolgen.

Als het Rijk misschien tóch niet komt en alles wat men gehoopt heeft mogelijk straks tóch een illusie blijkt, — waar haalt men dan nog de kracht vandaan om integraal als burger van dat Rijk te leven en de inspiratie om zich in te zetten voor de toekomst?

Zo trad de „afval van de levende God” in.

NATUURLIJK kunnen wij daarin komen. Want wij zijn bezig in die Hebreeën onszelf te herkennen.

Houden wij tegenwoordig lijdenis van „hetgeen wij hopen” wel onwankelbaar vast?

Misschien nog meer dan u bewust zijn heeft de technici van de toekomstige revolutie ons toekomstgeloof getast. Een catechisant zei op een vraag naar de toekomst van de door God geschapen wereld: die gaat onder, door stofbommen. De z.g. ontdekkers van de ruimte heeft bij de Christenen vragen wakker gepen als deze: Is er nog een hemel? Kan men nog wel spreken van een hemelvaart? En als dat nu eens niet echt ten gevaaren is, zit Hij dan wel aan de rechterhand van de en komt Hij dan wel echt om te oordelen de levenden en doden?

Nog andere vragen houden bezig. De christenheid ziet de invloedsferen in het westen krimpen. En wat de wereld betreft: ondanks de wekkende groei van de Azië en Afrika neemt, de grotere aanwas van de Christelijke massa's, het Christus-belijders op onze met het jaar procentueel af.

Waar gaat dit heen? Menselijk gezien toch zeker naar het Koninkrijk Gods. Wie geloof nog waarachtig het komt?

Als ik de stemmen in mijn omgeving opvang, dan zeg ik: veel meer, althans niet meer onwankelbaar.

Met als noodzakelijk gevolg of weinig Christelijke toewijding.

Wie kan zich nog inzetten een hersenschim, of, iets wanhopig uitgedrukt, voor een die zo twijfelachtig is?

WANNEER men het woord briefschrijver, dat hier staat, raadpleegt, dan bemerk dat wij zijn diagnose hebben

Jongeren

Dat is geen kreet of één van die magische uitroepen die in de kiezingsstijd vaak worden gehoord is werkelijkheid!

Volkomen vanzelfsprekend is de vitaliteit in en om de Arjos nog steeds doordat de politieke belangstelling in de activiteiten van de politieke groter zijn geworden.

De Antirevolutionaire jongeren die ten dat het kabinet in december het vorige jaar niet is gestruikeld de vraag of die belastingverhoging met één of met twee jaar moet worden verlengd. De wezenlijke problemen traden aan de dag en we ook direct aangeland bij de gangspunten.

Het zich bezighouden met gangspunten en de principes van het werk van de Arjos. Op de club zo over de politieke dingen denken en gedacht. Dat dit praten tijd waarin de politieke golven gaan, intensiever en meer geïnteresseerd plaats vindt, is duidelijk. Er verhoogde belangstelling en de activiteit. Dat bewijzen de

Nieuw Lekkerland.
 Een voorzitter van een J.V. er best een Arjos kon komen sprak daar eens over en vond gadering bereid om mee te doen. Dier gadering werd belegd met als een club van 18 leden.

Rottevalle.
 Op 29 januari j.l. werd de hoek van Friesland een club van hele Arjos van Drachten om te Rottevalle om daar te vergaderen jongeren van J. en M.V. „De voor!” was de titel van de ring die de heer Wind uit hield. De prov. secretaris uit Leeuwarden sprak over A.R.-jeugd is 12 maart paraat werd opgericht.

Persoonlijk contact (4)

HANDIGE ZETTEN

IN de omgang met mensen komen herhaaldelijk moeilijke situaties voor, die overwonnen kunnen worden door, wat de leek noemt, handige zetten. In werkelijkheid is het geen handigheid maar een zuiver aanvoelen van de situatie.

Als u de drijfveer kent, die de mensen tot een bepaalde handeling nopen, dan is het ook niet zo moeilijk om de handeling te beïnvloeden.

Toen ik nog leerling-verkoper was stapte er een klant binnen, waaraan niets te bederven viel. Wat zij hebben wilde, was juist nooit aanwezig, hoe groot de sortering ook mocht zijn. Om deze reden viel mij de twijfelachtige eer te beurt haar te mogen helpen.

Vlugger dan mogelijk zou lijken stalde ik de collectie voor haar uit, maar zij was nog sneller met haar afkeuringen. Welbewust liet ik één stuk niet zien. Prompt kwam de vraag of dat niets was. Ik antwoordde dat het wel een goede kwaliteit was, maar dat het haar smaak niet zou zijn.

Of ze het dan niet zien mocht. Ik haalde het te voorschijn, maar verzekerde haar vooraf nog eens uitdrukkelijk dat het niets voor haar was.

Natuurlijk kocht ze het, omdat het haar afgeraden was.

Een paar dagen tevoren had ik gelezen dat mensen die in de contramine zijn, juist datgene zullen doen wat hun wordt afgeraden, mits het er niet te dik opgelegd wordt.

Deze klant was heftig in de

contramine. Nadien wilde zij alleen door mij geholpen worden, omdat zij het gevoel had dat ze een overwinning op mij had behaald.

Het in de contramine zijn is een verschijnsel dat in de politiek veel voorkomt. Als u zo iemand aantreft, ga dan niet tegen zijn beweringen in. U zou hem er slechts toe brengen nog heftiger in de oppositie te gaan. Zijn beweringen komen niet voort uit overtuiging, maar uit drang om zich te verdedigen. Kunt u hem het gevoel geven dat hij een overwinning op u heeft behaald, dan zal hij u doen wat u wenst.

„WAT DENKT U ERVAN, MEVROUW?”

DIT eenvoudige zinnetje heeft ertoe geleid, dat reeds heel wat mannen zich opgaven als lid van een K.V.

Wanneer u enige tijd met uw gastheer hebt zitten praten, zonder dat u merkbaar uw doel naderd, kunt u er nooit slechter van worden als u dit zinnetje gebruikt. Heeft mevrouw bezwaren, dan zal ze die nu naar voren brengen.

Er is een grote kans dat deze bezwaren zwaarder wegen dan de door haar man genoemde. U hebt dus nu de kans ze op te heffen.

Het is mij echter ook meermalen overkomen dat een: „Ik zou me maar opgeven.” duidelijk maakte, dat alle geopperde bezwaren er slechts toe dienden om te verbergen, dat enig overleg tussen man en vrouw nodig was.

V. D. MERWE

WOUDA 'ZAD
 (Kiemkrachtige Zaden!)
 Vraagt nieuwe prijslijst
 Tel. 250 Oranjeveld

Uw God

dig van het recept, dat hij neer-
schreef.

Maar dan nu dat recept zelf, de
door hem aanbevolen therapie!

Laten wij de belijdenis van het-
geen wij hopen onwankelbaar vast-
houden! Het kan, want Hij, die be-
loofd heeft, is getrouw!

Ziehier de therapie, de enig af-
doende.

Vasthouden, dat er maar één
kans-biedende zaak in deze wereld
is en dat dat het Koninkrijk Gods
is! Vasthouden, dat dit Rijk komt!

Vasthouden, dat de aarde eens vol
zal zijn van de kennis des H. !

Vasthouden, dat eens de volken
God loven zullen, Hem loven zul-
len allemaal!

O God, laat uw christenheid de
belijdenis van hetgeen zij hopen
mag óók in deze eeuw weer vast-
grijpen en vasthouden, onwankel-
baar, en laat zij bouwen op Uw zeer
solide belofte, door Uw Heilige
Geest, amen.

***

DAN wordt onze levensstijl herbo-
ren.

Dan lopen wij weer warm. Ook
het voor Christelijke politiek.

Dan hangt de maat van onze toe-
wijding niet meer af van in het
verleden opgelopen teleurstellingen.

En evenmin van puur menselijke
verwachtingen b.v. omtrent de uit-
slag van een ophanden zijnde ver-
kiezing.

Christelijk leven is leven uit de
onvergankelijke hoop. Ook ons poli-
tieke ethos moet beheerst worden
door de belijdenis van „hetgeen wij
hopen”.

En dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In voor- en tegenspoed.

Ook in politieis!

Utrecht DS. J. PLOMP

***

Van dat is niet gering. Dat is de
overwinning van de zaak van Jezus
Christus en een nieuwe hemel en
een nieuwe aarde.

Wie deze belijdenis onwankelbaar
vasthoudt, wordt voor afval van de
levende God bewaard. Die geeft
zich reeds hier en nu aan de dienst
van Hem, die uitgetrokken is, over-
winnende en om te overwinnen.

In memoriam Prof. Dr. W. Rip

Geheel onverwachts overleed te zijnen huize in Bennekom op zondagmiddag 8 februari het lid der Eerste Kamer, Prof. Dr. Willem Rip. Wel was zijn gezondheid minder goed in de laatste jaren dan zijn robuuste gestalte zou doen vermoeden, wel trof zijn vrienden een zich van tijd tot tijd bij hem openbarende matheid, het plotseling einde van deze toch meestal zo opgewekte, van nature vriendelijke, met ieder meelevende mens, zullen weinigen hebben verwacht. Te zwaarder valt daarom de slag, te pijnlijker schrijnt de wond, te raadselachtiger gaapt de leegte, welke nooit weer zal worden gevuld.

De overledene was een der antirevolutionaire senatoren, die voor deze partij het langdurigst zitting hadden. In 1946 in de Eerste Kamer gekozen, verkreeg hij daar al spoedig een eigen plaats, werd hij beschouwd als een bijzonder deskundig man op het gebied van de landbouw — iets wat geheel in de lijn lag van de uit een boerengeslacht van de Haarlemmermeer gesproten zoon, die na zijn studie in de rechten tal van jaren eerst secretaris en vervolgens adviseur van de Christelijke Boeren- en Tuindersbond was geweest —, maar verkregen ook andere zaken, zoals 's lands economie en de eenwording van Europa nauwkeurig aandacht. De kort na de van 1952 daterende promotie in 1953 aangevangen loopbaan als bijzonder hoogleraar in Wageningen bood gelegenheid tot een meer gezette overweging der maatschappelijke vraagstukken. Juist dezer dagen kwam nog een klein geschriftje als vrucht der wetenschappelijke bezinning over „De betekenis van een normatieve maatschappijleer” van de pers.

Toch is Rip altijd kind van het platteland gebleven. Wanneer hij uren ver-
gaderd had, kreeg hij plotseling behoefte aan een korte wandeling, moest hij de vrije buitenlucht inademen. Ook de wijsheid en evenwichtigheid van

In zijn wekelijkse causerie voor de N.C.R.V. microfoon heeft Prof. Dr. I. A. Diepenhorst woorden van nagedachtenis gewijd aan Prof. Dr. W. Rip. Het desbetreffende gedeelte van zijn toespraak hebben wij hiernaast opgenomen.

staatkundige verhoudingen te beheersen. Voor de grote verleiding ook van aanvankelijk bescheiden politieke figuren zich dikwijls meester makend om macht te willen oefenen, is de gestorvene nimmer bezweken. Beter dan menig ander onderkende hij wat er aan ambitie en naijver woelt, zelfs daar waar men groter onbaatzuchtigheid verwachten zou. Hij legde zichzelf hoge maatstaven aan van innerlijke zuiverheid. Zijn voor het oog zo grote plooibaarheid hing daarmee samen. Niet de agrarische specialist, niet de ijverige op zijn studenten bijzonder gestelde hoogleraar, de man, die aan vastheid van overtuiging een zachte inborst en een nobel karakter paarde, wordt door de velen, die hem kenden, met diepe weemoed nagestaard. Het uitnemend Kamerlid, de bekwame organisator, de toegewijde aanhanger der reformatorische beginselen, de waardevolle universitaire docent, ze treden terug achter de ongekunstelde mens, de eenvoudige christen, die zonder enige geweldigheid meedeelde uit wat zijn eigenlijke rijkdom vormde. Al verbiedt de eerbied te dicht toe te treden tot het leed der onmiddellijk nabestaanden, al zal hen, gelijk zo velen, de raadselachtigheid benaauwen van een vrijmachtig God, wiens wegen hoger dan onze wegen, wiens gedachten dieper dan onze gedachten zijn, het moge voor hen in deze diepe, anders dan menselijke troost behoevende smart iets betekenen, dat hun dierbare dode zich in menig hart een eigen, een geheel enige plaats verworven heeft.

een club was het slotstuk van de bijeenkomst.

Gelderland.

Al spreekt men over het nijvere Twente, de inwoners van de provincie Gelderland mogen zeker niet minder nijver worden genoemd. Op korte termijn werd er een besturenconferentie georganiseerd. Men staat klaar voor de verkiezingsactie, maar niet minder voor een ledenwerfactie. Het actieve bestuur inspireert de Gelderse jongeren.

Utrecht.

Op de verjaardag van onze kroonprinses hield het provinciale verband van Utrecht zijn jaarvergadering. Een schitterende opkomst bewees ook hier het meeleven van de Stichtse jongeren. Voorzitter Griffioen en penningmeester Dingemans namen afscheid van het bestuur. De voorzittershamer werd overgedragen aan L. de Graaf die met algemene stemmen tot deze functie werd verkozen. Opgewekte klanken konden worden gehoord. De nieuwe clubs te Driebergen en Veenendaal werd een welkom toegeroepen. De avondvergadering droeg een toogkarakter. De heer J. van Eibergen sprak voor een talrijk gehoor (in allerijl moest nog een zaal worden bijgetrokken).

Tolsteeg-Hoograven.

Ook de hoofdstad van het Sticht is een nieuwe club rijker. In het stadsdeel Tolsteeg-Hoograven werd een Arjos opgericht, dank zij het initiatief van de nieuwe provinciale voorzitter De Graaf.

Het Gooi.

In Bussum in een lokaal naast de Wilhelminaplantsoen-kerk zal op zaterdag 21 februari a.s. de burgemeester van Hilversum, de edelachtbare heer J. J. G. Boot, voor de gezamenlijke Gooise Arjosclubs spreken over „de politieke betekenis van de jonge staat Israël en de macht van het Nederlandse politiek bestel”. De vergadering begint te 8 uur 's avonds.

Den Haag.

De pas opgerichte Arjos in de omgeving van de Petrakerk ontplooit enorme activiteiten. Zaterdagavond jl. werd er een grote forumavond belegd die door ruim honderd jongeren werd bezocht. Men zag ook nog kans een hersengymnastiek te houden en een programma-punt te aanschouwen dat stond vermeld als: „Van Groen via Bram met een overstapje naar..... Jelle”.

Loosduinen.

Diezelfde avond sprak de voorzitter van het stedelijk verband van de hofstad de jongeren van Loosduinen toe en spoorde hen aan ook op het politieke terrein de handen uit de mouwen te steken. Dat komt vast in orde!

Eindhoven.

Voor het Eindhovense Politiek Jongerencontact waren de verkiezingen ook aanleiding tot nieuwe activiteit. Een aantal jongeren zetten de politieke programma's en de doelstellingen van hun partijen uiteen. Een interessante discussie volgde; dat kan overigens ook niet anders want er is belangstelling bij de jongeren voor politieke vraagstukken.

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Fa. J. A. Bakker en Zn.

Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 — Telef. K 5157-571 — BOLSWARD

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren
en mensen.
N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

P. MOOLENAAR & ZN

SASSENHEIM
Bloembollenkwekerij en -handel
IMPORT EXPORT
Dahliaculturen — Vraagt prijs

N.V. W. J. SCHUILING'S

HANDELSONDERNEMING
BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400-3029
(na 18 uur Delden, K 5497-447)

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73a — Telefoon 444
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine
FIRMA GEBR. VAN DER SPEK
Zoetermeer Telefoon 49

J. BUIJSSE & ZN.

Smederij en
Constructiewerkplaats
ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

AANNEMERSBEDRIJF

GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijmateriaal, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
★ Hoepelmakerijen
WERKENDAM - TELEFOON 14

Fabriek van rijwielen

RIVEL en autopeds
Surhuisterveen

AL REISPLANNEN?

Taaleursussen - Gidsen - Kaarten
het gehele jaar door in voorraad bij
Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124
Voorburg

Adverteert regelmatig

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

• Oud—Samkalden

Het radiodebat tussen de professoren Oud en Samkalden over de vraag „Is de P.v.d.A. ondemocratisch?” begon met een ietwat teleurstelling voor prof. Oud. Hij koos de rechterhand van de discussieleider, prof. Van Niftrik, maar de lucifer bevond zich in diens linkerhand en dus kreeg oud-minister Samkalden het eerst het woord. De heer Oud vergist zich wel meer tussen links en rechts!

Is de P.v.d.A. ondemocratisch? Enige tijd geleden heeft de heer Van Gelder in een radiocauserie voor de C.H.U. al opgemerkt, dat de hooggeleerden het eerst eens zullen moeten worden over de betekenis en de inhoud van het begrip democratie, wij het debat niet tot vruchteloosheid gedoemd zijn. Het heeft in het radiodebat inderdaad ontbroken aan een gemeenschappelijk antwoord op de vraag: wat is democratisch en wat is ondemocratisch. Daardoor en doordat een kwestie als deze niet in drie kwartier behandeld kan worden (zelfs al smokkelt men er een paar minuten van de zang van Corrie Brokken bij) is de zaak waar het om ging niet uit de verf gekomen.

Aan prof. Oud moet de eer gegeven worden, dat hij althans een poging heeft gedaan tot een gemeenschappelijke basis te komen, door uiteen te zetten wat hij ander democratie verstaat. Hij deed dat nadat prof. Van Niftrik had opgemerkt, dat het eigenlijk wel goed zou zijn, in de vorm van een cursus te verklaren wat democratie is. Prof. Samkalden is daar onvolgende op ingegaan, nadat hij als eerste spreker de gelegenheid, die hij had om dat aspect van de zaak duidelijk te stellen, reeds geheel voorbij had laten gaan.

• Erkenning

De P.v.d.A. is door prof. Oud een gevaar voor de democratie genoemd. Dat is voor de Vara aanleiding geweest het debat te doen houden over de vraag of de P.v.d.A. ondemocratisch is. Niet geheel logisch, naar prof. Oud in de loop van het gesprek als zijn mening liet doorschemeren.

Van socialistisch standpunt gezien was het eigenlijk nog minder logisch, dat prof. Samkalden in de historie dook om aan te tonen, dat de heer Oud in het verleden bepaald niet afkerig is geweest van een verhouding tussen fractie en ministers, zoals die bij de jongste kabinetserisis aan de dag is getreden tussen de socialistische fractie en de geestverwante ministers. Van de oogst, die de heer Samkalden uit het verleden ophaalde, noemen we de kwestie-Marchant in 1935 en de houding van de liberale kamerfractie tegenover minister Stikker in 1951.

„Als de heer Oud nog steeds op het standpunt staat, dat hij bij die gebeurtenissen innam, had ik van hem meer begrip verwacht voor het standpunt van de heer Drees en de andere socialistische ministers”, verklaarde prof. Samkalden en hij voegde er aan toe, dat prof. Oud, bijkens een interview, inderdaad nog steeds op dat standpunt staat.

Deze aanpak van de zaak door de socialist Samkalden verdient de aandacht, omdat daarmee openlijk erkend wordt, dat de socialistische ministers onder druk van de kamerfractie hun koffers gepakt hebben. Het bestaan van die druk wordt verdedigd met een beroep op het feit, dat de heer Oud vroeger hetzelfde gedaan heeft. Het sprookje, dat de rechtse kamermeerderheid de socialistische ministers naar huis gestuurd heeft, is door een socialistische oud-minister uit de wereld geholpen.

• Vraagtekens

Het betoog van prof. Oud biedt ruimte te over om vraagtekens te plaatsen. Op de feiten uit zijn politieke verleden, door prof. Samkalden opgesomd, ging prof. Oud niet in. Ten aanzien van de constitutionele verhoudingen, is er vanzelfsprekend een ontwikkeling in mijn denken geweest, merkte hij op. Maar er werd aan toegevoegd: „Ik ben telkens opgekomen voor een zelfstandige regering tegenover een zelfstandig parlement”. En tenslotte zei de heer Oud: „De heer Samkalden vergist zich, als hij meent, dat ik van standpunt veranderd ben”. Helemaal duidelijk zijn deze uitspraken niet.

In elk geval is prof. Oud van mening, dat er een ontwikkeling is in de richting van een regering die lasthebster is van politieke partijen en dat de P.v.d.A. veel te veel in die richting gaat. Daarom heeft hij haar een gevaar voor de democratie genoemd.

Laster

Hoe moeilijk het is in de verkiezingsstrijd zich steeds slechts van gepaste middelen te bedienen, wordt in het bijzonder wel telkens door de Partij van de Arbeid en haar organen gedemonstreerd.

In De Maasbode lezen we daarover:

„Minister Klompé is haar verkiezingsstournee begonnen met de temperamentvolle en rechtstreekse openhartigheid, haar zo eigen. Met name het socialistische Tweede-Kamerlid De Kadt en haar voormalige ambtgenoot Hofstra heeft zij wegens hun meer dan kwalijke feitenverdraaiingen aan de kaak gesteld. Het is goed, dat de zittende ministers zo scherp stelling nemen tegen de onwaarachtige beweringen — minister Klompé aarzelde niet het woord laster te gebruiken — welke door de socialistische propaganda worden verspreid, en, helaas niet het minst door degenen, die tot voor kort gezamenlijk met hen de regeringsverantwoordelijkheid hebben gedragen.

De heer De Kadt — die tot voor kort met zijn partij nog zo graag rechts-af wilde, voordat hij door zijn partijbestuur genoopt werd om met zoveel andere socialistische het tegendeel te beweren van wat zij voor de verkiezingsstrijd zeiden — heeft kans gezien in het als serieus bedoelde maandblad „Socialisme en democratie” een lezing te geven van de jongste regeringscrisis, welke niet alleen in volstrekte tegenspraak is met de feiten, maar bovendien door die tegenspraak beschuldigingen richt zowel aan de heer Romme als aan de katholieke ministers, welke inderdaad als niet anders dan lasterlijk kunnen worden gekwalificeerd. Wij kunnen ons levendig voorstellen, dat een minister, die zijn eigen verantwoordelijkheid in geweten ernstig neemt, zich niet het zwijgen laat opleggen door de overweging, dat het „nu eenmaal verkiezingstijd is”. De insinuatie van de heer De Kadt, dat de katholieke ministers zich op de elfde december niet solidair verklaard hebben met het onaanvaardbaar van hun collega Hofstra, omdat de heer Romme hen onder persie zou hebben gezet, moet door hen gevoeld worden als een aantasting van hun goede naam. Dat dit gebeurt in een z.g. wetenschappelijk blad, maakt de zaak alleen maar ernstiger.

De socialistische propaganda neemt inderdaad steeds onfrisser vormen aan. En men kan nu wel zeggen — bv. inzake hun gedraai inzake Nieuw Guinea en de defensie, waarbij standpunten worden ingenomen, die

De 2e voorzitter van de V.V.D., mr. Van Riel, heeft gezegd, dat hij het socialisme afschuwelijk vindt. „Ik zou dat zo niet zeggen”, verklaarde prof. Oud. Hij herinnerde eraan, dat hij in de Tweede Kamer twee soorten socialisme heeft onderscheiden, n.l. het totalitaire en het democratische socialisme. Het eerste vindt hij afschuwelijk, het tweede gevaarlijk.

De P.v.d.A. acht hij onverdragelijk democratisch, maar aanvaardt men in die kring de democratie als regeerstelsel werkelijk van harte, vraagt hij zich af. De goede bedoelingen van de socialist betwist hij niet, zelfs de „weg naar de vrijheid” acht hij goedbedoeld, maar hij is er tevens van overtuigd, dat die uitloopt op de staatsslavernij. En tenslotte vraagt hij zich af of er bij de P.v.d.A. voldoende waarborg is ten aanzien van het beginsel van de democratie.

Wie de heer Oud zo hoort spreken, kan zich moeilijk onttrekken aan de indruk, dat voor hem het gevaarlijke, onverdragelijk democratische socialisme en het afschuwelijke totalitaire socialisme toch niet zo ver uit elkaar liggen. Hij had eigenlijk kunnen zeggen, dat hij het met mr. Van Riel eens was.

• Geen antwoord

Aan het eind van het gesprek consta-

UIT PERS EN PERIODIEK

soms vierkant indruisen tegen wat de socialistische ministers onder leiding van dr. Drees principieel verdedigd hebben — dat het toch maar beter is, wanneer de P.v.d.A. zoveel mogelijk stemmen aan de pacifistische socialistent onttrekt, toch moet men zich realiseren, dat door al dit gedraai het hoge goed van de waarheidsliefde wordt verkracht en daardoor de gezonde basis van onze democratie wordt uitgehold”.

Griezelig

Ook De Volkskrant wijst op hetzelfde verschijnsel:

„Het wordt met de dag moeilijker in de socialist, zoals zij nu bij deze verkiezingen opereren, nog de socialist te herkennen, die tot voor kort regeringsverantwoordelijkheid droegen. Wij wezen er al eerder op, dat de P.v.d.A. nu zonder meer kortere diensttijd eist. Toch zijn de middelen, die zij hiervoor aangeeft, maar uiterst vaag. In elk geval heeft het merendeel van de socialistische lijsttrekkers tot voor kort, als leden van het kabinet-Drees, mede-verantwoordelijkheid gedragen voor de diensttijd, zoals die nu geldt. Die mede-verantwoordelijkheid wordt onbegrijpelijk als deze socialistische oud-ministers ook toen al overtuigd waren, dat het anders kon.

Bij de behandeling van de defensiebegrotingen in de Tweede Kamer wijdde de P.v.d.A. ook luiderachtig aandacht aan de hoogte van de militaire uitgaven. Met deze uitgaven is het niet anders gesteld dan met de diensttijd. Ook hier geldt, dat natuurlijk elke partij graag verlichting van lasten zou willen. Maar evenals bij de diensttijd moeten wij ons dan tegelijk afvragen of het kan....

Een dergelijke radicale koerswijziging, vooral op dit terrein, heeft toch wel een bijzondere verklaring nodig. De P.v.d.A. denkt nu kennelijk vooral aan de haar hinderlijk volgende pacifistische socialist. Maar vooral daarom vinden wij de veranderde houding van de P.v.d.A. ten opzichte van de defensie dan ook zo'n griezelige zaak”.

Zenuwen

Natuurlijk heeft de heer Voskuil een wederwoord. In Het Vrije Volk schrijft hij:

„Wel, wel — daar staan we van te kijken.

Minister Marga Klompé en de voorzitter van de K.V.P., mr. Van Doorn, hebben te zamen en in vereniging geëist dat de P.v.d.A. excuses zal aanbieden voor de beledigingen, de K.V.P. aangedaan. Geen excuses, dan niet samen met de P.v.d.A. in een kabinet.

Het tweetal sprak in een vergadering te Amsterdam. Mej. Klompé bleek geschokt te zijn door een uitspraak van haar ex-collega, de oud-minister van Financiën Hofstra, beiden toonden zich smartelijk getroffen door een artikel van J. de Kadt in het tijdschrift Socialisme en Democratie. Mej. Klompé vond in dat artikel uitlatingen van „een leugenaar en lasteraar” en mr. Van Doorn hoopte, dat men in de P.v.d.A. de moed en ridderlijkheid zal hebben om deze uitlatingen te corrigeren.

Wat heeft Hofstra gezegd? Dat de kabinetten van de christelijke naastenliefde voor de oorlog de combinatie oud en arm hebben laten voortbestaan en dat na de oorlog socialistische ministers er een eind aan hebben gemaakt.

Wat heeft De Kadt geschreven? Dat het hele kabinet het over de belastingvoorstellen van Hofstra eens was, maar dat de K.V.P.-ministers door Romme zo sterk onder druk zijn gezet, dat ze zich losmaakten van de kabinetspolitiek. En dat het systeem-Romme, het systeem van het ontbreken van binding en verantwoordelijkheid, gevaarlijk is voor de toekomst van ons volk, gevaarlijk voor de parlementaire democratie. En voorts, dat in een overheersende positie van de K.V.P. een gevaar ligt voor de Nederlandse vrijheden.

Nou — en? De mededeling van Hofstra is het constateren van een feit. Over de vraag of een overheersende positie van de K.V.P. gevaarlijk is voor de vrijheden zijn vele discussies gevoerd, ook in r.k.-kring.

Als mej. Klompé en mr. Van Doorn zich beledigd voelen, dan moeten zij eens nagaan hoe frequent in hun eigen kringen de P.v.d.A. en het socialisme een gevaar voor ons volk en voor de democratie zijn en worden genoemd. Dan moeten zij de K.V.P.-propaganda van het beruchte manifest O 56 af eens doorlezen”.

De heer Voskuil schijnt de fractievergaderingen van de K.V.P. bij te wonen en tegenwoordig te zijn bij de gesprekken van de K.V.P.-ministers met prof. Romme. Want het is een „feit”, zo

schrijft hij dat die ministers onder druk zijn gezet.

Maar hoogst verbolgen zijn de rode heren, als gezegd wordt, dat het de Fakeldragers en de socialistische Kamerleden zijn geweest, die de socialistische ministers naar huis hebben gezonden.

En dat is toch — ondanks Voskuil's tegenspraak — een niet te loochenen feit.

Minst kwade

Als prof. Oud mocht menen, dat De Telegraaf hem nu de meest gewenste staatsman voor de komende jaren acht, dan zal het voor hem een teleurstelling geweest moeten zijn te lezen, dat Pasquino schrijft:

„Ik geef toe dat het bij deze verkiezingen meer een kwestie is van niet de beste partij te stemmen maar de minst kwade.

En wij hebben althans de verzekering dat de heer Oud in geen geval met de socialisten een coalitie wil vormen. Dit moge ogenschijnlijk een niet positieve verklaring vormen, doch het feit dat dit standpunt de heer Romme enigszins verontrust schijnt te hebben is dan toch iets positiefs”.

Zelfs dit blad moet zo dus nog schrijven, dat Oud's bekende verklaring negatief is, hetgeen ook de echte liberale dagbladen reeds eerder hadden betoogd.

Beetje gelijk

In De Gids van het C.N.V. lezen we:

„De liberale bladen klagen ach en wee over de teruggang van de Stichting van de Arbeid.

„Elseviers Weekblad” weet erbij te vertellen, dat de Stichting van de Arbeid een liberale vinding is! Een beetje gelijk heeft het blad intussen wel. Want de Stichting van de Arbeid gaf de arbeiders alléén medezeggenschap op sociaal gebied. De Sociaal-Economische Raad en de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie daarentegen gaan een stap verder. Die geven de werknemers ook medezeggenschap op economisch gebied.

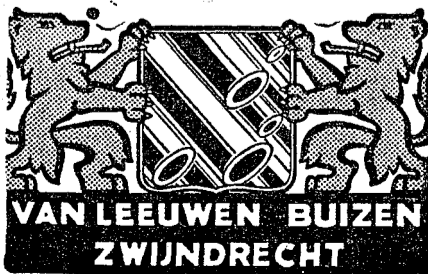
Zouden sommige liberalen dáárom zo jammeren, dat de S.E.R. langzamerhand de Stichting van de Arbeid geheel overschaduwet?”

Gelukkig, dat de V.V.D. in haar verkiezingsmanifest reeds verklaard heeft, dat zij de verworven sociale voorzichten toch een kostbaar goed voor ons volk acht.

Men zou eens mogen denken, dat de liberalen van vandaag „e geestelijke kinderen zijn van de liberalen van de vorige eeuw.

teerde prof. Van Niftrik, dat het antwoord niet panklaar was opgediend. Intelligentie staatsburgers zouden zelf hun conclusie moeten trekken. Inderdaad, maar zij hebben dan nauwelijks enig houvast aan het gevoerde gesprek, want daarin is in het geheel geen antwoord gegeven op de vraag of de P.v.d.A. ondemocratisch is.

HOUT
Van Drimmelen
ZWIJNDRECHT
TELEFOON 01850-6446

Ingwersen & Co

Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel. 32121 - 33879 - 35302
★ Plaatsen van Obligatieleningen.
★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

IEDER mens droomt zo wel eens zijn dagdromen. Die zijn anders dan nachtmerries. In een nachtmerrie zou je misschien gaan zitten tellen: vandaag is het 21 februari, morgen 22, over een week 28, over 14 dagen 7 maart — en dan is het zo 12 maart. O... en er moet nog zoveel gebeuren, zo verschrikkelijk veel... Hoe moet dat nu bij die stembus... alle andere partijen zijn zo actief...! Dat is een nachtmerrie — maar in een dagdroom zie je dat heel anders. Dan zie je in elke stad, in elk dorp van Nederland mensen bij elkaar komen. Overal zo'n man of vijf of zes. Altijd op dezelfde dag van de week en altijd op hetzelfde uur. Ze gaan iedere week weer nauwgezet na of wat er vorige week is afgesproken ook gebeurd is. Welke resultaten er bereikt zijn. En welke plannen in de komende week tot uitvoering moeten worden gebracht. Die mannen (en vrouwen) zijn de plaatselijke propagandisten van de anti-revolutionaire partij. Zij volgen het voorbeeld van Den Haag, van de top van het anti-revolutionaire propaganda-apparaat, dat iedere week op dezelfde dag en op hetzelfde uur dat hierboven geschetste programma afwerkt.

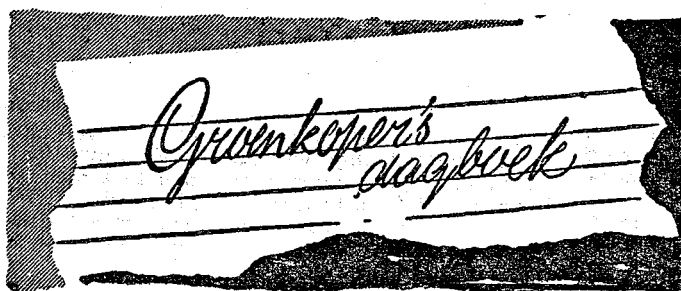
Deze week moet de folder klaar... de week moet het tweede nummer van A.R. Post klaar. En de volgende week zijn ze klaar. En soms is er iets onverwachts, een tegenslag of een onvoorzien situatie die moet worden opgevangen of waaruit voordeel kan worden geput voor de partij. Dat duurt zo anderhalf twee uur en dan gaat ieder weer zijns weegs.

Is dat werkelijk een droom? Gaat het zo niet in werkelijkheid? Draaien de propagandacommissies en de besturen der plaatselijke kiesverenigingen dan niet op volle toeren? We durven niet te zeggen dat het bij alle duizend kiesverenigingen zo gaat — maar als we de bewijsstukken van alle activiteit: brieven, convocaties, folders en wat niet al, zo voor ons zien, dan geloven we dat het in 900 van de 1000 plaatsen best loopt!

Zo moet het ook. Op de dag van de verkiezingen mag er geen man, geen vrouw meer in Nederland zijn, die naar waarheid kan zeggen: „Wat die anti-revolutionairen eigenlijk willen, weet ik niet, want ze hebben niets van zich laten zien of horen!” We zouden haast zeggen: al hebben ze maar een lucifersdoosje uit Hoogeveen in hun vingers gehad! Want daar is iemand op de gedachte gekomen lucifersdoosjes met sluitzegels te beplakken. Het aansteken van het gas of van een lucifer herinnert er dan iedere keer weer aan: A.R. — dat is lijst 3 — dat is Zijlstra! Nu is het natuurlijk niet genoeg dat men dat weet — iedere Nederlander moet weten wat die anti-revolutionairen eigenlijk willen met hun leuze „Christelijke politiek”. We hebben de indruk dat dat in Drenthe wel in orde is, De „verkiezingswaslijst” is daar weer uitgekomen en vermeldt ditmaal 39 vergaderingen in een periode van 35 dagen! Bovendien wordt de A.R. Post daar met de post verzonden, huis aan huis. We geloven niet dat in de Smalbroek-provincie nog iemand zal kunnen zeggen: We hebben het niet geweten...!

Trouwens, in Zaandam pakken ze het ook energiek aan: 20 februari een openbare vergadering, 28 februari een openbare vergadering en 4 maart weer een openbare vergadering. Plus het propagandamateriaal, het huisbezoek, de raambiljetten. Plus de organisatie voor het stemmen bij volmacht en de auto-dienst-op-stemdag-organisatie.

En dan Huizen. Daar schrijft het bestuur heel laconiek dit: „De penningmeester heeft momenteel ten gevolge van de in het afgelopen jaar gehouden verkiezingen voor provinciale staten en gemeenteraad, een schuld van plm.

9 FEBR.

Lente in de verkiezingstijd! Tegelijk met enkele schuchtere crocussen en narcissen steken de verkiezingsborden hun koppen boven de grond. Vooral dicht bij waterrijke grond, zoals b.v. de Amsterdamse grachten, kan men de verse loten aantreffen. Oud-minister Hofstra's naam prijkt met een ferme 1 en de letters P.v.d.A., op een kleurrijk paneel. Het is een vaderlands tafereel. Het vertoont niet zonder opzet de kleuren rood, wit en blauw en nog wel in de ons zo bekende volgorde. Nee, dat was vroeger niet zo. Maar vroeger is voorbij. De internationale wordt toch ook niet meer in de kringen van de P.v.d.A. gezongen! Vindt u het een merkwaardig gezicht, zo'n rood-wit-blauw bord van de P.v.d.A.? Wat dan? De Friese vlag genomen, ter ere van de heer Hofstra? Ja, ja, en professor Zijlstra dan?

10 FEBR.

Vandaag weer een nieuwe bord in de tuin der politiek ontdekt. Een borderbloem, mag ik wel zeggen. Een gele 2, met aan de zijden vervagende kleuren. Of het nu rozig verdwijnend, of verdwijnend roze of aflopend zwart was, kon ik niet goed onderscheiden. In ieder geval werd de 2 aangetast in het geel. De naam Romme staat er borg voor, dat hier een probleemstelling bedoeld wordt. Maar welke? Eerst dacht ik nog, dat professor Romme ook op lijst 1 stond. Maar dat was een vergissing. Tussen allerlei wandversieringen en gevelbeschilder-

ringen, muurplakkaten en uithangborden zag ik plotseling een geweldige 1 en daaronder de naam Karel. Aangezien professor Romme Karel met een C heet, was ik spoedig uit de droom. Al zou de zin: „er is maar één Carel Romme”, het vooral in het zuiden niet slecht doen. Ik biedt deze slagzin althans te koop aan aan onze roomse medebroeders. Ja, en dan zag ik de naam Oud onder de slagzin: „de partij, die weer wint”. „Door weer en wind”, had er ook kunnen staan, doch dat staat er niet. We moeten altijd bij mooi weer zien te stemmen, niet waar? De partij, die weer wint zou dus de V.V.D. zijn, de P.d.W.W. Doet mij denken aan die firma, die zoveel... in haar

11 FEBR.

Tot mijn spijt zag ik nog geen ontloken borden van de A.R.P. Ik ben wel gaan kijken naar dat unieke verkiezingsbiljet, met het hoofd van professor Zijlstra onder twee sinaasappelen erop, hangende (dat biljet!) (van een andere plaat), zodat boven het gelaat van Z.E. te lezen staat: „om te zoenen”. Heb ik teveel gezegd, dat dit de tijd van de crocussen in de politieke tuin is? Hoewel minister Zijlstra eerder door de N.C.R.V. dan door de K.R.O. gekust zal worden! Ik mag de man wel, die dit biljet zó heeft opgehangen. Hij wist wat arbeidsvitaminen zijn en hij gunt de bezitters van het vrouwenkiesrecht ook wat. In Engeland is het heel gewoon, dat kandidaten, die voor hun zetel vechten babies en iets grotere meis-

jes kussen. Dat is daar een van de aantrekkelijke kanten van de politiek. Bij ons gaat zo'n strijd koeler. Ik weet nog niet, wat ik zou doen als minister Klompé mij een kus op het voorhoofd drukte. Dan moet je wel sterk in je A.R.-schoenen staan!

12 FEBR.

Ik herinner mij, dat ik, zij het onregelmatig, de partijdagen in de Haarlemmermeer bezocht. Ik heb er eens een grote rede van dr. H. Colijn moeten „verslaan”, terwijl ik naast een verslaggever van het toenmalige Volk zat. Deze schreef de volgende dag een uitnemend stuk over de sfeer van die partijdag, speciaal de nadruk leggend op het zingen van de 119e psalm. Ja, ja, dat kon toen allemaal nog. In Het Volk, bedoel ik. Nu is de 42ste partijdag in H. gehouden. Mr. Biesheuvel heeft gesproken en ds. Visser te Tilburg en burgemeester Mr. Verplanke te 's-Gravendeel. Deze laatste sprak over „aantreden”. Meer heb ik er in het verslag dat ik las niet van gevonden. Ds. Visser is, meen ik, gemeenteraadslid in Tilburg. Hij is een predikant-politicus. La théologie mène à tout, heb ik eens gelezen. Of is dat van de journalistiek gezegd? Doet er ook niet toe. Persoonlijk, ik onderstreep persoonlijk, al bedoel ik het niet persoonlijk (men kan niet broederlijk genoeg zijn in de verkiezingsstrijd) persoonlijk, vind ik de combinatie predikant-politicus niet gelukkig. Maar wat wil ik? Kuyper Talma, Bavinck, Slotemaker, Zaal, Visser... Een wolk is rondom ons! Preekstoel en Parlement, ook die combinatie... Afijn, het was een goede partijdag te Hoofddorp en daarom ging het.

13 FEBR.

De K.V.P. is boos op de P.v.d.A. en zij zal na de verkiezingen niet in één kabinet met de P.v.d.A. gaan zitten als de P.v.d.A. geen excuses aanbiedt

vanwege haar niet juiste voorlichting. Dat weten we nu dus. Wat zullen wij, wat zult u, wat zal ik, doen? De heer Vermeer en zijn vrienden bewegen excuses aan te bieden aan de K.V.P.? Bewegen het boetekleed aan te trekken en het mea culpa uit te brengen? Of zullen we minister Klompé en Mr. Verdoorn aansporen hun toorn te matigen en hun eisen te laten varen? Wat moeten wij doen? Zou u het erg vinden, als de heer Romme en de zijnen besluiten na de verkiezingen niet met de P.v.d.A. in zee te gaan, noch gemengd zwemmend, noch gemengd aan de oever verkerend? Nu wij weten dat de V.V.D. ook niet met de P.v.d.A. de zee in wil, wordt het water wel erg leeg! De oud-officier van de Koninklijke Marine, de heer Schouwenaar, die voor de P.v.d.A. in de Kamer zit, wil ook al de zee niet meer op, noch in. En wat doen wij? Laat de heer Vermeer dan maar alleen baden, zou ik zeggen.

14 FEBR.

Als u dit leest scheiden u minder dan dertig dagen van de 12e maart. Er is nog veel te doen. De een, in casu de V.V.D., doet het met een cabaret, de ander doet het af met een enkele redevoering. „Dat kun je met fatsoen niet doen”, heb ik ook al eens in deze dagen gehoord. Het ligt er maar aan hoe je zo'n zin opvat. Over dat cabaret gesproken, in T... in Friesland, is dit cabaret opgetreden, waarbij de voorzitter van de samenkomst een liberale verkiezingspeech hield onder het motto: mijn speech moet u beschouwen als orgelspel vóór de preek. En toen de preek kwam dacht ieder dat het ernst was. Waarom er weinig gelachen is die avond! Maar alle gekheid op een stokje, hoe ver bent u met uw actie?

William Gruenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 5. temperatuursverhoging op het toneel; 7. zo ongeveer in het midden wordt deze Franse dame in Nederland voor wegverharding gebruikt; 8. de grootste duisternis voor de ochtendstond; 10. onwelkome disgenoot; hij eet u met huid en haar op; 11. zij varen op onbevaarbare schepen; 12. als u hier uw hand voorzet, is 't zo gebeurd; 14. een insect en 'n lam in een competitie?; 16. zij zit in de harem; 18. men slaapt nooit in deze rustplaats, hoogstens er onder; 19. vervelend door een lichaamsdeel van een jong dier?

Verticaal: 1. pas op, dit is wrak, ten slotte val je; 2. zij bestaat meer uit zout dan uit zoet water, als ze tenminste bestaat; 3. zijn rivierschepen naar deze plaats genoemd?; 4. kindergeluidjes van vogels?; 5. de taille van een paard is geneeskrachtig; 6. als het onderste stuk van de voet gestut wordt, gebeurt het ongaarne; 9. meisjesachtige graagte; 13. de kost, die voor de baat uitgaat; 15.

f 600.— Gaarne zouden we dit tekort in één keer gedekt zien. In februari zult u bezoek ontvangen van een onzer (bestuurs)leden om uw bijdrage in ontvangst te nemen. U weet wat er in de Bijbel staat van de blijmoedige geveer! De normale contributie wordt later geïnd! We hebben er helemaal geen hard hoofd in. Want een bestuurslid in Huizen heeft kans gezien in 14 dagen tijds 25 nieuwe leden voor de kiesvereniging te winnen. Bij zoveel activiteit is f 600,— schuld een peuleschil!

Nee, u behoeft geen nachtmerrie te krijgen van de komende verkiezingen. Behalve... als er in uw woonplaats nog niets aan gedaan is. Dan gaat u de dagen tellen. En dan wordt het heel hoog tijd. Het kan nog — maar dan flink aangepakt!

I. K. KLEINE-MAN

hoe je 't accent ook legt, 't blijft vervelend; 17. stoffen wijsgeer.

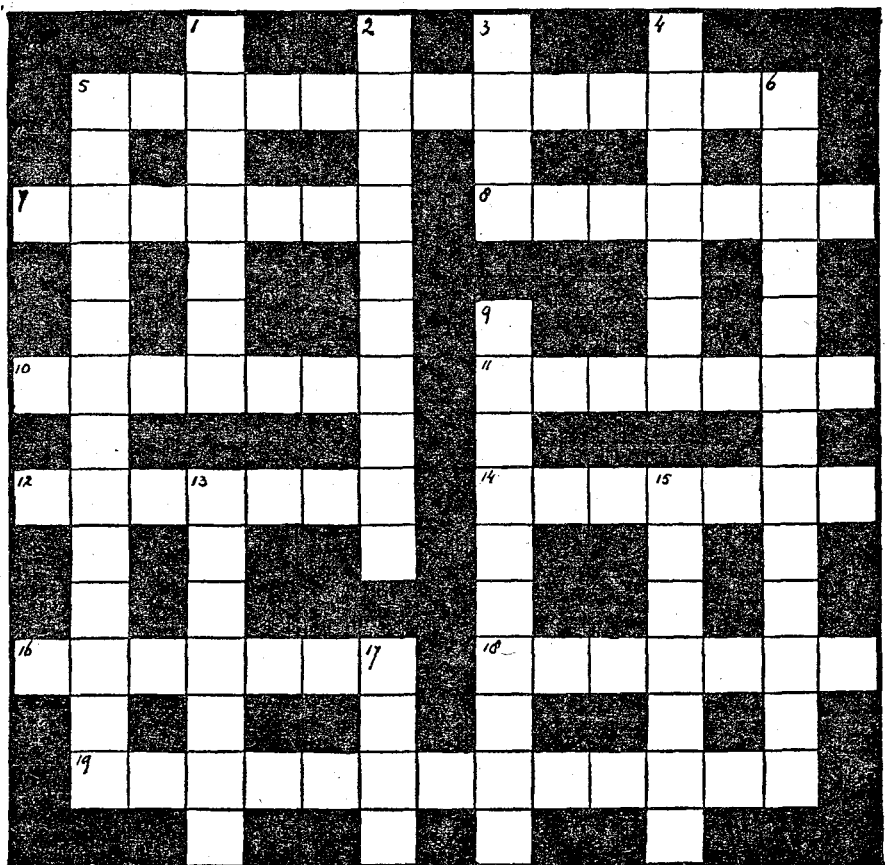
Oplossing vorige puzzel

Horizontaal:
1. spoel, 6. beest, 11. stalle, 13. kasteel, 15. to, 16. Militiades, 18. ge, 19. alp., 21. ren, 22. pen, 24. pater, 26. Bali, 27. eel, 28. dra, 29. eis, 31. leg, 32. nadeel, 34. lamoen, 36. mok, 37. Ens, 38. femels, 41. Zwette, 44. pad, 45. nop, 46. oer, 47. Ier, 49. Aken, 50. Romme, 52. anno, 53. aks, 55. nee, 57. ako, 58.

re, 59. sidderaad, 63. em., 64. sloerie, 66. salades, 68. sekte, 69. liter.

Vertikaal:

1. stollen, 2. pa, 3. olm, 4. Elim, 5. lel, 6. bad, 7. en 8. ets, 9. s.e., 10. Tegelen, 11. stage, 12. straal, 13. kaneel, 14. lenig, 17. iet, 20. Palamedes, 22. Palestina, 24. pré, 25. Ria, 28. deken, 30. smeer, 33. dom, 35 ont., 38. fakkels, 39. lor, 40. sponde, 41. zomers, 42. wee, 43. een keer, 44. paars, 48. rooms, 51. mee, 54. mirt, 56. kali, 59. sek., 60. die, 61. aal, 62. lat, 65. oe, 67. die.

Wapenschouw van A.R.-jongeren in:

GRONINGEN op vrijdag 6 maart in de Chr. Geref. kerk, W. A. Scholtenstraat en in De Harmonie; aanvang 19.30 u.

Sprekers:

Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA.
dr. J. A. H. J. S. BRUINS SLOT.
S. SILVIS.

Muzikale medewerking van een fanfarekorps.

ROTTERDAM: op zaterdag 7 maart in de Breepleinkerk aan het Breeplein en in de Rivierhal; aanvang 14.30 uur.

Sprekers:

Z.E. mr. J. VAN AARTSEN.
Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA.
mej. J. VAN LEEUWEN.

Muzikale medewerking van de Vlaardinger Nachtegaaltjes o.l.v. Koen Prins.

Orgel: Laurens van Wingerden.
De Breepleinkerk is vanaf het Centraal Station te bereiken met bus 52 en tramlijn 3.

AMSTERDAM: op maandag 9 maart in de Woestduinkerker a. d. Woestduinstraat en in Krasnapolsky; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

Z.E. mr. J. VAN AARTSEN.
Z.E. prof. dr. J. ZIJLSTRA.
ds. H. S. J. KALF, Ned. Herv. predikant.
S. SILVIS, voorzitter A.R.J.O.S.
Orgel: Herman Nieland.
De Woestduinkerker is te bereiken

vanaf het Centraal Station met tramlijn 2, daarna plm. 7 min. lopen; vanaf station Sloterdijk met bus F; uit de richting Sloten en Badhoevedorp met bus G en uit de richting Aalsmeer en Amstelveen met de bussen van Maarsse en Kroon.

ARNHEM: op dinsdag 10 maart in restaurant ROYAL, Willemsplein; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

J. SMALLENBROEK, lid Tweede Kamer.
S. SILVIS, voorzitter A.R.J.O.S.

Muzikale medewerking van het zangkoor LAUS DEO, o.l.v. dhr. W. v. d. Hof.
Het Willemsplein is plm. 5 min. lopen vanaf het Station.

ZWOLLE: op dinsdag 10 maart in de schouwburg Odeon, Blijmarkt; aanvang te 19.45 uur.

Sprekers:

mr. B. W. BIESHEUVEL, Lid Tweede Kamer.
mr. C. BOERTIEN, hoofdbestuurslid A.R.J.O.S.

ARJOS

verkiezingsvergaderingen

HOOGVEEN: zaterdag 21 februari 1959 in zaal ROYAL op het marktterrein, aanvang 14 uur.

Sprekers: mr. B. W. Biesheuvel, ds. P. A. A. Klusener, Ned. Herv. predikant.

ZUTPHEN: vrijdag 27 februari 1959 in „Ons Huis” Zaadmarkt; aanvang 19.45 uur.

Sprekers: Eerw. Heer D. J. Klein Onstenk, Ned. Herv. hulp-prediker.
S. Silvis, voorz. ARJOS.

NIJVERDAL: zaterdag 28 februari 1959 in Gebouw Christelijke Belangen, aanvang 14.45 uur.

Sprekers: prof. mr. I. A. Diepenhorst, R. Gosker te Zwolle.

VLAARDINGEN: zaterdag 28 februari 1959 in de Stadsgehoorzaal; aanvang 14.45 uur.

Sprekers: drs. C. P. Hazenbosch, mej. J. van Leeuwen, vice-presidente ARJOS.

AMERSFOORT: zaterdag 3 maart 1959 in de Bergkerk, dr. Abr. Kuyperlaan; aanvang 15 uur.

Sprekers: dr. J. Schouten, Ere-voorzitter Centraal Comité, T. Hopman te Gouda.

's-GRAVENHAGE: dinsdag 3 maart 1959 in „Amicitia”. Westeinde; aanvang 20 uur.

Sprekers: dr. J. van Baal, Oud Gouverneur Ned. Nieuw-Guinea.
S. Silvis, voorz. ARJOS.

's-HERTOGENBOSCH: vrijdag 6 maart 1959 in het Oranjehotel; aanvang 20 uur.

Sprekers: drs. C. P. Hazenbosch, T. Hopman te Gouda.

Verkiezingsfolders

Bij het secretariaat van de Arjos zijn nog strooibiljetten, formaat 10 x 14 cm, voor de verspreiding beschikbaar. Deze kunnen per briefkaart worden aangevraagd. De toezending geschiedt kosteloos. Arjosleden steek de hoofden bij elkaar en organiseer een gezamenlijke actie. Op deze wijze kan iedereen een steentje bijdragen.

Wanneer men nog meer wil doen dan zal elke kiesverenigingssecretaris blij zijn met een aanbod om hem te helpen.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen
TELEFOON 2725 (of 3100)

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten.
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564
Tel. 221444 - 4 lijnen
Tel. 221448 - convensie-afd.
Effectenbeurs Nis 8 Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

MAAGLIJDERS,
tob toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

aan de Importeurs: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55a-c
Nwe Binnenweg 400 ROTTERDAM

GELDERLAND

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

DE SPECIAALZAAK VOOR
MANTELS - REGENMANTELS
JAPONNEN - TRICOTPAKJES
BLOUSES - ROKKEN

Modehuis De Windt

Nudestraat 16 - Telefoon 3102 - Wageningen
Gediplomeerd bontspecialist

Wij hebben steeds een ruime sortering in alle soorten

ondergoederen en pyama's

Volledig kleinvak.

kousen en sokken

Mag. „'t Hoekje" FA TABAK
AMSTERDAMSEWEG 121
TELEFOON 26957

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08330 - 8050

WASSEN - STOMEN

Steeds gaarne tot uw dienst

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

MELISSEN'S

ASSURANTIE HYPOTHEEKANTOOR EN
WONINGBUREAU

opgericht 1923

EDE - GROTESTRAAT 119 - TEL. No. 8766

Credieten, Bedrijfs-financieringen. Aan- en verkoop van vaste goederen

SCHIEDAM

V
E
R
F

VAKKUNDIGE VOORLICHTING
EN KLEURADVIEZEN

**PRISMA VERF
SCHIEDAM**

KORTE DAM 7 - TEL. 65044
BROERSVEST 5 - TEL. 63956

V
E
R
F

LEIDEN

Kleding naar maat

J. BLOK & ZOON

Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

PRONONCE

Leiden: Breestr. 65
Tel. 21800
Oegstgeest: Geversstraat 41
Tel. 23917

C. Th. Breebaart & Zn.

MARE 92 - LEIDEN - TELEFOON 25424
(Gevestigd 1886)

Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten

Onder garantie van kwaliteit.

Vraagt U eens vrijblijvend persoonlijk bezoek aan!

BOOMPJES
oude jenever
FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

Op 1 april vangt in ons ziekenhuis aan de nieuwe

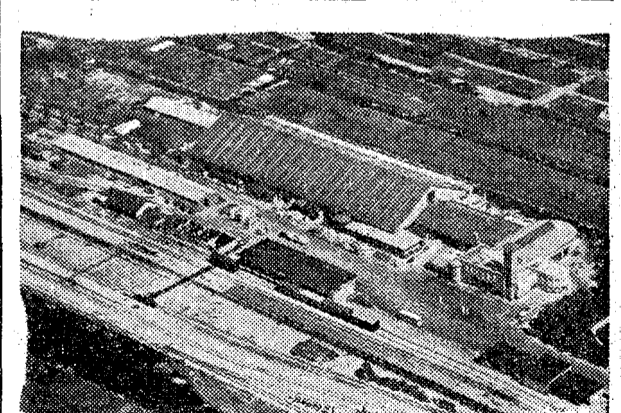

kursus voor leerling-verpleegster

Inschrijving voor deze cursus staat open voor meisjes van 18 jaar en ouder (van Prot. Christelijke beginselen) met een behoorlijke algemene ontwikkeling (M.U.L.O. of daarmee gelijkstaande opleiding).
Landelijke salarisregeling. Ruime tegemoetkoming in aanschaf dienstkleding. Tweemaal per maand vergoeding reiskosten naar het ouderlijk huis, voor zover deze kosten een bedrag van f 2.50 te boven gaan.
Sollicitaties en verzoeken om nadere inlichtingen te richten aan de Directrice van het Diaconessenhuis, Parklaan 95a te

eindhoven

* Het is ook mogelijk zich nu reeds op te geven voor de cursus, die in september a.s. begint.

- ★ INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
- ★ TRUCKMIXERS
- ★ MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK

N.V. MULDER'S
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP - Telefoon 01727-2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

Geeft dit blad door

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

LOFZANG OP DE LIBERALEN...

TOEN de heer Oud zestig jaar werd, was hij lid van de P.v.d.A., de socialistische partij van na de oorlog, door hem mede opgericht. Later sloot hij zich aan bij de liberalen. En nu is het, alsof hij op zijn oude dag tegenover die liberalen wat heeft goed te maken. Hij blaást tegen het socialisme en hij zingt als heldentenor de ene aria na de andere tot lof van de liberalen in heden en verleden. Een extra voorstelling gaf hij in Maastricht.

Nu is daar inderdaad enige reden voor. Het roomse Maastricht heeft in 1853 Thorbecke weer in de Kamer gebracht, toen het liberale ministerie was weggespoeld door de aprilbeweging. De protestanten waren verontrust, omdat de Paus de bisschoppelijke hiërarchie in Nederland herstelde en geprikkeld, door de wijze, waarop de Paus het had gedaan. Het protestantse volk vermoedde een soort samenspel tussen Rome en het liberale ministerie en het volk wendde zich tot de Koning. Koning Willem III was niet bereid, aan het verontruste volk slechts te antwoorden, wat Thorbecke hem op een briefje gaf, maar greep de kans, om zich van het liberale ministerie te ontdoen. En..... het Roomse Maastricht bracht Thorbecke in de Kamer. Er was dus een historische aanleiding voor de speciale voorstelling, die de heer Oud in Maastricht heeft gegeven.

Het Roomse Zuiden

DE liberalen hebben inderdaad van 1848 met het roomse zuiden samengewerkt. Maar dat zuiden leek toen sterk op België. Een boerenbevolking, trouw aan de kerk en eerbiedig jegens de pastoor. Maar een deftiger bevolking, die in sterke mate „liberaliseerde”. Daar was de pastoor soms de gast, die er tussen genomen moest worden. Daar heersten liberale, kritische, soms wat hautaine opvattingen ten opzichte van de kerkelijke vroomheid. Wanneer Noord-Brabant en Limburg in 1830 bij België waren gekomen, dan zou waarschijnlijk de liberale Belgische partij er een behoorlijke aanhang hebben gekregen. Maar het is in het roomse zuiden anders gelopen. Vooral na 1870 zijn de liberaal-gezinde Kamer- en Statenleden opgeruimd. Voortaan kwamen alleen die leden van het Brabantse en Limburgse patriciaat in aanmerking in de politiek, die bewezen, dat zij ernst maakten met de kerk. Er is een merkwaardige omkering in het zuiden gekomen. Het meest valt dat op, als men het Nederlandse mijngebied vergelijkt met b.v. de Borinage en het bekken van Luik. Over de grens allerlei radicalisme en vijandschap jegens de kerk; een scherpe scheiding tussen clericalen enerzijds en liberalen en socialisten anderzijds.

Binnen onze grenzen een volk, dat zich als volk sterk verbonden weet met de r.k.-kerk. Ginds meestal lege of halflege, soms vervallen kerken. Hier stampvolle kerken, terwijl er telkens nieuwe worden bijgebouwd. Zoals in de noordelijke provincies het liberalisme de nek heeft gebroken door het opkomen van de kleine luyden, die zich trouw betoonden aan de gereformeerde gezindte, zo is in het zuiden het liberalisme zijn invloed kwijt geraakt, doordat Brabant en Limburg zich lieten leiden door de bisschoppen.

Maar er is ook verschil.

In het noorden wonen nog de nakomelingen van de oude liberale machthebbers en ze zijn nog van dezelfde vrijzinnige geest, bij de V.V.D. of bij de P.v.d.A. In het zuiden hebben de oude patricische families zich geconformeerd aan de r.k.-kerk en men moet afdalen tot het boek als Dokter Vlimmen, om nog een vertegenwoordiger van het oude liberale Brabant te ontmoeten.

Daarom moest de heer Oud een eeuw terug gaan, om een goed aanknopingspunt te vinden voor zijn liberale lofzangen in Maastricht.

Wandeling door een eeuw

HET is meer dan een eeuw geleden, dat het roomse Maastricht Thorbecke in de Tweede Kamer bracht.

Toen de paus officieel een aantal liberale beginselen had verworpen en de liberalen in Nederland het liberale bewind van Italiaanse vrijmetselaars bleken te bewonderen, dat met geweld een eind maakte aan de kerkelijke staat, zodat de paus de gevangene werd van het vaticaan; toen de r.k. bisschoppen in Nederland zich in een mandement keerden tegen de openbare godsdienstloze school, toen was het uit tussen de roomsen en de liberalen.

De r.k.-kamerleden zochten toenadering tot de conservatieven. Omstreeks 1880 scheen een nieuwe combinatie, de rooms-conservatieve combinatie in de maak te zijn. Maar de conservatieven werden eenvoudig weggestemd uit de politiek en Rome kwam door de schoolstrijd in contact met de anti-revolutionairen. De coalitie kwam tot stand. Zij werd een machtig middel, om een eind te maken aan de liberale onderdrukking in Nederland en heeft daardoor historische betekenis in nationale zin.

Na de tweede wereldoorlog bleken de socialisten aan de beurt te zijn als partners van Rome. Het werd de tijd van Beel en Drees, Romme en Van der Goe. Met de liberaal Stikker als medewerker in de rooms-rode combinatie, die haar eigen historische betekenis heeft, in de overdracht van 80 miljoen mensen aan het regime van Soekarno.

Het zou geen wonder zijn, als de heer Oud naar Maastricht was gegaan, om de K.V.P. te zeggen, dat de liberalen eerlijk nu weer aan de beurt zijn.

Inplaats daarvan heeft hij Romme aangevallen en de lof der liberalen gezongen.

De liberalen en de schoolstrijd

DIE lofzang van de heer Oud kreeg een vreemde klank, toen hij zich verstoutte om de liberalen te prijzen vanwege hun verdiensten voor de bijzondere school.

Wij weten niet, of Maastricht daarvan heeft opgekeken. De r.k. in het zuiden weten niet zoveel van de schoolstrijd af. Daarom heeft het Friesch Dagblad de heer Oud uitgedaagd, om eens in Leeuwarden te komen spreken over de liberale verdiensten voor de christelijke school.

Natuurlijk met ruime gelegenheid tot

Oud: Ik stel U voor de oude liberale baker. Sedert een eeuw zó zorgzaam geweest voor Rome, voor bijzondere scholen, voor arbeiders... eh... voor iedereen.

debat. Alleen zal een eventuele debater het dan moeilijk hebben. Want de liberale tirannie ten opzichte van de christelijke school is zo langdurig geweest en zo onverbiddelijk, en de historie is 80 jaren lang zó gevuld met voorbeelden van felle, liberale onverdraagzaamheid, dat het moeilijk is, het in één overzicht samen te vatten en af te ronden. Men moet een heel boek schrijven, om aan die liberale onverdraagzaamheid historisch recht te doen wedervaren.

Niettemin vertelde de heer Oud, dat de liberalen grote verdiensten hadden voor het bijzonder onderwijs. Hij vertelde het in Maastricht.

Cort van der Linden

NATUURLIJK beriep de heer Oud zich op Cort van der Linden, die een groot aandeel heeft gehad in de totstandkoming van de pacificatie van 1917. In 1912 publiceerde Cort van der Linden met andere liberalen een nota tegen de plannen van minister Heemskerk inzake grondwetsherziening. Van financiële gelijkstelling, gewaarborgd in de grondwet, wilde toen noch de heer Cort van der Linden, noch een der andere liberale politici iets weten. En zij gaven daarmee het wachtwoord uit voor een strijd tegen het ministerie Heemskerk, dat in 1913 door de innige samenwerking tussen liberalen en socialistten ten val kwam. De innigheid van die samenwerking lag in de gemeenschappelijke afkeer van de christelijke school. De openbare onderwijzers waren de liberale en socialistische ijverars.

Er kwam een extra-parlementair kabinet Cort van der Linden, en dat bracht een pacificatie, beperkt tot de lagere school. Dit optreden van Cort van der Linden, geheel afwijkend van de tot 1913 gevolgde liberale politiek, heeft inderdaad historische betekenis. Met name, doordat de linkerzijde het

• Vervolg op pag. 3

De A.R.P. in klank en beeld

Radio

DINSDAG 10 MAART van 21.15—21.30 uur in het programma van de A.V.R.O.
Dr. J. SCHOUTEN richt een oproep tot het gehele volk.

Televisie

MAANDAG 2 MAART van 20.00—20.07 uur:
Drs. C. P. HAZENBOSCH en Mr. W. R van der SLUIS over: „Zo zien wij het”
ZATERDAG 5 MAART van 20.27—20.34 uur geeft Prof. Dr. J. ZIJLSTRA een „politieke rondblik”.

Houdt U zelf en het Centraal Comité

OP DE HOOGTE

DE laatste 12 dagen vóór de verkiezingen zijn thans aangebroken. Dagen waarin nog van alles kan gebeuren. Hiermee doelen we op datgene wat de tegenstanders plotseling te berde kunnen brengen — over ons, tegen ons en dan natuurlijk graag **zonder ons!** Mensen hebben in een (twist)gesprek vaak graag het laatste woord. Partijen in verkiezingstijd eveneens. Reeds nu valt het op, dat vooral in sommige regionale en plaatselijke verkiezingslectuur dingen worden geschreven, die te zot zijn om los te lopen. Maar ze worden dan toch maar gesproken of geschreven en ze oefenen hun invloed uit op velen...

Wij weten natuurlijk niet waar en wanneer vergaderingen van tegenstanders worden gehouden. Daarmee is men regionaal en plaatselijk beter op de hoogte. Daarom geven wij de besturen van de K.V.'s, Statencentrales en Kamercentrales in overweging om na te gaan of het aanbeveling verdient dat één of meer van hun mensen, die vergadering (als ze daartoe in staat zijn) als eventuele debaters bijwonen. Natuurlijk kunnen deze personen niet van te voren door ons bureau geïnstrueerd worden. Dat is „technisch” onmogelijk. Doch ze kennen als het goed is de A.R. (verkiezings) literatuur en kunnen op het gepaste ogenblik een gepast (weer)woord te berde brengen. Laat men dit in de bestuurskring eens bekijken en daartoe geschikte en bekwaame personen uitnodigen en aanmoedigen.

Voorts: In de brievenbus van het Centraal Comité komen folders van andere partijen dikwijls juist niet terecht. Dat is begrijpelijk, gezien het naambord op onze deur..... Bovendien vertellen 4 forse verkiezingsaffiches aan onze gevel hoe wij er over denken (Is dat bij U ook al het geval?)

Daarom een dringend verzoek: Stuur ons het verkiezingsmateriaal toe, dat U ontvangt. Vooral de plaatselijke en regionale folders niet te vergeten. Wij doen daar wel iets mee. Onze sprekers ook. (Als we hun tenminste tijdig iets kunnen toezenden).

We kunnen natuurlijk niet alle „inzenders” in een persoonlijk briefje gaan bedanken. Dat is hun bedoeling ook niet. Maar dat we voor die bijdragen aan onze informatie dankbaar zijn, staat vast.

HET RAAMBILJET, UW NAAM- KAARTJE.

DIT opschrift lezen we op een rondschrift van de A.R.-kiesvereniging te Sneek. Dit is juist. Je zou zelfs kunnen zeggen: Uw raambiljet is Uw **getuigenis**. Laten we die waarde van het raambiljet niet vergeten in deze dagen! Kleur bekennen is meer dan ooit geboden. Laat men alom onder de indruk komen, ook van het aantal A.R. getuigenissen in deze vorm. Zij vormen samen een indrukwekkende A.R.-boodschap. Reizende per trein of auto komt men daar hier en ginds bepaald van onder de indruk. Op sommige punten in Amsterdam en andere steden doen ze het goed, die „kop-Zijlstra” en het „cijferbiljet”. Op andere plaatsen is het weer net of er geen A.R.P. bestaat. Dacht U dat 't rijdende door steden en dorpen geen indruk maakte, steeds weer op lijst 3 te „stuiten”?

Daarom zijn we blij nog over een aardig voorraadtje te beschikken. Bestel ze gerust als U meer nodig heeft. Laat tegen 12 maart iedereen zeggen: die A.R. is in prima vorm present.

ALLEN AAN DE SLAG

WE hebben de stellige indruk dat men allerwege intensief aan de slag is. Dat is een belangrijk ding in deze actie, want elk persoonlijk gesprek over de politiek heeft thans een dubbele waarde. Duizenden en duizenden lopen er nog rond, die bezig zijn zich een mening te vormen over hun daad op 12 maart. Rondt deze gedachten voor hen af door hen op de noodzaak van een weloverwogen goede keuze te wijzen. Hoe gekker de tegenstanders het in hun papieren en mondelinge propaganda maken, hoe..... gemakkelijker U het krijgt, om al deze onzin met een kort doch overtuigend antwoord te weerleggen. Dat laatste stootje hebben die duizenden dan ook des te meer nodig. En dat stootje in de goede richting moet een hen vertrouwde persoon

doen. Die persoon bent U! En..... als U voor een goede uitslag op 12 maart bidt, werk U er ook voor!

OOK WEERT

IN onze vorige rubriek riepen we enige nieuwe kiesverenigingen een hartelijk welkom toe. Uit dat rijtje namen was Weert helaas weggelaten. En toch zijn we blij, dat de „moeder-k.v.” te Roermond haar zoveelste dochter op 9 februari zelfstandig zag worden. We wensden het bestuur, waaronder we vooral ook denken aan de huidige penningmeester, de heer Brandsma, die veel aan dit resultaat bijdroeg door zijn onvermoeide activiteit, veel zegen op zijn werk toe.

DRENTHE HEEFT WEER DE PRIMEUR

BEHALVE het huldigen van zijn 50-jarige voorzitter, de heer J. Smallembroek, heeft het Provinciaal Comité Drenthe op zijn „deputaten vergadering” van 21 februari te Hoogeveen ook weer de primeur in de wacht gesleept door als eerste P. C. het jaarverslag 1958 vast te stellen. We ontvingen dit alleszins lezenswaardige stuk, tegelijk met het verslag van de propaganda-actie Statenverkiezingen 1958, alsmede een uitnemende adreslijst. Het klinkt zo gemakkelijk als men zegt dat ook het gewone werk van de partij-organen doorgang moet vinden. Maar een pluim aan het adres van de heren Hollebeek Brouwer en Harms is toch niet misplaatst. Dank zij hun arbeid staat A.R.-Drenthe mee vooraan.

VAN HET WERF-FRONT

DITMAAL ook daarover weer goed nieuws. We noemen slechts Vlissingen dat 9 nieuwe leden meldde. En dan Hoogvliet dat met 41 uit de bus kwam. Wij nemen - op goede gronden - aan dat de werfactiviteit elders onverdroten doorgang vindt.

TWEE GOEDE BROCHURES

ONZE brochure-lijst is met 2 goede publicaties uitgebreid. Beide zijn het studies van het College van Advies. Een korte samenvatting van de inhoud is opgenomen op pag. 5 van dit nummer. U vindt ze voortaan als: o. 121: Rapport inzake Humanistische Geestelijke verzorging (prijs 70 cent; 47 pagina's). No. 120: Rapport inzake de Huisvesting van Bejaarden (prijs 40 cent, 23 pagina's).

TELEFOON-NIEUWS

MET ingang van 1 MAART 1959 wordt het telefoonnummer van het Centraal Comité (no. 115935) gewijzigd in 631023 (het nummer 112138 blijft gelijk).

De Dr. Abraham Kuiperstichting ziet op die datum zijn no. 115937 veranderd in 631029. Denkt U er even aan?

Het voorbeeld van Christus

HET is een droevig verschijnsel, dat de volksofinie ongunstig denkt over de zorg, die volwassen kinderen betonen aan hun oude, hulpbehoevende ouders. Die volksofinie was vroeger zelfs doorgedrongen in de leesboekjes op de lagere school. Daar lazen de kinderen de conclusie, dat 'n arme vader eerder met vreugd zes kinderen groot brengt, dan dat zes rijke kinderen hem koesteren in de nood. Onze wetgeving kent de alimentatieplicht. Welgestelde kinderen kunnen dus worden gedwongen, voor hun ouders te zorgen. Vroeger was de verplichting uitgebreider: zij strekte zich over een wijder familiekring uit. Maar zij is ingekort en beperkt. Voor de kinderen is die verplichting jegens de ouders wel gebleven, al vond de socialistische minister van justitie, dat zij op den duur helemaal moest verdwijnen. In een moderne maatschappij past zij niet meer. Maar de tijd is er nog niet helemaal rijp voor. De tijd komt, dat de „gemeenschap” voor alle oude en hulpbehoevende mensen zorgt en dat de kinderen er niet meer mee van doen behoeven te hebben krachtens de wet. In de socialistische pers wordt herhaaldelijk tegen deze wettelijke verplichting geschreven, omdat zij de verhouding tussen ouders en kinderen kan bederven.

De antirevolutionairen hebben er altijd met kracht aan vastgehouden, dat de kinderen verplichtingen hebben jegens hun oude en hulpbehoevende ouders en dat die verplichtingen in deze zondige wereld ook moeten worden verankerd in de wet.

HET College van Advies der A.R. partij heeft een rapport gepubliceerd inzake de Huisvesting van Bejaarden. Dat is een ernstig vraagstuk. Hier ligt een grote nationale verplichting. Volgens schattingen van het Centraal Bureau voor de Statistiek zullen er over twee jaar meer dan een miljoen Nederlanders zijn van 65 jaar en ouder en twintig jaar later zal het 1½ miljoen zijn. Van deze bejaarden is meer dan 10% hulpbehoevend en moet worden verpleegd. Er zal heel wat moeten gebeuren, om deze ouden van dagen een goed tehuis te kunnen bieden. Maar het College van Advies heeft in zijn rapport een ernstig en ontroerend gedeelte opgenomen over de plicht van de kinderen.

Het aarzelt niet, daarbij te wijzen op het voorbeeld van de Heiland. Toen Hij aan het kruis hing, heeft Hij voor Zijn moeder gezorgd. Hij heeft Johannes opgedragen, voor haar te zorgen. „Vrouw, zie uw zoon.” „Zie uw moeder!”

Daarmee heeft Hij door Zijn aangrijpend voorbeeld, door Zijn zorg voor Zijn moeder, ons voor altijd een exempel nagelaten. Trouwens, tijdens Zijn omwandeling hier op aarde heeft Hij ook over deze dingen gesproken. Bij de Joden werd de verplichting, om voor de ouders te zorgen, wel erkend. Maar er waren Joden, die onder vroom schijnende motieven probeerden, zich van die verplichting te ontslaan. Zij zeiden tegen vader en moeder: het is korban, wat u van mij zou ten goede komen. Dat wil zeggen: het is voor u wel jammer, maar de tempel gaat voor. Wat we U zouden geven, dat heeft al een andere bestemming. Wij hebben het aan de Here beloofd, het is een offergave. En dus hebben we helaas niets meer voor u. De Here Jezus bestraft zulk een schijnvroomheid.

En de Apostel Paulus voorspelt, dat in de „laatste dagen”, als de zonde in de wereld al meer de overhand zal nemen, ook de natuurlijke liefde zal verdwijnen. Maar als Maleachi het komende heil beschrijft, dan zegt hij ook, dat de profet Elia, die voor het aangezicht des Heren gaat, het hart der vaderen zal terugvoeren tot de kinderen en het hart der kinderen tot hun vaderen.

WAAR het Evangelie het leven van het volk leidt, daar is de band tussen ouders en kinderen sterk. En die band spreekt niet alleen van liefdevolle gevoelens, maar ook van heilige plichten.

Dat is het schone van het rapport, dat aanleiding is tot dit artikel. Het handelt niet alleen over grootscheepse voorzieningen, die noodzakelijk worden. Het handelt over de plicht die blijft. Het legt er de nadruk op, dat ook als ons volk zorgt voor de tehuizen voor hulpbehoevende ouden van dagen, de plicht van de kinderen blijft. De ouden moeten niet maar een aparte gemeenschap vormen in een goed tehuis in een rustige omgeving. Zij moeten ouders blijven. Dat wil zeggen, dat hun kinderen verplichtingen behouden. Dat ouders en kinderen een eenheid blijven, waarin liefde en plicht op stoffelijk en geestelijk terrein harmonisch tot uitdrukking komen.

En het getuigenis, het Christelijk getuigenis van dit rapport wijst heen naar het voorbeeld van Christus.

* * * Jonge vriendenhand

In een strijdperiode als deze is men voor hulp van vriendenkant geboden dubbel dankbaar. In vele bevriende organen is reeds menige lans voor het goed recht van de Christelijke politiek gebroken. Wij herinnerden onlangs nog aan zeer waardevolle bijdragen in het blad van de Christelijke middenstanders „Ons Vrije Bedrijf”. Dat dit goed recht van de Anti-Revolutionaire zaak thans ook de jeugd op het hart gebonden is, verheugt onze partij bijzonder. Niet dat wij dit medeleven van de leiding van die jongeren niet verwacht zouden hebben. Maar tussen „zeggen” en „doen” ligt soms zo het een en het ander. Welnu die daad is gesteld door „Jong Gereformeerd” dat een politiek nummer uitgaaf, waarin naast een bezielende Ds. G. N. Lammens ook mejuffrouw Jenny Omvlee, Dr. Bruins Slot en o.a. de heren B. van Kaam, G. A. Kieft en H. D. W. Boven aan het woord komen. Na lezing van dat nummer van „Jong Gereformeerd” weet men, dat het zin heeft als jongeren de door Ds. Lammens genoemde actie-mogelijkheden tot werkelijkheid te maken. Behalve het bespreken van politieke vragen en het organiseren, alsmede het bezoeken van (verkiezings) samenkomsten, noemt Ds Lammens als waardevolle acties: het rondbrengen van raambiljetten en andere medewerking

aan de propaganda. De bondsvoorzitter zegt tenslotte tot de zijnen: Kort om: bied aan de christelijke kiesvereniging als vereniging je diensten aan. Juist nu zijn wij met dit woord blij, want juist nu komt het er op aan te bewijzen dat een grote daadwerkelijke toewijding juist van deze jongeren alom respect zal afdwingen. Het bewijs van die toewijding en dadendrang is op zich zelf al minstens zo belangrijk als de daad zelf.

Wij rekenen er op dat de besturen van onze kiesverenigingen niet rustig zullen afwachten wat onze jonge bondgenoten van Ds. Lammens' woorden waar gaan maken. Spontaan aangeboden hulp moet ook spontaan gezocht worden!

„Jong Gereformeerd” heeft onze partij zeer aan zich verplicht door in dit nummer de trom op overtuigende wijze te roeren.

De sluitzegels kosten slechts 1 cent per stuk. Ze zijn gebundeld in pakjes van 500 exemplaren. Bestellingen moeten worden gericht aan het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 in Den Haag.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide. Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage: Telef. K 1700-631023 en 112138. VOOR ADVERTENTIEIS: Botenmakersstr. 45, Zaandam. Tel. K 2980-63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar LOSSE VERKOOP f 0,20.

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw - Giessendam - Telefoon 62

Wij luisterden

mee

• Wat willen jong en oud?

Mr. Van Riel, de ondervoorzitter van de V.V.D. heeft onder het motto „Jong stemt Oud” een gesprek met enkele jongeren gevoerd om de luisteraars te laten horen, waarom deze jongeren op Oud zullen stemmen.

Een enkele uitspraak uit dit radiogesprek: Prof. Oud was niet opportunistisch, maar principieel toen hij verklaarde, niet met de socialisten in een kabinet willen zitten.

Zelfs voor jongeren is dit een verbazingwekkende uitspraak. Want ook al heeft men als jongere slechts een gedeelte van de politieke loopbaan van de heer Oud meegemaakt, dan kan men weten hoe „principieel” zijn houding tegenover het socialisme is. Daarvoor behoeft men slechts in de parlementaire geschiedenis van na 1945 te kijken.

Met veel nadruk verklaarde mr. Van Riel in dit gesprek, dat het de liberalen waren, die het eerst sociale maatregelen in het program hebben opgenomen en dat de liberalen er nu graag verder nog wat aan zullen doen.

Hoe denkt u daarover, vroeg hij aan een van de jongeren.

Wel, die jongere dacht er anders over. Hij vond dat het probleem van de sociale maatregelen belangrijk geweest is, maar het nu niet meer is. Nu gaat het erom ieder volledige kansen tot zelfstandige ontplooiing te geven.

En hoe denkt u, dat mr. Van Riel daarop reageerde? Met evenveel nadruk als waarmee hij haar gelanceerd had, liet hij de „sociale paragraaf” weer vallen met de woorden: Ik ben blij, dat u me hebt tegengesproken, ik ben het helemaal met u eens.

Als het over de liberalen gaat, of het nu Oud is of dat het jongeren zijn, blijven we altijd zitten met de vraag: wat willen ze eigenlijk?

• Snippenhagel

De heer Algra heeft onlangs in een van de a.r. radiouitzendingen duidelijke taal gesproken over de bewapening. Aan een man, die tegen een beer gaat vechten, geef je geen buks met snippenhagel. Er zijn mensen, die nu militaire weerloosheid bepleiten; een deel van de socialistische fractie doet dat. Deze mensen willen wel een krijgsmacht, die zich teweer moet stellen als de nood aan de man komt. Maar die krijgsmacht mag niet voldoende bewapend zijn, het moet een krijgsmacht zijn zonder atoombom.

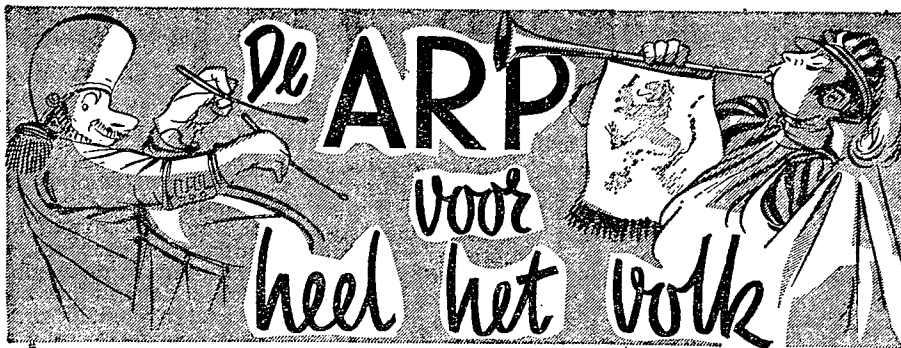
Men zegt wel eens, aldus de heer Algra, dat de a.r. militaristisch zijn. Dat is een dooddoener. Wat wij willen is: geen buks met snippenhagel tegen een beer!

• Halve vertoning

De televisiekijkers krijgen nu ook hun deel van de politiek. Zaterdag jl. kregen zij oud-minister Vondeling te zien en te horen. Waarom eigenlijk, hebben we ons afgevraagd. De heer Vondeling wist nl. niets anders te doen dan te herhalen wat hij onlangs in een vergadering in het Noorden van het land heeft gezegd. Hij noemde toen het industrialisatiebeleid van minister Zijlstra „schriek en gespeend van alle fantasie”. Nu, voor de televisie zei hij, dat het noorden industrialisatie nodig heeft en dat het beleid van Economische Zaken van de laatste jaren op dat punt niet erg geslaagd is. Toen de heer Vondeling voor het eerst deze kritiek op zijn oud-collega uitte, stak tegelijkertijd oud-minister Hofstra de loftrumpet over minister Zijlstra. Dat viel wel een beetje ongelukkig samen, maar nu het toch eenmaal gebeurd was, hadden de heren ook wel samen voor de televisie kunnen optreden, bijvoorbeeld onder het motto „Twee (tele)visies op een oud-collega”. Dan was het tenminste een hele vertoning geweest in plaats van de halve waar de heer Vondeling nu voor zorgde.

• Vrijheid

In een toespraak over „Vrijheid, een holle klank of een Godsgeschenk”, heeft Dr. C. Smits het Nederlandse volk opgewekt het Geref. Politiek Verbond, dat naar hij zeide volgens de pers op de drempel van de Tweede Kamer staat, te steunen. In dat betoeg kwam een opmerking voor over de P.B.O., die volgens de heer Smits tot integrale staatsbevoegdheid leidt. Kent de heer Smits de P.B.O. zo slecht?

Daarover wordt gesproken in:

ALKMAAR, 11 maart, om acht uur in hotel „Victory”. Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.
AMSTERDAM, 9 maart, om kwart voor drie in „Krasnapolsky”. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen.
APELDOORN, 4 maart, om acht uur in de Gereformeerde kerk aan de Brinklaan. Spreker: Drs. C. P. Hazenbosch.
BREDA, 3 maart, om acht uur in „Concordia”. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra. Slotwoord: ds. P. Visser.
Enschede, 6 maart, om acht uur in het C.J. M.V.-gebouw aan de Blijdensteinlaan. Sprekers P. Renkema en Ds. J. H. Velema.
EINDHOVEN, 11 maart, om acht uur in de Immanuelkerk. Spreker: Prof. Dr. J. Zijlstra.
GOES, 9 maart, om half acht in de Schouwburgzaal van het „Schuttershof”. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.
GORINCHEM, 6 maart, om acht uur in de Geref. kerk. Spreker: dr. J. Schouten. Slotwoord: ds. P. M. van Galen.
THOLEN, 7 maart, om drie uur in het Verenigingsgebouw. Spreker: mr. A. B. Roosjen. Slotwoord: G. A. Kieft.
GOTTA, 3 maart, om half acht in het gebouw Concordia aan de Westhaven. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: Ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Krimpen ad. Lek.
GRONINGEN, 6 maart, om acht uur in de „Harmonie”. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.
HAARLEM, 3 maart, om acht uur in Hotel „De Leeuwerik”. Spreker: mr. B. W. Biesheuvel.
Den Helder, 2 maart, om acht uur in gebouw Tavenu aan de Forensstraat. Spreker: mr. J. van Aartsen.

DEN HELDER, 7 maart, om drie uur in geb. R.K. Volksbond aan de Molengracht. Spreker: J. Smallembroek.
HOOGVEEN, 10 maart, om acht uur in de Hoofdstraatkerk. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: ds. A. J. Kret, Ned. Herv. predikant te Krimpen aan de Lek.
LEEUWARDEN, 10 maart, om acht uur in de „Harmonie”. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.
MIDDELBURG, 28 februari, om half drie in het Schuttershof. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.
NIJCKERK, 3 maart om half acht in het Nutsgebouw. Spreker: Mr. A. B. Roosjen.
ROERMOND, 7 maart, om acht uur in de consistorie van de geref. kerk, Kapellelaan. Spreker: dr. C. P. Hazenbosch.
ROTTERDAM, 7 maart, om half drie in de Rivierhal. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen. Slotwoord: ds. P. A. A. Klusener, Ned. Herv. predikant te Delft.
Sneek, 3 maart, om acht uur in de Zuiderkerk. Sprekers: prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch.
TIEL, 7 maart, om half drie in het Gustaaf Adolfgebouw. Spreker: Dr. J. Schouten. Slotwoord: Ds. W. Kats te Tiel.
UITHOORN, 28 februari, om drie uur in het Luxortheater, Marktplein 18. Spreker: H. van Eijsden. Slotwoord: ds. H. S. J. Kalf. Muzikale medewerking: Chr. Muziekvereniging „Sursum Corda”, te Aalsmeer.
WAGENINGEN, 2 maart, om acht uur in „Ons Huis”. Spreker: J. van Eibergen.
ZAANDAM, 4 maart, om kwart voor acht in het gebouw voor Christelijke Belangen. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: Ds. M. Nieuwenhuize, Chr. Geref. predikant te Amsterdam.
ZUTPHEN, 7 maart. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

OOK DE ARJOS DOET MEE

Jongeren-bijeenkomsten zijn er in:

AMERSFOORT: zaterdag 28 februari 1959 in de Bergkerk, dr. Abr. Kuyperslaan; aanvang 15 uur. Sprekers: dr. J. Schouten, Ere-voorzitter Centraal Comité; T. Hopman te Gouda.
AMSTERDAM: op maandag 9 maart in de Woestduinkerkerk a.d. Woestduinstraat en in Krasnapolsky; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: Z.E. mr. J. van Aartsen; Z.E. prof. dr. J. Zijlstra, ds. H. S. J. Kalf, Ned. Herv. predikant; S. Silvis, voorzitter A.R.J.O.S. Orgel; Herman Nieland. De Woestduinkerkerk is te bereiken vanaf het Centraal Station met tramlijn 2, daarna plm. 7 minuten lopen; vanaf station Sloterdijk met bus F; uit de richting Sloten en Badhoevedorp met bus G en uit de richting Aalsmeer en Amstelveen met de bussen van Maarsse en Kroon.
ARNHEM: op dinsdag 10 maart in restaurant Royal, Willemsplein; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: J. Smallembroek, lid Tweede Kamer; S. Silvis, voorzitter ARJOS. Muzikale medewerking van het zangkoor Laus Deo, o.l.v. dhr. W. v. d. Hof, Het Willemsplantsoen is plm. 5 minuten lopen vanaf het Station.
s-GRAVENHAGE: dinsdag 3 maart 1959 in „Amicitia”, Westeinde; aanvang 20 uur. Sprekers: dr. J. van Baal, Oud Gouverneur Ned. Nieuw-Guinea; S. Silvis, voorz. ARJOS.
GRONINGEN, op vrijdag 6 maart in de Chr. Geref. kerk, W. A. Scholtenstraat en in De Harmonie; aanvang 19.30 uur. Sprekers: Z.E. prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, S. Silvis. Muzikale medewerking van een fanfarekorps.
s-HERTOGENBOSCH: vrijdag 6 maart 1959 in het Oranjehotel; aanvang 20 uur. Sprekers: drs. C. P. Hazenbosch; T. Hopman te Gouda.
NIJVERDAL: zaterdag 28 februari 1959 in Gebouw Christelijke Belangen, aanvang 14.45 uur. Sprekers: prof. mr. I. A. Diepenhorst, R. Gosker te Zwolle.
ROTTERDAM: op zaterdag 7 maart in de Breepleinkerkerk aan het Breeplein en in de Rivierhal; aanvang 14.30 uur. Sprekers: Z.E. mr. J. van Aartsen, Z.E. prof. dr. J. Zijlstra, mej. J. van Leeuwen. Muzikale medewerking van de Vlaardingse Nachtegaal-

tjes o.l.v. Koen Prins. Orgel: Laurens van Wingerden. De Breepleinkerkerk is vanaf het Centraal Station te bereiken met bus 52 en tramlijn 3.
VLAARDINGEN: zaterdag 28 februari 1959 in de Stadsgehoorzaal; aanvang 14.45 uur. Sprekers: drs. C. P. Hazenbosch; mej. J. van Leeuwen, vice-president ARJOS.
ZWOLLE: op dinsdag 10 maart in de schouwburg Odeon, Blijmarkt; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: mr. B. W. Biesheuvel, Lid Tweede Kamer; mr. C. Boertien, hoofdbestuurslid A.R.J.O.S.

• Vervolg van pag. 1

volgend jaar, in 1918, in de minderheid kwam, en een rechts kabinet er voor kon zorgen, dat de pacificatie werd gerealiseerd in een nieuwe onderwijs-wet.

Maar het liberale verleden op het gebied van de schooltijd is overigens een verleden vol vijandschap jegens de christelijke school.

En in het heden vinden wij ze herhaaldelijk op onze weg, wanneer het gaat om de stichting van christelijke scholen voor nijverheids- en landbouwscholen. Dan zijn ze voor de „algemene school”, de school zonder Bijbel, en gunnen de christelijke school nauwelijks een plaats.

Hebben de liberalen dan géén verdienste voor het christelijk onderwijs? Toch wel. Zij hebben door hun bittere onverdraagzaamheid het eenvoudige christenvolk wakker en strijdbaar gemaakt, zó strijdbaar, dat het ten slotte met Gods hulp in staat was het liberale juk te breken.

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export.
Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.
GRONINGEN, Eemskade N.Z. 46
Telef. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”

KISTEN- EN KRATTEN-
FABRIEK
KIEMBAKKEN

FIRMA D. A. DE MAN & ZOON
MOERKAPPELLE - TEL. 01793-332

Wees zuinig met Uw geld koop bij..
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door Uw kasbonnen
DROGISTERIEN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
G-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

STALEN STEIGERS

HOOGVLIEP
TELEFOON 01807-641

P. SPREEUWENBERG'S ANNEMINGSBEDRIJF N.V.

NIEUW STANDAARDWERK

Onmisbaar voor alle Antirevolutionairen!

Prof. Mr. I. A. Diepenhorst
CHRISTELIJKE POLITIEK

Dit boek is zojuist verschenen

DE EERSTE RECENSIES:

„Wie hoe dan ook zich wenst te oriënteren omtrent de huidige stand van het evangelisch sociaal-economisch denken in rechtzinnig protestantse kring zal goedgevoerd het boek van Mr. Diepenhorst ter hand te nemen.”
Dr. J. J. R. Schmal in Elseviers Weekblad

„Een uitstekende en boeiende verhandeling over de gedachtenwereld van de antirevolutionaire richting in de politiek. Het is een belangwekkend boek. Het is uitermate geschikt om geïnteresseerden een beeld te geven van de gedachten en doelstellingen der antirevolutionaire politieke richting.”
I.D.I.L.

„Wie de auteur kent, hóort hem spreken, als hij zijn boek gaat lezen. Zijn schrijfstijl is identiek met zijn spreektrant: bondig en duidelijk, rijkelijk en encyclopedisch gelardeerd met allerlei historische toelichtingen, openhartig en kritisch. Door de brede en actuele opzet van zijn boek heeft hij niet alleen zijn geestverwanten een dienst bewezen, maar ook allen, die zich in de huidige politieke situatie in de wereld wensen te oriënteren en te verdiepen.”
Rotterdamsch Nieuwsblad

„Wij wensen dit boek in zeer veel handen. Het moge zijn diensten bewijzen in de verkiezingsstrijd, die ons volk tegemoet schijnt te gaan.”
Ds. W. Reeskamp, in Groninger Kerkbode.

319 bladzijden — Gebonden f 10.50

Verkrijgbaar bij de Boekhandel

UITGAVE J. H. KOK N.V. KAMPEN

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Telefoon 129

Kan hij zich niet voorstellen hoe drastisch de staatsbevoegdning zou kunnen worden als er geen P.B.O. zou zijn?

Het G.P.V. keert zich ook heftig tegen elke vorm van Europese samenwerking. Wij zullen vermord worden tussen de grote mogendheden zegt de heer Smits.

Dat zouden wij inderdaad wanneer ons vrijheidsbegrip ons zou brengen tot een houding, alsof wij alleen op de wereld waren. Dan zouden wij al spoedig van die wereld weggevaagd worden. Slechts door in vrijheid met anderen samen te werken kunnen we dat voorkomen.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

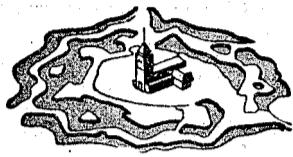
Firma C Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Tel K 1894-1230 Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelranden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen regels, stiflen enz

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden ...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens
N.V. Naarden

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a - Telefoon 444
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel K 1748-745 en 746

Postbus 30 - 'S-GRAVENZANDE

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179 A'dam. Tel. 798604-53257

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau
'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 116250

Tòth woninginrichting

Inrichten van kantoren
en instellingen

Telefoon K 1850, 5252 en 6909 - Dordrecht

MACOLUX HAMERSLAGLAK

Een nieuwe industriële
effectlak met vele toe-
passingsmogelijkheden.

n.v. Lak- en Verffabriek Ede Tel. 8380 (08380)

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ TOT UITVOERING VAN BOUW- EN
GEWAPEND BETONWERKEN

DANTELAAN 30 - Tel. 030-30215 - UTRECHT

N.V. Houthandel

Luitkepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon
K 3410-2109

Harderwijk

Aannemersbedrijf voorheen

F. VINK & ZONEN

MOORDRECHT

KERKLAAN 9 - Telefoon K 1827 - 261

J. DE KORT

Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken

BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

HET IDEALE HUIS

In mijn eerste artikel „De vrouw en de woningbouw” heb ik gewezen op de expositie in het Bouwcentrum te Rotterdam „Ieders huis straks”. U ziet hier het resultaat van een studie ingesteld door een commissie waaraan o.a. de Nederlandse Huishoudraad een werkzaam aandeel heeft gehad. Verleden jaar is het eerste deelrapport van deze commissie „de functionele grondslagen van de woning” verschenen. Het ontworpen huis in het Bouwcentrum is het resultaat van deze studie. De naam „Ieders huis” is misschien wat misleidend, alsof heel Nederland voortaan in étagegebouw gehuisvest moet worden en 't eengezinshuis voor goed heeft afgedaan. Men moet dit echter zien als één van de vele mogelijkheden, er zijn tal van ontwerpen mogelijk. Maar de realisering van allerlei wensen is het moeilijkst te verwezenlijken in de étagebouw, zodat men het zich niet gemakkelijk heeft willen maken. Denkt u maar aan de zo nodige scheiding van wonen en slapen.

Bij het ontwerpen heeft men zich ten volle rekenschap gegeven, van alles wat binnenshuis gebeuren moet en wat er allemaal voor een gezin van vijf personen geborgen moet worden. Wat is nu het bijzondere van deze woning? Allereerst de zorgvuldig uitgedachte berging. In het trappenhuis bij de ingang vindt men direct al een in vieren gedeelde kast waarin plaats is voor de gas- en elektriciteitsmeter, de vuilnisemmer en een speciaal gedeelte voor de boodschappen. Al is er niemand thuis, toch kan de melkboer, de bakker enz. zijn boodschappen kwijt en kan de meterstand worden opgenomen. Alleen zal men in de keuken een pedaalemmer moeten plaatsen, die eens per dag in de vuilnisemmer geleegd moet worden.

Eigenlijk bezit dit huis twee gangen, één die vanaf de voordeur toegang geeft tot de keuken, de w.c. en de woonkamer, terwijl men via een vierde deur in het slaapgedeelte komt. Hier is een brede gang waarlangs een groot aantal kasten zijn geprojecteerd, die allen doorgetrokken zijn tot aan het plafond. Het bovenste gedeelte kan dan voor seizoenberging benut worden, dus voor dingen, die men niet dagelijks nodig heeft. Deze gang is ook te bereiken vanuit de woonkamer. De toegang wordt gevormd door een schuifbare wand, waardoor deze gang als het ware bij de woonkamer getrokken kan worden en dienst kan doen als speelruimte voor de kinderen. Ook de kastjes om het speelgoed op te bergen bevinden zich in die gang. Op de slaapkamers zelf zijn alleen kasten voor berging van ondergoed.

De slaapkamer van de ouders is volkomen geïsoleerd, maar toch vlakbij de kinderen. Dit vertrek biedt volkomen „privacy” en het is mogelijk door een bepaalde plaatsing van de meubelen ruimte over te houden voor het voeren van een gesprek onder vier ogen. Is de verbinding vanuit de woonkamer gesloten, dan dient de gang als geluidsluis tussen woon- en slaapgedeelte, zodat de kinderen 's avonds geen hinder hebben van eventuele activiteiten in de woonkamer en rustig kunnen slapen. Tussen de keuken en de woonkamer is een kastwand aangebracht, die van beide kanten te bereiken is. Hier kan al het serviesgoed opgeborgen worden.

Ook de keuken is via een schuifdeur te bereiken vanuit de woonkamer. De eethoek is vlakbij de glazen doorgeef ruimte geplaatst, zodat het lopen vanuit de keuken tot een minimum is beperkt. De schuifdeuren lopen niet op katrollen, maar zijn van een bijzondere constructie, zodat het open en dicht doen bijna geluidloos gaat. Bovendien is de schuifbare wand in de woonkamer van geluidsisolerend materiaal gemaakt.

Inplaats van het werkbalkon is deze ruimte binnen de woning getrokken en doet dienst als bijkeuken. Hier vindt men alles om de was te doen en ook te drogen.

Aan het begin van de speelgang bevindt zich de badcel met douche en vaste wastafel. Handig is hier het lage muurtje ter afscheiding van de douche, waardoor men de kleintjes gemakkelijk kan helpen zonder zelf nat te worden.

Bovendien is een vaste wastafel aangebracht op de ouder-slaapkamer. Bij de woonkamer is een aardig balkon, waar ook de baby in de box bij mooi weer een plaatsje kan vinden.

Deze woning maakt door haar indeling een ruime indruk. In de keuken is plaats voor de nodige apparatuur en zo dat men ruimte heeft om deze te bedienen. Het oppervlak is groter dan normaal nl. 100 m², terwijl het toegestane oppervlak van de tegenwoordige woningen ligt tussen de 70 en 90 m². Juist die laatste 10 m² maken alles zoveel beter bewoonbaar. Het leek ons nogal een kostbaar geheel. Het bleek

echter, dat de kostprijs bij premiebouw f 30.000 moest bedragen, terwijl de huur als woningwetwoning onder gunstige omstandigheden f 20.— per week zou zijn. Het werken met kastwanden en schuifseparaties maakt, dat er weinig bouwmuren in de woning zijn, al zal pas bij seriebouw het aanbrengen van deze kasten mogelijk zijn.

Vlak voor de opening van deze expositie in Juli waren de vrouwenadviescommissies uitgenodigd om „Ieders huis” te komen bekijken. Ze waren allen in kleinere groepen verdeeld. En iedere groep had een speciale opdracht voor een bepaald onderdeel. In deze groepen werd alles doorgepraat en kon men zijn of haar kritiek uiten. En ook dit ideale huis kreeg kritiek. Dit gold niet zulke vitale dingen, maar er waren toch wel enkele wensen. De plaats van de wastafel in de ouderslaapkamer, de draairichting van de deurtjes van de speelgoedkastjes, waardoor deze bij opening van de slaapkamer geblokkeerd werden en verder was men wel erg nieuwsgierig of de schuifbare wand werkelijk geluidloos schoof en voldoende geluidsisolerend werkte. Eind november werd er nog een studiedag

georganiseerd, waardoor alles beter doorgepraat kon worden ook meer bereid was naar te luisteren. Het was begrijpelijk in juli, toen men net met alle was en een studie van een verwezenlijkt had, maar amptiek verwerken kon. Toch zal wezenlijke waarde van dit kunnen toetsen wanneer het gebouwd wordt en er geen maar levende mensen in wo

Afgesl

DE interpellatie over de geen succes geworden, horst hadden achteraf be te trekken. Uit het debat gebleken dat de tijd nog spreken. De Hoge Autor stellen naar de omvang gelijk zijn alle aspecten nale aspect moest de Kam gen. De socialistische inter schonken aan de nationale conrole op het departem en bewindsman zijn minist kant noch wal raakten.

Het merkwaardige was opgebouwd op een totaal frauderende ambtenaar (dit uitschreef. Zo'n papier zon bracht hem aan het versta zeggig tot een invoerverg het Duitse regionale burea toezegging aanzag voor een men het departement van kan stellen. In derde term ruitertlijk toegegeven. En terpellatie nog te sterker.

De socialisten hadden rens hun vragen te stellen tijd, dat minister Zijlstra Dat was praktisch ook hun financiën en justitie in hebben ook het een en ander minister Zijlstra heeft de

Wegens huwelijk van een stenotypiste vraagt het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen een

STENO-TYPISTE

met kantoorervaring.

Tenminste Mulo-diploma vereist. Salaris en arbeidsvoorwaarden overeenkomstig Rijksregeling.

Leeftijd tot 25 jaar.

Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties te richten aan het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Geboden wordt een prettige werkring met variatie in de werkzaamheden.

BOEKEN en periodieken

Vernieuwing en bezinning

ONDER deze titel zijn de artikelen, die Prof. Dr. H. Dooyeweerd als hoofdredacteur van het Christelijk cultureel sociaal weekblad „Nieuw Nederland” vanaf 31 augustus 1945 schreef, thans in boekvorm *) verschenen. Men zal zich deze belangwekkende bijdragen tot een principiële oriëntatie in die, ook in geestelijk opzicht zo woelige, eerste na-oorlogse periode herinneren.

De Nederlandse Volksbeweging (voorganger van de P.v.d.A.) had in haar manifest van 12 mei 1945 zowel de antithese als de klassenstrijd in de ban gedaan.

Men proclameerde in de N.V.B. dat de „christelijke antithese” althans voor de oplossing van de maatschappelijke vraagstukken van heden geen vruchtbaar beginsel meer kon zijn. Deze handschoen werd door Prof. Dooyeweerd waardig opgenomen. De wijze waarop de z.g. doorbraak-beweging met de antithese in haar betekenis voor het tijdelijk leven meende te kunnen afrekenen, maakte z.i. een hernieuwde bezinning in onze kring noodzakelijk. We zijn daar Prof. Dooyeweerd nog steeds dankbaar voor, evenals nu ook Mr. J. A. Oosterhoff, die het ons door de bundeling van deze artikelen mogelijk maakt deze nog steeds actuele bezinning rustiger dan dit in tijdschrift-afleveringen mogelijk is, op ons in te kunnen laten werken.

Het is duidelijke taal die de auteur spreekt. Hij zegt onder meer:

„De antithese is geen scheidslijn, die een „christelijk volksdeel” tegenover een anti-christelijk plaatst. Zij is de onverzoonlijke strijd tussen tweeërlei beginsel, die door heel het volk, ja door heel de mensheid heengaat, en die geen veilige kaders van christelijke levensvormen eerbiedigt”.

Het verwijt dat velen ons maken, n.l. dat de antithese een menselijke (of soms zelfs anti-revolutionaire uitvinding is) wordt aldus beantwoord:

„Wanneer de christelijke idee der antithese haar wortel en voedingsbodem in de mens zou vinden, dan zou zij de rechtstreekse uitvinding van de Satan zijn, de wortel van alle schijnheiligheid en farizeïstische hoogmoed. Wanneer zij echter nog steeds haar werking doet ge-

voelen als een strijd tussen Gods en de geest der duisternis, ten wij iedere dag God in diepe danken voor de genade die Hij aan de wereld bewijst, en erkent dit waarlijk niet aan ons christen danken is”. Wij bevelen dit boek terugvoert — en hoe nodig is deze dagen! — naar de bronnen denken — ook in politicus — lezing aan.

*) „Vernieuwing en Bezinning”, Prof. Dr. H. Dooyeweerd, uitgeg. door de fa. J. B. van den Broek te Zutphen. Prijs f 12,50

„Eenzaam maar alleen”

ONDER deze titel deed Prinses Wilhelmina in het begin van de maand haar boek het licht zien. Het geestelijk testament is het resultaat van reeds in verschillende boeken genoemde. Hoe verder de tijd vordert, hoe meer de aanduiding zal willen onderaan.

Veel over de inhoud behoeft hier niet aan te tekenen. Men kan de dagbladen reeds, om welke Prinses Wilhelmina haar boek gen groepeer. In het leven van de Prinses als in dat van ons dat gewichtige momenten.

De lijn die door dit werk echter niet getrokken om zo'n historisch en staatkundig tenissen van scherpe ontvoorzien. Veeleer gaat het er Leiding, nl. Gods leiding in van onze voormalige Landstalte krijgt. D' opzet vorm

Verzoekte als abonnee:

NAAM: .....

ADRES: .....

WOONPLAATS: .....

Het abonnee

★ f

wordt betaald

(door .....

Opzenden aan de admi Dr. Kuyperstraat 3, De

Huisvesting van bejaarden

HET College van Advies der Anti-Revolutionaire Partij heeft een rapport gepubliceerd inzake de huisvesting van bejaarden, met name in verzorgings- en verpleegtehuizen. Daarin wordt geconstateerd, dat vele bejaarden een passende huisvesting of verzorging missen.

Is er reeds bij de huidige capaciteit van 70.000 bedden in rust- en verpleegtehuizen tezamen, een schrijnend tekort, dat zich uit in lange wachtlijsten en onderbrenging van bejaarden in inrichtingen die voor de betrokkenen ongeschikt zijn, de toekomst laat zich nog minder rooskleurig aanzien. Wil aan de geraamde behoefte in 1980 worden voldaan, dan zal tot dat jaar een bouwprogramma, dat voorziet in 105.000 bedden, moeten worden verwezenlijkt.

Met nadruk wordt vastgesteld, dat de overheid uit kracht van haar roeping ter behartiging van de openbare gerechtigheid een verstrekkende taak heeft ten aanzien van de huidige nood op het gebied der bejaardenhuisvesting. De overheid heeft naar antirevolutionaire visie niet tot taak het welzijn der bejaarden alzijdig te verwezenlijken, maar zij zal onrechtvaardige toestanden bestrijden, het particuliere initiatief met subsidies steunen en zelf het treffen van de nodige voorzieningen ter hand nemen, indien andere instellingen of personen, die op dit gebied een eigen taak hebben, tekort mochten schieten. Voor de vervulling van de eigen roeping van deze andere samenlevingskringen en personen dient de overheid intussen zoveel mogelijk ruimte te scheppen. In dit verband valt te denken aan de bevordering van de bouw van voor bejaarden geschikte woningen alsmede van tehuizen door kerkelijke en particuliere instellingen; aan de noodzaak van behoorlijke pensioenvoorzieningen, waarvoor het bedrijfsleven veelal de verantwoordelijkheid draagt, opdat de bejaarden in steeds mindere mate van anderen financieel afhankelijk zullen zijn; en voorts de roeping tot bijstand naar draagkracht door verwanten. Daarnaast heeft de overheid zelf de voorwaarden te scheppen, die het mogelijk maken, dat brede lagen van het volk zelf in staat zijn voor de „oude dag” te sparen. Het welstandspeil der bejaarden zal in overeenstemming moeten zijn met de algemene levensstandaard.

Gezien de misstanden, welke uit vele in de laatste jaren verschenen rapporten zijn gebleken, wordt toezicht van overheidswege op de bejaardenhuisvesting dringend geboden geacht. Het in het leven roepen van de vereiste toezichtregeling wil het rapport bij voorkeur door de gemeenteraden doen geschieden. Teneinde te verzekeren, dat zij hiertoe inderdaad overgaan, zouden zij daartoe bij rijkswet kunnen worden verplicht. De desbetreffende verordeningen zouden met het oog op de handhaving van voldoende eenheid in het beleid, aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten kunnen worden onderworpen. Tevens zou de wet eventueel landelijk minimumnormen kunnen aangeven, waar de gemeentelijke verordeningen niet beneden zouden mogen gaan.

Gezien het feit, dat te verwachten is, dat algemeen preventief toezicht nodig zal zijn, klemt de eis des te sterker, dat ingrijpende beschikkingen in het kader van het van overheidswege uitgeoefende toezicht met redenen worden omkleed en dat beroep van deze beschikkingen bij een hoger orgaan mogelijk is. Wat de financiële voorzieningen door de overheid aangaat wordt de billijkheid bepleit van een regeling, waarbij ook voor centrale voorzieningen en installaties van een tehuis een bouwpremie volgens de Premiereregeling Woningbouw wordt verstrekt. Zo nodig moet het gemeentebestuur het bouwkapitaal lenen of althans garanderen. Toepassing van de Premiereregeling Woningbouw met een extrapremie voor de centrale voorzieningen ware ook mogelijk te maken voor de verpleeginrichtingen.

Het rapport wijst tevens op de nood van de geestelijk gestoorde bejaarden, voor wie de beschikbare verpleegruimte volstrekt onvoldoende is. De overheid dient kerkelijke en andere initiatieven tot stichting van deze en andere verpleeginrichtingen door ruime subsidiëring te stimuleren en zo nodig zelf tot stichting over te gaan.

De overheid streve niet in de laatste plaats — zo besluit het rapport — naar verbetering van de status van het personeel, werkzaam in bejaarden- en verpleegtehuizen door het subsidiëren van opleidingsinstituten voor bejaardenhelpsters. Tevens streve zij naar een behoorlijke salariëring en huisvesting en naar goede recreatiemogelijkheden voor het personeel.

Humanistisch geestelijke verzorging

HET bovengenoemde College heeft ook een rapport gepubliceerd inzake de zogenaamde humanistische geestelijke verzorging.

Het onderwerp van dit rapport is de vraag of, en zo ja, in hoeverre de overheid ter zake van de door haar georganiseerde of althans sterk bevorderde geestelijke verzorging, christendom en humanisme op gelijke voet mag of moet behandelen. Het betreft hier in het bijzonder de geestelijke verzorging van militairen, van gedetineerden en van in kampen ondergebrachte arbeiders; van mensen dus, die de overheid uit het gewone maatschappelijke verband in haar eigen sfeer heeft gebracht en ten aanzien van wie zij daarom een bijzondere verantwoordelijkheid draagt. Allereerst wordt gewezen op de door de overheid te waarborgen geestelijke vrijheid van haar onderdanen ook indien zij zich in een speciaal overheidsverband bevinden. Dit kan echter niet betekenen dat de overheid zowel de godsdienstige als de ongodsdienstige verzorging op voet van volkomen gelijkheid in haar dienst zou moeten stellen. Een zodanige „neutraliteit” zou in feite een gelijkschakeling inhouden van een verstrekkende levensbeschouwelijke betekenis. De invoering van zulk een „neutraliteitsbeginsel” zou ook niet in overeenstemming zijn met de geestelijke signatuur van het Nederlandse volk.

Intussen kan men echter de ogen niet sluiten voor het feit, dat een toenemend aantal Nederlandse burgers van een godsdienstige geestelijke verzorging niet gediend is en zich daaraan zoveel mogelijk onttrekt. Ook kan niet worden ontkend, dat er in het Nederlandse volk krachten en overtuigingen schuilen, welke door andere dan godsdienstige stromingen worden gedragen, doch die in de strijd tegen de geestelijke ontworteling en het geestelijk nihilisme van zekere positieve betekenis kunnen zijn. Kan dus enerzijds de erkenning en bewaring van bepaalde zedelijke normen en waarden, óók door degenen, die God niet als hun Schepper en Verlosser erkennen, met blijdschap worden begroet; aan de andere kant dient men oog te hebben voor de afgronden, welke zich voor mens en samenleving openen, wanneer de grondslag van iedere geestelijke en zedelijke opbouw niet meer wordt gezocht in de erkenning en aanbidding van de levende God. Zo biedt ook het humanisme voor de overheid niet de waarborgen voor een positieve geestelijke opbouw en zal het derhalve niet zonder meer als deelnemer in de van de overheid uitgaande geestelijke verzorging kunnen worden aanvaard.

Uit een en ander wordt in het rapport de conclusie getrokken, dat de overheid in de eerste plaats een geestelijke verzorging heeft te bieden op godsdienstige grondslag. Dit houdt in, dat ook degenen, die onkerkelijk of ongodsdienstig zijn, primair onder deze godsdienstige geestelijke verzorging vallen. Pas na gebleken afkeer en afwijzing van de godsdienstige geestelijke verzorging wordt de mogelijkheid geopend een andere geestelijke leiding te ontvangen. Wel moet de waarborg aanwezig zijn, dat die andere geestelijke leiding geen anti-godsdienstige actie zal voeren. Ook zal steeds duidelijk moeten zijn, dat deze mogelijkheid slechts in subsidiaire zin de van de overheid uitgaande geestelijke verzorging vertegenwoordigt.

Samenvattend merkt het rapport op, dat ten aanzien van de verlangens van het Humanistisch Verbond en zijn nevenorganisaties grote reserve is geboden, wil men niet uitgaan boven de voorwaarden welke moeten worden gesteld, te weten a. voorziening alleen in bepaaldelijk aan verzorging van deze zijde gebleken behoefte; b. een voorziening zodanig opgezet dat niet aan de van overheidswege primair te stellen godsdienstige verzorging rechtstreeks dan wel indirect afbreuk wordt gedaan; c. waarborgen dat inderdaad alleen van het indragen van zekere positief gerichte geestelijke waarden sprake is en blijft.

Het rapport gaat voorts na wat de praktijk tot nu toe heeft te zien gegeven op het gebied van de humanistische geestelijke verzorging en in hoeverre de rijks-overheid is tegemoetgekomen aan het van humanistische zijde gekoesterde verlangen, officieel te worden ingeschakeld in de geestelijke verzorging van militairen, arbeiders in de kampen en gedetineerden.

De conclusie van het rapport is, dat, al zijn er verschijnselen, die tot behoedzaamheid manen, voor het huidige aan de gestelde voorwaarden in het algemeen wel wordt voldaan.

Bij het rapport is een nota gevoegd van majoor D. Mantz, lid van het College van Advies, die naar aanleiding van het rapport enkele kritische opmerkingen maakt.

overwerklijking zal helaas nog wel even op zich moeten laten wachten, voorlopig zal het nog een droomhuis blijven. Maar toch moet u er eens een kijkje gaan nemen en alles heel goed in U opnemen, dan zult U ondanks kritiek, die U misschien zult hebben, ervaren dat het een genot moet zijn te wonen in een huis, waar rekening gehouden is met al het werk dat u als huisvrouw moet verrichten, waar speelruimte is voor de kinderen, waar voldoende berging is, waar men rustig kan wonen en slapen en voldoende wasgelegenheden voor het hele gezin is. Het huis waarin men zich geborgen voelt, maar dat toch open staat naar buiten. C. M. TONKENS—KAAJAN.

In aanval

de is voor de socialistische fractie van der Goes van Naters en Nederveen hun interpellatie-aanvraag in at in week is in ieder geval duidelijk g om uitvoerig over deze kwestie te ritenteel een uitvoerig onderzoek in- va. Als deze bekend is zal het mo- va te bespreken. Over het internatio- hangende onderzoek, vrijwel zwij- gpen daarom juist veel aandacht be- ale zij deden dat in deze trant: was de nemische zaken goed geregeld? Heeft is handen? Dat waren aantijgingen die

s Van der Goes zijn interpellatie had al telling. Hij ging er van uit dat de (dus veroordeeld) invoervergunningen zou zien hebben. Maar de bewindsman sta het departement slechts een toer- erid verstrekt. Het was een fout van reuropese schrootpool, dat het deze eoververgunning. Een fout, waarvoor ante zaken moeilijk verantwoordelijk m heer Van der Goes zijn vergissing n oek de overbodigheid van deze in-

zide materie moeten verdiepen, alvo- en oggereerden zij in deze verkiezings- a mentale zaken niet goed behartigd. n tingspunt, want de ministers van he met Drees, Hofstra en Samkalden, m zaak te maken gehad! Hoe het zij, g afgeslagen.

nkracht van het geschrevene, al blijven mededelingen over de belangrijke om- peving en personages die dat milieu mede bepaalden, mer dan gewoon de belangstelling van de lezer gaande houden. Het uiten van onze wens, dat over dit alles nog meer aan het licht zou zijn gebracht en meer tot in details mededegeeld kan onder volkomen eer- biediging van de bedoelingen van de autrice, welhaast niet achter wege blij- ven.

Hoogtepunten in dit boek zouden we, naast de beschouwingen over de religieuze drijfveren, willen noemen de hoofdstukken over de Vader, de Moeder en de jeugdigen van Prinses Wilhelmina, alsmede die welke handelen over de periode van de tweede wereldoorlog en de tijd daarna. De strijd, die gevoerd moest worden om uit de sfeer van „de kooi”, het hofregime met alle voorschriften en conventies daarvan verbonden, bevrijd te raken, is treffend weergegeven. Bijzonder dankbaar zijn we dat in dit boek de fi- tuur van Prins Hendrik ons volk van vandaag naderbij wordt gebracht op een wijze, die dikwijls sterk ontroerd. Wij zijn ons bewust dat slechts hier en daar iets over de rijke inhoud kon worden gezegd. Naast het vele dat er reeds dagelijks in de pers uit gepubliceerd wordt, kan dit willicht gebillijk worden door het feit, dat de sfeer, die dit boek oproept, zich niet in een korte aan- kondiging als deze weergeven laat. Doch daarom te meer raden wij onze lezers aan de kans om de rijke inhoud op zich in te doen werken niet voorbij te laten gaan.

„Eenzaam, maar niet alleen” - Uitgegeven door Uitgeverij W. ten Have NV. Amsterdam. Prijs f 13,75 (451 pagina's).

Nederlandse Gedachten, 451 pagina's, 13,75

DORDRECHT

H. LECNARD

Bouwkundige en makelaar

TAXATIES EN BEHEER

ALLE VERZEKERINGEN

PRINSENSTRAAT NO. 30 - TELEFOON 01850-3173

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
DORDRECHT, Tel. 3044

TRANSPORTEN van grote materialen
per motordekschuit.

„DE RADIO-BEURS”

MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN DORDRECHT

PHILIPS RADIO EN TV

VOORSTRAAT 409 TELEFOON 4918

De zaak met de blijvende service

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL ZAKEN

Textiel
Bedden
Baby
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamseweg 47 - Tel. 52962 - Rotterdam

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Voor DAMES en HEREN

Weet wat u kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANTAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

RONDO

WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
BEIJERLANDSELAAN 31
OUD BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106

Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering

Drukkerij De Winter & Hofwegen

LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054

Voor al uw drukwerk!

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

Voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Het is wel zeker!
U slaagt voor een luxe
beter bij
lederwaren- en
schoenreparatiebedrijf
Wij hebben voorradig
een uitgebreide collectie in de nieuwe modetinten
WILLEM & MARIJLAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard

CRABETHSTRAAT 14 - TELEFOON 2569-2248
GOUDA

AANNEMER VAN
SLOOP-, SCHOOR- EN GRONDWERKEN
HANDEL IN
BOUWMATERIALEN EN METALEN

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, wáár U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen

Lawick Allée 88

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN.

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
Tel. 4467—4468

★
Uw adres voor recepties en partijen

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Tractorbedrijf Entsa - Aduard

telefoon 05903 - 235

Levering van vele soorten gebruikte tractoronderdelen o.a. wielen, banden, motoren, steekassen, radiateurs, versnellingsbakken enz. enz.

N.V. LEVENSVZERKERING MIJ **UBO**

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ **UBO**

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen **SAMENWERKING MET C.N.V.:**

1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premien en
3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . Voorkomt later zorg!

UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN

Kromme Nieuwe Gracht 8—10 **UTRECHT**

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle **homoeopatische geneesmiddelen**

Homoeopatie Voorhoeve N.V.

Frederik Hendrikklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

Adverteert regelmatig

De stembus komt IN ZICHT

Half-breed

Hoe dichter de stemdag nabij komt, des te feller wordt de strijd.

Wie kennis neemt van de verkiezingslectuur en -redevoeringen, verwondert zich over tal van uitlatingen.

In een artikel in „Hervormd Nederland“ schrijft dr. C. L. Patijn als lid van de Partij van de Arbeid o.m.:

„De partijvorming op confessionele grondslag versluiert de werkelijke staatkundige vragen van de dag. Het gaat om een juiste werkverdeling tussen de Staat, de lagere organen en de vrije maatschappij in moderne verhoudingen: om een rationeel gebruik van het beperkte nationale produktievermogen bij een stijgende bevolking....

Een partijformatie, die zin had toen het ging om de schoolstrijd, heeft geen rationele betekenis voor een groot deel van de hedendaagse vragen van economie en internationale politiek. Zij bemoeilijkt derhalve een juiste probleemstelling en een zakelijke aanpak“.

Politiek dus zuiver zakelijkheid, zonder geestelijke achtergrond.

Wel zeer eigenaardig is hetgeen dr. Patijn verder nog schrijft:

„Ik acht een Kabinet op half-brede basis (K.V.P., P.v.d.A. en C.H.U.) de beste grondslag voor een toekomstige regering, mits gebaseerd op een duidelijk door alle deelnemers van harte aanvaard programma. Het zou de staatkundige verhoudingen zuiveren, indien de A.R.-Partij en de V.V.D. een conservatieve oppositie zouden vormen, nu hun voormannen zich zo scherp tegen de P.v.d.A. keren“.

Hier wordt toch wel heel veel door elkaar gehaspeld. Omdat men zich tegen de P.v.d.A. keert zou men conservatief zijn. Een rechts kabinet, waartegen de socialistische zich fel keren, zou natuurlijk een „conservatief“ kabinet zijn, ofschoon de invloed van de K.V.P. daarin toch zeker ook wel merkbaar zou zijn. Maar die K.V.P. is blijkbaar plotseling toch weer progressief als zij maar met de P.v.d.A. samenwerkt.

De fraude

In Het Vrije Volk lezen we o.m.:

„De interpellatie over de schroetfraude, die drs. Nederhorst en mr. Van der Goes van Naters donderdag hebben gehouden, heeft niet ten doel gehad een aanval te doen op het beleid van minister Zijlstra of minister Struycken, maar zoals mr. Van der Goes met nadruk verklaarde,

om meer gegevens te krijgen.

Na deze interpellatie kan men zeggen, dat hoe meer gegevens over deze zaak bekend worden, hoe verbijsterender deze affaire is, waarbij vergeleken zaken als die van het „goede heertje“ maar kinderspel zijn.

Hoe kon het, dat een ambtenaar in zijn eentje papieren kon afgeven, die duizenden gulden waard waren? vroeg drs. Nederhorst. Maar de minister kon er op wijzen, dat die papieren helemaal niet het karakter hadden van officiële verklaringen, die recht konden geven op subsidiebetaling uit de K.S.G.-kas.

Het is maar goed, dat nadrukkelijk gezegd wordt, dat de interpellatie niet ten doel had een aanval te doen op het beleid van minister Zijlstra, want het had er aanvankelijk toch alle schijn van. Maar het bovenstaande is misschien meer bedoeld om de blunders van de socialistische jonkheer Van der Goes van Naters te verdoezelen.

Kentering?

In De Maasbode lezen we:

„Zoals men weet heeft de C.H.U. zich na de oorlog steeds verzet tegen een herstel van de christelijke coalitie. Bij de kabinet-formatie in 1956 is dit zeer duidelijk gebleken. Er valt nu echter in C.H.-kring op dit punt een zekere kentering te bespeuren. Tot dusverre heeft de C.H.U. zich in nevelen gehuld ten aanzien van de houding, die zij na de verkiezingen bij de kabinet-formatie zal aannemen. De voorzitter van de C.H.U., mr. H. Beerink heeft thans echter een tipje van de C.H.-sluier opgelicht. Wanneer de P.v.d.A. niet bereid mocht zijn aan een regering deel te nemen, zo verklaarde hij op een verkiezingsbijeenkomst te Zuid-Beyerland, dan is het de plicht van de andere partijen na te gaan, of een kabinet kan worden gevormd, dat een positief-christelijke politiek kan voeren. In tegenstelling met de A.R.-partij blijft de voorkeur van de C.H.U. dus uitgaan naar een kabinet waarin de P.v.d.A. deelneemt. Tegelijk echter wordt de vorming van een christelijk kabinet uitdrukkelijk als secundaire mogelijkheid genoemd, die ernstig moet worden beproefd.

Nadat wij het bovenstaande geschreven hadden, lasen wij in het zo pas verschenen nummer van „Vrij Nederland“ een interview van Bibbe met de C.H.-voorman prof. Van Niftrik, waaruit we moeten opmaken, dat de reserve van de C.H.U. tegen een christelijk kabinet als alternatief van een brede-basisregering toch nog zeer groot is. Op een herstel van de oude christelijke coalitie ben ik niet in het minst ge-

steld, zo merkt prof. van Niftrik op.

Nu zou men in verband hiermede kunnen opwerpen, dat een dergelijke opmerking van prof. van Niftrik niet al te serieus genomen behoeft te worden. In het interview zegt hij zelf: ik ben het enfant terrible van de C.H.U. Maar aan de spontaan beleden aversie van een christelijk kabinet voegt prof. van Niftrik onmiddellijk toe: Wat dit betreft ben ik geen stoute jongen, omdat het grootste deel van de C.H.U. er net zo over denkt.“

Heel duidelijk is het na lezing van dit alles nog niet, waar de voorkeur van de C.H.U. naar uitgaat.

Rode angst

Elseviers Weekblad schrijft onder de titel „Angst maakt driftig“:

„Vóór 12 maart zullen door of namens de P.v.d.A. excuses aangeboden moeten worden aan de K.V.P. voor „onbehoorlijke taal“ en „beledigingen“, onder meer vervat in een artikel van het lid der Tweede Kamer de Kadt. Zouden die verontschuldiging niet worden aangeboden, dan is de K.V.P. niet bereid tot samenwerking met de P.v.d.A. in een nieuw kabinet.

Dit scherpe ultimatum is gesteld door de K.V.P.-voorzitter mr. H. W. van Doorn zomede door minister mej. dr. Marga Klompé tijdens een vergadering in Kras in Amsterdam.

Nu, er zijn sindsdien vele socialistische redevoeringen gehouden. Maar die verlangde excuses heeft niemand nog vernomen.

Het is zeer de vraag, of men ze ooit horen zal. Want er is door de Partij van de Arbeid een wonderlijke geest gevaren. Eenmaal moedwillige losgebroke uit het kabinetsgareel wentelt zij zich in de oude zonden. Haar woordvoerders en haar kranten waren de vrijheid zo zeer ontwend, dat deze alras tot losbandigheid ont-aardde. Niet overal zo erg, als bij de heer Voskuil, die zichzelf door bewuste onwaarheden in zijn krant en voor de radio buiten discussie stelt. Maar toch hoort men ook wel-achtenswaardige figuren dingen zeggen, die enkele maanden geleden niet bij hen opgekomen zouden zijn.

Het is de angst, die hen zo driftig maakt. Driftig, onbeheerst en onverstandig. De angst voor de nieuwe nederlaag“.

De kiezers zullen, voordat de stembus gesloten wordt, nog wel veel meer te slikken krijgen. Zij zullen verstandig doen zich maar aan de eenvoudige verkeersregels te houden en rechts te houden, waarbij zij zich dan het best kunnen laten leiden door de A.R.-Partij.

Kryptogram

Horizontaal: 1. zo'n kaper wordt aan wal geroekt. 8. als men de toon verlegt, verbinden deze muziekinstrumenten. 9. 's werelds loon. 11. kracht die u uit een verwarde gier kunt putten. 12. zoe-ter dan zoekt. 13. gewoon een vermenigvuldiging van gevangenissen. 14. zo zeg je je te voelen als je een geschenk krijgt. 16. vingers als je er mee mag eten. 19. enige plaats in Nederland waar een vrouw doopvader kan zijn. 22. zeer klein onderdeel van een lot werkt verfrissend, al kan er nooit een prijs op vallen; prijzig is 't meestal wel. 24. hij zet te kijk en als hij zijn werk doet staat hij te pronk. 25. zonder dit geen, leven. 26. vervoer op 't station dat 's winters gevaarlijk is. 27. ieder vergadering begint met zo'n lacune.

Verticaal: 2. als je dit doet heb je 't geld bijna-binnen. 3. zonder paard wordt deze rivier een doodgewone vrouw. 4. speelt zij een spelletje? Nee, slaan is haar dagelijks werk. 5. allemaal één zijn wij allemaal. 6. vroeger voorgoed roem. 7. zo kwaad omdat er 500 gr. verweg is? 10. op een afstand ten gebruike geven wordt schenken. 12. wat wij importeren schijnt voor de maag bestemd te zijn. 15. zo'n dier heeft ook als mens voortreffelijke eigenschappen. 17. als je er geen been in zet, kun je hiermee de kachel op de schoorsteen aansluiten 't is een verbindingsstuk van ruim een halve meter. 18. ontsteld omdat men zonder kle- ren is? 20. eens een sprekend dier. 21. zo te horen een kwa-lijk bouwwerk. 23. deze plaats vindt u midden in Kromme-nie.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 5. planken-kooorts; 7. macadam; 8. na-
nacht; 10. meeëter. 11. run-
ners; 12. omdraai; 14. toer-
nool; 16. odalisk; 18. hunebed;
19. lamledigheid.
Verticaal: 1. kavalje; 2. kant,
zeemeermin; 3. Aken; 4.
kraalen; 5. paardenmiddel; 6.
schoorvoetend; 9. gretigheid;
13. reclame; 15. negeren; 17.

Persoonlijk contact

(5)

Denk veel - praat weinig

Wie veel weet is een expert, wie veel praat is een zeurkous.
Percy H. Whiting.

De meeste mensen horen liever zichzelf praten dan naar u te luisteren. Als u er in slaagt hen aan het praten te krijgen, zullen ze u aangenaam gezelschap vinden. Ze zullen dan ook geneigd zijn te luisteren naar wat u te vertellen hebt.

Praat u als een grammofoonplaat, dan zullen ze trachten u zo vlug mogelijk de deur uit te werken.

Iemand met weinig kennis van onze beginselen en van de praktische politieke vraagstukken, zal daarom toch wel succes kunnen hebben, als hij deze regel toepast: „Luister naar wat de ander te zeggen heeft.”

Om regelmatig succes te hebben en om ook in moeilijke gevallen uw doel te bereiken, is het nodig dat u veel weet.

Er zijn tenminste vijf grote voordelen aan verbonden, als u veel weet.

1. Om een vraag kort en duidelijk te beantwoorden dient u er tien maal meer van te weten dan u op het moment nodig hebt. Wanneer u voor de vuist weg moet antwoorden, hapert er iets aan uw betoog, als u niet veel meer weet dan u zegt.
2. Kennis geeft zelfvertrouwen. Iemand die oprecht zou kunnen zeggen dat hij alles van politiek afweet, behoeft geen enkele vraag te vrezen.
3. Kennis helpt u enthousiast te worden. Voor iets dat u niet door en door kent kunt u onmogelijk geestdriftig zijn. Iets met geestdrift aangepakt loopt veel vlotter. Enthousiasme is onweerstaanbaar, maar verwar geestdrift niet met uitgelatenheid.
4. U hebt kennis nodig om uitvluchten te kunnen onderscheiden van bezwaren. Bezwaren dient u weg te nemen. Uitvluchten kunt u slechts bestrijden door belangstelling te wekken voor het politieke leven. In beide gevallen moet u veel weten.
5. U hebt veel kennis nodig om met andersdenkenden te kunnen spreken. De ander zal u vertrouwen als hij merkt dat u veel weet van wat u verdedigt.

VERMEERDER KENNIS

Natuurlijk weet u dat u door het bijwonen van lezingen en door lezen uw kennis kunt vergroten. Uw vorderingen zullen veel sneller gaan, als u tegelijkertijd al vast op pad gaat. Eenmaal in de praktijk gekomen, zult u er versted van staan, hoeveel er weer in uw geheugen terugkomt van hetgeen u vroeger al eens gehoord of gelezen hebt.

Opgestapelde kennis heeft weinig nut. Eerst als u uw kennis gaat gebruiken werpt ze vruchten af. Merkw aardig genoeg groeit ze daardoor bijzonder snel. Gebruik dus uw kennis voor huisbezoek en ledenwerfactie.

Weet veel, maar schep er niet mee op.
V. D. MERWE.

door Foka van Loon

„Hoe ga je?” vraagt Akkie zakelijk. „Nu de spoorwegstaking is afgekondigd rijdt de trein niet meer voor ons. Wou je helemaal op de fiets soms?”

„Gedeeltelijk!” knikt Yerke, „Tot Medemblik en dan verder met de boot!”

„Kan dat?” Akkie haalt naar wenkbrauwen hoog op. „Voor mij is die mogelijkheid er! Ja! En voor alles, wat tot mijn gevolg behoort! Dus, als je soms mee wilt en hem zelf brengen? De gelegenheid is er!”

Voor Akkie kan antwoorden, springt oma tussen beide met haar protest: „t Gebeurt niet Akkie! Als Heerco t wist!”

Ze is slim genoeg om een beroep te doen op de juiste persoon

Akkie houdt, terwijl ze al deze jaren maar éénmaal over het Rode Kruis een brief van haar man gehad heeft, nog zo angstvallig rekening met zijn wensen en principes, alsof iedere dag zijn oog nog op haar doen en laten rustte. En op dit feit speculeert oma.

Deze keer echter zonder succes.

„Ja, en dat ik hier toe overga, is juist om Heerco”, weerlegt Akkie. „Het klinkt misschien goddeloos en arrogant, maar zo bedoel ik het niet: Ik wil Paultje voor Heerco bewaren, natuurlijk met Gods hulp. Hij heeft hem nog nooit gezien” — ze bijt even op haar lippen, om haar ontroering de baas te blijven — „Ik zou t vreselijk vinden, als door mijn nalatigheid en eigen liefde — want dat is t, als ik hem hier zou houden — Heerco bij zijn terugkomst een uitgemergeld kind met honger-oedeem zou aantreffen. En daarom Jerke, als je t niet te lastig vindt en ik je niet in ongelegenheid breng, ga ik morgen graag mee!”

„Te lastig?” Jerke maakt een afwerende schouderbeweging van: t Idee alleen is absurd, dat jij mij ooit tot last zou kunnen zijn. „Nee meisje, t zal me juist een waar feest zijn. t Kort de weg en de tijd. Alles wat je samen doet, gaat de helft gemakkelijker De vorige keer, — ik heb deze tocht al es vaker gemaakt — vond ik t stom vervelend. t Beloofd morgen mooi weer te worden en dat komt ons goed van pas, want we starten vroeg. Ik zorg voor flinke fietstassen, want ze zullen je in Friesland wel niet ledig weer laten keren. t Zitje voor Paul hevelen we over op mijn fiets!”

Oma hoort al die overleggingen in stomme verbazing en en stijgende verontwaardiging aan.

„En dat regelt maar en dat spreekt maar af en dat doet maar net, of ik er niet ben! En als je maar weet” — dit niet

zonder enig leedvermaak — dat er geen boterham meer over is, om mee te nemen voor onderweg. Alles is op. We moeten t morgen vroeg doen met een beetje sagopap in water gekookt.”

Jerke neemt het woord voor Akkie: „Dat is in t minst geen bezwaar, mevrouw! Door mijn werk — hij laat in t midden welk werk, want hij is zwaar bij de ondergrondse — heb ik nog wel eens de beschikking over een extra rantsoen van een of ander levensmiddel. t Zal Akkie en Paultje heus aan niets ontbreken. Maar ziet u nu wel” — hij legt zacht overredend een hand op oma's arm — „hoe hard nodig: t is, dat t kind betere voeding krijgt. Een ontbijt van sagopap in water en morgenmiddag aardappelen met waterjusz en vierde soort groente, daar kan zo'n kleuter toch niet gezond bij blijven en gedijen. Nee, omaatje, als u even nadenkt, zult u zelf zeggen: Breng die schat alsjeblieft, waar ze t hem beter kunnen geven!”

Jerke treft met z'n gemoedelijk praatje de juiste snaar bij oma en brengt een algehele vertedering in haar te weeg. Haar beter ik komt boven drijven. Ze pinkt zelfs een traan weg.

Dit is de manier, om met haar om te springen, denkt Akkie bewonderend.

„Natuurlijk vind ik alles goed wat voor bestwil van het kind is”, snufft ze kleintjes, „maar hard is het wel! Zo kaal zal t zijn! En Akkie blijft natuurlijk ook de nodige dagen weg” — dit beduidend agressiever — „en dan zitten mijn zwager en ik hier op een houtje te bijten bij een oliepitje”.

„Dat gebrekkige licht kan ik niet verhelpen, maar over honger zult u niet te klagen hebben. U krijgt van mij een serie brood- en melkbonnetjes”.

Hierop wordt Jerke aan zijn jasje getrokken. t Kwispelstaarten ontbreekt er aan, maar voor de rest is oom Diederick sprekend een bedelende hond. „Ook een snoepbon?” Hij stoot het er uit. Sigaren en tabak zijn contrabande voor hem, maar buitendien zou hij het inheems produkt „eigen teelt” toch niet kunnen verdragen.

n Mens schijnt toch ergens zijn zinnen op te moeten zetten, zo is oom Diederick net als de kleine jongens, dol op zoetigheid geworden. Hij denkt: Als die alvermogende sinterklaas de Vries zo maar brood en melkbonnen heeft te vergeven, wil laat hem er dan ook nog wat bij doen voor de lekkere mond.”

(Wordt vervolgd)

16
FEBR.

Er is een nieuwe „aanslag” gepleegd op het portret van minister Zijlstra, dat in Amsterdam, zoals elders, muren, gevels, aanplakborden en ramen siert. In de Helmersbuurt, meer bekend door zijn studentenkamers dan door opgewonden politieke activiteiten, zijn over het voorhoofd van nummer een van lijst drie de in drukletters te lezen woorden „Een goed heertje” geplakt. t kan de humor daarvan waarden. Het opschrift, kennelijk door een volging van een andere lijstaanvoerder aangebracht is niet bedlegend en niet beschamend en dat is al veel in de verkiezingsstrijd. Doch t mocht een ijveraar onder ons niet bekoren, hij heeft het opklaksel m eigen hand, met sterke hand, manu forte, van het ministerieel voorhoofd verwijderd. Is professor Zijlstra dan geen goede heer? Zo ja, waarom niet; zo niet, waarom wel? (Voor de ernstigen: dit is ook een grapje!)

17
FEBR.

Adie, goede oude schoolbank, waarin ik tweemaal zes jaren heb doorgebracht. Waarin ik de tafel van vier en de koorzangen van Sophokles heb geleerd. Waarop ik nog een lei heb mogen leggen (beste zetter, vergeet de l van lei a.u.b. niet), waarin ik mijn naam heb gegrift, voor welke overtreding ik zwaar gestraft ben. Gij, oude schoolbank zijt afgekeurd door een commissie, welke zich met normalisatie bezig houdt. O, die normalisatie, die alle banken en scholen en mensen gelijk wil maken, alle closetfittingen en gaspijpen, dakpannen, lessen, zelfbinders en schrijfmachineschriefjes. De

18
FEBR.

Over onderwijsvraagstukken laat ik mij niet gauw uit. Daarvoor bezit ik mijn neef de heer T. Gilhuis, die al die dingen beter weet dan ik. Maar toen ik indertijd de voorstellen van minister Cals las met betrekking tot de k a l s s i e k e opleiding (laat die l nú maar verkeerd staan, zetter!) heb ik wel even de wenkbrauwen gefronsd. Ook al weer tekenen van normalisatie. Met mijn neef ben ik verheugd, dat kweekschool-diplomabezitters een venster in de academie geopend is. Ben ik met zijn broers en neef, de theologen, blij, dat betha's niet tot de faculteit der godgeleerdheid zullen worden toegelaten. Verheug ik mij, dat alpha's medicijnen kunnen gaan studeren zonder aanvullend betha-examen te hebben gedaan. Er wonen nog minnaars van de

klassieken in het parlement!

19
FEBR.

Boze buurman ontmoet! Hij zat in de trein naar het zuiden. Nu ben ik nooit zo boos als ik mij opdien, zodat wij al gauw in een, wat men in het spraakgebruik geanimeerd gesprek noemt, gewikkeld waren. Ik heb bij buurman een ernstig misverstand kunnen wegmenen. Hij dacht namelijk - en hoe is zo iets mogelijk? vraag ik mij nog vandaag af - dat met de schrootaffaire bedoeld werd het neerstorten van legervliegtuigen in particuliere tuinen. Ach, ach, wat lezen sommige mensen toch slecht. Ik heb mijn buurman uit de droom geholpen en hem nu eens haarfijn verteld, hoe die schroot-affaire in elkaar zat. Aangezien u dit inmiddels gelezen hebt in uw enig eigenste dagblad, zal ik dat exposé hier niet herhalen. „De een zijn schroot is de ander zijn brood” zei buurman op het laatst. „Dat zal ik dan Z. E. mededelen” beloofde ik.

20
FEBR.

Of de affaire nu Z. E. aangaat ja, of nee, de foto van professor Zijlstra genomen tijdens het debat over de affaire, is een prachtige foto. Mijn vriend de opticien uit de Laan van

Meerdervoort te Den Haag moet verheugd zijn over de fraaie bril, welke professor Zijlstra draagt. In navolging van Miss Brill, kunnen wij natuurlijk niet spreken van Minister Brill, dat gaat niet. Maar het moet mij van t hart, het is een excellent stukje vakwerk. De bril van minister Struycken, die ik naast prof. Zijlstra op de foto zag (let wel: „die”, niet „welke”!) vond ik lang zo mooi niet. Had de heer Van der Goes van Naters nu maar zo'n professorale bril gehad, dacht ik, toen ik de Kamerverslagen las. Dan had hij direct gezien, dat hij de verkeerde stukken had en dan had hij ook niet zulke brokken gemaakt...

21
FEBR.

Ik was juist doende na te denken over een psychologische benadering van de kiezers, in verband met de 12e maart, toen ik bij Prof. Waterink las, dat men de psychologie niet moet overschatten. Ik vrees dus dat mijn plan niet zal doorgaan. Ik had namelijk na dagen van studie en beraad het volgende gevonden. Ik zou de personal approach, de persoonlijke benadering, zo ver doorvoeren, dat ik de mensen op straat zou groeten en dan zou zeggen: „nummer één van lijst drie”. Of, ik zou iedereen die ik tegen kwam beleefd groeten en tot hem zeggen „dag mijnheer Zijlstra”. Dan zouden er zijn, die mij zouden beduiden dat zij geen Zijlstra's waren. Die zou ik dan vertellen wat ik met Zijlstra bedoelde... Maar het gaat te diep, vrees ik.

William Groenkeper

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

ADRESSEN voor de toekomst van onze jongelui

CHR. SANATORIUM

voor Neurosen en Psychosen - ZEIST
Gelegen in mooie omgeving met directe korte
busverbindingen op omliggende steden
(Utrecht-Amersfoort)

Voor de nieuwe cursus kunnen nog enkele

MEISJES

van 18 jaar en ouder geplaatst worden als
LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werking, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster.

- ★ Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar.
- ★ Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar f 105,14; 2e jaar f 120,81; 3e jaar f 140,96 per maand. Werkweek 48 u.
- ★ Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag).
- ★ Reiskosten-vergoeding naar huis 2 x per maand (boven f 2,50).
- ★ Verstrekking eerste dienstkleeding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

1e Christelijke Middelbare Handelsschool

met 4 jarige cursus

Nic. Maesstraat 134 — Amsterdam-Zuid
Voorzitter: Prof. Dr. W. J. WIERINGA

Toelating vanaf de 6e klasse der lagere
school op grond van laatste rapportcijfers.

Dir. A. J. DE BRUIN

Spreekuur: woensdag 14.30—15.30
Telefoon 723222 - Privé 52857.

De Psychiatrische Inrichting Dennenoord - Zuidlaren

vraagt, ter opleiding voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B

leerling- verpleegsters

Salaris en sociale voorzieningen overeenkomstig
Rijksregeling.

Minimum leeftijd 17 jaar.

Bij indiensttreding zal een vooropleidingscursus worden gegeven om kennis te nemen van het werk in onze inrichting.

Degenen van positief christelijke levensopvatting, die hiervoor interesse hebben, kunnen zich voor inlichtingen en sollicitatie wenden tot de Geneesheer-Directeur.

De Ned. Herv. Diakonessen Inrichting

Overtoom 283 — Amsterdam

vraagt voor de cursus, die in maart begint

JONGE MEISJES

van 17 jaar en ouder voor opleiding tot

VERPLEEGSTER

Salaris als leerling-verpleegster: 1e jaar f 93,95, 2e jaar f 108,50, 3e jaar f 128,50 bruto per maand, boven kost en inwoning, bewassing en geneeskundige verzorging. Eerste aanschaffing van dienstkleeding is kosteloos. Vergoeding van reiskosten, vakantietoelagen enz. Nadere inlichtingen worden gaarne verstrekt door de Directrice.

CHRISTELIJKE MULO-SCHOOL

INSTITUUT SCHREUDER

Jan Luykenstr. 19, Amsterdam-Zuid (Tel. 723388)

INSCHRIJVING VAN LEERLINGEN

voor de nieuwe cursus, die 7 september begint, elke maandag- en donderdagmiddag tussen 2 en 4 uur aan de school.

Kleinere klassen: gemiddeld 26 leerlingen.
Huiswerk kan grotendeels op school gemaakt worden. Cursus Typen en Stenografie aan de school verbonden.

Namens het Bestuur:
Ds. C. KEERS, voorzitter.
Mej. mr. W. J. BOON, secr.esse.

Christelijk Jongensinternaat ,Zonneheuvel' te Bilthoven

Particuliere
Lagere- en Mulo-school,
kleine klassen, streng
toezicht op huiswerk.

Kosten f 3300,— per jaar.
3 H.A. eigen bosterrein.
Uitsluitend normale,
gezonde kinderen.

Inlichtingen bij de
Directeur T. DE GROOT,
Bilderdijklaan 15
Telefoon 2509

GEREFORMEERD GYMNASIUM AMSTERDAM

KEIZERSGRACHT 418-424
TELEFOON 30617

Inschrijving van nieuwe leerlingen

dagelijks mondeling of
telefonisch bij de
rector Dr. P. van 't Hof.

Opleiding

Diploma

Ziekenverpleging B

JONGELUI die verpleegster of verpleger willen worden, kunnen daarvoor een volledige opleiding ontvangen in de

Psychiatrische Inrichting

„WOLFHEZE” te Wolfheze

Tijdens de opleiding ontvangt men behalve kost en inwoning, bewassing, geneeskundige behandeling enz. een salaris volgens de van overheidswege vastgestelde regeling, waaronder tweemaal per maand een vergoeding van reiskosten naar huis, boven f 2,50. Aanvangssalaris f 105,14 per maand. Bovendien ontvangt men de benodigde dienstkleeding bij de indiensttreding.

Vraagt u eens nadere inlichtingen aan de geneesheer-directeur.

UTRECHT

Christelijke Kweekschool „Rehoboth”

MALIEBAAN 89 - UTRECHT - TELEF. K 30 - 21948

Aanmelding voor de cursus

die met 1 september a.s. begint, zo spoedig mogelijk bij de directeur.

Vereiste voor toelating: Eerste klasse: bezit van een volledig U.L.O. diploma A of B of een bewijs van overgang naar de vierde klasse van een H.B.S. of Gymnasium, of voldoen aan een toelatingsexamen. Derde klasse: bezit van een eindexamen Gymnasium, H.B.S. A of B, of M.M.S.

Spreekuur van de directeur als regel dinsdag van twee tot drie uur in het schoolgebouw.

EEN PROFESSOR LICHT U VOOR

Elke keus noopt tot bezinning. Dit geldt ook voor de politieke keuze, die op 12 maart onze stem bepaalt. Met name in een gecompliceerde tijd als de onze, waarin politiek en maatschappelijk leven ten nauwste met elkaar verbonden zijn en elkaar wederzijds beïnvloeden, zijn bezinning en voorlichting dringend geboden. In welke richting dient „de maatschappij der toekomst” zich te ontwikkelen? Zijn wij op de goede weg? Dit zijn vragen, die niet in een verloren ogenblikje beantwoord kunnen worden. Laat u grondig en deskundig voorlichten. Er is waarschijnlijk geen boek, dat u daarbij beter van dienst kan zijn dan het onvolprezen werk van de bekende hoogleraar

Zo'n boek is het waard uw persoonlijk eigendom te zijn. Schaf het aan voor uzelf en voor uw gezin. Mocht uw boekhandelaar het onverhoopt niet (meer) in voorraad hebben, laat het dan voor u bestellen bij de uitgever

T. WEVER - FRANEKER

Prof. Dr. Ir. H. van Riessen: DE MAATSCHAPPIJ DER TOEKOMST

Vierde, uitgebreide druk. Omvang 372 pagina's. Prijs gebonden f 12.— (voor leden van de Chr. Nat. Bibliotheek f 8.—)

Wie van dit boek kennis genomen heeft, mag zich goed geïnformeerd noemen. Het is een rijke informatiebron, waarop men telkens zal teruggrijpen.

Elke recensie is een warme aanbeveling!

„Het boek van prof. Van Riessen is een bijzonder knap boek. Het geeft blijk van een enorme belezenheid en van een grote eruditie en kennis van onze cultuur. Het behandelt een zeer omvangrijke stof, een zeer moeilijke problematiek op een vaak verrassend eenvoudige wijze.”

Dr. Bruins Slot in „Trouw”

„Dit geschrift is het eerste werk uit protestants-christelijke kring, dat op hoog niveau de strijd met het moderne socialisme aanbindt.”

Prof. dr. S. U. Zuidema in zijn radiotoezing (NCRV)

„Dit is een boek om zijn tijd te taxeren en de toekomst te onderkennen. Dit boek heeft mij er weer eens heel sterk aan herinnerd, dat in de naaste toekomst de sociale positie én de geestelijke waarden al meer concurrenten van elkander zullen worden. Ik ben dr. Ir. Van Riessen dankbaar voor dit geluid, dat een goed tegenwicht is bij het lezen van boeken als „Kerk en wereld in de crisis” door C. J. Dippel. Het werd hoog tijd, dat bij alle verheerlijking van geleide economie zulk een stem haar positieve klank liet horen.”

De Wekker

„Een zeldzaam knappe analyse van wat in onze

maatschappij bezig is zich te voltrekken. Nuchter, diep indringend in de geestelijke achtergronden, vol bijbelse werkelijkheidszin. Soms beklemmend in zijn ontdekking van de geweldige ernst van wat zich rondom ons in onze samenleving voltrekt. En toch gedragen door een levendig geloofsuitzicht en daarom eindigend in een enthousiast appél.”

Prof. dr. G. Brillenburg Wurth in „Horizon”

„Voor ons en voor de huidige problemen, is dit zeker het boek van dit jaar. Dit staat vast. Wij mogen prof. Van Riessen wel dankbaar zijn.”

Ons Jonge Platteland

„Met toenemende spanning heb ik dit aangrijpende boek gelezen. Het heeft iets van een belijdenis; men hoort hier een benauwd hart zich uitspreken over de ontwikkeling van onze Westerse maatschappij, die ons bedreigt met een dodelijke bloedarmoede, in het geestelijke. In dat opzicht hebben we hier te doen met een door en door modern boek....

— Dit boek aanvaardt op de grondslag van de gedachte van de souvereiniteit in eigen kring de titanenstrijd tegen het collectivisme.”

Prof. dr. R. Schippers in „Schering en Inslag”

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

EEN STROOM VAN VERKIEZINGSLECTUUR is heengegaan over de hoofden van het Nederlandse volk. De nummers 1 van lijst zus en de nummers 1 van lijst zo hebben via pamfletten, via de radio, via de beeldbuis van ons allen aandacht gevraagd. Soms hebben we die aandacht geschonken, soms hebben we het alleen maar geprobeerd maar begrepen we er niet veel van, soms ook stond ons hoofd er helemaal niet naar. Maar toch — over enkele dagen zullen we onze keuze definitief kenbaar moeten maken. Zullen we beslist moeten hebben welke „nummer 1” we stemmen. Nummer 1 van lijst 3, de anti-revolutionaire lijst, is de minister van economische zaken prof. dr. J. Zijlstra. Een man die beter dan menig ander de kunst verstaat klaar en duidelijk zijn standpunt te formuleren. En daarom hebben we juist hem uitgekozen voor een vraaggesprek. Om nu, aan het einde van de verkiezingsstrijd, nog eens kort en bondig uiteen te zetten welke nu de anti-revolutionaire visie is op die vraagpunten die ons allen de laatste maanden hebben bezig gehouden. Zes van de tien vragen handelen over de komende kabinetsformatie. Op de achterpagina de vragen zeven, acht, negen en tien, handelend over woningbouw en huren, over belastingen en loonbeleid, over industrievestiging in de buiten-randstad-gebieden en over échte vrijheid.

VRAAGGESPREK

met no. 1 van lijst 3

TIEN ANTWOORDEN

op tien vragen van vandaag

VRAAG 1: Waarom gaat uw voorkeur uit naar een christelijk kabinet?

ANTWOORD:

Het is duidelijk dat iedere politicus streeft naar verwerkelijking van zijn politieke visie en uiteraard streeft iedere partij naar een zo groot mogelijke invloed in 's lands bestuur. In de situatie van nu zie ik het zo: het laatste kabinet-Drees is bezweken omdat niet meer een voldoende, reële parlementaire basis aanwezig bleek. De oorzaken hiervoor gaan vrij diep — het ligt daarom niet voor de hand om na 12 maart te trachten op de oude voet door te gaan. Indien een naar bezetting en program sterk en homogeen kabinet kan worden gevormd dat steunt op de drie christelijke partijen, dan lijkt mij dat de beste garantie voor een vast beleid in de komende jaren. En natuurlijk leeft er daarnaast bij ons de begeerte om in de praktijk te tonen dat ons volk ook zonder socialisten goed en rechtvaardig kan worden geregeerd!

VRAAG 2: Betekent dit dat in het kabinet dat u zojuist schetste de K.V.P. de meerderheid van het aantal zetels zou moeten bezetten?

ANTWOORD:

Naar mijn mening zeer beslist niet!

VRAAG 3: Als zo'n rechts kabinet niet gevormd kan worden, gaat dan uw voorkeur uit naar een samengaan met liberalen of met socialisten?

ANTWOORD:

Ik moet voorop stellen dat het zich tot in bijzonderheden uitspreken over wat men wel of niet zal doen bij een kabinetsformatie, voorbarig is. Het curieuze gescharrel van professor Oud tussen „niet” en „nooit” bewijst in welke moeilijkheden men zich aldus werkt. Daarom wil ik alleen dit zeggen: voor een rechtgeaard anti-revolutionair is het prefereren van liberalen boven socialisten of van

socialisten boven liberalen, net iets teveel gevraagd. De felheid van de familietwist tussen beide stromingen (waardoor misschier dan nu de wezenlijke gelijkheid in de uitgangspunten wordt gemaskeerd) kan ons niet opwinden en wij kunnen er ons niet door laten beïnvloeden.

Voor ons zal beslissend zijn deze vraag: of wij in het kabinetsprogram voldoende terugvinden van de kardinale punten van ons eigen anti-revolutionair program. En dan lijkt het mij praktisch gesproken buitengewoon moeilijk om met de socialisten tot samenwerking te

Na de 12e maart
komt de 13e maart...
EN WAT DAN?

komen, gezien de inhoud van hun verkiezingsprogram. Een voorbeeld: als de socialisten hun standpunt over het uitzenden van dienstplichtigen naar Nieuw-Guinea handhaven, dan zal het een onoverkomelijk struikelblok zijn. En het sociaal-economisch programma van de P.v.d.A. zou ons, vrees ik, weer snel in overbesteding storten.

VRAAG 4: Geeft naar uw mening het programma van de liberalen betere aanknopingspunten voor een kabinetsformatie?

ANTWOORD:

De bezwaren die ik zojuist inbracht tegen het socialistische programma vind ik in het liberale programma niet terug. Maar wel is er een moeilijkheid van geheel andere aard: als wij de voortdurende frontveranderingen van de V.V.D. zien (inclusief de politiek bijna

schilderachtige loopbaan van een van haar oprichters!) dan rijst de vraag naar de stabiliteit van een aldus gevormd kabinet. Bovendien heeft de V.V.D. — en ik herinner u aan de Kamerdebatten — naar mijn begrip een allesbehalve duidelijk standpunt ingenomen in het economisch beleid. En laten we één ding toch goed voorop stellen: Nederland heeft na de 12e maart een sterke, stabiele regering nodig. Als er een kabinet met liberalen zal worden gevormd en na één jaar heeft prof. Oud er genoeg van, dan is het Stikker-incident er een bewijs van hoe het dan loopt!

VRAAG 5: Waarom is er na de verkiezingen een sterk kabinet nodig?

ANTWOORD:

Het nieuwe kabinet komt reeds van de aanvang af voor ingrijpende beslissingen in moeilijke problemen te staan. Gehoord het advies van de Sociaal-Economische Raad zullen op sociaal, economisch en financieel terrein verstrekkende beslissingen genomen moeten worden, die hun invloed ten goede of ten kwade zullen doen gelden voor de gehele regeerperiode. De internationale situatie is eveneens moeilijk en het Nieuw Guinea-vraagstuk zal veel wijsheid en grote vastberadenheid vragen.

VRAAG 6: Valt een zakenkabinet onder de mogelijkheden van een sterk en stabiel kabinet?

ANTWOORD:

Het antwoord hierop moet, geloof ik, ontkenkend luiden. Ik zeg niet dat het onmogelijk is, maar ik geloof niet dat een dergelijke zakenkabinet — getypeerd dus door het apolitieke karakter van zijn leden en door de afwezigheid van leder vooroverleg met fracties tijdens de formatie — ik geloof niet dat een dergelijk zakenkabinet bedoelde ingrijpende beslissingen zal kunnen nemen.

Laatste appèl

VANDAAG kan het niet anders. Dit moet een laatste appèl zijn. De campagne is bijna achter de rug. Donderdagavond spreekt de stembus. Maar het gaat er nu nog niet zozeer om, wat die stembus zal zeggen, als wel of wij de uitslag rustig kunnen afwachten. Rustig in de wetenschap dat althans wij allen gedaan hebben wat we konden.

Veel werk is er in de laatste maanden verzet. Een uitermate belangrijk aandeel daarin is door u of door uw kiesvereniging en haar bestuur geleverd. Daarom is het Centraal Comité u zeer erkentelijk.

Belangrijker nog dan dit werk is de stuwkracht en het motief dat daarachter zat. Het ging er ons toch om in die arbeid God te dienen en onze naaste en ons gehele volk van dienst te zijn. Die begeerte beheerst als het goed is ook ons politieke werk. Daarbij mag ook de geringste activiteit van ieder van ons persoonlijk niet worden verwaarloosd. Want juist daarin kan een stuk dienst aan God en aan de naaste steken.

We zijn er zeker van dat rondom de stembus 1959 ook veel gebeden is en wordt. Moge God dit gebed, dat vroeg en vraagt om mogelijkheden voor een christelijke politiek tot Zijn eer, zegenen. Dan is ook het werk, dat als vanzelf uit dat bidden voortspruit, niet tevergeefs verricht. En daarbij mogen wij bedenken dat in elke stembusuitslag een zegen gelegen kan zijn.

Maar bij dit laatste mogen we het niet laten. Er moet gevraagd worden: heeft iedereen, heeft ieder bestuur (van welke partij-instantie ook) alles gedaan wat op zijn weg lag? Wij weten wel dat dit niet alleen aan uiterlijk zichtbare dingen kan worden beoordeeld. Maar ook die middelen mogen niet worden verwaarloosd dan alleen om zeer gewichtige redenen.

Daarom vragen we met de meeste nadruk aan allen:

- ★ Gaat u in getrouwheid aan uw roeping als kiesgerechtigde Nederlander op 12 maart ter stembus?
- ★ Hebt u in uw directe en ook in uw ruimere omgeving met klem er op gewezen dat geen man en geen vrouw bij deze stembus kan worden gemist?
- ★ Bent u er voor u zelf van overtuigd, dat u die allen gewezen hebt op de harde noodzaak? Maar ook op de heerlijke mogelijkheid om in vrijheid mannen te kiezen die begeren vanuit het Evangelie het moeilijke parlementaire werk te verrichten?
- ★ Hebt u door het ophangen van een raambiljet getuigenis omtrent uw politieke overtuiging afgelegd?
- ★ Helpt u mee op 12 maart allen, die zich moeilijk ter stembus kunnen begeven, daarheen te (doen) vervoeren? Waarschuwt u het bestuur als het wenselijk is de aandacht op een zodanig geval te vestigen!
- ★ Biedt het bestuur van uw kiesvereniging uw diensten aan bij het verspreiden van de „laatste oproep” en de door het Centraal Comité voorbereide brieven aan diverse groepen van kiezers!
- ★ Informeert u bij het bestuur of u ook bij ander werk dat nog moet worden verricht, kunt helpen?

WANT TOT OP HET UUR WAAROP DE STEMBUS SLUIT KOMT HET ER OP AAN:

Natuurlijk gaat het Centraal Comité er bij dit alles van uit, dat ook de „hogere” partij-organen alles hebben gedaan wat dienstig was om hun collega's in de plaatselijke strijd bij te staan. Regionale activiteiten kunnen ten eerste gestimuleerd worden, indien bestuursleden van die centrales persoonlijk contact opnemen met de kiesvereniging-bestuursleden in hun ressort. Dat kan ook in deze laatste dagen nog zegenrijk werken. Laat men ook in dit opzicht van een laatste appèl van onze partij kunnen spreken.

Want al hangt alles zeker niet af van de zichtbare bewijzen van activiteit, belangrijk zijn ze ongetwijfeld. Ook Kuyper schaamde zich niet daar steeds weer op te wijzen. Hij zag dat als dure plicht. Op de Deputatenvergadering van 1913 sprak hij de volgende woorden:

„Als ge zó over ons kabinet wilt heenlopen, goed, maar dan zullen wij ook eens tonen, wat we voor ons kabinet over hebben. Ons geld gaat ervoor uit de beurs. Met het gedrukte woord zullen we het land bestrooien. Op meeting na meeting zullen we het volk wakker tot springlevend toe, maken. Huis na huis zullen we aflopen. Geen kiezer, die aan onze kant staat, ontsnapt ons meer. En geen huis en geen tempel zal er onder ons zijn, waar de zaak van het land niet voor Gods troon wordt gebracht”.

Deze woorden, in 1913 uitgesproken, hebben in 1959 niets aan zeggingskracht ingeboet. Nog kan iedereen zijn of haar plicht doen om Kuypers woord ook nu waar te maken.

De Anti-Revolutionaire Partij rekent op U: Vóór 12 maart — Op 12 maart — Na 12 maart!

God zegene al het werk dat met het oog op 12 maart gedaan werd uit liefde tot Jezus. Want dat houdt zijn waarde en zal blijven bestaan.

Dirigisme op schoolgebied

DE schoolkwestie-Hardegarijp is bekend. In dit vanouds vrijzinnige dorp trachtten de voorstanders van Christelijk onderwijs te komen tot de oprichting van een Christelijke school. De actie werd eendrachtig gevoerd door rechtzinnig-Hervormden en Gereformeerden, onder leiding van een Ned. Herv. voorzitter, omdat de Hervormde meerderheid billijkheidshalve de leiding toekwam. Maar de Hervormde kerkeraad was tegen de stichting van een Christelijke school en kwam in samenwerking met de Hervormde Raad voor Kerk en School met een open brief, waarin de Hervormden ambtelijk werden vermaand, niet mee te werken aan de actie voor een Christelijke school.

Maar dit schrijven heeft de stichting der Christelijke school niet kunnen tegenhouden. De school is er en het gaat gezegend. Er is veel reden tot dankbaarheid.

De socialistische minderheid in de Raad heeft ook geprobeerd, de schoolstichting tegen te houden. Maar zij heeft het tot in hoogste instantie verloren.

Waarom?

Omdat de aanvraag om medewerking aan alle wettelijke eisen voldeed.

Dan kan geen sterveling in Nederland de wettelijk voorgeschreven procedure stuiten. Sommige tegenstanders van de vrijheid van onderwijs noemen deze wettelijke waterdichte regeling automatisme. Het is als een smalende term bedoeld. Zij, die deze term graag gebruiken, vrezen, dat in de toekomst ook voor het voortgezet onderwijs dit „automatisme” zal worden ingevoerd. En zij willen geen automatisme, maar dirigisme. Dat dirigisme noemen zij planning.

HET departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen regeert thans b.v. op het gebied van het voorbereidend hoger en middelbaar onderwijs dirigistisch. Minister Cals, voorgelicht door een bekende ambtelijke autoriteit, beslist, welke scholen wel en welke niet voor subsidie in aanmerking komen. Hij bericht het Gooise avondlyceum: gij komt niet meer voor subsidie in aanmerking. Hij deelt het bestuur van de Chr. H.B.S. te Leeuwarden mee: aan uw school géén gesubsidieerde afdeling M.M.S. En aan andere scholen bericht hij: ik heb besloten, dat uw school of de nieuwe afdeling aan uw school voor subsidie in aanmerking komt. De Kamer kan daar dan later over spreken, maar het is technisch en politiek blijkbaar moeilijk, er iets aan te veranderen.

NU heeft minister Cals enige maanden geleden een ontwerp-mammouthwet ingediend. Een wet tot regeling van bijna het gehele voortgezet onderwijs. Daarin wordt naar de schijn het „automatisme” ingevoerd. Er worden getallen in de wet genoemd. Als aan die getal-eisen wordt voldaan, is er recht op subsidie. Maar de heer Cals heeft die normen zo hoog gesteld, dat heel veel bestaande scholen er niet onder vallen. Wat de gymnasiale opleiding betreft, zou in Drente elke mogelijkheid van recht op subsidie verdwijnen, Groningen zou op één plaats en Friesland op twee plaatsen zulk een opleiding behouden. Voor een acht-tal plaatsen liggen voor de bestaande scholen de normen te hoog.

Maar wat zegt minister Cals? Hij zegt: Weest niet ongerust. De minister heeft het recht van dispensatie. Als hij gunstig beschikt, dan mag de school toch gesubsidieerd worden, al zijn er te weinig leerlingen, als men de wettelijke getallen handhaaft. Die scholen, waar het leerlingen-aantal zo groot is, met name in de grote steden, dat het bestaansrecht van de school boven elke twijfel verheven is, hebben dan een wettelijk recht. De anderen blijven in de gunst van de minister aanbevolen.

MAAR, zo heeft de Minister gezegd: daar mag niemand bezwaar tegen hebben. Men moet de minister de verantwoordelijkheid toevertrouwen. Zijne Excellentie heeft te Groningen er over gesproken.

„Ik weet”, aldus de bewindsman, „dat velen er huiverig voor zijn de beslissing in die gevallen aan de minister over te laten. Zij bewezen de democratie daarmee echter geen dienst. Wanneer een volk zijn zelfgekozen regering bepaalde verantwoordelijkheden niet toevertrouwt, zal het een andere regeringsvorm moeten kiezen. Bovendien is er nog de volksvertegenwoordiging, die controleert en zo nodig ook corrigeert.”

Men kan het vinden in „Ons Noorden” van 2 maart j.l.

Het is nauwelijks nodig, hier commentaar aan toe te voegen.

De schoolstrijd in het verleden ging om recht, verankerd in de wet.

Deze minister is voor een systeem, op grond van zijn democratie, waarbij de verantwoordelijkheden liggen bij de „door het volk zelf gekozen regering.”

Het is geen nieuwe leer, die de heer Cals verkondigt.

Het is de leer van het verlichte despotisme.

STALEN STEIGERS

HOOGVLIET
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**

40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)

REMOEKDOENG

Urine-afrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door

TEMOE LAWAK

Bloedzuiverend
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.6

N.V. THE SINGER IMPORT · HOF 39 · AMERSFOORT. TELEFOON 5547

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure

aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN · Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

Ter gedachtenis aan CHR. VAN DEN HEUVEL

MET grote ontroering is in brede kring kennis genomen van het plotseling overlijden van Chr. van den Heuvel. In brede kring. Want Van den Heuvel had een breed arbeidsterrein. En overal waar hij zich bewoog had hij zich vele vrienden verworven. Vrienden onder medestanders, maar niet minder onder tegenstanders.

Ik beperk mij in dit gedachteniswoord tot zijn arbeid op politiek gebied. Dit heb ik een tiental jaren van nabij kunnen gadeslaan. Toen ik in 1946 in de Tweede Kamer kwam behoorde Van den Heuvel reeds tot de oudgedienden.

In 1922 op 35 jarige leeftijd tot kamerlid gekozen had hij nog de periode medegemaakt, toen verschillende grote figuren daar de toon aangaven. Met gepaste trots kon hij daarvan verhalen. Maar dat niet alleen, het bleek telkens weer dat hij die leerschool ook met vrucht had doorlopen.

Wanneer hij in de Kamer aan het woord was werd er geluisterd. Want men wist dat Van den Heuvel wat te zeggen had.

En dat was niet alleen het geval wanneer het over landbouwaangelegenheden — zijn speciaal domein — ging. Ook wanneer hij sprak over financiële of economische zaken had hij het oor van de Kamer. Trouwens ik wil gaarne bekenen dat ik mij meermalen verwonderd heb hoe 'n man met zo'n drukke werkring — de dagbladen hebben er dezer dagen nog weer een opsomming van gegeven — zich zo in allerlei moeilijke vraagstukken kon inwerken.

Nu had Van den Heuvel één groot voordeel: hij schreef zijn redevoeringen niet uit, maar sprak van enkele aantekeningen. Dat spaarde hem niet alleen tijd uit, maar het gaf ook aan zijn redevoeringen een vlotheid die het een genoegzaam maakte er naar te luisteren. Zo voor de vuist weg sprekende kreeg men bij hem telkens de indruk dat hij de stof, waarover hij sprak volkomen beheerste. Hij had daarbij het hart gestolen van de kamer-voorzitter Dr. Kortenhorst, die eigenlijk van mening is dat in de Kamer geen redevoeringen voorgelezen dienen te worden. Welnu dat was bij Van den Heuvel nimmer het geval. Daar kwam nog bij dat Van den Heuvel de man was van de gulle lach. Die klonk altijd door in zijn redevoeringen. Ook in het debat met zijn tegenstanders. Hoe hoog de golven ook gingen, van de zijde van Van den Heuvel was er altijd de humor, de lach, ook dan wanneer hij hen geselde met zijn woord.

Men dient bij dit alles te bedenken dat Van den Heuvel maar een gewone schoolopleiding heeft gehad. Door zelfstudie heeft hij zich de kennis waarover hij beschikte — en die was groot — eigen moeten maken. En dat te midden van een drukke werkring!

In zijn jeugd had hij de jongelingsvereniging bezocht. Daarvan heeft hij rijke vruchten geplukt. Ik heb in die periode een enkele keer met hem mogen kennis maken. Zijn latere leven, de vele arbeid die hij ook buiten het terrein de staatkunde, heeft verricht. — ik denk aan zijn arbeid voor de Christelijke Boeren- en Tuindersbond — heeft

geheel beantwoord aan datgene wat de jongeman toen reeds beloofde. Onze partij heeft aan Van den Heuvel voor wat hij in de kamer heeft betekend, zeer veel te danken.

Tot dusver sprak ik alleen over de arbeid van Van den Heuvel in de Tweede Kamer. Het beeld van hem zou echter zeer onvolledig zijn wanneer ik niet vermeldde zijn propagandistisch werk door het vervullen van spreekbeurten voor de kiesverenigingen. Ik wil Dr. Schouten er buiten laten, maar buiten hem is er stellig geen kamerlid of gewezen kamerlid dat zoveel spreekbeurten op zijn naam heeft staan als Van den Heuvel. Hij heeft daarvan wel eens een en ander verteld, en dan vroeg men zich af hoe kon daarvoor tijd worden gevonden. Van den Heuvel was in de kringen onzer partij niet alleen een gewild maar ook een geliefd spreker.

Hij was Antirevolutionair in hart en nieren, wist wat er in onze mensen leefde en hoe zij voorlicht moesten worden. Vandaar dat hij herhaaldelijk werd belast met de samenstelling van een handleiding voor huisbezoekers.

Die handleidingen gaven de huisbezoekers het materiaal dat gebruikt moest worden in het gesprek met geestverwanten en niet-geestverwanten. In 1956, na gedurende 34 jaren als vertegenwoordiger van onze partij in de Kamer werkzaam geweest te zijn is er aan de parlementaire arbeid van Van den Heuvel een eind gekomen. Ik weet dat het hem moeite gekost heeft dit werk neer te leggen. Want hij hing er aan met heel zijn ziel.

dat heeft zijn belangstelling voor de politieke strijd en politieke vragen echter niet doen verminderen.

Daarin bleef hij ook na zijn aftreden als Kamerlid volop medeleven. Trouwens door zijn arbeid voor de Christelijke Boeren en Tuindersbond bleef hij ook met het politieke leven verbonden. Zijn artikelen in het orgaan van deze organisatie, legden er getuigenis van af, dat hij wist wat er op

het Binnenhof gebeurde. En nu is aan dit werkzaam leven een eind gekomen. Heel kort na het heengaan van zijn vriend en medestrijder Willem Rip.

In 1941 toen Van den Heuvel met een groep van zijn politieke vrienden in het gijzelaarskamp Buchenwald verkeerde, werd hij daar plotseling heel ernstig ziek. Wij, zijn vrienden vreesden het ergste. Maar God had het anders beschikt. Tegen de verwachting in mocht hij weer herstellen en aan zijn vrouw en kinderen en aan zijn arbeid teruggegeven worden.

Ruim 16 jaren heeft hij nog mogen arbeiden. Nu is dan het einde gekomen. Wij treuren. Maar niet als degenen die geen hoop hebben. Van den Heuvel was een christen, een kind van God. En daarom geloven wij dat hij heengegaan is naar die gewesten, waarvan geen inwoner zal zeggen: ik ben ziek, omdat het volk dat er in woont vergeving van zonden heeft ontvangen. Dit moge ook de troost zijn van zijn vrouw en kinderen.
A. STAPELKAMP

Dr. J. Schouten

richt een oproep tot het gehele volk op dinsdag 10 maart van 21.15—21.30 uur in het radio-programma van de A.V.R.O. Geeft in zo ruim mogelijke kring hieraan bekendheid!

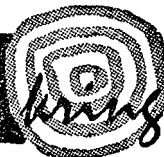
De sluitzegels kosten slechts 1 cent per stuk. Ze zijn gebundeld in pakjes van 500 exemplaren. Bestellingen moeten per omgaande worden gericht aan het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 in Den Haag. Telefoon K 1700 no. 112138 en 631023.

*** Dr. Berghuis parlementariër

In de vacature van de helaas zo onverwachts overleden Prof. Dr. W. Rip werd op dinsdag 3 maart als lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal de voorzitter van onze partij Dr. W. P. Berghuis beëdigd. De oorzaak van deze korte plechtigheid in de Senaat is wel een zeer droevige. Doch het leven gaat door. Daarom mag ook worden opgemerkt dat het goed is dat Dr. Berghuis thans lid van ons parlement is geworden. Op de tribune werd tijdens het binnengeleiden van het nieuwe kamerlid her en der gefluisterd: „Dat is de voorzitter van de A.R.-Partij. — Oh, juist is dat nu . . .” enz. Dit kleine feit demonstreert als het ware dat men als voorzitter van een politieke partij z'n gezicht ook regelmatig op het Binnenhof moet laten zien. Om meer dan één reden is dit gewenst. Het is dan ook geen wonder dat men de voorzitters van de K.V.P., P.v.d.A., C.H.U., V.V.D. en de S.G.P. daar kan tegenkomen, zij het ook ter andere zijde van de Ridderzaal. Met zijn beëdiging wensen wij Dr. Berghuis dan ook van harte geluk.

Gelet op de omstandigheid dat hij nog maar kort geleden van een ernstige ziekte herstelde, mag ook op deze plaats wel van grote dankbaarheid voor deze spoedige en volledige genezing worden gesproken. Geve God, dat Dr. Berghuis ook in zijn nieuwe hoedanigheid gezondheid, kracht en wijsheid mag ontvangen om mede op die plaats ons volk te dienen.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Commissionairs in effecten

J. DE VRIES

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

C. van der Kooy en Zoon

EMMASTRAAT 143—147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopatische geneesmiddelen

Homoeopatie Voorhoeve N.V.

Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

N.V. LEVENSVZERKERING MIJ

UBO

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ

UBO

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:

- 1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
- 2e Concurrerende premien en
- 3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . Voorkomt later zorg!

UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

Accountantskantoor

H. en J. DE VRIES

O.m. controle van scholen, instellingen en organisaties
Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490—4236

n.v. drukkerij van haeringen

Prinsegracht 126, 's-Gravenhage, Tel. 33.41.20, 33.41.21

Speciaal adres voor uw:

HANDELSDRUKWERK - DISSERTATIES
TIJDSCHRIFTEN - BOEKWERKEN

Op aanvraag zullen wij u gaarne bezoeken.

LEEUWARDEN

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW

EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 . Tel. 8515 - LEEUWARDEN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1958.

3 % niet-leden

3 1/4 % leden

Chr. Coöp. Spaarbank

„EIGEN HAARD” G.A.

LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Hervormde kandidaten vragen uw vertrouwen voor lijst 3

Mr. A. B. ROOSJEN

J. VAN EIBERGEN

Mr. Dr. E. P. VERKERK

„De democratie zal alleen veilig zijn, als zij zich laat beheersen door de Christus”

Ds. A. S. TALMA

„De anti-revolutionaire partij is het politieke ontmoetingspunt van de gereformeerde gezindte, ook van de hervormd-gereformeerden”

Dr. J. SCHOUTEN

Mr. Dr. N. G. GEELKERKEN

De Anti-Revolutionaire lijst wordt aanbevolen door de luitenant-generaal b.d. L. F. Duymaer van Twist, ere-lid van het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen, alsmede door o.a. de volgende Hervormde predikanten en emeriti-predikanten:

Prof. Dr. J. SEVERIJN, De Bilt
 Prof. Dr. H. JONKER, Amsterdam
 Prof. Dr. S. VAN DER LINDE, Utrecht
 Ds. J. FOKKEMA, Ede
 Ds. G. ALERS, Rotterdam
 Ds. H. VAN AMSTEL, Neder-Langbroek
 Ds. J. VAN AMSTEL, Huizen
 Ds. F. ANKER, Zeist
 Ds. W. ANKER, Rotterdam
 Ds. C. G. BAART, Heteren
 Ds. M. BERGSMA, Eemnes-Buiten
 Ds. A. BOERTJE, Moerkapelle
 Ds. L. G. BOLKESTEIN, Ermelo
 Ds. P. J. BOS, Sprang
 Ds. W. BOUSEMA, Wageningen
 Dr. H. BOUT, Utrecht
 Ds. B. N. B. BOUTHORN, Bennekom
 Ds. G. BROERE, Hoornaar
 Ds. J. BRONS, Scherpenisse
 Ds. L. G. BRUIJN, 's-Gravenhage
 Ds. J. A. DE BRUIJN, Ems
 Ds. J. W. DE BRUIJN, Harderwijk
 Ds. W. DE BRUIJN, Ermelo
 Ds. E. R. DAMSTÉ, IJsselstein
 Ds. J. W. VAN DER DOES, Gorinchem
 Ds. J. VAN DRENTH, Ooltgensplaat
 Ds. H. J. VAN DRUTEN, Driebergen
 Ds. G. DEN DUYN, Wapenveld
 Ds. D. J. VAN DIJK, Nieuwerkerk IJssel
 Ds. H. VAN DIJK, Leerdam
 Dr. A. VAN DEN END, Hoogeveen
 Ds. A. C. ENKELAAR, Hasselt
 Ds. J. ENKELAAR, Werkhoven
 Ds. J. ENKELAAR, Sluipwijk
 Ds. A. VAN ELJK, Bergschenhoek
 Ds. P. M. VAN GALEN, Gorinchem
 Dr. J. G. GEELKERKEN, Amsterdam
 Ds. S. GOVERTS, Zeist
 Ds. J. GROENENBOOM, Lopikerkapel

Ds. J. H. GUNNING E.Bzn, Zeist
 Ds. J. D. VAN HOF, Rotterdam
 Ds. H. S. J. KALF, Bennebroek
 Ds. P. A. A. KLUSENER, Delft
 Ds. P. KOLIJN, Aalst
 Ds. G. J. KOOLHAAS, Hilversum
 Ds. W. H. VAN KOOTEN, Hasselt
 Ds. C. A. KOREVAAR, Rotterdam
 Ds. A. J. KRET, Krimpen a.d. Lek
 Ds. F. KIJTENBELT, Wierden
 Ds. J. G. R. LANGHOUT, Leiderdorp
 Ds. G. LANS, Putten
 Ds. E. S. DE LINT, Lienden
 Ds. J. VAN LOKHORST, Zwolle
 Ds. A. MEIJERS, Utrecht
 Ds. S. MEIJERS, Hoog Blokland
 Ds. L. VAN DER PEUT, Renswoude
 Ds. H. POL, Vriezenveen
 Ds. J. J. POOT, De Bilt
 Ds. R. C. VAN PUTTEN, Loenen Vecht
 Ds. M. VAN RENNES, Rouveen
 Ds. W. RIJNSBURGER, Amersfoort
 Ds. G. SAMSON, Rotterdam
 Ds. K. SCHIPPER, Edeveen
 Ds. G. C. SEVERIJN, Bunnik (U)
 Ds. F. J. SINKE, Ridderkerk
 Ds. W. SIRAG, Vlaardingen
 Ds. P. J. STEENBEEK, Zeist
 Ds. A. STEKELENBURG, Linschoten
 Ds. J. VAN DER VELDEN, Dordrecht
 Ds. C. VLASBLOM, Elst (Utr.)
 Ds. P. VAN WAKEREN, Stad a/h Haringvliet
 Ds. J. H. VAN DER WAL, Wageningen
 Ds. P. WESTLAND, St. Annaland
 Ds. J. C. WOLTERS, Eemnes-Binnen
 Ds. G. WURSTEN, Den Bommel
 Ds. A. O. ZIJLSTRA, Wilnis
 Ds. P. ZIJLSTRA, Vlaardingen

UW stem voor lijst 3 Anti-Revolutionair

• Zij kunnen alles!

Als er aan de verkiezingspropaganda een wedstrijd in het werken met holle leuzen verbonden was, zou de Boerenpartij een goede kans maken. De Boerenpartij wil vrijheid op elk gebied, zei de heer Koekoek, de lijst-trekker, in een radiotoespraak. Op de kandidatenlijst staan dan ook mannen, die in de strijd voor de vrijheid hun sporen verdiend hebben.

We hebben die lijst er eens op nagekeken, maar de heer Koekoek zal toch met nadere inlichtingen moeten komen, wil zijn opmerking ons iets zeggen.

Er is na de oorlog een beleid geweest van de P.v.d.A. trouw gesteund door K.V.P., A.R. en C.H.U., aldus de heer Koekoek. Die trouwe steun heeft dan waarschijnlijk geleid tot de socialistische klacht, dat de P.v.d.A.-ministers te weinig invloed op het beleid hadden, tot de interne spanningen in de P.v.d.A. en tenslotte tot de breuk in het kabinet!

De Boerenpartij wil afschaffen wat er gemist kan worden; zij is tegen overbodige ambtenaren, zij wil de overheidsbemoeiing terugdringen en zij wil belastingvermindering door verlaging van de staatsuitgaven.

Dat zijn wensen, die ons uit het hart gegrepen zijn. Daarvoor had men waarlijk geen Boerenpartij behoeven op te richten. Lijst 3 is dan de aangewezen lijst om op te stemmen!

Toch is die Boerenpartij onmisbaar. Want, zegt de heer Koekoek, zij kan alle problemen oplossen, die de na-oorlogse regeringen in het leven hebben geroepen. Hoe zij dat wil doen, heeft de lijsttrekker er niet bij vermeld. Met uitzondering dan van de woningbouw. Alles op dat gebied vrijlaten, luidt het parool. Dan wordt er goedkoper en sneller gebouwd. Voor degenen, die dit niet helemaal zouden begrijpen, heeft de heer Koekoek eraan toegevoegd: kijk maar eens naar de auto-industrie. De auto's waren schaars, maar ze zijn op tijd vrijgegeven. En nu kan iedereen, die dat wil een auto kopen.

En dat wordt in een serieuze verkiezingsstrijd aan weldenkende mensen voorgezet!

• Erger dan atoombom

De pacifistisch-socialisten zijn niet alleen tegen de atoombom, zij zijn tegen de wapenrusting in het algemeen, omdat, zoals een van hun woordvoerders verklaarde, de laatste consequentie van oorlogsvoorbereiding de oorlog is. Wat zij willen is eenzijdige ontwapening.

De P.S.P. geeft volmondig toe, dat daaraan het risico van bezetting verbonden is. Maar zegt zij, dat is geen definitief einde.

Wat wil de P.S.P.? Mogen wij, als we bezet zijn, gaan proberen met de blote vuisten de bezetter er weer uit te slaan? Of moeten andere mogelijkheden met de wapenrusting, waar de P.S.P. tegen is, ons dan komen bevrijden?

De P.S.P. noemt zich vernieuwd socialisme, maar het is niets anders dan oud socialisme, dat zij propageert, getuige de opmerking, dat er iets niet in orde is „wanneer het socialisme zich meer kenmerkt door anti-communisme dan door anti-kapitalisme”.

Het streven van de P.S.P. is gevaarlijker dan de atoombom.

• Tijdelijk vaandel

De V.V.D. heeft de gedachte van de verdraagzaamheid hoog in haar vaandel geschreven, heeft de heer Korthals verklaard.

Dat is waar, mits men maar in het oog houdt, dat de heer Korthals doelt op het vaandel, dat de V.V.D. thans met het oog op de verkiezingen, omhoog heft. In het vaandel, dat zij voor dagelijks gebruik hanteert, bijvoorbeeld bij onderwijskwesities, die in de gemeenteraden aan de orde komen, komt het woord verdraagzaamheid niet voor.

• Een beetje moeilijk

Alle meningsverschillen ten spijt hebben de liberale heren Oud en Van Riel broederlijk naast elkaar gezeten voor de televisiecamera om elkaar bij te vallen in een gesprek, dat aan het Nederlandse volk moest duidelijk maken hoe het nu verder moet in de politiek.

In dat gesprek werd herinnerd aan een opmerking van minister Zijlstra, dat de oppositie stuntelig langs de kant heeft gestaan. Een bijzonder ongelukkige opmerking, vond de heer Van Riel, maar ja, minister Zijlstra zal wat slecht gehumeurd zijn geweest want de brede basis is de laatste tijd een beetje moeilijk-geweest.

Prof. Oud voelde zich geroepen vergoelijkend op te treden. „Als minister Zijlstra nog eens over zijn opmerking nadenkt, zal hij er wel spijt van hebben. We hebben toch altijd een constructieve oppositie gevoerd”.

Het spijt ons voor de heer Oud, maar wij zijn ervan overtuigd, dat minister Zijlstra heeft nagedacht voor hij zijn opmerking maakte en dat hij van die opmerking geen spijt zal hebben. Dat zal hij pas krijgen wanneer de heer Oud kan aantonen, waaruit het constructieve in de liberale oppositie heeft bestaan, maar dat lijkt ons „een beetje moeilijk” voor de liberale lijsttrekker.

• Duidelijk woord

Een duidelijk woord van vrouwen tot vrouwen was het televisiegesprek tussen mev. Attema-Roosjen en mej. Van Leeuwen. Een klaar geluid over het wezen van christelijke politiek, die de Bijbel centraal stelt. Zoals een van de dames zei: De P.v.d.A. propageert „voor uw toekomst, tegen een rechts kabinet, de V.V.D. zegt „niet rechts, niet links, maar recht vooruit”, maar de A.R. zegt „Eerst recht omhoog, dan recht vooruit”.

Beter kon het niet samengevat worden.

De volgende a.r. televisie-uitzending, waarin de heren Hazenbosch en Van der Sluis optraden, sloot daarop goed aan. „Het meest essentiële van christelijke politiek is, dat het sociale politiek is”, zei de heer Hazenbosch. Sociale politiek, d.w.z. politiek gericht op bescherming van het zwakke. Daarom is de a.r. altijd vooraan gegaan in de strijd voor verbetering van de sociale voorzieningen.

Dat de leuze „voor uw toekomst, tegen een rechts kabinet” vals is, toonde de heer Hazenbosch duidelijk aan door te wijzen op de belastingpolitiek die de a.r. voorstaat. Die is er op gericht het bedrijfsleven de nodige middelen te verschaffen om de tienduizenden, waarmee de beroepsbevolking jaarlijks groeit, werkgelegenheid te bieden. Door die politiek te steunen werkt men positief aan de toekomst.

Wij verzoeken onze abonnees het abonnementsgeld voor het eerste halfjaar 1959 ad f 3.25 te willen overmaken op giro no. 89673 t.n.v. A.R. partij in Den Haag. Na 14 maart gaan de kwitanties verhoogd met incassokosten bij ons de deur uit. Bespaar Uzelf kosten en gireer per omgaande.

DE WEDUWEN- EN WEZENVERZEKERING

DE Tweede Kamer heeft verleden week z.h.st. de algemene weduwen- en wezenverzekering aangevaard. En daarmee heeft de op termijn onthonden Kamer het Nederlandse volk een prachtig afscheids-geschenk gegeven. Het is nu mogelijk dat deze wet op 1 januari a.s. zal worden ingevoerd, waardoor de zorgen van weduwen en wezen, die soms zo onvoorstelbaar groot zijn, op zijn minst in materieel opzicht enigszins verlicht kunnen worden.

Het wetsontwerp is ongewijzigd aangenomen. De liberale afgevaardigde mev. Stoffels-Van Haften deed nog een poging om — in het licht der naderende verkiezingen — een wit voetje te halen bij ongetrouwde Nederland. Maar zij deed dat op een erbarmelijk slechte manier. In de eerste plaats omdat was afgesproken het ontwerp niet te amenderen. Men was akkoord gegaan met een beperkte behandeling, omdat men van een interim-kabinet, met een in feite demissionaire taakomschrijving — niet anders kan verwachten. Een uitvoerige behandeling met talloze amendementen zou door dit kabinet niet geaccepteerd kunnen worden. Het zou daardoor zijn opvolger binden en dus — zo is de ijzeren consequentie — kon het indienen van amendementen betekenen dat de wet niet op 1 januari a.s. zou worden ingevoerd. In de tweede plaats klopte het amendement technisch niet. Het was volkomen onuitvoerbaar. De liberale afgevaardigde zag dit zelf in. Zij trok tenslotte het amendement in. Het liberale verkiezings-vliegertje kwam dus niet van de grond!

Had de Kamer dan geen wensen? Natuurlijk, en wel op twee belangrijke punten: verlaging van de leeftijdsgrens tot 45 jaar en belastingverlaging voor ongetrouwden. Over beide zaken zal het nieuwe kabinet gaan studeren. Wat de leeftijdsgrens betreft dit is een der punten, die valt onder de motie van de vaste commissie, waarin de regering gevraagd wordt nog voor het zomerreces van 1961 een nota aan de Kamer te doen toekomen over de ervaring met deze wet. Deze nota zal dan eventueel vergezeld moeten gaan van wijzigingsvoorstellen.

De heer Van Eibergen heeft namens de antirevolutionaire fractie over dit ontwerp het woord gevoerd. Hij had geen moeite de algemene gedachten-gang van dit ontwerp te volgen. Hij vond de overheid gerechtigd deze verplichte verzekering op te leggen. „Een zodanig ingrijpen moet hieruit worden verklaard, dat de taak n.l. het zorgen voor weduwen en wezen, zoals ook de Heilige Schrift ons dat leert, niet voldoende door de maatschappij wordt betracht. Derhalve is het de taak van de overheid, die het recht heeft te betrachten — men mag mijnentwege zeggen: daartoe genoodzaakt door de nalatigheid van hen die in de allereerste plaats hier een opdracht hadden — in de bestaande tekortkoming te voorzien”. Dat de overheid gebruik maakt van het verzekeringssysteem juichte de heer Van Eibergen slechts toe, omdat daardoor alle betrokkenen zich van hun verantwoordelijkheid bewust zullen worden.

Ook was de a.r.-woordvoerder een voorstander van de premiebetaling door ongetrouwden. Hij redeneerde nuchter: op iedere leeftijd kan men huwen. „Zou men de ongetrouwden uitsluiten, dan is het niet denkbeeldig, dat er op een bepaald moment premieplicht gaat ontstaan. Zou men die weg op willen, dan zou dit tot gevolg moeten hebben, dat een heel ander systeem gekozen moet worden, n.l. een uitkering die in relatie staat tot de opgebrachte premies.” Het resultaat, aldus de heer Van Eibergen, zou dan weleens kunnen zijn, dat wij net niet bereiken wat wij willen bereiken, n.l. een weduwe onverkort te willen helpen. De extra lasten die door de algemene verzekeringen aan de ongetrouwden worden opgelegd zal men het beste kunnen verlichten door een verlaging van de inkomstenbelasting voor deze groep. En over de wenselijkheid daarvan bestaat grote eensgezindheid in de Tweede Kamer, zodat het nauwelijks is aan te nemen dat het nieuwe kabinet — hoe het er dan ook uit zal zien — aan het treffen van een dergelijke maatregel kan ontkomen.

De laatste centrale verkiezingsvergaderingen:

ALKMAAR, 11 maart, om acht uur in hotel „Victory”. Spreker: drs. C. P. Hazenbosch.
AMSTERDAM, 9 maart, om acht uur in „Krasnapolsky”. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen.
EINDHOVEN, 11 maart, om acht uur in de Immanuelkerk. Spreker: Prof. Dr. J. Zijlstra.
GOES, 9 maart, om half acht in de Schouwburgzaal van het „Schuttershof”. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.
THOLEN, 7 maart, om drie uur in het Verenigingsgebouw. Spreker: mr. A. B. Roosen. Slotwoord: G. A. Kieft.
HOOGVEEN, 10 maart, om acht uur in de Hoofdstraatkerk. Spreker: dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot. Slotwoord: ds. A.

J. Kret, Ned. Herv. predikant te Krimpen aan de Lek.
LEEUWARDEN, 10 maart, om acht uur in de „Harmonie”. Spreker: prof. dr. J. Zijlstra.
ROERMOND, 7 maart, om acht uur in de consistorie van de geref. kerk, Kapellelaan. Spreker: dr. C. P. Hazenbosch.
ROTTERDAM, 7 maart, om half drie in de Rivierahal. Sprekers: prof. dr. J. Zijlstra en mr. J. van Aartsen. Slotwoord: ds. P. A. A. Klusener, Ned. Herv. predikant te Delft.
TIEL, 7 maart, om half drie in het Gustaaf Adolphegebouw. Spreker: Dr. J. Schouten. Slotwoord: Ds. W. Kats te Tiel.
ZUTPHEN, 7 maart. Spreker: Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot.

Voorts ontvingen wij bericht, dat vergaderingen worden gehouden te:

DEN HELDER, 7 maart, om drie uur in geb. R.K. Volksbond aan de Molengracht. Spreker: J. Smallembroek.
MONSTER, 10 maart, om half acht in geb. De Haven. Spreker: Dr. E. Diemer
DONKERBROEK, 9 maart, om half acht in geb. Pro Rege. Spreker: J. Smallembroek. Medewerking van de Christelijke Muziekvereniging.
OOST- EN WEST SOUBURG, 10 maart, om acht uur in Re-

hoboth. Spreker: Dr. E. P. Verkerk.
KLAASWAAL (voor de gehele Hoeksche Waard), 7 maart, om drie uur in de Ned. Herv. kerk te Klaaswaal. Spreker: Prof. mr. I. A. Diepenhorst. Slotwoord: Ds. P. M. van Galen, Ned. Herv. predikant te Gorinchem.
MIJDRECHT (voor de gehele streek van De Ronde Venen), maandag 9 maart om acht uur in het Nutsgebouw. Spreker: Prof. Dr. S. U. Zuidema.

Jongeren-bijeenkomsten zijn er in:

AMSTERDAM: op maandag 9 maart in de Woestduinkerkerk a.d. Woestduinstraat en in Krasnapolsky; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: Z.E. mr. J. van Aartsen; Z.E. prof. dr. J. Zijlstra, ds. H. S. J. Kalf, Ned. Herv. predikant; S. Silvis, voorzitter A.R.J.O.S. Orgel: Herman Nieland. De Woestduinkerkerk is te bereiken vanaf het Centraal Station met tramlijn 2, daarna plm. 7 minuten lopen; vanaf station Sloterdijk met bus F; uit de richting Sloten en Badhoevedorp met bus G en uit de richting Aalsmeer en Amstelveen met de bussen van Maarsse en Kroon.

ARNHEM: op dinsdag 10 maart in restaurant Royal, Willemsplein; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: J. Smallembroek, lid Tweede Kamer; S. Silvis, voorzitter A.R.J.O.S. Muzikale medewerking van het zangkoor Laus Deo, o.l.v. dhr. W. v. d.

Hof. Het Willemsplantsoen is plm. 5 minuten lopen vanaf het Station.

ROTTERDAM: op zaterdag 7 maart in de Breepleinkerkerk aan het Breeplein en in de Rivierahal; aanvang 14.30 uur. Sprekers: Z.E. mr. J. van Aartsen; Z.E. prof. dr. J. Zijlstra, mej. J. van Leeuwen. Muzikale medewerking van de Vlaardinger Nachtgaeltes o.l.v. Koen Frins. Orgel: Laurens van Wingerden. De Breepleinkerkerk is vanaf het Centraal Station te bereiken met bus 52 en tramlijn 3.

ZWOLLE: op dinsdag 10 maart in de schouwburg Odeon, Blijmarkt; aanvang te 19.45 uur. Sprekers: mr. B. W. Biesheuvel, lid Tweede Kamer; mr. C. Boertien, hoofdbestuurslid A.R.J.O.S.

UTRECHT

BOEK
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij **LIBERTAS**
Drift 13 - Utrecht
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

F. G. GRONDIJS

Schilder

KEIZERSTRAAT 33 - UTRECHT - Telefoon 14675

ZEIST

Het van ouds bekende adres
voor het inrichten van uw woning

Woninginrichting **J. STOMP**

2e Hogeweg 105. Tel. 2291 - Voorheuvel 29. Tel. 4873
MEUBELN - WONINGTEXTIEL

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN

GEZELLIG INGERICHT

EN TOCH NIET DUUR!

Firma **W. van Tellingen**

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 2486

Van der Spek

Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaartsbocht 214

UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD

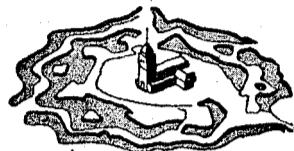
Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

H. BANGMA's Stukadoorsbedrijf

PASTORIELAAN No. 1 - JOURE - TEL. 2365

Prijsopgave bij uw inschrijving voor steengaas, stukadoorswerk, sierpleister, restauratie, betonemaille.

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens

N.V. - Naarden

ELEKTRISCHE INSTALLATIES

W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau

'S-GRAVENHAGE - TELEFOON 116250

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Tel. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen enz.

H. WASSINK

SPECIAALBEDRIJF VOOR WINKEL-
BETIMMERINGEN OP ELK GEBIED
Fabriek Vijver 11 te Amersfoort
Telefoon 03490-6146

Privé-adres: Arnhemseweg 240

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179. A'dam Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel K 1748-745 en 746

Postbus 30 - 'S-GRAVENZANDE

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ TOT UITVOERING VAN BOUW- EN
GEWAPEND BETONWERKEN

DANTELAAN 30 - Tel. 030-30215 - UTRECHT

N.V. Houthandel

Luttelepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon

Harderwijk

K 3410-2109

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF
D. VERSLOOT NV
NIEUWERBURG 1/2 RIJN
TEL. K 3488-309 202

Bouw- en ingenieursbureau

H. van der Schaar & Zonen

Actief in alle woning-productie-fasen.
J. W. BROUWERSPLEIN 15 - AMSTERDAM
Telefoon 020-712260-728883.

J. DE KORT

Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken

BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

BON Verzoekte als abonnee te noteren:

NAAM: .....

ADRES: .....

WOONPLAATS: .....

Het abonnementsgeld

* f 3,25 per half jaar

* f 6,50 per jaar

wordt betaald per giro / bij aanblijding van een kwitantie.

(doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opzenden aan de administratie van NEDERLANDSE GEDACHTEN,

Dr. Kuypersstraat 3, Den Haag, Giro 89673.

DE KEUS

ALS ik in Utrecht moet overstappen, dan is het soms maar enkele passen. Bijna gelijktijdig schuiven de verschillende treinen langs de perrons en houden stil. Maar elk overstappen is een keus.

De treinen komen weer op gang en soms zijn er twee, die een tijdlang elkaars gezelschap schijnen te houden. Kinderen kijken uit het raam, om te zien: „wie het wint”.

Maar de rails wijken uit elkaar en de bestemmingen liggen ver uiteen. Wij zien de spoorbanen afbuigen en weten het: deze lijn gaat naar Groningen of naar Enschedé, en die naar Amsterdam. En wie zich bij het overstappen heeft vergist, weet dat met elke minuut het gevolg van die vergissing, in kilometers gemeten, groter wordt.

HET uitbrengen van mijn stem op 12 maart schijnt maar een kleine formaliteit. Mijn kaart wordt in ontvangst genomen, mijn naam genoemd, ik ontvang een stembiljet en in een paar seconden ben ik klaar.

Maar het is een keus.

Het is zelfs niet alleen maar een keus van een bepaalde politieke partij. En nog minder het uitspreken van voorkeur voor een bepaalde kandidaat. Dat zit er ook wel in, maar het is niet het belangrijkste. De eigenlijke keus is een keus van een beginsel.

HET is zo'n bekend woord, ons beginsel, en er is van dat woord door alle tijden heen misbruik gemaakt. Maar in wezen is het de naam voor een heel ernstige zaak.

Het doet ons denken aan een bloem. Héél klein is in die bloem aanwezig het vruchtbeginsel. En dat vruchtbeginsel kan uitgroeien tot een grote vrucht. Die vrucht zit er in wezen al in. Een bepaald vruchtbeginsel geeft altijd weer een bepaalde vrucht. Het vruchtbeginsel van een appelbloesem groeit nooit tot een komkommer. Daarom heeft het woord beginsel ook in de politiek zo'n ernstige betekenis. Het beginsel is een begin, een start. Maar meteen is de richting bepaald en het doel.

HET Christelijk beginsel is geen uitvinding van mensen, geen bedenkfel van ons verstand. Het is ons gegeven in de Bijbel. En wij geloven, dat die Bijbel ons zegt, wat wij hebben te doen en te laten in het staatkundig leven. Wij geloven, dat Christus de Koning is van het gehele leven. Dat hij het leven vrij en gelukkig en veilig maakt. En buiten Hem is 't nergens veilig.

Wie dat Christelijk beginsel niet wil aanvaarden en kiest voor de neutraliteit, die gaat een verkeerde weg op. En op die weg is nergens een kruispunt, waar hij toch weer kan afslaan naar de goede weg, naar de weg, die Christus wijst. Daarom is mijn politieke keus zo belangrijk.

IK druk er een verlangen door uit, een diep en heilig verlangen, dat in Nederland geregeerd zal worden, zoals God het wil. Ik weet, dat dit altijd gebrekkig mensenwerk zal blijken. Maar duizend gebreken zijn, hoe erg ze ook kunnen zijn, veel minder erg dan het hele grote, alles beheersende gebrek, dat zit in de begeerte naar een politiek zonder Bijbel, zonder geloof, zonder gehoorzaamheid aan onze enige Koning.

Daarom is het mijn Christelijke roeping, om te kiezen, en door mijn keus te belijden, dat ik getuig voor en bid om een Christelijke politiek.

☆☆ Pamflet

De socialisten hebben een heel raar pamflet verspreid. Nederland is nu een gezegend land, zo vertellen zij, DANK ZIJ HOFSTRA.

Dank zij Hofstra worden er zoveel woningen gebouwd. Dank zij Hofstra wordt de werkloosheid bestreden. Dank zij Hofstra is de gulden zo waardevast. Alle geluk en alle beleid komt van Hofstra. Hij is blijkbaar de enige minister, die wat deed. Wij hebben nooit een kabinet gehad, een kabinet-Drees, waarin de socialisten in de minderheid waren. Waarin de woningbouw geleid werd door een R.K. minister, die heel wat méér bereikte dan zijn socialistische voorganger. Waarin het economisch beleid allereerst onder verantwoordelijkheid stond van minister Zijlstra.

Het is alleen maar dank zij Hofstra en het is allemaal dank zij Hofstra.

Deze grenzenloze zelfoverschatting en mensenverheerlijking gaat gepaard met een serie leugens. De leugens, dat er vóór 1940 niets werd gedaan.

Daarbij is één zaak heel merkwaardig.

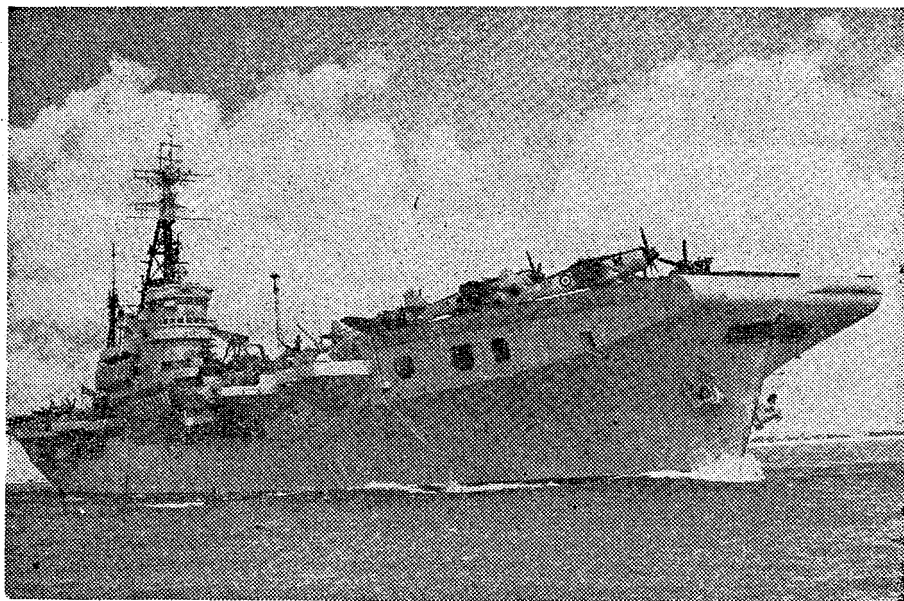
Vóór 1940 was een van de leidende figuren van het parlement de heer Joekes, de fractievoorzitter van de toenmalige vrijzinnig-democraten. Hij heeft toentertijd in de Tweede Kamer de socialisten een van de hardste afstraffingen gegeven, die zij ooit hebben gehad. Hij zei: ze kunnen geen mi-

nister zijn. Ze zijn onaanvaardbaar in een kabinet. Want ze hebben in hoofdzaak negativistische kritiek en zij colporterden de onwaarheid, dat de regering niets doet. En toen heeft de heer Joekes met de cijfers en de feiten aangevoerd, hoe onwaar de socialistische agitatie was. De heer Joekes is in 1946 lid van de P.v.d.A. geworden.

Hij werd zelfs P.v.d.A.-minister van sociale zaken. En met hem zijn duizenden oude vrijzinnig-democraten, die het voor 1940 van harte met zijn scherpe kritiek op de toenmalige S.D.A.P. eens waren, toegetreden tot de P.v.d.A. En zij zijn nog lid. Nu colporterden zij met dezelfde leugens, die de S.D.A.P. in 1937 verspreidde. Want het is hun partij, waarin zij leidende functies hebben, die nu het verhaal van 1937 opnieuw laat drukken.

Wanneer de oude S.D.A.P.-ers hun oude verhaal opnieuw laten drukken, hoe onwaar het ook is, dan kan dat een kwestie zijn van verstarring en een tekort aan studie en een teveel aan goedgelovigheid.

Maar wanneer deze oud V.D.ers in de P.v.d.A. dit allemaal mee voor hun rekening nemen, dan is dat onbehoorlijk. Dan is dat een tekort aan politiek fatsoen. Want zij weten niet alleen beter, zij hebben het jaren aaneen beter gezegd. Zij kunnen dat onmogelijk vergeten zijn. Maar misschien denken zij, dat elke kiezer het al lang vergeten is. Dat hun historie de naam historie niet kan dragen.

NEEN

tegen onverantwoord pacifisme

NEDERLAND, de zee en de marine — ze horen bij elkaar. Klopt niet het hart van iedere Nederlander sneller als hij een machtige bodem als deze „Karel Doorman” ziet varen? En doet trots niet zijn ogen glinsteren als hij hoort van de heldendaden van een Doorman, zo goed als van Michiel de Ruyter en van Tromp? Want aan de zee is Nederland ontworsteld. En op de zee heeft Nederlands vlag roem weggedragen. Roem, ook als de vloot vechtend ten onder ging.

Juist op dat punt zegt de naam Karel Doorman iets. Want in de Javazee is de Nederlandse vloot vechtend ten onder gegaan. Een kleine vloot was het — zelfs een onverantwoordelijk kleine vloot. Maar de bemanning, hoewel doodmoe, viel aan. Honderden van hen kwamen om door het vuur en het water. Sommigen van hen waren nog heel jong. En hun offer leek tevergeefs want Indonesië viel in handen van de Jappen en van Soekarno.

Die vloot was veel te klein door het onverantwoord pacifisme der socialisten.

Jaren tevoren al had de regering getracht een bouwplan te maken voor een betere vloot. Maar... de vlootwet werd verworpen. Na fel geageer van de socialisten. Zij wilden zelfs de rode bond van lager marinepersoneel in Den Haag laten demonstreren tegen de vlootwet. En toen de Regering dit verbod trokken de vrouwen van deze marinemannen in de rode stoet door Den Haag. Tegen het militarisme en vóór de nationale weerloosheid - dat waren de leuzen. De vlootwet werd verworpen doordat links steun kreeg van een aantal rooms-katholieken. En daardoor bleef de verdediging-ter-zee van Nederlands-Indië beneden de maat.

Later brak op een van de kruisers in de Indische wateren muiterij uit. Buiten zichzelf van opwinding en vreugde waren de socialisten in Nederland. Lyrisch schreef Het Volk (voorloper van Het Vrije Volk) „dat de marinemannen nog wel in de houding staan bij het spelen van het Wilhelmus, maar in hun harten zingt de Internationale!”

De socialisten waren tegen het militarisme. Ze waren tegen een politiek die er op gericht was de verdediging van ons land op een behoorlijke wijze te regelen - en dus waren ze ook tegen een goede vloot!

Is dit schrijven een uit de sloot trekken van ouwe koeien? Is dit alles verleden tijd en heeft de P.v.d.A. op dit punt niets meer gemeen met de oude S.D.A.P.? Luister wat de P.v.d.A.-socialisten zeggen tegen de P. S. P. de pacifistisch socialistische partij die de nationale weerloosheid wil en Nederland uit de Navo wil doen treden. „Uw streven is dwaasheid!” zo zeggen ze. „Kom bij ons want ook bij ons kunt ge strijden tegen het militarisme!”

Ja inderdaad, de oude politiek begint weer op te leven. En de vloot moet het in de allereerste plaats weer ontgelden. De P.v.d.A. wil de kern van de vloot maar vast laten verdwijnen: het vliegdekschip en de kruisers.

Laten we dit vaststellen: het is dwaasheid om Nederland te betichten van militarisme. Als wij, trots zijn op de Karel Doorman dan is dat allermint een verheerlijking van de oorlog. Maar... wij willen niet dat ons land, ons volk weerloos is. Wij zijn Hongarije nog niet vergeten - wij weten dat vrijheid een kostbare zaak is waarvoor gevochten moet worden als de nood aan de man komt. En daarom willen wij niet dat onze mannen en zonen straks in het vuur gestuurd zouden moeten worden op een vloot waarvan de ruggraat is weggenomen of met een luchtmacht die verouderd is of te weinig kans heeft gehad om zich te oefenen! Wij willen geen tweede Java-zee!

Maar de socialisten gaan al verder het oude, verderlijke pad op. Om een leuze, een oude, armzalige leuze van „strijd tegen het militarisme” weer te kunnen opheffen en aldus de concurrentie van een splinterpartij af te weren, wordt met de toekomst van ons land gespeeld. Als anti-revolutionairen zeggen wij: NEEN!

Ver-

Politiek

Laatste

Dit is de tijd voor 't laatst appèl,
De week draait door,

de tijd gaat snel
In

Hoe wordt de politieke vaart?
Dat wordt bepaald de 12e maart.

Het lijkt zo simpel, dus geen noot
Wij maken maar één vakje rood,
Wat geeft het ons nu voor profijt
of ons de kat of kater bijt.....

Maar zó is 't niet, dat weet u best
U bent te laat met uw protest
Wanneer u straks wordt geregeerd
Maar naar uw inzicht glad verkeerd

Wenst u het christelijke woord
In 's lands vergaderzaal gehoord,
De puntjes op de i gezet,
En onze stem in 't kabinet?

mij

JA

tegen verantwoorde vredespogingen

NEDERLAND is een land vol nuchtere mensen. Toen na de eerste Wereldoorlog de Volkenbond in Genève zijn zetel vond, deed Nederland mee. Van harte mee. En toen na de tweede wereldoorlog in de machtige gebouwen in New York de Uno haar zetel vond, toen ontbrak ook ditmaal Nederland niet. De Volkenbond had een tweede wereldoorlog niet kunnen voorkomen — niemand weet of de Uno een derde wereldoorlog zal kunnen voorkomen. Tot dusverre is het gelukt en men mag er dankbaar voor zijn. En men mag blij zijn dat ook Nederland er zijn plaats inneemt ondanks de teleurstellende ervaringen die ons volk heeft opgedaan met deze volkerenorganisatie. Een naam als „commissie voor goede diensten” zal de Nederlander tot in lengte van dagen haast lachwekkend in de oren klinken! Want veel leed is het gevolg geweest van deze „goede diensten”! Desondanks gelooft het Nederlandse volk dat het ook in deze organisatie een taak heeft. Omdat het zoeken naar vrede de taak is van ieder mens en van ieder volk, hoe klein het ook is!

Als anti-revolutionairen juichen we dit meespreken in de wereld der volkeren toe. Niet omdat wij zo naïef zijn te geloven dat onze stem veel gewicht in de schaal legt - wèl omdat wij geloven dat ons spreken daar een getuigen moet zijn. Een getuigen dat de toekomst van deze wereld alleen ligt bij God. In Zijn handen komen de draden samen. En

geen vredespoging zal succes hebben als God Zijn zegen ons onthoudt!

Als men de gang dezer wereld beziet dan huivert men. Niet in de eerste plaats om de dreiging van de atoombom, hoe vreselijk die ook is. Niet om de duizelingwekkend snelle raketten die vernietiging kunnen brengen op ieder gewenst tijdstip op iedere gewenste plaats op aarde. Het huiveringwekkendste is het botte onrecht dat steunt op het recht van de sterkste. Tienmaal erger dan de atoombom is het onrecht aan Hongarije, aan oost-Duitsland, aan Polen. Tienmaal erger dan de trefzekere raket is de rechteloosheid in het land van Soekarno, in het land van Nasser, in zovele landen waar mensenrechten met voeten worden getreden.

Ach, wie schrijft er in een verkiezingskrant nu over huitenlandse politiek! Zal het mogelijk zijn één mens hierdoor ervan te overtuigen dat hij anti-revolutionair moet stemmen? Ieder mens is immers bereid ja te zeggen bij elke verantwoorde vredespoging!

Maar wat is een verantwoorde vredespoging? Ge weet toch dit: vrede zal er alleen zijn als de mens, iedere mens dus ook de koningen, presidenten en ministers, zich onderwerpen wil aan Gods wet die liefde predikt.

Liefde tot God en liefde tot de naaste. Dit geloof zal de basis moeten zijn waarop Nederlands buitenlandse politiek is gegrondvest. En dan weten we ook wel dat de Uno-vergadering geen evangelisatie-samenkomst is - deze tegenwerping is flauw. Want het is wèl zo dat in die Uno-vergadering en in alle andere conferentiezalen christelijke politiek kan worden bedreven. Politiek die toets: gaan we dusdoende van God af of naar God toe? Dat is immers de maatstaf die in christelijk politiek beleid gehanteerd wordt.

Het botte onrecht van het recht van de sterkste regeert de wereld en vrijheid is een begrip dat vele mensen alleen nog maar kennen uit herinnering. Als ze het al kennen...! En wie is bij machte aan dit alles een einde te maken? Niet de socialistische internationale en evenmin het kapitaal der liberale zelfzuchtigheid. Recht en gerechtigheid hebben maar één vaste basis: Gods Woord. En er is er maar Eén bij wie de geplaagde mens rust kan vinden: bij God.

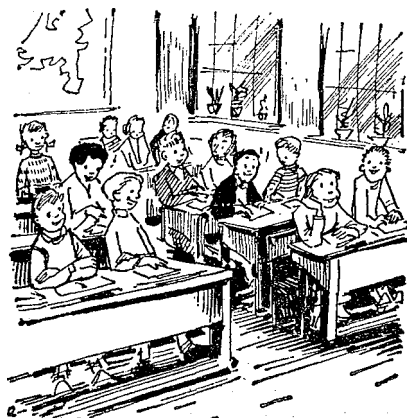
Is het dan vreemd dat wij u vragen om, juist omdat dit alles zo is, uw stem uit te brengen op een partij die leeft bij het Woord van God en wier leden kracht zoeken bij God? Zulk een partij is de anti-revolutionaire partij.

Uit de POLITIEKE SCHOOL geklapt...

DAAR zit dan het Nederlandse volk. Op de schoolbanken. Een cursus van drie maanden „bijwerken in de politiek”. Om op 12 maart helemaal bijgewerkt examen te kunnen doen met achter de groene tafel de heren van het stembureau. En met een groot vel papier en een rood potlood als examenmateriaal.

Wel een volle klas, dat Nederlandse volk. Niet zo heel erg leergierig trouwens ook. En met een paar eigenwijze knapen er in, die bij voorbaat alles beter weten dan de onderwijzers. En niet nalaten dat te vertellen want eigenwijze knapen hebben altijd een grote mond. Ook al zijn ze zo dom als een Gans...

Meneer Hofstra geeft rekenen. Hij is een vriendelijke, correcte man die weinig moeite heeft met orde houden. Een geleerd man bovendien... misschien daarom wat lijdend aan vergeetachtigheid. De klas weet daar de merkwuurdigste staaltjes van. In het prille begin van de cursus prentte hij zijn leerlingen in

heeft hij nu al drie lessen besteed aan het woordje „niet”. In de eerste les schreef hij deze zin op het bord: „Na de verkiezingen zullen wij niet met de socialisten in één kabinet gaan zitten”. Dat leek duidelijk tot er een brutale jongen vroeg wat

dat je een dubbeltje maar één keer kunt uitgeven. Dat je dus met dubbeltjes zuinig moet zijn en dat te meer als je weet dat het geld van een ander is, geld dat met hard werken is verdiend. Maar plotseling is hij veranderd: nu schijnt hij genoeg te hebben aan een half dubbeltje en met die vijf centen schijnt hij nu veel meer te kunnen doen dan vroeger met dat hele dubbeltje. Met die vijf centen kan hij nu woningen bouwen, de hele boerensland in het leven houden, hele sportcomplexen aanleggen, de werkloosheid de wereld wihelpen — je

staat er van te kijken wat hij allemaal belooft te zullen doen. Het lijkt wel of hij helemaal vergeten is wat hij vroeger allemaal verteld heeft. Hij schijnt óók vergeten te zijn dat het Nederlandse volk nuchter genoeg is om te weten wat „een dubbeltje belooften” waard is!

Meester Oud geeft les in de Nederlandse taal. Moeilijke lessen, want meneer Oud is nooit erg helder in zijn uiteenzettingen. Hij praat veel maar het is moeilijk te volgen wat hij nu eigenlijk wil zeggen. Zo

„niet” nu eigenlijk betekende — hij vond dat „niet” gelijk is aan „misschien niet”. De volgende les kreeg die jongen een stevige uitbrander: hij moest excuses maken. Dat deed hij maar de daarop volgende les hield hij toch vol dat „niet” gelijk is aan „misschien niet”. Toen is meester Oud er eens over gaan nadenken en zijn conclusie was: „Nu niet betekent niet nooit!” En nu vraagt de hele klas zich vol spanning af wat in de volgende les „niet” zal gaan betekenen: „Niet = niet. Of: Niet = misschien niet. Of: Niet = nu niet. Of: Niet = nooit!” Wel ingewikkeld. De klas vindt dat het tijd wordt dat meester Oud met pensioen gaat!

Voor geschiedenis komt telkens een andere onderwijzer opdraven — daar wordt nogal mee getobd. Meester Suurhoff heeft één keer les gegeven, maar zijn kennis bleek niet zo groot: voor hem begon de sociale geschiedenis pas in 1945 toen de socialisten er zich mee gingen bemoeien. Dat driekwart van de sociale wetgeving door rechtse regeerders tot stand is gebracht — hij repte er niet over! Trouwens, het optreden van meester Burger was ook al geen groot succes: de banden tussen Nederland en Indonesië meende hij het beste te kunnen versterken door Nieuw-Guinea maar weg te geven en zo de verantwoordelijkheid van je af te schuiven.

Afijn, de cursus is nu bijna afgelopen en het examen staat voor de deur. Het Nederlandse volk moet zijn proefwerk, het met het rode potlood ingevulde papier, gaan inleveren. Al die lessen angehóord hebbende... is het toch maar beter om Zijlstra te kiezen. Het Nederlandse volk is toch altijd nog maar het meest gebaat met een man die getoond heeft dat hij een vaste koers kan en wil varen. Blijf nuchter — stem lijst 3!

Poëzie-album

geet

appèl

Wilt u een christelijk beleid,
Dat ook en juist in deze tijd
In het geloof zijn grondslag ziet?
Dan is de keus zo moeilijk niet!

Geef dan uw stem aan de partij,
Die gezin en staat en maatschappij
Wil dienen met een vaste hand,
Tot zegen van ons vaderland.

Die ongeacht ons levenslot,
Zich richt op God en Zijn gebod,
In het vertrouwen daarop leeft,
Ofschoon zij ook haar fouten heeft..

Spoor ook uw lakse broeder aan,
De 12e maart uw plicht gedaan;
De tijd vraagt grote energie:
Geen aarzeling en stemt lijst drie!

J. Mijderwijk

niet

N.V. Bederij & Haringhandel
IMPORT — EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444
Buiten kantooruren 2092— 2283

TOGA'S Togaspecialist
sinds 1819

FIRMA C. JÖRG SR.
Schoutenstraat 7 - Utrecht - Tel. 14597
(centrum stad)
Door het gehele land te ontbieden.

ALBRACHT N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN
PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven.
een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten,
een fraai monsterboek in plasticband brengen?
Laat ons dan u onze vele mogelijkheden tonen en bel K 30 24345. of schrijf postbus 28. resp. Bolstraat 20 Utrecht.
Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

Ingwersen & Co

Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel 32121 - 33879 - 35302
* Plaatsen van Obligatieleningen.
* Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

BELANGRIJK

VRIJSTELLING
MILITAIRE DIENSTPLICHT
Vrijstelling Herhalingsoefeningen,
Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
BEMIDDELINGSBUREAU

C. J. J. WOLTERS

Marijkelaan 17 te EENNEKOM (Geld.)
Tel 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
Wij hebben geen bijkantoren

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD

Wees
zuinig
met Uw geld
koop bij..

WESTERVELD

Bovendien 3% korting door Uw kassabonds
uitgevoerd door artikelen

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
TELEFOON 113360

UIT PERS EN PERIODIEK

Donderdag gaat de

STEMBUS OPEN

Duidelijk

Het Metaalbedrijf, orgaan van de Christelijke Metaalbedrijfsbond in Nederland, laat een duidelijk geluid horen.

Het schrijft o.m.:

„Dat de protestants-christelijke partijen werknemerskandidaten zoeken in de kring van de protestants-christelijke vakbeweging ligt voor de hand. Immers, beide stemmen daarin overeen, dat zij voor hun beleid evangelische normen zoeken, de één bij het bestuur van ons koninkrijk, de ander in het sociaal-economische leven. In tegenstelling tot de bewering, dat een gelijk beginsel niet tot eensluidende praktische gedragslijn behoeft te leiden, bewijst de praktijk, dat dit meestal, en zeker wat de grote zaken betreft, wél het geval is.

De ervaring van de laatste jaren heeft duidelijk geleerd, dat de christelijke vakbeweging, als zij verlangens had, die alleen via de overheid waren te verwezenlijken, het van de protestants-christelijke partijen moest hebben; deze partijen hebben vele opvattingen van onze vakbeweging in de Kamers openlijk gesteund. Dit is overigens begrijpelijk, want het program van wenssen van het C.N.V. en de sociaal-economische program van de christelijke politieke partijen stemmen vrijwel overeen. Wij zien in dit alles het bewijs, dat gemeenschappelijke beginselen in de praktijk aanmerkelijk méér betekenen dan sommigen ons willen doen geloven. En wij menen dat mede om deze redenen de protestants-christelijke partijen onze stem bij de Kamerverkiezingen verdienen”.

Kenmerkend

In De Telegraaf lezen we:

„In een verkiezingsbrochure getiteld „Voor of tegen een rechts kabinet”, herinnert de fractie-voorzitter van de P.v.d.A., mr. J. A. W. Burger, aan een aangenomen motie-Biewenga waarin op verkoop van ingepolderde landbouwgronden aan particulieren wordt aangedrongen.

„Het lijkt voor de confessionele politici wel een dogma, dat de staat niets mag hebben, al kloppen zij verrassend vrijpostig aan om steun voor een onafzienbare lijst van doeleinden”, schrijft mr. Burger.

Deze opmerking is kenmerkend voor de socialistische denkwijze. De uiterste consequentie van het socialistische streven is dat alle eigendom in handen van de staat komt.

Zij die een zo groot mogelijke persoonlijke vrijheid vooropstellen, verwerpen dit systeem. Het is niet de taak van de staat om eigendommen te beheren, doch om, eventueel door middel van subsidies, particulier eigendom en particulier initiatief te stimuleren”.

Gebreuk aan moed

Onder bovenstaande titel schrijft Het Vrije Volk o.m.:

„De economen in de hele vrije wereld hebben de theorie van Keynes, al dan niet met wijzigingen — want de wetenschap staat niet stil — aanvaard. Er zijn nog maar een stuk of wat hardnekkige „old-timers”, die de grootste vrijheid van het bedrijfsleven als de bron van het geluk der mensen beschouwen. Zij verkondigen nog altijd luidkeels, dat de staat

een monster is, dat de welvaart verslindt.

Geen enkele serieuze man van de wetenschap, of hij nu antirevolutionair, liberaal, socialist, Nederlander, Engelsman of Amerikaan is, neemt van hun gekraai nog notitie. Maar de zelfzuchtige domoren, die uitrekenen wat ze zich wel zouden kunnen permitteren als ze geen belasting hoefden te betalen, stemmen van harte met het gekraai in.

Keynes heeft verzucht, dat het zo jammer is, dat de politiek altijd een kwart eeuw achter loopt bij de wetenschap. Hij schatte de achterstand te laag. Die draagt ten minste tachtig jaar.

Het verschil tussen socialisten en liberalen in Nederland zit niet hierin, dat de socialisten starogige staatsaanbidders zijn, maar dat zij aanvaarden wat het wetenschappelijk onderzoek heeft vastgesteld, terwijl de liberalen de wetenschap opzij zetten en naar de gunst van de achterlopers hengelen. Dat is, met andere woorden, het verschil tussen progressief en conservatief, een verschil, dat Romme en Oud allebei nog moeten ontdekken.

De progressieven erkennen, dat het economische leven, de welvaart, niet van de grond komt als de overheid geen wegen bouwt, geen industrieterreinen schept, geen leiding geeft aan bouw en uitbreiding van steden en dorpen, niet het onderwijs en de volksgezondheid ter harte neemt, niet remt als de inflatie ons dreigt te overspoelen, niet stimuleert als de werkloosheid onze levenskracht aantast.

Dit alles is nog geen socialisme. Dit is een geheel van middelen, door het socialisme aanvaard om welvaart en geluk en menselijke vrijheid mogelijk te maken. Daarom is het socialisme progressief.

En conservatief is de domheid, die uit bekrompen eigenbelang de lessen der wetenschap negeert en met fossiele denkbeelden uit het museum van economische oudheden de ontwikkeling tegenhoudt.

En laf is een politieke partij, die, onder het doodzweigen van wat haar eigen deskundigen beter weten, de fossiele domheden tot leuzen verheft en zich voegt naar de

balorige hebzucht van de buitenste rand der conservatieven”.

Wie is progressief?

Dat met de begrippen „progressief” en „conservatief” maar moeilijk te werken valt, blijkt uit hetgeen prof. Romme in De Volkskrant schreef:

„Was de liberale heer Van Leeuwen progressief, toen hij zich tegen de socialisten schaarde tegen tijdelijke en vóór duurzame prijsbeheersing door de Overheid van landbouwgronden? Was de heer Suurhoff als minister behoudend, toen hij luttele maanden geleden „rust op loongebied voor het hele jaar 1959 beslist noodzakelijk” achtte, en is hij vooruitstrevend, nu in dezelfde (economische) omstandigheden loonsverhoging zijn allereerste eis is als lijsttrekker? Was dezelfde heer Suurhoff progressief, toen hij als minister aan de sociale nood van talloze zelfstandigen wilde tegemoet komen met zijn wetsontwerp op de algemene kinderbijslagverzekering, en is hij als lijsttrekker behoudend geworden omdat hij, met zijn hele partij, in alle talen vandaag erover zwijgt? Was collega Burger behoudend, toen hij op het verkiezingscongres van de P.v.d.A. zei, bij het programmapunt van afstemming van het belastingbeleid en het investeringsbeleid allereerst op de werkgelegenheid te bedoelelen zoveel mogelijk in orde te brengen van belastingen, en was zijn aanstaande fractiegenoot Berger, de nieuwe politieke secretaris van de P.v.d.A. vooruitstrevend, toen hij van de gulden, die aan belasting moet worden betaald en dus niet voor investering kan dienen, zei dat dit „een offer is van de maatschappij”, dat wil zeggen van allen die bij het bedrijfsleven betrokken zijn? Was de heer Hofstra behoudend, toen hij in de adviesaanvraag van de regering aan de S.E.R. in september laatstleden liet verklaren, dat de afschaffing van de consumentensubsidies op de huren en de melk „een noodzakelijkheid” is, omdat er anders alleen nog maar op zit „het afstoten van essentiële staattaken”? En is dezelfde heer Hofstra progressief te achten nu hij, vóór of achter of onder het ver-

kiezingsprogram van zijn partij, huurverhoging op de lange baan schuift of laat verdwijnen en bij de melk alléén spreekt over bescherming van de consumentenbelangen?

Moet men misschien van de P.v.d.A. in het algemeen zeggen, dat ze conservatief is in de regeringsverantwoordelijkheid, en in de verkiezingsverantwoordelijkheid progressief, of omgekeerd? Of zou de gemeente ertoe komen om te besluiten, dat het alles alleen maar een zaak is van opportunisme, waarbij haar waardering voor het element van oprechtheid in de politiek niet groeit?”

Staat als hefboom

De Maasbode schrijft:

„Prof. Samkalden leverde scherpe kritiek op het streven naar verlaging der staatsuitgaven ter verkrijging van de mogelijkheid van belastingverlaging. Ook deze kritiek komt weer voort uit de levensgevaarlijke socialistische overschatting van de staat als hefboom van de vooruitgang. Hiertegenover zouden wij willen wijzen op het standpunt van de A.R.-lijstaanvoerder prof. Zijlstra, die algemeen bekend staat als een vooruitstrevend politicus. In een interview verklaarde deze politicus nadrukkelijk, dat de belastingen te hoog zijn. In de eerste plaats geldt dit voor de ongetrouwden, die onevenredig zwaar belast worden. Maar ook ten aanzien van de middengroepen is er een te steile progressie. Juist in deze laag der bevolking wordt de bezitsvorming door een te ver gaande belastingdruk geschaad, aldus de A.R.-politicus, die verder ook nog wees op de te zware druk, welke de vennootschapsbelasting op de ondernemingen legt.

Belastingverlaging is beslist geen onoorbare zaak. Het zal zaak zijn bij voortgaande stijging van het nationale inkomen te verhinderen, dat de staatsuitgaven blijven meegroeien, zodat de boot telkens opnieuw gemist wordt, zo voegde prof. Zijlstra hier nog aan toe. Wij kunnen hier geheel mee instemmen. Het streven naar een zekere mildering van het belastingregime behoeft beslist niet in strijd te zijn met een vooruitstrevende politiek.”

EN ONS COMMENTAAR

Werken tot 12 maart 7 uur

Donderdag 12 maart om 7 uur sluit de stembus. Dan is de beslissing gevallen.

We zullen ons niet bezighouden met speculaties omtrent de uitslag. Beter is het te werken tot het laatste moment. Want er zullen nog vele misverstanden uit de weg geruimd moeten worden. Er zullen nog vele onjuiste voorstellingen recht gezet moeten worden.

Het gaat niet om de vraag naar conservatief of progressief. Dat weten de socialisten ook wel.

De socialisten zijn eerlijk als zij zeggen „Tegen een rechts kabinet”. De liberalen zeggen het zo niet, maar zij bedoelen het toch ook zo.

Wij wensen geen socialistisch, maar ook geen liberaal beleid.

Wij streven naar een christelijk nationale en sociale politiek.

Dat streven kan werkelijkheid worden indien donderdag de kiezers zich duidelijk daarvoor uitspreken. Vooral die kiezers, die thans meer dan ooit afkerig zijn van de socialistische politiek. Indien zij menen, dat zij daaraan het best uitdrukking kunnen geven door op de liberale lijst te stemmen, vergissen zij zich deernlijk en werken zij het juist in de hand, dat de P.v.d.A. in elk geval weer bij de kabinetsformatie wordt betrokken.

Wie waarlijk de voorkeur geeft aan een uitgesproken christelijke politiek door een christelijk kabinet kan niet beter doen dan zijn stem te geven aan de A.R.-lijst.

Dit duidelijk te maken aan de nog duizenden weifelende kiezers is de taak, welke onze propagandisten, ouderen en jongeren, mannen en vrouwen, nog hebben te verrichten tot donderdag om 7 uur de stembus gesloten wordt.

De ontwikkeling van onze defensie

(van onze militaire medewerker)

De recente debatten in de Tweede Kamer over de defensiebegrotingen droegen het kenmerk van de a.s. verkiezingen en de kort geleden ingezette nieuwe koers van de P.v.d.A. inzake de defensie, nl. diensttijdverkortening en verlaging van de defensie-uitgaven. Met een ongewone felheid stonden de regering en de niet-rode fracties tegenover de beide militaire experts van de P.v.d.A. Deze hadden zich te voren reeds bloot gegeven door hun denkbeelden in een viertal artikelen in Het Vrije Volk in begin februari te propageren en daarna in de Kamer te herhalen.

De door de heren daarbij aangevoerde argumenten waren echter zó weinig steekhoudend, zó van elke realiteitszin gespeend en zó kennelijk slechts als een verkiezingslokaas bedoeld, dat de regering en hun politieke tegenstanders weinig moeite hadden de voosheid van hun denkbeelden aan de kaak te stellen. Niettemin heeft zulk een discussie een voordeel nl. dat beide partijen zich meer dan anders bloot geven en daardoor belangrijke defensievraagstukken, die anders worden verdoezeld of verzwegen, zich onbedwingbaar aandienen. Dat kwam duidelijk naar voren toen de mogelijkheid van diensttijdverkortening werd aangesneden.

Niet alleen propageerde de P.v.d.A. zulk een verkorting, zij het op valse gronden, doch ook de andere partijen lieten terzake een positief geluid horen. Meer vrijwilligers ter vervanging van dienstplichtigen werd niet alleen nodig geacht om diensttijdverkortening te kunnen doorvoeren doch vooral ook om voor de bediening van het steeds ingewikkelder en moeilijker materieel beter personeel te krijgen, waardoor dit materieel economischer zou worden gebruikt. Daarvan is op de duur een besparing te verwachten, tegenover de hogere uitgaven voor vrijwilligers.

Over deze hogere directe uitgaven waren de partijen het wel eens, doch men verwachtte daartegenover indirecte besparingen. Wat precies te verwachten was daarover lieten noch de regering noch de niet-rode partijen een beslist geluid horen. Men wachtte liever het resultaat van de terzake werkzame commissie Van Voort tot Voorst af, waarvan de regering echter op de voorhand reeds kon verklaren dat bij de bestudering van het vraagstuk steeds nieuwe ingewikkelde aspecten te voorschijn kwamen die vertragend werkten op het uitbrengen van een eindverslag. Zo simplistisch als de P.v.d.A. het wil doen voorkomen is de zaak dus niet.

Een van de gewichtigste problemen is wel dit: tast men door de vervanging van dienstplichtigen, juist in de moeilijke functies in de parate troepen, niet de gevechtsgereedheid van de mobilisabele eenheden aan? Achter deze vraag komt dan echter een andere op, die afhankelijk is van de algemene strategische NAVO-conceptie nl. zal een eventuele algemene, totale oorlog lang of kort duren? Dit is het primordiale vraagstuk dat zich achter een onderdeel daarvan, de diensttijdverkortening door vervanging van dienstplichtigen door vrijwilligers, verschuilt. Hiervoor heeft de regering tot nu toe als een struisvogel het hoofd in het zand gestoken, niettegenstaande Engeland en Amerika terzake hun standpunt reeds lang hebben bepaald en op grond daarvan hun defensiekoers gewijzigd. Wij mogen het onverbrekelijke

verband tussen een en ander uiteenzetten.

Voor ogen staat een vermindering van de eerste oefentijd met twee maanden. Dat betekent een verlies aan mankracht in het parate Legerkorps van rond 6000 man. Hiervoor staat alle partijen voor ogen een vervanging door vrijwilligers, hetzij rechtstreeks te werven beroepsmilitairen, hetzij vrijwillig doordienende dienstplichtigen. Het ligt in de rede bij zulk een omschakeling die dienstplichtigen te vervangen voor wier functie een langdurige en kostbare opleiding nodig is en aan wie het moeilijkst bedienbare en kostbare materiaal wordt toe- vertrouwd.

Men is er dan van verzekerd dat in de parate troepen de belangrijkste functies, waarvoor de opleiding het langst duurt en het kostbaarst is, in handen van vrijwilligers is voor een lange tijd achtereen. De waarde van de parate troepen zal hierdoor stijgen. Voor de secundaire functies in de parate troepen zal men dan de dienstplichtigen nemen met een verkorte eerste oefentijd. Gaan deze dan na hun diensttijd bij de parate troepen over naar de mobilisabele divisies dan zal men in deze divisies dus uitsluitend grootverlofgangers hebben, geschikt voor secundaire diensten, doch geen enkele man voor de bezetting van de primaire functies, die immers bij de parate divisies in handen waren van de vrijwilligers die daarvoor een verband hadden aangegaan. De oplossing ligt schijnbaar voor de hand nl. de ex-vrijwilligers van de parate troepen na ommekomst van hun actieve verband vrijwillig of gedwongen te benutten voor de mobilisabele troepen.

Doch zulk een oplossing is meer academisch dan realistisch. Het is in ons land al veel gevraagd om als beroepsmilitair of doordienend dienstplichtige vrijwillig in het leger te dienen, laat staan om zich na zulk een vrijwillig actief verband dan nog enige jaren als reservist bij de mobilisabele troepen (met uiteraard herhalings-oefeningen) te verbinden. Tenzij men

zeer hoge betalingen daarvoor in het vooruitzicht stelt lijkt het uitgesloten dat op deze wijze de mobilisabele troepen van de onmisbare primaire kern worden voorzien. Dit is onaanvaardbaar zo lang men meent deze mobilisabele divisies nodig te hebben omdat een algemene, totale oorlog lang genoeg zal duren om van deze divisies nog profijt te hebben. Het is aanvaardbaar indien men van de conceptie uitgaat dat zulk een oorlog van zó korte duur zal zijn — nog onlangs noemde Generaal LeMay, de commandant van de Amerikaanse Strategische Luchtmacht een tijd van een paar dagen — dat mobilisabele eenheden als zodanig geen waarde meer hebben, doch dat reserves nog wel waarde hebben ter aanvulling van verliezen in die korte oorlog. De vervangingsmogelijkheid van dienstplichtigen door vrijwilligers in de parate divisies houdt dus ten nauwste verband met dit primaire probleem, een probleem dat overigens op de gehele opzet van de defensie zijn stempel drukt.

We zien het nolens volens bij de diensttijdverkortening naar voren komen, we zien het zich aandienen bij het te volgen marine-beleid. Zullen daar de verouderde fregatten voor de convooibescherming vernieuwd moeten worden of zal er in een korte oorlog geen convooiering meer aan te pas komen? Zal dan het zwaartepunt niet anders komen te liggen?

Voor de Luchtmacht liggen de zaken al duidelijker. Daar is alles ingesteld op de parate sterkte en is er praktisch geen reserve aan mankracht en materieel. Daar kan men slechts een korte oorlog voeren. Het is echter onlogisch dat het ene deel van de krijgsmacht zich baseert op een korte en het andere op een lange en het derde op een tussenvorm. Er heeft een defensiepolitieke evolutie in de wereld plaats

waarvoor wij de ogen niet kunnen sluiten. Het gaat om paraatheid en mobiliteit indien men — zoals het Westen — zich heeft vastgemaandevreed in een noodgedwongen verdediging met A- en H-wapens. De consequenties daarvan kan men lezen in het uitstekende werk getiteld „Oorlog en Vrede in het ruimte tijdperk“, dat dezer dagen verschenen is van de hand van Luit. Generaal James Gavin, voormalig Chef van de Afdeling Research en Development van het Amerikaanse leger en volledig op de hoogte van de ontwikkeling van de modernste wapens, en organisaties. Paraatheid en kwaliteit van personeel en materieel staan hier voorop.

Wenst het Westen daarentegen de mogelijkheid open te houden een algemene oorlog te voeren zonder gebruik van A- en H-wapens, dan zal het aan mankracht een tegenwicht tegenover Rusland moeten opbouwen en dan is kwantiteit een belangrijke factor, dus ook mobilisabele troepen op ruime schaal, waarmede de waarde van de dienstplichtige voor dit doel stijgt en daarmede zijn onvervangbaarheid voor primaire functies bij de parate troepen door vrijwilligers.

Er is een defensiepolitiek-evolutie aan de gang die zich ook voor ons toekomstig defensiebeleid aandient. Wij zullen dat niet langer uit de weg kunnen gaan en er niet, zoals in de Kamerdebatten, als een kat om de hete brei omheen kunnen blijven draaien.

Doch hoe men deze evolutie ook wendt of keert, zij zal altijd veel geld vragen, meer dan tot nu toe betaald werd, alle zoete geftuit van de P.v.d.A. ten spijt, hetzij voor betere kwaliteit in de vorm van vrijwilligers en hypermodern materiaal met grote mobiliteit, hetzij voor meer kwantiteit als tegenwicht tegenover de Russische conventionele mankracht.

Je laatste kans!

NOG enkele dagen en de stembus heeft gesproken.

Nog enkele dagen en we kunnen niets meer veranderen aan de politieke verhoudingen in de komende vier jaren.

Daarom is het parool voor deze laatste dagen: werk!

Onze A.R.-jongeren hebben al veel werk verzet. Een groot aantal jongerenvergaderingen zijn al gehouden en in het algemeen kan worden gezegd dat ze slaagden. Maar we zijn er nog niet.

We kunnen nog meer doen. We hebben nog een laatste kans! Waaruit die bestaat?

- Bezoek één van de grote slotvergaderingen die de Arjos in deze verkiezingscampagne heeft belegd in Rotterdam, Amsterdam, Arnhem of Zwolle.
- Doe mee aan het verspreiden van de oranje strooibiljetten; er is nog een beperkt aantal gratis verkrijgbaar.
- Steek je mening niet onder stoelen of banken. Iedereen moet weten dat je Antirevolutionair bent en waarom je het bent of je nu stemmen mag of niet. Hoe meer er over de A.R.-politiek gesproken wordt, hoe beter.
- Organiseer een tocht met fietsen, scooters of auto's versierd met A.R.-affiches of andere reclamemiddelen.
- Vraag de plaatselijke secretaris van de kiesvereniging op welke wijze je hem nog helpen kunt bij het rondbrengen van folders, strooibiljetten of wat dan ook.
- Ga eens na op welke in het oog lopende plaatsen nog raambiljetten kunnen worden opgehangen; de kiesvereniging heeft er altijd nog wel enkele over.
- Bedenk zelf op welke manier je de aandacht nog kunt vestigen op de Antirevolutionaire Partij.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Uw inboedel wordt op de handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,

naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.

Oude Vest 23 - Leiden

Telefoon 01710-20345-20346

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren en mensen.

N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

P. MOOLENAAR & ZN

SASSENHEIM

Bloembollenwekerij en -handel
IMPORT EXPORT

Dahliaculturen — Vraagt prijs

Fa. J. A. Bakker en Zn.

Fabriek van bakkerijgrondstoffen

GROOTZAND 20 — Telef. K 5157-571 — BOLSWARD

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeftang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN. tel. 21864

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

Fabriek van rijwielen

RIVEL

en autopeds
Surhuisterveen

N.V. W. J. SCHUILING'S

HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden, K 5497-447)

VRAAGT STEEDS

J. BUIJSSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

INKOOP van alle soorten

SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A.D. IJSSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

**KOOP BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

Persoonlijk contact

(6)

WEES PERSOONLIJK

Om de gedachten van de ander bij uw onderwerp te bepalen is het nodig dat u persoonlijk bent. Spreek uw gastheer aan met u, maar praat niet langs hem heen door het woordje men te gebruiken.

Stel u voor dat de eerste regel van deze schets zo geschreven was: „Om de gedachten van een ander bij het onderwerp te bepalen, moet men persoonlijk zijn”. In deze vorm is het een algemeenheid, maar men betreft het niet op zichzelf. In gedachten is men bij een andere huisbezoeker, die deze regel moet toepassen.

Aan de persoonlijk gestelde zin kunt u zich niet onttrekken, omdat hij speciaal tot u gericht is. U zegt dus niet tot uw gastheer: „Als lid van een k.v. kan men...”, maar: „Als lid van de k.v. kunt u...”

Gebruikt u het woordje men, dan kan uw gesprekspartner dat toepassen op zijn buurman, en hij doet dat ook veelal. „U” geldt alleen hemzelf.

Er is nog een tweede, niet minder belangrijke reden om persoonlijk te zijn. U dwingt er uzelf mee aan uw gastheer te denken. Evenals uw gastheer bij algemeenheden zijn gedachten graag bij zijn buurman bepaald, hebt u de neiging te vergeten dat u uitsluitend spreekt tegen de man voor u. Hem moet u overtuigen. U dient argumenten te gebruiken, die op hem van toepassing zijn.

U maakt het uzelf makkelijk als u persoonlijk bent.

VERVUL EEN WENS VAN EEN ANDER

ALS u iets van iemand gedaan wilt krijgen, dan is het nodig dat u zich verplaatst in het standpunt van de ander. Hij zal alleen uw wensen vervullen als ze op de één of andere wijze met de zijne overeenstemmen.

Andrew Carnegie ontdekte dat al vroeg. Als kleine jongen kreeg hij enkele konijnen. Het zoeken van voer begon hem al gauw te vervelen, maar daar vond hij iets op. Twee van zijn vriendjes vonden de diertjes ook wel leuk. De kleine Andrew stelde voor, dat hij twee van zijn konijnen naar zijn vriendjes zou noemen, als zij voor voer zorgden. Daar gingen zij grif op in.

Andrew vervulde een wens van zijn vriendjes in ruil voor de vervulling van zijn wens.

Probeer ook z'n ruil tot stand te brengen met uw gastheer. Geef hem het gevoel dat hij gewichtig is, zoals de vriendjes van Andrew zich gewichtig voelden. Hij zal u dan ook graag een plezier willen doen. U kunt hem dat gevoel geven, door hem te vertellen dat hij invloed kan uitoefenen op de samenstelling van de kandidatenlijst of op de formulering van het program van actie.

U kunt hem voorstellen om op een vergadering van de k.v. eens iets te komen vertellen over een onderwerp dat hem interesseert.

Hij kan zich ook gewichtig voelen, als hij een veel hogere contributie betaalt dan het gemiddelde.

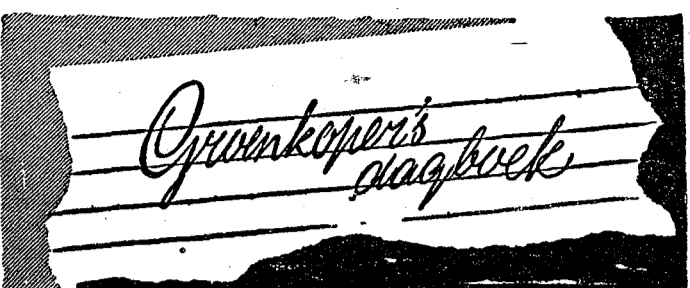
Er zijn tientallen redenen waarom mensen zich gewichtig voelen. In het gesprek kunt u de reden ontdekken, die in het bijzonder voor uw gastheer geldt. Maak daar gebruik van, en vervul de sterkste wens van uw gastheer, door hem een gevoel van gewichtigheid te geven.

VAN DER MERWE

23 FEBR.

„Macmillan maakt moskoumode”. las ik onder een foto van de Britse premier, toen deze met een witte bontmuts in Rusland aankwam. Ik behoefde geen politieke profeet te zijn om te voorspellen, dat the British prime minister wel eens met de kous op zijn hoofd zou kunnen terugkeren. Dat hij de heer Chroestjew namens zijn soeverein zou kunnen mededelen, dat deze (C) was opgenomen in de orde van de Kousenband, zat er ook niet in. Dat hij (de heer Macmillan) de muts in Finland had gekocht (dertig jaar geleden!) en nu in Rusland droeg was misschien voor de Engelse modedeskundigen een kolfje naar de hand, doch voor de Finnen vond ik het niet leuk. Maar allah, dacht ik, als men met een muts de vrede kan dienen moet men het niet met een helm doen en dat overdenkende, las ik verder over de ontvangst van de eerste minister van het land, dat sinds de Noormannen geen invasie gekend heeft. Ja, dat vergeten we ook wel eens...

Voor mijn televisietoestel gezeten, heb ik mij vanavond erover verbaasd, dat wij geen vrouwelijke geachte afgevaardigden in de Kamer tellen. Wat de dames Attema-Roosjen en Van Leeuwen te vertellen hadden in het oog van de camera en aan het oor van Nederland heeft mij niet van mijn verwondering afgeholpen. Met vele vrienden vraag ik mij overigens af of de politieke praatjes voor de tv, van welke kant die ook komen, in de vorm waarin zij gegoten worden, wel aanslaan. Het eerste indrukmakende optreden van propagandisten van een partij voor

tv moet ik nog zien. Ik heb nu ongeveer alle klanken gehoord en beelden bestudeerd, doch niemand heeft er nu iets briljants van gemaakt. Als je je ogen dicht deed was het net radio. Waarom niet een goede reportage gegeven — ja, in zeven minuten kan dat ook! — bv. van „Van A-Z A.R.!” met medewerking van de ministers Van Aartsen en Zijlstra. Nee, naar mijn smaak is het medium televisie door geen enkele partij uitgebuit. En waarom de omroepsters, die men overigens ook wel te onpas ziet, in het donker bleven? Ze mogen iedereen aankondigen, maar niemand in de verkiezings-tijd, o nee! Stel je voor! Hoe kan men nu zoiets vragen?

Ik zag ook de heren professor Oud en Mr. van Riel op de beeldbuis. Wat de laatste bezielde weet ik niet, doch hij viel telkens de eerste in de rede, tot groot — meen ik gezien te hebben — ongenoegen van die eerste. Als die amper aan het woord was, had Mr. Van Riel weer iets op te merken, iets te moppen, kan ik beter zeggen.

Ik heb wel even moeten lachen, hoewel dat toch niet de bedoeling van de sprekers is geweest. Is er nu werkelijk bij al die uitzendingen wel één regisseur te pas gekomen? Of mocht dit ook niet?

26 FEBR.

„Mr. van Aartsen opent A.R.-tentoonstelling”, las ik, maar ik las verkeerd. Het was de RAI-expositie van snelle motorfietsen en aanhangwagens en kampeermiddelen.

Zijne Excellentie zag ik op een motorfiets, liever „stoomfiets”, van 1913 zitten. O, Excellentie, dat had u nooit moeten doen in deze verkiezingstijd. U had voor het plaatje in de krant plaats moeten nemen op het meest vooruitstrevende fietsje, dat er bestaat of u had de pinnen van uw tent wijd moeten zetten. Las ik ook niet, dat minister Zijlstra's auto in botsing is gekomen met een fietser? Verkiezingsdagen zijn gevaarlijke dagen. Onze ministers moeten iemand naast zich hebben, die dat doen en laten een beetje regelt. Een propagandachef, een protocolchef, die zulke dingen — die natuurlijk kunnen gebeuren — tracht te voorkomen. In de krant, waarin ik minister Van Aartsen op die fiets zag zitten zag ik een slijk geklede mevrouw, die de bode van de lentemode was. Daaronder had moeten staan: „zo kleden onze vrouwelijke geachte afgevaardigden zich”. Dat helpt ook. Maar het stond er niet onder. Neen, vrienden, wij kunnen niets aan welke oude fiets ook overlaten!

27 FEBR.

De hoofdredacteur van Trouw schrijft in zijn leader van vandaag dat de socialistische boter op hun hoofd hebben, met betrekking tot hun kritiek op de sociale politiek van de andere partijen. Te veel eer, vind ik. Hadden zij maar boter op hun hoofd. Zij hebben margarine op de kruin, hetgeen veel erger is. Mochten zij toch boter op het hoofd hebben, laten zij dan niet in de zon gaan lopen, maar zorgen, dat ook de volgelingen van hun idealen boter gaan eten. Want dat blijft mij dwars zitten, dat wij in Nederland zo weinig boter eten. Zolang we geen boter eten vind ik ons land niet welvend. Ik heb dat nog eens besproken met (boze) buurman, die mij gisteren over een boom-in-de-tuin-kwestie opbelde. „Het is de schuld van Dr. Marga Klompé”, zei hij. Maar dat is onzin, want die zorgt er juist zo goed voor dat het in de maatschappij nog een beetje botert, dacht ik.

28 FEBR.

De lente is in het land gekomen. Als het op 12 maart zulk weer is, wat een nieuwe geluiden zullen we dan horen! Vrienden, ik sluit deze week af — want voor de grote en belangrijke dag leest u mij niet meer — in het vast vertrouwen, dat gij nog uw uiterste best zult doen meer en meer anderen te overtuigen, dat zij moeten stemmen op Prof. Zijlstra en niet op

William Gaenkoper

24 FEBR.

Voor mijn televisietoestel gezeten, heb ik mij vanavond erover verbaasd, dat wij geen vrouwelijke geachte afgevaardigden in de Kamer tellen. Wat de dames Attema-Roosjen en Van Leeuwen te vertellen hadden in het oog van de camera en aan het oor van Nederland heeft mij niet van mijn verwondering afgeholpen. Met vele vrienden vraag ik mij overigens af of de politieke praatjes voor de tv, van welke kant die ook komen, in de vorm waarin zij gegoten worden, wel aanslaan. Het eerste indrukmakende optreden van propagandisten van een partij voor

25 FEBR.

Ik zag ook de heren professor Oud en Mr. van Riel op de beeldbuis. Wat de laatste bezielde weet ik niet, doch hij viel telkens de eerste in de rede, tot groot — meen ik gezien te hebben — ongenoegen van die eerste. Als die amper aan het woord was, had Mr. Van Riel weer iets op te merken, iets te moppen, kan ik beter zeggen.

Kruiswoordraadsel

Horizontaal:

1. zanger; 4. gewijd brood; 9. slot; 13. bier; 14. waterwegen; 16. groot; 17. moderne vinding; 19. walvis; 20. O. T. figuur; 22. plaats in West-Friesland; 23. lopen; 24. bek; 25. drinkgerei; 27. advies; 29. bevel; 30. ploert; 31. rondhout; 33. eiland in Middellandse zee; 36. groente; 37. gevat; 39. groot; 40. zeehond; 41. lichaamsdeel; 42. hoofdinspecteur (afk); 43. waarschuwing; 45. vogel; 47. proef-

- tijd; 49. lidwoord; 50. strelen; 51. lengtemaat; 52. ziekte; 55. snelle draf; 56. weg; 59. oase uit O.T.; 60. staaf; 62. rand; 64. nieuw (in samenst); 66. hatelijke opmerking; 68. plaats in Gelderland; 69. veer; 72. ontkenning; 73. zijkant; 74. drukte; 75. echtgenote.

Verticaal:

1. nors; 2. op de wijze van; 3. oorzaak; 4. onder anders (afk); 5. wereldorganisatie; 6. onoverzichtelijk geheel; 7. ieder; 8. lidwoord (Fr.); 10. hemels voedsel; 11. plaats in Gelderland; 12. vezel; 14. zoutwater dier; 15. voorzetsel; 18. volgeling; 21. groeit aan moppen; 24. rang; 25. aanstellerij; 26. geluiden; 28. vrees aanjagen; 29. laster; 32. breedvoerig; 34. O. T. figuur; 35. behoeftig; 37. hamer; 38. Egyptische god; 44. baan; 46. schat; 48. vet; 53. vruchten; 54. Joego-Slaaf;

56. gewicht; 57. strijdperk; 58. kleurstof; 61. opstap; 63. familielid; 64. ontkenning; 65. strijdkreet uit de oorlog; 67. belofte; 70. verbi gratia (afk); 71. plaats in Friesland.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal:

1. piraatje. 8. liëren. 9. ondank. 11. energie. 12. inzoet. 13. normaal. 14. vennoot. 16. geboden. 19. Elspeek. 22. lotion. 24. etaleur. 25. plasma. 26. kruien. 27. opening.

Verticaal:

2. innen. 3. Amazone. 4. tikster. 5. elkeen. 6. weleer. 7. vergramd. 10. verlenen. 15. raspaard. 17. ellepijp. 18. ont-daan. 20. ezelin. 21. toren. 23. Ommen.

Koopt bij onze adverteerders

M.C. van Staaveren
 IALSMEER — TELEFOON 4051
 Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
 FREESIAZADEN

HOUT
Van Drimmelen
 ZWIJNDRECHT
 TELEFOON 01850-6446

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
13			14					15		16	
17		18			19			20	21		
		22					23				
	24				25	26		27		28	
29				30						31	32
33		34		35		36			37		38
39			40				41			42	
43			44		45	46		47	48		
49				50							51
	52	53		54		55		56		57	
58		59					60				61
62	63				64	65		66			67
68			69	70			71			72	
73				74						75	

ZUIDHOLLANDSE BANK
 ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIEN
 ROTTERDAM **DEVIEZEN**'s-GRAVENHAGE

Het bestuur der Centrale A.R.-kiesvereniging te Leiden geeft met diep leedwezen kennis van het plotseling overlijden van zijn zeer gewaardeerde voorzitter, de Heer

Chr. van den Heuvel

Met grote dankbaarheid gedenkt het bestuur zijn zegenrijke arbeid ten dienste van een christelijke politiek.

S. M. Stolp, 2e voorzitter
J. G. Lamers, secretaris
Leiden, 2 maart 1959.

Onze collectie gouden
VERLOVINGSRINGEN
is toonaangevend
in Nederland.
Uitsluitend massief

SIEBEL

KALVERSTRAAT 123 - AMSTERDAM
LANGE POTEN 11 - DEN HAAG
STADHUISPLEIN 24 - ROTTERDAM
NW BINNENWEG 227 - ROTTERDAM

GEURTS'
CONSERVENFABRIEK C.V.
DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de
Betuwse boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams
Appelmoes - Vruchten op Sap - Etc.

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

door Foka van Loon

HOOFDSTUK XVII

„t Komt in orde!” belooft Jerke vrolijk. Hij voelt dat hij, hoe langer hoe meer terrein wint. En, mevrouw Van Harpenaar, wat zou u denken van een tablet bittere chocola? U hebt 't nu nog voor 't bestellen!”

Oma monstert hem met een argwanend oog. „Je steelt toch niet?” vraagt ze op de man af.

Ze schrikt zelf haast van de beledigende insinuatie, maar nog meer van Jerke's toestemmend antwoord. „Soms!”

„t Is toch niet waar?” haalt oma uit, hevig ontsteld.

Jerke buigt zich naar haar over en fluistert haar geruststellend in 't oor: „Ja, maar niet bij goede Nederlanders!”

„De wereld komt tegenwoordig toch wel op z'n kop te staan,” hoofdschudt mevrouw Van Harpenaar bedenkelijk.

„Een gereformeerd advocaat, met lange vingers en die daar ook nog openlijk voor uit durft te komen!”

Maar voor 't overige, als 't Jerke hetzelfde blijft, dan graag een stukje melkchocolade. 't Is lang geleden, dat oma deze voor haar 'n uitgezochte lekernij, proefde. En, wat 't jongetje betreft, al is 't dan, dat oma's hart bloeit, als zij aan het afscheidt denkt, Akkie moet maar doen, wat zij meent, niet te mogen laten.

In de gang, als Akkie hem even later uitlaat, merkt Jerke meesmuilend op: „Een kinderhand is gauw gevuld, maar die van oude mensen ook!”

Akkie neemt 't echter met de meeste nadruk voor hen op: „Ja, maar ze komen werkelijk veel te kort, de arme oudies. 't Is echt een wonder, dat ze op het punt van eten en snoepen wat kinderlijk worden!”

„En jij?” vraagt Jerke. Hij kijkt haar strak aan. Haar teer wit gezichtje wordt onder zijn fixerende blikken met een zacht rood overbloosd. Ze is niet meer gewend, dat er bijzondere zorg of aandacht aan haar wordt besteed.

De tranen springen er haar van in de ogen. „O, ik! Ik ben zo sterk als een paard!” snoeft ze op zenuwachtig radde toon. „Ik krijg nog vitaminen over en teveel. joh! Ik ben net als Everhard. Ik kauw en knabbel zo'n beetje de hele dag. Een wortel, als ik die te pakken kan krijgen. koolstronk, alles is van onze gading!”

Jerke knikt spotachtig, maar toch met iets heel warm in zijn ogen: „Ik hoor 't al, jij redt 't deze winter best. Jij bent nog lang niet aan bijvoeding toe. Toch hoop ik je in de komende maanden es wat toe te kunnen stoppen. Ik zou 't graag zo doen, dat je je jongetje bij je kon houden, maar je begrijpt wel, ik lijd op 't ogenblik een leven van: „zo zie je me en zo zie je me niet!” Als ik vandaag of morgen tegen de lamp zou lopen, stond je hulpbron metéén droog. Er valt niet vast op mij te rekenen.”

„Ze snapt het!” zegt Akkie. „En maak nu maar gauw, dat je weg komt, want je hebt maar tien minuten meer, kijk maar!” Ze wijst naar de grote staande gangklok. „Straks pikken ze je nog op, omdat je na achten op straat flaneert!”

„Zou je dan een beetje om mij in de rats zitten?”

Zij ogen trachten contact te krijgen met de hare. Zij ontmoet zijn blik onbevvangen, terwijl ze antwoordt: „natuurlijk, wat dacht je? Zoveel goede vrienden heb ik niet te missen! En dan zou er van de tocht naar Friesland ook niet veel terecht komen, want alleen?” — ze, trekt haar neusje en schouders weifelend op — „zou ik het, geloof ik, toch niet aandurven”.

„Met mij wel?” Er is net iets teveel hunkering in Jerke's stem. „Ja, met jou wel!” antwoordt Akkie argeloos en vol vrouwen.

Het is nu juist geen weertje om te zoenen, de volgende dag. 't Regent pijpestelen. De enige meevaller is, dat ze de wind in de rug hebben, maar verder is 't huilen met de muts op, om met Jerke te spreken. Ze zijn er echter op gekleed. Akkie is uitgedost in een oude blauwe marinejas van Heerco, natuurlijk ontdaan van distictieven. Veel te warm voor de tijd van 't jaar, maar waterproof tot en met. Haar regement, van voor de oorlog, is niet toonbaar meer en laat op de lange duur door.

Ook Paultje wordt beschermd tegen de neerplenzende regen door een grote cape, gesneden uit een aflegger van zijn vader. Jerke heeft zorgzaam zijn zitje van een kussentje voorzien. Behalve kapok bevat 't ook enige waardevolle papieren als distributiestamkaarten.

Hij is in de beste stemming en laat zich niet door het slechte weer terneer slaan, evenmin als door de tranen, die oma plengde bij het afscheid.

Hij wuifde vrolijk onder 't wegrijden, zonder een zweempje weemoed en ving onmiddellijk aan te zingen, steeds maar 't zelfde versje van een jongetje, die van zijn moeder wollen kousen moest dragen, en dientengevolge de hele lieve dag loopt te grienen, omdat die nare nare kousen zo kriebelen.

Akkie probeert tevergeefs wat afwisseling in 't wel wat eentonige repertoire te brengen door een ander lied aan te heffen, maar Paultje blijft onverdroten en onverstoortbaar zijn lijfdeun er dwars tegen in zingen. Jerke grinnikt vermaakt: „Hij laat zich door geen mamma van de wijs brengen, wat zeg jij Paul?”

Hij knuffelt het hoofdje van het kind, dat haast helemaal schuil gaat in een op de groei gemaakte capuchon, even heel dicht tegen zich aan: „Lekkere boy!” Waarop Akkie, met een vertederde blik naar het hoopje mens, voorop Jerke's fiets: „Ik denk zo vaak: zijn pappa moest hem eens kunnen zien en horen!” Paultje onderbreekt onmiddellijk zijn gezang en meldt vanuit zijn puntmuts: „Als de oorlog over is, dan komt mijn pappa thuis!”

Hij is goed op de hoogte!” glimlacht Jerke. „Ja!” knikt Akkie. „Dat moet ook! Ik heb altijd iedere gelegenheid aangegrepen, om hem vertrouwd te maken met de figuur van zijn vader! Ik praat trouwens veel over Heerco tegen de kinderen, om ook bij Everhardje de herinnering aan pappa levendig te houden. Ik zou zo graag willen, dat ze hem straks tegemoet lopen, als was hij nooit weggeweest. Ik heb alles met betrekking op Paultje bijgehouden en opgeplakt in een zogenaamd geboortealbum. Een plukje van zijn nesthaartjes, zelfs z'n eerste nageltjes in een enveloppe. En natuurlijk de tekst, waarover de dominee preekte, toen hij gedoopt is, het eerste woordje, dat hij kon zeggen — vanzelfsprekend was dat „pappie” — al de grappige voorvalletjes uit deze jaren, de datum, waarop hij voor 't eerst ging zitten, z'n eerste stapje waagde, 't staat alles opgetekend, tot in 't bespottelijke toe soms! Wat denk jij! Zou Heerco 't leuk vinden? Jij kunt daar als man beter over oordelen!”

„Ik hoop 't voor je!” denkt Jerke. „Maar als 't beeld dat ik mij van hem gevormd heb, klopt met de werkelijkheid, dan betwijfel ik het, of hij er wel bar gevoelig voor zal zijn.”

Hardop zegt hij, met onbewust een enthousiaste aan adoratie grenzende uitdrukking op zijn gezicht: „Natuurlijk, hij zal 't geweldig vinden! Als alle vrouwen zo waren als jij, zouden er niet zoveel mislukte huwelijken zijn!”

(Wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Ned. Chr. Reis-Ver.

belgië/luxemburg - duitsland - frankrijk - israël - italië
oostenrijk - scandinavie - spanje - zwitserland

REISPLAN

grote variatie reisdoelen - reisdagen en reissommen voor
ieder land - keuze uit ruim 600 reizen

1959

trein-, boot- en busreizen - hotelreizen - chaletreizen
jeugdreizen - kampeerreizen - bergsportreizen

VERSCHENEN

familiebozoekreizen canada - zuid-afrika - australië
ook uw privéreis wordt verzorgd per trein, vliegtuig
of boot

SLUIT U AAN
BIJ DE 30.000

37 jaar ervaring

postbus 1035 - weteringkade 22a
's-gravenhage

VLAARDINGEN

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantie-bezorgers

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 — Telefoon 3492 en 5792

J. SAS

Hoogstraat 107 — Telefoon 4164

Speciaal adres voor geisers,
fornuizen en gaskomforen

Haarden en Kachels. Ook oliestook

AUONS
ertrouwd
akkundig
oordelig
erzekerd

Uurwerken - Goud
Zilver - Cassettes

Uw Horlogemaker-Juwelier

FRANSENSTRAAT 11

TELEFOON 3837

DELFT

H. O. Jager Leraar Engels

Oude Delft 127 - DELFT - Telefoon 24617

Opleiding Praktijkexamens Handelscorrespondentie en
Spreekvaardigheid — Hoofdcorrespondent en L.O. —
Technische Vertalingen.

Privaat en clublessen.

in Kennemerland

Elektrotechnisch Installatiebureau

v.h. C. NIJMAN - Dir. G. VISSER

BREESTRAAT 128 — TELEF 02510-3012 — BEVERWIJK

**KLAVER'S BOEK-
EN KANTOORBOEKHANDEL**

AB DE JONG

KENNERLAAN 59 — TEL. 02550-5326 — IJMUIDEN

FA. J. KOSTER EN ZN.

Vishandel

LINNAEUSSTRAAT 3 — TELEF. 02550-4793 — IJMUIDEN

NV v/h D. VAN DIJK SR

Lood- en zinkwerken - Sanitair

WILKERSTRAATWEG 191 — TEL. 02510-3612 — VELSEN-N.

Rand-tekening

* * * Onwaar

De verkiezingspropaganda van de Partij van de Arbeid komt herhaalde malen met de waarheid in conflict. Enkele gevallen signaleren wij hieronder:

• Het begon al in december in de Tweede Kamer. Reeds toen deed de heer Burger het voorkomen, dat de kwestie van verlenging der belastingmaatregelen met twee jaar of met één jaar een zaak van voor of tegen de armeren was. Die voorstelling van zaken wordt nog iedere avond in het land gegeven door de P.v.d.A.-propagandisten. Het is echter een valse voorstelling. De tijdelijke belastingverhogingen, zowel van de vennootschaps- en de vermogensbelasting als van de omzetbelasting, waren een onderdeel van het bestedingsbeperkingsprogramma van 1957. Nu de regering aan de Sociaal-Economische Raad advies heeft gevraagd over het gehele sociaal-economische beleid, was het volkomen juist, dat de Kamermeerderheid zei: in elk geval akkoord met verlenging voor één jaar (1959); of ook verlenging voor 1960 nodig is zullen we tijdig bezien, zodra we het advies van de S.E.R. hebben. Dat was een volkomen redelijk en juist standpunt. Het had met rijken of armen niets te maken. En wie het doet voorkomen, dat het daar wél mee te maken heeft, spreekt onwaarheid.

En ook is het onwaar, dat de vennootschapsbelasting speciaal de rijkere treft en de omzetbelasting de armeren. De vennootschapsbelasting is geworden tot een uitgave, die de ondernemers gewoon in hun kostprijsberekening opnemen. Met andere woorden: die wordt door de consument betaald. En de omzetbelasting treft niet speciaal de armeren; het ging om auto's, autobanden, televisietoestellen. We wisten niet, dat alleen armeren auto's en televisietoestellen hebben. Maar de P.v.d.A. weet het blijkbaar beter.

• Een tweede punt, waarop de P.v.d.A.-propagandisten thans in het land demagogie bedrijven, betreft de werktijdverkorting.

De zaak van de arbeidsduur is reeds in 1955 door het C.N.V. aan de orde gesteld. Met het oog op de voortgaande automatisering werd een tijdig beraad gevraagd. In november 1955 vroeg de regering aan de S.E.R. om advies. In juli 1958 werd het advies uitgebracht. Minister Suurhoff heeft vele maanden nodig gehad om dit advies te bestuderen. We nemen hem dat niet kwalijk, want het is een moeilijke en belangrijke zaak. Maar wat we wél kwalijk nemen is, dat dezelfde socialisten, die een schier onuitputtelijk geduld hadden toen de heer Suurhoff nog aan Sociale Zaken zat, ineens vreselijke haast kregen toen de heer Beel het Departement van Sociale Zaken ad interim ging beheren. Dat vinden wij onwaarachtig.

• Nog bonter maakt de P.v.d.A. het met de zaak van de gemeenteklassificatie. Tijdens het bewind van minister Suurhoff is niets gebeurd om de gemeenteklassenafstand te verminderen. Het tegendeel is het geval. Tijdens zijn bewind is dat verschil in de werkelijkheid zelfs met twee cent vergroot. Trouwens, ieder insider weet, dat de socialisten geen hoge prioriteit geven aan de afschaffing van de gemeenteklassificatie. Een groot deel van hun aanhangers zit in de grote steden. En als er weer wat ruimte in de economie is dan denken ze bij de besteding daarvan in de eerste plaats aan die grote steden. Dat is natuurlijk hún zaak. Maar dan is het onwaarachtig om tijdens een verkiezingsactie te doen alsof zij de kampioenen voor afschaffing van de gemeenteklassificatie zijn, want dat is bepaald onwaar. Zij leuren thans met „afschaffing van de 5de gemeenteklasse”. Wat betekent dat echter in de praktijk? Dat betekent, dat er aan de 2de, 3de en 4de klasse niets gebeurt. Zo wordt de kiezers 60k op het punt van de gemeenteklassificatie zand in de ogen gestrooid.

• Het ergst vinden wij echter wat de heren van de P.v.d.A. vertoond hebben op het punt van de Weduwen- en Wezenwet. Zij hebben een pamflet verspreid, waarin ze de suggestie waken, dat die wet aan hen te danken is. Boven het pamflet schreven ze: „Zo zijn de feiten”. Zo zijn de feiten echter niet. In de Sociaal-Economische Raad hebben werkgevers- én werknemersvertegenwoordigers van alle richtingen tezamen met onafhankelijke deskundigen een opzet voor de wet gemaakt. Op het departement van ministe. Suurhoff is die opzet uitgewerkt in de vorm van een wetsontwerp. Dat wetsontwerp is thans met algemene stemmen door de Tweede Kamer aangevaard. Het is daarom volstrekt onjuist de voorstelling ingang te doen vinden, dat het de socialisten zijn, die die wet tot stand hebben gebracht. Toch probeert men op die manier stemmen te winnen. Het is een onware en onwaardige manier.

AR

Vervolg van het vraaggesprek met Prof. Dr. J. Zijlstra

- VISIE OP

WONINGBOUW EN HUURBELEID

VRAAG 7: Wat is uw standpunt ten aanzien van woningbouw en huurvorming?

ANTWOORD:

De anti-revolutionaire partij wenst op dit gebied zo spoedig mogelijk grotere vrijheid. Op

de basis van het woningbouwprogramma dat in de achter ons liggende jaren tot stand is gekomen, meen ik dat de tijd gekomen is om in die streken van ons land waar dat mogelijk is woningbouw, huurvorming en huisvesting vrij te laten. Ook hier moet de dwang-economie geen dag langer gehandhaafd worden dan strikt noodzakelijk is!

BELASTINGPOLITIEK EN LOONBELEID

VRAAG 8: Welke visie hebt u op de belastingpolitiek en welke op het loonbeleid?

ANTWOORD:

De gedachten over de belastingpolitiek laten bij de anti-revolutionairen aan duidelijkheid niets te wensen over. Naar ons gevoelen is deze al veel te lang het sluitstuk geweest van allerlei wensen op velerlei gebied. Vele eisen worden gesteld aan de middelen van het Rijk — dan hoort bij die eisen ook thuis de rechtmatige eis om belastingverlaging. En als alle eisen niet tegelijkertijd kunnen worden vervuld of sommige slechts gedeeltelijk kunnen worden vervuld, dan zal wat het zwaarste is het zwaarste moeten wegen — maar dan gaat het niet aan om de dringend noodzakelijke belastingverlaging altijd maar weer achter te stellen bij andere belangrijke wensen op het verlanglijstje.

En wat het loonbeleid betreft: wij zijn van mening dat de verantwoording voor het centraal gevoerde en centraal geleide loonbeleid te zwaar wordt voor de staat. De anti-revolutionaire partij wenst die verantwoordelijkheid terug te geven aan het bedrijfsleven. Dat is geen eenvoudige zaak, maar wij willen toch doorzetten en wel zo vlug als dat maar mogelijk is. Wij willen een wet, waarin een algemeen minimum-loon-niveau wordt vastgelegd. Met die wet als basis wensen wij bedrijfstaksgewijze en eventueel ondernemingsgewijze loononderhandelingen. Zo immers wordt voorkomen dat de staat een verantwoordelijkheid blijft torsen waaronder hij te zwaar gebukt moet gaan. Terwijl aan de andere kant de sociale rechtvaardigheid wordt gediend door de werknemers de kans te geven meer dan tot dusverre te delen in de resultaten van bedrijfstak en onderneming.

INDUSTRIALISATIE IN ONTWIKKELINGSGEBIEDEN

VRAAG 9: Wat is uw antwoord op de socialistische aanval, speciaal door oud-minister Vondeling gelanceerd, op het regionale industrialisatiebeleid?

ANTWOORD:

Ik vond dit een schoolvoorbeeld van onrijpe, van niet goed doordachte en een beetje zenuwachtige verkiezingspropaganda. Er moet voor de achtergebleven gebieden, en zeer in het bijzonder voor het noord-oosten van ons land, veel gebeuren. De aanval op mijn persoon en op mijn departement noodzaakt mij om iets over mijn eigen werk te zeggen. Het is de toenmalige minister van economische zaken geweest, die de ontwikkelingsgebieden, ook in het noord-oosten van ons land, heeft aangegeven. Ik heb zelf de premiereregeling ingevoerd. Dat heeft reeds nu geleid tot een stuk soliede industriële ontwikkeling, die het gezicht van hele streken wezenlijk heeft veranderd (Emmen en Drachten). Door mijn zesde industrialisatienota zijn de drie noordelijke provincies in het geheel tot ontwikkelingsgebied verklaard. Omdat ik op de meest zorgvuldige wijze met de provinciale besturen wil overleggen hoe we de kernen zullen aanwijzen, is dit tot nu toe niet geschied. Natuurlijk had ik dit tussen Sinterklaas en Kerstmis kunnen decreteren, maar ik heb dit niet gewild. De aanwijzing staat thans voor de deur. Daarbij zal ik niet zo ingrijpend opruiming houden onder de thans reeds bestaande

kernen als de heer Vondeling steeds heeft gewild. Zo gaat de premiëring vroeg in 1959 in, zowel voor terreinen als voor gebouwen. De begrotingsposten zijn stelposten. Zij kunnen, indien de behoefte blijkt, worden uitgebreid. Wanneer wij nu tijdig de plannen van de provincies ontvangen over de zgn. infrastructuur (wegen en kanalen, enz.), dan kunnen wij deze verwerken in de voorbereiding van de begroting van 1960, die reeds in volle gang is.

Zo zal de regionale ontwikkeling op soliede wijze tot stand komen. Kreten over f 200 à f 300 miljoen, die over de betrokken provincies moeten worden uitgestort, helpen niets. Ik mag er verder nog op wijzen, dat het soda-project alleen al tot investeringen aanleiding heeft gegeven van over de f 100 miljoen. En ik zeg weer, dat het totstandkomen van dit project, onder hardnekkige tegenwerking van de socialisten, méér voor de duurzame ontwikkeling van het noorden zal betekenen, dan het wapperen met f 100 miljoen uit de staatskas. Het aardgasbeleid wordt van toenemend belang voor het noord-oosten, en ik mag ook wel verklappen dat er wel eens een belangrijk bedrijf naar het noord-oosten van ons land is gegaan op persoonlijk verzoek van de minister van economische zaken. Aan welk verzoek alleen gevolg werd gegeven, omdat men in het beleid van de minister een zeker vertrouwen had!

OP EEN KEERPUNT?

VRAAG 10: Van de zijde van de V.V.D. wordt gezegd dat we voor een keerpunt staan. Dat nu in Nederland alles anders moet? Is dat zo?

ANTWOORD:

Dat we politiek op een belangrijk punt zijn aangeland, kan geen mens ontkennen. Maar de stelling dat we in de na-oorlogse periode tot aan de crisis van 11 december steeds meer in dirigistisch vaarwater zijn terechtgekomen, raakt kant noch wal. Wat het departement van economische zaken betreft: zowel mijn voorganger prof. Van den Brink als ik, hebben vele stappen gezet op de weg die leidde naar een ontvoogding van de staat. In 1952, bij mijn eerste optreden voor de Tweede Kamer, heb ik dat principieel uiteengezet en aan dat programma heb ik de hand gehouden. Het

nieuwe kabinet kan aldus verder bouwen in de richting van een staatkundig en een maatschappelijk bestel waarin eigen verantwoordelijkheid en daardoor echte vrijheid van overheid en onderdaan tot hun recht kunnen komen. Als de liberalen daaraan mee willen bouwen ontmoet dat bij mij geen bezwaar. Integendeel. Maar aan het leggen van deze grondslag hebben zij niet meegebouwd. Zij hebben in dit opzicht langs de kant staan stuntelen!

LIJST

3

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

BEZORGDHEID EN BEMOEDIGING

ENKELE korte beschouwingen, heet van de naald geschreven in de nacht van de verkiezingsuitslag, mogen niet achterwege blijven.

Laten wij maar heel eerlijk bekennen, dat de uitslag uit nationaal-, uit algemeen Christelijk-, en uit antirevolutionair oogpunt gezien, teleurstellend is en, ernstiger, aanleiding geeft tot bezorgdheid.

Uit antirevolutionair oogpunt gezien, dat is wel duidelijk. Wij hadden gehoopt en — het mag gezegd worden — wij hebben ervoor gewerkt, om met de in de laatste tijd gevolgde lijn van beleid, weer een bredere groep in ons volk aan te spreken. Het is, helaas, nog niet gebleken. De partij moet zich, wat dit betreft, waarschijnlijk nog meer bezinnen op een duidelijkheid van lijn, waarover geen misverstanden kunnen optreden. Maar waar het mede op aan zal komen, is dat de reformatorische belijders zich meer van de ernst der geestelijk-politieke ontwikkeling van ons volk bewust moeten zijn.

Ook gezien in het licht van de positie der Christelijk-democratische partijen in algemene zin, is er aanleiding om teleurstelling uit te spreken. Immers, wij hebben gedacht, dat de tijd voor het Nederlandse volk wellicht rijp was om zich uit te spreken voor een christelijk-politieke regering. De meerderheid van dat volk heeft dat niet gedaan, zij het ook mede als gevolg van een nimmer te verdedigen gebrokenheid in het protestants-christelijk volksdeel.

Ook nationaal-politiek gezien is de uitslag niet opwekkend. Immers, de spectaculaire winst voor de V.V.D. — en ik zeg dit met alle democratisch respect voor het liberalisme als ernstige levensovertuiging — wijst op een gebrek aan in-

zicht in de wezenlijke achtergronden van de politiek bij zeer vele kiezers, die, ook als zij innerlijk beter weten, afgaan op reële maar vaak oppervlakkige gevoelens van onbehagen.

Aanleiding tot bezorgdheid is er dus stellig.

En toch wordt dit geen artikel in mineur. Want tegenslagen zullen, als het goed is, niet ontmoedigend werken. En er zit iets be-

moedigends en moedgevends in de gebeurtenissen der laatste weken. Dat is voor onze partij dit, dat er van een grote activiteit en een sterke bezieling in de brede kern van onze partij en in het bijzonder onder de jeugd is gebleken.

Dat is voor de toekomst belangrijker dan de teleurstelling van de stembusuitslag.

Tegenslagen zijn menselijk gesproken teleurstellend. Maar zij

kunnen goed voor ons zijn. Beter is, dat zij versterken het besef van onze politieke roeping. Juist tegenwoordig zal op de ernst van de betekenis van onze politieke belijdenis moeten wijzen.

Dat zal ons aangorden tot de bijbelse strijd in de komende jaren. Dat zal ons moeten doen jagen naar de volmaaktheid, ook al weten wij dat wij haar hier nooit grijpen zullen. **BERGHUIS**

LIJSTTREKKERS GAVEN HUN MENING

• Zeer tevreden

„Ik ben zeer tevreden”, luidde het commentaar van de liberale lijsttrekker. De mening van prof. Oud was de eerste, die de N.C.R.V. na het bekend worden van de verkiezingsuitslag uitzond. Het middernachtelijk uur was reeds verstreken, toen prof. Oud verklaarde buitengewoon verheugd te zijn over het feit, dat de V.V.D. thans de derde partij is. Om op grond van deze uitslag reeds een mening te geven over de basis van het kabinet vond de heer Oud een beetje moeilijk, maar wel gaf hij te kennen dat met de brede basis in de oude zin van het woord gebroken moet worden; hij herhaalde nadrukkelijk, dat de V.V.D. niet met de socialisten in één kabinet zal gaan zitten. De vraag is, volgens prof. Oud, in hoeverre de uitslag indruk zal maken op de andere partijen, met name op A.R. en C.H.U. De vraag is ook, of de K.V.P. zal proberen een smalle basis te vormen met de P.v.d.A.

• Negatief resultaat

Een opgewekte prof. Romme gaf te verstaan dat hij verheugd was over het feit, dat de K.V.P. getoond heeft een stabiel element in het politieke leven te zijn. Dat de rechterzijde in haar geheel een tikje achteruit is gegaan, betreurde de

lijsttrekker van de K.V.P. Hij vond dat een onaangenaam element.

De heer Oud is er in ieder geval in geslaagd te bewerkstelligen, dat er geen rechtse meerderheid of een zo kleine meerderheid, dat het nauwelijks de moeite waard is, in de kamer zal zijn, merkte hij op. Prof. Romme noemde dit een liberaal resultaat in het negatieve.

• Weinig geld . . .

De Pacifistisch-Soc. Partij had weinig geld voor haar propaganda en dat in aanmerking nemend, vond de heer Lankhorst het resultaat bevredigend. In het noorden van het land had hij meer stemmen verwacht.

• Grote steden bleven achter

Prof. Zijlstra toonde zich teleurgesteld, toen hij geïnterviewd werd nadat driekwart van het aantal stemmen was geteld. De intensieve A.R.-campagne en het gevoel, dat iedereen zich volledig inzetten, hadden de minister de hoop gegeven, dat de uitslag van 1956 gestabiliseerd zou kunnen worden. Dat zou ook gebeurd zijn, als de drie grote steden zich net zo goed gehouden hadden al de rest van Nederland, aldus prof. Zijlstra.

De Kabinetsformatie zal heel moeilijk worden, verklaarde hij. „Laten we hopen, dat Nederland een goede, sterke, stabiele regering krijgt; met minder komen we niet toe”.

• Niet tevreden, wel dankbaar

Eigenlijk niet tevreden, maar toch dankbaar dat bijna een half miljoen Nederlanders C. H. hebben gestemd. Zo kan de conclusie van de heer Tilanus worden weergegeven.

C.H.-stemmen zijn volgens hem naar de V.V.D. gegaan; dat is een soort mode geworden, die gevoed wordt door anti-socialistische neigingen. Ook de Boerenpartij kan wat C. H.-stemmen tot zich getrokken hebben.

• Materialisme

De heer Laning was over het resultaat voor het G.V.P. wel tevreden, maar toch een beetje teleurgesteld. Twee zetels had hij niet verwacht, maar wel had hij gehoopt, dat de ene zetel wat ruimer behaald zou zijn.

„Dat is jammer, dat toch weer gebleken is, dat we de kant van het materialisme zijn opgegaan”, aldus de heer Laning.

UITSLAG VAN DE VERKIEZINGEN

Partijen	Zetels		Percentages			Stemmen		
	Kamer 1959	Kamer 1956	Kamer 1959	Kamer 1956	Staten 1958	Kamer 1959	Kamer 1956	Staten 1958
P.v.d.A.	47	50	30.37	32.69	28.65	1.821.677	1.872.209	1.654.396
Kath. Volksp.	49	49	31.59	31.69	32.88	1.895.222	1.815.310	1.899.020
A.R. Partij	14	15	9.39	9.91	9.42 ¹⁾	562.996	567.535	544.248 ¹⁾
V.V.D.	19	13	12.22	8.77	11.40 ¹⁾	732.952	502.530	658.388 ¹⁾
C.H. Unie	12	13	8.10	8.43	9.01 ¹⁾	486.204	482.918	520.171 ¹⁾
Bruggroep	0	—	0.58	—	—	34.917	—	—
Staatk. Ger.	3	3	2.16	2.26	2.24	129.621	129.517	129.089
Comm. Partij	3	7	2.41	4.75	4.14	144.371	272.054	239.164
Boeren/PLM	0	—	0.65	—	0.05	39.352	—	2.930
Ger. Pol. Verb.	1	—	0.67	0.65	0.75	40.003	37.206	43.493
Pac. Soc.	2	—	1.84	—	0.61	110.174	—	35.051
Pos. Chr. N.U.	—	—	0.02	—	—	1.340	—	—
Overige	—	—	—	0.85	0.85 ¹⁾	—	48.463	48.774 ¹⁾
TOTAAL	150	150	100.—	100.—	100.—	5.998.859	5.727.742	5.774.724

1) Voor een juiste vergelijking van de uitslagen van deze partijen met 1956 en 1959 dient er rekening mee te worden gehouden, dat deze partijen in 1958 in de provincies Noord-Brabant en Limburg gecombineerde lijsten hebben ingediend. De verkregen stemmen in 1958 zijn onder „Overige” opgenomen.

De verdeling is uit de uitslagen van 1956 ongeveer als volgt te herleiden: A.R. 0,4%, C.H.U. 0,3%, V.V.D. 0,1%. (In Limburg kwam de V.V.D. bij verkiezingen voor de Prov. Staten in 1958 niet met een lijst uit, in Noord-Brabant wel).

Onze 14 gekozen Tweede Kamerleden

Prof. Dr. J. Zijlstra

Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot

Mr. A. B. Roosjen

Drs. C. P. Hazenbosch

Mr. J. van Aartsen

A. W. Biewenga Wzn.

H. van Eysden

J. Smalbroek

J. van Eibergen

Prof. Mr. Th. A. Versteeg

Dr. E. P. Verkerk

Mr. B. W. Biesheuvel

Dr. J. Meulink

G. A. Kieft

Geen duo maar een trio

ONS vorige artikel eindigde met een dubbele klacht. Klachten, die op de vergaderingen van onze kiesverenigingen tijdens „de bespreking” naar voren kwamen. Ze luiden: de maatschappelijke omstandigheden zijn veranderd en onze anti-revolutionaire partij met hen. Het leven is dermate ingewikkeld geworden, dat een eenvoudig burger, niet meer het religieuze kled van de actuele vraagstukken onderkent. De partij, die zich in haar organen en in haar vertegenwoordigers, te weinig moeite geeft om de band tussen beginsel en praktijk bloot te leggen. De politieke vraagstukken veranderd en de partij in hun voetspoor evenzeer! Daar komt de klacht van menig broeder en een enkele zuster in de kern van de zaak op neer.

Deze dubbele klacht, en dan met name de tweede, vraagt om een ernstige en serieuze behandeling. Juist daarom — en niet om haar te omzeilen — stellen wij nog een kleine, maar niet onbeduidende uitbreiding van het klachtenregister voor. Geen duo maar een trio! Zou het ook kunnen zijn, dat er nog iets veranderd is?

Deurwaarder Wormser schetst in een brief van 12 januari 1843 aan Groen van Prinsterer een kring van geestverwanten in Amsterdam. Een kring, die ons als anti-revolutionairen aanspreekt. Sterker, waarin wij ons zelf herkennen. „Wij hebben verenigingen van geloovigen op de voorgrond gesteld; zoodat hier thans een kring van geloovigen bestaat, waarvan niemand tot Afscheiding gehouden is. De Gereformeerde Belijdenisschriften liggen ten grondslag, maar voor het overige is ieder voor zich Hervormd of Afscheiden genaamd”. Geen zweem van kerkisme of hoogkerkelijkheid. Anti-revolutionair in hart en nieren. Van deze kring verhaalt Wormser het één en ander in de brief. „Verreweg de meeste leden behooren tot den ambachtsstand; en nochtans wordt in al de behoeften der armen rijkelijk voorzien. Onze kas is altoos bijna, maar nooit geheel ledig. Bovendien ontwikkelt zich te midden van hen, door het gedurig en uitsluitend gebruik des Bijbels in alle samenkomsten, en door het onderzoeken van de beste wetenschappelijke werken in hunne huizen, en het rondgaan van alle belangrijke brochures, een zuivere en welgeronde kennis der waarheid”

Men neme nota van de combinatie; ambachtslieden — de beste wetenschappelijke werken — het rondgaan van alle belangrijke brochures. In een brief van 28 februari 1851 zeet dezelfde afzender tot dezelfde geadresseerde: „Ik acht het wenselijk, dat het eigenlijke volk meer in de gelegenheid gesteld worde uwe schriften te bezitten. Ik stem toe, dat die schriften voor onze luidjes zwaar genoeg zijn, maar het is ook waar dat ons vrome volkje meer kan verdragen dan men gewoonlijk denkt”

Deze beelden uit het verleden kunnen ons een ogenblik tot nadenken stemmen. Een ogenblik overigens slechts, want het weerwoord is weldra gevonden: die mensen leefden in een rustige, bedaarde tijd. Kom daar in deze jachtige tijd eens om!

Mag ik onze deurwaarder nog eens tot U doen spreken? „Mijne gezondheid is redelijk, doch ik ben steeds lijdende. In dien toestand vervul ik al mijn beroepsbezigheden. Regtbank, beurs, exploiteren, nemen het beste van den dag weg. Wanneer ik dan met gebrekkige voeten, op slechte straten, bij de strenge koude, geloopt heb en te huis kom, haak ik naar de canapé om tot bedaren te komen” (Brief van 10 februari 1855). En 11 jaren vroeger (30 augustus 1844): „Mij-

ne werkzaamheden voor onze Vereniging en een drukke praktijk als Deurwaarder laten mij doorgaans weinig tijd over en doen mij dikwijls naar ligchaam en ziel afgetoofd zijn, zoodat ik mij alleen tot eenige lectuur kan bepalen”

Wormser is niet een aandoenlijk-vrome figuur, die in de galerij der historie werd bijgezet, Wormser zij ons een oude vriend op wie een Spaans spreekwoord van toepassing is: „Er is geen trouwer spiegel dan een oude vriend” Deze spiegel leert ons, dat er ook in ons, het anti-revolutionaire volk zelf, iets veranderd is in de loop van de eeuw, die de eeuwigheid ingegleden is.

In het voorgaande was sprake van het rondgaan van alle belangrijke brochures. Men kan de anti-revolutionaire partij veel verwijten, maar niet dat ze zich niet zou beaardigen in het doen rondgaan van brochures. In dat opzicht kent zij haars gelijke onder de vaderlandse politieke formaties niet of nauwelijks. Die brochures komen bij de secretarissen van de kiesverenigingen terecht. Wat gebeurt er dan verder mee?

Mijn persoonlijke ervaringen in dit opzicht laten zich als volgt rubriceren: 1. er wordt met geen woord van gerept, al verraadt de datering van de notulen van de vorige vergadering, dat ze bij de ingekomen stukken op zijn minst vermeld hadden moeten worden; 2. als één van de ingekomen stukken wordt genoemd: „een zending van het C.C.”, „een aantal brochures”, in het beste geval: schrijver en titel, waarna de ingekomen stukken voor kennisgeving worden aangenomen; 3. de voorzitter dringt op lezing of bestelling aan; in de pauze of anders bij de secretaris aan huis, te bezichtigen, te lenen, te bestellen (laat ons op grond van onze waarnemingen in de pauze uit de aard der liefde aannemen, dat men in het algemeen voor dit soort zaken de voorkeur geeft aan het huis van de secretaris).

Ik dacht, dat ook dit licht schijnen moet over het hoofd van de zich tijdens „de bespreking” — voor het verdere met zekere mate van recht — beklagende broeder (zuster).

Hier tekent zich ook duidelijk een taak voor het bestuur van de kiesvereniging af: op haar beurt dat doen rondgaan van brochures in de ledenkring meer gericht ter hand nemen. Het instituut van de leesportefeuille heeft in ons midden bekendheid genoeg. En als men reeds bij voorbaat er van overtuigd is, dat niet alle hout timmerhout is, dan vergete men toch op zijn minst dat timmerhout niet.

De harde kern van het anti-revolutionaire volk in ieder geval mag niet verachten in deugdelijke kennis van zaken. Een in dit verband niet te miskennen handicap is toch al, dat de systematische behandeling van staatkundige vraagstukken — als we tenminste goed zijn ingelicht — bij geen enkele kerkelijke jeugdbond meer een integrerend onderdeel van het programma vormt.

De rondzending van een brochure onder de leden moest, om helemaal effectief te zijn, eindigen in de behandeling van dat onderwerp op een vergadering van de kiesvereniging. Liefst in te leiden door een eigen lid Het altijd maar weer aantrekken van sprekers van buiten is ook een kwaad onder de zon.

En een symptoom! Het bovenstaande van ons hart zijnde, blijft de tweeledige klacht om een deugdelijke behandeling vragen. Waarover nader!

M. W. SCHAKEL

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S. J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Chroesjtsjefs tactiek heeft al succes

DE verkiezingsstrijd heeft in de afgelopen weken zoveel aandacht gevraagd, dat de gebeurtenissen in de rest van de wereld — hoe belangrijk zij overigens geweest zijn — wat op de achtergrond zijn geraakt. Dit biedt ons een goede gelegenheid, terug te blikken in de periode die achter ons ligt en in sommige gevallen de balans eens op te maken. Het meest actueel is (en blijft voorlopig) de kwestie Berlijn. Onlosmakelijk daarmee verbonden is het Duitse probleem. En ten aanzien van deze beide vraagstukken staan de meningen van Oost en West nog diametraal tegenover elkaar.

Het voornaamste streven van de westelijke mogendheden en West-Duitsland is altijd geweest, de hereniging van Duitsland te bewerkstelligen door middel van vrije en geheime verkiezingen. Lange tijd heeft ook de Sowjetunie zich bereid getoond, op de een of andere wijze in te stemmen met hereniging van Duitsland, ook al zou dat neerkomen op ontruiming van Oost-Duitsland. Zij stelde echter zulke hoge eisen, dat een compromis onmogelijk bleek.

De tijd stond echter niet stil. Naarmate de Russische eisen zwaarder werden, nam de vastbeslotenheid van het Westen toe, West-Duitsland in militair, economisch en politiek opzicht deel te laten uitmaken van de westelijke bondgenootschappen. Het kreeg zitting in alle Europese organisaties en werd — nadat het Europese legerverdrag een voortijdig einde vond — via de herboren Westeuropese unie zelfs lid van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie, de Navo.

Deze Navo was reeds een doorn in het Russische oog. Men zal zich herinneren, dat de agressieve houding van de Sowjetunie tijdens de Berlijnse blokkade in de tweede helft van 1948 en de eerste helft van 1949, oorzaak was van de totstandkoming van deze verdedigingsorganisatie, waarvan volgende maand het tienjarig bestaan zal worden gevierd.

Het heeft destijds sterk de aandacht getrokken, dat de Berlijnse blokkade slechts luttele weken na de totstandkoming van de Navo door de Sowjetunie werd opgeheven.

De toetreding van West-Duitsland tot de Navo beloofde een belangrijke versteviging van deze organisatie, maar was er ook oorzaak van, dat het grootste deel van het gescheiden Duitse volk opnieuw de mogelijkheid kreeg, een militaire mogendheid van betekenis te worden. En in een vorig artikel hebben wij er reeds op gewezen, op welke wijze men in de Sowjetunie — bij de „gewone man” althans — op deze versnelde herbewapening van Duitsland heeft gereageerd, als gevolg van een felle propaganda-campagne tegen de wederopleving van het Duitse militarisme.

Kernwapens

OP de Geneefse conferentie van juli 1955, die in oktober en november van dat jaar door de ministers van buitenlandse zaken werd voortgezet — zij het zonder succes — werd reeds duidelijk, dat de Sowjetunie definitief had besloten, Oost-Duitsland niet prijs te geven. Maar zij durfde er niet openlijk voor uit te komen en liet de conferentie stranden op haar eis, dat de Grote Vier het eerst eens moesten worden over een Europees veiligheidsverdrag, waarvan een te herenigen Duitsland onderdeel zou kunnen uitmaken, voordat er sprake zou kunnen zijn van een gesprek over die hereniging zelf.

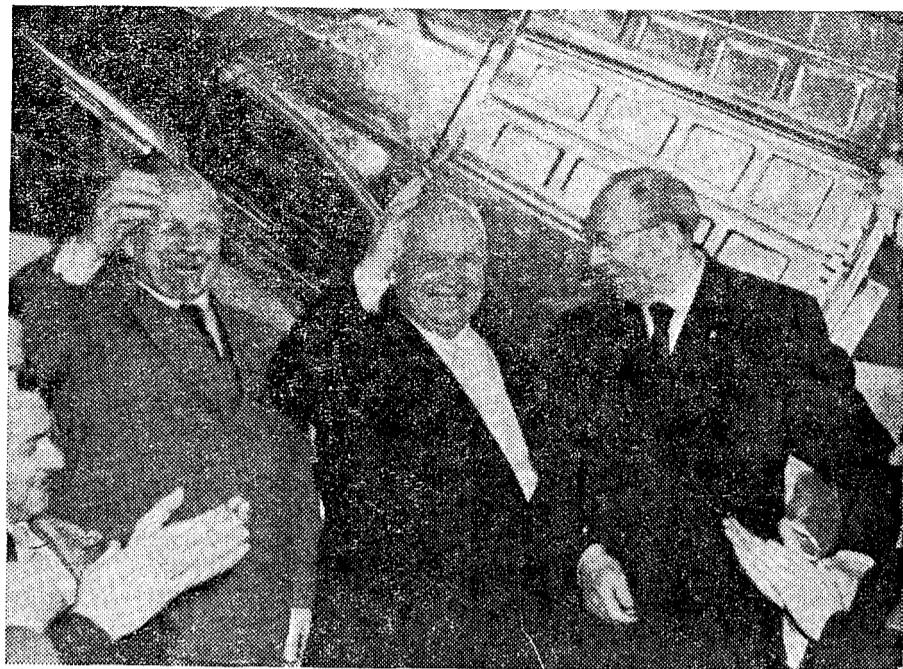
Sedertdien zijn in versneld tempo nieuwe wapens ter beschikking van beide partijen gekomen en berust de verdediging van de westelijke wereld voor een belangrijk deel op de aanwezigheid in West-Europa van geleide projectielen, die in tijd van oorlog met atoomladingen kunnen worden uitgerust. Ook West-Duitsland krijgt als lid van de Navo dergelijke wapens ter beschikking, al geldt ook daar, dat Amerikaanse eenheden verantwoordelijk blijven voor de atoomladingen, die slechts in een uiterste geval — wanneer een derde wereldoorlog dus in feite al begonnen moet zijn — gebruikt mogen worden.

Tegen de uitrusting met kernwapens van West-Duitsland heeft de Sowjetunie een zeer felle campagne gevoerd. De wereldomvattende actie tegen proeven met kernwapens was er een onderdeel van. Want de vrees voor deze wapens moest onder de volkeren van de niet-communistische wereld zo groot worden, dat deze zware pressie zouden gaan uitoefenen op hun regeringen om te voorkomen, dat de Duitsers, die in de eeuw, welke wij beleven, al twee wereldoorlogen hebben veroorzaakt, opnieuw in de gelegenheid zouden worden gesteld, de wereld in brand te steken; nu met de meest afschrikwekkende middelen, die de mensheid ooit gekend heeft.

Socialisten

IN de Westduitse socialisten vonden zij welkome bondgenoten. In beide huizen van het parlement te Bonn hebben deze met alle geoorloofde en soms ook ongeoorloofde middelen getracht, te voorkomen, dat hun land met kernwapens zou worden uitgerust. Zij gebruikten argumenten, die wel van Russische makelij konden zijn en vestigden de indruk, dat het maar beter zou zijn, het Russische gevaar binnen te laten, dan er zich tegen te verzetten.

Zo afkerig waren zij van kernwapens en zozeer waren zij begaan met het lot van de wereld, dat zij bereid waren, overal afstand van te doen om een atoomoorlog te kunnen voorkomen. In werkelijkheid getuigde het optreden van de Westduitse socialisten echter van een grote onwaarachtigheid, die hun zelfs bij hun Europese geestverwanten nog minder geliefd en geacht heeft gemaakt, dan zij reeds waren. Partijbelangen hebben bij hun optreden steeds de doorslag gegeven. Het is dan ook niet zonder reden, dat

Chroesjtsjef tijdens zijn geruchtmakende bezoek aan Oost-Duitsland. Links van hem Walter Ulbricht, die als secretaris-generaal van de (communistische) Soc. Eenheidspartij in Oost-Duitsland de Russische lakens uitdeelt. Rechts Otto Grotewohl, de premier van Oost-Duitsland, die Ulbricht de behulpzame hand biedt.

ballonnetje was opgelaten en werd — blijkens het optreden van Chroesjtsjef in de afgelopen dagen — ook in Moskou gesignaleerd.

Ultimatum

AAN de tegemoetkomende houding, welke Chroesjtsjef in de afgelopen dagen in Leipzig en Oost-Berlijn heeft aangenomen, is heel wat voorafgegaan.

Het uitblijven van een eigen duidelijk plan werkt verlamdend in de westelijke wereld

we met enige ongerustheid gadeslaan, hoe Erich Ollenhauer, de leider van de Westduitse socialisten, bijzonder gretig gebruik heeft gemaakt van een uitnodiging van Chroesjtsjef, hem eens in Oost-Berlijn te komen opzoeken. Meer waardering kunnen we hebben voor de socialistische burgemeester van West-Berlijn, Willy Brandt, die het helemaal niet vanzelfsprekend vond, dat hij de invitatie van de Russische premier moest aanvaarden en na overleg met Duitse en geallieerde instanties besloot, voor de eer te bedanken.

Chroesjtsjef probeert thans opnieuw de socialisten tegen de Chr. democratische Unie van bondskanselier Adenauer uit te spelen. Uit de overigens zeer voorzichtige uitlatingen van de heer Ollenhauer kan men reeds opmaken, dat hij — zonder het wellicht te willen — bereid is, zulks te doen. Hij is thans bezig het prestige van zijn partij te vergroten met zeer bedenkelijke middelen als: het onderhoud met Chroesjtsjef en de reis van de vooraanstaande socialisten Schmidt (kandidaat voor het Westduitse presidentschap) en Ertler, naar Moskou.

Enige weken geleden verbaasde Ollenhauer de wereld reeds toen hij de mening verkondigde, geen bezwaar te hebben tegen een door de Russen voorgestelde confederatie van West- en Oost-Duitsland. Wel voegde hij daar onmiddellijk aan toe, dat deze slechts als een eerste stap op weg naar hereniging van Duitsland mocht worden beschouwd. Maar het proef-

Het begon met het ultimatum van de 27ste november van het vorige jaar dat een half jaar later, op de 27ste mei zou aflopen. De westelijke mogendheden reageerden op deze aanmatigende daad met een vastbeslotenheid om zonedig tot het uiterste te gaan ter handhaving van de status van West-Berlijn, dat Chroesjtsjef zich realiseerde, te ver te zijn gegaan. Tijdens het bezoek van Mikoyan aan de Verenigde Staten bleek dan ook reeds, dat van een ultimatieve datum geen sprake is geweest.

Het is zeer goed mogelijk en zelfs waarschijnlijk, dat Chroesjtsjef niet volledig de gevolgen heeft overzien van de enorme zwaai, welke hij in november vorig jaar ten aanzien van de Berlijnse kwestie maakte. De Russische premier had zich toen — zoals men zich zal herinneren — in een netelige positie gewerkt door het verdrag van Potsdam op te zeggen, aannemende, dat daarmee een eind was gekomen aan het recht van de westelijke mogendheden, troepen in West-Berlijn te handhaven.

Toen later bleek, dat dit geenszins het geval zou zijn, zocht Chroesjtsjef naar een middel om de blunder te verdoezelen en hij deed dat op grandioze wijze, door het Westen nog een half jaar tijd te geven, het over een regeling van het Berlijnse vraagstuk eens te worden met de Sowjetunie. Dankbaar maakte hij — met name tijdens het bezoek van de Britse premier Macmillan aan Moskou — gebruik van de reactie van de weste-

lijke mogendheden, die zijn voorstel als een ultimatum beschouwden.

Met succes streeft Chroesjtsjef nu naar een topconferentie over het Duitse probleem, waarvan Berlijn een onderdeel is. Afwisselend slaat hij een dreigende toon aan of is hij de toegeeflijkheid zelve. Hij bedient zich van de beproefde tactiek, telkens twee stappen vooruit en slechts een stap terug te doen. Doet hij enkele stappen vooruit, dan is de gehele vrije wereld in rep en roer en vreest men het ergste. Gaat hij vervolgens maar één stapje achteruit, dan is er een algemeen gevoel van opluchting en is men geneigd, genoeg te nemen, wat als het „mogelijke” wordt beschouwd.

Neutralisatie

ZO is het op het ogenblik ook. Premier Macmillan probeert in Parijs, Bonn en Washington de ideeën te verkopen, welke hij uit Moskou heeft meegebracht. Mede onder de indruk van de sterke socialistische partij in zijn land heeft hij zich blijkbaar reeds verzoend met de gedachte, dat een groot deel van West- en Midden-Europa zal worden geneutraliseerd, wellicht naar Oostenrijks voorbeeld. In West-Duitsland zal de leider van de socialisten misschien nog iets verder gaan, als hij de politieke druk op de regering van bondskanselier Adenauer gaat versterken. En zelfs in de Verenigde Staten zijn vooraanstaande Congresleden bereid (wellicht als gevolg van Mikoyans reis) genoeg te nemen met een regeling van het Duitse probleem, die in zeer veel opzichten tegemoetkomt aan de Russische verlangens.

Al met al valt er in de westelijke wereld een stemming waar te nemen, die van weinig verbeeldingskracht getuigt en de positie van de leiders der westelijke mogendheden dreigt te ondermijnen, nog voordat zij met de Russen aan de conferentietafel hebben plaatsgenomen. Het uitblijven van een nieuwe politieke gedragslijn ten aanzien van het Duitse vraagstuk werkt een gevoel van machteloosheid in de hand. En het is juist deze geestesgesteldheid, die de openbare mening in het Westen meer ontvankelijk maakt voor de Russische denkbeelden. Een demonstratie van onmacht bergt echter ook het gevaar in zich, dat Chroesjtsjef zich tot een nog hoger spel zal laten verleiden. Het is een risico, dat zeer velen in het Westen bezighoudt.

WERKEN IN ROTTERDAM — WONEN IN NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL

te koop: schitterend gelegen vier-slaapkamerwoningen met ev. garage.

Indeling: woon-eetkamer, keuken, kelderkast, w.c. met fonteintje, ruime hall, schuur en/of garage, vier slaapkamers waarvan één met balkon, douche met vaste wastafel, vloering. In gang, hall, keuken en w.c. Colovinytegels. Zonnige voor- en achtertuin.

☆ Bijvend vrij uitzicht ☆ Te betrekken ongeveer 30 september 1959 ☆ Winkels en scholen in de directe omgeving ☆ Vrije vestiging Eigen grond.

Prijzen: v.a. f 22.650,—. Geen overdrachtskosten, indien spoedig gekocht. Hoge hypotheek beschikbaar.

Inlichtingen en tekeningen bij:

Makelaarskantoor:

HOPMAN

FRED. HENDRIKLAAN 52 — GOUDA — TELEFOON 01820 — 5239

Tevens huizen te koop in: Zoetermeer, Berkel, Nootdorp, Bleiswijk, Den Haag, Reeuwijk, Ede en Zwijndrecht.

Goede nachtrust
door Zenuwrust
Mijnhardt's Zenuwtabletten

De verkiezings-uitkomst

Panther Pari
 een lekker licht goedkoop sigaartje

10 st. f. 1.05
 20 st. f. 2.10

In de groene doos

RADIO BECKER
Zeist
 TELEFOON 5846-5847
 Het adres voor zenders, richtingzoekers en echoloden

TOESLAGSTOFFEN voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN voor de Steen- en WEGENBOUWMATERIALEN
 Keramische Industrie
G. Vogler & Co C.V.
 Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
 Tel. K 1800—137878

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

FIRMA FERNHOUT
 HANDEL IN WEGEN. en WATERBOUWMATERIALEN, OP. EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPSBEVRACHTING
 Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
 Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Homoeopathie Müller
 sedert 1865
 druppels 100 cc f 0.38
 korrels) 100 gr. f 0.70
 poeder)
 Bij uw Apotheker en Drogist.
Dercksens N.V. Gouda

Hotel-pension „Dreyeroord“
 TEL. 3169 . OOSTERBEEK

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
 Uw bakker
 Uw dokter

Vraagt **TANDPASTA IVOROL**
 DE BÊSTE en niet duur. Tube 95-70-45 ct

A.R.P. en N.E.I.

Zoals men weet sloot onze partij zich in 1953 aan bij de Nouvelles Equipes Internationales, de organisatie van Christelijk-democratische partijen en groepen, die haar zetel in Parijs heeft.

Van deze N.E.I. is onze partij-voorzitter, Dr. W. P. Berghuis, één der vice-presidenten. In die hoedanigheid werd Dr. Berghuis op de jongste vergadering van het Comité Directeur (het algemeen bestuur) herkozen. Wij wensen hem van harte geluk met deze verlenging van zijn mandaat. Het is belangrijk, dat hierdoor een protestant zijn zetel in het dagelijks bestuur van de N.E.I. blijft bezetten. De N.E.I. kan in de nabije toekomst nog veel aan invloed winnen, naarmate de Europese integratie steeds meer werkelijkheid wordt. Daarom is het noodzakelijk dat de K.V.P., de C.H.U. en de A.R.P. niet slechts op nationaal niveau met elkaar, doch ook, dank zij het lidmaatschap van de N.E.I., op het internationale vlak gezamenlijk contacten kunnen onderhouden met andere Europese Christelijke partijen en politieke groeperingen. De politieke werkelijkheid van vandaag vraagt daarom. Men behoeft slechts te zien naar de werkzaamheden, die de socialistische en liberale (partij) internationales verrichten, om te beseffen, dat de N.E.I. geen overbodige luxe is.

Dit venster op het samenwerkende Europa kan onze partij niet meer missen. Teneinde de arbeid van de N.E.I. zo doelmatig mogelijk te doen zijn wordt momenteel via haar bestuursorganen beraadslaagd over een reorganisatie. Dat deze spoedig haar beslag krijgt kan men slechts vurig hopen, indien men de internationale wijzigingen der laatste 10 jaar in ogen-schouw neemt.

Op 28, 29 en 30 mei a.s. wordt het jaarlijks congres van de N.E.I. (dat in mei 1958 in Scheveningen plaats vond) gehouden in Freiburg (in Brisgau, Duitsland). Het thema van dit congres luidt: Eenheid en Vrijheid; balans en perspectieven van de Christelijke democratie in de wereld van vandaag.

Wij luisterden

mee

• Meer dan erg!

Het was meer dan erg, zoals de heer Hofstra kort voor de verkiezingen nog even een valse voorstelling van zaken gaf ten aanzien van het a.r. program van actie.

De heer Hofstra constateerde in een televisie-uitzending, dat alle partijen — behalve natuurlijk de P.v.d.a. ! — in hun programs allerlei beloften hebben staan, waarvan zij weten, dat ze die na de verkiezingen niet zullen nakomen. Neem bijv. het a.r.-program, zei hij, dat maar liefst begint met vijftien kostbare eisen, zonder dat het aangeeft, waar het geld vandaan moet komen.

Als de heer Hofstra het a.r.-program gelezen heeft, moet hij weten, dat het geen beloften bevat, maar dat het aangeeft wat de a.r. van een nieuwe regering verwacht.

Maar blijkbaar praat de heer Hofstra over een program, dat hij helemaal niet kent, want er zijn in het hele program geen vijftien kostbare eisen te vinden, laat staan dat het daarmee zou beginnen!

Op dezelfde dag, waarop Hofstra dit fraaie staaltje van „voorlichting“ ten beste gaf, ontvingen we een folder van de P.v.d.a., waarin te lezen stond: Het gaat om hoger loon en salaris, ieder die kan, moet kunnen studeren, meer woningwetwoningen, kortere werktijd, meer geld en ruimte voor de sport. Kijk, dat zijn nu beloften, die veel geld kosten. En als de heer Hofstra ons goed had ingelicht, dan hadden we in die folder ook moeten lezen, waar volgens de P.v.d.a. het geld vandaan moet komen. Maar we vinden er alleen maar in, dat de belasting voor vrijgezellen en werkende gehuwde vrouwen verlaagd moet worden en dat de huren niet mogen worden verhoogd!

Het is meer dan erg.

• Omgaand antwoord

Het antwoord op deze „voorlichting“ is niet lang uitgebleven. Het kwam per omgaande en het was kort en krachtig. Dezelfde avond verscheen nl. minister Zijlstra op het televisiescherm en diens laatste advies aan de kiezers voor de verkiezingen was even duidelijk als raak.

Wantrouw de suikerstrooiers, wantrouw de schandaaltjesjagers, vertrouw degenen, op wie u kunt rekenen als het nationaal of internationaal gaat spannen, zei hij. Een woord, dat in gedachten gehouden moet worden, ook nu de verkiezingen achter de rug zijn!

PROVINCIE GRONINGEN

	Aantal stemmen			Percentages		
	Kamer '56	Staten '58	Kamer '59	K. '56	St. '58	K. '59
PvdA	107.193	100.772	106.364	42,3	39,8	40,7
KVP	15.048	15.050	15.271	5,9	6,-	5,8
AR	43.856	43.809	43.858	17,3	17,3	16,8
VVD	32.685	39.240	41.799	12,9	15,5	16,0
CHU	24.303	26.668	24.325	9,6	10,6	9,3
Brug (Wagen.)	—	—	1.893	—	—	0,7
SGP	615	—	587	0,2	—	0,2
CPN	19.404	17.540	12.613	7,6	6,9	4,8
Boerenp./PLM	—	—	1.315	—	—	0,5
GPV	8.856	9.940	9.092	3,5	3,9	3,5
Pac. Soc.	—	—	4.415	—	—	1,7
Overige part. ..	1.802	—	—	0,7	—	—
Totaal	253.762	253.019	261.532	100	100	—

OVERIJSEL

	Aantal stemmen			Percentages		
	Kamer '56	Staten '58	Kamer '59	K. '56	St. '58	K. '59
PvdA	126.838	111.406	124.839	31,7	28,4	29,9
KVP	111.665	112.352	117.105	27,9	28,6	28,0
AR	41.599	39.501	43.297	10,4	10,1	10,4
VVD	30.207	38.519	40.103	7,6	9,8	9,6
CHU	52.547	55.925	54.397	13,1	14,2	13,0
Brug (Wagen.)	—	—	1.718	—	—	0,4
SGP	11.846	11.083	11.402	3,-	2,8	2,7
CPN	16.310	15.957	9.967	4,1	4,1	2,4
Boerenp./PLM	—	—	3.292	—	—	0,8
GPV	7.195	7.972	7.894	1,8	2,-	1,9
Pac. Soc.	—	—	3.832	—	—	0,9
Overige part. ..	1.582	—	—	0,4	—	—
Totaal	399.789	392.715	417.846	100	100	100

NOORD-HOLLAND

	Aantal stemmen			Percentages		
	Kamer '56	Staten '58	Kamer '59	K. '56	St. '58	K. '59
PvdA	405.251	347.273	376.596	37,4	31,5	33,1
KVP	257.451	265.901	266.314	23,7	24,1	23,4
AR	89.580	87.512	84.607	8,2	7,9	7,4
VVD	128.368	176.469	190.365	11,8	16,-	16,7
CHU	55.798	68.645	56.366	5,1	6,2	5,0
Brug (Wagen.)	—	—	18.851	—	—	1,7
SGP	6.543	7.522	6.461	0,6	0,7	0,6
CPN	128.799	110.715	69.538	11,9	10,-	6,1
Boerenp./PLM	—	—	10.206	—	—	0,9
GPV	3.264	3.910	3.278	0,3	0,4	0,3
Pac. Soc.	—	35.051	52.888	—	3,2	4,7
Pos. Chr. N. U.	—	—	1.127	—	—	0,1
Overige part. ..	11.039	—	—	1,-	—	—
Totaal	1.086.093	1.102.998	1.136.597	100	100	100

DE VIER GROT AMSTERDAM

	Aantal stemmen			Percentages		
	Kamer '56	Staten '58	Kamer '59	K. '56	St. '58	K. '59
PvdA	197.577	167.445	183.564	40,2	33,6	36,0
KVP	83.936	87.761	85.556	17,-	17,6	16,8
AR	33.384	32.173	29.941	6,8	6,4	5,9
VVD	56.884	81.298	87.894	11,5	16,3	17,2
CHU	18.460	25.950	18.877	3,8	5,2	3,7
Brug (Wagen.)	—	—	14.955	—	—	2,9
SGP	1.376	2.951	1.396	0,3	0,6	0,3
CPN	92.776	80.261	51.171	18,8	16,1	10,0
Boerenp./PLM	—	—	6.012	—	—	1,2
GPV	1.328	1.675	1.089	0,3	0,3	0,2
Pac. Soc.	—	19.687	28.480	—	3,9	5,6
Pos. Chr. N. U.	—	—	1.127	—	—	0,2
Overige part. ..	6.268	—	—	1,3	—	—
Totaal	491.989	499.201	510.062	100	100	100

's-GRAVENHAGE

	Aantal stemmen			Percentages		
	Kamer '56	Staten '58	Kamer '59	K. '56	St. '58	K. '59
PvdA	127.943	114.486	121.761	37,9	34,1	35,3
KVP	66.710	68.654	67.342	19,7	20,5	19,5
AR	36.482	35.789	29.723	10,8	10,7	8,6
VVD	49.774	69.321	76.933	14,8	20,6	22,3
CHU	22.482	25.194	22.645	6,7	7,5	6,6
Brug (Wagen.)	—	—	1.917	—	—	0,6
SGP	4.384	5.313	4.216	1,3	1,6	1,2
CPN	17.882	15.244	7.879	5,3	4,5	2,3
Boerenp./PLM	—	—	2.876	—	—	0,8
GPV	857	1.714	907	0,3	0,5	0,3
Pac. Soc.	—	—	8.722	—	—	2,5
Overige part. ..	10.753	—	—	3,2	—	—
Totaal	337.267	335.715	344.921	100	100	100

Stemmen in de elf provinciën

FRIESLAND

Aantal stemmen			Percentages		
'56	'58	'59	'56	'58	'59
251	93.371	99.381	40,9	37,6	38,7
511	17.397	17.693	6,9	7,-	6,9
554	55.459	56.294	22,1	22,3	21,9
159	26.285	26.658	8,4	10,6	10,4
285	43.195	41.511	16,-	17,4	16,2
	—	961	—	—	0,4
853	1.555	1.690	0,7	0,6	0,7
887	8.386	5.161	3,5	3,4	2,0
550	2.683	—	1,-	1,1	—
	—	2.803	—	—	1,1
321	—	4.395	0,5	—	1,7
371	248.331	256.547	100	100	100

GELDERLAND

Aantal stemmen			Percentages		
'56	'58	'59	'56	'58	'59
283	169.578	190.788	31,3	26,9	29,1
872	210.915	209.143	32,2	33,5	31,9
207	58.053	59.549	9,3	9,2	9,1
332	63.965	72.151	7,9	10,2	11,0
155	91.724	79.733	13,1	14,6	12,2
	—	1.367	—	—	0,2
404	22.554	23.933	3,8	3,6	3,6
824	7.836	4.126	1,4	1,2	0,6
	2.930	8.092	—	0,4	1,2
884	2.395	2.296	0,3	0,4	0,4
	—	4.523	—	—	0,7
812	—	—	0,7	—	—
409	629.950	655.701	100	100	100

ZUID-HOLLAND

Aantal stemmen			Percentages		
'56	'58	'59	'56	'58	'59
991	492.809	533.123	37,8	35,-	36,4
419	271.563	269.784	18,7	19,2	18,4
299	172.100	165.247	12,3	12,2	11,3
888	206.476	226.225	11,3	14,6	15,5
971	145.364	131.930	9,4	10,3	9,0
	—	6.850	—	—	0,5
071	57.965	55.070	3,9	4,1	3,8
445	56.593	29.988	4,8	4,-	2,0
	—	9.064	—	—	0,6
288	8.180	6.686	0,5	0,6	0,5
	—	29.685	—	—	2,0
353	362	—	1,3	—	—
4.925	1.411.412	1.463.652	100	100	100

ROTTERDAM

Aantal stemmen			Percentages		
'56	'58	'59	'56	'58	'59
8.440	178.988	194.608	47,2	44,7	46,9
2.875	60.235	57.713	14,4	15,-	13,9
7.010	37.806	35.973	9,3	9,4	8,7
4.450	56.966	59.320	11,1	14,2	14,3
5.435	28.534	25.210	6,4	7,1	6,1
	—	3.058	—	—	0,7
8.594	9.283	8.550	2,2	2,3	2,1
3.575	26.663	14.446	8,4	6,7	3,5
	—	2.358	—	—	0,6
1.788	2.422	1.942	0,4	0,6	0,5
	—	11.285	—	—	2,7
2.217	—	—	0,6	—	—
8.184	400.897	414.493	100	100	100

ROTTERDAM (gemeente)

Aantal stemmen			Percentages		
'56	'58	'59	'56	'58	'59
2.121	48.826	52.133	40,7	36,2	37,8
1.574	38.897	38.508	28,2	29,-	27,9
2.618	12.811	12.383	9,5	9,5	9,0
0.736	15.234	17.272	8,1	11,4	12,5
3.677	10.183	9.033	6,5	7,6	6,6
	—	946	—	—	0,7
1.563	1.499	1.445	1,2	1,1	1,0
3.897	4.647	2.035	4,3	3,5	1,5
	—	971	—	—	0,7
519	602	563	0,4	0,5	0,4
	—	2.643	—	—	1,9
	—	88	—	—	—
4.418	1.566	—	1,1	1,2	—
8.923	134.265	138.020	100	100	100

DRENTE

	Aantal stemmen			Percentages		
	'56	'58	'59	'56	'58	'59
PvdA	66.412	60.279	67.693	44,5	39,7	42,6
KVP	10.294	10.301	10.849	6,9	6,8	6,8
AR	23.346	24.656	24.214	15,7	16,3	15,3
VVD	22.604	29.483	29.109	15,2	19,4	18,3
CHU	18.103	20.085	18.279	12,2	13,2	11,5
Brug (Wagen.)	—	—	749	—	—	0,5
SGP	441	—	394	0,3	—	0,3
CPN	5.015	5.019	3.010	3,4	3,3	1,9
Boerenp./PLM	—	—	1.601	—	—	1,0
GPV	1.788	1.983	1.834	1,2	1,3	1,2
Pac. Soc.	—	—	1.012	—	—	0,6
Overige part.	928	—	—	0,6	—	—
Totaal	148.931	151.806	158.744	100	100	100

PROVINCIE UTRECHT

	Aantal stemmen			Percentages		
	'56	'58	'59	'56	'58	'59
PvdA	108.989	97.635	105.149	32,6	28,6	29,7
KVP	86.334	89.214	90.052	25,8	26,2	25,5
AR	43.004	43.378	43.459	12,9	12,7	12,3
VVD	30.995	43.154	48.845	9,3	12,7	13,8
CHU	37.212	42.285	37.457	11,1	12,4	10,6
Brug (Wagen.)	—	—	1.603	—	—	0,4
SGP	12.321	11.727	11.792	3,7	3,4	3,3
CPN	8.573	7.205	3.039	2,6	2,1	0,9
Boerenp./PLM	—	—	3.131	—	—	0,9
GPV	3.125	3.628	3.487	0,9	1,1	1,0
Pac. Soc.	—	—	5.462	—	—	1,5
Pos. Chr. N U.	—	—	213	—	—	0,1
Overige part.	3.554	2.720	—	1,1	0,8	—
Totaal	334.107	340.946	353.689	100	100	100

ZEELAND

	Aantal stemmen			Percentages		
	'56	'58	'59	'56	'58	'59
PvdA	48.782	42.629	45.758	32,-	28,2	29,4
KVP	31.879	32.400	32.813	20,9	21,4	21,1
AR	19.505	19.780	19.491	12,8	13,-	12,5
VVD	12.322	14.506	17.224	8,1	9,6	11,1
CHU	23.467	26.280	23.273	15,4	17,4	14,9
Brug (Wagen.)	—	—	—	—	—	—
SGP	13.656	13.632	13.779	9,-	9,-	8,8
CPN	880	758	576	0,6	0,5	0,4
Boerenp./PLM	—	—	1.003	—	—	0,6
GPV	1.242	1.325	1.301	0,8	0,9	0,8
Pac. Soc.	—	—	648	—	—	0,4
Pos. Chr. N U.	—	—	—	—	—	—
Overige part.	699	—	—	0,4	—	—
Totaal	152.432	151.310	155.866	100	100	100

NOORD-BRABANT

	Aantal stemmen			Percentages		
	'56	'58	'59	'56	'58	'59
PvdA	111.429	90.180	108.872	16,4	13,1	15,2
KVP	508.688	533.556	532.128	74,8	77,5	74,0
AR	18.252	—	18.815	2,7	—	2,6
VVD	13.539	20.291	30.126	2,-	3,-	4,2
CHU	15.746	—	16.184	2,3	—	2,3
SGP	3.950	3.051	4.243	0,6	0,4	0,6
CPN	3.822	4.114	3.231	0,6	0,6	0,5
Boerenp./PLM	—	—	1.648	—	—	0,2
GPV	641	790	937	0,1	0,1	0,1
Pac. Soc.	—	—	2.434	—	—	0,3
Overige part.	3.300	36.293	—	0,5	5,3	—
Totaal	679.397	688.275	718.618	100	100	100

LIMBURG

	Aantal stemmen			Percentages		
	'56	'58	'59	'56	'58	'59
PvdA	69.790	48.464	63.114	17,5	12,-	15,0
KVP	313.149	340.371	334.070	78,5	84,3	79,5
AR	3.333	—	4.165	0,8	—	1,0
VVD	3.401	—	10.347	0,9	—	2,5
CHU	2.331	—	2.749	0,6	—	0,7
Brug (Wagen.)	—	—	925	—	—	0,2
SGP	181	—	270	—	—	—
CPN	3.995	5.041	3.122	1,-	1,2	0,8
GPV	273	687	425	0,1	0,2	0,1
Pac. Soc.	—	—	880	—	—	0,2
Overige part.	2.073	9.399	—	0,6	2,3	—
Totaal	398.526	403.962	420.067	100	100	100

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door
Bongers Verhuisbedrijf Wageningen
WEKELIJKSE DIENST op OSLO en STOCKHOLM

BRINKERS' FABRIEKEN

ZOETERMEER

Telefoonnummer 01790: 3200

- ♦ Roomboter ♦ Margarine
- ♦ Spijsvetten ♦ Spijsolie

Kousen en wanten.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. Annemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

- STAALMEUBELEN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELEN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.H.)

NEFA Houtwol- cementplaten

lengte 200 cm breedte: 50 cm
dikte: 15 25 35, 50 en 75 mm
dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

- ISOLEREND VOCHTBESTENDIG
- CONSTANTE KWALITEIT

NECAFET-PLATEN:
voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden

BOUWPLATEN INDUSTRIE EN HOUTBEDRIJF

Boxtel NEFA

INDIEN U WILT EMIGREREN

NAAR CANADA

overweeg dan vestiging in de provincie MANITOBA.
Energieke mensen, die het beroep hebben van landbouwer,
bouwvakarbeider, industriewerker kapper, slager, schilder,
kunnen hier een goed bestaan vinden, evenals huishoudelijk
personeel. Er zijn 3 bloeiende gemeenten van de Christian
Reformed Church.

Inlichtingen worden verstrekt door de secretaris van het
Immigration Committee van de Christian Reformed Church,
Mr. J. van der Vliet, 304 Dundas St., W., Trenton, Ontario.

MAAGLIJERS, tob toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de
gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTE
van de Importeurs **LOUIS RIETBERGEN**
Korenaarstraat 55-a
Nwe Binnenweg 400
ROTTERDAM

HOUDEN ZO!

OP het moment dat deze regels op papier zijn gezet, weten we nog niets over de uitslag van de verkiezingen.

Commentaar op de uitslag zult u dan ook niet aantreffen in deze kolom. Toch willen we het nog eens over de verkiezingen hebben.

Er is hard gewerkt door de Arjosmensen in de laatste weken. Er zijn vergaderingen belegd, acties ondernomen, persoonlijke iniatieven ont-plooid, het verkiezingsnummer van Op Wiek werd bij een jongere in de bus gestopt, ander propagandamateriaal werd verspreid, kortom: de jonge Antirevolutionairen hebben de handen uit de mouwen gestoken. Dat schrijven we hier niet om onszelf nu eens omhoog te steken; er was nog genoeg dat anders en beter had moeten gebeuren.

Het Deltaplan voor Zeeland

ONDER de titel „De Antirevolutionair en het Deltaplan voor Zeeland” is een rapport verschenen van de sociaal-economische werkgroep van de ARJOS, dat onder no. 122 is opgenomen in de brochurereeks van de A.R.-Partijstichting. Deze brochure kan worden besteld door storting van f 0,75 op gironummer 89673 ten name van de A.R.-partij te Den Haag.

De bedoeling van deze studie is in brede kring aandacht te vragen voor en inzicht te verschaffen in de belangrijke vraagstukken, waarvoor het zuidwesten van Nederland en met name Zeeland staat. Dit gebied staat aan de vooravond van een sterke ontwikkeling en het is zaak zich daarover nu reeds grondig te bezinnen. De bijdrage die de sociaal-economische werkgroep van de ARJOS aan deze bezinning levert, verdient alle lof. Om twee redenen. Ten eerste omdat men tijdig hieraan is begonnen — in 1956 werd met de studie een aanvang gemaakt, enkele rapporten verschenen en in 1957 werd op een conferentie te Goes breedvoerig over de hier liggende vraagstukken gediscussieerd. En in de tweede plaats verdient het nu verschenen werkstuk onze waardering voor de bondige samenvatting en zakelijke uiteenzetting van de mogelijkheden, moeilijkheden en vraagpunten die hier aanwezig zijn.

In hoofdstuk 1 wordt een uiteenzetting gegeven van de mogelijkheden tot economische ontwikkeling van het Deltagebied Zeeland, hoofdstuk 2 besteedt in hoofdzaak aandacht aan de sociale gevolgen van de te verwachten ontwikkeling, terwijl hoofdstuk 3 zich bezig houdt met de sociologische vooruitzichten.

Een viertal kaarten en een achttal bijlagen, waarin bepaalde aspecten nader worden belicht, dragen bij tot het verkrijgen van een helder overzicht.

In onderstaande 7 conclusies wordt aan het slot van het rapport een samenvatting geven van hetgeen naar de mening van de samenstellers nodig is voor een verantwoorde ontwikkeling van het Deltagebied Zeeland.

1. Een doelbewuste politiek van Overheid en bedrijfsleven tot spreiding van woon- en werkgelegenheid. De noodzakelijke faciliteiten dienen te worden verleend. In het bijzonder dient gestreefd te worden naar geleidelijke afschaffing van de Overheidsinvloed op de woningbouw en, zolang dit nog niet mogelijk blijkt, toewijzing van een groter woningcontingent voor de provincie Zeeland.
2. Een ruime recreatieregeling voor het Deltagebied, gemeenschappelijk in te stellen door de Provinciale Besturen van Zuid-Holland, Zeeland en Noord-Brabant.
3. De gelegenheid bieden aan de Kerken, om door het stichten van kerkgebouwen, vakantiecentra, enz., hun werkzaamheden ten volle te kunnen verrichten.
4. Een krachtige bevordering van het christelijk technisch onderwijs in Zeeland.
5. Op korte termijn een wettelijke regeling voor de schadevergoeding aan de gedupeerden in de schelpdieren-cultuur en de visserij op de af te sluiten zee-armen.
6. Een spoedig onderzoek naar de technische en financiële mogelijkheid van een vaste oeververbinding tussen Zeeuws-Vlaanderen en overig Zeeland.
7. Reservering van een representatief gedeelte van de nog aanwezige natuurgebieden en besteding van bijzondere zorg aan het landschapsschoon, zulks op religieuze, ethische en sociale gronden.

Maar het Arjosbestuur wil het toch niet onder stoelen of banken steken dat het dankbaar is voor al die activiteiten en medewerking.

De Arjosmensen gaan nu weer over tot de orde van de dag, dat wil zeggen: het gewone werk op de clubs krijgt nu weer de meeste aandacht.

In deze verkiezingstijd zijn er veel jongeren wakker geschrokken, ze beseften plotseling dat de politiek een belangrijke zaak is en dat het zeker de moeite waard is zich er in te verdiepen, wanneer je tenminste zelfstandig en verantwoord je stem uit wilt brengen. Het nut van het Arjoswerk is hen daardoor ook gemakkelijker duidelijk te maken. De feiten bewijzen deze bewering.

Midden in het verkiezingsrumoer werd op het eiland Tholen in Zeeland een Arjos opgericht. Met een twintig leden start men daar.

En wat denkt u van Den Haag? Op de avond van de verkiezingsdag steken daar een aantal jonge mensen de hoofden bij elkaar om tot oprichting van een club te komen. Dat zijn niet de enige voorbeelden. Enschede, Utrecht, Nieuw Lekkerland en Visvliet kunnen ook als „verkiezingswinst” aangemerkt worden.

Mogelijkheden zijn er genoeg en actieve mensen ruiken als het ware de kansen op succes.

Daarom: Houden zo!

Blijf net zo actief als je de laatste

weken bent geweest, in de Arjos en voor de Arjos. Als gewoon lid of in welke bestuursfunctie dan ook. Echter niet alleen in de Arjos, ook er buiten!

Wat denkt u van het volgende stukje dat wij in één van de edities van Trouw aantreffen?

Dat het niet altijd gemakkelijk is als spreker in een openbare vergadering op te treden, ondervond de heer Cornelissen op een maandagavond in Nijverdal gehouden vergadering van de V.V.D. Het nare voor de V.V.D.-spreker was, dat er behalve geestverwanten ook een groot aantal jeugdige antirevolutionairen waren komen opdagen. Zij toonden zich sterk in het debat. Zo sterk dat de spreker zich afvroeg vanwaar ze de wijsheid haalden. „Hieruit bijvoorbeeld”, antwoordde de zoon van een a.r.-wethouder en hij haalde een bundel „A.R.-Post” tevoorschijn. Hij vroeg en verkreeg toestemming zijn propagandamateriaal te verspreiden. Hij gaf hiermee letterlijk gehoor aan de oproep die zaterdag op de provinciale Arjos-meeting werd gedaan om de barrière van het zwijgen te doorbreken.

Vanaf dit ogenblik leek de liberale vergadering veranderd in een A.R.-studieclub, zo was men verdiept in de „A.R.-Post”.

Dáár gaat het nu precies om. Niet alleen in verkiezingstijd, maar ook in een periode dat de politieke golven niet zo hoog gaan, mogen we geen enkele gelegenheid laten gaan om aan andersdenkenden onze zienswijze duidelijke

A. van der Werf

Scheepsbouw en Bergingsbedrijf

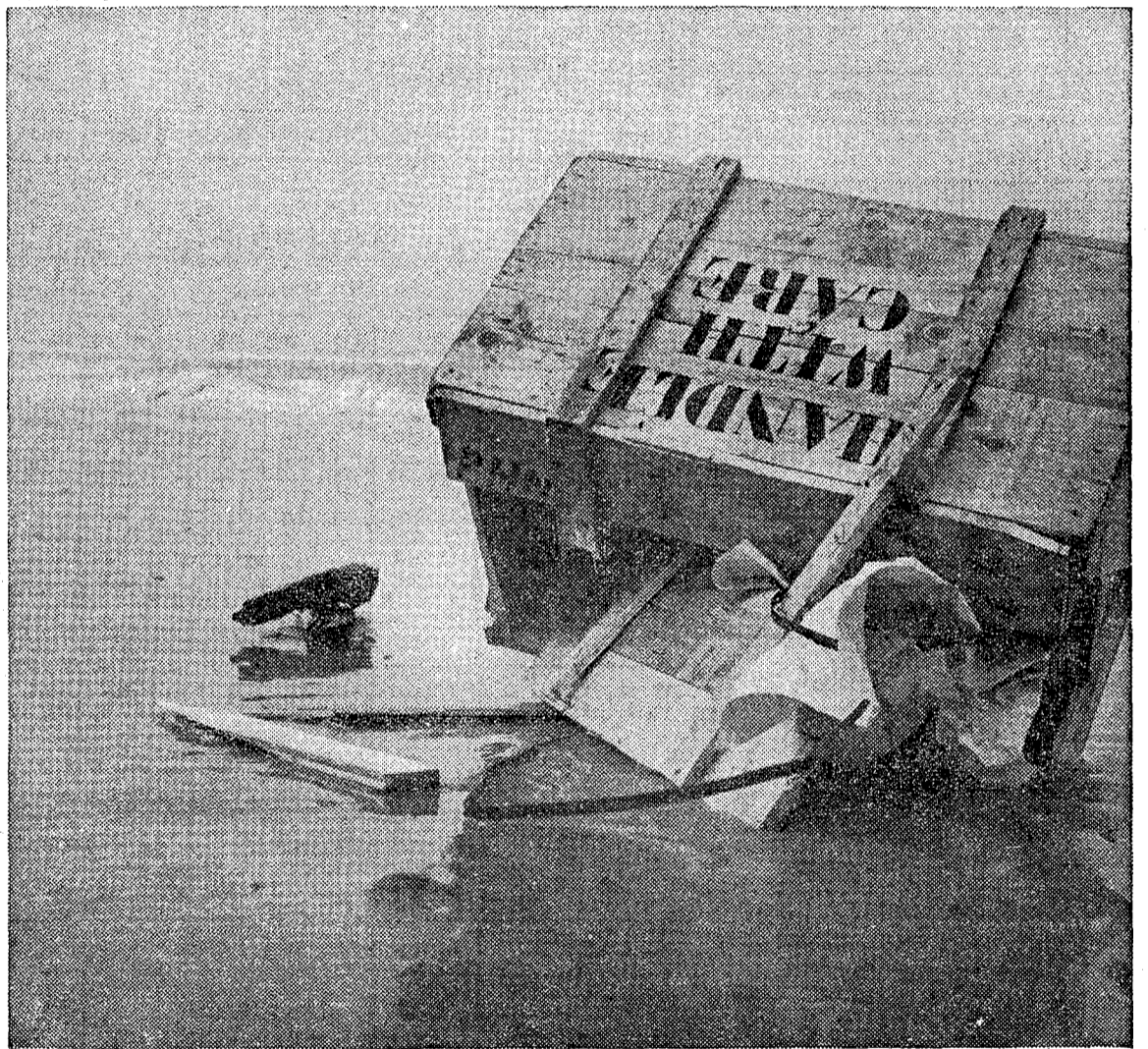
Verhuur van dekschuiten
en motordekschuiten

DOESBURG - Telef. 275

lijk te maken. Heel Nederland dient te weten dat er A.R.-jongeren zijn, die weten waarom ze dat zijn en die daarover praten ook.

Beseffen we wel dat op 13 maart 1959 de verkiezingsactie voor de in 1963 te houden stembusstrijd is begonnen?

We blijven actief en gaan door onszelf voor te bereiden op de taak om onze A.R.-overtuiging naar buiten uit te dragen en we schuwen daarbij de praktijk niet.

Aangespoeld, - kapot, leeg... En nu?

Een kapotte kist aan het verlaten strand... het enig zichtbare restant van een partij goederen, waaraan veel zorg werd besteed! En nu? De afzender heeft rekening gehouden met de kracht van wind en golven, die zijn goederen naar de bodem van de zee hebben doen verdwijnen. Hij bezit voor deze goederen een belangrijk document: een transportverzekeringpolis van De Nederlanden van 1845. De schade is betaald, - de scheeps-ramp is géén ramp voor zijn bedrijf! Gaan Uw goederen van Buenos Aires naar Amsterdam? Van Delfzijl naar Londen? Van Maastricht naar Utrecht, Brussel of Bazel? Per schip, per truck, per trein? Spreek eens met onze vertegenwoordiger en laat ons de transportrisico's van Uw goederen dekken.

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

1845

Alle verzekeringen

Wegens huwelijk van een steno-typiste vraagt het Centraal Comité van A.R. Kiesverenigingen een

STENO-TYPISTE

met kantoorervaring. Tenminste Mulo-diploma vereist. Salaris en arbeidsvoorwaarden overeenkomstig Rijksregeling. Leeftijd tot 25 jaar. Schriftelijke sollicitaties met opgave van referenties te richten aan het Centraal Comité, Dr. Kuypersstraat 3 te Den Haag. Geboden wordt een prettige werkkring met variatie in de werkzaamheden.

De NIEUWSTE breimachine

Autopin

slechts

22.-

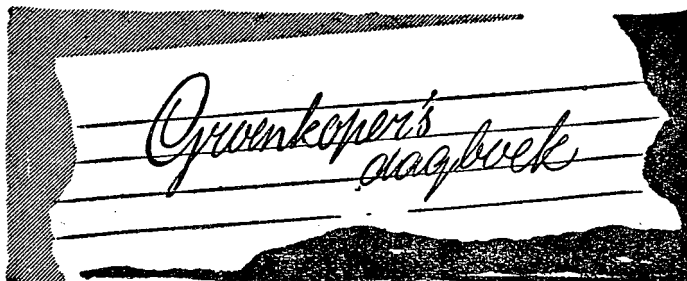
Ook U kunt nu thuis snel en gemakkelijk al het breiwerk voor U zelf en Uw gezin maken, dank zij de goedkope, nieuwe breimachine AUTOPIN, vervaardigd uit licht metaal. Het grote succes in Engeland! De AUTOPIN kost slechts f 22.- en is een volmaakte, volledige breimachine, waarop U alles kunt breien in alle steken, recht en averecht en in talloze fantasiesteken. Hele toeren in snelle, eenvoudige handelingen. Breibreedte tot 120 steken. Onnodig steken te tellen. Automatische regeling van de spanning. Slechts één enkele betaling van f 22.-. Franco huis, met volledige handleiding en breimodellen na ontvangst van Uw postwissel of giro no 516084. Desgewenst rembours. N.V. Lisa, afd. 187 te Umuiden. Orders worden in volgorde van binnenkomst uitgevoerd.

Vraag vandaag nog de geïllustreerde brochure met volledige inlichtingen, die U gratis wordt toegezonden.

Ook Spierpijn

en reumatische pijnen wrijft U weg met

DAMPO

2 MAART

Ik ontvang een brief van een bejaarde lezer uit Heemse, die mij de vraag stelt of het samengaan van onze partij met de PvdA nu per se uit de boze was, ja of nee.

Hij vindt, heb ik begrepen, dat de ARP niet met de P.v.d.A. in een kabinet kan zitten. En tenslotte vraagt hij of ik eens een kop thee bij hem en zijn eveneens hoogbejaarde echtgenote kom drinken. Sprekende voor mijzelf, zou ik willen antwoorden, dat het in een kabinet zitten met de PvdA mogelijk kan zijn. Als men het eens wordt over een bepaald program. Er staat niet in de Bijbel dat dit niet mag. Maar als de PvdA — en dat geldt dan voor elke andere partij ook — een politiek voorstaat, die ik niet kan onderschrijven, dan zal ik mij afzijdig moeten houden. Tot mijn spijt kom ik weinig in de buurt van Heemse, maar als ik kom,..... dan kom ik bij u theedrinken.

3 MAART

Ik mag wel in Nederlandse Gedachten schrijven, dat ik zeer ingenomen ben met het nieuwe gewaad van het Vrije Universiteitsblad, dat op de omslag een tekening biedt van Bert Bouman, voorstellende het VU-gebouw aan de Keizersgracht. Die auto op de voorgrond stond er bij de opening van de school niet, die fietsen trouwens ook niet. Dat is geen verwijt aan de tekenaar overigens, want het is een tekening van de VU nu. De auto zou van een hoogleraar kunnen zijn, misschien wel van een student; die fietsen kunnen ook van hoogleraren zijn. Zo is er

5 MAART

veel veranderd sinds 1883, het jaar waarin Keizersgracht 162 betrokken werd, „een huis met enige leerzalen, een vergaderzaal, een bureel en een boekerij”. Het blad is goed geredigeerd. Ik denk omdat een journalist in de redactie zit. Want hoogleraren zijn knap, maar dat betekent nog niet dat zij hun kunde journalistiek verantwoord kunnen „verkoppen”. Mag ik u wijzen op de VU-dagen, 1 en 2 juli te Utrecht? Dan is de 12e maart ook al weer achter de rug. En hoe die ook moge verlopen, er is altijd een reden om naar de VU-dagen te gaan. Aan de universiteit studeren thans meer dan 2500 studenten, dat zijn er in ieder geval 2495 meer dan bij de opening in 1880.

4 MAART

U en ik hebben misschien tot nu toe geloofd, dat wij het schoonste land ter wereld waren; dat Amsterdam de meest geschroefde straten van het universum had, dat elke Nederlander minstens tweemaal per dag in bad ging of twaalf maal per half etmaal zijn handen waste? Ja, ja. Schrikt niet van de teleurstelling, welke ik u en mijzelf moet bereiden. Er is een nationaal bureau ter bevordering van hygiënische gewoonten in den Haag. Dat wil zeggen — begrijpt u mij goed —, dat het bureau in Den Haag is gevestigd. Het wordt beheerd door de dames De Ruyter en Geiss. Deze dames hebben gemerkt, dat wij, Nederlanders, een tamelijk onfris volkje zijn. Met vieze, kleeft handdoeken in hotels en restaurants; met mensen, die zeggen dat elke dag wassen slecht is voor je huid; met scholen, waar de

kinderen hun handen niet mogen wassen; met scholen, waar de toiletten met de handdoek worden aangedweild; met een zeer modern legerkamp, waar op het toilet, boven de kraan, te lezen staat: „gelieve de kraan niet open te draaien”.

U zult het mij niet kwalijk nemen, dat ik zelfs in deze enerverende dagen vóór de verkiezingen gedacht heb aan vakantie. Daarover kunt u het

ARP-hoofd meewarig schudden, maar dat zal mij niet gebukt doen gaan. Men moet het hoofd koel houden, vind ik, dus maakte ik vandaag een plan om van de zomer te kunnen uitrusten. Dat doe ik altijd als volgt. Ik zoek op de kaart van Europa een plekje, dat in dat Europa een beetje dicht bij de zon ligt. Vind ik dan een bekende naam, dan streep ik die meteen door. Vind ik een mij onbekend dorp — over een stad spreek ik niet eens — dan vraag ik in reisbureaus of zij daarvan een brochure hebben. Hebben zij die, dan geef ik ook door die naam een streep. Ik zoek opnieuw. Ik ga weer vragen. En nu heb ik iets gevonden waarvan tot heden geen brochures bestonden. Ik ging verder en informeerde bij een in ons land wonende inwoner van het land waarin dat dorp ligt. (U volgt me nog?) Die zei, dat het een ideaal vakantieoord was. Daarheen ga ik dus waarschijnlijk. De naam? Mag ik u nog niet mededelen. Van wie niet? Van mij niet!

6 MAART

Op een goede dag denkt men er aan: wie was de eerste bekende harpspeler? Koning David! En daarom waarschijnlijk zullen op 10 september internationaal bekende harpisten een bedevaart naar zijn graf maken, naar het graf van hem, wiens composities voor harp, lier en andere instrumenten tijdens de tempeldiensten te Jeruzalem werden uitgevoerd. Deze bedevaart is het begin van een harpfestival te Jeruzalem, dat twee weken

7 MAART

Vandaag dacht ik: als u dit leest is er weer heel wat veranderd. Ook in de politiek. Maar alle verandering is nog geen verbetering, zoals de duif zei, die, uit het net van de vogelvanger ontkomen, in een warme pastei terecht kwam. Op het ogenblik, dat ik dit schrijf, zaterdagavond, kan ik u ook niets voorspellen omtrent de uitslag van de verkiezingen, welke u nu wel bekend is. Maar om te boekstaven wil ik wel de prognose geven, welke ik vanavond in de Maasbode vond. Een zwanezagprognose, nu er geruchten gaan, dat dit blad zal verdwijnen? Ik weet het niet. Hier is de Maasbode als politiek profeteet: KVP 50 of 51 zetels, ARP 14, CHU 12, PSP 1 of 2, PvdA 48, VVD 17, Communisten 4, GPV 1, SGP 2 of 1. Er zitten in deze cijfers nog wel spelingen, doch ook weer niet van dusdanige aard, dat deze schokken. „Grote wijzigingen zal men niet mogen verwachten” schrijft de Maasbode. Heeft de krant bij het scheiden van de markt gelijk gekregen?

William Graenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Als de grootoudjes dit voor hun titel hebben, schijnen ze een slaapplek te veel te hebben. 3. Dit gewas schijnt te zeggen: Heb maling aan Chroesjtstjow. 7. Dat deze man puntige stukjes schrijft kan voorkomen, maar dat hij zo stekelig is, geloof ik niet. 9. bekken uit jeugdharmonie. 11. 's Heren stem op 't hoogst geducht. 12. plus 18 = twee, maal 18 = één. 13. ook haar gebruikte God eens om tot de mens te spreken. 14. als je ook nog moedig en trouw geweest bent, krijg je de Willemsorde. 18 plus 12 = twee, maal 12 = één. 19. de pit van deze vruchten is van standing. 21. studentenkamers bepalen de standen. 23. zij draagt giftige vruchten, maar schijnt overdag niet gevaarlijk te zijn. 24. een dronk uitbrengen met geroosterd brood? 25. de kleren maken de (geestige) man.

Verticaal: 1. De begroeiing van de ouder wordende moppen. 2. de afstand

die bij het vertellen eerst overbrugd moet worden. 4. door middel van bolgewassen verbinden? 5. zo'n vrouw is slappe thee. 6. eens schreef hij: „Plaats Sire, onder zulk een wetsvoorstel uw Koninklijke handteekening nooit”. 7. wat in 't zout zit, bederft niet, maar dit is reeds bedorven. 8. symbool van Hollandse gezelligheid. 10. in sneeuwvorm vindt men deze verschuivingen in Nederland nooit, hoogstens in de vorm van protesten. 11. heeft meestal (onaangenaam) gezelschap. 15. wat ui. de persen komt schijnt nooit goed gemutst te zijn. 16. het ongerief eindigt steeds prettig. 17. hoeveelheden vis, die je ergens af kunt lopen. 20. het weegt niet veel, maar 't is van groot belang als je iets wil zien. 22. het hele abc. is in deze manillahennep verwerkt en 't begin zelfs driemaal.

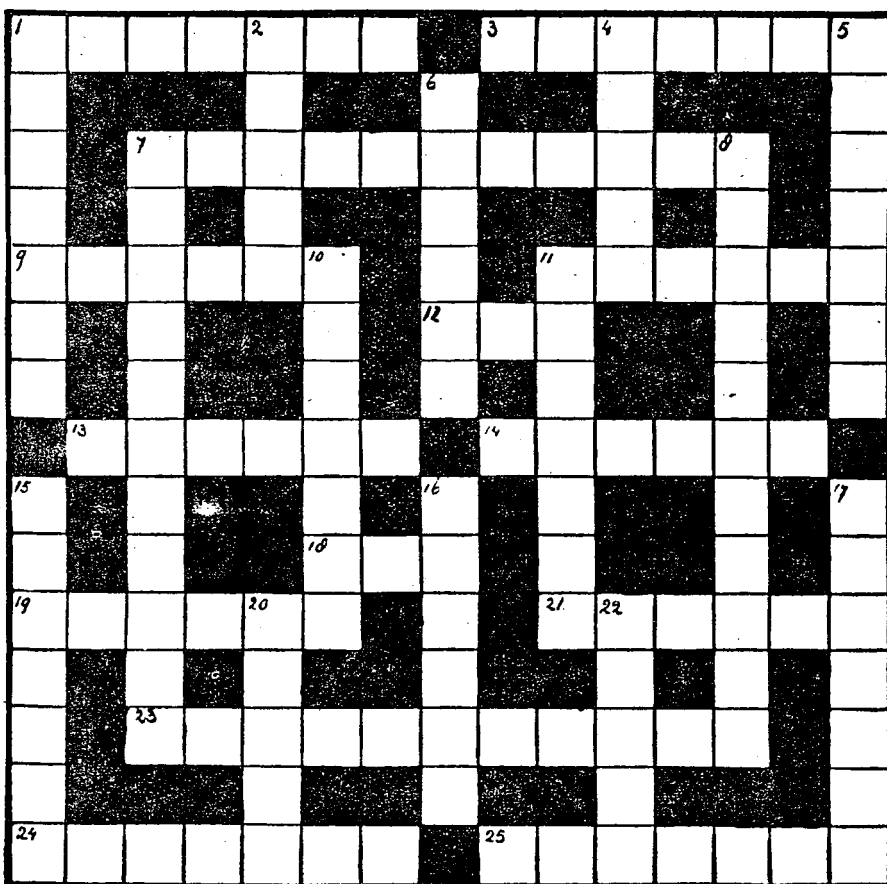
Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1 bard; 4 ouwel; 9 amen; 13 ale; 14 kanalen; 16 adé; 17 radar; 19 ork; 20 Anner; 22 Edam; 23 gaan; 24 sneb; 25 mok;

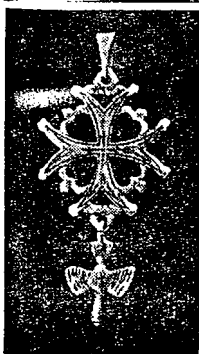
27 raad; 29 st.; 30 fielt; 31 ra; 33 Malta; 36 sla; 37 ad rem; 39 ale; 40 rob; 41 nek; 42 HIP; 43 alarm; 45 alk; 47 stage; 49 de; 50 aaien; 51 el; 52 spit; 55 ren; 56 laan; 59 Elim; 60 baar; 62 korst; 64 neo; 66 sneer; 68 Epe; 69 overzet; 72 nee; 73 rand; 74 gedoe; 75 gade.

Verticaal: 1. bars; 2 à la; 3 reden; 4 o.a.; 5 Uno;

6 warboel; 7 elk; 8 le; 10 manna; 11 Ede; 12 nerf; 14 krab; 15 naar; 18 adept 21 baard; 24 stalles; 25 misbaar; 26 klanken; 28 dreigen; 29 smaad; 32 ampel; 34 Lea; 35 arm; 37 aks; 38 Ra; 44 rails; 46 lieverd; 48 traan; 53 peren; 54 Tito; 56 last; 57 arena; 58 oker; 61 tree; 63 opa; 64 nee; 65 ozo; 67 eed; 70 vg; 71 Ee.

PUROL nog altijd het beste voor de Huid

ALS BELIJDENISGESCHENK
DE STICHTING VRIENDEN VAN PARON
stelt beschikbaar Hugenotenkruisen

H.	Zilveren hanger (groot model)	5,75
H.G.	Gouden hanger (groot)	50,-
H.V.	Verzilverde hanger	3,15
H.M.	Zilveren hanger (middensoort)	4,90
H.M.G.	Gouden hanger (middensoort)	37,50
H.K.	Zilveren hanger (kl. onbew. achterz.)	2,90
H.K.G.	Gouden hanger (kl. onbew. achterz.)	20,-
P.	Zilveren broche 6,25; P.G. Gouden broche	51,-
P.V.	Verzilverde broche	3,25
K.	Zilveren reversknoop	2,10
K.G.	Gouden reversknoop	20,-
S.	Zilveren speld 2,10; S.G. Gouden speld	20,-
	verz. Paronlepelte	2,60

Bestellingen bij de Stichting „Vrienden van Paron”, Schieweg 248b, Rotterdam of direct per giro op no 77630 t.n.v. Stichting „Vrienden van Paron” verkoop Hugenotenkruisjes R'dam.

n.v. Scheepsbouwwerf v/h
Fa. A. LANSER

Sliedrecht
Holland

J. de Vries
*Commissionairs in
effecten*

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152

AMSTERDAM

Goed hè... zo'n Ritmeester FIAT!

U houdt toch ook van een fleurige sigaar met een vol en zacht aroma? Dan is een FIAT precies de sigaar die U zoekt. Probeer 't eens.

**10 tegen 1
dat ook U
zegt...**

Meesterlijk zo'n
RITMEESTER

Fiat
in dozen
van
10 st. f. 2.70
5 st. f. 1.35

Mr. Foodle
WOOL-ARTIST

*gebreide wollen
bovenkleding*

voor dames, heren
en kinderen
van

WETT
GEDEP

PEHAVEE * SPENCER-HEY

VEENENDAAL
08385 2629
CULEMBORG
03450 2141

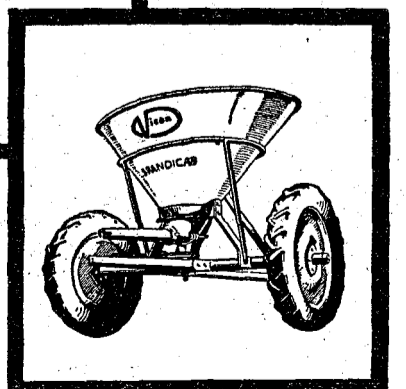
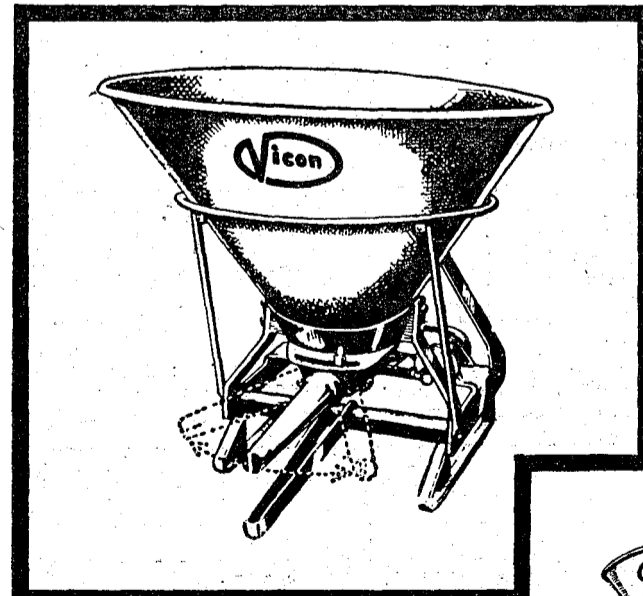
**DE VICON PENDELSTROOIER
IS HEEL ANDERS...**

het is de enige machine, die met zijn unieke pendelsysteem de handbeweging op de meest volkomen wijze evenaart. Kunstmest is een post die behoorlijk drukt op de bedrijfsuitgaven. Het is beslist geen artikel om mee te „smijten“, hoewel het dan eigenlijk pas z'n nut gaat doen, dat is: een basis vormen voor een goede oogst. VICON heeft begrepen dat kunstmeststrooien maximale waarde geeft als het in de juiste hoeveelheid wordt toegediend. De Vicon Pendelstrooier is daarom voorzien van een fijnregelaar, een doseringsschijf, van roestvrijstaal, waarmee U iedere gewenste hoeveelheid kunt instellen. Ja, tot op enkele kilo's nauwkeurig. Zo zelfs, dat er granen en zaden mee gezaaid worden. Ja, zo'n VICON pendelstrooier is ook geschikt voor Uw bedrijf.

Opvallende kenmerken:

- Regelmatig en begrensd strooibeeld.
- Geschikt voor korrel- en poedermeststoffen; Ook voor haver, gras, klaver en knollenzaad.
- Nauwkeurige instelling door fijnregelaar vanaf 40 - 1500 kg per ha.
- Roestvrij stalen strooimechanisme
- Ovale snelvulrechties
- Gelakt in heldere rood-crème Vicon kleuren.
- Laag eigen gewicht
- Prijzen vanaf f. 610,-

Vraag folder of demonstratie

Het pendelsysteem wordt alléén door Vicon gebouwd, de fabriek die het boerenbedrijf dóór en dóór kent.

H. Vissers N.V. - Nieuw Vennepe

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Kassem vecht met rug tegen (rode) muur

DE grote spanning, welke de Berlijnse crisis in de afgelopen maanden heeft veroorzaakt, heeft de aandacht afgeleid van de gebeurtenissen in het Middenoosten, die opnieuw tot een gevaarlijke situatie hebben geleid. Van de politieke ontwikkeling in Irak zal in belangrijke mate afhangen, wat er zal gebeuren met de volken van de Arabische landen, die na de tweede wereldoorlog op drift zijn geraakt en nu in communistisch vaarwater terecht dreigen te komen.

De krachtmeting in Irak, die thans het gehele Middenoosten in beroering heeft gebracht, is in feite reeds terstond na de geslaagde opstand van 14 juli van het vorige jaar begonnen.

belofte te krijgen, dat deze de zaken in het Middenoosten aan hem (Nasser) zou overlaten.

Alleen het feit, dat Nasser zich niet terstond naar Bagdad begaf om als onbetwist leider van „de Arabische nationalistische” een deel van het applaus in ontvangst te nemen, wees er al op, dat hij wist, er niet welkom te zijn.

Hij besloot, de nieuwe leiders van Irak te ontzien en niet hun nationalistische gevoelens te kwetsen. Nadat hij uit Moskou (via Belgrado) in Cairo was teruggekeerd, begaf hij zich naar Damascus (de hoofdstad van het vroegere Syrië), waar hij een ontmoeting had met enkele leiders van de opstand in Irak, die hem wel gezind waren. Het viel toen echter op, dat Kassem zich niet liet zien.

Generaal Kassem wist zich tot dusver staande te houden, dank zij de steun van de Iraakse communisten en de Sowjetunie. Zijn telefoontjes met Moskou hebben wel resultaat gehad...

Aanvankelijk leek het er op, of president Nasser van de Egyptisch-Syrische Verenigde Arabische republiek er in was geslaagd, Irak - het machtige bolwerk van het Westen midden in de roerige Arabische wereld - in één slag aan zijn zijde te brengen. Spoedig bleek evenwel, dat zelfs Nasser - die toen juist een bezoek aan president Tito van Joegoslavië bracht - volkomen verrast was door de gebeurtenissen in Bagdad.

De volkomen onverwachte opstand, die eind maakte aan de Iraakse monarchie, haalde een lelijke streep door de rekening van Nasser. Hij had ook plannen met Irak, maar die waren bestemd geweest om op een later tijdstip te worden uitgevoerd. Uit de wijze, waarop Nasser heeft gereageerd op de omwenteling in Bagdad, blijkt dat hij terstond heeft begrepen, wat er precies aan de hand was. En in plaats van naar de Iraakse hoofdstad te gaan, vloog hij naar Moskou om van Chroesjtsjef de

zodat er naar zijn mening geen sprake zou kunnen zijn van een wijziging in de relaties, welke zijn land voornamelijk met de Europese landen onderhield. Hij liet weten, geen behoefte aan Russische wapens te hebben, omdat Irak dank zij Amerikaanse en Britse steun reeds over uitstekend materiaal beschikte. En hij dacht er niet aan, Irak te doen uitreden uit het zgn. Pact van Bagdad, waarvan ook Turkije, Perzië, Pakistan en Engeland lid zijn.

Schone schijn

DIT alles bleek slechts schone schijn te zijn. Kassem moest deze houding in de eerste periode na de revolutie wel aannemen, omdat hij er niets voor voelde, Irak tot het slagveld van het Middenoosten te maken, als gevolg van mogelijke westelijke interventie, maar ook, omdat het Iraakse leger nog geruime tijd afhankelijk zou zijn van wapenleveranties uit het Westen. Hij kon nu eenmaal niet van de ene dag op de andere overschakelen op Russische wapens.

In alle stilte trof hij echter voorbereidingen om het leger ook met wapens uit de communistische landen uit te rusten. Zodoende wist hij een einde te maken aan de afhankelijkheid van het Westen, dat de Iraakse olie toch wel zal blijven afnemen.

Kassem volgde hiermede het voorbeeld, dat Nasser sedert 1955 gegeven had. Maar Nasser onderkende het gevaar, dat aan deze flirt met de Sowjetunie verbonden was. Hij aanvaardde dankbaar militaire en economische hulp van de Sowjetunie, maar aarzelde niet, tegelijkertijd de communistische partij in Egypte en later ook in Syrië buiten de wet te stellen en tevens het ondergrondse werk van de communisten onmogelijk te maken. Bovendien is Egypte geografisch door een groot gebied van de Sowjetunie gescheiden en dus vrijwel onkwetsbaar.

Dit geldt niet voor Irak. Dat land ligt heel dicht bij de Sowjetunie en de communisten hebben er volledige bewegingsvrijheid, ja hun optreden wordt zelfs aangemoedigd door de regering, waarvan Kassem aan het hoofd staat. Als Kassem zich in moeilijkheden bevindt gaan de communisten de straten in om het gevaar te bezweren. Dit is ook gebeurd in Noord-Irak, waar de opstand van kolonel Sjawaf mede dank zij het krachtige ingrijpen van communistische organisaties de kop werd ingedrukt.

Mislukt

Kassem heeft geprobeerd, zich een rugdekking te verschaffen, door steun bij de communistische landen te zoeken.

• vervolg op pag. 3

Aref

IN de weken, die daarop volgden, waren twee figuren altijd in elkaars tegenwoordigheid. De ene was generaal Kassem, die voorbestemd was, president van de nieuwe Iraakse republiek te worden (doch later met het premierschap genoegen nam); de andere was kolonel Aref, een jongere legerofficier, van wie het bekend was, dat hij voor aansluiting van Irak bij de Egyptisch-Syrische Verenigde Arabische republiek van Nasser ten aanzien van Irak te gelegener tijd door deze kolonel Aref uitgevoerd hadden moeten worden.

Het was geen hechte vriendschap, die Kassem en Aref zo dicht naar elkaar toedreef. Zij vertrouwden elkaar niet en later bleek, dat met name Kassem daar alle redenen toe had. Aref bleef ondanks de weigerachtige houding van Kassem aandringen op het aangaan van zeer nauwe relaties met de V. A. R. van Nasser. Aanhangers van Aref pleegden zelfs - al dan niet met zijn medeweten - een aanslag op het leven van Kassem. Een breuk kon dan ook niet uitblijven en aangezien Kassem de sterkste troeven in handen had, besloot hij Aref op een nette manier het land uit te zetten: hij benoemde hem tot ambassadeur te Bonn.

Aref heeft echter nooit de Iraakse ambassade te Bonn gezien. Na enkele weken landde hij onverwachts met een vliegtuig in de nabijheid van Bagdad, blijkbaar om de leiding van een opstand tegen het bewind van Kassem op zich te nemen. Ook nu bleek weer, dat deze de zaken in Irak stevig in handen had. Hij liet Aref prompt arresteren en die wacht nu in een cel op het ogenblik, dat de strop een eind aan zijn jonge, maar veelbewogen leven zal maken. Kassem kent geen pardon en is sindsdien vastbesloten, alles te vernietigen, wat hem in de weg staat in zijn strijd om onafhankelijk te blijven van de V. A. R. van Nasser.

Om zich staande te kunnen houden, nam Kassem aanvankelijk een „neutrale” houding aan tussen het Westen en de Sowjetunie. In de eerste weken na de revolutie verklaarde hij zelfs tegenover verslaggevers, dat de belangen van Irak te nauw verweven waren met die van de westelijke mogendheden,

Politiek plotten

Luistert

donderdag 26 maart a.s. naar drs. C. P. Hazenbosch over Hilversum II van 19.50—20.00 uur.

ONS WERK GAAT

DOOR

TOEN op 12 maart te 24.00 uur de nieuwe zetelverdeling aan de hand van de einduitslag der verkiezingen bekend werd, zullen vele anti-revolutionairen terecht bedroefd geweest zijn. De teruggang van 1956 en 1958 heeft zich immers in 1959 voortgezet, ook al hebben we nu een stevige 14e zetel in plaats van een wankelende 15de restzetel.

Dit is een hard feit. Velen onzer hadden op grond van het harde werken en vooral ook gelet op de politieke veranderingen in de laatste maanden, op een beter resultaat gehoopt.

De achteruitgang van één zetel is het antwoord, dat velen — ook al behoren zij niet tot de optimisten — niet verwacht zullen hebben. Het resultaat is trouwens voor geen der Christelijke partijen opwekkend. De C.H.U. boekte eveneens een zetel verlies. De K.V.P. blijft gelijk en wordt door de teruggang van de P.v.d.A. de grootste partij in de Tweede Kamer. Dit is evenwel geen overwinning om te jubelen.

Samen bezetten K.V.P., A.R. en C.H.U. thans de helft, n.l. 75 zetels in de nieuwe Kamer.

De vraag die rijst is in welke positie onze partij is komen te verkeren. Niemand zal ontkennen dat deze een moeilijke is. Er heeft zich immers een nieuwe doorbraak geopend.

Dit is een ontwikkeling die bevestigd, dat bij velen een miskenning van het religieuze fundament van de politiek bestaat en meer en meer post gaat vatten.

Toch is deze grondslag onmisbaar. En dat fundamenteel beheerst ons werk. Daarom gaat ons werk door. De zeer velen die onze 14 mannen in de nieuwe Kamer brachten, hebben dit werk ondanks de teruggang — gesteund en zullen met geen ander antwoord tevreden zijn. Hoe onzeker in staatkundig opzicht het naaste verschieft ook moese zijn, onze taak als partij loeft duidelijk voor ons. Bij het vervullen daarvan spelen percentages getallen en zetels zeker een rol. Maar geen overheersende. Zelfs niet de belangrijkste rol.

Moge God het onze A.R. Partij geven tot in de verre toekomst in getrouwheid aan Zijn Woord te arbeiden. Want in dat licht bezien is de dienende taak van onze partij waard om in elke omstandigheid met onvoorwaardelijke trouw door ons allen te worden vervuld. Tot eer van God en het gehele volk ten baat.

IEDEREEN AAN HET FRONT

MEN behoeft er niet aan te twifelen, dat grote waardering bestaat voor het vele werk dat door al te weinigen in de voorbije maanden is verricht. Wat is er niet gesouwd, georganiseerd en geïmproviseerd door het kader van onze partij. Met zijn oudere en jongere medewerkers en medewerksters. Men hoort — ondanks de teleurstellende uitslag — daarvoor van vele kanten woorden van waardering.

En dat zeker niet alleen uit eigen kring. „De (CHU) Jonge Nederlander” schreef op 16 maart:

„De anti-revolutionairen hebben

hun verkiezingscampagne met grote opofferingen gevoerd. Niet alleen financieel. Zij hebben veelal voor hun partij gevochten. Elk lid had een biljet voor het raam, kwam uit voor zijn overtuiging”.

Het is beslist waar dat al die arbeid het resultaat uiteindelijk ten goede heeft beïnvloed. Te bewijzen valt er in dit opzicht natuurlijk over de gehele linie niet veel. Maar uit de in vele individuele gevallen gebleken zekerheid daaromtrent kan men een volkomen juiste conclusie voor het geheel trekken.

Overigens is het er niet de uitslag naar geweest om maar bij de pakken te gaan neerzitten. Iedereen blijft aan het front staan. Ook al is de spanning niet meer zo groot en al behoeft het tempo niet zo te worden opgevoerd als tijdens de verkiezingscampagne.

Wij zullen in de komende parlementaire periode ons werk in grote getrouwheid moeten voortzetten. Dit is wel duidelijk als men de elders in dit blad gepubliceerde stembuscijfers sinds 1918 resp. 1946 bestudeert.

Tot dat trouw doorzetten bestaat, blijken sinds 13 maart ontvangen brieven gelukkig alom de bereidheid. Een van de harde werkers, uit het Zuiden, schrijft ons:

„De uitslag der verkiezingen doet mij pijn. Als middenstander (bakker) hebben wij altijd onze bezigheden, tot 's avonds laat toe. Maar de ARP riep voor hulp in de propaganda, we hebben ons daarom geheel inezet met opoffering van onze nachtrust, en hoevelen zullen dit hebben gedaan in den lande.... en ik wil U hiermede verklaren dat ik, als U wat voor de partij te doen hebt, me volledig geven zal, geen 2 maanden in een verkiezingstijd maar altijd. Dat vraagt God van ons”.

Het niet aflatende persoonlijke gesprek en het werk met „A.R. Post” (dat vanaf april weer op de normale voet wordt voortgezet), moeten onze partij en haar doelstellingen onder de aandacht blijven brengen van ieder die in de partij thuisloopt en ook van velen buiten, wat we noemen „onze kring”.

DE ONTSTANE SITUATIE WORDT ERNSTIG BESTUDEERD

DIT opschrift zal ongetwijfeld voor de kiesverenigingen en centrales gelden. doch het is ook van toepassing op de centrale organen van onze partij.

Het moderamen van het Centraal Comité is daartoe reeds op 13 maart bijeen geweest. Het Centraal Comité zelf vergadert vandaag in Utrecht. Het Partij Convent wordt tegen 9 mei a.s. bijeenkomen.

In al die bijeenkomsten zullen vele woorden gesproken worden. Woorden van bezorgdheid. Maar ook, zoals Dr. Berghuis op 14 maart in dit blad schreef, woorden van bemoediging.

Want met de zaak waarvoor wij staan is het niet gedaan, zolang God dat niet wil en Hij ons als instrumenten in Zijn dienst wil blijven gebruiken.

ZONDER AARZELING

WIJ zien met grote dankbaarheid terug op de gevoerde verkiezingsstrijd.

Misschien kijkt iemand daar een beetje vreemd van op. Want wij hebben dan toch maar een zetel verloren. Dat laatste is juist en dat heeft ons teleurgesteld, al gingen wij niet met overdreven verwachtingen in de strijd.

Tóch grote dankbaarheid.

Want de A.R.-partij heeft in deze strijd van een prachtige eensgezindheid en een beschamende geestdrift doen blijken. De organisatie was voortreffelijk.

Onze voormannen hebben door het gehele land gesproken voor volle zalen. Er is hard gewerkt. Allerlei adviezen en suggesties werden met grote ijver opgevolgd. De mensen waren vindingrijk in het voeren van propaganda. Er waren grote plaatsen, waar méér raambiljetten hingen voor lijst 3 dan voor alle andere lijsten samen. En dat betreft beslist geen plaatsen, waar de A.R. in de meerderheid waren. Er is leatuur verspreid op een schaal als nooit tevoren. Sommige van onze verkiezingsgeschriften hadden een oplage van meer dan 1½ miljoen, die vlot van de hand ging.

Wanneer wij aan dat alles terugdenken, dan komt er een glans van dankbaarheid over de herinneringen aan deze verkiezingsstrijd.

MAAR dieper is onze dankbaarheid, wanneer wij met vrijmoedigheid kunnen zeggen, dat in elk stroobiljet en op elke vergadering telkens weer heel duidelijk is gezegd, waar het in de diepste zin om gaat. Onze propaganda is een getuigenis geweest. Wij hebben voor het forum van het Nederlandse volk beleden, dat wij geloven, dat het Woord van God het richtsnoer moet zijn voor het staatkundig leven. Wij bekennen, dat het met gebrek is gebeurd. Maar wie meent, dat hier de duidelijkheid en de vrijmoedigheid ontbraken, die heeft niet geluisterd. Ieder heeft het op zijn wijze gedaan. De taal van Prof. Zijlstra is die van een andere generatie dan die van Dr. Schouten en de heer Ruppert spreekt anders dan mr. Roosjen. Maar er was een ontroerende eenheid in de getuigenissen uit veler hoofd en hart. Die zegen mogen wij niet verderven, door op grond van de ondervonden teleurstelling nu achteraf met allerlei klaagtonen te komen, dat „blijkbaar” onze propaganda toch niet goed is geweest, omdat het succes uitbleef. Het is wereldgelijkvormigheid, het beleid te beoordelen naar het succes.

DIT sluit allerm minst uit, dat we samen moeten spreken over voor ons controleerbare oorzaken van achteruitgang. En daar komen moeilijke vragen bij aan de orde. Het vraagstuk van de verpulvering van het volk in de grote steden, waar de duizenden heenstromen. Het vraagstuk van de positie van de Christelijke dagbladpers. De onverschilligheid van sommige maatschappelijke groepen, de verschraving van het geestelijk leven bij velen van ons. Maar dat zijn vraagstukken, die veel wijder strekking hebben dan alleen het politieke terrein. Er is een zware worsteling aan de gang om de volgende generatie. Politieke partijen, die gedragen worden door de activiteit van de oude garde, komen in grote gevaren. Er is dus geen sprake van, dat we kunnen volstaan met te zeggen: als er te eniger tijd wéér een verkiezingsstrijd komt, dan zullen wij geen vergeefs beroep doen op hen, die ditmaal zo prachtig hebben gewerkt, en daarom gaan we nu over tot demobilisatie, tot er weer verkiezingen in zicht komen.

ZONDER aarzeling zeggen wij: met grote dankbaarheid zien wij terug op de gevoerde campagne en wij wijzen nadrukkelijk af de kritiek-achteraf, die het altijd beter weet op het moment, dat de slag is gevallen. Wij brengen dank aan de duizenden die hard hebben gewerkt, aan mannen en vrouwen, aan jongens en meisjes, die zich kwamen melden en voor wie niets te veel scheen.

En evenzeer zeggen wij zonder aarzelen, dat we gemobiliseerd moeten blijven en dat wij moeten volharden in de strijd. Een strijd om de ziel van ons volk. Een strijd, die plicht is. Maar die tegelijk een zegen meebrengt. Schraal en arm moet het zijn bij hen, die alleen maar hebben toegekeken. Verdiept en gesterkt wordt de liefde en de trouw bij hen, die met vreugde hebben gedaan, wat hun hand vond om te doen. En door die gedachten geleid en bezielde blijven wij aan het front, als God ons getrouwmakende genade geven wil.

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 te Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij stichting.

besteln.	omschrijving	prijs
81.	Waarom ben ik A.R.? door Dr J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,50
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50
87.	De A.R. P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk	„ 1,25
88.	Nederlands Nieuw-Guinea	„ 0,50
90.	Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies)	„ 0,60
91.	Beginselprogram (gewijzigd 10 januari 1934)	„ 0,10
92.	Kabinetstformatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,40
94.	Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956)	„ 1,—
95.	Subsidiering van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies)	„ 0,30
96.	Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies)	„ 0,60
101.	Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Ha-	

zenbosch (voor A.R.J.O.S. Studieconferentie 11 oktober 1957)	„ 0,75
102. Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram	„ 0,75
103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogram	„ 0,75
104. Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting	„ 0,60
106. Stembus 1958 (drie schetsen rondom provinciegemeente)	„ 0,30
110. Arjosschetsenbundel 1958	„ 0,90
111. Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis	„ 0,40
Pas verschenen:	
112. Woningbouw en huurbeleid (rapport College v. Advies)	„ 0,70
113. Samen leven (referaten A.R.-J.O.S. Studieconferentie '58)	„ 0,90
114. Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen)	„ 0,80
115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Beschouwingen Tweede Kamer op 30-9-58)	„ 0,50
116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers)	„ 0,40
117. Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958)	„ 0,50
118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuiperstichting	„ 0,95

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

IRAK OP RAND VAN AFGROND

• *vervolg van pag. 1*

ken. Op die wijze hoopte hij zich zowel tegen de economische en politieke invloed van het Westen, als tegen het drijven van de V.A.R. van Nasser te kunnen verweren. Stellig heeft hij vermoed, dat hij er evenals Nasser in zou slagen, de balans in evenwicht te kunnen houden. Steunende op de Iraakse nationalistische meende hij het zich te kunnen veroorloven, de Arabische nationalistische en de communisten tegen elkaar uit te spelen.

Hierin is hij niet geslaagd. Hij heeft de Arabische nationalistische, die voor aansluiting bij of voor nauwe samenwerking met de V. A. R. van Nasser zijn, geheel van zich vervreemd, hen tot zijn vijanden gemaakt. Vervolgens heeft hij de Iraakse nationalistische, die bereid waren hem te steunen tegen de annexatiepogingen van Nasser voor een groot deel tegen zich ingenomen door zijn al te toegeeflijke houding tegenover de communisten. En tenslotte heeft hij slechts een klein gedeelte van deze nationalistische overgehouden en is hij overgeleverd aan de genade van de communisten.

Het kan nooit Kassem's bedoeling geweest zijn, het zo ver te laten komen. Maar hij heeft zich tegen het proces, dat hij zelf in het leven heeft geroepen, niet meer kunnen verzetten. Thans dreigt hij te worden verzwolgen door de communistische maalstroom, die niet alleen Irak, maar ook de omliggende Arabische landen bedreigt. De enige macht, die een communistische staatsgreep nog in de weg staat, is het leger en wellicht ook de luchtmacht. Maar wie zal zeggen, hoe lang dat nog duurt? Zullen ook de strijdkrachten niet op den duur het slachtoffer worden van grootscheepse communistische infiltratie?

Nasser is zich terdege bewust van het ernstige gevaar, waardoor het ge-

hele Middenoosten wordt bedreigd. Het is voor hem niet langer een kwestie van het al of niet winnen van Irak voor de Arabische eenheidsgedachte. Thans gaat het er nog slechts om, of Kassem zijn haatgevoelens tegenover Nasser zo ver zal doordrijven, dat hij zal toestaan, dat Irak onder communistische invloed komt en voor de Sowjetunie een nieuwe gevraarlijke springplank naar de rest van het Middenoosten wordt.

Nu Kassem niet voor rede vatbaar blijkt te zijn en na elke mislukte revolutiepoging steeds sterker van de communisten en de Sowjetunie afhankelijk wordt, heeft Nasser fel gereageerd. Hij heeft dit niet alleen gedaan, omdat hij een van zijn schoonste dromen in rook ziet opgaan. Eerder is hij tot de aanval overgegaan omdat hij er van doordrongen is, dat hij voortaan niet meer alleen tegenover Kassem, maar tegenover de Sowjetunie zal staan.

Lachende derde

DAT dit (late) inzicht juist is, blijkt ten overvloede uit de rede, welke Chroesjtsjef maandag jl. te Moskou heeft afgelezen naar aanleiding van de ondertekening van een Russisch-Iraaks economisch akkoord. De Russische partijbaas (die tevens premier is) heeft Nasser onomwonden verklaard, dat hij met zijn handen van Irak moet blijven, want dat de Sowjetunie niet onverschillig kan blijven staan tegenover een situatie, welke zich niet ver van haar grenzen ontwikkelt.

Chroesjtsjef meent Nasser tot de orde te kunnen roepen, omdat deze voor een belangrijk deel van de Sowjetunie en de andere communistische landen afhankelijk is, wat de opbouw van de economie en de militaire positie van de V. A. R. betreft. Een sprekend voorbeeld is de eerste fase van de bouw van de Assoeandam, die de Russen in

Nasser en Chroesjtsjef in Moskou, toen alles nog pais en vree was. Er is sindsdien wel het een en ander veranderd...

financieel en technisch opzicht voor hun rekening hebben genomen.

Wanneer Nasser zou besluiten, met de Sowjetunie te breken, zou zijn positie in het Middenoosten geheel op losse schroeven komen te staan en zou hij „overgeleverd” zijn aan de westelijke mogendheden, zowel in economisch als in militair opzicht. Chroesjtsjef speculeert blijkbaar op de tegenzin van Nasser, een dergelijke stap te doen. En om het hem erg moeilijk te maken heeft hij reeds de beschuldiging uitgesproken, dat de president van de V.A.R. zich aan imperialisme schuldig maakt. Hem tot vriend van de imperialisten van het Westen te bestempelen zal dan nog slechts een stap zijn.

Achter de schermen duurt de gigantische strijd tussen de drie be-

trokken partijen voort. Kassem vecht met de rug tegen een „rode muur”, terwijl hij van twee kanten wordt aangevallen. Nasser doet zijn best, Kassem ten val te brengen om tegelijkertijd een eind te kunnen maken aan de Russische invloed in Irak. En de Sowjetunie, die tot dusver als lachende derde de rol van toeschouwer vervulde, tracht Kassem nog in het zadel te houden, totdat zij de tijd rijp acht om zelf de leiding van hem over te nemen. Een situatie, die zeker niet rooskleurig is. B.

WAT zou ons parlement zijn als de kranten er niet waren? Het is een vraag, waarover heel wat te filosoferen en te speculeren valt. Er moge immers aan de bekendheid met ons politieke leven veel mankeren, de populariteit, waarop de Staten-Generaal nog kunnen bogen, hebben zij vrijwel alleen aan de pers te danken. Zouden de kranten zwijgen, onze tweehonderdvijfentwintig kamerleden behoorden vermoedelijk al gauw tot de verge-

Het is dan ook te begrijpen, dat de Kamers de mensen van de krant met zekere égarde bejegenen. In de loop der jaren zijn de faciliteiten voor de pers steeds uitgebreider geworden. De Tweede Kamer beperkt zich tegenover de dienaren van de Koningin der Aarde geenszins tot het reserveren van een speciale tribune: de journalisten hebben daarnaast eigen appartamenten, waar zij van de vermoedens der langdurige debatten kunnen uitblazen, en tevens, als ze dat wensen, via luidsprekers kunnen volgen wat in de vergaderzaal gebeurt. Zij beschikken over een reeks afzonderlijke telefooncellen, en hebben de gelegenheid in een eigen koffiekamer een welverdiende lamenis te erlangen.

Langzamerhand zijn dus de journalisten — met volledig behoud uiteraard van hun professionele vrijheid en onafhankelijkheid — met het parlement innig verstrengeld geworden. Steeds meer wordt de pers gezien als een onmisbaar element in het parlementaire bedrijf.

Men tast waarschijnlijk niet ver mis met de bewering, dat de verkleining van de afstand tussen de kamerleden en hun beroepsmatige beoordelaars ertoe bijgedragen heeft, dat de journalistieke kritiek op het werk in het parlement een steeds zakelijker karakter heeft gekregen. Zoals de kamerleden in hun bestrijding van elkaars opvattingen nauwgezet elk persoonlijk element plegen te vermijden, zo doen dat ook de bonafide kranten en weekbladen in hun commentaren op de arbeid, die aan beide zijden van het Binnenhof wordt geleverd.

Niet altijd was dit het geval! De „oude schrijvers” lieten zich bij hun beoordeling van de achtbare leden der Hoge Colleges door heel was minder

De krant en de kamer

scrupules leiden. Een parlementair verslaggever, die zich verschool onder de naam Augur, vertelt b.v. (het was in 1901) — van een kamerlid, dat tot de hippische deskundigen gerekend diende te worden: „dat paardenkenners mensen zijn met esthetisch gevoel, bewijzen de vriendelijke blikken, die de heer T., als hij, naar de Kamer gaande, de Hofstraat passeert, naar sommige vensters werpt, waarachter zich blonde en bruine manen vertonen, die niet aan paarden toebehoren”...

En wat te denken van de groepsfoto, die de destijds befaamde letterkundige uit de beweging der tachtigers, Frans Netscher, maakte van een kamerfractie uit de jaren van Kuyper en Lohman: ... de scheefgetrokken gelaatstreken en gestalte van K.; een nonchalant mannetje, een wauwelende redenaar van weinig invloed — de heer v. D.; de zoetsappige, schimachtige figuur van M., die ééns in de twintig maanden een onbeduidend speechje houdt, half fluisterend en liefjes; het langgerekte hoofd van S.: specialist in mine-raalwateren, ijs en militaire aangelegenheden; de opgewonden, fanatieke F., met zijn onbeduidend gezicht, laag voorhoofd en rosse sik en snor; de jon-geheer v. W., opvolger van zijn geaffecteerd lieven en zalvenden oom... een onschadelijk heertje, wiens carrière in zijn vroomheid zit; v. A. — een timmerman op zijn zondags, pratende als een huilerige dominee... enz.

Wij hebben de namen van de edelhoogmogenden hier maar niet volledig uitgespeld, ten einde de nagedachtenis der vaderen niet te bezoedelen: de hier zo weinig flatteus geportretteerde kamerclub was nl. die — wat Netscher noemt — der „Standaardmannen”!

Van hun toenmalige leider prof. De Savornin Lohman lezen we — hij kan het in ieder geval verdragen — dat hij is „sluw, vosachtig, een gewikt rechtgeleerde, vol starre passie, volharding en koppigheid”, aan wie ontbreekt „het vierkante, open gelaat”, maar daarentegen — alles volgens Frans Netscher — begiftigd met „de fretachtige uitdrukking, die aan een soort van staatkundig knaagdier doet denken”.

Hoe subjectief dergelijke verzuurde oordelen zijn, blijkt wel heel duidelijk als we er de karakterschets tegenover stellen — en we haasten ons dat te

doen — van iemand als de liberale journalist D. Hans, iemand die zelf dus ook niet voor Lohmanian zou willen doorgaan, en die de satire bepaald ook niet schuwde. Hij tekent Lohman als een „nobele, ideële, fijnbesnaarde figuur”: „Prachtig was z'n kop. Toegepitst-scherpzinig, nobel-aristocratisch, met diepen, innigen eerbied hebben allen naar hem opgezien, ook z'n felste bestrijders.... Hij was een groote en edele... een vrome van diepinnige overtuiging.”

De aanhalingen uit de geschriften van „Augur” en Netscher mogen niet de indruk wekken, dat zij uitzonderingen zouden zijn temidden van een overigens zachtmoedig journalistiek geslacht: pennevoerders als een J. J. de Roode (verbonden aan de socialistische pers) en J. C. Schröder (van De Telegraaf) waren de schrik van vele kamerleden uit het jongste verleden.

Gelukkig heeft in de loop der jaren de minder bijtende en meer zakelijke toon het van het satirische gewonnen. In de schetsen van het Haagse Binnenhof, die de journalist A. W. Abspoel enkele jaren geleden onder de titel „Van Binnen- en Buitenhof” deed verschijnen, komt nauwelijks een minder vriendelijk woord voor, en wanneer thans een gezaghebbend blad gewaagt van een kamerlid, dat „de materie niet in alle onderdelen scheen te beheersen”, of van een minister, „wiens sterkste zijde niet de kunst van het improviseren is”, dan veroorzaakt dit al een zekere deining in het parlementaire leven.

Hetgeen er reilt en zeilt in de grafelijke kwartieren van de residentie heeft — wij merkten het reeds op — zijn bekendheid grotendeels aan de kranten te danken. En al schijnt het genre boekjes en brochures waaraan we enkele voorbeelden ontleenden, thans minder dan eertijds in zwang; daartegenover staan moderne geschriften van gedegener inhoud, die in belangrijke mate tot de kennis van het staatkundig gebeuren kunnen bijdragen. Zo is dezer dagen verschenen een omvangrijk werk, „Het Nederlandse Parlement” geschreven door de bekwaame en deskundige dr. E. van Raalte, tot voor kort een vertrouwde verschijsning op de perstribunes van de Kamers. En zeer onlangs verwierf de parlementaire redacteur van „Het Pa-

rool” de heer N. Cramer, de doctorstittel met een dissertatie over „Parlement en pers in verhouding tot de overheid”. Deze studie is een boek geworden, vol herinneringen en wetenswaardigheden, die elke minnaar van het parlementaire bedrijf in zijn geheugen zou willen beitselen. Door het predikaat „academisch proefschrift” late geen enkele belangstellende zich afschrikken: Cramer heeft ook bij het schrijven van dit wetenschappelijk werk met zijn journalistieke gaven gewoerd, zodat grote gedeelten van zijn boek zich laten lezen als.... de krant.

Men zou met een zeker recht staande kunnen houden, dat in de geschiedenis van de vaderlandse pers de staatkundige en parlementaire historie van ons land haar weerspiegeling vindt. Het boek van dr. Cramer levert een voortdurend argument ten gunste van deze stelling. Een enkele illustratie:

Een boutade op koning Willem III in het socialistische blad *Recht voor Allen* bracht in 1886 Domela Nieuwenhuis wegens majesteitsschennis voor de rechter. Hij werd tot een jaar celstraf veroordeeld, maar zowel op het vonnis als op de behandeling in de gevangenis kwam veel kritiek. Behalve Allard Pierson in *Het Handelsblad* pleitte de antirevolutionaire staatsman Keuchenius in de Kamer voor gratie; die dan ook bij gelegenheid van de geboorte van het prinsesje Wilhelmina werd verleend. Maar de antirevolutionairen hielpen Domela Nieuwenhuis niet alleen uit de gevangenis, zij werkten ook daadwerkelijk eraan mee, om deze eerste socialistische afgevaardigde in de Kamer te brengen! In Schotland — zo vertelt Cramer — werd hij in 1888 kandidaat gesteld tegenover de liberale werkmans Heldt, Belust op een overwinning voor de rechtse coalitie, hielden de anti's zich aan het devies: „in geen geval Heldt!”. Dit betekende een indirecte aanbeveling voor Domela Nieuwenhuis, die dan ook won. „Uit de Kerker in de Kamer”, zo triomfeerde *Recht voor Allen*!

En om met een klinkend voorbeeld van de betekenis van de pers voor het politiek gebeuren te besluiten: de stichting van *De Standaard* in 1872 luidde uiteindelijk de formatie van het eerste christelijke coalitie-kabinet Mackay van 1888 in!

Mr. A. C. DE RUITER

EEN VIJFDAAGSE WERK WEEK

ONGEVEER 57 % van de leden van het C.N.V. is voorstander van werktijdverkorting; 41 % van de christelijk georganiseerde werknemers voelt daarentegen meer voor een loonsverhoging als zij tussen deze wensen zouden mogen kiezen.

In het geheel van een aantal belangrijke, nog onvervulde, sociale wensen geniet echter een betere weduwen- en wezenverzekering bij de leden van het C.N.V. de hoogste prioriteit. Daarna komt in de rangorde van prioriteit een verhoging van de invaliditeitsuitkering en opheffing van de gemeenteklassen-indeling en pas als vierde wens een verkorting van de werktijd.

Dit blijkt uit een representatief geacht onderzoek dat bij ruim duizend leden van de Christelijke vakbeweging is ingesteld door het Sociologisch Instituut van het Convent der Chr. Sociale Organisaties.*)

Dit interessante rapport verdient om minstens twee redenen de aandacht. Allereerst omdat wij er in aantreffen niet de mening van een aantal bezoldigde vakbondsbestuurders, maar de mening van de leden zelf. Weliswaar kan vaak op goede gronden worden aangenomen dat het beleid van de besturen der vakbonden (hetzelfde geldt voor politieke partijen) in het algemeen de instemming heeft van de meerderheid der leden, enigszins exact is dit nooit vast te stellen, terwijl dat toch in belangrijke aangelegenheden van betekenis moet worden geacht.

De verkorting van de werktijd behoort inderdaad tot deze belangrijke zaken; dat is de tweede reden waarom wij voor genoemd rapport hier aandacht vragen. In verscheidene landen van West-Europa is de wekelijkse arbeidstijd immers korter dan in ons land.

Deze zaak is voor Nederland bovendien actueel geworden doordat de werknemersvakbonden in de grafische bedrijven, in de metaalindustrie en in het Philips-concern bij de werkgevers voorstellen tot werktijdverkorting hebben ingediend. Men kan wel als zeker aannemen dat werkgevers- en werknemersbonden in de metaalindustrie het vandaag of morgen definitief eens zullen worden over een ondernemingswijze in te voeren werktijdverkorting van drie uren, zodat eind 1962 de werktijd overal in de metaalindustrie

45 uren per week zal bedragen. In de meeste metaalbedrijven zal dit een vrije zaterdag betekenen.

Het is zeer waarschijnlijk, dat ook in het Philips-concern binnenkort een soortgelijke overeenkomst tussen de directie en de werknemersverenigingen zal worden gesloten.

Het wachten is dan nog op de goedkeuring van de regering. Het laat zich echter aanzien, dat de regering zich tegen een werktijdverkorting tot 45 uren niet zal verzetten indien de kosten kunnen worden gecompenseerd door een stijging van de produktiviteit.

Als onderhandelingsobject en als punt van regeringsbeleid staat de werktijdverkorting de laatste tijd dus in de belangstelling. De vraag is nu hoe de werknemers in de werkplaats, op het kantoor en op het land daar zelf over denken.

Korter werken of hoger loon

GESTELD voor de keuze „korter werken of een hoger loon” gaf 41% van de ondervraagden voorkeur aan een hoger loon. Dit is weliswaar een minderheid, maar toch een grote minderheid. Het is daarom van belang op de motieven voor deze keuze te letten. De helft zegt - daar komt het althans op neer - „mijn loon is te laag”. Het rapport vermeldt niet het bruto - inkomen van deze groep, die voor een hoger loon kiest. Dat zou naar onze mening het inzicht in de motieven voor een hoger loon hebben verdiept. Met enig recht zou men kunnen vermoeden, dat het hier de werknemers betreft die met de meest karige weeklonen (en maandsalarissen!) naar huis gaan, maar zeker is dit nu niet.

Maar waarom geeft het andere deel van deze groep voorkeur aan loonsverhoging boven werktijdverkorting? Het rapport geeft er een duidelijk antwoord op: ongeveer 14% van de C.N.V.-leden hecht betrekkelijk weinig waarde aan uitbreiding van de vrije tijd. Onder de groep, die vóór loonsverhoging kiest zijn er bovendien heel wat die van mening zijn, dat de aard van hun werkzaamheden een vrije zaterdag niet toelaat. Bij het onderzoek ging het namelijk voor een deel om de vraag of bij werktijdverkorting met vijf uren per week een vrije zaterdag werd verlangd. Niet minder dan 37% van alle ondervraagden meende, dat een geheel vrije zaterdag voor hun bedrijf toch niet mogelijk zou zijn. Wij zullen hier wel moeten denken aan arbeiders en beampten, werkzaam in ploegdienst (industrieën, elektrische centrales, politie, enz. enz.) maar anderzijds ook aan winkelpersoneel, gemeentereini-

Hoe denken de leden van het C.N.V. daarover?

ging en dergelijke, om van de speciale problemen van de veehouderij maar te zwijgen. Ook hieruit blijkt, dat het arbeidsleven aanmerkelijk veelzijdiger en gecompliceerder is dan menig een denkt.

Merkwaardig is dat een aantal ondervraagden zegt geen belang bij werktijdverkorting te hebben, omdat de omvang van hun werkzaamheden toch gelijk blijft; waarschijnlijk betreft het hier beampten met een bepaalde afgeronde taak. Blijkbaar zien zij geen compensatie-mogelijkheid door een verhoging van de persoonlijke efficiëntie of door een grotere produktiviteit op welke wijze dan ook.

Ruim 1% van de ondervraagden verklaart zich tegen een vijfdaagse werkweek omdat het vierde gebod naar hun mening een werkweek van zes dagen voorschrijft.

Meerderheid kiest werktijdverkorting

DE meerderheid, namelijk 57% van de leden van het C.N.V., kiest evenwel voor een verkorting van de werktijd. Dat wil zeggen: 12% wenst een kortere arbeidsweek, terwijl 45% zonder meer voor een geheel vrije zaterdag kiest. Onder die 12% zijn er die een geheel vrije zaterdag voor hun bedrijf niet mogelijk achten en daarom kiezen voor een verkorting van de dagelijkse werktijd.

Bijzonder interessant zijn de motieven, waarop de ondervraagden hun keuze laten steunen.

Daar is allereerst de groep, die meer vrije tijd ter beschikking wil hebben; verreweg de meesten van hen willen deze vrije tijd gebruiken voor huishoudelijke karweitjes, liefhebberijen en andere ontspanning.

Van de 319 antwoorden er 32 dat zij meer tijd willen besteden aan hun gezin, terwijl 21 van de 319 ondervraagden meer tijd beschikbaar willen stellen voor kerkelijke- of sociale activiteiten of voor studie.

Andere werknemers blijken de voorkeur aan werktijdverkorting te geven uit negatieve overwegingen; zij zeggen namelijk betrekkelijk weinig waarde aan een loonsverhoging te hechten. Sommigen menen, dat een loonsverhoging toch maar weer prijsverhoging tot gevolg zal hebben. Anderen vrezen, dat met een loonsverhoging de ontevredenheid van de mensen zal toenemen.

Van de 536 ondervraagden, die kiezen voor werktijdverkorting achten 41 (7%) hun werk zeer vermoeiend, terwijl 21% een vijfdaagse werkweek kiest omdat sportwedstrijden e.d. dan naar de zaterdag kunnen worden verplaatst.

Men ziet: de verscheidenheid der motieven is ook hier nogal groot!

Verband met de omstandigheden

HET ligt voor de hand, dat de keuze tussen of loonsverhoging of werktijdverkorting mede wordt bepaald door de omstandigheden waarin de ondervraagde verkeert. Wij zagen reeds, dat zij, die een vrije zaterdag voor hun bedrijf niet mogelijk achten, mede op grond daarvan kiezen voor een kortere werktijd per dag of van een loonsverhoging.

Spelen ook andere omstandigheden bij het bepalen van de keuze een rol? Is er b.v. verband met het beroep dat de ondervraagde uitoefent, met zijn leeftijd en burgerlijke staat? Het sociologisch Instituut van het Convent heeft getracht ons in deze vragen inzicht te verschaffen. Wij hebben echter de indruk dat dit het minst geslaagde deel van het onderzoek is. Dat is geen verwijt aan de onderzoekers. Waar geen duidelijke verbanden zijn, kan de socioloog ze niet blootleggen. Maar ook waar deze verbanden misschien wel aanwezig zijn, is het toch nog bijzonder moeilijk deze in cijfers en statistieken te vangen. Zo is b.v. getracht het verband te onderzoeken tussen het beroep van de ondervraagden en hun keuze tussen werktijdverkorting en loonsverhoging. Het instituut heeft daartoe de ondervraagden in vier beroepsgroepen ingedeeld: ambtenaren/beampten en geschoolde, geëfende en ongeschoolde handarbeiders. Het is zeer de vraag of met deze ruwe indeling wel wat valt te beginnen. Hebben, in het algemeen, overheidsambtenaren (waar-

onder, om maar iets te noemen laag gesalarieerden) en beampten in het bedrijfsleven (waaronder „ploegbazen” die 48 uur per week werken) méér gemeenschappelijks dan geschoolde en ongeschoolde handarbeiders? Wij betwijfelen het. Het rapport concludeert dat de geschoolde handarbeiders het meest voor een vrije zaterdag/werktijdverkorting voelen, de ongeschoolde arbeiders het meest voor loonsverhoging.

Geen duidelijk verband blijkt te bestaan tussen de keuze van de ondervraagden en hun leeftijd. Evenmin blijkt het gehuwd of ongehuwd zijn een factor te zijn die invloed op de keuze heeft uitgeoefend.

Een moeilijke, maar interessante vraag was of de vakbeweging door middel van haar vergaderingen en haar bondsbladen de mening van de leden over de werktijdverkorting heeft beïnvloed. Ook hier stonden de onderzoekers voor moeilijkheden. Wij begrijpen, dat men een enquête niet ongestraft al te ingewikkeld kan maken. Anders had zeker niet slechts het blad van de vakcentrale (het C.N.V.-orgaan „De Gids”) maar hadden ook de bladen van de bij het C.N.V. aangesloten bonden in het onderzoek moeten worden betrokken, aangezien ook deze bladen regelmatig over algemene sociaal-economische onderwerpen schrijven. Of dit het resultaat van het onderzoek zou hebben beïnvloed kan overigens worden betwijfeld, gezien de kwaliteit van de bondsbladen der vakorganisaties. Het rapport constateert namelijk, dat er geen duidelijk verband bestaat tussen de keuze van de ondervraagden en het lezen van „De Gids”. Er blijkt trouwens evenmin een duidelijk verband te bestaan tussen de keuze „werktijdverkorting - loonsverhoging” en het bezoeken van „de” vergaderingen van „de” vakbeweging. Hier zou men toch wel wat meer differentiatie wensen, te meer omdat 15% van alle ondervraagden opgeeft slechts éénmaal en 9% opgeeft tweemaal een vergadering van de vakbeweging te hebben bezocht; het is zeker niet onaannemelijk, dat één dezer vergaderingen uitgerekend een feestelijke jaarvergadering of een filmavond is geweest, terwijl het wel zeer toevallig moet worden geacht dat op een der andere vergaderingen problemen als werktijdverkorting aan de orde zijn geweest. Ruim 56% der leden geeft trouwens op, geen enkele vergadering te hebben bezocht, zodat ongeveer 20% van de leden overblijft die de invloed van vakverenigingsvergaderingen kan hebben ondergaan. Het is dus geen wonder dat van beïnvloeding van de mening der leden door de vakbeweging niets is gebleken. Daar komt nog bij, dat een duidelijk geluid van de chr. vakbeweging over deze zaak heeft ontbroken.

Opvallend, maar niet verbazingwekkend is, dat 56% van de leden van de Chr. Landarbeidersbond vóór een loonsverhoging kiest, terwijl slechts 30% de voorkeur geeft aan een vrije zaterdag. Bij de leden van de Grafische bedrijfsbond en die van de Metaalbedrijfsbond is het juist andersom; deze leden kiezen in meerderheid (59%) voor een vijfdaagse werkweek, 10% is voor een andere wijze van werktijdverkorting, terwijl 31% loonsverhoging preferereert.

Leerzaam rapport

HET nog jonge Sociologisch Instituut van het Convent heeft met dit leerzame en helder geschreven rapport opnieuw zijn nut bewezen. Het is immers van grote betekenis dat besturen van vakorganisaties de opvattingen van hun leden mede kennen uit een wetenschappelijk verantwoord sociologisch onderzoek, dat door prof. Kuiper terecht een nieuw communicatie-middel tussen leiding en leden wordt genoemd.

Vanzelfsprekend is een onderzoek naar wat er onder de leden leeft niet het einde van alle wijsheid; het bestuur draagt ook een eigen verantwoordelijkheid. Maar dat een goed opgezet, uitgevoerd en uitgewerkt onderzoek een gezond beleid ten goede komt, staat vast!

B. BIL

De vrije zaterdag komt langzamerhand binnen de gezichtskring voor verscheidene groepen werknemers. Meer dan tot nu toe zal er dan gelegenheid bestaan er eens op uit te trekken om van de natuur te genieten.

*) De resultaten van dit onderzoek zijn door Drs. J. de Koning samengevat in een 67 pagina's tellend rapport, uitgegeven door Oosterbaan & Le Cointre N.V., Goes. Prijs f 2,25.

POLITIEK:

Geen solospel van professionals

EEN groot aantal kiesverenigingen stelt er een eer in haar leden in het vergaderseizoen een gevarieerd maar deugdelijk menu voor te zetten. Het meest benutte recept is bekend: een spreker van buiten behandelt vóór de pauze een onderwerp en daarna komt de bespreking aan de orde.

Wij wezen in een vorig artikel op een bepaald paardje, dat men tijdens die bespreking allerwege en met grote hardnekkigheid voor laat draven. *Het gemis aan politieke belangstelling en aan bewogen élan.*

Het eerste veroorzaakt door de ingewikkeldheid der politieke vraagstukken. Het tweede te wijten aan de camouflagenet van specialistische details, dat het een eenvoudig christenmens uiterst moeilijk, ja menigmaal welhaast onmogelijk maakt om de slagader van het dieper liggend geestesleven nog te voelen kloppen.

Als treffend voorbeeld hoe doorzichtig, overzichtig en direct uit de centrale levensbeginselen afleidbaar de politieke actualiteiten vroeger waren, wordt dan de schoolstrijd als een opgericht teken midden van de vergaderde broeders en zusters vlak voor de neus van de „tot ons overgekomen” spreker gesteld.

Wat daarvan te zeggen? Dit: dat op deze wijze toen en nu al te zeer geschematiseerd naast elkander geplaatst worden.

Wij bedoelen met deze opmerking niet, dat de klacht geen deugdelijk element van waarheid in zich zou bergen. De verbindingslijn tussen bestuurders en bestuurden gaat in onze tijd van integratie inderdaad erg lang worden.

Vele en belangrijke beslissingen, die ons rechtstreeks raken, zullen in toenemende mate over de landsgrenzen genomen worden. Naast Den Haag kwamen Fontainebleau, Straatsburg, Luxemburg, Parijs, Brussel op. De Europese Jeugdcampagne voelde zich genoopt tot de uitgave van een A.B.C. van Europa: een afkortingswoordenboek van internationale en bovenationale instellingen.

De politieke vraagstukken zijn ongetwijfeld ingewikkeld van aard. Defensie bedrijven we in Nato-verband. Voor de organisatie van ons voortgezet onderwijs verscheen een ontwerp, dat inmiddels de bijnaam van mammoetwet verwierf. Enig inzicht in de organisatorische opbouw van de p.b.o. — vertikaal en horizontaal — benevens een evenwichtig waardeoordeel te dezer zake vereist meer dan bakvisen-lectuur.

Het rijke is te verveelvoudigen. Het valt met de beste wil ter wereld niet te ontkennen: de klacht is niet van gerechtvaardigheid onbloeit. Maar zou men nu werkelijk menen, dat de behandeling van de schoolstrijd in het vlak der staatkunde, zo simpel en zo voor een ieder te doorzien was, als naïeve vragenstellers en opmerkingen-makers op de kiesvereniging ons willen doen geloven?

Men vergisse zich niet! Zeker, de *dragende gedachte* van de schoolstrijd sprak direct aan en raakte het hart. Zal in dit land in de school de gevoelige bloemkelk, die de kinderziel immers is, beschenen worden door koel met allerhande neutraliteitsvoorschriften afgeschermd licht, of laten we die bloemkelk volledig openbloeien onder de koesterende stralen van de Zonne der Gerechtigheid? Dat grijpt een mens in zijn geweten, zeker als het beeld van de bloemkelk van toepassing is op eigen vlees en bloed.

Maar hoe staat het met de politieke vormgeving van deze dragende gedachte in wetsartikelen? Lag dat allemaal maar helder en duidelijk als het ware in één oogopslag te omvaten voor de belangstellende leek gereed? Wie dat meent leze nog eens het proces-verbaal na, dat Dr. P. A. Diepenhorst in 1927 opstelde omtrent de parlementaire behandeling van de schoolkwestie in deel I van zijn werk: „Onze strijd in de Staten-Generaal”. Artikel 206 van de wet van 1806, het verdraaide beroep op de grondwet van 1815, de grondwetten van 1840 en 1887. De arbeid van de Staatscommissies van 1840 en 1848. Autorisatie, gezindheden school, facultatieve splitsing. Begrotingsbehandelingen, adressen van antwoord, minderheidsnota's van Groen van Prinsterer, transitore wetten. Wetsontwerpen o.a. van Heemskerck en Van Kappeyne, amendementen, circulaires, adressen en petitie's, interpellaties, initiatiefvoorstel van Groen in 1854. De gebeurtenissen rondom de kabinetsformatie in 1856, de veldtocht tegen artikel 194 van de Grondwet, de ontwikkelingsstadia in het denken van Groen, allerlei beslissingen van lokale overheden, een ware vloedgolf van brochures en tegenbrochures. Wij deden slechts een greep uit het totaal!

Ook bij de schoolstrijd moet onderscheiden worden tussen de dragende gedachte en de praktische uitwerking in maatregelen van bestuur. Die dragende gedachte had diepe wortels in het geloofsleven van orthodox Nederland en kon het hart ook van de eenvoudigen van geest verwarmen.

Maar die praktische uitwerking vereiste van de belangstellende burger het zich verdiepen, moeizaam en volhardend, in een bij lange na niet eenvoudige materie. Een opdracht, die voor duizenden kleine lieden in die dagen beslist te zwaar geweest zal zijn. Wat de zaak, waarvoor hun voortrekkers in het krijt traden, niet geschaad heeft, omdat ook deze eenvoudige lieden de wacht betrokken hielden bij het stuwende ideaal: in ons dorp, in onze stad voor onze kinderen, een vrije, christelijke school.

Veel van wat hier gesteld werd over de schoolstrijd mag ook gezegd worden van de inderdaad ingewikkelde vraagstukken, waartegen onze generatie op haar politieke pad stuit.

Wij zijn er niet van af met te stellen; het is allemaal zo ingewikkeld, we kunnen het toch niet meer

volgen en overzien, we nemen het dus maar voor kennisgeving aan en gaan over tot de orde van onze kleine-burgermans-dag.

De uiterlijke verschijningsvormen, de organisatorische bewerktuiging, het in het internationale ver-groei zijn, de juridische regeling, het doorspekt-zijn met allerlei vakjargon (als regel van niet-nederlands allooï,) geeft aan vele politieke vraagstukken een verwarrend, een voor eenvoudige staatsburgers niet of nauwelijks of moeilijk toegankelijk beeld.

Maar evenzeer als dat bij de schoolkwestie het geval was zijn dit tenslotte slechts de uiterlijk waarneembare uitwerkingen van dragende gedachten.

Het kan niet ontken worden, dat wij sedert de dagen van de schoolstrijd in betekende mate voortgeschreden zijn op die weg van ingewikkeldheden en vertechniseerde zakelijkheid. Dat proces zet zich zowel in de breedte als in de diepte ook voort. In zoverre is er van verschil met toen sprake.

Maar ook nu mag getuigd worden, dat dit alles teruggaat op een aantal dragende gedachten. Van hen geldt, dat ze verteerbaar zijn voor een belangstellend burger en dat ze in nauwe relatie tot zijn levens- en wereldbeschouwing staan. De af te pellen korst van technische detailkennis is in de loop der jaren steeds dikker geworden, maar het er onder en er achter polsende geestesleven is er ook in onze dagen nog altijd. Het mag er ook niet door verstikt worden! Het is een altijd doorgaande eis en uitdaging aan een partij als de onze om dat aan te tonen en uit te dragen in de brede geleerden van het kerkvolk en ver daarbuiten.

De anti-revolutionaire partij heeft er met alle ernst en energie, die in haar midden leeft op toe te zien, dat ze niet opgaat in en daardoor onherroepelijk verstrikt raakt in geperfectionneerd specialistentdom van allerlei gading. De klachten zijn niet van de lucht, dat zulks in toenemende mate het geval zou zijn.

Dat is een ernstige aanklacht, die diep in het vlees zou kunnen snijden, want zonder een hoogst ongewenste tegenstelling tussen hoofd en hart te willen bepleiten, geldt voor een anti-revolutionair dat hij in laatste instantie door zijn partij niet in zijn hersencellen, maar in zijn hart geraakt wil worden.

De samenkomst van zijn kiesvereniging verlaat hij zo ziels-gaarne met een warm gemoed. Daarvoor kan hij zich ontroerend dankbaar tonen.

Omsingeling door belangstellenden

DE specialist is de man, die van een bepaald onderdeel zeer veel afweet. Naarmate de wetenschap voortschreed, deed zich de noodzaak van specialiteit sterker gelden. Ook het ingewikkelder worden van de samenleving stuwt in die richting.

Men moet al ver in de vorige eeuw teruggaan om de laatste giganten te ontmoeten, die het gehele terrein van de eigentijdse wetenschap overzagen. Wij zijn hollende op weg naar het andere uiterste. Men zegt, dat er in Amerika reeds specialisten voor de tweede voorkies zijn. Dat klopt aardig op de definitie van een specialist: de man, die van steeds minder steeds meer weet.

Gekscherend stelt men dan als het absolute eindpunt: alles weten van niets!

De specialiteit deed ook haar intrede in de politiek. Er verloopt welhaast geen bespreking na het onderwerp op onze kiesverenigingen, of daar wordt over geklaagd.

De klacht is slechts ten dele gerechtvaardigd. Een politieke partij heeft in te gaan op de problemen van de dag. Een partij, die zich van haar verantwoordelijkheid voor de publieke zaak bewust is, dient de zaken die aan de orde zijn niet alleen te doorgronden maar ook te doorvorsen.

Het zich bezig houden met de politiek mag niet vervluchtigen tot het uitspreken van een tijdrede, zoals bij onze staatkundig gereformeerde broeders nog al eens te doen gebruikelijk is.

Zulk een tegenstelling leidt er toe, dat bijvoorbeeld tijdens de behandeling in de Tweede Kamer van de voorstellen tot de instelling van een Europese markt, door de vertegenwoordigers van de s.g.p. geen woord tot de gedachtenwisseling is bijgedragen.

Dat kan zich de antirevolutionaire minister van Economische Zaken niet veroorloven en al evenmin die leden van onze Kamerfractie, die dit soort zaken behandelen.

Onthouding of ondeskundigheid onzerzijds zou een ernstige aanklacht tegen de christelijke politiek rechtvaardigen. Wat gezegd wordt van de economische éénwording geldt al evenzeer voor de landbouwpolitiek, de defensie, het sociale vraagstuk in al zijn facetten, de financiële politiek, het verkeerswezen enz.

Deze voorbeelden zijn ontleend aan de politiek op het nationale vlak. In de gewesten en in onze gemeenten, met name in de grote, speelt dezelfde kwestie. De christen heeft de beste burger te zijn. Dat betekent dan tevens, dat de christelijke politieke partij deskundige bestuurders en vertegenwoordigers dient op te leveren.

Inmiddels is dit slechts één zijde van de medaille. Er is ook nog een andere, die bepaald niet minder belangrijk is.

Politiek heeft van doen met een gevaarlijke schoonheid: onze democratie. Dat ze schoon is, onze westerse democratie, leert een mens het allerbest als zij verbannen is. Dat ze gevaarlijk kan zijn heeft de historie reeds meerdere malen met bewijzen gestaafd. Slechts als zij gedragen en omgeven wordt door de belangstelling, het medeleven en de stuwkracht van velen blijft zij voor ontarding behoed.

Het is met politiek net andersom als met de sport. Het is een bekend feit, dat de kansen op een echte onbedorven sportbeoefening afnemen naarmate de toeschouwersschare toenemen. Sport is — naar de definitie van dr. Gordijn — het doelvrij bezig zijn in het nu.

Politiek daarentegen is zeer doelbewust bezig zijn met de toekomst. Daarom kan de politiek niet op een gezonde wijze voortbestaan als ze niet omringd —

UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...

OOSTZIJDE 164 — TEL. 02980-62945 — ZAANDAM

Firma C. Vermeer en Zoon's

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

TEL. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel

Ronde en ovale tafelranden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels stijlen enz.

ELEKTRISCHE INSTALLATIES

W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau

'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat

OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746

Postbus 30. 's-GRAVENZANDE

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens

N.V. Naarden

MACULOSE Meubelvernis

Een superieure blanke cellulose- vernis voor meubelen, enz.

MACOSTAN

n.v. Lak- en Verffabriek Ede Tel. 8380 (08380)

Tòth woninginrichting

Inrichten van kantoren

en instellingen

Telefoon K 1850, 5252 en 6909 — Dordrecht

Fa. L. Vermeer & Zonen

Aannemersbedrijf — Moordrecht

Telefoon 01827-360

NIEUWBOUW EN VERBOUWINGEN

Tevens te koop in aanbouw zijnde eengezinswoningen in prijzen vanaf f 12,300,—.

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ TOT UITVOERING VAN BOUW- EN

GEWAPEND BETONWERKEN

DANTELAAN 30 - Tel 030-30215 - UTRECHT

J. DE KORT

Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken

BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

misschien moeten we zelfs zeggen: omsingeld — wordt door een brede schare van belangstellenden, van meelevenden, van meedenkenden, van beoordeelaars. Politiek verwordt als ze afzakt tot solospel van een aantal professionals.

Hier staat het dilemma levensgroot voor ons. Wij komen er in de politiek niet zonder de medewerking van specialisten met een grondige en gedetailleerde kennis van het deelsectortje, dat hun ter behartiging is toevertrouwd. Wij komen er in de politiek ook niet zonder de warme belangstelling en het zich mede verantwoordelijk voelen van een brede schare, die de specialistische wet niet kent.

Gaapt hier een diepe kloof?

Ja, zegt menig kiesverenigingsbezoeker!

Is die kloof onoverbrugbaar?

De probleemstelling is interessant genoeg. Voor een christelijke partij — haar leden willen vrouwen en mannen van één Boek zijn — niet alleen interessant, maar een centrale levenskwestie.

Stof te over voor een volgend artikel.

M. W. SCHAKEL

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Amsterdam

Voor **BOEKEN** naar
BOEKHANDEL KIRCHNER

(A. L. J. Roscher)

Leliegracht 18 AMSTERDAM-C Tel. 44449

Robbers' Schilderbedrijf

Gysbr. v. Aemstelstr. 1 - Amsterdam-O.

Telefoon 56595-717160

**PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.**

**Betere verzorging van
begravenissen**

Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de
P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

Wilt u 'n **GASGEISER, GASFORNUIS**
of **GASHAARD** aanschaffen?

Wendt u zich dan tot

FA. C. SCHERJON EN ZOON

Marnixstraat 109 - Telefoon 42879
LOODGIETERS - ELEKTRICIENS
Wij verzorgen de levering en de plaatsing

GEBR. VAN ALTENA

Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
Amsterdam

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - Telefoon 82298

Men spreekt, men zegt:

**„VOOR VERHUIZING
is u bij Van Vliet terecht”**

W. VAN VLIET

Indien Uw oliehaard niet zo comfortabel is, of wanneer U goedkoper en makkelijker wilt stoken, bekijkt dan eens bij **GREENWOLD HORTUS** een kolonconvector!

**Amstel 34 b. d. Munt. Handel in
KOLEN, OLIE, HAARDEN en KACHELS**

De christelijke vakbeweging

streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord

Daarom **ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS**, in welke functie ook, **LID VAN C.N.V.**

Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond Marnixstraat 399 telefoon 32473 Amsterdam-C

Honderden wollen dekens namen reeds een bad in de *badplaats voor uw was*

Waarom uw was niet?

WASSERIJ „DE VECHT”

NEDERHORST DEN BERG - TEL. 02945-281

Fa. S. Dogger Hzn.

SCHINKELKADE 14 - TELEFOON 722516
Alle soorten

Antraciet Industrie IV en V
voor huisbrand.

BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

**Notitie bij de uitslag
van de
Tweede Kamerverkiezing
1959**

HET hier gegeven overzicht biedt een beeld van de ontwikkeling van de protestants-christelijke partijen in Nederland voor wat betreft verkregen stemmen, percentage en zeteltal bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal sinds 1918. Een zelfde overzicht wordt gegeven van de andere partijen sinds 1946.

Van de prot. chr. partijen en van de socialistische en communistische partijen zijn bovendien de totalen gegeven in stemmental, percentage en zeteltal.

Beziet men de uitslag van de op 12 maart 1959 gehouden verkiezingen, dan blijkt dat de socialisten en communisten gezamenlijk ongeveer teruggevallen zijn op het percentage van 1952.

Hoewel het percentage thans nog 0,06% hoger is dan in 1952 zou deze groep thans in een Kamer van 100 zetels slechts 35 zetels gekregen hebben tegen 36 zetels in 1952. Dit moet gezien worden als een gevolg van de wijze van verdeling der restzetels.

Wat betreft de prot. chr. groep kan het volgende worden opgemerkt. Indien men de stembusresultaten van de A.R. en C.H.U. samen zou voegen dan zouden 27 in plaats van 26 zetels veroverd zijn. Deze extra-zetel zou verworven zijn ten koste van de P.v.d.A., welke partij dan met 47 zetels genoeg zou hebben moeten nemen.

Hetzelfde geldt wanneer het stembusresultaat van het G.P.V. bij dat van de A.R. had kunnen worden gevoegd. Indien men bij het gezamenlijk stembusresultaat van A.R. en C.H.U. dat van het G.P.V. zou voegen, zouden 28 zetels verworven zijn. Dit zou dan niet alleen de P.v.d.A., maar ook de V.V.D. een zetel gekost hebben. De V.V.D. zou dan gekomen zijn op 18 zetels.

Indien men bij het gezamenlijke stembusresultaat van A.R., C.H.U. en G.P.V. dat van de S.G.P. zou voegen, zouden 31 (28 + 3 = 31) zetels verworven zijn. Dit zou dus niet nogmaals een extra zetel opleveren.

Wat de K.V.P. betreft, deze partij blijkt een constante factor te zijn in het Nederlandse politieke leven. Overigens is het opvallend, dat de tendens in vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht) zich ook in het totale percentage aftekent, n.l. dat de K.V.P. niet alleen achteruitgegaan is vergeleken bij 1958, maar ook bij 1956. Deze laatste achteruitgang bedraagt landelijk echter slechts 0,1%.

De V.V.D. heeft haar ontplooiing in versterkte mate voortgezet, althans vergeleken bij de Kamerverkiezingen van 1956. Een stemmenwinst van ruim 200.000; het percentage is 3,45 en zeteltal 6. Hoe de situatie echter is vergeleken bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1958 blijkt uit het gegeven overzicht van de drie grote steden Rotterdam, Amsterdam en 's-Gravenhage.

Het staat wel vast, dat velen thans weer hun keuze op de V.V.D. hebben laten vallen op grond van de wens: géén socialisten in het nieuwe Kabinet.

De zetelverdeling rechts-links levert het volgende beeld op:

	Prot. Chr.	K.V.P.	totaal
1946	23	32	55
1948	24	33	57
1952	23	32	55
1956	(20) 31	(33) 49	(53) 80
1959	(19) 29	(33) 49	(52) 78

	P.v.d.A.	P.S.P.	C.P.N.	V.V.D.	totaal
1946	29	-	10	6	45
1948	27	-	8	8	43
1952	30	-	6	9	45
1956 (34)	50	-	(4) 7	(9) 13	(47) 70
1959 (32)	48	(1) 2	(2) 3	(13) 19	(48) 72

De K.V.P., A.R. en C.H.U. bezetten momenteel dus (78-3 S.G.P. zetels) 75 zetels. De linkerkant daarentegen 72.

Met deze kanttekeningen moge thans worden volstaan.

De ontwikkeling

jaar	A.R.P.			C.H.U.	
	stemmen	%	zetels	stemmen	%
1918	180.187	13,42	13	88.039	6,56
1922	402.277	13,73	16	318.669	10,88
1925	377.426	12,23	13	305.587	9,90
1929	391.832	11,59	12	354.548	10,49
1933	499.890	13,43	14	339.808	9,13
1937	665.501	16,40	17	302.829	7,46
1946	614.201	12,90	13	373.217	7,84
1948	651.612	13,21	13	453.226	9,19
1952	603.111	11,31	12	476.097	8,92
1956	567.535	9,91	(10) 15	482.918	8,43
1959	563.091	9,39	(9) 14	486.429	8,10

- GEBRUIKTE AFKORTINGEN**
- A.R.P. = Anti-Revolutionaire Partij.
  - C.H.U. = Christelijk-Historische Unie.
  - S.G.P. = Staatkundig Gereformeerde Partij.
  - H.G.S. = Hervormd Geref. Staatspartij (Ds. Lingbeek).
  - 1) C.N.A. = Christelijk Nationale Actie (Prof. H. Visser)
  - 2) P.U. = Protestantse Unie.
  - G.P.V. = Gereformeerd Politiek Verbond.
  - K.V.P. = Katholieke Volkspartij.
  - V.V.D. = Volkspartij voor Vrijheid en Democratie.
  - P.v.d.A. = Partij van de Arbeid.
  - C.P.N. (De Groot) = Communistische Partij Nederland.
  - Bruggroep (Wagen.) = Rebellerende communisten.
  - P.S.P. = Pacifistisch Socialistische Partij.

De P.C.N.U. is de Positief-Christelijke Nationale Unie, welke bij deze verkiezingen alleen in Amsterdam en Utrecht een lijst heeft ingediend.

jaar	P.v.d.A.			C.P.N. (De Groot)	
	stemmen	%	zetels	stemmen	%
1946	1.347.940	28,31	29	502.963	10,5
1948	1.263.058	25,60	27	382.001	7,7
1952	1.545.867	28,97	30	328.621	6,8
1956	1.872.209	32,69	(34) 50	272.054	4,7
1959	1.821.285	30,37	(32) 48	144.542	2,8

In de grote steden Rotterdam, 's-Gravenhage en de tendens voor, dat alle partijen en vooral de Vaste achteruitgegaan vergeleken bij de gemeenteraadsverkiezingen 1958, behalve de P.v.d.A. en de P.S.P.

Het blijkt dat deze partijen samen het totaal van de partijen opvangen alsmede de natuurlijke stemmen

AMSTERDAM

	Tw. Kamer 1956	%	Pr. Staten 1958	%	Gem.raad 1958	%	Tw. Kamer 1959	%
A.R.	33.384	6,8	32.173	6,4			29.941	5,9
C.H.U.	18.460	3,8	25.950	5,2	48.973	9,8	18.877	3,7
S.G.P.	1.376	0,3	2.951	0,6			1.396	0,3
G.P.V.	1.328	0,3	1.675	0,3	2.536	0,5	1.089	0,2
K.V.P.	83.936	17,0	87.761	17,6	87.622	17,5	85.556	16,8
V.V.D.	56.884	11,5	81.298	16,3	98.750	19,7	87.894	17,2
P.v.d.A.	197.577	40,2	167.445	33,6	152.827	30,5	183.564	36,0
C.P.N.	92.776	18,8	80.261	16,1	67.590	13,5	51.171	10,0
Bruggroep							14.955	2,9
P.S.P.			19.687	3,9	27.638	5,5	28.480	5,6
Overige					14.761	3,0		

Hieruit blijkt:
In 1959 achteruit vergeleken bij gemeenteraadsverk. 1958.

A.R.	1.064
C.H.U.	1.064
S.G.P.	51
G.P.V.	51
K.V.P.	2.066
V.V.D.	10.856
Gez. Comm.	1.464
Overige	14.761
Totaal	30.262

In 1959 vooruit vergeleken bij gemeenteraadsverk. 1958.

P.v.d.A.	30.737
P.S.P.	842
Totaal	31.579

NAAR EEN RECHTSORDE VAN

IN een bespreking van Ruppert's bijdrage in het boekwerk „Bene Meritus”, is reeds min of meer uitvoerig ingegaan op punten die mede de belangrijkste wensen van de huidige sociale strijd bevatten. Daarom kan deze aankondiging van Ruppert's 109 pagina's tellend boek *) met de hierboven genoemde titel kort zijn. Dat wil niet zeggen, dat we het niet zeer dringend ter lezing aanbevelen. De ingewijde krijgt hierdoor evenals de minder deskundige lezer op indringende en toch in zeer eenvoudige bewoordingen onder ogen waar het in de chr. sociale strijd van vandaag om gaat. En ook waarom het daarom gaat.

De beknoptheid van de stof vindt haar oorzaak in het feit, dat van een aantal gehouden radio-gehoorden zet eiste een rijke details en kracht. Deze alleen iemand die moeilijke vraagstukken vorming de beheerst, kan in de hangende problemen is in het laatste het in de christelijke politieke actie

partijen sinds 1918 resp. 1946

S.G.P.			H.G.S.			G.P.V.			Totalen		
stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels
5.108	0,39	0	—	—	—	—	—	—	273.406	20,37	20
26.744	0,81	1	20.431	0,70	0	—	—	—	768.121	26,12	28
62.513	2,03	2	30.258	0,98	1	—	—	—	775.784	25,14	27
76.709	2,27	3	35.931	1,06	1	—	—	—	859.020	25,41	27
93.273	2,51	3	33.988	0,91	1	—	—	—	966.959	25,98	28
78.619	1,94	2	20.486 1)	0,51	—	—	—	—	1.091.978	26,91	27
101.759	2,14	2	24.543	0,60	—	—	—	—	1.121.197	23,55	23
116.937	2,37	2	32.020 2)	0,67	—	—	—	—	1.221.773	24,77	24
129.057	2,42	2	—	—	—	—	—	—	1.243.757	23,31	23
129.517	2,26	(2) 3	—	—	—	37.206	0,65	0	1.217.176	21,25	(20) 31
129.678	2,16	(2) 3	—	—	—	39.972	0,67	0	1.219.170	20,31	(19) 29

jaar	K.V.P.			V.V.D.		
	stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels
1946	1.466.582	30,81	32	305.287	6,41	6
1948	1.593.530	32,30	33	391.925	7,95	8
1952	1.674.028	31,38	32	471.040	8,83	9
1956	1.815.310	31,69	(33) 49	502.530	8,77	(9) 13
1959	1.895.914	31,59	(33) 49	732.658	12,22	(13) 19

totaal aantal stemmen dat deze Unie verloor bedroeg 1340, van er 1127 in Amsterdam werden uitgebracht. Deze stemmen zijn verwaarloosd. De haakjes geplaatste zetelaantallen zijn ter vergelijking op een zeteltal van 100 in de Tweede Kamer.

De	Brug-groep (Wagenaar)			P.S.P.			Totalen		
	stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels	stemmen	%	zetels
10,3	—	—	—	—	—	—	1.850.903	38,88	39
7,7	—	—	—	—	—	—	1.645.059	33,34	35
6,1	—	—	—	—	—	—	1.874.488	35,13	36
4,7	—	—	—	—	—	—	2.144.263	37,44	(38) 57
2,8	34.917	0,58	0	110.499	1,84	(1) 2	2.111.243	35,19	(35) 53

Opmerkelijk is, dat in Rotterdam het G.P.V. een klein aantal stemmen is vooruitgegaan, overigens bij gelijkblijven van het percentage. Het achteruitlopen van de partijen geldt niet alleen het stemmental, maar ook het percentage. Behalve zoals gezegd het G.P.V. in Rotterdam. Het percentage van het G.P.V. in 's-Gravenhage is eveneens gelijk gebleven.

ROTTERDAM						'S-GRAVENHAGE											
Tw. Kamer 1956	%	Pr. Staten 1958	%	Gem.raad 1958	%	Tw. Kamer 1959	%	Tw. Kamer 1956	%	Pr. Staten 1958	%	Gem.raad 1958	%	Tw. Kamer 1959	%		
37.010	9,3	37.806	9,4	36.995	9,2	35.973	8,7	A.R.	36.482	10,8	35.789	10,7	29.723	8,6			
25.435	6,4	28.534	7,1	27.363	6,8	25.210	6,1	C.H.U.	22.482	6,7	25.194	7,5	22.645	6,6			
8.594	2,2	9.283	2,3	8.599	2,2	8.550	2,1	S.G.P.	4.384	1,3	5.313	1,6	4.216	1,2			
1.788	0,4	2.422	0,6	1.888	0,5	1.942	0,5	G.P.V.	857	0,3	1.714	0,5	907	0,3			
57.675	14,4	60.235	15,0	60.598	15,1	57.713	13,9	K.V.P.	66.710	19,7	68.654	20,5	67.712	19,9			
44.450	11,1	56.966	14,2	67.392	16,8	59.320	14,3	V.V.D.	49.774	14,8	69.321	20,6	80.640	23,8			
188.440	47,2	178.988	44,7	172.127	43,0	194.608	46,9	P.v.d.A.	127.943	37,9	114.486	34,1	103.343	30,5			
33.575	8,4	26.663	6,7	23.215	5,8	14.446	3,5	C.P.N.	17.882	5,3	15.244	4,5	11.777	3,5			
—	—	—	—	—	—	3.088	0,7	Brugg.	—	—	—	—	1.917	0,6			
—	—	—	—	2.543	0,6	11.285	2,7	P.S.P.	—	—	—	—	5.798	1,7			
Totaal						Totaal						Totaal					
31.277						14.811						21.342					

blijkt: achteruit vergeleken gemeenteraadsverk. 1958.

Hieruit blijkt: In 1959 achteruit vergeleken bij gemeenteraadsverk. 1958.

In 1959 vooruit vergeleken bij gemeenteraadsverk. 1958.

In 1959 vooruit vergeleken bij gemeenteraadsverk. 1958.

WERKBEID

er een bundeling Ruppert in 1958 betreft. Deze op minder belang- aar zeggings- op geslaagd. Al- die auteur de zo dat van de loon- en dergelijke- in hoofdlijn de es- daarmee samen- ven. Overtuigend de opmerking, dat e en christelijke het materiële ge-

win (al is het stoffelijke ook belangrijk), maar om de dienst van God. Het gevaar dat en de Christelijk sociale en de Christelijke politieke strijd van binnenuit bedreigt, is, dat velen er tijdelijk aan mee doen om er beter van te worden.

„Ik geloof dat dit de ondergang van alle werkelijke sociale en werkelijke staatkundige actie is” aldus besluit terecht de auteur zijn waarschuwing tegen deze belangenmentaliteit. Vanuit dit gezichtspunt de huidige sociale problematiek overziende, zal - dunkt ons - ook menigen in onze kring zijn aanvankelijk ingenomen standpunt aan dit boek willen toetsen.

*) „Naar een rechtsorde van de arbeid” door M. Ruppert. Uitgegeven door J. N. Voorhoeve Den Haag (prijs geb. f 4,90).

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....
Adres: .....
Plaats: .....

Abonnement per jaar f 6,50, per half jaar f 3,25 (Doorhalen wat niet verlangd wordt). Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN „NEDERLANDSE GEDACHTEN”. Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan

BONGERS

Internationaal Verhuisbedrijf

RIJNHAVEN 10 - WAGENINGEN

Opslag van inboedels. Overzee-verpakking.

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

TEL. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126

Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152

AMSTERDAM

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

ACCOUNTANTSKANTOOR

S. M. STOLP

LEIDEN OUDEWATER

Schelpenkade 40 Kapellenstraat 7

Telefoon 01710-26318 Telefoon 03486-486

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

C. LIND & ZON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten

AMSTERDAM-C Keizersgracht 564 UTRECHT Nachtegaalstraat 50

Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057, 18037

Tel. 221448 - conversie-afd.

Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

IN PRIMA BOTER EN KAAS, STEEDS DE BAAS,

ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,

KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN.

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Autodemontagebedrijf J. Knoop NV

ADUARD — 05903—235

Inkoop van aangereden auto's — Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

AL REISPLANNEN?

Taalcursussen - Gidsen - Kaarten

het gehele jaar door in voorraad bij

Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124

Voorburg

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444

RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

BOEKEN en periodieken

„Vijfstromenland”

PROF. dr. P. J. Bouman, de aan de Groningse Universiteit verbonden hoogleraar, is zeer bekend geworden door zijn boek „Revolutie der Eenzamen”. Dat boek bevat als het ware een serie moment-opnamen tussen 1900 en 1950, die met schijnbare willekeurigheid door de auteur genomen werden. Velen zijn daardoor zo geboeid, dat men als het ware reikhalzend uitzag naar het volgende werk van deze socioloog. Dat werk is thans verschenen. *)

De titel duidt aan, dat het in dit geval over de vijf werelddelen gaat. Tevens geeft de titel reeds de suggestie, dat deze gebieden niet los van elkaar staan. Zij hebben, vooral in deze moderne tijd een grote mate van lotsverbondenheid.

Ook thans is de opzet van de inhoud der hoofdstukken enigszins experimenteel. Hoewel meer beschouwend dan in het hierboven genoemde boek, is Vijfstromenland toch geen in hoofdstukken onderverdeeld wetenschappelijk betoog geworden. Die vorm werd bewust vermeden. Hier is een beschrijvingsmethode toegepast die past in het gebied tussen wetenschap en kunst. De auteur spreekt dan ook zelf van „een ietwat stamelende expressie, ver verwijderd van de strakke rechtlijnigheid”. Deze kanttekeningen, bespiegelingen, reisnotities, vragen en opmerkingen willen beschouwd worden als een ketting van ineengehaakte vraagtekens, gespannen over de vijf werelddelen. Ons komt deze schrijfwijze als zeer bekoorlijk voor. Geschiedsvorsing is vaak een voor de leek saai en dorre bezigheid. Geschiedbeschrijvingen zijn in deze vluchtige tijd veelal niet van langdradigheid vrij te pleiten. Hier ontmoet de lezer echter een derde vorm, n.l. de geschieduitbeelding, die ongetwijfeld aanspreekt en vaak meer suggereert (en suggereren wil) dan met even zoveel woorden uitgesproken.

Toch is ook bij dit procédé het leven vaak sterker dan de leer (i.c. de opzet van dit boek). Want, het is duidelijk dat de pacifistische problematiek de schrijver dwingt in een verhandeling zijn mening uiteen te zetten, waarbij een pessimistische ondertoon deze een tragisch accent geeft. Bij de bespreking van prof. Diepenhorst's boek „Christelijke Politiek” hebben we reeds laten weten, dat aan een andere benadering van dit inderdaad vreselijke vraagstuk door ons de voorkeur wordt gegeven. Evenmin kunnen we het waarden, dat op pag. 276 de Suez-kwestie in 1956 in feite aan de Hongaarse tragedie gelijkgesteld wordt. Een iets te vlotte en te vluchtige beoordeling van allerlei feiten en omstandigheden is inderdaad een gevaar, dat deze methode van geschieduitbeelding aankleeft. Het gaat immers echt niet aan, de op het levensbeschouwelijke gebaseerde organisatievormen in ons land op pag. 71 als volgt tegen de meer „commerciële” verbanden uit te spelen:

„Het verbluffende van het hedendaagse Nederland ligt in de manier waarop de bevolking haar gemoedsrust bewaart temidden van een groot aantal contrasten..... (volgen enkele rake voorbeelden)....., een merkwaardige uitbreiding van de invloedssfeer van de grote internationale concerns, van de lucht- en scheepvaart tegenover een politiek en kerkelijk provincialisme, waarin zich de drang naar „verzuijing” uitleeft”.

In dit blad behoeven we niet in den brede uiteen te zetten, welke en hoeveel grieven we tegen een zulk een gelijk-schakelende „uitbeelding” van zo zeer verschillende grootheden hebben.

Daarmee is niet gezegd, dat we geen grote waardering voor dat boek hebben. Prof. Bouman verwierf er zich terecht een onderscheiding mee. Al zal het de 25 drukken van „Revolutie der Eenzamen” wellicht niet evenaren, ongetwijfeld verrijkt ook dit werk veler geest. En het kan de auteur ook als een verdienste worden aangereken dat men (zoo als we aantoonen) het niet lezen moet als een romannetje, doch klaarwakker en met een behoorlijke dosis „eigen mening”.

1) „Vijfstromenland”. Balans der Werelddelen, door Prof. Dr. P. J. Bouman. Uitgegeven door Van Gorcum en Comp. N.V. Assen (391 pagina's).

UIT PERS EN PERIODIEK

Formatie eerst

Tempo

De Nieuwe Rotterdamse Courant schrijft:

„Er wordt dus begonnen met een informateur. De gedachtegang is waarschijnlijk geweest, dat het tijd verspillen zou zijn, eerst een formateur aan te wijzen zonde dat voldoende over zijn kans van slagen bekend was. Als formateur zou in aanmerking hebben kunnen komen de leider van de grootste fractie of eventueel de leider van de fractie die de grootste winst had geboekt. Men heeft er evenwel de voorkeur aan gegeven eerst het terrein grondig te laten verkennen door een informateur, die bovendien al informerende, misschien nog iets positiefs tot stand zou kunnen brengen.

Dat prof. Beel voor dat werk is uitgekozen hoeft niet te verbazen. Immers, hij heeft enigermate buiten de verkiezingsstrijd gestaan; en als lid van de Raad van State — welke werkring hij even had onderbroken om premier in het interimkabinet te zijn — was hij al een heel eind buiten het partijgewoel komen te staan. Uit zijn politieke verleden is voorts op te maken, dat hij niet afkerig is van de combinatie van socialisten en niet-socialisten. Voor hem is het veld van de aanvaardbare mogelijkheden dus zeer breed. Misschien zal het wel zo breed blijken te zijn, dat hij, indien z.i. geen bruikbare combinatie van partijfiguren te verwezenlijken zou zijn, zal gaan onderzoeken of iets buiten partijen of fracties om kan worden bereikt.

Als zijn terrein van onderzoek inderdaad zo breed is, zal zijn informatiewerk bijzonder doeltreffend kunnen zijn”.

Halve werk?

De Volkskrant merkt o.m. op:

„Dr. Beel lijkt ons bij uitstek geschikt om een informatieve opdracht te vervullen, die alle partijen bestrijkt. Dr. Beel is de man, die al meermalen aan vorstin en volk uitnemende diensten bewees. Een gelukkige omstandigheid is ook, dat hij, hoewel bekend als vooruitstrevend katholiek staatsman, toch dit keer buiten de partijstrijd bleef. Dat alles zal het hem gemakkelijker maken om open deuren te vinden en om de mogelijkheden naar alle kanten goed en grondig te peilen. Zolang wij niets weten over de bereidheid en de wensen, die hierbij naar voren zullen komen, heeft het weinig zin al voorkeur te uiten voor bepaalde combinaties. Voorlopig kunnen wij er op vertrouwen, dat een man met een verleden en een reputatie als dr. Beel in elk geval zal zoeken naar een grondslag voor een kabinet, dat een vooruitstrevend beleid kan voeren.”

Hoge eisen

Voordat bekend was, dat minister Beel tot informateur was aangewezen, schreef het Friesch Dagblad o.m.:

„Elke poging, om een kabinet te vormen, dat mede steunt op de V.V.D., of op de P.v.d.A., zal stuiten op de zekerheid, dat elk van deze

partijen hoge eisen zal stellen. De V.V.D. in haar overwinningvreugde en de P.v.d.A. in de verbetering van het besef, dat zij het aanveelbaar herstel te danken heeft aan een radicalisering van haar politiek. Haar propaganda bij de verkiezingen betekent voor haar een bijzondere positie, die het buitengewoon moeilijk maakt om als minderheidsgroep tot een kabinet toe te treden. Uiteraard is H.M. de Koningin vrij in het aanwijzen van een formateur, maar de waarschijnlijkheid is groot, dat Zij in eerste instantie zal denken aan prof. Romme. En die kan, mede gezien zijn persoonlijke kwaliteiten, meer dan één kant uit. Verrassingen zijn hierbij niet uitgesloten. Maar een rooms-rood kabinet, hoewel dat zou steunen op een grote meerderheid in de Kamer, lijkt ons niet terstond waarschijnlijk. Want het is duidelijk dat de K.V.P. stemmen heeft verloren aan de V.V.D. Dat is een aanwijzing, dat de anti-socialistische stemming in de R.K.-kringen is toegenomen.

Benieuwd

Fedde Schurer schrijft in de Friese Koerier o.m.:

„Wij zijn nu al zo vaak gewaarschuwd om bij het spreken over kabinetsformatie niet op de daden van de Kroon vooruit te lopen, dat ons in dit opzicht enige schuchterheid bevangt. Deze schuchterheid kan evenwel niet beletten te concluderen, dat de kapitale overwinning van de V.V.D. voor deze partij bepaalde konsekventies meebrengt. Zal het tot een constructieve poging komen, en dat moet toch wel, dan zullen er veel nieten en noeten uit de verkiezingsdagen moeten worden ingeslikt. De K.V.P. heeft zich, het zij het haar ere gezegd, in dit opzicht op de ruimte gehouden, en van de C.H.U. geldt hetzelfde. Maar de A.R. zal, wil zij haar gezicht niet verliezen, haar kracht in het isolement moeten zoeken. In elk geval mag men redelijkerwijze na deze verkiezingen een eerlijke poging verwachten tot de formatie van een regering zonder socialist. Wij wachten benieuwd af.”

Kiezen

De parlementaire redac-

IN ONS COMMENTAAR

Veel moeilijkheden, weinig mogelijkheden

Deze kabinetsformatie zal uiterst moeilijk zijn. Daarover is ieder het eens. Moeilijk, doordat de V.V.D. zo hoog van de toren geblazen heeft en bij voorbaat samenwerking met de socialisten voor de komende periode heeft afgewezen. Moeilijk, omdat de P.v.d.A. in haar verkiezingsprogramma zulke zwaren eisen heeft gesteld, dat geen enkele partij er aan kan denken, daarop in te gaan. Zelfs socialistische ministers hebben in het verleden die eisen afgewezen. Moeilijk, omdat een christelijk kabinet — ofschoon niet geheel uitgesloten — toch niet in de eerste plaats voor de hand ligt. In deze omstandigheden is het begrijpelijk, dat niet aanstonds een formateur werd aangewezen, doch opnieuw — zoals reeds eerder na de bevrijding — een informateur geroepen werd het terrein te verkennen, om na te gaan, welke mogelijkheden er liggen. Ter besparing van tijd is deze methode wellicht de meest gewenste. Voor de helderheid van de politieke verhoudingen zou een opdracht, of aan prof. mr. P. J. Oud, of aan prof. Romme, naar onze mening evenwel gewenster geweest zijn. Zeker is wel, dat de eerste dagen geen nieuws van het front te verwachten valt.

NA INFORMATIE

teur van Het Vrije Volk schrijft o.m.:

„Hoe men het ook wendt of keert, welke tussentijdse de kabinetsformatie ook nog zal doorlopen, op een gegeven moment zullen de confessionele groepen moeten kiezen tussen socialisten en liberalen.

In december is hun voorkeur uitgegaan naar de liberalen. De kamermeerderheid heeft toen nieuwe verkiezingen uitgelokt, in de hoop op een vernietigende stembusnederlaag van de P.v.d.A. Die hoop is de bodem ingeslagen.

Het geringe verlies der P.v.d.A. brengt geen wezenlijke veranderingen in de parlementaire verhoudingen.

Wil men de P.v.d.A. opnieuw bij de kabinetsformatie betrekken — vooral de linkervleugel der K.V.P. schijnt hiervoor voorkeur te hebben — dan kent men het socialistische standpunt. Er zal een duidelijk omschreven kabinetsprogramma moeten komen, waarin voldoende van de socialistische wensen zal moeten zijn terug te vinden. En alle aan de formatie deelnemende groeperingen zullen zich onduidelijk bereid moeten verklaren zich aan de afspraken te houden.”

Mislukte pogingen

De Rotterdammer constateert o.m.:

„Nu kunnen ook mislukte pogingen hun waarde hebben. Ze kunnen uitsluitend geven omtrent datgene wat niet mogelijk blijkt, zodat men dat dan ook van de lijst der mogelijkheden schrappen kan. Aan de andere kant bergt, zo leert de ervaring, een mislukte poging tot formatie ook het gevaar in zich van een zich vaster bijten in overwegingen van prestige.

Weioverwogen lijkt ons daarom allereerst, dat de Koningin besloten heeft tot de aanwijzing van een informateur. Een informateur heeft ruimer mogelijkheden dan een formateur. Er wordt minder van hem verlangd. Zijn taak draagt een voorbereidend karakter. Hij moet polsen. Hij moet terrein verkennen. Hij moet informaties inwinnen. Natuurlijk moet een formateur dat ook. Maar bij een formateur ligt het — en zeker psychologisch — toch anders. Psychologisch wekt hij de suggestie van minder rechtstreeks op de onherroe-

pelijkheid van een kabinetsformatie aan te sturen.”

Eten van twee walle?

Vrij Nederland merkt op:

„De vorming van een krachtig parlementair kabinet lijkt, op basis van deze uitslag moeilijker dan ooit. Een regering van confessionele partijen en liberalen mag een logische consequentie lijken van de opzet der confessionele partijen, die bang waren voor een kabinet-Romme en vervroegde verkiezingen uitschreven — maar in dit soort consequenties zijn de confessionele partijen niet zo sterk en dan is er ook nog zoets als het slechte geweten, dat in 1959 bijv. K.A.B. heet. Hoe dit zij, hoofdzaak voor de P.v.d.A. is, dat deze uitslag eindelijk de zo zeer gewenste uitkristallisatie van het conservatisme heeft gebracht. De tegenstander is voor een flink deel uit zijn camouflagehuid te voorschijn gekomen. En K.V.P. C.H.U. en A.R.P. zullen definitief moeten kiezen waar zij voor staan: met de P.v.d.A. naar een verdere maatschappijvernieuwing of met de anti-socialisten de maatschappelijke ontwikkeling bevriezen. Het eten van twee walle heeft zichzelf gestraft.”

Politiek vernuft

Elseviers Weekblad schrijft o.m.:

„Zo haar het vormen van een nieuw kabinet wordt toevertrouwd, zal de K.V.P.-leiding wel aan het alleruiterste van haar politiek vernuft behoefte hebben. Het ligt voor de hand, dat dan verkenningen ondernomen worden in de richting van de P.v.d.A. En zo iemand mocht verwachten, dat deze — verkleind en verzwakt in de Kamer teruggekeerd — nu lichter hanteerbaar is geworden, hij zou bedrogen uitkomen. Zo wacht ons een moeizame, lastige en wellicht langdurige formatie. Met enige kans op herstel der regering-twee-partijen, die wij enige jaren kenden. Ook dan een lichtpunt: de oppositie zal scherper, krachtiger en constructiever zijn. Doch ook zij zal weten: zonder een compromis is ons land niet te regeren.

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Telefoon 129

KISTEN- EN KRATTEN-
FABRIEK
KIEMBAKKEN

FIRMA D. A. DE MAN & ZOON
MOERKAPELLE - TEL. 01793-332

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

WOUDA ZADEN
(Kiemkrachtige Zaden)
Vraagt nieuwe prijscourant
921.250 Oraniewoud

BOEKEN en periodieken

Een eerlijk boek

SLECHTS enkele weken voor de val van het laatste kabinet-Drees verschenen de bezettingsmemoires¹⁾ van de voormalige premier. Het spreekt vanzelf dat de hoge positie van de auteur de voor dit werk aan de dag gelegde belangstelling enigszins gestimuleerd heeft.

Doch de lezing ervan thans, nu Dr. Drees reeds weer sedert enige maanden wat meer naar de achtergrond getreden is, geeft de overtuiging dat men hier met een waardevolle bijdrage aan het vastleggen van de historische episode mei 1940-mei 1945 te doen heeft.

Deze waarde wordt niet ontleend aan een briljante schrijfwijze. Integendeel, op vele plaatsen is de opsomming van feiten en omstandigheden zelfs aan de dorre kant. Diep indringend in de problematiek is de behandeling van de toch ongetwijfeld belangwekkende materie evenmin.

Eerder komt men tot de conclusie, dat op vele plaatsen een te globaal beeld geschetst wordt in bewoordingen, die de „officiële persoon”, die voorzichtig zijn termen kiest en wars is van felle emotionele uitlatingen, kenmerkt.

Dus een vervelend boek dat teleurstelt?

Zeer beslist niet! In de eerste plaats zijn er hartverwarmende uitzonderingen op de boven weergegeven algemene regel. Vooral de hoofdstukken over z'n gezin, z'n gevangenschap in het concentratiekamp Buchenwald en de passages waarin Dr. Drees zijn contacten met en zijn waardering voor de illegale werkers beschrijft, zijn tintelender van toon en uitdrukkingsvermogen. Daarbij komen een weldadige bescheidenheid en eerlijkheid op het krediet van de auteur. Nergens hangt de schrijver de held of de centrale figuur uit. Hij schijnt er daarentegen op uit te zijn aan te duiden, dat wat hij deed eigenlijk vanzelfsprekend was.

Dat deze neiging niet voortspuit uit een kleurloze meningloosheid bewijzen wel de vaak droge maar zeer rake terechtwijzingen, die hij hier en daar uitdeelt aan personen, wier houding hem teleurstelde of afkeer inboezemde. Z'n eerlijkheid laat Dr. Drees frank en vrij getuigen van z'n respect voor Dr. Colijn en

Dr. Schouten en de principiële houding van de A.R. partij.

Hij heeft evenmin behoefte om alle socialistische faits en gestes uit die moeilijke dagen op te hemelen of te verdonkeremanen als deze hem niet aanstonden. Openlijk schrijft Dr. Drees in verband met de liquidatie van het N.V.V.: „Schoner en indrukwekkender zou het zijn geweest indien overal het verschijnen van een nationaal socialistisch bewindvoerder dadelijk had geleid tot beëindiging van het werk in de gedachten-gang door de S.D.A.P. gevolgd: Weersta het begin”.

Wie niet in de gelegenheid is de lijvige verslag-literatuur, welke mede als gevolg van de arbeid van de parlementaire enquête-commissie verscheen, rustig te bestuderen, vindt in „Van mei tot mei” bovendien veel interessante historische gegevens.

De gang van zaken met betrekking tot de Nederlandse Unie, de groei en opzet van de illegale organisatie worden evenals andere zaken helder weergegeven. Vooral dit is de organisatie-man Drees zeer wel toevertrouwd.

Het laatste hoofdstuk over de kabinetsformatie in 1945 is uitermate belangwekkend, te meer omdat deze fase het uitgangspunt voor de politieke ontwikkeling in de volgende jaren kan worden genoemd. Ook in deze dagen wordt dit nog eens extra geaccentueerd. Dit stukje parlementaire geschiedenis, door een top-insider beschreven, laat niet na indruk te maken.

Dit is trouwens met het gehele boek het geval. Van daar dat wij het graag bij geïnteresseerde lezers aanbevelen.

¹⁾ „Van Mei tot Mei”, persoonlijke herinneringen aan bezetting en verzet — door Dr. W. Drees, uitgegeven door Van Gorcum en Co. N.V. Assen. Prijs f 9,50 (236 pagina's).

Een eenzaam liberaal

ENZELFDE oranje-kleurige rug als die welke het boek van Dr. Drees kenmerkt, alsmede andere uiterlijke overeenkomsten wijzen er reeds op, dat het boek dat de Rotterdamse hoogleraar Prof. mr. N. E. H. van Esveld over Treub schreef¹⁾, door dezelfde uitgever is verzorgd. Ook door dit boek uit te geven, mede naar aanleiding van de herdenking van de 100ste geboortedag van Prof. M. W. F. Treub hebben schrijver en uitgever het historische- en biografieën-minnend publiek aan zich verplicht.

De ondertitel: „Over de drempel der nieuwe samenleving” zou ook op het boek van Dr. Drees van toepassing geweest kunnen zijn. Overigens welk een verschil tussen beide persoonlijkheden.

Drees, de man van het voorzichtig, gestaag en in samenwerking met anderen arbeiden aan een duidelijk gesteld doel.

Treub, de geniale Einspänner, improviserend en opvallende nieuwe wegen inslaande, vooral tijdens z'n ministerschap gedurende de Eerste Wereldoorlog, toen hij de economische verdediging van ons benarde land op bekwaame wijze leidde.

Maar toch vooral een eenzame, die als hoogleraar geen „school” in het leven riep en als politicus niet alleen geen partijgangers kweekte, doch veeleer steeds in verzet was tegen de politieke verbanden waarin hij thuishoorde doch waarin hij zich niet kon voegen.

De serieuze beschrijvingen van Prof. van Esveld gunnen ons niet alleen een veel meer dan oppervlakkige blik in de economische en fiscale vraagstukken van die tijd, maar ook in het woelige leven en het moeilijke karakter van Treub. Z'n grote verdiensten maar ook zijn tekortkomingen komen in dit werk duidelijk naar voren.

Hoe men deze figuur uiteindelijk ook aan de hand van het een en ander be- of veroordelen — van ons a.r. stond Treub beslist wel een heel eind af — men moet erkennen, dat deze hoogst begaafde persoonlijkheid van de schouder opwaarts en groter dan de meeste van zijn tijdgenoten boven hen uitrees. Daarom alleen al is het van belang van hetgeen nu, 28 jaar na zijn dood, nog over hem gezegd wordt kennis te nemen.

¹⁾ Treub, over de drempel der nieuwe samenleving, door prof. mr. N. E. H. van Esveld. Uitgegeven door Van Gorcum en Co. N.V. te Assen. Prijs f 15,50 (444 pagina's).

Pas verschenen

aanwinsten van de brochurereeks van de A.R. partij. Te bestellen door storting van het verschuldigde bedrag op giro no. 89673, t.n.v. de A. R. partijstichting, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

bestelno.	titel	prijs
120	Rapport van het College van Advies inzake de huisvesting van bejaarden	f 0,40
121	Rapport van het College van Advies inzake humanistische geestelijke verzorging	f 0,70
122	„De anti-revolutionair en het Delta-plan van Zeeland”, (rapport van de sociaal-economische werkgroep van de ARJOS)	f 0,75

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegante, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

UTRECHT

CREDIET- EN EFFECTENBANK N.V.

KROMME NIEUWE GRACHT 6 - UTRECHT
Rentevergoeding op onze bankboekjes
3½ procent tot f 25.000,—

BRANDSTOFFENHANDEL

Fa. H. Olij & Zn.

HET VOOR U VERTROUWDE ADRES
DE ZAAK MET DE BETERE SERVICE
Kantoor: Amsterdamsestraatweg 108 - Telefoon 23233
Filialen: De Lessepsstraat 43 - Telefoon 26828
Vleutenseweg 124 - Telefoon 30125

Boekhandel WERKMAN

Oude Gracht 236 - Utrecht
(bij de Hamburgerstraat - Telefoon 21320)
GOEDE BOEKEN op elk gebied
Speciaal adres in BIJBELS EN KERKBOEKEN

Voor elektrische verwarmings-apparaten

L. STUTVOET

Burg. Reigerstraat 23 - Utrecht - Telefoon 17714

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK

Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken
Bouwbedrijf
TALMALAAN 12 - TELEFOON 2401

EDE

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08380 - 8050

WASSEN - STOMEN

Steeds gaarne tot uw dienst

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

WAGENINGEN

DE SPECIAALZAAK VOOR
MANTELS - REGENMANTELS
JAPONNEN - TRICOTPAKJES
BLOUSES - ROKKEN

Modehuis De Windt

Nudestraat 16 - Telefoon 3102 - Wageningen
Gediplomeerd bontspecialist

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

DORDRECHT

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
DORDRECHT, Tel. 3044

TRANSPORTEN van grote materialen per motordekschuit.

H. LEONARD

Bouwkundige en makelaar

TAXATIES EN BEHEER
ALLE VERZEKERINGEN

PRINSENSTRAAT No. 30 - TELEFOON 01850-3173

„DE RADIO-BEURS”

MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN DORDRECHT

PHILIPS RADIO EN T.V.

VOORSTRAAT 409 TELEFOON 4918
De zaak met de blijvende service

LEIDEN

Kleding naar maat

J. BLOK & ZOON

Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

PRONONCE

Leiden: Oegsteest:
Breestr. 65 Textiel - J. Verduyn Gevers-
Tel. 21800 straat 41
Tel. 23917

C. Th. Breebaart & Zn.

MARE 92 — LEIDEN — TELEFOON 25424
(Gestigd 1886)

Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten

Onder garantie van kwaliteit.
Vraagt U eens vrijblijvend persoonlijk bezoek aan!

BOOMPJES oude jenever

FA. C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

Adverteert regelmatig

Lezers schrijven ons...

• De Heer H. van G. te Bennebroek: De diensttijd kan met enkele maanden worden bekort.

Van een lezer uit Bennebroek, wiens naam en adres aan ons bekend zijn, ontvingen wij over het vraagstuk van de diensttijdverkortening onderstaande brief:

Mijne heren,

Ik schrijf naar aanleiding van uw artikel in „Nederlandse Gedachten” van 14 februari 1959. In dit artikel worden de rapporten van een zekere professor Macmahon, verbonden aan de universiteit van Edinburgh, aangehaald. Met een enigszins triomfantelijke trant wordt er dan geschreven, dat deze professor Macmahon — een burger, geen militair — tot de conclusie komt, dat de diensttijd van achttien maanden zelfs te kort is.

Volgens mij komt iemand er alleen maar toe om zo iets te schrijven, als hij zelf niet in militaire dienst is geweest, of mocht deze geleerde burger wel in dienst zijn geweest, dan heeft hij alleen een militaire vorming gehad, waarna hij met sterren mocht gaan lopen. Mijn mening, omtrent de tijdsduur van de diensttijd, welke ik uit eigen ervaring heb opgebouwd, staat lijnrecht tegenover die van professor Macmahon.

Naar mijn ervaring kan de diensttijd bij de cavalerie met vier maanden verkort worden. Deze vier maanden worden dan van de zes maanden opleiding afgetrokken, zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de parate troepen en ons aandeel tot de „NAVO” niet verminderd. De recrutenopleiding kan teruggebracht worden tot één maand. Tussen haakjes, ik zelf heb maar drie weken een recrutenopleiding gehad. Dit kwam door een infectie aan mijn kapot gelopen voeten. Na tien weken hospitaal ging ik rechtstreeks naar de tweede instructie en ik moet eerlijk bekennen, dat ik van die korte eerste opleiding totaal geen nadeel heb gehad. In de vier maanden van de tweede instructie, werd door ons zo goed als niets geleerd en de grootste helft van die tijd zaten we ons te vervelen. De lessen in theorie werden zo vaak her-

haald, dat je er op het laatst geen interesse meer in had. Mijn conclusie is dan ook, dat één maand voortgezette opleiding meer dan genoeg is.

Er zal uiteraard meer van het kader en vooral van de dienstplichtigen verlangd moeten worden, wat ook makkelijk kan. Laat de jongens net als in de parate troepen eens in de veertien dagen naar huis gaan. Dan blijft er één zaterdagmiddag over voor verplichte studie, welke ook 's avonds kan worden verplicht b.v. bij slechte resultaten. Vertel de jongens het hoe en waarom, zodat ze uit zichzelf willen, want het is hun eigen belang. Probeer geen kadaverdiscipline, want dat lukt toch maar ten dele. Wij zijn Nederlanders en van ouds gewend aan het vrij zijn. Probeer deze eigenschap niet te onderdrukken, maar buit haar uit,

zodat er uit de troep burgers, die voor hun eerste oefening opkomen zelfstandige militairen groeien, welke eerbied hebben voor hun meerderen.

Tot zover is het alleen maar voordeel voor de dienstplichtige. Maar voor het leger zelf zit er ook voordeel in. De vier maanden verkorting behoeven niet in één keer in te gaan. Dit kan namelijk ook geleidelijk gebeuren. De eerste lichten die een verkorte opleiding krijgen laat men b.v. 17 maanden dienen de daaropvolgende 16 enz. Hierdoor wordt bereikt, dat het grote tekort aan dienstplichtigen bij de parate troepen wordt verkleind. Deze lichten zijn resp. 15 en 14 maanden enz. paraat, terwijl tegenwoordig een huzaar maar 12 maanden paraat is. Men zou het b.v. de eerste paar jaar met een verkorting van drie maanden kunnen doen, totdat de lichten opkomen, welke geboren zijn in de jaren met een hoog geboortecijfer.

Ik schrijf u niet, omdat ik anti-militarist ben, of aan de linkse kant sta. Ikzelf ben, evenals mijn ouders een vurig aanhanger van de A.R.P. (helaas heb ik nog geen stemrecht), maar op dit punt denk ik er anders over. Op militair gebied ben ik geen expert, maar toch denk ik, dat er bij de andere onderdelen van het leger eveneens op de opleiding verkort kan worden.

Bennebroek.

H. van G.

...en wij schrijven lezers

• Commentaar van onze militaire medewerker: Het gaat om wat gemiddeld noodzakelijk is. Een algemene drastische verkorting van de diensttijd is niet mogelijk.

IN zijn geringe waardering van prof. Macmahon en het aanhalen van zijn persoonlijke ervaring gaat de schrijver van een verkeerde stelling uit. Persoonlijke ervaring mag men nimmer als voorbeeld voor een algemene gedragslijn stellen, zeker niet het geval van de duur van opleidingen. Uit het gehele schrijven blijkt dat hier aan het woord is iemand met meer dan middelmatige intelligentie en opmerkingsgave. Hij vergeet echter — hetgeen prof. Macmahon als geleerde wel weet — dat 55% van de mensheid geen

hogere intelligentie heeft dan die van een kind van 14 jaar en van de overige 45% de helft een normale intelligentie. Met andere woorden bijna 80% van de mensen en dus van de recruten zijn middelmatig of daar beneden. Op deze algemene wetenschap is de mening van prof. Macmahon gebaseerd en de duur van de opleidingen, niet op de uitzonderingsgevallen waarvan de schrijver het voorbeeld is. De snelheid van opleiding is, zoals op elke school zonder Montessori of Dalton methoden, afhankelijk van de langzaam-

ste leerlingen. Uit dien hoofde alleen al wordt dus de duur van de recrutenopleiding veel langer dan voor het uitzonderingsgeval van de schrijver nodig zou zijn. Hij is dus geen regel docht de langzame massa, hij zelf is de uitzondering waarop geen systeem kan berusten.

Dan is er ook nog een andere kant aan de zaak. De duur van de opleiding wordt niet alleen bepaald door het verkrijgen van een zekere militair-technische kennis doch door de mentale aanpassing aan de status van militair d.w.z. aan de sociale controle die in het leger het fundament is. Men moet zich een zeker disciplinair gedragspatroon eigen maken dat automatisch wordt gevolgd en doorgezet zelfs onder uiterst moeilijke omstandigheden en dat vereist tijd, meer tijd dan het eigen maken van een militair-technische kennis. Ook de duur hiervan hangt van de massa af. De schrijver, van huis uit al bezield van een A.R.-mentaliteit, d.w.z. gewend en bereid tot opofferingen, geloof aan geestelijke en godsdienstige waarden, zal deze mentale vorming ook in kortere tijd hebben opgenomen dan de massa. Doch dit is wederom geen norm docht uitzondering. Al met al vraagt dit dus voor de massa een langere opleiding in de geest zoals prof. Macmahon dit overal en rekenig houdende met de aard en intelligentie van de verschillende volkeren, heeft aangegeven.

De schrijver vergeet verder ook niet dat de militaire autoriteit bij aanvaarding van een kortere rekrutentijd b.v. van slechts 2 maanden, daarmede de verantwoordelijkheid aanvaardt dat de recruit, de dag na overgang naar de parate troepen als vechtsoldaat mede te velde moet gaan en dus mentaal en technisch zijn partij moet kunnen meeblijven. Een soldaat met twee maanden dienst te velde, blootgesteld aan de zwaarste hedendaagse oorlogsbeproevingen, beschietingen met A-wapens inclusief, meent de schrijver dat te mogen propageren? Wij geloven niet dat hij deze consequentie heeft onderkend, doch de psycholoog-socioloog Macmahon wel.

Men zij dus voorzichtig op grond van de eigen ervaring een schijnbaar eenvoudig te realiseren verkorting van de diensttijd te propageren. Niemand liever dan de Chef van de Generale Staf zou die tijd willen bekorten, doch deze zal er de verantwoordelijkheid niet van willen aanvaarden. En terecht! Het bloed van zijn soldaten komt ten slotte op zijn gewetensvolle verantwoordelijkheid neer. Mogelijk kan hier en daar een verkorting van een maand worden verkregen doch dat maakt nog een punt van diepgaande studie uit.

ADRESSEN

voor de toekomst van onze jongelui

JONGEDAMES,

die binnenkort slagen voor diploma Vormingsklas, eindexamen Gymnasium, 5-jarige H.B.S. of M.M.S., kunnen de opleiding volgen voor

LERARES N XIX

(koken en huishoudelijke vakken) aan de
**Christelijke Landbouwhuishoudschool
te Bolsward**

waaraan nog dit jaar een Internaat zal worden verbonden. Aanmelding en/of verzoeken om inlichtingen z.sp.m. bij de directrice, Mej. J. Eerdmans, Snekerstraat 27, Bolsward.

UTRECHT

Christelijke Kweekschool „Rehoboth”

MALIEBAAN 89 - UTRECHT - TELEF. K 30 - 21948

Aanmelding voor de cursus

die met 1 september a.s. begint, zo spoedig mogelijk bij de directeur.

Vereiste voor toelating: Eerste klasse: bezit van een volledig U.L.O. diploma A of B of een bewijs van overgang naar de vierde klasse van een H.B.S. of Gymnasium, of voldoen aan een toelatingsexamen Derde klasse bezit van een eindexamen Gymnasium. H.B.S. A of B. of M.M.S.

Spreekuur van de directeur als regel dinsdag van twee tot drie uur in het schoolgebouw.

CHR. SANATORIUM

voor Neurosen en Psychosen - ZEIST

Gelegen in mooie omgeving met directe korte busverbindingen op omliggende steden (Utrecht-Amersfoort)

Voor de nieuwe cursus kunnen nog enkele

MEISJES

van 18 jaar en ouder geplaatst worden als

LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werkring, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster.

- ★ Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar.
- ★ Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar f 105,14; 2e jaar f 120,81; 3e jaar f 140,96 per maand Werkweek 48 u.
- ★ Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag).
- ★ Reiskosten-vergoeding naar huis 2 x per maand (boven f 2,50).
- ★ Verstrekking eerste dienstkleding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

Opleiding

Diploma

Ziekenverpleging B

JONGELUI die verpleegster of verpleger willen worden, kunnen daarvoor een volledige opleiding ontvangen in de

Psychiatrische Inrichting

„WOLFHEZE” te Wolfheze

Tijdens de opleiding ontvangt men behalve kost en inwoning, bewassing, geneeskundige behandeling enz. een salaris volgens de van overheidswege vastgestelde regeling, waaronder tweemaal per maand een vergoeding van reiskosten naar huis, boven f 2,50 Aanvangssalaris f 105,14 per maand.

Bovendien ontvangt men de benodigde dienstkleding bij de indiensttreding.

Vraagt u eens nadere inlichtingen aan de geneesheer-directeur.

De Christelijke Middelbare Handelsschool

met 4 jarige cursus

Nic. Maesstraat 134 — Amsterdam-Zuid
Voorzitter: Prof. Dr. W. J. WIERINGA

Toelating vanaf de 6e klasse der lagere school op grond van laatste rapportcijfers.

Dir. A. J. DE BRUIN
Spreekuur: woensdag 14.30—15.30
Telefoon 723222 - Privé 52857.

De Psychiatrische Inrichting

Dennenoord - Zuidlaren

vraagt, ter opleiding voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B

leerling- verpleegsters

Salaris en sociale voorzieningen overeenkomstig Rijksregeling.

Minimum leeftijd 17 jaar.

Bij indiensttreding zal een vooropleidingscursus worden gegeven om kennis te nemen van het werk in onze inrichting.

Degenen van positief christelijke levensopvatting, die hiervoor interesse hebben, kunnen zich voor inlichtingen en sollicitatie wenden tot de Geneesheer-Directeur.

Nyassaland's

HASTINGS BANDA

wil het onderste uit de kan

KWACA, Kwaca, Kwaca, riepen duizenden inheemsen van Nyassaland, toen dr. Hastings Kamazu Banda, leider van het Afrikaanse Nationale congres, een half jaar geleden uit ballingschap in zijn geboorteland terugkeerde. Het woord betekent dageraad, of als men het in overdrachtelijke zin wil uitleggen: begin van de vrijheid. Sindsdien heeft zich in dat deel van Afrika een situatie ontwikkeld, die enkele weken geleden tot bloedige onlusten leidde. Banda werd opnieuw gedeporteerd, maar het kwaad was toen reeds geschied. Tot beter begrip van de gebeurtenissen van de laatste tijd dient te worden vermeld, dat het Afrikaanse Nationale congres, dat beweert de inheemsen te vertegenwoordigen, maar in feite slechts de steun geniet van kleine militante groeperingen, zich tot elke prijs verzet tegen de totstandkoming van de zgn. Centraal-Afrikaanse federatie als onafhankelijk lid van het (Britse) Gemenebest.

Deze federatie zou moeten bestaan uit Zuid-Rhodesia (thans nog een zelfbesturende kolonie) en Noord-Rhodesia en Nyassaland, die beiden nog Britse protectoraten zijn. Het ligt in de bedoeling van Engeland, de fede-

ratie in de tweede helft van 1961 de domonionstatus te geven. Banda voelt echter niets voor het opgaan van Nyassaland in een dergelijke federatie, omdat dit armelijke gebied dan overheerst dreigt te worden door het welvarende Zuid-Rhodesia. En daar ligt de voornaamste bron van alle moeilijkheden.

DOKTER Banda was al een legende in Nyassaland, voordat hij er na een afwezigheid van 41 jaar op 53-jarige leeftijd terugkeerde. Door zijn nieuwe verbanning dreigt hij het vrijheidssymbool te worden van de twee en een half miljoen inheemsen, die dat gebied bevolken. Sinds 1951 staat hij, ofschoon hij in Londen als arts werkzaam was, aan het hoofd van de onafhankelijkheidsbeweging, die een felle strijd voerde tegen het Britse bewind.

Banda is een hartstochtelijk volkstrijbuis en bezigt als redenaar zeer krachtige taal, terwijl hij wilde gebaren maakt. Het feit, dat hij alleen Engels spreekt en de taal van het land nauwelijks kent, blijkt geen beletsel te zijn.

HASTINGS Kamazu Banda werd in een dorpje in Nyassaland uit arme ongeletterde ouders geboren. Toen hij dertien jaar was geworden, liep hij weg van huis. Hij dook weer op in Johannesburg, waar hij werk vond in een goudmijn. Na voldoende gespaard te hebben, vertrok hij naar de Verenigde Staten, waar hij niet minder dan twaalf jaar verbleef. De jongeman studeerde aan de universiteiten van Chicago en Edinburg in medicijnen en vestigde zich als arts te Londen. In een der buitenwijken had hij een uitstekende praktijk. Merkwaardig genoeg telde hij zijn cliënten voornamelijk onder de blanken en niet onder de vele niet-blanken, die zich in de Britse hoofdstad bevinden.

Spoedig werd hij in Londen de spreekbuis van het Afrikaanse Nationale Congres van Nyassaland, een extremistische organisatie, welke zich tegen een federatie met de beide Rhodesia's verzette. Toen deze federatie in beginsel toch tot stand werd gebracht, vertrok Banda naar Ghana, waar hij bevriend raakte met dr. Nkrumah, die thans premier van deze jonge staat is.

door Foka van Loon

Akkie wijst in oprecht gemeente bescheidenheid alle hulde af. O, maar dat is toch dood normaal. 't Is toch al het minste, wat ik in ons geval doen kan!"

En dan ineens, als een ongewenste beklemtoning van wat zij betoogde, volgt een hevige knal. Haar achterband, die nogal hard opgepompt werd door Jerke, kon, met zijn talrijke zwakke plekken, zo veel spanning niet verdragen en is gesprongen. Akkie's eerste woorden zijn: „'k Hoop niet, dat dit het begin van de ellende is en dat jij straks met mij opgescheept zit en die schuit mist."

Terwijl Jerke afstapt, zegt hij op strakke, meesterachtige toon! „Onthou nu voor eens en altijd, dat jij mij nooit tot last kunt zijn, ook in de beroerste omstandigheden niet."

„Ja, pa!" Akkie deemoedig en dan jolig ondeugend er achteraan: Of had 't nee pa moeten zijn?" „Dat knobbel je zelf maar uit!" grinnikt Jerke en tilt het als kabouter vermomde Paultje van zijn zijte.

Het kereltje begroet dit gedwongen oponthoud met blijdschap. Hij spreekt eerst enige treffende woorden, om zijn deelneming te betuigen inzake de ramp met de band: „Pech he, mamma?" en dwarrelt dan dol van vreugde als een kalfje in de lente, dwars over de weg, de handjes in de lucht. Jerke keert Akkie's rijwiel onderste boven en tovert daarop uit een van zijn fietstassen een spiksplinternieuwe binnenband te voorschijn plus een gebruikte, maar nog zeer wel bruikbare buitenband. „Wat zou je er van zeggen, als we die es om jouw karretje legden? Dan waren we van alle narigheid af."

Akkie vermoet haar weldoener en zich zelf niet onnodig met uitroepen als: „O, maar kun je die wel missen?" of „Mag ik die nu zomaar aannemen? Ze accepteert zoals men dat in Friesland met een aangeboden kopje koffie doet: „Als ik je niet ontrief!" Ze heeft er geen notie van welke fabelachtige prijzen men in ons goede vaderland op 't ogenblik in de zwarte handel voor dit haar terloops vereerd geschenk, betaalt.

„Had Heerco niet wat van dit spul ingeslagen?" informeert Jerke, terwijl hij met vakkundige bekwaamheid de handgrepen behorend bij dit karretje, verricht.

„Nee!" schudt Akkie. „Hij was de laatste tijd zo vervuld van zijn plicht, de dienst en alles wat daarmee samenhangt, was alleen maar belangrijk meer, aan het andere, het materiële dacht hij eenvoudig niet. Natuurlijk had ik er voor kunnen zorgen, maar ja, je kent mij nu zo langzamerhand een beetje, een erg praktische aard heb ik niet en daarbij, ik had aan Oma, Oom Diederick, Everhardje en Paultje in 't vooruitzicht, meer dan m'n competentie!" „Oma? Ik dacht, dat zij mans genoeg was, om op zich zelf te passen!" Jerke blikt met een paar grote ogen opwaarts.

Om Akkie's mond zweeft een even raadselachtig als treurig lachje: „Dat is ze ook, maar niet altijd, jammer genoeg! Het is nog meer met het oog op haar dan om mij zelf, dat ik Paultje met een bezwaard hart op Buma State ga afleveren. En als ik niet overtuigd was, dat 't om zijn behoud gaat, deed ik 't ook vast niet."

„Een jurist wordt over 't algemeen geacht vlug van begrip te zijn, maar ik kan je toch niet goed volgen." bekent Jerke! „Maar daar praten we later nog es over misschien, ik zou nu eerst Paultje maar achternagaan, als ik jou was, want die is al aardig weer op weg terug naar Purmerend en dat is toch de bedoeling niet!"

„Nee en daar komt een auto aan ook! Paultje!! Haar stem snerpt hoog en schrill langs de verlaten weg. Angst en moederliefde geven Akkie gevederde voeten.

Paultje, anders geen voorbeeld van gehoorzaamheid, blijft zowaar staan. Hij doet echter ook geen stap in de richting van zijn moeder. Wel treedt hij waardig ter zijde, handjes onder zijn cape langs, op de rug, om een auto, volgepropt met Feldwebels en een open vrachtwagen, overladen met militairen, vrije doorgang te verlenen. Hij is, klein figuurtje in deze wijde, vrije natuur, zo'n volmaakt beeld van Victor Marlots „Alleen op de wereld", dat één van de voorbijrijdende soldaten er z'n strijdmakkers op attendeert. Een algemene vertederende waait over de in de „krieg" verruwde gezichten. „Ach, was ein feines Bübchen!"

De chauffeur mindert op aandrang van zijn vracht even vaart. Ieder tast in zijn zak of zoekt in zijn rugtas. Na een paar seconden staat Paultje in een ring van hem toegeworpen gaven: repen chocola, appels, pepermunt. Hij weet niet, wat hij 't eerst of 't laatst oppakken zal. „Mammie, kijk toch es! Allemaal voor Paul", roept hij verrukt naar zijn aandravende moeder. Akkie wil eerst vijandig gebaren: „Laat liggen!", maar dan kijkt ze even omhoog naar die zichtbaar ontroerde mannengezichten, die stuk voor stuk vaders van kinderen kunnen zijn en 't gaat door haar heen: „Och, jullie zijn eigenlijk ook maar een stelletje van huis en haard weggedwongen mensen, de meesten van jullie zijn evenzeer als wij, tegen hun wil in deze oorlog gesmeten. De beulen en bandieten zitten aan 't roer De S.S. en de Gestapo dat zijn de Schweinhunden, jullie niet."

En even komt er een klein beleefd lachje op haar gezicht, bij wijze van dank.

„Aha, das ist die Mutter!" vangt ze op uit vele monden, terwijl de wagen in versneld tempo weer verder suist.

Zij helpt Paultje al zijn giften en gaven in een slijp van zijn cape te bergen en dan gaan ze op een holletje, hand aan hand, naar Oom Jerke.

Moeder en zoon hebben een kleur van 't harde lopen gekregen, die hun beiden flatteert. Maar toch vormt er zich in plaats van een bewonderende, een enigszins smalende lach om Jerke's mond. „Zo! Jij had dus, wat ze in achterbuurt-jargon noemen, chance?"

„Ik zou in dit geval, liever zeggen: „Een vleugje contact!" is Akkie's wederwoord. „Als één van ons chance en veine had, dan was het Paul. Hij veroverde in een flits minstens veertig vaderharten, want dat waren 't Jerke, of je nu verachtelijk kijkt of niet, allemaal getrouwde mannen met heimwee in hun ogen naar hun eigen Bübchen en Mutter. Toen ik dat zag, kon ik ze ineens niet meer haten, echt niet, Jerke!" Ze kijkt de man voor haar zo nederig om vergeving vragend

aan, of ze een laakbare mentaliteit bij zichzelf had geconstateerd.

Jerke moet zich met geweld bedwingen, om haar niet tegen zijn bonkend hart te pressen. Uiterlijk valt van deze emotionele gevoelens niets te ontdekken. Hij schudt vaderlijk het hoofd: „Inconsequentie, uw naam is vrouw!"

De band is gerepareerd, ze kunnen dus weer opstappen. Maar eerst moet Paultje nog een kleine aderlating ondergaan. Akkie tracht met een zacht liltje, hem te bewegen, de schat in zijn cape vrijwillig aan haar in bewaring te geven.

„Kijk, dan mag jij deze reuzen reep helemaal alleen opeten en dan doen we de rest in Mammie's grote tas. Dat mag je later opeten. Want anders zou je 't verliezen, hè vent?" Met een beslistheid, waar zijn moeder een puntje aan kon zuigen, knalt een koppig „nee" uit het mondje van de vent, dan sluiten zijn lippen zich hermetisch op één. Zijn oogjes hebben zich verdonkerd, in boze onwil, terwijl hij zijn naarstig bijeengegreaide buit, even krampachtig als onhandig tegen zich aan houdt geklemd.

„Toe nou!" soebat Akkie „Wees nou lief en geef 't zolang aan mamma, mamma kan er beter op passen, heus!" Ondertussen zint ze in de geest al op een middel, dat ze hem toch zelf het beheer kan laten.

't Is, of de kleine schavuit het ruikt, dat hij door zijn gedeceerd optreden zijn moeders wil aan 't wankelen heeft gebracht. Hij stelt haar dus onmiddellijk zijn voorwaarden: „Dan moet ik jouw tas mogen dragen!"

Maar zover durft Akkie in haar toegevendheid toch niet te gaan. „'s valies is veel te zwaar voor zijn kleine handjes. „Nee, dat is niet!" zegt ze. Paultje, door ervaring geleerd, weet, dat de aanhouder wint. „Kan wel!" schreeuwt hij: „Geef!" En dan ineens schiet hem zijn aloud beproefde methode te binnen. Met een stem, die bij voorbaat al een oktaaf hoger is ingezet, dreigt hij: „Gille?"

„Och nee, lieverd, toe nou!" smeekt Akkie radeloos. Jerke verliest zijn zwaar op de proef gesteld geduld. Hij plaatst zich in zijn volle indrukwekkende lengte en breedte voor de miniatuur amokmaker en tilt met één vinger zijn kinnetje omhoog: „Kijk oom Jerke eens aan?" gebiedt hij met gezag. Paultje gehoorzaamt, maar slaat onmiddellijk zijn ogen weer neer is alleen maar meer, wat hij is: een deemoedige kleine zondaar.

Hij heeft zijn postuur gevonden. „Gauw die hele mik-mak in mamma's tas!"

Op het horen van dit buitennissig woord, grijnslacht de kleine raker waarderend: „Mik, mak!"

Hij pleegt zijn aan gekuiste taal gewende oortjes altijd te spitsen, als hij iets gepeperds opvangt. Zijn stemming is er nu ook weer door op peil gebracht. Gedwee als een lam deponeert hij het overtollige lekkers in Akkie's tas en daarmee is dit incident gesloten.

Jerke zet hem met een overdreven hoge zwaai, voor bij zich op de fiets. Geen twintig meter verder is de chocola al in zijn maag verdwenen en zingt hij weer het hoogste lied „De kriebelkousen" doen 't weer goed.

Laat in de middag bereiken ze de haven van Medemblik. Jerke speurt even rond en stapt dan linea recta op een klein aardappelscheepje af. De schipper, in bruine trui, pilowbroek, blauwe pet met gladde klep, pijp in de mond, is 't dek aan 't zwabberen, Akkie krijgt sterk de indruk, dat dit meer is, om zich een houding te geven dan uit zindelijkheidsverwagingen.

Tot haar grenzeloze verbazing begroet Jerke de man met: „'n Mooie dag weer vandaag hè?" wat helemaal niet met de werkelijkheid klopt, want als 't niet spoelde van 't hemelwater, dan sputterde het, maar goed droog is 't niet geweest en de zon hebben ze niet gezien.

De schipper blijkt 't echter helemaal met Jerke's singuliere uitspraak eens te zijn: „Net zoals mijnheer zegt: „Een mooie dag weer vandaag!" beaamt hij, zonder één spier te vertrekken.

Hij legt een plank uit! „Durft mevrouw er zo over?" „Ik wel! Vaak genoeg gedaan vroeger!" lacht Akkie met schitterogen.

„Ja, hou je nu maar niet groot en geef me nu maar een hand!" wil Jerke eventuele overmoed de kop indrukken.

Maar Akkie wijst hem vrolijk af „Nee, neem jij Paultje maar, ik red me zelf wel!" Met vlugge pas en zonder zich met de handen in evenwicht te houden neemt ze het wankel smalle bruggetje.

(Wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

**AANNEMERSBEDRIJF
GEBR. HAKKERS**

★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

**Fa. GEBR. SCHRAA
Aannemersbedrijf**

SPECIAAL KERKEN- EN SCHOLENBOUW
SLUISSTRAAT 98 - ZWARTSLUIS - TEL. 223 en 301

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

GODS LIEFDE EN 'S MENSEN ANGST

WAT is er gebeurd in die stille hof van Jozef van Arimathea, toen de nacht lag te wachten op het kriecken van de morgen? Waarom toch is die eerste dag der week, die nieuwe dag, zo'n grote dag geworden in de geschiedenis van hemel en van aarde?

Ge kent de feiten want ze staan in uw Bijbel: een engel is neergeflitst van uit de hemel. Een engel met het uiterlijk van een bliksem en met kleding wit als sneeuw. De wachters bij het graf zijn op de vlucht geslagen, dodelijk verschrikt. Zij hebben niet meer gezien hoe die engel hun menselijk zegel heeft verbroken en de steen heeft afgewenteld van de grafspelonk. Alleen die engel is getuige geweest van de verrijzenis van de Zoon van God. En toen is het licht geworden in de hof. Het licht van de nieuwe dag heeft de duisternis verjaagd. En rustig terneerzittend in dat prille zonnelicht heeft de engel de mededeling van Gods overwinning gedaan aan vrouwen, aan discipelen, aan ieder die het horen wil, heel de mensheid.

Heel de mensheid kan weten wat er gebeurd is: Gods Zoon heeft de dood overwonnen. En omdat de dood de goddelijke straf was op 's mensen afval, betekent deze overwinning dat de straf eens en voor goed gedragen is. Dat niet de dood het einde is van het leven, maar dat de deur naar de hemel, naar het eeuwig zalig leven, nu wijd openstaat!

Dit is gebeurd in die stille hof van Jozef van Arimathea: daar heeft Gods liefde gezegevierd over 's mensen angst. En daarom is het feest, Paasfeest. Daarom luiden klokken op deze eerste dag der week, op elke eerste dag van iedere nieuwe week. Kerkklokken die oproepen tot dank aan God. Kerkklokken die noden om te komen — niet met een hart vol angst maar met een hart vol geloofs zekerheid.

Nu weet ge ook waarom de wereld dit feest niet meeviert. Niet mee wil vieren en niet mee kan vieren. Want weet ge: dat Paasfeest is zo geheel anders dan het Kerstfeest. Dat Kerstfeest is menselijk-pakkend, want het lijkt voor ieder een brok puur-menselijke romantiek. Jozef en Maria, die stal, die arme herders en die zingende engelen, die boze koning en die oosterse wijzen — dat grijpt je aan.

Daar richt de wereld graag haar kerstbomen voor op op straten en pleinen. Daar geven kranten graag hun mooiste kerstnummers voor uit, vol van verhalen waarin kaarslicht, kerstklokken en sneeuw hun rol spelen. En staatslieden grijpen die gelegenheid graag aan om te spreken over vrede op aarde. Maar het Paasfeest — neen! Dan brengt men het niet verder dan de Paashaas en de kranten staan vol met advertenties van kledingmagazijnen.....

Waarom? Enkel en alleen hierom: dat het zo moeilijk is te geloven dat de angst is overwonnen. Angst is immers de giftige engel in ieder menselijk bestaan. Want ge hebt de feiten gezien van het Paasevangelie — bezie ze nu ook van het leven van vandaag. Die engel flitste uit de hemel en een nieuwe dag brak aan — is het

vandaag niet veel waarschijnlijker dat een raket met atoombom uit de hemel neer zal flitsen en de wereld in de duisternis van een nieuwe oorlog ten onder zal gaan? Een nieuwe oorlog, werkloosheid als gevolg van een economische crisis, de wandaden bij een Russische overheersing — angst! In het politieke leven: de afbrokkeling der christelijke partijen naar zetelaantal en naar invloed, de vlucht uit de verantwoordelijkheid van de staatsburger, de toenemende onvrijheid om zich als mens, beelddrager Gods te kunnen ontplooiën — zorgen, angst! In het eigen huiselijk leven: wat zal er terecht komen van de kinderen, in geestelijk opzicht, in materieel opzicht — zorgen, angst! Begrijpt ge nu waarom de wereld het Paasfeest

niet met u wil en niet met u kan meevieren? Kunnen we het zelf...? Tel eens hoeveel malen ge in het Paasverhaal dat zinnetje: „Vreest niet...“ terugvindt!

Dit is Paasfeest: „...Ik geloof in Jezus Christus, Gods eniggeboren Zoon, onzen Here... ten derde dage wederom opgestaan van de doden...“. Of wilt ge het anders: „Ik geloof in de overwinning van Gods liefde op des mensen angst!“ Die uit de hemel neerflitsende engel verjaagt voor mij de flarden duistere onzekerheid die telkens weer mijn ziel bedreigen. Ik wil niet weglopen als die wachters: omdat ik geloof blijf ik staan bij deze glorieuze uiting van Gods majesteit. Omdat ik Zijn kind ben heb ik deel aan de overwinning. Door die geopende deur zie ik de hemel, zie ik dwars door die flarden van duisternis heen het licht van Gods nieuwe schepping: de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarvan ik een burger zal zijn. Er is perspectief omdat ik geloof...

En is nu dan ineens alles anders? Zie ik nu plotseling al dat angstig-benauwende van deze wereld anders? Zo kan het zijn — ook al is het niet altijd zo. Maar dit blijf ik toch heel zeker weten: Christus is opgestaan en Hij is mij voorgedaan naar een wereld waar geen angst meer zal zijn en geen verdriet, geen zorgen meer en geen ziekte en geen pijn!

Welk een perspectief opent het Paasfeest. Hoeveel bezielende moed, hoeveel kracht om door te gaan op de uitgestippelde weg. Met hoe-

veel te meer klem durven wij ons gebed naar de hemel te doen opstijgen als wij de Bijbel ter hand nemen en om wijsheid vragen bij het zoeken naar Gods wil. Gods wil ook in ons leven als land en volk. Welk een stimulans ligt er ook voor een politieke partij in het Paasfeest. Hoeveel bezieling ook om tegenslagen te overwinnen. Anderen mogen hun gedachten hebben over de weg dezer wereld, mogen perspectief zien in welk maatschappelijk stelsel ook — wij hebben de wetenschap dat straks alles anders zal zijn. Dat niet de atoombom, niet de economische crisis het einde zal zijn maar de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waarin God zal zijn alles in allen.

Het is Paasfeest, feest van de overwinning van Gods liefde op des mensen angst — gelooft ge dat?

Het Centraal Comité overzag

DE SITUATIE

ZOALS we reeds in het vorige nummer meldde, heeft het Centraal Comité zich op 21 maart te Utrecht over de stembus-uitslag beraden. Het werd een lange en ernstige bespreking, waarin allerlei omstandigheden en aspecten aan de orde werden gesteld.

De samenwerking tussen de partijen, met name tussen de protestants christelijke zusterpartijen, de duidelijkheid van het woord dat wij als partij tijdens de verkiezingscampagne aan ons volk brachten, de sfeer in onze gelederen, de allerwege tot uitdrukking gekomen wil om moedig verder te gaan, de samenwerking met pers en radio..... enz. enz. Allemaal onderwerpen waarover wel het één en het ander te zeggen viel. Vanzelfsprekend kunnen op deze plaats geen notulen van die vergadering worden weergegeven. Ook werden deze beschouwingen niet gehouden om diezelfde dag tot grondslag van klinkende besluiten te dienen. Wel zullen zij het komende werk en de daarbij te nemen beslissingen van ons partijbestuur sterk beïnvloeden.

Zo viel thans reeds het besluit nader contact op te nemen onder meer met de Ned. Hervormde predikanten, die tijdens de campagne door de Hervormde A.R. Kamerkandidaten benaderd werden ter aanbeveling van de circulaire waarin deze kandidaten het vertrouwen der kiezers voor lijst 3 vroegen.

Allerwege bleek grote waardering te bestaan voor het werk dat tijdens de verkiezingscampagne op het bureau en in het gehele land werd verzet.

Men begrijpt dat we met de vele opmerkingen van deze strekking jankbaar waren. Ons doel: de partij in actie, is tijdens de campagne in verblijvende en moedige mate verwerklijkt. Dat dit indruk door de leden van het Centraal Comité, blijken hun uitlatingen, gedeeld werd, accentueert de juistheid er van. Had deze bespreking dus een ernstig karakter (de uitslag op 12 maart gaf daartoe alle aanleiding), een neerslachtige stemming werd daardoor toch niet veroorzaakt. Scherp lertend op nieuwe mogelijkheden die uit de nieuwe situatie kunnen voortvloeien, hoopt onze partijleiding haar werk voort te zetten.

Zij weet daarbij dat zegen niet hetzelfde is als succes. De opdracht en de taak van de A.R.P. blijven dezelfde. De werkzaamheden ter uitvoering daarvan zullen met behoud van het goede aan de telkens wisselende eisen des tijds en de geboden mogelijkheden moeten worden aangepast.

DE FINANCIËN

WIJ zijn gewend van tijd tot tijd in deze rubriek ook iets van de financiën te zeggen. Natuurlijk kun-

nen we dit onderwerp ook uitsluitend in circulaire aan de penningmeesters der kiesverenigingen aan de orde stellen. Het is echter van veel betekenis dat alle meelevende leden en ook de andere bestuursleden van de k.v.'s weten, wat er op dat terrein zo al omgaat. Daarom beginnen we met mee te delen dat alle penningmeesters van de Kamercentrales dezer dagen een schrijven hebben ontvangen waarin hun aandeel in de verkiezingskosten wordt genoemd. Het Centraal Comité dat op korte termijn heel wat nota's inzake verkiezingsverrichtingen heeft te voldoen, hoopt op een vlotte betaling van de bedragen waarvoor de Kamercentrales ingevolge het unanimiteitsbesluit van het Centraal Comité op 3 januari 1959, zijn „aangeslagen“.

Dit betekent dat de penningmeesters der kiesverenigingen daaraan ook hun medewerking moeten verlenen, door het aan de Kamercentrale toekomstige bedrag op vlotte wijze aan de penningmeester van de K.C. af te dragen, voor zover dit nog niet geschied is.

In de tweede plaats heeft ons bureau deze week de penningmeesters van de kiesverenigingen aangeschreven over de contributie-afracht van het jaar 1959. Zoals men weet be draagt deze afdracht aan het Centraal Comité f 2.50 per lid per jaar. Indien het gehuwde dames-leden betreft, wier echtgenoot ook lid van de partij is, gaat het om een bedrag van f 1.—.

De afdracht-nota's gaan in mei naar de kiesverenigingen. Dus iets later dan aanvankelijk in de bedoeling lag. Deze vertraging is uiteraard veroorzaakt door de verkiezingsdrukke. Reeds nu zijn voorschotten welkom, die natuurlijk op de nota in mindering worden gebracht. Het Centraal Comité heeft maandelijks een aantal vaste uitgaven te doen (personeelssalarissen, drukkosten voor Nederlandse Gedachten enz.) Daarom is een eveneens regelmatige spreiding van het inkomen van het Centraal Comité van grote betekenis. De penningmeesters die dit begrepen en daarom alvast een deel van het verschuldigde toezonden, zijn we zeer dankbaar. Eén van hen schreef dat hij in het vervolg per kwartaal zal betalen. Dit is gezien het bovenstaande een prachtige regeling, waarvan we hopen dat ze veel navolging zal vinden. Natuurlijk heeft deze uiteenzetting ook ten doel onze penningmeesters te animeren tot een over het gehele jaar gespreide contributie-inning. En tenslotte zal menig lid, naar we hopen, hierdoor nog meer oog hebben gekregen voor de bedoeelingen en de noodzaak, die de achtergrond van een hem of haar aangeboden contributie-kwitantie vormen.

DUIDELIJKHEID

AAN de Franse staatsman Talleyrand wordt de merkwaardige uitspraak toegeschreven, dat de taal het middel is om de gedachten te verbergen.

Hij had op dat gebied ervaring. Hij is een van de merkwaardigste en meest geslepen diplomaten geweest uit de oude school.

Het is ook mogelijk, dat zinnen worden gebruikt, die heel goed klinken, en die toch een versluierende functie hebben. Wij kennen dat ook in de politiek. Als de regering verklaart, dat een bepaalde punt haar aandacht heeft, of dat zij ten opzichte van een moeilijkheid diligent is, of dat een regeling nog in het stadium van voorbereiding verkeert, dan wordt zulk een formulering niet zelden terecht opgevat als een poging, om er zich voorlopig af te maken.

Maar er zijn gevallen, waarbij zulke vaagheden en voorlopige formuleringen slecht te pas komen.

En dat zeggen wij met nadruk van een regeringsprogramma.

IN sommige schoolboekjes wordt nog altijd met welgevallen verteld, dat Thorbecke in 1849, toen hij aan het hoofd van het eerste naar hem genoemde kabinet optrad, géén programma gaf, maar volstond met de woorden: wacht op onze daden! In de regel verzuimt men er bij te vertellen, dat dit antwoord gegeven werd aan Groen, die als kamerlid vroeg, en terecht vroeg: Wat is uw programma? De volksvertegenwoordiging heeft er recht op, te weten, wat de plannen zijn van een kabinet.

DAT wil niet zeggen, dat wij gebrand zijn op een gedetailleerd programma, dat tot in allerlei technische bijzonderheden opsomt, wat verschillende ministers voor gerechten denken op te dienen. Het is ongezond, wanneer een kandidaat-minister bij de vraag om toetreding tot het kabinet een getypt vel papier vindt, waarop voor zijn toekomstig departement reeds gedetailleerd wordt opgesomd, wat in onderhandelingen met fracties voor compromissen zijn bereikt. Het is bekend, dat er bij de vele formatiepogingen in 1956 een dergelijke situatie dreigde te ontstaan.

MAAR evenzeer vinden wij het bedenkelijk, wanneer een kabinet zou optreden met een programma, waarvan iedereen zou moeten zeggen: zoals het daar staat, kan bijna geen mens er bezwaar tegen hebben. Maar ook alleen, omdat elke concretisering ontbreekt. Wij hebben er b.v. niets aan, wanneer zou worden gezegd, dat het kabinet een progressieve politiek zal nastreven, of dat het aandacht zal schenken aan de „vergeten groepen“, of dat het op krachtige wijze zal streven naar vermeerdering van de werkgelegenheid, of voorzichtigheid zal betrachten ten einde binnen het raam van het economisch en financieel mogelijke te blijven, mede gelet op de aarzelende tendenzen in de conjunctuur. Als wij een technisch gedetailleerd programma afwijzen, dan pleiten wij tegelijkertijd voor een duidelijk concreet programma.

DIT pleidooi heeft dan bijzondere betekenis, als het betrekking heeft op een programma-ministerie. Daarmee bedoelen wij een kabinet, dat extra-parlementair is, weinig binding heeft met de fracties, maar op grond van zijn programma meent te kunnen rekenen op voldoende steun van het parlement. Juist dan is het gevaar niet denkbeeldig, dat men elkaar wederzijds gaat paaien met te algemene bewoordingen. De komende dagen zullen waarschijnlijk duidelijk maken, of wij terecht hebben gewaarschuwd dan wel dat onze beschouwingen niet behoeften te worden toegespitst op de huidige politieke situatie.

— CANADA —

NEDERLAND is overbevolkt ...

... CANADA heeft ruimte

Edmonton

Vestig U in Edmonton Alberta, economisch een der beste centra om een nieuw bestaan op te bouwen.

Momenteel is er vraag naar:

- ★ AUTOMONTEURS
- ★ BAKKERS
- ★ BOEREN
- ★ BOUWVAKARBEIDERS (geschoold en ongeschoold)
- ★ ELEKTRICIËN
- ★ LOODGIETERS
- ★ HUISHOUDELIJK HULP
- ★ TEKENAARS
- ★ VERPLEGERS EN VERPLEEGSTERS (gediplomeerd).

Wij helpen gaarne principiële gezinnen van Gereformeerde gezindte. Edmonton heeft 5 Chr. Ref. kerken, 3 Chr. lagere scholen en een Chr. High School in voorbereiding.

Helpt mede dit brandpunt van Chr. Ref. leven te versterken

Brieven om inlichtingen te zenden aan:

Ds. N. B. KNOPPERS, 11917 — 47 St. Edmonton, Alta, Canada.

Ds. B. NEDERLOF, 9508 — 75 St. Edmonton, Alta, Canada.

P. G. VAN RHYN, administrateur, 11512 - Groat Rd. Edmonton, Canada.

The Edmonton Christian Reformed Immigration Society.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

fijn! die ken ik

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

TE KOOP

BENEDEN-FLATWONING

te Utrecht, bevattende vier kamers, keuken, doucheceel, kolenberging, schuur en tuin. Ook achterom bereikbaar.

Gelegen aan de rand van de stad, mooi uitzicht; winkels, kerken en scholen vlakbij; uitstekende verbinding met centrum stad (± 15 minuten).

Leeg te aanvaarden ca. 15 mei a.s. Prijs f 19.800,— (k.k.).

Brieven onder letter H, Botenmakersstraat 45, Zaandam.

ERKENTELIJKHEID

Bij de nabeschouwingen over de verkiezingscampagne en de stembusuitslag in de vergadering van het Centraal Comité op jl. zaterdag is unaniem waardering uitgesproken voor de grote activiteit, welke binnen onze partij met inbegrip van de Arjos door het gehele land in de afgelopen maanden is betoond.

Namens het Comité wil ik uitdrukking geven aan de gevoelens van erkentelijkheid, welke daaromtrent leven. Een woord van bijzondere waardering komt toe aan het landelijk partijbureau, welks medewerkers van hoog tot laag met inzet van alle krachten een overstelpende hoeveelheid werk hebben verzet.

De uitslag moge zijn tegengevallen, maar dit is, menselijkerwijs gesproken, niet te wijten aan gebrek aan activiteit, ook al zijn er uiteraard op dit punt hier en daar zwakke plekken geweest.

Het is duidelijk, dat onze partij organisatorisch sterk is en ook bij het ondervinden van herhaalde teleurstellingen niet door de knieën gaat.

Wij laten het hoofd niet hangen.

BERGHUIS

De informatiepoging Beel

MEN moet waardering hebben voor de wijze waarop de demissionaire minister-president, prof. Beel, zijn taak als informateur heeft opgevat. Bestond er aanvankelijk bij sommigen een heimelijke angst dat deze informatieopdracht min of meer het karakter zou dragen van een formatie achter gesloten deuren, het is de afgelopen week wel duidelijk geworden, dat deze angst volkomen overbodig is geweest.

Prof. Beel heeft zich gedragen als een echte informateur. Hij heeft het tot zijn taak gerekend H.M. de Koningin volledig te informeren over de vele politieke

problemen, die ons land nu eenmaal helaas rijk is. Dat kan ongetwijfeld tijdbesparend gewerkt hebben. De Koningin heeft nu op vrij snelle wijze een goed overzicht van de problematiek gekregen. Aan de hand daarvan is het voor Haar gemakkelijker een kabinetsformateur aan te wijzen.

De bevindingen van minister Beel dragen uiteraard een geheim karakter. Toch zijn er in de afgelopen week wel enige zaken duidelijker geworden. Daar is in de eerste plaats het gezamenlijk optreden van de voorzitters der drie christelijke fracties. Zij hebben elkaar op vele punten vrijwel gevonden. Deze constatering is ongetwijfeld belangrijk, al wil dit uiteraard nog niet zeggen, dat een overeenstemming over het program ook bij voorbaat overeenstemming over de vorming van een kabinet insluit. Daarbij komen weer andere problemen aan de orde, zoals de persoonlijke en politieke samenstelling van het te vormen kabinet.

Verder heeft men kunnen constateren dat een herstel van de brede basis vrijwel uitgesloten is. De socialisten hebben een aantal verlangens opgesteld die door de niet-socialistische partijen moeilijk

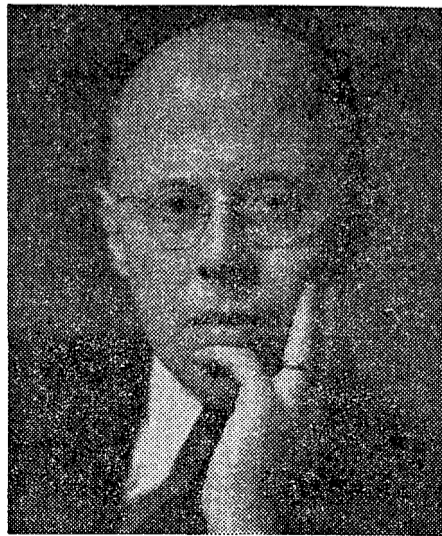
* * * Pacifist tegen wil en dank

Vanzelfsprekend heeft de PvdA-pers zich vóór 12 maart intensief bezighouden met haar meest verwante concurrente bij de stembus: de PSP. Hoewel de laatste ook een socialistische partij pretendeert te zijn, betoogt Fedde Schurer in „Doorbraak”, het orgaan van de Protestants Christelijke Werkgemeenschap in de PvdA, dat stemmen op de PSP betekent: „het rammen van het socialistische bolwerk”. Er van uitgaande dat de confessionele partijen willoze werktuigen van Romme zijn, stelt de r.k. doorbraak-socialist Geert Ruygers in het PvdA-kaderblad „Paraat” zelfs, dat elke stem op de PSP de PvdA verzwakt en dus tegelijk de KVP sterker maakt.

Bij al die ijver doet zich een vermakelijk(?) ding voor, n.l. de wijze waarop de term „pacifist” wordt gehanteerd binnen de PvdA. In zijn begeerte om de pacifisten toch maar in de PvdA-tent te lokken, schrijft Ruygers: De PvdA heeft een overtuigde pacifist als Fedde Schurer op een verkiesbare plaats op haar kandidaten lijst staan”.

De heer Schurer, die met hetzelfde nobele doel voor ogen de pen voert, voelt er blijkbaar niets voor, om het spreekwoord „Dieven vangt men met dieven” op zichzelf toegepast te zien. Hij schrijft op zijn beurt: „Ik verdenk er degene die mij de naam pacifist wil opdringen, ernstig van, dat hij mij in een uitzonderingspositie en daarmee buiten de discussie wil dringen. Ik aanvaard dit niet...”

Nu 12 maart voorbij is geloven we dat het tussen beide heren wel weer terecht komt. Zij zullen het zelfs misschien wel eens worden over een zinvol gebruik van het woord pacifist in eigen kring...

Prof. Beel

aanvaard kunnen worden. Wie de politieke ontwikkelingen de laatste jaren heeft gevolgd weet welke deze tegenstellingen kunnen zijn: Nieuw Guinea, de loonpolitiek, de

DE BRITTEN EN DE K.L.M.**Minister Luns: Klein in dingen, waarin een groot land klein kan zijn**

defensiepolitiek en de socialistische eis tot vorming van een waarlijk parlementair kabinet. De formatie van 1956 heeft bewezen dat men na langdurige onderhandelingen over verschillende van deze zaken nog wel compromissen kan sluiten, al lijkt dit t.a.v. Nieuw-Guinea en de uitzending van dienstplichtigen naar dit gebiedsdeel bijzonder moeilijk. Maar, zo kan men zich afvragen, heeft het zin om weer te starten met een kabinet, dat het in wezen over verschillende belangrijke problemen niet eens is? Dit betoog doet uiteraard niets af aan de principiële weerszin tegen socialisme en liberalisme. Wij prefereren niet het een boven het ander. Maar er moet nu eenmaal een kabinet gevormd worden. Het zuiver rechtse kabinet ligt, na de verkiezingsuitslag niet direct voor de hand. De brede basis is vrijwel niet te herstellen. Dan blijven er niet veel mogelijkheden meer over. Het gaat dus om de liberalen. Daaraan valt

niet te ontkomen, ook al kan men discussiëren over de vraag of een kabinet met liberalen parlementair of extra-parlementair moet zijn, of men „volwaardige” liberalen of „randfiguren” moet opnemen. Over deze problemen kunnen verschil van mening bestaan. Zij bestaan in ieder geval kennelijk in de C.H.-fractie. Het is de formateur die met de appreciatie van deze problemen te maken krijgt. Zij kunnen zelfs nog wel tot moeilijkheden aanleiding geven. Minister Beel heeft echter op uiterst objectieve wijze zijn werk gedaan. De formateur moet daaruit zijn conclusies trekken. Men kan dan ook zeggen dat eerst na Pasen de pogingen tot vorming van een kabinet goed zullen beginnen. En dan hopen wij in 's lands belang, dat dit kort zal duren en dat ons een herhaling van 1956 wordt bespaard. Want slepende formaties zijn niet bevorderlijk voor de ontwikkeling van de democratie in een gezonde richting.

Z drukkerij
zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Verolme United Shipyards
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

DE JONGS' SCHEEPSBOUW
„ENKHUIZEN” N.V.
NIEUWBOUW VAN MOTORRIVIERSCHEPEN
TOT 750 TON
Enkhuizen — Spoorstraat 1 — Tel. 02280—808

DAMCO
Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

Henk Visser & Timmers
Controlebedrijf

WILLEMSPLEIN 32 ROTTERDAM-4

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N. V.

INKOOP van alle soorten

SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A.D. IJSSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v/h
FA. A. LANSE
Sliedrecht - Holland

Scheepsbouwerven
A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

A. VAN DER WERFF
Scheepsbouw en bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA BLAAK
Boot- en sloepenbouwerij
HOOGZAND

SCHEEPSWERF EN
MOTORHERSTELPLAATS
W. VISSER

Ankerpark 2 - Telefoon 02230 - 2887
DEN HELDER - HOLLAND

A. Baars Azn
Exploitatie van
baggermaterieel N.V.
Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

TIBET IS EEN BLOK

DE opstand in Tibet, waarover de berichten tot dusver nog schaars en niet volkomen betrouwbaar zijn gebleven, heeft op verrassende wijze de aandacht van de wereld opnieuw op het Verre Oosten gevestigd. Dit is nu niet zo zeer het geval, omdat de strijd in dit nog altijd mysterieuze onherbergzame gebied moet worden beschouwd als het begin van het einde van het communistische regiem op het enorme Chinese vasteland. Want in Tibet spelen speciale factoren een rol, die niet of nauwelijks voor de rest van China gelden. Wel is de opstand van groot belang omdat zij — als zij niet snel wordt onderdrukt — van grote invloed kan zijn op de toekomstige ontwikkelingen in het Verre Oosten.

De gebeurtenissen in Tibet hebben vorig jaar reeds tot gevolg gehad, dat er vrij onverwacht een einde kwam aan de dreigende situatie in het gebied van de Straat van Formosa. De communistisch Chinese regering te Peking had zich in het midden van het jaar dat achter ons ligt blijkbaar voorgenomen, de aandacht van de leidende staatslieden der wereld te verplaatsen van het Middenoosten naar het Verre Oosten.

Om haar plannen te kunnen uitvoeren, zag zij zich genoodzaakt, de goedgeoefende troepen, die Tibet bezet hielden, aan dit moeilijk te beheersen gebied te onttrekken. Deze strijdkrachten werden naar het kustgebied tegenover het eiland Formosa gezonden. Zij werden in Tibet vervangen door troepen van veel slechter kwaliteit.

Het duurde niet lang, of de bevolking van Tibet zag haar kans schoon en maakte van de aanzienlijke verzwakking van de Chinese posities in hun land gebruik om in verzet te komen. En toen zelfs bombardementen van de lucht uit niet hielpen, waren de Chinese communisten wel gedwongen, hun plannen ten aanzien van de eilandengroepen voor Formosa drastisch te wijzigen en opnieuw zwaarbewapende en goedgeoefende eenheden naar Tibet te zenden.

Terugblik

OM beter te kunnen begrijpen, welke gevolgen de jongste gebeurtenissen in Tibet voor de situatie in het Verre Oosten kunnen hebben, moeten we even teruggaan naar de maanden juli en augustus van het vorige jaar, toen de topconferentie over het Middenoosten, waarvoor de Russische premier Chroesjtsjef zich na de revolutie in Irak en de landing van Amerikaanse en Britse troepen in Libanon en Jordanië zo bejverde had, eerst algemeen aanvaard, maar later plotseling door de Sowjetunie als overbodig beschouwd werd.

President Mao Tse Toeng van communistisch China wenste blijkbaar niet, dat de Russische premier Chroesjtsjef als de vertegenwoordiger van het communistische blok (waartoe toch ook China behoort) zou optreden. Toen de plannen voor een topconferentie over het Middenoosten dan ook vaste vormen gingen aannemen, ontbood Ma Tse Toeng Chroesjtsjef naar Peking om hem aan het verstand te brengen, dat die bijeenkomst geen doorgang mocht vinden.

De communistisch Chinese leiders hadden in die tijd met ernstige binnenlandse problemen te kampen. In verschillende delen van het enorme Chinese rijk was verzet gerezen tegen de pogingen van Peking, een bevolking van ongeveer zeshonderd miljoen zielen onder te brengen in de zgn. volkscommunes, die een eind zouden maken aan de bestaande maatschappijvorm, waarin aan het familieleven de belangrijkste plaats was toebedeeld.

Die volkscommunes waren op zichzelf een uitdaging aan het adres van de Sowjetunie, omdat zij onderdeel uitmaken van een plan om te pogen, op vrij korte termijn van de Russen het ideologische leiderschap in de communistische wereld over te nemen. In dit licht bezien kreeg het veto van Mao Tse Toeng, uitgesproken over het plan tot het houden van een topconferentie over het Middenoosten, gevolgd door het uitlokken van een ernstig conflict in het gebied van de Straat van Formosa, bijzondere betekenis.

Wijze lessen

TIJDENS de crisis in de Straat van Formosa hebben de communistische leiders in Peking enkele wijze lessen geleerd. Eén er van was, dat militaire avonturen niet langer in staat waren, de aandacht van een groot en zo verschillend samengesteld volk als het Chinese, af te leiden van de werkelijke binnenlandse problemen, waarvoor het zich dagelijks geplaatst ziet. Voorts hebben zij ervaren, dat zij bij een aanval op een der nationalistische eilanden een oorlog met de strijdkrachten van Tsjang Kai Sjek riskeerden, die de volledige steun van de Verenigde Staten zouden genieten. En last but not least kwamen zij tot de conclusie, dat een dergelijke oorlog wel eens tot een nieuwe omwenteling zou kunnen leiden, als de nationalistische troepen in het begin van de strijd belangrijke successen zouden kunnen boeken.

De opstand in Tibet, die kort na het uitbreken van de vijandelijkheden in het gebied van de Straat van Formosa uitbraken, waren voor de machthebbers in Peking een teken aan de wand. Zij heeft mede tot gevolg gehad, dat een eind werd gemaakt aan de crisis, hoewel de dreiging nog enige tijd bleef voortduren. Sindsdien is Tibet een blok aan het been van de rode Chinezen. Niet zo zeer, omdat zij geen kans zien, het verzet in dat gebied de kop in te drukken. Zij kunnen dat wel, maar dan moeten zij er hun beste troepen naar toe sturen en als het ware van heel Tibet een groot Chinees garnizoen maken.

Oorzaken

HET voortdurende verzet in Tibet is om twee redenen een doorn in het oog van de Chinese communisten. In de eerste plaats toont het aan, dat zij er na acht jaar nog niet in geslaagd zijn, de Tibetanen aan hun gezag te onderwerpen. Overal bevinden zich garnizoenen, die in een betrekkelijk klein gebied de lakens kunnen uitdelen, maar in grote gebieden hebben zij nog niets te vertellen gehad en kwamen zij telkens in conflict met gewapende bevolkingsgroepen.

De vorming van volkscommunes mislukte het eerst in Tibet. Al spoedig moest de Chinese gouverneur tot de conclusie komen, dat het onbegonnen werk was de door Peking voorgeschreven maatregelen te doen uitvoeren. Maar niet alleen in Tibet verzette men zich tegen deze maatregelen, met het gevolg, dat men in Peking besloot, tijdelijk de teugels te laten vieren om ze later des te steviger te kunnen aanhalen.

De Dalai Lama (links) werd gedwongen, samen te werken met de door de Chinese communisten voor hun wagentje gespannen Pantsjen Lama (rechts), die nu dienst doet als voornaamste raadgever van de Dalai Lama. Deze wordt door de Tibetanen als de enige geestelijke en wereldlijke leider beschouwd.

MAN HET CHINESE BEEN

Een ander gevolg van de opstand in Tibet kan zijn, dat generaal Tsjang Kai Sjek, het hoofd van de nationalistisch Chinese regering op het eiland Formosa de jongste gebeurtenissen kan aangrijpen om zijn reeds zo lang gekoesterde wens in vervulling te doen gaan: de strijd aan te binden met de Chinese communisten, die het enorme vasteland beheersen.

En tenslotte bestaat de mogelijkheid, dat de opstand van de Tibetanen tegen de Chinese overheersing aan de Verenigde Naties zal worden voorgelegd, hetgeen niet zou nalaten, de kansen op toelating van communistisch China als lid van de Verenigde Naties nadelig te beïnvloeden.

Formosa

VAN deze laatste mogelijkheid zullen de machthebbers in Peking zich waarschijnlijk bijzonder weinig aantrekken. Over het algemeen trekken zij zich weinig aan van wat een ander denkt over de gebeurtenissen, welke zich binnen het communistisch Chinese rijk afspelen.

Anders wordt het echter, als generaal Tsjang Kai Sjek zich met hun zaken gaat inlaten. Er doen reeds geruchten de ronde, dat hij de opstandelingen in Tibet steunt met wapens, die door de lucht worden aangevoerd. Andere mogelijkheden zijn het neerlaten van parachutisten en het uitvoeren van luchtbombardementen op de Chinese verbindinglijnen in Tibet, die toch al moeilijk onderhouden kunnen worden.

Vooralsnog ziet het er niet naar uit, dat dit laatste werkelijk zal gebeuren. In de eerste plaats is het de vraag, of de Verenigde Staten, die tot dusver de nationalistisch Chinese strijdkrachten van vliegtuigen en wapens hebben voorzien, zich niet tegen een dergelijk drastisch optreden zullen verzetten. Aan de andere kant moet rekening worden gehouden met een reactie van Russische zijde, omdat men in Moskou geneigd zal zijn, elke gelegenheid aan te grijpen om de communistische Chinezen opnieuw afhankelijk van de Sowjetunie te maken.

Een geheel andere situatie zou ontstaan, wanneer men zich in Peking zou laten verleiden tot een herhaling van de gebeurtenissen, welke zich vorig jaar in de Straat van Formosa hebben afgespeeld.

De Dalai Lama

ER is echter reden om aan te nemen, dat de Chinese communisten er voorlopig de voorkeur aan geven, een eind te maken aan het verzet in Tibet en andere delen van het Chinese vasteland. Zij zullen er in de huidige omstandigheden weinig voor voelen, Tsjang Kai Sjek een wapen in handen te geven, waarmee zij zelf bestreden kunnen worden.

Willen zij in deze opzet slagen, dan moeten zij snel een eind maken aan het verzet in Tibet, omdat het niet uitgesloten moet worden geacht, dat men in andere delen van China het voorbeeld van de Tibetanen zal navolgen.

Of het voldoende zal zijn, de Dalai Lama gevankeerd naar Peking weg te voeren, wagen wij te betwijfelen. Juist het feit, dat de Chinese communisten hiertoe vorige week pogingen in het werk gesteld hebben, leidde tot de massale opstand, die zich volgens de berichten, welke ons via India hebben bereikt, niet tot de hoofdstad Lhasa hebben beperkt. Het is duidelijk, dat het verzet in Tibet na het wegvoeren van de Dalai Lama nog zal toenemen. Dat is in 1954 reeds gebleken, toen de geestelijke en wereldlijke leider van de Tibetanen een gedwongen bezoek aan Peking bracht. De Chinese communisten hebben hem toen toegestaan, naar zijn land terug te keren, omdat zij verwachtten, dat hij een eind zou maken aan het toenemende verzet tegen de Chinese overheersing. Blijkbaar meenden zij tevens reden te hebben om aan te nemen, dat de Dalai Lama - uit vrees, terzijde geschoven te zullen worden - zich als een loyaal uitvoerder van de in Peking genomen besluiten zou gedragen.

Tibet heeft geen moderne strijdkrachten, die het lange tijd tegen het Chinese rode leger kunnen opnemen. Volgens onbevestigde berichten hebben de opstandelingen echter belangrijke hoeveelheden moderne wapens op hun tegenstanders buitgemaakt.

Voordien had men in Peking al getracht, de Dalai Lama te doen vervangen door de Pantsjen Lama, die door de Tibetanen echter niet werd erkend als wereldlijk heerser. Ook voordat de Chinezen vaste voet in Tibet hadden gekregen, wilden de Tibetanen niets met deze Pantsjen Lama te maken hebben, omdat hij door Chinezen werd gekozen. Sindsdien wordt deze „hogepriester” dan ook beschouwd als een van de voornaamste raadgevers van de Dalai Lama.

Lange termijn

OP lange termijn werken twee dingen ongetwijfeld in het voordeel van de Chinese communisten; te weten de opvoeding van de Tibetaanse jeugd en de kolonisering van Tibet door Chinese boeren en kooplied. Duizenden kinderen worden jaarlijks voor het ontvangen van middelbaar en hoger onderwijs naar China gezonden. En in het Noordwesten van Tibet verbouwen reeds meer dan drie miljoen Chinese kolonisten aardappelen en koren. Op deze wijze hoopt men in Peking de bevolking van Tibet, die thans tien miljoen zielen telt, binnen tien jaren te verdubbelen.

Lange tijd heeft men in Tibet gewikt en gewogen, hoe men op deze politiek van de Chinese communisten zou reageren. Daarbij was het de vraag of een massale volksopstand de voorkeur zou verdienen, nu de nationale tradities en zelfs de identiteit van het Tibetaanse volk verloren dreigen te gaan. Overwogen werd, dat na vernietiging van de Chinese garnizoenen wellicht door bemiddeling van de Verenigde Naties een tweede Chinese verovering voorkomen zou kunnen worden. Het beste zou dan zijn, een gunstig moment af te wachten, bijv. wanneer China door internationale of binnenlandse politieke moeilijkheden zou worden beziggehouden.

Deze laatste mogelijkheid deed zich vorig jaar voor, toen het bewind in Peking zich aan handen en voeten gebonden had in het gebied van de Straat van Formosa. De opstand, die toen in Tibet uitbrak, was echter onvoldoende voorbereid en kon tijdig worden bedwongen. Of lit ook het geval is met de verzetsstrijd, die vorige week naar aanleiding van de aanslag op de vrijheid van de Dalai Lama overal is uitgebroken, moet nog worden afgewacht.

De weigering van India, zich met de gebeurtenissen in Tibet in te laten en de lauwe reactie in de rest van de niet-communistische wereld doet echter vermoeden, dat van een eventueel optreden van de Verenigde Naties geen enkel resultaat mag worden verwacht. B.

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Abonnement per jaar f 6,50, per half jaar f 3,25 (Doorhalen wat niet verlangd wordt).

Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN
„NEDERLANDSE GEDACHTEN”,
Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage.

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

Voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF
voor begrafenissen

Het is wel zeker!
U slaagt voor een luxe

HANDTAS

beter bij

H. BOOT

lederwaren- en

PARAPLUIES

Wij hebben voorradig

een uitgebreide collectie in de nieuwe modetinten
WILLEM & MARIJLAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard

CRABETHSTRAAT 14 — TELEFOON 2569-2248
GOUDA

AANNEMER VAN

SLOOP-, SCHOOR- EN GRONDWERKEN

HANDEL IN

BOUWMATERIALEN EN METALEN

VLAARDINGEN

„De Goudse Packet”

(B. J. v. RHIJN & ZN.)

Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplantsoen 6-7, tel. 2388

Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantie-bezorgers

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor

watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 — Telefoon 3492 en 5792

J. SAS

Hoogstraat 107 — Telefoon 4164

Speciaal adres voor geisers,

fornuizen en gaskomforen

Haarden en Kachels. Ook oliestook

UONS
ertrouwd
akkundig
oordelig
erzekerd

Uurwerken - Goud

Zilver - Cassettes

Uw Horlogemaker-Juwelier

FRANSENSTRAAT 11

TELEFOON 3837

Voor uw HAARD of KACHEL naar

J. A. VOGEL

EENDRACHTSTRAAT 21-23

SMALLE HAVENSTRAAT 14

Telefoon 2575 en 3650

Voor auto's zonder chauffeur
naar **PLANTINGA**

Van Hogendorplaan 139 - Telefoon 4436

SCHIEDAM

V
E
R
F
!

VAKKUNDIGE VOORLICHTING
EN KLEURADVIEZEN

**PRISMA VERF
SCHIEDAM**

KORTE DAM 7 — TEL. 65044
BROERSVEST 5 — TEL. 63956

V
E
R
F
!

DE GRENZEN VAN POLEN

WIE het portret van de in 1945 gestorven Poolse maarschalk Pilsodski bekijkt — komt onder de indruk van diens onverzettelijke kracht. De rimpels bij de ogen, de „walrusnor” en de scherp getekende neuslijn duiden ons de man van karakter, van durf en onverzettelijkheid.

Toen in november 1916 Duitsland en Oostenrijk de onafhankelijkheid van Polen proclameerden — aanvaardde Pilsodski min of meer de leiding van de nieuwe staat. Had hij voor de vrijheid van zijn land feitelijk niet zijn leven-lang gestreden?

Evenwel — hoe werd hij teleurgesteld. Onder vrijheid verstonden de Duitsers niets anders dan gehoorzaamheid aan hun keizer!

En Pilsodski wilde niet buigen — voor niets en niemand!

Wat moest hij evenwel beginnen tegenover de toen nog ongebroken macht van Zijne Keizerlijke Majesteit?

Maagdenburg werd hem tot verblijfplaats aangewezen — en zwaar drukte het Duitse juk op de schouders van het naar vrijheid snakkende Poolse volk!

In november 1918 — toen Wilhelm vluchtte naar het Westen. — ging Pilsodski naar het Oosten — om feitelijk als ongekroonde koning te gaan heersen over de Poolse republiek.

De Duitse vijand was verslagen — kromp in één onder de loden last der herstelbetalingen — was machteloos voor vele jaren. En de andere vijand — de Czaar aller Russen was gevallen onder moordenaarshand.

De lieden uit „de heffe des volks”, die nu zetelden in het Kremlin brachten ellende over het Russische volk — hongersnood heerste in de steden — hongersnood weldra ook op het platteland. „Nu of nooit” dacht Pilsodski en hij begon een veldtocht tegen de Sovjets om Polen's oostelijke grenzen zeker te stellen.

Hoe vergiste hij zich echter in de kracht van het rode leger!

Aanvankelijk had hij succes: Wilna werd veroverd; zelfs tot Kiew drong hij door — maar toen was het uit.

Het door Trotsky georganiseerde Rode leger sloeg de Polen terug en toen meende Pilsodski een beroep te moeten doen op de grote mogendheden.

Op 10 juli 1920 werd zijn afgevaardigde minister Grabski door Lloyd George, de Engelse minister-president in Spa ontvangen.

De Curzonlijn

Alles liep echter een beetje anders dan de Polen verwacht hadden. Inplaats van geprezen te worden om hun „dappere aanval op de Sovjets” — werd deze daad door Lloyd George in vrij scherpe bewoordingen afgekeurd.

„U zult zich op uw wettige grens moeten terugtrekken” — „Wat verstaat u onder „onze wettige grens” vroeg de Poolse minister. Lloyd George wees op een op tafel liggende kaart en volgde met zijn vinger de loop van de twee rivieren. „Deze lijn antwoordde hij — Sedertdien draagt deze grens de naam van „Curzonlijn” — naar de toenmalige Foreign Secretary, Lord Curzon, die met het vaststellen ervan echter niets te maken heeft gehad.

Plechtig beloofde de Engelse minister president de Polen dat ze op de hulp der geallieerden konden rekenen, als de Russen deze lijn zouden overschrijden.

Toen de Russen dit in de komende maanden toch deden, bleef vanzelfsprekend, zou ik bijna zeggen, deze hulp achterwege.

Een groep Franse officieren snelde de Polen te hulp toen de Bolsjewiki reeds vóór Warschau stonden — en zo gebeurde het „wonder van de Weichsel.”

Het Rode Leger werd teruggeslagen tot over de Njemen en het verdrag van Riga maakte een einde aan de oorlog.

Toen lieten de Polen zwelgende in hun overwinning, zich er echter toe verleiden grote gebieden in het noorden en oosten op te eisen. Zo kwam de vroegere hoofdstad van Litauen, Wilna, bij Polen evenals een groot deel van de Oekraïne, met een bevolking van ongeveer zes miljoen Oekraïners en Roethenen.

Ver ten oosten van de „Curzonlijn” werden op 18 maart 1921 te Riga de grenzen tussen Polen en Rusland vastgelegd.

Voor de Rus was dit opnieuw een bewijs van de trouweloosheid van het Westen. Reeds in de tijden van de Duitse Oorde waren de „germanen” via Oost-Pruisen, Litaunen, Estland en Letland aan het koloniseren geslagen ten koste van de „Slaven”.

En toen de achttiende eeuw ten einde liep ging men de Slavische bufferstaat — Polen — verdelen. Inderdaad — Rusland deed mee — maar intussen was het „Westen” weer een eindweegs verder naar het Oosten doorgedrongen. Sedertdien stond deze ontwikkeling niet stil. Napoleon drong weldra door tot Moskou — een vijftig jaar later vochten Engelse en Franse soldaten in de Krim.

Is het wonder dat de Russen het Westen niet

* * * * *

Een nog steeds actueel probleem

* * * * *

vertrouwden en dat zij in de gebeurtenissen van 1921 een hernieuwd bewijs meenden te mogen zien van hun gelijk?

Na de revolutie in 1917 was de stemming in West-Europa en Amerika stellig niet pro-Russisch. Zonder twiifel zag men in het Westen gaarne de Poolse expansie naar het Oosten.

In 1934 luwde deze anti-Sovjetstemming in het Westen een weinig — er kwam enige toenadering — die echter door het akkoord van München in 1938 weer wreed werd verstoord. Rusland voelde zich, niet zonder reden — verkocht en verraden!

Zo is het verklaarbaar dat de Duitse minister Ribbentrop, reeds 24 uur na zijn landing op het vliegveld van Moskou (23 augustus 1939) een Duits-Russisch vriendschapsverdrag kon sluiten. Immers daarin kreeg het Kremlin vrijheid van handelen in Finland, Estland, Letland, Litaunen en Bessarabië”, terwijl het straks in Polen weer op zou kunnen rukken tot de Curzonlijn.

De Oder-Neisse lijn

Op 1 september verscheen Hitler in oorlogsgewaad voor de Duitse Rijksdag — zijn troepen rukten toen reeds Polen binnen. Het verloop van de veldtocht was verrassend. Het werd een „Blitzkrieg” in een tempo als niet mogelijk werd geacht. Op 5 september verliet de Poolse regering reeds Warschau — en toen omstreeks tien dagen later Pilsodski's opvolger maarschalk Smid-Rygly probeerde achter de grote rivieren een nieuw front te vormen, werd hij in de rug aangevallen door de Russen. Toen was het met Polen gedaan — de regering vluchtte naar Roemenië, en de Russen bezetten al het gebied ten Oosten van de Curzonlijn.

Weldra werden ook de Baltische landen als „onafhankelijke” Sovjetrepubliek aan het Russische rijk toegevoegd.

De eerste grote stap naar het Westen was gemaakt — het 18 jaar oude verdrag van Riga gewroken!

Zo was de stand van zaken in de zomer van 1941, toen het „Westen” andermaal zijn legers tegen Rusland liet ten strijde trekken. Hitlers soldaten stonden bij het aanbreken van de winter voor de poorten van Moskou!

Automatisch werden Engeland en Rusland hierdoor bondgenoten. Eén van de dingen, die ze wel direct moesten regelen waren de Poolse grenzen. Immers Albion had deze vóór de aanval van Hitler in 1939 gegarandeerd.

Tot het midden van 1944 duurden de onderhandelingen over dit vraagstuk. Geen van beide partijen wilde toegeven. Engeland stond op de grenzen van „Riga” — Rusland op die van de Curzonlijn.

Het eind van het lied was, dat men er maar niet meer over praatte — en tóch een verdrag sloot.

Uitlatingen van Churchill in zijn boek „The Second World War” schijnen er op te duiden dat toen reeds de gedachte is gerezen uit de dreigende impasse te raken door Polen een uitbreiding in het Westen aan te bieden.

Het is niet onwaarschijnlijk dat de Poolse regering in Londen voor deze suggestie iets gevoeld. Immers — oorspronkelijk was ontegenzeggelijk het gehele gebied ten Oosten van de

Oder Slavisch geweest. Alleen — men had bezwaar tegen de „compensatie gedachte.”

Een uitbreiding naar het Westen tot aan de Oder wilde men wel — een terugtrekking op de Curzonlijn echter niet!

De Polen begrepen echter dat tegen de Russische druk geen andere uitweg bestond dan voorlopig niet meer over de oostelijke grenzen te spreken.

Daartegen was het wel mogelijk bepaalde afspraken over de situatie in het Westen te maken.

Helaas zijn op het ogenblik alle stukken die op deze materie betrekking hebben nog niet gepubliceerd.

Zoveel is echter wel zeker, dat reeds in 1942 de Poolse generaal Sikorsky tegenover de Amerikaanse staatssecretaris Cordell Hull gesproken heeft over de Oder Neisse lijn.

Sedertdien worden deze gedachten in de onderhandelingen tussen de regeringen in steeds concretere vorm tot uitdrukking gebracht.

Zo spraken Eden en Roosevelt in maart 1943 te Washington reeds over afstand van Oost-Pruisen aan Polen.

Omdat de „Londen-Polen” de Curzonlijn echter onder geen voorwaarde wilden erkennen had Moskou een soort tegenregering van communistische Polen gevormd, die uiteraard wel bereid was in dezen hun meester te dienen.

Toen op 13 april 1943 de Duitse radio mededeelde dat het graf van 11000 door de Russen vermoorde Poolse militairen was gevonden, gelastte de Poolse regering in Londen een onderzoek door het Internationale Rode Kruis.

Natuurlijk weigerden de Russen dit onderzoek toe te staan — zij verbraken de diplomatieke betrekkingen met de „Londen-Polen” en deden meteen weten dat zij de Curzon-lijn als definitieve Pools-Russische grens beschouwden.

De „Moskou-Polen” stemden hiermede vanzelfsprekend dadelijk in.

Stalin manoeuvreerde nu voorzichtig, maar doelbewust in de richting van een vergroting van van de communistische invloedssfeer naar het Westen.

Polen moest dus zo ver mogelijk naar het Westen opschuiven op voorwaarde — dat dit Polen communistisch zou zijn!

De geallieerden hebben deze politiek niet tijdig doorzien. Zo kon het gebeuren dat Eden op de conferentie te Teheran (1943) blij verrast was, toen Stalin voorstelde Polen tot de Oder te laten gaan.

Tegenover verlies in het Oosten zou op deze wijze immers voor de Polen een beduidende winst in het Westen komen te staan.

Toen Churchill in Londen terug was gaf hij zich veel moeite de Polen deze regeling te doen aanvaarden — maar deze weigerden beslist de Curzonlijn te accepteren.

Bij dit alles moeten we niet vergeten dat in 1943 de Duitse legers nog vrij diep in Rusland stonden. Pas in januari 1944 bereikten de Sovjetlegers de oude Poolse grens van 1921.

Direct gaven de „Londen-Polen” een verklaring uit, waarin gezegd werd dat het gebied tussen de Curzon-lijn en de „Riga grens” Pools was. Dadelijk gaf de Sovjet-Unie bekendheid aan haar tegenovergestelde opvatting — en naarmate het einde van de oorlog naderde begon Stalin zijn plannen duidelijker uit te werken.

Consequent stuurde hij aan op de vorming van een Poolse regering, die volkomen los zou staan van die in Londen.

In de loop van 1944 begon deze „regering” het bestuur in de bevrijde Poolse gebieden op zich te nemen en natuurlijk sloot zij zich geheel aan bij de opvattingen van Stalin.

Op 28 augustus 1944 verkondigde deze „regering” voor het eerst dat de Oder en de Neisse de westelijke grens zouden vormen.

Fait-accompli

Onder deze omstandigheden brak in het begin van 1945 de conferentie van Jalta aan. De geallieerden bevonden zich allerminst in een gunstige onderhandelingspositie omdat de Duitsers er in geslaagd waren door het Ardennen-offensief de verdere opmars van hun legers te stuiten.

Daarom werden op deze conferentie vele dingen maar uitgesteld — zo ook de definitieve regeling van Polen's grenzen.

Men sprak uit dat Polen gebieden in het Noorden en Westen zou moeten krijgen — maar welke daarover zou op de grote Vredesconferentie nader worden beslist.

Nu zette Rusland consequent de methode van het fait-accompli voort.

Midden maart werden reeds Polen uit de Oekraïne en uit Rusland — gebieden ten Oosten van de Curzon-lijn — overgebracht naar streken vlak achter de Oder-Neisse-linie.

Enkele maanden later werden de Duitsers uit deze gebieden in groten getale naar het Westen gedreven.

Op de conferentie van Potsdam, trachtten de geallieerden nog te reddden „dat te reddden was. Churchill en Truman maakten zich zorgen over het lot van de miljoenen vluchtelingen en drongen er daarom op aan als uitgangspunt van de bespreking de Duitse grenzen van 1937 te nemen.

Churchill keerde zich met name tegen het voorstel de Neisse tot grens te maken opdat daardoor de overplaatsing van 9 miljoen Duitsers nodig zou worden. Met de Oder kon hij desnoods akkoord gaan.

Tegen de feitelijke toestand kon men echter niet op en zo werd op 2 augustus 1945 overeengekomen dat de Oder-Neisse-linie voorlopig de

Op de bekende (1943), Yalta (1945) werd ook over de Nevenstaande foto's rentie genomen. Op Roosevelt, Churchill. Op de laatste conferentie vertegenwoordigers man en Attlee.

Pools-Duitse grens lijn werd er bij gezege latere vredesconferentie. Duidelijk is, dat de Westen door alle partijen werd als compensatie Oosten.

Hoe denkt het Poolse Op 9 december 1943 verschijnd Pools beschouwt de tegen als volkomen in over vaardige eisen van Pool eens een bestanddeel Polen heeft ze nodig economie.

Daarom herhaalt ook telkens dat de die de Oder-Neisse. Het Poolse volk zal neigd zijn de „vriend bewaren.

Daarom is het ook zich vóór deze grens Oost-Duitsland hee — neergelegd bij de echer allerminst.

De West-Duitsers rusten in het verlies gebied Silezië en evena bouwgebieden ten Oost. Het behoeft geen toekomstige Poolse woordje meesprekt in

Inmiddels is echter bleem nog steeds niet Wij voor ons gelove al zame en rechtvaardig kan worden gebracht pesa samenwerking. Maar wanneer zal zijn?

FLITSEN UIT HET PARLEMEN

DE socialistische vorige week groting van buik zal tiek geleverd op de de volksvertegenw Guinea- en Indon v se regering. De den de P.v.d.A.-sen om hun misnoe di te maken, maar re geslaagd duidell ge de regering dan Guine en Indon Voortdurend st Nieuw-Guinea nse tionalisering” en een op het voeren van meer „creatie-je de te van Indonesie v raag, hoe dit de den, blijven zij da voorstanders vanz meer moeite in ge, doende gaertunoc nog iets anders in een chronisch als Daaronk ook is h in mogelijk het sta d ren au sérieux t kenning mee te bhar

De aanvallen Se P.v.d.A. op de er worden in de rege na de tegenkriti da en de regering b D maar bitter we D toon, waarop de zij dan plotseling e gestamel en somt gen. De behoefte blijkt niet op te redelijke argum ven. Vorige wee d-voerder mr. De z Indonesië) zich z zo vernietigend

van Tiberan
1945)
gesproken.
deze confe-
Op twee spraken
met elkaar.
de westelijke
door Tru-

maar uitdrukke-
definitieve rege-
Polen op een
hebben.
breiding in het
de Polen gezien
verlies in het

rens.

deze dingen?
een te Londen
hele Poolse volk
westelijke grens
met de recht-
gebieden vormden
Poolse rijk, en
evenwichtige

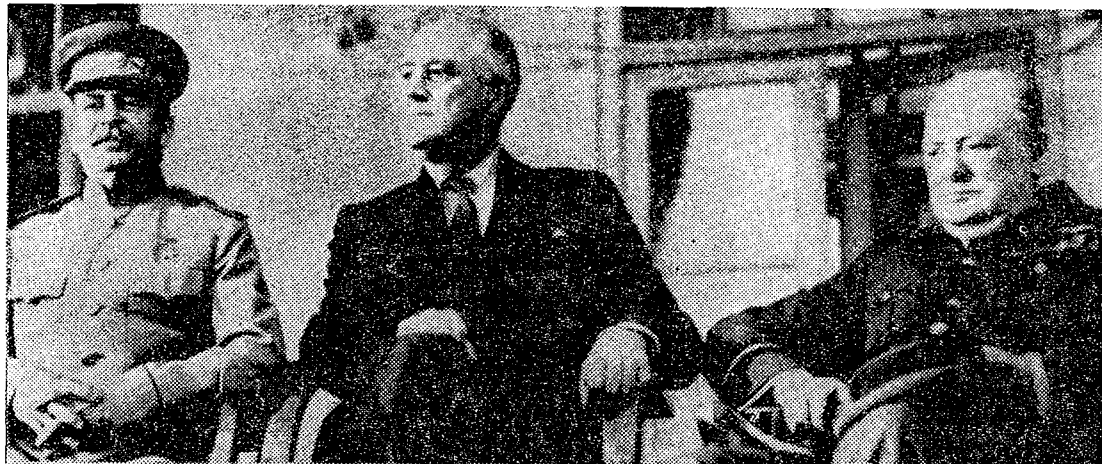
op het ogenblik
de enige staat is,
gegarandeerd.
des te meer ge-
met Rusland te

betekenis dat Tito
vanzelfsprekend
bestand. Adenauer

te kunnen be-
angrijke industrie-
uitstekende land-
Oder.
kwestie van de
heel duidelijk
Berlijn".

ing van dit pro-
alleen op vreed-
een oplossing
de machtige Euro-

rolle gerealiseerd
GRUPPELAAR

„Algemeenheden, illusies en onmogelijke suggesties” P.v.d.A.-kritiek inzake Nieuw Guinea- en Indonesië- beleid geheld in Eerste Kamer

Kamerfractie heeft
andeling van de be-
taken opnieuw kri-
meerderheid van
gesteunde Nieuw-
van de Nederland-
derhalf jaar grijpen
gelegenheid aan
dit beleid kenbaar
zijn zij er niet in
geven welke koers
opzichte van Nieuw-
moeten volgen.
zij ten aanzien van
gege begrip „interna-
meer dringen zij aan
ander „negatieve” en
politiek ten opzich-
antwoord op de
ezenlijkt moet wor-
daarom kost het de
ingspolitiek steeds
ge, volstrekt onvol-
socialistische kritiek
het afreageren van
sisme-complex.
ing bijna niet meer
de P.v.d.A.-senato-
er en nog enige re-
baar beleid.

senator H. Algra en minister Luns geweest op de beschuldigingen van de socialistische Eerste-Kamerleden.
Deze beschuldigingen waren alle reeds in het voorlopig verslag van de Senaat over de begroting-1959 van buitenlandse zaken te vinden. In dit stuk verweet de P.v.d.A.-fractie minister Luns o.m. het volgende: aan zijn beleid ontbreekt een nauwelijks misbare dimensie, waardoor de invloed van ons land nog minder is, dan deze zou kunnen zijn; de minister heeft zich nog steeds niet kunnen bevrijden van een zeker gevoel van rancune tegenover de Verenigde Staten en Engeland wegens de houding, die deze landen destijds in de Indonesische kwestie hebben aangenomen; de minister heeft zich onvoldoende weten aan te passen aan de sedert de oorlog gewijzigde verhoudingen tussen de Westerse landen enerzijds en de Afro-Aziatische landen anderzijds; de minister heeft tenslotte ten opzichte van de vraagstukken, die in verband met Indonesië en Nieuw-Guinea zijn gerezen, geen beleid ontwikkeld, dat een creatieve bijdrage zou kunnen worden genoemd tot het ontstaan van betere wereldverhoudingen.
De heer Algra heeft in zijn rede deze verwijten stuk voor stuk onder de loep genomen en de ongegrondheid ervan duidelijk aangevoeld. De bewering, dat dank zij minister Luns de invloed van ons land in de wereld nog geringer dan deze had kunnen zijn, achtte de a.r.-woordvoerder volkomen in strijd met de feiten. Hij wees erop, dat juist door het beleid van deze minister en van de opeenvolgende kabinetten-Drees de positie van ons land tegenover Engeland en Amerika belangrijk is versterkt en verbeterd. Men heeft bereikt, dat Amerikanen en Engelsen hebben begrepen, dat ze met ons voortaan voorzichtiger moeten zijn dan ze waren in de Indonesische kwestie.
Ook de beschuldiging, dat minister Luns zich onvoldoende heeft weten aan te passen aan de gewijzigde verhoudingen tussen de Westerse en Afro-Aziatische landen, wees de heer Algra van de hand. Hij constateerde, dat

er tussen ons land en verschillende belangrijke Aziatische en Afrikaanse staten een uitstekende verhouding bestaat. Nederland mag in dit opzicht goede verwachtingen hebben, op voorwaarde althans, dat het beleid, dat de regering tot dusverre tegenover de jonge Aziatische en Afrikaanse staten heeft gevoerd, wordt voortgezet. Dit impliceert, dat men deze staten blijft behandelen op voet van gelijkheid, als werkelijk vrije staten, waarbij men niet uitgaat van een soort van premisse, dat zij, omdat zij Aziatisch of Afrikaans zijn, anders zijn in hun politiek. Men mag hen niet tegemoet treden met gedachten als: wij verwachten van u niet, dat gij ten opzichte van allerlei kwesties, die de rechtsstaat en de rechtsverhoudingen betreffen, dezelfde opvattingen hebt als wij. „Wanneer men dat reeds bij voorbaat stelt”, aldus de heer Algra, „schept men een situatie, die op de duur voor deze jonge staten onhoudbaar is”.
Over het verwijt van de P.v.d.A.-fractie, dat minister Luns geen creatieve politiek zou voeren ten opzichte van N.-Guinea en Indonesië, zei de heer Algra het volgende:
„Het is duidelijk, dat de P.v.d.A., of liever de fractie van de P.v.d.A. in deze Kamer — ik wil dit verschil in het oog houden — een andere minister begeert met een z.g. creatieve politiek, maar ik constateer, dat deze fractie nooit erin geslaagd is concreet aan te geven, wat zij bedoelt met die creatieve politiek. Men heeft wel voortdurend de Nederlandse regering aangevallen, men heeft de kabinetten-Drees wel voortdurend moeite veroorzaakt, wanneer deze onderwerpen aan de orde waren, maar de kritiek is negatief geweest, heeft geen constructieve bijdrage geleverd en heeft het niet verder gebracht dan algemeenheden, illusies en onmogelijke suggesties, zoals in de redevoeringen van de heer Drees bij herhaling is aangetoond. Deze fractie heeft niet concreet kunnen zeggen, wat de P.v.d.A. wil. Wanneer zij nu het verwijt herhaalt, dat het aan een

• Vervolg op pag. 8

's-Gravenhage en omstreken

Sigarenmagazijn „Matador”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073

Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Woninginrichting D. v. Halem & Zn.

KEIZERSTR. 145 - tel. 55.71.05 - SCHEVENINGEN

Uw adviseurs voor duurzame vloerbedekkingen en exclusieve behangsels.

OOK HET KLEINE KARWEI
APPRECIËREN WIJ!

BOON's Schildersbedrijf

PIET HEINSTR. 62 — TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Drukkerij Lakerveld

Loosduinseweg 1079
Den Haag - Tel 392330

in een **Periodieken**
verzorgde **Handels- en**
uitvoering **Reclamedrukwerk**

Bloemen in Den Haag bestellen

Heemskerk opbellen

Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk

Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

De verzorging van uw haar is verzekerd bij:

E. BIERLING
DAMES- EN HERENKAPPER

Stevinstraat 194
Scheveningen
Telefoon 556955

Columbusstraat 260
Telefoon 394425

ROTTERDAM

Barendregt's

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Glaes de Vrieselaan 164 — Tel. 34853

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FIRMA D. BERGHOUT & ZONEN

METSELAARS

AANNEMERS

JENSUSSTRAAT 52 — RODENRIJSESTRAAT 11
Telefoon 43944 Telefoon 48497

Pontier & Karreman

MAKELAARS IN ASSURANTIËN
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
ROTTERDAM — TELEFOON 11.17.00

Voor ALLE verzekeringen

„VITESSE”

Boezemsingel 136 a-b - Rotterdam - Telefoon 127137

Foto-offset - Offset

Stencilwerk - Lintdruk

• Vervolg van pag. 7

ceratieve politiek heeft ontbroken, kan zij niet volstaan met een aantal suggesties te noemen over een trusteeship e.d., waarvan dr. Drees herhaaldelijk heeft aangetoond, dat zij in de concrete situatie onmogelijk zijn. Dan zal men één van tweeën moeten doen. Men zal dan met andere argumenten of andere suggesties moeten komen en men zou nog beter doen door deze verwijten met betrekking tot het ontbreken van een creatieve politiek, die het in 1958 demissionair geworden kabinet in zijn geheel betroffen, niet op een dergelijke zelfverzkerde toon voortdurend te herhalen".

De socialistische woordvoerder De Niet sloeg deze raadgeving echter in de wind en vatte aan het slot van zijn rede (die al een stuk minder zelfbewust klinkt dan de opmerkingen uit het voorlopig verslag) nog eens alle grieven van de P.v.d.A.-fractie tegen het N. Guinea- en Indonesië-beleid van minister Luns samen. Maar ook nu weer bracht hij het niet verder dan „algemeenheden, illusies en onmogelijke suggesties" en bood hij geen alternatief, dat een aanknopingspunt zou kunnen zijn voor een discussie. Over het denkbeeld van een internationale regeling van het vraagstuk N. Guinea had hij ditmaal niets beters te zeggen dan dat het in het „kennelijk door ongedacht velen gehonoreerde" verkiezingsprogramma van de Partij van de Arbeid is opgenomen. En voor het overige bepleitte de heer De Niet een regeringspolitiek, die zich niet bij voorbaat conformeert met de gevestigde meningen in het parlement en die daadwerkelijk gericht zal zijn op een nieuwe benadering van de verhouding Nederland-Indonesië. Protesten alleen zullen niet baten, aldus de socialistische woordvoerder. Hij verzuimde echter aan te geven wat dan wel zal baten, en daardoor ontnam hij aan zijn grieven, verwijten en beschuldigingen alle overtuigingskracht.

UIT PERS EN PERIODIEK

In afwachting van de

Geen makelaar

Gedurende de periode, dat de informateur aan het werk was, is er over het algemeen maar heel weinig gespeculeerd wie nu wel de echte formateur zou worden.

Dat niet ieder over de gang van zaken tevreden was, blijkt wel uit hetgeen het Friesch Dagblad o.m. schreef onder de titel „Makelaar of staatsman":

„Wanneer een informateur een mooie naam is voor stille formateur, dan heeft zulks betrekking op een formatie die in sterke mate steunt op compromissen. De man die „informeert" kan zulke compromissen veilig opstellen. Want het heeft telkens het karakter van een experiment.

Wij begrijpen, dat zij, die allereerst in aanmerking kwamen om als formateur op te treden, suggesties in die richting voorzichtig hebben afgewezen.

Maar wij voelen toch meer, heel wat meer, voor echte, ongemaskerde pogingen tot formatie, dan voor informatiepogingen, die een stille formatie beogen. Een gezonde formatie is niet het werk van een bewaam makelaar, maar van een staatsman, die zijn prestige en dat van zijn fractie in de waagschaal werpt."

Anti-socialisme?

Het Vrije Volk is niet te spreken over het gebeurde bij het opmaken van de voordracht voor het Kamerpresidium. Het blad schrijft o.m.:

„Het is nogal duidelijk, dat wat bij het opmaken van de voordracht voor het presidium is gebeurd, een herhaling was van wat er op de berucht geworden elfde december is gepasseerd. Toen heeft een gesloten liberaalconfessionele meerderheid de socialistische ministers uit het kabinet gedrongen, verleden week heeft een liberaalconfessionele meerderheid de kans gegrepen om de fractie van de P.v.d.A. haar vertegenwoordiging in het kamerpresidium te ontnemen. De formele motivering van deze houding kan alleen het argument van de heer Romme zijn, maar dat houdt geen handbreed water. De ware beweegreden is de eensgezindheid van het anti-socialistische front, waarmee we in de toekomst nog dikwijls te maken zullen krijgen. Al zien we het nog niet openlijk optreden in een parlementair liberaalconfessioneel kabinet.

De samenhang heeft zich duidelijk genoeg gedemonstreerd. Maar samenhang is iets anders — en wel eens iets minder — dan samenhang."

Onnodig verscherpt?

Fedde Schurer schrijft in de Friese Koerier o.m.:

„Prof. Romme heeft toen echter de zaak onnodig verscherpt, door de P.v.d.A. te straffen met haar ontzetting uit het tweede voorzitterschap. De traditie wil namelijk eveneens, dat de tweede voorzitter wordt gekandideerd uit de op een na grootste partij. Dat ging nu niet, meende prof. Romme, want die tweede voorzitter zou dan geen voldoende vertrouwen hebben. Een zonderling argument, aangezien het tweede voorzitterschap geen functie van ondergeschiktheid, maar van vervanging is.

Wel, dat hoeft men prof. Romme niet te vertellen, want hij weet het beter dan wie ook. Het was kennelijk een poging om de overwinning nog op een of andere wijze te vieren, en de ceremoniemeester van dit feest toonde de meerderheid nog al goed, hoewel niet volledig in de hand te hebben. De kandidatuur voor het tweede voorzitterschap kwam aan de V.V.D. in de persoon van de heer H. A. Korthals. Ter verduidelijking van de situatie zij er nog even aan herinnerd, dat het hier formeel slechts om een voordracht ging; niet de Kamer, maar de Koningin benoemt de voorzitters. Er moeten uiteraard echter wel zeer ernstige redenen zijn wanneer H.M. van de door de Kamer opegmaakte voordracht afwijkt.

Wanneer het prof. Romme erom te doen is geweest, het klimaat voor een zo breed mogelijk overleg enigszins ongunstiger te maken, dan kan men zeker zeggen dat hij voortreffelijk geslaagd is. Dit was niet nodig geweest."

Mogelijkheid

Het Algemeen Handelsblad merkt o.m. op:

„Wat de tweede mogelijkheid betreft: een rechts kabinet van de K.V.P., de A.R. en de C.H. werd in „Het Parool" tout court als „uitgesloten" afgeschreven. Die uitspraak komt ons echter wel wat boud voor. De drie rechtse partijen beschikken te zamen over 75 van de 150 zetels. Zij zouden in het algemeen kunnen rekenen op de steun van de Staatkundig-Gereformeerden en bovendien in alle gevallen, waarin het geen specifiek confessionele stokpaardjes betreft, op die van de V.V.D.

Deze drie partijen hebben het bovendien zelf in de hand, via de informateur toenadering te zoeken tot de V.V.D. om de kansen na te gaan voor de vorming van een kabinet met medewerking van liberale ministers. Vooraanstaande figuren uit K.V.P.-kringen gaven ons toe, dat wanneer het hoofdbezwaar van de V.V.D. tegen de vooral van K.V.P.-zijde verlangde algemene kinderbijslagverzekering vooral zou liggen in de openning van de ongehuwden in deze „verzekering",

ECHETE FORMATEUR

daarvoor wel een oplossing zou zijn te vinden. Zelfs in Katholieke kringen is men niet algemeen zo enthousiast over de wijze, waarop deze verzekering is opgezet. Men weet daar bovendien, dat de liberale bezwaren op dit punt in Protestants-Christelijke kringen vrijwel unaniem worden gedeeld."

Waarschuwing

Het Vaderland schrijft o.m.:

„Waarschijnlijk zou het aantal katholieke kiezers, die zich afwendt van de K.V.P. groter zijn geweest in het westen des lands, zonder de actie-redt-Van-Rijckevorsel. Deze bekwame figuur was — wie bepaalt de mate van opzettelijkheid? — op een niet verkiesbare plaats gedrongen. De kiezers hebben er voor gezorgd, dat hij meer dan voldoende voorkeursstemmen kreeg. Daar is een niet te verwaarlozen aantal bij dat niet op de K.V.P. zou hebben gestemd als het met de partijleiding er van was uitgegaan, dat de heer Van Rijckevorsel niet per se in de Kamer behoefde te komen. Niet onaardig was dan ook een politieke prent in De Tijd, waarin de heer Van Rijckevorsel voor een karretje staat afgebeeld met op de achtergrond de heer Romme, wie de woorden in de mond worden gelegd. „Tjonge, wat trekt dat!" De rechtse Kamerkandidaat heeft de linkse K.V.P. heel wat stemmen bezorgd, maar, aan de andere kant — de prent van De Tijd verdient 'n vervolg — moet de heer Romme beseffen, dat hij het paard van Troje in zijn veste heeft gekregen. Onafhankelijke positie dan die van de heer Van Rijckevorsel in zijn fractie heeft niemand en we kunnen ons niet voorstellen dat hij daar geen gebruik van zal maken om tot een andere regeringscombinatie te komen."

Na enkele cijfers gegeven te hebben, vervolgt het blad:

„De conclusie is dan ook gerechtvaardigd, dat praktisch overal in het land de K.V.P. een gevoelige waarschuwing heeft gekregen, te meer daar de door haar verloren stemmen niet aan een andere brede basis partner, maar aan de V.V.D. ten goede zijn gekomen."

Meer eenheid

De Volkskrant wijst er op, dat meer eenheid nodig is. Tot een Christelijke partij, waarin rooms-katholieken en protestanten verenigd zijn, zal het in Nederland wel niet komen, maar zo schrijft het blad verder:

„Er ware al veel gewonnen wanneer de protestantse kiezers, zonder zich aan dergelijke vrees voor Rome-propaganda bloot te stellen, minstens onderling tot meer eenheid konden komen. Ook het nut daarvan wordt aangetoond door de berekening van Trouw. Nu hebben de drie protestantse partijen in de Kamer samen 29 zetels. De vierde protestantse partij, het Gereformeerd Politiek Verbond, bleef er buiten en hielp de Partij van de Arbeid daardoor aan een goedkope restzetel. Zouden de protestantse kiezers in één partij zijn opgetrokken dan hadden zij 31 zetels kunnen veroveren. Met de 49 van de K.V.P. was er zelfs door een gunstiger berekening met restzetels, een christelijke meerderheid van 80 geweest.

Wij moeten bij dergelijke berekeningen niet vergeten, dat op die manier wel het verlies als gevolg van verdeeldheid kan worden opgevangen, maar niet het verlies dat bij A.R. en C.H. wordt veroorzaakt door de teruggang zelf. Het christelijk-historische weekblad „Koningin en Vaderland" was er dezer dagen op, dat het percentage van de A.R. na de oorlog met meer dan een kwart terugliep. Ook de teruggang bij de C.H.U. wordt in die beschouwing „bedenkkelijk" genoemd. Zou ook dit verlies gestuit kunnen worden met een nieuwe weer bezieling wekkende grote protestantse partij? Buitenstaanders begrijpen vaak te weinig van de diepte, die de protestanten niet enkel van „Rome" scheidt maar ook van elkaar. Aan de andere kant moet 't het nog bewuste protestantse kiezersvolk toch steeds duidelijker worden, dat de anti-revolutionaire lijsttrekker, prof. Zijlstra, op de verkiezingsavond het juiste woord liet vallen, toen hij zei dat „het reformatisch ideaal dit gescheiden voortgaan niet meer verdraagt."

EN ONS COMMENTAAR

Verkiezingsleus niet vergeten

Nog is — terwijl wij dit schrijven — professor Beel niet gereed met informeren. Nog is onbekend, wie met de formatie van een kabinet zal worden belast.

Maar de afgelopen week heeft wel doen zien, dat de verhoudingen verscherpt zijn. En tot de Partij van de Arbeid is nog steeds niet doorgedrongen, dat zij zelf daarvan de oorzaak is.

Na haar ongelukkig beleid in december jl., na de „ouderwetse" socialistische verkiezingspropaganda en na haar mislukte rel tegen mr. Kortenhorst, is samenwerking met de P.v.d.A. toch vrijwel voor alle partijen — ook de K.V.P. — uitgesloten.

De V.V.D. heeft het er waarlijk ook niet naar gemaakt, haar als een begerenswaardige partner in het kabinet te krijgen.

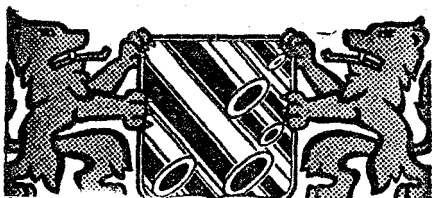
Zo blijft de mogelijkheid van een rechts kabinet, al of niet parlementair. Met precies de helft van het aantal Kamerzetels is dat voor de drie rechtse partijen, niet bijzonder aantrekkelijk. Zeker niet als men dan bedenken moet, dat naast de V.V.D. ook de P.v.d.A. in de oppositie zal zijn. En die oppositie, zal, zoals in de socialistische pers te lezen was, zijn „een strakke en felle oppositie", die door de P.v.d.A. gaarne zal voeren wanneer ze geen regeringsverantwoordelijkheid krijgt te dragen.

Als de rechtse partijen letten op partijbelangen, zal er zeker geen rechts kabinet komen. Maar als „in 's lands belang" zulk een kabinet voorshands de enige mogelijkheid is, dan mag ter rechterzijde de moed niet ontbreken, om aan de samenstelling daarvan mede te werken.

Pas verschenen

aanwinsten van de brochurereeks van de A.R.-partij. Te bestellen door storting van het verschuldigde bedrag op giro no. 89673, t.n.v. de A.R.-partijstichting, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

bestel no.	titel	prijs
120	Rapport van het College van Advies inzake de huisvesting van bejaarden	f 0,40
121	Rapport van het College van Advies inzake humanistische geestelijke verzorging	f 0,70
122	„De anti-revolutionair en het Deltaplan voor Zeeland", (rapport van de sociaal-economische werkgroep van de ARJOS).....	f 0,75

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIINDRECHT

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUSHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Ingwersen & Co
Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel. 32121 - 33879 - 35302
* Plaatsen van Obligatieleningen.
* Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

Kloof met brug en kabel

"DE kloof zonder brug" heet het boek van Rie van Rossem, dat in de jaren dertig opgang maakte in onze kring. Ons vorige artikel eindigde met de vraag, of zich zulk een kloof aan het vormen is op het politieke erf.

Aan de ene kant de praktizerende en voorlichtende politici, die in zeer veel gevallen van specialistische huize zijn en moeten zijn. Aan de overkant dat deel van de burgerij, dat politiek meeleeft.

Tot meelevende gedeelte behoort de vaste bezoekerskring van de vergaderingen van onze kiesverenigingen. Die vaste kern zouden we natuurlijk gaarne groter zien, maar vergelijkenderwijs slaat onze partij in dit land in dit opzicht beslist geen slecht figuur.

Die antirevolutionaire mannen en vrouwen komen met een driedelige hoop en verwachting in het hart ter vergadering:

- ze willen gaarne deugdelijk voorgelicht worden over de aan de orde zijnde zaken;
- ze willen van achter het camouflagenet van zakelijke details de slagader van dieper liggend geestesleven tevoorschijn gebracht zien;
- ze willen „verwarmd" weer huiswaarts gaan.

Men kan dat nogal pittige eisen noemen.

Er is evenveel reden om te stellen, dat in een christelijke partij zulks een vanzelfsprekendheid dient te zijn. Die kiesverenigingsbezoekers kunnen zich door een enkele opmerking bij de bespreking, door een handdruk aan het einde van de avond, soms ontroerend dankbaar tonen. Daar staat tegenover dat ze er evenmin doekjes omwinden als ze in hun verwachtingen bedrogen uitkomen.

Het is zonder meer duidelijk, dat de specialist, die juist vanwege zijn specialiteit uitgenodigd werd, in zijn voorlichtende arbeid in woord en geschrift enkele hindernissen te nemen heeft.

Hij toch is de man, die zijn dagen en avonden in betekende mate vult met het verwerken van literatuur over en het nemen van beslissingen in één bepaald deelsector. Want wij mogen niet vergeten: hij staat daar in die deelsector met de nodige verantwoordelijkheid bekleed. Iedere dag opnieuw ervaart hij, dat er zoveel op de markt komt en dat er zoveel knopen telkens maar weer doorgemaakt moeten worden. Telkens weer moet hij dat verlamdende gevoel hebben van lang niet alles kennis genomen te hebben, waarvan hij had willen kennis nemen. En dan spreken we altijd nog maar over zijn speciale blokje uit de totale mozaïek.

Staan vóór een kiesvereniging, zittende achter zijn schrijftafel, is dat een man die met betrekking tot dat onderdeel van de mozaïek torenhoog uitsteekt boven zijn gehoor, zijn lezerskring. Dat is dan — om in een ander beeld te spreken — de kloof, waarover hij de brug heeft te slaan. Het is geen eenvoudige opdracht voor hem om af te dalen tot zulk een peil, dat hij de taal gebruikt van zijn gehoor, dat niet in zijn met veel vakjargon doorspekte taal-king leeft; dat hij over zaken praat en schrijft, die binnen de gezichtskring van een eenvoudig burger liggen.

Dat is zijn eerste moeilijkheid. De volgende ligt er vlakbij. Hij is de man die in de praktijk van iedere dag moet worstelen in het boven de grond staande weerbarstige struikgewas van zijn specialiteit. Hij moet nu eenmaal vóór alles een practicus zijn. Doordat hij door die worstelpartij in het bovengrondse struikgewas zo intens in beslag genomen wordt, ligt het gevaar hem bij, dat zijn oog wat afgetrokken wordt van het wortelstelsel, waaruit dat struikgewas de levenssappen trekt.

Ook al heeft hij in die richting zijn zintuigen voldoende openstaan, dan nog is het verleidelijk om zijn gehoor vóór alles deelgenoot te maken van het worstelperk, dat hem immers zo zeer in beslag neemt. Het is allemaal zo verklaarbaar, maar het betekent dan toch maar, dat onvoldoende aandacht is besteed aan het wortelstelsel en de daaruit opstijgende levenssappen.

Dan is er mogelijk wel een brug over de kloof geslagen, maar er is niet gewerkt aan het leggen van de verbindingskabel tussen beginsel en praktijk. Dan is de dragende gedachte niet van onder de

dikke korst van technisch organisatorische details tevoorschijn gehaald. Het betekent *verschraling* in onze voorlichting en het antirevolutionaire volk — het strekt het tot eer — heeft fijn ontwikkelde gevoelens op dit punt.

De specialist is in onze dagen in toenemende mate, ook in de antirevolutionaire kring, een wetenschappelijk gevormd mens. Dat is één van de eisen van deze tijd.

De man van wetenschap heeft staande voor het antirevolutionaire volk nog een extra horde te nemen bij zijn pogen dat volk in het hart te raken. De man van wetenschap heeft oog gekregen voor het betrekkelijke van vele zaken, voor de zeldzaamheid van het absolute, voor de vele mogelijkheden, de academische waarschijnlijkheden. „Wat is waarheid" is een vraag, die eerder in zijn hart oprijst dan in dat van zijn partijgenoot met enkel lagere school. Het „ja, maar" ligt hem eerder in de mond dan het ronde ja of het vierkante neen. Als God zijn ziel niet in bijzondere mate behoed heeft, is er iets of veel van de scepticus in hem gevaren. Hij heeft een passie voor objectiviteit. Dat berooft hem niet zelden van de passie om met enthousiasme voor iets op de bres te staan. Zijn belijdenis schijnt maar al te vaak te luiden: Houd je jasje aan! Stroop nooit je mouwen op!

Relativisme gaat als regel hand in hand met het gemis aan innerlijke bereidheid om zich zonder reserves voor iets in te zetten. Er waren en zijn gelukkig academisch gevormde mannen en vrouwen, die het geheim verstonden en verstaan om die extra-horde op hun weg naar het hart van ons antirevolutionaire volk te nemen. Mr. J. A. de Wilde — we bepalen ons tot een overledene om tussen de levenden niet de discrimineren — was daarvan een hartverkwikkend voorbeeld.

Wie die kunst niet verstaat of niet wenst te verstaan doet ons antirevolutionaire volk te kort. Het wil naar huis met een warm hart en een blij gemoed. Het wil door zijn politieke leidlieden geëlektrificeerd worden. Dat kunnen allen, die geroepen zijn om van aangezicht tot aangezicht vóór dat volk te treden, zich voor gezegd houden.

M. W. SCHAKEL

Lezers schrijven ons.

Kunnen de kosten van zelf verricht schilder- en behangwerk bij de belastingaangifte worden afgetrokken?

Aan de Redactie van „Nederlandse Gedachten".

Mijne Heren,

In „Ned. Ged." is door de heer Kieft de raad gegeven om bij de belastingaangifte de kosten van binnenschilderwerk af te trekken. Naar aanleiding van dit advies zou ik graag iets willen vragen. Ik bezit een eigen huis, waarvan ik twee kamertjes verhuur aan een lerares. Deze kamertjes moesten nodig geverfd worden. Ik vroeg prijsopgaaf bij een schilder en toen bleek, dat de kosten ± f 315 zouden bedragen. Dat was me eigenlijk te hoog en ik besloot het dan zelf maar op te knappen. Het is me vrij goed gelukt en het kostte me ± f 75 aan verf, plamuur en behang.

Nu werd me verteld, dat de kosten van dat „zelfwerk" niet afgetrokken mogen worden. Is dat juist? Het zou wel heel vreemd zijn als ik b.v. f 315 wel en slechts f 75 niet af zou mogen trekken.

Zou ik misschien een antwoord op de kwestie kunnen krijgen?

Bij voorbaat mijn vriendelijke dank.

Hoogachtend,

Bolsward.

J. de Jong.

..en wij schrijven lezers

- Onze fiscale medewerker tekent hierbij het volgende aan:

Hetgeen u verteld is, is niet juist. In uw geval kunt u — zowel als eigenaar-bewoner, als in uw kwaliteit van verhuurder van kamers — de betaalde kosten aan verf, behang enz. in mindering brengen op uw inkomen. U kunt zich beroepen op een uitspraak van het gerechtshof te 's-Gravenhage van 5 april 1958.

DIJKSTRA's Incassobureau
Oranjestraat 4 - ASSEN - Telef. 4009

Incasso's;

Huur-, Pacht- en Rechtszaken

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Jeltes'

ASSURANTIE- EN MAKELAARSKANTOOR
Aan- en verkoop van vaste goederen
Verzekeringen Taxaties
Steeds gelden beschikbaar voor hypotheek
Administratie en beheer van vaste goederen
EMMEN — ORANJELAAN 1 — TELEFOON 2621

Woninginrichting

H. SCHIPPERS

Emmen

Wilhelminastraat 23 - Tel. 1292
SPECIALE BEDDENAFDELING

FA. GEBR. OMVLEE

ZUID-BARGE - Telefoon 1542 - EMMEN

- * Korenmalerij
- * Handel in granen en meel
- * Bestrijdingsmiddelen
- * Veegeneesmiddelen
- * Loonsproeibedrijf

Wij leveren alle mengvoeders onder A.C.V. controle.
A.C.V. is Afnemers Controle op Veevoeders.

UW SCHOENEN

Vereisen een goede verzorging voor een lange levensduur
De beste verzorging is
le **KLAS REPARATIE**

Uw adres hiervoor:

Westerstr. 16¹, telef. 2953

G. SWART

Onder rijkstoezicht gediplomeerd schoenhersteller

Arn. van Ess

- * UURWERKEN
- * GOUD EN ZILVER
- * KELTUM PLEET

Derksstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1802

In Feunekes Warenhuis

vindt U een enorme collectie goederen
Meubels - Woningtextiel | Huishoudelijke artikelen
Haarden en kachels enz.
Warmeeweg-Weerdingerstr | Weerdingerstraat
EMMEN - Telefoon 1566 | t.o. de Spoorstr - Tel. 1558
Dus. Het juiste adres voor een Complete Woninginrichting

KOLEN BESTELLEN MEIJER BELLEN

Ook voor Huisbrandolie

MEIJER'S BRANDSTOFFENHANDEL N.V.
Burg. Tijmesstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1335
Bestelkantoor: NIJBOER, Polenstraat 6, Telefoon 1983

LANTINGA

Pfaff Naaimachinehuis

Electro Technisch Bureau

NOORDERSTRAAT 15 - TELEFOON 1061 - EMMEN

Bouwbedrijf VAN ESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TEL. 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

U zocht een mantel of Japan
Maar weet niet waar vandaan?
Welaan dat is niet moeilijk toch
U moet naar BUINING gaan.
Assen Hoogeveen

Meubiler-inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
Moderne woninginrichting

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Beleefd aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (R 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Leer ons opnieuw de dag beginnen

Heer, leer ons weer opnieuw de handen vouwen te zeggen dat we vaak onrustig zijn omdat de wereld ons zo kan benauwen en vrede blijkt een hachelijke schijn

Heer, leer ons weer opnieuw tot U te bidden te vragen of Gij vrede geven wilt want wij, wij laten kerken in het midden en zien dat overal de geest verkilt

Heer, leer ons weer opnieuw de dag beginnen de dag beginnen met het Bijbelwoord laat dan Uw stem spontaan bij ons naar binnen geef, dat de vredesroep mag zijn verhoord.

C. JOH. SCHREURS.

BOEKEN
en periodieken

VAN MANNENZAAK
TOT MENSENZAAK

„De politiek moet nog veel meer van een mannenzaak tot een mensenzaak worden”, zo schrijft dr. Jacqueline C. Schokking op de laatste bladzijde van haar boek „De vrouw in de Nederlandse politiek”.*)

Het is natuurlijk geenszins de bedoeling van de schrijfster — dochter van prof. mr. J. J. Schokking, die politieke wetenschappen doceert aan de universiteit van Keulen, kleindochter van mr. dr. J. Schokking, de theoloog en jurist, die in 1908 met jhr. mr. A. F. de Savornin Lohman en dr. J. Th. de Visser tot de oprichters behoorde van de Christelijk-Historische Unie — om te betogen, dat mannen geen mensen zijn.

Maar wel is het haar bedoeling duidelijk uit te spreken, dat ook de vrouw een belangrijke bijdrage heeft te leveren aan de politiek.

Tal van interessante en belangwekkende gegevens zijn in dit boek — waarop mej. Schokking promoveerde en dat enkele maanden geleden bij Van Gorcum te Assen verschenen is — samengebracht.

De schrijfster stelt als doel van haar studie het leren kennen van enkele specifieke problemen, welke samenhangen met het proces van de politieke emancipatie en de politieke integratie van de vrouw, alsmede tevens zoveel mogelijk na te gaan hoever beide processen reeds zijn voortgeschreden.

Onder politieke emancipatie verstaat de schrijfster het zich bewust worden en het zich eigen maken van de rechten en plichten, welke het staatsburgerschap meebrengt. Zij wijst er daarbij op, dat het fundament van de politieke emancipatie der vrouw werd gelegd door de verlening van het passief kiesrecht aan de vrouw in 1917 en door de toekenning van het actief vrouwenkiesrecht in 1919. De vrouw kwam hierdoor in het bezit van de volledige burgerrechten.

Daarmede werd echter nog niet bereikt, dat de vrouw even actief aan de politiek ging deelnemen als de man. Thans zal het er vooral om gaan de vrouw in het algemeen bij de politiek te betrekken. De vrouw zal moeten beseffen, dat zeer concrete problemen langs politieke weg worden en moeten worden opgelost. Problemen, welke haar en het gezin ten nauwste raken.

In haar boek stelt de schrijfster voor, dat slechts in samenwerking tussen man en vrouw op vol-menselijke wijze aan de politieke vormgeving gewerkt kan worden. Samenwerking tussen mannen en vrouwen in de politiek is noodzakelijk.

Voor het geven van het door haar bedoelde globale beeld heeft de schrijfster een speciale enquête ingesteld, interviews gehouden en kennisgenomen van geschreven bronnen, als methoden van onderzoek.

De bedoelde schriftelijke enquête werd in het begin van 1955 gehouden onder alle vrouwelijke raads- en statenleden. De schrijfster tekent hierbij aan, dat de meeste geënquêteerden lid waren van de P.v.d.A., terwijl A.R. deelneming aan de enquête niet mogelijk was, omdat er geen A.R. vrouwen lid waren van een vertegenwoordigend lichaam.

Dr. Schokking komt ook op de A.R. Partij en de vrouw nog nader terug in haar boek. Zij geeft daarbij een overzicht van de houding welke in de A.R. Partij werd en wordt ingenomen t.a.v. de vrouw en de politiek, waarbij tevens een korte weergave van de geschiedenis te dezen opzichte.

Na gehandeld te hebben over de vrouwenbeweging en het vrouwenvraagstuk in het algemeen, de totstandkoming van het vrouwenkiesrecht, de politieke emancipatie der vrouw, en de vrouw in de politiek, wordt vervolgens geschreven over de vrouw binnen de politieke partijen. Achtereenvolgens passeren dan de liberale partijen, de socialistische partijen, de C.P.N., de Rooms-Katholieke partijen, de A.R. Partij en de C.H. Unie de revue, waarna een samenvatting gegeven wordt met een noot betreffende de S.G.P. Vervolgens wordt nog de aandacht gevestigd op de vrouw in de vertegenwoordigende lichamen, de vrouw in besturende overheidslichamen en in de S.E.R., alsmede op de vrouwenorganisaties en de politiek, waarna besloten wordt met een conclusie.

De kern van deze conclusie is aan het begin van dit artikel weergegeven. De schrijfster stelt ook, dat voor de aangeduide problemen de wel eens gepropageerde afzonderlijke vrouwenpartij geen oplossing biedt. Het gaat er integendeel om, dat de vrouwen binnen de bestaande partijen tot politieke integratie komen.

„Wellicht zal dan ook heel langzaam een zodanige — subtiele — verandering in sfeer teweeggebracht worden, dat meer vrouwen zich in de politiek „thuis” gaan voelen.”

Uitbreiding van de horizon van de vrouw is vereist. Ook zij heeft een belangrijke taak bij het leggen van een basis voor de algemeen politieke belangstelling bij haar kinderen.

Ook al kon veel van hetgeen in dit boek is neergeschreven op grond van algemene ervaring worden vermoed — zoals de schrijfster ook zelf van oordeel is — de bevestiging ervan door de feiten, aan het licht gekomen bij het onderzoek, is de vrucht van deze studie.

Het lijkt ons aanbevelenswaardig om van de interessante punten in dit boek betreffende de vrouw en de politiek kennis te nemen. Voor mannen en vrouwen.

De schrijfster besluit met de woorden: „de politieke integratie van de vrouw is voltooid te achten indien de politieke medewerking der vrouw tot een vanzelfsprekendheid is geworden. Over iets dat vanzelfsprekend is praat — denkt men zelfs niet meer.” Wij kunnen aan het slot dus slechts de wens uitspreken dat het over enkele tientallen van jaren ondenkbaar zal zijn geworden dat een boek geschreven wordt uitsluitend over „de vrouw in de politiek”. W. d. K.

1) „De vrouw in de Nederlandse politiek”, door dr. Jacqueline C. Schokking, uitgegeven door Van Gorcum en Co. N.V. te Assen. Prijs f 12,50 (gebonden), f 10,50 (ingenaaid). (274 pagina's).

- 86. Overheid en economisch leven „ 0,50
- 87. De A.R. P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk . . . . . „ 1,25
- 88. Nederlands Nieuw-Guinea „ 0,50
- 90. Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies) . . . . . „ 0,60
- 91. Beginselprogramma (gewijzigd 10 januari 1934) . . . . . „ 0,10
- 92. Kabinetsformatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot „ 0,40
- 94. Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956) „ 1,—
- 95. Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies) . . . . . „ 0,30
- 96. Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies) . . . . . „ 0,60
- 101. Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch (voor A.R.J.O.S. Studieconferentie 11 oktober 1957) . . . . . „ 0,75
- 102. Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram . . . . . „ 0,75
- 103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma . . . . . „ 0,75
- 104. Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting . . . . . „ 0,60
- 106. Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie/gemeente „ 0,30
- 110. Arjosschetsenbundel 1958 „ 0,90
- 111. Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis . . . . . „ 0,40
- Pas verschenen:
- 112. Woningbouw en huurbeleid (rapport College v. Advies) „ 0,70
- 113. Samen leven (referaten A.R.-J.O.S. Studieconferentie '58) „ 0,90
- 114. Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen) . . . . . „ 0,80
- 115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Beschouwingen Tweede Kamer op 30-9-'58) . . . . . „ 0,50
- 116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers) . . . . . „ 0,40
- 117. Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958). . . . . „ 0,50
- 118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuyperstichting „ 0,95

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij stichting.

bestelnr.	omschrijving	prijs
81.	Waarom ben ik A.R.?, door Dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	„ 0,50
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers - Wageningen
TELEFOON 3750 en 2725 (b.g.g. 3100)

C. LIND & ZOON - Ao 1826
Kassiers en Commissionairs in Effecten
AMSTERDAM-C UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057, 18037
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopatische geneesmiddelen
Homoeopatie Voorhoeve N.V.
Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

N.V. VICON
Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

MAAGLIJDERS, tób toch niet langer!
Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN
aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN ROTTERDAM
Korenaarstraat 55a-c
Nwe Binnenweg 400

Constructiewerkplaats „BAILY”
NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36
Gespecialiseerd in
Staalconstructies voor gebouwen

U gaat dit jaar toch ook met de
N.C.R(eis)V. op reis?
Een keur van reizen voor ieders beurs.
Speciale bergsportreizen - reizen voor jongeren - kampeerreizen.
Vraagt nog heden gratis. ONS REISPLAN

Ned. Chr. Reis-Ver.
Postbus 1035 - Telefoon 859302
Weterinkade 22a
's-GRAVENHAGE

★ **INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID**
★ **TRUCKMIXERS**
★ **MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK**
N.V. MULDER'S
fabriek van rollend materieel
BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

Italiaanse premier Antonio Segni

vond gehoor in
Parijs en Bonn

DE Italiaanse christendemocratische premier Antonio Segni is een van de mensen, die zich bewust zijn van het belang, hetwelk verbonden is aan de positie van een land in de internationale samenleving. Nu de Europese verhoudingen als gevolg van het zoeken van een oplossing voor het Duitse probleem mogelijk aan een herwaardering onderworpen zullen worden, is de heer Segni op stap gegaan om in Parijs, Bonn en Londen de belangen van zijn land te verdedigen.

Blijkbaar heeft de grote voortvarendheid van de Britse premier Macmillan ook de heer Segni verontrust en heeft hij zich willen vergewissen van de standpunten der andere regeringsleiders. Het resultaat van zijn reizen naar Parijs en Bonn is, dat thans van een gemeenschappelijk Frans-Westduits-Italiaans optreden sprake is. Dit laatste heeft reeds succes gehad, want president Eisenhower heeft er zich mede door laten

leiden tijdens zijn besprekingen met de Britse premier Macmillan, die in verschillende opzichten in zijn verwachtingen werd teleur gesteld.

ANTONIO Segni werd op 2 februari 1891 in Sassari op het eiland Sardinië geboren als zoon van een grootgrondbezitter. Hij studeerde rechtswetenschappen aan de universiteit van Rome en specialiseerde zich voornamelijk op het gebied van handel en landbouw. Korte tijd trad hij op als advocaat, totdat hij in de eerste wereldoorlog werd opgeroepen en als artillerist naar het front werd gestuurd.

In 1920 werd hij professor aan de universiteit van Perugia, in 1925 in Cagliari, in 1929 in Pavia om tenslotte in zijn geboorteplaats Sassari te belanden, waar hij aan de universiteit college in handelsrecht ging geven, en in 1944 tot rector werd benoemd. Het duurde tot 1954, voordat hij gevolg gaf aan vele verzoeken, een benoeming aan de universiteit van Rome te aanvaarden.

Op Sardinië heeft Segni zich geruime tijd verdienstelijk gemaakt als deskundige op het gebied van landbouwwraagstukken. Ook had hij een werkzaam aandeel in de politieke aangelegenheden van het eiland. Hij was een voorvechter van regionale autonomie voor Sardinië, welke in 1944 een feit werd.

NA de tweede wereldoorlog werd hij als lid van de Chr. democratische partij in verschillende kabinetten opgenomen als landbouwspecialist. Onder zijn leiding werden belangrijke landbouwhervormingen tot stand gebracht. Hij gaf zelf het goede voorbeeld, door vrijwillig grote stukken land onder arme boeren te verdelen. Sindsdien heeft hij er steeds naar gestreefd deze hervormingen in geheel Italië doorgang te doen vinden.

Toen op 22 juni 1955 het kabinet van Mario Scelba ten val werd gebracht, kreeg Segni opdracht, een nieuwe regeringsploeg samen te stellen. Na langdurige onderhandelingen slaagde hij erin, de uit elkaar gevallen coalitie te herstellen, maar al spoedig bleek, dat ook zijn kabinet een wankele basis had en niet op een lang leven kon hopen. Toch is het nog twee jaren aangebleven, totdat het uitreden van de Saragt-socialisten het ten val bracht.

In de kabinetten van Zoli en Fanfani, die sedert februari 1957 Italië hebben geregeerd bekleedde Segni belangrijke posten en toen Fanfani enkele maanden geleden het hoofd moest buigen, werd opnieuw een beroep op hem gedaan.

door Foka van Loon

De schipper trekt haar op 't dek, zijn baardig gezicht een en al gultige lach: „Goed zo, mevrouw! Niet al te afhankelijk van de mannen zijn, dat kweekt maar niks dan grootheid.” „Zo denk ik er precies over!” Ze schudden elkaar de hand.

„Hidde van der Wal”, heet de schipper. „Mevrouw van Harpenaar!” stelt Akkie zichzelf voor. „Of hij 't niet goed gehoord heeft, of zo heilig overtuigd is, dat hij Jerke's vrouw voor zich ziet, dat hij eenvoudig op haar naam geen acht slaat, hoe 't ook zij, als hij Paultje van Jerke overneemt, zegt hij, na een blik onder de capuchon geslagen te hebben! Mijnheer en mevrouw hebben een lieve kleine jongen, maar veel kleur zit er niet op en gek vet is ie ook niet, die mag wel es goed op voer gezet worden!” Voor Akkie hem uit de doekjes kan doen, dat dit kleine bleekgezicht wel van haar, maar niet van mijnheer De Vries is, antwoordt Jerke: „Daarom sturen we hem ook een poosje uit logeren!”

Akkie laat het maar gaan. Jerke heeft er misschien zijn wijze bedoelingen mee, net als met dat weerpraatje. Voorafgegaan door de schipper dalen ze langs een zeer steil en zeer smaltredig trapje af in een eveneens zeer klein, maar knus en behaaglijk vooronder, waar alles glimt en blinkt, tot de schippersvrouw toe. Haar rode koontjes zijn met echte zeep gewassen, en ze heeft een kraakheldere schort voor, die nog nooit met 'n namaak wasmiddel in aanraking is geweest. Alles aan haar is trouwens echt, haar regelmatig schitterend wit gebit, haar natuurlijke golven krullend hel blond haar. Tot zelfs de thee, die ze schenkt is echt dat wil wat zeggen in deze bloeitijd van surrogaten.

Met Paultje op haar schoot bedient ze haar gasten. Veel omslag kan ze niet maken, daar heeft ze geen ruimte voor. Het jongetje voelt zich hier volmaakt op zijn gemak. Hij drinkt thee, doopt er de koekjes in, die hem onbeperkt worden verstrekt, doet nu en dan ook een duit in 't zakje van de conversatie en valt tenslotte doodmoe in slaap tegen de zachte boezem van zijn pas verworven nieuwe tante. Ze draagt hem voorzichtig naar de echtelijke kooi en vleit hem in een soort krib aan 't voeteneind. Daar sliep vroeger, toen hij nog klein was, hun enige zoon in, vertelt ze Akkie, maar die is nu al groot, al vijftien en dient als „lytsfeint” bij een boer in 't Heitelân; het werk van zijn vader en voorvaderen verachtend. Vrouw van der Wal gaf als reden voor deze „afwijking” op, dat haar grootvader van moeders kant ook boer was.

Na de thee stommelen Jerke en de schipper weer naar boven. Enige tijd later zakt Jerke weer af in de roef met de mededeling voor Akkie, dat Van der Wal pas tegen een uur of drie vannacht denkt te kunnen gaan varen.

„Waarom niet eerder?” vraagt Akkie, zonder dat het haar veel kan schelen.

O, hij moet nog vracht aan boord nemen en Jerke gaat nu nog even het stadje in, heeft nog hier en daar een boodschap te doen en kennissen op te zoeken. Hij nodigt Akkie niet uit, hem te vergezellen. 't Doet haar allemaal nog al vaag en vreemd aan, maar ze is te moe, om uit te vissen, wat er eigenlijk precies loos is. Ze valt bijna in slaap, waar ze zit. De schippersvrouw krijgt er erg in.

„U is dood en dood op!” stelt ze vast, met een vleugje beschermends om haar haast te klein mondje. „U moet wat proberen te rusten. Ga maar mee.” Akkie volgt haar naar het ruim, waar het naar vochtige humus ruikt. Achter zakken aardappelen, waarin munitie was verborgen, zoals Akkie veel later van Jerke vernam, is een rijtje kisten geplaatst, waarop een matras is gelegd en een bed gespreid. „Dat was eigenlijk bedoeld voor uw man, maar die 't eerst komt 't eerst maalt, zei m'n moeder vroeger. Voor hem maak ik straks ook wel een legertje in orde!” Akkie knikt, dat 't goed is. 't Is haar allemaal om 't even, als zij haar als gebroken ledematen maar uittrekken kan en de ogen dicht gaat doen. Ze kleedt zich werktuigelijk uit, trekt haar pyama aan, tolt in 't bed en slaapt een paar uur lang, vol overgave. Dan geraakt ze in een toestand tussen waken en dromen, haar door afmatting versuften geest keert langzaam tot het leven terug en haar zintuigen worden weer afgesteld op de functie, waartoe ze zijn geschapen. Haar oor vangt een verdacht en vreesaanjagend geritsel en geknaag op. Ze is ineens klaar wakker. Het bloed stolt haar op 't zelfde moment in de aderen, want ze heeft een redeloze angst voor muizen en raakt in paniekstemming als ze denkt aan een rat. Ze gaat zitten, haar keel versperd door één grote prop bangheid. Hees, hijgt ze 't er uit: „O, help, hier zijn muizen, bah!” Verstijfd van vrees, met kippevel op armen en benen wacht ze in vreezen en beven af, dat ze door iets weezinwekkends zachts zal worden besprongen.

Nog geen meter van haar af ligt Jerke. Hij is daar, zonder, dat ze er iets van merkte, door hun gastvrouw geïnstalleerd. Hij kon echter de slaap niet zo gauw vatten als Akkie, want het zandmannetje versmaadt onrustige zielen. In zijn hart gromt de hartstocht. Heel zijn wezen hunkert naar Akkie, die hij in deze jaren lief heeft gekregen met een onstuimige en iedere morele bedenking op zij duwende drang. Die gesmoorde uitroep is dan ook nauwelijks aan haar mond ontsnapt, of hij staat al aan haar bed. Hij kan de begeerte, haar in zijn armen te nemen ditmaal niet weerstaan. Er is nu immers een aanleiding toe? Met haar hoofd tegen zijn borst en zijn mond begraven in haar geurige haar, vleemt hij teder plagend: „Was jij bang voor een muis? Wat een klein meisje ben je toch nog!” Haar handen omklemmen even zijn krachtige vingers, die zich aan haar hebben gevleid. „Ja, ik weet, dat 't kinderachtig is, maar ik griezel van die beesten! Als ik op een toren stond, en ze kwamen me met een muis te na, geloof ik, dat ik pardoes naar beneden sprong!”

„Waar een mens in nood zichzelf al niet toe in staat acht!” spot hij luchtig en dan, haar dichter in zijn armen sluitend: „Maar bij mij ben je veilig!” Hij trekt haar hoofd achterover en kust haar wang, daarna tasten zijn hete lippen haar gezicht af naar haar mond.

Nu pas beseft Akkie, dat het gevaar, waarin ze nu verkeert, groter en reëler is, dan het denkbeeldige, waaraan ze voor haar gevoel is ontsnapt. Tegelijk zwelt het verlangen, om

te schreien als een zieke klier in haar keel. Dat ze Jerke, haar beste vriend, van zich af moet stoten! Ze probeert zich aan zijn knellende omarming te onttorenen: „Nee, Jerke, nee! O, laat ons toch niets doen, waar we later spijt van krijgen. Toe, laat me los en ga weer naar bed. Ik weet, dat dit maar een opwelling is, want je bent niet slecht!”

„Een opwelling?” Hij neemt met geweld haar mond. Ik ben nog nooit zo in ernst geweest. Ik ben gek op je!”

„O, Jerke toch”, kreunt Akkie. „En ik vertrouwde je als mijn broer!”

„Dat weet ik en dat heeft me genoeg bezwaard, dat naief vrouwen van jou in mijn onkreukbare vriendschap”.

„O Jerke, is het mijn schuld? Had ik anders tegen je moeten zijn? Ik heb nooit gedacht aan jou op die manier! Hoe zou ik? Ik ben immers van Heerco!”

Met die laatste woorden distantieert Akkie zich zo onbereikbaar ver van Jerke, dat hij eigener beweging terugtreedt. „Zo is 't!” zegt hij toonloos. „Je bent van een ander!” En dan met een gekwelde cynische lach laat hij er op volgen: „Gij zult niet begeren uws naasten vrouw, noch zijn rund, noch zijn ezel. Toch ligt voor mijn juridisch gevoel, daar nog al enig verschil tussen!”

Een lang moment verstrikt, waarin ze beiden zwijgen. Dan ineens voelen ze een schok.

„We varen!” zegt Akkie met een onwennige stem. „Ja, wij varen! Ik ga eens boven kijken!” Zijn toon klinkt enigszins geforceerd opgewekt.

Hun vriendschap veranderde van aangezicht door dit klein intermezzo.

HOOFDSTUK XVIII

Akkie baadt zich gedurende twee dagen in de weelde, die het ouderlijk huis te bieden heeft. Haar moeder zou haar de hele dag door wel vol willen stoppen als een worst. „Toe farke, eet 't nou op, je kunt 't nou nog krijgen. Denk er om, denk er om, je moet er de hele winter op teren!”

„Ja, mem, en was ik nou maar een hamster, dan kon ik wat in m'n wangzakken bewaren voor de kwade tijden, maar ik kan niet meer meenemen, dan ik in m'n fietstassen bergen kan.” Haar moeder laat nooit een dergelijke gunstige gelegenheid voorbijgaan, zonder te pogen, haar oilam te overreden, zolang deze boze tijden nog duren, haar tenten thuis op te slaan.

„Jerke moet nog wel es naar Friesland, dan neemt hij Evert ook mee hier heen, dan is 't hele gezinnetje bij elkaar!” bedisselde ze de eerste de beste morgen al. — 't belooft Mem niet, om Everhardje te zeggen, want 't jonkje is indertijd naar Heit genoemd en die heet doodgewoon Evert, dus — „Behalve Oma en Oom Diederick”, herinnerde Akkie haar.

„O ja, 't is waar ook! Nou, laat die oude mensen dan ook hier maar komen. Er gaan veel makke schapen in één hok”. Toen onderbrak Mem zichzelf met een ondeugend lachje: „Dat is nou juist niet van toepassing op mevrouw Harpenaar, hè? Dat is geen katje, om zonder handschoenen aan te pakken. En toch durfde ik 't best aan, we kregen geen ruzie!”

„Nee, vast niet”, viel mijnheer Dohle haar met een ernstig gezicht bij. „U hebt 't ook nog nooit met mijn vrouw aan de stok gehad, dan speelt u 't met die schoonmamma van Akkie ook wel klaar!”

„Och, jij!” verweerde zijn vrouw zich met een kleine arm-beweging in zijn richting en lichtelijk kleurend. Ze is altijd zwak in de verdediging van zich zelf. Die nam mem echter wel op zich en hoe!

„Laat die man toch praten, laat hij z'n aandacht liever bij 't karnen houden, dat we niet weer boterbrij op tafel krijgen. Als wij elkaar in de haren zouden vliegen, dan was 't mijn schuld, want jij, m'n lieve hart, bent zo goed als bôlle!”

Na mevrouw Dohle aldus in ere te hebben hersteld, voer ze voort met Akkie tot blijven te verleiden. Het heeft haar echter niet mogen baten. Akkie bleef standvastig bij haar besluit, hoe 't ook haar lokte zich voor onbepaalde tijd op Buma State in te nestelen en zich heerlijk te laten verwennen. En 't is niet dat alleen, 't is nog meer de prettige eensgezinde atmosfeer, waarin hier met elkaar wordt geleefd. De drie „jongens” van zegge en schrijve, twee en veertig, veertig en zes en twintig, werken nog dagelijks aan elkaars opvoeding, met rake zetten en geestige steken onder water, zonder er ooit een druppel venijn door te mengen.

Het is een lieve aardigheid, om mee te maken, hoe mem en mijnheer Dohle met elkaar omspringen. Hij mag zijn wel-doenster evenals zijn vrouw graag in 't zonnetje zetten, maar mem bloest er niet van, maar geeft hem terug lik op stuk. Mevrouw Dohle, nietig van figuur, zo helemaal niet dominerend, maar voor iedere dag, doorgebracht onder dit beschermend dak, innig dankbaar, is onmiddellijk door mem in haar hart gesloten en heeft daar een even grote plaats als haar kleinkinderen en zo gaat ze ook met haar beschermelingen om en spreekt ze haar toe. 't Is „hartsje” voor en „hartsje” na.

En boven dit alles torent de lange statige gestalte van haar vader uit, met zijn wijze blik en principiële, maar ruime denkbeelden.

„Laten we de wereld niet ingewikkelder maken dan zij al is”, is zijn levensdevies! Hij en de zijnen bevinden zich daar wel bij.

Toen de heer Dohle hem eens vroeg, wat hem toch bewogen had, zijn vrouw en hem, totaal vreemden, in het raam van het huidige regiem zelfs staatsgevaarlijk, onderdak te verlenen, antwoordde hij: „Omdat ik geen kans zag mijn naaste lief te hebben, met gesloten deuren!” En uit dit zonnig, maar vergeten bij de afschuwelijk wrede wereld, een lieflijk paradijsje, verjaagt Akkie zich zelf, willens en wetens.

Al kost het haar strijd, ze gaat met Jerke de weg terug naar Amsterdam.

Het is over 't geheel genomen een echt dramatisch vaarwel. Mevrouw Dohle en mem smelten weg in tranen. De ogen van de mannen zijn zelfs niet vrij van vochtigheid.

(Wordt vervolgd)

Onmisbare duim

De duim blijkt voor de heer Voskuil een onmisbaar instrument te worden voor het vullen van de zendtijd, die hem op zaterdagavond ter beschikking staat.

Voor de verkiezingen diste deze socialistische commentator het verhaal op van de ruzie, die er in de a.r.-partij geweest zou zijn over de vraag, wie lijsttrekker moest worden.

De verkiezingen zijn achter de rug, de Tweede Kamer is opnieuw samengesteld en de fracties hebben voorzitters gekozen. Vóór de kamerontbinding was Dr. Bruins Slot voorzitter van de a.r. fractie, hij is dat nu weer. Een normale gang van zaken, zal iedereen zeggen. Zoals het bij vorige verkiezingen als normaal beschouwd werd, dat Dr. Drees optrad als lijsttrekker voor de P.v.d.A., zonder dat voor hem de plaats van fractievoorzitter werd ingeruimd.

Maar de heer Voskuil vindt dat niet normaal. Hij zegt, dat de a.r.-lijsttrekker opzij gezet is en dat er in de a.r. gelederen „nogal wat deining” is ontstaan over het feit, dat Dr. Bruins Slot fractievoorzitter is geworden.

Wij hebben geen protestbrieven gezien, wij hebben geen betogers met spandoeken naar het Binnenhof zien marcheren, wij hebben geen ingezonden stukken in de kranten over dit onderwerp gezien, kortom we hebben van enige deinig niets bemerkt.

De heer Voskuil ook niet. Maar hij heeft zijn duim.

Wat is progressief?

De mist, waarmee de heer Voskuil en andere socialisten te kampen hebben wanneer ze progressieve blikken in het jongste verleden trachten te werpen, maakt de socialistische „voorlichting” tot een komisch geval.

De heer Voskuil heeft nl. ontdekt, dat de a.r.-partij een korte opbloei van „aarzelende progressiviteit” heeft gekend; dat was in de periode toen minister Zijlstra lijsttrekker v

Iedereen weet, dat minister Zijlstra in die periode geen gelegenheid heeft laten voorbijgaan om in vergaderingen, voor de radio en voor de televisie de kiezers op te wekken een christelijke politiek mogelijk te maken.

Iedereen weet ook, dat minister Zijlstra dat deed op basis van het a.r.-programma, waar de socialisten geen goed woord voor over hadden.

Dat pleidooi voor christelijke politiek noemde de N.V.V.-er Van Halm „een aardige leuze, die geen inhoud heeft”. En mr. Burger verklaarde op de ochtend na de verkiezingen: „Ik weiger te geloven in de tegennatuurlijke mogelijkheid van een rechts kabinet, dat progressief is”. En de heer De Kadt tenslotte verklaarde nog deze week, dat het voortdurend spreken over een christelijk kabinet, dat een christelijke politiek zou kunnen voeren, een gevolg was van de afkeer van een vooruitstrevende politiek, een afkeer die tot de crisis geleid heeft.

Maar goed, volgens het wazig beeld, dat de heer Voskuil van de situatie voor ogen staat, was die periode waarin het door de socialisten gemaakte pleidooi voor christelijke politiek werd gevoerd, de periode van „aarzelende progressiviteit” bij de a.r. Het bewijst tot welke dwaze tegenstrijdigheden in eigen kring men komt als men tegen beter weten in de begrippen progressief en conservatief blijft hanteren, waar deze niet op hun plaats zijn.

De socialisten zouden zichzelf een dienst bewijzen als ze daar eens mee ophielden.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Adam 5. Midas; 9. bank; 13. traag; 14. rok; 15. Saron; 16. Oerd; 17. pekel; 19. rite; 20. lederen; 21. liniaal; 22. Nepal; 25. broes; 27. aloë; 31. Paran; 33. Leo; 35. Indië; 37. oké; 38. drossen; 39. eer; 40. Romme; 42. bes; 43. delta; 45. sire; 49. latei; 53. paprika; 55. vennoot; 58. arie; 59. erker; 61. asla;

16 MAART Het was aan het begin van deze week acht jaar geleden, dat minister Staf de ransel van het ministerie van oorlog omhing. Overdrachtelijk gesproken, in de politiek, draait deze ministerspost vaak uit op een pak, met of zonder ransel. Want geld uitgeven en zorgen dat men het geld krijgt voor de defensie van het vaderland is een hachelijke onderneming. Het is net als met een meesterstukje van een kok: eerder opgegeten dan gemaakt. Ir. Staf is uniek lang aan het bewind bij „oorlog”, vergeleken met zijn voorgangers. Johannes Wilhelmus Bergansius, hield het als minister van oorlog uit van 1888-1891 en van 1901-1905. Minister Deckers heeft het ook lang gedaan. Merkwaardig, dat laatstgenoemde van de „Oorlog” naar Landbouw is gegaan en de daarvoor genoemde het juist andersom deed. En als u mij nu vraagt, wat doet een agrariër op „Oorlog” en wat doet een minister van Oorlog op „Landbouw”, dan zeg ik: dat weet ik niet. Maar als dit mogelijk is, en dat is het, dan is het een goede politiek omdat politiek een zaak van het mogelijke is.

17 MAART Zaterdagavond jl. is professor Beel benoemd tot informateur. Dat gebeurt niet vaak op zaterdagavond, omdat ook in de politiek deze uren bestemd zijn voor het huisgezin. Tenminste zo gaat het bij mij. Stel u voor, dat ik op zaterdagavond — we eten dan altijd soep, dat is makkelijk — thuis was gekomen met een vijftal loempia's en gezegd had: „ik trakteer, want ik ben informateur geworden.” Niet dat dit nu zo in den huize Beel gebeurd is. Begrijp mij goed, alstublieft. Professor Beel is van huize Beel naar Huizen Bosch ontboden en heeft nog voor het baduur de opdracht gehad. Ik vraag mij af of hij wel direct naar huize Beel is terug gegaan. Misschien is hij even in „De Witte” gaan zitten om na te denken over de weg, welke hij nu zou gaan bewandelen. Misschien heeft hij nog eens op dat papier gekeken, waarop, duidelijk, zwart op wit, stond: „mogelijkheden nagaan van de vorming van een kabinet, dat zal mogen

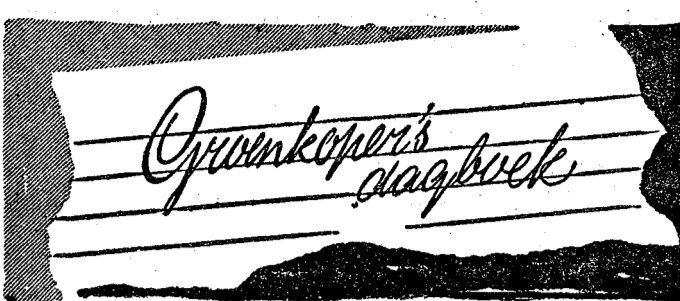
18 MAART Terwijl de gemeenteraad van Amsterdam de begroting besprak ben ik de oude binnenstad ingewandeld, alleen maar om nog eens in me op te nemen hoe het was, hoe het is en hoe het daar zal zijn. De Weesperstraat gaat voor een groot deel verdwijnen, het Waterlooplein, dat het echte Waterlooplein niet meer is, zal binnenkort zijn Waterloo beleven. En dan zal het ook gedaan zijn met een stuk Joods Amsterdam, dat alleen maar heimwee oproept.

19 MAART Er is een merkwaardig soort geld in omloop, dat gewetensgeld heet en dat regelmatig naar de fiscus wordt gestuurd, teneinde de consciëntie te ontlasten. Ik moet u mededelen, dat ik nooit de kans heb gehad mijn geweten op deze manier van een druk te bevrijden. De fiscus weet precies wat hij van mij kan verwachten en hij weet zeker, dat hij het nog krijgt ook. Dat is ook een van die benauwde werkelijkheden. Niet dat ik daaronder gebukt ga. Ik niet. Ik zeg met Byron: ik houd van belasting, als het maar niet te veel is. Want wie belasting betaalt, verdient. Waar of niet? Zelfs aan de lelijkheid geeft het goud een glans van schoonheid. En als men zegt dat men het geld minacht bedoelt men altijd het geld van anderen. Maar om terug te komen op dat gewetensgeld. U hebt het zeker wel gelezen, dat een inwoner van Venlo of daaromtrent f 5000 aan de belastinginspecteur stuurde met de vraag of deze de zending geld wereldkundig wilde maken. Dat was voor de in zijn geweten geprangde dan de makkelijkste kwitantie. Want hij wenste, zoals vele goede gevers, onbekend te blijven. En waarom wilde hij een kwitantie hebben? Misschien wel, dacht ik, om ook deze uitgave van de belasting te kunnen aftrekken....

20 MAART Professor Jongbloed, rector magnificus van de Utrechtse universiteit staat — met velen — nog erg gereserveerd tegenover het reizen in de ruimte. Hij heeft nog geen behoefte aan een moderne versie van Doornroosje, dat wil zeggen: geen behoefte aan schijnvaders, die in een glazen kist verplaatst worden. Nu, dat heb ik ook niet. Maar wat twee Amerikaan-

se technici ongeveer tegelijkertijd zeiden, dat het streven van de moderne mens om door middel van raketten naar maan of Venus te vliegen wel eens de zwanezang van onze beschaving kon zijn, heeft mij nog meer getroffen. Sinds de zwanezang van Bilderdijk is de zaak, wat zwanezangen betreft, niet meer zo duidelijk gesteld. Ik heb op het ogenblik aan één kabinetsformatie genoeg. Stel u nu eens voor, dat wij ons ook nog moeten gaan bezighouden met de formatie van een kabinet op de maan. Dat wij minister Struycken, in een ruimtevaartpak, in een buitengewone zitting van de Staten-Generaal zien verschijnen, aangekomen in een galaraket, voorafgegaan door een erecommando rijksmaannnen in ceremonieel tenue....

Vandaag is de lente begonnen. Gelukkig dat er nog zulke data bestaan, dat, zolang de aarde bestaat, zaaing en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht niet zullen ophouden. Want met alle vorderingen van de techniek, met alle problemen waarover de wijzen dezer wereld zich nog het hoofd breken, komen we niet veel verder dan een ontmoeting, welke ik vandaag had. Op een landgoed ontdekte ik tegen de muur een perelaar in bloei. Vrij vroeg, gezien het klimaat in het noorden van ons land. Een van de takjes rustte tegen een buis van de kasverwarming, welke via deze muur liep. En door de warmte en door het licht, dat steeds op de metaalkleurige buis werd weerkaatst, was een van de knoppen gesprongen en vertoonde de eerste prille bloesem. Dat was voor mij de lente 1959. Ach, het is romantisch om dat te vertellen, ik weet het. Maar ik ben een romanticus, dat wil zeggen, ik voel iets van het verlangen naar het oneindige... zolang de aarde bestaat. De lente in het hoofd? Ja. Een nieuwe lente, een nieuw kabinet. Komaan, met professor Beel onder de perelaar en alles wordt groen. Nog groener dan

rekenen op een vruchtbare samenwerking met de volksvertegenwoordiging”. Misschien heeft professor Beel, daar in „De Witte”, al eens uitgekeken naar een gaande en komende man, die geschikt zou zijn vruchtbaar samen te werken. En onder het genot van een jus d'orange heeft hij misschien gedacht aan... ja, aan wie zou professor Beel gedacht hebben....?

Thuis gekomen, hoorde ik mijn jongste zoon — weet hij veel van Joods Amsterdam — mijn middelste spruit een Joods mopje vertellen over Sarah (dat zei hij) en Mozes (dat zei hij ook), die samen over één tandprothese beschikten.... Waarop mijn middelste direct interrumpeerde dat zulks beslist onmogelijk was, aangezien deze twee figuren in een geheel ander tijdperk leefden, zodat zij niets gemeenschappelijks kunnen hebben gehad.... En dat was dan wel het sterkste bewijs, dat de stad aan het veranderen is, dat er een tijd zal komen, waarin een jeugd opstaat, die Jozef — Jozef van het Waterlooplein — niet gekend heeft. Wat zeide Jacob Israël de Haan eens? „Ik zou volkomen tevreden zijn als het leven een benauwde droom was.... het is een benauwde werkelijkheid”.

aan de beurt; 19. talloze malen opgehangen maar hij leeft nog; 20. verouderde nieuwe mode; 23. loflied; 25. daarna een aartsvader.

se technici ongeveer tegelijkertijd zeiden, dat het streven van de moderne mens om door middel van raketten naar maan of Venus te vliegen wel eens de zwanezang van onze beschaving kon zijn, heeft mij nog meer getroffen. Sinds de zwanezang van Bilderdijk is de zaak, wat zwanezangen betreft, niet meer zo duidelijk gesteld. Ik heb op het ogenblik aan één kabinetsformatie genoeg. Stel u nu eens voor, dat wij ons ook nog moeten gaan bezighouden met de formatie van een kabinet op de maan. Dat wij minister Struycken, in een ruimtevaartpak, in een buitengewone zitting van de Staten-Generaal zien verschijnen, aangekomen in een galaraket, voorafgegaan door een erecommando rijksmaannnen in ceremonieel tenue....

Vandaag is de lente begonnen. Gelukkig dat er nog zulke data bestaan, dat, zolang de aarde bestaat, zaaing en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht niet zullen ophouden. Want met alle vorderingen van de techniek, met alle problemen waarover de wijzen dezer wereld zich nog het hoofd breken, komen we niet veel verder dan een ontmoeting, welke ik vandaag had. Op een landgoed ontdekte ik tegen de muur een perelaar in bloei. Vrij vroeg, gezien het klimaat in het noorden van ons land. Een van de takjes rustte tegen een buis van de kasverwarming, welke via deze muur liep. En door de warmte en door het licht, dat steeds op de metaalkleurige buis werd weerkaatst, was een van de knoppen gesprongen en vertoonde de eerste prille bloesem. Dat was voor mij de lente 1959. Ach, het is romantisch om dat te vertellen, ik weet het. Maar ik ben een romanticus, dat wil zeggen, ik voel iets van het verlangen naar het oneindige... zolang de aarde bestaat. De lente in het hoofd? Ja. Een nieuwe lente, een nieuw kabinet. Komaan, met professor Beel onder de perelaar en alles wordt groen. Nog groener dan

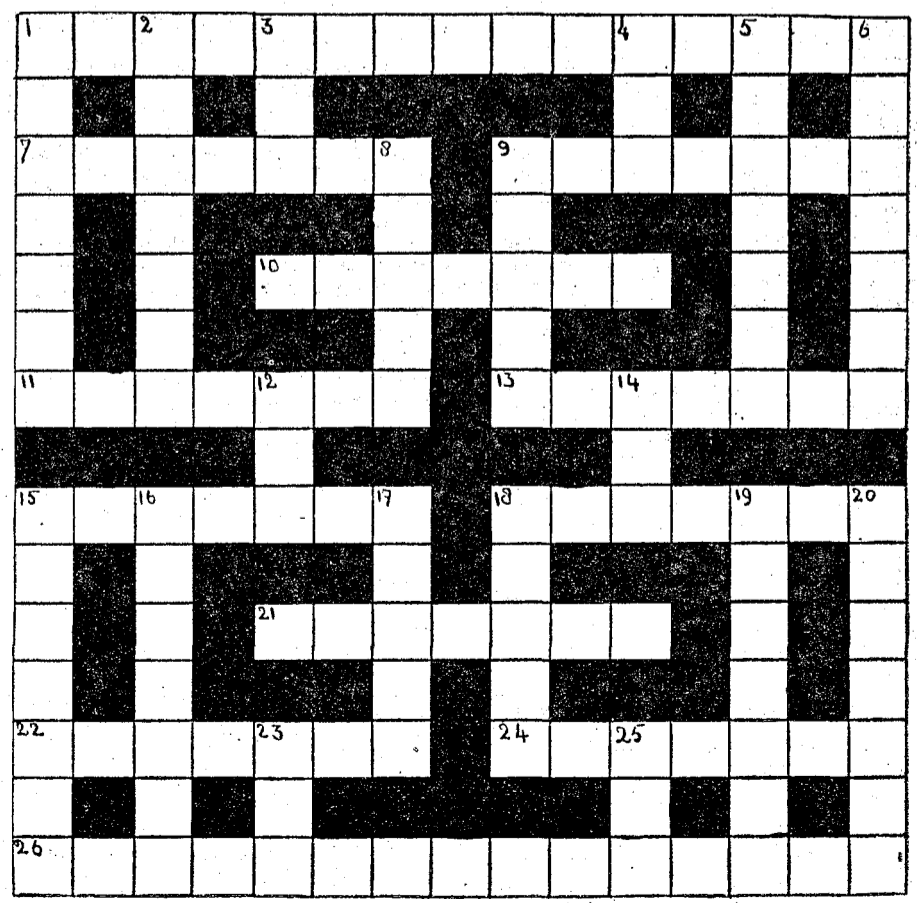
William Groenkeper

62. reëel; 63. dar; 64. Jalta; 65. anti; 66. Kerst; 67. Roel. Verticaal: 1. atol; 2. Drees; 3. aard; 4. Madeira; 6. Irene; 7. dok; 8. akela; 9. bariton; 10. aria; 11. notas; 12. knel; 17. pens; 18. lila; 23. present; 24. ahorn; 25. brems; 26. onder; 28. linde; 29. edele; 30. oeral; 32. ako; 33. lob; 34. Oss; 36. iet; 41. miereëi; 44. evenaar; 46. elke; 47. lier; 48. garen; 50. aarde; 51. evers; 52. Nolte; 53. para; 54. Piet; 56. Oslo; 57. taal; 60. kar.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Hij moet vroeger wel bijzonder ondeugend geweest zijn, dat hij met zo'n bijnaam in de geschiedenis voortleeft; 7. wandeling die men steeds met u maakt; 9. dit klagen werd juichen; 10. bewusteloosheid van een dier?; 11. dit dier schijnt niet stapvoets te kunnen gaan; 13. zo pikken de buurlui je je spullen af; 15. plaats in Nederland waar oliewinning plaats heeft? 18. voelbare woorden? 21. deze opruiers zijn bij de spoorwegen niet meer te vinden; 22. in de waterhoogte schuilt macht; 24. verhuiskosten; 26. vrouwelijke voorjaarsziekte.

Vertikaal: 1. pralende boon; 2. dat doen de voetballers met hun wederpartij; 3. een weinig, maar meer dan niets; 4. belasting op kinderspeelgoed; 5. geboorteplaats van nederlandse gedachten; 6. een tweetal voor de wagen; 8. dier als zeeoverer? 9. krijgen werklozen hierdoor zetjes? 12. doorzichtig; 14. dood dier dat door anderen verorberd wordt

15. schuine werkplaats; 16. platvloerse springer; 17. het zwaarste misdrijf dat onze wet kent; 18. dooreengenomen komt deze oude minister nu nog eens

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

DE TWEEDE FASE IN DE FORMATIE

MET de aanwijzing van prof. dr. J. E. de Quay zijn we in de tweede fase van de kabinetsformatie beland. Zal het ook de laatste fase zijn? Het is moeilijk daarover een definitief oordeel te vellen. Over de Brabantse commissaris der Koningin hoort men veel goede dingen vertellen, hij is een integer en bekwaam man. Het is dan ook niet de eerste keer dat zijn naam tijdens een formatie werd genoemd. We herinneren ons nog dat men hem in 1956 wilde hebben als minister van binnenlandse zaken en als vice-premier. Dit plan heeft toen geen doorgang gevonden, want de heer De Quay weigerde om persoonlijke redenen.

Zulke redenen spelen de K.V.P. overigens wel parten. Nu was het weer prof. Van den Brink die daarop een beroep deed en daarom door H. M. de Koningin niet werd belast met de formatie van een kabinet. En zo zijn er in de kring van de katholieke volkspartij nog wel meer namen te noemen van bekwame mensen die menen, uit respectabele overwegingen, niet voor een formatie van voor een ministerschap in aanmerking te kunnen komen.

Dat betreuren wij. Het heeft geen zin te graven in de aard van de „persoonlijke omstandigheden”, maar deze gang van zaken heeft wel tot gevolg dat men soms de indruk krijgt dat politiek ervaren K.V.P.-ers geen lust hebben een verantwoordelijkheid te aanvaarden, die zij toch eigenlijk behoorden te dragen. Dat is een na-oorlogs verschijnsel. Voor de oorlog werd door de vooraanstaande politici in het algemeen de verantwoordelijkheid wél aanvaard, ook al waren de omstandigheden nog zo moeilijk.

Wij zouden ons kunnen voorstellen dat degenen onder onze volksvertegenwoordigers, die van mening zijn dat er een nieuwe politieke situatie moet worden opgebouwd, ook niet bijzonder enthousiast zijn over het optreden van prof. De Quay. Dit bezwaar, we stellen dit met nadruk, zal dan uiteraard niet de persoon en de capaciteiten van de formateur betreffen, maar wél zijn politieke onervarendheid. Het zou voor velen heel wat prettiger zijn als eventueel een kabinet zonder socialisten wordt gevormd door een politiek en parlementair ervaren K.V.P.-er. Dat zou de politieke situatie ongetwijfeld hebben verduidelijkt. Nu verschuilt de K.V.P. zich met een zeker welbehagen achter het extra-parlementaire karakter van een eventueel rechts-liberaal kabinet.

Men kan daarover weinig enthousiast zijn, dit neemt niet weg dat men in de politiek nimmer de ogen kan sluiten voor de feiten. Het is maar de vraag of er een alternatief te vinden is. De mogelijkheden tot een herstel van de brede basis worden nog steeds niet hoog aangeslagen. Formateur De Quay heeft in ieder geval de verdienste nogmaals met de voorzitter van de socialistische Tweede Kamerfractie, mr. Burger, te hebben gesproken. Daar zal men begrip voor moeten opbrengen, omdat het de taak van de formateur is precies na te gaan waarom een eventuele samenwerking met de socialisten niet mogelijk is. Als die samenwerking moet afspringen, moet dit gebeuren op duidelijke punten. Anders raakt men onbewust verstrikt in de onhoudbare keerpunt-theorie van de heer Oud, die van mening is, dat nu plotse-ling in dit land alles veranderen moet.

Natuurlijk zijn we in onze binnenlandse politiek op een belangrijk moment beland. Wie zou dat ontkennen? Maar aangezien ons land sinds 1952 niet rood geregeerd is geweest (de crises van 1955 en 1958, kwamen voort uit socialistisch onbehagen over de gang van zaken!), kan er geen sprake zijn van een volkomen anders georiënteerd regeringsbeleid. Ook al zouden de belastingen wat verlaagd kunnen worden (men kan overigens een gulden maar een keer uitgeven) en zou er eindelijk kunnen worden begonnen met de uitvoering van een ge-

differentieerde loonpolitiek, dan nóg kunnen eventuele liberalen in een kabinet in hun geestverwante bladen zo als „De Telegraaf” en „Burgerrecht” te horen krijgen dat we rood worden geregeerd. Waarmee we maar willen zeggen, dat een algemeen redelijk regeringsbeleid nimmer dié mensen kan overtuigen, die van nature of van beroep ontevreden zijn of moeten zijn. Het zou ons een lief ding waard geweest zijn als de liberale oppositie met deze factor meer rekening had gehouden.

De drie christelijke fracties hebben elkaar vrijwel volledig gevonden op enige hoofdlijnen voor een eventueel regerings-program. Deze zakelijke overeenstemming is voor formateur De Quay ongetwijfeld een belangrijk gegeven. Zou hij een poging willen doen om de brede basis te herstellen dan komt hij voor de vraag te staan of deze eenheid in het christelijke kamp daardoor niet doorbroken zal worden. De kans daarop is niet gering, tenzij het socialistisch verlangen om weer mee te mogen doen zo sterk wordt, dat zij daardoor tot vele compromissen bereid zijn. We geloven niet dat we dit zullen beleven.

Wil de formateur de overeenstemming over de zakelijke punten niet doorbreken,

• Vervolg op pag. 7

Mao Tse Toeng (in een rede voor het volkscongres in Peking op 27 februari 1957): Laat 100 bloemen bloeien . . .

.... maar in Tibet wordt met
wreed geweld geogst!

HET verdrag, dat communistisch China bepaalde „rechten” in Tibet heeft gegeven, is onder dwang tot stand gekomen. Toen het op 23 mei 1951 in Peking werd ondertekend, bevond de Dalai Lama — de enige geestelijke en wereldlijke heerser van Tibet — zich als balling in het grensgebied van Tibet en India. Het „akkoord” werd dan ook getekend door de Pantsjen Lama, die door de Chinese communisten uit de veilige beslotenheid van zijn klooster buiten Tibet was gehaald en naar Peking was overgebracht. Pas maanden, nadat ook de Dalai Lama eindelijk had vernomen, wat de overeenkomst precies inhield, besloot deze naar Lhasa terug te keren en een aantal voldongen feiten te accepteren. Een van die feiten was, dat het Chinese rode leger in vrijwel geheel Tibet was doorgedrongen.

In het bewuste verdrag wordt erkend, dat de Chinese soevereiniteit zich ook over Tibet uitstrekt. Tibet zegde toe, met de Chinese communisten te zullen samenwerken bij het onderbrengen van het „bevrijdingsleger”.

Van haar kant erkende de communistische regering te Peking de „ethnologische autonomie” van de Tibetaanse bevolking en zegde zij

toe, zich niet te zullen mengen in het interne bestuur van Tibet.

Woordelijk wordt in het akkoord gezegd, dat „ook de positie van de Dalai Lama onaangestast” zal blijven. Vervolgens verplichtte Tibet zich, de terugkeer toe te staan van de Pantsjen Lama „in die Tibetaanse gebieden, welke ooit door zijn voorgangers werden geregeerd.”

De Chinese communisten beloofden, zich niet te zullen mengen in de hervormingen, welke de autonome regering van Tibet vrijwillig op zich nam te zullen invoeren. Zij verklaarden voorts, geen Tibetaanse burgers of ambtsdragers gerechtigd te zullen vervolgen, die in het verleden op enigerlei wijze hadden samengewerkt met de „Kwomintang-kliëk” van Tsjang Kai Sjek (het hoofd van het nationalistische bewind op het eiland Formosa).

Tenslotte werd bepaald, dat de strijdkrachten van Tibet ingelijfd zouden worden in het Chinese rode leger en dat de centrale regering te Peking de buitenlandse betrekkingen van Tibet zou coördineren en handhaven.

Na acht jaren blijkt duidelijker dan ooit, dat de Chinese communisten zich aan geen enkele door dit gedicteerde verdrag opgelegde verplichting heeft gehouden.

Hun politiek was gericht op de

volkomen vernietiging van de ethnologische autonomie van de Tibetaanse bevolking, o.a. door massale emigratie van Chinezen naar gebieden, die tevoren door Tibetanen waren ontruimd.

Zij mengden zich dagelijks in het interne bestuur van Tibet en waren niet van plan, de positie van de Dalai Lama onaangestast te laten, toen zij hem uitnodigden, alleen naar een door de Chinezen georganiseerde plechtigheid te komen. Zij wilden hem zonder strijd in handen krijgen en hem naar hun pijpen laten dansen.

Is er dus van een verdrag in de juridische zin van het woord in feite al geen sprake geweest, de wijze waarop de Chinese communisten de weinige rechten welke de Tibetanen nog waren overgelaten, met voeten hebben getreden, laat niets over van de rechtskracht, die zij er eventueel aan zouden willen ontlennen.

Voordat Mao Tse Toeng op het Chinese vasteland aan het bewind kwam veroordeelde hij een eventueel inlijven van Tibet bij China als imperialisme. Dat is nu al weer vele tientallen jaren geleden. Nu denkt hij er anders over. De overheersing van Tibet door communistisch China is er echter niet minder imperialistisch door geworden....

De vinger aan de pols

HOUDEN

* *Het Partij Convent komt bijeen op zaterdag 9 mei a.s. in het Minerva-paviljoen te Amsterdam.*

NU de Paasdagen voorbij zijn zal menigeen ook in onze partij de indruk hebben gekregen dat de zomerperiode voor de deur staat. Dit is ongetwijfeld juist. Helaas verbindt men aan deze gedachte maar al te vaak de mening dat dan het werk voor de kiesvereniging tot oktober of november zo'n beetje stopgezet kan worden. Och ja, de lopende zaken worden wel afgedaan. Als straks het „oude” (dat wil zeggen: het vóór januari 1959 gebruikelijke) aantal A.R. Post-exemplaren ontvangen wordt, komen die heus wel op de propaganda-adressen waar ze wezen moeten. Ledenvergaderingen zijn er haast niet meer. Bestuursvergaderingen nog enkele. Andere dingen vragen nu weer de aandacht: de tuin, fietstochten, sportgebeurtenissen en andere vormen van buitenlucht-ontspanning.

Wij willen geen ogenblik ontkennen dat dit waardevolle zaken zijn, die op hun tijd ten volle tot hun recht moeten komen. Maar nogmaals — we hebben het er al zo dikwijls in deze rubriek over gehad — zouden we er met klem op willen aandringen de partij-gelederen ook in de komende maanden intact te houden. Natuurlijk gaat dit in die periode op andere wijze dan tijdens de wintermaanden. Maar nu eraan de verkiezingscampagne met de daaraan verbonden extra-inspanningen, te meer gevaar bestaat voor een wat al te royale rustperiode, moet dit punt toch eens aan de orde worden gesteld.

Wij moeten nl. gezamenlijk voorkomen dat we in de nazomer of herfst tot de ontnuchterende ontdekking komen dat onze partijorganisatie ongemerkt verslapt is op een wijze, die ons de moed om weer opnieuw te beginnen wel eens in beduidende mate kon benemen. Dit alles geldt niet in de laatste plaats het abonnementental op Nederlandse Gedachten en de ledenwerving.

Wie met ledentallen en de mutaties daarin te maken heeft, weet, dat er steeds sprake is van een vrij aanzienlijk verloop in de zin van verschuiving in beide richtingen. Met name is dat ook het geval in verkiezingstijden. Sommigen worden juist dan gauw geïrriteerd en bedanken prompt als lid. Anderen voelen met name in die dagen nog een band, die ze nauwer aan willen halen en worden lid van een kiesvereniging. Zo hebben de „winsten” van de laatste 3 maanden de verliescijfers in onze ledenadministratie gelukkig steeds overtroffen. Nu de spanning van de „12e maart” voorbij is, is het nog de vraag of dit zo blijft. Zo niet, dan zijn we in oktober of november een heel eind gezakt. Laten we daarom overal, ook plaatselijk, de vinger aan de pols houden. Inderdaad, dat is goed gedaan tijdens de laatste weken.

Mooie winstcijfers kwamen binnen. Wij geven er een paar sprekende voorbeelden van: Aalten-Dorp 6; 's-Gravendeel 7; Rotterdam-Delfshaven 8; Leeuwarden 8; Vlissingen 9; Vlaardingen-Ambacht, Heerde.

Ulrum en Arnhem elk 11; De k.v.'s „Dr. Kuiper” en „Mackay” te Haarlem samen eveneens 11. Monster, Leeuwarden-west, Zutphen en Wezep, ieder 12 nieuwe leden; Den Haag (Stadhuiskwartier/Benoordenhout) 27 en Zeist 29 nieuwe leden.

We hebben de overschrijving van leden, afkomstig uit andere plaatsen in deze cijfers niet meegeteld.

Tenslotte, de k.v. te Ede deelt ons mee dat haar ledenwerfactie sinds september 1958 niet minder dan 60 nieuwe leden heeft opgeleverd. Onze partij met deze, en niet minder met de andere, minder spectaculaire resultaten zeer blij zijn. Er zit een grote hoeveelheid werk achter. En verscheidene van de secretarissen, die de cijfers aan ons bureau door-gaven, schreven daarbij: „Wij gaan door.”

U kunt binnenkort nog meer nieuwe leden van onze k.v. boeken.”

Wij zouden aan al onze besturen willen vragen: houdt u de hand ook aan de plaatselijke pols van onze partij?

Juist nu kunnen er velen zijn, die als lid willen toetreden, nadat zij op 12 maart de steun van hun stem reeds gaven. Alleen... ze moeten even een bezoekje hebben... Organiseert u dat voor de komende maanden? Want zomermaanden zijn, als het goed is, in onze partijorganisatie ook werkmaanden.

HET KADER STIMULEREN

NU de verkiezings(uitslag)indrukken nog vers zijn, kan ook op breder niveau dan het plaatselijke, de huidige situatie met vrucht besproken worden. Dat stimuleert het kader, de werkers van onze partij.

Het provinciaal comité Drenthe ging van deze gedachte uit toen het in de tweede helft van maart het kader in Statencentrale-vergaderingen bijeenriep en zelf in april bijeen zal komen. Wij waren verheugd hierover bericht te ontvangen en geven het daarom graag door.

Bijeenkomsten als deze geven onze werkers de overtuiging dat zij er niet alleen voor staan. Dat ook anderen hun aandeel in het werk willen leveren. En dat teveel rust in de zomer roest in het najaar veroorzaakt....

HET PARTIJ CONVENT KOMT OP ZATERDAG 9 MEI TE AMSTERDAM BIJEN.

LANDELIJK gezien hoopt de partij het werk ook voort te zetten. De eerste manifestatie daarvan is de bijeenkomst van het voorjaars-Partij Convent op zaterdag 9 mei a.s. in het Minerva-paviljoen te Amsterdam. De behandeling van het jaarverslag 1958 van het Centraal Comité en het politieke overzicht van Dr. Bruins Slot zullen de discussie inleiden. Er is plaats voor belangstellenden, want als regel worden onze Partij Conventen met „open deuren” gehouden. Landelijk, provinciaal, regionaal en plaatselijk blijve dus ons werk doorgang vinden. We hopen dit in de komende maanden ook in onze rubriek te mogen constateren.

twedracht.

De christelijke woordvoerders in de raad dienden op krachtige wijze van repiek. Zij wezen op de doopbelofte van de ouders en stelden, dat de twedracht juist veroorzaakt wordt door de tegenstanders van het christelijk onderwijs.

De gevraagde medewerking werd verleend met 4 stemmen (2 C.H.U. en 2 S.G.P.) tegen 3 stemmen (P.v.d.A.). Rechts tegen links. Maar ook als de verhouding omgekeerd zou zijn geweest zou ongetwijfeld in hoger beroep de vereniging voor C.N.S. de gevraagde medewerking hebben verkregen. Want de wet staat hiervoor borg.

Het is echter ontstellend, dat een aantal raadsleden van de P.v.d.A. gepogd heeft tegen de duidelijk wetstekst in, op grond waarvan medewerking moest worden verleend, de stichting van een christelijke school tegen te houden. Het toont duidelijk aan, dat de zaak van het christelijk onderwijs ondanks beweringen van het tegendeel, bij de P.v.d.A. niet veilig is.

KABINET EN FRACTIES

IN Nederland heeft de volksvertegenwoordiging een eigen taak en verantwoordelijkheid op het terrein van de wetgeving. De wetten komen tot stand in gemeen overleg met de Staten-Generaal. Maar bij gemeen overleg zijn twee overleggende partijen, regering en volksvertegenwoordiging. Deze dualiteit verdwijnt in de praktijk, als de ministers worden gedegradeerd tot gedelegeerden van „hun” fracties. Zij loopt evenzeer gevaar, wanneer het kabinet het overleg met de Staten-generaal van zijn betekenis tracht te beroven door een onredelijk en veelvuldig gebruik van het paardemiddel: het stellen van de portefeuillekwestie of de kabinetkwestie. Dat paardemiddel wordt aanlokkelijk en zelfs veelbelovend, zodra de overtuiging is gevestigd: dit kabinet is in de gegeven omstandigheden de enige mogelijkheid; er is geen alternatief.

Zodra een kabinet sterk staat, omdat er praktisch geen alternatieven zijn, loopt de dualiteit gevaar. En dat is onafhankelijk van de vraag, of het zittende kabinet parlementair is of extra-parlementair. Trouwens, de grenzen tussen beide soorten van kabinetten zijn soms verre van duidelijk. Tegen zo'n sterk kabinet, sterk door zijn onvervangbaarheid, kan in het parlement wel een gevoel van onbehagen groeien, dat zich uit in een soort guerillastrijd. Zo'n strijd brengt soms vreemde verrassingen mee, maar zij brengen hoogstens een korte onderbreking. De situatie wordt er niet wezenlijk door veranderd.

Er zijn partijen en stromingen, die de dualiteit, de eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van kabinet en volksvertegenwoordiging, ongewenst achten. Zij zouden de voorkeur geven aan een praktijk, waarbij de ministers inderdaad namens en in overleg met de fracties hun taak trachten te vervullen. Maar zulk een wens is in strijd met de Nederlandse traditie en zelfs met de grondslagen van het Nederlandse staatsbestel.

DEZE opmerkingen hebben betrekking op elk kabinet. Ook op het kabinet, dat komt. De door H.M. de Koningin aangewezen formateur heeft een ruime opdracht. Hij moet streven naar een kabinet, dat geacht kan worden te kunnen rekenen op voldoende steun van de zijde der volksvertegenwoordiging. Het behoeft géén parlementair kabinet te zijn in de traditionele zin van het woord. De kans daartoe is trouwens niet groot. Het zal wel een soort extra-parlementair kabinet worden, waarvoor men misschien ditmaal een speciale naam zal bedenken.

DE vorige week hebben wij betoogd, dat het program van zulk een kabinet voor alles duidelijk en concreet moet zijn. Het mag zich niet beperken tot algemeenheden. Het mag ook niet afdalen in details, met name niet in technische compromissen. Maar het moet in twee opzichten geen twijfel laten. De volksvertegenwoordiging heeft er recht op te weten, in welke richting het kabinet koerst. En het moet duidelijk blijken, wat voorrang geniet en wat zal moeten wachten. Want we kunnen een koek niet twee of driemaal verdelen. Het is verwarrend en zelfs misleidend, als het program van het kabinet zou gelijken op een verkiezingsprogram, dat doet, alsof men bijna onbeperkt allerlei verlangens op een rijtje kan zetten. Wij hebben voor de realisering daarvan eenvoudig geen ruimte. Een kabinet, dat een eerlijke en duidelijke politiek wil voeren, zal moeten kiezen en die keus duidelijk doen blijken.

MAAR daarbij zijn we er niet.

De positie van de fracties moet ook duidelijk zijn. Een fractie kan de duidelijkheid daarin zoeken, dat zij zichzelf aandient als oppositie. Dan acht zij het optreden van dit kabinet ongewenst en ziet als haar eerste, haar principiële taak de bestrijding van het kabinetsbeleid. Dan weten we precies wat we aan elkaar hebben.

Er is een andere mogelijkheid. Een fractie kan ook zeggen: het optreden van dit kabinet wordt door ons met sympathie begroet. Maar wij stellen van de aanvang af duidelijk vast: over en weer zijn wij vrij. Zoals het door de A.R.-fractie in 1956 terstond duidelijk is gezegd. Dan is er een gezonde verhouding tussen kabinet en volksvertegenwoordiging. En de „bevriende” ministers hebben over geen enkele onduidelijkheid te klagen.

Er is ook een derde mogelijkheid. Een lelijke en niet te verdragen mogelijkheid. Dat een fractie nl. zich officieel op de vlakte houdt, zich alle vrijheid voorbehoudt, maar binnenskamers een soort patronaat over het kabinet zoekt te betrachten. De K.V.P. zal de verleiding tot zulk een stil patronaat, naar wij hopen, van de aanvang af weerstaan. En de V.V.D. zal moeten begrijpen, dat elk streven van de heer Oud, om zich als een beschermheer in buitengewone dienst te gedragen, niet kan worden aanvaard.

Er zijn maar twee mogelijkheden bij een kabinet, dat wij verwachten: óf een duidelijke en open oppositie, óf een welwillende gezindheid tot medewerking, die de zelfstandigheid van het kabinet onaangetast laat, en de verantwoordelijkheid van de fractie in het openbaar laat functioneren.

* * * 4 tegen 3

Haaften is een klein dorp in de Betuwe. Er is één lagere school: een openbare. Er is ook een vereniging voor christelijk nationaal schoolonderwijs, die al geruime tijd bezig is geweest met pogingen om tot oprichting van een christelijke school te komen. Eindelijk had men de zaak voor elkaar. Een aanvraag om medewerking tot stichting van een christelijke lagere school werd bij het gemeentebestuur ingediend. De aanvraag voldeed aan alle wettelijke eisen. Het college van B. en W. stelde dan ook voor de gevraagde medewerking te verlenen.

Maar in de gemeenteraad protesteerde de PvdA-fractie heftig. De woordvoerder van deze fractie hield een betoog, dat uitmondde in de conclusie dat door de oprichting van deze christelijke school de harmonie in de grote gemeenschap werd verstoord. Hij betichtte de voorstanders van het christelijk onderwijs in Haaften van het zaaien van haat en

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

<p>Wordt U te zwaar? Neem de onschadelijke Indische</p> <p>ONTVETTINGS- PILLEN</p> <p>40 stuks f. 1.30 120 stuks f. 3.40</p>	<p>(KOEMIS KOETJING)</p> <p>REMOEKDJOENG</p> <p>Urine-afrùvend</p> <p>In tabletten: 20 st. f. 1.25 100 stuks f. 4.95 In kruiden: f. 2.31</p>	<p>Verhoog Uw gal- en leverwerking door</p> <p>TEMOE LAWAK</p> <p>Bloedzuiverend zacht laxerend</p> <p>In tabletten: 20 st. f. 1.25 100 stuks f. 4.95 In kruiden: f. 2.60</p>
---	---	--

N.V. THE SINGER IMPORT · HOF 39 AMERSFOORT. TELEFOON 554

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar, f 3.25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Van Rijckevorsel en Laning

AFGEZIEN van de politieke gevolgen, die uit de Kamerverkiezing van 12 maart voortvloeien, en die op het ogenblik waarop we dit schrijven nog de dagelijkse zorg van prof. De Quay en de partijleiders uitmaken, zijn deze tussentijdse verkiezingen vooral in twee opzichten merkwaardig geweest. In de eerste plaats waren daar de 25 ontbrekende stemmen voor het G.P.V., die de aanvankelijke juich-tonen in deze kring deden verstommen, en voorts werd deze 12e maart de dag van mr. Van Rijckevorsel.

De manier, waarop de hervorming van dit kamerlid plaats vond, is stellig een unieke gebeurtenis in de geschiedenis van ons parlement, en het loont daarom de moeite er wat langer bij stil te staan.

De kranten schreven daags na de uitslag, dat mr. Van Rijckevorsel het eerste kamerlid was, dat sedert de invoering van de evenredige vertegenwoordiging door middel van voorkeurstemmen werd gekozen. Later werd dit in een deel van de pers gerectificeerd, nadat men uit de archieven had opgediept, dat in 1918 de Hardenbergse agrariër Weitkamp op dezelfde manier als lid van de chr.-hist. fractie was verkozen.

Aan het frappante van de gebeurtenis van 1959 doet dit overigens niets af, want bij de verkiezingen van 1918 gold nog een systeem, waarbij aan de voorkeurstemmen een veel grotere betekenis werd toegekend dan thans. Het geval Weitkamp was dan ook in 1918 wel het meest sprekende: hoewel hij no. 8 op zijn lijst stond, werd hij, en niet de lijsttrekker gekozen. Maar het was niet het enige geval; de rooms-katholiek Swane en de liberaal Van Rappard waren andere voorbeelden van kandidaten, die ondanks hun slechte plaats toch door voorkeurstemmen in de Kamer kwamen.

Afzonderlijke vermelding verdient de benoeming van de heer Jan Schouten, die later zo bekend geworden anti-revolutionaire politicus. Deze stond in 1918 als no. 10 op een in negen kieskringen ingediende lijst, waarop bovendien de naam van dr. A. W. F. Idenburg prijkte. Van deze lijst werden de eerste zes kandidaten gekozen verklaard; tot hen behoorde de heer Schouten dus niet. Toen echter in het na de verkiezingen gevormde kabinet-Ruys de Beerenbrouck de heer Idenburg tot minister van koloniën werd benoemd, volgde Schouten, dank zij de op hem uitgebrachte voorkeurstemmen, hem op als lid van de Tweede Kamer, waar hij op 22 oktober 1918 zijn intrede deed. Het begin van een lange en eervolle politieke loopbaan.

Dat het toenmalige stelsel de met zorg door de partijbesturen opgestelde volgorde danig in de war kon sturen, zal de lezer duidelijk geworden zijn. Men vond het systeem dan ook zo onbevredigend, dat het bij de eerstvolgende verkiezingen al vervangen was door het tegenwoordige; een stelsel, dat door de befaamde kiesrechtdeskundige prof. G. van den Bergh was uitgedacht en op voorstel van het kamerlid Albarda een plaats in de Kieswet kreeg.

Thans is het dus zo, dat een kandidaat, om met voorkeurstemmen gekozen te worden, de helft van de lijstkiesdeler — dat is het aantal op een lijst uitgebrachte stemmen, gedeeld door het aantal aan die lijst ten deel gevallen zetels — op zich moet hebben verenigd. Dat het niet gemakkelijk is om op deze wijze met voorkeurstemmen in de Kamer te komen toont het volgende voorbeeld aan, dat we ontleenen aan dr. Van Raalte's boek over „Het Nederlandse Parlement”: Een lijst verwierf in totaal 120.000 stemmen en bleek recht te hebben op 2 zetels. De lijstkiesdeler is dus 60.000. Wie dat aantal gehaald heeft is natuurlijk gekozen, en wat hij meer kreeg, gaat naar de hoogst op de lijst geplaatsten, die nog verkozen zijn. Gesteld nu, dat no. 1 van de lijst slechts 300 stemmen had gekregen, voorts dat van de overige 119.700 stemmen de elfde in de rij 29.999 stemmen had behaald en tien anderen ieder om en bij de 8970. Dan zijn gekozen... zij, die no. 1 en no. 2 op de lijst stonden. Want no. 11 bleef, hoe groot het aantal op hem uitgebrachte stemmen ook was, er één beneden de halve lijstkiesdeler.

Het kamerlid-in-spé, dat het alléén van de voorkeur van zijn kiezers zou moeten hebben, kan dus gerust alle hoop laten varen. Maar de kiezers van mr. Van Rijckevorsel hebben met de daad bewezen, dat het verrassende leven soms sterker is dan de logische leer van de kiesrechtsspecialisten. Niet alleen behaalde hij de helft van de lijstkiesdeler (19.399), maar hij wist zelfs ruim vier maal zoveel stemmen als nodig waren, nl. 91.128, op zijn naam te vergaren.

Hier en daar kan men nu het verhaal beluisteren, dat een groot aantal van deze kiezers hun stem op mr. Van Rijckevorsel hebben uitgebracht om daarmee de KVP-leiding een tik op de vingers te geven, als straf voor het feit, dat zij de populaire Haagse advocaat een onverkiesbare plaats op de kandidatenlijst zou hebben gegeven. Dit roddelpraatje verdient met de meeste

spoed uit de wereld te worden geholpen!

Oorspronkelijk had nl. de KVP-verkiezingsraad de juridische specialist van de Katholieke Tweede Kamer-fractie een goede plaats op de lijst gegeven, maar bij de (in januari gehouden) groslijststemming trad een verschuiving op, die Alkemade's burgervader, de heer Kolfshoten, niet minder dan zes plaatsen deed rijzen en op no. 12 van de westelijke lijstengroep der KVP plaatste. Deze verandering in de oorspronkelijke opzet was mogelijk gemaakt door een actie van een groep rooms-katholieke boeren en tuinders in het westen des lands, voor wie de heer Kolfshoten als representant kan gelden.

Tot hen, die van hun aanvankelijke plaats op de lijst waren verdrongen, behoorde de heer Van Rijckevorsel. De ene actie had nu de andere tot gevolg — het woord „reactie” willen we in dit verband liever vermijden! —, die, zoals bekend, een spectaculair succes voor mr. Van Rijckevorsel werd.

Alleen een welgerichte en behoorlijk georganiseerde propaganda kan een dergelijk gevolg te weeg brengen. Het behoort voor onze lezers natuurlijk geen betoog, dat in het algemeen dergelijke acties binnen een partij geen enkele aanbeveling verdienen. Zorgvuldig samengestelde lijsten, waarbij rekening is gehouden met alle mogelijke factoren als deskundigheid op de verschillende terreinen, landelijke spreiding, vertegenwoordiging van de verschillende sociale groeperingen (als arbeiders, middenstand, landbouw) enz., worden lelijk overhoop gehaald wanneer zo'n actie succes boekt. De propaganda voor mr. Van Rijckevorsel zou men kunnen zien als de uitzondering, die deze regel bevestigt: daar zat immers het streven voor een evenwicht, dat verloren dreigde te gaan, weer te

Enkele niet-politieke kanttekeningen bij de verkiezingsuitslag

herstellen. Maar men mag niet uit het oog verliezen, dat door het succes van deze tegenactie weer een andere kandidaat zijn plaats heeft moeten afstaan: nu is de rooms-kath. middenstand ontvreden, omdat zijn pleitbezorger, mr. Bachg, niet in de Kamer is teruggekeerd.

Het uitzonderlijke van het geboekte resultaat heeft overigens weer eens duidelijk in het licht gesteld, hoe gering de waarde van het uitbrengen van voorkeurstemmen normaliter is voor de uitslag van de verkiezingen. Deze laatste woorden moeten er wel bij: de voorkeurstemmen hebben nl. ongetwijfeld betekenis voor de partijbesturen, die er zekere aanwijzingen omtrent de gewildheid en populariteit van de kandidaten uit kunnen opdiepen, waarmee bij volgende verkiezingen rekening kan worden gehouden. Bovendien is het uit psychologisch oogpunt nuttig, dat de mogelijkheid bestaat op een ander dan no. 1 van de lijst te stemmen: zij geeft een zeker soelaas aan de kiezers, die uit principe op een bepaalde lijst stemmen, maar tegen de persoon of het beleid van de lijsttrekker bezwaren koesteren.

Toch is er reden voor de vraag, of aan het uitbrengen van voorkeurstemmen niet wat meer waarde voor de verkiezing zelf behoort te worden toegekend dan thans het geval is. Bij het systeem, dat in 1918 gold, was die betekenis stellig te groot, maar men krijgt het gevoel, dat de wetgever uit reactie op de gebreken van dat stelsel wat te ver naar het andere uiterste is overgeslagen. In 1921 is dan ook al door een katholiek kamerlid en enkele jaren geleden nog weer eens van socialistische zijde bepleit, om het minimumaantal stemmen van 50% van de lijstkiesdeler, dat vereist is voor de verkiezing door middel van voorkeurstemmen, te verlagen tot 25%. Het lijkt ons toe, dat de gedachte van een wat

soepeler eis dan 50% in elk geval waard is, ernstig overwogen te worden.

Het volle pond

Over de gang van zaken met de GPV-stemmen is al zoveel geschreven, dat wij daaraan niets meer behoeven toe te voegen. Wel zouden we nog graag iets zeggen over de reactie van de Kamer op het verzoek van de kant van het GPV om een herstemming of hertelling te bevelen.

Zoals men weet, heeft een van de kandidaten voor lijst 10, mr. P. W. Smits uit Bilthoven, een rekest aan de Kamer gezonden, waarin primair wordt gevraagd te beslissen, dat de stemmen in een vijftal met name genoemde Amsterdamse stembureaus niet geldig zijn geweest — herstemming zou dan het logische gevolg moeten zijn — en subsidiair te besluiten tot een hertelling van alle in geheel Nederland uitgebrachte stemmen.

Dat is nogal wat gevraagd. Men stelle zich even voor wat inwilliging van deze wensen in de praktijk zou betekenen! Voor een dergelijk verzoek zouden dus wel zeer steekhoudende gronden aangevoerd moeten worden. Wat is evenwel het geval? Het voornaamste argument van mr. Smits bestaat hieruit, dat onbevoegde personen na de sluiting van de stemming hebben meegeholpen bij het openen en lijstgewijs op stapeltjes leggen van de stembiljetten.

Indien deze helpers niet tot de plaatsvervangende leden van het stembureau behoorden en ook geen door de gemeente daarvoor aangewezen ambtenaren waren, dan hadden zij inderdaad niet het recht om de taak van het stembureau te verlichten. Maar kan dit, wat men met een groot woord zou kunnen noemen „handelen in strijd met de voorschriften der wet”, van invloed zijn op de uitslag van de verkiezing? Als dat zo was, dan zouden deze behulpzame lieden biljetten hebben moeten vervalsen, b.v. door ze op de een of andere manier ongeldig te maken, of door op blanco biljetten met een rood potlood een stemvakje vol te maken. Of dergelijke handelingen mogelijk zouden zijn, zonder dat al die mensen in het lokaal — de drie leden van het stembureau plus de bode en de eventuele andere aanwezigen — er iets van zouden bemerken? Het lijkt uitermate onwaarschijnlijk.

De kamercommissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven, samengesteld uit vijf leden, die tot verschillende partijen behoren, is dan ook tot de conclusie gekomen, dat er zowel voor een herstemming in de genoemde stembureaus als voor een hertelling over het gehele land niet genoeg reden bestond.

Het komt ons intussen voor, dat over het algemeen in de pers wat al te sterk de nadruk is gelegd op de afwijzing van het verzoek van het GPV naar de letter, en dat onvoldoende aandacht is besteed aan wat de commissie (namens de hele Kamer) wel heeft gedaan. Zij heeft nl. — en dit blijkt heel duidelijk uit het verslag dat de heer Zegering Hadders als voorzitter van de commissie voor de geloofsbrieven op 20 maart j.l. in de Kamer heeft voorgelezen — aan het verzoek van mr. Smits, ondanks de zwakke argumentatie, het volle pond willen geven.

„Teneinde zoveel als in haar vermogen lag alle onzekerheden weg te nemen” — om de term van het verslag te gebruiken — zijn in opdracht van de commissie ter griffie van de Tweede Kamer alle stemmen opnieuw geteld van de stembureaus, waarover mr. Smits zich had beklagd, plus nog de stemmen van een bureau waarover van andere zijde dezelfde aanmerkingen waren gemaakt. Om dat mogelijk te maken, zijn de verzegelde pakketten met stembiljetten uit Amsterdam naar het Haagse Binnenhof getransporteerd, daar opengemaakt en door een zestal telbureaus, elk onder leiding van een hoofdambtenaar van de Kamer, zorgvuldig nagezien en geteld. Het enig resultaat van deze hertelling van om en bij de 6000 stembiljetten was, zoals de lezers weten, dat de PvdA recht op één stem meer bleek te hebben.

Dat op deze manier hertellingen plaatsvinden behoort, voorzover we hebben kunnen nagaan, tot de zeer grote uitzonderingen. Bij de eerste verkiezing volgens het evenredigheidsstelsel, in 1918, is het echter ook gebeurd, en op veel uitgebreider schaal. Daarvoor was toen ook wel aanleiding! De voorzitter van een van de hoofdstembureaus had nl. aan de Kamer geschreven, dat bij een controle van de stemming veel belangrijke fouten aan de dag waren gekomen. Bijna alle aan de kandidaten toegekende aantallen stemmen moesten verbeterd worden en die verbeteringen waren in sommige gevallen niet zonder betekenis. De toenmalige commissie voor de

Wij luisterden

Tussen de regels

Het r.k. dagblad De Tijd heeft in een kamerverslag geschreven, dat Dr. Kortenhorst, na zijn verkiezing tot voorzitter van de Tweede Kamer, stralend in zijn voorzittersstoel de gelukwensen van de kamerleden in ontvangst nam.

Dat staat de heer Scheps helemaal niet aan. Het stralen als een overwinnaar bewijst, dat Dr. Kortenhorst zich niet heeft afgevraagd, wat wellicht zijn fout geweest is, die geleid heeft tot de houding van de socialist. En daaruit blijkt volgens de heer Scheps nu precies, dat Dr. Kortenhorst niet geschikt is voor het voorzitterschap.

Bovendien werd in het verslag gesproken van zijn stoel; daar had moeten staan de stoel van de voorzitter. En de heer Scheps concludeert dan, dat Dr. Kortenhorst niet de voorzitter van de Kamer is geworden, maar van de meerderheid, die hem koos.

De heer Scheps heeft hiermee weer eens duidelijk laten zien, dat de socialist het niet kunnen opbrengen zich bij een meerderheidsbesluit neer te leggen en hij heeft een typisch staaltje gegeven van de moeite, die de P.v.d.A. heeft met de regels van het spel.

Maar de heer Scheps worstelt niet alleen met de regels van 't spel, ook met de regels van de krant kan hij niet overweg. Want getrouw aan de titel van zijn radiatorbriek „Tussen de regels door” heeft hij in dit geval uitsluitend tussen de regels en niet op de regels gelezen. Anders had hij zich toch moeten realiseren, dat dit kamerverslag niets anders weergaf dan de aanblik, die voorzitter en kamer boden. En om op grond daarvan de innerlijke gesteldheid van de kamervoorzitter te beoordelen en te veroordelen, dat gaat beslist te ver.

Een vraag

De voorzitter van de Prot.-Chr. Werk-gemeenschap in de P.v.d.A., de heer Kleywegt, maakt er geen geheim van, dat hij de leuze „Voor een christelijke politiek” verwerpt. De heer Kleywegt heeft, naar hij voor de radio vertelde, in vergaderingen vaak de vraag gehoord, wat nu eigenlijk onder een christelijke politiek wordt verstaan. Hij heeft daarop geantwoord, dat men dit in de eerste plaats moet vragen aan degenen, die een christelijke politiek bepleiten, maar dat men er in het algemeen onder verstaat een beleid, dat voldoet aan de eisen van Gods Woord.

Zo'n beleid wil de heer Kleywegt niet, want hij verwerpt die leuze en dat streven.

Maar tegelijk wekt hij christenen op, over te komen naar de P.v.d.A. omdat zij daar het zuurdesem kunnen zijn, dat die partij zo nodig heeft.

En dan vragen wij ons af: wat beoogt de heer Kleywegt met dat zuurdesem, wat verwacht hij ervan, als hij voor een christelijke politiek niet voelt?

geloofsbrieven — zij bestond uit vijf politici, wier namen nog niet vergeten zijn: Kolkman, Schaper, Marchant, Snoeck Henkemans en Beumer — zag hierin genoeg reden om de hele zaak opnieuw onder haar eigen verantwoordelijkheid te laten overtuellen. Voor dit omvangrijke werk kreeg de commissie de beschikking over 40 ambtenaren van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Het resultaat was de moeite waard. In het verslag van de commissie kan men lezen, dat in één van de kieskringen b.v. aan de heren Albarda 1639, Marchant 880, Treub 214 stemmen te veel waren toegeschreven en in een andere kieskring aan de anti-revolutionaire dr. Idenburg 473 hem rechtmatig toekomende stemmen te weinig waren geteld. De commissie had nog veel meer belangrijke verschillen ontdekt, en het resultaat was, dat de kiesdeler daalde van 13.442 op 13.417. Ondanks dit alles bleek het eindresultaat van de verkiezingen echter geen enkele verandering te ondergaan: alle leden, die oorspronkelijk gekozen waren verklaard, mochten hun plaatsje in de groene banken van de oude balzaal der Oranjes in vollen rechte innemen.

MR. A. C. DE RUITER

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Amsterdam

Voor **BOEKEN** naar
BOEKHANDEL KIRCHNER

(A. L. J. Roscher)
Leliegracht 18 AMSTERDAM-C Tel. 44449

Alle VERZEKERINGEN, financieringen en hypotheeken
(eventueel zonder aflossen)

HERNGREEN's Assuratiekantoor

OKEGHEMSTRAAT 20 - AMSTERDAM - TELEFOON 728825

PROT. CHR. COÖP.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.

**Betere verzorging van
begrafenissen**

Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de
P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

Wilt u 'n GASGEISER, GASFORNUIS
of GASHAARD aanschaffen?

Wendt u zich dan tot

FA. C. SCHERJON EN ZOON

Marnixstraat 109 — Telefoon 42879
LOODGIETERS - ELEKTRICIENS
Wij verzorgen de levering en de plaatsing

GBR. VAN ALTENA

Smeed- en constructiewerk
Stalen ramen en deuren
Amsterdam

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - Telefoon 82298

Men spreekt, men zegt:

„VOOR VERHUIZING
is u bij Van Vliet terecht”

W. VAN VLIET

Indien Uw oliehaard niet zo comfortabel is, of wanneer U goedkoper en makkelijker wilt stoken, bekijkt dan eens bij **GROENEWOLD HORTUS** een kolenconvector!

Amstel 34 b. d. Munt Handel in
KOLEN, OLIE, HAARDEN en KACHELS

De **CHRISTELIJKE VAKBEWEGING**

streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord.

Daarom, **ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS**, in welke functie ook, **LID VAN C.N.V.**

Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399, telefoon 32473, Amsterdam-C.

Honderden wollen dekens namen reeds
een bad in de badplaats voor uw was

Waarom uw was niet?

WASSERIJ „DE VECHT”

NEDERHORST DEN BERG - TEL: 02945-281

Fa. S. Dogger Hzn.

SCHINKELKADE 14 — TELEFOON 722516

Alle soorten

Antraciet Industrie IV en V

voor huisbrand.

BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

SPEL EN SPORT

in onze maatschappij door de christen bedreven

DE Nederlandse Christelijke Sport Unie beweest haar bestaansrecht weer duidelijk door de uitgave van een brochure onder bovenstaande titel. Zij werd vervaardigd door Dr. C. C. F. Gordijn.

De heer C. van Oosterom, voorzitter van de N.C.S.U., zegt in het ten geleide: De aard van het protestantisme brengt mede, dat er discussie zal zijn over wat in deze brochure gesteld wordt. Dat is goed gepeild, want inderdaad valt er over deze brochure het één en ander te zeggen.

Een centraal thema is ongetwijfeld: wat zijn spel en sport. Dr. Gordijn geeft, zeker voor een man in zijn positie, een wat verrassend antwoord. Het zorgend omgaan met de ons geschonken tijd met het oog op later grenst bij scherp, wij moeten zeggen: onverbiddelijk, af tegen het feest van de onderbreking, het vertoeven bij het heden zonder zien naar later.

In de laatste afdeling - we kiezen dit woord met opzet - situeert zich het spel, de sport. Spel en sport worden zo: het pure, doelvrije bezig-zijn.

Men plaatse ze niet op een nuttigheidsvoetstuk. Ze horen slechts thuis op hun pauzerende plaats. Dat is maar niet een nederig, uiterst ondergeschikt hockje van het leven. De heer Gordijn leert ons wel anders en beter. Het kan ons beschermen tegen het ondergaan in de tijdsstroom, dit schone ornament van onze zo sterk naar nuttigheid zich rekkende levensinstelling.

Sport kent geen doel daarbuiten, ze worde bedreven zonder bijbedoelingen. Het doel ligt binnen de activiteit zelf. Wij vragen ons af, om hier de gehele waarheid naar boven gedolven is.

Ongetwijfeld een uiterst belangrijk facet, zeker vanuit de christelijke levens- en wereldbeschouwing. Hier wordt een krachtige innerlijke weerstand openbaar tegen sportverdwazing, tegen ver-boven-zijn-plaatsje-uitgeheven sport. Maar komt dr. Gordijn op blz. 31 al niet met zichzelf in tegenspraak, wanneer hij sprekende over „pleiners” met hun voorliefde voor body-overheersing, gooi- en smijtwerk, provocatie, wijst op de weg terug?

Daartoe acht hij een eenvoudig, hanteerbaar ideaal, een eenvoudig beleefbare idee noodzakelijk.

Spel en sport noemt hij dan als de aangewezen middelen. En om het nu eens heel nuchter en praktisch te stellen: is iemand, die om gezondheidsredenen een bepaalde tak van sport beoefent geen sportbeoefenaar in de ware zin van het woord?

Is de gezette baas, met wie ik jaarlijks in de contreien van Nijmegen gedurende de Vierdaagse een stuk van de vrijwillig gestelde opdracht gemeenschappelijk volbreng en die dat — naar luid van zijn eigen herhaalde verklaring — doet in de strijd tegen de regelmatige bedreiging van het buikje, daarom alleen al geen sportbeoefenaar meer?

In welk een star schema de heer Gordijn zich

Op en neer flitsen de riemen in het water. U ziet hier een sloepenwedstrijd, waarbij het aankomt op behendigheid, withholdingsvermogen en stuurmanskunst.

door deze benadering van het probleem gemanoeuvereerd heeft, blijkt ten duidelijkste uit het 15de hoofdstuk, waar spel en sport scherp worden afgegrensd tegen de lichamelijke opvoeding op school.

De kwestie is door dr. Gordijn in de discussie gebracht tijdens het A.R.-sportcongres in Utrecht. Ik ben er aldaar niet op ingegaan, omdat het mij — gelet op het doel van dat congres — niet opportuun voorkwam. Thans wil ik wel stellen, dat hetgeen de heer Gordijn te dezen aanzien in zijn brochure schrijft op mij te zeer de indruk van een wit-zwart schema maakt.

Dat hier onderscheiden wordt tussen de school als doelgericht opleidingsinstituut en de sport (naar de omschrijving van Gordijn) lijkt ons in principe, de het sterkst in he oog vallende karaktertrekken van beide in aanmerking genomen, juist. Maar een wind- en waterdichte scheiding gaat te ver.

De lichamelijke opvoeding in schoolverband vertoont binnen het totale lesrooster heel duidelijk ontspannende trekken, heeft ook iets van het feest van de onderbreking. De sportclub moge dan al geen opvoedingsinstituut zijn, het is een miskening van de realiteit te stellen, dat de opvoeding zich - althans in vollen rechte - slechts manifesteert binnen de kring van gezin, school en kerk.

Dat is een onderschatting van wat men tegenwoordig het derde milieu noemt. Een constructie, waartoe men overigens wel komen moet, als men het begrip sport samenbalt in de zin van Gordijn.

Het is voor de clubleider, zeker vanuit de christelijke levensbeschouwing, een opdracht van de eerste orde, het kind te laten spelen in het feest van het heden. Maar het is naar mijn oprechte overtuiging een verschraling van de opdracht voor de christelijke sportvereniging, als men die verengt tot: het buiten schot houden van alle storende en vervormende elementen. Hoe belangrijk die taak op zich ook is!

Christelijke sportclubs zijn in de praktijk van het leven meer dan vluchttheuvels. Hebben naar mijn vaste overtuiging ook meer te zijn.

Dat de omschrijving, die Gordijn van de sportgedachte geeft, zeer sterke elementen in zich draagt, blijkt wanneer hij zich als christen zet tot een antwoord op de vraag: in welke orde geeft gij deze activiteiten een plaats in uw levensplan? Is de sport nog een verrijking van het nu, of iets van grote, zelfstandige waarde? Exploiteert de club jonge leden tot meerdere eer van de club? Kweekt men gezonde, sportieve jongens of dwaze sporthelden? Welk accent krijgen de ranglijsten in het totaal van clubafkondigingen?

Wie, als de heer Gordijn, dan nog stelt, dat het niet mogelijk bleek de christelijke sportgedachte in enkele woorden neer te leggen, bewijst daarmee niet zijn onmacht doch slechts zijn bescheidenheid.

Wat in de brochure gezegd wordt over sport en zondag is in ons oog qua stijl en qua inhoud een juweeltje.

De zondag is een feestdag. Een feest is er om iets of iemand. Daaromheen arrangeren zich feestactiviteiten. Wij vergeten al feestende nog wel eens — bijvoorbeeld op een verjaardag — het middelpunt van het feest.

Georganiseerde spel en sport schaden de beleving van de inhoud van het zondagsfeest.

Dat een getemde (gereguleerde) toto alleen maar schadelijk zou zijn vanuit haar storende invloed op de sport, is een stelling, die we toch liever niet — zelfs niet vragenderwijs — over zouden nemen.

Interessant zijn verder de beschouwingen over de

Er is...
is ge...
strij...
trekt...
ar

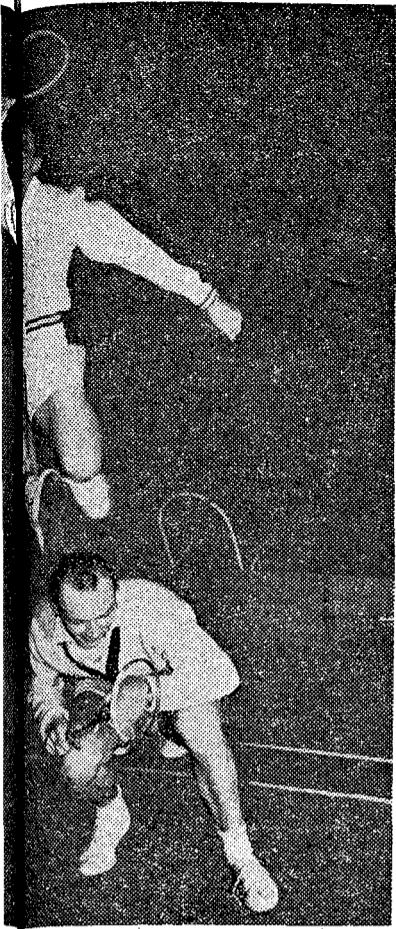
onder...
noemt...
ontwik...
spel ont...
naar de...
de jeug...
Het is...
ken van...
aan de...
gen, da...
groot is

Sprek...
lieden...
dr. Goo...
om det...
weer et...
denke...
Dat v...
concre...
d zich, d...
dat he...
samen...
een bel...
geval...
voorlic...
in dit...

Wij...
„christ...
scheid...
angst...
de wo...
maar...
behore...

Dat...
dit w...
alleen...
van ab...
christ...
Er zij...
organis...
gingen...
landse...
ke

...as boven baas... Deze foto tijdens een badmintonwedstrijd is een sport die in korte tijd vele beoefenaren in land heeft gekregen.

...ding van spel en sport. Gordijn t een levensverschijnsel, dat met de kind tot volwassene uit het ont het spel van de overgangsjaren deheid, staande tussen het spel van spel van de volwassenen in.

...steld. Het gaat voor de meeste tak- rank op, alhoewel er zijn — we denken le wort — waar het aantal uitzonderin- del bevestigen moet, toch wel erg is.

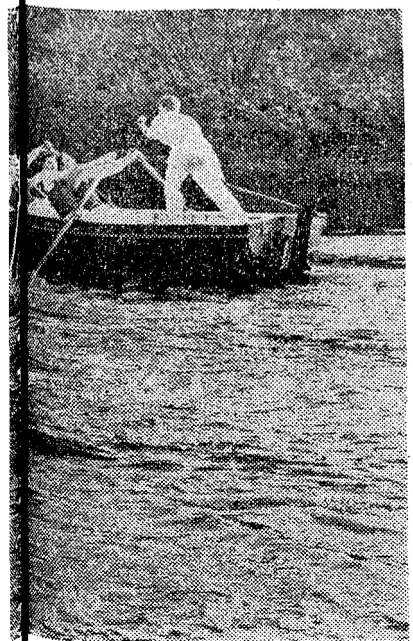
...ker voorlichting en opleiding door n andere levensbeschouwing, brengt oeslist niet originele beeld — daar- leet zo in dit originele geschrift — tionele van de bekwaame anders- ente niet-bekwame geloofsgenoot.

...voorbeeld altijd maar weer ge- de chirurg draagt het gevaar in dgezien wordt aan het notoire feit, eschouwelijk element één van de factoren van het bekwaam zijn tot bak is. Dat mag dan niet in alle eluidelijk aan de dag treden, voor ie jonge mensen — en daar gaat het t — geldt het in volle kracht.

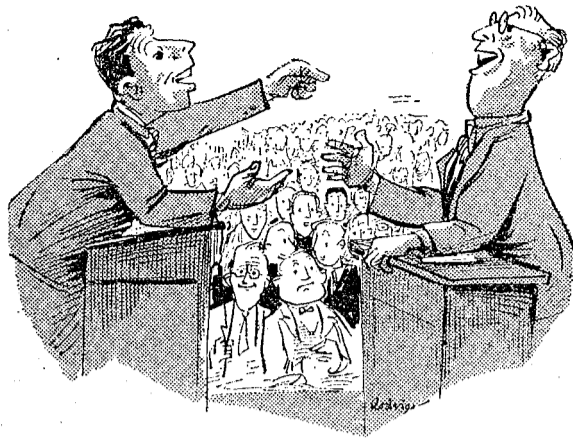
...het niet aandurven van het woord stgedachte" een bewijs van be- Mogelijk speelt er ook doorheen de an koud water te branden, (Ook en beginsel willen de heer Gordijn en vloeien. Hij redt zich met: het

...rijpelijke afkeer van misbruik van waterste reserve betracht wordt, is oven. Men kan er zich echter niet et de retorische vraag: Is er een werk-gedachte onder ons bekend? ierland geen christelijke-overwerk- zijn wel christelijke sportvereni- ke sportbonden, zelfs een Neder- ke Sport Unie. Dat is het verschil!

M. W. SCHAKEL

Het openbare debat

DE verkiezingen Anno Domini 1959 liggen achter ons. Twee dingen vallen er met stellige zekerheid van te zeggen.

a. Het getal dergenen, die de innige land tussen geloofsleven en politieke keuze niet meer onderkennen en erkennen, is nog altijd groeiende.

b. In de brede gelederen van het meelevende, antirevolutionaire volk is op hartverkwikkende wijze blij gegeven van grote trouw aan onze zaak en van de bereidheid om er — op welke wijze dan ook — de handen voor uit de mouwen te steken.

Persoonlijk zouden we er nog een derde opmerking aan toe willen voegen. Een opmerking, die zich baseert op ervaringen opgedaan als spreker in op de kop af 25 openbare verkiezingsvergaderingen. Namelijk dit, dat wij als antirevolutionaire partij zelfs in onze openbare vergaderingen steeds meer voor eigen publiek spelen. De opkomst op de vergaderingen was voorzoveel we dat hoorden, lezen en ervoeren goed, soms zelfs zeer goed. Er was sfeer, er zat spanning in de lucht, er was enthousiasme, er was de wil om door te zetten en zich in te zetten. Maar het was als regel het geheide antirevolutionaire volk dat present was.

Weinig kantnummers, te weinig andersdenkenden en slechts zelden de politieke tegenstander, die van de gelegenheid tot debat gebruik maakt. Een openbare verkiezingsvergadering, die uitmondt in het stellen van een aantal vragen door gelijkgezinden, of in het kraken van enkele kritische noten door een partijgenoot, verliest veel van haar charme en beantwoordt in ieder geval niet volledig aan haar bedoelen.

Het behoort tot haar wezen, dat de geesten elkander beproeven, dat de degen — uit den aard der zaak, op riddelijke wijze — gekruist worden. Daar heeft een bezoeker van een openbare verkiezingsvergadering recht op.

Het aantal malen, dat we persoonlijk na de geleverde speech in een pittig debat met politieke tegenstanders verward raakten, laat zich op de vingers van één hand aftellen.

Dat is zonder meer teleurstellend te noemen. Het is mede daardoor, dat we met veel genoegen terugdenken aan een verkiezingsvergadering, die op donderdag, 26 februari in Alphen aan de Rijn gehouden werd. Die vergadering was belegd door de antirevolutionaire kiesvereniging aldaar en de afdeling Alphen aan de Rijn van de Partij van de Arbeid gezamenlijk. Beide besturen zetelden dan ook op het podium van de grote zaal in het Nutsgebouw. De P.v.d.A. had drs. Westerhout uit Middelburg, lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal, overtuigd voorstander van de doorbraak, bereid gevonden de socialistische visie uit-één te zetten. Het bestuur van de kiesvereniging had mij de eer waardig gekeurd het antirevolutionaire vaandiel te verdedigen.

Een openbare debatavond dus. Het publiek, wie zou er aan twifelen, was goed opgekomen. Sommigen ongetwijfeld om eens te zien wie van de twee er „afgeslacht" zou worden. Maar goed men was er. Vogels van diverse pluimage! In drie ronden van 20, 15 en 10 minuten voor elke spreker vlogen de

stellingen, de argumenten pro en contra heen en weer. Goedkope verdachtmakingen aan het adres van een niet — aanwezige — tegenstander — zoals nogal eens te doen gebruikelijk is in verkiezingstijd — zijn onder die omstandigheden er niet bij.

De hele opzet van een debatavond leidt er verder als van zelf toe, dat de toehoorders er bij bepaald worden, dat er in de politieke worsteling meer aan de orde is dan het blote, stoffelijke belang.

Nergens beter dan op zulk een avond komt een mens onder het beslag van de diepe waarheid, dat de politiek een sector is uit de strijd der geesten.

De wezenlijke tegenstellingen, de fundamentele geschilpunten, het essentiële in het twistgeding komt veel beter uit de verf. Al was het alleen maar, omdat de deelnemers aan het debat gehouden zijn — op straffe van verlies op punten — om hun centrale stellingen in een betrekkelijk klein aantal, geladen zinnen, op duidelijke wijze samen te vatten. Wie onder die omstandigheden een breed en ondiep verhaal zoetjes voort laat kabbelen, verliest de pot. En juist die brede, rustig vlietende verhalen, opgedist in geestverwante kring, zijn er de oorzaak van dat een eenvoudig toehoorder van de bomen het bos niet meer ziet.

Natuurlijk zitten er in zulk een openbaar debat enkele risico's extra. Het publiek moet meewerken en de opponent al even zeer. Het publiek moet zich niet houden voor de toeschouwersschare bij een voetbalwedstrijd, bereid tot applaudiseren bij elk doelpuntje van de eigen partij, geneigd tot een fluitconcert bij elke al of niet vermeende haakbal van de tegenpartij.

Het publiek in Alphen aan de Rijn gedroeg zich voorbeeldig. Net voldoende instemming om de spanning er in te houden, maar voldoende kalme gereserveerdheid om zulk een debat met de waardigheid te omringen, die het behoort. Wij zijn geneigd om deze eigenschappen aan het vaderlandse publiek in algemene zin toe te kennen.

De opponent moet bereid zijn het spel in alle ernst mede te spelen. Hij moet geen publiekspeeler in de slechte zin van het woord zijn. Niet uit op goedkoop effect. Ook voor hem moet de politiek een hoge en heilige zaak zijn. Van mijn opponent, drs. Westerhout, kan dit zonder enig voorbehoud gezegd worden.

Men mag van socialisten zeggen wat men wil, niet ontkend kan worden, dat ook in hun gelederen de politiek in volle ernst genomen wordt. Het behoort dan ook niet te verwonderen, dat er vanuit onze rijen allereerst hun kant wordt uitgekeken, indien er een opponent gezocht wordt.

Toch behoort het openbare debat zich niet te beperken tot disputen met socialisten. Waarom zou de antirevolutionair ook niet eens publiekelijk debateren met de liberaal, in bepaalde streken van ons land met de staatkundigereformeerde, de pacifist, de aanhanger van het G.P.V.?

En waarom zouden wij dat alleen maar doen in de schaduw van verkiezingen?

Als alles normaal verloopt gaan we een aantal verkiezingsloze jaren tegemoet. Dat zou wel eens te merken kunnen zijn aan de bezoekersaantallen op de vergaderingen van onze kiesverenigingen.

Alleen daarom reeds zouden wij de besturen van die kiesverenigingen met nadruk willen adviseren om straks bij het samenstellen van het vergaderschema ook de mogelijkheid van het openbare debat te overwegen:

M. W. S.

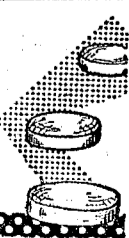

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure

aan de Importeur **LOUIS RIETBERGEN** - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Bongers - Wageningen

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.
RIJNHAVEN 10 - Tel. 2725 en 3750 telex 32121

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

H. WASSINK

**SPECIAALBEDRIJF VOOR WINKEL-
BETIMMERINGEN OP ELK GEBIED**

Fabriek Vijver II te Amersfoort
Telefoon 03490-6146

Privé-adres: Arnhemseweg 240

Carrosseriefabriek LITH N.V.

CEINTURBAAN 32 - ROTTERDAM-N - TEL. 82810 (3 lijnen)

NIEUWBOUW van alle carrosserieën
REPARATIE van alle voorkomende autoschade
INBOUW van vouw- en schuifdaken

Fabriek van rijwielen

RIVEL

en autopeds
Surhuisterveen

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

INKOOP van alle soorten

SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A.D. IJSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

R. Dooyes'
Confectiefabrieken NV
JAPONNEN
COMPLETS
DEUX PIECES
ROKKEN

Verkoopkantoor:

Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516, 42008, 790911 (4 lijnen)

Kantoren, fabriek en magazijnen:

St. Willibrordusstraat 12-16 en 53-55
Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen)

Ateliers:

AMSTERDAM — LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM — IJSELSTEIN
GORINCHEM — ZUTPHEN

RADIO BECKER**Zeist**

TELEFOON 5846-5847

Het adres voor zenders,
richtingzoekers en
echoloden

ALBRACHT N.V. - UtrechtBOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN
PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven.

een praktisch en mooi losbladig systeem opzetten.

een fraai monsterboek in plasticband brengen?

Laat ons dan u onze vele mogelijkheden tonen en bel K 30 24345. of schrijf postbus 28. resp. Bolstraat 20 Utrecht

Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst

HOUTHANDEL**K. J. Bos & Zoon**

ROTTERDAM - HOUTLAAN 19

TELEFOON 113360

Homoeopathie Müller

sedert 1865

druppels 100 cc f 0.88

korrels) 100 gr. f 0.70

poeder)

Bij uw Apotheker en Drogist.

Dercksens N.V. Gouda**Van der Spek**

Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

**EIKENDAL
OPTIEK**

Exclusieve monturen

DEPOT CARL ZEISS

BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN

Ook volgens afspraak

TOGA'S

gaan een mensenleeftijd mee

Uiteindelijk zijn ze niet duur.

DAMES. EN HERENKLEERMAKERIJ

F. a. C. J. O. R. G. S. R.

Togaspécialist sinds 1818.

overal te ontbieden

UTRECHT (Centrum Stad)

Schoutenstraat 7 - Telefoon 030 - 14597

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export.

Een vertrouwensartikel!

NOORD NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.

GRONINGEN. Eemskade N.Z. 46

Telef. 05900-31345 (4 lijnen)

Telegramadres „Jute“

N.V. Rederij & Haringhandel

IMPORT - EXPORT

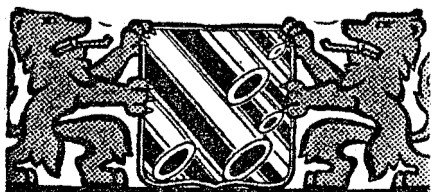
N. Parlevliet Jr.

KATWIJK AAN ZEE

Postbus 15.

Telefoon kantoor 3444

Buiten kantooruren 2092 - 2283

**VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT****HET VRIJHEID EN PERIODIEK****Strijd over****VRIJHEID OF BINDING****Dapper en . . . star**

Het Algemeen Handelsblad (lib.) schrijft o.m.:

„Hoe dit ook zij, de absolute binding aan een gedetailleerd regeringsprogramma achten wij staatsrechtelijk uit de boze. Ieder Kamerlid heeft immers de plicht naar eer en geweten na te gaan of hij een bepaald wetsvoorstel in overeenstemming of in strijd acht met het landsbelang. Wie de leer aanhangt van het dualisme van regering en volksvertegenwoordiging zal hier blijven strijden voor gescheiden verantwoordelijkheid. Verder dan een zekere morele binding aan een bepaald programma zal hij niet willen gaan.

Juist omdat het hier respectabele staatsrechtelijke vragen betreft, is het absurd hier van „handigheidjes“ en „woordbreuk“ te spreken. Het is al te eenvoudig in dit opzicht de politieke tegenstander met name de V.V.D. als glibberig voor te stellen. Men kan in grote lijnen instemming betuigen met een regeringskoers. Men kan zelfs in het algemeen toezeggen, dat men redelijkerwijze een bepaald kabinet geen blok voor de voet zal werpen. Maar dit houdt niet in, dat men zich met huid en haar en vooral voor onbepaalde tijd vastlegt op een regeringsprogramma. Omstandigheden kunnen immers na een aantal jaren zeer sterk veranderd zijn.

Over dit gehele vraagstuk blijken er in De Volkskrant — althans in het brein van de parlementaire correspondent van dat blad vreemdsoortige gedachten te bestaan. De liberale fractie — zo schreef hij woensdag — is wel bereid „enkele geheime afspraken te maken, maar wil tegenover de buitenwereld de handen geheel vrijhouden.“ Aan welke feiten hij deze wetenschap ontleend heeft, is ons hoogst onduidelijk. Wellicht stelt het Paasreces hem in staat hier tot gedachten te komen, die welwillender en juist zijn.

Aan de andere kant moet men hopen, dat wanneer de laatste fase der Kabinetsformatie is aangebroken, geen enkele partij, die tot medewerking wordt geroepen, hier te zeer op scherp zal staan. Ten slotte zal een aantal politieke groeperingen — welke dan ook — tot samenwerking moeten geraken. De flinke mannen, die zo dapper — en star — op hun stuk plegen te staan en die zich keren tegen ieder compromis, mogen zulks betreuren: maar noch de binding noch de vrijheid geldt in dit opzicht onder alle omstandigheden. Zij moeten beide met verstand worden gehanteerd.”

Alleen globaal

De Nieuwe Rotterdamse Courant (lib.) merkt o.m. op:

„Er is bovendien een bijzondere omstandigheid die tegen een strakke binding aan een regeringsprogramma pleit: over essentiële punten wacht men het advies van de Sociaal Economische Raad. Eigenlijk is het niet te doen een compleet regeringsprogramma op te stellen zolang men dat advies niet kent. Wij willen allermint beweren, dat het kabinet — hoe het er ook zou uitzien — het advies van de S.E.R. altijd zou moeten volgen. Maar zo'n advies is nu eenmaal een gegeven dat — negatief of positief — bij de beleidsbepaling zijn invloed moet kunnen hebben. Wie nu een programma opstelt

loopt de kans, dat later door de S.E.R. onthulde gegevens tot herziening zullen dwingen.

Een regeringsprogramma zal op het ogenblik dus alleen een globaal stuk moeten zijn; en wat betekent dan een strakke binding van Kamerfracties aan zo'n programma? Ook de Kamerfracties weten nog niet wat de S.E.R. zal onthullen.

Gezien de verscheidenheid van meningen die de partijen verdeeld houdt, lijkt het niet uitgesloten, dat het kabinet waarop wij wachten, met wisselende parlementaire meerderheden zal moeten werken. Dat moet in het Nederlandse stelsel mogelijk zijn. Maar vooraf gemaakte afspraken tussen een formateur en bepaalde Kamerfracties hebben dan geen zin.”

Roer om?

De Volkskrant schrijft o.m.:

„Ook het brede-basis kabinet van vóór de crisis was extra-parlementair. De K.V.P., A.R. en C.H.U. verklaarden toen herhaaldelijk dat zij er vrij tegenover stonden. Toch rekende de ministers van dat kabinet wel degelijk op de steun van hun geestverwanten. Zou dat ook nu weer niet het geval zijn? Maar dan heeft het ook weinig zin zich aan de voorstelling te wagen, dat een nieuw kabinet zo maar in de lucht zou kunnen hangen. Legt de Partij van de Arbeid wel erg zwaar de nadruk op de noodzaak dat de steun vanuit het parlement vooraf wordt vastgelegd, de V.V.D. slaat over naar het andere uiterste en wil principieel zelfs geen enkele binding. Die principiele overwegingen hebben op ons echter weinig indruk gemaakt. Wij hebben in het verleden te dikwijls gezien hoe prof. Oud van dat principe juist een dankbaar gebruik maakte als hem dat goed van pas kwam. Zo zou het ook nu weer kunnen zijn.

Voor het geval liberalen aan een nieuw kabinet zouden deelnemen, gaat het ons echter vooral om het karakter van het te voeren

beleid. Wij waren in grote lijnen met het beleid van de afgelopen jaren akkoord. De V.V.D. heeft tijdens de verkiezingscampagne echter betoogd, dat er niets van deugde en dat het allemaal radicaal anders moet. Zou er nu, met medewerking van de liberalen toch niets in het karakter van het beleid veranderen, dan is die hele liberale propaganda volksbedrog geweest. Zouden de liberalen echter willen aantreden met de overtuiging, dat het roer wel degelijk om moet, dan worden onze bezwaren levensgroot. Dan is het goed nu al te zeggen, dat wij een dergelijk beleid, van langs de kant, uiterst kritisch zouden volgen.”

Anti-socialisme

In het Rotterdamsch Parool lezen we o.m.:

„Toch ligt in herstel, geheel of gedeeltelijk, van de in december 1958 verbroken samenwerking de enige kans op een ietwat parlementair ministerie. Niet alleen kan van samenwerking tussen P.v.d.A. en V.V.D. geen sprake zijn, maar ook de K.V.P. wenst geen kabinet, dat zou berusten op een rechtstreeks akkoord met de V.V.D. De aandacht mag er intussen op worden gevestigd, dat de bezwaren hier tegen bij de K.V.P. vooral van tactische aard zijn. Zij wenst geen verbintenis, die haar in haar werfkracht kan schaden. Maar in de Tweede Kamer is de verhouding tussen K.V.P. en V.V.D. op het ogenblik heel wat beter dan die tussen K.V.P. en P.v.d.A.

Op dit punt aangekomen lijkt het ons gewenst, de aandacht te vestigen op de geest waarin de jongste verkiezingen zijn gehouden. Die was eigenlijk aldus: voor of tegen de socialisten. Het leek een terugkeer naar vooroorlogse verhoudingen; en het is niet zeker of het streven in die richting is onderbroken, ook nu de uitslag der verkiezingen niet geheel heeft beantwoord aan de verwachtingen van hen, die voor het uitschrijven er van verantwoordelijk waren. En zo is er aanleiding tot de vraag of het toch niet voor de hand zou liggen, dat nu gebeurt wat er in decem-

ber is uitgebleven, nl. de vorming van een kabinet uit de groepen, die althans dit gemeen hebben, dat ze de P.v.d.A. op een afstand willen houden.

Het is niet uitsluitend een politieke zaak. Er komen thans ook veel lang verdrukte gevoelens van wrevel tot uiting. Ieder kan het constateren. Een terugkeer naar de tijd, dat de socialisten als tweederangs burgers werden beschouwd, lijkt ons in vele opzichten ongewenst.

Zonder flauwiteiten

Het Vrije Volk merkt o.m. op:

„Terwijl de informateur zich tot taak heeft gesteld de standpunten te vernemen en er nog geen sprake is van onderhandelingen over een regeringsprogramma, wordt de socialisten al verweeten, dat zij zulke hoge eisen stellen, dat zij zich bij voorbaaf buitenspel zetten.

Wanneer de confessionele partijen en de liberalen, van wie nu bekend is, dat zij dichter bij elkaar staan dan bij de socialisten, elkaar vinden, zal er echter wellicht helemaal niet met de socialisten worden onderhandeld. Dan kan dus nooit vastgesteld worden of de socialistische eisen voor een concreet programma te hoog waren voor de anderen. Of dat de eisen van de andere mogelijke deelnemers onaanvaardbaar waren voor de socialisten.

Men voelt zich blijkbaar allesbehalve gerust nu men zonder de socialisten wil regeren.

En daarom probeert men bij voorbaat aan de verantwoordelijkheid voor deze vrije keuze te ontkomen. Daarom speelt men dit doorzichtige spel.

Het zal niet baten. De verkiezingen zijn uitgelokt om van de socialistische ministers af te komen. De uitslag is de conservatieve duidelijk tegengevallen door het herstel van de P.v.d.A. Als men toch zijn zin doorzet en zonder socialisten verder gaat, ontkomt men niet aan de verantwoordelijkheid voor dat besluit — zonder flauwiteiten. Dat staat als een paal boven water.”

EN ONS COMMENTAAR**Vrijheid in gebondenheid**

De liberalen willen — dat moet men uit tal van uitspraken wel opmaken — te veel vrijheid. De socialisten daarentegen eisen een te sterke gebondenheid van de volksvertegenwoordiging wier representanten in een kabinet zitting nemen.

Hier zal een verantwoorde keuze moeten worden gedaan. Het dualisme tussen regering en Staten-Generaal dient gehandhaafd te blijven. Maar dat wil niet zeggen, dat een kabinet kan worden gevormd — althans een parlementair kabinet — indien de fracties, waarvan dat kabinet in de eerste plaats steun verwacht, zich in geen enkel opzicht willen uitlaten over het regeringsprogramma, dat ter kennisname van die fracties is gebracht.

Dat programma moet zijn en blijven het programma van de kabinetsformateur, die op dat programma ministers aantrekt en aan de koningin voordraagt. Het wordt daardoor niet het programma van de fracties wier geestverwanten in het kabinet zitting hebben genomen.

De gebondenheid is er — alweer bij een parlementair kabinet, hetgeen het laatste kabinet-Drees niet was — met betrekking tot het in algemene termen gestelde programma van de kabinetsformateur, de vrijheid ten aanzien van het uitgewerkte programma als de regering met bepaalde voorstellen bij de volksvertegenwoordiging komt.

Dat de socialisten tot tweede-rangsburgers gedegradeerd zouden worden, indien er een kabinet zonder socialisten tot stand zou komen, is natuurlijk onzin.

En als voor de oorlog de sociaal-democraten aan de vorming van een kabinet niet te pas kwamen, dan hebben zij dat steeds aan zichzelf te wijten gehad. En als zij er thans naast komen te staan, dan is dat opnieuw hun eigen schuld. Zij vormen ongeveer een derde part van de natie, maar daar staat dan toch ook nog ongeveer tweederde part tegenover, dat van het socialisme niet gediend is. Ook dat moet men niet vergeten.

De tweede fase in de formatie

• Vervolg van pag. 1

dan is het voor hem de vraag welke soort liberalen hij moet aantrekken: vrijzinnige „randfiguren” of „geheide” V.V.D.-ers, al of niet parlementair ervaren. En dan zal voor hem ook duidelijk moeten zijn dat prof. Oud, ondanks het extra-parlementaire karakter van dit kabinet, zijn steun niet zal onthouden aan enige hoofdzaken van het regeringsbeleid. Zou deze toezegging niet gegeven worden, dan heeft een kabinet met liberalen (van welke soort dan ook) weinig zin.

De formateur zal er goed aan doen zich bij het opstellen van het programma inderdaad tot de hoofdzaken te beperken. Hij zal een beleid moeten ontwikkelen t.a.v. de lonen, huren, belastingen en subsidies. Dat is dus de problematiek waarover de SER nu reeds maandenlang studeert. De standpunten van het georganiseerd bedrijfsleven zijn langzamerhand wel bekend. Een verdeeld rapport over de verdeling van de economische ruimte is te verwachten. Daarom moet de formateur de knopen maar doorhakken. Desnoods kan hij dan een clause opnemen, dat het financieel, sociaal en economisch regeringsprogramma eventueel voor wijziging vatbaar is als het SER-rapport is uitgebracht. Andere hoofdpunten voor het regeringsbeleid zijn Nieuw-Guinea (zowel de status van dit gebiedsdeel als de uitzending van de dienstplichtigen daar naar toe) en de defensiepolitiek. Wellicht zijn er nog andere punten te noemen, maar als men wil starten met een extra-parlementair kabinet dan zal het verstandig zijn de fractievoorzitters niet een al te uitvoerig programma voor te leggen.

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz enz

Fa Gebr. Timmer

Houtbouw . Giessendam . Telefoon 62

door Foka van Loon

Alleen Paultje blijft onbewogen. Het bevat hem wel bij de vleespotten van Egypte en verder heeft hij 't veel te druk op de boerderij, met het melken van de koeien en 't voeren van kalveren, varkens, kippen, eenden en ganzen om zich op te winden over het vertrek van zijn moeder. Hij mikt, trippelend van haast en ongeduld, een zoen op Akkie's wang. „Dag Mam! Ik mag met Woudstra mee! Er moet een kei naar de bolle!”

„Een wat?” roept Akkie uit, ontzet over zo vlug aanleren van het Fries en verdere vrolijkheid.

„Een kei naar de bolle!” gilt hij nog eens, weg klepperend op zijn nieuwe klompjes waar beppe Buma een pond boerenboter tegenover zette. Ondanks het op handen zijnde afscheid is de hilariteit groot onder alle aanwezigen.

„Een rare tijd! Vroeger gebeurde dat zo omstreeks juli! Is daar verandering in gekomen!” informeert Jerke droog. „De uitzonderingen bevestigen ook in deze de regel!” onderwijst Pake Buma hem. „Dat hoorde jij als boerenzoon te weten! En in ieder geval hebben we 't mee daar aan te danken, dat het jongkje er maar weinig erg in heeft, dat zijn moeder hem gaat verlaten!”

„Weinig? Zegt u maar gerust: „niets!” corrigeert Akkie hem, met een sneu gezicht. Ze kan niet verhelelen, dat haar zoons koelbloedigheid op haar de uitwerking van een koud stortbad heeft.

„Och kind, wees nou maar blij, dat hij 't zo gemakkelijk op neemt, als hij je nahuilde zou je je ook geen raad weten!” sust vrouw Buma haar.

En dat moet Akkie tegen wil en dank toegeven. „Nou, mem, bedankt voor alles en tot ziens dan maar, hé?” Haar stem breekt af in een snik. Ze wil weer een rondje zoenen weggeven.

Haar vader steekt er echter zonder pardon een stokje voor: „Nee Akkie, we beginnen niet weer van voren af aan met handjes en kusjes. Weg! Opstappen! Dat is 't allerbeste voor je zelf en ons allemaal.”

Hij geeft Jerke een knipoogje, dat onmiddellijk wordt verstaan. Hij nipt op 't zadel: „Kom Akkie, we hebben nog een hele tocht voor de boeg!” Je past goed op haar, he Jerke?” roept mem 't vertrekken paar nog na met een huilerige stem.

„Ja, vrouw Buma, als was ze m'n zusje!” belooft Jerke achter omziend en zwaaiend. Als ze uit 't gezicht van de familie zijn verdwenen, vraagt hij aan Akkie, op gewild ruwe toon: „Vertrouw je je nog aan zo'n schoft toe?”

Akkie knikt nadrukkelijk, wel een paar keer: „Als bij een eigen broer, zo safe voel ik mij bij jou!”

„Dan is 't goed!” zegt Jerke tevreden. Even later fluit hij opgeruimd een spottied op de N.S.B., dat hij thuis opving voor de Oranje-zender.

Intussen hebben zijn gedachten het penibele onderwerp nog

niet losgelaten. Toch maar goed, achter af gezien, zo mijmert hij, dat Akkie zo'n fideel wijfje is en niet te verleiden. Wat voor netelige toestand en ellendige wanverhoudingen zouden daaruit ontstaan zijn! Hij had haar oer soliede vader en moeder nooit weer onder de ogen durven te komen. 't Was niet best, als ze wisten, op welk hellend vlak hij hun dochter getracht heeft te brengen.

Geen ogenblik bevroedt hij, dat mem Buma al van de hele historie verwittigd is. Akkie heeft haar in vertrouwen genomen, in één van de zeldzame ogenblikken, waarin ze met haar moeder alleen was, want in haar hart, zag ze, om die ene hachelijke vijf minuten, waarin het schief dreigde te gaan tussen haar en Jerke, tegen de terugreis op, als tegen een berg. De goede harmonie was tussen hen, voor haar idee wel niet helemaal verstoord, maar 't gebeuren als zodanig staat toch nog hinderlijk vooraan in 't geheugen.

Ze vertelde mem alles, maar niet zonder de vrees, dat ze uit haar vel zou springen van boosheid en Jerke zijn aanslag op haar dochters eerbaarheid hoogst ernstig aanrekenen. Niets was echter minder waar. Ze brak zelfs een lans voor Jerke: „Die jongen zou natuurlijk geen haar van je hoofd gekrenkt hebben. Zo goed ken ik hem wel! Maar die stakkerd is natuurlijk niet van hout en jij bent, al zeg ik het zelf, nog altijd een lief famke. En dan zo samen op stap in een tijd, waarin de tien geboden niet meer lijken te passen, dat werkt 't kwaad in de hand Nee, ik zou je raden, doe maar weer heel gewoon, of er niets gebeurd was, dat is voor die jongen ook verreweg het plezierigst. Hij zal zich niet weer vergeten, daar staan ik je borg voor!”

Indachtig aan dat wijze moederlijke woord, geeft Akkie een kameraadschappelijke duw, ergens in Jerke's lendenen: „Toe joh, praat es een pijp vol! Hoe was 't huis?”

„Thuis?” Jerke staart haar zo verwezen aan, of er in heel Friesland geen „aldershús” voor hem bestond. Thuis?” Akkie bouwt precies zijn amonele toon na.

„Ja, thuis, of voerde je misschien weer wat anders in je schild en ben je niet eens bij Heit en Mem de Vries geweest?” Toch wel! Jerke kan met de hand op 't hart verklaren, dat hij zelfs een hele nacht onder 't ouderlijk dak heeft vertoefd.

„Daar hadden die oude stumperds ook niet alles tegelijk aan”, proest Akkie.

Nee, maar Jerke had andere bezigheden, wat stamkaarten wegbrengen en zo.

Hij zegt 't of alleen 't in bezit hebben van deze voor onderduikers onmisbare papieren hem bij eventuele ontdekking niet voor het vuurpeloton zou hebben gebracht.

„Die had je dus op de heenreis bij je!” ontdekt Akkie snugger.

(Wordt vervolgd)

ADRESSEN

voor de toekomst van onze jongelui

JONGEDAMES,

die binnenkort slagen voor diploma Vormingsklas, eindexamen Gymnasium, 5-jarige H.B.S. of M.M.S., kunnen de opleiding volgen voor

LERARES N XIX

(koken en huishoudelijke vakken) aan de
**Christelijke Landbouwhuishoudschool
te Bolsward**

waaraan nog dit jaar een Internaat zal worden verbonden. Aanmelding en/of verzoeken om inlichtingen z.sp.m. bij de directrice, Mej. J. Eerdmans, Snekerstraat 27, Bolsward.

UTRECHT

Christelijke Kweekschool „Rehoboth”

MALIEBAAN 89 . UTRECHT . TELEF K 30 - 21948

Aanmelding voor de cursus

die met 1 september a.s. begint, zo spoedig mogelijk bij de directeur

Vereiste voor toelating Eerste klasse bezit van een volledig U.L.O. diploma A of B of een bewijs van overgang naar de vierde klasse van een H.B.S. of Gymnasium, of voldoen aan een toelatingsexamen Derde klasse bezit van een eind-diploma Gymnasium H.B.S. A of B of M.M.S.

Spreekuur van de directeur als regel dinsdag van twee tot drie uur in het schoolgebouw

CHR SANATORIUM

voor Neurosen en Psychosen - ZEIST

Gelegen in mooie omgeving met directe korte busverbindingen op omliggende steden (Utrecht-Amersfoort)

Voor de nieuwe cursus kunnen nog enkele

MEISJES

van 18 jaar en ouder geplaatst worden als

LEERLING-VERPLEEGSTER

Geboden wordt een prettige bevredigende werkring, die in 3 jaar leidt tot het wettelijk beschermd beroep van verpleegster

- * Duur der opleiding (kosteloos) 3 jaar
- * Salaris tijdens opleiding (boven kost en inwoning) 1e jaar f 105,14; 2e jaar f 120,81; 3e jaar f 140,96 per maand Werkweek 48 u.
- * Vakantie 3 weken per jaar (met toeslag)
- * Reiskosten-vergoeding naar huis 2 x per maand (boven f 2,50)
- * Verstrekking eerste dienstkleeding gratis.

Brieven te richten aan de Geneesheer-Directeur.

Opleiding

Diploma

Ziekenverpleging B

JONGELUI die verpleegster of verpleger willen worden, kunnen daarvoor een volledige opleiding ontvangen in de

Psychiatrische Inrichting

„WOLFHEZE” te Wolfheze

Tijdens de opleiding ontvangt men behalve kost en inwoning, bewassing, geneeskundige behandeling enz een salaris volgens de van overheidswege vastgestelde regeling, waaronder tweemaal per maand een vergoeding van reiskosten naar huis, boven f 2.50 Aanvangssalaris f 105 14 per maand.

Bovendien ontvangt men de benodigde dienstkleeding bij de indiensttreding.

Vraagt u eens nadere inlichtingen aan de geneesheer-directeur.

te Christelijke

Middelbare Handelsschool

met 4 jarige cursus

Nic. Maestraat 134 — Amsterdam-Zuid
Voorzitter: Prof. Dr. W J WIERINGA

Toelating vanaf de 6e klasse der lagere school op grond van laatste rapportcijfers.

Dir A J DE BRUIN
Spreekuur: woensdag 14.30—15.30
Telefoon 723222 . Privé 52857

De Psychiatrische Inrichting

Dennenoord - Zuidlaren

vraagt ter opleiding voor het Rijksdiploma Ziekenverpleging B

leerling- verpleegsters

Salaris en sociale voorzieningen overeenkomstig Rijksregeling

Minimum leeftijd 17 jaar.

Bij indiensttreding zal een vooropleidingscursus worden gegeven om kennis te nemen van het werk in onze inrichting

Degenen van positief christelijke levensopvatting, die hiervoor interesse hebben, kunnen zich voor inlichtingen en sollicitatie wenden tot de Geneesheer-Directeur.

Overgelopen socialist Otto Grotewohl fungeert thans als lakei van Chroesjtsjef

EEN man, die in de komende weken meer dan gewoonlijk „in het nieuws” zal komen te staan, is Otto Grotewohl, ministerpresident van de Deutsche Demokratische Republik, oftewel hoofd van de door de communisten gevormde regering van Oost-Duitsland. Deze grotere aandacht voor Grotewohl zal het logisch gevolg zijn van de viermogendhedenconferentie over Duitsland, welke op 11 mei te Genève zal beginnen, maar thans reeds haar schaduw voor zich uit werpt.

Deze kleermakerszoon, die op 11 maart 1894 te Brunswijk werd geboren, is niet de werkelijke leider van de marionettenregering in de Sowjetzone van Duitsland, die thans wacht op erkenning door het Westen. Het echte leiderschap moet hij nog steeds overlaten aan een andere kleermakerszoon, Walter Ulbricht, die wel plv. ministerpresident is en dus onder Grotewohl staat, maar als partijsecretaris achter de schermen de lakens uitdeelt. Daarbij komt, dat Ulbricht een communist van de oude garde en Grotewohl een overgelopen socialist is.

VOORAL dit laatste heeft Grotewohl na de tweede wereldoorlog bijzonder weinig sympathie in de rijen van de Oostduitse arbeiders bezorgd, ondanks het feit, dat hij vroeger - met name in de periode, welke aan de komst van Hitler voorafging - wel over aanzienlijke invloed beschikte. Grotewohl heeft zich als leidinggevende socialist door de Russen en de Oostduitse communisten laten gebruiken om de leden van de Duitse socialistische partij (volkomen door communisten beheerste) Socialistische Eenheidspartij binnen te loodsen.

Voordat Ulbricht en Grotewohl het eens waren moesten heel wat bezwaren worden overwonnen. Toen het te lang ging duren, liet de Russische maarschalk Sokolofsky, die in 1946 in Oost-Duitsland de scepter zwaaide, de „twee kleermakerskinderen” in een hotelkamer opsluiten. Hij gaf hen bevel, het voor de ochtend met elkaar eens te worden over de op te richten Soc. Eenheidspartij. Grotewohl gaf zich gewonnen en verklaarde zich bereid, zich geheel en al in dienst van de verkapte communistische partij te stellen. Wel moest hij toen het felle verzet van vele zijner vroegere partijgenoten trachten te overwinnen.

In die strijd vond hij steun bij een oude medewerker, Erich Gniffke, die Grotewohl al na de machtsovername door Hitler in zijn zaak aan een baan had geholpen. In 1938 werden Grotewohl en Gniffke gearresteerd. De eerste kwam na een jaar weer op vrije voeten en wist zich gedurende de oorlogsjaren buiten schot te houden. Toen men hem op de 20ste juli 1944 weer wilde gevangen nemen, bleek hij te zijn ondergedoken om weer tijdig boven water te verschijnen om bij het uitdelen van nieuwe baantjes door de Russische bezetter aanwezig te kunnen zijn.

SINDS de „nacht van de kleermakerskinderen” heeft Grotewohl letterlijk alles gedaan, wat de Russen van hem verlangden. Hij heeft er aan meegewerkt, dat duizenden van zijn vroegere socialistische vrienden werden gedeporteerd. Voor Grotewohl was de weg naar een hoge positie in de regering van de Sowjetzone vrijgemaakt. Hij wenste deze carrière niet te bederven door zich solidair te verklaren met zijn vroegere strijdmakkers. Nooit heeft hij een poging gedaan, het leed van miljoenen Oostduitse werkelijken te verzachten.

De arbeiders, die op 17 juni 1953 in de Sowjetzone in opstand kwamen tegen het door hem geleide regiem noemde hij „fascistische en burgerlijke elementen”. Dank zij de Russische tanks werd hij toen niet ter verantwoording geroepen...

KRYPTOGRAM

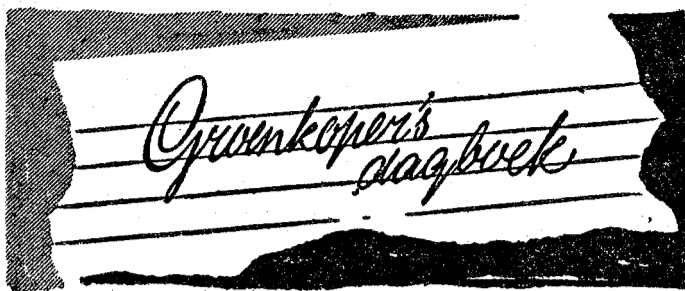
Horizontaal: 1. (Chocolade)gulden dienaar? 7. Woordenreeks waarvan het middelste gedeelte nogal snel, maar 't geheel zo te horen nogal schreeuwerig wordt uitgesproken; 9. Is u ook reeds de maat van Jan Rap? 10. 't Verdient aanbeveling een goede oplossing te geven; 11. Losgelaten hinde, die schone woorden laat horen; 13. Pochen op lappen? 15. Wat hierop staat is vlug geschreven, maar meestal meer geschreeuw dan wol; 18. Die kan Janmaat in zijn zak steken; 21. Een pan-

23
MAART

Herinnert u zich nog Paadeltje? Of de drie matrozen van Michiel de Ruyter? En weet u nog waar de Schatten van Il Tigretto te vinden waren? Boeken uit uw en mijn kinderjaren, geschreven door Dr. J. H. Been. Die doctorstittel imponeerde ons toen niet zo, omdat hij trouwens niet eens op de schutbladen van die boeken vermeld was. Het was Johan Been. Verder niets. Deze mijnheer Been was een historicus, die op 8 februari 1859 te Brielle is geboren. Hij overleed daar op 23 december 1930. Zijn honderdste geboortedag is al voorbij, doch niet vergeten. Op 1 april gaat Brielle, de stad, waar Dr. Been jarenlang archivaris is geweest, wel 35 jaar, zijn grote zoon gedenken. Waarom op 1 april? Vraag dat nooit aan iemand uit Brielle. Want als er een toen voor de mal is gehouden is het Alva wel. Laatst las ik, dat met de Brill van Alva niet Brielle wordt bedoeld. Iemand brillen zou betekenen iemand breidelen, iemand de breidel aandoen door hem een klem op de neus te zetten. Brielle zelf zou zijn naam danken aan Breeril: breed water, welke naam al in 1280 voorkomt, ter gelegenheid van het schenken van marktrecht door Floris V, de graaf, die we telkens in de vroege geschiedenis van ons vaderland tegenkomen. Nu, de verdere geschiedenis is bekend. Die van veerman Coppelstock en van Lumey en Blois van Treslong. Maar wat dwaal ik af. Van Dr. Been naar de inneming van Brielle op 1 april 1572. Doch hij zou het mij niet kwalijk hebben genomen. Want deze geschiedenis, ja de gehele vaderlandse historie had de liefde van zijn hoofd en hart.

24
MAART

Met belangstelling las ik, dat de Vrije Universiteit een atletiekploeg telt, welke elke dinsdag anderhalf uur rondjes loopt, speren werpt, koges stoot, hoog en verspringt. De sportleider van de V.U., de heer Jelle Nauta, voornaamgenoot een van hoogleraar op non actief, heeft daarbij de leiding. Ik las van een voortreffelijke speerwerper, Dr. C. de Waard, en van de hoogspringer de heer Peter Kramer, die straks tijdens de studentenkampioenschappen het V.U.-vaandel zullen moeten hooghouden. Figuurlijk dan. Of ook hoogleraren deelnemen aan lichamelijke oefening? Ik geloof het wel. Ben ik wel ingelicht, dan

zijn er verschillende professoren, die regelmatig hun spieren in conditie houden, gedachtig aan de woorden van Juvenalis: mens sana in corpore sano, een gezonde ziel in een gezond lichaam. Trouwens, Dr. Kuyper de stichter van de V.U. voelde zeer veel voor de sport, gezien zijn regelmatige prestaties op het gebied van wandelen en bergklimmen. Denk dus niet, dat uw zoon, dochter, die op het punt staat eindexamen te doen, aan de V.U. studerende stijf zou worden. Noch naar geest noch naar het lichaam!

25
MAART

Er is een Franse premier geweest, die een actie ontketende voor meer gebruik van melk, hetgeen in een land als Frankrijk een ongewoon verschijnsel was. Ik wil niet gaan redetwisten over het onderwerp of melk gezonder is dan wijn, hetgeen in zijn algemeenheid wel waar zal wezen. Nederland kent de wijndruif niet, beter gezegd ons land is geen wijnland. De wijn groeit hier niet, de wijn is hier ook niet zo populair is in andere landen. Wij kennen een oude soms jonge vaderlandse drank, welke niet groeit, maar meer gestookt wordt. De stad voor die drank is Schiedam. Weest niet bevreesd, dat ik voor die drank reclame ga maken, want ik ben van dat produkt, jong of oud, geen liefhebber. Ik wilde u alleen attent maken op een novum in Schiedam, namelijk op flatwoningen aan de Troelstralaan, waarin bezorgkastjes zijn aangebracht, waar de melkhandelaar zijn melkflessen kan zetten, waardoor hem de moeite bespaard wordt trappen te klimmen. Dat van Schiedam de victorie begon in de melkstrijd is merkwaardig. Even merkwaardig als het streven van de Franse premier. De flats hadden ook kunnen staan aan de Kuyperlaan, maar ze staan nu eenmaal aan de Troelstralaan. En dat is ook tekenend. Want stellen wij ons voor, dat de flats hadden gelegen aan de Kuyperlaan en de melkhandel had daar in die kastjes chocolademelk

26
MAART

gezet en een van die flats was bewoond door een Calvinist, dan ware hem wellicht een uitdrukking van Dr. Kuyper met betrekking tot Calvinisten en chocolademelk in de geest gekomen.

Ook vandaag van het politieke front geen nieuws. Professor Beel bestudeert nog steeds de stukken en onderzoekt de mogelijkheid iemand te vinden, die als formateur zou willen optreden. Formateur zijn is een moeilijk ambt. In Nederland wordt men gevraagd of men formateur wil worden. Men zegt dan geen ja en ook geen nee. Men kan wel vragen om niet verkoren behoeven te worden als formateur. Zegt men dit niet, dan vraagt men of men het verzoek om als formateur te willen optreden in beraad mag houden. Dat betekent dan dat men tracht een kabinet te formeren. Lukt dit niet, dan geeft men het staatshoofd het verzoek om als formateur te willen optreden terug. Lukt het wel, dan komt men met een kabinet bij het staatshoofd. En dan pas aanvaardt men het verzoek de opdracht om als formateur op te treden. Zo gaat het dan. Ik hoorde dat professor v. d. Brink gevraagd zou worden. Ik hoorde ook al dat hij zal vragen ontslagen te worden van de opdracht. Dan zal — dat hoorde ik daarna — prof. De Quay gevraagd worden. Zou die verzoeken ontslagen te worden, dan zou professor Zijlstra gevraagd worden. Wat iemand al niet horen kan!

27
MAART

De predikanten van Lunteren hebben nolens volens het Paasvuur, dat in die plaats traditie is, onder de aandacht van vele niet-Lunteraars gebracht. Op verzoek van de plaatselijke dominees had de gemeenteraad van Ede, onder welke gemeente Lunteren behoort, geen toestemming voor het vuur gegeven. Hierop volgde wat plaatselijk rumoer. Als een lopend vuurtje ging het af-

gewezen vuur door Nederland. Lunteren kwam in de krant, met burgemeester, met dominee Lam en met dominee Ozinga. Er werden vergaderingen gehouden en er ontspannen zich discussies pro en contra Paasvuur. De vraag werd besproken of een Paasvuur heidens is. Ook de vraag of een Paasvuur aanleiding geeft tot het in gloed zetten van jeugdige harten met gevolgen van dien. Op de eerste vraag zou ik niet direct een positief antwoord willen geven. In de paasliturgie van de orthodoxe kerk komt het paasvuur als onderdeel van de liturgie voor. Op de tweede vraag heeft het hoofd van de politie van Lunteren het antwoord gegeven: de gevolgen van de gloeiende harten waren niet verontrendend. Goed. Dominee Ozinga heeft zich blijkbaar met het paasvuur verzoend, ds. Lam niet. En zo heeft Lunteren toch zijn paas gevuurd. Het voorstel om het paasvuur op Koninginnedag te houden vond niet zoveel bijval. Ik begrijp dat. Op Waterloodag doen de palm-paasjes het ook niet zo goed.

28
MAART

Nu, professor De Quay is het dan geworden. Formateur. Hij heeft er zijn paasretraite voor moeten onderbreken, hetgeen ik erger vind dan een paasvuur. Dat onderbreken dan. Maar professor Beel vond het nodig en als ik mij niet vergis stonden de beide professoren op hetzelfde geloof. Als ik dit schrijf zou professor De Quay al begonnen zijn. Hij denkt veertien dagen nodig te hebben. Verschillende mensen hadden hem al vroeg opgebeld om problemen toe te lichten, welke de hoogleraar zeker op zijn pad zal ontmoeten. Wie deze goede lieden geweest zijn, weet ik niet, maar zeer ervaren in de landspolitiek lijken zij mij niet. Op het Plein 1813, las ik, zal de formateur niet gaan zitten, ik bedoel dan in het ministerie van Algemene Zaken. Hij wenst daardoor duidelijk onderscheid te maken tussen informateur en formateur. Wat mij opviel was dat de kranten melden dat professor De Quay de zaken begonnen is, daar waar professor Beel geëindigd was. Dat lijkt mij een goed begin. U ook niet? Dan is het werk van professor Beel dus niet voor niets gedaan!

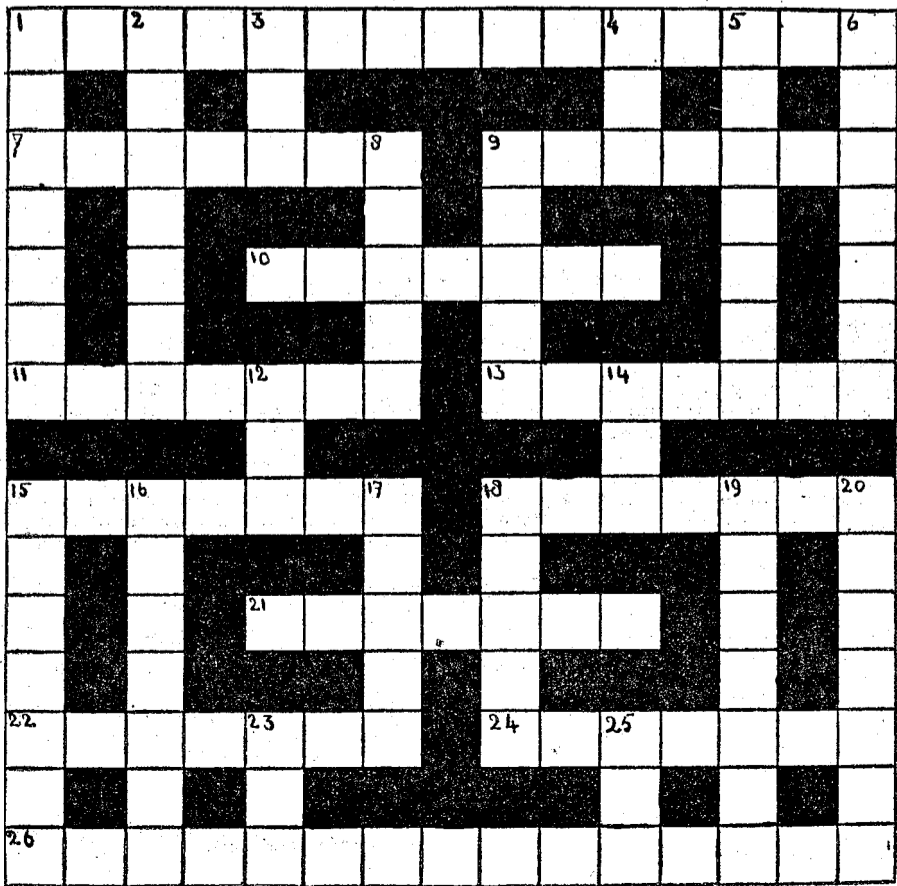
William Franke

ter zonder p(it) wordt tot dit futloos dier; 22. Register dat vruchtbaar is, althans in Indonesië; 24. Wilt u binnen zijn, dan moet u hier overheen; 26. Deze wandeltocht kan men op z'n slofjes af.

Vertikaal: 1. Modelbaas? 2. Diefstal van iets teers; 3. Formule gebed, dat veel misbruikt wordt; 4. Met dit prul kun je achteraf beschouwd nog schrijven ook; 5. Onderwerp voor gevangenispredikant? Nee, je kunt er iemand mee in de watten leggen; 6. Zo onderzoeken geeft bij piano's en orgels lawaai; 8. Bedekt de rustplaats; 9. Vrucht uit de hof van Eden? 12. 't Is nogal glad, deze keukenmeid; 14. Dit zintuig kunt u lenen; 15. IJzig hoofddeksel van een O.-Europeaan? 16. Ook na 't bad is hij vuil; 17. Vindt u aan de Moezel; 18. Plantaardige wolkam? 19. Voor de geboorte was hij reeds uitverkoren; 20. Als u zo'n handel drijft dan moet u beginnen met nee te verkopen; 23. Staat tegenover anti; 25. Afkorting van Uncle Sam?

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. Philips de Stoute, 7. ommetje, 9. doleren, 10. katzwijn, 11. rendier, 13. naasten 15. Haarlem, 18. tastzin, 21. stokers, 22. invloed, 24. bedstro; 26. grote schoonmaak.
Vertikaal: 1. pronker, 2. innaken; 3. iet; 4. tol; 5. Utrecht, 6. eenspan, 8. enter, 9. duwen, 12 iel, 14. aas, 15. helling, 16. aardvlo, 17. moord, 18. Treub, 19. Zijlstra, 20. New Look, 23. ode, 25 Dan.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Zonder socialisten

Het was woensdag j.l. duidelijk dat de poging van prof. dr. J. E. De Quay om een kabinet te vormen in een beslissend stadium kwam. Na de persoonlijke antwoorden van de vijf fractievoorzitters op het concept-regeringsprogramma heeft de formateur moeten beslissen: met of zonder socialisten. Het is zonder socialisten geworden.

Een verrassing was dat niet, want de onderzoeken van informateur Beel hadden reeds doen uitkomen, dat het moeilijk zou zijn met de socialisten tot een akkoord te komen. Verschillende zakelijke politieke eisen van de P.v.d.A. leden in de Tweede Kamer waren daarvoor een sta in de weg. Bovendien wensten de socialisten de vorming van een parlementair kabinet, met een uitvoerig programma, waaraan de fracties, die geestverwanten hebben in het kabinet, zich gebonden moeten voelen.

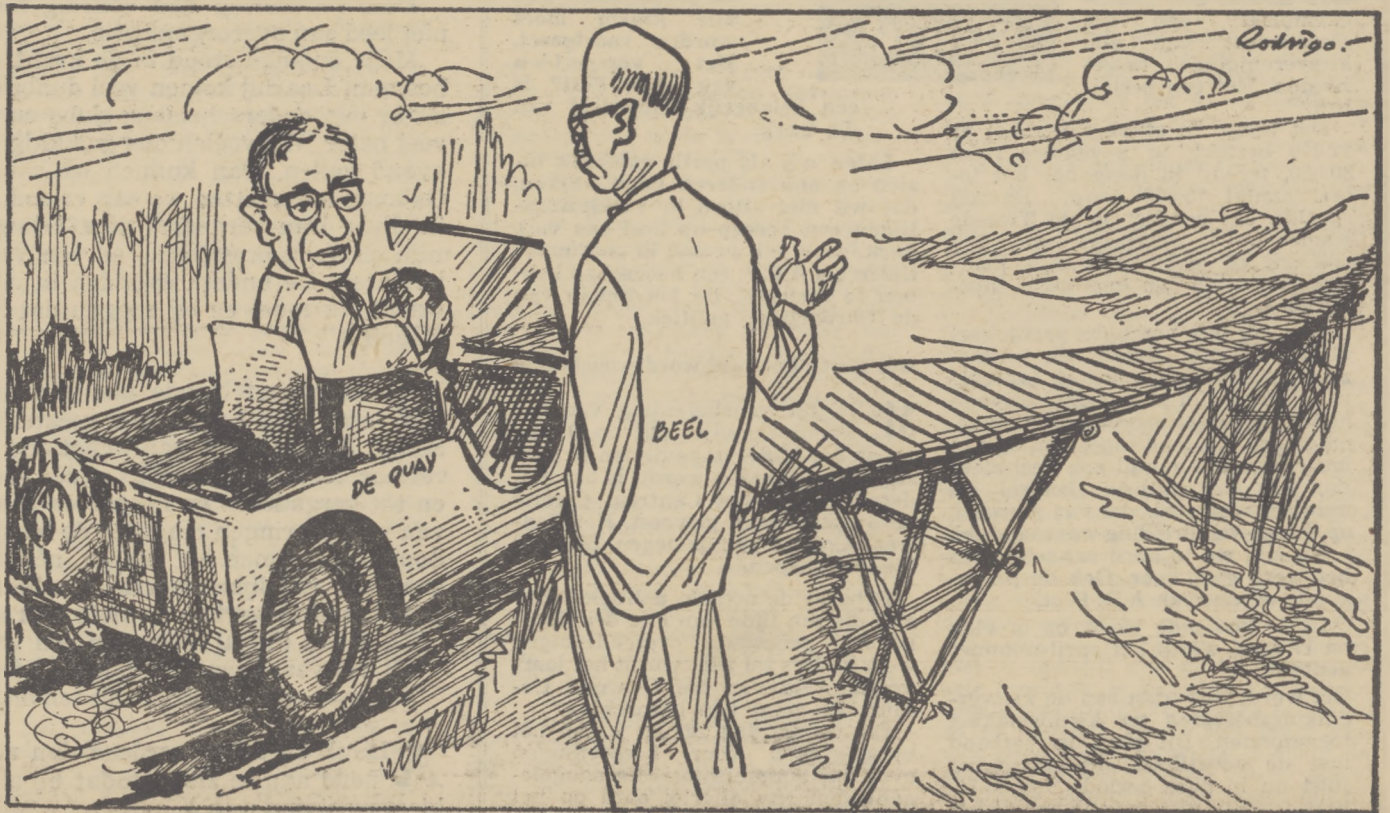
Over de vraag of er een parlementair of wel een extra-parlementair kabinet moet worden gevormd waren de socialisten onderling het eens. Zij wensten een parlementair kabinet. Maar verder waren de opvattingen in de P.v.d.A. fractie der Tweede Kamer nogal genuanceerd. De één voelde meer voor een oppositie, de andere was meer geneigd toch nog een poging tot constructieve samenwerking te wagen. Deze verdeeldheid heeft de onderhandelingspositie van mr. Burger niet vergemakkelijkt. Zijn streven was er echter op gericht om in ieder geval tot een behoorlijk gesprek te komen.

Van de noodzakelijkheid daarvan waren wij ook, gezien ons artikel van verleden week, overtuigd. Is dit gesprek met de socialisten er nu geweest? Ongetwijfeld prult men in P.v.d.A. kring nog wat na. Weliswaar heeft de heer Burger dan tenslotte het concept-regeringsprogramma in de bus gekregen en mocht hij daarover zijn zienswijze kenbaar maken, maar was er een behoorlijk gesprek?, zo zullen de socialisten zeggen. Wij zijn echter van mening dat de formateur met de socialisten niet verder kon gaan. De heer Burger had amendementen op het concept-regeringsprogramma kunnen indienen. Hij heeft dat niet gedaan. De voorzitter van de socialistische Tweede Kamerfractie heeft zich alleen maar beperkt tot de vraag: hoe weet U dat U voor dit concept-programma een Kamermeerderheid vindt? Het antwoord van prof. De Quay kon dan ook duidelijk zijn: ik weet dat niet precies, want ik probeer te starten met een waarlijk extra-parlementair kabinet. En dat antwoord was dan meteen een schop tegen het zere socialistische been.

Nu begrijpen wij wel waarom de heer Burger geen amendementen op het concept-regeringsprogramma heeft ingediend. Hij kon dat doodeenvoudig niet, omdat hij te maken had met een verdeeld fractie. Het indienen van amendementen zou betekenen een geneigdheid tot praten met de formateur, maar een deel van de fractie wil helemaal niet praten, het wil in de oppositie.

Het zou nog duidelijker zijn geweest als de breuk met de socialisten tot stand was gekomen in een bespreking van de vijf fractievoorzitters. Wij hebben er echter begrip voor dat de formateur het gesprek met de socialisten niet eindeloos heeft willen rekken.

THE QUAY-BRIDGE

De Quay: 't Lijkt me een smalle brug
Beel: Rijen maar, ik heb hem met Romme geprobeerd

De weduwen- en wezenverzekering

DE Algemene Weduwen- en Wezenverzekering heeft deze week de parlementaire eindstreep gehaald. Dinsdag j.l. aanvaardde de Eerste Kamer zonder hoofdelijke stemming deze sociale voorziening van de eerste orde, waarop de weduwen en wezen reeds al te lang hebben gewacht.

Niet in de laatste plaats van anti-revolutionaire zijnde is bij meer dan een gelegenheid op de totstandkoming van een dergelijke voorziening aangedrongen. Waren het niet de a.r. Tweede-Kamerleden, die vorig jaar, in het voorlopig verslag over het wetsontwerp voor de Algemene Kinderbijslagverzekering, duidelijk stelden, dat naar hun mening in de eerste plaats de weduwen- en wezenverzekering, en pas daarna de algemene kinderbijslagverzekering aan de orde diende te komen? De regering en de andere groeperingen in de Kamer hebben kennelijk met deze wens rekening willen houden. In een ongekend ijtempo is deze zaak afgehandeld. Midden december van het vorig jaar diende de toenmalige minister Suurhoff het ontwerp A.W.W.-wet in, op 25 februari j.l. hechtte de Tweede Kamer er haar goedkeuring aan, en nu ook de Senaat zich akkoord heeft verklaard, kan de wet uiterlijk 1 januari 1960 in werking treden. En dit terwijl de door velen zo urgent geachte algemene kinderbijslagverzekering nog steeds een „controversteel punt“ in de huidige kabinetsformatie vormt!

Men moet veel waardering hebben, niet alleen voor de geest van eensgezindheid, waarin het overleg in de S.E.R. over deze materie heeft plaats gehad, maar ook voor de grote speed, waarmee de volksvertegenwoordiging de A.W.W.-verzekering heeft willen behandelen. In en buiten het parlement is op de zwakke kanten van de regeling gewezen en niet kan worden ontkend, dat met name op het punt van

de leeftijdsgrens en op dat van kringder premieplichtigen nog wel wat te verbeteren valt. Maar anderzijds dient men toch te bedenken, dat de totstandkoming van de wet waarschijnlijk ernstig zou zijn vertraagd, wanneer gezocht zou zijn naar 'n perfecte regeling. Een dergelijke vertraging zou hebben betekend, dat de financiële nood, waarin vele weduwen en wezen verkeren weer voor onbepaalde tijd zou zijn gecontinueerd. Wat nu uit de bus is gekomen, moet worden gezien als een voorlopige voorziening, die, ondanks alle gebreken, een waardige vervanging vormt van de ten enenmale onvolledige en onvoldoende bestaande regelingen op dit stuk. Zoals bekend zal de wet trouwens, wanneer er enige ervaring mee is opgedaan, weer op de helling worden gebracht. Men mag verwachten, dat bij die gelegenheid met name de vraag onder ogen zal worden gezien, of de leeftijdsgrens, waarvan de toekenning van het weduwenpensioen afhankelijk zal zijn, niet moet worden verlaagd van 50 tot 45 jaar. In de Senaat heeft de a.r. woordvoerder, de heer Ruppert, dinsdag betoogd, dat zijn fractie haar bezwaren tegen de vaststelling van de leeftijdsgrens op 50 jaar onverminderd handhaaft. De C.N.V.-voorzitter stelde in dit verband zeer terecht de vraag, of een vrouw, die op 45- à 46-jarige leeftijd haar man verliest, fysiek en psychisch nog wel in staat moet worden geacht een betrekking te aanvaarden, waarmee ze in het onderhoud van haar en de haren kan voorzien. In zijn antwoord betoogde minister Beel, dat de regering ten aanzien van de leeftijdsgrens de voorzichtigste weg heeft menen te moeten bewandelen. Zij meent, dat het gemakkelijker is een grens van 50 jaar te verlagen dan een grens van 45 jaar te verhogen. Overigens was ook prof. Beel van oordeel, dat aan de hand van de tijdens de observatie-periode verkregen gegevens het punt van de leeftijdsgrens bij de herziening terdege zal moeten worden bekeken. Het is te hopen, dat de

bereidwilligheid, waarvan het ministeriële betoog te dezen blijk gaf, door het komende kabinet, ook inderdaad zal worden waargemaakt.

Een punt, dat tijdens de behandeling van de wet in de Senaat wel bijzonder de aandacht heeft gehad, was het betrekken van ongetrouwden bij de premiebetaling voor deze verzekering. De V.V.D.-er prof. Witteveen had hiertegen ernstige bezwaren, die door de socialist In 't Veld tot op zekere hoogte werden gedeeld. Uit de betogen van de christen-democratische woordvoerders en uit het antwoord van minister Beel is echter wel duidelijk gebleken, welke zwaarwichtige redenen pleiten tegen vrijstelling van ongetrouwden. De heer Ruppert noemde praktische en principiële overwegingen, op grond waarvan een dergelijke vrijstelling niet kan worden aanvaard. Zo wees hij op de eisen van doelmatigheid en eenvoud, waaraan de uitvoering van de wet zal moeten voldoen, en voorts waarschuwde hij voor de gevaren van loonconcurrentie en discriminatie, die zouden gaan dreigen, wanneer men bepaalde werknemers, in casu de ongetrouwden, van zekere verplichtingen uitsluit. Principieel achtte de heer Ruppert de premiebetaling door ongetrouwden in overeenstemming met de christelijke beginselen van naastenliefde en solidariteit alsook met de

• Vervolg op pag. 2

LUISTERT

op donderdag 23 april a.s.
naar de radiocauserie van Drs.
C. P. Hazenbosch van 19.50 tot
20.00 uur in het programma
van de N.C.R.V.

Een belangrijk

BERICHT

NU wij als partij het werk weer gaan hervatten op „vredestempo”, komt het er op aan dat er toch tempo behouden en met name werk gedaan wordt. Ook in de sector van de propaganda. In oktober 1958 is het oude verspreidingsnummer van Nederlandse Gedachten omgezet in „A.R. Post”. Het was de bedoeling dat blad maandelijks te laten verschijnen als basis voor plaatselijke propaganda-activiteiten. Om dit werk te stimuleren en om meer bekendheid te geven aan „A.R. Post”, werd op de eerste van elke maand een „zicht-exemplaar” aan het secretariaat van alle kiesverenigingen toegezonden. Met een bestelbon.

Dat hielp. In oktober werden er 22.000 besteld; in november ruim 30.000, terwijl in december het totaal aantal 75.500 werd. Daarbij speelde het conflict in de Tweede Kamer op 11 december natuurlijk ook een rol. Maar goed, „A.R. Post” was inmiddels dan toch maar ingeburgerd.

Van dit feit heeft de partij veel plezier beleefd tijdens de verkiezingsperiode. In januari en (vooral) in februari zijn er enorme hoeveelheden op bestelling van de kiesverenigingen het land ingegaan. Ook in maart was het aantal nog veel meer dan een half miljoen, hoewel dit nummer niet, zoals dat van februari, op massa-verspreiding was ingesteld.

Nu zijn we in april aangeland en het werk gaat door. Ook de propaganda en dus ook A.R. Post.

In de komende week, op of vlak na 17 april wordt het april-nummer gedrukt.

Het wordt niet eerst aan de kiesverenigingsbesturen ter kennismaking toegezonden. Dit staat in verband met de actualiteit, die daaronder juist nu in deze periode van kabinetsformatie niet mag lijden. U begrijpt nu ook waarom we de drukdatum niet precies kunnen aangeven.

Het is dus evenmin bekend op welke dag de bestelde hoeveelheden de deur uitgaan bij de drukker. Dit moeten we met het oog op het bovenstaande deze keer maar nemen.

Wel ontvangen de kiesverenigingen zeer binnenkort de bestelbon. Daarbij willen we het volgende graag voor afgesproken houden:

1. De kiesvereniging die eind 1958 ook reeds van A.R. Post gebruik maakten, ontvangen het-

zelfde aantal als ze in december 1958 ontvingen. Als dit „akkoord” is, behoeven zij de bestelbon niet in te sturen.

2. Als deze kiesverenigingen het aantal willen verhogen of verminderen, moeten zij dat wel op de bestelbon aangeven en die vóór 17 april insturen.

3. De kiesverenigingen, die in december geen gebruik van „A.R. Post” maakten, wekken we met klem op dit nu wel te doen. Voor ons allemaal geldt dat de propaganda met alle kracht moet worden voortgezet. Het verspreiden van „A.R. Post” is een belangrijk onderdeel van dit werk.

Partij
in
actie

Laten wij als partij duidelijk inzien en ook anderen laten blijken, dat wij niet alleen in verkiezings-tijden een beroep op heel ons volk doen, doch dat we ook in „normale” tijden als A.R.P. een boodschap hebben te brengen. De boodschap van de Christelijke politiek.

Het Partij Convent wordt voorbereid

MEDE ter voorbereiding van het Partij Convent dat op 9 mei a.s. in het Minerva-paviljoen te Amsterdam gehouden wordt, is het moderamen van het Centraal Comité op 8 april bijeen geweest. Het Centraal Comité zelf is tegen 28 april bijeengeroepen.

Behalve de actuele politieke situatie die ten tijde van alle drie hierboven genoemde vergaderingen weer anders zal zijn, vormt het jaarverslag-1958 van het Centraal Comité een punt van bespreking.

Dit jaarverslag zal op 9 mei het uitgangspunt voor besprekingen over partijorganisatorische aangelegenheden van allerlei aard op het Partij Convent. Naast de openingsrede van de partijvoorzitter Dr. W. P. Berghuis en het politieke overzicht van de a.r. fractie-voorzitter Dr. A. H. J. S. Bruins Slot vormt dit gesprek over de partij zelf dus een hoogtepunt op het Partij Convent.

Wij hopen dan op een goede dag. Goed, ook in die zin dat dan gebleken is, dat de gehele partij na 12 maart de hand weer eensgezind en vol toewijding aan de ploeg geslagen heeft. Daarom wijzen we nog eens met nadruk op hetgeen we hierboven geschreven hebben over het eerste nummer van A.R. Post na de verkiezingen.

de Alg. Ouderdomswet) van de pensioengerechtigde leeftijd van ongehuwde vrouwen tot 60 jaar.

Minister Beel noemde deze constructieve voorstellen verstrekkend, maar liet zich niet uit over de mogelijkheid van verwezenlijking. Het is echter te hopen, dat de straks optredende bewindsman van sociale zaken, van welke politieke kleur deze ook mag zijn, er ruime aandacht aan zal schenken. Ze kunnen ertoe bijdragen, dat de klachten over de premiebetaling door ongehuwden verstommen en dat een herhaling van de discussies over dit punt bij de herziening van de A.W.W.-wet wordt voorkomen.

P.

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Telefoon 129

LIDMAATSCHAP

NU zijn de verkiezingen voorbij, en er blijft maar één ding over. Ik ben lid van de kiesvereniging. Mijn buurman was het eerder dan ik. En hij zegt: ik betaal mijn contributie, ik geef mijn bijdrage voor het verkiezingsfonds en ik stem wel goed. Daarin bestaat zijn lidmaatschap. Bij onze muziekverenigingen hebben we werkende leden en kunstlievende leden. De laatsten vervullen de rol van contribuanten. Mijn buurman is kunstlievend lid van de kiesvereniging.

MOET ik hem „activeren”? Hem aanmoedigen, om mee te gaan naar de vergadering? Hem vragen, om wijkhoofd te worden en mee te zorgen voor de verspreiding van de A.R. Post?

Nu ik mijzelf die vragen stel, en ze ook toets aan mijn eigen activiteit, zie ik opeens, dat het vragen zijn van héél verschillend kaliber. Er is een vraag bij van de oude en een van de nieuwe tijd.

ER was een tijd, dat het leven en het welwezen van een organisatie, ook van een kiesvereniging, zuiver werd afgemeten naar het vergaderingsbezoek. De vergaderingen worden druk bezocht, dus is er leven.

Deze redenering had volledig recht van bestaan, toen ons volk nog niet leed aan overorganisatie.

Maar onlangs stond in de krant, dat in Frankrijk 300.000 voorzitters bestaan. Daarbij komen veel dubbeltellingen voor. Want velen zijn voorzitter van onderscheidene clubs en verenigingen. In ons land is het niet veel beter. Wij voelen ons gelukkig, wanneer twee vergaderingen op één avond vallen. Dan kunnen we zonder bezwaar er één van verzuimen. Onlangs ontmoetten we een vriend, die zei: Eén avond in de maand ben ik thuis. Dan vergadert de afdeling van de Ned. Chr. Vrouwenbond en mijn vrouw is presidente, en één van ons beiden moet thuis zijn om de kinderen. De andere avonden in de maand is de vrouw voor de thuiswacht. Ik moet er bij zeggen dat het beter wordt, zodra „de R uit de maand is”.

DEZE overstelpende menigte van organisaties en vergaderingen is nog geen bewijs van geestelijke verdieping. Onlangs klaagde een Schot, dat de Kerk van Schotland haar invloed op het volk geleidelijk verloor, terwijl zij jaarlijks méér commissies en raden in het leven riep en tot vergaderen en rapporten aanzette. En op de benauwende invloed van vergaderingen reageren de burgers in Nederland op drieërlei manier. Sommigen nemen het besluit, nergens meer te komen. Anderen streven naar een redelijke selectie. En heel weinigen proberen het gehele programma af te werken en niets over te slaan.

Zij staan overal bloot aan een verkiezing in een bestuursfunctie.

Zij verwaarlozen hun plichten jegens vrouw en kinderen.

Zij gaan aan vergadervlijt ten onder.

ALS ik dit alles overdenk dan mis ik de moed, mijn buurman vermanend aan te zien, omdat hij al wéér niet op de vergadering van de kiesvereniging was.

Ik stel liever een andere vraag.

Het lidmaatschap van de kiesvereniging is een begin van een bewijs van meeleven, van plichtsbef.

Hoe kunnen wij dat meeleven versterken, zonder van ieder lid te verwachten of te vorderen, dat hij trouw ter vergadering komt?

Dat is in de komende maanden de vraag.

DE vergaderingen hebben een eigen, maar bescheiden functie. Wij zullen er naar streven, ze een waardevol karakter te geven. Ook een gevarieerd karakter. Een gezinsavond, waar we graag de echtparen en de grote kinderen zien. Een vraagavond, waar iedereen over van alles en nog wat vragen kan stellen. Een cursusavond, waar systematisch en deskundig instructie wordt gegeven aan speciale belangstellenden.

MAAR misschien wordt de voornaamste taak van de besturen wel, om zonder vergadering, althans buiten de vergadering om, het contact te onderhouden en te versterken met alle leden der kiesverenigingen. Dus niet met de 10 procent, die op de vergadering komen.

Dat contact met alle leden is mogelijk. Door prettige en suggestieve rondzendbrieven. Circulaires, die zakelijk voorlichten, vooral over plaatselijke situatie en activiteit. Die de gang van zaken in de gemeenteraad niet vergeten.

Dat contact met alle leden heeft ook plaats door de contactnummers van Nederlandse Gedachten. Sommige kamercentrales hebben elke maand een eigen pagina in het contactnummer, om voeling te houden met alle leden in de eigen provincie of district.

Als dat nu eens een gesprek werd op de e.v. bestuursvergadering. Het gesprek over de vraag: hoe helpen we er aan mee, dat het lidmaatschap van al onze leden méér gaat betekenen dan het betalen van contributie?

In dat opzicht kan er nog veel gebeuren, met eenvoudige middelen, als we maar vindingrijk zijn en actief en niet langer gaan menen, dat we slechts twee soorten leden hebben: papieren leden en leden, die zweren bij vergaderingen.

TE KOOP BENEDEN-FLATWONING

te Utrecht, bevattende vier kamers, keuken, douche, kolenberging, schuur en tuin. Ook achterom bereikbaar. Keurig afgewerkt: o.a. gang en keuken betegeld

Gelegen aan de rand van de stad, mooi uitzicht; winkels, kerken en scholen vlakbij; uitstekende verbinding met centrum stad (± 15 minuten). Leeg te aanvaarden ca. 20 mei a.s. Prijs f 19.800,—.

Brieven onder letter H Botenmakersstraat 45, Zaandam.

• Vervolg van pag. 1

moderne opvatting omtrent de sociale verzekering, volgens welke het bij de weduwen- en wezenvoorziening gaat om de bescherming tegen geldelijke gevolgen van een bepaald risico van de bevolking in haar totaliteit.

De C.N.V.-voorzitter erkende echter voornamelijk, dat in het algemeen gesproken op de categorie der ongehuwden onevenredig zware lasten drukken. Ook via de sociale verzekering vindt immers inkomensoverdracht plaats van de ongehuwden naar de gehuwden. Dit is een feit, aldus de heer Ruppert, dat om erkenning vraagt, niet slechts in woorden, maar ook in daden. In dit opzicht deed de a.r. woordvoerder enkele zeer waardevolle suggesties, temeer waardevol, daar ze wel heel duidelijk aan het licht brachten, dat het werkelijk niet alleen de liberalen en socialisten zijn, die voor de belangen van de ongehuwden op de bres staan. Naast een reële vermindering van de belastingdruk op ongehuwden pleitte de heer Ruppert voor optrekking van het uitkeringspercentage in de werkloosheidswet ten bate van ongehuwden en een verlaging (in

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, teler K 1700 - 631023 en 121338, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, teler K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

IVOROL De Tandpasta van standing Tube 95-70d

STALEN STEIGERS

HOOGVLIET
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

Spit, Spierpijn
en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met
DAMPO

*** Rode duim

De deputatenvergaderingen van de A.R.-Partij, voorheen slechts toegankelijk voor de „beviende” pers, kunnen tegenwoordig door de gehele Nederlandse pers worden bijgewoond. Dat achten wij juist en... gelukkig.

De gehele Nederlandse pers kan nu weten, dat hetgeen Het Vrije Volk heeft geschreven slechts het gevolg kon zijn van het zuigen op een grote rode duim.

Het socialistische blad weet te melden, dat in 1959 prof. Zijlstra „tegen de zin van de fractie en het centraal partijbestuur” weer lijstadviseur is geworden. Men had dr. Bruins Slot lijstadviseur willen maken. Maar zo lezen we in het rode blad: „De deputatenvergadering verkoos prof. Zijlstra.”

Hoe zijn de feiten?

De deputatenvergadering „verkiest” niet. Zij stelt de kandidatenlijst vast. Zij deed dat ook ditmaal. En zij stelde de lijst vast, zoals deze tot stand gekomen was in de vergaderingen van 900 à 1000 kiesverenigingen. En het resultaat was **OVEREENKOMSTIG HET ADVIES, DAT DOOR HET CENTRAAL COMITÉ WAS GEGEVEN**, n.l. op no. 1 in alle kamerkieskringen prof. dr. J. Zijlstra en op no. 2 in alle kamerkieskringen dr. Bruins Slot. Daarover is op de deputatenvergadering met geen woord gesproken. Het was ook niet nodig.

De voorlichting van Het Vrije Volk wordt met het bovenstaande wel zeer duidelijk getypeerd: onbetrouwbare. En dat is dan nog maar zacht gezegd.

Er is nog meer uit de rode duim gezogen.

De feiten, bij de verkiezing van de voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie tonen, volgens het socialistische blad aan „dat het conservatisme de leiding heeft hernomen.”

Waarom? In 1956 was prof. Zijlstra aanvankelijk gekozen tot fractievoorzitter en eerst nadat deze weer als minister was opgetreden kwam dr. Bruins Slot aan bod.

Thans echter werd niet prof. Zijlstra doch dr. Bruins Slot voorzitter van de fractie. Daarin toont zich dan, volgens het rode blad, het conservatisme, dat de leiding heeft hernomen.

Toch is ook hier weer de rode duim in de mond gestoken.

In 1956 was er geen „oude” fractievoorzitter, want dr. Schouten had zich niet herkiesbaar gesteld. Zo werd prof. Zijlstra aanvankelijk fractievoorzitter.

In 1959 lag de toestand anders. Dr. Bruins Slot was van 1956 tot aan de laatstgehouden verkiezingen fractievoorzitter geweest. Thans was er dus wel een „oude” fractievoorzitter, die herkozen werd.

Natuurlijk zou het nooit goed geweest zijn. Indien de fractie ditmaal weer begonnen was met prof. Zijlstra, zou uit de rode duim wel te voorschijn gekomen zijn, dat dr. Bruins Slot aan de kant was gezet.

Zo zijn nu eenmaal de socialistische manieren.

Blijkbaar om tegenstellingen in eigen kring te verdoezelen, gaat men zoeken naar tegenstellingen bij zijn tegenstanders. En dan op de hierboven weergegeven fraaie wijze.

We weten nu wat de rode voorlichting waard is.

PUROL in huis!

Bij brand- en snijwonden, Pijnlijke kloven, Ruwe handen, Schrale huid.

M.C. van Staaveren

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in ANJERSTEEKEN.

FREESIAZADEN

ZENUWRUST

Zwaarmoedige gedachten, tobberij en angstgevoel verdrijft U door **MUNHARDT'S ZENUWTABLETTEN**. Versterken het zelfvertrouwen en stemmen U weer moedig en rustig.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM

Aannemers van

OEVERVERDEDIGINGSWERKEN

GRIENDHOUTHANDEL

HOEPELMAKERIJ

Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Tien jaar strategie van de vrede

(Van onze militaire medewerker)

HET lijkt opportuun op het moment dat het 10-jarig bestaan van de NAVO (4 april) is herdacht, de militaire structuur daarvan in herinnering te brengen en de balans op te maken van wat in deze tien jaar tot stand is gekomen

Aan de top van de militaire organisatie staat het Militaire Comité, waarvan het permanente deel, de STANDING GROUP, zijnde de vertegenwoordigers van de Grote Drie: Amerika, Engeland en Frankrijk, te Washington zetelt doch waarbij militaire liaisonofficieren van de andere landen zijn geaccrediteerd. Onder het Militaire Comité ressorteren de vier hoofdcommando's, dat van Europa (Supreme Allied Commander Europe of SACEUR, (thans generaal Norstad), dat van de Atlantische Oceaan (Supreme Allied Commander Atlantic of SACLANT, het KANAALcommando en dat van Amerika en Canada. SACEUR wordt bijgestaan door een Hoofdkwartier, het Supreme Headquarters Allied Powers Europe of SHAPE, waaronder ressorteren drie sectoren, die van Noord-, Midden- en Zuid-Europa. De grens tussen Noord- en Midden wordt door de Deens-Duitse grens gevormd, Midden- en Zuidsector zijn van elkaar gescheiden door Oostenrijk, Zuid-Europa reikt tot de Ararat in Turkije. De Midden-Europese sector, waartoe Nederland behoort, staat onder één commando, de Franse generaal Valluy, die onder zich heeft een commandant voor de landstrijdkrachten, een voor de luchtmacht en een voor de zeevloot. Voor de landstrijdkrachten treedt generaal Speidel op. Uit deze enkele voorbeelden moge duidelijk zijn geworden dat het hier alle gaat om commando's en daarbij behorende staven die volledig zijn geïntegreerd d.w.z. samengesteld uit officieren en verder personeel van elk der aan de NAVO deelnemende landen met uitzondering van IJsland, dat geen militaire bijdrage levert.

***

De politieke doelstelling van de NAVO was en is defensief en preventief d.w.z. een zodanige kracht op te bouwen, dat Rusland zich wel tweemaal zou bedenken een agressie te wagen. Mocht het niettemin daartoe overgaan dan zou de NAVO zijn politieke (en daarmee harmoniserende aanvankelijk militaire) defensieve houding laten varen en eventueel tot het strategische offensief overgaan. Dit offensief zou dan plaats hebben met het zogenaamde „zwaard”, zijnde de Ame-

rikaanse (en eventueel Britse) Strategische Luchtmacht. Dit „zwaard” zou in haar uitvoering beschermd en gesteund moeten worden door de tijd-winnende en dekkende actie van het „schild”. Hiertoe worden gerekend alle andere niet tot het „zwaard” behorende strijdmiddelen en in de eerste plaats die in West-Europa, waaraan Nederland een daadwerkelijk aandeel levert. Aan dit „schild” mogen wij daarom bijzondere aandacht besteden, indien wij daarvan de balans opmaken.

***

Dit „schild” zou volgens de oorspronkelijke, te Lissabon ontworpen plannen, die later voor de Westduitse herbewapening in de Europese Defensie Gemeenschap (EDG) en vervolgens, toen dit in de ijskast belandde en vervangen werd door de West-Europese Nieuwe (WEU) in dit laatste werden overgenomen, bestaan uit 40 parate divisies voor de Midden-Europese sector en iets meer aan reserve-divisies, hoewel dit aantal niet met name werd genoemd. Hiervan zou Frankrijk er 14 leveren, West-Duitsland 12, Engeland 4, de Benelux 3, Amerika 6 en Canada met Luxemburg 2/3. Deze landmacht zou gesteund worden door twee Taktische Luchtmachten, de 2e en de 4e. De eerste zou bestaan uit squadrons van Engeland, West-Duitsland en de Benelux, de vierde uit squadrons van Amerika, West-Duitsland, Frankrijk en Canada. Elk van de landen zou verder een luchtverdediging op nationale basis opbouwen die zou worden gecoördineerd en in een later stadium geïntegreerd, hand aan hand met de doorvoering van een algemene standaardisatie van het materieel. Dit laatste zou ook voor de landstrijdkrachten zoveel mogelijk worden doorgevoerd, ook wat de duur van de eerste oefening der dienstplichtigen betreft, die van 18 tot 24 maanden werd gesteld. Ten slotte zou ten bate van het geheel en voor gemeenschappelijke rekening een uitgebreide infrastructuur (vliegveld- en basisaccommodatie) worden aangelegd.

***

Maken we thans de balans op van hetgeen van deze plannen is terecht

gekomen. Zonder voerbepaald kan gezegd worden dat de integratie van de bevelvoering een volledig succes is geworden, al is de besluitvorming tussen zoveel verschillende nationaliteiten vaak geer eenvoudige procedure, die daardoor dan ook vaak veel tijd vordert. Ook de opbouw van de infrastructuur is praktisch geslaagd zodat een net van een paar honderd vliegvelden en bases West-Europa overdekt. Ook de opbouw van de Taktische Luchtmachten, heeft aan de verwachtingen voldaan, niet in het minst omdat Amerika zich hier de rijke oom met de gulste hand heeft getoond, een en ander resulterende in een zoveel mogelijk benaderen van het ideaal van de standaardisatie op het stuk van het materieel. Doch daarmee is het dan ook met het ideaal van de standaardisatie gedaan. Bij de nationale luchtverdedigingen is het al verschillende typen wat de klok slaat. Daardoor is er ook weinig van de integratie van deze luchtverdedigingen terecht gekomen en is onderlinge hulpverlening zeer bezwaarlijk, en geïmproviseerd, praktisch onmogelijk. Ook te land is er met de standaardisatie nog weinig bereikt. De diverse staten houden om economische redenen voor de behoeftevoorziening van de eigen strijdkrachten al te gaarne vast aan de producten van de eigen industrie.

En ten slotte. De 40 parate divisies zijn definitief tot de vrome wensen gaan behoren. SACEUR weet met veel moeite aan een streefgetal van 30 vast te houden, doch in de praktijk is van dit aantal momenteel slechts 20 aanwezig. Snel mobilisabele reservedivisies zijn hoe langer hoe minder beschikbaar. Dit verlies aan mankracht wordt in toenemende mate gecompenseerd door atoombalans. Meer dan bij de oorspronkelijke opzet, waarbij Europa zich in hoofdzaak zou belasten met de opbouw van sterke conventionele krachten, is daardoor het zwaartepunt van de NAVO komen te liggen op de militaire kracht van twee landen, Amerika en Engeland, hetgeen de politieke afhankelijkheid van de andere landen vergroot. Desalniettemin kan bij de opstelling van de militaire balans gezegd worden dat zij beantwoordt aan haar politieke doel n.l. bekoelend werken op Russische agressieve neigingen, aldus een oorlog voorkomende en dienende de zaak waaraan de NAVO haar bestaansrecht ontleent, de politieke en militaire strategie van de vrede.

Wij luisterden

• Vlucht

Het aantal op de K.V.P. uitgebrachte stemmen heeft geen gelijke tred gehouden met de bevolkingsaanwas; daaruit concluderen sommigen, dat de K.V.P. haar greep op de jeugd heeft verloren.

Het kamerlid Peters is het met die conclusie niet eens. De jongeren stemden wel op de K.V.P., zei hij in zijn wekelijkse radiopraatje, maar het waren oudere katholieken, die vluchtten in het negativisme van Oud.

• Brutaal

De heer Voskuil vindt het brutaal van „Trouw” om te beweren, dat mr. Burger probeert de verantwoordelijkheid voor het niet herstellen van de brede basis af te schuiven op de confessionele partijen. Volgens de heer Voskuil zijn het juist die partijen, die de P.v.d.A. buiten het overleg houden en daardoor het herstel van de brede basis in de weg staan.

Een vreemde redenering als men zich herinnert dat de socialistische met Dr. Drees voorop al lang voor de kabinetsformatie lieten weten, dat de P.v.d.A. zeer waarschijnlijk in de oppositie zou gaan!

• Ondergedoken

De heer De Kadt heeft zich, wat de positie van prof. Zijlstra betreft, door zijn partijgenoot Voskuil laten aansteken. Volgens hem is prof. Zijlstra na de verkiezingen politiek ondergedoken.

Nu is de heer Zijlstra voor zover wij weten minister van economische zaken terwijl hij tevens het beheer van financiën op zich heeft genomen toen de heer Hofstra het liet afweten.

Het beheer van deze twee departementen hebben de socialistische altijd een in politiek opzicht nogal belangrijke zaak gevonden, maar blijkbaar zijn het Bezuidenhout en de Kneuterdijk nu politieke onderduik-adressen geworden.

• Vervulde wens

Er is weer alle reden tot verbazing over de socialistische redeneringen. Zowel bij de aftocht van de socialistische ministers in december jl. als direct na de verkiezingen, lieten de P.v.d.A.-leiders weten, dat de rechtse kamermeerderheid en met name de confessionele partijen maar voor een nieuw kabinet moesten zorgen. Zij waren verantwoordelijk.

Nu is er een kabinetsformatie aan de gang en de voorzitters van de confessionele kamerfracties plegen overleg. Maar nu schreeuwde de heren De Kadt en Voskuil moord en brand omdat de P.v.d.A. buiten het overleg gehouden wordt. En er gebeurt toch niets anders dan het in vervulling gaan van hun eigen wens.

Wees zuinig met Uw geld koop bij..

WESTERVELD

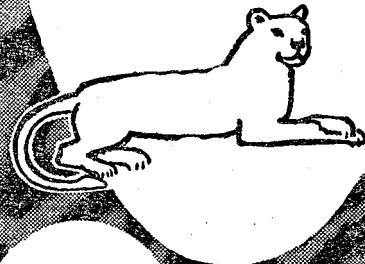
Bovendien 3% korting door Uw kassabonus

WESTERVELD

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Panther Pari

een lekker
licht
goedkoop
sigaretje

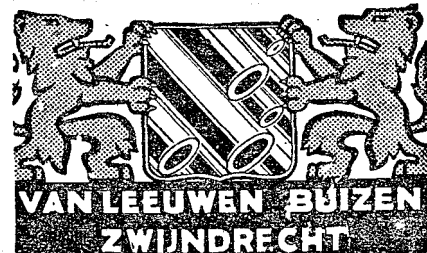
10st. f. 1.05

20st. f. 2.10

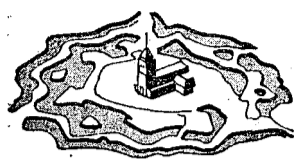
In de groene doos

KISTEN- EN KRATTEN-
FABRIEK
KIEMBAKKEN

FIRMA D. A. DE MAN & ZOON
MOERKAPPELLE - TEL. 01793-332

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
N.V. Naarden

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Tel. K 1748-745 en 746
Postbus 30. 's-GRAVENZANDE

N.V. Houthandel

Lutkepoort-
straat 52

ARENDSSEN

Telefoon
K 3410-2109

Harderwijk

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

NEFA Houtwol- cementplaten

lengte 200 cm breedte: 50 cm
dikte: 15 25, 35, 50 en 75 mm
dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

- ISOLEREND
- VOCHTBESTENDIG
- CONSTATE
- KWALITEIT

NECAFET-PLATEN:
voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden

BOUWPLATEN INDUSTRIE
EN HOUTBEDRIJF

BOXTEL

NEFA

AANNEMERSBEDRIJF

GEBR. HAKKERS

- ★ Handel in rijmateriaal, riet en teen
  - ★ Rietmattenfabriek
- Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

J. BUIJSSE & ZN.

Smederij en

Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

OCEAN N.V. - DIEREN

Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuumstopp.

Aerzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dik-
vloeistofpompen, schroefverdrichters en Nm3 transformatoren.
M.I.A.G. gietstaal voor constructie- en machinebouw. Cr. en
Mo. gelegerd gietstaal voor de aardolie-industrie, zwavel-
houdende media HNO3 fabricage. Slijtvast, en slagbestendig
gietstaal, warmtebestendig gietstaal, vonkvrij bij slag en stoot
voor t=800 tot 1150°C.

GROENEVELD'S ZUIGERCOMPRESSOREN

IS ER NOG PLAATS VOOR ZWARTEN

HET Afrikaanse probleem is een voortdurend conflict tussen de „blanken” en de „niet-blanken”. Nog geen zes miljoen mensen van Europese afkomst trachten zich in het enorme „donkere werelddeel” met alle mogelijke middelen te handhaven tegenover enkele honderden miljoenen mensen met een donkere huidskleur. Nergens hebben de blanken een meerderheid, zelfs niet in Zuid-Afrika, waar ongeveer twee-derde deel van de blanke bevolking van Afrika woont. Want in Zuid-Afrika staan drie miljoen blanken tegenover elf miljoen snel in aantal toenevende niet blanken. Van de rest leeft een groot gedeelte in Algerije: daar wonen ongeveer een miljoen Fransen temidden van tien miljoen Arabieren en Berbers. In Tunesië en Marokko vinden we circa 750.000 blanken, in Centraal-Afrika 300.000 en in Oost-Afrika 100.000.

Van de houding, welke de blanken thans aannemen tegenover de wensen van degenen, die zich opwerpen als tegenwoordigers van de oorspronkelijke bevolking van het Afrikaanse continent, zal in belangrijke mate afhangen of er voor hen straks plaats zal zijn in de gebieden, die als het ware uit een eeuwenlange slaap zijn ontwaakt en geplaagd worden door een onverzadigbare honger, welke alleen maar door de blanken kan worden gestild. Het verlenen van onafhankelijkheid aan gebieden als Ghana en straks ook Nigeria heeft de begeerte nog groter gemaakt.

Er is in Afrika thans vrijwel geen gebied of er is een krachtig streven naar onafhankelijkheid merkbaar. En de besturende mogendheden vragen zich af, wat de toekomst van de blanken in Afrika zal zijn. Het antwoord is eenvoudig: in de meeste gevallen kunnen zij de toekomst zonder grote zorgen tegemoet zien, wanneer zij zich tijdig realiseren, dat zij niet langer een bevoorrechte klasse zullen vormen.

Zo eenvoudig als dit lijkt, is het echter in de praktijk niet. Want dit antwoord wordt allerminst algemeen aanvaard. De Fransen in Algerije, de Boeren in Zuid-Afrika, de Britten in Centraal- en Oost-Afrika trachten — om overigens zeer begrijpelijke en menselijke redenen — hieraan te ontkomen door het uitdenken van een vernuftig staatsrechtelijk stelsel, dat de blanke superioriteit kan handhaven.

Merkwaardig genoeg doen zich echter juist in deze landen de grootste politieke problemen en de hevigste conflicten voor. Want voor de Arabier en de Afrikaan zijn de „integratie” van De Gaulle, de „apartheid” van de blanken in Zuid-Afrika, maar ook de „multi-racialesamenleving” van de Britten alleen maar andere woorden voor de overheersing door een blanke minderheid. Zij hebben het gevoel, van de regen in de drup te komen.

De blanke man is nu drie eeuwen in Afrika geweest. Hij heeft dat werelddeel veel goeds, maar ook enkele verkeerde dingen gebracht. Hoewel hij niet zou kunnen zeggen, dat hij niets heeft om zich over te schamen, is er toch veel, waarop hij trots kan zijn, aldus schreef onlangs The Observer.

Hij bracht niet alleen zijn technische vaardigheid, maar ook wat 't Britse blad noemt „drie machtige gedachten”: de christelijke gedachte, dat alle mensen gelijk zijn in de ogen van God, voorts de democratie en tenslotte het nationalisme. De niet-blanke bevolking van Afrika heeft deze gedachten evenzeer overgenomen als de technische vaardigheid. Maar op het beslissende ogenblik willen de blanken hun de toepassing van die drie denkbeelden onthouden.

Nyassaland

IN de Centraal-Afrikaanse federatie, die volgend jaar onafhankelijk zou zijn geworden binnen het Britse Gemenebest, is de toestand voor de blanken niet ongunstig. Dit is voor een deel het gevolg van het feit, dat de Unie van Zuid-Afrika voor een goede rugdekking zorgt. Zuid-Rhodesia — het meest ontwikkelde deel van de federatie — telt 207.000 Europeanen tegenover 2.4 miljoen niet-blanken. In Noord-Rhodesia (72.000 tegenover 2.2 miljoen) maakt de massale emigratie de verhouding voor de blanken steeds gunstiger. Alleen Nyassaland is een arm, zuiver Afrikaans gebied.

Op een continent, waar de scheidelijnen tussen blank en niet-blank in een snel tempo scherper worden getrokken, houdt Centraal-Afrika — ondanks de ontwikkelingen van de afgelopen maanden — nog steeds het vaandel van het „partnership”. De vraag is slechts, zo schreef de Londense Times, hoe dit begrip geïnterpreteerd moet worden. Hier lopen de opvattingen van Europeanen en Afrikanen (dat hier als verzameld woord wordt gebruikt) ver uiteen.

De Europeanen zien zichzelf nog steeds als een exclusieve club, maar hebben plotseling besloten, de deur open te zetten voor een klein aantal zorgvuldig geselecteerde Afrikanen. De meeste leden kijken liever niet te ver vooruit en laten de leiding van hun club graag aan het bestuur over, aldus de Times, die concludeert: „Met een beperkt lidmaatschap van de club is de Afrikaan niet tevreden; hij eist volledige openstelling voor alle negers, niet op lange termijn, maar nu”.

Wat in Nyassaland gebeurd is, zal ongetwijfeld grote invloed uitoefenen op het denken van de Afrikaanse bevolking in de beide Rhodesia's, waarmede Nyassaland verbonden is in de Centraal-Afrikaanse federatie, over welke toekomst volgend jaar moet worden beslist.

Tegenover de extremisten in Nyassaland stonden tot voor kort de gematigden, die functies aanvaardden in het nieuwe bestuursapparaat. Zij verwachten, dat zij op die manier meer zouden kunnen bereiken voor de bevolking, welke zij vertegenwoordigen. Gezien de machtspolitieke verhoudingen in de federatie zag het er ook naar uit, dat zij aan het langste eind zouden trekken. De

In Accra, de hoofdstad van de jonge republiek Ghana werd enige maanden geleden een Pan-Afrikaanse conferentie gehouden. Er werd geen geheim gemaakt van de doelstellingen van het congres: „Handen af van Afrika! Afrika moet vrij worden!” . . .

jongste gebeurtenissen heeft alles heel weer op losse schroeven gezet.

Uitzicht

Vanzelfsprekend is de ontwikkeling van de politieke situatie in het hart van Afrika belangrijk. Zij heeft echter minder gevaarlijk karakter dan in Algerije. Zowel in de Britse als in de Belgische gebiedsdelen in Afrika is de toestand niet hopeloos, omdat er uit is op een vorm van onafhankelijkheid.

Op het ogenblik zijn zij er nog niet geheel aan toe. Er is tijd voor nodig om de betrokken volken voor te bereiden op een goed gebruik van de vrijheid, welke zij straks kunnen verwerven.

Helaas zijn er ook daar kleine groepen, die zich opwerpen als vertegenwoordigers van „het volk” of van „nationalistische gevoelens van het volk” en het de beherende mogendheden onmogelijk trachten te maken, de toestand tot een goed einde te brengen, welke op zich hebben genomen.

En dat, terwijl er van een volk een nationaal bewustzijn zowel in Centraal-Afrikaanse federatie als in Belgisch Congo nauwelijks kan worden gesproken. Wellicht is dit in embryonale vorm aanwezig en zal er na verloop

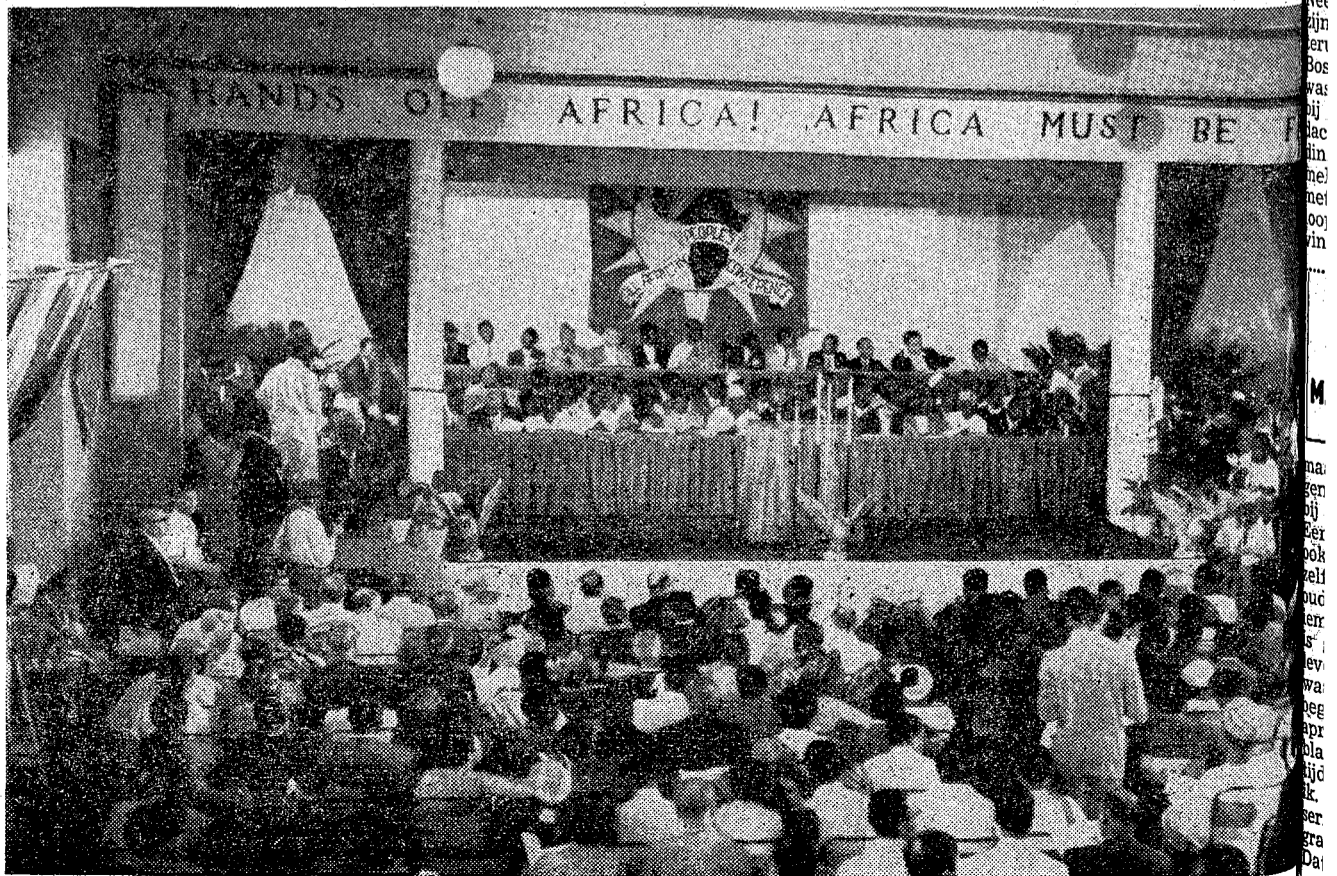
tijd iets van dien aard zijn. Maar op ogenblik is het nog lang niet zo ver. leven in stamverband werkt een dergelijke ontwikkeling niet in de hand. tegendeel: pas wanneer deze vorm samenleven — als men het zo kan menen — wordt doorbroken en het meenschappelijk belang een groter meenschapgevoel teweeg brengt, men van een nationaal bewustzijn spreken. En zelfs dit zou dan vergeleken kunnen worden met hetgeen we daar in Europa onder verstaan.

Voorbeeld

EEN soortgelijke situatie als in delen van Afrika hebben we gezien in het vroegere Nederlands-Indië. grote gebied, dat onder Nederlands stuur stond, vormde een eenheid door betreurenswaardige omstandigheden te vroeg onafhankelijkheid worden verleend aan de onder Japanez bezetting tot stand gekomen Republiek Indonesië.

Gelukkig werd Nieuw-Guinea van soevereiniteitsoverdracht uitgezonderd. Want spoedig bleek, dat er van een eenzijdige samenleving van verschillende bevolkingsgroepen geen sprake was. Verenigde Staten van Indonesië werd afgeschaft. En voortaan werden miljoenen op Sumatra, op Celebes en Molukken enz. door de Javanen overheerst, die van Djakarta uit de macht uitoefenden.

Alles wat er sindsdien in Indonesië gebeurd is, heeft aangetoond, welke varen er schuilen in een te snelle overdracht van soevereiniteit aan een

MILJOEN BLANKEN?

Intellectuele bovenlaag, terwijl de milieubevolking nog lang niet in staat op eigen benen te staan en zelf uit te komen, wat voor haar het beste is. Dit is het ook in Afrika. De leiders van de inheemse bevolking kunnen niet het begrip opbrengen voor de wijze, waarop de besturende mogendheden hen van onafhankelijkheid willen leiden. Dat is het bijzonder in Nyassaland het gebied, waar de extremist dr. Hastings Banda zichzelf noemt, met al zijn kracht tegen de Britse plannen verzet. Hij is er tegen, omdat hij vreest, dat Nyassaland zal „ondergaan” in de Centraal-Afrikaanse federatie met de beide Rhodesia's, wanneer het daarvan onderdeel gaat uitmaken. Bij Banda komen de belangen van de inheemse bevolking op de tweede plaats. En daarom is hij tegen de invoering van Nyassaland in de bedoelde federatie. In de Britse plannen spelen economische overwegingen, waarin ook en vooral het welzijn van de bevolking deel uitmaakt, de belangrijkste rol. Nyassaland arm en heeft ook in de toekomst geen mogelijkheden, die het in staat kunnen stellen, op eigen benen te staan. Van de plannen, het deel te doen uitmaken van Centraal-Afrikaanse federa-

Dit beeld heeft enige tijd het leven in de Centraal-Afrikaanse federatie beheerst, nadat de noodtoestand was afgekondigd. De Britten voerden versterkingen aan om de opstandige inheemsen beter baas te kunnen blijven.

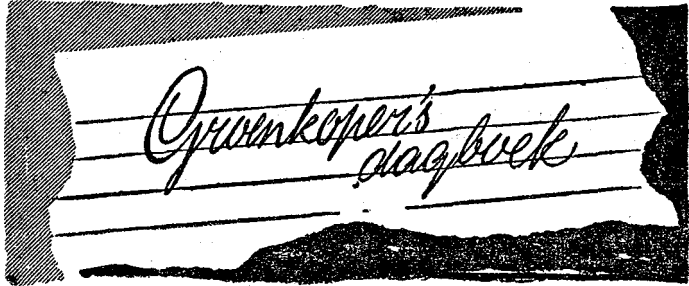
op het „zwarte continent” geplaatst ziet, nl. de Algerijnse kwestie. Ook De Gaulle is er niet in geslaagd de mohammedaanse bevolking te winnen voor zijn integratieplannen, die evenmin door de Europese bevolkingsgroep worden aanvaard. Het zijn juist deze mensen, die een voor beide partijen aanvaardbare oplossing van het Algerijnse vraagstuk in de weg staan. Zij verlangen niets minder dan handhaving van de bevoorrechte positie, welke zij tot dusver hebben ingenomen. En op die wijze spelen zij volkomen in de kaart van de opstandige beweging die van Cairo uit door een Algerijnse tegenregering geleid wordt. Het gevolg is, dat de bloedige strijd voortduurt, een strijd, waarvan het einde nog lang niet in zicht is en de uitkomst nog even ongewis is als altijd. De tijd staat echter niet stil en de ontwikkelingen in de rest van Afrika, die een even grillig verloop hebben als een stroomversnelling, zullen ook de positie van de Fransen in Algerije niet ongemoeid laten. B

Algerije

TUSSEN hebben de gebeurtenissen in de Congo en Midden-Afrika in de afgelopen maanden de aandacht afgevoerd van een van de moeilijkste problemen, waarvoor de westelijke wereld zich

30 MAART

Vandaag met de mijnen door het Amsterdamse Bos naar Schiphol gewandeld, waar richtingaanwijzer naar bijna alle delen van de aarde staat. Het aantal kilometers daarop vermeld is een zo astronomisch getal, dat ik het vergeten ben. Bovendien, wat baat het mij in Moskou zo en zoveel kilometer van Amsterdam verwijderd ligt, afstanden spelen geen rol meer. Goed. Er was veel bezoek aan de nationale luchthaven. Het weer was guur, al was er weinig wind. Het ene restaurant zat opgepropt met bezoekers, het andere was bijna leeg. Waarom? Vraag nooit waarom, op Tweede Paasdag, dat staat zo dom. Wij zijn nu eenmaal massamensen, we gaan daar waar het lekker druk is. Waar ik gezeten heb? In het lege restaurant! Er kwamen zwerfelingen Britten met speciaal gemuurde vliegtuigen een dagje naar de bollen. Zij zijn niet eens van een koude kermis thuis gekomen, want er was zelfs geen kermis. Oliebollen waren dienstiger geweest. Zou u op zo'n vrije dag in een snel vliegtuig kruipen naar Engeland vliegen als u daar de kans toe zag? Veen? Ik wel. Met de bus zijn we weer naar de stad teruggekeerd. Toen was het Bos reeds uitgestorven. Het was een sombere dag. Vlak bij huis prangde mij de gedachte, dat het morgen weer dinsdag zou zijn. Ik houd namelijk niet van weken, die met dinsdag beginnen. Alles loopt dan een beetje vreemd, vind ik.

ten Pomp wel. Nooit van gehoord? Vergeet het dan maar. Ik kan per slot van rekening niet alles ophalen, nietwaar? Nog niets van professor De Quay gehoord. Heb het dus ook ditmaal maar opgegeven. Als u ook nog niets gehoord hebt, moet u het maar vergeten. Ik ken iemand, die in spanning zit of hij zal worden aangezocht als minister. Het zit erin, overigens! Ik zal u later wel eens vertellen wie dat nu was. Ach, laat ik dat ook maar niet doen. Je weet nooit of hij het er goed afbrengt. Want voor de mens het weet staat hij in het vaderlandse geschiedenisboekje. En die gaan soms jaren mee!

Eens nagegaan waar die april-moppen nu vandaan komen. Maar geen bevredigend antwoord gevonden. Enerzijds zou in deze maand (waarin meestal het paasfeest valt) de gewoonte om iemand voor niets nergens heen te sturen teruggaan op het feit dat Christus van Pilatus naar Herodes en van Herodes naar Pilatus is gestuurd (niet van Pontius naar Pilatus!). Anderzijds zou het bespotten van iemand vanwege vergeefse moeite een oud voorjaarsgebruik zijn, ter vergelijking met een vastenavond-grap. Het uitzenden van de aprilgek zou verband houden met het wegjagen van de winter. Klassiek, germaans of christelijk? Ik heb het niet gevonden. Overigens vind ik de aprilbeweging belangrijker. De hoofdredacteur van Trouw zou u daarvan meer kunnen vertellen. Hij heeft daarvan verteld in zijn proefschrift. Dacht vandaag dat het een mop was dat radio- en t.v.-toestellen goedkoper werden, maar het was de zoete waarheid. Overigens was het een zonnige dag. Jammer dat ik vandaag achter de ruiten moest blijven. Deelde dit met de formateur, op geheel ander formaat dan. Ik vind het wel grappig al die ver-

gelukkig de laatste van de maand. Niet vanwege de betaling van de salarissen, want het geld had ik voor Pasen al ontvangen. Op drie dagen na is maart mij te kil. Die drie dagen zijn drie verjaardagen bij de Groenkopersfamilie. Blijkelijk gezegd mag ik april ook niet. Want dan ben ik zelf jarig. Jarig worden is ouder worden. Dat beseft niemand pas, die de veertig is gepasseerd. Dat dan het leven begint is niet helemaal waar. Het moeilijke leven begint dan. Heb nog over een april-mop nagedacht voor dit blad, doch daarvoor is het tijdsbestel te ernstig hoorde ik. Bovendien is dit blad een serieus blad, waarin geen grappjes op hun plaats zijn. Dat kon vroeger in de Hou-

boerderij wordt niet boerderijker. Ik hoorde, dat in de toekomst de melker niet meer naar de koe gaat, maar dat in de moderne stal de koe voorbij de melker loopt. Dat blijkt ook efficiënter. Wat dat is? Vrienden dat is een van de machten over ons leven, de efficiëntie. Dat is, zoals de heren dr. C. Kruyskamp en dr. F. de Tollenaere schrijven: „het verkrijgen van het grootst mogelijk effect of resultaat met of uit een gegeven kracht, middel of toestand; in het bijzonder de rationele toepassing van economische principes in het bedrijfsleven”. Nu dat klinkt allemaal zeer geleerd, maar om daarom nu het platteland op te heffen althans zo plat te maken, dat de boerderij niet meer van een bungalow te onderscheiden valt. ...

De Volkskrant, spreukbuis van professor Romme en de krant waar in regelmatig zeer interessante artikelen op het gebied van het parlementaire leven verschijnen, die Volkskrant had wel een april-mop gistermorgen. Ieder kon namelijk zijn eigen minister kiezen, zo luidde het. Men kon op het gemeentehuis van z'n gemeente inlichtingen krijgen. Laten er nu toch waarlijk mensen naar gemeentehuizen zijn gelopen, waar zij hoorden dat zij waarschijnlijk voor het lapje waren gehouden. In een ingezonden stuk klaagt iemand over dit vergeefse pogen van hem om zijn eigen minister te kiezen. En hij tekent met zijn naam voluit. Het is niet in de haak, vindt hij, iemand voor de mal te houden! Dat had hij van zijn krant niet verwacht! De Volkskrant zal wel in haar vuistje hebben gelachen. Wat mij interesseert is wie deze mijnheer-Volkskrantlezer voor het ministerschap had uitgekozen. Als het zo makkelijk was hadden we geen formateur nodig.

In het Bouwcentrum te Rotterdam is te zien, dat boerderijen met een hoge kap niet meer efficiënt zijn. Teneinde de bedrijfskosten te drukken heeft de boer een lage schuur nodig met veel grondoppervlak om zijn machines te parkeren. Voor huizenhoog opgetast graan is geen ruimte meer nodig. Zo verandert het platteland en de boerderij. Het platteland wordt platter de

onderstellingen te lezen in de bladen met betrekking tot de kabinetsformatie. Veel vragen en weinig antwoorden. Als professor De Quay zus doet dan gaat het wellicht zo. Maar als hij zo doet gaat het zeker zus. Enfin misschien heeft de formateur nog tijd om die kranten te lezen, hetgeen nooit kwaad kan.

Jongstleden zaterdag 350 jaren geleden verliet Henry Hudson de haven van Amsterdam om maanden later daar het anker uit te werpen waar later Nieuw Amsterdam, nog later New York zou verrijzen. Deze Hudson was een Brit, die op Nova Zembla was geweest op zoek naar de tropen. In dienst van de Verenigde Oost Indische Company is hij met de „Halve Maen” op zoek naar de Indië gezonden. En op die route heeft hij bij vergissing de kust van Noord-Amerika bereikt, waar zijn opdrachtgevers pas in 1625 een claim lieten gelden op Manhattan en de Hudsonrivier. Nu, en dan weet u verder wel hoe het gegaan is. We hebben ook Nieuw Amsterdam niet meer. Maar dat betekent niet dat wij vergeten zijn in Amerika. Want de Hudsonherdenking daar zal vereerd worden met de aanwezigheid van de Kroonprinses. Maar stelt u nu eens voor, dat Hudson die kust van Noord-Amerika niet had ontdekt. Dat hij geen Nieuw Amsterdam in zijn hoofd had gehad... ja, hoe zou dan de geschiedenis verlopen zijn? Misschien dan geen Dulles en geen Nixon...? ach, als Hudson er niet was geweest, was er wel een Schimmelpenninck of een Ritmeester geweest of zo iets. Want wat Amerika betreft, er is altijd wel wat.

William Groeneker

31 MAART

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
MIJ. TOT UITVOERING VAN BOUW- EN GEWAPEND BETONWERKEN
DANTELAAN 80 — TEL. 030-30215 — UTRECHT

Architectenbureau K. H. Wansink
Verzorgen en uitwerken van bouwplannen
Advies van bouwwerken in beton
DELFT - St. v. d. Wieleweg 14 - Telefoon 01730-24650

Aannemersbedrijf voorheen F. VINK & ZONEN MOORDRECHT
KERKLAAN 9 — TELEFOON K 1827-261

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF D. VERSLOOT NV
NIEUWERBURG 1/2 Rijn
TEL. K 3488 - 309 202

Firma C. Vermeer en Zoon's
FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
TEL. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels stijlen enz.

Tòth woninginrichting
Inrichten van kantoren en instellingen
Telefoon K 1850, 5252 en 6909 — Dordrecht

ELEKTRISCHE INSTALLATIES W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf VAN OORD - WERKENDAM
Hoogstraat 73a — Telefoon 444
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

D. Meijer - Aannemer
van NIEUWBOUW, VERBOUW- en REPARATIEWERKEN
Handel in hout, teerprodukten en andere materialen. - Telefoon 7690
Werkplaats Zuilhoffstr. 2, Tel. 7952
SASSENHEIM

J. DE KORT
Metsel- en Tegelbedrijf
Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

Kakes' Bouwbedrijf
Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 — TEL. 02980-62945 — ZAANDAM

Bouwbedrijf G. de Groot
Nassaulaan 38 — Oosterbeek
AFD. MACHINALE HOUTBEWERKING
v. Toulon v. d. Koogweg 49
Ook voor onderhoudswerken en betimmeringen.
Tel. 08307-2654

ROTTERDAM

Barendrecht's SPECIAAL ZAKEN
 Textiel
 Bedden
 Baby-artikelen
 Tapijten
 Kat. Lagedijk 421-423-434-438. hoek Slotboomstraat
 Tel. 71986-71999
 Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

KOLEN
 van de Oranje Nassau Mijnen
P. G. LODDER N.V.
 2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

Voor **DAMES** en **HEREN**

 Weet wat u kleedt
 Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
 (hoek Dorpsweg) Tel. 77320

FA. C. A. STREEFKERK
 LOODGIETERSBEDRIJF
 Ruime sortering
GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN
 Claes de Vrieslaan 164 - Tel. 34852

RONDO
 WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920
 BEIJERLANDSELAAN 31
 OUDE BINNENWEG 146-148
 JONKER FRANSSTRAAT 106
 Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide sortering

Drukkerij De Winter & Hofwegen
 LAMBERTUSSTRAAT 55
 Telefoon 122054
 Voor al uw drukwerk!

FIRMA D. BERGHOUT & ZONEN
METSELAARS
AANNEMERS
 JENSIUSSTRAAT 52 - RODENRIJSESTRAAT 11
 Telefoon 43944 Telefoon 48497

Pontier & Karreman
 MAKELAARS IN ASSURANTIËN
 WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
 ROTTERDAM - TELEFOON 11.17.00
 Voor ALLE verzekeringen

„VITESSE”
 Boezemsingel 136 a-b - Rotterdam - Telefoon 127137
 Foto-offset - Offset
 Stencilwerk - Lintdruk

GOUDA
 HOE MEN ER OOK OVER DENKT...
 Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
 voor begrafenissen

Het is wel zeker!
 U slaagt voor een luxe
 beter bij
 lederwaren- en
 schoenreparatiebedrijf
 Wij hebben voorradig
 een uitgebreide collectie. in de nieuwe modetinten
WILLEM & MARIJLAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard
 CRABETHSTRAAT 14 - TELEFOON 2569-2248
 GOUDA
 AANNEMER VAN
 SLOOP-, SCHOOR- EN GRONDWERKEN
 HANDEL IN
 BOUWMATERIALEN EN METALEN

**KRUIS-
 WOORD-
 PUZZLE**

☆

Horizontaal: 1. woonoord, 4. bladerdak, 9. beker, 13. dam², 14. muziekinstrument, 16. model, 17. kleurling, 19. schip, 20. soort antilope, 22. echtvriendin, 23. groente, 24. bridgeterm, 25. danspartij, 27. lichaamsdeel, 29. vriend van Siën, 30. dierenziekte, 31. rondhout, 33. plaats in Z.-Nederland, 26. boom, 37. deel van muziekinstrument, 39. indien, 40. eveneens, 41. ondergevel, 42. bergweide, 43. te wapen!, 45. vervoermiddel, 47. mais, 49. lidwoord (Frans), 50. beroep, 51. plaats in Friesland, 52. dierenverblijf, 55. dans, 56. hond, 59. wordt nooit verzadigd, 60. ent, 62. wapen, 64. vocht, 66. plaats in O.-Nederland, 68. plezier, 69. steunsels, 72. tijdvak, 73. tegen, 74. voertuig, 75. tocht.

Verticaal: 1. lichaamsbeweging, 2. vreemde munt, 3. alinea, 4. muzieknoot, 5. familielid, 6. bekeuring, 7. ieder, 8. rondhout, 10. roestwende laag, 11. stof, 12. rotpunt, 14. gewicht, 15. maatstaf, 18. vlak, 21. stenen, 24. opbergen, 25. stoere student, 26. prik, 28. netwerk, 29. eirond, 32. leger, 34. koning uit O.T., 35. totaal, 37. aap, 38. vis, 44. milkpunt van spot, 46. vogel, 48. afgodsbeeld, 53. fase van langpoot, 54. vluchtheuvel, 56. werken, 57. wondvocht, 58. deel van

1	2	3		4	5	6	7	8		9	10	11	12
13			14						15		16		
17			18		19				20	21			
		22						23					
	24				25		26		27			28	
29					30							31	32
33		34		35		36			37		38		
39				40				41			42		
43			44		45	46			47	48			
49					50							51	
	52	53		54		55			56		57		
58		59						60					61
62	63				64		65		66			67	
68				69	70			71			72		
73					74					75			

kachel, 61. breuk, 63. nachtgewaad, 64. groente, 65. tegenovergestelde van 73 hor., 67. roem, 70. draait om alles, 71. boom.

Naftali; 13. stoffen; 15. pamflet; 18. kortjan; 21. luiaard; 22. klapper; 24. deurmat; 26. pantoffelparade.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL:

Horizontaal: 1. pietermanknecht; 7. tirades; 9. rapalje; 10. geraden; 11.

Vertikaal: 1. patroon; 2. eerroof; 3. eed; 4. nep; 5. celstof; 6. toetsen; 8. spreij; 9. radijs; 12. aal; 15. poolkap; 16. Moriaan; 17. Trier; 18. kaard; 19. Jeremia; 20. negotie; 23. pro; 25. Us.

☆☆☆☆☆☆☆☆

Hotel-pension
„Dreyeroord”
 TEL. 3169 - OOSTERBEEK

☆☆☆☆☆☆☆☆

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
 Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

in Kennemerland

Elektrotechnisch Installatiebureau
 v.h. C. NIJMAN - Dir. G. VISSER
 BREESTRAAT 128 - TELEF 02510 - 3012 - BEVERWIJK

**KLAVER'S BOEK-
 EN KANTOORBOEKHANDEL**
 AB DE JONG
 KENNEMERLAAN 59 - TEL 02550 - 5326 - IJMUIDEN

LEIDEN

Kleding naar maat
J. BLOK & ZON
 Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

PRONONCE

Leiden: Breestr. 65 Textiel - J. Verduyn Tel. 21800
 Oegstgeest: Geversstraat 41 Tel. 23917

C. Th. Breebaart & Zn.
 MARE 92 - LEIDEN - TELEFOON 25424
 (Gevestigd 1886)

Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten
 Onder garantie van kwaliteit.
 Vraagt U eens vrijblijvend persoonlijk bezoek aan!

BOOMPJES
oude jenever
 FA. C. T. STEFFELAAR
 LEIDEN

's-Gravenhage en omstreken

De verzorging van uw haar is verzekerd bij:

E. BIERLING
DAMES- EN HERENKAPPER
 Stevinstraat 194 Scheveningen Telefoon 556955
 Columbusstraat: 260 Telefoon 394425

OOK HET KLEINE KARWEI
APPRECIËREN WIJ!
BOON's Schildersbedrijf
 PIET HEINSTR. 62 - TELEFOON 33.11.12
 Filialen te Delft en Rotterdam

Woninginrichting D. v. Halem & Zn.
 KEIZERSTR. 145 - tel. 55.71.05 - SCHEVENINGEN
 Uw adviseurs voor duurzame vloerbedekkingen en exclusieve behangsels.

Bloemen in Den Haag bestellen
Heemskerk opbellen
Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
 Bankastraat 70 - Telefoon 558544 - Den Haag

Sigarenmagazijn „Matador”
L. KORPEL
 MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
 Postrekening 377073
 Levert alle ROKERSARTIKELEN
 waarheen U maar wenst

Drukkerij Lakerveld
 Loosduinseweg 1079 Den Haag Tel 392330
 in een **Periodieken**
verzorgde **Handels- en**
 uitvoering **Reclamedrukwerk**

UIT PERS EN PERIODIEK

Legende?

De socialistische pers kan niet nalaten er op te wijzen, dat de P.v.d.A. en haar Tweede Kam.-fractie zo braaf en handelbaar zijn.

De socialisten stellen eisen, waarin niemand, die enig verantwoordelijkheidsbesef bezit, kan treden. En nu willen zij zo graag, dat anderen zullen zeggen, dat de socialisten niet mogen meedoen. Het ontbreekt hen aan de moed te zeggen, dat ze niet willen meedoen.

In Het Vrije Volk lezen we nu onder de titel „Legende” o.m.:

„Alle rookgordijnen die over de kabinetsformatie worden uitgespreid, kunnen het feit niet verdoezelen, dat de P.v.d.A. door de andere fracties welbewust wordt uitgerangeerd. Wie daar nog aan mocht twifelen moet zich eens afvragen waarom de formateur, prof. De Quay, bij het overleg met de fractievoorzitters afweek van de gebruikelijke volgorde. Hij liet niet eerst de voorzitter van de grootste fractie, de heer Romme, bij zich komen, maar de voorzitter van de socialistische fractie, de heer Burger.

Ogenscheinlijk een kleinigheid, maar in feite kan daaraan maar één beteke-

nis worden gehecht: met de heer Burger is het eerst gesproken omdat de formateur er toch geen gat in zag.

Het feit, dat de formateur nu een aantal punten aan alle vijf fractievoorzitters toezendt met het verzoek daarop hun persoonlijke mening, dus niet die van hun fractie, te mogen horen, doet daaraan niets af. Het heeft er alle schijn van dat de confessionele partijen met elkaar al een zekere overeenstemming hebben bereikt maar de P.v.d.A. buiten hun beraad hebben gehouden. Zij hebben de legende verspreid, dat de P.v.d.A. zo onhandelbaar is en dat zij zich zelf eruit heeft gemanoeuvreed”.

Tweede garnituur

Het Rotterdamsch Parool is niet best te spreken over de K.V.P. Begrijpelijk. Wederzijds kan men elkaar momenteel niet waarderen.

Genoemd blad schrijft o.m.:

„Het moet ons van het hart, dat de politieke houding en leiding van de K.V.P., sinds deze weer de grootste partij is, weinig vrouwen wakken. Al eerder hebben wij er de aandacht op gevestigd, dat de heer De Quay formateur is geworden bij gebrek aan beter. De heer Romme deed het niet en de heer Van den Brink deed het niet.

Wij lezen onlangs ergens, dat de K.V.P. eigenlijk te weinig figuren van formaat heeft. Volgens ons is het erger: die figuren zijn er wel, maar zij stellen zich niet ter beschikking.

Men mag dit niet te licht opvatten. De groeiende tegenstellingen tussen K.V.P. en P.v.d.A. gedurende de afgelopen jaren zijn wel verklaard met het betoog, dat de krachtige socialistische ministers de fractie in de hand hielden, terwijl de K.V.P.-fractie juist de minder krachtige ministers naar haar hand zette. Nu de P.v.d.A.-ministers voorlopig zijn uitgevallen, krijgt het feit dat de K.V.P. in het algemeen gesproken slechts figuren van de tweede garnituur als bewindslieden beschikbaar stelt, nog meer reliëf. Er zit iets onverantwoordelijks in om in politiek opzicht hoog van de toren te blazen, maar onmachtig te zijn, de consequenties van een overwinning geheel en met inzet van de beste krachten te dragen. En dit is, wat zich thans afspeelt”.

Fractieleders

Er is nogal wat te doen geweest over de opmerking van de formateur, dat hij ten aanzien van een aantal controverse punten het oordeel van de fractievoorzitters van de vijf fracties wilde vernemen. Prof. De Quay wenst geen bijzondere binding met de fracties, maar dit wil nog niet zeggen, dat de fractievoorzitters daarom, voor zij de formateur antwoord geven, geen contact mogen hebben met hun fractiegenoten.

De Tijd / Maasbode merkt naar aanleiding hiervan o.m. op:

„Nu heeft prof. De Quay wel blijk gegeven haast te willen betrachten, maar dit heeft hem er terecht niet van weerhouden om eerst over wat hij nu zelf in concreto van plan is het oordeel van de fractievoorzitters zwart op wit te zien. Dat is, behalve redelijk, ook tactisch.

De formateur accentueert hiermee tevens zijn eigen zelfstandigheid. Hij doet dit laatste, blijkens zijn mededeling, ook — en nog sterker — in andere zin. De mening, waarom hij verzoekt, vraagt hij aan de fractieleders persoonlijk. Hij wenst geen uitvoerig beraad met de fracties. Hij treedt evenmin in details, maar wenst de zienswijze over „de algemene lijn”. Dit is een opmerkelijke procedure, welke sterk afwijkt van de gang van zaken, waaraan wij bij vorige kabinetsformaties gewend zijn geraakt. Wie zich het overmatig beraad herinnert, waaraan met name dr. Drees zich overgaf in de langdurige eerste fase van de crisis van 1956, ademt thans even op. Wij achten het niet uitgesloten, dat de methode-De Quay, welke de snelheid van de formatie en de zelfstandigheid van het kabinet, hoe dat ook uitvalt, slechts ten goede kan komen, de heer Burger c.s. reeds mishaagt. Dat zou dan een treffende illustratie van socialistische „redelijkheid” zijn”.

Van verder commentaar willen we ons thans onthouden. Als u dit leest, zult u intussen al vernomen hebben in hoeverre de formateur gevorderd is.

10 jaar NAVO en de jongeren

IN deze maand wordt op velerlei wijze het feit herdacht, dat tien jaar geleden een aantal westelijke landen het N.A.V.O.-Verdrag afsloot. Ook voor jongeren is dit bij uitstek een tijdstip om zich op de waarde en de werkwijze van dit Verdrag te bezinnen.

De Politieke Jongeren Contact Raad, waarin samenwerken de vijf politieke jongerenorganisaties, t.w. de Federatie van Christ. Historische Jongerengroepen, de Jongerenorganisatie in de K.V.P., de Jongerenorganisatie „Vrijheid en Democratie”, de „Nieuwe Koers” Jongerenorganisatie van de Partij van de Arbeid en de Anti-Revolutionaire Jongeren Studieclubs, tezamen met de Nederlandse Jongeren Raad der Europese Beweging, zijn van oordeel, dat dit het meest vruchtbaar kan gebeuren in een gezamenlijke conferentie, te meer omdat op die wijze ook eventuele kritische geluiden het best tot hun recht komen.

In verband daarmee organiseert de P.J.C.R. in samenwerking met de Nederlandse Jongeren Raad en met instemming van de Atlantische Commissie op 25 april a.s. een éendaagse conferentie. De vergadering wordt gehouden in het Gebouw van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Binnenhof te 's-Gravenhage en vangt aan te 10.30 uur.

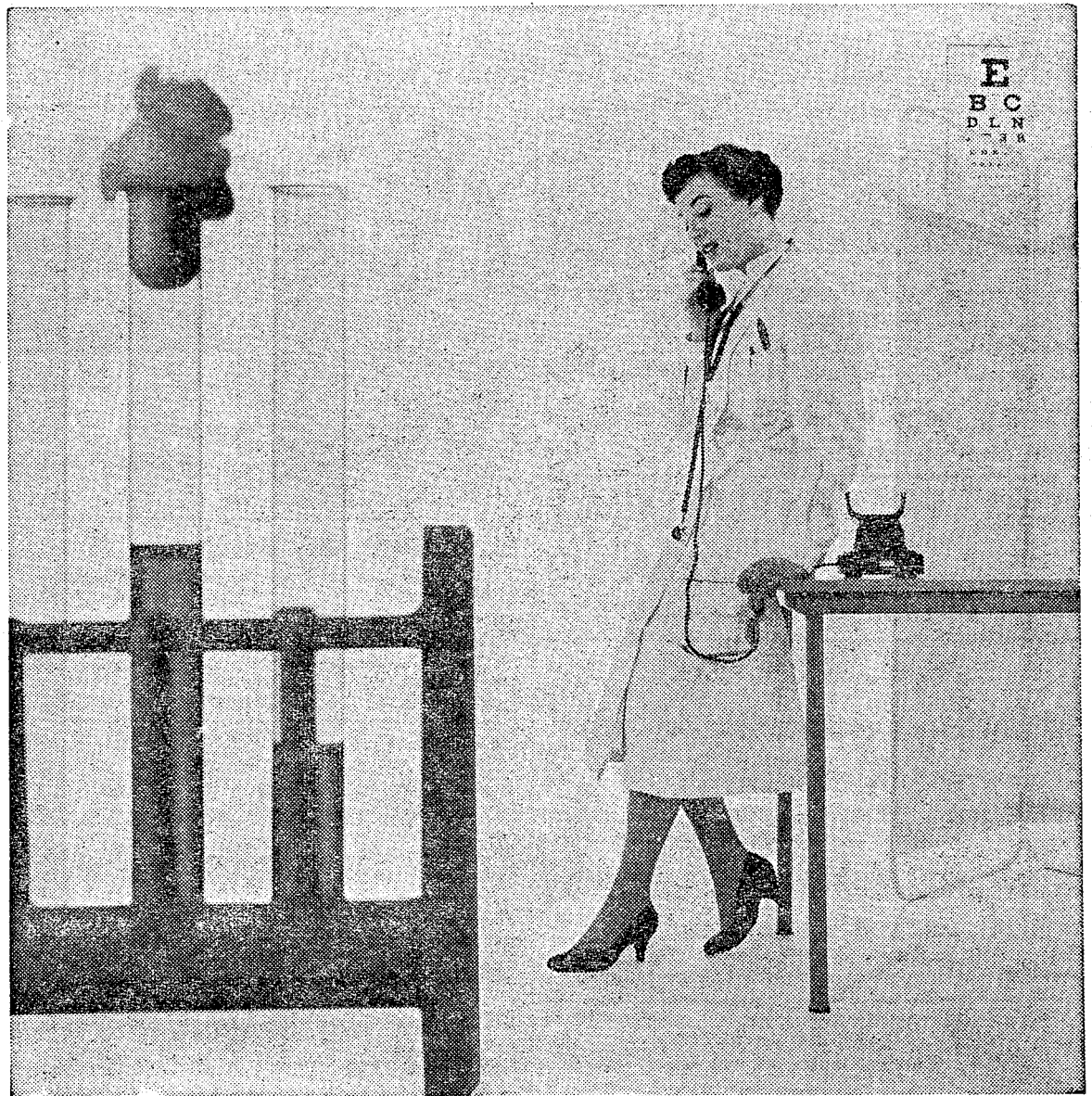
Het programma luidt als volgt:

10.00 uur: ontvangst;
10.30 uur: opening door de voorzitter van de P.J.C.R.;
10.45 uur: rede van Zijne Excellentie ir. C. Staf, minister van Oorlog en Marie;
11.15 uur: referaat van dr. L. de Jong te Amsterdam, over „De zin van de N.A.V.O.-politiek”;
12.00—13.00 uur: gedachtenwisseling;
13.00 uur: gezamenlijk te gebruiken koffiemaaltijd;
14.30 uur: referaat van mr. J. Helderling, redacteur van de Nieuwe Rotterdamsche Courant over: „De soevereiniteit en de overdracht van bevoegdheden door de N.A.V.O.-landen”.

15.15—16.00 uur: discussiegroepen;
16.00 uur: plenaire zitting;
16.45 uur: sluiting.

De kosten voor deelname aan deze conferentie bedragen f 1,— terwijl de reiskosten tweede klasse, boven f 1,50 worden vergoed. De koffiemaaltijd is gratis.

Aanmelding voor deelname aan deze bijeenkomst aan het secretariaat van de P.J.C.R., Dr. Kuypersstraat 3, 's-Gravenhage.

Zij belde haar verzekeringsman! En nu?

Nu heeft zij het rustige gevoel ook later - wat er ook gebeurt - altijd ruim te kunnen leven. Dank zij een verzekering speciaal voor de werkende vrouw... een „op maat” gemaakte verzekering die rekening houdt met alle toekomstige mogelijkheden: misschien gaat zij trouwen, misschien gaat zij door een carrière te bouwen... Een belangrijke verzekeringsvorm - een uitkomst voor alle werkende vrouwen! Is het niet de moeite waard hierover méér te weten? Praat dan eens spoedig met Uw verzekeringsman over deze prachtige verzekering van „De Nederlanden van 1845” - speciaal voor de werkende vrouw!

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

Ingwersen & Co

Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel 32121 - 33879 - 45302

★ Plaatsen van Obligatie'eningen.
★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Schoten en Weldadigheidsinstellingen.

DE NEDERLANDEN

1845

Alle verzekeringen

GEDACHTEN OVER EEN NAAM

Ze is een „oud-gediende” in de anti-revolutionaire partij: mevrouw R. van Krimpen-den Boesterd te Leiden. En ze heeft haar herinneringen aan die „diensttijd”: „Twintig jaar lang heb ik als enig opvoedster mijner kinderen met grote belangstelling de vergaderingen van onze kiesvereniging bijgewoond en het was geen sinecure, want bij thuiskomst moest ik in 't bad, m'n haar wassen en me verschoonen vanwege de verschrikkelijke rookstank der oudemannetjes-pijpen. Die vergaderingen ademden een kroegjesgeest . . . .”

Ondanks haar bezwaren bleef ze komen, stond ze zelfs vooraan in de verkiezingsstrijd door persoonlijke bezoeken en het schrijven van artikelen in het Calvinistisch Weekblad.

Maar haar bezwaren waren ook nog van geheel andere aard: „Echt bevredigd kwam ik nooit thuis. 't Was mij altijd te theoretisch, te dogmatisch, over de uiteindelijke praktische toepassing in het politieke handelen en in concrete situaties hoorde je niet veel. Sprak ik op een vergadering over het primaire belang van een „christelijke politiek”, dan vond men dat toendertijd een te vloeiend begrip. Vóór alles moesten de begrippen „principeel” en „beginselen” en „Gods ordinantiën” naar voren komen. Dat waren de relikwiekastjes die men heilig verklaarde. Die begrippen en de leuzen. Die leuzen waren de schilden waarachter onze vereerde vroegere voorvechters en leiders de strijd moesten voeren tegen de afgoden van die eeuw — let wel: die eeuw!”

Waarom ik hier deze gedeelten citeer uit de brief die mevrouw van Krimpen schreef aan de redactie van dit blad? Omdat dit alles de inleiding vormt van een voorstel dat deze oudgediende wil doen aan onze partij: zij wil de naam veranderen want die naam anti-revolutionair is „verbleekt en verschooten door de inwerking van de tijd en bovendien is die naam geen program. Slechts een deel ervan en dan niet eens het voornaamste deel, want het is vanzelfsprekend dat christenen tegen de revolutie en tegen staken zijn” — zo motiveert zij het. En haar voorstel luidt: „Dit anti moet weg, het ergert de andere partijen die er een afzet in voelen tegen hen.

Dat anti moet plaats maken voor positievere en meer progressieve doelstellingen — die moeten in de naam van de partij uitkomen. Onze partij is vanouds een christelijke partij. Dus is de naam (HISTORISCH-) CHRISTELIJKE PARTIJ de naam die we hebben moeten.

Laten we haar nog even verder aan het woord laten. „Tenslotte — zo schrijft ze — zijn we in het verleden ook afgekomen van het „God, Nederland en Oranje”, die infame hoovaardij open en bloot boven aan een convocatiekaart. Al te lang hebben schone „anti-revolutionaire grondslagen” ingekapseld gezeten in de oude leuzen van de vorige eeuw, waardoor ze niet vruchtbaar konden doorwerken naar buiten. Een partij moet groeien — de onze werd steriel. Twintig jaar geleden ging de partij al achteruit. Men zocht het hierin en daarin maar men keek niet om zich heen naar het eigenlijke „anti-revolutionaire volk” dat te weinig activiteit opbrengt en alleen maar achter een groot leider kan aanlopen. Het moet alles altijd van het kader komen . . . .”

En tot slot. „Voor de te voeren politiek van heden ten dage waarin — na twee wereldoorlogen — het wereldbeeld als met de minuut verandert en de verbijsterende uitvindingen en gebeurtenissen de mens als bij de tweede actie en waakzaam moet houden, hebben wij aan de oude leuzen geen strijdbijlen meer. Het parool is: christelijk zijn en handelen op grond van Gods Woord, ook op politiek

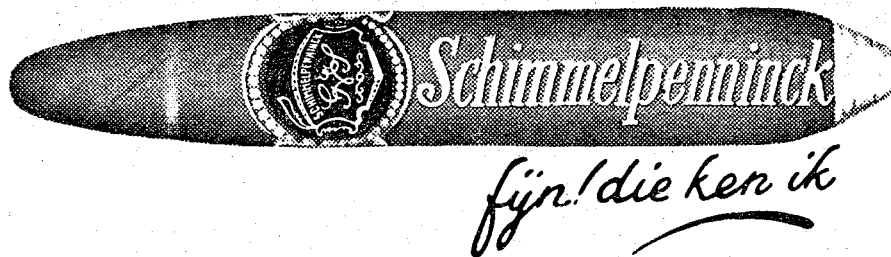
terrein. En christelijk-zijn is: de naaste winnen. Dat brengt vruchten voort. Laten wij de naam van onze partij meer daarmee in overeenstemming brengen: (Historisch-) Christelijke Partij. Psychologisch zal dat zelfs niet nalaten zijn invloed uit te oefenen . . .”

Ik moet bekennen dat dit betoog indruk op me gemaakt heeft. Niet zozeer om dat voorstel tot naamsverandering — het spreekt me wel aan maar ik kan echt het psychologisch effect van zo iets niet bekijken. Dat laat ik graag aan het Centraal Comité over. Maar twee dingen zijn me zo opgevallen: de bijzondere trouw en de bijzondere liefde jegens onze partij die uit deze brief spreken (al zit er in die badkamerscène wel iets wat mannen aanstellerij plegen te noemen!). En in de tweede plaats haar logica. Mag ik het wat scherp zeggen: mannen gebruiken zo dikwijls allemaal holle woorden die wel fraai klinken maar zo weinig praktisch nut hebben. Als vrouw kun je je grenzeloos aan dat „gezwam” ergeren. Zou je wel willen roepen: „Man, blijf toch met je twee benen op de grond staan en zeg gewoon wat je te zeggen hebt!”

Dat blijkt dus vroeger ook zo geweest te zijn.

Misschien werpt u nu tegen dat we er juist langzamerhand een beetje van af raken. Als dat zo is dan is het m'n vaste overtuiging dat de invloed van de vrouwen op de kiesvereniging hieraan niet vreemd is. En dus mag de conclusie zijn: als we met dezelfde liefde en trouw aan de anti-revolutionaire partij blijven vasthouden als mevrouw van Krimpen dat gedaan heeft (en nog doet!), dan zal dat de hele partij, onze CHRISTELIJKE partij, zeer ten goede komen.

GRACIA

**Geef dit
blad
door!**

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, wáár U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen
RIJNHAVEN 10 - Telef. 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.

Oude Vest 23 - Leiden
Telefoon 01710-20345-20346

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

Autodemontagebedrijf J. Knoop NV

ADUARD — 05903-235

Inkoop van aangereden auto's — Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeflang
APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

P. MOOLENAAR & ZN.
SASSENHEIM

Bloembollenkwekerij en -handel.
IMPORT EXPORT
Dahliaculturen — Vraagt prijs

N.V. W. J. SCHULING'S
HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400-3029
(na 18 uur Delden. K 5497-447)

VRAAGT STEEDS

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten
AMSTERDAM-C UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057. 18037
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN.

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Fa. J. A. Bakker en Zn.

Fabriek van bakkerijgrondstoffen
GROOTZAND 20 — Telef. K 5157-571 — BOLSWARD

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren
en mensen.

N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopatische geneesmiddelen

Homoeopatie Voorhoeve N.V.

Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

- STAALMEUBELEN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELEN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.-H.)

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

KOOPT BIJ ONZE
ADVERTEERDERS

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ

UBO

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ

UBO

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en
Begrafenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:

- 1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
- 2e Concurrerende premien en
- 3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . Voorkomt later zorg!

UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 UTRECHT

**BRINKERS
FABRIEKEN**

ZOETERMEER

Telefoonnummer 01790: 3200

- ♦ Roomboter ♦ Margarine
- ♦ Spijsvetten ♦ Spijsolie

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

TEL. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

MAAGLIJDERS,
tòt toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de
gratis brochure over de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTE

aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55a-c
Nwe Binnenweg 400 ROTTERDAM

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

WEINIG SPONTAAN

De kabinetsformateur, prof. De Quay, heeft de afgelopen dagen veel tegenslag ondervonden en ook is hij wel eens een enkele keer minder gelukkig te werk gegaan. De tegenslagen werden gevormd door het stelselmatig weigeren van een aantal K.V.P.-ers voor het departement van economische zaken. Minder gelukkig was de formateur in zijn zoeken naar CH kandidaten. Wij kunnen ons voorstellen dat men er in C.H. kring weinig enthousiast voor is geweest, dat de heer De Quay steeds maar heeft gedacht aan mannen, die misschien wel de C.H. richting zijn toegedaan, maar die tot nu toe geweigerd hebben hun contributie voor deze partij op tafel te leggen.

Al deze gebeurtenissen waren niet bevorderlijk voor een goede gang van zaken. Daarbij komt nog dat ook wel duidelijk is gebleken dat de Katholieke Arbeidersbeweging met voorop haar dagblad „De Volkskrant” niet om het rechts-liberale kabinet zit te springen.

De K.A.B. houdt het bij voorkeur op de brede basis. Men kon dan ook in deze kring de afgelopen dagen de laconieke opmerking horen: als de K.V.P. geen mensen kan leveren waarom zullen wij dat doen? Een opmerking, die meer voor een buitenstaander grappig was dan voor de formateur. Want de aanvankelijk weifelachtige houding van de K.A.B. tegenover het kabinet De Quay is in politiek opzicht niet aangenaam, al betwijfelen wij of deze organisatie bekwaamere kandidaat-ministers kan leveren dan de K.V.P. Hoe dit ook zij, het is uitermate belangrijk dat een kabinet zonder socialisten het algemeen vertrouwen heeft van de confessionele vakbeweging, al wil dit niet zeggen dat zij het beleid van zo'n kabinet met huid en haar moet slikken. Sterker nog, als het kabinet De Quay ook een christelijk-sociaal karakter wil dragen, dan zal dat o.a. tot uiting kunnen komen in de persoonlijke samenstelling van het kabinet. Een stevige vertegenwoordiging van het arbeiderslement in dit kabinet lijkt ons waarlijk geen luxe.

Het is de formateur dus niet voor de wind gegaan. Maar enige tegenslagen konden hem niet deren. Want niet alleen hij, maar ook de voorzitters van de niet-socialistische partijen stonden voor de grote, beslissende vraag: is er een behoorlijk alternatief voor het rechts-liberale kabinet? Het is wel duidelijk dat een kabinet van 'n andere signatuur eerst na slepende onderhandelingen tot stand kan komen. En zou zo'n kabinet dan levenskrachtiger zijn? Deze vraag zal men realistisch onder de ogen moeten zien, ook al moet men constateren dat de eventuele tot stand koming van het eerste naoorlogse kabinet zonder socialisten weinig spontaan is geweest.

Luistert

op donderdag 23 april a.s. naar de radiocauserie van Drs. C. P. Hazenbosch van 19.50 tot 20.00 uur in het programma van de N.C.R.V.

Als we eens een advertentie plaatsten in de Volkskrant?

VELE zeden en gewoonten wortelen diep. Dat verklaart, waarom de traditie zulk een taai leven heeft. Tradities vindt men in velerlei gedaante en op velerlei terrein. Wie zich verdiept in de cultuurgeschiedenis, ontmoet tot in de grijze oudheid toe een bepaalde gewoonte, een zeker stuk levensstijl. Die uiting van cultureel leven waaide iemand niet zo maar aan. Integendeel het was een kunst, een vaardigheid, die studie en moeite vroeg, om ze op waardige, op stijlvolle wijze te beoefenen.

Het brok volkscultuur, dat we op het oog hebben, was de kunst van het klagen. Het welverzorgde klagen dan, het klagen volgens de daarvoor geldende regels. De kunst om goed te klagen! Ook de Bijbel schetst ons hiervan een paar opvallende trekken.

Dat klagen was niet alleen een kwestie van individuele bezigheid. Het werd evenzeer collectief bedreven bij de daartoe dienende klaagmuren. Het was ook niet een zaak van enkel private aard. De overgeleverde zeden van vele oosterse volken kennen het officiële instituut van de klaagvrouwen.

Oude tradities hebben een taai leven, schreven we. Het geldt ook van het klagen. Door alle tijden heen wordt er geklaagd. We moeten weliswaar toegeven, dat de fijne puntjes van dit stukje levensstijl er wat afgegaan zijn. Tegenwoordig ontmoet men er, die kennelijk van de gedachte uitgaan, dat klagen helemaal geen kunst is. Dezulken klagen maar wat voor de vuist weg. Als het zo gaat, valt er weliswaar stijlverlies te noteren, maar het klagen als zodanig leeft voort.

Er zijn er, die beweren dat het klagen met de welvaart op en neer zou gaan. Neemt de welvaart toe, dan stijgt ook de klachtenvloed. Die opmerking kon wel eens juist zijn. In de dagen van oorlog en bezetting werd er natuurlijk geklaagd, maar over zaken, die inderdaad beklagenswaardig waren. Nu behoeft men slechts een belangstellend toehoorder in onze ochtendtreinen te zijn om iets van die inderdaad hoog gaande klachtenvloed te bespeuren. Klagen over alles en nog wat. Sterker: klagen zonder enige grond. Het is een uiting van de „goede” toon in onze dagen van hoogconjunctuur.

Tot hier toe was nog slechts het individuele klagen in onze tijd aan de orde. Maar er is zo het één en ander om ons heen, dat er op zou kunnen duiden, dat we de oude klaagtechniek weer in volle luister willen herstellen. We willen naar generlei kant met modder gooien, maar heeft het er vaak niet alle schijn van dat we onze standsorganisatie, onze vakvereniging, onze werkgeversorganisatie, onze ambtenarenbond, onze gewestelijke stichting, ons plaatselijk actie-comité als een instrument zien om de kunst van het klagen weer collectief te beoefenen.

Natuurlijk behoort een verantwoorde behartiging van materiële belangen tot de centrale opgaven van de zo juist opgesomde organen. Maar de boog van onze eisen en verlangens kan overspannen worden. De bedreiging van onze positie kan in te zwarte kleuren geschetst worden. Bovenal: het accent van veler belangstelling kan veel te eenzijdig op het eigen groepsbelang gericht worden. De organisatie ont-aardt dan als vanzelf tot een klaagmuur, waar we collectief die oude volkskunst beoefenen.

Het officiële instituut van de klaagvrouwen is in onze nuchtere, westerse wereld niet aangeslagen. Evenwel: als wij van onze organisaties klaagmuren maken, introduceren wij het instituut van de vol-ambtelijke klaagmuren. De bestuurders en vrijgestelden, die in het land — en tegenwoordig ook vaak ver daarbuiten — rond racen; die zich alsmaar genoopt zien om materiaal te verzamelen; die regelmatig grote vergaderingen met een betogend karakter moeten organiseren; die steeds nieuwe en lange protesttelegrammen hebben weg te zenden.

Men zal ons wellicht tegenwerpen, dat het in onze vaderlandse verhoudingen allemaal nog wel een beetje meevalt.

Wie van tijd tot tijd ledenvergaderingen van werkgevers- en werknemersorganisaties — om ons nu maar tot deze te beperken — meemaakt, zal toestemmen dat er te veel onder ons zijn, die menen aldaar bij de collectieve klaagmuur te staan; die in de van elders gekomen inleider een al of niet gesalarieerd klaagman zien.

De vraag zou bij een lezer op kunnen komen wat het tot hiertoe geschrevene van doen heeft in een politiek kaderblad. Het is niet moeilijk het verband tussen het één en het ander aan te geven. Hier ligt zeer wezenlijk een bedreiging van de politiek — die een hoge en heilige zaak heeft te zijn — op de loer. Deze namelijk, dat de politieke partij verwordt tot een super-klaagmuur, waar de gebundelde echo's van alle afzonderlijke klaagmuurtjes weerklinken.

Dan ontbrandt er tussen de verschillende paragrafen van het politieke program een hartstochtelijke wedloop. De inzet daarvan is: in welke paragraaf wordt er aan de daarbij speciaal betrokken bevolkingsgroep nu het meest geboden. Dan wordt het een allesbehalve edele wedstrijd tussen de diverse groeperingen, wie de meeste klaagmannen in het politieke bedrijf weet binnen te loodsen. Dan wordt de politieke partij gespannen voor allerlei wagentjes met allerhand deelbelangen. Men moge dan wellicht nog van politiek spreken, het begrip christelijke politiek ligt in ieder geval ver achter de gezichtseinder.

M. W. SCHAKEL

Geen super-klaagmuur

Cijfers hebben niet het

LAATSTE WOORD

MEER dan een maand, vijf weken reeds, is het geleden, dat het Nederlandse volk naar de stembus toog om een nieuwe Tweede Kamer der Staten-Generaal te kiezen.

Vele beschouwingen zijn in de afgelopen weken aan de uitslag van deze verkiezingen gewijd.

Ook in ons blad is al een en ander maal voor verschillende aspecten van de politieke ontwikkeling aandacht gevraagd.

Die politieke ontwikkeling — vooral over een wat langere termijn gezien — is welhaast een onuitputtelijke bron voor het schrijven van velerlei soorten artikelen.

Thans willen wij nog een ogenblik stilstaan bij de cijfers — stemmental, percentage, zeteltal —, welke onze partij bereikte bij verkiezingen voor de Tweede Kamer sinds 1918.

Voor het gemak volgt hier dan nog eens de tabel, welke als onderdeel van een breder schema reeds gepubliceerd werd in ons nummer van 21 maart j.l.

jaar	stemmen	perc.	zetels
1918	180.187	13,42	13
1922	402.277	13,73	16
1925	377.426	12,23	13
1929	391.832	11,59	12
1933	499.890	13,43	14
1937	665.501	16,40	17
1946	614.201	12,90	13
1948	651.612	13,21	13
1952	603.111	11,31	12
1956	567.535	9,91	(10)15
1959	563.091	9,39	(9)14

Uit een kleine berekening blijkt, dat het percentage van onze partij in de periode 1918—1937 gemiddeld bedroeg 13,47%.

Laat men het jaar 1918 buiten beschouwing — toen was er nog slechts algemeen mannenkiesrecht, in 1922 verkregen ook de vrouwen het kiesrecht — dan is het gemiddelde percentage 13,48%. Hierdoor ontstaat dus praktisch geen wijziging.

Laat men ook het jaar 1937 buiten beschouwing — het jaar waarin onze partij met Colijn een ongekend hoog percentage verwierf — dan is het gemiddelde percentage echter slechts 12,74%.

Het gemiddelde percentage in de periode 1946—1959 blijkt 11,34% te zijn. Een achteruitgang dus vergeleken bij de drie genoemde gemiddelde percentages van voor de oorlog van resp. 2,13%, 2,14% of 1,40%. In ronde cijfers komt dit hier op neer, dat de gemiddelde aanhang van onze partij na de oorlog verge-

leken met de vooroorlogse cijfers met 15% is verminderd.

Daarbij dien, er op te worden geteld, dat de maatgevende periode van voor de oorlog enkele jaren langer is dan die van na de oorlog.

Om het gemiddelde naoorlogse percentage weer te laten stijgen, zou bij een volgende stembusstrijd minstens 2% winst geboekt moeten worden en 11,39% der stemmen moeten worden behaald. Het gemiddelde naoorlogse percentage zou dan nog slechts stijgen van 11,34% tot 11,35%.

Het gemiddelde zetelpercentage was voor de oorlog volgens de hierboven bedoelde drie mogelijkheden resp. 14,17%, 14,50% of 13,75%. Na de oorlog is dit percentage 11,40%.

Het verlies van na de oorlog wordt dus in het behaalde zeteltal scherper beklemttoond.

Wie de tabel met aandacht gevolgd heeft, zal het opgevallen zijn, dat het verlies van onze partij eerst in 1952 — zeven jaar na de oorlog en na de poging tot reorganisatie van de Nederlandse politieke verhoudingen door de proclamatie van de „doorbraak” — inzet. Tot die tijd baarde het cijfer, het percentage stemmen, geen zorg. Ook kan achteraf beschouwd 1952 slechts als een „inzet” worden gezien. Dat percentage op zich zelf behoefde immers nog niet alarmerend te zijn. Het percentage van 1952: 11,31% verschilde slechts een fractie van dat van 1929: 11,59%.

De doorwerking van het lage percentage dat in 1952 werd verkregen, werd eerst openbaar toen 1956 een verdere daling bracht tot 9,91%, gevolgd door 1959 met 9,39%.

Wat zal de volgende stembusuitslag van de verkiezingen voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal ons leren?

Wij weten het niet. Wij behoeven het ook niet te weten. Wij werken niet voor het cijfer. Wij hebben een goddelijke opdracht.

Dat moeten wij maar goed weten. En vanuit die opdracht biddend werken.

Maar dan ook *werken*.

Welkom aan nieuwe leden.

Uit tal van plaatsen blijven berichten binnenkomen, dat de ledenwerving voortgang vindt. Ten bewijze hiervan volstaan wij thans echter met een enkele greep. Den Haag-Stadhuiskwartier/Benoordenhout bericht, dat het eindresultaat van de in februari ingezette actie is, dat 32 nieuwe leden konden worden ingeschreven. De Wilp in Groningen meldt 8 leden. Assen voegde 33 nieuwe leden aan de ledenlijst toe.

TERUGPRATEN

IN 1956 is een enquête gehouden over de Nederlandse kiezers. Een verantwoorde enquête, die interessante gegevens heeft opgeleverd. Daarbij bleek, dat 10% van de kiezers zeer geïnteresseerd was in de politiek, 40% tamelijk geïnteresseerd, en 47% niet geïnteresseerd, terwijl 3% van de geënquêteerden geen antwoord binnenkwam. Bij de A.R. waren deze cijfers resp. 13, 48, en 39%, dus gunstiger dan het gemiddelde. Bij de C.H.U. waren de cijfers bepaald ongunstiger dan het gemiddelde, nl. resp. 4, 41 en 55%.

DE vorige week hebben wij er op gewezen, dat vergaderingen, hoe geslaagd ook, niet *het* middel zijn, om de leden in het generaal te bereiken.

Er moeten ook andere middelen ter hand worden genomen. De besturen der kiesverenigingen moeten de middelen vinden, om geregeld alle leden wat te zeggen. En niet alleen de leden, maar ook hen, die in ruime zin tot de belangstellenden of geestverwanten gerekend kunnen worden. Het Centraal Comité helpt mee door de uitgave van het Contactorgaan voor alle leden, waarin voor verschillende Kamercentrales een eigen pagina beschikbaar kan worden gesteld. De A.R. Post, waarvan weer een nummer zal verschijnen, nadat we een Kabinet hebben, dient voor verspreiding in ruimer kring.

Maar ook plaatselijk moet getracht worden, zoveel mogelijk contact te onderhouden met alle leden.

DAARBIJ komt vandaag een punt aan de orde, dat voor het gezonde leven van een partij van groot belang is. De leden moeten kunnen „terugpraten”.

Want een bestuur van een kiesvereniging kan zich vergissen. Het kan teveel koersen op de belangstelling en de instemming van de meelevende leden. Het kan er prat op gaan, dat aftredende bestuursleden vrijwel met algemene stemmen worden herkozen en dus dankbaar voor het in hen gestelde vertrouwen hun taak weer ter hand kunnen nemen. Dat kan allemaal, terwijl er toch tegelijk een groot aantal leden, wier meeleven nooit ter vergadering blijkt, allerlei bezwaren hebben tegen de gang van zaken. Wanneer nu een bestuur aan alle leden, door circulaire en dergelijke middelen voorlichting geeft, en de belangstelling tracht te stimuleren, dan kan het gebeuren, dat het de plank mislaat. Dat het leden vervreemd, die het probeert te trekken. Wanneer het bestuur actief is en de leden blijven passief, dan grijpen de besturen tenslotte in de lucht.

DAT is een nieuw probleem, moeilijker dan wat de vorige week aan de orde was. Hoe komt het bestuur der kiesvereniging op de hoogte van wat er onder de leden leeft? Niet uit de brieven, die de leden schrijven. Die zijn weinige en zij komen meestal van een bepaald type briefschrijvers, die over veel vrije tijd beschikken en graag iets van zich laten horen. Wij kunnen hier alleen duidelijke resultaten bereiken, als de mensen wat gaan zeggen. Er zijn verschillende middelen, om dat te bereiken. Onlangs hebben wij een vergadering van een stadskiesvereniging bijgewoond, waar géén spreker optrad, die met applaus werd beïloond. Er was geen gelegenheid om vragen te stellen.

MAAR er waren een aantal leden aanwezig, die kort en bondig verslag deden van wat er naar hun ervaring leefde aan politieke gedachten, bezwaren en wensen in de kring, waarin zij verkeerden. Een handelsreiziger gaf een bloemlezing van markante uitspraken, die hij in de weken voor de verkiezingen had opgevangen. En zo werden er meer ervaringen uitgewisseld. Het bestuur schifte en registreerde ze en maakte een conclusie op: dit zijn de hoofdpunten, waarover gesproken moet worden.

Een andere kiesvereniging belegde verschillende kleine conferenties, waartoe een aantal mensen werd uitgenodigd. De ene keer ambtenaren, een andere keer winkeliers. En het bestuur vulde de avond niet. Het zei aan de genodigden: wij stellen het op prijs, dat u terugpraat. Wij willen luisteren en noteren.

Door dergelijke methoden komt men er beter achter, wat er onder een bepaalde groep leeft, dan wanneer men alleen koerst op wat ter vergadering werd gezegd. Twee sprekers, beiden mannen van naam, beiden A.R., hebben elk op tientallen plaatsen in ons land gesproken. Een van hen had nooit iets gemerkt van die afkeer van de brede basis. De andere was getroffen, telkens weer door de felle afkeer van de brede basis. Dat kwam, doordat de laatste de brede basis tot een van de hoofdpunten van zijn betoog had gemaakt en de eerste over andere onderwerpen had gesproken. De rede bepaalt de reactie. En op die manier kunnen we ons vergissen omtrent de opvattingen in de kringen der geestverwanten. Het geijkte type van vergadering geeft de mensen geen gelegenheid om terug te praten op het punt, waarover zij het liefst zouden willen praten.

ONS tegenwoordig vaak nog geijkt vergadersysteem wordt dus gedrukt door twee bezwaren. Vooreerst bereiken wij als regel alleen maar de zeer meelevendenden. Vooral wanneer wij de vergadering beleggen in een lokaal, dat alleen aan de ingewijden bekend is, of dat een sterk kerkelijk cachet draagt. Wij moesten toch maar liever geen sprekers laten optreden op de plaats, waar de wekelijkse catechisaties worden gegeven.

In de tweede plaats registreren onze vergaderingen vaak zeer gebrekkig, wat er onder de mensen leeft.

En het is dus óók een belangrijke opdracht voor het bestuur van een kiesvereniging, om na te gaan, hoe het duidelijk geregistreerd kan krijgen, wat er ook onder niet-geïnteresseerden voor wensen, misverstanden, klachten en bezwaren leven. Niet om op die wijze als een soort klachtenbureau te fungeren. Maar wel, om beter te weten, wat er onder het volk leeft.

Daar is ten slotte alles aan gelegen, aan een levend en sterk en zo zuiver mogelijk contact tussen partijorganen en kiezers.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage telet K 1700 631023 en 112138, giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telet K 2980 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Abonnement per jaar f 6,50, per half jaar f 3,25

(Doorhalen was niet verlangd wordt).

Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN „NEDERLANDSE GEDACHTEN”,

Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

ER VERANDERT „GEEN JOTA”

Adenauer maakt van de nood een deugd

HET rumoer is verstomd. De aardverschuiving, die naar veler verwachting in West-Duitsland grondige veranderingen teweeg zou brengen, is uitgebleven. De pessimisten hebben weer ongelijk gekregen en degenen, bij wie de wens de vader van de gedachten is geweest, moeten zich opnieuw erg teleurgesteld voelen. Bondskanselier Adenauer verdwijnt niet van het politiek toneel, als hij in september het presidentschap uit handen van prof. Theodor Heuss overneemt. Van zijn vakantieverblijf in Italië maakt hij dankbaar gebruik om de Westduitse grondwet nog eens grondig te bestuderen op de mogelijkheden, die zij de president biedt, wanneer hij invloed wil uitoefenen op de staatszaken.

En zo blijkt het besluit van dr. Konrad Adenauer, de kandidatuur van de Christelijk Democratische Unie voor het Westduitse presidentschap te aanvaarden, toch niet de ernstige gevolgen te hebben, die men er in verschillende delen van de vrije wereld van heeft verwacht. Aanvankelijk meende men — vooral in Amerikaanse kringen — dat het aftreden van de bondskanselier een ernstige klap voor het Westen zou betekenen, juist nu de mensheid een (naar het zich laat aanzien) beslissende periode in de historie doormaakt.

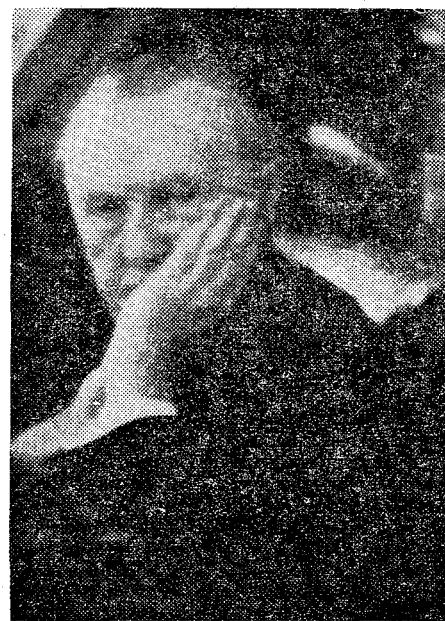
Men was maar al te zeer geneigd te geloven, dat Adenauer door zijn rebelerende partijgenoten op een zijspoor was gerangeerd, omdat zijn houding ten aanzien van het Duitse probleem een geheel nieuwe benadering er van onmogelijk zou maken. Door hem weg te „promoveren” naar het presidentiële paleis zouden de krachten in de C.D.U., welke bereid zijn een soepeler houding tegenover de eisen van de Sowjetunie en de Oostduitse communisten aan te nemen, volgens deze redenering vrij spel krijgen.

Deze mening kon men — om overigens zeer uiteenlopende redenen — zowel bij de Westduitse socialisten en in Britse officiële kringen, als in de communistische landen horen verkondigen. De eersten vleiden zich met de hoop, dat het „uitschakelen” van Adenauer het politieke beeld van West-Duitsland volkomen — en vanzelfsprekend in het voordeel van de socialisten — zou wijzigen. De Britten namen maar al te gaarne aan, dat de naar hun mening aanmatigende houding van Adenauer tegenover Engeland er toe had bijgedragen, dat de kanselier door zijn eigen partij werd „onttroond”. En de communisten lieten zich leiden door de voor hen prettige gedachte, dat zij voortaan niet meer met de onverzettelijke Adenauer, maar met een minder onbuigzame, meer zakelijke figuur in de Westduitse Bondskanselierij te maken zouden krijgen.

EUGEN GERSTENMAIER

Gaande en

Adenauer en Erhard.
De één luistert; de ander heeft het woord genomen.

Bewondering

MEN moet bewondering hebben voor de wijze, waarop de 83-jarige Adenauer van de nood een deugd heeft weten te maken. Als het aan hem had gelegen en er geen zeer dringende redenen zou zijn geweest om de kandidatuur voor het presidentschap te aanvaarden, zou deze grote staatsman er niet aan gedacht hebben, het roer van het Westduitse schip van staat uit handen te geven. En hij had daar verschillende redenen voor.

In de eerste plaats was Adenauer er van overtuigd, dat niemand beter dan hijzelf in staat was, de belangen van Duitsland te behartigen en te verdedigen. Voorts was er nog steeds geen beslissing genomen over de figuur die hem (Adenauer) te eniger tijd als bondskanselier zou moeten opvolgen. En tenslotte had hij nog enkele jaren voor de boeg, zo God wilde, om de kwestie van zijn opvolging te regelen, zo daar te zijner tijd behoefte aan mocht bestaan.

De onverkwikkelijke wijze, waarop binnen de C.D.U. met de kandidatuur voor het presidentschap werd omgesprongen, nadat de socialistische prof. Carlo Schmid voor de dag waren gekomen, bracht echter een radicale verandering in de plannen van Adenauer teweeg. Het was duidelijk, dat alleen een C.D.U.-kandidaat van groot formaat het tegen Schmid zou kunnen opnemen en het stond tevens vast, dat de C.D.U. tot elke prijs moest trachten te voorkomen, dat de socialistische kandidaat als president zou worden gekozen.

Adenauer, die nooit iets gevoeld heeft voor het presidentschap, omdat dit slechts een representatieve functie is, heeft aanvankelijk getracht, de populaire minister van Economische zaken, prof. dr. Ludwig Erhard in aanmerking te doen komen voor de kandidatuur, die door niemand begeerd werd. Erhard bevond zich met vakantie in het Zwarte Woud, toen de kandidatuur hem werd aangeboden, maar al

spoedig bleek, dat de man van het „Wirtschaftswunder” er niet aan dacht, zich door Adenauer op een zijspoor te laten zetten. Met zijn instemming kwam zijn aanhang in het gehele land in verzet en de kandidatuur was van de baan.

Aandrang

NADIEN was er nog maar één figuur over, van wie mocht worden aangenomen, dat hij in staat zou zijn, de socialistische kandidaat te verslaan: dat was bondskanselier Adenauer. Na de weigering van Erhard hebben zijn partijgenoten er met nog groter klem bij hem op aangedrongen, de kandidatuur te aanvaarden, maar lang spraken zij voor dovemansoren en zag het er naar uit, dat de C.D.U. zich noodzaak zou zien, met een kandidaat van minder grote allure genoegen te nemen.

Groot was dan ook de verrassing, toen het nieuws wereldkundig werd gemaakt, dat Adenauer de kandidatuur van de C.D.U. had aanvaard. Er moest iets gebeurd zijn, wat de bondskanselier van gedachten had doen veranderen. Het leek gewaagd te veronderstellen, dat hij een compromis met zichzelf had gesloten en zich had voorgenoemen, ook als president grote invloed te blijven uitoefenen op de staatszaken, die toch in handen van zijn partijgenoten zouden blijven.

Een geruststellende gedachte moet voor hem geweest zijn, dat hij in elk

komende man?

geval tot september zelf de lakens zal blijven uitdelen. Dit is van grote betekenis met het oog op de besprekingen, die van 11 mei door de grote mogendheden over het Duitse probleem gevoerd zullen worden. Voorts heeft Adenauer overwogen, dat hij als president een beslissende stem heeft in het aanwijzen van zijn opvolger als bondskanselier. Maar nog belangrijker is, dat de Westduitse grondwet hem het recht geeft, als president de zittingen van het kabinet bij te wonen. Tenslotte heeft wellicht ook zijn hoge leeftijd het hem gemakkelijker gemaakt, de moeilijke stap te doen.

Na enkele dagen bleek genoemde veronderstelling juist te zijn. Laconiek deelde Adenauer mede, dat het presidentschap een veel belangrijker functie was, dan algemeen werd aangenomen en dat er nu en in de komende jaren „geen jota” zou veranderen in de Westduitse buitenlandse politiek. Vervolgens begaf hij zich naar Italië om daar van een welverdiende rust te genieten, de grondwet („een interessant boek”) nog eens goed te bestuderen en zich voor te bereiden op de dingen die komen gaan, terwijl in Bonn de „strijd om de macht” in volle gang is.

Erhard?

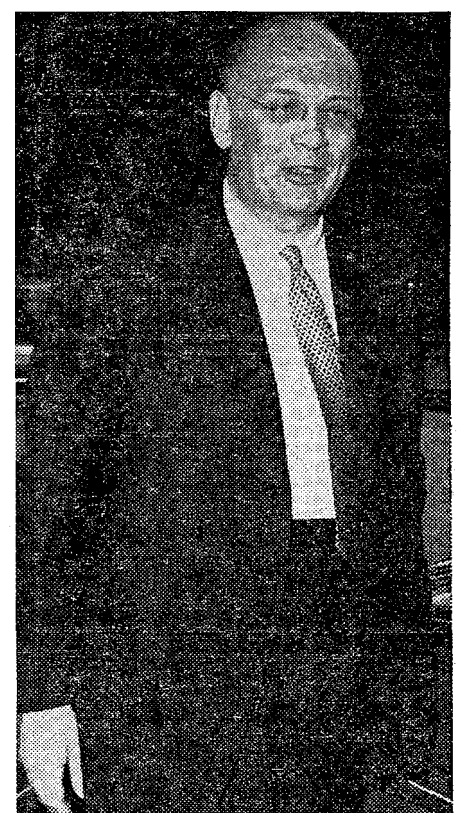
AANGEZIEN een ongeschreven wet bepaalt, dat de bondskanselier een protestant moet zijn, als de bondspresident rooms-katholiek is, komt in september alleen een protestant in aanmerking voor de opvolging van Adenauer. Er worden thans drie namen genoemd, die van Erhard (minister van Economische Zaken), Franz Etsel (minister van Financiën) en van Eugen Gerstenmaier (voorzitter van de Bondsdag).

*Opvolging
leidt tot
interessante
strijd*

Adenauer heeft al eerder laten blijken, dat hij Ludwig Erhard liever niet het bondskanselierschap toevertrouwt. Wellicht is hij bevreesd, dat de econoom Erhard zich teveel door zakelijke overwegingen zal laten leiden bij het beoordelen van de internationale situatie. Misschien spelen zeer persoonlijke en zeer menselijke overwegingen een rol in de overwegingen van Adenauer en mogelijk zijn beide factoren bepalend voor de houding, welke hij tegenover deze zeer deskundige minister aanneemt.

Na de bondsdagverkiezingen van 15 september 1957 heeft Adenauer reeds getracht, de benoeming van Erhard tot vice-kanselier te voorkomen. De bondskanselier legde een duidelijke voorkeur aan de dag voor Franz Etsel, die in die dagen voorbestemd leek om de Fransman René Mayer op te volgen als president van de Hoge Autoriteit van de Europese gemeenschap voor kolen en staal. Zo groot was echter de invloed van Erhard, dat Adenauer's voornemen ongedaan werd gemaakt: Franz Etsel werd na enig geharrewar benoemd tot minister van Financiën. Het vice-kanselierschap ging echter naar Erhard, die tevens als minister van Economische Zaken bleef optreden.

Het is thans de grote vraag, wie van deze beide figuren in september de beste papieren zal hebben en of de invloed van Adenauer dan zo groot is, dat hij een beslissende stem in het kapittel zal hebben en de meerderheid van de Bondsdag de kandidaat zal steunen, voor wie hij zich heeft uitgesproken. Of de derde gegadigde, dr. Eugen Gerstenmaier, dan ook nog aan bod zal komen als compromisfiguur, moet worden betwijfeld. Naar het zich thans laat aanzien gaat het tussen Erhard, die kan bogen op een enorme populariteit bij het Westduitse publiek en Etsel, die waarschijnlijk de volledige steun van Adenauer geniet, maar veel minder bekendheid geniet dan Erhard. B.

FRANZ ETZEL

ROTTERDAM

Barendrecht's

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slotboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 - Tel. 52992 - Rotterdam

Voor
DAMES
en
HEREN

de Jong

Weet
wat u
kleedt

Beide zaken zijn gevestigd
KATENDRECHTSE LAGEDIJK
(hoek Dorpsweg) Tel. 77820

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 - Tel. 34852

RONDO

WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920

BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSTRATAAT 106

Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide
sortering

Drukkerij De Winter & Hofwegen

LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054

Voor al uw drukwerk!

FIRMA D. BERGHOUT & ZONEN

METSELAARS

AANNEMERS

JENSUSSTRAAT 52 - RODENRIJSESTRAAT 11
Telefoon 43944 Telefoon 48497

Pontier & Karreman

MAKELAARS IN ASSURANTIËN
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)

ROTTERDAM - TELEFOON 11.17.00

Voor ALLE verzekeringen

„VITESSE“

Boezemsingel 136 a-b - Rotterdam - Telefoon 127137

Foto-offset - Offset
Stencilwerk - Lintdruk

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT...

Voor Gouda en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF

voor begrafenissen

Het is wel zeker!
U slaagt voor een luxe

HANDTAS

beter bij

H. B. DOT

lederwaren- en
schoenreparatiebedrijf

PARAPLUIES

Wij hebben voorradig
een uitgebreide collectie

in de nieuwe modetinten

WILLEM & MARIJLAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard

CRABETHSTRAAT 14 - TELEFOON 2569-2248
GOUDA

AANNEMER VAN
SLOOP-, SCHOOR- EN GRONDWERKEN
HANDEL IN
BOUWMATERIALEN EN METALEN

Eindige en oneindige afschrik

OP 4 april is het 10-jarig bestaan van de NAVO op verschillende wijzen herdacht en is in allerlei toonaarden de loftrumpet gestoken over het politieke succes, dat zij heeft weten te behalen nl. dat Rusland sedert 4 april 1949 geen duimbreed grond meer gewonnen heeft in Europa en dat de vrede in het verdragsgebied is gehandhaafd. Dat dit politieke succes behaald is ondanks het falen in verschillende sectoren van het militaire beleid, daarover werd zoveel mogelijk het officiële stilzwijgen bewaard al klonk hier en daar ook een bezorgde toon door.

Klaplopen

Dat dit politieke succes nochtans geboekt kon worden, ondanks de militaire tegenslagen en ondanks het in vele landen stellen van het nationale oeven het NAVO belang, is uitsluitend te danken aan het feit, dat Amerika oorspronkelijk het monopolie van het atoomwapen bezat en daarna tot op heden een sterk overwicht in voorraden en soorten van atoomwapens alsmede in de overbrengingsmiddelen daarvan. Ten einde de andere NAVO landen voor zelfgenoegzaamheid te behoeden past het dit bij dit jubileum met nadruk in herinnering te brengen, daarmede de eer gevend aan het land dat deze eer toekomt, de Verenigde Staten van Amerika.

Dit monopolie en dit overwicht hebben echter hun schaduwzijden gehad. Vele andere NAVO landen hebben daarin een excuus gevonden de eigen defensiespanning te verminderen en hoe langer hoe meer te gaan klaplopen op de atoomzak van Uncle Sam. Nederland heeft daarbij, zoals de gewezen plaatsvervangend secretaris-generaal van de NAVO baron Bentinck van Schoonheten, terecht heeft opgemerkt, nog een van de beste figuren geslagen en is net best de aangegane verplichtingen nagekomen — ook al is voor land- en luchtmacht op de te Lissabon in 1952 overeengekomen afspraken het een en ander afgeknabbeld. — Doch deze eenzijdigheid van de militaire krachtsinspanning van de NAVO is de keerzijde van de medaille, die men vooral bij dit jubileum ernstig onder het oog dient te zien. Waarom?

Overgangstoestand

Omdat deze eenzijdigheid het niet lang meer zal kunnen doen. Omdat de zogenaamde „oneindige afschrik“ die van dit Amerikaanse overwicht uit ging bezig is een „eindige afschrik“ te worden d.w.z. dat zij niet meer absolute mogelijkheden heeft doch beperkte. Het Westen bevindt zich reeds in een overgangstoestand en dat is dan ook de reden dat men met zoveel zorgen, voorzichtigheid, wrijvingen en onderlinge tegenstellingen het branden e vraagstuk van Berlijn en de hereniging van Duitsland tegemoet gaat. Was dit probleem een paar jaar geleden ter tafel gekomen, dan was de oplossing militair en daarmede politiek veel eenvoudiger geweest. Hoe lagen de kaarten toen?

Toen bestond de situatie zoals deze als grondslag voor de Amerikaanse defensiepolitiek was aanvaard, de zogenaamde NEW LOOK. Deze ging uit van het beginsel dat Amerika op het stuk van de atoombewapening (A- en H-bommen, vele variaties daarin voor strategisch en tactisch gebruik, voorraden en overbrengingsmiddelen) een sterk overwicht had, zodat Rusland met wiskundige zekerheid zou worden verslagen indien het op enigerlei wijze een agressie, groot of klein zou beginnen zonder dat het aan Amerika noemenswaardige schade zou kunnen toebrengen. Amerika zou voortaan een Russische agressie b.v. in de trant van die in Korea, niet beantwoorden met daar tegen ter plaatse te gaan optreden doch een tegenactie inzetten tegen een doel ter keuze van Amerika, eventueel dus rechtstreeks tegen Moskou. Het dreigen daarmede, de afschrik die van deze dreiging uitging, was „oneindig“ d.w.z. men kon haar toepassen ter voorkoming van ELK conflict, hoe klein ook.

Conventionele strijdmiddelen

Sedertdien is dit overwicht echter zienderogen teruggelopen doordat Rusland de achterstand in de atoombewapening meer en meer heeft ingelopen. Als gevolg hiervan is de tijd nabij dat Rusland in staat zal zijn — ook al zou het de oorlog verliezen — Amerika zó zwaar te treffen, dat een eerste gebruik van de atoombewapening door Amerika voor dit land op zelfvernietiging zou neerkomen. Van dat moment af zal Amerika er zeer zeker niet meer aan kunnen denken ter oplossing van een lokaal geschil dan wel ter voorkoming daarvan gebruik te maken van of te dreigen met zijn atoombewapening tegen Moskou. Het Kremlin zou immers met wiskundige zekerheid weten dat Amerika zijn dreigement niet ten uitvoer zou durven leggen. Alleen indien levensbelangen van de Verenigde Staten op het spel zouden staan, zou Moskou moeten uitkijken want dan kan een in het nauw gedreven kat rare sprongen maken.

Met andere woorden de tot nu toe bestaande „oneindige afschrik“, waarmede elk conflict kon worden voorkomen of opgelost, zelfs het kleinste, is voortaan „eindig“ geworden d.w.z. niet meer bruikbaar voor

het oplossen van alle geschillen. Ter voorkoming van b.v. lokale geschillen of ter oplossing daarvan zal de vrije wereld voortaan andere middelen moeten hebben van beperkter werkingssfeer, dit zijn conventionele strijdmiddelen al dan niet versterkt met lichte tactische atoomwapens.

Het verschaffen van deze strijdmiddelen in Europa was en is een van de voornaamste taken van de Europese NAVO-partners en in deze sector heeft de NAVO in haar tienjarig bestaan gefaald. Het zogenaamde „schild“ dat de hierbedoelde functie zou moeten vervullen als tweede taak (de eerste is tijd en ruimte te verschaffen aan het „zwaard“ om bij een groot, algemeen conflict zijn werk te verrichten) is ver ten achter gebleven bij hetgeen in Lissabon in 1953 werd geprojecteerd. Toen werd een aantal van 40 parate divisies nodig geacht plus een gelijk aantal snel mobilisabele. Thans verdedigt de NAVO opperbevelhebber, generaal Norstad, op verbeterde wijze en met veel moeite een streefaantal van 30 parate divisies, waarvan er overigens nauwelijks 20 momenteel aanwezig zijn. De mogelijkheid om snel mobilisabele divisies te verkrijgen neemt dag voor dag af, omdat vele landen door sterke bekorting van de eerste oejentijd en vervanging van dienstplichtigen door vrijwilligers voor de primaire functies, niet meer in staat zijn snel mobilisabele divisies op te brengen. Zo ziet het er dus aan de vooravond van de oplossing van een lokaal conflict, de kwestie Berlijn, met de conventionele middelen ter overname van een deel van de oorspronkelijke taak van de „oneindige afschrik“, niet rooskleurig uit.

Is deze „oneindige afschrik“ eerstdaags „eindig“ geworden en staat er dan geen voldoende andere macht gereed om de „eindige afschrik“ aan te vullen voor de oplossing of voorkoming van lokale geschillen dan wordt aan Rusland een vrijbrief gegeven zijn macht via lokale conflicten meer en meer uit te breiden.

Op de tweesprong

De vrees nu en het wantrouwen in Amerika, dat Europa zal blijven falen deze conventionele macht op de been te brengen, heeft daar twee stromingen doen ontstaan. De ene die Amerika voor het deficit van Europa wil laten opdraaien door versterking van het leger en het zenden van meer Amerikaanse troepen naar Europa, althans het creëren van zodanige strategisch zeer mobiele strijdkrachten (luchtvervoer) dat deze snel in Europa — en c.q. elders ter wereld — kunnen worden ingezet. Hiervoor staat o.a. generaal Taylor, de huidige Chef Staf van het Leger op de bres en omdat hij zijn zin niet krijgt heeft hij geweigerd zijn in juni aflopende ambtstermijn te verlengen. Om o.a. gelijke redenen nam luit-generaal James Gavin, Chef van de afdeling research en development van het Amerikaanse leger, het vorige jaar voortijdig zijn ontslag.

De andere stroming wil de strategie van de „oneindige schrik“ trachten te handhaven door het zwaartepunt van de gehele defensie te leggen op een „oneindige afschrik“ d.w.z. op een zodanige overmacht aan vliegtuigen, gebaseerd op het land dan wel op supervliegdekschepen, alsmede op allerlei typen ballistische raketten voor de lange en middelbare afstanden, verschoten van vaste of mobiele lanceerplaatsen (boven- en onderwaterschepen, spoorwegwagens c.q. vervoerd door de lucht met de raketten) dat alle Russische raket- en vliegbases, zomede de Russische industriële- en bevolkingscentra kunnen worden vernietigd zonder dat Amerika noemenswaardige verliezen zou lijden. Het nastreven derhalve van het behoud van een toestand zoals deze bij de instelling van de NEW LOOK in 1953 bestond en deswege de „oneindige schrik“ genoemd, geschikt om daarmede elk conflict te voorkomen of op te lossen.

Krijgt deze stroming haar zin, dan zal dit zoveel geld kosten dat zelfs een rijk land als Amerika sterk op zijn andere middelen (Leger en Vloot) zal moeten bezuinigen en dat het evenmin meer sterke militaire steun aan de NAVO bondgenoten zal kunnen geven. Van deze laatste zou Amerika dan ook minder afhankelijk worden, want het zou weinig behoefte meer hebben aan de conventionele middelen waarmede Europa nog een rol zou kunnen spelen in de oplossing van lokale geschillen. Met andere woorden de militaire waarde en daarmede de politieke invloed van Europa zou nog verder teruggelopen. Hierin schuilt een waarschuwing aan Europa, die het bij het 10-jarig bestaan van de NAVO wel moge verstaan, omdat het daaraan zelf schuld draagt nl. te kort te zijn geschoten in de opbouw van die strijdmiddelen, die in de eerste plaats voor de beslechting van geschillen bij eigen huis en ter veiligstelling van dat huis moeten dienen. Het heeft daarmede koren op de molen geleverd van de Amerikaanse richting van de „oneindige afschrik“ die, indien de overhand krijgend, de vrije wereld nog meer naar de gevaarlijke eenzijdigheid van de atoombewapening zou toedrijven. Met het risico dat deze eenzijdigheid door de snelle en onvoorzienbare ontwikkeling van de technologie toch nimmer een waterdichte garantie vormt. Als gevolg daarvan zal men het middel toch niet onder alle omstandigheden durven te gebruiken, dat daarmede dan toch „eindig“ is en de deur open laat voor de afknabbelingsstrategie van Moskou.

Van onze
militaire medewerker

Lezers schrijven ons....

† Inkomen en roeping

Geachte redactie,

In uw artikel „Sociale Zekerheid en persoonlijke Verantwoordelijkheid” in „Ned. Ged.” trof ik o.m. deze stelling aan:

„Iedereen heeft voor de vervulling van zijn roeping als mens een inkomen nodig”.

Naar mijn mening behoeft deze stelling wel nadere bijbelse toelichting. In zijn algemeenheid lijkt mij die stelling geheel onjuist. De vervulling van zijn roeping is toch niet afhankelijk van het inkomen, dat een mens heeft?

Gaarne zie ik nadere toelichting van u tegemoet. Mocht de stelling niet juist blijken te zijn, dan vervalt m.i. één van de belangrijkste principes, die u ter fundering in het artikel hebt gebruikt.”
Den Haag, Mr. J. v. d. SPEEK

Onze medewerker de heer L. de Graaf, de schrijver van bedoeld artikel, tekent hierbij het volgende aan:

Briefschrijver en ondergetekende zijn het er over eens, dat de mens een roeping heeft. Voor alle mensen geldt een algemene roeping, doch voor elk mens persoonlijk geldt een speciale of bijzondere roeping.

Op dit punt scheiden onze wegen niet. Heeft de mens nu voor de vervulling van zijn roeping een inkomen nodig? De heer Van der Spek veronderstelt van niet. Ik begrijp dit niet en kan het daarom ook niet met hem eens zijn.

Waar gaat het eigenlijk om? Het gaat om een mens, om een levende mens. De mens moet om te kunnen leven zijn lichaam geregeld voeden. Daarin zit toch niets onbijbels. Ik meen althans, dat dit een heel normale zaak is. Het zou zelfs onbijbels zijn anders te handelen.

In de huidige maatschappij moet men, om het lichaam te kunnen voeden, de beschikking hebben over een inkomen uit welke bron dan ook verkregen. De mens zou anders geen mens meer zijn en zodoende niet meer in staat zijn zijn roeping als mens te vervullen.

In deze betekenis moet u mijn stelling in het door u aangehaalde artikel verstaan. Ik vermoed, dat we het dan samen wel eens kunnen zijn.

† De positie van de kleine zelfstandige

De heer S. Pasma uit Boksum behandelt in een aan ons gerichte brief de moeilijke positie van de kleine zelfstandigen. Hij schrijft o.a.

„De bestedingsbeperking heeft ook de kleine zelfstandigen getroffen, niet minder dan de werknemers. Velen van hen hebben b.v. een inkomen van tussen de f 4000 en f 5000. Ze moeten daarvan dan ook nog 6% betalen voor de A.O.W. Voor de werknemers is dit slechts ruim 1%.

Een algemene kinderbijslagwet zou voor deze kleine zelfstandigen van wie er vele met grote gezinnen zijn, een uitkomst wezen. Waarom wordt daarover in Ned. Ged. zo weinig geschreven? Wanneer dit punt al een enkele maal werd aangeroerd, dan was het in afwijzende zin voor het betreffende ontwerp.

Steeds wordt er dan op gewezen dat men de voorkeur geeft aan een voorziening voor de weduwen en wezen. Nu is dit zeker ook noodzakelijk.

Maar hoe komt het nu straks met de premie die hiervoor betaald moet worden? Weer zo als met de A.O.W.? Voor degenen die in loondienst zijn een bijna volledige compensatie, terwijl de kleine zelfstandigen weer de volle premie moeten betalen?

Dan wordt de toestand voor deze mensen onhoudbaar.

Er wordt weer gesproken over een nieuwe huurverhoging. Er zijn ook kleine zelfstandigen die een pand moeten huren. Voor huurbijslag komen ze niet in aanmerking.

Wanneer er dus een nieuwe huurverhoging komt, met weer een compensatie, dan wordt de toestand voor hen nog ongunstiger. En zo zouden er nog veel meer dingen te noemen zijn.

Men schrijft in ons blad veel over een christelijk-sociale politiek.

Een partij, die een werkelijk christelijk sociale politiek wil voeren, zal voor deze mensen iets moeten doen”.

Onze medewerker op het gebied van de sociale verzekering, de heer L. de

Graaf, geeft ten aanzien van de aangeroerde kwesties, het volgende commentaar.

Om met het laatste te beginnen: wat is christelijk sociaal?

Een christelijk-sociale politiek zal zich richten op de bevordering van een samenleving die beantwoordt aan de bijbelse normen. Het is de roeping van de overheid geen toestanden te handhaven, die het algemeen rechtsgevoel kwetsen; zij dient de gerechtigheid te handhaven. Zo is de sociale verzekering aangegrepen als middel om voor de werknemers een betere maatschappelijke situatie te scheppen.

Nu vraagt de heer Pasma aandacht voor de kleine zelfstandigen. Hij constateert hier een sociale nood, waaraan men iets zal moeten doen. Ik ben het daarmee eens, en daarom ben ik blij, dat ook de zelfstandigen verzekerd zijn ingevolge de Algemene Ouderdomswet en straks ook ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet. Ik heb de indruk, dat de heer Pasma dat wel goed vindt, doch hij acht het kennelijk een bezwaar om voor die verzekeringen een premie op te brengen, althans dan, wanneer daarvoor geen compensatie wordt ontvangen. Is dit bezwaar gerechtvaardigd? Ik meen van niet.

Van zelfstandigen met zeer geringe inkomens wordt de premie voor de A.O.W. niet of slechts gedeeltelijk ingevorderd. In de sociale verzekering vind ik dit niet een gelukkige regeling, doch omdat het kennelijk moeilijk was een betere oplossing te vinden kan hij worden aanvaard.

De werknemers met een laag loon moeten wel een volle premie betalen!

Hoe moet nu de zelfstandige de premie voor de A.O.W. en de A.W.W. en de huurverhoging compenseren? De heer Pasma zal het met mij eens zijn, dat het niet juist zou zijn hiervoor een bijdrage van de overheid te vragen. Een dergelijke overheidsbedeling moet in zijn algemeenheid worden afgewezen.

De premies en een huurverhoging moeten worden opgebracht uit de inkomsten van het bedrijf. In veel gevallen zullen de extra lasten in de prijzen zijn doorberekend. Door de vele vaste winstmarges zal die wel eens moeilijkheden hebben opgeleverd, doch er is ook nog een mogelijkheid tot omzetverhoging of een doelmatiger bedrijfsbeheer. Een zelfstandige zal zich daarvoor de nodige inspanning moeten getroosten. Dit is de consequentie van zijn keus voor een zelfstandig beroep

en omdat hem dit in de regel veel waard is, zal hij de extra inspanning er best voor over hebben.

Een geheel andere vraag is, of een zelfstandige, die uit zijn bedrijf niet meer dan f 4000,— per jaar verdient, wel een rendabele zaak heeft. Ik neig er toe hier een vraagteken te plaatsen. Hier spreekt ook het vraagstuk van de zogenaamde randbedrijven. Dat is een nogal netelige kwestie en het staat buiten de vraag op welke wijze de sociale verzekeringen voor de zelfstandigen moeten worden gefinancierd. Waar wij het, dunkt mij over eens zullen zijn, is dit, dat de politiek van de overheid er niet op gericht mag zijn niet-rendabele bedrijven kunstmatig in het leven te houden.

Thans het vraagstuk van een kinderbijslagvoorziening voor zelfstandigen.

Het enige tijd geleden bij de Tweede Kamer der Staten Generaal ingediende wetsontwerp inzake een volkskinderbijslagvoorziening is in ons land met gemengde gevoelens ontvangen. Inderdaad — en naar mijn mening terecht — is van verschillende zijden nogal enige kritiek op deze voorstellen geleverd. Zelf ben ik ook bepaald niet enthousiast over de voorgestelde volksvoorziening. Integendeel, ik geloof niet, dat de overheid geroepen is een zo'n diep ingrijpende voorziening verplicht op te leggen. Het lijkt mij toe, dat de zelfstandigen met een redelijk inkomen — en dat zijn de meesten — zelf de kosten verbonden aan de opvoeding en de verzorging van de kinderen wel kunnen en willen opbrengen. De verantwoordelijkheid hiervoor rust in de eerste plaats op de ouders.

Voor de kleine zelfstandigen ligt de situatie anders. Voor hen is het vaak betrekkelijk kleine inkomen niet toereikend een gezin van meer dan de gemiddelde omvang op een redelijke wijze te onderhouden. Ten aanzien van hen heeft de overheid wel een taak. Een verplichte voorziening — ter vervanging van de huidige noodwet — acht ik hier op zijn plaats. Dit moet dan ook goed gebeuren. De kinderbijslagen en de inkomensgrenzen dienen belangrijk te worden verhoogd. De voor deze voorziening verschuldigde premies moeten door alle zelfstandigen — ook dus diegenen, die wegens de hoogte van hun inkomen niet voor kinderbijslag in aanmerking komen — worden opgebracht.

Ik meen dat een dergelijke regeling meer beantwoordt aan de norm van een christelijk-sociale politiek dan de thans ingediende wetsontwerpen.

DE christelijke politieke partij wordt de jaren door achtervolgd met een bepaald verwijt: de afzondering van het christelijk volksdeel in een gesloten verband.

Het daaruit blijkend gebrek aan solidariteit met heel het volk.

Een manco aan waarachtige bewogenheid met het levenslot van hen, die buiten de eigen, welomtuinde gemeenschap staan.

Het niet — beleven van de bijbelse opdracht om een zoutend zout te zijn.

Het verwijt is — zeker aan het adres van de christen — van ernstige aard. Het laat niet na met name op jonge mensen indruk te maken. Het verwijt is misplaatst!

Vele zonen en dochters van antirevolutionairen huize hebben in dagen toen het niet goedkoop was om zulks te doen, van solidariteit met heel het volk metterdaad blij gegeven. Het misverstand ontstaat doordat men geen oog heeft voor het feit, dat waarachtige solidariteit een bepaalde methodiek vraagt. Kuijper heeft dat eens magistraal toegelicht aan het voorbeeld van de elektriseermachine, ons allen welbekend uit de natuurkundeles op de lagere school.

Als de bovenmeester aan het zwengeltje draait wordt er stroom opgewekt. Daarbij moet aan één voorwaarde voldaan zijn: het apparaat staat op 4 pootjes, die geïsoleerd zijn. Ware zulks niet het geval dan kan men draaien zolang men wil, maar er komt geen stroom.

Zo is het ook met de christelijke, politieke partij. Zolang de stroom gedraaid moet worden, zolang de beleidslijn bepaald moet worden, zolang de te volgen koers op de kaart moet worden uitgezet, doet men zulks in de kring van hen, die ten aanzien van de diepste levensvragen eens geestes zijn. Doet men dat niet, zou men deze arbeid willen verrichten in een gezelschap van vogels van sterk uiteenlopende geestelijke pluimage, dan kan men alleen maar medelijden hebben met hem of haar, die de notulen van het verhandelde moet maken. Een deugdelijke beleidslijn, een vaste koers, een waarlijk principiële positiebepaling komt niet uit de bus. Tot zover is het isolement geboden, tot zo ver en dan geen streep verder.

Over dat isolement heeft Groen van Prinsterer een sindsdien gevleugeld woord gesproken. Men bestookte deze voortrekker met het verwijt van de verbijzondering en de afzondering. Een bekend links politicus vergeleek hem met een vermaard pilaarheilige, Simon de Styliet.

Gemis aan solidariteit?

Het beleid van de christelijke, politieke partij mikt evenzeer op het wezenlijk belang van alle geleiden.

„Het is de eigenschap der vaderlandsliefde, dat ze ook onder verscheidenheid van inzigten, niet te loor jaat” schreef Groen van Prinsterer eens (Vrijheid van Christelijk Nationaal Onderwijs).

Een andere instelling zou ook onherroepelijk naar het organisatorische einde van de christelijke politiek voeren, want alle gesepareerd, stilstaand water wordt muf.

Men houde toch goed de aard van een politieke partij voor ogen. Een partij is niet een parlement, waar de strijd der geesten gestreden wordt. Een partij is niet een vrij worstelperk. Een partij is een instrument om invloed uit te oefenen op de staatkunde.

De anti-revolutionaire partij wil dat instrument benutten om christelijke, reformatorische, calvinistische beginselen in het volksleven in te dragen.

Groen ving deze stoot toen op met zijn bekende zinsnede: In mijn isolement — d.w.z. in mijn beginselvastheid — ligt mijn kracht. Tot zo ver isolement en dan ook geen streep verder, zeiden we reeds.

Kuijper wees er op, dat er aan zijn voorbeeld van de elektriseermachine nog een vervolg vast zit. Als de stroom eenmaal is opgewekt, dan laat men die niet in het apparaat zitten. Neen, dan wordt er een verbindingsdraad aangelegd naar de voorwerpen, die men wil elektrificeren. Hier wordt ook voor de buitenstaander de binding van de christelijke, politieke partij aan heel het volk duidelijk zichtbaar.

Als de beleidslijn geformuleerd is, als de te volgen koers bepaald is, dan plaatst ook die antirevolutionaire partij zich midden in het volk. Met woord en beeld en geschrift tracht zij dat volk voor die beleidslijn te winnen en te werven. De uit haar rijen voortgekomen vertegenwoordigers en bestuurders pogen het aldus verworven gedachtegoed te vertalen in concrete maatregelen van bestuur, dat volk ten baet.

Zij doet dat uit solidariteit met de wereld, maar wenst daarbij geen wezenlijke grenzen te verflau-

wen. De onderlinge solidariteit in de wereld zal toch altijd gesteld moeten blijven onder het voorbehoud van de gehoorzaamheid aan de geboden Gods.

Men kan overigens wel suggereren, dat er politiek organisatorisch zo iets zou bestaan als een algemene solidariteit, maar die klopt niet met de feiten. Wie het christelijke partijverband wenst te doorbreken om redenen aan de solidariteit ontleend, wordt overstappende in een ander partijverband nog niet solidair met de hele Nederlandse volksgemeenschap.

Hij wordt slechts solidair met hetzij het socialisme hetzij het liberalisme. Dan zeggen we met prof. Zuidema (A.R. Staatskunde, augustus 1956): „Hier is de dreiging van de onverdraagzaamheid der zogenaamde volksgemeenschap, die in de naam van de bovenpartijdigheid partij kiest voor de partij van de vrijzinnigheid.”

M. W. SCHAKEL

Eigenaar van een assurantiëkantoor in stad, centrum des lands, geen opvolger hebbende, zoekt

FLINKE KRACHT

bekend met de varia-branche. Goed salaris met mooie vooruitzichten.

Br. lett. A, Bureau van dit blad, Botenmakersstraat 45, Zaandam.

MAAGLIJDERS, *tob toch niet langer!*

Vraag NU - zonder verplichting - de gratis brochure over de echte Amerikaanse C-R MAAGTABLETTEN

aan de Importeur: LOUIS RIETBERGEN
Korenaarstraat 55 a-c
Nwe Binnenweg 400
ROTTERDAM

N V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

**drukkerij
zwagers**

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

UIT ONZE SCHEEPSBOUW EN SCHEEPVAART WERELD

Verolme United Shipyards
ROTTERDAM-HOLLAND
Telefoon 172640

DE JONGS SCHEEPSBOUW
„ENKHUIZEN" N.V.

NIEUWBOUW VAN MOTORRIERSCHEPEN
TOT 750 TON
Enkhuizen — Spoorstraat 1 — Tel. 02280-808

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.
Westplein 2 - ROTTERDAM

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

**INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN**
KRIMPEN A.D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwverf v/h

FA. A. LANSER
Sliedrecht - Holland

Scheepsbouwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

A. VAN DER WERFF

Scheepsbouw en bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

FIRMA BLAAK

**Boot- en sloepenbouwerij
HOOGZAND**

SCHEEPSWERF EN
MOTORHERSTELPLAATS

W. VISSER

Ankerpark 2 - Telefoon 02230 - 2887
DEN HELDER - HOLLAND

A. Baars Azn

**Exploitatie van
baggermaterieel N.V.**

**Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur**

EUROPA CONTACT HIELD „VIERDAAGSE" I

IN de tijd dat mensen intelligenter waren dan machines, zouden woorden als „sociale zorg" en „maatschappelijk werk" niet alleen verkeerd begrepen zijn, maar ze zouden ook een nare bijmaak gehad hebben. Namelijk die, van de hand op moeten houden. De machine heeft veel dingen in ons leven radicaal veranderd. Ten goede, zeer zeker maar ook de problemen rond het „mens-zijn" als schepsel Gods, stammen uit de revolutie, die de machine heeft ontwikkeld! De machine was er ook de oorzaak van dat er een maatschappelijke zorg geboren werd, hoewel maatschappelijk werk momenteel wel verder gaat dan de gevolgen van de techniek. In veel Europese landen wordt hard gestudeerd op de maatschappelijke problemen omdat de vaak grote, maar tevens meestal onopgemerkte menselijke nood naar een hoogtepunt schijnt te stijgen.

Daarom was het een verstandig besluit van het Europa Contact een Duits-Nederlandse conferentie over sociale vraagstukken te beleggen. Van mensen uit een ander land is er vooral op dit terrein nog wel het een en ander op te steken. Dat het daar in hotel Paping te Ommen tevens een gezellig trefpunt van oude en nieuwe vrienden is geworden, mag een orettige bijkomstigheid heten. Het is een ideale manier om meer begrip tussen de volkeren van twee landen te kweken, geen begrip zoals de socialist bedoelt, maar christelijke naastenliefde. In het Europa Contact wordt door christelijke politieke partijen hiermede pioniersarbeid verricht.

Sociale vraagstukken waren onderwerp van gesprek

IN hotel Paping te Ommen begon op dinsdagnavond 31 maart een vierdaags congres van het „Europa Contact", de politieke studiegemeenschap van Overijssel en Westfalen, waarin de provinciale afdelingen van A.R., C.H. en K.V.P. enerzijds en de C.D.U. uit Duitsland anderzijds benevens de jongerenorganisaties, elkaar als gesprekspartner gevonden hebben. Vier dagen lang hebben Duitsers en Nederlanders sociale vraagstukken besproken.

Een moeilijk onderwerp, vooral als er steeds een uitleg in het Duits gevraagd wordt. Er werd dan ook wel eens krom Duits gesproken, maar we moeten onze oosterburen er in prijzen, dat geen glimlach op hun gezicht verscheen, integendeel veel Nederlandse sprekers kregen naderhand het compliment goed begrepen te zijn.

De eerste voltallige zitting stond onder leiding van de heer R. Gosker, die in de plaats trad van de heer A. W. Bijl, die vier jaar lang voorzitter van het Europa Contact in Overijssel geweest is, maar ruim een week voor het Ommense congres plotseling overleden is.

Voordat het congres echter in hotel Paping geopend werd, trokken de deelnemers in auto's en een bus naar het Ommense gemeentehuis, waar burgemeester C. P. van Reeuwijk als gastheer van de gemeente Ommen optrad. Hij toonde zich verheugd dat het Europa Contact zijn gemeente als congresstad uitgekozen had en wijdde derhalve uit over de schone omgeving en de geschiedenis van de meermalen door de bisschop van Münster geplunderde stad. De heer W. Bitter sprak hierop een dankwoord en bood een afbeelding van de Vredeszaal in Münster aan. Het trof ons Nederlanders dat hij over de oorlog sprak: „We komen om te leren en om te niet te doen wat niet al te besten uit onze generatie uw volk aangedaan hebben". Met bewondering hebben de Duitse gasten tenslotte het vrijwel nieuwe gemeentehuis van Ommen bezichtigd.

Terug in hotel Paping, opende de heer Gosker het congres. Hij ging daarbij voor in gebed zoals dat in Nederlandsche verhoudingen gebruikelijk is. Daarna zeide hij o.m. „Het is toch mogelijk dat er iets nieuws groeit. Het gaat niet alleen om een enkel volk, maar om heel Europa. Het liberalisme en het socialisme verheerlijken de staatsmacht, maar de christelijke politiek gaat uit van de geestelijke vrijheid. De roep tot eenheid klinkt ook tot over de grenzen. De heer Gosker kon verscheidene gasten verwelkomen, o.a. de heer W. Bitter, voorzitter van de vereniging van C.D.U.-gemeenteraadsleden in de bondsrepubliek, de heer J. Schirpenbach lid van de landdag van Nordrhein-Westfalen, de heer O. Laipold, landesekretär der C.D.U.-Westfalen, de heer U. Berger C.D.U.-lid van de Bondsdag en L. Blumentrath, Landesgeschäftsführer van de C.D.U. Nordrhein-Westfalen. Aan Nederlandse zijde waren het de voorzitter van de a.r. partij dr. W. P. Berghuis, de Overijsselse gedeputeerden Zandscholten, te Riet en von Piekartz, burgemeester Bramer van Den Ham en burgemeester van Reeuwijk te Ommen.

Een kort ogenblik heeft dr. Berghuis de vergadering toegesproken. Hij betoonde zich verheugd over het groeiend politiek contact tussen de christelijke partijen van Overijssel en Westfalen, het-

geen zoals hij opmerkte nog nergens in ons land zo goed op gang gekomen is als juist in Overijssel.

Gevaar voor overspanning

DE voorzitter van het Sociaal Christief Centrum Overijssel, dr. J. van Beekum, was daarna de eerste spreker. Hij schetste de ontwikkelingsgang van de maatschappelijke zorg, waarbij hij in het bijzonder belichtte, de samenwerking van de overheid en het particulier initiatief en de preventieve zorg in plaats van het curerend handelen. Over de huidige situatie sprekend wees de heer Van Beekum op het gevaar van overspanning van zowel de organisaties als de deskundigheid. Tegenover diegenen, die menen dat er gebieden van maatschappelijk werk zouden zijn, waar de vrijwilliger buiten zou moeten staan, stelde hij, dat het maatschappelijk werk een twee-eenheid onderstelt van beroepskracht en vrijwilliger: een samengaan van deskundigheid en van spontane hulpverlening aan de mens in nood. De vrijwilliger zal thans de mens en diens nood niet zonder meer uit de charitas alleen kunnen onderkennen. Dit vereist een betere analyse door vrijwilligers en deskundigen. Spreker constateerde dat de grondtrekken van het maatschappelijk werk en de grenzen ervan niet voldoende wetenschappelijk zijn onderzocht. Hij zag hierin een rechtvaardiging voor de stichting van een nieuw instituut voor hoger onderwijs in Overijssel, waarbij hij pleitte voor de doorbreking van de traditionele universitaire schema's; omdat bestaande maatschappelijke behoeften niet gedekt worden door traditioneel gevormde academici.

De eerste avond was er een overladen programma, want ook nog een Duitse spreker zou over hetzelfde onderwerp het woord voeren. De heer Schirpenbach uit Münster sprak over de christelijk sociale leer in Duitsland, waarmee hij zijn gehoor uitermate wist te boeien. Hij zeide dat een sociale politiek slechts zin heeft, wanneer deze christelijk gefundeerd is. De sociale politiek is in Duitsland dan ook in hoofdzaak door christenen opgebouwd en niet door socialist. De Duitse gemeenten zijn in veel opzichten de pioniers op

OMMEN

het sociale terrein geweest. Reeds voordat de staat iets ondernam verrichten de gemeenten reeds werk ten behoeve van de volksgezondheid. De heer Schirpenbach onderstreepte, dat alleen christelijk sociale politiek resultaten bereiken en de vergissingen van het socialisme kan herstellen.

Ziekenhuiswezen

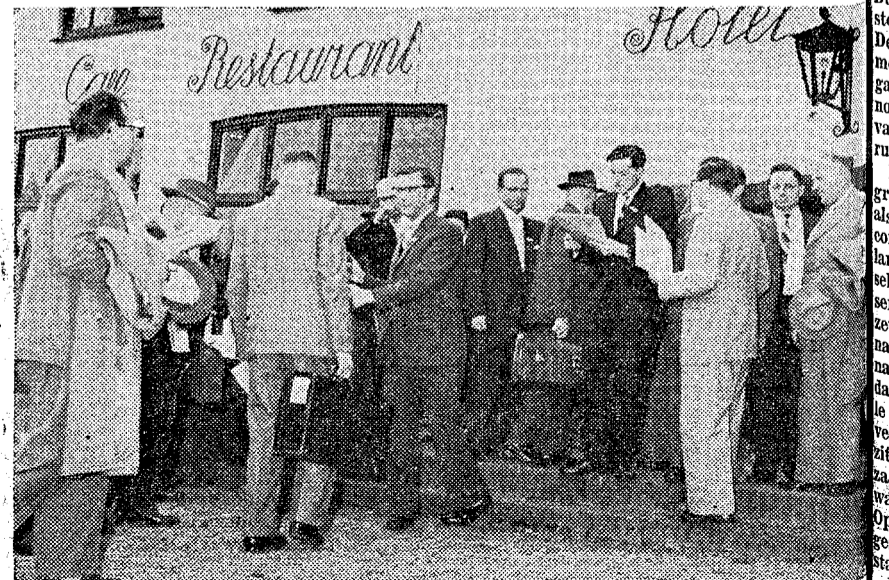
HET programma van woensdag toonde een zestal causerieën, voor één dag wel wat teveel van goede was. Voor de Duitse deelnemers aan het Europa Contact is die hoeveelheid echter een vereiste, om hun uitstapjes naar Nederland gesidieerd worden mits men het vereiste aantal studie-uren vol maakt. Daar sprak dr. C. Blankenstein, directeur van de Hervormde Stichting voor het Nationaal Sociaal Arbeid te Den Haag over het onderwerp: „Het maatschappelijk werk der kerken en particuliere organisaties". Caritasdirecteur Kniprath uit Hagen sprak over hetzelfde onderwerp en omdat er nu iets in tijds over was, ontstond er een levendige discussie over het ziekenhuiswezen.

Hierbij werd onder het oog geleid de wijze waarop de verpleegkosten de ziekenhuizen in Nederland worden betaald. In Duitsland bestaat er op punt een grote verwarring, omdat ziekenhuizen voor het merendeel door rooms katholieke, hetzij door evangelische verenigingen zijn opgericht, terwijl het rijk de verpleegtarieven vaststelt. Bovendien keren de „Krankenkassen" slechts een deel der verpleegkosten uit. De rest moet op andere wijze worden gefinancierd. Een ziekenfondsbesluit zoals in Nederland is er in Duitsland niet, vandaar dat er tijdens het congres van Duitse zijde werd aangedrongen op een ontmoeting met de Nederlands deskundige om over de gelding in Nederland te worden verlicht. Ter conferentie werden daartoe de nodige afspraken gemaakt. Uit het resultaat blijkt weer duidelijk hoe langrijk de conferenties van het Europa Contact zijn.

Na de lunch werd het maatschappelijk werk der gemeenten besproken door de heer A. H. Salden, directeur van gemeentelijke dienst voor sociale ziele Venlo en door Beigeordneter J. Matussek uit Oberhausen. Laats noemde weer er met nadruk op dat van armenhulp geen sprake meer maar dat mensen uit iedere groep genwoordig hulp nodig kunnen hebben. Ook in Duitsland onderscheidt men vormen: sociale verzekering, sociale verzorging en sociale hulp, maar rekent veel meer zaken, als bijvoorbeeld ziekenhuisverzorging en Kruis, tot het maatschappelijk werk. De grote vraag voor hem was hoe de sociale politiek gaan kan en hoe de nood is groter dan vroeger, maar het is niet meer zo te zien. Hier een christelijke taak voor ons Europa, besloot de heer Matussek, prijzend op een vraag beantwoordt: „U bent in Nederland verder dan wij". Ook naar het oordeel van de conferentie aanwezige Duitsers is in tegenwoordige Duitsland de zucht tot centralisatie te groot en is er veel aan bureaucratische administratieve rompslomp.

Ontwikkelingsgebieden

WOENSDAGAVOND was het sprekkonderwerp „Het werk in

De aankomst van de Duitse gasten van het Europa-Contact bij hotel Paping te Ommen. In het midden de Overijsselse pl.v.v. voorzitter, de heer R. Gosker, die de gasten verwelkomde.

ontwikkelingsgebied", waarover de heer de Goede, burgemeester van Hardenberg en Oberkreisdirektor Monzen uit Paderborn causerieën hielden. Ieder daarbij vertellend over hun eigen ontwikkelingsgebied. Het was als het ware een voorbereiding op de excursie naar Hardenberg en Emmen, welke de volgende dag gehouden zouden worden en waar het besprokene aan de hand werd getoetst kon worden. Beide voordragers waren het er over eens, dat de overheid in een ontwikkelingsgebied niet alleen te maken heeft met materiële welzijn van de bewoners, maar dat het geestelijke zo mogelijk beter behartigd moet worden. Burgemeester de Goede had in dit ver-

band kritiek op de Nederlandse overheid omdat deze bij het verstrekken van subsidies voor bepaalde activiteiten soms de eis tot samenwerking tussen verschillende kerken stelt.

Hiermee wordt de geestelijke vrijheid aangetast. Ook in de toekomst kan de streekbevolking niet leven zonder behoud van de oude geestelijke waarden. De heer Monzen sprak over het zogenaamde Oost-Westfalenplan in de omgeving van Paderborn. In Duitsland tracht men evenals in Nederland de trek naar de stad af te remmen, door op het platteland industrie aan te trekken en het culturele en het woonklimaat der dorpen te verbeteren. Het tenietgaan van de dorpsgemeenschap tracht men tegen te gaan. Er ligt een grote taak voor de kerken in Duitsland, n.l. de jeugd te binden aan haar geboorteplaats en het gezin. Er volgde een levendige en leerzame bespreking van beide causerieën.

Op de laatste congresdag werden excursies gehouden naar Hardenberg en Emmen. In het centrum van het Overijsselse ontwikkelingsgebied, Hardenberg, ontving het gemeentebestuur haar gasten in het gemeentehuis. Waarna,

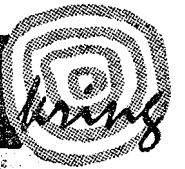
tijdens een rondrit door het dorp, burgemeester de Goede zelf de microfoon ter hand nam om een uitleg te geven.

De plastic-buizenfabriek N.V. „Wavin", welke grondig bezichtigd werd, wekte bewondering op bij de Duitsers. 's Middags werd door Emmen een rondrit gemaakt. De prachtige nieuwe schouwburg en moderne sporthal waren hier de uitstekende voorbeelden van wat in een ontwikkelingsgebied bereikt kan worden. De excursie werd o.a. meegemaakt door de heer van Piekartz, K.V.P.-gedeputeerde van de provincie Overijssel. Vertegenwoordigers van de sedert enkele maanden opgerichte Drentse afdeling van het Europa-Contact waren bij het bezoek aan Emmen aanwezig.

Het afscheid kwam op vrijdagmorgen, toen de Duitse deelnemers om half negen gingen vertrekken. Voor de Nederlanders was hiermee het einde van het congres gekomen, voor de Duitsers echter was er nog een zeer prettig sluitstuk, namelijk een „Stadtbummel" door een Nederlandse grensstad, met veel boter- en suikerwinkeltjes...

H. POTHOF

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
AMSTERDAM

C. van der Kooy en Zoon

EMMASTRAAT 143-147 — VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

Uw inboedel wordt op de handen gedragen

naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

WEKELIJKSE DIENST op OSLO en STOCKHOLM

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-4773

Accountantskantoor

H. en J. DE VRIES

O.m. controle van scholen, instellingen
en organisaties

Vlasakkerweg 1 - Amersfoort - Telefoon 03490-4236

AL REISPLANNEN?

Taalcursussen - Gidsen - Kaarten

het gehele jaar door in voorraad bij

Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124

Voorburg

VLAARDINGEN

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantie-bezorgers

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor

watersport- en kampeerartikelen

WESTHAVENKADE 61 — Telefoon 3492 en 5792

„De Goudse Packet"

(B. J. v. RHIJN & ZN.)

Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplantsoen 6-7, tel. 2388

Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

Voor uw **HAARD** of **KACHEL** naar

J. A. VOGEL

EENDRACHTSTRAAT 21-23
SMALLE HAVENSTRAAT 14
Telefoon 2575 en 3650

A. W. Bijl herdacht

Bij de opening van het vierdaagse congres van het Europa Contact in hotel Paping te Ommen, heeft de vergadering in een minuut stilte, de overleden voorzitter van het Europa Contact Overijssel, de heer A. W. Bijl, herdacht. Behalve door de heer R. Gosker werd ook een herdenkingsrede uitgesproken door de heer L. Meier, voorzitter van het Europa Contact in Westfalen. Aan mevrouw Bijl werd een telegram verzonden.

De heer Meier vertelde over zijn vriend de leraar-officier, die een vooraanstaande plaats in het verzet heeft ingenomen tijdens de oorlogsjaren. Vier jaar is de heer Bijl voorzitter van het Europa Contact geweest en toen hij zijn functie aanvaardde zei hij tegen de heer Meier: „Ik kan het vreselijke van de oorlog niet vergeten, maar ik zie het als mijn plicht dat we elkaar als christenen van twee landen de hand reiken". De heer Meier besloot zijn aangrijpende herdenkingsrede met de woorden: „Zonder Arie Bijl zouden deze congresdagen niet mogelijk geweest zijn. Wij als christen-democraten uit Westfalen hebben een diepe eerbied voor zijn persoonlijkheid".

Zaterdagochtend 21 maart is de heer Bijl na een zeer kortstondig ziekbed nog vrij plotseling in een ziekenhuis te Utrecht overleden. In hem, de con-rector van het Chr. Lyceum te Zwolle en de grote leider van het verzet in de oorlog, verloor het Europa Contact een leider, die met groot mededogen kon vertellen over hen die nu nog te lijden hebben onder de Russische terreur achter het IJzeren Gordijn. Bij talrijke Duits-Nederlandse conferenties stond hij in de voorste gelederen. De mens zou zeggen: Arie Bijl moest te vroeg van ons heengaan, wij hadden zijn leiding nog nodig. Maar God had hem de rust van het vaderhuis toebedaacht. De rust is immers elders.

De heer Bijl ontplooidde een grote activiteit zowel op politiek als militair terrein. Eerst was hij commandant bij de vrijwillige landstorm in het gewest Overijssel, in de oorlog was hij, de reserve-officier, leider van het verzet; hij werd gearresteerd en naar Duitsland getransporteerd; na de oorlog werd hij commandant van de BS in en om Zwolle in de rang van majoor. Later vervulde hij de functie van voorzitter van het Steun Wettig Gezag in Overijssel. De heer Bijl was 57 jaar oud toen hij overleed. Op het chr. lyceum doceerde hij geschiedenis, staatsinrichting en staatshuishoudkunde.

Het Europa Contact brengt hem een ere-salut!

**De A.R.-partij
en de jaren dertig**

BIJ veel mensen, heeft de A.R.P. een slechte naam vanwege haar voor-oorlogse verleden. Ik heb hier voor mij een brief van iemand uit Den Haag, die in 1956 op de P.v.d.A. heeft gestemd, maar op 12 maart jl. zijn vertrouwen toch weer heeft geschonken aan de A.R.-lijst. Maar mijn brieffschrijver blijft zitten met dat nare punt: de houding van de A.R.P. in de dertiger jaren. Wat is er toen in naam van de christelijkheid in sociaal opzicht een masse onrecht bedreven. En mijn brieffschrijver vindt, dat de A.R.P. daarover in het publiek schuldbelijdenis zou moeten doen. „Dat is geen schande", zo schrijft hij, „maar een kwestie van eer".

Ja, die erfenis van de dertiger jaren — die weet wat. Als wij het nu maar konden opbrengen om ronduit te erkennen, dat wij toen fout geweest zijn — als wij nu maar in het publiek Colijn en zijn rampzalige politiek zouden afzweren — dan konden wij moreel weer met een schone lei beginnen. Wij zouden dan nog eens opnieuw kunnen gaan proberen om gestalte te geven aan een christelijk-sociale politiek.

Ik wil graag iets over deze telkens terugkerende kwestie zeggen. Daarbij stel ik voorop, dat ik het met mijn brieffschrijver eens ben, dat schuldbelijdenis doen helemaal geen schande is. Ik zou daar dan ook geen moeite mee hebben, als ik opricht tot de overtuiging kon komen dat de A.R.P. inderdaad de schuld — of een deel van de schuld — droeg voor het onzegbaar vele leed, dat er in de dertiger jaren geleden is. Schuld belijden zonder dat men schuld voelt, lijkt wel mooi, maar is in wezen huichelachtig. Wil schuld belijden waarde hebben, dan moet dat een zaak van het hart zijn en dan moet dat niet gebeuren met het tactische oogmerk om weer wat beter in de politieke markt te komen.

Heeft nu de A.R.P. reden om zich schuldig te voelen over wat zich in de dertiger jaren heeft afgespeeld? Ik geloof het wel. Er zijn in die tijd A.R.-mensen geweest, die vanuit de geborgenheid van een vaste betrekking met pensioen zich op harteloze wijze geen zier hebben aangetrokken van de nood der duizenden werklozen, zoals er vandaag weer A.R.-mensen zijn die in een huis wonen en geen weet hebben van de doffe narigheid van de velen, die maar geen huis kunnen vinden. En dat is vreselijk, juist omdat het A.R.-mensen zijn.

U hebt gelijk, als u van A.R.-mensen die de mond vol hebben over christelijke politiek-harteloosheid en gebrek aan sociale bewogenheid het allerslechtst verdraagt.

Maar — en nu bedoel ik geen woord terug te nemen van wat ik zo pas heb gezegd — waren en zijn zulke mensen er alleen in de A.R.P.? Of vindt u hen in alle partijen? Is het billijk alleen de A.R.P. verwijten te maken? Of is het veelmeer zo, dat de verwijten moeten worden gericht tot heel ons volk? Daar maakt de A.R.P. deel van uit. En wij delen in de zonde van ons volk. Waar ik maar nooit mee klaar kom, dat is dat de A.R.P. het in het oog van velen altijd alleen gedaan heeft.

Neem nu die dertiger jaren — de A.R.P. had toen in de Kamer 16 zetels, nog geen vijfde van het totaal. Colijn kon dus niet anders regeren dan met anderen samen. En over die anderen hoor ik niet meer. De A.R. hebben in de 30-er jaren nooit het departement van Sociale Zaken beheerd, maar toch hebben zij het gedaan. Een man als de toenmalige vrijzinnig democraat Joekes heeft in die tijd als kamerlid Colijn gesteund, maar na de oorlog werd Colijn vervingd en werd de heer Joekes, die inmiddels naar de P.v.d.A. was overgegaan, in triomf op de ministerszetel van Sociale Zaken gehesen. Is er in dat alles niet veel, dat tegen de borst stuit? En al die mensen, die toen zo goed wisten hoe het moest? Waar zaten die? In de oppositie. Met grote verhalen en nog grotere plannen, die het allemaal zo best doen als je maar geen regeringsverantwoordelijkheid behoeft te dragen. Ook toen stonden de beste stuurlied aan wal. En waar — in het buitenland — hun politieke geestverwanten op de bok zaten, waren de toestanden alleen maar veel slechter dan hier. Denk maar eens aan een land als Frankrijk.

Waaruit bestond de nood van de dertiger jaren? Dat een 500.000 werklozen op straat liepen. Was dat de schuld van Colijn en van de A.R.P.? Als die vraag met ja zou moeten worden beantwoord, dan zouden wij terecht zo'n slechte naam hebben. Maar die vraag moet ontkennend worden beantwoord. De wereldcrisis van de dertiger jaren is niet door ons gemaakt. Die is over ons gekomen. En de wijze, waarop de verschillende landen op die wereldcrisis hebben gereageerd, heeft ons de das omgedaan. Maar kan iemand in redelijkheid dat aan ons verwijten? Was het Colijn zijn schuld dat andere landen hun grenzen sloten voor onze produkten? Op de economische wereldconferentie heeft Colijn het onmogelijke gedaan om dat te verhinderen. Wat vandaag in economisch opzicht als de hoogste wijheid geldt: vrijmaking van het internationale handels- en betalingsverkeer, daarvoor pleitte Colijn in 1933 in Londen. Maar de wereld liet hem praten. En men weerde onze produkten. Daardoor stortte onze uitvoer in en als in een land als Nederland de export wegvalt, dan betekent dat massale werkloosheid.

Dat is vandaag nog precies zo. Als morgen onze export instort, dan zal de werkloosheid in ons land nog veel groter zijn dan toen. En dan is er geen regering en geen minister, die dat keert. Laten wij God danken, dat deze situatie zich na de oorlog niet meer heeft voorgedaan. Die ellende van de dertiger jaren is niet door Colijn en de A.R.P. gemaakt, zij vormde de vreselijke omstandigheden waaronder toen moest worden geregeerd. Colijn heeft het uiterste gedaan om het kostenpeil in ons bedrijfsleven te drukken om op die manier met onze produkten heen te kunnen komen over de hoge tariefmuren. Had hij dat niet gedaan, dan zou de werkloosheid nog groter zijn geweest. Schuld kan men slechts dragen aan wat men veroorzaakt heeft, niet om wat men bestrijdt, ook niet als die strijd voor een deel tevergeefs blijft. En daarom doet men de A.R.P. onrecht door haar verantwoordelijk te stellen voor dingen, waarvoor zij niet verantwoordelijk is. Laten wij God bidden, dat Hij er ons voor bewaart ooit nog eens de ellende te moeten meemaken, waartegen wij voor de oorlog onze uitzichtloze strijd hebben moeten voeren. In de kracht van zo'n gebed schuilt de zegen van een christelijke politiek.

Drs. C. P. HAZENBOSCH.

BELANGRIJK

VRIJSTELLING
MILITAIRE DIENSTPLICHT
Vrijstelling Herhalingsoefeningen,
Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
BEMIDDELINGSBUREAU

C. J. J. WOLTERS

Marijkelaan 17 te BENNEKOM (Geld.)
Tel 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
Wij hebben geen bijkantoren

Koopt een goed kostuum

enorme keuze tegen uiterst
scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend

DUTHLER
VARSSEVELD**FIRMA FERNHOUT**

HANDEL IN WEGEN. en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP. EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING

Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477

Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

uw ZENUWEN

wordt U volledig de baas met

NEUROTONIC

niet verdovend

maar genezend

het zenuwpreparaat dezer tijden

Vraagt Uw bakker naar

**TARVO-
BROOD**Uw bakker
Uw dokter

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
WEGENBOUWMATERIALEN
Keramische Industrie

G Vogler & Co C.V. Mauritsweg 49 - ROTTERDAM
Tel. K 1800-137878**Homoeopathie Müller**

sedert 1865

druppels 10 cc f 0.88

korrels)
poeder) 10 gr. f 0.70

Bij uw Apotheker en Drogist.

Dercksens N.V. Gouda**N.V.****„STAD ALKMAAR”**Hoofdkantoor: Zeglis 2
Telefoon 2641 ALKMAARSnel en betrouwbaar vervoer
door NOORD-HOLLAND en
FRIESLAND**UIT PERS EN PERIODIEK****Stelden de A.R.****TE HOGE EISEN?****Overvragen?**

Plotseling komen allerlei kranten met de mededeling, dat de Anti-Revolutionairen bij deze kabinetsformatie te veel vragen. Wie begon er mee en uit welke bron komen de gegevens daarvoor? De Telegraaf deed het op de wijze, welke men van dat dagblad gewend is, groot opgemaakt en met de volgende woorden o.m.:

„In VVD-kringen heerst een groeiende ontstemming over het overvragen door de A.R., die ondanks stembusnederlagen een sterkere positie in het nieuwe kabinet opeist dan de VVD, die nu in grootte de derde partij is.

Naar verwacht wordt zullen de liberalen zeker niet akkoord gaan met toewijzing van drie „zware” minister-portefeuilles (Financiën, Verkeer en Waterstaat en Sociale Zaken) benevens het vice-premierschap aan de A.R. en bij inwilliging van deze verlangens zullen prof. dr. de Quay teleurstellingen zeker niet bespaard blijven.

De V.V.D. — zo gaf men ons te kennen — wil stellig niet zelf overvragen, maar in het kabinet een afspiegeling vinden van de laatste stembusuitslag”

Overdreven?

Het Vrije Volk zei het met de volgende woorden:

„Maar meer dan twee leden der CHU zullen er toch wel niet aan te pas komen.

Ware dat wel het geval dan zouden de liberale bezwaren tegen de overdreven eisen der antirevolutionairen zich ook tegen de CHU moeten gaan richten. Want het is bepaald alles nog geen koek en ei tussen de nieuwe coalitiegenoten.

Er zal nog heel wat moeten worden gepast en gemeten om de zaak voor elkaar te krijgen. Nu reeds bekende kandidaten zouden wel eens verdrongen kunnen worden door thans nog onbekenden, wanneer dat beter zou passen in de politieke legkaart.,,

Buiten verhouding

De liberale Nieuwe Rotterdamse Courant schrijft het natuurlijk deftiger en wel met deze woorden:

„De z.g. getalsverhouding

in het kabinet — tot nu toe scheen de formateur te denken aan 6 KVP-ers, 3 liberalen, 2 a.r. en 2 c.h. — zou volgens de laatste ontwikkelingen wijzigingen kunnen ondergaan. Als het plannetje van de Europese portefeuille voor mr. Blaisse doorgaat en als men bij nader inzien — wat niet onwaarschijnlijk is — het ministerie van zaken overzee handhaaft, zou de getalsverhouding 7-3-3-2 kunnen worden. Maar daar zal nog wel menig robbertje over gevochten worden. Zeven portefeuilles voor de K.V.P. is niet gering en het getal 3 voor de a.r. zou wel wat buiten de verhouding vallen in vergelijking met hetzelfde getal voor de liberalen. Men wil het kabinet met de meetlat samengesteld zien en dan zal men in sommige kringen geen genoeg nemen met een meetlat die weinig zorgvuldig geijkt lijkt.”

Grote pretenties

Het Rotterdamsch Parool kan het nu eenmaal niet nalaten om tegenover de a.r. onvriendelijk te zijn en merkt o.m. op:

„De zwakheid van het geheel wordt nog onderstreept door het, vergeleken bij voorheen, geringe aandeel er in van de protestants-christelijke partijen. Deze verliezen nog voortdurend in kracht, en er is geen enkele reden om te veronderstellen, dat zij van de zwenking voordeel zullen ondervinden. De C.H.U. is, haar gewoonte getrouw, wel rustig, maar bij de A.R.-partij treffen weer het grote geluid en de grote pretenties, die echter geen ogenblik de harde waarheid kunnen bemantelen, dat deze partij nog maar een schaduw is van wat ze is geweest. Op de basis van de verkiezingen van 1936 zou ze nu 24 zetels moeten hebben: doch ze bezet er maar 14!”

Niets van waar

Heel duidelijk is het antwoord, dat TROUW geeft op al die geruchten en persuities. Het blad schrijft:

„VAN dit alles is niets waar. De a.r. hebben niet overvraagd om de eenvoudige reden dat zij niets gevraagd hebben.

De a.r. hebben tot dusverre, voor zover zij bij de for-

matiepogingen van de heer De Quay betrokken zijn geweest alleen maar geluisterd naar wat de heer De Quay hun vertelde. Op zijn verzoek heeft de a.r.-fractie voorzitter aan de heer De Quay schriftelijk medegedeeld wat hij naar aanleiding van de door de formateur opgestelde punten van regerbeleid had op te merken. Door hem zijn aan de formateur geen wensen ten aanzien van ministersposten, noch wat het aantal, noch wat de aard daarvan betreft, gedaan. Hij heeft te dien aanzien alleen maar geluisterd naar wat de heer De Quay te dien aanzien te zeggen had. Hij heeft ook niet de wens geuit van het vice-premierschap.

Het is ons voorts bekend dat de andere antirevolutionairen met wie de heer De Quay gesproken heeft ook niets gevraagd hebben. Ook zij hebben naar de plannen en de uiteenzettingen van de heer De Quay geluisterd. Zy hebben over punten van regerbeleid gesproken en geen eisen voor zich of voor hun partij gesteld.

* * *

ER is derhalve van „hoog spel” van de a.r. geen sprake. Als er „onweerswolken” zijn, dan komen ze niet uit a.r.-eisen voort. Als er thans voor „Financiën” over de heer Zijlstra en voor „Sociale Zaken” over de heer Hazenbosch gesproken wordt, dan komt dat niet omdat de a.r.-fractievoorzitter of deze heren zelf daar over gesproken of daarom gevraagd hebben.

Wij willen dat duidelijk uitspreken omdat van al die praatjes over de a.r.-eisen niets waar is. Zij bederven de goede sfeer, die nodig is om de kabinetsformatie te doen slagen.”

Het zal allemaal wel niet veel meer helpen, want het kwade gericht is nu eenmaal niet gemakkelijk te achterhalen. Er blijft altijd wat van hangen.

Afwachten

Ten slotte nog een citaat uit de Volkskrant, die maar niet kan nalaten uiting te geven aan haar verdriet over het verbreken van de band met de P.v.d.A.

Het blad schrijft onder bovenstaande titel o.m.:

„Hoe wordt er gedacht over het kabinet, zoals de formateur zich dat voorstelt aan het eind van de week, waarin hij de Partij van de Arbeid afschreef? De socialisten legden, volgens prof. De Quay, te veel de nadruk op de behoefte aan zekerheid voor de uitvoering van het program. Wij hebben ons afgevraagd of met deze verklaring van de formateur voldoende duidelijk werd gemaakt, dat samenwerking met socialisten beslist onmogelijk is. Ook in christelijk-historische kring heerst nog twijfel. Een van de weekbladen van de CHU vraagt: „Is er reëel overleg geweest met de socialisten? Staat het vast, dat uit de gevoerde onderhandelingen is gebleken, dat zij niet mee wensen te doen?” De liberale Nieuwe Rotterdamse Courant, die in de verkiezingstijd bezwaar maakte tegen de verklaring van prof. Oud, dat de VVD in geen geval zou meewerken aan een kabinet met socialisten, is evenmin voldaan. Dit liberale blad verwacht, dat er — zolang niet meer argumenten worden aangevoerd — aan socialistische kant zeker gezegd zal worden: „Ze willen niet eens met ons praten.” Dat wordt dan ook al veelvuldig vanuit de kring van de P.v.d.A. betoogd. De socialistische bladen grijpen de te simpele verklaring van de formateur graag aan om te bewijzen, dat het van meet af aan de bedoeling zou zijn geweest om de socialisten er buiten te houden. Wij hebben al gezegd, dat het debat over de regeringsverklaring van het nieuwe kabinet vooral op dit punt klaarheid zal moeten brengen. Zonder argumenten voor het loslaten van de brede basis zouden vooral degenen, die deze samenwerking waardeerden als de beste mogelijkheid voor een vooruitstrevend beleid, zich hoogst onbevredigd voelen.”

In hetzelfde nummer van de Volkskrant schrijft ook prof. Romme een artikel. Na er aan herinnerd te hebben, dat prof. De Quay nog een poging gedaan heeft om de oude brede basis te handhaven, schrijft prof. Romme: „De poging is vruchteloos gebleven. De scheiding der geesten bleek een feit. Dat de scheiding der wegen erop volgt, is alleen maar de realistische consequentie.”

DENO

SHIRTS

Koopt
bij
onze
adverteerders

- CANADA -

NEDERLAND is overbevolkt...

... CANADA heeft ruimte

Vestig U in **Edmonton** Alberta, economisch een der beste centra om een nieuw bestaan op te bouwen.

Momenteel is er vraag naar:

- * AUTOMONTEURS
- * BAKKERS
- * BOEREN
- * BOUWVAKARBEIDERS (geschoold en ongeschoold)
- * ELEKTRICIENS
- * LOODGIETERS
- * HUISHOUDLIJKE HULP
- * TEKENAARS
- * VERPLEGERS EN VERPLEEGSTERS (gediplomeerd).

Wij helpen gaarne principiële gezinnen van Gereformeerde gezindte. Edmonton heeft 5 Chr Ref kerken, 3 Chr. lagere scholen en een Chr. High School in voorbereiding

Helpt mede dit brandpunt van Chr. Ref. leven te versterken

Brieven om inlichtingen te zenden aan:

Ds. N. B. KNOPPERS 11917 — 47 St. Edmonton, Alta, Canada.

Ds. B. NEDERLOF, 9508 — 75 St. Edmonton, Alta, Canada.

P. G. VAN RHYN, administrateur, 11512 - Groat Rd. Edmonton, Canada.

The Edmonton Christian Reformed Immigration Society.

Betsy Groen van Prinsterer

„Een
vrouw
die
mij
verstaat”

De tijdgenoten hebben 't wel begrepen dat de vrouw van Groen een bijzondere vrouw was. Zij spreken over „hare geheel ongewone persoonlijkheid”, noemen haar „zijn evenknie” en zeggen dat zij „tot in de kleinste attentie's voor elkander werkzaam waren”. Maar de woorden, die hierboven als opschrift dienen, zijn ontleend aan een brief van Groen zelf en geschreven, een half jaar na zijn huwelijk.

— Betsy van der Hoop was 't kind van een Groningse burgemeester, opgegroeid in een groot gezin en naar kostschool gestuurd in Den Haag, waar ook Mimi Groen les kreeg, die haar vriendinnetje werd. Bij een logeerparty op Vreugde en Rust — het nog bestaande buiten van de Groen's onder Voorburg — verklaarde Willem Groen z'n liefde aan Betsy, die de zaak in beraad hield.

In die oude tijd — 't was 1827 — hadden de ouders meer te zeggen in 't huwelijk van hun kinderen dan tegenwoordig, maar Willem was toch al vrij zeker van Betsy's toestemming, hoewel hij enkele weken later met een brief van aanbeveling van papa naar mevrouw Van der Hoop werd gestuurd om Betsy's hand te vragen. Een brief, alsof de komst van een commis-voyageur wordt aangekondigd bij een kruidenier. Of wat zegt u er van: „Als liefhebbende ouders van een braven zoon, stellen wij veel belang in den gewenschten uitslag zijner pogingen om Uwe goedkeuring te vernemen en nemen wij de vrijheid om hem, te dien einde, aan U.E.G. en geëerde betrekkingen met den meesten aandrang aan te bevelen”.

't Kwam in orde tussen de twee, al heeft het wel eens gespoekt. Wat er geweest is, is onbekend, maar op de oudejaarsdag van haar huwelijksjaar schreef Betsy aan haar moeder: „... dat jaar... waarin ik zoo dikwijls balanceerde, of het niet beter zou zijn, bij U te blijven... Ik wist het waarlijk somtijds niet, wat en voor Willem en voor mij het beste was”. „Had ik niet in sommige opzichten, als 't ware tegen wil en dank Gods leiding moeten volgen, mijn engagement was verbroken geweest en dat geluk van mij afgestoten”.

Groen werd benoemd tot referendaris aan het kabinet des konings; ze trouwden en gingen in Brussel wonen, waar — ons land was met België veremgd — zijne majesteit toen verblijf hield. In Brussel konden zij leven zonder de Haagse rompslomp en goede preken horen, vooral van Merle d'Aubigné, die van grote invloed geweest is op Groen's geestelijke vorming. In 1829 ging het Hof weer naar Den Haag — en Groen was toen innerlijk anders dan toen hij er uit vertrok — mee door Betsy's invloed, die in deze tijd aan Willem de Clercq schreef: „Gij zult nog veel beter met Willem kunnen spreken dan vroeger. 't Is heerlijk, zooals geheel zijn ziel al meer wordt ingenomen met liefde tot Christus”.

Groen was niet sterk en in januari 1833 werd hij levensgevaarlijk ziek. Betsy schreef in die dagen aan de vrienden De Clercq, die naar Amsterdam waren verhuisd: „De band is zoo nauw, ik had zoo veel aan hem als ooit eene vrouw aan den besten echtgenoot kan hebben; mijne betrekkingen en eerste vrienden, allen waren om hem verlaten en door hem zoo dubbel vergoed”. — Eerlijk komt ze er voor uit, het moeilijk te vinden, met hem overluid te bidden, maar in deze dagen dééd ze het.

Heel haar leven lang heeft Betsy gedacht aan de

scheiding van haar man, die toch eens komen zou... maar desondanks zijn ze een halve eeuw getrouwd geweest. Groen had een hekel aan schrijven. Maar z'n vrouw schreef voor hem, zo veel zij kon. In een brief aan Wormser zegt hij: „Vergeef mijn kort en slecht schrift: mijne secretaris is zestig uren van hier”. Betsy was toen in Groningen bij de familie.

In Den Haag heeft mevrouw Groen veel filantropisch en sociaal werk gedaan. Heel in 't begin van haar huwelijk richtte zij, met Caroline de Clercq, een christelijke naar- en breischool op, waarover zij zelfs ongenoegen kreeg met de catechiseermeesters. Later kwam daarbij een vereniging tot steun aan de armen.

Het nieuwe daarvan was, dat er niet maar vlotweg gegeven werd, maar ieder geval persoonlijk werd onderzocht. Later volgde nog: een christelijk leesgezelschap, een vereniging voor moedersorg, en in haar huis kwam het diaconessenhuis Bronovo tot stand. Toen Elisabeth Fry ons land bezocht, ging mevrouw Groen met haar mee, de gevangenis bezoeken en met haar vriendin, Marianne van Hogendorp, trok zij de Haagse achterbuurten in. Groen kocht daar een paar verdachte huizen, gaf de koopbrieven er van als verjaarscadeau aan Betsy en stichtte in plaats van die huizen, een evangelisatiegebouw. Het Hofje van Groen, in de Parkstraat, heeft nog jarenlang hun herinnering bewaard. Daar kon men, als oude, werkende vrouw, gratis een huusje bewonen.

Heeft Betsy invloed gehad op Groen's politieke leven?

Haar naam wordt genoemd in 1857, wanneer er sprake is van een ministerie, waarin hij zitting zal hebben en men vreest, dat Betsy niet geschikt zal zijn om de vrouw van een minister van buitenlandse zaken te wezen. Als haar man werd aangevallen, greep ze soms naar de pen, om hem te verdedigen, maar verder gaf ze haar tijd aan allerlei nuttig, maatschappelijk werk.

Tot zijn levensende toe heeft Groen haar gebruikt als zijn secretaresse en dicteerde haar, wat zij schrijven moest, over zijn angst en strijd en het licht dat eindelijk doorbrak. „Spreek daarover niet te veel! Alsof ik op iets anders zag, in iets anders rust vond, dan in de Heere Christus alleen, Zijne gerechtigheid alleen”, wees hij haar terecht.

Groen stierf op 19 mei 1876. Tijdens zijn leven had Betsy wel eens gezocht over dat kriebelige schrift, maar na zijn dood schreef ze aan Dr. Kuyper: „Nu lees ik, waar ik maar een stukje papier kan vinden met dat fijne schrift” en verzamelde de kladsjes, waarop hij de nabijheid van de dood voorvoelend, M.M. had geschreven, om zich zelf aan het memento mori te herinneren. En, terug ziende op haar verlies, zegt ze: „Ik zou niet kunnen klagen”.

Drie jaren heeft zij haar man overleefd. Elise van Calcar, die haar persoonlijk gekend heeft, zegt, dat de stem van mevrouw Groen een eigenaardig timbre had, de tongval van de noordelijke provinciën; „een zachte stem” die „een ongeloflijke indruk maakte als zij woorden van moederlijke ernst en een woord van troost en bemoediging sprak” en eindigt: „Het is een schoon en heerlijk vrouwenleven, dat inderdaad aan het ideale grenst”.

De afzonderlijke gevelsteen in hun mooie huis op de Korte Vijverberg heeft Betsy Groen ten volle verdiend. Ook voor haar geldt hun beider grafschrift: Hunne werken volgen met hen.

GERA KRAAN—VAN DEN BURG

UTRECHT

BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ
drukkerij LIBERTAS
Drift 13 - Utrecht
WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

F. G. GRONDIJS
Schilder

KEIZERSTRAAT 33 - UTRECHT - Telefoon 14675

CREDIET- EN EFFECTENBANK N.V.

KROMME NIEUWE GRACHT 6 - UTRECHT
Rentevergoeding op onze bankboekjes

3½ procent tot f 25.000,—

BRANDSTOFFENHANDEL

Fa. H. Olij & Zn.

HET VOOR U VERTROUWDE ADRES
DE ZAAK MET DE BETERE SERVICE

Kantoor: Amsterdamsestraatweg 108 - Telefoon 23233
Filialen: De Lessepsstraat 43 - Telefoon 26828
Vleutenseweg 124 - Telefoon 30125

Uw adres

voor moderne verlichtingsarmaturen enz.

L. Stutvoet - Burg. Reigerstraat 23

UTRECHT - TELEFOON 17714

Boekhandel WERKMAN

Oude Gracht 236 - Utrecht

(bij de Hamburgerstraat - Telefoon 21320)

GOEDE BOEKEN op elk gebied

Speciaal adres in BIJBELS EN KERKBOEKEN

FA. JACQ. STINKENS

ORGELPIJPENMAKERS

ZEIST

LABAALPIJPEN

TONGWERKEN

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK

Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken

Bouwbedrijf

TALMALAAN 12 - TELEFOON 2401

TAK'S BRANDSTOFFENHANDEL

VAN WEDESTRAAT 41 - Telefoon 2676

's Zomers: Warmte van de zon

's Winters: Tak Uw warmtebron

ZEIST

Het van ouds bekende adres

voor het inrichten van uw woning

Woninginrichting J. STOMP

2e Hogeweg 105. Tel. 2291 — Voorheuvel 29. Tel. 4873

MEUBELEN — WONINGTEXTIEL

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN

GEZELLIG INGERICHT

EN TOCH NIET DUUR!

Firma W. van Tellingen

SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

SCHIEDAM

VAKKUNDIGE VOORLICHTING
EN KLEURADVIEZEN

**PRISMA VERF
SCHIEDAM**

KORTE DAM 7 — TEL. 65044
BROERSVEST 5 — TEL. 63956

VERF!

VERF!

DE MACHT DER RECLAME / door B. van Kaam

„Wie bepaalt het punt waarop pogingen tot beïnvloeding maatschappelijk niet meer gewenst zijn?” Met deze wanhopige vraag besluit de Amerikaanse socioloog Vance Packard een van de hoofdstukken in zijn aangrijpend boek „De Verborgene Verleiders”, dat enige tijd geleden in een Nederlandse uitgave verscheen. „Wie?” Het antwoord durft hij niet uit te spreken. De overheid? Het ligt voor de hand. Maar iedereen die maar een beetje thuis is in de wereld van de publiciteit weet hoe gevaarlijk het is wettelijke verordeningen op dit gevoelige terrein te scheppen zonder te raken aan grondwettelijke rechten. Het vrije woord is een teer kasplantje. Er mag dan eens een dor blaadje aan zitten, het is bijna niet mogelijk dit blaadje af te snijden zonder het plantje gevoelig te kneuzen. Het zwaard van de overheid lijkt daarvoor zeker te grof.

Desondanks verdient het boek van Vance Packard aandacht in politieke kringen. Al was het alleen maar omdat hij in de laatste hoofdstukken de toepassing van de moderne indringende reclametechnieken bespreekt voor verkiezingspropaganda. Hui-veringwekkend soms is het beeld dat hij oproept. Massa-verleiding via het onderbewustzijn.

De reden waarom Vance Packard ons dwingt zijn boek serieus te nemen is omdat hij uitgaat van de methoden zoals die in de Amerikaanse reclame reeds worden gebruikt. Uitvoerig vertelt hij hoe de producerende Amerikaanse bedrijven de hulp van psychiaters en psychologen hebben ingeroepen om het publiek om te vormen tot gewillige afnemers van hun produkten. In principe verschillen commerciële en politieke propaganda in de V.S. al niet zoveel meer, tracht Packard ons duidelijk te maken. Stevenson moet met grote weezin over de wijze waarop voor zijn kandidatuur reclame werd gemaakt hebben opgemerkt: „Het idee dat men kandidaten voor een hoge functie op de markt brengt als ontbijtkoek, is de grootste belediging die men een democratisch bestel aan kan doen”.

Elders in zijn boek citeert Packard een reclamechef, die een verkiezingscampagne had geleid. De man zei: „Ik denk hierbij aan een man die in twijfel staat aan welke van de twee hefbomen vóór hem hij zal trekken, met hetzelfde gevoel alsof hij bij

een drogist is en niet weet welke van twee merken tandpasta hij zal kiezen. Het merk dat het diepst in zijn hersens is doorgedrongen, bepaalt zijn keuze”.

Nu zouden we kunnen aannemen dat deze uitspraken slaan op het Amerikaanse publiek, in ieder geval op een bevolking van een ander land dan van Nederland. Onze toenemende afhankelijkheid echter van de politiek van andere naties, zal ons over de verleide buitenlandse kiezer in niet mindere mate moeten verontrusten. Vance Packard, die uitvoerige studie maakte van de geraffineerde beïnvloedings-technieken, welke in Amerika worden gebruikt, is zéér verontrust. Niet voor niets noemt hij in zijn boek George Orwell, „naar wiens wereld de beroepsverleiders ons schijnen te lokken”. Tegenover de beïnvloeding via het onderbewustzijn schijnt de mens weerloos. Weerloos als bij een hersenspoeling. Maar dan massaal toegepast.

De toepassing van deze methoden voor commerciële doeleinden verontrust Packard niet minder dan die in de politiek. Hij besluit z'n boek met het aan de orde stellen van een aantal ethische problemen.

Is het geoorloofd, zo vraagt Packard o.m., een tegen het gezond verstand indruisende en impulsieve handeling van een huisvrouw, die eten voor haar gezin inkoop, in de hand te werken?

Is het geoorloofd, het publiek materiaalverspilling aan te praten door „psychologische veroudering” van nog in gebruik zijnde artikelen te bevorderen?

Is het geoorloofd kinderen te manipuleren, voor ze de leeftijd bereikt hebben, waarop zij voor hun doen en laten voor de wet verantwoordelijk zijn?

Is het geoorloofd, kiezers te behandelen als kopers — en wel als kinderlijke, naar een vader-beeld zoekende kopers?

Is het geoorloofd, ten behoeve van de goede stemming onder het volk met de waarheid een loopje te nemen, wanneer men de burgerij over de situatie van land en volk inlicht?

Al deze vragen stelt een verontruste Amerikaan, die als een autoriteit op het gebied van de moderne reclame kan worden beschouwd. Zijn vragen stelt hij naar aanleiding van doelbewust opgezette campagnes in de V.S. Verontrust als hij is over de macht welke de hanteerders van moderne publiciteitsmiddelen (krant, radio en TV) over de mens blijken te bezitten, wanneer zij gebruik maken van door psychologen en psychiaters uitgedachte methoden.

Aan Vance Packards waarschuwingen moeten wij denken, nu Nederland op het punt staat een nieuw

beïnvloedingsmiddel in handen te leggen van commerciële bedrijven. Een beïnvloedingsmiddel dat krachtiger is dan de traditionele reclame-methoden welke in ons land in gebruik zijn. De televisie. Of en in welke vorm de commerciële televisie in ons land zal komen, is op dit ogenblik niet bekend. Wel is bekend dat de Regering, die tot dusver een nogal gereserveerde houding heeft aangenomen, zich beeraadt. Er ligt een concessie-aanvraag voor zestien zenduren per week van de in 1956 opgerichte Televisie Exploitatie Maatschappij N.V., waarin tal van grote maatschappijen en dagbladen participeren. Zal deze concessie verleend worden? Of zal de N.T.S. op beperkte schaal een „advertentiemogelijkheid” op het scherm openen? De omroepverenigingen moeten, zo de commerciële televisie al onafwendbaar zal blijken, deze laatste mogelijkheid prefereren. Maar noch regering noch omroepverenigingen hebben zich gelukkig erg happig getoond reclame in de TV toe te laten.

Regering en volksvertegenwoordiging zullen binnen niet al te lange tijd waarschijnlijk een beslissing moeten nemen. Veel overwegingen zullen daarbij ongetwijfeld aan de orde komen. Problemen, die wij in dit artikel niet aanroeren.

Daarbij mag echter het probleem dat Vance Packard in zijn boek bespreekt niet worden vergeten. Want het Nederlandse bedrijfsleven heeft de televisie bepaald niet nodig om iets „ten verkoop aan te bieden”.

De reclame, ook in ons land, bevindt zich al in een veel verder stadium van ontwikkeling. Het Nederlandse bedrijfsleven heeft het indringende medium TV nodig om nieuws afzetgebieden voor zijn produkten te kweken en om bestaande behoeften te vergroten. Een economisch belang.

De behoeften van de Nederlandse consument moeten worden vergroot. En dat kan de reclame-TV. De vraag dient te worden gesteld, hoever het bedrijfsleven mag gaan niet bestaande behoeften bij het Nederlandse publiek te scheppen. Een ethisch probleem. Het is juist, deze vraag te overdenken voordat de deur op een kier wordt gezet voor de commerciële TV. Een deur op een kier gaat gemakkelijk verder open.

Vance Packard was onlangs een dag in ons land. Stomverbaasd hoorde hij dat wij hier (nog) geen commerciële televisie hadden. Zijn commentaar was kort, maar duidelijk. Hij zei tot de verzamelde journalisten: „Houden zo.”

VERZINKERIJ

G. CLEMENTS & ZOON N.V.

ALBLASSERDAM - Telefoon 641 (K 1859)

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1958.
3 % niet-leden
3 1/4 % leden

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 - GRONINGEN

Zwitserse Horloges
Verlovingsringen
Goud en Zilver
Tafelzilver
Avondmaal-Serviezen

LEEWARDEN

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEWARDEN

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEWARDEN
TEL. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

DORDRECHT

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
DORDRECHT, Tel. 3044
TRANSPORTEN van grote materialen
per motordekschuit.

H. LEONARD

Bouwkundige en makelaar
TAXATIES EN BEHEER
ALLE VERZEKERINGEN
PRINSENSTRAAT No. 30 - TELEFOON 01850-3173

„DE RADIO-BEURS”
MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN
DORDRECHT

PHILIPS RADIO EN T.V.
VOORSTRAAT 409 TELEFOON 4918
De zaak met de blijvende service

WAGENINGEN

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

ARNHEM

FOLMER KARTHUIZERSTRAAT 2
ARNHEM - TEL. 24004

vanouds de Pitmanschool ANNO 1896
63 jaren toonaangevend praktisch handelonderwijs
Secretaresse - Alg. ontwikkeling - Boekhouden
Handelscorrespondentie - Talen - Steno - Typen
Steno in Talen - Middenstand.

Wij hebben steeds een ruime sortering in alle soorten

ondergoederen en pyama's

Volledig kleinvak.

kousen en sokken

Mag. „'t Hoekje” FA TABAK
AMSTERDAMSEWEG 121
TELEFOON 26957

EDE

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08380 - 8050

WASSEN - STOMEN

Steeds gaarne tot uw dienst

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN — VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

MELISSEN'S

ASSURANTIE - HYPOTHEEKKANTOOR EN
WONINGBUREAU
opgericht 1923

EDE - GROTESTRAAT 119 - TEL. No. 8766
Credieten, Bedrijfs-financieringen. Aan- en verkoop van vaste goederen.

Arjos-nieuws

De Friese jaarvergadering.

HET Friese provinciale verband heeft in Leeuwarden zijn jaarvergadering gehouden. Gewoonlijk vindt dit feest in januari of februari plaats, doch in verband met de verkiezingen moest het worden uitgesteld. Hoewel de opkomst niet overduidelijk groot was, werd het een goede vergadering. Eerst de normale huishoudelijke zaken, waarvan U één zaak niet onthouden mag worden. Friesland was het laatste provinciale verband dat geen bijdrage van de clubs vroeg voor de provinciale werkzaamheden. Was, want met ingang van 1 januari 1959 is de contributie op f 0,25 per Arjoslid per jaar vastgesteld.

Natuurlijk willen de Friese jongeren zoveel mogelijk — ook op het financiële vlak — hun eigen zaken regelen. Er bestaan gelukkig geen verschillen meer in de Arjos.

In de vacature ontstaan door het zich niet herkiesbaar stellen van J. P. Reehoorn uit Franeker, werd als bestuurslid gekozen E. Top uit Burum.

De hoofdmoot van deze provinciale bijeenkomst was wel een rede van het Tweede Kamerlid, de heer J. Smallegange uit Assen, die sprak over de verkiezingsuitslag en de huidige politieke situatie. Het zeer interessante betoog werd met gespannen aandacht gevolgd. De aanwezigen „beloonden” de spreker met een applaus en een respectabel aantal vragen.

Tenslotte nog een opmerking. Er is in het afgelopen jaar hard gewerkt in Friesland en zeker niet zonder resultaten. Er werden 10 nieuwe clubs opgericht. Helaas gingen er elf ter ziele. In vele plaatsen is het aantal jongeren te gering om een club in stand te houden. Kan er echter niet iets worden bereikt door samenwerking tussen dicht bij elkaar liggende plaatsen? Gezamenlijk is er wellicht een voldoende aantal leden en wanneer men direct afsprekt afwisselend in de verschillende dorpen te vergaderen, dan kunnen er geen moeilijkheden ontstaan.

In Friesland kent men de z.g. „gemeentelijke kiesverenigingen”. Is er op het terrein van de Arjos niet iets dergelijks te vinden?

De enige goede reactie!

SINDS de verkiezingsuitslag van 12 maart j.l. hebben jongeren op allerlei plaatsen daarop gereageerd. Op welke wijze, vraagt U? Door de hoofden bij elkaar te steken en een Arjos op te richten.

We beginnen in Groningen. Het was onze Arjosvoorzitter een dagelijkse ergernis dat er in zijn woonplaats Scheemda, geen club (meer) was.

Die ergernis is nu weggenomen want onlangs is er een flinke club opgericht.

In Friesland laat men het niet bij één. Maar liefst 3 tegelijk. Rottevalle, Haulerwijk en Wolvage hebben nu hun Arjosclub. Prachtig!

Zutphen, Nijmegen en Wageningen houden de eer van Gelderland op en ze doen dat met ere!

Terwijl op 2 april j.l. op initiatief van het Noordhollandse provinciale bestuur in Uithoorn een Arjos het levenslicht zag. Men start daar met 11 leden.

GUNSTIGE ONTWIKKELING BIJ DE STICHTSE ARJOS!

HET is de Arjos in de provincie Utrecht de laatste tijd goed gegaan. In Veenendaal en Driebergen kwam de club tot nieuw leven, terwijl in de stad Utrecht (Tolsteeg-Hoograven) een nieuwe Arjosclub kon worden opgericht. De jaarvergadering van het Provinciaal Verband op 31 januari j.l. mocht zich verheugen in een verblijdende belangstelling.

Het provinciaal bestuur loopt nu met plannen rond om in verschillende plaatsen nieuwe clubs op te richten, van welken we noemen: Tienhoven, Breukelen, Mijdrecht, Loenen, Wilnis, Loosdrecht en nog andere plaatsen. Dat hierbij gerekend wordt op de steun en medewerking van de diverse kiesverenigingen behoort vanzelfsprekend geen betoog.

Voor het begin van het nieuwe seizoen, in september, staat er een besturen-conferentie op het programma, waarop van elke club minstens twee bestuursleden verwacht worden. Voorts wordt gedacht aan een provinciale studie-conferentie, te houden in het voorjaar van 1960.

door Foka van Loon

„Ben je?” Hij, met kwasi verschrikt gebaar: „Veel te gevaarlijk! nee, ik had ze jouw zoon in bewaring gegeven.

„Ben je?” Akkie op haar beurt.

„Dat wil zeggen!” ontvouwt Jerke haar doodleuk: „Hij zat er op! Ik had immers voor een kussentje gezorgd? Nu daar zat de aap in!”

Akkie onthoudt hem een woord van hulde niet!

„Wat ben je toch een slimme rot!” En lachend laat ze er op volgen: „Ik hoop mijn zoon later nog es te vertellen, dat hij nog geen vier jaar oud, al een werkzaam aandeel had in 't verzet!”

De kleine ondergrondse strijder keert, terwijl zijn moeder zich hoe langer, hoe verder van hem verwijderd, naar Buma State terug en vindt daar in de grote woonkeuken een stuk of drie neven en een nicht, door mem Nienke afgevaardigd, om die „lytse stakker”, die z'n vader nog nooit gezien heeft en zijn moeder ook nog, al is het dan tijdelijk, moet derven, een beetje afleiding te bezorgen.

Zij hebben zich tijdens zijn afwezigheid vermaakt met één van heffies uit Amsterdam meegevoerde bezittingen, 'n gammel houten melkautootje, zonder mechaniek op wankele houten wielen en voddige gedeukte busjes van blik. In de ogen van zijn niet verwerende familieleden is iets, dat nog helemaal intact is, echter een rijk bezit. Ze spelen 'er mee op de vloer. Het ontbreekt Nienke's kroost evenmin als hun moeder aan een overvloed van fantasie. De oude kerkstoof van Beppe is tot boterfabriek verheven en Gerke de oudste tot directeur. Stevie en Sjoerd oefenen ieder in een hoek van het vertrek het beroep van boer uit, terwijl Foekje, een klein heibei, zich zelf uiteroepen heeft tot melkrijdster.

Ze zijn allemaal verdiept in hun spel, maar als Paul arriveert is het meteen uit met de pret. Hij onderschepet de auto op weg naar de fabriek, brommend: „Blijf af!”, prangt zijn eigendom tegen zijn borst en verkondigt luid: „Die is van mij!”

Geen een, die 't hem bestrijdt.

„Ja, maar daarom magge wij er toch wel mee spele!” meent nichtlief op verzoenende toon.

„Nee!” Paultje kort afgebeten en stug.

„Waarom niet?” vraagt Gerke.

„Daarom niet!”

„Daarom is geen reden, als je van de trap afvalt, ben je gauw beneden!” declameert Foekje kriegel. Zou je zo'n snertjong niet?

Dan komt Beppe bemiddelend tussen beide: „Paul moet mooi met de „berntjes” spelen hoor, anders vindt Beppe hem niet lief!”

Paul mompelt, dat het hem niets kan verschelen en wil met zijn auto onder de arm, de deur uit slippen, om zijn heil te zoeken bij Woudstra, de vaste arbeider, die hem zo niet aanbidt, dan toch wel verafgoot, en om alles, wat hij doet en zegt, brult van het lachen.

Beppe is hem echter te vlug af en verspert met haar eerbiedwaardige omvang de weg naar buiten.

„Wil Paul wel es dadelijk doen, wat Beppe zegt?” Ze legt een onverbidde strengheid in haar toon, die Douwe en Nienke's viertal doet sidderen. Zo kwaad is Beppe op een van hen nog nooit geweest gelukkig.

Paul reeft echter niet. Hij geeft Beppe haar boze blik met interest terug. „Gille?”

Beppe kent dit dreigement en heeft in de paar dagen, die hij op Buma State is, gemerkt, dat hij gewend is, er alles mee te bereiken, wat hij goedschiks niet kan krijgen.

Beppe deinst echter niet terug, zoals Akkie wel deed, om oorverdovende scènes te voorkomen.

Ze waarschuwt met ernstig geheven vinger: „Jonkje, jonkje, als jij begint te gillen, is 't niet best, dan krijg je van Beppe een pakje op je broek, zoals je nog nooit gehad hebt!”

Maar Paultje, die geen ogenblik bevroedt, dat er werkelijk op deze aardbodem lieden rondwandelen, die hem zouden durven slaan, slaat op Beppe's vermaan geen acht, spert zijn muiltje open en gilt uit al zijn macht, maar niet lang, daar zorgt Beppe voor.

Onder 't motto, waarbij ze eigen kinderen ook opvoedde: „Die niet horen wil moet voelen!” pakte ze Paultje beet, legt het zich met handen en voeten verwerende kereltje, met z'n gezichtje naar beneden op tafel en dient hem onder ademloze stilte van de andere tak der familie, de beloofde afstraffing toe. Wat haar het meest verwondert, is, dat Paul niet schreeuwt om zijn moeder, maar om Oma.

Het verklaart ook veel: 't Is Oma, die Paultje zo grondig bedierf en een kleine dwingeland van hem maakte.

Na afloop van de straf oefening zet zij hem voor zich op zijn geteisterd bibsje en vraagt: „Wil Paultje lief wezen?”

„Ja, Beppe!” snikt Paultje. Hij kan wel in een vingerhoed. „Zoentje geven!” Hij heft zijn behuuld snuitje deemoedig naar haar op.

Beppe kust hem vertederd op twee bleke wangetjes en daarmee is de vrede getekend.

Naar de twistappel wordt niet meer omgekeken. Gerke hijst Paultje op zijn rug en hopst steigerend als een echt „hiender” de keuken uit, gevolgd door de rest. Het gaat in galop naar de schuur.

„Hè, hè!” zucht Beppe, de deur achter haar nakroost sluitend, „'t is maar goed, dat ik vroeger niet zo veel te stellen had met mijn eigen jongens, want dan was ik er al niet meer geweest.”

Men ziet het viertal de hele morgen niet meer.

Als de kinderen naar bed zijn komen Douwe en Nienke, het uitgaansverbod straal negerend, door het land gekuierd, om nog even te „jônpraten”. 't Gesprek komt ook op Paultje en allen zijn 't er over eens, dat het eigenlijk niets gedaan is, zo'n stierlijk verwend kind tussen allemaal grote mensen. Wat de een hem net heeft verboden, staat de ander hem vijf minuten later toe. Zo leert hij nooit gehoorzamen, inschikkelijkheid en van geven en nemen. Wat zou hij er van opknappen, als hij es een poosje niet in 't middelpunt van de belangstelling stond, maar zijn geprononceerd persoonlijkheidje

werd genivelleerd tot een der velen. De oudere garde, de heer en mevrouw Dohle inclus, is 't daar roerend over eens. De drie gebroeders, als ze hun verstand laten spreken, ook, maar aan de andere kant, 't jonkje brengt nog wat leven in de brouwerij. Ze liggen geregeld in de slappe lach om zijn leuke zinnen, 't zou hun aan hun hart gaan, als hij overgeheveld werd naar Douwe en Nienke, want natuurlijk daar wordt op aangestuurd.

Hoor, Nienke stelt 't zelf al voor: „Geef hem aan ons. Dan gaat ie in de massa op. Niet dat wij zulke prima opvoeders zijn, maar de kinderen hebben op elkaar zo'n goeie invloed!”

„Hebben jullie nou aan je eigen hok vol kinderen nog niet genoeg?” protesteert Jelle. „Laat ons nou die ene „lytse” beuker maar!”

Ja maar, Jelle, 't gaat niet om ons, 't gaat om 't kind!” pleit Nienke.

Mems blik glijdt ondertussen zo terluiks over haar schoon-dochtersfiguur en gezicht. Als je 't haar vraagt kon er wel weer wat op komst wezen.

Tot aller verbazing draait ze als een blad aan de boom om en valt haar oudste zoon bij: „Jelle heeft gelijk Nienke. Je hebt aan je eigen koppeltje meer dan de handen vol. Om der nou de veertiende nog bij te brengen, nee, dat magge we jim niet aandoen!” Nienke antwoordt, zonder blikken of blozen „O, die veertiende komt er evengoed, hopen we, zonder dat jullie ons die bezorgen! Om de waarheid te zeggen is die al in aantocht!”

Douwe kijkt zo blij en triumfantelijk in 't rond, of zijn vrouw hun eersteling aankondigde en grinnikt: „Stuur die lytse Paulus dus maar gerust, dan wennen we alvast wat aan de gezinsvermeerdering!” En wat dat opvoeden aanbelangt, och lieve mensen, daar doen wij maar zo'n bitter beetje aan. Hoe ouder ons Foekje wordt, hoe minder wij er aan te pas komen. Nou ja, de grootsten laat ze nog zowat voor onze rekening, maar alles, wat beneden de tien is, wordt door ons Foekje geregeerd en gecommandeerd, daar valt Pauluske ook onder. We zullen 't er dus morgen vroeg dadelijk es met ons Foekje over hebben, wat zij er van denkt!”

Niemand krijgt er hoogte van, of vader Douwe in ernst of in scherts spreekt. De ene mooie rookkring na de andere wolkt uit zijn mond. Hij staart zijn creaties wijsgerig na.

Nienke leest op de wat verbijsterde gezichten, van de anderen: „Zou 't nu werkelijk waar zijn, dat Douwke en Nienke rustig een deel van hun taak afschuiven op de schouders van een zeventienjarig meisje? Dat is toch geen stijl!”

Ter geruststelling van hun bezwaarde zielen, brengt Nienke haar dochters aandeel bij de vorming van haar broertjes en zusjes tot de ware proporties terug. „Douwe overdrijft, dat begrijpen jullie zeker wel. 't Is waar, dat Foekje ontzettend leuk met 't kleine grut omspringen kan en dat ze ze ook neel aardig naar haar pijpen kan laten dansen. Maar wij vertegenwoordigen toch nog altijd 't hoogste gezag!” „Jullie horen 't z'n mensen, het heft berust nog altijd in onze handen, en er bestaat nog wel degelijk een opperste leiding op „Altied wille”, bralt Douwe met de borst vooruit. Dan laat hij zijn gezwollen toon weer varen. „Jullie sturen ons dat kleine broekemantje eerst maar es te logeren, dan kunnen we zien of hij een beetje bij ons toom past.”

„Jullie moeten wel weten, wat jullie doen, want het is o zo'n lief ventje, als hij goed te spreken is, maar o wee, als de muts niet goed staat, dan kan hij toch te keer gaan, heel in 't groot!” Beppe vertelt in kleuren, hoe ze zich vanmorgen heeft staan uitsloven op Paultjes broek.

„k Weet er alles van moeke. De kinders waren er zo van onder de indruk. Ze hadden Beppe nog nooit zo „lulk” gezien. Maar met die kunsten is ie bij ons Foekje aan 't verkeerde kantoor!” glimlacht Nienke. „Nou zou je weer zeggen, dat 't tóch ons Foekje is, die de lakens uitdeelt”, murmelt Douwe voor zich uit.

Nienke heeft hem echter wel verstaan. „Ja, zulke lichte gevallen laat ik haar opknappen!” hapt ze terug.

Tegen tien wandelen de boer en boerine van „Altied wille” terug in de manenschijn en neemt vrouw Buma tot stomme verwondering van die haar lief zijn, de pen nog ter hand. Uit haar mans secretarie haalt ze 't grote, in zacht leer gebonden geboorteboek, dat Akkie haar ter hand stelde, om Paultjes levensloop verder in bij te houden. Mem kijkt eerst op schoolmeisjesmanier, enige minuten peinzend op haar pen, dan schrijft ze weloverwogen, in keurige ronde, als calligrafische lettertjes: „Vanmorgen ontdekt, dat 't jonkje nog moet leren, om in gemeenschap van goederen te leven. Het gillen genezen met een beetje broeksmeer. Terwijl dit werd toegediend, was het Oma „boppe” en Beppe in de groep! Als hij niet om oma riep, schold hij mij voor „snertbeppe”

Het middel hielp overigens probaat. Geen last verder vandaag. Toch zijn wij, na rijp beraad, in de familiekring overeen gekomen, dat het een bederf is voor een kind, om twee moeders en vijf vaders te hebben en werd 't door ieder als een zegen beschouwd, als hij eens een poosje in 't gezin van Douwe en Nienke zou worden opgenomen. Aldus besloten, om met Heit te spreken. Morgen zal Jelle hem naar „Altied wille” brengen. Het begroot ons allemaal, maar een mens heeft verstand gekregen, om het te gebruiken. Het is anders een schatting ventje. Toen ik hem vanavond naar bed bracht, sloeg hij de armpjes stijf om m'n hals, want haatdragend is hij niet. Ik zei: „Zou je dat wel doen, zo'n snertbeppe een kusje geven?”

Antwoord: „O, dat was een „per ongelukje!” Ik zeg 't nooit meer!”

Met al zijn stoutheid heeft 't jongetje een gouden hartje. Dan zet Beppe een streep onder haar eerste pennevrucht van dit soort: „Zo, daar kan Heerco zijn hart aan ophalen!”

„Of niet!” Heit met een sceptisch glimlachje, dat zich verbreedt tot een ironische grijns, die zich langzaam aan over z'n hele gezicht verspreidt: „'t Was niet best, als Douwe en Nienke ook zoveel notitie namen van hun dertien en 's avonds er voor gingen zitten, om hun heldendaden op te tekenen. Nienkes nachtrust zou er bij inschieten!

(Wordt vervolgd)

Wij luisterden

Helderziend

Van een regeringsprogram en van een verdeling van de zetels in het kabinet was nog niets bekend, toen de heer Voskuil verleden week zaterdag zijn „Socialistisch Commentaar” uitsprak. Maar de helderziende heer Voskuil liet er geen twijfel over bestaan: de confessionele partijen zijn onder het juk van de V.V.D. doorgegaan.

In welk opzicht? Gaan de liberalen de sleutelposities bezetten in het kabinet met wat „confessionele figuranten”? Of gaat het beleid van het nieuwe kabinet een door en door liberale geest ademen? Gaan de 19 V.V.D.-ers in de kamer de dienst uitmaken?

Het lijkt allemaal niet erg waarschijnlijk. Maar de heer Voskuil vertelt het voor waar aan zijn luisteraars.

Het klopt niet

De heer Voskuil heeft zich vastgepraat. Hij zegt, dat de a.r. misschien nog het minst onder het liberale juk zijn doorgegaan; zij stonden onder leiding van de „oer-conservatieve” Dr. Bruins Slot reeds lang naast Oud. Nog maar een paar weken geleden constateerde de heer Voskuil, dat de a.r. een periode van progressiviteit doormaakte. En nu: reeds lang naast Oud. Neen, dat klopt niet.

Ergernis

Het behoeft allerminst verbazing te wekken, dat drs. Anne Vermeer, voorzitter van de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A., het niet eens is met het rapport inzake de Humanistische geestelijke verzorging dat uitgebracht werd door het College van Advies der A.R.P.

De heer Vermeer waardeert de serieuze opzet van het rapport, maar verworpt het uitgangspunt en de conclusies. Dan moet direct worden opgemerkt, dat bij deze waardering niet past de uitspraak: „Ik erger mij aan de vanzelfsprekendheid, waarmee het christendom gesteld wordt boven het humanisme.” Want van enige vanzelfsprekendheid in dit opzicht is in het rapport geen sprake; men zou beter kunnen stellen, dat de samensteller van het rapport al worstelend om de juiste zinswijze te vinden, tot hun conclusies zijn gekomen. Daardoor juist heeft het stuk zijn serieuze karakter, dat de heer Vermeer waardeert, gekregen.

En overigens, is het niet het kenmerkende van het christendom, dat zij, die het niet aanvaarden eraan geërgerd worden?

Het humanisme geeft stenen voor brood, heeft mr. Mulderije als minister van justitie eens gezegd. Drs. Anne Vermeer citeert die uitspraak, maar weerlegt haar in zijn gehele betoog niet. Toch houdt hij vast aan de oude humanistische wens: de verzorging, die het Humanistisch Verbond geeft op één lijn te stellen met de geestelijke verzorging, die de Kerken bieden.

Een weerlegging van een rapport als dit zou een betoog moeten zijn waarin de juistheid en de gerechtvaardigdheid van die wens werd aange-toond. Drs. Vermeer doet dat niet. Hij ergert zich en reageert die ergernis af op de a.r.-partij. In de eerste plaats door te suggereren, dat dit rapport in strijd komt met haar beginselprogram, dat van de overheid vraagt alle kerken of godsdienstige verenigingen en alle burgers op voet van gelijkheid te behandelen, waarbij hij voorbijgaat aan hetgeen hierover in het rapport zelf wordt gezegd. In de tweede plaats door de slotwoorden van het rapport, waar gesproken wordt van het terugbrengen van hen, die „zich gebroken bakken uithouden, die geen water houden”, tot de ware levensbron, terug te kaatsen naar de a.r.-partij. Die partij brokkelt voortdurend af en zal eens een schim zijn van wat ze was, zegt de heer Vermeer. Daarom beschouwt hij haar als zo'n gebroken bak, die geen water houdt en hij zegt er uitdrukkelijk bij, dat hij die woorden dan niet als klaagzang bezigt.

Daarmee heeft het hele betoog van de heer Vermeer niets meer te maken met een serieuze discussie over het vraagstuk van christendom en humanisme, maar is het nog slechts een politiek aanvalletje van weinig betekenis.

6 APRIL Verdient een kabinetsformateur? Neen hij, althans geen geld. Kan hij een onkostenrekening indienen? Ja, hij. Maar dat is niet gebruikelijk. Heeft hij bevoegdheden? Geen dan die om een kabinet te formeren. Moet hij zijn eigen auto gebruiken? Neen. Hij krijgt een auto met chauffeur te leen. Kan een commissaris der Koningin zo lang van het gouvernementshuis als de huidige formateur? Het blijkt, dat hij dit kan. Kan men weigeren aan een oproep van de formateur te voldoen? Dat kan men, maar dat doet men niet. Hoe komt men aan het woord kabinet in de hierboven gebruikte zin? Kabinet is een klein vertrek. Zo was het bijvoorbeeld de werkkamer van de vorst. Vandaar ging de naam over op de vertrouwelingen van de vorst. Later op de „dienaren der Kroon” dat zijn de ministers. Een kabinetsraad zou in wezen een vergadering van de monarch zijn met de ministerraad.

Wat is een informateur? Iemand die onderzoekt of een formateur in een bepaalde richting werkend, kans zal hebben een kabinet te formeren. Hoe worden kabinetten onderscheiden?... Ja, vrienden, dat gaat langzamerhand op een parlementaire catechismus lijken. Schrik niet van het woord. Het komt van het Griekse werkwoord katechein dat mondeling onderrichten betekent. En wat die laatste vraag betreft over die kabinetten... morgen komt er weer een dag.

De kabinetten. Er zijn parlementaire-, extra parlementaire-, zaken-programmakabinetten. Een parlementair kabinet steunt niet alleen op de meerderheid in het parlement maar is ook, althans in hoofdzaak, uit parlementariërs samengesteld. Bij een extra-parlementair kabinet is dit anders, dan kan b.v. de betrekking van de partijen tot het kabinet zwakker zijn. De uiterste vorm van een extra parlementair kabinet heet zakenkabinet. Dit wordt niet zo zeer gesteund als wel geduld door een Kamermeerderheid. De taak van zo'n kabinet is beperkt het zal slechts kleurloze onderwerpen behandelen.

7 APRIL De avondbladen in Londen brachten vandaag het portret van Burggraaf Montgomery van El Alamein, maarschalk van Engeland, in zwarte donkere overjas met zwarte bolhoed en parapluie. Visiteklédij ter gelegenheid van een bezoek aan de Britse premier Macmillan? Dat niet alleen. Maar voor een officier in burger is dit wel de juiste uniform. Van Montgomery weet u wel alles af zo langzamerhand. Van het model hoed, dat hij droeg misschien minder. Dit model werd ingevoerd door een zekere mijnheer William Coke, neef van de eerste graaf van Leicester omstreeks 1840. Omdat het kleine zwarte model hoed — ook grijs — ook tijdens de rennen gedragen werd ter vervanging van de traditionele hoge hoeden, werd de nouveauté Derby hat genoemd. Hoe komt nu echter ook de naam „Bowler hat” in aanmerking. Omdat de plaatselijke hoedenmaker van mijnheer Coke de eerste „kaasbol” fabriceerde. „Derby”, „Bowler” of „Coke” zijn dus de namen verbonden aan een hoed, welke wij in Nederland bolhoed of Garibaldi noemen. En hoe komen wij nu weer aan de naam Garibaldi. Omdat de Italiaanse vrijheidsheld zo'n hoed droeg tijdens zijn optreden. Misschien gaan we nu wel over op de Montgomery- of Monty hoed. We hebben de naam van de heer

8 APRIL De formateur was vandaag op Schiphol om minister Luns af te halen, die uit Amerika kwam. Wat zag de formateur? Mr. Luns met Ella Fitzgerald van de statietrap dalen. Z.E. gaf deze koningin van de jazz een hoofse handkus, hetgeen iets anders is dan een handige hoofdkus. Het was een speels moment temidden van de formatie. Want die liep deze week niet op rolletjes. Boze pennen schrijven dat de ARP overvraagt. Zetels dan altijd. Ik weet het niet. Ik weet alleen dat degene die vraagt overgeslagen wordt. Met een bezwaard hart ben ik hedenavond in het bad gestapt. Nog geen kabinet zeide ik, terwijl ik in het warme water daalde. Vind u het raar, dat ik op zaterdagavond in het bad ga? Ik ga elke avond in het bad. Want zolang er nog geen kabinet is wil ik schoon op het matje komen... als het moet. Maar het zal wel niet moeten... daarom vanavond alleen de voeten.

10 april. Vandaag geen dagboek geschreven...

11 APRIL Vanavond kwam ik minister Zijlstra tegen. Hij liep met zijn kinderen bij het Vondelpark in Amsterdam te wandelen. Zo, een eindje om na het eten. Het

Een programmakabinet weet zich verzekerd van de medewerking van de meerderheid in de Kamer op grond van een van te voren opgesteld program.

Nota bene. Een kabinet is ook een meubelstuk met laatjes en vakjes, waarin men van alles kan bergen. Vandaar dat het voor verzamelingen werd gebruikt. Vandaar weer Rijksprentenkabinet... O, wat is die politiek toch ingewikkeld!

Eden ook wel met een hoed verbonden. Maar als u maar weet dat in Engeland niemand over een Eden hat spreekt. Die heet daar Homburger....

Er zijn nog altijd 30.000 mensen in ons land, die met smart op een telefoonaansluiting zitten te wachten. Ik ken die smart. Doch die vergroot naar mate de tijd langer wordt dat u telefoon heeft. Ik kan me begrijpen dat iemand telefoonaansluiting nodig heeft. Hij is echter te betreuren. Een telefoon rooft de vrijheid in uw huis. U kunt de voordeur en de achterdeur en de zijdeur van uw woning op slot doen. U kunt de ramen sluiten en de luiken toedoen. U kunt de schoorsteen blokkeren en de brievenbus dichtstoppen... maar aan de telefoon kunt u niets doen. Die blijft. Er is maar één manier mogelijk om hem aan het zwijgen te brengen, dat is de rekening niet te voldoen. Maar overigens... Ge kunt uit uw stoel, van uw tafel, uit uw bad en bed gebeld worden. Ook door totaal vreemden, die te dom zijn dat zij het goede nummer draaien en te onbeleefd dat zij zich verontschuldigen. Uw ochtend-, middag-, avond- en nachtrust is verloren. Want u hebt telefoon, die telefoon waarop u al zo lang had zitten wachten. Laat u van de lijst schrappen! Het kan nog. Laten die 29999 het zelf weten wat zij doen. Bezint eer gij telefoneert.

10 april. Vandaag geen dagboek geschreven...

11 APRIL Vanavond kwam ik minister Zijlstra tegen. Hij liep met zijn kinderen bij het Vondelpark in Amsterdam te wandelen. Zo, een eindje om na het eten. Het

was toen nog goed weer. Later begon het te regenen. Zijne Excellentie en ik hebben even staan praten. Over Amsterdam en het park en de kinderen en de mooie avond. Niet over de formatie van het kabinet. Ik dacht: dat gepraat over dat kabinet zal de professor niet aardig vinden. Bovendien: er stonden kinderen bij. Vergeet dat niet! Dacht u, dat professor De Quay of Mr. Cals of Ir. Staf plotseling tegen prof. Zijlstra zouden zeggen: hoe is het in Amsterdam. Bloeien de narcissen mooi in het Vondelpark? Maak je wel eens een avondwandeling met de kinderen. Kom je Groenkoper wel eens tegen? Neen, dat vragen ze in Den Haag nooit. Daar vragen ze alleen maar de onbekende weg van de kabinetsformatie. Het zou trouwens de vraag nog geweest zijn of minister Zijlstra mij iets zou hebben gezegd over die formatie. Maar dat is een andere vraag. Die is nu niet aan de orde. Z.E. wenste mij smakelijk eten en dat vond ik zeer aardig. Het eten heeft mij dan ook bijzonder gesmaakt die avond.

De formateur was vandaag op Schiphol om minister Luns af te halen, die uit Amerika kwam. Wat zag de formateur? Mr. Luns met Ella Fitzgerald van de statietrap dalen. Z.E. gaf deze koningin van de jazz een hoofse handkus, hetgeen iets anders is dan een handige hoofdkus. Het was een speels moment temidden van de formatie. Want die liep deze week niet op rolletjes. Boze pennen schrijven dat de ARP overvraagt. Zetels dan altijd. Ik weet het niet. Ik weet alleen dat degene die vraagt overgeslagen wordt. Met een bezwaard hart ben ik hedenavond in het bad gestapt. Nog geen kabinet zeide ik, terwijl ik in het warme water daalde. Vind u het raar, dat ik op zaterdagavond in het bad ga? Ik ga elke avond in het bad. Want zolang er nog geen kabinet is wil ik schoon op het matje komen... als het moet. Maar het zal wel niet moeten... daarom vanavond alleen de voeten.

De formateur was vandaag op Schiphol om minister Luns af te halen, die uit Amerika kwam. Wat zag de formateur? Mr. Luns met Ella Fitzgerald van de statietrap dalen. Z.E. gaf deze koningin van de jazz een hoofse handkus, hetgeen iets anders is dan een handige hoofdkus. Het was een speels moment temidden van de formatie. Want die liep deze week niet op rolletjes. Boze pennen schrijven dat de ARP overvraagt. Zetels dan altijd. Ik weet het niet. Ik weet alleen dat degene die vraagt overgeslagen wordt. Met een bezwaard hart ben ik hedenavond in het bad gestapt. Nog geen kabinet zeide ik, terwijl ik in het warme water daalde. Vind u het raar, dat ik op zaterdagavond in het bad ga? Ik ga elke avond in het bad. Want zolang er nog geen kabinet is wil ik schoon op het matje komen... als het moet. Maar het zal wel niet moeten... daarom vanavond alleen de voeten.

William Groenkoper

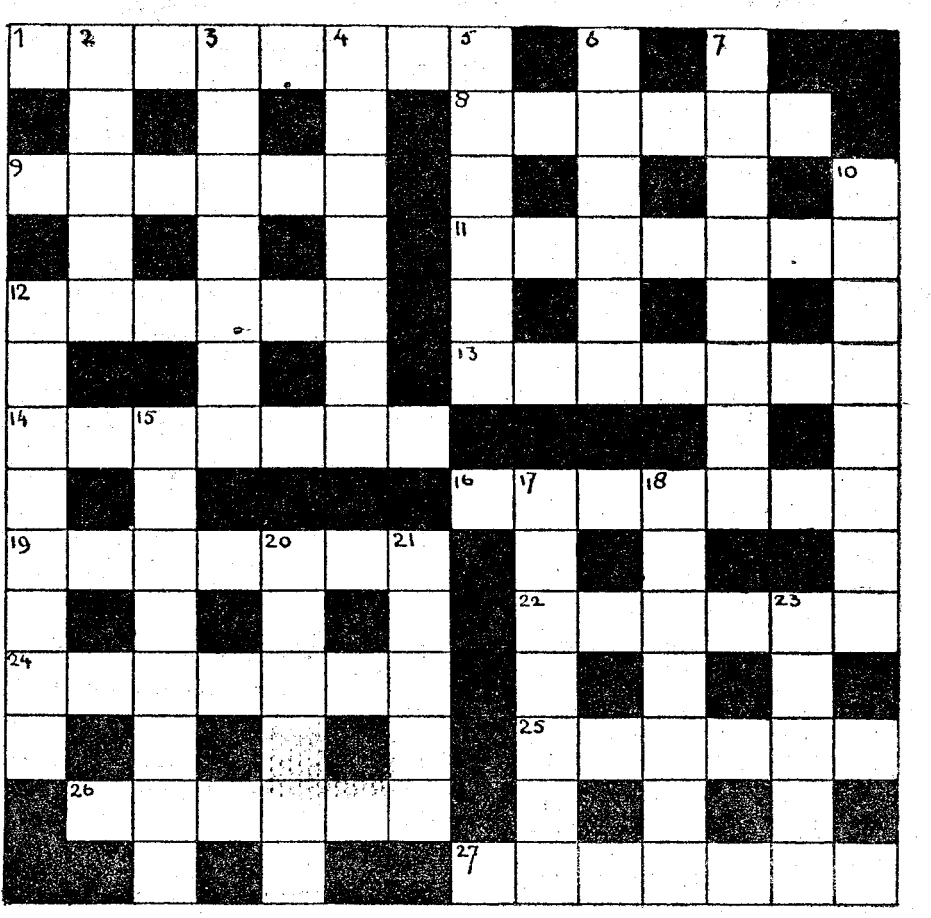
KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. slaat deze Franse zanger geld uit andermans geheimen? 8. voor dit handelend optreden is tenslotte veel voetenwerk nodig. 9. zulke lui vindt men tenslotte wel in een Duitse stad. 11. handenbindertje. 12. op dit geld kunt u zitten. 13. dit wordt het, als een vrouw spraakwater gekregen heeft. 14. maat van meestal slecht gehalte. 16. de wereld schijnt modder genoeg te hebben. 19. zo te horen doet dit de bank van de (toneel) vereniging springen, maar 't brengt geld in 't laadje. 22. dit halve heitje slaat men niet meer. 24. bergruimte voor een onderdeel van 't onderricht? 25. hiermee is u in de Zwitserse bergen goed gemutst. 26. laatste der anti-revolutionairen? nee, vonnis. 27. afbrekende bosjes garen. Verticaal: 2. zij zei van zichzelf: ik ben een diepbedroefde vrouw. 3. controle op iets dat u ontglipt? 4. 't begint met één d, 't is 't begin van één d en in 't midden staat een d. 5. ondeugende diender uit vroeger dagen. 6. zo'n strek vindt u in 't oosten niet. 7. hij zet zonder water over. 10. oude universiteitsstad. 12. leer van de huid van twee zoogdieren? 15. deze plant schijnt een berg voedsel te leveren. 17. als de motor dit doet, zakken de prijzen. 18. bergplaats voor onaangename dingen. 20. is niet gezond (2,4). 21. trots als een (Franse) haan. 23. dan houdt alles op.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. dorp, 4. lover, 9. kelk, 13. are, 14. gamelan, 16. mal, 17. neger, 19. ark, 20. okapi, 22. egaal, 23. prei, 24. slam, 25. bal, 27. millie, 29. Ot, 30. blaar, 31. ra, 32. Vaals, 36. olm, 37. snaar, 39. als, 40. ook, 41. pui, 42. alm, 43. alarm, 45. kar, 47. millie, 49. 1e, 50. reder, 51. Ee, 52. nest, 55. rei, 56. does, 57. meer, 60. loot, 62. speer, 64. sap, 66. Elten, 68.

101. 69. pilaren, 72. era, 73. ant, 74. karos, 75. trek. Verticaal: 1. dans, 2. ore, 3. regel, 4. la, 5. oma, 6. verbaal, 7. elk, 8. ra, 10. email, 11. lap, 12. klip, 14. gram, 15. norm, 18. egaal, 21. keien, 24. stallen, 25. blokker, 26. lamprei, 28. tralies, 29. ovaal, 32. armee, 34. Asa, 35. som, 37. sim, 38. aal, 44. risée, 46. adelaar, 48. idool, 53. emelt, 54. terp, 56. doen, 57. etter, 58. asla, 61. knak, 63. pon, 64. sla, 65. pro, 67. ere, 70. ik, 71. es.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

„En daarvoor danken we...”

EINDELIIK, eindelijk dan toch.....”, zo begint in De Standaard van 1 mei 1909 dr. Kuyper zijn hoofdartikel. „Eindelijk, eindelijk dan toch is de bede van Neerlands volk verhoord en de uit de diepte van de nationale ziel opgewelde wens in vervulling gegaan. Een Koningskind is ons geboren, een Prinses is ons gegeven, eens kan de heerschappij op haar schouders rusten en men noemt haar naam. Oranje-Nassau.....”

Zijn het niet wat overdreven, wat al te gezwollen woorden? Niemand van ons zou ze vandaag de dag nog neerschrijven — maar niemand van ons ook kent die angst van toen; de angst dat de oranje-dynastie zou uitsterven met Koningin Wilhelmina. Kuyper vertelt ervan in zijn hoofdartikel: „...en reeds begonnen we ons, tegen wil en dank, in de pijnlijke gedachte te voegen dat onze Koningin onze laatste glorie zou zijn. In het buitenland was reeds met klimmende bezorgdheid de erfopvolging tot een hoogst ernstig vraagstuk gemaakt, en zelfs de gedachte aan een bange oorlog knoopte zich aan die internationale bemoeienis niet zelden vast...”

Nu dat prinsesje van toen onze koningin geworden is, nu we haast van dag tot dag kunnen meeleven met vreugde en droefheid van vier koningskinderen — hoever staan we nu van die gedachtenwereld die Kuyper vertolkte af! Met dankbaarheid mogen we vaststellen dat die angst van ons is afgevallen.....

Er is meer veranderd in die vijftig jaren. Ook ditmaal citeren we weer De Standaard, nu het nummer van donderdag 24 december 1908. In het Kameroverzicht lezen we hoe minister Heemskerk „met op 't laatst door aandoening bijna verstikte stem”, het stuk voorlas dat „geen rechtgeaard vaderlander kon horen zonder dat het hem zo wonderlijk te moede werd”: de door twee artsen ondertekende verklaring, namelijk dat H.M. de Koningin

Wilhelmina in blijde verwachting was. De verklaring wordt met driemaal herhaalde bravo's ontvangen. En dan vervolgt het verslag:

„De heer Troelstra vraagt het woord.

Men roept nee! nee! Een andere stem roept ja!

De voorzitter kan de geachte afgevaardigde het woord niet weigeren.

De heer Troelstra, het woord verkregen hebbende, loopt bleek als een lijk naar de spreektribune. We dachten een ogenblik dat de sociaal-democratische afgevaardigde iets ging zeggen dat hem als mens hoogelijk geëerd zou hebben.

Dwaze illusie!

Want juist het verschrikkelijke gebeurde.

De spreker verklaarde namelijk dat er leden in de Kamer waren die in de gehoorde mededeling geen reden zagen tot vreugde en dat, waar hier gesproken was namens de ganse Kamer, hij verklaarde dat bedoelde leden waartoe hij behoorde, zich niet verantwoordelijk stelden voor enige demonstratie van de Kamer.

De Kamer was door deze woorden diep-verontwaardigd. Men hoorde uitroepen als „Schande!”

„Bah!”, enz. Een der leden, niet van rechts, stond bijna te huilen van verontwaardiging....”

En dit stukje journalistiek om ja-loers op te zijn besluit:

„Wat zal de gang naar de spreektribune ditmaal voor Troelstra een bittere, een pijnlijke gang geweest zijn. Want immers ook deze sociaal-democraat heeft zijn menselijk gevoel. Ook hij is, als ieder ander, in en buiten het parlement, vóór alles mens. En zou hij dan niet gevoeld hebben dat hij hier zijn menselijke gevoel ten offer ging brengen op het altaar der politiek? Het offer was groot; het grootste dat iemand brengen kan. En voor welk doel? Arme sociaal-democratische leider....”

Ook dit is een gedachtenwereld die ons allen vandaag de dag wel geheel vreemd is. De woorden van Troelstra vinden geen weerklank meer in het hart van welke socialist ook. Het in De Standaard met zoveel menselijkheid beschreven offer-van-Troelstra is gelukkig nodeloos gebracht. Nu, na vijftig jaren, mogen we met dankbaarheid vaststellen dat het Koninklijk gezin in ons midden geen onderwerp van tweespalt meer is....

Na vijftig jaren — waarom heb-

ben we nu, nu onze geliefde Vorstin donderdag aanstaande haar vijftigste verjaardag hoopt te vieren, teruggegrepen naar het verleden? Naar dat voor sommigen van ons volk wat pijnlijke en beschamende verleden? Om te kwetsen? Dat allerminst! Wel om aan te tonen hoeveel er in die vijftig jaren ten goede veranderd is. En vooral om onze Vorstin de dank te brengen die haar hierin toekomt.

Er is ontzagwekkend veel gebeurd in die vijftig jaren. Twee oorlogen zijn over de wereld gegaan en ze hebben niet slechts het aanzien van die wereld veranderd in velerlei opzicht — ze hebben vooral diep ingevreten in de ziel van de mensheid. De dikwijls zo valse pathos van de eerste jaren dezer eeuw is radicaal overhoord gezet. De mens is kritischer geworden, o zo kritisch. En ook al praat hij dikwijls veel, toch krijgt men soms de indruk dat zijn hart is toegeschoeid door doorstane angst en ellende.

Over die mensen regeert Koningin Juliana. Mensen, u en wij. Anders: zij is zelf een van die mensen. Zij heeft de angsten van die oorlogen doorstaan als wij. De angst om haar man van wie ze gescheiden werd. De bezorgdheid om haar moeder die al haar geestkracht gaf om door te vechten op haar eenzame post. Het diepe leed om wat werd aangedaan aan het land en het volk dat haar dierbaar was. Ze is een der onzen en ze geeft zich als een der onzen. In haar boek „Eenzaam maar niet alleen” spreekt Prinses Wilhelmina over „de kooi”, de belemmerende omheining waarin vorsten van die tijd schenen te moeten leven — die „kooi” is er niet meer. Voor sommigen mag „de mystieke waarde van het koningschap” hierdoor zijn verminderd — in deze tijd zal men toch moeten constateren dat het koningschap hierdoor aan eerlijke glans heeft gewonnen.

In vijftig jaar is veel veranderd..... maar dit is niet veranderd: nog altijd heeft Nederland een Vorstin die haar Christen-zijn in deze wereld durft uit te dragen. Die tegenover de hoogmoed der mensheid de afhankelijkheid van God durft te stellen. Die meer dan menig ander weet dat het christen-zijn betekent: dienen in liefde. Bij onze gelukwensen aan de jarige Vorstin komt het woord van Kuyper in gedachten waarmee hij zijn hierboven geciteerde hoofdartikel besloot: „En daarvoor danken we onzen God.....”

Cijfers in de

KAMERCENTRALES

DE landelijke stembusresultaten van de verkiezings-campagnes voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de periode 1918-1959 hadden vorige week op deze plaats de aandacht.

Vinden wij nu die uitkomsten ook in de 18 Kamercentrales terug in al of niet gelijke mate?

Het is de bedoeling hierop deze week een met cijfers gedocumenteerd antwoord te geven.

Wy zullen zien, dat de landelijke cijfers in de resultaten van de Kamercentrales teruggevonden worden. Echter niet in gelijke mate.

Volstaan wordt thans met vergelijkingen betreffende de periode 1946-1959.

Landelijk gezien leverden de jaren 1946 en 1948 onze partij een normaal percentage, waarbij 1948 (kwestie Indonesië) een lichte opgang toont. 1952 vertoont een duidelijke neergang, evenals 1956 en 1959.

Dit beeld vinden wij in het algemeen terug in de Kamercentrales. Er zijn echter zeker verschillen.

Zo blijkt uit het overzicht hieronder, dat in plaats van in 1952 de teruggang van onze partij reeds in 1948 inzette in de Kamercentrales Nijmegen, Rotterdam, Leiden, Dordrecht, Zwolle en Assen. De teruggang in deze Kamercentrales werd echter ruimschoots opgeheven door de resultaten van de andere Kamercentrales, welke hun percentages zagen stijgen of gelijk blijven. Een gemengd beeld dus. Landelijk liep dit uit op een winst van 0.31.

De teruggang van onze partij landelijk gezien in 1952 vergeleken bij 1948 vindt daarentegen plaats over heel de linie. Een uitzondering is dan slechts de Kamercentrale Maastricht, welke het percentage handhaafde.

De achteruitgang in 1956 vindt men zonder enige uitzondering in alle Kamercentrales weerspiegeld. Tenslotte het verlies in 1959.

Thans is het beeld weer gemengd. De partij verliest vergeleken bij 1956 in de Kamercentrales Tilburg, Arnhem, Rotterdam, 's-Gravenhage, Leiden, Dordrecht, Amsterdam, Den Helder, Haarlem, Middelburg, Utrecht, Leeuwarden, Groningen en Assen.

Enige winst is er in de Kamercentrales 's-Hertogenbosch en Maastricht, terwijl de Kamercentrales Nijmegen en Zwolle hun percentages handhaafden.

Vergeleken bij 1946 is het verlies percentage van onze partij het hoogst in de Kamercentrale Dordrecht. Een Kamercentrale laat winst zien en wel de Kamercentrale Maastricht.

Het volgende overzicht geeft hiervan een duidelijke weergave.

Kamercentrale	% in 1946	% in 1959	resultaat
Dordrecht	22.6	15.7	-7.0
Groningen	22.5	16.8	-5.7
Utrecht	17.3	12.3	-5.0
's-Gravenhage	13.5	8.6	-4.9
Leiden	17.2	12.3	-4.9
Rotterdam	13.1	8.7	-4.4
Assen	19.2	15.3	-3.9
Middelburg	16.3	12.5	-3.8
Nederland	12.90	9.39	-3.51
Haarlem	12.9	9.4	-3.5
Zwolle	13.9	10.4	-3.5
Arnhem	14.8	12.1	-2.7
Amsterdam	8.5	5.9	-2.6
Nijmegen	8.4	5.8	-2.6
Leeuwarden	23.8	21.9	-1.9
Den Helder	9.5	7.6	-1.9
Tilburg	2.9	2.1	-0.8
's-Hertogenbosch	3.6	3.1	-0.5
Maastricht	0.9	1.0	+0.1

Ook deze cijfers per Kamercentrale zijn een bijdrage tot een analyse van de verkiezingsuitslagen.

Uit de hier gegeven cijfers kan de lezer of lezeres ook zelf nog tal van conclusies trekken.

Hier moet met het thans gebodene worden volstaan.

Stemmen en percentages in de Kamercentrales

I 's-Hertogenbosch		II Tilburg		III Arnhem		IV Nijmegen		
1946	10.347	3.6	7.255	2.9	41.517	14.8	19.524	8.4
1948	10.768	3.6	7.699	3.0	44.757	15.0	20.001	8.3
1952	10.709	3.2	6.868	2.5	42.743	14.1	19.458	7.0
1956	11.074	3.0	7.178	2.3	40.601	12.4	17.606	5.8
1959	12.122	3.1	6.693	2.1	41.203	12.1	18.346	5.8

V Rotterdam		VI 's-Gravenhage		VII Leiden		VIII Dordrecht		
1946	44.355	13.1	37.250	13.5	41.819	17.2	69.567	22.6
1948	44.086	12.9	47.010	16.2	42.458	16.8	66.423	21.1
1952	39.325	10.6	46.392	14.6	40.058	14.7	62.285	18.3
1956	37.010	9.3	36.482	10.8	37.922	13.0	59.885	16.3
1959	35.973	8.7	29.723	8.6	38.022	12.3	61.529	15.6

IX Amsterdam		X Den Helder		XI Haarlem		XII Middelburg		
1946	36.570	8.5	20.425	9.5	35.521	12.9	22.225	16.3
1948	42.768	9.9	22.733	10.0	40.896	14.2	23.655	16.5
1952	38.042	8.1	20.591	8.7	39.490	12.4	20.698	13.8
1956	33.384	6.8	19.928	8.0	36.268	10.5	19.505	12.8
1959	29.941	5.9	19.610	7.6	35.056	9.4	19.491	12.5

XIII Utrecht		XIV Leeuwarden		XV Zwolle		XVI Groningen		
1946	46.847	17.3	56.451	23.8	44.840	13.9	52.858	22.5
1948	53.319	18.7	58.356	24.3	45.451	13.5	53.643	22.9
1952	46.252	15.0	56.663	22.8	41.894	11.3	45.038	18.3
1956	43.004	12.9	55.554	22.1	41.599	10.4	43.856	17.3
1959	43.459	12.3	56.294	21.9	43.297	10.4	43.858	16.8

XVII Assen		XVIII Maastricht		Nederland		
1946	24.099	19.2	2.731	0.9	614.201	12.90
1948	24.350	19.0	3.239	1.0	651.612	13.21
1952	23.441	16.8	3.382	1.0	603.329	11.31
1956	23.346	15.7	3.333	0.8	567.535	9.91
1959	24.214	15.3	4.165	1.0	563.091	9.39

C.H.U. in Schoutens lijn

OP 25 juli 1952 werd een Christelijk-Historisch congres gehouden. De heer Tilanus sprak er over de verkiezingen en over de kabinetsformatie. Hij is daarbij krachtig in actie geweest tegen dr. Schouten. De heer Tilanus was ontsteld. Het was, „alsof hij een klap op zijn hoofd had gekregen”.

Wat had dr. Schouten misdaan?

Dr. Drees was bezig, een kabinet te vormen. Wat de socialistische ministers betreft, had de heer Drees zich op het standpunt gesteld: er blijft zitten, wat zit. De departementen, die onder een socialistische bewindsman staan, blijven onder rode leiding. De andere departementen zullen verdeeld kunnen worden over personen, die tot de andere „regeringspartijen” behoren.

De A.R. hadden zich, nadat de heer Drees op bevredigende wijze aan hun wensen was tegemoet gekomen, verenigd met de hoofdpunten van het Regeringsprogram. Toen heeft de heer Schouten tot de formateur gezegd: bevorder, dat er een A.R. minister komt op een departement, dat mee de sociaal-economische politiek beheerst. Want de A.R. kunnen moeilijk hun steun aan dit kabinet verlenen, als ministers van hun richting praktisch geen invloed hebben op het regeringsbeleid, wat betreft industrialisatie, loon- en prijsbeleid, werkgelegenheid, sociale voorzieningen, enz.

De heer Schouten „eiste niet een bepaald departement op”. Hij onthield zich er nauwgezet van, namen te noemen, laat staan, bepaalde personen aan de formateur op te dringen. De heer Tilanus was evenwel over de houding van de A.R. zéér teleurgesteld. Een klap op zijn hoofd.

Want: „Deze dingen behoren niet in de fracties. Hierin moet een formateur vrijstaan. De benoeming en het ontslag van ministers is tenslotte een zaak des Konings, die de ministers — volgens grondwettelijke bepaling — benoemt en ontslaat naar welgevallen. De formateur vervult als zodanig een Koninklijke opdracht”. En dus moest geen fractievoorzitter gaan praten over zetelverdeling of over bepaalde personen.

In het debat in november 1952 is dit zo door hem betoogd. En daarbij moesten de A.R. het nog eens weer ontgelden. De heer Schouten heeft op rustige en duidelijke wijze geantwoord. Hij heeft aangetoond, dat hij de heer Drees alle mogelijke vrijheid heeft gelaten. Dat hij evenwel bezwaar heeft gemaakt tegen de stelling van de formateur: de socialisten houden in elk geval wat ze hebben. En dat hij, juist omdat die veelvoudige socialistische claim zo weinig ruimte liet, er sterk op aangedrongen heeft, dat een A.R. minister zou kunnen meespreken in het sociaal-economisch beleid. De heer Schouten vond dit een redelijk verzoek. Achteraf bleek hem, dat zijn fractie achter hem stond. De heer Drees heeft er heel wat moeite mee gehad, maar tenslotte kreeg dr. Schouten wat hij wenste. Prof. Zijlstra werd minister van Economische Zaken.

DEZE geschiedenis is merkwaardig.

De heer De Quay werd formateur. Hij vroeg prof. Zijlstra voor Financiën en drs. Hazenbosch voor Sociale Zaken. De R.K. moesten houden, wat zij hadden, naar het voorbeeld van dr. Drees in 1952. Zij moeten er het departement van Economische Zaken bij hebben. Dan blijven er nog vijf departementen over, die „verdeeld” moeten worden tussen V.V.D.-ers en C.H.U.-ers.

En zie, nu bleken de mannen van de C.H.U. niet gemakkelijk tot medewerking te brengen. Zij wilden het departement van landbouw niet. Zij hadden voorkeur voor een ander, met name genoemd departement. De voorzitter bracht reeds een kandidaat-minister mee, toen hij om advies werd gevraagd.

WIJ kunnen deze houding van de C.H.U. best begrijpen. Zij dreigden hekkesluis te worden. De formateur scheen te handelen naar de richtlijn: wat ik tenslotte overhoud, dat is voor de C.H.U.

Héél misschien heeft hij daarbij gespeculeerd op het specifiek C.H.-standpunt, dat men niet met de formateur moet spreken over personen of departementen. „Don't speak to the man at the wheel”. Dat waren de woorden van de heer Tilanus. Géén discussie met de formateur over personen of portefeuilles. Maar hoe dit zij, de C.H. waren lelijk op het achterhek komen te zitten. En toen lieten zij weten: wij willen dit wel en dat niet. Wij willen zus wel en zo niet medewerken.

Nog eens, wij kunnen dat begrijpen. De situatie was onbehaaglijk. De A.R. hebben daar part noch deel aan en stekeligheden aan het A.R. adres, naar het voorbeeld van de socialistische pers, missen elke zakelijke aanleiding.

Wij zullen geen verwijten tot de C.H.U. richten. Wij zullen niet spreken van een klap op het hoofd. Wij constateren alleen, dat de C.H. in 1959 zich op dezelfde lijn bewegen als dr. Schouten in 1952. Alleen een kwalijke casuïstiek kan te hulp worden geroepen om dit te ontkennen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telefoon K 1700-631023 en 112138 giro 89673 VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zandam, telefoon K 2980-63224

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 3.25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

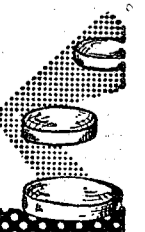

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse **C-R MAAGTABLETTEN**

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure

aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN • Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

ROMAN EN POLITIEK

De wekker, die de uchtend openbrak

DE wekker is naar mijn vaste overtuiging het allernaamzaamste mechanische spulletje dat ik in mijn huis heb. Niettemin geldt voor deze ratelende verstoorders van rust en droom ook het woord, dat alle dingen kant en weer-kant hebben.

— Het is zoals het leer is, placht in Reuters oubollige roman „Mijn leven op het land“ de goede sul Jochem te zeggen.

Het is zoals het leer is. . . . Dat is dan ook van kracht voor de wekker. Want hoewel ik het ding verfoel ofschoon ik het dagelijks nodig heb, ik heb toch ook eens een prachtig gedicht gelezen over de wekker, die „de uchtend openbrak met klaar geluid“.

Er zijn nog te veel mensen die menen, dat kunstenaars zich niet met politiek moeten ophouden. De verhevenheid der kunst mag zich niet inlaten met de platvloersheid van de politiek, heb ik eens iemand horen zeggen. Dat was overigens tijdens een verjaarsvisite en de avond was rijkelijk gevorderd. Ik stel mij voor dat zulke mensen evenals ik een wekker een naar instrument vinden — maar zij hebben nooit dat mooie gedicht over de wekker gelezen.

De schoonmaak is er de oorzaak van, dat we aan het piekeren gegaan zijn over de romankunst en de politiek en dus over de mensen, die politiek en kunst zover mogelijk van elkaar verwijderd willen houden.

Het kwam zó: Een zolderkast, boordevol gepropt met oude correspondentie en vergeelde tijdschriften, moest en zou een schoonmaakbeurt hebben. Een amendement om dit plan te wijzigen in deze zin, dat dit jaar deze kast zou worden overgeslagen om haar in 1960 een totale beurt te geven, kelderde natuurlijk als een baksteen. De dooddoener, dat ik, evenals al mijn soortgenoten mij rustig bleek te willen overgeven aan een algehele vervuiling, was genoeg om mijn tegenvoorstel de nek om te draaien.

Die zolderkast moest dus schoongemaakt worden. Dat is gebeurd, de calamiteit heeft gisteren plaatsgegrepen. En toen vond ik tussen oude — vooroorlogse — correspondentie een brief van een romanlezer.

Een brief werd gevonden

DE brief, die gevonden werd tussen die oude boel was niet gedateerd. Ik zal dat epistel wel ontvangen hebben in 1938, want de romanlezer schreef me naar aanleiding van mijn eerste roman „De Korevaars“.

U hebt een grote fout begaan, zo staat in deze brief. — U laat enkele figuren in uw roman partij kiezen voor een poli-

*** Merkwaaardige demonstratie

Minister Staf trad als minister voor defensie nog eenmaal voor het forum van de volksvertegenwoordiging. Hij verdedigde de begroting van oorlog en van marine, wat de laatste begroting betreft, bijgestaan door staatssecretaris Moorman, die momenteel ook lid van de Tweede Kamer is voor de K.V.P.

Het werd een scherp conflict tussen deze staatssecretaris en de K.V.P. fractie van de Eerste Kamer. De woordvoerder van deze fractie, de heer De Gou, burgemeester van Venlo, wilde onze vloot ongeveer op dezelfde manier uithenen, als de heer Schouwenaar het in de Tweede Kamer namens de socialisten had bepleit. De staatssecretaris kon naar zijn eigen verklaring geen verschil horen tussen socialisten en deze K.V.P.-er.

Maar de demonstratie werd nog merkwaaardiger. Alle woordvoerders der democratische partijen hadden woorden van waardering voor het ontzaglijk vele werk, door minister Staf verricht. Alleen de K.V.P. had géén woord voor de scheidende minister en zei dat ook uitdrukkelijk. De heer Moorman reageerde ook dáár scherp op het debat kreeg een onaangenaam karakter en de woordvoerder van de K.V.P. vertrok, zonder op de gebruikelijke wijze met een handdruk van de minister afscheid te nemen.

Heeft deze demonstratie politieke betekenis?

Waarschijnlijk niet.

De K.V.P. wil alleen het voorbeeld volgen van de P.v.d.A., die bij een andere begroting, nl. die van Buitenlandse Zaken, in de Eerste Kamer ook telkens een nummer weggeeft, dat en tegen het Regeringsbeleid, en tegen de vertogen van de geestverwanten in de Tweede Kamer ingaat. Dat voorbeeld heeft blijkbaar aanstekelijk gewerkt. Maar politiek beleid is anders.

door
J. W. OOMS

tieke partij. U schrijft zelfs, dat een Korevaar zich meldde als lid van een kiesvereniging. Dat kan ik niet waarden. In een roman mag zoiets niet voorkomen. Nog afgezien dat het prozaïsch is, verlaagt de romankunst zichzelf als een politieke partij naar voren gehaald wordt. De zuivere belletrise, de verhaalkunst, moet hoog gehouden worden.

Aldus luidt de tirade, die mij aan het piekeren gezet heeft. Als piepjong schrijvertje — ik was 23 jaar toen mijn eerste

.... een brief werd gevonden

roman geschreven werd — kreeg ik me daar een les van een romanlezer, die blijkbaar niet door politiek geplaagd wilde zijn. Het lijkt geen twijfel, dat de briefschrijver korzelig geworden zal zijn, toen hij in het betreffende boek plotseling het woord Anti-Revolutionair zag staan. Hij zal de enige niet geweest zijn. Overigens is dat wel merkwaardig: als zulke lezers lezen over iemand die een moord begaat, lezen ze zonder afkeer of korzeligheid verder. Men accepteert het, dat de schrijver sujetten ten tonele voert, die misschien onverdraaglijk zijn in de samenleving. Maar als zijn sujetten blijken te kiezen voor een politieke richting, accepteert men die sujetten niet — en de schrijver van het boek evenmin.

Had de briefschrijver gelijk? Schrijvers worden gewoonlijk overstromd met brieven van lezers. Ik weet niet meer, wat ik destijds die briefschrijver geantwoord heb, maar ik ben er nu in ieder geval zeker van, dat die lezer ongelijk had. Volstrekt ongelijk. Zijn argument houdt geen steek. Hij geeft er door zijn schrijven blijk van, noch de romankunst, noch het wezen van de politieke bedrijvigheid te begrijpen.

Waar gaat het om in de roman

HET gaat in de romankunst niet om de gebeurtenissen die de schrijver de lezer laat mee-beleven, laat noren en zien. De meeste romanlezers willen, dat er in een verhaal veel gebeurt. Men meent, dat veel gebeurtenissen het element van spanning in een roman brengen. Maar in feite is het de romanschrijver niet om de gebeurtenissen te doen. Hierom gaat het hem. Hoe de mens zich gedraagt tijdens allerlei gebeurtenissen. Zo zal bijvoorbeeld een roman over een dijkdoorbraak niet geschreven worden om die dijkdoorbraak zelf, maar om het gedrag en de reacties van mensen tijdens en ná die doorbraak. Het zal de christenschrijver om de unieke geschiedenis van de mens te doen zijn, een geschiedenis die gelijkelijk tragisch en glorieus is.

Zo'n dijkdoorbraak kan overigens evengoed een politieke dijkdoorbraak zijn. Hoe gedraagt de mens zich dan?

Als de noodzaak van politiek medeleven en politieke activiteit op het terrein van het openbare leven een mens beheerst, dan spreekt het vanzelf dat zijn levenspatroon zijn politieke overtuiging weergeeft. Een romanschrijver heeft niet het recht, dat te omzeilen. De figuren zijner verbeelding worden mensen van vlees en bloed — en als die mensen zijner verbeelding lid worden van een kiesvereniging omdat het bij het grondpatroon van dat leven behoort dan mag de schrijver dat niet verzwijgen. Doet hij dat toch, dan komt hij in conflict met de waarheid van zijn voorstellingswereld. Dan geeft hij slechts de halve waarheid; maar de halve waarheid is een leugen.

Daarom had die vooroorlogse brief-

schrijver ongelijk. Zijn argumentatie was onjuist.

Politiek taboe

HET neemt niet weg, dat in de Nederlandse romankunst politiek onaanvaardbaar schijnt te zijn. Vooral in de christelijke romankunst. Vrijwel nooit speelt in een roman een politieke overtuiging, een politieke partij of een kiesvereniging een rol. Duizenden romanfiguren denken en peinen en piekeren in duizend christelijke romans over allerlei problemen — van maagdenbitter als geneesmiddel tot aan driehoeksverhoudingen toe. Maar meestal schijnen die romanfiguren a-politiek te zijn. . . .

De romanschrijver G. Mulder heeft het aangedurfd om één van zijn vlotverteelde romans de titel te geven: Een liberaal man. Maar de liberale man die hoofdpersoon van het boek is, was in zijn algemene levenshouding wat men vroeger noemde liberaal. Omtrent zijn politieke liberaliteit blijven we feitelijk in het onzekere.

Duizend medemensen gaan in duizend romans naar vergaderingen van een christelijke school, naar kerkeraadsvergaderingen, naar doopdiensten, naar avondmaalsdiensten. . . . doch nooit komt men een romanfiguur tegen die naar de stembus gaat of die een antirevolutionair of christelijk-historisch spreker gaat beluisteren, of die mede de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen gaat vaststellen. Leven deze belangrijke zaken dan zó weinig in het doen en laten van de mensen? Ik kan het niet geloven, al ben ik op dit punt geen idealist. Misschien moet de conclusie zijn, dat de romanschrijvers deze aangelegenheden stilzwijgend voorbij gaan om later geen brieven te krijgen van korzelige lezers, die zeggen, dat politiek in de romankunst niet mag voorkomen.

.... korzelige lezers

De buitenlandse romankunst — en dan met name de Engelse en de Franse — is op dit punt veel openhartiger. Vaak speelt daar in romans het politieke bedrijf een grote rol. Er komen in het leger van Engelse romanfiguren talloze mensen voor, die uitgesproken Tories zijn, zogoed als overtuigde Labourmensen. Arnold Bennett schreef zelfs een roman over een vader die een roemrijk conservatief was en wiens zoon zich kandidaat liet stellen voor Labour! Een fragment als dit zegt genoeg:

„Jack neemt het er ook heel behoorlijk van,“ zei Pearl. „Maar hij zal spoedig voorzichtiger moeten worden.“

„Waarom? Hij heeft toch niet gespeculeerd, wel?“

„O nee! Hij is van plan zich kandidaat te stellen voor het Lagerhuis. Labour, weet u, Onafhankelijke Labour Party, om precies te wezen.“

En indien een minuut geleden haar eenlettergrepige „Jack“ als het geluid van een onderaardse ontploffing was geweest, deze aankondiging was als het harde, de stilte verscheurende geluid van een zichtbare, rampzalige ontploffing, die al de prachtige gebouwen voor zover het oog reikte, vernietigde en ineens stortte deed. Louter de schok er van op zijn geest was verschrikkelijk. . . .

Het gezellige, hier en daar komische verhaal, waaruit ik dit citeerde, verscheen in het Nederlands onder de titel: Rome-expressie.

Het feit, dat in de Engelse romankunst politieke aangelegenheden vaak een rol spelen is, dunkt mij, een goed teken. De politieke overtuiging blijkt daar integrerend te werken op de romankunst. En dús moet de politieke belangstelling levend zijn!

Jazeker, ook in onze Nederlandse literatuur hebben wij romans, waarin de politiek niet achteloos voorbijgegaan wordt. Hoe zou de voormalige S.D.A.P. de brede lagen der bevolking hebben kunnen bereiken indien deze partij geen belangrijke bondgenoot had gevonden in sociaal bewogen auteurs als Heyermans, A. M. de Jong en anderen? En vergeten wij de dichters niet, die het proletariaat bezongen hebben!

Maar de christelijk-politieke idealen hebben weinigen de moed en de beweging geschonken om er in dicht of proza van te getuigen.

Een verhaal als „De frontieren over“, van Postmus, mag hier genoemd worden omdat het wél getuigde van die moed.

Het gedicht van Karel van Dorp: „Kiesverenigingsvergadering“ getuigde van politieke beweging, al heeft het een wrange inslag juist uit beweging over het tekort in politieke beweging bij vele kiesverenigingsleden.

We hebben niet gezegd, dat wij de politieke roman hunkerend tegemoet zien. Een politieke roman kon weleens een kunstloze tendenz geven. Maar wij zien uit naar romans, waarin het menselijk leven zó breed wordt getoond, dat in dat leven de politieke overtuiging wél aanwezig is en een stempel zet op 's mensen doen en laten in de maatschappelijke verbanden waarin hij zich beweegt.

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Abonnement per jaar f 6,50, per half jaar f 3,25

(Doorhalen was niet verlangd wordt).

Opgegeven door: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN „NEDERLANDSE GEDACHTEN“,

Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

**UIT ONZE BOUW- EN
AANNEMERSWERELD**

N.V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
Kantoor: Ceintuurbaan 179, Amsterdam.
Telefoon 798604-53257.

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

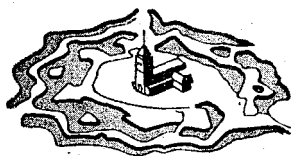
Telefoon K 1748-745 en 746 - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

DROOG HOUT

Specialiteit: GEWATERD IEPE; verder: BEUKEN,
ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.

In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.

N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens

Naarden N.V.

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...

OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444

RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

ELEKTRISCHE INSTALLATIES W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau

's-GRAVENHAGE - TELEFOON 116250

FA. C. VERMEER EN ZON'S

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT

Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel

Ronde en ovale tafelanden

Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers,
kappen, regels, stijlen, enz.

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ. TOT UITVOERING VAN BOUW- EN
GEWAPEND BETONWERKEN

DANTELAAN 30 - TEL. 030-30215 - UTRECHT

J. DE KORT

Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken

BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

Robbers' Schilderbedrijf

Gysbr. van Aemstelstr. 1, Amsterdam-O.

Tel. 56595 — 717160

Bouw- en ingenieursbureau

H. van der Schaar & Zonen

Actief in alle woning-productie-fasen.

J. W. BROUWERSPLEIN 15 - AMSTERDAM

Telefoon 020-712260-728883.

H. BANGMA's Stukadoorsbedrijf

PASTORIELAAN no. 1 - JOURE - TEL. 2365

Prijsopgave bij uw inschrijving voor steengaas, stuka-
doorswerk, sierpleister, restauratie, betonmaille.

HET EINDE VAN EEN LO

DE innerlijke strijd, waaraan John Foster Dulles ten prooi is geweest sinds hij in begin februari uit Europa terugkeerde, is geëindigd. De man, die van geen wijken wist als hij zich geplaagd wist tegen de ondermijnende krachten van het goddeloze communisme, moest tenslotte capituleren voor een onzichtbare vijand, die langzaam maar zeker zijn krachten had gesloopt. De strijd was dubbel zwaar, omdat opgeven niet alleen betekende, dat hij voortaan niet meer als Amerikaans minister van buitenlandse zaken leiding zou kunnen geven aan de vrije wereld, maar ook de erkenning zou inhouden, dat hij lichamelijk niet meer opgewassen is tegen de zware eisen, die het leven stelt. Daarom was zijn besluit van vorige week ook een overwinning: die van de christen, van wie men kan zeggen, dat hij weet heeft van de vermaning van Paulus om de goede strijd te strijden.

Vrije wereld verloor een steunpilaar

Toen Dulles in het Walter Reed ziekenhuis te Washington werd opgenomen noemde de commandant, gen.-maj. Leonard D. Heaton hem al een afgeleefd man. De chirurgen, die hem behandelen moesten, gaven hun vrees te kennen, dat uit de analyse van tijdens de operatie verwijderd vocht zou blijken dat hij aan actieve kanker leed. Zij hebben alles gedaan om het proces tot staan te brengen. Het heeft echter niet mogen baten en tijdens de rustperiode aan de kust van Florida in het zuiden van de Verenigde Staten werd het duidelijk, dat Dulles aan een ongeneeslijke ziekte leed, die hem ongeschikt maakte voor de uiterst zware en verantwoordelijke taak, welke sinds januari 1953 op zijn schouders had gerust.

Hoe zwaar die taak was, kan men nagaan, indien men zich herinnert, hoe de zaken er in de wereld voor stonden, toen Dulles van Dean Acheson de leiding van het State Department overnam. De relaties tussen de Verenigde Staten en de Sowjetunie hadden een dieptepunt bereikt als nooit tevoren het geval was geweest. Van diplomatieke betrekkingen kon nauwelijks meer worden gesproken. Men had zich in het Kremlin zelfs niet ontzien, de Amerikaanse ambassadeur George F. Kennan als persona non grata te beschouwen en naar de Verenigde Staten terug te sturen.

Tot de nalatenschap van de Democratische minister Acheson behoorde ook de oorlog in Korea, die voor de vrije wereld zulk een teleurstellend verloop had gehad en nog steeds een bereiging voor de wereldvrede vormde. Die oorlog zou niet uitgebroken zijn, als de Amerikaanse troepen niet veel te vroeg het zuidelijk deel van het Koreaanse schiereiland, dat niet in communistische handen was, zouden hebben ontruimd.

Eisenhower en Dulles in 1954, toen beiden nog een uitstekende gezondheid genoten.

Teleurstellingen

OK Dulles zijn teleurstellingen niet bespaard gebleven. In de donkere november-dagen van 1956, toen Russische tanks op meedogenloze wijze een eind maakten aan de vrijheidsstrijd in Hongarije en de vrije wereld machteloos moest toezien, omdat gewapende interventie zou neerkomen op het ontketenen van een nieuwe wereldoorlog, moet er heel wat in hem zijn omgegaan. Dulles zelf heeft nl. in de periode voordat hij minister werd de kruistocht tegen het communisme en de bevrijding van de Oosteuropese landen gepropageerd.

Spoedig nadat Dulles minister was geworden, bleek echter, dat de Sowjetunie er niet aan dacht, de macht in de satellietstaten uit handen te geven. Dat was op de zeventiende juni 1953, slechts vijf maanden, nadat Dulles in functie was getreden. Op die dag kwam een groot deel van de Oostduitsers in opstand tegen het communistische regiem, dat door Russische bajonetten in het zadel werd gehouden. Moskou greep hardhandig in en wist het verzet in de kiem te smoren.

Sindsdien heeft Dulles zijn kruistochten en bevrijdingsplannen — waarvoor hij aanvankelijk ook president Eisenhower had gewonnen — bewust laten varen. Niet omdat hij tot de conclusie was gekomen, dat zij tot mislukken gedoemd waren, doch louter en alleen, omdat hij als verantwoordelijk staatsman er niets voor voelde, de verschrikkingen van een derde wereldoorlog over de mensheid te brengen. Vandaar, dat er zoveel omging in Dulles, toen bleek, dat ook het Hongaarse volk voor een verloren zaak had gevochten.

Toen de strijd in Hongarije in volle gang was, lag Dulles in het Walter Reed-ziekenhuis te Washington. De ziekte, welke hem nu tot aftreden heeft gedwongen, had zich toen reeds geopenbaard. Door operatief in te grijpen hebben de chirurgen destijds getracht, het kankergezwell te verwijderen. Later bleek evenwel, dat zij hierin slechts ten

Een van de laatste foto's van Dulles voordat hij zijn aftreden bekendmaakte.

dele waren geslaagd en Dulles zelf hebben gevoeld, dat het einde van zijn ziekte maar van tijdelijke was.

Voorbereid

IN dit licht bezien krijgen we een begrip voor het werk, dat Dulles de afgelopen twee jaren heeft gedaan. Men heeft de minister met name in de periode verweten, dat hij een eenzijdig politiek voerde. De persoonlijke waarop hij de buitenlandse politiek van de Verenigde Staten geleid heeft, in bepaalde kringen van het State Department en daarbuiten tot onvrede leidde. Men vreesde nl. dat het individualistische optreden van Dulles erop van zou zijn, dat bij ernstige ziekte de minister niemand in staat zou zijn hem volledig te vervangen.

Ging deze redenering een aantal jaren geleden nog op, sedert eind 1954 dit zeker niet meer het geval is. Dulles heeft in de jaren, die hij nu zijn op het opmerkelijke herstel van zijn ernstige ziekte, gewoekerd en zijn tijd, die hem nog zou rusten op het State Department. Naar buiten bleef de individualist, die alle internationale problemen zelf wilde regelen in persoonlijke gesprekken met de belangrijkste regeringsleiders. Ondertussen heeft hij onopvallend een team van zeer kwame diplomaten, aan wie hij zijn denkbeelden toevertrouwde, zodoende hem van advies konden dienen, welke bepaalde problemen aan de orde waren waarin zij zich hadden kunnen verdiepen.

Deze top-diplomaten stonden in zeer nauw contact met Dulles en hadden verschillende van hen is bekend. Zij in de afgelopen jaren een steeds groter invloed kregen in het vaststellen van de Amerikaanse buitenlandse politiek. Op deze wijze kan worden verkomen, dat er belangrijke veranderingen op het State Department worden ingevoerd. Onder de voorgaande minister, Christian Herter, zal er een schil in optreden zijn, maar van fundamentele wijzigingen zal geen sprake zijn.

Reflecterende
Witte Wegenvarf
Betonverf

MACOSTAN

n.v. Lak- en Verffabriek Ede Tel. 8380 (08380)

HOUT

VAN DRIMMELEN

ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-64

OPBAAN

Vershil

EN verschil van optreden zal onmiddellijk merkbaar zijn. We mogen rust aannemen, dat niemand de preses van Dulles op dit ogenblik kan menaren. Dulles bezat een bijna onuitputtelijke energie, een zeer rijke ervaring, maar bovenal een rotsvast vertrouwen in de zaak, waarvoor hij zich christen had ingezet. Hij is echt mand geweest, die in het besef leefde, deze wereld een roeping te hebben, vooral in zijn laatste levensjaren, en hij de positie bekleedde, welke hem toe in staat stelde, heeft hij zich met de kracht die in hem was gegeven de mensheid te behoeden voor een vrede en haar te leiden op de eniglijk begaanbare weg, die uiteinde — zo God wil — uitkomst zal brengen.

Hierin schuilt voor de vrije wereld de geïk van het aftreden van Dulles. Lang hij nog aan het bewind was, st men zich blijkbaar zo veilig als der de gegeven omstandigheden mogelijk was. Velen vonden echter, dat al te star was en dat zijn onverwachte houding tegenover de nieuwe chthebbers in de Sowjetunie de opsing van de wereldproblemen in de g stond. Vele jaren werd Dulles door nigen begrepen en door velen misand, totdat de feiten hem langzaam ar zeker gelijk gaven. Zelf bleef hij id dezelfde, maar zijn critici, die regeringsverantwoordelijkheid egen en als de beste stuurliu aan kant stonden, gebruikten elke oping aan de internationale politieke mel om nieuwe aanvallen op hem te enen.

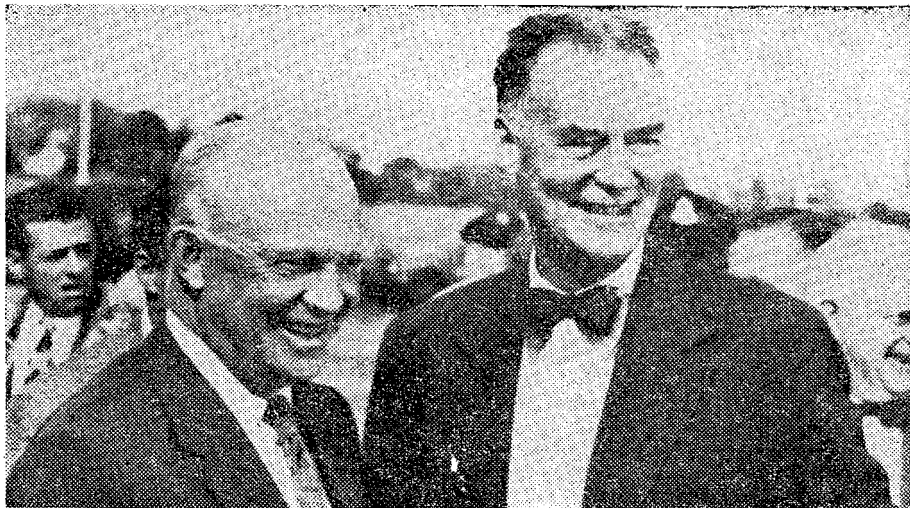
Met Dulles wist de vrije wereld, waar aan toe was. Eisenhower liet zich komen leiden door de inzichten van lles en slechts in het geval van uey heeft de president zijn veto uitproken over het voorstel van zijn nister van buitenlandse zaken, de merikaanse vloot in 'te schakelen om Chinese communisten er van te erhouden, enkele kleine eilandengroeen, welke in handen van de nationaen waren te veroveren. Terecht weide Eisenhower zich toen — evenals ig jaar het geval was — aan bealde afspraken te binden, doch liet tegelijkertijd blijken, dat hij vast sloten was, in te grijpen, als hij daarvoor aangebroken zou achten.

De Russen

OK de Russen wisten, wat zij aan Dulles hadden. Het feit, dat hij in oskou geen goed kon doen, is het beste wijs, dat hij hun plannen in de weg ond. Vele jaren, voordat hij minister n buitenlandse zaken werd, schreef lles in zijn korte meedogenloze stijl een van de eerste analyses van de doelingen van het goddeloze Russische mmunisme. Toen reeds werd hij het elwit van het propagandavuur van K. Kremlin. En dat is hij altijd geven.

De calvinist Dulles, onkreukbaar en verzettelijk als er fundamentele beingen op het spel stonden, heeft niet een het communistische systeem beeden; hij verzette zich ook tegen de ders van het internationale commuisme, die hij — terecht — wantrouwde. n nog nooit is bewezen, dat dit gebrek n vertrouwen niet gerechtvaardigd as. De jongste gebeurtenissen in het idenoosten en de gehele ontwikkeg rondom de Berlijnse kwestie stellen lles alleen maar in het gelijk.

Met groot vertrouwen ziet men in de tselijke wereld het optreden van ristian Herter tegemoet. Het lag in ij 56, toen Dulles reeds aan kanker leed, in de bedoeling van de Amerikaanse regering, Herter tot minister van builandse zaken te benoemen, voor het val Dulles niet langer in staat zou n, op zijn post terug te keren. Toen lles dank zij zijn enorme wilskracht ech herstelde, bleef Herter in de schanuw van Dulles. Dit nam niet weg, et hij nog twee jaar gelegenheid heeft had, zich volledig in de zaken van et State Department in te werken en die tijd verschillende malen als waarmend minister van buitenlandse zaen is opgetreden. De aarzeling, welke porafging aan zijn definitieve benoeing, had dan ook niets te maken met n capaciteiten, maar vloeide alleen ar voort uit de onzekerheid over zijn ezondheidstoestand.

Eisenhower en Herter in 1956, toen er al sprake van was, dat de laatste in aanmerking kwam voor de opvolging van Dulles als minister van buitenlandse zaken.

Toch moet Herter nog bewijzen, dat hij opgewassen is tegen de taak, die Dulles met zoveel elan zes jaar lang onder onvergelykbaar moeilijke omstandigheden heeft vervuld. Zo moet nog blijken, of hij als Dulles de kracht kan opbrengen om zonedig tegen de stroom op te roeien, als zelfs zijn bondgenoten zich tegen hem keren. Om te beginnen moet hij zich meten met Macmillan, die ongetwijfeld opnieuw een gooi zal doen naar de leiding in de westelijke wereld,

nu de voornaamste architect van de buitenlandse politiek is afgetreden.

Dulles laat een lege plaats achter. De vrije wereld zal hem in de komende maanden missen. Geve God hem de kracht om te dragen, wat nog voor hem is weggelegd. Moge dit in deze dagen een bede zijn, die door alle christenen tot de Allerhoogste wordt gericht B.

Slotconferentie Kadercursus

Ook dit jaar hoopt de A.R.J.O.S. de kadercursus 1958/1959 af te sluiten met een conferentie, waaraan alle cursisten kunnen deelnemen. De datum van deze conferentie is vastgesteld op vrijdag 1 en zaterdag 2 mei a.s.

Het programma luidt als volgt:

vrijdagavond 7 uur	aankomst op het Gereformeerd Jeugdcentrum „De Witte Hei” te Huis ter Heide opening van de conferentie toespraak door Zijne Excellentie prof. dr. J. Zijlstra halve finale en finale van een politieke quiz onder deskundige leiding.
zaterdagmorgen 9 uur	vertrek naar Hilversum referaat over „Heeft de gemeente nog een wezenlijke plaats in het Nederlandse staatsbestel?” officiële ontvangst op het raadhuis van Hilversum met bezichtiging.
zaterdagmiddag 1 uur	gezamenlijke koffiemaaltijd
2 uur	toespraak door dr. W. P. Berghuis en uitreiking van de diploma's
4 uur	sluiting.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Meubiler-inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
Moderne woninginrichting

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Beleeft aanbevelend, **Fa. D. LION en Zn.**

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

IAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Ga voor Uw

MANTEL of JAPON

toch naar ...

Assen Hoogeveen

JELTES

ASSURANTIE- EN MAKELAARSKANTOOR

Aan- en verkoop van vaste goederen
Verzekeringen - Taxaties
Steeds gelden beschikbaar voor hypotheeken
Administratie en beheer van vaste goederen

EMMEN - ORANJELAAN 1 - TELEFOON 2621

Woninginrichting

H. SCHIPPERS

EMMEN

Wilhelminastraat 23 - Telefoon 1292

SPECIALE BEDDENAFDELING

FA. GEBR. OMFLEE

ZUID-BARGE - TELEFOON 1542 - EMMEN

- * Korenmalerij
- * Handel in granen en meel
- * Bestrijdingsmiddelen
- * Veegeneesmiddelen
- * Loonsproei bedrijf

Wij leveren alle mengvoeders onder A.C.V. controle. A.C.V. is Afnemers Controle op Veevoerders.

UW SCHOENEN

Vereisen een goede verzorging voor

een lange levensduur
De beste verzorging is
1E KLAS REPARATIE

Uw adres hiervoor:

Westerstr. 16 I, tel. 2953

G. SWART

Onder rijkstoezicht gediplomeerd schoenhersteller.

ARN. VAN ESS

- * UURWERKEN
- * GOUD EN ZILVER
- * KELTUM PLEET

Derksstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1802

In Feunekes Warenhuis

vindt u een enorme collectie goederen

Meubels - Woningtextiel

Huishoudelijke artikelen

hoek

Haarden en kachels enz.

Warmeerweg-Weerdingerstr.

Weerdingerstraat

EMMEN - Telefoon 1566

t.o. de Spoorstr - Tel. 1558

Dus: het juiste adres voor een Complete Woninginrichting.

KOLEN BESTELLEN

MEIJER BELLEN

Ook voor Huisbrandolie

MEIJER'S BRANDSTOFFENHANDEL N.V.
Burg. Tijmesstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1335
Bestelkantoor: NIJBOER, Polenstr. 6 - Telefoon 1983

LANTINGA

Pfaff Naaimachinehuis

Electro Technisch Bureau

NOORDERSTRAAT 15 - TEL. 1061 - EMMEN

DIJKSTRA'S Incassobureau

ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009

Incasso's

Huur-, Pacht- en Rechtszaken

Zie toe...

dat uw pakje margarine
gewaarbord is door het
Leeuwenzegel, want het

Leeuwenzegel*

is de kwaliteits-aanduiding
voor de allerbeste margarine.

* Een onderscheiding, die alleen toegekend wordt
aan vooraanstaande merken margarine

Fa. Gebr. Dekker

HOUT- EN

BOUWMATERIALENHANDEL

HOOFDSTRAAT 150 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

Bouwbedrijf VAN ESS

Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671

Uitvoering

van alle voorkomende bouwwerken

Dulles' opvolger CHRISTIAN HERTER

volledig op zijn taak
voorbereid

IN het verkiezingsjaar 1956 dook in de Verenigde Staten plotseling de naam op van Christian Archibald Herter, wiens ambtstermijn als gouverneur van de staat Massachusetts ten einde liep. De teleurgestelde Harold E. Stassen, die zelf al vele jaren met presidentiële ambities rondliep, wilde tot elke prijs voorkomen, dat Richard E. Nixon opnieuw de republikeinse kandidaat voor het Amerikaanse vice-presidentschap zou worden en stelde Herter als tegenkandidaat voor.

Herter was verstandiger dan Stassen en liet zich deze benoeming niet aanleunen. Hij distancieerde zich openlijk van de verklaringen van Stassen en liet weten, dat hijzelf de kandidatuur van Nixon zou steunen. Het gevolg was, dat Nixon voor de tweede maal de sparring-partner van Eisenhower werd en dat Stassen nog verder naar de achterhoede in de republikeinse geleerden verdween.

EN Herter? Diens trouw werd beloond: toen het er naar uit zag, dat minister Dulles niet lang meer dienst zou kunnen doen als leider van het State Department, zegde men hem toe, dat hij voor opvolging in aanmerking zou komen. Het opmerkelijke herstel van Dulles leidde er echter toe, dat Herter tot enkele dagen geleden de tweede man bleef op het Amerikaanse ministerie van buitenlandse zaken.

Christian Archibald Herter werd bijna 64 jaar geleden in Parijs geboren als zoon van de voor hun bestaan vechtelijke Amerikaanse kunstenaar Albert en Adèle Herter. Verschillende jaren bracht hij op een Parijse school door en toen hij op 9-jarige leeftijd in de Ver. Staten arriveerde, was hij zijn leeftijdgenoten twee jaar vooruit. Na met veel succes in Harvard te hebben gestudeerd, begaf hij zich in de buitenlandse dienst naar Berlijn.

DE eerste wereldoorlog had grote invloed op zijn verdere leven. Christian werd zelf vanwege zijn enorme lengte voor de militaire dienst afgekeurd. Zijn oudste broer, Everitt, sneuvelde evenwel in Frankrijk. Sedertdien zou Herter zich voorgenomen hebben, zijn verdere leven te wijden aan het bevorderen van de wereldvrede. In 1917 trad hij in het huwelijk met Mary Caroline Pratt, dochter van een oliemagnaat. Het echtpaar vestigde zich in Zwitserland, waar hij in opdracht van de Amerikaanse regering werkte aan het opstellen van een akkoord inzake de krijgsgevangenen.

In 1930 begon zijn politieke loopbaan als afgevaardigde naar de wetgevende vergadering van Massachusetts, waarvan hij in 1939 speaker werd. Drie jaar later verhuisde hij naar het Huis van Afgevaardigden te Washington. Spoedig na de tweede wereldoorlog trad hij op de voorgrond als leider van een commissie, die moest rapporteren over de hulp, welke aan door de oorlog getroffen landen moest worden verstrekt. De commissie maakte vele buitenlandse reizen en de gegevens, die Herter verzamelde, vergemakkelijkte de aanvaarding van het Marshallplan voor Europa door het Amerikaanse congres.

In 1951 was Herter een van de eersten, die de nog in Europa verblijvende generaal Eisenhower in aanmerking wilde doen komen voor de republikeinse kandidatuur bij de presidentsverkiezingen van 1952. Als adviseur nam hij deel aan de verkiezingscampagne, maar zelf dong hij naar het gouverneurschap van Massachusetts. Tot 1956 heeft hij die post met succes bekleed. In dat jaar stelde hij zich niet opnieuw verkiesbaar, omdat het State Department hem lokte.

Dulles heeft hem vrijwel de vrije hand gelaten in de zaken betreffende de atoom- en ontwapeningsbesprekingen in Genève, het Middenoosten en Indonesië. In de afgelopen maanden heeft Herter zich volledig in de andere wereldproblemen kunnen inwerken.

HET PERS EN PERIODIEK

Hoeveel maal liep formateur

Optisch bedrog

Naar aanleiding van berichten in de pers, dat zoveel aangezochte personen voor een ministerzetel hebben bedankt, schrijft prof. Romme in *De Volkskrant* o.m.:

„Ik geloof, dat men zich hierbij moet hoeden voor wat ik zou willen noemen een optisch bedrog. Misschien wel een optisch bedrog in meervoudige zin.

Ik laat nu daar dat de pers, al heeft zij ongetwijfeld een fijne neus, zich ook wel eens in de geur, die zij meent te snuiven, kan bedriegen. Zij zit per slot van rekening niet in de werk-kamer van de formateur aan de tafel.

Maar wat ik belangrijker vind en uit ervaring weet: er zijn mensen, voor wie het offer van de aanvaarding van een ministersportefeuille om een of andere reden zo groot is, dat zij menen daartoe pas te mogen overgaan, wanneer andere even-geschikten of naar hun eigen mening meer-geschikten eerder zijn aangezocht doch met negatief resultaat. Naar buiten kan dit dan tot verkeerde indrukken aanleiding geven — zo de indruk van tweede, derde of vierde keus — maar het zijn indrukken waarin de buitenstaander zich gemakkelijk vergist.

Het voornaamste optische bedrog lijkt mij echter ergens anders in te bestaan.

Het bestaat, om bij het concrete geval van Economische Zaken te blijven, hierin, dat er in de kranten vier of vijf namen zijn genoemd van alleszins geschikte figuren, die (als de berichten juist zijn geweest) door de formateur zijn aangezocht, en van alleszins geschikte figuren, die (wederom: als de berichten juist zijn geweest) niet door de formateur zijn aangezocht. Maar zij worden door de gemiddelde lezer allemaal in één pot gestopt, allemaal mensen bij wie de formateur een blauwtje zou hebben gelopen. Wie echter een statistiekje ervan zou neven bijgehouden, zou tot de ontdekking komen, dat er, naar luid van de krantenberichten, zegge en schrijve twee katholieken zijn geweest, die door de formateur zijn aangezocht en hebben bedankt. Men kan het twee te veel vinden, maar het zijn er toch maar twee.

Het optisch bedrog ontstaat, doordat men verwaarloost het onderscheid tussen wat de formateur doet en... wat een fractievoorzitter doet, zelfs in het geval van een kabinetsformatie die zo helemaal buiten de fracties en zo bijna helemaal buiten de fractievoorzitters om gaat als de onderwerpelijke.”

Gezichtsbedrog

Het Vrije Volk reageert op het bovenstaande als volgt:

„Na de reeks van bedankjes die prof. De Quay moest incasseren, maakte de *Volkskrant* zich over dit bedanken aan de lopende band zo ongerust, dat zij van een ernstige toestand sprak. Aan het incasseringsvermogen van de formateur is een grens, schreef het blad.

Zaterdag echter liet de heer Romme in dezelfde *Volkskrant* een heel ander licht op de zaak schijnen. Er zijn zegge en schrijve twee katholieken geweest, die door de formateur zijn aangezocht en bedankt hebben, schreef de heer Romme. De rest is „optisch bedrog”.

Dit gezichtsbedrog ontstaat, aldus verklaart de heer Romme zijn verrassende optiek, „doordat men verwaarloost het onderscheid tussen wat de formateur doet en... wat een fractievoorzitter doet, zelfs in het

geval van een kabinetsformatie die zo helemaal buiten de fracties en zo bijna helemaal buiten de fractievoorzitters om gaat als de onderwerpelijke”.

De drie puntjes in het citaat zijn van de heer Romme. Zij doen ons aan als de kleine pauze waarmee een goochelaar de spanning opvoert voordat het konijn uit de hoed komt. En we moeten zeggen, dat we paf staan, minder van 's heren Rommes handigheid dan van het konijn. Want dat konijn is de heer Romme zelf, die naast de formateur mee formeert, als fractievoorzitter.

Van fractiebinding gesproken.”

Passen en meten

In Elseviers Weekblad lezen we:

„Het vormen van een ministerie blijft in Nederland een zaak van passen en meten. Zeker is dit het geval, nu blijkt dat juist in de politieke partij, waartoe de kabinetsformateur behoort, velen een zetel afwijzen in een kabinet, waaraan de brede basis is ontvallen. Daarbij heeft dr. Kortenhorst er, in zijn kwaliteits van even voortreffelijk als geestig „*Volkskrant*”-chroniqueur, aan herinnerd, hoe Ruys de Beerenbrouck indertijd in een handomdraai een kabinet kon samenstellen. Maar dat kon, omdat er toen méér all-round-politici waren en men thans verzuimt, jonge krachten voor grotere taken op te leiden. Doch hoe dit zij — juist omdat er te weinig „politieke bollebozen” zijn en omdat zo vele tot het ministerschap genodigden voor de eer bedanken, moet men zich afvragen of de formatie-methode van prof. De Quay wel tot het gewenste resultaat kan voeren.

Dat resultaat moet toch zijn: een kabinet met bekwaame ministers. Een ministerie met name, dat bekwaam genoeg is om de felle P.v.d.A.-oppositie door haar beleid zelf te kunnen trotseren. Een ministerie ten slotte, dat figuren als Drees, Suurhoff en Hofstra moet ontberen. Zodat de formateur wel moet zoeken naar figuren met, op hun gebied, hoge capaciteiten. Wij geloven, dat de formateur méér dan tot dusverre die capaciteiten en bekwaamheden tot uitgangspunt zal moeten kiezen.

Inschikkelijkheid

De Rotterdammer schrijft o.m.:

„Het aanzoeken van kan-

EEN BLAUWTJE?

didaten en het toekennen van portefeuilles is ook tot dusver steeds een werk geweest van de formateur. Men kan nauwelijks stellen, dat er partijen zijn geweest die teveel gevraagd hebben. Er is namelijk door partijen niets gevraagd, er is slechts door de formateur gevraagd en aangeboden. Dat maakt het terugkomen door de formateur op zijn vragen en aanbieden eensdeels gemakkelijker, aan de andere kant moeilijker.

Zal het mogelijk zijn om tussen de beide protestantse partijen, uit wier midden mannen zijn en nog worden gezocht, de nodige inschikkelijkheid te betrachten? Toegegeven zij, dat Landbouw en Volkshuisvesting moeilijke portefeuilles zijn. Maar ook Financiën en Sociale Zaken zijn niet gemakkelijk. Over Financiën zwijgen we maar, en voor wat betreft Sociale Zaken behoeft men alleen te denken aan de socialistische kritiek die zich niet in de laatste plaats op dit departement zal gaan ontladen.

Dit zijn nuchtere feiten, maar misschien zijn zij daarom in staat om de inschikkelijkheid te bevorderen. Politiek kan onder omstandigheden, al klinkt het misschien vreemd, ook een kunstje zijn van offers brengen. De beloning van het gebrachte offer mag men dan tevens zien in een toegenomen nationale waardering.

Want het kabinet moet er nu komen. Reeds zijn er te veel hindernissen geweest. Reeds hebben er te velen bedankt voor het hoge aanbod. Reeds wordt de spot van de socialisten met de dag groter. Reeds is ons land te lang zonder kabinet geweest. Reeds wachten er te vele onderwerpen om te worden aangepakt.”

Weifelingen

In *De Tijd/Maasbode* lezen we:

„De C.H.U. gaat er trots op een „gouvernementele” partij te zijn. Zij wenst in de Kamer — althans met een wisselend deel van haar fractie — de steun te zijn van de regering. Maar dan moet er eerst een regering zijn. Als die er nog komen moet, is de gouvernementele gezindheid bij de C.H. — althans bij een deel — wel eens minder opvallend.

In het vergevorderde stadium van de kabinetsformatie, waarin wij ons thans bevinden, worden uit deze partij hier en daar noodkreet vernomen, die de Unie van haar gouvernementele

verantwoordelijkheid, zoals die zich in de huidige verhoudingen opdringt, willen afhouden. En de Unie-voorzitter, mr. Beernink, die gisteren bij prof. De Quay geroepen werd, leek vooral een terughoudend partijman te willen blijven, hoewel hij toch iets dichter bij de Kroon stond dan gewoonlijk.

Deze weifelingen mogen begrijpelijk zijn voor wie zich bij het feit van het onbegrijpelijke gebrek aan C.H.-homogeniteit heeft neergelegd. Maar het komt ons voor, dat de gereserveerdheid, welke gisteren uit de houding van de C.H.-bezoekers van prof. De Quay sprak, moeilijk te rijmen valt met de leuze, waaronder de Unie de verkiezingen heeft gevoerd. „In 't lands belang” hadden wij constructiever en „gouvernementeler” geluiden verwacht dan wij gisteren ten gehore kregen. Het landsbelang vraagt op dit moment, naar het ons voorkomt, geenszins de afzijdigheid van de C.H.U. t.a.v. de door de formateur gemaakte opzet voor een kabinet.

Gebrek aan moed

Onder deze titel schrijft *De Telegraaf*:

„De kabinetsformatie van prof. dr. J. E. de Quay stuit op moeilijkheden... omdat geen der politieke partijen vooralsnog geneigd is het departement van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid voor haar rekening te nemen.

De politieke partijen, respectievelijk de functionarissen, die voor dit departement zijn aangezocht, zien er kennelijk tegenop een (impopulaire) huurverhoging voor hun rekening te nemen. Geruggesteund door een brede basis was het al een uiterst moeilijke zaak, maar thans, met een al dan niet demagogische socialistische oppositie in het vooruitzicht...

Deze opvatting getuigt van bijzonder weinig moed en kan verderfelijke consequenties hebben.

De heren politici behoren ervan uit te gaan, dat zij tegenover het Nederlandse volk een plicht te vervullen hebben en dit geldt zeker in een land waar nog honderdduizenden zuchten onder de woningnood. Is er een schoner taak te bedenken dan de taak deze nood te lenigen? De juiste man op de juiste plaats kan de dank der natie verdienen en er behoeft geen enkele aarzeling te bestaan, deze taak, ook al zou deze de gehele mens opeisen, te vervullen.

IN ONS COMMENTAAR

Buiten de fracties om

Het eigenaardige verschijnsel doet zich voor, dat aanvankelijk in tal van artikelen de opmerking gemaakt werd, dat de anti-revolutionairen zich schuldig maakten aan overvragen. Vorige week hebben we vermeld, wat Trouw daarover geschreven heeft. Daarop is van alle zijden een stilzwijgen gevolgd.

Indien we het verloop van de pogingen tot kabinetsformatie van de afgelopen week nagaan, dan kunnen we haast tot geen andere conclusie komen, dat de formatieopgave toch in verscheidene gevallen niet buiten de fracties omgaat en dat bepaalde fracties toch wel eisen stellen.

En ook nu weer schijnt men weer niet goed te vinden, dat de formateur met de anti-revolutionairen zo spoedig klaar was. De moeilijkheden zaten aanvankelijk bij de K.V.P., vervolgens bij de V.V.D. en thans bij de C.H. Dat laatstgenoemden er weinig voor gevoelen zonder meer genoegen te nemen met de beide ministeries, welke nog overgebleven waren, is te begrijpen.

Maar niet te begrijpen is, dat er thans bladen zijn, die van mening zijn, dat nu uitgesproken de anti-revolutionairen een „offer” moeten brengen.

Het beraad gaat nog altijd „buiten de fracties om”. Als de formateur toch tot een oplossing wil komen, dan zal hij, teneinde de moeilijkheden voor de C.H. weg te nemen, niet alleen nu naar de A.R. moeten zien, doch dan zal hij de gehele opzet nog eens in overweging moeten nemen.

„In 's lands belang” is het te hopen, dat hij dan alsnog slaagen zal. Misschien is er al meer bekend indien onze lezers dit onder ogen krijgen.

Wees zuinig met Uw geld koop bij ..
WESTERVELD
 Bovendien 3% korting door Uw kassabonds
 REGISTREREN
WESTERVELD
 FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Ingwersen & Co
 Commissionairs in Effecten
 Keizersgracht 382 Amsterdam (C.)
 Tel 32121 - 33879 45302
 ★ Plaatsen van Obligatie'eningen.
 ★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken. Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

Firma JAN DE MIK
 HARDINXVELD - GIESSENDAM
 Aannemers van
 OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
 GRIENDHOUTHANDEL
 HOEPELMAKERIJ
 Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Uw adres voor:
 DIRECTIEKETTEN
 BARAKKEN
 SCHOLEN
 ZOMERHUISJES
 enz enz
Fa Gebr. Timmer
 Houtbouw - Giesendam - Telefoon 62

BROCHURES

Verkrijgbaar bij het bureau van het Centraal Comité. Dr. Kuiperstraat 3 te Den Haag door storting van het verschuldigde bedrag op giro nr. 89673 t.n.v. de Anti-Revolutionaire Partij stichting.

besteln.	omschrijving	prijs
81.	Waarom ben ik A.R.? door Dr J A H J S Bruins Slot	„ 0,50
84.	Program van actie, 1956	„ 0,25
85.	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	„ 0,50
86.	Overheid en economisch leven	„ 0,50
87.	De A.R. P. en de sociaal-economische politiek, door C. Smeenk	„ 1,25

door Foka van Loon

„Dit is een heel ander geval”, onderricht zijn vrouw hem vinnig. „Heerco weet van dit kind helemaal niks af!”
 „Er is ook nog zoiets als mondelinge overlevering”, meent Heit.
 Niks waard! Dan mocht Akkie wel een hoofd hebben als een almanak!”
 „Dat is ook zo!” stemt Heit goedmoedig toe. Nou vooruit, dan wordt jij op je oude dag nog kroniekschrijver ook. 't Is mij breed naar 't zin, als we nou maar naar bed gaan!” Hij neemt de Bijbel van de schoorsteenmantel en houdt een kleine dagsluiting.

HOOFDSTUK XIX

De oude mevrouw Van Harpenaar is alleen thuis. Ja, oom Diederick is er wel, maar hij telt nauwelijks mee. Hij ligt de grootste helft van de tijd op bed. Niets functioneert goed meer aan hem. Hij eet bitter weinig en dan nog 't liefst pap. Hij ziet slecht, kan geen letter meer lezen. Zijn spreken is niet veel meer, dan 't uitstoten van klanken. Zijn benen hebben 't totaal begeven en zijn bloedeloze vingers missen de kracht om een kopje vast te houden. Alleen zijn gehoor heeft hem nog niet in de steek gelaten. En daar profiteert Akkie van, denkt mevrouw Van Harpenaar geërgerd, terwijl ze ineen gedoken als een zieke kip, de handen werkeloos in de schoot — wie heeft er tegenwoordig nog wol om te breien? — bij een spaarzaamelijk vuurduveltje zit.

De haard is, na een paar dagen in gebruik te zijn geweest, dadelijk weer op non actief gesteld.

Die oude getrouwe, waar in lang vervlogen goede tijden nooit iets op aan te merken viel, werd nu ineens beschuldigd, dat hij brandstof vrat. Hij kon die oorlogskolen trouwens ook niet verstouwen, ze leveren meer walm dan warmte op.

't Enige voordeel, dat ze geven is, dat oom Diederick mee, door hun weinig hitte verspreidend vermogen, genoodzaakt wordt, onder de wol te blijven. Mevrouw Van Harpenaar weet haar zwager gaag in bed, als Akkie niet thuis is.

Ze kan uit zijn onmachtig gestamel meestal niets wijs worden en mist het eindeloos geduld van Akkie, om het er met veel gebaren en nagevraag toch uit te peuteren.

Het is oma onmogelijk iets anders in hem te zien, dan een wauwelende seniele stakkerd, terwijl Akkie met hem omgaat, of hij, misschien niet meer op z'n allerscherpst, maar toch volkomen toerekenbaar was.

Anders zou ze zich niet twee maal op een dag naast zijn stoel of bed zetten, om hem uit de bijbel voor te lezen en dat doet ze, langzaam sprekend, sterk articulerend en met verheffing van stem en ze verbeeldt zich ook nog, dat de oude man daar graag naar luistert, zelfs, dat hij er wat aan heeft voor zijn ziel, terwijl hij in zijn gezonde dagen net zo afkerig was van de godsdienst als oma. Ze zijn nu eenmaal geen van beide bij dat gefemel groot gebracht.

Ze moet toegeven, dat in oom Diedericks lege blik wat werkelijk wat meer leven gaat glinsteren, als Akkie met dat, door haar gehate boek aan komt dragen, maar zij schrijft die blijdschap niet als Akkie, toen aan heilbegeerigheid, maar aan 't simpele feit, dat haar zwager er in geniet, als iemand zich speciaal met hem bemoeit. Hij zou precies zo glunderen, als Akkie hem een kapittelje uit de Koran voor zou lezen.

't Misselijke van 't geval is, dat oma die godsdienstoefeningen wel moet bijwonen, als ze in de huiskamer worden gehouden, wil ze niet helemaal verkleumen en nog meer last van reumatiek krijgen

Ze wordt al kriegel, als ze dat boek maar ziet, waarom zou ze niet kunnen zeggen, want er staan soms waarlijk ook nog wel es aardige verhaaltjes in. Gisteravond las Akkie over een zekere Paulus, die een zekere koning — oma is zijn naam al weer vergeten — geducht de biecht aan zei en hem zijn eigen bekeringsgeschiedenis vertelde. Paulus' mond zat op de goede plaats. Hij had op 't laatste die goeie man zo vast geredeneerd, dat hij in armenmoede uitriep: „Gij beweegt mij bijna een Christen te worden”

Nou, oma hoopt maar voor die in 't nauw gedreven vorst, dat 't bij „bijna” gebleven is.

Akkie zal nog lang moeder lezen, voor ze haar schoonmoe-

der heeft bewogen, om bijna of helemaal vroom te worden. 't Is anders een goed vrouwtje hoor, daar niet van. Ze trekt er maar bij weer en wind op uit en sleept wat bij elkaar voor 't gezin. Aardappelen, wat wortelen, een kooltje, een zakje tarwe, melk, om een extra bordje pap van te koken voor oom Diederick en Everhard. Ze fietst er soms uren ver voor! Laatst kwam ze met bloembollen aan. Oma trok de neus wel hoog op, maar toen er een soort soep van gebrouwen was, heeft ze haar portie toch opgelepeid. Een mens doet al wat, om in leven te blijven. Vandaag is Akkie helemaal naar de Schermer, maar de grootouders van een schoolvriendinnetje van Everhard. Die mensen hebben daar een grote boerderij. Anders gaat Wiesjes moeder iedere week zelf een keer naar huis, om daar van het vette der aarde te halen — wat er in overvloed is — maar ongelukkigerwijs werd ze ziek en haar man kan niet zomaar uit zijn werk weglopen.

Ze hebben een zaak voor damesconfectie. Wat ze etaleren is waardeloze oorlogsrommel, maar men fluistert dat achter de coulissen de zwarte handel welig tiert.

En mevrouw Van Harpenaar kan 't geloven, afgaande op de enthousiaste verhalen van Everhard over wat er bij Wiesjes moeder zo allemaal aan lekkers en voedzaam op tafel komt.

Vanmiddag was hij ook weer niet te houden, want 't is oudejaardsdag en nu worden er bij Wiesje oliebolletjes en appelflapen gebakken. 't Enige, wat hun nog ontbrak voor de feestdagen is melk, graag room en boter. Alzo is Akkie vanmorgen weggefiets met een bezending in kranten verpakte lege melkflessen. Als ze ze allemaal vol mee terugbrengt en vooral de eigen gekarnde boter niet vergeet, krijgen ze van alles de helft. Akkie meende, dat ze zich dit buitenkansje niet mocht laten ontglippen en natuurlijk was oma 't daar wel mee eens, maar nu is zij de hele dag weer op zichzelf aangewezen. En was dat lieve kereltje Paultje er nu nog maar, dan zou ze vertier genoeg gehad hebben. Ook hem hebben ze echter van haar afgenomen. O. zij geeft 't dadelijk toe, er waren klemmende redenen, maar 't gemis blijft daar 't zelfde om. Een vergoeding of troost, in welke vorm ook, is er niet. Terwijl mevrouw Van Harpenaar deze zwijgende vertogen tegen zich zelf houdt laat het verlangen naar iets verdovends. Iets heimwee en honger stillends, steeds hoger in haar ziel op.

Als door een magneet getrokken daalt ze in de kelder af, zoekend naar iets, waarvan ze zeer wel weet, dat ze 't niet meer zal vinden. Ze scharrelt in 't half duister rond, met voor zich uit tastende handen.

Op een gegeven moment stuit ze op iets ronds en hards, het laatste van de vier kaasjes, die Akkie van mem meekreeg en die ze als een oude dief zijn geld, bewaart voor als de nood op 't hoogst gestegen zal zijn. Oma heeft wel trek in iets, maar toevallig niet in kaas. Ze ruikt er eens aan! Bah, schimmel! Ze zal hem mee naar boven nemen en schoonmaken. Zo gedacht, zo gedaan.

Na duchtig krabben en boenen komt de goudkleur weer te voorschijn. Ze draait, voldaan over het resultaat, het kaasje rond op haar hand. Ineens komt de gedachte bij haar op: „Hoeveel zou zo'n ding tegenwoordig waard zijn? Ze wedt van heel wat! Ze maakte zich sterk, dat er mensen zijn, die er graag een kostbaar sieraad of ander voorwerp uit hun huis er voor in ruil gaven. Maar om zulke spullen zit ze niet verlegen. Zou je er een fles brandewijn voor kunnen krijgen? Op oudejaarsavond moeten Akkie en zij toch op elkaars gezondheid kunnen drinken en op Heerco's behouden thuisvaart? Dat gaat toch niet met een kopje surrogaat koffie, ook al zit er een lik slagroom op?

Zou ze eens gaan informeren hij haar oude leverancier? Ze was altijd een goede klant, hij zal haar met het oog op andere tijden, die mogelijk aanbreken wel terwille zijn.

Zo'n oorlog kan toch niet eeuwig duren? Die gewezen schilder, die Hitler, zal toch wel éénmaal 't hoofd in de schoot leggen? De melkboer fluisterde vanmorgen haar ook nog toe, toen hij 't schijntje melk kwam afleveren, waarop zij, dank zij de ziektebonnen van oom Diederick, recht hebben: „Ze worden daar in de Ardennen ook al weer teruggeslagen, mevrouw. Nog een jaar stuiprekkingen en dan is hij er geweest, die massamoordenaar!”

(Wordt vervolgd)

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan
BONGERS
 Internationaal Verhuisbedrijf
 RIJNHAVEN 10 - WAGENINGEN
 Opslag van inboedels. Overzee-verpakking.

J. DE VRIES
 Commissionairs in effecten
 O.Z. Achterburgwal 173, Tel. 47126
 Privé: Olympiakade 60, Tel. 794152
 AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven A. VUYK & ZONEN
 CAPELLE AAN DE IJSSEL
 Nieuwbouw en reparatie
 Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Men spreekt, men zegt:
 „VOOR VERHUIZING is u bij Van Vliet terecht”
W. VAN VLIET
 Sarphatistraat 155 - AMSTERDAM - Telefoon 52478

N.V. VICON
 Landbouwwerktuigen- en machinefabriek
 Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

Kousen en sokken.
 Handschoenen en wanten.
 Mutsen en sjaals
FA. JOHAN PARMENTIER
 Schelpenkade 14A. LEIDEN tel. 21864

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle
homoeopathische geneesmiddelen
Homoeopathie Voorhoeve NV
 Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
 Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

C. LIND & ZON - Ao 1826
 Kassiers en Commissionairs in Effecten
 AMSTERDAM-C UTRECHT
 Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
 Tel. 221444 - 4 lijnen Tel 16057 18037
 Tel 221448 - conversie-afd.
 Effectenbeurs Nis 8 Tel 49328, 46640
 ADMINISTRATIE VAN VERM OGENS EN VERZEKERINGEN

Wij luisterden

• Schikt nogal

Een opmerking van de heer Voskuil, dat de betekenis van de verkiezingen vooral gelegen heeft in de gestadige afbrokkeling van de confessionele partijen, gaf mr. Van Gelder, secretaris van de C.H.U. aanleiding erop te wijzen, dat het met die afbrokkeling nogal schikt. De confessionele partijen ontmoeten voor- en tegenspoed, maar op zichzelf is dat voor een politieke partij niets vreemds. Ook de P.v.d.A. heeft dat ervaren en dat zal nog wel eens gebeuren.

Voor K.V.P. en C.H.U. zijn de percentages in 1959 zelfs hoger geweest dan in 1946, aldus mr. Van Gelder.

• Volop kritiek

De kabinetsformaties van de afgelopen jaren, waarbij de socialistische betrokken waren, hebben over het algemeen nogal wat tijd gekost. Nu hebben de socialistische zichzelf aan de kant gezet, maar kritiek hebben zij volop.

De heer Voskuil spreekt van „gestuntel” met een kabinet waaraan iedereen meeformeert. De heer De Kadt spreekt van een „schuifkabinet” van De Quay, die hij een „a-politieke K.V.P.-er” noemt. De heer De Kadt weet reeds, dat het regeringsprogramma niets anders dan fraaie volzinnen over christelijk-sociale politiek en liberale vrijheid zal bevatten en dat er in werkelijkheid slechts een uurverhoging uit de bus zal komen.

De a.r. hebben zich direct al meester gemaakt van twee belangrijke kamers in het regeringsgebouw, constateert de heer De Kadt. Hij vindt dat opmerkelijk, omdat deze partij „na de communisten het sterkst is afgewezen door het Nederlandse volk”.

Het is maar, hoe men het bekijkt. Men kan ook constateren, dat de P.v.d.A. na de communisten het grootste aantal kamerzetels verloren heeft!

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. in Frankrijk schijnt men aan deze figuur geen gebrek te hebben; men heeft er meer dan legio van; 5. naar deze Belgische badplaats behoeven de kinderen geen schepje mee te nemen; 6. lastige insecten; ze steken weliswaar niet, maar proberen overall iets op te steken; 11. houding van een vergadering als er een voorstel wordt aangenomen?; 12. door plannen te berde te brengen schijnt het hooi in de bulen gejaagd te worden; 13. somber aanzien van de lucht; 16. loodlijn die men nimmer op een schip vindt (nw. sp.); 17. vieze grap?; 19. bepaald merk landbouwwerktuigen? Nee, een minder juiste naam voor onze oudjes; 22. tweemaal dit is een lekkere traktatie; eenmaal kan 't een afkeurenwaardige traktatie zijn; 23. is zo'n arbeider analfabeet?

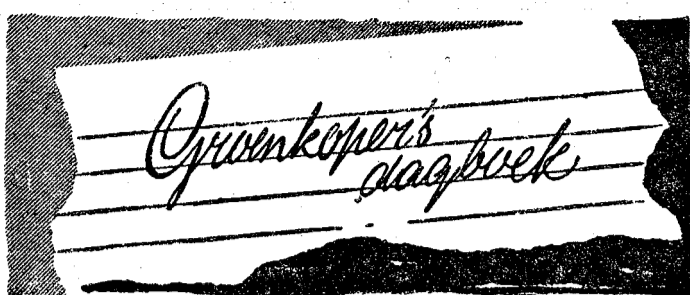
Verticaal: 2. deze lijn verdeelt de aarde in twee helften; 3. zo te horen gaat het bij de R.K. eredienst wreed toe; 4. kwaliteit van een redenaar? Nee, van een borg; 5. zij wagen een gokje; 7. als men zo gescheten heeft,

13 APRIL
Afgaande op een krantenbericht, heb ik vernomen, dat eindexamenkandidaten van de r.h.b.s. te Vlissingen een leraar, die kort na de paasvakantie een repetitie aankondigde, in een leslokaal is opgesloten. De leerlingen zijn deswege een week naar huis gestuurd. Een krant had boven het bericht gezet: „als straf een week vakantie!”. Ik weet niet of u het geval zo leuk vindt, ik vind het intreuwig. Deze jongens en meisjes, die toch 17 jaar en ouder zullen zijn, van wie er misschien na een succesvol eindexamen nog dit jaar zullen gaan studeren aan een universiteit, sluiten een leraar op. Dat het geheel geen „grap” is geweest, meen ik te mogen concluderen uit de straf, welke de directeur oplegde. Een week van school met het eindexamen in het zicht is geen grap. Ik zal niet zeggen, dat de jeugd van tegenwoordig slechter is, dan een vroegere generatie. Maar de reactie, welke ik tot nu toe op het geval hoorde was maar miniem. Het kan blijkbaar de leerlingen niet schelen, het zal de ouders aan het hart gaan; misschien ook niet. Het verhaal komt in de krant... en we gaan gewoon weer verder. Soms zeggen we boze dingen van de groepen jongelui, welke wij nozems noemen. Velen van hen hebben waarschijnlijk geen h.b.s.-opleiding gehad! Misschien hebben ze wel h.b.s.-opleiding gehad! In het algemeen zijn manieren bij de jongelui van tegenwoordig niet in het oog lopend. De schuld kan ook bij de school liggen. Ik heb — u weet het — geen juichende ervaring met de middelbare scholen van mijn eigen kinderen. Maar ik zou toch schrikken als ik mijn zoon twee maanden voor het eindexamen thuis zag komen, omdat hij de laan uitgestuurd was...

15 APRIL
In mijn jeugd heb ik eens een horloge uit elkaar gehaald om te kijken hoe dat van binnen allemaal zat. Sindsdien heeft het nooit meer „gezet”. Ik pas dus wel op. Hoe het gekomen is weet ik ook niet. Vanmiddag heeft mijn jongste zoon nog naar het kinderalf uur zitten kijken. Hij heeft, naar hij zegt, het toestel normaal afgezet. Des avonds dacht hij het nieuwsjournaal te vinden. Tevergeefs. Wel geluid, geen beeld. Het leek dus op radio, doch toch weer anders. In het begin van de avond vond ik het vervelend. Ik kijk graag naar het nieuws. Bovendien had ik erop gerekend het verdere programma ook te zien. Het was een toneelstukje, dat ik vroeger op school in het Frans had moeten lezen en deswege nooit erg gewaardeerd had. Mijn kijken zou dus een soort boetedoening zijn. Maar het ging niet door. Ik ontdekte, dat ik een hele avond voor me had. De kin-

14 APRIL
Twee opmerkelijke feiten uit de politieke wereld: Sir Winston Churchill met een sigaret en Herr President Adenauer met een tweed hoedje. Laatst hadden we de Britse premier met een pet en nog eerder professor Lieftinck met een fez. Hoofdbedeksels maken de politicus, afgezien nog van wat hij rookt. Trouwens, Sir Winston is ook niet afkerig van een hoed, gezien de cowboyhoed - achtige hoofdbedeksels, welke hij aan de Riviera pleegt te dragen. Tijdens de hoogtepunten van de kabinetsformatie (op het

ogenblik zijn er alleen maar laagtepunten) heb ik eens op de hoofdbedeksels van de bezoekers van de hoogleraren Beel en De Quay gelet. Velen droegen geen hoed. Ik meen zelfs, dat ik professor Romme zonder hoed naar H. M. de Koningin heb zien gaan. In het algemeen vielen de hoeden mij tegen. Als het niet de gebruikelijke zwarte Homburger was, was het een of ander sportief model. Minister Luns weet zijn hoed te dragen, ook in zijn hand. Een hoed afnemen is ook een kunst. Afnemen bij wijze van groet, bedoel ik. Ik heb bezoekers min of meer aan hun pet zien tikken, ik heb ook hoeden in de hoogte zien gaan alsof iets vlug moest worden uitgelaten. Zodra het besef levendig wordt bij aanstaande ministers of adviseurs, dat de filmcamera of t.v.-camera alles nauwkeurig registreert komt dat van die hoeden allemaal wel in orde!

16 APRIL
Ingeslapen zonder boek, hetgeen ook mijn gewoonte niet is. Er lang en breed over nagedacht of ik een t.v.-technicus zal opbellen, ja of nee. Heb besloten dit na de grote vakantie te doen. Of ik het besluit ten uitvoer kan leggen, is nog niet zeker. Intussen niet kunnen zien, dat de formateur in moeilijkheden verkeert, dat t.v.-studio 3 onder in H water is gelopen, dat mevrouw Dixon bijna natte voeten had gekregen. Van dit alles niets gezien. En toch weet ik het, zodat het gemis van mijn niet-werkend toestel niet zo groot is. Vanavond er ook nog even aan moeten wennen, dat de mijnen en ik geen beeld te zien kregen, doch ons daarbij al spoedig neergelegd. Figuurlijk dan. Onverwacht bezoek raadde aan een technicus te raadplegen. Want, zeide het bezoek, misschien is er iets met de beeldbuis. Dat zou natuurlijk kunnen. Volgens mijn ontechnische kennis is een beeldbuis heel of kapot. Is hij kapot dan kost dat een nieuwe en een nieuwe kost veel geld. Wilt u wel geloven, dat ik huiver bij de gedachte, dat ik zou weten wat er aan het toestel mankeert? Ik wil het niet weten. Volgens mij kan het nooit erger dan het is. Het geluid kan ook nog wegvallen, maar aangezien wij toch niet naar het geluid luisteren, zullen wij ook dat ongerief niet hebben. En verder wachten we de toekomst maar rustig af. Met en zonder televisie.

17 APRIL
Soms denkt een mens: wat leven we toch op een merkwaardige wereld. Ergens op die wereld zouden mensen er iets voor over hebben om van tijgers

verlost te worden. Ergens anders op die wereld hebben mensen er veel geld voor over om tijgers te bezitten. Neem nu de tijgers van het dierenpark op de Grebbeberg. Twee tijgers, vijf leeuwen en een panter zijn in dat park omgekomen na het eten van ongekeurd vlees. De gemeente Tiel, waar het vlees vandaan kwam, is aansprakelijk gesteld. Tiel wil betalen. Tienduizend gulden voor het tijgerpaar. Maar de directie van het park vraagt zesentwintig duizend gulden. Dat is dertienduizend gulden per tijger. De vijf leeuwen en de panter worden ook vergoed. Nu moet de rechter maar uitmaken of dit zo goed is. Dat zal op 16 mei worden ingeluid met een verhoor. Juristen moeten van veel verstand hebben, doch deze rechter-commissaris mag wel oppassen dat hij niet voor de leeuwen geïnteresseerd wordt. Want wat is de prijs van een tijger? Met afschrijving? Zonder afschrijving? Een tijger die gaapt en gromt, want een tamme is natuurlijk goedkoper dan een wilde. Wie gaat naar een tamme tijger kijken? Geen hond! En hoe ligt de prijs van de panters? Ik weet het niet. Ik weet niet eens wat de eventuele reparatie van mijn t.v.-toestel kost! En voor die tijd ga ik me niet op leeuwen en tijgers werpen, laat staan op panters. Ik hoorde, dat in de oerwouden alle leeuwen en tijgers al afgesproken hebben om zich zo duur mogelijk te verkopen. Dat worden leuke dagen, daar in Tiel...

18 APRIL
We zullen Dulles missen. Dat is wel de teneur van alle stukken die ik vandaag heb bestudeerd. Herter is een knappe minister, die het ook goed zal doen. Minister Luns vond de keuze ook zeer gelukkig! Want de heer Herter heeft een open oog voor de Europese aangelegenheden. Soms vraag ik mij wel eens af of Amerika een niet wat te groot oog voor de Europese aangelegenheden heeft. Maar ik leerde uit mijn lijfblad dat Europa Amerika nodig heeft. Het ware misschien beter van niet, doch het moet. Ware Engeland meer Europees, zouden alle landen van Europa meer Europees zijn, ja, dan lagen de zaken anders!

18 APRIL
We zullen Dulles missen. Dat is wel de teneur van alle stukken die ik vandaag heb bestudeerd. Herter is een knappe minister, die het ook goed zal doen. Minister Luns vond de keuze ook zeer gelukkig! Want de heer Herter heeft een open oog voor de Europese aangelegenheden. Soms vraag ik mij wel eens af of Amerika een niet wat te groot oog voor de Europese aangelegenheden heeft. Maar ik leerde uit mijn lijfblad dat Europa Amerika nodig heeft. Het ware misschien beter van niet, doch het moet. Ware Engeland meer Europees, zouden alle landen van Europa meer Europees zijn, ja, dan lagen de zaken anders!

17 APRIL
Soms denkt een mens: wat leven we toch op een merkwaardige wereld. Ergens op die wereld zouden mensen er iets voor over hebben om van tijgers

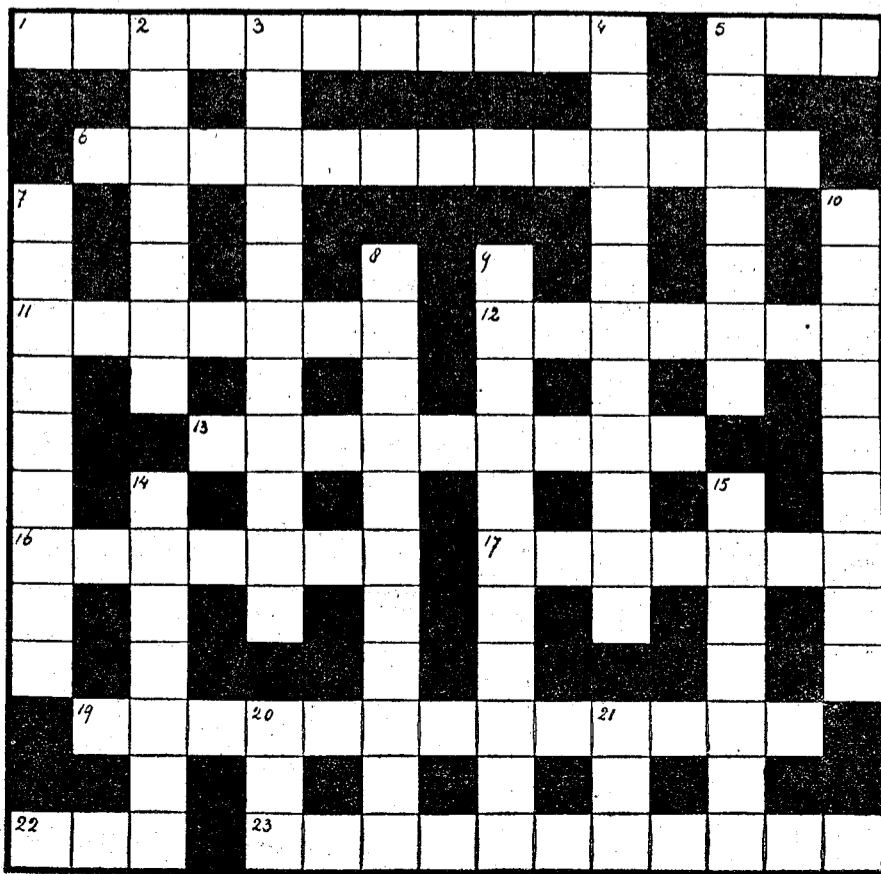
17 APRIL
Soms denkt een mens: wat leven we toch op een merkwaardige wereld. Ergens op die wereld zouden mensen er iets voor over hebben om van tijgers

heeft men geen resultaat behaald; 8. tegenstribbelend door scheuren? 9. merkwaardige en misdadige koetsiers uit Limburg; 10. ligt hij op de trap van de bankinstelling? Nee, hij loopt er hoogsten overheen; 14. zuivelproducten bevorderen de eenstemmigheid; 15. beslaglegging op schepen, die in de kern der zaak erg is; 20. bij de Romein draaide hier alles om, tenzij hij altruïstisch was; 21. dat wordt een Hollands koebeest, zodra hij bij onze Oosterburen terecht komt.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. chanteur. 3. ageren. 9. snaken. 11. kleuter. 12. bankje. 13. ratelen. 14. kornuit. 16. aardrijk. 19. kasstuk. 22. stoter. 24. leervak. 25. alpino. 26. arrest. 27. knotten.

Verticaal: 2. Hanna. 3. nakijken. 4. eenheid. 5. rakker. 6. gewest. 7. vertaler. 10. Franeker. 12. bokskalf. 15. rijstebrij. 17. afslaan. 18. doofpot. 20. veel. 21. koket. 23. einde.

SCHOOLMEUBELEN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Ongelukkige afloop van een ernstige poging

HET mislukken van de formatiepoging — De Quay na de hoopgevende uitkomst van de informatie-Beel is een ernstige zaak, waarover wij bepaald niet licht mogen denken.

Een eerste poging — en dat behoeft daarom dus niet tevens de laatste te zijn — om een nieuwe politieke constellatie op te bouwen, met als zwaartepunt het gecombineerd-blijven van de drie Christelijk-democratische partijen, is gestrand. Dat is gelet op de in de laatste jaren en met name ook in de verkiezingsperiode door ons voorgestane lijn van beleid een uitermate betreurenswaardige afloop. Daarvan zullen wij ons ernstig bewust moeten zijn.

Ook hebben wij ons duidelijk te realiseren, dat de ontwikkeling der laatste weken en de uiteindelijke stranding hebben plaats gevonden ten overstaan van het gehele Nederlandse volk en onder het oog van de uiteraard met grote belangstelling toeziende Partij van de Arbeid.

En laten wij meteen ook maar eerlijk uitspreken, dat de verantwoordelijkheid voor de gang van zaken ligt in de kring van de drie elkaander blijkens de informatie-Beel gevonden hebbende Christelijk-democratische partijen. Immers, bij het bepalen van de oorzaken der mislukking zijn er geen aanwijsbare redenen om de V.V.D. daarop aan te zien.

Wanneer in dit verband van partijen wordt gesproken, moge ik er wellicht ten overvloede op wijzen, dat uiteraard ten slotte niet partijen in de eigenlijke zin van het woord formeel verantwoordelijk zijn voor de gang van zaken bij een kabinetformatie. Dat zijn de formateur en zijn adviseurs. Het horen door de jongste formateur van de voorzitter der C.H.U. moge de uitzondering zijn, die de regel bevestigt. Maar het vasthouden aan deze regel wil toch niet zeggen, dat de partijen er niet op worden aangekeken. Materieel gesproken ook niet ten onrechte.

Wat nu het aangeven van de verantwoordelijkheid der drie Christelijke partijen, K.V.P., A.R., en C.H. betreft, wil ik, zonder die van de K.V.P. en de C.H. als niet van belang zijnde te beschouwen, thans niet treden in een beoordeling van de vragen, of deze formateur wel de aangewezen man was voor deze opdracht — hetgeen natuurlijk niets afdoet aan de hem toekomende grote waardering voor de door hem betoonde ernst, plooibaarheid en vasthoudendheid —, of de K.V.P. niet te lang aan Economische Zaken heeft vastgehouden, of de C.H. — begrijpelijk niet als sluitpost willende dienen — het er zelf niet naar gemaakt heeft door te lang te aarzelen of men mee wilde doen, en tenslotte welke nadelige invloed de talrijke bedankjes op de gang van zaken hebben gehad.

Ik wil mij nu bepalen tot het antirevolutionaire aandeel in de opzet en in het vastlopen van deze formatie. Het is duidelijk, dat men op dit ogenblik van allerlei zijden speciaal ons aansprakelijk stelt voor de mislukking. Het is in dit verband van belang vast te leggen, dat prof. De Quay — en hij kan het weten — het in zijn slotconferentie beslist niet zo heeft gesteld.

Hoe heeft het in onze partij ten aanzien van de formatie-De Quay gelegen? Als er één ding vast mag — en, naar ik aanneem, ook wel zal — staan, is het wel dit, dat wij van het begin af een herstel van de werkelijk vastgelopen „brede basis" niet hebben gewild en een

Agent: Zijn dit alle passagiers?

Chaufeur: Ja . . . eh . . . Prof. Zijlstra had ik bij de laatste halte afgezet.

nieuwe constellatie met als basis de samenwerking van de Christelijke partijen, op grond van de verkiezingsuitslag te verbreden met de V.V.D., indien daardoor geen afbreuk zou worden gedaan aan de hoofdlijnen van een Christelijk-sociaal beleid, hebben verlangd.

Het uitgangspunt voor kabinetformatie, zoals dat door prof. Beel aan prof. De Quay was gegeven, had daarom dan ook geheel onze instemming. Aan een ontbreken daarvan zal de mislukking dan ook bepaald niet kunnen worden geweten. Evenmin als er, wat dit betreft, aan onze wensen met betrekking tot de doelstelling voor de naaste toekomst getwijfeld zal behoeven te worden. En toch is uiteindelijk mede onder onze verantwoordelijkheid de formatie-De Quay mislukt. Hoe komt dat, terwijl onzerzijds toch ernstig bedoeld was, dat zij zou slagen?

In het kort gezegd komt dat er, naar ik meen, op neer, dat het uiteindelijke resultaat van deze formatie niet meer zou zijn wat zij naar oorsprong en opzet beoogde te zijn en ook zou moeten zijn, nl. een zonder veel gezeur uit overtulging tot stand gekomen nieuwe regeringssamenstelling van sterke allure ter gezondmaking van de politieke verhoudingen en ter bepaling van de algemene richting van het politieke beleid in het nationaal belang overeenkomstig hoofdlijnen van christelijk-sociale strekking. Met minder kon het om de zaak zelf en om de te verwachten oppositie niet toe.

Wat er nu ten slotte aan het begin van de week als totaliteit — en die wordt dus niet alleen bepaald door het oordeel over het formaat van de laatst uitgezochte kandidaat-minister voor de laatste openstaande portefeuille — bij prof. De Quay uit de bus — het zij met eerbied gezegd — scheen te zullen komen, voldeed niet meer aan de voorwaarden, waaraan een sterk kabinet op een nieuwe basis zou moeten voldoen. Het had voordat het begon al te veel van zijn gezicht verloren.

De glans, de fleur, die juist zo'n kabinet van een nieuwe combinatie in sterk opzicht nodig heeft, was er in de laatste weken en vooral in de laatste dagen door alle geschuif en bedanken en gemillimeter steeds meer afgegaan. Het was niet meer wat het moest zijn.

Dit alles ging van stapje tot stapje en daarom vrij ongemerkt. Maar aan het eind kwam het bij het opmaken van de balans toch duidelijk aan het licht.

Men zal moeilijk kunnen beweren, dat van antirevolutionaire zijde de bereidheid om de formatie te doen slagen in het belang van de zaak niet zeer lang is volgehouden.

Voor al de voor de betrokkenen uiteraard niet eenvoudige aanvaarding van het laten vallen door de formateur van Zijlstra als offer om opschuiving ten behoeve van figuren uit andere kring mogelijk te maken, was een moeilijk te verteren zaak. Dat bleek ook wel uit de daardoor ontstaande onrust in het land.

Het is in dit verband, mede met het oog op hier en daar in de pers geuite veronderstellingen en insinuaties, nuttig erop te wijzen, dat noch op dat punt noch in de gehele formatie-periode in het hartelijke onderlinge overleg sprake is geweest van interne tegenstellingen. Ik meen wel te mogen zeggen, dat duidelijk is, dat de antirevolutionairen in het brengen van offers om de zaak zelf te doen slagen lankmoedig, achteraf gezien misschien zelfs té lankmoedig zijn geweest.

Ik herhaal, dat ik van oordeel ben, dat onze mensen het in het belang van de voorgestane zaak zo lang mogelijk hebben volgehouden en er zo laat mogelijk een eind aan hebben gemaakt. Ik hoop, dat onze voornaamste partners dit ook willen aannemen en het na aanvallende teleurstelling ook zullen inzien.

En wat nu het geheel van de gebeurtenissen der laatste weken betreft, het is geen indrukwekkend en verheffend

schouwspel geweest. Het heeft geen enkele zin dat te verbloemen. Daarvoor is het ook te ernstig zowel voor een goedwerkende democratie als voor het aanzien van de erbij betrokken partijen. De serie openbaar wordende bedankjes voor het hoge ministersambt hebben ook als zij eventueel terecht zijn gedaan bij het volk de indruk gewekt van een zorgwekkende devaluatie van het regeerambt. De beste mensen zullen, wil het goed gaan met ons staatsbestuur, bereid moeten zijn als het enigszins kan dit gewichtige ambt desgevraagd te dragen.

De gebeurtenissen vormen in het algemeen gesproken voor de christelijk-democratische groepen in ons land een weinig gelukkige episode. Als de bereidheid er is om met de samenwerking in een nieuwe constellatie in zee te gaan en men krijgt het in zijn eerste poging tot uitvoering niet voor elkaar, dan is dat weinig opwekkend.

Ofschoon het wel bezwaren ontmoet om de politiek te veel in termen van de sport te bespreken, omdat dan de gedachte kan post vatten, dat het om een spel gaat, is er toch reden om nu te zeggen: Wij hebben als christen-democraten een slechte wedstrijd gespeeld.

Maar evenmin als het juist is te lang bij een verloren wedstrijd stil te staan, zal dat ook ten aanzien van de afloop van deze formatie-poging het geval mogen zijn.

Zoals thans gespeeld is mag het niet weer. Maar wij moeten verder. En dan is er in ieder geval reden om weer aan te knopen bij het moment, waarop de zaak nog geen moeilijkheden en complicaties vertoonde, nl. bij het geslaagd zijn van de informatieve opdracht-Beel.

BERGHUIS.

Kanttekeningen

bij het jaarverslag van de president van de
Ned. Bank over 1958

EEN president van de Nederlandse Bank is in het bijzonder iemand die de enorme hoeveelheid cijfers en feiten met betrekking tot onze financiën en economie, kan overzien. De huidige president is bovendien een zeer deskundig man. Zijn verslag over deze cijfers en feiten wint daardoor aan waarde. Die waarde wordt te groter als men weet dat hij objectief deze zaken beoordeelt.

In de politieke strijd die straks beslist zal ontbranden over de vraag welk financieel-economisch en sociaal beleid moet worden gevolgd, zal dit verslag één van de belangrijke bijdragen blijken te zijn. Bij enkele belangrijke punten van dit verslag wil ik wat uitvoeriger stilstaan. Een totaal overzicht van dit verslag heeft u reeds in de dagbladen kunnen lezen.

Onderlinge afhankelijkheid

DITMAAL komt in het verslag sterk tot uiting, dat vanaf het ogenblik dat nauwere onderlinge internationale verbanden ontstaan, onherroepelijk ook een nauwere onderlinge afhankelijkheid optreedt. Zó, dat elk land de gevolgen ondervindt van datgene wat in een ander land gebeurt, ook op financieel terrein.

Mag ik dit met een voorbeeld verduidelijken? In 1958 is voor een groot bedrag (1200 miljoen) aan Nederlandse effecten door het buitenland aangekocht. Indien de oorzaak van deze buitenlandse aankoop van effecten gelegen zou zijn in een gebrek aan vertrouwen in de waardeversteheid van de buitenlandse valuta, dan betekent dit dat Nederland in de plaats van de waardevolle effecten een bedrag in minder betrouwbare buitenlandse betaalmiddelen ontvangt, met alle risico's van dien.

Bovendien heeft een grote ontvangst van deze buitenlandse betaalmiddelen in ons land tot gevolg dat een belangrijk overschot in het particuliere kapitaalverkeer aanwezig raakt, waardoor het gevaar van overbesteding toeneemt. **M.a.w. een inflatie in het buitenland kan op deze wijze insluipen in ons land en daar oorzaak zijn van een begin van een binnenlandse inflatie met al de ellende van dien.**

Dit geldt niet alleen van effecten. Ook een grote vraag in het buitenland — uit hoofde van dezelfde oorzaak — naar in ons land geproduceerde goederen levert gevaar op voor inflatie in ons eigen land. **Van de komende regering zal moeten worden gevraagd dat zij deze ontwikkeling zeer nauwkeurig gadeslaat en zo nodig tegenmaatregelen treft, gelet op de voortgaande integratie.**

Het kan

DAT dit kan wordt duidelijk uit het verslag van de president. De regering heeft de financiering van haar begrotingsuitgaven 1958 gedekt door de opbrengst van de belastingen en door een beroep te doen op de kapitaalmarkt voor een bedrag dat lager was dan de grootte van het financieringstekort. Het mogelijk aanwezige gevaar van binnengeslopen buitenlandse inflatie werd bezworen door deze zeer strakke neutrale monetaire politiek, waarbij de Nederlandse bank zijn volle medewerking heeft verleend. Hieraan is een conclusie te verbinden: **een regeerbeleid met betrekking tot het financiële terrein, dat dient te waken voor de waardeversteheid van de gulden kan in het landsbelang niet tolereren dat de gemeenten ongelimiteerd hun gang kunnen gaan met hun gemeentefinanciën.** Bij de nieuwe wet inzake de regeling van de financiële verhouding tussen rijk en gemeenten zal hier rekening mee moeten worden gehouden.

Een depressie

IN de jaren dertig heeft ons gehele volk geleden onder een internationale depressie.

De wetenschap is sedertdien vooruitgegaan en heeft maatregelen weten te bedenken, die een rem betekenen op het hellend vlak van een depressie. Tot twee maal toe na de oorlog heeft een recessie (teruggang in de conjunctuur) ons niet gevoerd naar een diepe de-

pressie, mede dank zij de moderne economisch financiële wetenschap.

In 1956 en 1957 immers constateerde de regering de bestedingsinflatie — d.w.z. nationale bestedingen die uitgingen boven de nationale middelen die beschikbaar waren. Zij namen in 1957 tegenmaatregelen. In de loop van 1958 trad een tegengestelde toestand op: de bestedingen bleven ten achter bij de nationale middelen.

Voornamelijk de sector: **bedrijven** heeft deze wending veroorzaakt. De investeringen daalden met 700 miljoen en de voorraadvorming met 900 miljoen. De bijdrage van de **particuliere huishoudingen** was niet groot. Ook die van de **Overheid** niet; opzettelijk niet om de sterk toegenomen werkloosheid tengevolge van de verminderde bedrijvigheid tegen te gaan. De resultaten waren merkbaar: begin 1959 was de werkloosheid weer teruggebracht beneden het niveau van begin 1958.

Sluipende prijsinflatie

EEN gevaar waar de president terecht op wijst is dat van de prijsinflatie. Wanneer de grootte van het individuele inkomen stijgt heeft dit tot gevolg dat de prijzen van verleende diensten en van goederen, waarbij de stijging van de arbeidsproductiviteit bij het gemiddelde ten achter blijft, stijgen! De ervaring heeft dit geleerd.

Indien tegenover deze stijgingen er geen prijsverlaging optreedt van die goederen waarbij de arbeidsproductiviteit het gemiddelde overtreft, dan is prijsstabilisatie niet mogelijk.

Worden in een dergelijk geval looneisen gesteld die de gemiddelde stijging van het reële inkomen overtreffen, dan begint de spiraal van de inflatie zijn sluipend verderfelijke werk.

Wee de loon- en salaristrekker; de sluipende inflatie ontnemt alle inhoud aan het verhoogde loon.

Industrialisatie

DE president meent dat wij aan de vooravond staan van een nieuwe industriële expansie. Gelukkig, want de groei van onze beroepsbevolking (slechts 40 % van de totale bevolking) neemt in het bijzonder toe als straks de geboortepiek 1946 zich aanmeldt op de arbeidsmarkt.

Deze expansie van de industrie zal noodzakelijk gepaard moeten gaan met nieuwe investeringen. Uit verschillende jaarverslagen 1958 van het bedrijfsleven blijkt inderdaad dat na een periode van lijdelijkheid, er op dit punt meer activiteit gaat komen.

Veel hiervan is te financieren uit de in 1958 groter geworden liquiditeit. Veel kan ook in de komende jaren worden gefinancierd uit de winsten mits het fiscale klimaat niet ongunstiger wordt — eer het tegendeel ware wenselijk. Maar daarnaast is noodzakelijk dat de dekking van deze stijgende kapitaalbehoeften — denk aan de automatisatie — deels gevonden zal moeten worden op de kapitaalmarkt. Gelukkig is te constateren dat over 1958 de nationale besparingen zeer belangrijk zijn toegenomen: 19½ % van het nationaal inkomen. Een tendens die zich in 1959 voorlopig voortzet bij de Nederlandse spaarbanken.

Moelijke toekomst

DE komende regering zal het niet gemakkelijk krijgen, is de algemene conclusie die uit het verslag is te trekken.

Er is vandaag wat ruimte in de economie. De rechtvaardigheid gebiedt dat alle Nederlanders hieraan deelhebben. Maar laat men geen „ho” roepen eer men over de brug is!

Met name de deviezenpositie alleen geeft daartoe geen reden, hoe welgevallig de stijging tot 5500 miljoen ook is. Het huidige dekkingspercentage van 35 % is immers nog maar hetzelfde als voor het begin van het grote deviezenverlies van 1956 en 1957.

Hierbij moet echter wel het beding worden gemaakt, dat de ruimte die er is ook volledig wordt gerealiseerd, voornamelijk ten behoeve van hen op wie de last van de bestedingsbeperking het zwaarst heeft gedrukt.

G. A. KIEFT.

Tekort aan ambtsbesef

DE geschiedenis van de formatie-poging De Quay is een lamentele historie.

Voor een déél is dit de schuld van de formateur. Hij kan de geschiedenis van zijn beleid samenvatten onder het thema: ik schuif, ik schoof, ik werd geschoven.

Er zijn méér schuldigen. Sommige bemoeiingen hebben er toe geleid, dat de vraag, of we met een parlementaire of een extra-parlementaire formatie te maken hadden, in een vreemde mist werd opgelost.

Maar er is ook een verschijnsel te zien geweest, dat aanleiding geeft tot nationale verontrusting.

WIJ hebben de tijd gekend, dat vooraanstaande mannen van alle partijen een ernstig besef hadden, wat het wilde zeggen, dienaar der Kroon te zijn. Het was een heel bijzondere eer, een onderscheiding, een blijk van groot vertrouwen, daartoe te worden uitgenodigd. Een burgemeester van Amsterdam, een gouverneur van Suriname, een Commissaris der Koningin, een Hoogleraar, een leider van een groot industrieel concern, daarnaast een predikant, een advocaat, een vakbondsbestuurder, een ingenieur, een burgemeester — als zij geroepen werden, tot deze hoge dienst in den lande, tot dit ambt vol verantwoordelijkheid, dan was het bijna of het verzoek het gewicht kreeg van een koninklijke lastgeving. En dat was in een tijd, toen de financiële regelingen van het ministerschap in Nederland een krenterig karakter droegen. Toen de Duitsers tijdens de bezetting bij een van onze a.r. oud-ministers kwamen, om hem te horen, en de beknopte woning zagen, waar de man woonde, die 4000 gulden ministerpensioen had, toen dachten zij, dat zij hem aantreffen op zijn onderduikadres en informeerden naarstig, wat het normale adres van de Excellentie was. Om het geld behoefde niemand het te doen. En ministers „vielen” toen sneller dan vandaag.

TEGENWOORDIG schijnt het normaal te zijn, dat mannen, op wie allereerst een beroep moet worden gedaan, vlot bedanken. Omdat zij een „baan” hebben, die beter is, dan het „baantje” van minister. Omdat zij gaan rekenen en vergelijken. Omdat zij het ministerschap zien als een vrij onaantrekkelijke functie, minder voordelig, moeilijker en riskanter dan een van de vele betrekkingen, die het bedrijfsleven biedt.

En zij hebben een verontschuldiging.

Als zij zich zouden laten vinden voor dat ministerschap, wat dan? Dan kan iedere beroeps-politicus hen als de kop van Jut gebruiken en elke krant kan over hen schrijven, alsof ze geen turf hoog zijn. Daarvoor hebben zij te veel eer- en zelfgevoel. Zij zitten op hun bureau, zij worden onderdanig gegroet door de portier, zij zetelen achter een hoge deur en de bediende komt eerbiedig binnen. En achter die deur blijven verborgen hun misrekeningen, hun tekortkomingen, hun zwakke momenten. Zij willen niet onder de schijnwerper van de publiciteit, behalve bij jubilea en koninklijke onderscheidingen.

EN deze levenshouding is alleen te handhaven als afweerhouding jegens het ministerschap, zolang zij er niets van verstaan, dat democratie wil zeggen openbaarheid, dat vrijheid betekent kritiek, dat verantwoordelijkheid dragen in regeringszaken meebrengt de noodzaak om te vechten.

En dat boven die strijd en die kritiek uitgaat het voorrecht, als dienaar der Kroon verantwoordelijkheid te mogen dragen.

Zij begrijpen op deze wijze niet, wat het overheidsambt betekent.

De Heilige Schrift spreekt daar anders over. Daar worden de gezagsdragers zelfs „goden” genoemd.

Niet, opdat iemand zich zou verhovaardigen op zijn ambt. Maar wel, opdat hij iets van de hoogheid van het ambt zou verstaan.

MAAR wij leven in een verzakelijkte wereld. En er is een geest over ons volk vaardig geworden, die tot gevaarlijke consequenties leidt. Een vorig geslacht bracht grote offers om de kinderen te laten studeren. Het aantal academisch gevormden groeide snel. Maar angstwekkend klein was het percentage van hen, die, aldus gevormd, zich met achterstelling van sommige materiële kansen, gaven, werkelijk gaven, om de zijdig op het *gewin*.

publieke zaak, om Koningin en volk te gaan *dienen*. Want zij letten een-

EN dit kwaad werkt door.

Enerzijds een koppel beroeps-politici, die van de politiek beter willen worden, en haar daardoor bederven.

Maar daarnaast een grote groep begaafde en overigens hoogstaande mensen, die zich afzijdig houden. Die nergens meer verschijnen, waar iets te doen is voor de publieke zaak. Die zich opsluiten in hun specialisme.

En het gevolg is, dat tenslotte op beschamende wijze een man, die zelf een beter voorbeeld heeft gegeven, op zoek moet, zelf op zoek in het land, om te kijken, of er nog acceptabele kandidaten zijn voor het ministerschap, personen, die desgevraagd geen nee zouden zeggen.....

Dat is een ernstig kwaad van de moderne tijd.

STALEN STEIGERS

HOOGVLIET
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Froostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage telet K 1700 631023 en 112138. giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45. Zaandam. telet K 2980 63224

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 3.25 per half jaar. giro 89673
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0.20.

Een nieuw advies

ZO langzamerhand raken we eraan gewend, dat steeds meer Nederlandse instellingen zich verschuilen achter simpele afkortingen. Al die hoofdletters, afgewisseld door punten, kunnen op de duur welhaast niet anders dan leiden tot feitelijke onbekendheid bij het grote publiek.

Misschien mag evenwel nu nog een uitzondering worden gemaakt voor de S.E.R., de sociaal-economische raad, toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie en steeds meer een orgaan, waarvan de adviezen op sociaal-economisch gebied van grote betekenis zijn voor de praktische staatkunde.

Deze S.E.R. heeft nu weer een zeer omvangrijk advies gepubliceerd en wel een: Advies inzake het in 1959 en 1960 te voeren sociaal-economisch beleid. Dit jongste, voor de verdere gang van zaken (ook rond de kabinetsformatie) uiterst gewichtige rapport, kan men zien als een tegenhanger van het bekende bestedingsrapport van 1956, en dat in meer dan één opzicht.

Toen overtroffen de uitgaven (bestedingen) de inkomsten (middelen), thans zijn de rollen omgekeerd. Bijgevolg was er toen een (groot) tekort op de betalingsbalans en smolt onze deviezenvoorraad als sneeuw voor de zon, thans een (zeer groot) overschot en een snelle aanwas. Toen bestedingsbeperking noodzakelijk, thans bestedingsverruiming aan de orde. Een ander groot verschil is, dat het rapport van 1956 binnen een paar maanden klaar was, terwijl het overleg deze keer ruim 7 maanden gekost heeft. Bovendien werd destijds een eensluidend, ongedeelde advies door de raad uitgebracht, terwijl het huidige rapport gekenmerkt wordt door een grote verdeeldheid.

Niet de betalingsbalans-situatie vormde nu de aanleiding van de adviesaanvraag door de regering, maar de budgettaire positie van de overheid. Met name de steeds zwaarder wordende subsidielast dreigde de overheidstaak belemmerend te beïnvloeden. „Om essentiële staatszaken niet op onaanvaardbare wijze in het gedrang te brengen, is het daarom noodzakelijk te komen tot een wezenlijke verlaging van deze subsidielast” schreef de regering bij monde van de ministers Zijlstra, Suurhoff en Witte (brief van 16 sept. 1958). Afschaffing of vermindering van de huur- en melk-subsidies zou dienen te geschieden in het kader van een aanvaardbaar loon- en prijspeil. Maar dat was nog in de periode van de stringente loonbeheersing.

Vlak daarop sprak dan ook de heer Van Wingerden, voorzitter van het N.V.V. voor de radio een geruchtmakende verklaring uit: het N.V.V. wenste niet mee te werken aan een tweede bestedingsbeperking. Naderhand verschenen verklaringen van de zijde van de K.A.B. en C.N.V., waarin een meer constructieve toon werd aangeslagen: wel bereidheid tot overleg in de S.E.R., maar dan overleg in breder verband.

Later bleek dit laatste ook de mening van de raad: „Naar het voorlopig inzicht van de raad kan een verantwoord oordeelsvorming slechts plaats vinden binnen het kader van een beschouwing over het sociaal-economisch beleid vrijwel in zijn geheel”. Met deze zienswijze verklaarde de regering zich akkoord. „Wij hebben er ook geen bezwaren tegen, indien in uw advies een meer volledig oordeel wordt uitgesproken over beleidsmaatregelen, welke de sociaal-economische situatie op dit ogenblik en in de naaste toekomst — naar de mening van uw raad — vragen.”

Het stond daarmee wel vast, dat het overleg geruime tijd zou vorderen, en dat de kans op een eensgezind advies zeer gering moest worden geacht, hetgeen nu dus gebleken is.

De voorbereiding van het advies werd opgedragen aan de pas ingestelde, permanente commissie ontwikkeling nationale economie (O.N.E.) Voorzitter van deze commissie was de onlangs helaas overleden heer Twijnstra.

Deze beleidscommissie werd geassisteerd door een algemene werkgroep, welke aan de hand van gegevens van het Centraal Planbureau een overzicht heeft opgesteld voornamelijk betrekking hebbend op de te verwachten economische ontwikkeling in 1959 en 1960. Tenslotte hebben nog enkele sub-commissies (voor de consumentensubsidie op melk, het huurvraagstuk en de bouwkosten) een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het advies. Het ge-

RAPPORT VAN DE WERKGROEP

DE commissie O.N.E. diende zich te beraden op een complex van maatregelen: huurverhoging, compensatie, huurbijslagverwerking, belastingmaatregelen, eventuele loonsverhoging, melkprijsverhoging enz. Om na te kunnen gaan, op welke wijze een evenwichtig beleid zou kunnen worden gevoerd, verdiende het daarom aanbeveling de beschikking te krijgen over een cijfermatig rapport, bevattende een voorspelling van de economische ontwikkeling in 1959 en 1960.

Dit rapport, opgesteld onder verantwoordelijkheid van de algemene werkgroep, is als bijlage aan het advies toegevoegd. Het Centraal Planbureau heeft daarvoor het cijfermateriaal en de berekeningen verzorgd.

Vanzelfsprekend zijn de ramingen, vooral die voor 1960, onzeker en men moet deze dan ook met enige voorzichtigheid hanteren.

Het algemene beeld is redelijk gunstig: de gematigde expansie aanvangende reeds in 1958, zal zich in 1959 voortzetten, met een verdere versneling in 1960. Hieronder laat ik enkele zg. kerngegevens volgen voor de periode 1957—1960, welke duidelijk de ontwikkeling weergeven.

Tabel 1 ENKELE KERNGEGEVENS 1957—1960

Omschrijving	Eenheid	1957	1958	1959	1960
WIJZIGINGEN t.o.v. VOORGAAND JAAR					
Afzet (volumina):	%	- 1	+ 2	+ 3	+ 3
Partic. consumptie	"	+ 2	- 11	- 1	+ 10
Bruto-investeringen in vaste bedrijfsactiva ¹⁾	"	+ 5	+ 9	+ 6	+ 7,5
Uitvoer v. goederen	"	+ 2	+ 1	+ 2	+ 3
Arbeidsproductiviteit in bedrijven	"	+ 3	- 5	+ 9	+ 10
Invoer van goederen	"	+ 2	+ 1	+ 2	+ 3
NIVEAUS VAN HET LOPENDE JAAR					
Voorraadvorming	ml. d. gld.	+ 1,01	- 0,10	+ 0,50	+ 0,70
Prijsindexcijfer levensonderhoud (excl. A.O.W.-premie)	1953 = 100	113	116	115	116,5
Geregistreerde arbeidsreserve	1000 pers.	52	98	90 à 100	90 à 100
Saldo lopende rekening	ml. d. gld.	- 0,48	+ 1,50	+ 1,25	+ 0,83
Reëel nationaal inkomen per hoofd der bevolking	1953 = 100	118	118	121	125

¹⁾ Exclusief woningbouw.

Ik zal me beperken tot enkele korte opmerkingen voor wat betreft enkele van de hier weergegeven cijfers. De verwachtingen t.a.v. de investeringen zijn voor 1960 pas weer gunstig; wel dient men bij het cijfer voor 1958 te bedenken, dat het jaar daarvoor een

record betekende voor het investeringspeil. Vergelijkt men de paritculaire consumptie met de bruto investeringen, dan ziet men, dat eerstgenoemde al weer aantrekt op het moment, dat de investeringen nog bezig zijn verder te dalen. Dit is ook wel begrijpelijk: de consumptie reageert veel sneller naar beide richtingen, de investeringen volgen de ontwikkelingen naar hun aard steeds op een afstand, omdat ze veel tijd van voorbereiding vragen.

Het saldo op de lopende rekening van de betalingsbalans (uitvoer van goederen en diensten minus invoer van goederen en diensten) is voor 1958 zeer aanzienlijk, maar neemt geleidelijk af; per saldo resteert echter toch nog een aanzienlijk overschot in 1960. Dit overschot is temeer aanzienlijk, daar inmiddels invoer en voorraadvorming zich weer normaal zijn gaan gedragen.

De lezer zal zich herinneren, dat juist het negatieve saldo op lopende rekening in 1956 (dit is het verbroken evenwicht tussen middelen en bestedingen) aanleiding vormde tot de bestedingsbeperking, waarover de S.E.R. in 1956 advies uitbracht aan de regering. De voornaamste doelstelling, herstel van evenwicht tussen middelen en bestedingen,

betreft volsta ik met nog te wijzen op de verwachtingen m.b.t. het werkloosheidsniveau. Deze zijn niet bijzonder rooskleurig; een niveau van 90.000 à 100.000 moet voor ons land als te hoog worden beschouwd, ongeacht de betogen van diegenen, die op grond van economische motieven een dergelijk ruime arbeidsmarkt gunstig en dus aantrekkelijk oordelen.

Volledigheidshalve wil ik nog opmerken, dat in het rapport van de algemene werkgroep o.a. nog aandacht wordt besteed aan de monetaire ontwikkeling. Ik heb echter gemeend, deze vrij ingewikkelde materie niet in dit korte overzicht te moeten opnemen, terwille van de overzichtelijkheid.

Waar het nu voor de beleidscommissie op aankwam was het volgende. De ramingen waren opgesteld, uitgaande van een aantal vooronderstellingen, o.a. met betrekking tot het verloop van de buitenlandse conjunctuur en het te voeren regeringsbeleid. Zo was er van uitgegaan, dat per 1 januari 1960 de weduwen- en wezenvoorziening in werking zou treden, de toeslag op de kinderbijslag gedurende 1959 zou worden gehandhaafd en de tijdelijke belastingverhogingen per 31-12-1959 een einde zouden nemen.

Het werk van de beleidscommissie zou uiteindelijk resulteren in een aantal voorstellen. Waar het nu om ging was te weten, wat de invloed zou zijn van deze voorstellen op de voorspellingen. M.a.w. welke zijn de vermoedelijke consequenties op korte termijn van bepaalde maatregelen van economische politiek. Deze gevolgen zijn eveneens berekend en in een apart hoofdstuk ondergebracht en wel voorzover betrekking hebbend op:

1. het niveau van de werkgelegenheid
2. het peil der investeringen
3. het saldo lopende rekening
4. het prijspeil
5. de inkomensverdeling
6. de begrotingspositie van de overheid
7. de concurrentiepositie t.o.v. het buitenland.

Verschillende maatregelen lieten zich denken: huurverhoging, loonsverhoging, subsidieverlaging, belastingverlaging en dergelijke. Uiteraard diende de beleidscommissie te beslissen welke maatregelen zouden worden voorgesteld en in

• *Vervolg op pag. 7*

HET EIGENLIJKE S.E.R.-ADVIES

HET eigenlijke S.E.R.-advies bestaat uit een vijftal hoofdstukken. Daarvan is het eerste hoofdstuk gebaseerd op het rapport van de algemene werkgroep. In hoofdstuk II volgen beschouwingen over huren en huursubsidies en bouwkosten. Hoofdstuk III is gewijd aan de subsidie op consumptiemelk. Hoofdstuk IV betreft het in 1959 en 1960 te voeren sociaal-economisch beleid. Hoofdstuk V tenslotte behandelt het te voeren loonbeleid.

Reeds in het eerste hoofdstuk blijkt de raad niet tot eenstemmigheid te kunnen komen. Met name de te verwachten overschotten op de lopende rekening van de betalingsbalans in 1959 en 1960 leidden tot verschil van inzicht t.a.v. eventuele mogelijkheden tot loonsverhoging.

Het spreekt vanzelf, dat juist dit punt wel de centrale plaats inneemt. Vooral voor de werknemersvakbeweging is er alles aan gelegen, na een periode van bestedingsbeperking met een loonsverhoging „thuis” te kunnen komen. Dit is te meer verklaarbaar, waar ook nog beslissingen dienden te worden genomen m.b.t. huurverhoging en subsidieverlaging. Het zou volkomen ondenkbaar zijn geweest, sociaal en psychologisch, na een tijdvak waarin de loonstop is gehanteerd, als eerste maatregel bijv. een huurverhoging voor de werknemers aannemelijk te maken. Het N.V.V. heeft dan ook de uitdrukkelijke voorwaarde gesteld, dat bestedingsverruiming, i.c. opheffing

heel is dan ook van een indrukwekkende omvang geworden. Ik stel me voor, in dit nummer van Nederlandse Gedachten eerst enige aandacht te wijden aan het rapport van de werkgroep en vervolgens enkele opmerkingen te plaatsen bij het eigenlijke S.E.R.-advies zelf.

Drs. J. BOERSMA

in 1958 blijkt het saldo lopende rekening, ruimschoots bereikt. Dit gegeven vormde een belangrijk uitgangspunt voor de discussie rond de vraag, of er aanleiding en mogelijkheid bestond voor bestedingsverruiming.

Voor wat de overige kerngegevens

van de resterende bestedingsbeperking, vooraf diende te gaan aan een volgende huurmaatregel. Een soortgelijk standpunt, zij het enigszins anders geformuleerd, werd ingenomen door de confessionele werknemersorganisaties.

Overigens werd niet alleen verschillend gedacht over de mate, waarin bestedingsverruiming via loonsverhoging zou kunnen plaatsgrijpen, er bestond eveneens verschil van mening m.b.t. de wijze waarop, de vorm waarin een (eventuele) loonsverhoging zou dienen te worden gegeven. Dit heeft er toe geleid, dat in het advies in hoofdzaak drieërlei standpunt is neergelegd. Het centrale gedeelte wordt gevormd door het standpunt van de confessionele werkgevers- en werknemersorganisaties, waarnaast het N.V.V. en de liberale werkgevers elk afzonderlijk optrederen. Deze scheiding is inderdaad volkomen in de beide laatste hoofdstukken, waarin steeds sprake is van een deel van de raad (de confessionelen hebben net geen meerderheid kunnen bereiken).

Ik wil me dan nu ook verder beperken tot deze hoofdstukken en de beschouwingen rond de huren en de melk thans laten voor wat zij zijn.

Overigens moet ik er wel op wijzen, dat de scheiding voor wat de aanbevolen maatregelen betreft, niet voor de volle 100% opgaat. Unanimititeit was er m.b.t. de volgende punten:

- a. de huurverhoging: omvang, vorm, tijdstip, alsmede de vorm van de compensatie;
- b. extra overheidsinvesteringen in ontwikkelingsgebieden, met name in het Noorden;
- c. verhoging van de toeslagen op de invaliditeitsrenten van de beneden 65-jarigen.

Incidenteel komt het ook daarnaast nog wel eens voor, dat enkele onderdelen aan elkaar gelijk zijn, maar in hoofdzaak is de raad toch verdeeld. De een wil vrijere loonvorming nu, de ander later, de derde een algemene loonronde. De een wil afschaffing van de consumentensubsidie op melk geleidelijk, de ander ineens en de derde helemaal niet, enz.

Op zichzelf is deze verdeeldheid, met name op het loonpolitieke vlak, te betreuren. En de regering moet nu een keuze doen uit een staalkaart van aanbevelingen, een keuze welke altijd wel één partij zeer onbevredigend voorkomt.

Dit laatste geldt natuurlijk vooral voor het onderdeel: het te voeren loonbeleid. Zou de regering nl. besluiten, het voorstel van de confessionele organisaties op te volgen, dan zou het N.V.V. zich niet meer achter het huurvoorstel kunnen scharen. Eerst dient immers de bestedingsbeperking ongedaan gemaakt, en in de gedachtegang van de socialistische vakbeweging zal dit, althans niet voor alle werknemers, niet het geval zijn, wanneer er geen algemene loonmaatregel (van 4%) wordt doorgevoerd.

Dit verschil in visie tussen de werknemersvakcentrales t.a.v. de vraag, op welke wijze de welvaartspositie der werknemers het beste kan worden verbeterd is natuurlijk door geen enkele compromis-maatregel te overbruggen. Althans in dit stadium is het verschil fundamenteel. Voor de toekomst lijkt het niet ondenkbaar, dat de socialistische meer bereidheid zullen vertonen, hun in feite conservatieve houding op dit stuk van de loonvorming in ons land, te wijzigen. Uit allerlei publikaties, zelfs van het Vrije Volk, zou men immers de indruk kunnen krijgen, dat men in die kring voorzichtig aan het retireren is. Enerzijds verbindt men zijn eis van een algemene loonronde nu uitdrukkelijk aan de huidige situatie, anderzijds erkent men opvallend, dat aan de geleide loonpolitiek inderdaad een aantal bezwaren en nadelen kleeft.

Het wil mij evenwel voorkomen, dat het na deze zeer beknopte inleidende opmerkingen rond de inhoud van het eigenlijke S.E.R.-advies verstandiger is, een volgende maal breedvoeriger en concreter op een aantal punten van verschil, met name op het loonpolitiek-systeem zelf, in te gaan.

Drs. J. BOERSMA

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

**N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT**

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
Kantoor: Ceintuurbaan 179, Amsterdam.
Telefoon 798604-53257.

Fa. J. A. Bakker en Zn.
Fabriek van bakkerijgrondstoffen

GROOTZAND 20 - Telef. K 5157-571 - BOLSWARD

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren
en mensen.

N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE
(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland
naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door
Bongers - Wageningen
TELEFOON 3750 en 2725 (b.g.g. 3100)

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.
Oude Vest 23 - Leiden
Telefoon 01710-20345-20346

Tractorbedrijf Entsa - Aduard
telefoon 05903 - 235
Levering van vele soorten gebruikte tractoronderdelen o.a.
wielen, banden, motoren, steekassen, radiateurs, versnellings-
bakken enz. enz.

C. LIND & ZOON - Ao 1826
Kassiers en Commissionairs in Effecten
AMSTERDAM-C UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057 18037
Tel. 221448 - conversie-ato
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Kousen en sokken.
Handschoenen en wanten
Mutsen en sjaals
FA. JOHAN PARMENTIER
Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

**N.V. W. J. SCHUILING'S
HANDELSONDERNEMING**
BINNENHAVENWEG 20, HENGELO
Telefoon K 5400-3029
(na 18 uur Delden K 5497-447)
VRAAGT STEEDS

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN**
CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

**Constructiewerkplaats
„BAILY”**
NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36
Gespecialiseerd in
**Staalconstructies
voor gebouwen**

Adverteert regelmatig

IN HET UUR VAN DE DODENHERDENKING SPR

MAANDAGAVOND zullen weer de twee minuten stilte over ons land vallen. Klokslag acht uur. De stadslantaarns zullen even branden om allen eraan te herinneren, dat de gedachten uit het drukke heden voor enkele ogenblikken terug moeten gaan naar het nabije verleden. Auto's zullen stilstaan, zomaar in straten en op wegen, waar de chauffeurs niets te zoeken hebben. En het Nederlandse volk zal zwijgen. Alleen het verleden en al die herinneringen aan het verleden mogen het woord hebben.

Na twee minuten zullen er bloemen op de graven der gevallen gelegd worden en kransen tegen de verzetmonumenten. En er zal anders en wat intenser gekeken worden naar de beelden, die hun taal spreken over wat Nederland heeft doorgemaakt. Wanneer het goed is, zullen die monumenten zelf van het kijken een luisteren moeten maken.

Want een monument richt de gedachten. We hebben dat dikwijls wel nodig. De gedachten moeten nu al een periode van veertien jaar overbruggen. En tussen die stille mensen komen elk jaar meer jongeren te staan, die alleen maar vage of in het geheel geen herinneringen hebben aan de gebeurtenissen. Voor ouderen is het anders en gemakkelijker. Ze hebben oorlog en onderdrukking aan den lijve gevoeld, al trokken vele wonden dicht en worden littekens smaller en minder diep. Sindsdien is het leven zo vol geweest aan gebeurtenissen. Maar staande bij de graven en de monumenten moeten we terug naar die donkere dagen, waarin de vlam van de vrijheid, waaraan we ons nu elke dag nog mogen verwarmen, bijna gedoofd leek. Bijna, maar niet geheel. En daarom

mogen we eerst herdenken en dan feest vieren. Op de vierde mei komen beelden te hulp bij het terugdenken. In Nederland hebben we moeten leren omgaan met monumenten. Er waren er zoveel en om eerlijk te zijn: ze deden ons ook weinig. Vorsten en beroemde heden kregen hun standbeeld en bij onthulling ervan was er alle aandacht. Maar daarna stonden die monumenten wat geïsoleerd in het dagelijkse leven: een stuk stadsversiering, een eerbewijs, maar zelden een werkelijk bezit. De beeldhouwkunst had in ons land dan ook geen hoog aanzien. Sommigen zeggen, dat het een gevolg was van eeuwen reformatorisch denken, dat ruimte liet voor het gesneden en gesmin voor het gehakte en gegoten beelden.

VERZETSMONUMENTEN

Vissersgedenkteken te IJmuiden

DE haven van IJmuiden steekt twee open armen in zee en twee vuurtorens hebben er bij dag en nacht de wacht betrokken. Wanneer een binnenkomende boot deze torens in elkaars verlengde ziet liggen, dan wordt er een goede koers gevaren en komt men veilig binnen die armen en in de vissershaven. Sinds enkele jaren is er aan die havenkant echter een derde licht ontstoken. Het is symbolisch en het brandt alleen in de herinnering aan alle vissers, die de thuishaven niet hebben gehaald. Dat licht is een stormlamp, die de gebeeldhouwde visser ophoudt in zijn rechterhand. Wie die lamp ziet, staat voor het vissersgedenkteken van IJmuiden.

Het staat er prachtig. Het staat tussen de haven met zijn strakke lijnen en zijn drukke beweeg van aankomende en vertrekkende boten en de Noordzee, waar het brood uit het water gehaald wordt, voor welke maaltijd meermalen een hoge prijs is betaald. Het staat er als een brok waakzaamheid tussen het huis van de haven en het werkterrein van de zee.

Je kunt zeggen, dat het beeld op zijn plaats is. Alles is hier immers waakzaam: de vuurtorens, de reddingboot, de radar-installaties. En nu ook dat gedenkteken. Maar dat heeft alleen menselijke trekken. Het is een van de vele IJmuider vissers. Hij staat er voor allen, die hem de dodenwacht lieten betrekken.

WAKEND VOOR ALLEN
EEN oorlogsmonument in strikte zin is het niet. Het heeft een wijdere strekking, want, niet alleen de in en door de oorlog op zee gebleven IJmuider vissers, maar een gans geslacht van verdronkenen wordt in dit beeld geëerd en in

herinnering gehouden. Maar het mag op deze pagina een plaats hebben, omdat het een duidelijk teken is omdat er alle reden is, ook te denken aan de oorlog op zee. Daaraan is trouwens ook de hoogoprijzende Boeg aan Rotterdamse haven gewijd: een gespannen saluut aan slachtoffers van de koopvaardij in oorlogstijd.

Het IJmuider monument is van Henri Wezelaar. Het is wat het moet zijn: menselijk, stoer, wakend. Het is alsof gevaar dreigt. Een visser is uitgegaan gehuld in zijn olie (die des te zwaarder en beschermender lijkt, omdat beeldhouwer het hoofd klein en ongedekt liet) en met stormlamp vooruit in de nacht. In eerdere ontwerpen had de visser een zuidwester. Maar later is hij blootshoofdige nacht ingegaan en dat is meteen het eerbewijs van ontblote hoofd geworden.

Het is een gedenkteken zonder onderschrift of opschrift. Dat was ook niet nodig: het beeld zegt alles, wat er te zeggen valt. Het staat er verheven tegen het lijnenspel van de haven, in weer en wind en het komt des te duidelijker uit, omdat het geplaatst is op een breed, horizontaal stuk, dat weer aansluit bij de omgeving. Men kan het beelden van alle kanten benaderen en telkens heeft het weer andere werking.

Maar telkens ook ziet men deze éne visser staan naast honderden anderen. In de zilte lucht. Vlakbij de zee. Te midden van de vuurtorens. Een tweede wachtpost en een symbool van een veilige haven, waarin plaats is voor gedachten, die onder moeilijke omstandigheden die veiligheid hebben kunnen halen. En men heeft de neiging te doen deze visser en de hoed af te nemen. Want Wezelaar's vissersmonument 'doet' iets...

VERZINKERIJ
G. CLEMENTS & ZOON N.V.
ALBLASSERDAM - Telefoon 641 (K 1859)

DE MENTEN

geschiedenis is het ook waar, dat ons gestal vlakke land zich niet zo goed leent voor beeldhouwkunst. Maar die verklaringsen gaan nu toch niet meer op. Sinds 1945 zijn er overal monumenten verreesen en we hebben geen moeite bij die monumenten te gaan staan. Geschiedenis leren we daardoor ook de eigen taal van het beeld beter verstaan. Dat zou niet alleen de beeldhouwkunst, maar ook ons zelf ten goede komen.

Op verschillende wijze elk beeld zegt het op zijn wijze. Heel dikwijls spreekt het in eenvoudige symbolen. De Vrijheid heft de fakkel. De sterke steunt de zwakke. Sint Joris verwint de draak. Een haan kraait op de victorie. Een vrouw richt zich op de beelden hebben de gebaren van rouw, onverzettelijkheid, opstandigheid. Al die symbolen spreken aan. Herkennen er de gevoelens in, die heel volk vijf lange jaren hebben gevoeld; een volk in lijdelijk of actief verzet, aan de radio luisterend naar berichten, onderduikers herbergend, pamfletten verspreidend, biddend en ook dankend.

Soms koos de beeldhouwer niet alleen een symbool, maar ook de mens, die de weg onderging, als onderwerp. In die beelden staat die ene mens voor velen. In houding hebben honderden anderen ingenomen. Ook hem herkent men dan, maar deze herkenning is haast persoonlijker. In figuurlijke zin er aan deze beelden geen voetstuk pas. Zoals hij in die jaren naast ons stond en uit onze rijen is weggenomen, is hij als beeld teruggekomen. Niet een ons, als een symbool. Maar het ons, als een verschijningsvorm van mens, die in zo'n beeld dan toch ook een symbool wordt.

Er is in Nederland een veelheid van gedenktekens gekomen. Een opstanding heeft geen zin. Ze zou trouwen niet gemakkelijk volledig te geven. Maar wel heeft het zin om enkele gen voor de Dodenherdenking van het onzes Heren 1950 over enige van beelden en over hun bedoeling iets vertellen. De keus is vrij willekeurig. Maar het gaat dan ook niet in de eerste plaats om de monumenten zelf, maar om gedachten en herinneringen, die ze oproepen.

Dat doen ze elke dag, maar in het bijzonder doen ze dat op de vierde mei. Het als maandag de avond begint te lichten, staat Nederland weer voor zijn beelden. En in de stilte, die door het gerucht van de vogels eerder wordt verdiept dan verbroken, denken terug aan hen, die de bevrijding niet wisten meemaken, omdat ze zich gepen voelden tot een taak, die hun dood en ons de vrijheid bracht.

H. Kingmans Jr.

Monument in Enschede: Vijf jaar geschiedenis in beelden

EN van de mooiste Nederlandse oorlogsgedenktekens is opgericht in Enschede. U moet er voor naar het Volkshuis. Daar worden door middel van zes beelden of beeldengroepen de vijf jaren van oorlog, onderdrukking en verzet in herinnering terug geroepen. De opstelling van deze beelden is bijzonder mooi. Tussen het geboomte zijn een gazon twaalf rechthoekige betonplaten neergelegd, stuk voor stuk geflankeerd door banen gras. In een geheel nieuwe schikking zijn de zes beelden over de vloeren verdeeld. Ieder voor zich de beelden een afgerond geheel, een monument, ja, een wereld op zichzelf. Maar daarenboven worden ze door de

• Vervolg op pag. 6

OP de Amsterdamse Dam — het plein van onze nationale hoofdstad en daarom ook een nationaal plein — staat het Nationaal Monument. Het is een gemeenschappelijk bezit. En dat is het ook in letterlijke zin. Want niet alleen is in de urnenwand de as bijgezet van oorlogsslachtoffers uit al onze provincies en uit Indonesië, maar ook hebben zeer velen vierkante centimeters Dam-terrein op symbolische wijze gekocht en zo hun bijdrage gegeven voor dit gedenkteken.

In Amsterdam hebben een architect en een beeldhouwer nauw samengewerkt. De architect, ir. J. J. P. Oud, heeft getracht, deze altijd wat dode hoek van het Damplein op te nemen in het grote geheel. En dat is gelukt. Wanneer men voor het Koninklijk Paleis staat, wordt de aandacht dadelijk gericht op het tot 22 meter reikende monument. Men loopt er op toe. Weliswaar ligt er tussen het paleis en het monument nog een drukke verkeersader, maar een bezwaar blijkt dat toch niet te zijn. Des te stiller is immers het plein, dat door de architect helemaal dienstbaar is gemaakt aan het monument.

De beeldhouwer, John Raedecker, heeft het grote werk niet kunnen voltooien. De dood nam hem voortijdig weg. De opzet en het merendeel van de beelden is van zijn hand. Zijn zoon heeft het werk afgemaakt. Raedecker is een van onze beste beeldhouwers geweest, een wegbereider van deze voor ons land nog niet zo heel lang geleden herwonnen kunst. Er is zeer veel werk van hem in de musea, dichterbij en verrijnd. Voordat hij het Amsterdamse monument maakte, hield hij zich reeds bezig met een oorlogsgedenkteken. Het staat in Waalwijk en het is een meesterstuk: de figuur van een vallende man, die door een onzichtbare hand wordt weggerukt. Het heeft tegelijkertijd actie en verstillend en die beide elementen zijn prachtig versmolten tot een indrukwekkend teken van rouw en bezinning.

Veelomvattend werk

HET Nationaal Monument te Amsterdam is veelomvattend. Op een afstand werkt het als een opgericht teken van de overwinning. Feestelijk blank is het travertijn van de pyloon, die dit monument domineert. Maar dichtbij gekomen ziet men, hoe dit zegeteken gedragen wordt door leed, pijn, verdrukking en verzet. Dan leert men de donkere weg onderscheiden die leidde naar een overstelpende vreugde op een meidag in 1945.

Hoog aan de voorzijde van de pyloon is een vrouwengestalte aangebracht. Het is de Vrijheid, die in haar rechterhand een kind — symbool van vernieuwing en vreugde — naar voren tilt.

Maar dadelijk daaronder spreekt een zware tijd zijn taal. Een geboeide man verbreekt zijn banden. Een ander beeld is de werkelijkheid van het verzet. Aan beide voeten zitten jankende honden. Ze wachten trouw op de komst van hun meesters, die niet zullen weerkeren. Maar ver voor het monument, iets te klein misschien in het grote geheel, zijn andere dieren. Het zijn leeuwen, de aloude symbolen van onverzettelijkheid en weerbaarheid.

Een sterk accent krijgt het relief, dat vlak onder het beeld der Vrijheid is aangebracht. Het is het beste deel van dit monument. Raedecker heeft daarin meelevend uitgebeeld, hoe zeer ons volk geknecht was. In het midden een man, die in zijn lijden is gekruisigd. Naast hem mannen, die in zware ketens staan geboeid; twee aan de rechterkant, een links. Het is in dit relief vooral de diepte van beleving, die alle aandacht trekt.

Werkelijk nationaal?

TOCH kan men bij dit monument, dat het Nationaal Monument wil zijn, een vraag stellen. Drukt het werkelijk alles uit, wat ons volk bezield? En brengt het wel de diepste drijfveren naar voren, waaruit het verzet werd geboren. Misschien is de figuur van de gekruisigde man een heenwijzing, maar is het dan niet een te zwakke vreugdewijzing naar het aloude karakter van het Nederlandse volk, waarvan toch zeer velen zich uit christelijke overtuiging en juist daarom en daardoor zich gaven aan de vaderlandse zaak van het verzet?

Nog erger mist men deze vaste grond, deze christelijke geest in de verschillende teksten, die op het monument in

Nationaal Monument op de Dam

zeer fraaie letters zijn gebeiteld. Er zijn twee Latijnse versregels, die in vertaling aldus luiden: „Hier, waar het hart des vaderlands is, moge het herinnerings-teken, dat de burgers in het binnenste hunner harten dragen, opschouwen tot de sterren Gods.“

De dichter A. Roland Holst droeg deze hoge tekst bij: *„Nimmer, van Erts tot Arend, was enig schepsel vrij onder de zon, noch de zon zelve, noch de gesternten. Maar de Geest brak Wet en stelde op de geslagen bres de Mens. Uit de Eersteling daalden de ontelbaren. Duchtend zijn hoge blik deinsden hun zwermen binnen de Wet terug en werden worden en stonden elkaar naar het leven: onder nachtgewolften verward treurspel, dat Wereld heet. Sindsdien werd geen mens vrij dan ontboden van boven zijn dak, geen volk dan beheerst van boven zijn torens. Blijve dat ons bij, verlost als wij werden uit het schrikbewind van een onderwereld. Niet onbeheerst, doch enkel beheerst van boven de wereld blijft vrijheid ons deel.“*

Dat is gespannen dichtelijke taal. Maar hoogstens verstaanbaar voor hen, die Roland Holst uit ander werk kennen. Het is geen zin, die men instemmend leest. Deze taal is te vaag om aan te spreken, te vaag ook om het christendom ook maar enige gestalte te geven op dit monument. En dat laatste geldt dan ook weer voor het opschrift op de urnenrand; een gedicht van Anthonie Donker:

Aarde, door het offer gewijd, samen-gebracht uit gans het land, teken tot in de verre tijd van heugenis en vasten band.

Het Nationaal Monument heeft op deze wijze leesbare en zichtbare tekorten gekregen. Het staat in het hart van het vaderland. Maar het staat met zijn teksten niet in het hart van de christelijke natie, die Nederland heet.

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1950.

3 % niet-leden
3 1/4 % leden

Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD“ G.A.
LOPENDE DIEP 7 GRONINGEN

LEEUWARDEN

J. SPAAN
TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK
Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEUWARDEN

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
TEL. 4467-4468

Uw adres voor recepties en partijen

in Kennemerland

Elektrotechnisch Installatiebureau

v.h. C. NIJMAN - Dir G VISSER
BREESTRAAT 128 - TELEF 02510-3012 - BEVERWIJK

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

AB DE JONG
KENNEMERLAAN 59 - TEL 02550-5326 - IJMUIDEN

NV v/h D. VAN DIJK SR

Lood- en zinkwerken - Sanitair
WIJKERSTRAATWEG 191 - TEL. 02510-3612 - VELSEN-N.

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING
HILVERSUM - GROEST 60 - TELEFOON 2614

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!
☆ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

WAGENINGEN

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.
Fa. Wed. T. Viets
Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

EDE

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08380 - 8050
WASSEN - STOMEN
Steeds gaarne tot uw dienst

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR
ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING
Maandereind 19 - EDE - Telefoon 8373

MAAGLIJDERS,

tob toch niet langer!

Vraag NU, zonder verplichting, de brochure over de echte Amerikaanse
MAAGTABLETTEN
van **LOUIS RIETBERGEN**
ROTTERDAM

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wortd U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)
REMOEKDOJONG
Urine-afdrivend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door
TEMOE LAWAK
Bloedzuiverend,
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.65

N.V. THE SINGER IMPORT - HOF 39 - AMERSFOORT, TELEFOON 5547

Monument in Enschede: Vijf jaar geschiedenis in beelden

• Vervolg van pag. 5

rangschikking en door de eenheid van gedachte de totaliteit, die het verzet monument van Enschede wil zijn.

De verschillende beelden hebben de ruimte. De onderlinge afstanden zijn vrij groot, zodat men elk onderdeel apart kan gaan beschouwen. Men loopt er om heen, men gaat van beeld tot beeld, men leert de onderlinge samenhang kennen. En zo wordt de bezoeker opgenomen in de taal, die dit monument wil spreken. Die taal is des te duidelijker, omdat men zo dicht bij elk beeld kan komen, dat men ermee gaat verkeren. Daartoe nodigt het monument ook uit.

Er is de mogelijkheid, dat tijdens de dodenherdenking de luisterende en mediterende mensen tussen de beelden gaan staan. Dan nemen de beelden dus werkelijk een plaats in onder het volk, waarvan ze door opzet en door uitwerking zozeer deel uitmaken. De afstand tussen monument en mens is dan helemaal weggevallen. En zo moet het zijn op vier mei: de oorlogsjaren mogen geen legende zijn, maar levende werkelijkheid. Hoe kunnen we anders bevrijdingsfeest vieren?

In confectiepak

HET monument van Enschede werd gemaakt door Mari Andriessen. De Haarlemse beeldhouwer heeft het gewaagd, heel eenvoudig te zijn. Zijn monument laat de gewone man en de gewone vrouw zien. De man heeft als het ware een confectiepak aan en de vrouw een werkjurk. En dat is een waagstuk, want in één opzicht moeten deze gewone mensen zich toch onderscheiden. Ze moeten iets dragen van ons aller verschrikking, leed, verontwaardiging, rouw, slachtoffer-zijn. Ontbreekt het aan die

ene dimensie, dan worden het beelden van mensen, die naast ons lopen te winkelen of tegenover ons aan de draai-bank staan.

Wanneer een beeldhouwer deze weg kiest, dan moet zijn werk aan twee voorwaarden voldoen: zijn beelden moeten mensen zijn, die behoren tot onze burenen. Maar tegelijkertijd moeten die beelden teruggrijpen naar de ervaringen tijdens de oorlog en ze moeten die ervaringen uitdrukken in de taal van de beeldhouwkunst. Niet het verhaal van de oorlogsjaren is het belangrijkste, maar de wijze, waarop al die herinneringen ons blijvend worden voorgehouden.

Nu is deze aparte taal in Enschede niet duister. Voor ieder, die de oorlog heeft beleefd, is ze zelfs bijzonder helder. En ook de jongeren zullen er geen moeite mee hebben, omdat alle hoofdmomenten van ons gezamenlijk beleven hier weergegeven zijn op een wijze, die niet slechts herkenning, maar ook zelf-herkenning mogelijk maakt.

Stille figuren

EEN geschiedenis van vijf jaren is hier samengevat.

Vooraan staat het beeld van de Nederlandse soldaat, die zich in mei 1940 opeens overrompeld wist door een overmacht en die in zijn geschrokken houding

UIT PERS EN PERIODIEK

Eerste formatiepoging

De pogingen van prof. De Quay hebben de laatste week geen verheffende indruk gemaakt. Vooral toen hij minister Zijlstra liet vallen, begon zich in brede kring ongerustheid af te tekenen. Uit Friesland kwamen publieke reacties en het Friesch Dagblad uitte zich bijzonder fel. Het blad eindigde aldus:

„In elk geval is het gewenst, dat aan deze geschiedenis nu gauw een einde komt. Een kabinet, dat op overtuigende wijze aanspraak kan maken op het vertrouwen van parlement en volk, is op deze manier toch niet meer mogelijk. Al wordt er ook nog een week lang geschoven. Deze formateur, die zich eerst naam maakte door zijn optreden als leider van de Nederlandse Unie in bezettingstijd, zal nu nog méér bekend worden in Nederland als de man, die in zijn dagboek zou kunnen schrijven: ik schuif, ik schoof, ik WERD. geschoven.”

De „wens” van het Friesch Dagblad van zaterdag, ging maandag in vervulling. Prof. De Quay verzocht H.M. van zijn opdracht te worden ontheven.

De reacties in de pers waren velerlei en van grote verscheidenheid.

Twee eisen

Trouw schreef o.m.:

„Naar onze mening moet een kabinet dat de socialisten in de oppositie vindt voor alles een sterk kabinet zijn. Men moet dan de beste figuren, die men vinden kan in het kabinet opnemen en daarvoor alle overwegingen, die ook belangrijk zijn, ter zijde schuiven.

In de tweede plaats moet een kabinet, waaraan leden van drie christelijke partijen deelnemen ook en juist door zijn samenstelling garanties bieden dat een christelijk sociaal beleid zal worden gevoerd. In beide opzichten schoot de samenstelling, zoals de heer De Quay die zich ten slotte dacht, tekort.

Daaruit hebben naar onze mening de heren Hazenbosch en Biewenga de juiste consequenties getrokken.”

Dwaze situatie

De vele verschuivingen, welke de formateur toepaste hebben aanleiding gegeven tot veel kritiek. Geen wonder. Want alleen het K.V.P.-team bleef onveranderd gehandhaafd.

De Rotterdammer merkte o.m. op:

„Wat was het beeld, dat de immer voortgaande verschuivingen te zien hadden gegeven? Dat elke nieuwe verschuiving bleek op te leveren een verzwakking van de protestants-christelijke sector binnen het kabinet. Zozeer dat, toen het totale beeld van het kabinet in zicht kwam, de antirevolutionairen — die uiteraard hun uiteindelijke beslissing van de uiteindelijke samenstelling van het kabinet afhankelijk hadden gesteld — alle redenen hadden om te dezen aanzien van hun bedenkingen te doen blijken. Het is ons standpunt, dat hun in dezen geen verwijten treft, doch dat hun dit veel eerder in dank moet worden afgenomen.

Waarom wij dan nog willen toevoegen, dat zij naar onze mening met de beoefening van de deugd der inschikkelijkheid waarlijk ver genoeg waren gegaan. De liefde kan tenslotte niet van één kant komen. Het was naar ons oordeel al een voldoende dwaze situatie, dat de zetel van een bij uitstek ministeriabel man als Zijlstra ter beschikking was gekomen. Met het feit dat voor deze man geen plaats in het kabinet gevonden leek te kunnen worden, was naar onze mening de formatiepoging feitelijk reeds getekend.”

Wat nu?

De Volkskrant is al zeer pessimistisch gestemd voor de toekomst. Het blad schrijft o.m.:

„Wat nu? Als men er vanuit gaat, dat de formatie-De Quay door een bepaalde verdeling van de portefeuilles en het gemis aan ministeriële figuren steeds meer in de knoei raakte, dan zou gedacht kunnen worden aan een nieuwe man die nog eens gaat proberen om hetzelfde spel met meer succes over te spelen. Een aantrekkelijke bezigheid lijkt dat echter niet. Men zou ook kunnen pogen om alsnog tot een herstel van de brede basis te komen. Wij zouden geneigd zijn om daarvoor te pleiten. Wij zijn er ons echter tegelijk van bewust, dat de P.v.d.A. en de drie christelijke partijen nu zover van elkaar afstaan, dat de weg terug op dit ogenblik wel heel lang lijkt. Misschien had het anders kunnen lopen wanneer bij het begin van de formatie het uiterste was gedaan om verschillen

over het program te overbruggen. Maar gedane zaken nemen nu eenmaal geen keer.

Op deze trieste balans blijft dan nog enkel de mogelijkheid van een kleurloos zakenkabinet over. Of een dergelijk kabinet zoveel steun zou kunnen krijgen, dat het grote vraagstukken kan aanpakken? Als wij een periode tegemoet gaan waarin duidelijk wordt, dat onze parlementaire democratie zich zelf tot onmacht heeft gedomd, dan zal het misschien gemakkelijker worden om alsnog een beter antwoord te vinden op de vraag: wat nu?”

Buiten de partijen

De Nieuwe Rotterdamse Courant wil blijkbaar wel zulk een zakenkabinet. Zij schrijft o.m.:

„Tenslotte zou men dan, moe van het touwtrekken tussen de verschillende groepen die de neiging hebben voor zich bepaalde portefeuilles op te eisen, die menen dat een minister een vertegenwoordiger van een partij is, die aldus het noodzakelijke samenspel tussen regering en Staten-Generaal in een bedenkelijke sfeer brengen, die aldus, voorts, een belangrijke bijdrage leveren tot het in diskrediet brengen van de politiek in het algemeen en de parlementaire democratie in het bijzonder — ten slotte dan zou men, moe van dat alles een poging kunnen gaan wagen in de richting die wij wel „buitenpartij politiek” hebben genoemd. Laat al de partijen als zodanig maar eens tot rust komen. Laat men het — niet principieel, maar voor een overgangsperiode — eens proberen met een kabinet dat niet bij voorbaat het stempel draagt van een bepaalde politieke richting, dat dus ook niet bij voorbaat een principiële oppositie tegenover zich hoeft te vinden (waarbij wij uiteraard de communisten uitzonderen, omdat dezen nu eenmaal altijd in de oppositie zullen zijn tegen alles wat niet communistisch is).

Het zou een waardige en nuttige uitweg zijn uit een geharrewar dat zeker niet de aching van het volk kan winnen. Het zou het politieke denken een rustige tijd van ontwikkeling en bezinning bieden, waarvan men dan, naar moet worden gehoopt, over vier jaar rijpe vruchten zal kunnen oogsten.”

Verdeeldheid

Het Vrije Volk merkt o.m. op:

„Tussen de vier fracties bleek een diepgaand onderling wantrouwen te heersen toen de formateur begon personen te polsen en portefeuilles aan te bieden.

Dit onderling wantrouwen werd nog versterkt door een algemene vrees voor verantwoordelijkheid. Portefeuilles waarin impopulaire maatregelen verborgen zaten, waren niet in trek. Zij werden van de een naar de ander geschoven. Van een eensgezind streven naar een spoedige oplossing was geen sprake. Ieder beloerde van zijn eigen positie uit de mededingers.

Zo kon het niet anders of de fractiebinding drong toch de formatie binnen, maar op een manier en in een vorm, die de zaak tot een aanfluiting maakten. Het toppunt, tevens het sluitstuk, was de opdracht van de formateur aan de heer Tilanus om hem twee christelijk-historische kandidaat-ministers te leveren.

De ware oorzaak van de mislukking ligt echter dieper. In de loop van de formatie zijn in de drie confessionele partijen de meningsverschillen in steeds sterkere mate tot uiting gekomen.

De linkervleugel van de K.V.P. wilde met de zaak niets te maken hebben. In de C.H.U. werd het protest van de daken geroepen. Uit de Antirevolutionaire Partij klonk gemurmureerd op, vooral toen de heer Zijlstra zich terugtrok. De verdeeldheid in de confessionele partijen is nog niet eerder zo demonstratief geopenbaard als thans.”

Vertoning

Het Algemeen Dagblad besluit haar beschouwing als volgt:

„Schuldvragen opwerpen heeft geen zin; er zijn er velen die mede schuld hebben. Schuld door gemis aan daadkracht en door getreuzel, door gebrek aan durf. Ons lijkt het maar het beste, zachtkens het doek te laten vallen over deze vertoning en te hopen, dat een heropvoering van dit stuk, van dit exemplar van machteloosheid en politieke kleinmoedigheid ons bespaard moge blijven.”

★

Wat het nu worden zal? We weten het niet. Misschien dat reeds meer bekend is als u dit onder ogen krijgt.

de ontsteltenis uitdrukt, die allen bezielde en die zich zo verdiepte, toen de berichten over het bombardement van Rotterdam binnenkwamen.

Aan dat en aan vele andere bombardementen herinnert rechtstreeks de vrouw, die haar getroffen kind wegdraagt.

Een tweede vrouwenfiguur is de Jodin, die de zwerftocht van haar volk is begonnen met een kind in haar arm en met in een linnen zak haar schamele bezittingen. Het is een figuur van berusting. Nog niet van angst, want het leed, dat haar wacht, kent ze nog niet. Ze zet nog maar de eerste schreden op de bittere weg, die voor miljoenen leidde naar Auschwitz en Sobibor.

De figuur van het vierde beeld blijft ons vreemder. Het is een gijzelaar en daarin zit iets ongrijpbaars. Mari Andriessen heeft dit voor hem, misschien wel moeilijkste onderwerp zonder ophef uitgewerkt: het beeld is er een van een man, die gedwongen was voor een ander in te staan.

Enkelens uit velen

ER resten dan nog twee groepen, die het indrukwekkendst zijn van alle. Fel en realistisch is de beeldengroep „Verzet”. Het laat drie mensen zien, twee mannen en een koerierster, die vastbe-

raden staan voor hun opdracht. Trefend is vooral de geslotenheid van de groep. De drie zijn niet te isoleren: ze bestaan slechts in hun samenhang. En is dat niet het verzet geweest, een gesloten gelid, dat zich door de dood van verzetslieden niet uiteen liet slaan?

Deze geslotenheid vindt men terug in de groep „Concentratiekamp”. Het is van de zes beelden het bekendste, omdat het, voordat het in 1953 werd geplaatst, al op enkele exposities was getoond. En altijd heeft dit beeld hetzelfde resultaat weten te bereiken: het schept een intense stilte. Wie dit beeld ondergaat, ziet de kleine groep van drie mannen zich uitbreiden tot in het haast oneindige toe. Ze zijn drie uit velen.

Deze slachtoffers van een meedogenloze macht zijn in dit beeld ondertussen veel meer geworden dan alleen maar slachtoffers. Ze hebben hun houding bepaald. Een van hen, de middelste, heeft onmiskenbaar de leiding. Maar wie deze groep van alle kanten heeft gezien, heeft ontdekt, dat Mari Andriessen deze drie mannen heel dicht bij elkaar heeft gebracht. En hij wordt getroffen door het stille gebaar, dat de linkse figuur maakt: die heeft zijn arm om de anderen heen gelegd. Ze zijn een eenheid geworden, deze drie, die weten, dat de dood hun wacht. Maar die tegelijkertijd door hun

houding en zekerheid wonnen van de kampcommandant, die voor hen stond. Hij kon niet breken, wat deze mannen — en duizenden met hen — tot in het concentratiekamp en tot voor de poorten van de dood verbond.

Zo heeft Andriessen enkele figuren uit die vijf jaren uitgetild boven het dagelijks leven. Al die mensen stonden ons na. Ze doen het nog, maar nu als mensen, waaraan we dankbaar mogen terugdenken. Het monument van Enschede beantwoordt daarom volkomen aan zijn doel. Onder de bomen van het Volkspark denkt men ook aan die andere figuur, die Andriessen heeft opgeroepen: „De man voor het vuurpeleton”, een beeld, dat aan de Haarlemse Dreef is geplaatst. Ook dat is heel verstaand. Daarin is de beeldhouwer zo ver gekomen, dat de dood geen verschikking meer is: de man, die daar staat, heeft zijn levenswerk al voltooid. Hij is klaar. Er staat al een streep onder. Dat behoeven kogels niet meer te doen. Deze man is bereid.

En wanneer een beeld en een beeldengroep dat kunnen geven, dat geheel doorleven van alles, wat een onderdrukt volk aan kracht, zekerheid, vastberadenheid opricht, dan helpt het ons terug te denken en terug te vinden, wat de kern van het verzet is geweest: geloof, hoop en liefde.

• Vervolg van pag. 3

welke omvang, hetgeen dan ook naderhand is gebeurd.

Hieronder laat ik nu een gedeelte van een tabel uit het rapport van de algemene werkgroep volgen, waarin een dergelijke exercitie is verricht. De gevolgen zijn berekend zowel voor het eerste als voor het tweede jaar, uitgaande van invoering der maatregelen per 1 januari. Men kan zelf berekenen, welke de consequenties zijn van een bepaald complex van maatregelen. Gaat men bijv. uit van een loonsverhoging van 5 %, dan dient men in de tabel genoemde getallen met 5 te vermenigvuldigen. Alleen kan men niet te ver gaan met opvoering van de dosering, daar anders de uitkomsten uit de tabel hun geldigheid verliezen.

Tabel 2.
ENKELE MAATREGELEN VAN ECONOMISCHE POLITIEK EN HUN VERMOEDELIJKE GEVOLGEN OP KORTE TERMIJN

Gevolgen van:	Gevolgen voor:	In:	Saldo lopende rekening van de betalingsbalans		Consumptieprijspeil (resp. kosten van levensonderhoud)		Budgettaire positie V.V.D. overheid	Werkloosheid
			mln. gld.	%	mln. gld.	× 1000		
1) Huurverhoging, uniform 25 % (stijging huursom 335 mln. gld.)	1 ^o jaar		+ 200	+ 1,5 (+ 2,3)	+ 145	+ 4,2		
	2 ^o jaar		+ 120	+ 1,5 (+ 2,3)	+ 150	+ 3,8		
2) Verlaging der cons. subsidies met 100 mln. gld.	1 ^o jaar		+ 30	+ 0,5 (+ 1,1)	+ 65	+ 2,8		
	2 ^o jaar		+ 50	+ 0,5 (+ 1,1)	+ 55	+ 3,8		
3) Belastingverlaging met 100 mln. gld. op:	looninkomen	1 ^o jaar	- 70	+ 0,2	- 65	- 1,4		
		2 ^o jaar	- 50	+ 0,2	- 65	- 2,3		
	overig inkomen	1 ^o jaar	- 10	0	- 100	- 0,2		
		2 ^o jaar	- 40	+ 0,1	- 85	- 1,5		
4) Loonsverhoging met 1 % (175 mln. gld.)	1 ^o jaar		- 100	+ 0,35	- 15	- 0,1		
	2 ^o jaar		- 60	+ 0,35	- 35	+ 0,6		

* De gevolgen van een maatregel voor het prijspeil in totaal staat zowel achter het 1° jaar als achter het 2° jaar; men mag beide dus niet optellen.

De hele kunst was nu een dergelijk evenwichtig, sociaal-economisch en psychologisch verantwoord complex van beleidsmaatregelen op te stellen, dat voldaan werd aan de algemeen erkende doelstelling. Dat lijkt gemakkelijker dan het in wezen is.

Het totstandkomen van het advies, het zij nog eens herhaald, heeft niet voor niets zo lang geduurd. Onder meer is van belang, welke streefcijfers men kiest. Bijv. een overschot op lopende

rekening van 500 mln. gemiddeld in jaren van normale conjunctuur, een werkloosheidsniveau van 60.000 of 80.000 zijn voorbeelden van dergelijke streefcijfers. Eenstemmigheid daaromtrent wordt bepaald niet gemakkelijk bereikt, om nog maar te zwijgen over het vraagstuk of en zo ja, hoeveel „ruimte“ er nog aanwezig is voor loonsverhoging na het treffen van bepaalde maatregelen.

Ter illustratie wil ik deze zeer verkorte weergave van het rapport van de werkgroep besluiten met onderstaande tabel. Uitgaande van een combinatie van beleidsmaatregelen zijn de gevolgen daarvan berekend voor betalingsbalans enz. De maatregelen worden geacht per 1 januari (1960) in te gaan en dus voor het gehele jaar te gelden. Aangenomen is o.a., dat loonsverhoging volledig in de prijzen wordt doorberekend. De belas-

Wij luisterden

• Het ideaal

„Als de andere partijen geen ministers kunnen opleveren, wij hebben mannen en vrouwen, die het voor het rode ideaal graag over hebben om met vermindering van inkomens een ministerspost te bezetten“, zei de socialistische heer Scheps in zijn wekelijkse radiopraatje.

De heer Scheps heeft ons dat niet te vertellen. De 11e december, de vroegere verkiezingen, de langdurige kabinetformatie, dit alles had ons bespaard kunnen blijven, als de socialistische ministers niet het rode ideaal maar het landsbelang voorop hadden geplaatst.

• Naïef

Ook oud-minister Suurhoff heeft in een radiotoespraak zijn mening gegeven over het bedanken voor ministersposten. Het is de schuld van de confessionele partijen, zegt hij. Zij krijgen een koekje van eigen deeg te verorberen. Zij hebben een anti-overheid-mentaliteit gekweekt en het gevolg daarvan is, dat degenen die voor een ministerspost worden aangezocht, niet als „staatsruiveners“ aangemerkt willen worden.

Deze opmerking is te naïef om er verder enige aandacht aan te besteden.

• Uitstalling

Is er, wanneer de V.V.D. stemmen van de confessionele partijen weet te winnen, sprake van een doorbraak naar rechts? Kan met andere woorden de V.V.D. beschouwd worden als een doorbraakpartij van hetzelfde karakter als de P.v.d.A.?

Deze vraag stelde de voorzitter van de Prof.-Chr. Werkgemeenschap in de P.v.d.A., de heer Kleywegt en hij beantwoordde haar ontkennend.

Essentieel voor de doorbraak is volgens de heer Kleywegt het begrip van solidariteit, dat niet kan stelen op geestelijke onverschilligheid, maar dat de bewuste ontmoeting van verschillende levensovertuigingen als basis heeft. De echte verbondenheid, gefundeerd in die ontmoeting, ontbreekt bij de V.V.D.

„Wanneer de heer Bruins Slot beweert, dat P.v.d.A. en V.V.D. voor hem één pot nat zijn, geeft dat blijk van een elementair gebrek aan begrip voor wat de P.v.d.A. met doorbraak bedoelt“, aldus de heer Kleywegt.

Hij illustreerde het verschil tussen P.v.d.A. en V.V.D. zo: de geestelijke bagage van de P.v.d.A.-leden wordt uitgesteld, maar die van de V.V.D.-leden blijft in partijverband in de koffer.

Wanneer het zo gesteld wordt, lijkt het alsof hier een essentieel verschil ligt, maar in werkelijkheid is dat verschil er niet.

tingverlagingen gaan in dit voorbeeld niet door. Interessant is te ontdekken, dat 2 % loonsverhoging reëel gelijk staat met 300 mln. gld. belastingverlaging op looninkomen.

Gevolgen van:

- Uniforme huurverhoging met 25 %.
- 100 mln. gld. afschaffing van consumptiesubsidies.
- 4 % loonsverhoging.
- 300 mln. gld. belastingverlaging op looninkomen.
- 110 mln. gld. verhoging vennootschapsbelasting.
- 180 mln. gld. verhoging indirecte belastingen.

Tabel 3

Gevolgen voor:	Eenheid	jaar 1960
Betalingsbalans overschot	mln. gld.	- 330
Budgettaire positie overheid	„	+ 190
Investeringsvolume in vaste activa	„	- 65
Kosten van levensonderhoud	%	+ 5,8
Uitvoerprijspeil	„	+ 2,0
Reëel beschikbaar looninkomen	„	- 0,9
Reëel nationaal inkomen	„	+ 0,2
Werkloosheid	× 1000	+ 7,4

Drs. J. BOERSMA.

Wegens gez. redenen
TE KOOP:
in het zuiden van Friesland
een pracht
TEXTIELZAAK
annex woningrichting.

Modern ingericht, geriefl. woning. Prima bestaan. Mooie rustige omg. vlak bij bos en meren. Gaarne weer in A.R. handen. Br. letter B bureau van dit blad, Botenmakersstraat 45, Zaandam.

Kerend geluk/feuilleton door Foka van Loon

Nu hecht mevrouw Van Harpenaar juist niet zoveel waarde aan wat zo'n melkboortje profeteert, maar de hysterische overslaande stem van die grootste aller oproerkraaiers zwijgt tegenwoordig voor de radio, dat is een teken, dat hij murw begint te worden. Nee, ze kan dat kaasje met een gerust hart gaan verhandelen, voor wat geestrijkers. Zo na zal 't water hun niet aan de lippen komen, dat ze 't daar niet buiten kunnen stellen. Bang, dat haar geweten zich niet met deze drogredenen zal laten paaien, maar zal gaan spreken, pakt ze het kaasje vlug in een stuk vlekvrj papier, doet hem in haar chique tas van krokodillenleer, trekt haar mooiste bontmantel en keurige glaces aan, zet haar zwarte hoedje met piek en voile op en trekt de deur achter zich dicht. Ze zegt maar niets tegen Diederick. Hij weet toch van uur noch tijd. Ze heeft een half uurtje geleden noch bij hem gekeken, toen had hij niets nodig, voorzover ze uit zijn gebrabbel wijs kon worden.

Hu, wat is 't een miezerig, mistig weer! Akkie zal wel door en door koud en moe zijn, na de tocht. Een warme wijngroc zal haar goed doen. Met cognac of rum er in, zou nog beter zijn, maar daar houdt ze nu éénmaal niet van. Enfin, mevrouw Van Harpenaar zal es zien, wat ze voor kaas en goede woorden hij Ten Brink bemachtigen kan. Ze zet er de pas goed in, voorzover dat met haar stramme ledematen mogelijk is. De laatste loodjes wegen werkelijk nog zwaar, de eindtappe, het dwarsstraatje, wordt voetje voor voetje afgelegd. Ze puft van inspanning en warmte en vindt 't weer ineens niet guur meer, eerder zwoelig. Ze talmt even voor de etalage, om weer wat op verhaal te komen en wrijft haar verhit gezicht met een zakdoek koelte toe, als of 't midzomer was. Ze kan toch merken hoor, dat ze een dagje ouder wordt, of zou 't van ondervoeding komen, dat ze zo overmatig vermoede is en transpireert, of ze aan de vierdaagse meegedaan had?

Onderwijl vergasten haar ogen zich aan wat in de etalage is uitgesteld. Wel, ze moet zeggen, dat lijkt niet slecht. Zo te zien, is er nog van alles te krijgen. Peperduur natuurlijk, maar een kaasje is ook een kostbaar bezit tegenwoordig. Zo, het ergste is wat afgezaakt. Ze trekt haar volle nog even gelijk, recht haar rug en wandelt waardig en zelfbewust naar binnen. Ten Brink staat nog precies in dezelfde houding achter de toonbank als drie jaar geleden en oma heeft wat zijn welge-

dane corpus en drankneus betreft, nog niets aan hem verloren. Beide zijn intact gebleven. Ja, want in zolang is mevrouw Van Harpenaar hier niet geweest. Ze snapt nog niet, hoe ze 't al die tijd heeft geklaard. Ten Brink begroet haar met gepaste onderlanigheid, maar toch als een oude bekende. „Mevrouw Van Harpenaar, blij, dat ik u weer zie! 'k Was al bang, dat u wat overkomen was!“

„Nee, mijnheer Ten Brink. Ik ben nog gezond, zo als u ziet“, geeft oma met een minzame glimlach ten antwoord, en dan vaart ze verder: „mijn boodschap is deze: Ik heb hier een kaas, volvet, die zou ik graag met u willen ruilen, begrijpt u, om iets te hebben voor vanavond!“

Mijnheer Ten Brink, die de hele dag niet anders dan in 't zwart doet, trekt z'n gezicht in een bedroefde plooi, alsof 't hem haast griedde, dat mevrouw Van Harpenaar hem met zo iets ontoelaatbaars aan boord durft komen. In gedachten snijdt hij echter de kaas al aan. 't Water loopt hem bij voorbaat al om de tanden, want hij is een echt patertje goed leven. Hij verbergt zijn begeerte echter meesterlijk en aait bedenkelijk over zijn van vet glimmend kinnetje, tja, wat zal hij er van zeggen, hij houdt zich uit principe nooit met de ruilhandel op en een ander mens 't vel over de oren halen, om er zelf rijk bij te worden, ligt evenmin in zijn aard. Als hij er dus op ingaat, zou 't louter zijn om mevrouw te gerieven, omdat mevrouw voor de oorlog hem ook altijd begunstigde. Hij heeft nog een flis superbe bessenwijn staan, vooroorlogse kwaliteit. Als mevrouw daar genoeg mee neemt, nou vooruit, dan kan ze die krijgen. Maar nu ontplooiën zich al de sluimerende commerciële gaven van mevrouw Harpenaar! Wat? Een zo'n armzalig flesje vruchtenwijn stelt mijnheer Ten Brink tegenover dit kostelijk kaasje? Nee, dat kan ze niet geloven, dat lijkt nergens op! Natuurlijk, ze wil 't er graag bij hebben, maar naast een kruikje Bols.

„Een kruikje Bols?“ mijnheer Ten Brink slaat de ogen naar 't vuile, kunstig met spinragguirlandes behangen plafond, alsof hij al zijn herinneringsvermogen bijéén moest schrapen, om zich voor te stellen, wat mevrouw Van Harpenaar bedoelt. „Ja, u hebt ze nog genoeg in de etalage staan!“

(Wordt vervolgd)

Zoals de P.v.d.A. propageert, dat er bij haar plaats is voor alle levensbeschouwingen, zo doet de V.V.D. dat ook. En zoals er christenen zijn, die hun doorbraak naar het socialisme menen te kunnen verantwoorden, zo zijn er christenen, die dat menen te kunnen ten aanzien van het liberalisme. En wanneer men de passages over het verband tussen levensbeschouwing en staatkundig beginsel in de programs van beide partijen naleest, dan lopen die werkelijk niet zover uiteen.

Wezenlijk verschil zou er zijn in de geestelijke bagage van de P.v.d.A. leden metterdaad werd uitgesteld. Het gebeurt wel, door individuele leden zoals de heer Kleijwegt en ook wel, zij het op een wijze die wij minder kunnen waarderen, door de heer Scheps (om ons te beperken tot de radio) maar wij kunnen ons niet voorstellen, dat de V.V.D. er bezwaar tegen zou hebben wanneer individuele leden op deze wijze propaganda voor haar zouden maken. Van een werkelijke uitstalling van de geestelijke bagage is geen sprake. Die uitstalling zou de P.v.d.A. als partij moeten verzorgen, niet in woorden en geschriften, maar in de praktische politiek van elke dag. Dan zou zij niet meer — om maar een voorbeeld te noemen — stelselmatig front maken met de V.V.D. tegen de confessionele partijen in onderwijskwesties.

Zolang wij de invloed van de geestelijke bagage op het praktische beleid niet bespeuren, blijven P.v.d.A. en V.V.D. voor ons één pot nat

• Ongezond

De pacifistisch-socialistische us. Strijd begrijpt niet, dat de kerken zwijgen over de militaire parades van Koninginnedag. Hij vindt die parades een vorm van afgoderij; velen worden er door gesterkt in de valse idee van veiligheid. Ds. Strijd vindt die parades een gevaar voor de geestelijke volksgezondheid.

Militaire kracht kan een afgod worden, wanneer men alleen daaraan vertrouwt. Het is goed, dat dat in een tijd van parades op gewezen wordt, maar daarover heeft ds. Strijd gezwegen. Hij heeft wel gesproken over het communisme in China en laten doorschemeren, dat daar toch wel heel wat goeds tot stand is gebracht. Dat is in geestelijk opzicht heel wat ongezonder dan een parade op Koninginnedag.

☆☆☆ Roomse toern

De Roomse pers is verontwaardigd nu de plannen van hun partijleiding, met de heer De Quay als bewindvoerder, zijn mislukt.

Wij kunnen dat begrijpen. Wij zouden het ook zijn, als wij op hun standpunt stonden. Het was zo goed opgezet. De A.R.-man, die speciaal een sterk element had kunnen zijn in het kabinet, was bij een van de vele haltes, waar de Quay-bus stopte, er uit gezet. De K.V.P. ministers moesten in elk geval blijven zitten. Economische Zaken moest in handen van de K.V.P. komen. En de rest was tweede garnituur.

Het is mislukt. En nu ontbreekt bij de K.V.P.-pers elk besef van de mogelijkheid, dat het eigen beleid niet deugde. Het is de schuld van de A.R. en — in mindere mate — van de C.H. K.V.P. en liberalen deden het zo keurig, maar die anderen.....

Zelfs komt de Volkskrant, het blad, waarin de heer Romme zijn directieven geeft, met het vermoeden, dat de A.R. zelf de formatie in handen willen hebben, teneinde een kabinet te kunnen vormen van A.R., V.V.D. en K.V.P., met uitschakeling van de C.H.U.

Ieder, die nog enige nuchterheid heeft bewaard en met de A.R.-gevoelens op de hoogte is, weet, hoe absurd zulk een vermoeden is.

De absurditeit is alleen maar een bewijs, hoe groot de teleurstelling bij de Volkskrant is vanwege het mislukken van de zig-zag-pogingen van de heer De Quay. En de hevigheid van die teleurstelling is een bewijs in welk een volstrekte mate we hier te maken hadden met een typisch K.V.P.-experiment.

Maar wanneer het mislukken van dit experiment leidt tot zulke K.V.P.-reacties als in De Volkskrant, en de leiding van de K.V.P. zich daarvan niet daadwerkelijk distancieert, dan wordt reeds nu de mogelijkheid tot een oplossing-insamenwerking beslist in gevaar gebracht.

Vraagt Uw bakker naar
TARVO-BROOD
Uw bakker
Uw dokter

M. C. v. Staaveren
AALSMEER — TELEFOON 4051
Specialiteit in ANJERSTEEKEN,
FREESIAZADEN

Homoeopathie Müller
sedert 1865
druppels 10 cc f 0.88
korrels) 10 gr. f 0.70
poeder)
Bij uw Apotheker en Drogist
Dercksens N.V. Gouda

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWINDRECHT

RADIO BECKER
Zeist
TELEFOON 5846-5847
Het adres voor zenders,
richtingzoekers en
echoloden

J. DE VRIES
Commissionairs in effecten
O.Z. Achterburgwal 173. Tel. 47126
Privé Olympiakade 60. Tel. 794152
AMSTERDAM

EIKENDAL OPTIEK
Exclusieve monturen
DEPOT: CARL ZEISS
BERGSTR 12 TEL. 2038 WAGENINGEN
Ook volgens afspraak

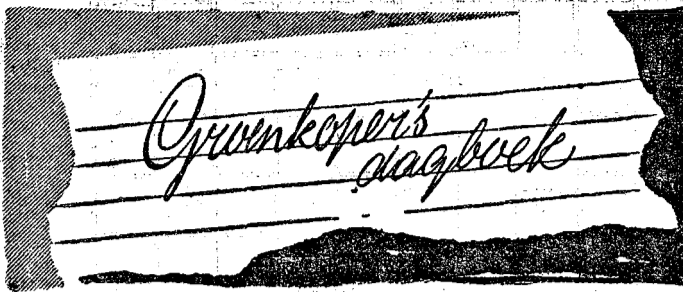
N.V. Houthandel
v.h. J. TULP & ZONEN
E D E
Hout · Triplex · Board
Eternitprodukten

KRYPTOGRAM
Horizontaal: 1. een wrange stonde? Nee, men schijnt het soms heerlijk te vinden; 5. metalen afnemer; 8. 't maakt verschil als dit woord met een begin-kapitaal of met een kleine letter wordt geschreven. 9. zo'n onverplichte contra-prestatie kan heilzaam werken. 11. vrije stoel? Nee, er wordt meestal fliks om gevochten. 12. schijnt een boomrijke Duitse stad te zijn. 14. hoe hoger deze boom is, hoe belangrijker hij wordt. 15. dichtertlijk? Nee, onzedelijk. 19. Ons land telt er 75 en uiteindelijk geven ze hun oren goed de kost. 22. met zulke cijfers haalt men de eindstreep niet. 24. voornaam ontdekker. 26. het maken

20 APRIL
Vandaag (boze) buurman tegengekomen. Zo maar in Amsterdam. Ik wilde vragen: „hoe is het in de provincie?” Doch ik deed het niet. Hij is zonder dat al boos genoeg. We spraken over koetjes en kalfjes toen hij plotseling over een baviaan begon. In een koffiehuis was namelijk, vertelde hij, een baviaan binnengekomen, die de caféhouder de stuipen op het lijf had gejaagd. Bevend over al z'n leden had hij de politie opgebeld, die hem naar de Dierentuin had verwezen. De Dierentuin zei, dat die baviaan niet gevaarlijk was en dat hij vanzelf wel weer zou opstappen. Het was niet erg geruststellend, vooral niet toen de baviaan een kop koffie bestelde. De bibberende caféhouder mors-te op het schotelletje, maar dat mocht de pret niet drukken. Met sidderende hand pakte hij een rijks-daalder van het dier aan, doch vergat in zijn angst wisselgeld terug te geven. De aap begon over het weer, dat ook door de man achter de tapkast mooi werd gevonden. Toen deze, in arren moede, iets wilde zeggen en niets anders kon verzinnen dan: „je ziet vandaag de dag niet zoveel apen meer”, antwoordde de baviaan: „geen wonder als de koffie tegenwoordig een riks kost”. Boze buurman lachte hartelijk toen hij mij het verhaal verteld had. Hij vond het een pracht van een mop. „Toen ik het verhaal zaterdag hoorde”, zei hij, „lachte ik me een aap!” Ik keek hem aan en vroeg uit oude buurmanschap: „zullen we een kopje koffie gaan drinken, ik betaal.” Ik meende dat hij toen even gemeen keek, maar dat zal wel verbeelding geweest zijn. U moet rekenen, we hadden elkaar in geen tijd gezien.

Ik heb mij voorgenomen deze week niet meer te schrijven over de kabinetsformatie. Niet, dat ik er alles van weet, maar ik heb zo'n vaag vermoeden, dat professor De Quay niet zal slagen. Eerlijk gezegd, ik heb het gedroomd. Ik liep in Den Haag over het Plein, toen ik de formateur tegenkwam. Ik kon niet nalaten te vragen hoe het met profsors gezondheid ging en hoe met de formatieopgingen. „Ik blijf optimistisch” zeide de professor. Dat had ik

21 APRIL
dat professor De Quay niet zal slagen. Eerlijk gezegd, ik heb het gedroomd. Ik liep in Den Haag over het Plein, toen ik de formateur tegenkwam. Ik kon niet nalaten te vragen hoe het met profsors gezondheid ging en hoe met de formatieopgingen. „Ik blijf optimistisch” zeide de professor. Dat had ik

al zoveel malen uit zijn mond gehoord, dat ik dacht: dat is een grapje, de formateur ziet er geen gat in. Wel een gaatje, maar geen gat. Daarbij deduceerde en combineerde ik, dat bij het samenstellen van een kabinet het niet om de gaatjes maar om het gat gaat. Je moet er een gat in zien. Zie je dat niet, dan kun je het bijltje — in dit geval het hamertje — er wel bij neerleggen. Maar goed, daarvan zeide ik niets tegen de formateur. Die weet dat ook wel. We namen hartelijk afscheid, waarop ik wakker werd. Ik dacht: droMMen of geen dromen, dat loopt niet goed af. Toen ontdekte ik dat ik dromen met dubbel m gedroomd had. Ik besloot mij deze week niet meer met de formatie te bemoeien. De volgende dag werd ik opgebeld door mijnheer Jansen uit Tiel, die mij vroeg: „kunt u mij zeggen of de boot in Tiel aan is?” Hij moet verkeerd verbonden geweest zijn, denk ik.

22 APRIL
Er blijft voor mij — en ik hoop voor u ook — een principieel verschil tussen naamgeven en dopen. Dat een schip gedoopt wordt door er een fles champagne tegenaan te gooien is een ingeburgerde gewoonte, waarop principiële kritiek mogelijk is. Het wens van een behouden vaart, het oud-Nederlandse „schipper naast God” bezitten echter nog elementen, welke het profaner van het dopen miniseren. Maar nu lees ik, dat de echtgenote van de directeur van de Holland-Amerika Lijn een tulp de naam Rotterdam gegeven heeft met de woorden: „Ik doop u Rotterdam”, waarop zij de bloem onder de champagne zette. Het deed mij onwennig aan. Straks worden nieuwe rassen honden en katten gedoopt, met of zonder champagne. Er schuilt een zekere traditie en zekere plechtigheid in het eerste stenen leggen en naam-borden onthullen, doch dopen van tulpen... neen. Dit kan men opmerken, dat dit dopen een ander dopen is dan in de kerk geschiedt.

Dat is mij bekend. Maar dopen moet men aan de kerk overlaten, het geven van namen aan tulpen e.d. moet men niet zo benamen. Bovendien vind ik het vrij dom een tulp toe te spreken, maar dat gebeurt bij een schip ook. Beter ware in het laatste geval te zeggen: „Aan dit schip geef ik de naam Zo en Zo, ik wens het een behouden vaart”.

23 APRIL
Vandaag is bekend gemaakt dat in een der stembussen te Maastricht op de avond van 12 maart j.l. een zakje patattes is aangetroffen. Bij nader onderzoek bleek, dat met deze zuidelijke geste geen bepaalde politieke partijgroepering was bedoeld. Nu vragen lezers zich waarschijnlijk af: wie werpt in frituur gebakken aardappelstaafjes met mosterdzuur in een stembus? Dat weten wij niet. Dit verschijnsel in de politieke strijd is nog zo uitbundig nieuw, dat zelfs de Politiek Sociale faculteit van de V.U. dit nog niet in studie heeft. Doch het komt mij voor, dat hierin met recht een „proefschrift” schuilt. „De invloed van de vooral in Brabant en Limburg inheemse „Frites” op de politieke meningsvormen”. Of: „Stembus of Rebus? Een bijdrage tot het voedselgeven aan verkeerde verkiezingsmethoden”. Of: „Politiek en piccalilly, frituur en bestuur, begrippen van deze tijd.” Zou een doctorandus het voornemen koesteren promovendus te willen worden dan krijgt hij van ondergetekende bij de titels van dissertaties nog deze stelling cadeau: „Het deponeren van patates frites in stembussen kan niet worden opgevat als het uitbrengen van stemmen met voorkeur voor een bepaalde kandidaat.”

24 APRIL
Gisteren was het weer Sint Joris, als ik mij niet vergis. Met Nicolaas en Juttemis vormt hij de drie Sinten met wie ook de reformatie overweg kan. Hier en daar rekent men Sint

Maarten als vierde in een kwartet, doch de laatste wordt niet overal toegelaten. Maar ja u weet hoe dat gaat... De Haarlemmers kennen Sint Bavo, ook de niet-Roomse Haarlemmers. Misschien houdt zich in de wijde kring der herformeerden nog wel een aanvanke-lijk ondergedoken Sint op, zoals Sint Laurens, Sint Margriet, Sint Philips of Sint Pieter.

Maar goed, op Sint Joris is het woord, of liever het zwijgen aan de padvindders, die in hem hun patroon zien. Als padvinder heb ik op die dag ook aangetreden gestaan, met mijn drie vingers van mijn rechterhand aan mijn hoed. Toen niet wetende, dat Sint Joris eigenlijk Georgius heette en dat hij een Cappadocies krijgsman is geweest die onder keizer Diocletianus om het geloof is gestorven. Hij werd de beschermheilige van kruisvaarders en boeren (géoor-gos is het griekse woord voor boer) en later van de padvindders. Zijn doden van de draak stamt uit de middeleeuwen, met welke draak dan het kwaad wordt verzinnebeeld.

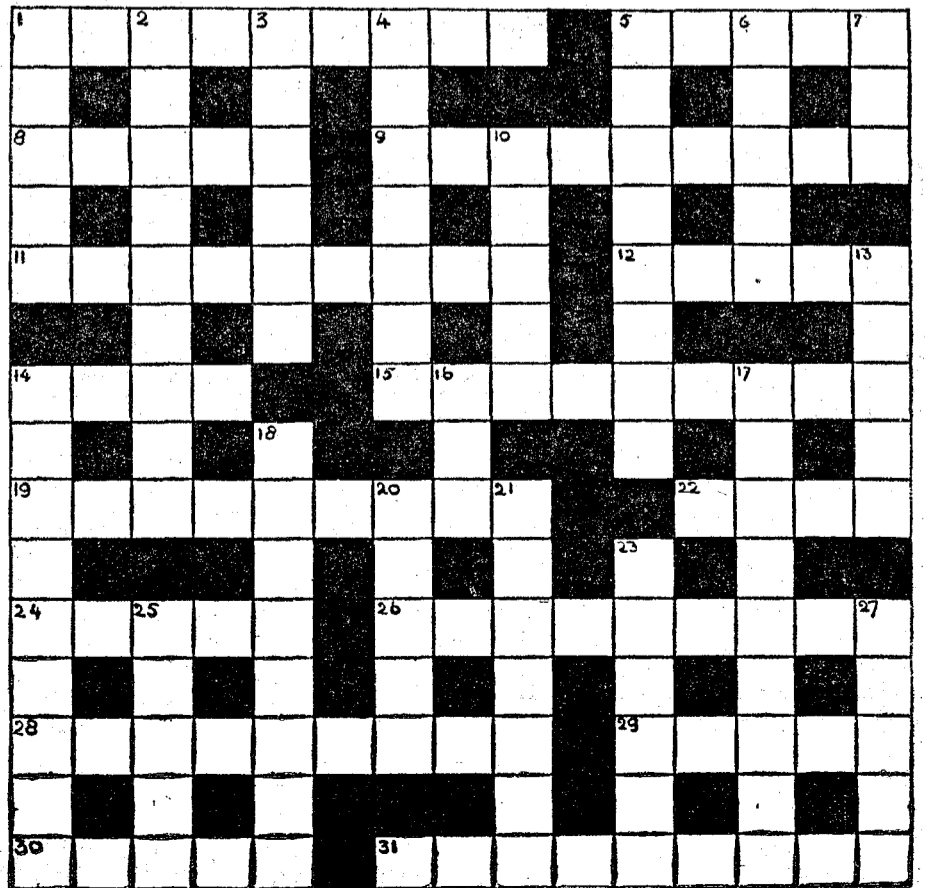
25 APRIL
Weinig over de politiek verteld deze week. Ach, een mens wil ook wel eens wat anders, niet waar? Ik las in een ochtendblad dat een bekende bankinstelling professor Zijlstra een functie had aangeboden. Die instelling was zeker bang dat de V.U. Professor Zijlstra niet meer wilde aanvaarden. Het bericht leerde me, dat ministers die te kennen geven, dat zij, als het moet, hun portefeuille willen beschikbaar stellen, wel weer een andere portefeuille vinden. Maar toch kan het vervelend lopen met zulke dingen. U weet wel welke dingen ik bedoel, omdat ik nu eenmaal niet duidelijker zijn kan vanwege het feit, dat ik het deze week niet over de kabinetsformatie zou hebben. Je kunt in die gevallen — die bekende gevallen dan — kwaai kansen en goeie kansen krijgen. De politiek is een wisselvallige zaak. Zo wisselt men, zo valt men. Vandaar dan. Ik vind het jammer. U begrijpt wel wat ik daarmee bedoel. Ik had hem graag op die plaats gezien, ook gezien de belastingen. Maar... misschien komt er nog een goeie kans.

William Graenkoper

van kopieën schijnt te betekenen dat men de grenzen der welvoegelijkheid overschrijft. 28. gerolde landbouwgrond? Nee, handige jongen. 29. jong dier, dat bij de zeeroverij een rol speelt. 30. onder invloed van een Jamaica-produkt? 31. oppotten van varkensvlees? Verticaal: 1. dit drinkgerei vindt u ook in de lucht. 2. een bouwvakarbeider gebruikt deze klinker nooit; misschien heeft hij er wel de mond vol van. 3. verrukking, die als een beproeving begint. 4. brengt vaak mee, dat het niet doorgaat. 5. borstweringen schijnen gemakkelijk om te vallen. 6. van hem weet men dikwijls geen slechts te vertellen. 7. vergaan dier. 10. schreeuwende middeleeuwse vereniging? 12. dichterbij komen van schepen? 14. plaagziek dier? 16. meisjesnaam in een letter. 17. de mensen in deze Engelse stad moeten wel goed gekleed gaan. 18. fra-giele reddingslijn. 20. door de Russen geliquideerde Pool. 21. misbruik wordt gestraft. 23. prima verbrandingsprodukten willen niet branden. 25. oogziekte die verliefdheid veroorzaakt? 27. 's winters staan vele mannen op deze Skandinaviërs.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. vreemdeling; 6. pers-muskieten; 11. staan; 12. opperen; 13. betrokken; 16. apothema; 17. roetmop; 19. Dreestrekken; 22. bon; 23. ongeschoold. Verticaal: 2. evenaar; 3. mishandelen; 4. goedspreken; 5. spelers; 7. gestraald; 8. weerbarstig; 9. bokkerijders; 10. bankloper; 14. boteren; 15. embar-go; 20. ego; 21. Kuh.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

EEN STERK KABINET!

Na de vergeefse poging van prof. De Quay om een kabinet te vormen heeft H.M. de Koningin weer een beroep gedaan op prof. Beel, die als informateur een spoedige oplossing van de huidige crisis moet zoeken. Er is dus weer een ervaren staatsman aan het werk en alleen dat feit geeft ons vertrouwen in de informatiepoging van de demissionaire minister-president. Dat vertrouwen wordt nog versterkt door de wijze waarop hij het gesprek met de socialisten heeft heropend.

Wij zijn niet van oordeel dat dit onnodig tijdverlies zal opleveren, want wij vinden het hoogst belangrijk dat een eventuele breuk met de socialisten op duidelijke wijze tot stand komt. Nimmer mag de indruk worden gewekt dat de P.v.d.A. van het dragen van de regeringsverantwoordelijkheid wordt uitgesloten, omdat de confessionele partijen het moeten hebben van een anti-socialistisch complex. Integendeel, als deze samenwerking niet mogelijk is, dan zal dat moeten blijken uit verschillen van mening over het concept-regeringsprogramma. Laat de socialisten (om maar een voorbeeld te noemen) maar „neen” zeggen tegen de Nieuw-Guinea-politiek, zoals die door de confessionele partijen wordt voorgestaan! Dat geeft duidelijkheid in de politieke verhoudingen en daaraan is momenteel meer dan ooit behoefte. Dit wil echter niet zeggen, dat wij de kansen op een herstel van de brede basis hoog aanslaan, want juist op zakelijke gronden worden de verschillen tussen de socialisten en de niet-socialistische partijen steeds groter.

Men kan dus vrede hebben met de informatieopdracht aan prof. Beel. Nog liever zouden wij gezien hebben dat prof. Romme bereid zou zijn als formateur op te treden, want de sympathie, doch politiek onervaren prof. De Quay is in de eerste plaats mislukt door de weigering van de heer Romme om als formateur op te treden. De andere oorzaken voor zijn falen zijn ook duidelijk. Het kabinet dat tenslotte uit de bus kwam was in zijn persoonlijke samenstelling te zwak en bovendien bood het, gezien de samenstelling, niet de garantie dat het een christelijk-sociaal beleid zou kunnen voeren.

De kabinetsformateur, prof. De Quay, verkoos de K.V.P.-er Van Campen boven Zijlstra. Dat is zijn goed recht, maar opvallend is dat daartegen door de K.V.P. geen enkel bezwaar is gemaakt. Daardoor is op zijn minst de indruk gewekt dat de K.V.P. er niet op uit is geweest het extra-parlementaire rechts-liberale kabinet zo sterk mogelijk te maken.

Met dit alles zal de komende weken rekening gehouden moeten worden.

Het is duidelijk dat de politieke atmosfeer zeer verbeterd zou kunnen worden als de K.V.P. weet en precies te kennen gaf wat zij nu eigenlijk wil. Als deze partij met de liberalen in zee wil gaan, dan zal zij bereid moeten zijn mee te werken aan een sterk kabinet, dat een christelijk-sociaal beleid kan waarborgen. Een sterk kabinet en een christelijk-sociaal beleid: dat zijn de twee punten die voor de A.R. van wezenlijk belang zijn. Als aan deze eisen niet zal worden voldaan zal men op de anti-revolutionairen ook niet hoeven te rekenen. Het is al erg genoeg dat de teleurstelling over de mislukking van prof. De Quay het grootst was bij de socialisten, die beseffen dat zij zo'n zwakke tegenpartij (zoals De Quay die voorstond) niet gemakkelijk meer zullen ontmoeten.

„En dan kan een mens maar weer van voren af aan beginnen”

Welke kant gaat het op met ons

LOONBELEID?

GEEN zinnig mens heeft ooit beweerd, dat gedurende maar ook na een oorlog het maatschappelijk en economisch leven veelomvattende overheidsbemoeiing kan ontberen. Als een logisch uitvloeisel van dergelijke abnormale tijdsomstandigheden wordt integendeel deze leiding algemeen gewenst en noodzakelijk geacht. Zo ook in ons land; de overgang van oorlog naar vrede bracht op dat stuk geen wezenlijke verandering. De geweldige schaarste aan goederen, de omvangrijke geldmassa, de gehele ontwrichting van de economie noopten tot krasse maatregelen.

Het spreekt welhaast vanzelf, dat onder die noodzakelijke bemoeienis ook de loonvorming viel. De regeling van de loonbeheersing vond plaats in het Buitengewoon Besluit Arbeidsverhoudingen van 1945. Daarin werd aan het College van Rijksbemiddelaars, optredend voor en namens de overheid, grote bevoegdheden toegekend. Aanpassing van het loonpeil aan het steeds verder stijgende prijspeil geschiedde door middel van algemene loonrondes.

In het algemeen kan worden gezegd, dat dit systeem, hier slechts zeer onvolledig weergegeven, goed heeft gewerkt in de schaarsteperiode na 1945. Toen evenwel geleidelijk de wederopbouw van ons land op gang was gekomen en de welvaart zienderogen toenam, trad de overheid eveneens geleidelijk aan terug: De distributie raakte verleden tijd, de dividendstop werd opgeheven, de prijsvorming grotendeels

vrijgelaten. Alleen: de loonbeheersing hield onverminderd stand. Weliswaar werd de binding aan de kosten van levensonderhoud vervangen door andere „normen”, maar de regels van het spel bleven ongewijzigd.

Vooraf aan de zijde van de confessionele organisaties rees toenemend verzet tegen de geleide loonpolitiek. Naar hun oordeel diende de verantwoordelijkheid voor de loonvorming primair gedragen te worden door het georganiseerde bedrijfsleven en niet door de overheid, nu deze laatste daarvoor geen beroep meer kon doen op abnormale tijdsomstandigheden.

Naast dit principiële bezwaar zijn er diverse andere, praktische nadelen op te sommen. Een aantal daarvan wil ik hieronder in het kort laten volgen.

1. Algemene, uniforme loonrondes worden afgestemd op de gemiddelde produktiviteitsstijging in de volkshuishouding. Enerzijds zijn er dan bedrijfstakken c.q. ondernemingen, waar de mogelijkheden groter zijn, die dus meer kunnen betalen, (maar dat niet mogen), anderzijds bedrijfstakken c.q. ondernemingen waar de produktiviteitsstijging lager is dan het gemiddelde. In dit laatste geval zal doorberekening in de binnenlandse prijzen noodzakelijk zijn; of die mogelijkheid aanwezig is, hangt van de concurrentieverhoudingen af. Dit geldt in het bijzonder voor de export: afwenteling van gestegen kosten op de buitenlandse afnemer is dikwijls zeer moeilijk. Tenzij ons kostenpeil aanzienlijk lager ligt dan het buitenlandse.

Op de duur zal dit inderdaad aanwezige verschil echter vrijwel geheel verdwenen zijn en dan dient zeer voorzichtig manoeuvreerd te worden met het kostenpeil, gezien de kwetsbaarheid van onze export.

2. Daarmee is reeds een tweede belangrijk nadeel genoemd: het gevaar voor het prijspeil. Algemene loonrondes gaan onherroepelijk gepaard met een langzaam voortkruipende geldontwaarding, waardoor het effect van zo'n loonronde voor een deel weer wordt te niet gedaan.

3. De ontwikkeling van de produktiviteit wordt geremd. Er is onvoldoende prikkel tot opvoering van de doelmatigheid in de onderneming, aangezien nu eenmaal een extra stijging van de produktiviteit geen uitdrukking mag vinden in een hogere beloning. Het werken in tarief is ook gebonden: boven een bepaalde grens levert meerdere inspanning geen meerdere tariefverdiensde.

4. Daar evenwel de natuur sterker is dan de leer, vindt toch een zekere aanpassing plaats, vooral in economisch voorspoedige jaren. Men vlucht bijv. in de systemen; werkclassificatie en merit-rating (persoonlijke waardeeringstoelag) worden veel meer dan hulpmiddelen in dienst van een juiste loonvorming in bedrijfstak en onderneming. Iedere cent uurloon winst is im-

• Vervolg op pag. 3

Het Partij Convent is

UITGESTELD

* Maak bij uw scholings- en voorlichtingswerk gebruik van de schetsenbundel „Ten Geleide”.

HOEWEL de voorbereidingen voor het Partij-Convent in de kring van onze partij gereed gekomen waren, was er een belangrijke reden, die het Centraal Comité dezer dagen deed besluiten het Partij-Convent van 9 mei toch uit te stellen. Men begrijpt, dat deze reden gelegen is in de binnenlandse politieke situatie en in het bijzonder verband houdt met de kabinets-formatie. Een door het partijstatuut voorgeschreven, hoogst belangrijk agendapunt is immers de bespreking van de politieke situatie, welke discussie door een rede van de voorzitter der A.R.-Tweede Kamerfractie wordt ingeleid. Het behoeft geen betoog, dat nu de kabinetsformatie in een geheel nieuw stadium is getreden, een stadium dat ook op 9 mei wel als „nieuw” zal kunnen worden aangemerkt, het Centraal-Coméité verstandig handelde.

In dezelfde vergadering stelde het Centraal-Coméité zijn jaarverslag 1958 vast. Dit stuk is met het bericht van uitstel aan alle leden en gasten van het Partij-Convent toegezonden. Zo spoedig mogelijk hopen wij hun — en ook in ons blad — bekend te maken welke definitieve nieuwe datum voor het Partij-Convent vastgesteld is. Wij hopen, dat dan een redelijke zekerheid bestaat, dat de regeringscrisis op de dag van die vergadering tot een oplossing zal zijn gekomen.

BIJ BEZINNING EN PLANNEN: „TEN GELEIDE”

MET genoegen namen we kennis van de berichten waarin ons meegedeeld werd, dat ook regionaal en provinciaal bijeenkomsten werden belegd waarop men de gang van zaken tijdens de verkiezings-campagne besprak en uiteraard ook een blik in de toekomst wierp. Wij maakten in dit verband reeds melding van door het Provinciaal-Coméité Drente belegde bijeenkomsten. Op 28 april vond onder leiding van het Provinciaal-Coméité Friesland ook een zodanige vergadering te Leeuwarden plaats. Wij mogen gerust aannemen, dat er op dit gebied nog wel meer in het land gepresteerd is, ook al hebben we helaas niet van al die activiteiten een convocatie ter kennisneming ontvangen (we kunnen op het toe-

zenden daarvan niet genoeg aandringen!)

In landelijk opzicht blijft de partij daarbij niet ten achter. Over enkele weken komt de Organisatie-Commissie bijeen. Zij zal ook activiteiten die in de nabije toekomst dienen plaats te hebben bespreken. Het laat zich denken, dat kiesverenigingen en Centrales zich op het standpunt stellen: „Het Centraal-Coméité moet eerst maar eens openbaar maken wat er landelijk gaat gebeuren, dan zullen wij (centrales en k.v.'s) ons daar wel op instellen en onze eigen activiteiten in dat geheel inpassen”. Dat zou een logische redenering zijn, hoewel ook de eigen aanpak niet kan worden gemist.

Partij
in
actie

Op één ding willen wij echter toch nog even met nadruk wijzen. Men vraagt om goede voorlichting ten aanzien van praktische problemen.

Terecht. Welnu, in de verkiezingskruiddamp is het zicht op de in november 1958 verschenen schetsenbundel „Ten Geleide” wellicht enigszins teloor gegaan. Iedere centrale en kiesvereniging heeft weliswaar een exemplaar toegezonden gekregen, doch niettemin is het goed voor het nu reeds te organiseren cursuswerk deze bundel nog eens te noemen. Men weet, dat de volgende onderwerpen in „Ten Geleide” behandeld worden:

„De A.R.-partij en de andere partijen”
„De Overheid en ik” (als onderdaan en als burger)
„Het subsidievraagstuk”
„De waarde van de arbeid”
„Vraagstukken van de ruimtelijke Ordening”
„Nederland en Europa”.

De inhoud heeft nog niets aan actualiteit ingeboet. Daarom verdient dat scholings- of, als men wilt: voorlichtingsaspect van ons werk alle aandacht. Met name ook op agenda's van bestuursvergaderingen waar men het werkprogramma van de komende maanden gaat vaststellen. Deze studiebijeenkomsten vormen in elk geval een onmisbaar bestanddeel in het kader van de komende werkzaamheden. De studie is in onze partij steeds in grote ere geweest. Laat dit zo blijven, vooral nu de mogelijkheden daartoe aanwezig zijn.

CHRISTELIJK-SOCIAAL

BIJ de formatie-pogingen van prof. De Quay werd af en toe in de pers vermeld, dat de K.A.B. de voorkeur gaf aan een kabinet op brede basis. De formateur zou niet mogen rekenen op steun en medewerking van de R.K. arbeidersbeweging. In de Zaanstreek zijn daaromtrent door de K.A.B.-man, de heer Clijnk, nogal sterke uitdrukkingen gebruikt. Prof. De Quay heeft evenwel ontkend, dat hij tegenwerking van de K.A.B. had ondervonden. En prof. Romme heeft bevestigd, dat de K.A.B. zich niet bemoeit heeft met de formatie. Zij is immers geen politieke partij. En de verhouding K.V.P.-K.A.B. is anders dan die tussen N.V.V. en P.v.d.A.

WIJ hebben onzerzijds geen reden om de geschiedenis van de mislukte formatiepoging op dit punt opnieuw in discussie te brengen. Maar wel willen wij op een ander aspect van de kwestie wijzen, dat hier in breder verband aan de orde wordt gesteld.

Er is een tijd geweest, dat het in sommige politieke partijen enige moeite kostte, de mondigheid der arbeiders te realiseren. Als er dan werd geklaagd dat er geen „arbeiders-kandidaten” op kansbiedende plaatsen voorkwamen, dan hoorden we soms een merkwaardig verweer.

De klacht werd eenvoudig als ongepast afgewezen. Wij kennen geen arbeiders- of boeren- of middenstandsafgevaardigden. Wij vragen alleen of de kandidaten principieel koers weten te houden, want wij zijn geen belangenpartij, maar een beginselpartij.

Dit verweer is onjuist.

Een echte volkspartij is ook in haar besturen en in haar kandidatenlijsten de weerspiegeling van het volk.

WIJ menen evenwel, dat hieruit niet volgt, dat verschillende georganiseerde groepen tegenover de partij moeten optreden als machtsconcentraties, die eisen gaan stellen. Die zelfs een recht van aanbeveling of van veto hanteren ten opzichte van bepaalde personen.

In een zachte vorm kan dit aanwezig zijn, als van die personen wordt uitgemaakt of zij wel of niet „representatief” zijn. Representatief wil dan soms zeggen: lid van het dagelijks bestuur der betrokken organisatie.

HET is natuurlijk en rechtvaardig, wanneer uit de samenstelling van partijbesturen en kandidatenlijsten duidelijk en overtuigend blijkt, dat de partij haar leden kent. En dus ook weet, dat haar arbeidersleden mee behoren te doen.

Maar het is evenzeer plicht en recht, dat partij en vakbeweging ieder haar zelfstandigheid en eigen verantwoordelijkheid bewaren. En daarom is het al mis, als een vakbeweging in feite een politiek dagblad uitgeeft, of het kapitaal daartoe beschikbaar stelt.

HET is een verblijdend feit, dat het C.N.V. de grenzen van zijn verantwoordelijkheid blijkt te kennen. Het treedt niet op met een eigen politiek. Het probeert geen politieke partij onder druk te zetten. Het heeft zijn eigen orgaan, zijn eigen taak. Die taak is niet beperkt tot de vragen van lonen en arbeidsvoorwaarden. Het C.N.V. heeft grootser roeping dan alleen de zorg voor het loonzakje.

Maar het is géén clandestiene partij en het heeft met de kabinetsformatie geen bemoeienis.

EN nu is er een eigenaardige parallel met een opmerking van de heer Romme in De Volkskrant. Prof. Romme schreef: De K.A.B. bemoeit zich niet met de kabinetsformatie. Maar stel, dat er een kabinet zou komen, dat géén christelijk-sociale politiek zou nastreven, dan zou de K.A.B. in verzet komen. Maar in elk geval zou dan de K.V.P. zich verzetten, de politieke partij, de volkspartij.

Dat laatste nemen wij gewijzigd over. Het C.N.V. is géén politieke partij. Maar het bepleit wel maatregelen, die alleen politiek gerealiseerd kunnen worden.

De A.R. partij is een politieke partij. Een volkspartij. Een principiële partij. Wanneer zij tegenover het C.N.V. zou komen te staan, doordat zij ophield te strijden voor sociale gerechtigheid, dan zou zij een liberale of een neutrale of een belangenpartij zijn geworden.

WIJ hebben in dat opzicht geen vrees.

Als er een kabinet komt van overwegend rechtse signatuur, dan zal de A.R. bijdrage, zoals de A.R. partij die begeert en steunt, een bijdrage zijn in christelijk-sociale geest. En als reeds bij de formatie onverhoopt zou blijken, dat die bijdrage niet goed van pas komt, dan zal de A.R. partij zéér tijdig, wij herhalen: zéér tijdig, moeten doen blijken, dat zij daaruit verstrekkende consequenties trekt.

Zie toe...

dat uw pakje margarine
gewaarsborgd is door het
Leeuwenzegel, want het

Leeuwenzegel®

is de kwaliteits-aanduiding
voor de allerbeste margarine.

Een onderscheiding, die *alleen* toegekend wordt
aan vooraanstaande merken margarine

Spit, Spierpijn

en reumatische pijnen
wrijft U eveneens weg met

DAMPO

BIJ EXAMENS

spelen zenuwen een grote rol.

Een beheerst examen doet U met

Mijnhardt's Zenuwtabletten

WAT MIJNHARDT' MAAKT IS GOED

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

Welke kant gaat het op met ons

• Vervolg van pag. 1

LOONBELEID?

mers meegenomen? Een eindeloos gemillimeter is dan ook jarenlang praktisch geweest.

Daarnaast doet het verschijnsel „zwarte lonen” z'n intree in perioden van grote schaarste aan personeel. Vooral in 1956 is dit verschijnsel zeer wijd verbreid geweest in meer dan één bedrijfstak.

In de praktijk zijn de werkelijke loonverschillen dan ook veel groter geworden, dan op papier het geval had moeten zijn. Zo is bijv. het gemeenteklassaverschil 2 à 3 maal zo groot als de richtlijn aangeeft.

Het is dan ook wel duidelijk, dat de geleide loonpolitiek verre van een sluitend systeem vormt. Er is in wezen in de praktijk geen sprake van starheid. Ondanks het systeem is een grote spreiding tot stand gebracht. Maar wanneer men dat accepteert, waarom dan tegelijk het systeem zelf niet veranderd?

Het N.V.V. is hiertoe niet bereid. Het socialistisch vakverbond wil voorshands slechts spreiding in de tijd, maar voor de rest: ieder een evengroot percentage. Men wil in die kringen wel veranderen, maar dan moet er eerst een ander, sluitend systeem op tafel komen. De loonmaatregel van 1956 (3-6%) is naar zijn mening een teken aan de wand: van de spreiding (differentiatie) kwam niets terecht, praktisch in iedere bedrijfstak werd 6% bereikt.

Kritiek op deze veelomstreden loonmaatregel lijkt mij inderdaad gerechtvaardigd, mits men deze kritiek niet in één adem verbindt aan de z.g. vrijere loonvorming. Wat wij in 1956 hebben gehad, was een onjuist toegepaste gedifferentieerde loonmaatregel in een periode van overspannen conjunctuur (waardoor het genoemde maximum van 6% als een magneet werkte) en in het kader van het geleide loonpolitieke systeem. Met wezenlijke vrijere loonvorming had deze maatregel weinig of niets uit te staan.

De naaste toekomst

DE kern van het advies van de S.E.R. wordt m.i. gevormd door de loonpolitiek. De verdeeldheid, die er in de raad bestond, komt op dit punt wel het duidelijkst naar voren.

Aanvankelijk was men het eens geworden over de vraag, of de economische ontwikkeling mogelijkheid bood tot verruiming van de bestedingen. Algemeen werd deze vraag bevestigend beantwoord, zij het dan ook, dat de werkgevers met name het oog hadden op verruiming van de investeringsuitgaven en de werknemers op verruiming van de consumptieve bestedingen. De drie vakcentrales waren het hierover eens: eerst een loonsverhoging, daarna pas huurverhoging.

Uiteindelijk concentreerde het verschil zich op de vorm, waarin tot verruiming van de consumptieve bestedingsmogelijkheden voor de werknemers diende te worden overgegaan. Hier liep de scheidingslijn dwars en onherroepelijk door de vakcentrales en vonden confessionele werkgevers en werknemers elkaar.

Het N.V.V. wil een algemene loonronde, gespreid in de tijd, om de gevolgen van de bestedingsbeperking voor de werknemers op te heffen. De confessionelen willen thans eindelijk een reëel begin maken met de vrijere loonvorming; naar hun mening is de economische toestand daarvoor op dit moment gunstig. Er is sprake van een toenemende expansie en bij gevolg van enige ruimte voor loonmaatregelen, terwijl een gevaarlijke overspanning, zoals in 1956, thans ontbreekt.

Op zichzelf is het begrip „vrijere loonvorming” wel merkwaardig. Vrijer vormt de vergrotende trap van vrij, taalkundig gezien. Maar in samenhang met „loonvorming” is juist het omgekeerde het geval. Niemand van de voorstanders wenst zelfs maar de vooroorlogse vrijheid op loongebied, laat staan een nog grotere, zo dit al denkbaar ware. Juister zou het dan ook zijn te spreken van „gedifferentieerde loonvorming”. Maar de term vrijere

loonvorming is al zo ingeburgerd in de discussie, dat ik deze voorshands zal blijven gebruiken en nu hieronder enkele punten uit het betoog van de confessionele groep uit de S.E.R. laat volgen.

Het standpunt van de confessionelen op het stuk van de loonmaatregelen komt hierop neer: open in 1959 de mogelijkheid tot bedrijfstaksgewijze verwerking van de huurbijslag 1957, bij welke gelegenheid tevens een aanvang dient te kunnen worden gemaakt met een verdergaande, vrijere loonvorming.

Eerst een enkele opmerking over de verwerking van de huurbijslag 1957. De huurverhoging van augustus 1957 (25 %) werd, zoals de lezer zich zal herinneren, als volgt gecompenseerd: een bijslag van minimaal f 3.10 per week in gemeenteklasse I, van f 2.60 in II en III en van f 2.10 in IV en V. Uitgezonderd waren o.a. de jeugdige werknemers (beneden 23 jaar). De huurverhoging van 1960, zoals die thans in dit S.E.R.-rapport is voorgesteld, zou hoogstwaarschijnlijk eveneens in de vorm van 'n bijslag worden gecompenseerd. Om nu te vermijden, dat er twee bijslagen voorkomen, wil de raad de reeds bestaande bijslag verwerken in de contractlonen. Maar dit brengt extra kosten met zich.

In de eerste plaats als gevolg van afronding naar boven. In de tweede plaats doordat de percentages voor tarief, overwerk, ploegenarbeid e.d. na de verwerking ook over het bedrag van de toeslag zullen gelden, wat thans niet het geval is. In de derde plaats doordat de gemeenteklasserafstand in elk geval zal worden teruggebracht tot (op papier althans) 10 ct, waar dit uurloonsverschil tussen klasse I en II thans 12 cent bedraagt; dit betekent dus een extra voordeel voor de werknemers in de lagere gemeenteklassen.

En in de vierde plaats, om hier maar mee te besluiten, verwerking betekent, dat ook de jeugdigen in de compensatie gaan delen; het jeugdloon is n.l., al naar gelang de leeftijd, uitgedrukt in een percentage van het volwassen-loon. Verhoogt men dit laatste, dan gaan de jeugdlonen mee.

Het N.V.V. wil dit overigens niet, C.N.V. en K.A.B. uitdrukkelijk wel; naar hun mening wordt anders de sprong tussen het loon van een 22-jarige en dat van een 23-jarige te groot, om van andere nadelen maar niet te spreken.

Deze verwerking zal per bedrijfstak dienen te geschieden; en wel op het tijdstip, waarop wordt overgegaan tot het aangaan of vernieuwen van een collectief contract. Die gelegenheid nu dient te worden aangegrepen, het overleg tussen betrokken partijen voort te zetten over eventuele verdergaande loonsverhogingen, op basis van de economische positie van de desbetreffende bedrijfstak. De mogelijkheid daartoe zal echter aangetoond moeten worden ten overstaan van de loontoetsende instantie, dat is voorlopig nog het bestaande college van rijksbemiddelaars.

Afwenteling op de consument is daarbij taboe. Handhaving van een zo stabiel mogelijk prijsniveau is juist een centraal punt in deze gedachtegang. De kans hierop is redelijk groot, in ieder geval groter dan bij een algemene loonronde, mits partijen op basis van reëel overleg economisch verantwoorde voorstellen indienen.

Hieronder valt m.i. niet dat voorstel, dat de mogelijkheden van de betrokken bedrijfsak tot op de laatste cent heeft uitgebuit. Juist met het oog op het prijspeil zal men veelal genoegen moeten nemen met minder. Ook onder een stelsel van vrijere loonvorming zullen n.l. prijsverhogingen kunnen voorkomen, zelfs al is er geen sprake van een overspannen hoogconjunctuur. Grondstoffenprijzen kunnen stijgen.

Doorberekening kan toch plaats vinden, onder het mom van bijv. kwaliteitsverbetering. Er kan in een gemiddeld zwakke bedrijfstak in de loop van de tijd achterstand in beloning ontstaan, welke noopt tot het inhalen van, althans een deel daarvan, met doorberekening. Kortom, het zou bepaald niet reëel zijn de ogen te sluiten voor het feit, dat ook onder een systeem van vrijere loonvorming enige prijsstijging zal kunnen optreden. Vandaar dan ook, dat er geen sprake kan zijn van volledige uitbuiting der aanwezige ruimte: de mogelijkheid dient open te worden gehouden voor het tot stand brengen van compenserende prijsverlagingen. De doelstelling is dus niet stabiele individuele prijzen, maar een stabiel prijspeil.

Het sluitstuk van de vrijere loonvorming wordt gevormd door de ondernemingsgewijze differentiatie. Men zou het zo kunnen zien: in de c.a.o. worden na goedkeuring van de voorstellen per bedrijfstak of sector minimum richtlonen neergelegd. Daarboven kan men per onderneming uitgaan, indien de mogelijkheden daartoe kunnen worden aangetoond. Dit logische sluitstuk (ook binnen een bedrijfstak is de economische verscheidenheid immers groot) maakt de zaak voor was de spelregels betreft ook gemakkelijker. Voor een bedrijfstak zullen niet zo gemakkelijk gegevens over productiviteit en winstpositie zijn op te stellen; voor een onderneming ligt dit aanmerkelijk eenvoudiger.

Een sluitend systeem vormt het bovenstaande niet. Het N.V.V. stelt evenwel deze voorwaarde, alvorens bereidheid te kunnen opbrengen, het oude systeem, waaraan ook naar zijn mening nadelen kleven, vaarwel te zeggen. Per definitie zijn socialisten nu eenmaal voorstanders van sluitende systemen, al is het maar op papier (zoals met de geleide loonpolitiek het geval is). Deze behoefte is ten onzent minder levendig. Dit neemt niet weg, dat in de praktijk de vrijere loonvorming, na zoveel jaren geleide loonpolitiek, geleidelijk zal moeten worden ingevoerd en met voorzichtigheid en verantwoordelijkheidsbesef gehanteerd.

Tenslotte wijs ik er nog op, dat de raad het voorstel van het C.N.V. heeft overgenomen en aangedrongen op een onderzoek naar de wenselijkheden en mogelijkheden van een wettelijk minimumloon. Hierbij is vooral gedacht aan de vele duizenden, die ondanks het huidige loonsysteem, van een schrikbarend laag netto-loon moeten zien rond te komen. Bovendien zou op deze wijze een al te ver achterblijven van bepaalde groepen werknemers kunnen worden voorkomen.

In het bovenstaande heb ik getracht enkele belangrijke punten uit dat deel van het S.E.R.-advies, dat wordt onderschreven door de confessionele organisaties van werkgevers en werknemers, naar voren te brengen. Daarmee is natuurlijk lang niet alles, voor noch tegen, gezegd. In de komende weken zal er wellicht nog eens de mogelijkheid zijn, op bepaalde onderdelen nader terug te komen; de discussie in pers en periodiek is trouwens nog maar nauwelijks aan de gang.

Ik wil daarom nu besluiten met een laatste opmerking van meer politieke aard. Het zal van uitermate groot belang zijn, juist voor de loonpolitiek, wie in het komende kabinet minister van sociale zaken zal worden en hoe het kabinetprogramma er uit zal komen te zien.

Drs. J. BOERSMA.

1) In de landbouw bijv. is deze situatie denkbaar, omdat het garantiebeleid is gebaseerd op kostprijsberekeningen, waarin eventuele productiviteitsstijging automatisch is opgenomen. Deze ging kan dan vanzelfsprekend niet ook nog eens worden aangewend voor loonsverhoging.

Huidgenezing
Huidzuiverheid - Huidgezondheid
PUROL
Puistjes verdrogen door Purool-poeder

*** Misplaats verwijt

De Christelijk Historischen, die er zich op beroemen, dat zij de formatiepogingen van Prof. De Quay loyaal hebben gesteund, komen soms met een verwijt aan het adres van de A.R. Die hebben op het laatste moment de zaak doen mislukken, toen zij merkten, dat de kans op drie minister-portefeuilles was verkeken.

Wij zouden dit verwijt laten, voor wat het is, ware het niet, dat de voorzitter der C.H.U. enige voet aan deze beschuldiging had gegeven.

De A.R. partij heeft zich niet met de vele verschuivingen van Prof. De Quay bemoeid. Zij heeft nimmer aanspraak gemaakt op drie zetels. Leden van haar partijorganisatie die door de formateur werden aangezocht, hebben op eigen verantwoordelijkheid besprekingen met hem gevoerd. Deze besprekingen waren vertrouwelijk en voorlopig. De voorzitter van onze partij, Dr. Berghuis, heeft zich geen enkele maal naar de formateur begeven, om te vertellen wat de A.R. partij wenste.

Naar onze mening hebben de heren Biewenga en Hazenbosch te laat gezegd, dat het op deze manier niet ging. Toen de formateur Prof. Zijlstra had weggeschoven had hij daarmee het reeds wankel vertrouwen bij de A.R. een te grote klap gegeven. Maar dat was niet het enige. De onregelmatige verschuivingen leidden steeds meer tot een verzwaring van het liberaal-conservatieve accent. Daarom treurt de A.R. er geen ogenblik om, dat deze poging is mislukt. Bij de C.H. schijnt nog wel droefheid te zijn. Maar van een droefheid, die zich manifesteert in een ongefundeerd verwijt.

Wij zeggen wel...

Wij zeggen wel dat wij nog bouwen maar is het nog wel bouwen, Heer? Het kan de wereld soms benauwen er blijkt allang geen vrede meer...

Wij zeggen wel dat wij nog bidden maar is het nog wel bidden, Heer? Wij laten zonden in het midden en leggen kronen niet meer neer...

Wij zeggen wel dat wij geloven maar is het nog geloven, Heer? Zolang wij U van eer beroven leer ons dan maar het knielen weer...

C. JOH. SCHREURS

Panther Pari

een lekker
licht
goedkoop
sigaartje

10 st. f. 1.05
20 st. f. 2.10

In de groene doos

Uw adres voor:

DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

Houthouw . Glessendam . Telefoon 62

Verzoeken als abonnee te noteren:

Opgegeven door: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN „NEDERLANDSE GEDACHTEN”,
Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

BELANGRIJK

VRIJSTELLING

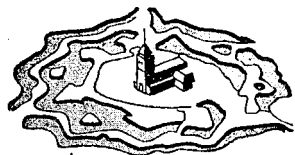
MILITAIRE DIENSTPLICHT

Vrijstelling Herhalingsoefeningen,
Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
BEMIDDELINGSBUREAU

C. J. J. WOLTERS

Marijkelaan 17 te BENNEKOM (Geld.)
Tel 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
Wij hebben geen bijkantoren

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

Serres- en warenhuizenbouw

N.V. AANNEMERSBEDRIJF

BOERS EN VRIJLAND

Telefoon K 1748-745 en 746 - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

H. BANGMA's Stukadoorsbedrijf

PASTORIELAAN no. 1 - JOURE - TEL. 2365

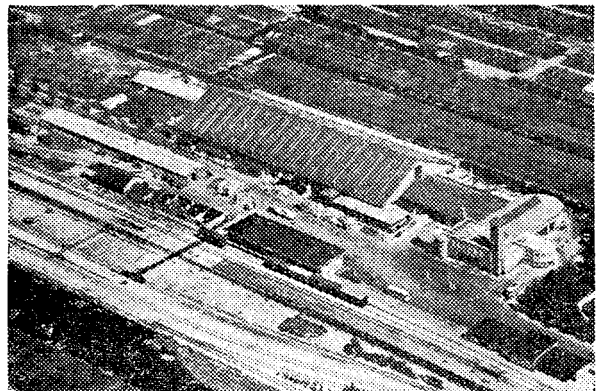
Prijsopgave bij uw inschrijving voor steengas, stuka-
doorswerk, sierpleister, restauratie, betonemaille.

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

- ★ INSTALLATIES VOOR DE BOUWNIJVERHEID
- ★ TRUCKMIXERS
- ★ MACHINEBOUW EN CONSTRUCTIEWERK

N.V. MULDER's
fabriek van rollend materieel

BOSKOOP — Telefoon 01727—2251
EIGEN VESTIGING IN TORONTO, CANADA

Fa. J.J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf & Timmerfabriek

Telefoon 01896: 2360—2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444
RIJSWERKEN GRONDWERKEN ASFALTWERKEN

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES

Elektrotechnisch ingenieursbureau
'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

FA. C. VERMEER EN ZON'S

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
TEL. K 1894-1230 - Ouderkerk a/d IJssel
Ronde en ovale tafellanden
Gebogen regels voor stoelen en fateuils, armleggers,
kappen, regels stijlen enz.

Fa. L. Vermeer & Zonen

Aannemersbedrijf — Moordrecht
Telefoon 01827—360
NIEUWBOUW EN VERBOUWINGEN
Tevens te koop in aanbouw zijnde eengezins-
woningen in prijzen vanaf f 12.300,—.

J. DE KORT
Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

Conferentie te Genève

DE verwachtingen ten aanzien van de ministerconferentie der Grote Vier, die maandag a.s. in het Palais des Nations te Genève zal beginnen, zijn niet bijzonder hoog gespannen. De Russen hebben tot dusver steeds herhaald, dat zij slechts over (de door hen gecreëerde) Berlijnse kwestie en een vredesverdrag met de twee Duitse staten willen onderhandelen. Vandaar, dat zich reeds bij het vaststellen van de agenda zoveel moeilijkheden kunnen voordoen, dat de vraag rijst, of er nog wel ruimte voor een gesprek zal overblijven.

Voor het Westen blijft het probleem der Duitse hereniging — zonodig en zo mogelijk in het kader van een of ander Europees veiligheidsverdrag — het voornaamste punt, waarover gesproken dient te worden. Wanneer de Russen inderdaad weigeren, desbetreffende voorstellen van de Verenigde Staten, Engeland en Frankrijk in behandeling te nemen, moet worden gevreesd, dat er geen basis voor een vruchtbaar gesprek zal zijn.

Hereniging van Duitsland blijft het centrale probleem

Er is echter reden om aan te nemen, dat men het in Moskou niet zo ver wil laten komen. Wellicht zullen de Russen voorstellen, aan de delegaties uit West- en Oost-Duitsland (die in Genève de rol van adviseurs zullen spelen) op te dragen aan één tafel te gaan zitten om te trachten, overeenstemming te bereiken over een geleidelijke hereniging van Duitsland.

Maar ook dan behoeven we ons niet aan illusies over te geven, omdat de enige bedoeling van de Sowjetunie blijft: het bestaan van de beide Duitse staten te doen voortduren. Zij streeft slechts naar erkenning door de westerlijke mogendheden en West-Duitsland Republiek en naar een voor haar voor- van de zgn. Deutsche Demokratische delige wijziging van de status van West-Berlijn. En haar uiteindelijke doel is en blijft: de ontwapening van West-Duitsland, voornamelijk waar het kernwapens betreft. Dit hoopt men in het Kremlin op betrekkelijk korte termijn te bereiken.

Op langere termijn gezien betekenen de Russische doeleinden een consolidatie en stabilisatie van de communis- tische macht in Midden- en Oost-Euro- pa en het vernietigen of althans be- langrijk verzwakken van de Noord- Atlantische Verdrags-Organisatie, die — naar de mens gesproken — sinds haar oprichting in 1949 heeft voorko- men, dat belangrijke gebieden in Euro- pa een prooi van het internationale communisme werden.

Disengagement

HET is duidelijk, dat tegen deze achtergronden elke gedachte aan dis- engagement — het scheppen van een

De besprekingen van de vier ministers zullen worden ge- houden in het Palais des Nations, het oude Volkenbondpaleis in Genève.

machtvacuüm in een groot deel van Europa, met Duitsland (al dan niet herenigd) als middelpunt — onder de huidige omstandigheden van de hand moet worden gewezen. Deze disengagement zou diepgaande militair-strategische en politieke gevolgen met zich brengen, die niet overzien kunnen worden en daarom uiterst gevaarlijk kunnen zijn.

Een belangrijk aspect van deze disengagement is de neutralisering van Duitsland, waarbij om te beginnen niet helder voor ogen staat of de politie- ke of de militaire neutraliteit van dit gebied wordt bedoeld. Het meest bespro- ken plan voorziet in de hereniging van Duitsland op een of andere wijze, de losmaking van Duitsland uit de thans bestaande politiek-militaire- bondgenootschappen, terugtrekking van alle vreemde strijdkrachten, beperking van de bewapening. Een soort- gelijke regeling dus als in 1955 voor Oostenrijk werd getroffen, met de no- dige garanties van de Grote Vier en eventueel de Verenigde Naties.

Deze regeling — indien zij al door de Sowjetunie aanvaard zou worden — zou nieuwe problemen scheppen en voor het Westen grote nadelen ople- veren. De geallieerde strijdkrachten, die thans nog in West-Duitsland zijn gestationeerd, zouden elders in Europa vermoedelijk geen plaats vinden. West-Duitsland, thans de sterk- ste landmogendheid in het verband van de Navo, zou vrijwel geheel ont- wapend zijn en het uitschakelen van West-Duitsland zou naar alle waar- schijnlijkheid het einde betekenen van de Navo als schild tegen het agressieve Sowjet-communisme.

Aan de andere kant zouden mach- tige eenheden van het Rode leger op betrekkelijk korte afstand in Polen en andere delen van Europa gereed blij- ven staan, terwijl de Britse en Ameri- kaanse troepen honderden en duizen- den kilometers tot ver over de Atlan- tische oceaan teruggetrokken zouden zijn.

Dit zou een militair vacuüm in het

MOEILIJKE

hart van Europa doen ontstaan alle gevaren, die daaraan verbonden zijn. Een risico, dat niet eens van zijde der Sowjetunie behoeft te worden is dat een snel opkomend Duitsland het bewaren van het evenwicht tussen Oost en West geheel in eigen hand zou kunnen nemen en de balans op kwaad ogenblik naar de verkeerde zijde zou kunnen doen doorslaan.

Zowel in politiek, militair en strategisch opzicht biedt disengagement slechts schijnbare voordelen en wer- lijke nadelen. Daar komt echter bij, dat ook een dergelijke regeling geen werkelijke oplossing kan bieden omdat geen enkele herenigingsformule mogelijk lijkt, die zowel voor Oost als voor West aannemelijk is.

Lapmiddelen

DE Westduitse minister van defensie Franz Josef Strauss, noemde dezer dagen een illusie, te denken de spanning in de koude oorlog het uitdunnen van de strijdkrachten het hart van Europa kan worden minder. Hij legde er herhaaldelijk nadruk op, dat alleen een oplossing de politieke problemen die Oost- West verdelen, tot een wezenlijke mindering van de internationale spanningen kan leiden.

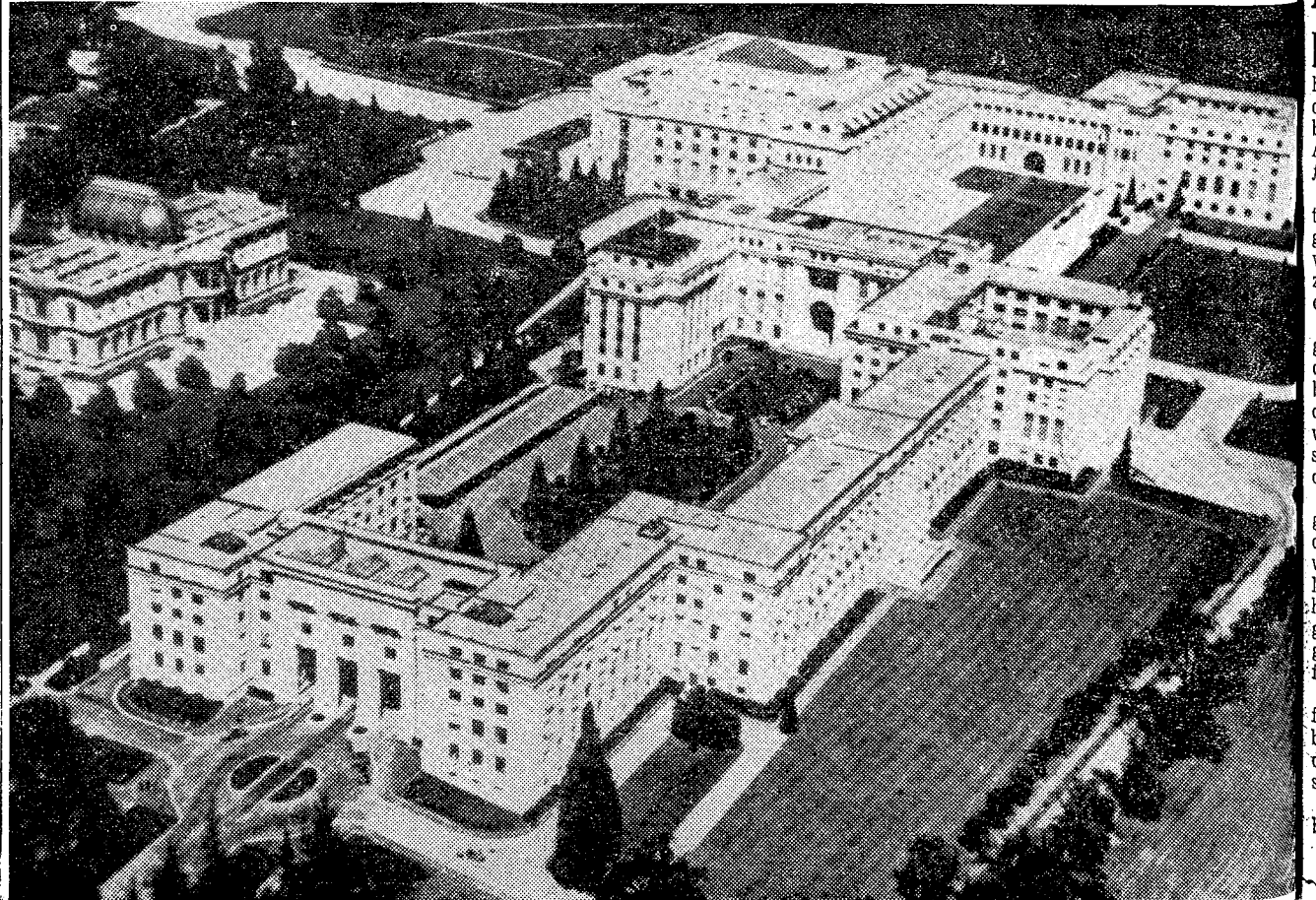
Hij verzette zich tegen een militair disengagement of een uitroei- ning van de troepen in Midden-Euro- pa „Niemand”, aldus Strauss, „kan politiek bouwen op zulk een magische formule, die veel heeft van een kundige oplossing zonder bewijs”. De minister herinnerde er aan, dat de spanningen niet veroorzaakt zijn door de defensieve politiek van het West- maar door de agressieve houding van de Sowjetunie, die er in 1948 in slaagd was, half Europa onder haar te brengen.

Terecht kwam Strauss dan ook tot de conclusie, dat alleen door een algemeen gecontroleerde ontwapening de politieke oplossingen verwezenlijkt kunnen worden, die werkelijk een einde aan de koude oorlog kunnen maken.

Sprekend over de Europese veiligheid zeide hij, dat elke regeling de Europese veiligheid alleen maar zien kan worden als een eerste naar algemene ontwapening, als tevoren vast staat, dat de tweede gedaan zal worden en de derde en vierde reeds is uitgesteld. Is dit niet het geval, dat zijn alle regelingen, nu disengagement, uitdunning van militaire zones of bevestiging van strijdkrachten genoemd worden, slechts lapmiddelen.

Hereniging

HELAAS zijn de Westduitse par- ticipanten er niet in geslaagd, een gemeenschappelijk plan voor de

Wie wordt de VOLGENDE FORMATEUR?

UIT PERS
EN PERIODIEK

Weer prof. De Quay?

Is prof. Beel thans weer informateur, of is hij nu formateur?

Deze vraag houdt de gemoederen bezig. Aangezien prof. Beel echter reeds eerder te kennen heeft gegeven, dat hij buiten de actieve politiek wil blijven, is het vermoeden gerechtvaardigd, dat hij ook zal omzien naar de volgende formateur.

Zal dat dan weer prof. De Quay worden? De Tijd/De Maasbode schijnt dat enigszins logisch te vinden. Het blad schrijft o.m.:

„Merkwaardiger is evenwel wat het r.k. Amsterdams-Rotterdamse blad verder suggereert. Niet alleen zou prof. Beel verder kunnen werken met de nalatenschap van prof. De Quay, maar als hij op de weg van prof. De Quay voortwandelen een kabinet zou kunnen projecteren, dan zou er natuurlijk voor dat kabinet ook een minister-president moeten worden gevonden en dat zou dan prof. De Quay kunnen zijn. Waarom niet? Aldus de redenering van het r.k.-blad.

Nieuweling

De mening van het R.K.-blad wordt echter zeker niet algemeen gedeeld. In het bijzonder de Nieuwe Rotterdamse Courant laat duidelijk uitkomen dat zij daarover anders denkt. Zij schrijft o.m.

„Merkwaardiger is evenwel wat het r.k. Amsterdams-Rotterdamse blad verder suggereert. Niet alleen zou prof. Beel verder kunnen werken met de nalatenschap van prof. De Quay, maar als hij op de weg van prof. De Quay voortwandelen een kabinet zou kunnen projecteren, dan zou er natuurlijk voor dat kabinet ook een minister-president moeten worden gevonden en dat zou dan prof. De Quay kunnen zijn. Waarom niet? Aldus de redenering van het r.k.-blad.

Wij hebben daar toch wel even van opgekeken. Zeker, de heer Drees heeft in het verleden ook wel gebruik gemaakt van de goede diensten van een „informateur“. Maar wat dr. Drees toen was is prof. De Quay thans niet. Het feit dat prof. De Quay, in de landspolitiek een nieuweling, niet steeds op de beste wijze heeft gemanoeuvrerd — wat hij zelf ruitelijk toegeeft (hetgeen hem siert) — kwalificeert hem niet om in het eventueel door prof. Beel gespreide bedje te gaan liggen. Prof. Beel zal daar, hoe dan ook, een ander voor moeten vinden. Maar daar is hij nog niet aan toe. Eerst het programma! Dat lijkt ons een juiste volgorde.”

Uit de doeken

Meer duidelijkheid is gewenst omtrent de vraag, waarom de poging van prof. De Quay is mislukt. De Rotterdammer wil althans meer weten. Het blad schrijft o.m.:

„De wensen van de antirevolutionairen zijn al even redelijk. Zij hebben zich van hun kant sterk willen maken voor een voldoende sterke protestants-christelijke invloed in het kabinet. Met name hebben zij voorts de noodzakelijkheid gesteld van de mogelijkheid van een christelijk-sociaal beleid.

Het is voor de buitenstaander nog niet geheel uit de doeken gekomen, waarom moest worden aangenomen, dat, voor wat betreft deze laatste voorwaarde, de informatie-De Quay niet genoegzame garantie bood. Was het om het naar het schijnt mettertijd vage program? Was het om de reeds aangezochte personen? Of was misschien tijdens de besprekingen tussen de reeds aangezochte kandidaten voor het ministerschap van op dit punt uiteenlopende meningen gebleken?”

Niet bang zijn

Elseviers Weekblad merkt o.m. op:

„Nieuwe kabinetsformatoren dienen zich niet tot over hun toeren te laten jagen door een P.v.d.A.-leiding, die men in grote verlegenheid zou brengen door te zeggen: probeert gij het dan maar.

Spanning, onenigheid, gedrang en twisten zijn tijdens de vorming ener regering geenszins onnatuurlijk: zij zijn integendeel vanzelfsprekend. Zij spruiten voort uit de politieke verhoudingen. Waarop het blijft aankomen is de vraag, of de partijen, welke samen twee-derde deel der leden van het

parlement afgevaardigden, zullen bukken voor de partij, die nog niet één derde van ons volk vertegenwoordigt en die nochtans haar driftig-onmatige eisen stelt.

Bukt men voor die dwang — dan regeert men straks weer met een brede basis, nog méér verrafeld en versleten dan tot dusver. Bukt men niet — dan is er nog wat tijd nodig. Maar dan is het wachten wel de moeite waard.”

Meer vertrouwen

De Volkskrant ziet duidelijk, dat het bij de nieuwe poging maar niet gaat om enkele personen, maar om het program én alle personen, die deel zullen uitmaken van het nieuwe kabinet. Zij schrijft o.m.:

„Al is de nieuwe opdracht aan prof. Beel ruim, men zou er ook van kunnen uitgaan, dat in die opdracht toch de nadruk valt op „een spoedige oplossing“. Zo bekeken zou de informateur er zich dan toe kunnen beperken om enkel het spel over te spelen, waar prof. De Quay niet uit kon komen. Het gaat nu echter niet meer enkel om wat ontbrekende stukken. De antirevolutionairen verklaarden aan het eind van het spel immers, dat het

team, zoals prof. De Quay dat bezig was af te bouwen, hun toch onvoldoende leek voor een christelijk-sociaal beleid. De informateur zal dus, wil hij aan de opzet-De Quay vasthouden, ook en zelfs vooral naar mogelijkheden moeten zoeken, die meer vertrokken wekken voor een vooruitstrevende politiek.”

Eigen graf graven?

De voorzitter van de C.H. Unie, mr. H. K. J. Beernink, heeft in De Telegraaf een verklaring gepubliceerd, waarin de bezwaren uit zijn kring worden weergegeven. Hij merkt o.m. op:

„De geruchten als zouden wij opzettelijk moeilijkheden hebben veroorzaakt, zijn dus geheel uit de lucht gegrepen. Geheel buiten ons om had prof. De Quay aanvankelijk de zetelverdeling geregeld. Er bleek toen voor ons over te schieten het departement van Volkshuisvesting en dat van Landbouw en Visserij. Niet één partij zou bereid zijn de combinatie van deze twee ondanbare departementen te aanvaarden. Bij het departement van Volkshuisvesting komt het huurbeleid ter sprake, bij Landbouw het subsidiebeleid, onderwerpen, waarbij onvermij-

delijk klappen vallen. Wanneer wij hiermede genoegen zouden nemen, zouden wij toestaan dat men misbruik maakt van onze gouvernementele gezindheid.

Uiteraard achten wij het niet in 's lands belang wanneer de C.H.U. haar eigen graf graaft. Men moet niet vergeten dat wij al tien jaar het eveneens zeer ondanbare departement van Defensie beheerd hebben en hoewel wij er trots op zijn, dat een C.H.-minister, nl. ir. Staf, zo'n belangrijke bijdrage heeft geleverd voor de opbouw van ons leger, de helmen-affaire heeft ons toch zeer veel stemmen gekost. Ik heb dan ook gezegd, dat wij onder geen beding genoegen konden nemen met het „sluitstuk“ van prof. De Quay.”

Dit alles overziende en lettende op de velerlei kritiek, welke er van tal van zijden op de poging van prof. De Quay is uitgeoefend — we herinneren in dit verband nog aan hetgeen het Friesch Dagblad daarover geschreven heeft — rijst toch wel de vraag of het voor de positie van het nieuwe kabinet wel gewenst kan zijn, dat prof. De Quay als minister-president naar voren wordt geschoven.

Maar wie dan wel?

Hier waren dieven!

De kasten overhoop! Het huishoudgeld verdwenen... een kostbare camera gestolen... en wie weet wat nog méér. Ja, óók het tafelzilver! Hoe derven ze. Maar belangrijker is de vraag: En nu? Stel U gerust, mevrouw. Uw huishoudgeld en tafelzilver komen terug. Uw camera ook, meneer. Hoe dan ook! Omdat U een half jaar terug eens sprak met Uw verzekeringsman, die U de Perfect-Polis van de „1845“ aanraadde.... een perfecte verzekering tegen brand, diefstal, waterleidingschade, instorting, vliegtuigschade en nog méér.

Dit kan ook U overkomen! Spreek daarom eens spoedig met Uw verzekeringsman over de prachtige Perfect-Polis van „De Nederlanden van 1845“.

En nu?

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

1845

Alle verzekeringen

• I mei woorden

De dag van de arbeid heeft een stortvloed van socialistische woorden opgeleverd. Er is veel gesproken over kracht en eenheid en constructieve arbeid en zo meer, maar nog meer over de kabinetsformatie, die er natuurlijk heel anders uit zou zien als men maar van de constructieve krachten van de P.v.d.A. gebruik wilde maken. Die P.v.d.A. is volgens de heer Suurhoff in zijn 1 mei-toespraak op het ogenblik een locomotief, die op een zijspoor staat. Maar zij staat onder stoom, gereed „om voor een degelijke, constructieve en pittige oppositie van start te gaan”.

Wij kennen die stoere, pittige taal van de heer Suurhoff. Hij was het ook, die de socialistische ministers eens schetste als bijzonder moedige kapiteins, die zelfs onder moeilijke omstandigheden op de brug blijven!

En nu weer verklaarde de heer Suurhoff met veel ophef, dat de P.v.d.A. heus niet met een grote boog om de departementen van financiën, landbouw of volkshuisvesting heenloopt. De heer Suurhoff is blijkbaar al vergeten, dat de socialistische ministers, dank zij het „constructieve” optreden van de P.v.d.A., de departementen van financiën en van landbouw eenvoudig de rug moesten toekeren. Dat is nog heel wat anders dan er met een boog omheen lopen.

• Ongeduld

Ook prof. Samkalden heeft de eerste dag van mei aangegrepen om zijn hart te luchten over wat hij noemt „de coalitie nieuwe stijl”, die volgens hem innerlijk verdeeld is en gebrek aan regeermoed, bezieling en overtuiging te zien geeft. Hij vindt dit eigenlijk voor de P.v.d.A. geen partij; de socialistische willen vechten tegen een sterke, eensgezinde tegenstander. Trappelen van ongeduld staan de socialistische te wachten op de dag, waarop zij de strijd met het nieuwe kabinet kunnen aanbinderen. En dan liefst een zo sterk mogelijk kabinet, dan kunnen zij eens goed laten zien wat zij in de oppositie waard zijn. Hoe is het mogelijk, dat zij het zo lang hebben uitgehouden in een kabinet met partijen, die nu zelfs nog niet goed genoeg zijn om als tegenstanders te fungeren?

• Geen leedvermaak

Behalve ongeduld kan men in de socialistische woorden ook leedvermaak

Vraag TANDPASTA IVOROL

DE BÊSTE en niet duur. Tube 95-70-45 ct

beluisteren over het uitblijven van een nieuw kabinet. Voor leedvermaak is geen plaats, zei de K.V.P.-er Peters in zijn wekelijkse radio-causeur. Het zou een socialistische formateur, die zonder medewerking van de K.V.P. een kabinet moest samenstellen, er voor staan? Hij zou er precies zo voor staan als prof. De Quay.

Van de V.V.D.-zijde werd bij monde van mr. Van Riel betreurd, dat de poging van prof. De Quay niet geslaagd is. En er werd aan toegevoegd, dat het aan medewerking in positieve zin van de liberalen niet ontbroken heeft.

• Overbodig?

De voorzitter van de Tweede Kamer, dr. Kortenhorst, vindt dat de Eerste Kamer eigenlijk overbodig is en beter vervangen kon worden door een corporatieve vertegenwoordiging.

Wil een lid van de Eerste Kamer daarop een wederwoord laten horen, dan past hem de nodige bescheidenheid, want hij is lid van een overbodig college! Met inachtneming van die bescheidenheid merkte prof. Diepenhorst op, dat de senaat zo nu en dan toch nog wel nuttig is, want zij raapt nog wel eens een steek op, die de Tweede Kamer liet vallen. En nog onlangs werd zij door de voorzitter van de Tweede Kamer uitgenodigd meer aandacht te besteden aan bepaalde begrotingsonderdelen, waardoor de Tweede Kamer daaraan minder zou behoeven te doen!

DENO

SHIRTS

• Vervolg van pag. 5

heel verschillende doelen nastreven. De Sowjetunie wenst slechts handhaving van de status quo door erkenning van het rode regiem in Oost-Duitsland en het uitschakelen van West-Berlijn als bastion van de vrijheid in het hart van de Sowjetzone.

Het Westen streeft naar een politieke oplossing van het Duitse probleem, waarvan de Berlijnse crisis slechts een onderdeel, een gevolg is. Door handhaving van de huidige situatie wordt de Berlijnse kwestie niet uit de wereld geholpen. Bovendien zal een verdeeld Duitsland altijd een gevaar voor de vrede in Europa en de rest van de wereld blijven betekenen.

Daarom is de hereniging van Duitsland de enige oplossing, die een eind aan de moeilijkheden kan maken. Alle andere oplossingen, die van verschillende zijden worden voorgesteld, zijn lammiddelen, zolang zij geen rekening houden met deze werkelijkheid. Alleen wanneer men de hereniging van Duitsland als uitgangspunt neemt, is er reden om zich op plannen vast te leggen, die er op gericht zijn, in militair-strategisch opzicht het evenwicht in Europa te handhaven.

Op welke wijze de hereniging van Duitsland tot stand komt is niet beslissend. Hetzelfde geldt voor de vorm, waarin een eventuele militaire herwaarderding in Europa wordt gegoten. Voorop moet echter staan, dat de vrijheid van de westelijke wereld in geen enkel opzicht in gevaar mag worden gebracht. Toegeven aan de Russische eisen inzake Berlijn zou funest zijn. Het zou herinneringen oproepen aan hetgeen in 1938 in München gebeurd is. Laten degenen, die nu met grote lichtvaardigheid naar „vrede voor onze tijd” streven, deze les uit de geschiedenis niet vergeten.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

- STAALMEUBELEN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELEN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.-H.)

NEFA Houtwol- cementplaten

lengte 200 cm breedte 50 cm
dikte: 15 25 35, 50 en 75 mm
dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

NECAFET-PLATEN:

voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden
BOUWPLATEN INDUSTRIE
EN HOUTBEDRIJF

BOXTEL

- ISOLEREND
VOCHTBESTENDIG
- CONSTATE
KWALITEIT

NEFA

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

MIJ. TOT UITVOERING VAN BOUW- EN
GEWAPEND BETONWERKEN

DANTELAAN 80 — TEL. 030-30215 — UTRECHT

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...

OOSTZIJDE 164 — TEL. 02980-62945 — ZAANDAM

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF
D. VERSLOOT NV
NIEUWERBURG 1/2 RIJN
TEL. K3488-309 202

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Dames-
Heren- en
Kinderkleding

ZWOLLE
APELDOORN

AMERSFOORT
ARNHEM

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopathische geneesmiddelen

Homoeopathie Voorhoeve NV

Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3

Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

ZOETERMEER'S ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ

UBO

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ

UBO

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en
Begravenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:

- 1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
- 2e Concurrerende premieën en
- 3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . Voorkomt later zorg!

UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN

Kromme Nieuwe Gracht 8-10 UTRECHT

Fabriek van rijwielen

RIVEL

en autopeds
Surhuisterveen

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

Bongers - Wageningen

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag

Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen.

RIJNHAVEN 10 - Tel. 2725 en 3750 telex 32121

ACCOUNTANTSKANTOOR

S. M. STOLP

LEIDEN OUDEWATER

Schelpenkade 40 Kapellenstraat 7

Telefoon 01710-26318 Telefoon 03486-486

MAAGLIJDERS,

tòt toch niet langer!

Vraag NU - zonder verplichting - de
gratis brochure over de echte Amerikaanse

C-R MAAGTABLETTEN

aan de Importeurs: LOUIS RIETBERGEN

Korenaarstraat 55a-c

Nwe Binnenweg 400

ROTTERDAM

Kousen en sokken

Handschoenen en wanten.

Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126

Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152

AMSTERDAM

Hotel-pension
„Dreyeroord“
 TEL 3169 - OOSTERBEEK

Koopt een goed kostuum
 enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend
DUTHLER
 VARSSEVELD

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
 ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
 TELEFOON 113360

TOGA'S
 gaan een mensenleeftijd mee
 Uiteindelijk zijn ze niet duur.
 DAMES- EN HERENKLEERMAKERIJ
F. A. C. J. Ö R G S R.
 Togaspecialist sinds 1818.
 overal te ontbieden
UTRECHT (Centrum Stad)
 Schoutenstraat 7 - Telefoon 030 - 14597

JUTE ZAKKEN
 voor binnenland en export.
 Een vertrouwensartikel!
NOORD NEDERLANDSCHE ZAKKENHANDEL N.V.
 GRONINGEN, Eemskade N.Z. 46
 Telef. 05900-31345 (4 lijnen)
 Telegramadres „Jute“

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Wees zuinig met Uw geld koop bij ..
WESTERVELD
 Bovendien 3% korting door Uw kasabons
 DROGISTERIJEN
WESTERVELD
 FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Ingwersen & Co
 Commissionairs in Effecten
 Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
 Tel. 32121 - 33879 - 35302
 ★ Plaatsen van Obligatieleningen.
 ★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

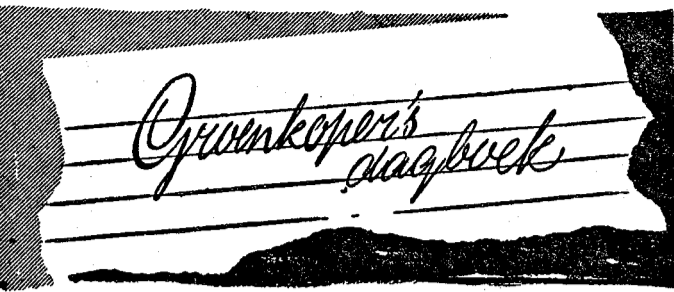
Firma JAN DE MIK
 HARDINXVELD - GIESSENDAM
 Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
 Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

N.V. Rederij & Haringhandel
 IMPORT - EXPORT
N. Parlevliet Jr.
 KATWIJK AAN ZEE
 Postbus 15.
 Telefoon kantoor 3444.
 Buiten kantooruren 2092 - 2283.

27 APRIL

„Broeder Louis Jozef Maria, ziet gij nog niets komen?“ had ik bijna professor Beel getelefoneerd, toen ik hoorde, dat professor De Quay te véél had zien komen. Maar ik heb het niet gedaan, ook al terwille van zuster Marga, onze nog steeds demissionaire minister van Maatschappelijk Werk. Ik vraag mij overigens af of men aan minister Klompé kan zien, dat zij al geruime tijd demissionair is. Dat kunnen wij niet zien, u niet en ik niet. Laatst, toen ik professor Zijlstra van nabij gadesloeg, vond ik dat hij wél iets demissionairs over zich kreeg. Maar minister Klompé niet. Vast niet. De vraag rijst of het kabinet, dat op stapel stond niet tot stand is gekomen omdat er teveel schuifladen in zaten. Dat is niet direct te zeggen. Wel waren de laden van die aard dat er geen portefeuilles in pasten. En aangezien een formateur die portefeuilles nu eenmaal kwijt moet, hoogstens kan hij er zelf één houden, moet men behoorlijke laden en laadjes hebben. Enfin, professor De Quay heeft verklaard, dat hij in Den Haag enkele goede vriendjes heeft verworven bij de velen, die hij daar alrede had. Zijn pogingen mogen dan niet geslaagd heten, de vriendjes zijn er. Niet, dat die minister hadden willen worden. Wie wil nu voor zijn plezier minister worden? Dat vraag ik u in gemoede! Van degenen die gevraagd zijn om het te worden hebben verschillenden één gezegd. Anderen hebben een bepaald laadje gewild om hun portefeuille in te leggen. Als ze dat laadje niet kregen, namen ze ook de portefeuille niet. Waardoor die portefeuille in waarde daalde, dat voelt u wel. Nu ja, en zo — en zo is het dan gegaan — misgegaan.

28 APRIL
 Op deze voor mij bijzondere dag mocht ik van trouwe lezers van dit dagboek hartelijke regels ontvangen. Van iemand, met wie ik als een voerecht heb beschouwd, een knappe journalist, die zijn welversneden pen altijd met haast heeft moeten gebruiken, kreeg ik een hartverwarmende brief. Mijn gedachten gingen uit

naar mijn intrede bij onze krant te Amsterdam: 1 april 1933. Wat is er sindsdien niet gebeurd? Dat is niet duidelijk, zou boze buurman zeggen, wij wéten niet wat er niet gebeurd is, wij weten alleen wat er wel gebeurd is! Des avonds vele vrienden in het huis, om mijn ontmoeting met Abraham te vieren. Een van mijn zwagers ging dicht bij de telefoon zitten, „Je kunt nooit weten“, zei hij. „Professor Beel hééft mijn nummer!“ Natuurlijk konden we het niet weten, dat was zo. Die avond hebben we het dan ook niet meer geweten. Ik heb begrepen, dat op het ogenblik landbouwende juristen met sociaal gevoel, die hun militaire loopbaan achter de rug hebben, kortom, die alle kanten uit kunnen... gezocht worden.

29 APRIL
 Ik schrijf dit nu de gasten weg zijn. Persoonlijk zou ik het mijn zwager gunnen. Hij is en blijft ministeriabel. Op zijn naam kunnen geen grapjes gemaakt worden, zijn echtgenote spreekt in het openbaar zelfs een vreemde taal... hij heeft alles mee. Maar of wij minder belasting zouden gaan betalen? De Groenkopers zijn duurkopers! Het hele probleem aan het prilte begin van deze dag nog eens met mevrouw Groenkoper doorgenomen. Zij, die altijd een lichtpunt ziet, al is het die van de sigaar van een schoorsteenveger, zij zeide mij, dat ik maar niet op een telefoontje moest rekenen. Zwager zou het bovendien ook niet worden. Het beste was het zogenaamde „kwaaiabelen“, een oud folkloristisch gebruik weer in eer te herstellen, zeide zij.

30 APRIL
 Nadat ik vandaag de vlag had uitgestoken, ben ik het huis niet meer uitgeweest. Het was mij werkelijk te koud. Bovendien moet ik nu, met het oog op

mijn leeftijd, wat oppassen. Deze soort herinneringsdagen ter ere van het vorstenhuis vind ik mooi. Toch beviel ik, dat wij geen uitbundige feestgangers zijn. Tussen de feestneus en de rode- of drupneus ligt zo weinig variatie. Nu werkt het klimaat ook niet mee, ik weet het. Talloze Oranjeverenigingen houden — en ik eer de traditie — hun traditionele samenkomsten. In Soestdijk steeds het defilé. Als nu eens uit dat nationaal programma een nieuw nationaal bewustzijn kon groeien! In die zin, dat we ook op 1 mei nog nationaal waren. Maar dan zijn velen plotseling weer internationaal! Doch goed, het was een vrije, vreugdevolle, koude dag. Van feest heb ik niets gezien en niets gehoord. Des avonds moest ik gasten van de trein halen en in een hotel onderbrengen. Dat is altijd een plezierige bezigheid, vooral als het hotel besproken is. Anders is het in deze tulpen-dagen een lijden. Voor het naar bed gaan mij nog een ogenblik verdiept in deze dagen, nu vijftig jaar geleden: ham, zeven cent een ons; een salonfoto: 30 cent; een stenotypiste verdiende f 240 per jaar... en in die dagen werd een kroonprinses geboren. Ik mag zeggen, dat ik er toen al was. Wij zijn ouder en duurder geworden, maar ook rijker in ervaring. En zoudt u mij vragen of ik opnieuw zou willen beginnen in 1909, dan zou ik antwoorden: „néén!“

1 MEI
 Daar zit professor Beel nu met een naamloze opdracht, welke wel inhoud heeft overigens. Hij zal bemiddelen. Zal hij voor de juiste portefeuilles de juiste laadjes vinden en de sleutels daarvan aan de juiste kandidaten (doen) aanbieden? Intussen hebben honderdduizenden toeristen hun stem uitgebracht op de

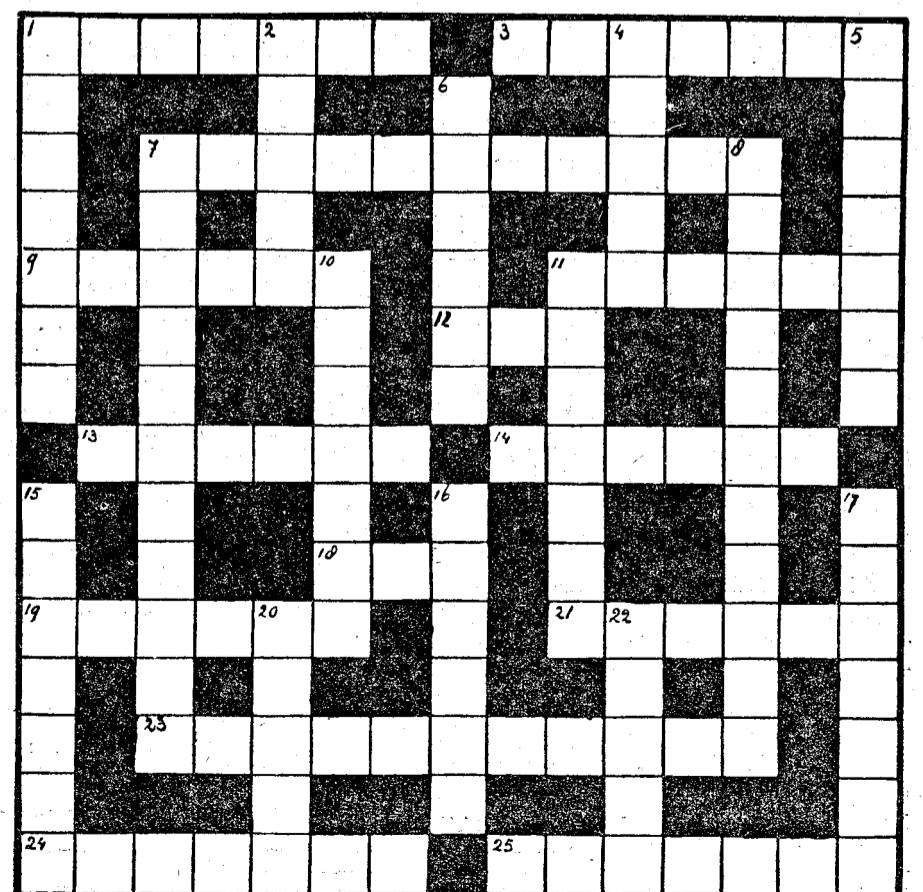
bollenvelden en bloeiende bongerden. Kilometers lange rijen auto's en autobussen zijn ons land binnengerold. Wat weten zij van de moeilijkheden, waarvoor professor Beel zich gesteld ziet? Niets. Zij willen bollen, geen Beel. Gisteravond, toen Amsterdam al geen man en geen paard meer kon herbergen, stroomden de rijen nog steeds aan. Dat tenslotte het overgrote deel een bed om te slapen heeft gekregen, betekent toch maar, dat ondanks demissionaire ministers er toch nog mogelijkheid is om ons land te bezoeken. Alles liep op rolletjes. Geen Brit, Fransman, Belg, of Duitser of Zwitser heeft iets van de politieke moeilijkheden gemerkt. Er was nog genoeg te eten en te drinken, er was nog genoeg benzine en er waren voldoende souvenirs. Mijn liefje wat wil je nog meer? Nog meer souvenirs!

2 MEI
 Deze dag doorgebracht in de stad Kampen, na een bezoek aan de Zuiderzeewerken. Merkwaardig, dat buitenlandse gasten iemand als ik moeten aanzetten om dat werk der titanen te gaan bewonderen. Heb er veel van gezien. Bezocht documentatiecentrum en museum te Lelystad. Ben in de kerk van Schokland geweest. Had mijzelf altijd een bezoek aan het EILAND Schokland beloofd. Kan niet meer. Schokland ligt als een emeritus eiland te rusten, te midden van het land. Ben door de schier eindeloze polders gereden en door de nieuwe steden, om via afsluitdijk weer naar het oude land terug te keren. Een paar jaar geleden hoorde ik, dat het toen nieuw gewonnen land van dezelfde grootte was als het juist aan vliegvelden, sportvelden en wegen „verloren“ land. Of de balans nu anders hangt, kan ik niet zeggen. Ik wacht maar even op de nieuwe regering. In mei... je kunt nooit weten in mei. Behalve de koekoek en de griet, die informeren en formeren in de meimaand niet!

William Groenkoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. afspreken door het prijzen van één letter, 3. zwoegende wasvrouw? 7. moeilijk verkrijgbare politieke figuur uit de twintiger jaren (3, 2, 2, 4). 9. bekeken, maar ook geacht. 11. dit gewicht blijft tenslotte beneden de tien. 12. tijdperk. 13. vloerbedekking met een slag er in? Nee, iemand die beslist geen opbouwend werk verricht. 14. uitstekende delen van een huis; 't zicht is er dan ook goed; 18. vroeger roem. 19. bij de neus nemen. 21. vroeger werden deze dingen bij brand doorgegeven. 23. aardappel met eigen tehuis? 24. africhten, waardoor je tenslotte moet huiveren. 25. 't vasthouden-de begin van een dagtaak.
 Verticaal: 1. als deze boodschapper zo doorgaat, houdt hij geen cent meer over. 2. vies stukje papier. 4. waterkussen op de huid? 5. wijst zo'n aard op een los geslagen karakter? 6. de radioverenigingen, toen hun werk nog onzichtbaar was. 7. het dierlijke in de onrustig slapende mens. 8. alhoewel hij te voet gaat, noemt men deze politiemans nimmer voetzoeker. 10. na het lastig zijn komt men dichterbij. 11. zo'n klein watertje heeft de gang er in. 15. klang van de groente? 16. vindt u tussen twee kademuren. 17. in hardhandig af-tuigen ligt richtingverandering besloten. 20. vindt men op aarde niet. 22. fantastisch stukje, zo'n noot gekoppeld aan een ordinaire vogel.

Oplossing vorige puzzel
 Horizontaal: 1. bitteruur; 5. koper; 8. kunst; 9. tegengift; 11 restzetel; 12. Essen 14. peer; 15. liederlijk; 19. senatoren; 22. enen; 24. Vasco; 26. doorslaan;

28. gladakker; 29. enter; 30. lorum; 31. hamsteren.
 Verticaal: 1. beker; 2. tandsteen; 3. extase; 5. kantelen; 6. prins; 7. rot; 10. gilde; 13. naken; 14. pestvogel; 16. Ine; 17. Lancaster; 18. strohalm 20. Radek 21. noodrem; 23. asbest; 25. staar; 27. noren.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Niet zonder hoop

IN de loop van deze week nam het optimisme over de mogelijkheid dat de kabinetsinformatieprof. Beel, zijn werk tot een goed einde kan brengen, toe. De demissionaire minister-president is met grote vaardigheid aan de slag gegaan om een extra-parlementair rechts-liberaal kabinet te vormen. Dat was noodzakelijk, nadat de socialistische zich weer niet hadden laten verleiden tot een debat over enkele controversiële beleidspunten, die een onderdeel zouden moeten vormen van het regeringsprogramma.

De voorzitter van de socialistische Tweede Kamerfractie, mr. Burger, heeft zich op het standpunt gesteld dat de poging van prof. Beel om de P.v.d.A. alsnog bij deze formatie te betrekken, weinig serieus genoemd kan worden. Dit is een punt dat ongetwijfeld aan de orde zal komen bij de debatten over de regeringsverklaring. Dan zal duidelijk gemaakt moeten worden, waarom de socialisten niet bereid waren een gesprek te voeren over een concept-regeringsprogramma.

Verleden week hebben we ons vertrouwen uitgesproken in de informatiepoging van Prof. Beel. Dat vertrouwen is niet verloren gegaan. De heer Beel heeft als ervaren politicus, vergeleken bij de opzet van zijn voorganger prof. De Quay, enige belangrijke verschuivingen in de zetelverdeling tot stand gebracht.

Hij heeft de liberalen verdrongen uit de veelgeerde driehoek: financiën, economische zaken en sociale zaken. Prof. Witteveen moest het veld ruimen, evenals de K.V.P.-er Van Campen. Daarvoor kwamen in de plaats twee mannen waarin men als A.R. volledig vertrouwen kan hebben: prof. Zijlstra en drs. De Pous.

Deze belangrijke verschuivingen betekenen ongetwijfeld ook een versterking van het kabinet. En als het land iets nodig heeft, dan is het wel een sterk kabinet. Ongetwijfeld zal het voor de heer De Pous een groot offer zijn geweest het lidmaatschap van de Raad van State te moeten prijsgeven. Men kan er echter verheugd over zijn dat hij dit offer heeft willen brengen, omdat wij hem kennen als een man die niet zal nalaten te ijveren voor een nauwere samenwerking tussen de C.H.U. en de A.R.P. Deze samenwerking, hoe moeilijk zij ook helaas te verwezenlijken is, is na de teleurstellende verkiezingsuitslagen noodzakelijker dan ooit.

De informatiepoging van de heer Beel heeft in ieder geval tot het gevolg gehad dat er een vrij stevig kabinet uit de bus kon komen. Daardoor wordt aan een belangrijke antirevolutionaire wens voldaan.

Een tweede antirevolutionair verlangen was dat het kabinet door zijn persoonlijke samenstelling een christelijk-sociaal beleid zou kunnen waarborgen. Zonder te stellen, dat aan dit verlangen niet is voldaan, kan men toch wel enige teleurstelling uitspreken over het feit, dat prof. Beel er niet in geslaagd is bekwame mensen uit de confessionele vakbeweging in het te vormen ministerie op te nemen. Op het moment dat dit geschreven moest worden is het nog te vroeg om een definitief oordeel te vellen. De regeringsverklaring en de daden van het kabinet zullen trouwens toch eerst afgewacht moeten worden. En wat dat betreft, zijn we zeker niet zonder hoop.

PINKSTEREN 1959

„En het zal zijn in de laatste dagen, zegt God, dat Ik zal uitstorten van mijn Geest op alle vlees;

*en Uw zonen en Uw dochters zullen profeteren,
en Uw jongelingen zullen gezichten zien, ...*

En het zal zijn, dat al wie de naaam des Heren aanroept, behouden zal worden.”

ER is een nieuw werkwoord ontstaan, dat in onze dagen in alle tijden, personen en wijzen vervoegd wordt. Het is het werkwoord inkapselen, wat zoveel betekent als door een kapsel, een omhulsel, een beschermende mantel omgeven.

Wij doelen op de pogingen tot het inkapselen van de individuele mens, tot het inbouwen van onze gezinnen in een groter, omsluitend verband. Men ontmoet dit streven tegenwoordig in velerlei kring en op verschillend niveau. Een vijftal voorbeelden mogen dit illustreren.

In bepaalde kringen van architecten en bestuurders leeft het streven om de woningbouw dienstbaar te maken aan een nieuw soort gemeenschapsvorming. Dat streven uit zich dan in de voorliefde voor het gemeenschappelijk trappenhuis, voor de gezamenlijke kelder, voor de collectieve tuin. Een aantal van de in de vorige zin genoemde zaken zijn onder bepaalde omstandigheden een moeilijk te omzeilen, welhaast noodzakelijk kwaad. Bedoelde kringen zien in deze dingen evenwel een doeltreffend middel tot een hoger ideaal: de vorming van de flatgemeenschap.

Die nieuwe flatgemeenschap moet dan enerzijds de daarin levende gezinnen voor isolement behoeden, anderzijds er voor zorgen, dat de nieuwe wijk niet een onoverzichtelijk, grauwe mensenmassa wordt, maar dat er geleiding in komt.

Een van het College van advies van onze partij uitgegaan rapport inzake woningbouw zet zich tegen dat streven af. Het legt het accent daar, waar het liggen moet: een gezond gezin, versterking van de intieme banden, verinnerlijking van het gezinsleven. Het rapport pleit voor een woning, die een zekere afscherming biedt tegen de buitenwereld. Er wordt een treffend beeld gebruikt: zoals de schedel de hersenen beschut, moet de woning het gezin beschutten.

In het rapport wordt dan verder gehandeld over allerlei zakelijke aangelegenheden als geluidsisolatie, ruimtelijke eisen voor de gezonde ontplooiing van het gezinsleven, praktische voorzieningen voor de huishoudelijke arbeid e.d. Dat doet allemaal heel nuchter aan, maar ieder, die er even op doordenkt zal ontdekken, dat hier de zorg om iets zeer waardevols in doortrikt. Hoe scheppen we van de bouwkundige kant de uiterlijke voorwaarden voor de opbloei van een gaaf gezinsleven.

We gaan nog een stap verder. De anti-revolutionair weet, dat hij in deze overigens zo zakelijk aandoende sfeer van de techniek der woningbouw op een dieper liggend beginsel stuit. Het gezin is als zodanig door God in de geschapen orde geplaatst. Het is een te eerbiedigen levenskring. Het is een scheppingselement, dat recht heeft op soevereiniteit in die eigen kring. De verbindingslijn tussen beginsel en praktijk is in dit concrete geval gemakkelijk aanwijsbaar.

Ons tweede voorbeeld is niet ontleend aan het terrein van de woningbouw, maar aan het daarmee verwante van de stedebouw. Het roest in de kolommen van de dag- en weekbladen, alsmede in bepaalde vaktijdschriften van uit de grond te stampen satellietsteden. Men kan aan de hand van een hele rij van argumenten vóór de stichting van zulk een satelliet zijn. Men kan op grond van een bepaald niet minder respectabele reeks van argumenten ernstige bezwaren tegen deze afleiding van de bevolkingsdruk in het westen des lands koesteren. Het ligt niet in het kader van dit artikel het pro en contra tegen elkander af te legen. Maar op één bepaalde draad, die er doorheen loopt, moet juist in het verband van dit artikel wel gewezen worden.

Het is de verdienste van drs. J. Poot daarop geattendeerd te hebben in een lezing, gehouden voor de vergadering van de Zuidhollandse vereniging van a.r. gemeente- en provinciebestuurders. Met een keur van citaten toonde hij aan, dat internationaal in het wereldje van de stedebouwkundigen het streven leeft om met de bouw van deze satellietsteden

een hoge worp te doen. Een worp, die de afleiding van zich voordoende bevolkingsdruk verre te boven gaat. Zij willen het verstoorde evenwicht tussen individuele vrijheid en collectieve binding weer herstellen.

Zij willen een nieuwe cultuur scheppen en daartoe hebben zij nieuwe mensen nodig. Die mens naar hun ideaal schept men niet door hem onder te doen duiken in steden met een levenspatroon, dat in de loop van vele eeuwen ge- en vervormd werd. Dat in de loop der tijden zich ontplooid hebbende levenspatroon zou een te sterke concurrent zijn.

Daarom pleiten zij voor een geheel nieuwe stad, waar men met een schone lei beginnen kan. Aldus de theorie van de inkapselaars van de allerlaatste snit. De mens, die zich vestigen gaat in de satelliet, het gezin dat aldaar een stukje woonruimte vindt, zal het ruwe materiaal zijn, waaruit een nieuwe samenleving met een nieuwe cultuur gekneed moet worden.

En de gehele opzet van de satelliet zal zo moeten zijn, dat het materiaal zich willig naar de kneedmachines laat dirigeren. Het zal zaak zijn om als de keuze in het westen ten gunste van een satelliet uitvalt, deze inkapselaars duchtig in de gaten te houden.

Het is een ieder na het voorgaande duidelijk, dat dit allesbehalve alleen maar een zakelijke bezigheid zou zijn.

Met ons derde voorbeeld verlaten wij de ijle regionen van de toekomstdroom (die toekomst zou overigens wel eens nabij kunnen zijn) en plaatsen we ons met beide benen in onze dorpsgemeenschappen. Ook met dat begrip dorpsgemeenschap wordt van bepaalde zijde een inkapselende cultus bedreven. Men versta ons wel. Natuurlijk zit er in onze dorpsgemeenschappen een stuk lokale solidariteit verweven. Wanneer men als schrijver van dit artikel vrijwel geheel zijn leven in dorpen gewoond heeft dan zal men de laatste zijn om dat te ontkennen. Die lokale solidariteit kan onder bepaalde omstandigheden van benepen aard zijn. In tijden van nood, ziekte, ongeval en tegenslag kan ze tot daden, die het hart verwarmen, leiden.

Maar van vrijzinnige zijde wordt niet zelden gepoogd om aan dat begrip dorpsgemeenschap een overspanning inhoud te geven. Dan wordt gesuggereerd dat het ook een soort van geestelijke inhoud zou hebben. En dat die eenheid b.v. in de cultuurbeleving, in dorps-huiswerk en in allerlei andere organisatorische arbeid tot uitdrukking moet komen. Dan wordt er gepoogd om de inwoners, de gezinnen in te kapselen in een geestesgesteldheid, die een soort van grootste gemene deler van de aanwezige stromingen heet te zijn. Die evenwel in de praktijk altijd weer een niet te miskennen vrijzinnige signatuur vertoont.

En wie zich niet laat inkapselen breekt dan de eenheid. Een eenheid wel te verstaan, die alleen in vrijzinnige wensdromen bestaat.

Een vierde voorbeeld voert ons naar de bedrijfsgemeenschap. Het is duidelijk, dat de enkeling in onze tijd in de meeste gevallen niet meer tot individuele deelname aan het productieproces in staat is. Hij zal opgenomen moeten worden in een grotere productie-eenheid. Hij wordt lid van een bedrijfsgemeenschap. Dat dit een wezenlijke gemeenschap dient te zijn, staat in onze dagen gelukkig buiten kijf.

Maar ook dit begrip krijgt hier en daar een wat zeer ruime inhoud en dan wordt ons werkwoord al weer op zeer intensieve wijze vervoegd. Dan worden de bedrijfssportvereniging en de ontspanningsvereniging instrumenten in handen van dit soort inkapselaars. Wij hebben er oog voor, dat hier met name van werkgeverszijde honorabele sociale motieven door heen spelen. (Alhoewel ook de economie en de reclame om de hoek komen kijken). Maar als deze boog overspannen wordt dan is er tenslotte vrijwel geen sfeer meer buiten het beroepsmilieu. Dan wordt het bedrijf, de bedrijfsgemeenschap een gesloten wereld. Dan zijn zij, die daar arbeiden en zich buiten werktijd aldaar (laten) amuseren, al weer op bedenkelijke wijze ingekapseld.

De gevaarlijkste inkapselaar bewaarden wij voor het laatst. Dat is de Staat, want die bereikt ons allen, altijd en overal. Doch daarover nader in een volgend artikel.

M. W. SCHAKEL.

NIEUWE WEGEN

WIJ mogen gerust zeggen, dat het na-oorlogse politiek beleid in Nederland voor een groot deel is bepaald door de „geest van Drees”. D.w.z. door de geest van het compromis.

Dr. Drees was er als gemoedelijk man van overtuigd, dat we in ons land, waar alleen geregeerd kan worden, als partijen met uiteenlopende opvattingen elkaar hebben gevonden, behoefte hebben aan het compromis. Een ieder vindt er iets van zijn verlangen in terug en niemand kan er een fel verzet tegen ontketenen.

Velen hebben soms aan het compromis gewerkt.

Nu eens was het een vaste commissie uit de Tweede Kamer, die in lang en moeizaam overleg met de minister en diens ambtenaren meewerkte aan een oplossing. Dan weer kreeg het kabinet een rapport uit de S.E.R., dat zelf reeds ontstaan was uit vele compromissen over een half procent compensatie en drie centen toeslag. Of Minister Mansholt had met de boeren gemillimeterd over de garantielijzen, en hij bracht zijn compromis-met-de-boeren in de ministerraad, met de boodschap, dat het nu zo was geknipt en ook zo genaaid moest worden. De huurblokkering was het allernaarste compromis door Prof. Romme uitgevonden, door Dr. Drees mee overgenomen. Hier was het compromis zo onpraktisch en onlogisch geworden, dat de a.r. fractie het niet meer meende te kunnen aanvaarden.

DR. Colijn heeft ter gelegenheid van een jubileum van een nu vergeten Utrechts hoogleraar eens gezegd, dat het in de politiek gaat om het bereikbare.

Mits niet verkeerd opgevat, is dat waar. Een professor in de theologie kan pleiten voor een theocratie. Een confessionalist kan volhouden, dat het ook vandaag de roeping van de Nederlandse overheid is, om de valse godsdienst uit te roeien en zich dus keren tegen de A.R. partij, die immers principieel voor vrijheid van godsdienst is. Maar als deze heren in de Tweede Kamer zouden komen, dan zouden zij moeten kiezen. Of zich aan alle verantwoordelijkheid voor hun taak onttrekken en een of tweemaal per jaar een getuigenis laten horen. Of meewerken aan wetgeving en bestuur en dus stemmen over amendementen en wetsontwerpen, die hun voor en hun tegen hebben. De S.G.P. heeft niet meegestemd over de wet op de weduwen-pensioenen, omdat de leden van de fractie naar hun eigen verklaring de bel hadden gemist. De bel, die de stemming aankondigt. Maar meestal klinkt de bel zo luid, dat zij wel gehoord wordt, en dus kan men in de regel zich moeilijk verontschuldigen op deze wijze. Er moet gestemd worden. Er moeten concrete beslissingen worden genomen. En een politicus kan niet tegelijk met beide benen op de grond staan en met zijn hoofd in de wolken lopen, tenzij het zeer mistig is! Dus is de politiek de kunst van het bereikbare. Een stelling, die we ons bewust moeten blijven, en die ons toch nooit mag bewegen, het beginsel betrekkelijk te maken.

EEN stelling, die toch een wezenlijk andere inhoud heeft dan de bewering, dat de regering in Nederland het moet hebben van compromissen. Achter een compromis staat vaak een zwakke overtuiging. Het wordt aanvaard bij gebrek aan beter. Het heeft soms in zich de triomf van zéér persoonlijk negativisme, zoals toen de gevallen in Korea en bij de politieke acties op Java niet samen met de anderen, die vielen in de strijd tegen de dictatuur, mochten worden herdacht. Een grievende eenzijdigheid, als compromis voorgedragen, waaraan dit jaar gelukkig een einde is gemaakt, al bleven daardoor sommigen thuis.

DE compromissen-regering heeft matheid gebracht in de politiek. Zij belette, dat er een nieuwe, forse aanpak kwam. Zij had geen ruimte meer voor een andere koers. Een nieuwe minister, dat betekende hoogstens een wijziging op detailpunten. En verder ging het vaak over tijdelijke heffingen of regelingen, waarbij de tijdelijkheid een compromis was en de duur van de tijdelijkheid een tweede compromis.

ER is nu een kans. Een kans, dat we van dat bewind van alleen maar compromissen overgaan naar een ander beleid. Forser, met nieuwe elementen, meer durf en meer strijd.

Een beleid, met creatieve elementen, die verrassen.

Een beleid, waarin de halve procenten en de statistische gemiddelden niet het uitgangspunt en de maatstaf zijn. Maar waarin bewust en principieel gebroken wordt met verlamme compromissen, en een nieuw perspectief wordt gezien. Het perspectief van een christelijk-sociaal beleid, dat beschermt en bevrijdt. Voor zulk een beleid zijn mannen nodig, die durven en kunnen. Die niet als dilettanten eens wat proberen, maar die een weloverwogen, forse politiek willen voeren op lange termijn. En die weten, dat het ergste is, wanneer koershouden slechts wordt opgevat als wat bijsturen, als wind en stroom dat nodig maken.

DE oude Weromeus Buning heeft eens een merkwaardige opmerking gemaakt over het sturen van een schip door een Poolzee met drijfijfs. Wie probeert, de schots voor de boeg te ronden, en dan de volgende schots en dan weer de volgende, die vaart ten slotte in een cirkel rond. Maar wie een vaste koers houdt, die riskeert meer, die wijkt zo nodig uit, maar toch zo weinig mogelijk, en die heeft zo de enige kans, om zijn doel te bereiken.

INKAPSELEN

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sij. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 1700 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

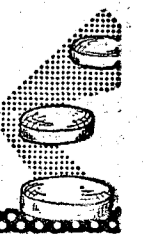
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Maaglijders!

DE uitkomst voor U zijn de echte Amerikaanse
C-R MAAGTABLETTEN

Met C-R Maagtabletten kunt U weer alles eten! Vraagt daarom NU, zonder verplichting, de gratis brochure
aan de Importeur LOUIS RIETBERGEN - Korenaarstraat 55a-c, Rotterdam

De woningbouw- vereniging op de helling

(1)

VELE jaren vóór de totstandkoming van de woningwet in 1901 werden, ook vanuit de christelijk-sociale organisaties, reeds activiteiten ontwikkeld ten gunste van de bouw van goede, sobere arbeiderswoningen. Naar onze hedendaagse begrippen weliswaar té sober, maar voor die tijd was het een prachtig stuk sociaal maatschappelijk werk. Men bedoelde hiermee de minst draagkrachtigen aan een menswaardige woonruimte te helpen.

De mogelijkheden waren beperkt. Zij, die zich inspanden voor deze sociale woningbouw, hadden meestal geen of althans onvoldoende geld, terwijl degenen, die wel over geld beschikten, het niet in deze woningexploitatie wilden investeren. Men vreesde namelijk te grote risico's voor een goed rendement.

Het lijkt ons niet teveel gezegd, dat deze activiteiten voor een goede volkshuisvesting ten bate van de minst draagkrachtigen, deze remmende factor duidelijk hebben gesteld en aangetoond.

Evenmin lijkt het ons teveel gezegd, dat, mede als gevolg van deze activiteiten de woningwet is totstandgekomen, mede waardoor deze remmingen in belangrijke mate zijn weggenomen.

Toch hield tot 1940 de woningwetbouw als sociale woningbouw, krachtens haar doelstelling, een aanvullende taak, namelijk woningen bouwen voor de minst draagkrachtigen.

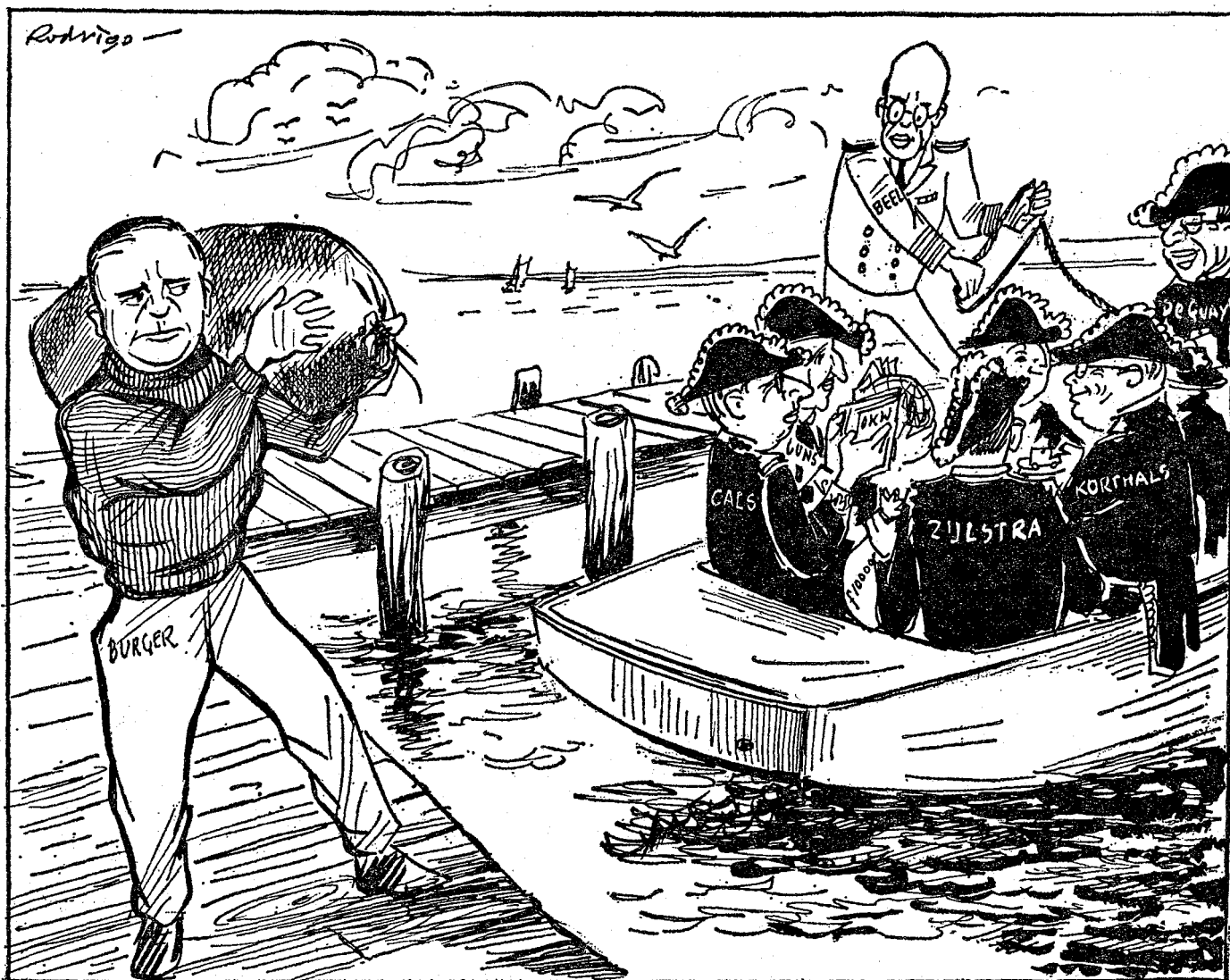
Maar duidelijk daarbij is, dat die woningwetbouw wel invloed oefende op de huurprijzen van de z.g. particuliere bouw. Over het algemeen kan worden gesteld, dat indien door de particuliere bouw onvoldoende solide en toch goedkope arbeiderswoningen werden gebouwd, de woningbouwverenigingen en -stichtingen deze woningen tot stand brachten en daardoor als een sterke concurrentiefactor fungeerden.

De gunstige resultaten van deze situatie zijn tot vandaag vrijwel overal in Nederland nog zichtbaar. Nederland had, ten opzichte van het buitenland, een hoog woonpeil.

Na mei 1945 zien we een sterke wijziging in karakter van de woningwetbouw als sociale woningbouw. Na de jongste wereldoorlog neemt de woningwetbouw in de totale woningproductie een vrijwel dominerende plaats in. Op een totale productie van 660.560 woningen in de periode van mei 1945 tot en met het derde kwartaal 1958 werden 399.693 woningwoningen gebouwd, dus 60%. Ook een belangrijk deel van hen, die niet tot de minst draagkrachtigen behoren werden als gevolg daarvan nu in woningwoningen gehuisvest.

De overheidsinvloed op de woningbouw en de woningexploitatie zijn sterk toegenomen. Hoewel de situatie op de woningmarkt sinds mei 1945 daartoe wel enige aanleiding geeft, moeten we toch constateren dat we, zij het onder de druk der omstandig-

MEDITATIE AAN DE WAL

Burger: mócht ik nou niet mee of wou ik niet mee?

heden, in Nederland met onze woningbouwpolitiek op een bedenkelijke weg zijn gekomen.

Dit wordt te sterker geaccentueerd, doordat vele gemeentebesturen de plaats van de vrije woningbouwverenigingen en -stichtingen hebben ingenomen. Het scheen alsof men ná de jongste wereldoorlog het standpunt ging huldigen, dat de vrije woningbouwcorporaties hun zegenrijke arbeid op het terrein van de volkshuisvesting pas konden voortzetten, als hun activiteiten volledig op basis van voorschotten door de overheid werden gefinancierd. En het scheen eveneens, alsof men meende, dat deze overheidsvoorschotten voor de sociale woningbouw uitsluitend door overheidsdiensten goed konden worden beheerd. Aan de bij de wet geregelde zeer intensieve controle door of vanwege de gemeentebesturen op het beheer en de exploitatie van woningwoningen door de vrije woningbouwcorporaties had men kennelijk niet meer voldoende. Zeer veel gemeentebesturen voerden voor zich de pretentie, dat uitsluitend zij met hun diensten een goede woningwetbouw en woning-exploitatie tot stand konden brengen.

Dat deze gemeentebesturen de talloze enthousiaste en bekwame corporatiebestuurders de lust tot dit mooie werk, door deze onredelijkheid en ongemotiveerde ondankbaarheid jegens de in het verleden verrichte prestaties en tenslotte door de menigmaal te sterke ambtelijke bedilzucht, ontnamen, ligt voor de hand.

En het gevolg is geweest, dan vanaf mei 1945 tot en met het 3e kwartaal 1958 het gemeentelijke woningbezit van jaar tot jaar sterker steeg dan dat van de vrije corporaties. Tegenover een na-oorlogs woningbezit van 185.370 woningen van woningbouwcorporaties staat een na-oorlogs woningbezit van 214.323 woningen van de gemeenten. Bij deze cijfers moet worden bedacht dat tal van z.g. vrije woningbouwstichtingen voluit verlieten zijn van het gemeentelijk apparaat. De besturen van deze stichtingen worden uitsluitend door en dikwijls uit de gemeenteraad gekozen.

Het spijt ons te moeten opmerken, dat ook verscheidene gemeentebestuurders/representanten van de christelijke politieke partijen tot heden niet of onvoldoende oog er voor hebben gehad, dat de gemeentelijke woningexploitatiebedrijven alleen maar passen in het patroon van het staatsocialisme. Het moet duidelijk worden gesteld dat het ook hier op het terrein van de volkshuisvesting ten diepste gaat om de structuur van onze maatschappelijke samenleving.

Nu ontkennen wij niet, dat vele woningbouwcorporaties na mei 1945 niet die activiteit ontwikkelden die redelijk van hun verwacht mocht worden.

Vele corporatiebesturen waren „vergrijsd” en onvoldoende geëquipeerd. Zij namen genoeg met de zorg over het in het verleden verworven woningbezit en wilden zich niet meer geven aan de uitbreiding van dat bezit. In die gevallen is het verklaarbaar dat de gemeentebesturen zelf het werk ter hand namen.

Maar te oordelen naar de praktijk tot heden, betwijfelen wij of vele gemeentebesturen die taak wel altijd als een noodzakelijk kwaad op zich hebben genomen. Op zijn zachtst gezegd, dat moet worden betwijfeld. Eenvoudig, omdat — en dat is niet te ontkennen — een groot aantal uitstekend geëquipeerde corporatiebesturen een voortdurende strijd met gemeentebesturen hebben moeten leveren om hun taak en doelstelling op het terrein van de volkshuisvesting weer te mogen realiseren.

Honderden woningbouwverenigingen en -stichtingen verenigd in hun respectievelijke landelijke organisaties, voeren nog steeds een verbeterde strijd om de hun toekomende plaats in het maatschappelijk bestel.

De landelijke organisaties doen wat in hun vermogen is om ingezonken corporaties weer tot nieuwe activiteit te brengen, om in gemeenten, waar nog geen vrije woningbouwcorporaties zijn, deze tot leven te brengen, om eventuele tekortkomingen in de financiële administraties in orde te brengen, om bijstand te verlenen met nieuwbouwen onderhoudsproblemen etc. en over het algemeen de nodige voorlichting aan de verenigings- en stichtingsbesturen te geven.

Maar met elkaar ontbreekt het hun toch aan die middelen, die nodig zijn om de posities van de vrije woningbouwcorporaties op de gemeentebesturen te heroveren.

Tegen de achtergrond van deze inspanningen zijn de verwijten van gemeentebestuurders „dat de vrije corporaties niet voor hun taak berekend zijn en dat de gemeenten met hun diensten het beter zelf kunnen doen” destemmer onredelijk.

Even onredelijk als het verwijt aan de man, dat hij niet doorloopt, nadat men hem eerst bewusteloos heeft geslagen.

Deze uitgebreide situatieschildering is nodig om te beseffen dat het in ieder geval voor de vrije woningbouwcorporaties verheugend en hoopvol is, dat de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid op 8 januari 1959 een commissie heeft geïnstalleerd, welke Zijne Excellentie zal hebben te adviseren over de positie en de status welke de vrije woningbouwcorporaties in ons maatschappelijk bestel dienen in te nemen.

Dat verheugend en hoopvolle ontlenen zij met name aan de centrale vraag, welke de Minister in Zijn in-

stallatieerde aan de commissie heeft voorgelegd, n.l. deze vraag:

„Is het gewenst en mogelijk, en zo ja op welke wijze, de status van de woningbouwverenigingen zodanig te wijzigen, dat deze voor een deel weer eigen risico dragen, waardoor aan deze corporaties grotere zelfstandigheid kan worden gegeven. Indien deze vraag bevestigend kan worden beantwoord — en bij die beantwoording wordt aangenomen dat nog financiële banden met de overheid ten aanzien van financiering, garantie en subsidie zullen blijven bestaan — behoeft de tweede vraag beantwoording en wel de volgende: Is het mogelijk, en zo ja, op welke wijze, de federaties van woningbouwverenigingen zodanige verantwoordelijkheden en volmachten te geven, dat een waarborg wordt geschapen voor een goed beheer en een goede exploitatie van de woningen der aangesloten woningbouwcorporaties. Daarbij zal er naar gestreefd moeten worden om de bemoeiing van de overheid met de corporaties en hun centrales zo gering mogelijk te doen zijn.”

Uit een andere passage van de installatieerde blijkt, dat Zijne Excellentie rekening er mee houdt, dat speciale subsidieregelingen, aanvullende kapitaalvoorzieningen en/of garanties nodig zullen blijven.

Maar uitgaande van de gedachte, dat de overheid zich dient te onthouden van bemoeiingen, indien hetzelfde doel bereikt kan worden door de eigen maatschappelijke krachten, blijkt de Minister te denken aan een grotere taak en verantwoordelijkheid voor de door de woningbouwcorporaties zelve in het leven geroepen landelijke organisaties.

Het is een actueel vraagstuk. En voor de woningbouwcorporaties en hun landelijke federaties een verheugend en hoopvolle vraagstelling.

Als het inderdaad mogelijk is dat deze landelijke federaties, hetzij elk afzonderlijk, hetzij gemeenschappelijk, vele of alle taken van de gemeentebesturen kunnen overnemen, dan zal dat ook moeten gebeuren.

De Volkshuisvesting zal daardoor weer veel natuurlijker en veel zuiverder een puur maatschappelijke zaak worden.

Van de woningbouwcorporaties en hun landelijke federaties mag thans tmeer worden verwacht, dat zij voor zich de mogelijkheden scheppen om de hun toekomende taak daadwerkelijk te kunnen verrichten. Zij zullen daarmee het werk van de commissie vereenvoudigen en het bovendien de Minister gemakkelijker maken bij het nemen van beslissingen te hunnen gunste.

J. VISSCHER

Van der Spek
Machines
Gereedschappen
Aannemersartikelen
Rotterdam
Wolphaertsbocht 214

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Een prettig stel vaklui

willen U graag veilig verhuizen, w  r U ook woont of naar toe gaat! U betaalt geen leeg-gereden-kilometers!

Bongers - Wageningen

RIJNHAVEN 10 - Telef. 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten
AMSTERDAM-C UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 lijnen Tel. 16057 18037
Tel. 221448 - converse-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

AANNEMERSBEDRIJF

GEBR. HAKKERS

★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek

Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

C. van der Kooy en Zoon

EMMASTRAAT 143-147 - VLAARDINGEN
IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggermaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
TEL. 4467-4468

★

Uw adres voor recepties en partijen

KERK IN OOST-DUIJTSLAND

DE leus, dat alleen goed is, dat de zaak van het socialisme dient, roept pijnlijke herinneringen op aan de uitspraak van de nationaal-socialisten, dat alleen dat goed is, wat het Duitse volk van dienst kan zijn. De christelijke kerk heeft dit met ernst en vrijmoedigheid tegengesproken. Zij moet nu ook de juistheid van de nieuwe leus weerspreken. Wat goed en slecht is, kan slechts door de levende God worden uitgemaakt en niet door een mens, een beweging, een klasse of een wereldbeschouwing. Maatstaven zijn de tien geboden en de richtlijnen van het Evangelie. Nieuwe „tien geboden”, die door mensen gemaakt zijn, zullen niet door het christendom worden aanvaard. Als bijvoorbeeld de strijdkrachten van de Deutsche Demokratische Republik opdracht krijgen, de andersdenkende wereld te haten, dan kunnen de Duitse christenen daarop alleen maar met een beslist en onveranderlijk „neen” antwoorden.

Het is nog maar enkele weken geleden, dat de bisschop van Berlijn, dr. Otto Dibelius, deze woorden schreef in een „open brief”, welke gericht was aan Otto Grotewohl, de minister-president van de zgn. Deutsche Demokratische Republik. Een krachtig geluid en een waarschuwing, die niet voor tweeërlei uitleg vatbaar is. Nog sterker dan in de nazitijd zal verzet worden geboden tegen pogingen van communistische zijde, de menselijke samenleving een atheïstische levens- en wereldbeschouwing op te leggen.

Bezorgd

WE hebben het voorrecht gehad, door de bisschop te worden ontvangen op de dag, voordat de „open brief” aan Otto Grotewohl wereldkundig werd gemaakt. Met enkele andere journalisten bezochten we zijn pastorie aan de Faradayweg no. 10 in Dahlem (West-Berlijn). Allen waren getroffen door zijn markante persoonlijkheid, door de rust, die zijn houding op zijn omgeving uitstraalt en door de eenvoud, waarmee deze leider van de Raad van de Evangelische kerk in geheel Duitsland, zich heeft omringd.

Het meest treffend is zijn grote bezorgdheid over de mensen, die achter het ijzeren gordijn leven. De open brief aan Grotewohl getuigt er van. Als men die brief leest, vallen twee dingen op: in de eerste plaats de vastbeslotenheid, te blijven getuigen, dat „een atheïstische staat voor de christen nooit een werkelijk vaderland kan worden”; maar ook de soepelheid, die men in zijn uiterst moeilijke positie onmogelijk kan missen, en die men ontdekt in de woorden: „zeer geachte heer minister-president”, en in de wijze, waarop hij voorzichtig, maar doelbewust tot de kern van het probleem doordringt, dat hem benauwt.

Moelijk

HET contact tussen vertegenwoordigers van de Evangelische kerk in beide delen van Duitsland wordt steeds moeilijker. Bisschop Dibelius krijgt al geruime tijd geen vergunning meer, naar het gebied van de D.D.R. (de Sowjetzone van Duitsland) te reizen. Eenmaal in de maand preekt hij in Marienkirche in Oost-Berlijn en tot dusver heeft men hem ongehinderd naar West-Berlijn laten terugkeren. De communisten beperken zich thans nog tot een haat- en lastercampagne tegen de Evangelische kerkelijke leiders en hebben zich zelfs niet ontzien, bisschop Dibelius de uitspraak in de mond te leggen, dat als er een atoomoorlog zou uitbreken, vele christenen alleen maar wat eerder in de hemel zouden komen. Van soortgelijke mensonterende en godslasterlijke methoden bedienen zich de Oostduitse communisten.

Op „lager niveau” is het contact nog wel mogelijk. Kerkelijke vertegenwoordigers uit de Sowjetzone slaan er nog wel eens in, tot West-Berlijn of rechtstreeks tot West-Duitsland door te dringen. Maar ook deze mogelijkheden worden steeds kleiner. Ook het houden van kerkelijke vergaderingen is in Oost-Duitsland niet verboden. In de praktijk komt er echter niets van, kant de communistische autoriteiten weigeren eenvoudig inreisvisa te verstrekken aan kerkelijke afgevaardigden uit het gebied buiten de zgn. Deutsche Demokratische Republik.

Berlijn

DE kerkelijke eenheid, voorzover daar thans nog sprake van is, is nu voornamelijk op Berlijn geconcentreerd. Berlijn, zowel West als Oost, is de zenuwcentrale. Bisschop Dibelius wenste zich over de huidige politieke situatie niet uit te laten, maar het is bekend, dat men in de Evangelische Kirche er diep van overtuigd is, dat de laatste band met de Evangelische kerken in Oost-Duitsland zal worden doorsneden, als Rusland een afzonderlijk vredesverdrag met de D.D.R. sluit en de sectorgrens, die thans dwars door Berlijn loopt, eveneens staatsgrens wordt en West-Berlijn volkomen geïsoleerd ligt.

Men vreest, dat de gevolgen zeer ernstig zouden zijn en wijst op de ontwikkelingen in Tsjechoslowakije en Hongarije. De onrust

Een gesprek met
Dr. Dibelius

onder de kerkmensen in Oost-Duitsland is dan ook bijzonder groot. Er heerst onder hen geen revolutie- of paniekstemming. Het tegendeel is het geval: de mensen zijn pessimistisch en schijnen na het mislukken van de juni-opstand in 1953 en het neerslaan van de Hongaarse vrijheidstrijd in november 1956 de hoop te hebben opgegeven omdat — zo menen zij — het Westen toch niets voor hen kan doen.

De jeugd

DE totalitaire staat heeft zich nu in alle opzichten op de jeugd geworpen. Ook de communisten gaan uit van de gedachte, dat wie de jeugd heeft, ook de toekomst heeft. Zij bouwen er de toekomst van de Sowjetstaat op en beginnen al door de jeugd op te vangen op zgn. „materiële belijdenisscholen”. Christelijk onderwijs is daar niet meer mogelijk. Men verlangt van de jonge mensen niet alleen, dat zij zullen deelnemen aan de Jugendweihe, maar tracht hen ook tegen elkaar uit te spelen, door ze openlijk te laten vertellen, hoe ze over elkaar denken.

Het is vaak voorgekomen, dat studenten van hogescholen werden verwijderd, omdat zij in het bezit van een bijbeltje bleken te zijn. Zij kwamen op de zwarte lijst te staan en zij moesten maar zien, dat zij een of andere baan kregen. Studeren mochten zij niet meer. En zo wordt het voor de christenen in de Oostzone en met name voor de jonge mensen, die zich nog een bestaan moeten verwerven, steeds moeilijker, weerstand te bieden en te weigeren dingen te doen, die tegen het eigen geweten indruisen.

De school

NEEM bijvoorbeeld een leraar: die kan al lang niet meer zeggen en doen, wat zijn hart hem als christen ingeeft. Hij ziet zich dagelijks genooddaakt de kinderen dingen bij te brengen, die met zijn eigen opvattingen in strijd zijn. Dan de kerk: zij mag godsdienstonderwijs laten geven aan schoolkinderen beneden de 14 jaar. Daar boven is het niet meer toegestaan. Maar zelfs het contact met de kinderen onder de 14 jaar is bijzonder moeilijk, omdat „het schoolonderricht niet in de war mag worden gebracht door dingen, die de staatszaken op de scholen kunnen schaden”. De rector mag van kwartaal tot kwartaal vergunningen afgeven en heeft het recht, ze onmiddellijk in te trekken. In de meeste gevallen mag het godsdienstonderwijs dan pas een uur na schooltijd worden gegeven. De bedoeling is duidelijk: men wil zoveel mogelijk proberen, de kinderen aan dit onderwijs te onttrekken en weet bovendien precies, welke kinderen speciaal naar de klas terugkomen om onder het gehoor van Gods Woord te komen.

Jugendweihe

DE Jugendweihe dateert al uit 1954. Zij werd opgezet op basis van vrijwilligheid. In het eerste jaar was dat dan ook werkelijk het geval, maar het aantal aanmeldingen van kinderen uit gezinnen van christenen was zo ontstellend klein, dat de communistische plannenmakers naar andere middelen grepen om hun doel te kunnen bereiken. En het werd enkele jaren geleden duidelijk, dat zij, die zich blijvend zouden onttrekken aan de communistische Jugendweihe, niet in staat gesteld zouden worden, een menswaardig bestaan op te bouwen.

Deze jeugdwijding is een tamelijk oude „instelling”.

VREEST DE ISOLERING

Zij bestaat al vijftig jaar en werd ingevoerd door uit de Evangelische kerk uitgetreden vrijdenkers. Voor hun kinderen, die niet meer naar de kerk mochten gaan, hielden zij plechtige jeugdwijdingen, die echter de herinnering aan de sfeervolle en indrukwekkende kerkelijke plechtigheden niet konden wegnemen.

Verzet op platteland

DE communistische jeugdwijding heeft echter niets met die van de vrijdenkers in het begin van de twintigste eeuw te maken. Zij wil zgn. neutraal zijn, maar tracht door middel van dwangmaatregelen te bevorderen, dat de jonge mensen in Oost-Duitsland de kerk de rug toekeren. In dit laatste zijn de communisten tot dusver nog niet geslaagd. Wel hebben zij de duimschroeven zo hard aangedraaid, dat in de steden vrijwel alle jongens en meisjes aan de jeugdwijding meedoen; op het platteland, waar men zich minder afhankelijk weet dan in de steden, duurt het verzet nog voort.

Aanvankelijk was het standpunt van de kerk, dat degenen, die aan de Jugendweihe hadden meegedaan, niet meer voor kerkelijke bevestiging in aanmerking konden komen. Het socialisme, aldus luidde de opvatting, is zonder atheïsme niet denkbaar. De laatste jaren werd echter duidelijk, dat onder de gewijzigde omstandigheden een andere houding aangenomen diende te worden. Men handhaaft de stelling, dat Jugendweihe en „Konfirmation” niet met elkaar in overeenstemming gebracht kunnen worden, maar laat de mogelijkheid open, dat jongens en meisjes, die onder dwang aan de Jugendweihe hebben deelgenomen, na verloop van tijd in de schoot der kerk terugkeren.

Soepel

IN Die Kirche van 21 december jl. heeft bisschop Dibelius duidelijk gezegd, dat de Evangelische kerk er niet aan denkt, alle jonge mensen, die naar de Jugendweihe gegaan zijn, zonder meer af te schrijven. Zij weet veel te goed, dat de kinderen vaak „meedoen” omdat de ouders vrezen dat zij hun verdere leven geboycot zullen worden. Het is de taak van de kerk, aldus dr. Dibelius, deze jonge mensen gelegenheid te geven, zich (bijvoorbeeld na een jaar) duidelijk van het goddeloze socialisme te distancieren en te tonen, dat zij trouw zijn gebleven aan het christelijke evangelie en van harte de kerkelijke bevestiging begeren.

De predikanten zullen geval voor geval moeten beoordelen. Van beslissende betekenis zal zijn, of de jongens en meisjes, die naar de Jugendweihe geweest zijn, actief blijven deelnemen aan het kerkelijk leven. In vele gevallen zullen de deuren van de kerk wijd open staan voor degenen, die bereid zijn te bevestigen, dat zij niet zonder God door het leven wensen te gaan.

Tot Grotewohl zegt bisschop Dibelius in zijn open brief: „Wij staan er op, dat onze kinderen in het geloof in Jezus Christus en in gehoorzaamheid aan zijn geboden worden opgevoed en niet volgens een moraal, die van het dialectische materialisme is afgeleid. En wij beroepen ons op de volledige vrijheid van geloof en geweten, die aan iedere burger van de Deutsche Demokratische Republik door de grondwet is gegarandeerd.

Het mag niet bestaan dat kinderen, die van hun

ouders bidden hebben geleerd, op school wordt verteld, dat er geen God bestaat en dat de wetenschap dit zou hebben aangetoond. Want de wetenschap bewijst haar echtheid zeker niet in de laatste plaats door tegenover datgene wat het menselijke verstand niet doorgrondt kan, een eerbiedige terughoudendheid aan de dag te leggen.”

Tweederangs

IN zijn door dr. Dibelius gewraakte rede doet Grotewohl het voorkomen, alsof de kinderen in Oost-Duitsland vrij zijn, te kiezen tussen Jugendweihe en kerkelijke bevestiging. Dibelius spreekt dit fel tegen. „Er is geen sprake van een vrije beslissing, wanneer de staat alle propagandamiddelen tegen de instellingen van de kerk in het geweer brengt. Leraren en partijfunctionarissen bewerken ouders en kinderen, de pers steunt deze campagne en ook in de bedrijven wordt zij gepropageerd. Zelfs de Posterijen in Oost-Duitsland verheerlijken op postzegels en telegramformulieren de communistische Jugendweihe.

Niet de Evangelische kerk, maar de communistische staat tracht een monopoliepositie voor zichzelf op te bouwen. Daarom steunt zij de instellingen, die zich tegen de kerk keren met alle machtsmiddelen, die haar ten dienste staan. Steeds dieper leeft onder de trouwe leden van de christelijke kerk in Oost-Duitsland de overtuiging, dat zij als tweederangs-burgers worden behandeld”, aldus dr. Dibelius in zijn „open brief”.

Verschillende richtingen

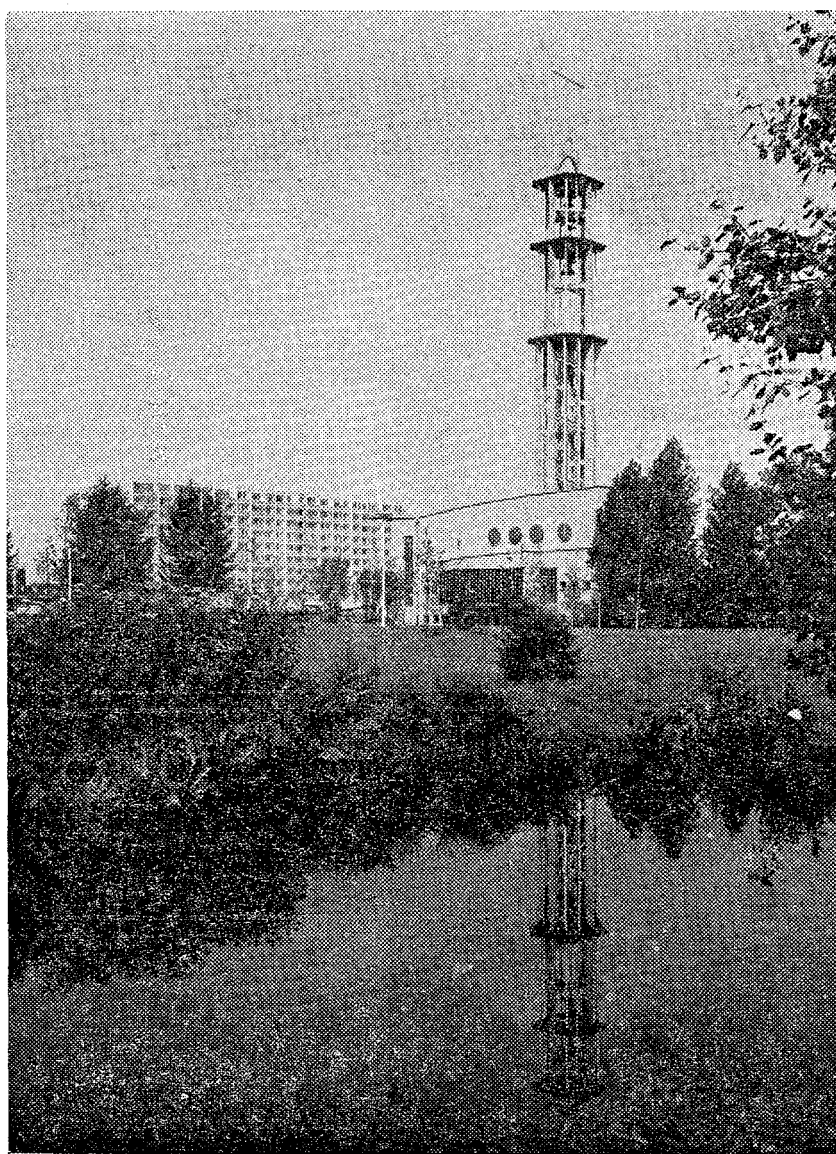
GROTEWOHL heeft zelf tot de Evangelische kerk behoort. Zijn vrouw heeft lange tijd deel uitgemaakt van het koor van de Marienkirche in Oost-Berlijn. Er zijn leidende figuren in de Evangelische kerk, die niet graag zouden willen, dat het contact met Grotewohl geheel wordt verbroken.

Een van hen is bisschop Mitzenheim van Thuringen, Weimar en Eisenach. Hij is niet iemand, die sympathiseert met het communisme, maar meent, dat een tegemoetkomende houding tegenover de staat in sommige opzichten de belangen van de kerk kan dienen. Daarbij speelt de gedachte een rol, dat Grotewohl onder de communisten nog niet de allerslechtste is.

Er zijn verschillende richtingen werkzaam in de communistische partij. Bedoelde kerkelijke leiders vrezen, dat partijsecretaris Walter Ulbricht, die thans nog op de achtergrond zijn invloed uitoefent, een volkomen onverzoenlijke houding tegenover de kerk zou aannemen, wanneer hij er in zou slagen, de dagelijkse leiding aan Grotewohl te ontfutselen.

Zo leeft de Evangelische kerk in Oost-Duitsland in afwachting van de dingen die komen gaan. Er heerst grote zorg om wat er met West-Berlijn gaat geschieden. Men vreest, dat de vrije toegang zal worden afgesneden en dat de Oostduitse christenen de laatste mogelijkheid zal worden ontnomen om hun nood aan de vrije wereld bekend te maken. B.

Het Hansa-Viertel in West-Berlijn is herschapen in een zeer moderne stadswijk. Boven alles uit torent de Kaiser Friedrich Gedächtniskirche, het protestantse bedehuis. De oude kerk werd in de oorlog bijna volkomen verwoest.

's-Gravenhage en omstreken

De verzorging van uw haar is verzekerd bij:

E. BIJRLING
DAMES- EN HERENKAPPER

Stevinstraat 194
Scheveningen
Telefoon 556955

Columbusstraat 260
Telefoon 394425

OOK HET KLEINE KARWEI
APPRECIËREN WIJ!

BOON's Schildersbedrijf

PIET HEINSTRAT 62 — TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Woninginrichting D. v. Halem & Zn.

KEIZERSTR. 145 · tel. 55.71.05 · SCHEVENINGEN
Uw adviseurs voor duurzame vloerbedekkingen en exclusieve behangsels.

Bloemen in Den Haag bestellen

Heemskerk opbellen

Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk
Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

Sigarenmagazijn „Matador”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073

Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Drukkerij Lakerveld

Loosduinseweg 1079
Den Haag · Tel 392330*

in een
verzorgde
uitvoering

Periodieken
Handels- en
Reclamedrukwerk

ROTTERDAM

FA. C. A. STREEFKERK

LOODGIETERSBEDRIJF

Ruime sortering

GASAPPARATEN EN SANITAIRE ARTIKELEN

Claes de Vrieselaan 164 — Tel. 34852

Barendrecht's

SPECIAAL-
ZAKEN
Textiel
Bedden
Baby-
artikelen
Tapijten

Kat. Lagedijk 421-423-434-438, hoek Slofboomstraat
Tel. 71986-71999
Schiedamsseweg 47 — Tel. 52992 — Rotterdam

KOLEN

van de Oranje Nassau Mijnen

P. G. LODDER N.V.

2e Rosestraat 7 - Telef. 71052 - ROTTERDAM-ZUID

FIRMA D. BERGHOUT & ZONEN

METSELAARS

AANNEMERS

JENSIUSSTRAAT 52 — RODENRIJSESTRAAT 11
Telefoon 43944 Telefoon 48497

Pontier & Karreman

MAKELAARS IN ASSURANTIËN
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
ROTTERDAM — TELEFOON 11.17.00

Voor ALLE verzekeringen

„VITESSE”

Boezemsingel 136 a-b — Rotterdam — Telefoon 127137

Foto-offset - Offset

Stencilwerk - Lintdruk

VLAGGETJESDAG IN NEDERLAND

VANDAAG is het Vlaggetjesdag. In Vlaardingen, Scheveningen en IJmuiden ligt de Nederlandse haringvloot fraai uitgedost te wachten op het vertreksein. De order tot uitvaren wordt dinsdag 19 mei a.s. gegeven. Dan zullen onze loggers en trawlers koers zetten naar de visgronden in de Noordzee, zij zullen hun netten uitwerpen en proberen zoveel mogelijk van het zilver van de zee in hun netten te verschalken. Nederland en de zee behoren sinds eeuwen bij elkaar. Onze welvaart hebben wij voor een groot deel aan de zee te danken. De visserij is daar een onderdeel van. Vooral de Noordzee is voor de Nederlandse visser een onmisbare bron van bestaan.

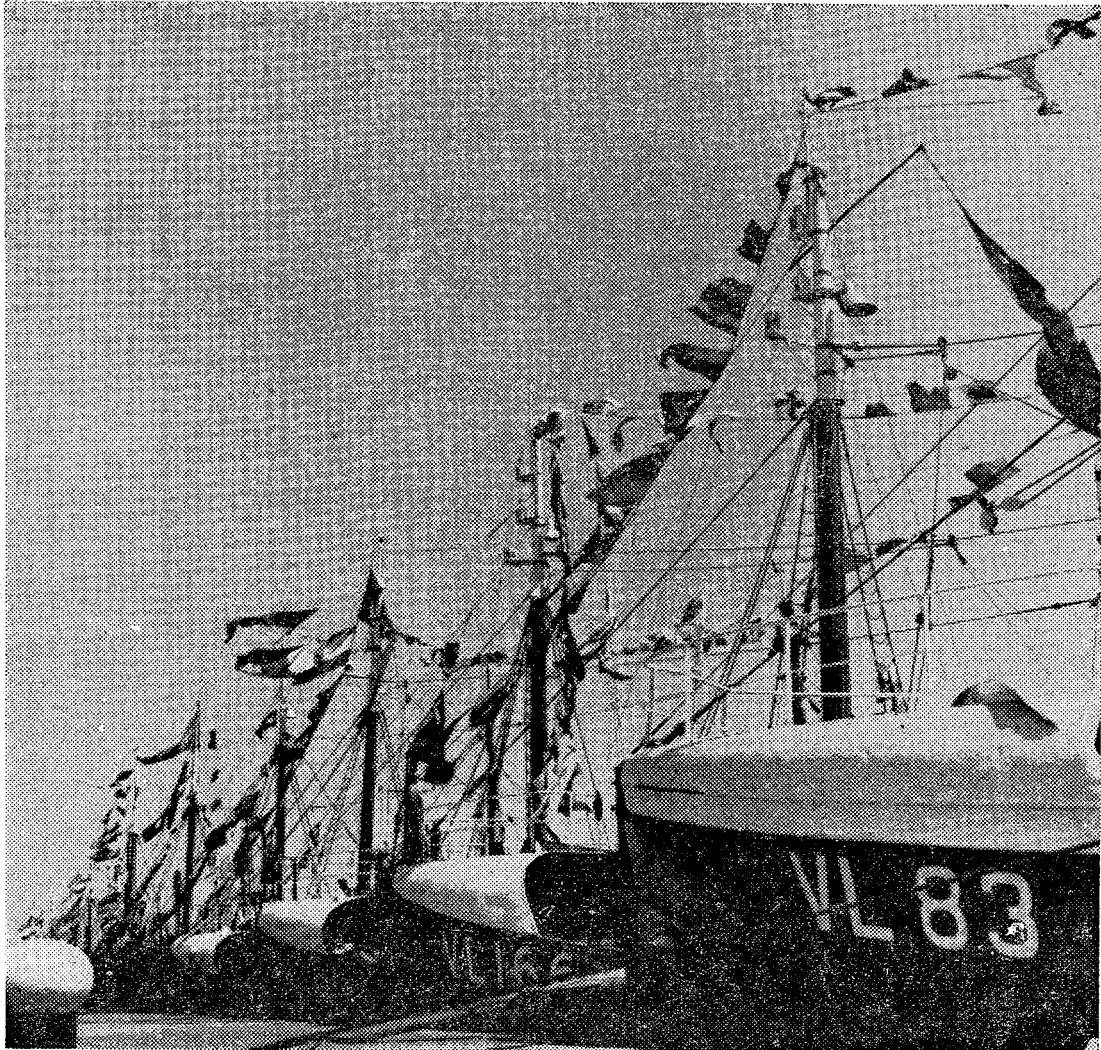
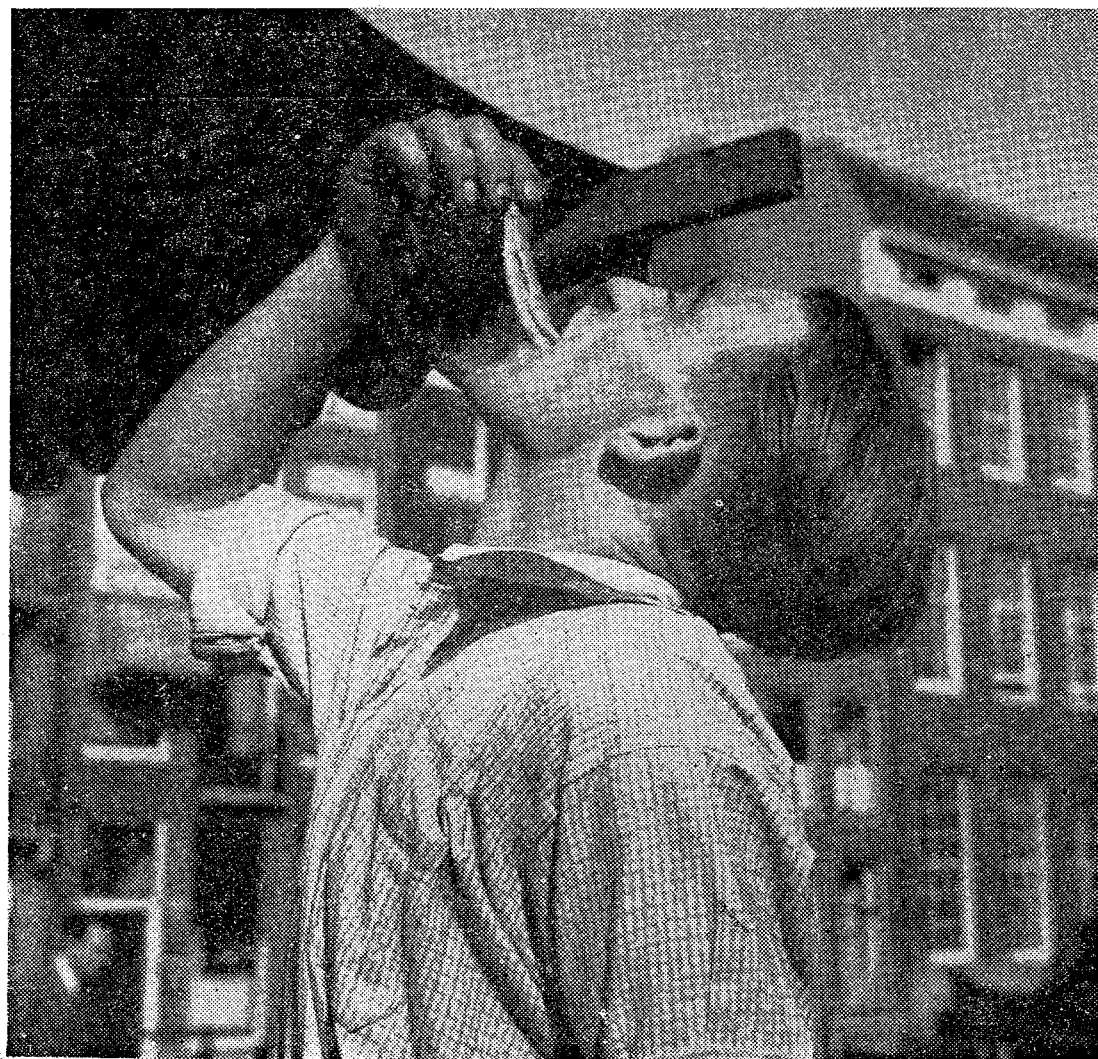
Ongeveer vijfduizend Nederlanders verdienen hun brood aan de haringvisserij. Daaronder zijn niet alleen de vissers begrepen, ook degenen die aan de wal de vis verwerken en zij, die zorgen voor de export van de malse maatjes. Half april begint de bedrijvigheid aan de wal. De loggers worden klaargemaakt voor het vangseizoen, dat van half mei tot omstreeks eind december loopt. De schepen worden in de verf gezet, het materiaal wordt zo nodig vernieuwd, het vistuig wordt aan boord gehaald en dan nadert Buisjesdag, waarop de loggers en trawlers zee zullen kiezen. De voorafgaande zaterdag, Vlaggetjesdag, zijn er feesten aan de wal. 's Zondags worden in de kerken der vissersplaatsen speciale diensten gehouden. De dagen voorafgaande aan de afvaart staan dus geheel in het teken van het nationale gebeuren: het vertrek van onze haringvloot.

En wanneer de schepen eenmaal het ruime sop hebben gekozen, stijgt de spanning met de dag. Vooral in de vissersplaatsen is men uiterst benieuwd hoe de vangsten zullen uitvallen. En Nederland leeft mee wanneer de spannende haringrace begint. Welk schip brengt de eerste nieuwe haring aan wal? Het is een vraag die velen bezighoudt.

Verschillende soorten

EEN grappenmaker heeft eens gezegd, dat de haring niets anders doet dan om Engeland heen zwemmen. Vroeger dacht men ook inderdaad dat de Noordzee door een en dezelfde haringsoort werd bevolkt. Dat is niet zo. Alleen in de Noordzee komen reeds zes verschillende soorten voor. En de haringen in het Engelse Kanaal, de Ierse Zee, de Oostzee, Witte zee, de wateren rondom IJsland, aan de Noorse kust en de Amerikaanse Oostkust verschillen allen weer van elkaar en van die in de Noordzee. Voor Nederland zijn het belangrijkste de maatjesharing, dat is jonge haring zonder of met nog zeer geringe vorming van hom of kuit, de volle haring en de ijle haring, die geen hom

Haring... heerlijk!

Over enkele dagen vaart de Nederlandse haringvloot weer uit. De haringteelten zijn weer begonnen: de Nederlandse vissers zullen koers zetten naar de visgronden om te trachten weer een aanzienlijk deel van de buit in de wacht te slepen. Dat wordt overigens van jaar tot jaar moeilijker, want het aantal vissersschepen van ons omringende landen neemt toe. Over de haringvisserij, wat daar zoal bijkomt en over de economische achtergronden, kunt u meer lezen in onderstaand artikel.

of kuit draagt. De haringen die de Nederlandse vissers thuisbrengen, hebben doorgaans een lengte van 24 tot 35 cm. Zij zijn tussen de drie en zes jaar oud... U vindt dat misschien een behoorlijke leeftijd voor een mals visje? Ga dan maar niet in Noorwegen haring eten, want daar bereiken zij wel een leeftijd van 21 jaar!

Loggers en trawlers

HET eeuwenoude bedrijf van de haringvisserij wordt tegenwoordig met moderne middelen uitgeoefend en wel in twee vormen: de haringdrijfnetvisserij, waar de loggers zich mee bezig houden en de visvangst met de trawlers. De eerste is passief, de tweede actief. De loggers zetten hun netten namelijk uit in zee en op dezelfde plaats blijven zij liggen. Het wachten is nu maar, hoeveel vissen in de mazen zwemmen. De trawlers werpen hun net uit — in de vorm van een grote fuik — en trekken hem over de zeebodem. De trawlervisserij krijgt de overhand, omdat zij in de eerste plaats veel meer binnenbrengt en omdat zij de vaste kosten aan de wal sterk drukken. De loggers liggen namelijk, wanneer het vangseizoen verstreken is, werkeloos aan wal. De trawlers niet. Zij gaan die maanden jacht maken op andere vis. De bemanning op deze schepen is dus het gehele jaar verzekerd van werk, terwijl ook het visserijbedrijf aan de wal maand in maand uit aan de slag blijft. Het ziet er naar uit, zo vernamen wij in visserijkring, dat de trawlervisserij de toekomst heeft.

Op hoop van zegen

DE visvangst met de loggers weerspiegelt nog een oud stuk romantiek. Tenminste, aan de buitenkant bezien, want het leven van een haringvisser is hard, keihard. Dat neemt niet weg, dat de oude gebruiken niet zijn verdwenen en dat daardoor de haringvisserij zijn romantisch tintje behoudt. Wanneer de loggers op de visgronden zijn aangekomen, nemen de activiteiten een aanvang en stijgt de spanning van uur tot uur. Niemand kan voorzien wat de pogingen om de vis te paaieren, zullen opbrengen. Dat kan van zoveel omstandigheden afhangen.

„'t Geheim zit onder water”, zeggen de schippers en al klinkt dat nu niet zo diepzinnig, het blijft een feit dat de mens, als al het werk aan boord is verricht, werkeloos moet afwachten wat het resultaat zal zijn.

Na aankomst op de visgronden begint om 4 uur 's middags de bedrijvigheid. Het laatste bakkie troost is gedaan, over het dek klinkt de oude roep: „Schotters te boord”. Alle hens komt dan aan dek om de vleet te schieten, om de netten te gaan uitzetten. Aan boord wordt de

schotvlag gehesen. Dit betekent dat er wederzijds elkaars netten losgemaakt worden. Verschillende schepen

Op het voorschip van de schipper: de leidende gezelschap heeft zijn plaats van de schipper omgepaard met de ege over het water klinkt „De Here voorziet

De logger vaart deinde golven, de meter de netten hangen, „als”, zo de man het uit „vitrazenden raampjes, uit. De mens heeft nu uren werkeloos dat zijn arbeid niet als het opnieuw schip komt dan rep en roer. Snel scheidelijke koffie gaat rond, de olie zuidwester opgezet aan!

Felle schijnweren De mannen zweogen komt het net boven begin van de netten dwaalde haring hand beter. Als zenden haringen, in het zilte nat deksels in de mazen worden eruit geklwerk: de verwerke

Dat is een bero haast bovenaan sleren wij dat Wilkaken heeft uitgev Nederlanders toen eeuwen, is het niet worden verkocht landen onderling spreken, is dat goe dat de kwaliteit van de beste is.

Het kaken gesch die op de zogenaar genomen en met em hart, lever en inger wordt de vis geze onze vissers kom alle haring geheel ringen gekuip. Zij naar boven, in teg worden goed dicht maar één druppel weglopen, wordt

onverkoopbaar. Het is dan ook niet zonder reden dat ieder jaar aan een schipper uit Scheveningen en een uit Katwijk en een uit Vlaardingen, de prijs voor de best verzorgde haring wordt uitgereikt.

Geen politieke moeilijkheden

OVER de economische kant van de Nederlandse haringvisseren hadden wij een gesprek met drs. Reighardt, voorzitter van de bond van haringhandelaren en voorzitter van het bedrijfsschap groothandel in vis. Hij vertelde dat Nederland ook op het gebied van de haringvangst met geduchte concurrentie heeft te kampen.

Ons land staat, wat de vangsten betreft, op de 5e à 6e plaats. Noorwegen vangt de meeste haring weg, daarna volgen IJsland, Engeland en West-Duitsland. Dat Noorwegen zoveel haring binnenhaalt, komt door zijn bijzonder gunstige, geografische ligging. Het is typerend voor de Noor, dat hij het resultaat van de vangsten niet in kisten of vaten uitdrukt, zoals in ons land doch in hectoliters. De vis wordt dan ook weinig bewerkt aan boord, vaak wordt zij los in de ruimen gestort. De Noor vangt ook niet voor individuele consumptie, doch zijn vis gaat in hoofdzaak naar de vismeelfabrieken. Naar gelang van de verkoopmogelijkheden wordt een gedeelte van de vangst ingezouten.

De Nederlanders zetten hun netten uit in de Noordzee, de noordelijke zeeën bij IJsland en Noorwegen.

In de 12-mijlszone rondom IJsland, waar vorig jaar met de Engelse vissersschepen zoveel herrie ontstond, komen de Nederlanders niet. Politieke moeilijkheden zijn daardoor dus met IJsland niet te duchten!

Nu is het niet zo'n ramp dat Nederland, wat de vangst betreft, op de 5e à 6e plaats komt. Al haalt Nederland niet de produktie van de Noordelijke landen, in kwaliteit staat Nederland, zoals wij reeds schreven, nagenoeg vooraan! En dat is voor onze export bijzonder belangrijk. De haring die onze vissers thuisbrengen, wordt namelijk voor 60% geëxporteerd naar Europese landen en het Midden-Oosten. Doorgaans niet verder, aangezien de haring, tengevolge van de vervoerskosten, in andere streken van de wereld te duur wordt als volksvoedsel. In Zuid-Afrika, Amerika e.d. wordt de Nederlandse haring, zoals bij ons de zalm, als een dure delicatessen beschouwd. Daarom richt onze export zich bovenal op België, de beide Duitslanden, ook het vangstrijke Noorwegen, aangezien onze haring voor individuele consumptie beter is en Israël. Dit geldt dan voor de gezouten haring, die in de Gouden Eeuw reeds een belangrijk exportartikel was en dit door de eeuwen heen is gebleven!

Vangsten lopen terug

De vangsten vertonen echter een dalende lijn en dat is een bedenkelijk teken. Er azen tegenwoordig meer landen op de haring! Omstreeks de jaren 1952, 1953 en 1954 vingden de Nederlanders nog rond één miljoen kantjes per teeltjaar. (Een kantje bevat 90 kilo haring). Het laatste seizoen is de vangst teruggelopen tot 675.000 kantjes! Ook de export, die in vaten van 100 kilo wordt uitgedrukt, liep terug van

De gevangen haring wordt ingekuipt.

600.000 vaten tot 400.000! Het is daarom dat de Nederlandse haringhandelaren de toekomst niet al te optimistisch onder ogen zien.

De oorzaak dat de vangsten verminderen, is bekend. Door overbevissing, waaraan vooral de landen uit Oost-Europa en Oost-Duitsland zich schuldig maken, loopt de visstand terug. Daar komt bij dat Duitse en Deense schippers, veelal met kleine scheepjes, te jonge haring vangen. De jeugdige vis wordt dus weggevangen — in hoofdzaak voor de vismeelfabrieken — en de visserijlanden van oudsher lijden de strop. Nu bestaat er een conventie op de maaswijde van de te vangen vis, en internationaal wordt aan het vangstprobleem verder gedokterd, maar net zoals meer politieke moeilijkheden, is ook hier internationaal nog geen overeenstemming bereikt!

Hard bedrijf

WANNEER u met Pinksteren naar een van de Nederlandse visserijhavens gaat, zult u zien dat de schepen feestelijk bevlagd zijn en overal vreugde is. Daar is dan ook alle reden voor, want ieder jaar is het weer een groots moment: het

Logger. De vleet wordt uitgezet. (De vissers zeggen „schieten van de vleet”).

uitvaren van de haringvloot. U hebt nu echter wel begrepen, dat er rondom de haringvangst in Nederland niet alléén reden is tot vreugde. De haringvisserij is een hard bedrijf, de concurrentie is fel en steeds meer landen pogen een aandeel van het zilver der zee binnen te krijgen. Nederland is door de eeuwen heen ook een visserijnatie geweest. Het is te hopen dat dit, door ons vakmanschap en de outillage van de vissersschepen, waar overigens ook nog wel iets aan gedaan kan worden, zo zal blijven.

C. TIMMER

Bon

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Het abonnementsgeld

★ f 3,25 per half jaar

★ f 6,50 per jaar

wordt betaald

per giro

bij aanbieding van een kwitantie.

(doorhalen wat niet verlangd wordt)

Opgegeven door:

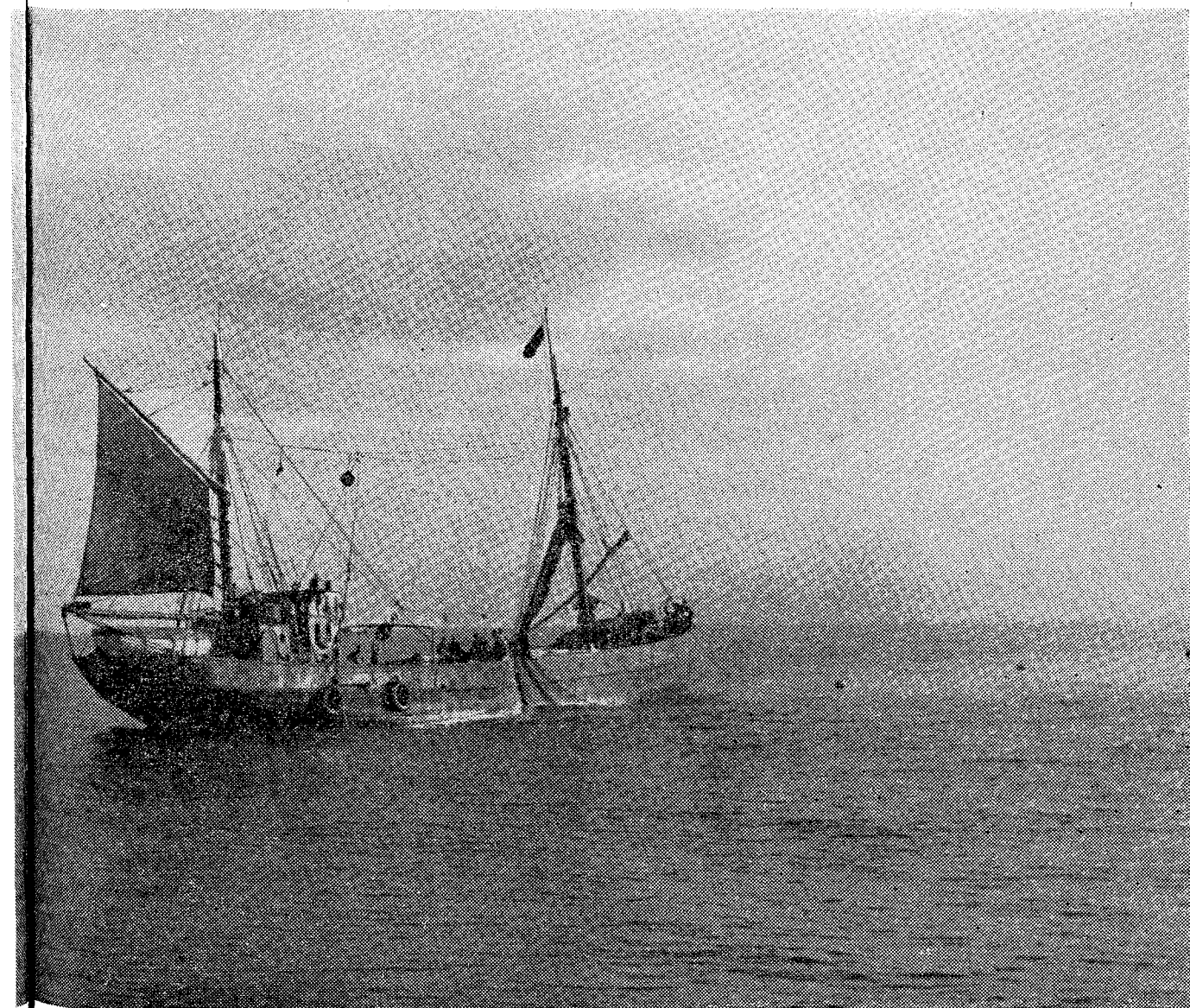
Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Opzenden aan de administratie van Nederlandse Gedachten - Dr. Kuyperstraat 3 - DEN HAAG Giro 89673.

een man of acht, aankomst plaatsen hebben tusschen in één steek overwijdere. Daarna een vakmanschap van mijn tot uiting, dat een zout in aanraking diard, worden de haringjes, met de buiken gelegd. De tonnen dicht want wanneer ook een de haringen zou t wrak en in feite

• Dadels

In de verkiezingstijd heeft de heer Algra in een radiotoespraak over de dadels van Hassan gesproken, de dadels, die altijd drie maal groter zijn dan in werkelijkheid het geval is.

Niet erg origineel heeft drs. A. Vermeer, lid van het hoofdbestuur van de Humanistische Werkgemeenschap in de P.v.d.A., dat zelfde beeld nu gebruikt om te betogen, dat men in de politiek van de confessionele partijen zulke dadels vindt.

Erger nog, drs. Vermeer heeft een dadel ontdekt, die voorgesteld wordt als oneindig veel groter dan in werkelijkheid. Die dadel bestaat nl. volgens de heer Vermeer helemaal niet. En natuurlijk wordt met die dadel bedoeld de christelijke politiek.

Het is weer het oude liedje. Met kan wel spreken van christelijke politiek, zegt de heer Vermeer, maar daarmee heeft men nog geen richtlijnen voor de dagelijkse politieke vraagstukken. Christenen geven immers vaak zeer uiteenlopende antwoorden op die vraagstukken. En zijn de christelijke partijen voor de oorlog zo actief geweest in de bestrijding van de werkloosheid?

Zo kan men nog heel lang doorgaan. Maar degenen, die op grond van dergelijke redeneringen altijd maar weer betogen, dat christelijke politiek naar te luisteren. Zij komen ook nooit toe aan de erkenning, dat wie uit Gods Woord wil leven, ertoe gedrongen wordt daar ook in de politiek naar te streven. Zij komen ook nooit toe aan de beoordeling van een program van een christelijke partij, maar zeggen met de ogen stijf dicht: christelijke politiek bestaat niet.

Zo te werk gaande kan men met evenveel recht het socialisme een dadel van Hassan noemen. Geeft het socialisme zonder meer een antwoord op de concrete vragen, waarvoor de politieke partij zich elke dag gesteld ziet? Of moet ook daar gewerkt worden met standpunten, die afgeleid — soms ver afgeleid — zijn van de grondstellingen?

• Eigen beslissing

Aan de voorzitter van de K.V.P., mr. Van Doorn, werd in een radio-uitzending commentaar gevraagd op de socialistische verklaring, dat de P.v.d.A. door Prof. Beel en door de confessionele partijen van deelneming aan de regering wordt uitgesloten.

Mr. Van Doorn noemde dat een armelijk verhaaltje en hij dacht, dat het ons volk langzamerhand wel een beetje ging vervelen. Zijn zienswijze was: Beel heeft voor de tweede keer getracht enkele lijnen voor het beleid op te stellen. De socialistische hebben gezegd: wij voelen daar niets voor. Dan is het hun goed recht buiten de regering te blijven. Maar het is hun eigen beslissing, zij worden er door niemand buiten gehouden.

• Wie betaalt?

Jarenlang hebben de socialistische andere partijen voorgesteld als degenen, die steeds maar weer nieuwe uitgaven van de regering eisten zonder aan te geven waar het geld vandaan moest komen.

Nu is er een nieuwe regeling voorgesteld voor de financiële verhouding tussen het rijk en de gemeenten en die regeling is volgens het socialistische Tweede Kamer-lid drs. Franssen gebaseerd op de overweging, dat zij niet meer mag gaan kosten dan de tegenwoordige regeling. De gemeenten moeten, zoals de regering in de toelichting zegt, de tering naar de nering zetten.

Dat standpunt delen de socialistische niet. Als de regering dit voorstel handhaaft, zo zei de heer Franssen, dan zullen de socialistische krachten strijden voor de belangen van de gemeenten.

Als de socialistische deze strijd zouden winnen, zou dat natuurlijk geld kosten. Maar wij hebben van de heer Franssen niet gehoord, waar het geld voor de hogere uitkeringen aan de gemeenten dan vandaan zou moeten komen. Misschien weet hij dat tegen de tijd, dat de zaak in de Tweede Kamer aan de orde komt?

UIT TIJDS EN PERIODIEK

Wil de P.v.d.A. meedoen

Hangslot?

Prof. Romme besluit een artikel in De Volkskrant aldus:

„Of de praktische gedraging van mr. Burger ook ditmaal heeft bestaan in een zwijgen over de hem voorgelegde essentiële zaken dan wel in een afwijzen van Beels opvattingen, blijkt uit het communiqué niet. Hierover zal misschien de toekomst nog eens licht brengen. Het verschil is overigens niet veel anders dan dat tussen een extra-grendel of nog een hangslot op de deur. Maar het feit, dat prof. Beel na zijn hernieuwd onderzoek niet de weg van een nader gesprek met de P.v.d.A. is gegaan maar opnieuw de weg naar de vier andere partijen heeft ingeslagen, wijst wel er op, dat Het Vrije Volk ook ten aanzien van deze afsluiting van Beels hernieuwd onderzoek nog eens zal kunnen herhalen, wat het blad over zijn eerste onderzoek-periode schreef: „Zijn conclusie was blijkbaar, dat er met de P.v.d.A. niet te praten viel.”

Geen vraagprijs

Het Vrije Volk schrijft:

„Toen prof. Beel, bezig met het verzamelen van inlichtingen voor een formateur, het oordeel van mr. Burger vroeg over de geschilpunten die hij had verzameld, verwees mr. Burger hem naar het verkiezingsprogram van de Partij van de Arbeid. En toen de formateur, prof. De Quay, de persoonlijke mening van mr. Burger wilde weten over zijn „punten van regeringsbeleid” vroeg mr. Burger welke garantie de formateur had te bieden voor de uitvoering van zijn program, hoe dat er ook uit zou komen te zien.

Daarover raakt prof. Romme niet uitgepraat. Hij schrijft in De Volkskrant: Mr. Burgers standpunt tegenover prof. Beel lijkt veel op de vraagprijs van een ton voor een versleten maar aan de vrager dierbare inboedel. Uit wat de heer Romme zelf vertelt blijkt echter heel duidelijk, dat de heer Burger geen vraagprijs heeft genoemd. Dat kon niet. Prof. Beel was aan het informeren en niet aan het formeren. Hij wilde weten hoe mr. Burger over enige beleidsvraagstukken dacht. En mr. Burger dacht persoonlijk over deze zaken niet anders dan in het verkiezingsprogram van de P.v.d.A. stond.

Had een zinnig mens zich dat anders voorgesteld? Prof. Romme wel. Hij lijkt het maar gek te vinden dat een fractievoorzitter het verkiezingsprogram van zijn eigen partij ernstig neemt. Voor hem is zo'n program blijkbaar geen vanzelfsprekend uitgangspunt van elk beraad dat over een te volgen beleid na verkiezingen wordt gehouden.

Wat betekent een verkiezingsprogram dan wel voor de K.V.P.? Een serie kreten voor de katholieken, die men voorhoudt dat zij KVP moeten stemmen omdat ze katholiek zijn en nergens anders om? Het lijkt er veel op. Dan heeft het program op het moment dat de stembus dichtgaat zijn dienst gedaan. De heer Romme mag dat normaal vinden. Voor ons is deze opvatting een van de tekortkomingen die de confessionele partijen kenmerken.”

Niets serieus

In De Tijd/De Maasbode lezen we:

„Hoe dat zij, prof. De Quay, daarna als formateur ge- roepen, heeft eerst toch nog

zelf de heer Burger willen horen. Toen was er diens tweede indrukwekkende stilzwijgen. Ditmaal kwam er zelfs helemaal geen antwoord, geen ja en geen nee. Mr. Burger wenste niets te zeggen vooraleer hij wist, of er wel een binding tussen fractie en kabinet zou komen. Hij stond — tussen haakjes — met deze eis weer onbuigzaam alleen, net als op fakkeldragersdag.

In merkwaardige tegenstelling tot deze zwijgzaamheid stond, sinds de socialistische zich door hun onbuigzaamheid buiten de formatie hadden geplaatst, het misbaar van deze zelfde heren omdat niemand „serieus met hen wilde praten”. Maar waarom zou een zeer ernstig man als informateur Beel niet serieus zijn geweest in zijn eerste verzoek? En prof. De Quay? Alles wijst er veeleer op, dat mr. Burger, om wat voor reden ook, van het begin af aan niemand en niets serieus heeft willen nemen. Niets lag minder voor de hand, gesteld dat hij werkelijk iets serieus in zijn hoofd heeft gehad terzake van de socialistische deelname aan het kabinet, dan juist zijn aller- eerste afwijzing van prof. Beel. En naar wij hier en daar beluisteren, wordt in kringen, die de heer Burger na staan, doch die overigens het verbreken van de brede basis werkelijk betreuren, juist deze eerste stap van hun fractievoorzitter dan ook niet begrepen. Voor dezulken heeft hij op dat moment zijn mond nu eens niet voorbij gepraat maar voorbij gezwegen.

Ons heeft het intussen niet verbaasd, dat de heer Burger, nadat hij prof. Beel vroeger al niet als serieuze gesprekspartner wenste te beschouwen, daar in tweede instantie evenmin veel voor gevoelde.”

Marktgebruiken

Onder bovenstaande titel schreef het Friesch Dagblad o.m.:

„Wij betreuren deze gang

ja of neen?

van zaken. Want hier ontbreekt de duidelijkheid.

Misschien wilden de socialistische niet tot werkelijke onderhandelingen komen, omdat zij vreesden voor spanningen in eigen fractie. Daar is nu eenmaal een groep, die hunkert naar een echte, ouderwetse oppositie, en een andere groep, die nu al met weemoed denkt aan de dagen, toen de heer Drees aan alle dingen een zachte weldadige rode gloed scheen te geven. Maar ook de K.V.P.-ers zijn niet voor de laatste duidelijkheid. Zij willen het liefst, dat zij met een variant op de aan Maarten Luther toegeschreven woorden kunnen zeggen: Hier staan wij en Romme kan morgen ook nog anders. Met andere woorden: de mogelijkheid van rooms-rode samenwerking moet open blijven — voor later. Vandaag gaat het niet. Want de doorbraak naar de V.V.D. is duidelijk. Vandaag rooms-rode samenwerking, dat zou betekenen, dat de V.V.D. in Brabant en Limburg een gouden tijd tegemoet ging. Dus later.

Wij kunnen er héél goed inkomen, dat het niet tot echte onderhandelingen is gekomen. Dat het bleef in de voorlopige fase, die wij van de veemarkt kennen. Als de kooplui het daar niet eens worden over de vraag, wat eerst moet komen, het bod of de vraag, dan gaan zij bijna verontwaardigd bij elkaar vandaan, maar in de wetenschap, dat de morgen nog lang is en dat zij van elkaar weten, in welk café aan de Lange Marktstraat ze straks elkaar toch weer ongezocht tegen het lijf lopen. Dan kunnen zij verder zien.

En wij hebben zonder verwondering in een van de K.V.P.-bladen gelezen, dat de onderhandelingen tussen P.v.d.A. en K.V.P. waarschijnlijk beter op gang zouden komen, als Romme en Burger samen met Beel eens aan één tafel gingen zitten om eens vertrouwelijk te praten.

Wij geloven het ook.

En wij geloven zelfs, dat

zulk een gesprek er komt, niet vele dagen nadat de heer Romme bij een andere gelegenheid wél bereid zal zijn, om als kabinetsformateur op te treden. Gesteld, dat die bereidheid er te eniger tijd wel zal zijn.”

Nogal vreemd

Het Algemeen Handelsblad merkt o.m. op:

„Wij kunnen met de anti-revolutionairen meevoelen wanneer zij niet gaarne als „praatjesmakers” tegenover de kiezers te boek willen staan. Dat zullen zij wel met alle andere partijen gemeen hebben.

Wij kunnen het eveneens billijken, dat de christelijke partijen ernaar streven, in het program van het Kabinet in redelijke mate een weerslag te vinden van haar eigen, specifieke doeleinden en dat zij in een confessioneel-liberaal Kabinet niet als „gevelversiering” willen dienen. De vrees voor dit laatste lijkt ons echter wel wat overdreven ten aanzien van een Kabinet, waarin volgens de gemaakte opzet tien ministers uit de drie confessionele groeperingen gezamenlijk en drie uit de V.V.D. zitting zouden hebben.

De kern van de redenering van „Trouw” vinden wij bovendien nogal vreemd. Als wij die redenering althans goed begrijpen, komt zij toch eigenlijk hierop neer, dat „Trouw” zegt: gun ons nu het genoegende de door dat Kabinet te voeren sociale politiek christelijk-sociaal te noemen. Dat is nodig tegenover de kiezers (het C.N.V.?) De liberalen mogen op hun beurt die politiek dan best liberaal noemen.

Als „Trouw” het inderdaad zo bedoelt, vinden wij in deze redenering iets Machiavellistisch, dat ons niet aantrekt. Bovendien vermeldt het blad onze opmerking, dat er tussen de christelijke partijen nog wel meningsverschillen op sociaal gebied bestaan wel, maar het gaat daar niet verder op in.”

EN ONS COMMENTAAR

Het kan zonder socialistische

De wens van een K.V.P.-informatuur of -formateur om van de socialistische een duidelijk antwoord te krijgen op de vraag of zij op basis van bepaalde uitgangspunten bereid zijn medewerking te verlenen is begrijpelijk, indien men er op let, dat men in de kring van de K.V.P. — prof. Romme voorop — de brede basis als de meest gewenste beschouwt.

Gelet op de verkiezingsuitslag is die houding nog meer te begrijpen. Er is nu eenmaal geen duidelijke uitspraak van een belangrijke meerderheid van de kiezers, die er op duidt, dat men een Christelijke politiek wenst, zoals deze met name door de A.R. werd bepleit.

Niettemin is het toch zo, dat de Christelijke politiek in elk geval niet door een meerderheid wordt afgewezen. Integendeel. Daarom zou het zeker denkbaar geweest zijn, dat besloten werd tot de vorming van een kabinet, steunende op de drie confessionele partijen. Is men van oordeel, dat het noodzakelijk is, dat er een sterkere meerderheid komt en dat dus ook nog steun gezocht moet worden bij een vierde partij — in dit geval dan de V.V.D. — dan is het toch zeker niet te veel gevraagd, indien het program van het nieuwe kabinet in sterke mate bepaald wordt door hetgeen de drie confessionele partijen voorwaarde achten voor een echt Christelijk-sociaal beleid.

Geen samenwerking met de socialistische mag zeker niet betekenen een koersen in liberale richting. De V.V.D., die zich in het bijzonder heeft uitgesproken tegen die samenwerking, zal dan hebben te bedenken, dat zij ook een keus heeft te doen. Hebben zij bezwaar tegen de uitdrukking „christelijk-sociale politiek” welke het kabinet zal voorstaan, dan moeten zij dat weten, maar het zal toch in elk geval christelijk-sociale politiek moeten zijn.

Naar onze mening is een kabinet zonder socialistische mogelijk, maar het mag dan niet zo zijn, dat dit betekent, dat het de politiek van de V.V.D. zal zijn, die de richting bepaalt.

Nog is het — terwijl wij dit schrijven — niet bekend wat het worden zal. Maar als u dit leest is het misschien al beslist.

LENGTEGRAAD-ROULETTE

LEZEND in een boek, dat de cultuurgeschiedenis van de oude Babyloniërs en Egyptenaren beschrijft, trof mij een bepaald zinnetje.

Het luidde: „De grootste snelheid welke in die dagen op aarde ontwikkeld kon worden, was die van een hollend paard”.

Na die zin heb ik het boek voor me neergelegd en daar eens rustig over nagedacht.

Zo was het dus enkele jaren vóór de geboorte van Christus. En zo bleef het tot — laat ons rondweg zeggen — 150 jaar geleden.

Van de grondlegging der schepping af tot in de vorige eeuw toe bleef dat de hoogste snelheid, die op ons aardoppervlak bereikt kon worden.

Men kan de geschiedenis systematisch voorstellen als één lange, rechte lijn.

De laatste anderhalve eeuw zijn dan maar een miezerig klein brokje aan het einde van die lijn.

Het hangt er nu verder maar vanaf onder welke gezichtshoek men dat laatste lijnstukje wil bekijken.

Beschouwt met het bijvoorbeeld vanuit het gezichtspunt van de techniek dan mag het er zijn.

De couranten melden enkele jaren geleden het gebeurde met een straaljager. In die straaljager werd een mitrailleur afgevuurd. Het vliegtuig vloog zo snel, dat dit het eigen salvo inhaalde en er in de letterlijke zin van het woord invloog.

Wij mensenkinderen in dit stadium van deze eeuw zijn aardig op weg om onze verwondering te verliezen. Alleen de kopnummers trekken nog onze uitdrukkelijke aandacht. Daartoe behoorde vorige zomer de tocht van de Amerikaanse atoom-duikboot Nautilus onder de ijskap van de Noordpool door (de tweede tocht, die inmiddels voltooid werd, hebben wij al weer voor kennisgeving aangenomen).

Het was een kloek staaltje van Amerikaanse techniek en zeemanskunst, dat niet naliet indruk te maken. In Pearl Harbor aan boord gegaan legde men de 2900 mijlen naar het Noordpoolijs in ruim zes dagen af. De kapitein van de duikboot beschrijft hoe ze dat poolijs vóór zich zagen: vuil, brokkelig, scherp-hoekig, kantig, hoog oprijzend, diep naar beneden priemend. Na vele vergeefse pogingen lukte het tenslotte een doorgaande vaartrichting te vinden. Rustig stoomde men voorwaarts onder het soms meer dan 20 meter naar beneden neerhangende ijs door.

Dat ging goed tot 84° noorderbreedte. Daar verliest het kompas zijn functie. Vanaf die breedtegraad zijn alle kompassen namelijk dronken. De Amerikanen hadden, getuige de gelukte tocht, bijzondere maatregelen getroffen.

Zou men dat niet doen, dan is er geen uitweg van onder dat ijs meer. Dan besteedt men de rest van zijn levensdagen met het rondraaien in een horizontale cirkel. Met een vakterm noemt men dat: de lengtegraad-roulette.

Die vakterm brengt ons bij de meest elementaire vraag in de politiek. Waarheen wijst de kompasnaald van de partij? Cirkelt ze rond in het horizontale vlak of richt ze zich daaruit op, zoekend naar de Schepper en Verlosser van de ganse kosmos?

In de grond van de zaak is er slechts tweërlei partij — over het individuele hart past ons geen oordeel — die van de autonomie en die van de theonomie. Dat een mens zich volledig op dat autonome, zelfgenoegzame uitgangspunt kan plaatsen, heeft Kloos eens brutaal, maar eerlijk onder woorden gebracht.

„Ik ben een God in 't diepst van mijn gedachten
En zit in 't binnenst van mijn ziel ten troon
Over mij zelf en 't al naar rijksgeboon
Van eigen strijd en zege, uit eigen krachten.”

Niet alleen de mens, ook de partij kan zich autonoom verklaren. Dat zal geen enkele partij met zoveel woorden tot uitdrukking brengen. Maar dat doet iedere partij, die zwijgt over God en Zijn gebod.

Men aanvaardt weliswaar een zedewet, maar dat God met Zijn wet een radicale en totalitaire aanspraak op ons maakt, wordt verzwegen. De partij aanvaardt een zedewet in algemene zin. Of het partijlid zich daarbij al of niet onder een instantie buiten zichzelf geplaatst weet, is zijn privé-zaak. Aldus ijzer en leem vermengende, meent men een betrouwbare werkbasis te leggen.

Een politieke partij in ons land kan niet van het standpunt uitgaan, dat er geen normen zouden zijn in acht te nemen, voor het openbare leven. Het laat de partij van de autonomie evenwel koud, of die normen van hogerhand gegeven zijn, dan wel of men ze meent te vinden in de eigen rede, het eigen geweten. Of God de grenzen bepaalt dan wel of het algemeen-zedelijke in dit opzicht grensbepalend is. Alsof de bron in het eindresultaat geen verschil uit zou maken.

Leert men het dan nooit die eigen rede, dat autonome geweten als vergiftigde bronnen te onderkennen? Hoe zou sedert de zondeval, dat wat uit de mens zelf op-

komt, identiek kunnen zijn met wat van Godswege als gebod op ons afkomt?

De christelijke politieke partij mag op dit centrale punt, staande bij deze hartader niets in het midden laten. Uit Hem en door Hem en tot Hem (d.w.z. op Hem gericht) zijn alle dingen.

Eén woordje werd gespatieerd gedrukt. Alle. Dan staat het ons niet vrij om daar de politiek, de staatkunde van uit te sluiten. De normen, ook voor de staatkunde, zijn niet uit ons, maar uit Hem. Onder die normen hebben wij ons deemoedig te buigen, individueel en als partij.

Die houding is de man van het autonome levensbeginsel een gruwel. God erkennen betekent naar zijn visie, het aantasten van de mens in zijn adeldom. Normen en geboden, buiten en boven de mens, dat verlaagt hem tot een zedelijke slaaf.

Het zou allemaal waar zijn, als aan één voorwaarde voldaan was. Als God de grote onbekende, de onberekenbare, de dreigende, de vreemde was. Het zou allemaal kloppen, als het meest volmaakte gebod niet begon zoals het begint.

Gods geboden, Zijn normen zijn niet in de schepping en in het volle mensenleven neergelegd, om dat leven te verzuimen. Integendeel! Men sla de langste psalm op, die onze Bijbel bevat. Psalm 119. Is dat niet één doorlopend loflied op de zegen, het voordeel, het nut, dat God schenkt aan een volk, dat Zijn geboden in ere houdt. Zoals het zo mooi berijmd is in psalm 19 : 6a:

Dus krijg ik van mijn plicht
O God een klaar bericht
Wat is 't vooruitzicht schoon
Hij die op U betrouwt
Uw wetten onderhoudt
Vindt daarin groten loon.

M. W. SCHAKEL

PUBLIKATIES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag, door storting van het verschuldigde bedrag op giro no. 89673.

60	Calvijn en de Staatkunde, dr. D. J. Nauta	f 1,20
61	De Reformatie en de Staatkunde, dr. D. J. de Groot	f 1,40
65	Onze houding tot de S.G.P., mr. C. J. Verplanke	f 0,75
71	Voor geloof en vrijheid	f 1,—
72	Christelijke Sociale Politiek in deze tijd	f 0,90
81	Waarom ben ik A.R.?, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,50
84	Program van Actie 1956	f 0,25
85	Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen)	f 0,50
86	Overheid en Economisch leven	f 0,50
87	De A.R.P. en de Sociaal-Economische Politiek	f 1,25
88	Nederlands Nieuw-Guinea	f 0,50
90	Rechtsbescherming tegen de Overheid (rapport College van Advies)	f 0,60
91	Beginnel en Algemeen Staatkundig Program	f 0,40
92	Kabinetsofmatie 1956, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,40
94	Het Schild der Vrijheid (verslag onderwijscongres)	f 1,—
95	Subsidiëring van Particuliere Ziekenhuizen (rapport College van Advies)	f 0,30
96	Wettelijke Regeling van het Ziekenfondswezen (rapport College van Advies)	f 0,60
104	Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting	f 0,60
105	Rapport Nederlandse Verdediging (rapport College van Advies)	f 1,—
106	Stembus 1958 (schetsenbundel)	f 0,30
107	De A.R. Partij in de huidige situatie, door dr. W. P. Berghuis	f 0,40
108	Ons werk in Nederland en Europa, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot en drs. C. P. Hazenbosch	f 0,50
109	Rapport subsidie kerkbouw (rapport College van Advies)	f 0,30
110	Arjos schetsenbundel 1958	f 0,90
111	Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis	f 0,40
112	Woningbouw en huurbeleid (rapport College van Advies)	f 0,70
113	Samen leven (A.R.J.O.S.-studieconferentie 3 en 4 oktober 1958)	f 0,90
114	Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen)	f 0,80
115	Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot	f 0,50
116	Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema	f 0,40
117	Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis	f 0,50
118	Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr.	f 0,95
119	Program van actie 1959	f 0,10
120	Humanistische geestelijke verzorging (rapport College van Advies)	f 0,70
121	Huisvesting van bejaarden (rapport College van Advies)	f 0,45
122	De anti-revolutionair en het Delta-plan voor Zeeland (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de A.R.J.O.S.)	f 0,75
123	Regeling van het voortgezet onderwijs (nota College van Advies)	f 0,30
124	Christelijke politiek, door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten	f 0,60

EUROPEES JEUGDWERK

Er staat een Nationale Jongeren Conferentie te Rotterdam op stapel over het onderwerp „De gemeenschappelijke Markt en de Vrijhandelszone in verband met het leven van de mens in Europa”.

Deze conferentie zal plaats vinden op zaterdag 20 juni a.s..

Zij, die hiervoor belangstelling hebben, kunnen zich opgeven bij het Arjos-secretariaat, Dr. Kuyperstraat 3 te Den Haag.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

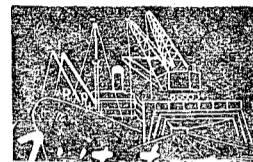
Meubiler-inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
Moderne woninginrichting

RADIO
ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Beleefd aanbevelend, Fa. D. LION en Zn.

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (R 5280)

IAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Beslist mevrouw, voor

uw MANTEL
of JAPON

geen beter adres dan ...
ASSEN HOOGEVEEN

JELTES'

ASSURANTIE- EN MAKELAARSKANTOOR

Aan- en verkoop van vaste goederen

Verzekeringen - Taxaties

Steeds gelden beschikbaar voor hypotheek

Administratie en beheer van vaste goederen

EMMEN - ORANJELAAN 1 - TELEFOON 2621

Woninginrichting

H. SCHIPPERS

EMMEN

Wilhelminastraat 23 - Telefoon 1292

SPECIALE BEDDENAFDELING

FA. GEBR. OMVLEE

ZUID-BARGE - TELEFOON 1542 - EMMEN

* Korenmalerij * Veegeneesmiddelen
* Handel in granen en meel * Loonsproeibedrijf
* Bestrijdingsmiddelen

Wij leveren alle mengvoeders onder A.C.V. controle.
A.C.V. is Afnemers Controle op Veevoeders.

UW SCHOENEN

Verzorgen een goede verzorging voor

een lange levensduur

De beste verzorging is

1E KLAS REPARATIE

Uw adres hiervoor:

Westerstr. 16 I, tel. 2953

G. SWART

Onder rijkstoezicht gediplomeerd schoenhersteller.

ARN. VAN ESS

* UURWERKEN
* GOUD EN ZILVER
* KELTUM PLEET

Derksstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1802

In Feunekes Warenhuis

vindt u een enorme collectie goederen

Meubels - Woningtextiel | Huishoudelijke artikelen
hoek | Haarden en kachels enz.
Warmeeweg-Weerdingerstr. | Weerdingerstraat
EMMEN - Telefoon 1566 | t.o. de Spoorstr - Tel. 1558
Dus: het juiste adres voor een Complete Woninginrichting.

KOLEN BESTELLEN

MEIJER BELLEN

Ook voor Huisbrandolie

MEIJER'S BRANDSTOFFENHANDEL N.V.

Burg. Tijmesstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1335

Bestelkantoor: NIJBOER, Polenstr. 6 - Telefoon 1983

LANTINGA

Pfaff Naaimachinehuis

Electro Technisch Bureau

NOORDERSTRAAT 15 - TEL. 1061 - EMMEN

DIJKSTRA'S Incassobureau

ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009

Huur-, Pacht- en Rechtszaken

Incasso's

ONDER redactie van het bestuur van de sectie Gemeente en Provincie van de Dr. Wiardi Beckmanstichting wordt door de N.V. De Arbeiderspers het maandblad „De Gemeente” uitgegeven. De artikelen, die men in dit maandblad aantreft, bewegen zich in hoofdzaak en in doorsnee op het terrein van het provinciaal en gemeentelijk bestuur. In zoverre kan men het vergelijken met „De Magistratuur”, het orgaan van het Verband van verenigingen van a.r. gemeente- en provinciebestuurders. Een verschil tussen „De Magistratuur” en „De Gemeente” is, dat laatstgenoemd orgaan het van tijd tot tijd niet laten kan zijn inhoud te kruiden met algemene politieke beschouwingen, die met het gemeentelijk en het provinciaal bestel niets van doen hebben. Het zij verre van ons, daarop ook maar een schijn van aanmerking te maken. „De Gemeente” dient zich aan als „Maandblad van de Partij van de Arbeid” en er bestaat uiteraard voor de Redactie geen enkele verplichting, de kolommen van haar blad af te grenzen voor bijdragen van een algemeen-politieke strekking. Wat wél van de Redactie mag worden verlangd is dit, dat deze algemeen-politieke verhandelingen qua toon en inhoud de toets van hetgeen onder politieke tegenstanders als betamelijk geldt kunnen doorstaan. Aan dit vereiste voldoet naar onze opvattingen niet het hoofdartikel „Na de verkiezingsstrijd”, opgenomen in het nummer van april 1959.

Op zichzelf bevat dit hoofdartikel niet zulke schokkende politieke overpeinzingen. Het schenkt aandacht aan de teruggang van de — aldus genoemde — „protestantse confessionele partijen”, een teruggang, die „interessant” geheven wordt. Het vraagt (al schijnt het antwoord in de vraag besloten), of „van het recht tot kamerontbinding een juist gebruik gemaakt is” en „of hantering van dit recht..... nog veel zin heeft”. Het wijdt een aantal regels aan de bezetting van het Tweede Kamerpresidium en aan de kabinetsformatie, om bijna aan het slot, na geconstateerd te hebben dat het tekort op de rijksbegroting van anderhalf tot één miljard gulden zal worden teruggebracht, a.h.w. bij verassing de louter rhetorische kreet te staken. „Maar wie gaat de wacht betrekken bij het gemeentefonds?”

Men ziet, veel nieuws brengt de Redactie met haar hoofdartikel niet op de politieke markt. Het artikel maakt zelfs, niet in het minst ook door de op nogal kwistige wijze gebezigde vraagstijl, hier en daar een ietwat verwarde indruk.

We zouden dan ook aan de bijdrage niet zo veel aandacht hebben geschonken, ware het niet, dat daarin enige slakjes voorkomen, die we niet helemaal onder het maken van een beleefde buiging kunnen voorbij laten lopen.

Wat toch is het geval? Tot twee maal toe wordt in het bewuste hoofdartikel gesproken over de zogenaamde Christelijke coalitie (waarvan de Redactie al weet te profeteren, dat haar terugkeer „praktisch onmogelijk” is). In een ander verband wordt gewag gemaakt van de zogenaamde Christelijke partijen, die elders in het artikel worden gekwalificeerd als „de partijen die een zogenaamde christelijke politiek in haar vaandel schrijven”. Om ons niet het verwijt op de hals te halen, als zouden we op een onzuivere wijze citeren, zij opgemerkt, dat het vet gedrukte van ons is en dat de Redactie van „De Gemeente” het adjectief „zogenoemd” heeft afgekort tot zgn.

Intussen is de bedoeling van de Re-

Zogenaamd CHRISTELIJK?

dactie volkomen duidelijk: zij erkent geen christelijke coalitie, zij erkent geen christelijke partijen en zij erkent nog veel minder een christelijke politiek.

Wat hiervan te zeggen?

De vraag, of christelijke politiek mogelijk is, dateert niet van gisteren of eergisteren. De P.v.d.A. heeft dit van het begin van haar optreden af krachtig ontkend. Maar in feite was het niets nieuws, wat zij leraarde. Reeds de liberale staatkunde van de vorige eeuw was doordrenkt van de overtuiging, dat men op politiek gebied vooral niet moest spreken over de Christus der Schriften. De dienst van God werd tot een private aangelegenheid, een zaak van de binnenkamer, gedegradeerd. „Waart gij” — zo bemceesterde Thorbecke in 1851 Groen van Prinsterer — „een stille partij, die enkel zocht God op hare wijze te dienen, men zou, al hield men Uwe mening voor dwaling, U eerbiedigen. Maar gij wilt met Uw godsdienstige stellingen op het politiek gebied regeren”. Een „christendom boven geloofsverdeeldheid”, dat kon er bij het liberalisme nog mee door, géén openlijke belijdenis van Zijn Naam op het publieke erf. In de grond der zaak en naar het wezen der dingen was dit niets anders dan heden ten dage door de P.v.d.A. wordt gepropageerd. Hoogstens zou men kunnen zeggen, dat het socialisme na de bevrijding, in de vorm van wat men dan een „doorbraak” heeft genoemd, nieuwe gestalte heeft gegeven aan hetgeen van oudsher reeds door het liberalisme inzake de verhouding van het Christendom tot de politiek als de hoogste wijsheid was verkondigd.

De vraag, of christelijke politiek mogelijk is, dateert — zo zeiden we — niet van gisteren of eergisteren. Het is al een heel oude vraag. Het is een vraag, die niet los te denken is van die andere vraag, welke inhoud ons christen-zijn in het algemeen heeft.

Ja, wat is dat eigenlijk, christen-zijn? Wanneer er één oude vraag is, dan is het wel deze. En er bestaat gelukkig ook een héél oud antwoord op. Dat antwoord is te vinden in een document, dat zijn 400-jarig jubileum tegemoet gaat en dat zijn bestaansrecht zo onderhand wel bewezen heeft. Dat document is de Heidelbergse Catechismus. Daarin wordt sinds 1563 de vraag aan de orde gesteld: „Waarom wordt gij een christen genaamd”. Zacharias Ursinus en Caspar Olevianus houden hier aan hun leerlingen op de collegebanken van de Heidelbergse Universiteit de spiegel voor van hun christen zijn. Het is, alsof zij willen zeggen: „Ge noemt u christenen, maar wat hebt ge daar nu aan, wat doet ge er mee, wat betekent dat nu in uw leven.”

De twee jonge geleerden (Olevianus was 24 jaar, Ursinus 28 jaar toen hij tot het hoogleraarschap werd geroepen) hebben er zelf maar een antwoord op gegeven.

Maar waarom wordt gij een christen genaamd?

Omdat ik door het geloof een lidmaat van Christus ben, opdat ik Zijn Naam belijde en mijzelf tot een levend dank-offer hem offere!

Een christen is iemand, die gelooft,

die belijdt en die een offer weet te brengen.

Hij gelooft, dat God de hemel en de aarde gemaakt heeft en dat God het door Hem geschapene nu ook niet aan zijn lot overlaat. Hij gelooft, dat Jezus Christus de Zoon van God is en dat diezelfde Here Jezus de door de zonde verbroken gemeenschap tussen God en mens volledig heeft hersteld. Hij gelooft óók, dat door Christus' komst op aarde alle dingen vernieuwd zijn. Hij weet, dat van dat herstel en van die vernieuwing hier op aarde niet altijd evenveel te zien is, maar dat men daarvan niet Christus de schuld kan geven. Toch blijft hij — daarvoor is hij christen — idealist en gelooft hij alweer, dat Christus (als het Hoofd) hem (als lidmaat van Christus) eens tot Zich zal nemen in de hemel, waar er pas van een volmaakt herstel en van een volmaakte vernieuwing sprake zal zijn.

Een christen is niet alleen iemand, die een geloof heeft, hij is óók iemand, die belijdt.

Het geloof is een zaak van het hart, een zaak van de binnenkamer. Het begrip „belijden” veronderstelt publiciteit, openbaarheid. Christus is er — mogen we het eenvoudig zeggen? — niet tevreden mee, dat we Hem in de stilte van het hart en in de stilte van de binnenkamer dienen. Neen, Hij heeft er recht op, dat wij openlijk Zijn Naam belijden, dat we Hem niet alleen (dat óók!) in de binnenkamer, maar op alle levensgebieden de eer geven, die Hem toekomt. Een christen wil voor de Naam van Christus uitkomen! Hij durft én wil er mee voor de dag komen!

Trouwens, wat is er nu logischer dan dat iemand, die van een ideaal bezielde is, van die bezieling iets op anderen wil overbrengen? Wat ligt er nu méér voor de hand, dan dat iemand, die geluk gevonden heeft, van dat geluk aan anderen iets wil overdragen? Waar het hart van vol is, loopt toch de mond van over?

Neen, het is (afgedacht nog van andere overwegingen) op zichzelf al in strijd met de wetten van de logica, dat iemand zijn in het hart beleden geloof niet tevens naar buiten zou belijden. Dat wist de oude Simeon beter: Deze (Jezus Christus) is gesteld tot een val en opstanding van velen velen in Israël en tot een teken, dat weersproken wordt... opdat de overleggingen uit vele harten OPENBAAR worden.

Een christen is iemand, die gelooft, die belijdt, maar ook iemand, die een offer moet kunnen brengen. Een offer voor de zaak van Christus. Een christen moet voor de zaak van Christus iets over hebben. Hij moet er zijn tijd en zijn geld voor disponibel willen stellen. Hij moet er warm voor kunnen lopen. Hij moet er iets voor willen doen!

Van deze drie elementen — geloof, belijden, offer — moet het leven van de christen doortrokken zijn. Zijn persoonlijk leven, maar óók zijn bestaan in breder, georganiseerd verband. Behalve dat er individuele christenen zijn, is er niet minder een christenheid.

Nu blijft er bij dit alles toch nog weer

de vraag over, of christelijke politiek mogelijk is. Zijn wij, christenen — zo ongeveer is het in de doorbraakliteratuur gesteld — daar niet veel te grote stumperds voor, om maar liefst te pretenderen, dat wij in staat zouden zijn christelijke politiek te bedrijven? Is dat niet al te vermetel? Dat kan immers niet! Daar brengen we immers niets van terecht!

Het verweer van hen, die niet weten willen van christelijke politiek en van christelijke partijorganisatie, omdat daar niets van terecht zou komen, omdat het niet kan, is voor de christen niet aanvaardbaar. Want ook dat is tenslotte al een heel oude vraag. En ook daar bestaat al een heel oud antwoord op.

Kunt gij dit alles (de wet van God n.l.) volkomen houden? Neen, zegt diezelfde Catechismus. Tot die conclusie komt de Heidelbergse al heel in het begin. Men zou dan ook kunnen verwachten, dat hij er dan maar mee ophoudt. Maar nu is dit het merkwaardige, dat diezelfde Catechismus, die eerst geconstateerd heeft, dat de christen niet in staat is Gods geboden te volbrengen, vervolgens aan die christen de eis van die geboden haarfijn gaat voorhouden. Het verweer, dat het niet kan, aanvaardt de Bijbel eenvoudig niet. Gods wet komt tot ons met haar eis, onze onmacht ten spijt. Die eis wordt ons in de Zondagen 34 t.m. 44 van de Catechismus zeer concreet en zeer radicaal voorgehouden. En dan wordt ons tenslotte nog weer eens gevraagd, of het ons mogelijk is aan die eis te voldoen: Kunnen degenen, die tot God bekeerd zijn, deze geboden volkomen houden? „Neen zij; maar ook de allerheiligsten, zolang als zij in dit leven zijn, hebben maar een klein beginsel van deze gehoorzaamheid; doch also, dat zij met een ernstig voornemen niet alleen naar sommige, maar naar al de geboden Gods beginnen te leven”.

Dát is nu christelijke politiek: een klein beginsel, een ernstig voornemen, een begin van leven. Dat zal in het leven van de christen, ook in de politieke beleving van zijn christen-zijn, altijd een zekere spanning meebrengen. De spanning tussen het goede, dat hij wil, doch niet doet enerzijds, en het kwade, dat hij niet wil, doch wél doet, anderzijds. De spanning, dat het kwade hem bijligt, zodra hij het goede wil doen. Maar dit alles onthefte hem niet van de plicht om, ook in politiek opzicht, naar de vervulling van de wet van Christus te blijven streven. Ook op staatkundig terrein — gelijk trouwens op alle levensterreinen — kunnen wij om de vraag: „Wat dunkt u van de Christus?” niet heenlopen. En daarom blijven wij het pleit voeren voor een christelijk partijwezen en een christelijke politiek. Niet voor een zogenaamde, een beweerd, een naar-het-heet christelijke politiek. Doch voor een politiek, naar uitwijzen van het Evangelie.

Wij weten, dat het moeilijk zal zijn, de P.v.d.A. van de noodzaak van een dergelijke politiek te overtuigen. Nog zeer recentelijk, n.l. in het blad „Tijd en Taak” van 21 februari 1959, heeft dr. J. J. Buskes, naar aanleiding van een polemiek met prof. dr. Herman Ridderbos, letterlijk geschreven: „Wanneer prof. Ridderbos zegt: de politiek van de P.v.d.A. is geen „christelijke politiek”, heeft hij inderdaad gelijk. Ze wil dat ook niet zijn” (vet van ons). Wij zeggen: de politiek van de a.r. partij wil, zéér bewust, wél christelijk zijn! Spanningen zullen een dergelijke politiek, althans in dit leven, niet bespaard blijven. De last dier spanningen zullen wij moeten blijven dragen. Evenwel..... slechts „totdat wij tot deze voorgestelde volkomenheid na dit leven geraken”!

Mr. J. VAN DER HAAR

GOUDA
Firma Gebr. de Waard
 CRABETHSTRAAT 14 — TELEFOON 2569—2248
 GOUDA
 AANNEMER VAN
 SLOOP- SCHOOR- EN GRONDWERKEN
 HANDEL IN
 BOUWMATERIALEN EN METALEN

HOE MEN ER OOK OVER DENKT ...
 Voor Gouda en omgeving geldt:
VAN DER GRAAFF
 voor begrafenissen

Het is wel zeker!
 U slaagt voor een luxe
 beter bij
 lederwaren- en
 schoenreparatiebedrijf
 Wij hebben voordrag
 een uitgebreide collectie in de nieuwe modetinten
WILLEM & MARIJLAAN 64—66

LEIDEN
Kleding naar maat
J. BLOK & ZOON
 Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

C. Th. Breebaart & Zn.
 MARE 92 — LEIDEN — TELEFOON 25424
 (Gevestigd 1886)
 Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten
 Onder garantie van kwaliteit.
 Vraagt U eens vrijblijvend persoonlijk bezoek aan!

BOOMPJES
 oude jenever
 FA. C. T. STEFFELAAR
 LEIDEN

PRONONCE
 Leiden: Breestr. 65 Textiel - J. Verduyn Oegstgeest: Gevers- straat 41
 Tel. 21800 Tel. 23917

Uw VAKANTIE is goed besteed
 wanneer u inschrijft op één van onze ruim 600 groepsreizen.
 Enige mogelijkheden:

AHRWEILER	maandag's	8 d. v/a	f 108.—
ZEVENBERGTE	maandag's	8 d.	f 116.—
(standplaats Ittenbach)			
HEIMBACH	maandag's	8 d.	f 112.—
KIRCHDORF	maandag's	10 d. v/a	f 173.—
SCHRUNS	woensdag's	10 d. v/a	f 177.—
SCHWAZ	woensdag's	10 d. v/a	f 180.—
LUGANO-BISSONE	donderdag's	10 d.	f 150.—
OBERMATT	maandag's	10 d.	f 149.—
MADERNO	woensdag's	10 d.	f 255.—
RIMINI	25/5; 15/6	10 d.	f 290.—

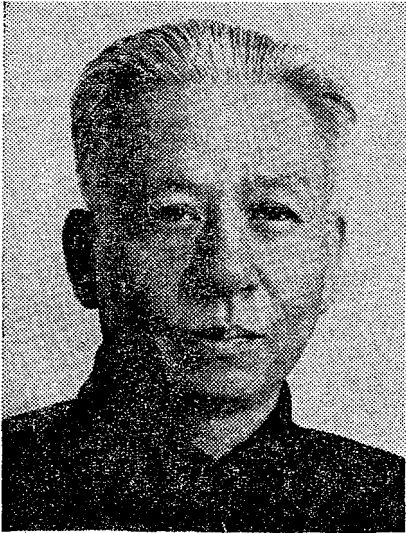
 Ook uw privé-reis wordt door ons geheel verzorgd zowel per trein, boot als vliegtuig.
 Boekingskantoor voor
AIR TOUR HOLLAND voor vliegelingen naar o.m. Spanje, Italië, Tanger.
 Vraagt vrijblijvend inlichtingen.
Ned. Chr. Reis-Vereniging
 postbus 1035, (Weteringkade 22 A), 's-Gravenhage, telefoon 859302.

Mao's opvolger Lioe Sjao Tsji erft wel de baan maar niet de macht

DE benoeming van Lioe Sjao Tsji tot opvolger van Mao Tse Toeng als president van de Chinese volksrepubliek heeft tot velerlei speculatie aanleiding gegeven. Een er van was de verwachting, dat de aanwijzing van Lioe een overwinning betekende van het dogmatisme van deze partij-theoreticus over de meer soepele en meer met de werkelijkheid rekening houdende soepele politiek van zijn voorganger. Een straffere buitenlandse politiek zou hiervan een gevolg kunnen zijn.

Zij, die deze mening zijn toegedaan, overschatten evenwel de betekenis van het presidentschap in de Chinese volksrepubliek. Want Mao Tse Toeng ontleende zijn macht niet aan deze voornamelijk representatieve functie, doch aan het voorzitterschap van het centrale comité van de Chinese communistische partij. In wezen is er dus na het aftreden van Mao als president niets veranderd, omdat hij zijn positie in het partij-apparaat heeft behouden. Zowel Mao als Lioe hebben hun stempel gezet op de communistische samenleving in China. Beiden werden in de provincie Hoenan, de „wieg der revolutionairen” genaamd, geboren. Zij bezochten dezelfde scholen en kwamen

tenslotte op dezelfde universiteit te Peking terecht, Mao als bibliothecaris en Lioe als student.

Lioe werkte zich via de vakbeweging naar voren, kende spoedig de werken van Marx van binnen en van buiten en bepleitte een communistische revolutie via het industrie-proletariaat in de steden.

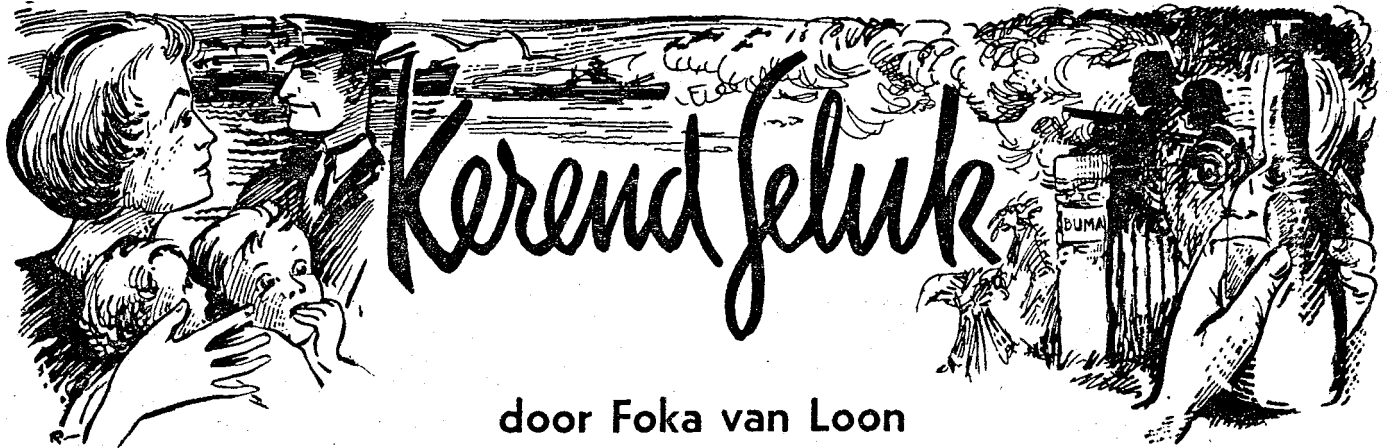
Hier gingen de wegen van beide revolutionairen uiteen. Want Mao Tse Toeng was tot de conclusie gekomen, dat het communisme in China alleen maar kans van slagen zou hebben, als het via het platteland, waar het proletariaat te vinden was, zijn opmars zou beginnen.

De feiten hebben Mao in het gelijk gesteld. Lioe was zo verstandig, zich bij deze feiten neer te leggen en Mao Tse Toeng beloofde deze daad ten volle. Hij maakte hem lid van het Politburo, liet hem een nieuwe partijwet opstellen en opende tenslotte voor hem de weg naar het centrale comité van de communistische partij.

Toen de troepen van Tsjang Kai Sjek beslissend verslagen waren, zette Mao zijn „jongere broeders” aan het werk: hij kreeg opdracht de grondwet voor de Chinese volksrepubliek op te stellen. En zo stelde hij de richtlijnen vast, langs welke de huidige structuur van de Chinese staat moest worden verwezenlijkt.

En nu is Lioe president van de Chinese volksrepubliek. Hij weet beter dan wie ook, hoe beperkt de macht is van de in naam hoogste gezagsdrager in deze communistische staat. Het presidentschap is en blijft een representatieve functie, die weinig of geen gelegenheid biedt om politieke invloed uit te oefenen. De partij maakt de dienst uit en aan het hoofd van de partij staat nog steeds Mao Tse Toeng.

Een vraag blijft, of Lioe er na verloop van tijd in zal slagen, zijn „oudere broeder” naar de kroon te steken. Mao wordt al een daagje ouder en eens zal er een dag aanbreeken, dat hij zich uit de actieve politiek moet terugtrekken. Maar zelfs dan is het nog geen uitgemaakte zaak, dat hij dan automatisch door Lioe zal worden opgevolgd. Voorlopig zijn er dan ook geen redenen om aan te nemen, dat er in rood China iets zal veranderen.

door Foka van Loon

„Maar mevrouwjtje” — haast medelijdend — „hoe heb ik het nu met u? Dacht u werkelijk, dat er in één van die flessen nog een droppel brandewijn of jenever was? Wees toch wijzer! Allemaal camouflage! Overtuigt u zelf”. Ditmaal spreekt hij met een eerlijk gemoed. Hij grist achter een smoezelig etalagegordijntje een willekeurige kruik weg.

Mevrouw Van Harpenaar tilt er even aan. Ja, inderdaad, leeg! Ze voelt zich zwaar genomen. Verontwaardigd stottert ze: „Ja, maar, dat is toch...!”

Hij valt in met een schorre lach: „Bedrog, wilt u zeggen? Ja, mevrouw Van Harpenaar, maar ik kan toch niet met een lege uitstalkast zitten, en trouwens, dat mag ook niet, het moet nog wat lijken, ziet u.”

De teleurstelling ligt afschepbaar dik op 't sterk vermagerde en daardoor veel ouder lijkende gezicht van de bejaarde dame.

Ten Brink krijgt 't er oprecht mee te doen. Zou hij dan toch maar? Wel ja, na deze beroerde tijd komt een andere en moet hij ook weer leven. Een mens moet altijd vooruit zien. Laat dat oude mens zich vanavond maar eens een stuk in de kraag drinken, dank zij zijn medewerking. In goedgespeelde komedie-houding legt hij nadenkend een vinger tegen zijn neus: „Wacht eens even! 't Kan toch nog zijn, dat ik u helpen kan! Daar schiet mij iets te binnen! Een ogenblikje alstublieft!”

De verslagen uitdrukking op 't gezicht van mevrouw Van Harpenaar wijkt weer.

Ten Brink sloft weg op afgetrapte pantoffels om na enige ogenblikken terug te keren met een kruik, die onder een hoos van stof schuil gaat. Zijn oogjes glimmen en zo vreugdig of hij mevrouw Van Harpenaar bij wijze van verrassing een geschenk aanbod en hij er geen kaasje voor terug kreeg. „Dan moeten we 't zó doen!” zegt hij genadig en plaatst naast de kruik Bols een fles bessenwijn, die hij uit een verborgen hoekje onder de toonbank vandaan goochelt. „Dank u zeer!” Haar toon is als van een hongerige bedelaar, die na lang smeken, tot zijn grote dankbaarheid toch nog een lekkere worst in de handen geduwd krijgt. De kruik en de fles worden haar, in een paar vergeelde kranten, door Ten Brink eigenhandig in de tas gestopt en dan wenst hij haar niet zonder enige zalving in zijn stem een gezegend uiteinde, wat door mevrouw Van Harpenaar, die zich nu weer distantieert wordt beantwoordt met een neerbuigend: „Insgelijks, mijnheer Ten Brink!”

De terugweg valt haar zwaar. Ze gaat, hoe langer, hoe moeilijker lopen, doordat haar schoenen gaan knellen, naar mate haar voeten opzetten.

Toch houdt in haar hart de blijde voldoening over 't behaalde succes de boventoon! Ze slaakt zelfs in gedachten geen enkele klacht. Ze sleept zich voort met 't lokkend beeld van een vol glas helder vocht voor ogen, dadelijk na thuiskomst te gebruiken. Natuurlijk niet te veel, één glaasje en vanavond samen met Akkie, weer één. Dan blijft ze bij haar positieven en kan ze ook langer met de inhoud van 't kruikje toe.

Onderwijl tobt Akkie ook huiswaarts. En ook zij moet zichzelf, alles wat maar aangenaam is voor een moe en verkleumd mens voorspiegelen, om er de gang in te houden. Op de heenweg gingen haar voeten automatisch rond. Ze had tegenwind, maar troostte zich met 't vooruitzicht, dat ze terug, als ze niet meer in topvorm zou zijn, er vooraf zou peddelen. Laat de wind nu gevraagd zijn? Met veel energieverspilling bereikt ze niet meer vaart dan een voetganger. En dan verkeert ze vergeleken bij anderen nog in een bevoorrechte positie. Ze heeft nog echte banden, een unicum in deze wereld van surrogaat. Yerke bezorgde ze haar en legde er hier en daar oude repenbanden overheen om de duurzaamheid zolang mogelijk te rekken en de moffen te bedotten. Zij kunnen geen band, die nog in redelijke staat is, zien, of ze pikken hem onverbidlijk in. Die lappen zijn een uitstekend camouflagemiddel, maar zij bevorderen ook in hinderlijke mate het horten en stoten. Wat zich verder op de weg voortbeweegt, verheugt zich in 't gunstigste geval in 't bezit van een gammele fiets of een in staat van ontbinding verkerende carrier, of sukkel op stukgelopen schoeisel achter een oude kinderwagen of een zelf in elkaar geflanst karretje. Er is één punt van overeenkomst tussen allen, die deelnemen aan deze troosteloze processie, ze zien, op een hoge uitzondering na, stuk voor stuk zwart van ontbering en honger. Akkie maakt ook niet direct een florissante indruk, maar ze verliest haar kleur niet gauw. Ze lijkt vanavond echter even verfomfaaid en grauw als haar medebroeders en zusters in de verdrukking.

Nu en dan bekruipt haar een bijna onbedwingbare lust, om zich plompverloren langs de kant van de weg te laten rollen, zich in Heerco's jas, die nog steeds dienst doet, weg te moffelen en dan in te slapen en nergens meer van te weten, onverschillig voor die acht flessen melk, twee kilo boter en al die zakken en zakjes met tarwe, erwten, bonen en gortmout plus die homp spek van een paar pond. Maar gelukkig werkt haar gezond verstand nog net genoeg, om haar daarvoor te behoeden. Het zegt haar, dat ze zich zelf en allen, die op haar wachten, door toe te geven aan die vlagen van apathie tengevolge van oververmoeidheid, onberekenbare schade berokkent. En dan trapt ze weer voort, met de moed der wanhoop. Een man — niemand heeft tegenwoordig meer het voorkomen van een heer, er is alleen maar een gradueel verschil in haveloosheid — komt naast haar fietsen en probeert een gesprek! „Nou juffie, jij bent ook niet voor noppes uit geweest, zeg ik maar! 't Is me ook nog maar geen vrachiel! Wil ik je misschien even douwe?”

Akkie werpt vluchtig een blik naast zich en is gauw klaar met haar test. Hij heeft een gezonde, blozende kop, draagt een schipperspet op één oor en een spuugloze zwerft tot op de wortel van zijn werkelijk welgevormde neus, die het meesterstuk van zijn gezicht uitmaakt. Waarschijnlijk is het een zwarthandelaar, die tegen schandalig hoge prijzen onderweg en in kroegen zijn slag probeert te slaan.

Met een koeltjes „Nee, dank u!” wijst zij de gunst van door dit individu geduwd te worden af.

„Graag of niet!” broemt hij beledigd.

Maar ondertussen blijft hij trouw, wiel aan wiel, naast haar rijden.

„Jij blaft er ook niet alles tegelijk uit, zeg stille!”

Hij steekt gezellig bij haar in.

Akkie schudt hem af, of 't een adder is, die zich rond haar arm kronkelt.

Voorzover ze dat nog met haar van glans beroofde ogen kan klaarspelen, kijkt ze hem, als van een onmetelijke hoogte aan: „Ik wens niet door u met mij en jou aangesproken te worden. Ik ben een getrouwde vrouw!”

Hij wordt er niet in 't minst door geïntimideerd.

„Ook erg!” Dan neemt hij Akkie eens wat nauwkeuriger op. „Je bent de koningin toch zeker niet? Daar zie je er tenminste niet naar uit!” Hij is even vrijmoedig als openhartig. En Akkie moet 't hem onmiddellijk gewonnen geven, de verschoten jas van Heerco, ontdaan van strepen en sterren, heeft niets indrukwekkends.

„Nee, op de koningin lijk ik niet veel, hè! Mijn man is maar een gewone zeeofficier.”

Deze mededeling doet hem wel terdege iets, maar niet zozeer vanwege de rang, dan wel om 't feit, dat de man van dat wijfje bij de marine dient.

„Ooo!” Hij is ineens één en al interesse en hevig geïmponeerd. „Is ie hij de mariniers! Voor die kerels neem ik m'n petje af! 'k Heb ze zien vechten in Rotterdam! Ik lag daar als soldaat. Wel allemachtig, wat een terriërs waren dat! Ik deed 't bekant in m'n broek, dat wil ik best weten, maar die lui wisten geloof ik geen van allen wat bang was. Ik zou je d'r sterke staaltjes van kunnen vertellen! Was je man d'r misschien ook bij?”

't Spijt Akkie haast, dat ze een ontkennend antwoord moet geven. Ze zou nog weer meters in zijn achtting stijgen, voelt ze.

„Nee, die was toen al hoog en droog in Engeland of hij was onderweg er naar toe!”

„Die is er dus tussenuit geknepen en vecht nog altijd!” concludeert hij respectvol.

„Nou, mevrouwjtje, dan mag je hem straks, als je hem tenminste ooit weer terugziet, wel es een extra pakkerd geven, dat heeft ie wel aan jou en ons allemaal verdiend!”

„'t Zal er niet aan mankeren!” belooft Akkie vrolijk, maar met een brok in de keel.

Hij verlaat haar geen ogenblik, maar onthoudt zich verder van handtastelijkheden. En hij keuvelt maar, van de hak op de tak springend. Het is duidelijk, dat hij meer verlegen is om een geduldig luisterend oor dan om een wederwoord.

En dat komt Akkie goed van pas, want zij voelt zich niet capabel om partner te zijn in een levendig gesprek.

Hij vertelt van zijn moeder, van zijn vader, die weggelopen is en later weer tegenover hen kwam wonen met een andere vrouw. „Maar toen zijn wij gaan verhuizen, want 't hing m'n moeder op 't laatst de keel uit van als maar tegen m'n vader aan te moeten kijken!”

Hij heeft een broertje, dat niet lopen kan, kinderverlamming gehad, toen ie heel klein was, maar bij als de meeuwen, hij leest wat los en vast zit, rijp en groen. Hij vertelt van z'n eerste meissie, die hem liet stikken, omdat hij toen nog een gesjochte jongen was, die niet genoeg verdiende om af te schuiven, maar nu zou ze wel graag weer met hem aanpappen, nu hij altijd ruim in z'n slappe was zit. Maar hem niet gezien. Hij heeft allang een ander meissie, waar ie beter van op aan kan, en die met hem zowel het zure als het zoete wil accepteren. Als ie een mazzel gehad heeft, is ze blij, maar is hij minder gelukkig geweest dan strijkt ze hem net zo goed over zijn kuif. Akkie hoort hem aan, als een induttend kind 't voorlezen van een verhaaltje.

Af en toe is 't of zijn stem vanuit de verte tot haar overwaait. Dicht bij de stad begeven de krachten haar totaal en blijft ze achter. Zodra hij dit merkt, pakt hij haar zonder scrupules bij een arm en „douwt” haar.

Ditmaal blijft protest harerzijds achterwege. Ze is alleen maar intens dankbaar, dat hij haar op sleptouw neemt. Hij woont helemaal in Noord, maar hij wijkt noch ter rechter, noch ter linkerzijde af. „Laat u mij nu maar weer aan mijzelf over, ik red 't nu wel!” jukt Akkie, nadat hij al aardig uit de koers is geraakt.

„Geen sprake van! Samen uit, samen thuis!” zegt hij en stuurt naar met vaste hand in de goede richting.

Eindelijk is Akkie, waar ze wezen moet. Hij neemt de ouderwese, maar imposante herenbehuizing van Oma van onder tot boven op. „Bewoont u die kast alleen?”

„Nee, met m'n schoonmoeder en een zontje!”

„O, er is dus gelukkig iemand thuis. Ik hoop, dat ze wat warmes voor je klaar hebben, want dat heb je wel nodig!”, zegt hij hartelijk.

Akkie schudt hem de hand: „Ik dank u heel, heel vriendelijk! Zonder u zou ik nu nog lang niet thuis zijn!” Hij tikt warempel aan z'n pet. „Niets te danken en wel thuis!” Hij steekt over, zwenkt en racet fluitend door de vallende avond. Een wilde, maar een vrolijke vogel.

Zijn „wel thuis”, blijkt tot de vrome wensen te behoren. De kamer is nog niet verduisterd. Het noodkachelkje is uit. In een crapeaud het hoofd slap bungelend op haar schouder, ronkt Oma haar roes uit en Everhardje ligt met 't hoofd op de tafel hardbrekend te snikken, omdat mammie nog niet terug is en omdat alles hier akelig is en lang niet zo licht en gezellig als in de huiskamer van Wiesjes moeder.

HOOFDSTUK XX

Nederland heeft nog een dag gekend, waarop de algemene verbodering groot was. Dat was, toen het bevrijd werd van het juk, waaronder de goede vaderlanders vijf jaar lang gebukt waren gegaan. Het ging op die morgen van de vijfde mei ongeveer toe, zoals bij de Russische christenen met Pasen. Men omhelste de kuste elkaar ontroerd. Men vergat onderlinge veten en het hele kastenstelsel van „wij weten en verdienen meer dan jij, dus kijken wij je niet aan”, om dat ene geweldige, de gewaarwording, verlost te zijn van 's vijands overmacht en dwingelandij. Inplaats van zoals in Rusland elkaar te begroeten met: „De Heer is waarlijk opgestaan!”, juichte het mensdom elkaar toe: „De Heer zij gedankt, wij zijn waarlijk vrij!”

(Wordt vervolgd)

HET SLUITSTUK

van de
2e ARJOS-
KADERCURSUS

DE tweede ronde van de arjos kadercursus is ten einde. 180 arjosleden vormden het team voor deze ronde. Voor hen zijn er van oktober tot mei geen problemen van vrije tijdsbesteding geweest. Hun vrije tijd ging op in de studie voor de arjos kadercursus.

Het sluitstuk van de cursus was de slotmeeting van vrijdagavond 1 mei op „De Witte Hei” in Huis ter Heide en de daarop volgende dag in Hilversum. De slotmeeting is voor 60 deelnemende arjos cursisten een prettige en onvergetelijke afsluiting van de kadercursus geworden.

Daar was allereerst de arjos-quiz. Een politieke vragenwedstrijd; de hoofdmoot van vrijdagavond op „De Witte Hei”. Drie spannende interprovinciale tweekampen! Ze liepen vlot van stapel onder leiding van quiz-leider dr. G. J. Stapelkamp. Driemaal zaten ze recht tegenover elkaar, in het strijdperk, de provinciale kwartetten van Zeeland, Overijssel, Groningen en Zuid-Holland. Vrij goed waren de provinciale teams tegen elkaar opgewassen. Met slechts een gering aantal punten achterstand moesten de Zeeuwen en Overijsselaren het onderspit delven.

De spanning bereikte haar hoogtepunt in de finale tussen Groningen en Zuid-Holland. Met 2 punten voorsprong kwam het viertal van Zuid-Holland als overwinnaars uit de strijd. Maar spontaan en sportief zwaaiden de Zuid-Hollandse mannen alle hulde over naar het vrouwelijke lid van de tegenpartij, de Groningse mej. Fokkens, die, tot het laatste toe strijdvast, „met een wil zo vast als staal” op geen enkele vraag een antwoord was schuldig gebleven.

De heer J. van Eibergen had in de arjoskringen een goede naam. Zijn naam is bij de arjos „klinkend” geworden, toen hij vrijdagavond als insider een boeiend betoog hield over de kabinetscrisis.

De nacht was kort. Zo kort dat, naar verluidt, een van de docenten in zijn slaap de maximum snelheid der ademhaling ging overschrijden, waardoor gebuurde kamerbewoners werden gestoord door gebrom en geronk.

De zaterdagmorgen stond in het teken van „gemeentepolitiek in theorie en praktijk”. De Delftse A.R. wethouder, de heer P. C. Elfferich zorgde voor de theorie. Hij liet de cursisten nog even een ferme duik nemen in de problemen van de gemeentepolitiek. De praktische les werd gevolgd door een rondgang in het prachtige Hilversumse raadhuus.

De heren J. de Jong en P. Bergsma hebben op uitnemende wijze de afwezigheid van burgemeester Boot vergoed door hun rondleiding in het raadhuus en hun inleiding in de praktische problemen van een moderne, grote Nederlandse gemeente.

We misten node onze secretaris Mulder, die altijd alles tot in de puntjes heeft geregeld; we misten evenzeer onze algemene cursusleider dr. A. Veerman. We vergaten hen echter niet. Tijdens de koffiemaaltijd werd aan beiden een telegram gezonden met hartelijke groet en de beste wensen voor een spoedig herstel.

Het was niet erg dat dr. Berghuis de arjos (en de arjos dr. Berghuis) niet kon opsporen. Uiteindelijk kwam er op de valreep toch nog een speech van dr. Berghuis en als toegift hadden we reeds genoten van een speech-voor-de-voorst-weg van de heer R. Gosker.

En de diploma-uitreiking, die noodgedwongen voorlopig symbolisch moest worden gedaan, kwam uitstekend tot zijn recht toen als symbool één diploma werd overhandigd aan de Groningse kadercursiste mej. Fokkens uit Loppersum. Zij had op deze slotmeeting toch wel heel duidelijk getoond dat de arjos-cursus niet alleen door H.B.S.ers en studenten, maar evengoed door arjos-leden met een eenvoudige schoolopleiding kan worden gevolgd.

TILLEMA.

Oplossing puzzel vorige keer

Horizontaal: 1. beloven. 3. tobberd. 7. had-je-me-maar. 9. gezien. 11. vracht. 12. era. 13. sloper. 14. erkers. 18. eer. 19. foppen. 21. emmers. 23. eigenheimer. 24. drillen. 25. opstaan.

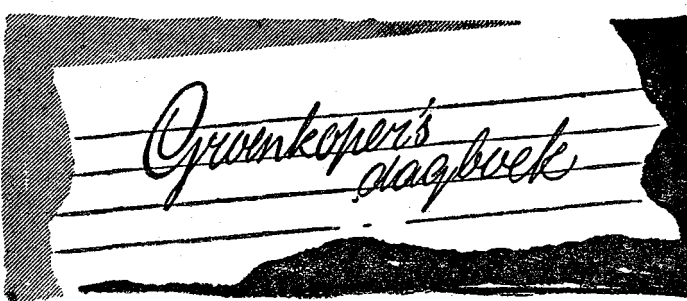
Verticaal: 1. brenger. 2. vodje. 4. blaar. 5. driftig. 6. omroep. 7. hazeslaapje. 8. rechercheur. 10. naderen. 11. vaartje. 15. loflied. 16. gracht. 17. inslaan. 20. engel. 22. mimus.

4
MEI

Toch gaan we vooruit in de internationale politiek, vrienden, mits u de vooruitgang kunt zien op lange termijn. Er is een rijkskanselier geweest in Duitsland, die niet alleen uit het goede hout gesneden maar veel meer van het beste ijzer gegoten was. Hij droeg bij tijd en wijle een helm met een piek, een luxe Pickelhaube. Daarna is er eens een rijkskanselier verschenen... Doch de rijkskanselier van deze tijd droeg in zijn vakantie — het is hier al eerder gemeld — een tweed bruin-wit geblokt hoedje, dat hem nog te klein was ook. U weet, om te bebben, waar het goede tweed vandaan komt. Uit het Verenigd Koninkrijk, hoewel er ook tweed komt uit Ierland, de republiek Ierland. Goed. Maar, al zou deze toedering in de Europese politiek op zichzelf grond voor verheugenis schenken, het feit, dat de kanselier, Herr Adenauer, een hoedje droeg is ook aanleiding geworden voor een boek, te schrijven door een socialistisch lid van de Bondsdag. Van de Duitse Bondsdag wel te verstaan, niet van de jeugdbonden. „Des Kanzlers Hut” zal dit boek heten. Van Blut und Boden naar Hut und Hosen. Dat is de verblijdende vooruitgang, waarmede wij ons aan het begin van deze week hebben gelukgewenst. En wij doen dat ook u.

5
MEI

Op deze bijzondere dag, die alsmaar niet bijzonder wil worden in Nederland, tenminste niet wat vieren van de dag betreft, komt mijn lijfblad met de verbijsterende mededeling, dat er op het ogenblik kinderen in Nederland opgroeien, die nog nooit van Mussert hebben gehoord. En die, in een enquête, een lid van de N.S.B. een „ennisbeër” noemden. Leerlingen van een Christelijke H.B.S. te Utrecht. Zij wisten ook niet van Johannes Post. En zij hadden het dagboek van Anne Frank niet gelezen. Dat laatste vind ik niet zo erg. Dat heb ik ook niet gelezen. (Ik ga ook de film niet zien). Ik heb veel over de vervolging van de Joden gelezen, maar de exploitatie van het dagboek van Anne Frank, het bespringen van dit materiaal door de Amerikanen en de tam-tam, welke er om heen is gemaakt stuit mij tegen de borst. Ik ben het eens met een mevrouw, die in een ingezonden stuk schreef: als het de wereld kan genezen

van anti-semitisme, dan heb ik er vrede mee. Zo niet, dan vind ik die uitbuiting van het dagboek een walgelijke vertoning). En nu die kinderen, die zo weinig weten van ons land in de oorlog. Aan wie ligt dat? Aan de school en aan de ouders, aan de regering van Nederland ook. Want wat herdenken we eigenlijk op 5 mei? Ja, ik wéét het wel. Maar als we niet eens een gedenkwaardige 5e mei kunnen opbrengen, wat wilt u dan als resultaat op school zien? Overigens begrijp ik maar nooit waarom die Floris V zo in elks geheugen blijft hangen. En figuren als Jan van Schaffelaar en Albrecht Beiling. Misschien is ons geschiedenisonderwijs op de school niet ingesteld op 1940/1945, misschien meer op 1490/1495 of daaromtrent!

6
MEI

En nu kunt u verder zeggen en denken wat u wilt, mij trof het bericht dat het zonlicht tegenwoordig 2% helderder is dan vijf jaar geleden. Eerst dacht ik, dat het een reclame voor zeep was, maar het was een wetenschappelijk bericht. Ik lees trouwens zulke berichten liever dan die met betrekking tot verhoogde radio-activiteit. Want zonlicht is toch maar heerlijk. Dat zeide indirect al Diogenes tot Alexander. Toen de keizer hem voorstelde een wens te doen, antwoordde de tonbewoner: „ga alstublieft uit de zon staan.” Wist u, dat zonlicht vitamine D in het lichaam produceert? Dat betekent natuurlijk niet dat u van uw lichaam een vol-automatisch continu bedrijf moet maken en de hele dag in de zon moet gaan liggen. Ik wilde u namelijk, nu de zomerse dagen schijnen aan te breken, waarschuwen het zonlicht meer te waarderen dan te proberen. Bovendien, vergeet niet: het is 2% helderder dan vijf jaar geleden! Vlak dat niet uit. Men, de grote MEN, is op het ogenblik bezig proeven te nemen om hele steden met zonlicht te verwarmen. Door het zonlicht te concentreren en terug te kaatsen. Dit schrijf ik aan het einde van

7
MEI

een zonnige dag, welke ik in de zon voor een groot gedeelte in mijn zonnige tuin doorbracht. Genietend van de eenvoudige, maar heerlijke gave van de hemel boven ons.

Vandaag veertig dagen geleden was het Pasen, het is dus vandaag Hemelvaart. Deze telling houdt de kerk aan sedert de vierde eeuw. Tegenwoordig — vind ik — is Hemelvaartsdag een beetje het stiefkind onder de christelijke feestdagen. Het is meer een uitgaansdag en een congresdag geworden. Ik schrijf in een politiek blad, maar ik mag misschien toch wel een lans breken voor een andere viering van de Hemelvaartsdag dan tot nu toe geschiedt. Kerkdiensten in de vroege uren van de morgen? Kerkdiensten met een liturgie; waarin een unaniem gebed is opgenomen, zoals dat bijvoorbeeld voorkomt in het kerkboek van de Reformierde Bund in Duitsland? Met o.a. deze beden: „Op U wachten wij, dat Gij Uw heerlijkheid openbaart in de wereld en dat Uw overwinning alle machten van de hel te niet doet. Op U wachten wij, tot ook ons leven met U geopenbaard wordt in heerlijkheid. Gij zijt ons leven, Gij zijt onze troost, Gij zijt onze hoop, gisteren, heden en in eeuwigheid...” Natuurlijk mogen wij op die dag uit, naar buiten. Maar voordien moeten wij op naar de kerk, om de Hemelvaart van Christus te gedenken. Nu is die dag voor velen niet veel meer dan een vrije dag. De kerk is leeg. Het ligt aan ons, ons, dat zijn wij van de kerk!

8
MEI

Het spijt mij, dat ik u nog geen Beeld kan geven van het nieuwe kabinet. Ik zou u de torso kunnen beschrijven, de romp. Doch die is al zo vaak beschreven, dat zelfs een Rodin er geen belangstelling voor zou hebben. Boze buurman schreef mij een briefkaart: „Beel haalt een Pous in het kabinet...” Ik weet

niet of dat juist is, in ieder geval had buurman, voormalige buurman, de naam goed geschreven met ou. Het formeren gaat in ieder geval niet zo stormachtig als bij de formateur prof. De Quay. Prof. Beel is minder stormachtig, hetgeen niet wil zeggen dat ik een kwaie dunk van de vorige formateur zou hebben. Bovendien is professor Beel formateur, informateur, adviseur, souffleur, prefabricateur of alleen maar deur! Deur van het nieuwe kabinet? Ik weet het niet. Zoals een beeld vaak in een nis staat, zo werkt professor Beel in stilte en in een hoek. Met een kabinetje in een hoekje. Een vriendje van mijn jongste zoon vroeg zijn vader of het tegenovergestelde van een kabinet een kabiklad was, waaruit blijkt dat vele jonge kinderen toch met de politiek meelevend. In zulke jongens schuilt wat.

9
MEI

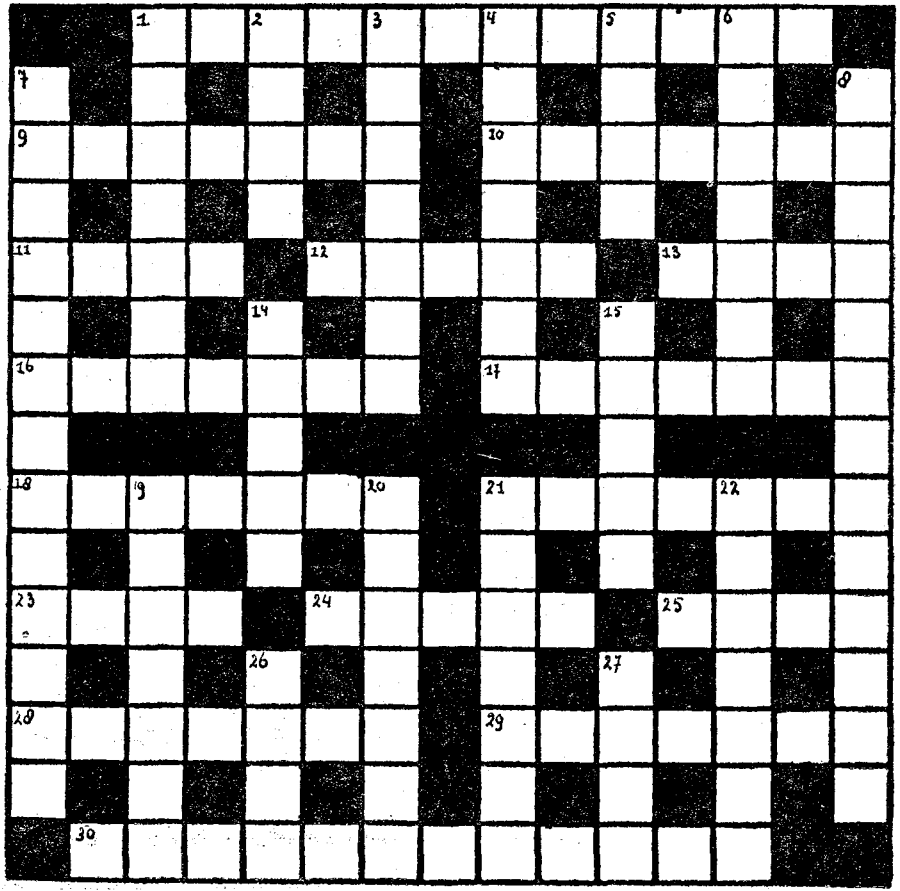
Op het ogenblik, dat ik dit schrijf weten we nog niet welke tafel er in Genève gebruikt zal worden, een ronde tafel of een vierkante tafel. De Russen willen een ronde, de anderen een vierkante, namelijk een voor de Grote Vier. De vijfde „im Bunde” zou volgens de Russen Oost Duitsland moeten zijn, maar dat willen de anderen niet. Nu vind ook ik een ronde tafel gezelliger. Een ronde tafel voor vier personen heeft mij altijd de ideale tafel geleken om aan te eten en om aan te praten. De Amerikanen kan het niet schelen wat voor een soort tafel er komt, als er maar vier naties aanzitten en geen vijf. Met dat al begint de conferentie niet erg opvekkend. Straks herrie over de stoelen, dan over de lamp, dan over ik-weet-niet-wat. Zou een stoelendans niet aan te bevelen zijn? Neen, daarvoor is de zaak te ernstig. De koude oorlog is nog niet voorbij, vrienden. Zelfs niet aan het meer van Genève. Ligstoelen en een gezellige koffietafel, of, als de Russen dat willen, een theetafel. En, wat zeer belangrijk is, ieder zijn voeten onder zijn eigen tafel houden. Plotseling herinner ik mij dat in het huis van mijn grootmoeder een ronde tafel stond met een rood tafelkleed. En mijn grootvader bezat aandelen Russische Spoorwegen. Nooit meer iets van teruggezien... Al was het alleen maar die tafel geweest!

William Graankoper

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. wijlen-agent? (5, 7); 9. belangrijk bestanddeel, dat van binnenvan klei is; 10. deze mensen dragen een aansporing om te arbeiden met zich mee; 11. de zee maakte Nederland groot,.... en dit Delfzijl; 12. vrolijke zuiderling; 13. hij vangt vliegen een aansporing om te arbeiden 16. zo scherp controleren schijnt niet te voet te kunnen gebeuren; 17. spoorvolgen? Nee, achter zijn; 18. vrucht van Jamaica? 21. onderwerp dat in 't begin nogal kleurloos is; 23. bloedloze ader; 24. bij 't minste of geringste zetten zij hun stekels op; 25. bij een.... onderzoekt men, wat je in je.... hebt; 28. Franse sierlijkheid; 29. zo'n schema is beslist niet waterdicht; licht valt er iets doorheen; 30. je verbijten van woede.

Verticaal: 1. het levende deel van 1 hor.; 2. ook uit een veehouder maak je zo'n bediende; 3. voor dit vasthaken zijn jonge koeien nodig; 4. in de huisvesting zit veel misère; 5. geestelijk hek; 6. uit geen van twee kunt u roken; 7. vader van de gedachte; 8. knappe lui, al zie je 't aan hen zo niet; 14. sterfelijke afgod; 15. zo'n deuk maakt een nogal bankroete indruk; 19. achternaam van Lili; 20. deze ontkenning is tot in de kern lek; 21. zo'n ziekte begint met een beet; 22. resultaat van rusten; 26. hoe je 't ook keert, 't blijft vreemd; 27. nogal felle politieke kleur.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

OP 27 MEI LOOPT „ULTIMATUM” AF

OVER enkele dagen is het 27 mei. Dan loopt de termijn van een half jaar af, die Chroesjtsjef het Westen gegeven heeft, om een oplossing voor de kwestie Berlijn te vinden. Als het ultimatum, dat geen ultimatum was, afloopt is er echter niets veranderd. Wel zijn in Genève besprekingen begonnen tussen de ministers van buitenlandse zaken van de Verenigde Staten, Engeland, Frankrijk en de Sowjetunie, eventueel bijgestaan door Westduitse, Oostduitse, Poolse, Tsjechische en Italiaanse delegaties. Beide partijen hebben hun standpunten uiteengezet en hun plannen ingediend*). Beide plannen voorzien in een oplossing voor de Berlijnse crisis. Maar geen van beide werd totdusver als basis voor een gesprek aanvaard.

Genève voor de vuurproef

Deze gang van zaken is niet teleurstellend, omdat de Sowjetunie er nooit enige twijfel over heeft laten bestaan, dat zij alle voorstellen van het Westen, die niet in overeenstemming zouden zijn met de Russische eisen, van de hand zou wijzen. Dit is inderdaad gebeurd, ook toen gebleken was, dat de plannen van de westelijke mogendheden in sommige belangrijke opzichten tegemoet kwamen aan door Moskou gestelde voorwaarden.

Onder druk

TERECHT weigert het Westen in te gaan op de voorstellen van de Sowjetunie, die er op gericht zijn, de Amerikaanse, Britse en Franse militaire eenheden uit West-Berlijn te doen verdwijnen, de erkenning van het communistische regiem in Oost-Duitsland te verkrijgen en eenzijdige ontwapening door West-Duitsland, — met name op het gebied van atoomwapens — af te dwingen. En op langere termijn gezien streeft de Sowjetunie naar consolidatie en stabilisatie van haar macht in Midden- en Oost-Europa en het verzwakken of doen uiteenvallen van de Noord-Atlantische verdrags-organisatie.

De kwetsbare positie van West-Berlijn wordt door de Sowjetunie gebruikt om de westelijke mogendheden onder druk te zetten en het bereiken van haar doeleinden op korte en langere termijn te vergemakkelijken. Het is dan ook de voornaamste taak van het Westen, te voorkomen dat Chroesjtsjef zijn zin krijgt, omdat opgeven in West-Berlijn een vernietigende slag zou toebrengen aan het onderling vertrouwen, dat een van de belangrijkste elementen is van de samenwerking in de vrije wereld.

Sinds 1945

HET is sinds 1945 het doel van de Sowjetpolitiek geweest, de heerschappij in het zojuist veroverde koloniale rijk te consolideren en de volken van Midden- en Oost-Europa te absorberen. Dit moest op verzet van het Westen stuiten. De oprichting van de Navo stelde tenslotte paal en perk aan de agressieve plannen van de Sowjetunie.

De politiek van de Sowjetunie is sedert november van het vorige jaar steeds anders genuanceerd geweest: op de 27ste van die maand werd een ultimatum gesteld, kort daarna bleek bereidheid tot onderhandelen en vervolgens verschenen een ontwerp-vredesverdrag voor de beide Duitse staten, een dreigement dat een afzonderlijk vredesverdrag met Oost-Duitsland zou worden gesloten, een weigering om aan

een ministersconferentie deel te nemen, die later werd ingetrokken, een voorstel om van West-Berlijn een vrije stad te maken, spoedig gevolgd door een plan om dat stadsdeel een viermogensstatus te geven.

Eén ding hebben de Sowjets daarbij nooit uit het oog verloren: de definitieve vestiging van hun heerschappij in Midden- en Oost-Europa. En het was zeker geen toeval, dat Chroesjtsjef het Berlijnse vraagstuk voor het eerst op een Russisch-Poolse bijeenkomst heeft aangesneden. Ook in zijn redevoeringen te Leipzig heeft de Russische premier heel duidelijk de situatie in Duitsland in verband gebracht met de communistische heerschappij in Midden- en Oost-Europa.

Openhartig

BELANGRIJKE delen van deze redevoeringen, waarin Chroesjtsjef zich vrijelijk over zijn plannen heeft uitgesproken, zijn aan de aandacht van het Westen ontsnapt. Volgens de Neue Zürcher Zeitung sprak de Rus verrassend openhartig over de spanningen in het Oostblok en de vijandige gevoelens, welke men in Oost-Europa ten aanzien van de Sowjetunie koestert. Daar zijn talrijke Polen, die de huidige oostelijke grens van hun land niet willen erkennen, er bestaan conflicten met Hongarije en Roemenië om over

Joegoslavië nog maar niet te spreken.

Om zich op de talrijke problemen in Midden- en Oost-Europa te kunnen concentreren en het verzet de kop te kunnen indrukken streeft de Sowjetunie naar de erkenning door het Westen van de status quo. Chroesjtsjef weet, dat landsgrenzen niet op conferenties gewijzigd kunnen worden: daar spreken slechts machtsverhoudingen. Slechts in geval van een oorlog kunnen de huidige grenzen opnieuw worden vastgesteld.

Chroesjtsjef begrijpt heel goed, dat erkenning van de status quo in Europa een herhaling van de gebeurtenissen in 1956, die leidden tot de omwenteling in Polen en de vrijheidsstrijd in Hongarije, vrijwel onmogelijk zou maken.

Uitgaande van de stelling, dat alle socialistische landen gemeenschappelijk de fase van het ware communisme zullen ingaan, ontwikkelde hij in Leipzig de gedachte, dat binnen afzienbare tijd de grenzen binnen het communistische blok hun betekenis geheel zullen verliezen. Dat is het doel van Moskou, in de verwachting, dat — nu de economische integratie reeds ver is gevorderd — de politieke integratie op de duur geen probleem meer zal zijn.

Gebonden

GEZIEN de toch altijd nog vrij grote labiliteit van de Russische heerschappij in de satellietstaten zal de Sowjetunie het zeker niet op een machtsstrijd om Berlijn laten aankomen. Terecht wijst de Neue Zürcher Zeitung er op, dat de Russen in hun manier van denken nog steeds gebonden zijn aan de strategie van Lenin en Stalin en de ervaring van 1941, volgens welke de beveiliging van de eigen operatiebases een beslissende factor is.

Het uitlokken van de Berlijnse crisis moest de Sowjetunie dan ook de nodige vrijheid van handelen verlenen voor de uitbouw van haar positie in Oost- en Midden-Europa tot een werkelijk communistisch bolwerk, van waaruit zij later een beslissende machtsstrijd in Europa zou willen wagen.

Vijf westelijke ministers van buitenlandse zaken. V.l.n.r. Pella (Italië), Selwyn Lloyd (Engeland), Herter (V.S.), Couve de Murville (Frankrijk) en Von Brentano (West-Duitsland), die evenals Pella als waarnemer in Genève is.

Moskou wil
de handen
vrij in
Oost-Europa

EEN ander belangrijk facet van het streven der Russen naar consolidatie en stabilisatie van hun positie in de satellietstaten is de ontwikkeling van de gigantische Chinese communistische staat tot een factor van steeds grotere betekenis binnen de communistische wereld. Een akkoord in Europa op de Russische voorwaarden, zou Moskou in staat stellen, zich voortaan geheel op Azië te gaan concentreren.

In de plannen van de Sowjetunie past de hereniging van Duitsland dus in het geheel niet meer, omdat deze een averechte uitwerking zou hebben op hetgeen zij in Midden- en Oost-Europa hoopt te verwezenlijken. De enige hereniging, waarmede de Sowjetunie ooit zal instemmen, is er een, waarbij van tevoren moet vaststaan, dat het een door communisten overheerst Duitsland zal zijn.

Niet definitief

HET Westen kan zich bij de opvatting, dat de scheiding van de „beide Duitslanden” definitief is, niet neerleggen. In de eerste plaats zou dat in flagrante tegenspraak zijn met de afspraken, die na de tweede wereldoorlog ten aanzien van het verslagen Duitsland zijn gemaakt: afspraken, waaraan ook de Sowjetunie nog steeds gebonden is.

Er is echter ook een andere factor, die niet minder belangrijk is: dat is het gevaar van een verdeeld Duitsland, waarin krachtige stromingen werkzaam blijven, die een (overigens ongezond) nationalisme weten te kweken, dat tot nieuwe grote spanningen in Europa aanleiding kan geven.

Hereniging als uitgangspunt

DAAROM moet het Westen blijven aandringen op hereniging van Duitsland als uitgangspunt bij besprekingen met de Sowjetunie. In het plan van de westelijke Grote Drie worden de grote lijnen in het oog gehouden, terwijl op ondergeschikte punten tegemoet wordt gekomen aan de verlangens van de Sowjetunie.

Wanneer het aan dit plan vasthoudt en geen der partners zich van de ingeslagen weg laat afbrengen, bestaat de mogelijkheid, dat het Westen deze nieuwe aanslag op zijn vrijheid zal weten te verijdelen en dat het daarbij zal kunnen rekenen op de steun van vele landen, die buiten de communistische invloedssfeer gelegen zijn. Het is een moeilijke opdracht, maar met Gods hulp zal het mogelijk zijn, deze tot een goed einde te brengen. **B.**

*) Een overzicht van deze plannen vindt u op pagina 2.

Het Partij Convent vergadert op vrijdag 19 juni en zaterdag 20 juni

NATUURLIJK betekende het uitstellen van het Partij-Convent geen afstel. De politieke situatie in ons land vertoont in zoverre een duidelijker beeld, dat een nieuw kabinet zijn werkzaamheden begonnen is. De episode van kabinetsformatie is dus afgesloten. De regeringsverklaring, die op 26 mei wordt afgelegd en de daaropvolgende discussie in de Tweede Kamer zullen het politieke leven en de belangstelling daarvoor in ons land stimuleren. Het is van belang dat dit ook in onze partij tot uitdrukking gebracht kan worden. Daarvoor moet voldoende tijd worden uitgetrokken.

Daarom is thans besloten het Partij-Convent bijeen te roepen op **vrijdagavond 19 juni en op zaterdag 20 juni a.s.** Het wordt dus een avond- én een dagvergadering. In het najaar van 1956, toen eveneens belangrijke zaken aan de orde kwamen, was dit ook het geval. Ditmaal vinden de bijeenkomsten plaats in het Gebouw van Kunsten en Wetenschappen, Maria-plaats 27 te Utrecht.

Getracht zal worden leden van het Partij-Convent, die beide vergaderingen willen bijwonen, doch niet zelf bij familie of vrienden voor overnachting kunnen zorgen, logies te verschaffen in geestverwante gezinnen in Utrecht of omgeving. Men begrijpt dat het een te grote financiële last voor de partij zou zijn indien deze overnachtingen in hotels zouden moeten plaats vinden, gesteld al dat dit op zo korte termijn te regelen zou zijn. Een regelingscommissie zal dus aan het werk tijgen om de nodige voorbereidingen te treffen. De betrokkenen zullen hierover natuurlijk te zijner tijd meer vernemen.

Doch reeds nu willen we graag, dat partijleden, die in de stad Utrecht of in de naaste omgeving wonen bij zichzelf eens nagaan of zij logies aan leden van het Partij-Convent kunnen aanbieden. Het gaat dus om de nacht van 19 op 20 juni a.s. Een kort positief berichtje daarover aan het bureau van het Centraal-Comité, Dr. Kuiperstraat 3 te Den Haag, is zeer welkom.

Over de agenda van deze bijeenkomst zullen de leden en gasten binnenkort nader bericht ontvangen. Doch omdat deze vergaderingen als regel openbaar zijn, is een mededeling daarover ook hier op haar plaats.

Het ligt in de bedoeling, dat de avondbijeenkomst van vrijdag 19 juni wordt gewijd aan het beluisteren van de openingsrede van de partijvoorzitter, Dr. W. P. Berghuis en voorts aan het behandelen van de huishoudelijke zaken, waaronder de bespreking van het jaarverslag 1958 van het Centraal-Comité en belangrijke plaats inneemt.

De volgende dag, zaterdag 20 juni, zal men wellicht in nog sterkere mate een **politieke** dag kunnen noemen. Dan hoopt de voorzitter van de A.R.-Tweede Kamer-fractie een overzicht te geven van de parlementaire werkzaamheden. De discussie die daarop volgt behoort, naar het zich laat aanzien, niet door tijdsgebrek te worden gehinderd.

Wij hopen dat het Voorjaars Partij-Convent 1959, gehouden op de drempel van de zomer van dit nu reeds zeer bewogen politieke jaar, een goed samenzijn van alle leidinggevende en belangstellende Anti-revolutionairen zal mogen worden.

Conferentie te Genève

DE BEIDE PLANNEN

Het westelijke vredesplan voor Duitsland houdt het volgende in:

1 De stad Berlijn (dus ook het oostelijke deel) zou na vrije verkiezingen herenigd moeten worden. Een gekozen raad, onderworpen aan het opperste gezag van de Grote Vier of van de Ver. Naties, zou de herenigde stad moeten besturen. De vrije toegang tot de stad zou gegarandeerd moeten worden door de Grote Vier, die in die stad militaire eenheden zouden mogen handhaven.

Tegelijkertijd zouden de Grote Vier een gemeenschappelijke verklaring moeten afleggen over de Europese veiligheid, t.w. dat zij geschillen op vreedzame wijze zullen regelen, zullen afzien van het gebruik van geweld en zullen weigeren, een aanvallende hulp te verlenen.

2 Een gemengde commissie zou in een tweede fase belast moeten worden met het versterken van technische contacten, het bevorderen van een vrij personenvervoer en het opstellen van een ontwerp-wet voor geheel Duitsland. Deze zou vervolgens aan een volksstemming onderworpen moeten worden.

Deze gemengde commissie zou moeten bestaan uit 25 afgevaardigden uit West-Duitsland en 10 uit Oost-Duitsland, welke staten resp. 52 en 17 miljoen inwoners hebben. Besluiten in deze commissie zouden met een meerderheid van drie/vierden genomen moeten worden.

Op het gebied van de veiligheid zouden ook nu maatregelen genomen moeten worden, welke kunnen leiden tot het instellen van een bepaalde zone, waarover men elkaar wederzijds militaire inlichtingen verstrekt. De strijdkrachten van de vier bezettende mogendheden en hun wapenrusting zou beperkt moeten worden en Duitsland zou zich dienen te verplichten, geen atoomwapens en wapens voor chemische of biologische oorlogvoering te vervaardigen.

3 In de derde fase zouden in geheel Duitsland verkiezingen gehouden moeten worden voor een parlement, dat een grondwet moet opstellen. Deze verkiezingen zouden binnen twee en een half jaar moeten plaatshebben en gecontroleerd

worden door de Verenigde Naties en de Grote Vier. Het toezicht zou in eerste instantie aan West- en Oost Duitsers zijn overgelaten.

De instelling van een zone aan weerszijden van een vast te stellen lijn, waarbinnen plafonds vastgesteld moeten worden voor de strijdkrachten in dat gebied, zou een van de veiligheidsmaatregelen zijn, die in deze derde fase verwezenlijkt moeten worden.

Na het sluiten van het vredesverdrag moeten alle vreemde strijdkrachten vertrekken. Voorts worden nog enkele voorstellen gedaan, die betrekking hebben op de vermindering van de Amerikaanse en Russische strijdkrachten.

4 Een definitief vredesverdrag met het in vrijheid herenigde Duitsland zou de vierde en laatste etappe moeten zijn van een vredesregeling, zoals die door het Westen is voorgesteld.

HET RUSSISCHE PLAN

De Sovjetunie heeft zich in Genève opnieuw bereid verklaard, het Berlijnse vraagstuk te bespreken met de Russische voorstellen of de eventuele westelijke plannen als basis. Het Russische ontwerp-verdrag, dat 48 artikelen omvat, zal of met een geconfedereerd Duitsland of met de twee staten afzonderlijk gesloten worden. Het Duitsland, dat de grenzen van 1 januari 1959 zou krijgen en dat dus de Oder-Neissegrens als oostgrens zou moeten erkennen, zou geen atoomwapens, raketten en onderzeeërs mogen bezitten.

Een jaar na het in werking treden van het vredesverdrag zouden alle vreemde strijdkrachten Duits grondgebied verlaten moeten hebben. Duitsland zou niet tot een militair of politiek blok mogen toetreden, waaraan niet wordt deelgenomen door alle ondertekenaars van het vredesverdrag. Het zou zich volgens het Russische plan moeten terugtrekken uit de Navo (voor wat West-Duitsland betreft) en uit het Warschaupact (wat Oost-Duitsland aangaat). West-Berlijn zou tot op het ogenblik dat Oost- en West-Duitsland worden geconfedereerd, een soort van gedemilitariseerde staat zijn, met een speciale status.

HET NIEUWE KABINET

NU het nieuwe kabinet er is, hebben wij behoefte aan een duidelijke bepaling van de wederzijdse posities.

De formatie heeft vrij lang geduurd, maar véél korter dan de vorige keer. Toen zijn er ook meer informateurs aan het werk geweest en zelfs prof. Lief tinck, die toevalligerwijze op doorreis in Den Haag vertoefde, is er aan te pas gekomen. Toch heeft de formatie nu langer geduurd, dan nodig was en op bepaalde ogenblikken werd er voor de informateur overal in het land met behulp van moderne communicatiemiddelen gezocht naar kandidaat-ministers. Het scheen soms, alsof men gegadigden zocht voor een minder attractieve „baan" in plaats van mensen voor een hoog ambt. Nu het kabinet er is, willen wij voorop stellen, dat het, wat de personen betreft, gelukkig een sterker indruk maakt dan het bouwsel, dat Prof. De Quay aanvankelijk overhield. Het is merkwaardig, welk een voldoening het in vele kringen heeft gewekt, dat Prof. Zijlstra weer in de bus is gestapt. En Drs. De Pous op Economische Zaken achten wij een belangrijke aanwinst voor het kabinet.

WIJ hebben te maken met een extra-parlementair kabinet. Dat moet goed vaststaan en de consequenties daarvan dienen zonder reserve te worden aanvaard. De Kamerfracties hebben geen steun beloofd en ook aan niemand geadviseerd, om al of niet zitting te nemen. Zij staan vrij tegenover dit kabinet. Dat betekent niet, dat zij geroepen zijn tot een vrijbuiterspolitiek. Maar wanneer, om maar een voorbeeld te noemen, bij de A.R.-fractie de overtuiging zou blijven bestaan, dat het ontwerp mammoetwet van minister Cals principieel en praktisch onaanvaardbaar is, dan zal het neen van de fractie niet alleen plicht zijn, maar ook in geen enkel opzicht het odium kunnen dragen, dat dit neen in strijd is met afspraken of verplichtingen. Er is in de laatste tijd herhaaldelijk gezegd, ook van onze zijde, dat wij het beleid van een kabinet alleen kunnen steunen, als het een christelijk-sociaal beleid voert. In misschien nog sterkere mate geldt dit van het onderwijsbeleid. Wanneer dat beleid bedoelt, de pacificatie uit te hollen en de vrijheid van de bijzondere school in te perken, dan is ons verzet een dure plicht.

VOORTS is het goed, met nadruk vast te leggen, dat dit kabinet een kabinet is op brede basis. Sommigen hebben gezegd, dat het nieuwe ministerie zonder socialisten betekent het einde van de brede-basispolitiek. Niets is minder waar. Wat zijn samenstelling betreft is dit kabinet duidelijk en buiten elke twijfel een kabinet op brede basis. In plaats van de socialisten de liberalen, dat betekent in geen enkel opzicht, dat principieel de brede basis is verlaten. Wanneer de ministers, die afkomstig zijn uit de kring van de christelijke partijen, gaan zitten naast liberalen, dan is dat principieel niets anders dan een zitten met socialisten in één ministerie. Zij, die de verandering een vooruitgang achten, kunnen dat motiveren met praktische argumenten; zij kunnen spreken over onze defensiepolitiek of onze taak ten opzichte van Nieuw-Guinea, maar zij missen het recht, om te spreken van een principieel verschil tussen het ene brede-basiskabinet en het andere. Zouden zij het wel proberen, dan zouden zij daarmee onder het vermoeden vallen, dat zij dichter bij het liberalisme staan dan men van voorstanders van een Christelijke politiek en van leden van een partij, die tachtig jaar tegen liberale overmacht heeft gestreden, mag verwachten. Prof. Oud schijnt enthousiast te zijn over het nieuwe kabinet. Wij gunnen hem die geestdrift, maar vergeten niet, wat hij in een vorige periode aan het adres ook van onze mannen heeft gezegd, speciaal aan Prof. Zijlstra. En daarom is zijn geestdrift voor ons besef meer een politiek vreugdevuur dan een manifestatie van een laaiend hart.

WIJ hopen, dat het nieuwe kabinet een strijdbaar kabinet zal zijn. Al te veel is in het verleden het beleid bepaald door een reeks van compromissen, die tenslotte door iedereen met een lauw hart werden aanvaard. Het is beter, dat een minister voor zijn plannen stáát en er voor wil vallen, dan dat hij tot elk akkoord bereid is, dat hem uit de nesten helpt. Want op die manier komt er over het politieke terrein een hinderlijke grondmist te liggen.

De strijdbaarheid van het kabinet is ook nodig, omdat de socialisten hebben besloten, om weer terug te keren tot de stijl en de methoden van de oude S.D.A.P. Dat belooft een periode van zéér verscherpte parlementaire strijd.

En in die strijd zal het kabinet zich kunnen handhaven, zal het ook vertrouwen kunnen winnen in het land, als het een vaste koers weet te houden. Als het een beleid voert, dat bewijst, dat het weet, wat het wil. Als het duidelijk zegt, waar het op staat. Als het door daden toont, dat het er wezen mag. En vooral, als in dat beleid duidelijk zichtbaar worden echt nationale elementen. Kan het kabinet dit opbrengen, dan kan het groot werk doen en een sanerende invloed hebben op de landspolitiek. Faalt het in dit opzicht, dan sticht het verwarring en onzekerheid.

HET is in dit stadium beter, duidelijk te zeggen, wat wij van dit kabinet verwachten, dan het nu reeds een serenade te brengen.

Maar het kan niet van één kant komen. Het kabinet heeft er van zijn kant recht op, dat de volksvertegenwoordiging reëel, breed en duidelijk is in haar optreden. Een tactiek als van een guerillastrijd is uit den boze. Het parlement kan slechts aan invloed winnen langs de weg van zelftucht en zelfbeheersing en door te streven naar een constructieve kritiek.

Het aanzien van de politiek is in Nederland gedaald.

Dat aanzien kan alleen verbeterd worden, als regering en volksvertegenwoordiging duidelijk blijken te verstaan, wat het dragen van nationale verantwoordelijkheid betekent.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Wij luisterden

• Voskuils spook

In de periode van de kabinetsformatie heeft de heer Voskuil zichzelf in de avonduren wat afleiding bezorgd met een boek, waarin een spook voorkomt. Het spook speelt in dat boek geen dominerende rol. Desondanks ondervindt de heer Voskuil — en wij hadden dat van hem niet verwacht — er nadelige gevolgen van.

De heer Voskuil ziet nu nl. ook spoken in de Nederlandse politiek. Hij ziet de geest van de christelijk-sociale politiek, „die 's nachts door het kabinet waart, omdat hij overdag niet aan zijn trekken komt”.

De heer Voskuil heeft grote plannen met dat spook. „De socialisten zullen niets nalaten om dat spook aan te moedigen Romme en anderen geregeld te bezoeken”, zegt hij.

Daaruit zal dus de met veel ophof aangekondigde „constructieve oppositie” van de socialisten bestaan. Zij zal bestaan uit het aanmoedigen van spoken, die de heer Voskuil uit zijn nachtelijke lectuur heeft geput.

• In 't nauw

Nu er een kabinet tot stand gekomen is, zitten de socialisten in het nauw en maken zij rare sprongen in hun pogingen om aan te tonen, dat de andere partijen de P.v.d.A. buiten het overleg gehouden hebben. Zij springen in alle richtingen.

Zo hoorden wij van de heer Voskuil, dat sinds 11 december in feite alle partijen verkondigd hebben niet met de socialisten te willen samenwerken. De V.V.D. heeft dat gezegd en de A.R., terwijl de C.H.U. verklaard heeft niet te zullen meewerken aan een kabinet, waarin de A.R. niet tegenwoordig is. Slechts een deel van de K.V.P. heeft zich voor voortzetting van de samenwerking verklaard.

Maar de heer De Kadt sprak er schande van, dat die partijen, met uitzondering van de V.V.D., dat juist niet gezegd hebben. Zij hadden dat moeten doen, vond hij, want dan hadden de kiezers geweten waar zij aan toe waren. Nu is alleen de V.V.D. op dit punt duidelijk geweest. De A.R. daarentegen heeft volgens de heer De Kadt „de grootst mogelijke dubbelzinnigheid” aan de dag gelegd. De C.H.U. heeft de indruk gewekt, dat zij voor samenwerking was en Rommes voorkeur ging duidelijk uit naar samenwerking met de P.v.d.A.

We zouden de heren willen aanraden enig onderling overleg aan hun radiotoespraken te laten voorafgaan.

• Afbraak en opbouw

De wil tot afbraak van de sociale verwordenheden is volgens de heer De Kadt de achtergrond van het verbreken van de samenwerking met de P.v.d.A. en van het samengaan met de V.V.D.

Hoe kan het anders? Nemen we de visie van deze socialist voor juist aan, dan zijn de nieuwe ministers tot weinig anders dan afbraak in staat. De minister-president heeft geen kwaliteiten om een nationale binding te bevorderen, zijn politieke verleden getuigt van onkunde en kinderlijkheid; het kabinet bestaat overwegend uit personen van beperkte capaciteit en met geringe ervaring op het gebied van de openbare zaak. Bij gebrek aan een sterke leiding zal het geheel nog zwakker zijn dan de afzonderlijke personen reeds zijn. Gelukkig behoeven we niet met deze droeve schets van het nieuwe kabinet alleen de toekomst in te gaan. De heer De Kadt opent nog een wakkend perspectief.

„Te voorkomen, dat we naar een economische en sociale chaos gaan, is de taak van de oppositie”, zegt hij. Het optreden van die oppositie zal gericht zijn op verbreking van de samenwerking met de V.V.D. en op het scheppen van de voorwaarden voor een nieuw, sterk, progressief kabinet.

Men zou werkelijk gaan denken, dat de socialisten er nu al spijt van hebben, dat zij de deur van het kabinet achter zich hebben dichtgetrokken.

• Beperkingen nodig

De secretaris van de C.H.U., mr. van Gelder, vindt dat er voortaan bij verkiezingen en kabinetsformaties meer beperkingen aangelegd moeten worden. De voortdurende verklaringen van prof. Oud, dat de V.V.D. niet met de socialisten in een kabinet zou gaan zitten, zijn niet bevorderlijk

Nieuwe fase in het gesprek over staking van atoomproeven

HET zal de aandachtige lezer niet zijn ontgaan, dat, terwijl het oorspronkelijk Rusland geweest is, dat het hardst op het staken van atoomproeven heeft aangedrongen en het Westen daartegen het been het langst stijf heeft gehouden, het thans het Westen is, dat op deze staking aandringt, althans voor proeven binnen de atmosfeer (lager dan 50 km.) en onderwater. Deze restrictie is gemaakt omdat daar een technisch uitvoerbaar stelsel van controle en inspectie mogelijk is, terwijl dat ondergronds en in de stratosfeer nog een probleem vormt. Binnen een maand tijd heeft Eisenhower tweemaal in persoonlijke brieven aan Chroesjtsjef erop aangedrongen zijn steun te verlenen aan dit Amerikaanse voorstel, dat op de conferentie tot staking van atoomproeven welke reeds een jaar lang zonder resultaat te Genève werkzaam is, onlangs is ingediend. Ook Macmillan heeft in gelijke zin aan Chroesjtsjef geschreven. Deze heeft in zoverre een iets soepeler houding vertoond dan tot nu toe, dat hij in een persoonlijk schrijven aan Macmillan te kennen gaf, dat hij wel wat voelde voor diens tijdens zijn bezoek te Moskou gedane suggestie — tot nu toe geheim gehouden — om een inspectieafpraak te maken voor een vooraf te bepalen aantal inspecties per jaar.

Daar het Westen ook de staking van de atoomproeven op de ministerconferentie te Genève heeft aangesneden, kan derhalve in het algemeen geconstateerd worden, dat het Westen zich thans kennelijk atomisch-operationeel sterk genoeg voelt om van verdere proefnemingen af te zien en voorshands de kat in dit opzicht uit de boom te kijken. Waaraan moet dit zelfvertrouwen van het Westen worden toegeschreven? Daartoe is het nodig de technologische ontwikkelingen van het kernwapen te analyseren.

Strategische kernwapens

DE eerste twee tegen Japan gebruikte A-bommen hadden een explosieve kracht van 20.000 ton trotyl (20 ki-

geweest voor het tot stand komen van een nationaal kabinet en dat is waarvan de C.H.U. in het algemeen voorstandster is. Zou de V.V.D. haar woord gestand hebben gedaan als de P.v.d.A. de zaak niet zo scherp had gesteld als zij het nu gedaan heeft?

De door sommigen uitgesproken wens tot herstel van de oude coalitie vindt de heer Van Gelder ook niet gelukkig. Daardoor zijn velen kopschuw gemaakt.

Niet bevorderlijk voor een vlotte kabinetsformatie vindt de heer Van Gelder tenslotte de grote mate van openbaarheid, die aan de formatiewerkzaamheden gegeven is, maar hij verklaarde daarbij nadrukkelijk niets in het nadeel van de pers te willen zeggen.

Wat de houding van de C.H.U. betreft, deze heeft samenwerking met de P.v.d.A. niet bij voorbaat willen uitsluiten; als er reële mogelijkheden geweest waren, was zij bereid geweest in een kabinet met de P.v.d.A. zitting te nemen.

Wat de verhouding tussen de fracties en het kabinet betreft is mr. van Gelder van oordeel, dat elke partij vrij moet staan, ook ten opzichte van de ministers uit eigen kring. En de ministers mogen geen zetbazen van hun partij zijn.

Ten onrechte heeft men de C.H.U. de schuld gegeven van de stagnatie, toen zij zich niet als sluitpost van de formatie wilde laten gebruiken, aldus mr. Van Gelder. Als men 't vertrouwen van een groep vraagt, moet men ook rekening met haar houden en haar volwaardig in het overleg betrekken. Hij zei verheugd te zijn, dat dit tenslotte gebeurd was.

loton of K. T.). Daarmede kon een groot strategisch doel, een middelgrote stad, totaal worden verwoest. De bom diende dus, zowel om de grote uitwerking als om de kostbaarheid en de zeer beperkte aanmaakmogelijkheid, uitsluitend voor strategische doeleinden.

Daar de technische inrichting van de beide eerste bommen nog onvolmaakt was, werd uit de toegepaste springlading (Uranium-235 of Plutonium-239), waarvoor toen minimaal 10 kg. vereist was, zijnde de critieke massa nodig om een kernreactie te verwekken, slechts 2 kg. tot explosie gebracht. De rest werd ongebruikt verpulverd in de ruimte geslingerd. Door perfectionering van het mechanisme en door een

Van onze militaire medewerker

ietwat grotere lading slaagde men er in de naoorlogse jaren in de explosieve kracht tot 500 K.T. op te voeren, waardoor dus nog grotere strategische doelen konden worden vernietigd.

Daarmede bleef echter, mede ook omdat de hoeveelheid beschikbaar komende kernbrandstof (U-235 of Plu-239) nog gering was, elke hoeveelheid daarvan voor de strategische bom gereserveerd en was er dus geen sprake van een tactisch gebruik daarvan, dit is tot steun van de grondtroepen te velde, hetzij direkt hetzij indirekt. Eerst toen men erin slaagde om de waterstofbom te construeren, waarvoor de kernbrandstof goedkoper is te verkrijgen en veel overvloediger en men daarmede nog veel grotere krachten wist te ontketen tot 20.000.000 ton (20.000 K.T. of 20 megaton) toe, kon deze de taak van strategische bom van de A-bom overnemen en kon van nu af aan meer kernbrandstof (U-235 of Plu-239) ter beschikking worden gesteld voor aanmaak van kernwapens voor het tactische terrein. Na de proeven voor de strategische kernwapens ging men nu dus proeven voor tactische kernwapens nemen.

Tactische kernwapens

VOOR deze wapens is nl. de explosieve kracht van de oorspronkelijke bom van 20 K.T. veel te groot. Men zou in de meeste gevallen een vlieg met een moker doden. Daarom ging men in deze sector op zoek naar steeds lichtere explosies. Daarin slaagde men, eerst tot 15 K.T. en vervolgens naar beneden tot 2 K.T. toe. Thans was een punt bereikt waarop het tactische kernwapen kon worden geïntegreerd in de organisatie van de grondtroepen, zomede voor de luchtafweer. De bommen waren ook handzamer geworden. Woog de eerste tegen Hiroshima gebruikte 5 ton, de latere met gelijke explosieve kracht wogen niet meer dan een granaat nodig voor het verschieten met een kanon van 28 cm. d.i. ongeveer een halve ton. Nog later wist men een tactische atoomgranaat geschikt te maken voor een houwtizer van 15,5 cm. Nog weer later — en wel in het vorige najaar — voor het verschieten uit een wapen dat van de schouder af kan worden gevuld. Aldus luit-generaal James Gavin, de Chef van de Afdeling Onderzoek en Ontwikkeling van het Amerikaanse leger, die het vorige jaar aftrad, in zijn boek „Oorlog en vrede in het Ruimtetijdperk”, en hij kan het weten!

Grotere gebruiksmogelijkheid

TOEN de eerste fase van proeven voor tactisch gebruik achter de rug was en men benedenwaarts de limiet van 2 K.T. had bereikt werden en de Amerikaanse troepen en de NAVO-bondgenoten tactisch vertrouwd gemaakt met het gebruik daarvan en daarvoor opgeleid. Niettemin was dit gebruik nog steeds om de schaarste van de voorraden en om de relatief toch nog voor tactisch gebruik vaak te zware uitwerking, sterk beperkt. Om ruimer armslag te krijgen werden daarom de proeven voortgezet ten einde nog lagere explosies te kunnen verwekken. Ook hier bleef het succes niet uit. Het vorige najaar werd een serie proeven genomen beneden de 1 K.T., voornamelijk rond de 100 ton, (1/10e K.T.). Zelfs zou er een van 6 ton zijn gelukt waarmede men dan de hand heeft bereikt aan de conventionele explosieven, die maximaal 10 ton hebben bereikt in de afgelopen wereldoorlog. Men kan

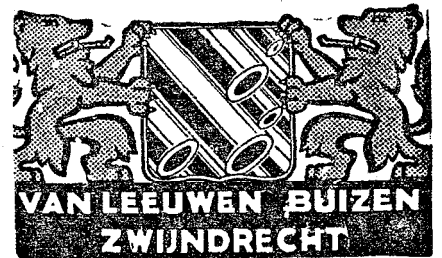
dus voortaan uit de beschikbaar komende kernbrandstof een groter aantal tactische kernwapens, doch met veel minder individuele kracht, aanmaken, waardoor de gebruiksmogelijkheid te velde veel groter wordt en het ook gemakkelijker wordt het gebruik tot militaire doelen te beperken, hetgeen politieke repercussies tegen gaat.

Sterke positie

ACHTEREENVOLGENS kan men dus van de Westerse proefnemingen zeggen, dat eerst de strategische A- en H-bom zo grondig is beproefd dat men voor het operationele gebruik geheel op de hoogte is en dus geen verdere proeven behoeft. Dit is nog geaccenteerd door het feit dat men er in slaagde een z.g. „schone” bom te fabriceren, dit is met zo min mogelijk radioactiviteit, hetgeen de operationele mogelijkheden met het geringst mogelijke gevaar voor de mensheid, heeft vergroot.

Vervolgens heeft het Westen de tactische A-bom zo ver door beproefd, dat ook in deze sector een verzadigingspunt is bereikt waarbij men voor operationeel gebruik tot steun van de grondtroepen en voor de luchtafweer geen dringende behoefte meer heeft aan verdere verbetering, zo lang Rusland althans eveneens op het bereikte punt blijft staan.

In beide sectoren, de strategische en tactische kernbepapening, heeft het Westen dus de grondslag van zijn verdediging verzekerd en kan zich thans in deze afgeronde en sterke positie veroorloven Rusland onder druk te zetten om thans tot een staking der proeven in een controleerbaar gebied (de atmosfeer tot 50 km en onder water) over te gaan, uiteraard onder een aanvaardbaar systeem van controle.

FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN. en WATERBOUWMATERIALEN, OP. EN OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPSBEVRACHTING

Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477

Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

GEURTS

CONSERVENFABRIEK O.V. DODEWAARD

De fijnste fruitproducten uit de Betuwe boomgaarden

Vraagt Uw winkelier ons merk Jams Appelmoes . Vruchten op Sap - Etc.

TOESLAGSTOFFEN

voor Lichtbeton

GRONDSTOFFEN

voor de Steen- en WEGENBOUWMATERIALEN

Keramische Industrie

G. Vogler & Co C.V.

Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800—137878

KISTEN- EN KRATTEN-FABRIEK KIEMBAKKEN

FIRMA D. A. DE MAN & ZOON
MOERKAPELLE . TEL. 01793-332

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

RIMBA

FABRIEK VAN STALEN RAMEN EN METAALWAREN
Baan 18 — telefoon 03410-2503, b.g.g. 2918 — Harderwijk
STALEN RAMEN EN DEUREN
IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
CONSTRUCTIEWERKEN

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH.
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK's

Handelsonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H.I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

Voor betere beton... Schokbeton

N.V. SCHOKBETON

Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

WEKELIJKSE DIENST op OSLO en STOCKHOLM

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals.

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopathische geneesmiddelen

Homoeopathie Voorhoeve NV

Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

drukkerij zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSSEL

Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

N.V. VICON

Landbouwwerktuigen- en machinefabriek

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Vennep

Geef dit blad door

DE WONINGBOUWVERENIGING

In een vorig artikel hebben we het pleit gevoerd voor een grotere vrijheid van handelen voor de vrije woningbouwcorporaties. Objectief pleitend voor die grotere vrijheid en zelfstandigheid moet men open staan voor de vraag of de structuur van de corporaties nog juist is, en moet men bovendien open staan voor de vraag of het juist is, dat noch deze corporaties als geheel, noch de leden-bewoners enig financieel risico dragen.

Met name het mededragen van financieel risico in de exploitatie, zou een zeer sterke pleitgrond kunnen zijn voor die grotere vrijheid en zelfstandigheid. Immers, het ontbreken van deze financiële prikkel kan zo licht verlamdend werken op het verantwoordelijkheidsbesef van de corporatie-besturen en van de leden/bewoners. Met name voor de leden-bewoners zou het van uitermate grote betekenis zijn, als zij financieel betrokken werden bij de exploitatie-uitkomsten. En het zou ook een volkshuisvestingsbelang van grote orde zijn.

Een woninggebruik in de sfeer van „het is toch maar een huis van de gemeente of van deze of gene Stichting” moet een nadelige invloed hebben op de kwaliteit van de woning op langere termijn en op de exploitatierkening. Het gevaar van een snellere verkrotting is zeer reëel aanwezig.

Dit is geen suggestie, ontleend aan de fantasie maar aan de praktijk van het gemeentelijk woningbeheer en aan dat van vele vrije corporaties. Naarmate het aantal bewoners-niet leden van de vereniging toeneemt, wordt het aantal niet-verantwoordelijkheid dragenden groter, doordat er geen binding aan het verenigingsideaal is. Het is daarom een reden temeer om gemeentelijke woning-exploitatie tot een minimum te beperken.

Actueel wordt dan ook de vraag of met name de Stichtingsvorm nog wel de juiste is. Immers, het stichtingsbestuur vult zich dikwijls zelf aan. Het is een zeer kleine besloten kring en het beleid hebben de bewoners geen enkele directe invloed. Men hanteert hier en daar wel z.g. bewoners-commissies die dan als buffer fungeren tussen stichtingsbestuur en bewoners, maar een werkelijke oplossing is het niet. Zelfs de zgn. open vereniging, oppervlakkig gezien een ideale vorm, mist in de gegeven situatie in belangrijke mate zijn doel. De ledenvergaderingen worden onvoldoende bezocht, waardoor van de mogelijkheid van directe invloed op het bestuursbeleid onvoldoende gebruik wordt gemaakt. De door de algemene ledenvergadering vast te stellen jaarstukken van secretaris en penningmeester zijn vaak ongelezen en daardoor onbegrepen documenten, met name het verslag van de penningmeester. Zou dit niet in belangrijke mate toe te schrijven zijn aan het ontbreken van het dragen van financiële risico's?

Als het uitsluitend een kwestie van de structuur der corporaties is, zou dan de coöperatieve verenigingsvorm met wettelijke aansprakelijkheid een oplossing kunnen zijn? We hebben reeds eerder opgemerkt, in feite is hier sprake van een vraag die allereerst door de woningbouwcorporaties en hun landelijke organisaties moet worden beantwoord. Hoe zien zij het, hoe willen zij het en hoe kunnen zij het. Maar men zal zich dan bij de bezinning over het antwoord op de vraag van het „hoe”, goed voor ogen moeten houden dat men, door het niet aanvaarden van enige eigen financiële risico's, zich met de bekende „zilveren koorden” de overheid als „bedilzuchtig voorgd” in huis haalt.

Als men zich metterdaad gaat bezinnen over de status, en over de structuur van de woningbouwcorporaties, dan is het wellicht nuttig, dat men zich ook bezig houdt met de eveneens actuele vraag of de taakstelling op het terrein van de volkshuisvesting nog wel juist is afgebakend. Anders gezegd, of de beperking tot uitsluitend arbeiderswoningwetbouw in de huidige situatie en ontwikkeling nog wel juist is. Te denken ware b.v. aan de bejaardenhuisvesting en z.g. premiebouw voor de verhuur, maar meer nog voor zelfbewoning (Eigen Woningbezit). Wij hebben de indruk dat hier een groot werkterrein ligt voor de woningbouwcorporaties.

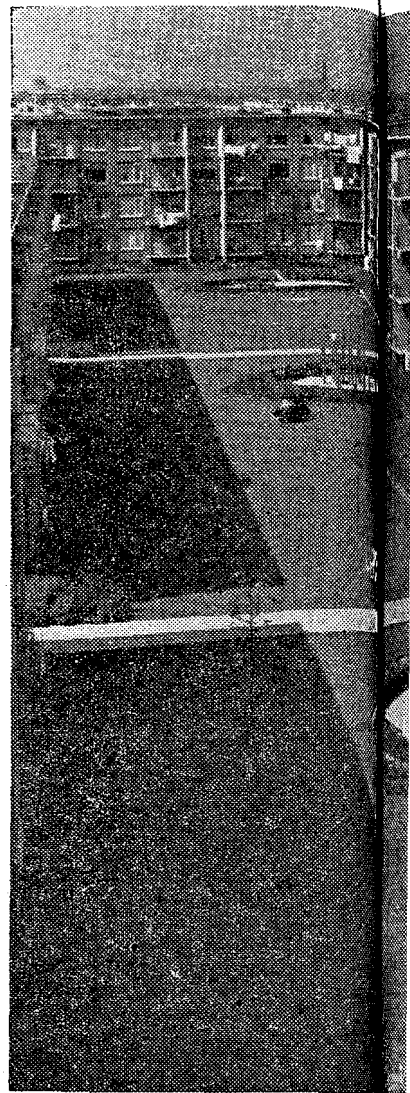
Bij de installatie van de „Commissie positie woningbouwcorporaties” heeft de Minister van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid o.m. gezegd, dat „voor de nog tot stand te brengen woningen wellicht een voorbeeld zou kunnen worden genomen aan de structuur van de Scandinavische woningbouwcorporaties, die met een eigen vermogen werken”. Verder merkte de Minister op dat z.i. „voor de reeds bestaande woningen het probleem ongetwijfeld gecompliceerder is, omdat in deze woningen reeds 100 % overheids-

Bij de foto:

De bebouwing van de nieuwe Haagse stadswijken kenmerkt zich door de strokenbouw en de gemeenschappelijke tuinen. Deze tuinen liggen soms omsloten door de huizenblokken, maar ook zijn de blokken in de gemeenschappelijke tuinen gelegen.

De tuinen zijn vaak voorzien van zandbakken, speelwerktuigen en banken en praktisch altijd zijn er grasgazons waarop balspelen gedaan kunnen worden.

De foto toont de fraaie gemeenschappelijke tuin, gelegen tussen Leyweg, Melis Stokelaan, Leggelostraat en Coevordenstraat.

kapitaal is geïnvesteerd en gedeeltelijk reeds belangrijk is afgelost”.

Het eigen vermogen, waarmee de Scandinavische en ook Duitse woningbouwcorporaties werken, wordt bijgebracht door de leden bewoners en toekomstige bewoners. Is het nu ondenkbaar, dat alle bewoners en toekomstige bewoners van woningen, op schuldbekentenis of op aandelen, een rentedragende bijdrage storten in de totale financiering van de bouw, met een minimum van b.v. f 200.— voor reeds gebouwde en f 500.— voor nog te bouwen woningen.

En zou het zo dwaas zijn als bv. een nadelig exploitatie-saldo, voor zover dit niet uit eerder gekweekte reserves kan worden gedekt, hoofdelijk over de bewoners zou worden omgeslagen en eventueel door middel van een (tijdelijke) huurverhoging zou worden gecaseerd? Natuurlijk zou zo'n exploitatietekort niet voorkomen moeten worden door onvoldoende onderhoud, maar door een beter woongebruik en door, voor allerlei kleine dingen, niet de onderhoudsdienst er bij te halen maar het zelf op te knappen.

Het lijkt ons overigens niet onredelijk dat de bewoners een geringe contributiebijdrage aan de vereniging betalen voor allerlei verenigingsarbeid, verband houdende met de doelstelling der vereniging en voor een gedeeltelijke bijdrage in de kosten van het werk der landelijke organisaties van woningbouwcorporaties.

Met betrekking tot de reeds bestaande woningen, welke door de overheid reeds voor 100 % zijn gefinancierd, zowel die waarop reeds belangrijk is afgelost, als die waarop de overheid nog vorderingen heeft die normaliter pas na vele tientallen jaren een belangrijke of volledige aflossing zullen hebben gevonden, rijst voorts de vraag of niet veel meer aandacht dient te worden geschonken aan de mogelijkheden van overdracht van woningwetwoningen in eigendom aan bewoners. Bij het uitwerken van deze gedachte, zou een uitgangspunt kunnen worden gevonden in de circulaire van de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid van 5 mei 1930 no. 2901 M/P. Hierbij zou dan niet uitsluitend gedacht moeten worden aan overdracht aan de enkele bewoner, maar ook en wellicht met name aan de overdracht aan bewonerscoöperaties.

Het wil ons voorkomen, dat vanuit deze gedachting het vraagstuk van de structuur der woningbouwcorporaties met vrucht kan worden benaderd, dat een totaal andere, meer aanvaardbare financierings- en exploitatie-opzet kan worden verkregen, terwijl zeer beslist ook geleidelijk aan een totaal andere financieringswijze kan ontstaan.

Het lijkt ons zelfs mogelijk, dat de woningbouwcorporaties of misschien dan de coöperaties met hun landelijke organisaties een nationale financieringspool tot stand zouden kunnen brengen die als enige schakel tussen de rijksoverheid, de kapitaalmarkt en de plaatselijke corporaties kan fungeren. Vanuit die „pool” zou een dienstenverleningsinstituut en een toezichthoudend instituut in het leven geroepen kunnen worden. Dit toporgaan van de landelijke organisaties van woningbouwcorporaties zou zich het nodige gezag kunnen verwerven om de functies te vervullen, welke de Minister het kennelijk toedenkt in zijn vraagstelling aan de Commissie positie woningbouwcorporaties.

Wij zijn er ons van bewust niet verder te zijn gekomen dan een summier aanduiding van een gedachte die dus nadere uitwerking behoeft. Maar toch een gedachte, die deze nadere uitwerking naar ons oordeel stellig bij voorbaat verdient.

J. VISSCHER

Open e

Noomen

Hoogedelgestrenge Heer,

Enkele weken geleden nam u mij één uwer nieuw verworven... dat u toekomt als gekozen... St Generaal. Uw recht om aan... Kroon schriftelijk vragen te... Dat u als eerste vraagbaak... Defensie uitgekozen hebt, ver... U bent immers een gekozen... Pacifistisch Socialistische Par... U geeft er blijk van het... vragenzweep reeds te kennen... vraagt u namelijk — zoals te... naar de bekende weg.

„Is het de Minister bekend, op... ter gelegenheid van de ver... Majesteit de Koningin o.m. te... parades zullen worden gehou... leerde u het.

In nuchtere, departementale... horen: „Vraag 1 wordt bevest... In het klappen van het v... onze Kamerleden dat hant... een geleidelijk aanzuellen in... Z... in uw maiden-vragen. „Is de... mering, dat het in stand hou... en luchtmachtstrijdkrachten door... ons volk wordt gezien als een... nale verhoudingen opgedrong... lijkheid?”

Tot die meerderheid rekent... het program van de partij, de... Kamer bracht, tenminste goed... u van die noodzakelijkheid... tuigd. Integendeel!

Wie kaatst moet de bal ver... ministers plegen de puntjes... de antwoorden van de Reg... de leden der Kamers gesteld... vragen en antwoorden alth... indruk van een fors spelletje... nis.

„Vraag 2 wordt eveneens... woord. De ondergetekende... aan toevoegen, dat vrijwel... Nederlandse strijdkrachten... drukking van zijn vaste wil... standigheid te bewaren”. U... het lezen van dit 2de antwoor... dat dit al heel wat anders is... vestigen van Uw vragen.

Het beloofde niet veel goe... tot uw derde vraag: of het... delen van het militaire appar... middel is om bij te dragen... over de verjaardag van een... Vorstenhuis?

Het antwoord, dat minist... op vraag gaf, verdient in een... worden. „Aangezien de Vor... van een vrij en soeverein... parade der strijdkrachten bij... het

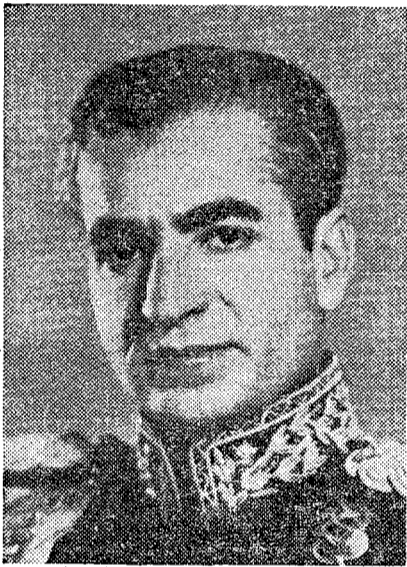
Zijne Keizerlijke majesteit

SJAH VAN PERZIË

welkome gast in
Nederland

ONS land werd deze week vereerd door het bezoek van Zijne Keizerlijke Majesteit, de Sjah van Perzië, de 39-jarige Mohammed Reza Pahlevi. Tevoren had hij reeds bezoeken gebracht aan andere Europese landen, waarvan Engeland er een was. Overal werd hij met groot enthousiasme ontvangen, omdat men in hem niet alleen de sympathieke jonge vorst uit een Oosters land ziet, maar ook, omdat men weet, dat hij met een opvallende moed zijn land door de moeilijkheden heeft geleid, die het al enkele malen op de rand van de afgrond dreigden te brengen.

De gebeurtenissen in Irak zijn voor Perzië (dat ook wel Iran genoemd wordt) een teken aan de wand. De regering van premier Kassem weet zich slechts met de steun van de communisten en hun opdrachtgevers in Moskou in het zadel te houden en

de Sowjetunie streeft er thans openlijk naar, eenzelfde spelletje in Perzië te beginnen.

SJAH Reza Pahlevi, was al lang aan moeilijkheden gewend geraakt. Toen hij zes jaar was, proclameerde zijn vader zich tot Sjah Reza Khan van Perzië. Hij had het van sergeant in het Perzische leger gebracht tot opperbevelhebber, minister van oorlog en tenslotte van alleenheerser. Uit die tijd dateert ook het grote conflict tussen de huidige keizerlijke familie en de vroegere premier Mossadeq, wiens oom door de vader van Sjah Reza Pahlevi werd verjaagd.

Onder het bewind van de vader van de sjah werd in Perzië veel goeds tot stand gebracht. Hij wist de Engelsen en de Russen toen reeds tegen elkaar uit te spelen en bevrijdde zijn land tenslotte uit de tang, waarin het door Engeland en de Sowjetunie gevangen werd gehouden. Toch raakte hij zelf in die tang bekneld, want toen hij tijdens de tweede wereldoorlog steun zocht bij Duitsland, rukten Britse en Russische eenheden op naar Teheran. In ballingschap in Johannesburg is Sjah Reza Khan gestorven.

ZIJN zoon Reza Pahlevi had intussen zijn plaats op de Pauwentroon ingenomen. Onder moeilijke omstandigheden heeft de jonge sjah over zijn land geregeerd. Hij was 22 jaar, toen hij zijn vader opvolgde. De grote macht, waarover zijn vader beschikt had, was voor hem niet weggelegd. Zijn invloed op het politieke leven is aanvankelijk dan ook naar verhouding gering geweest. Maar daarin is met name door het optreden van de fanaticus Mossadeq, al jaren geleden verandering gekomen.

De invloed van de sjah is belangrijk toegenomen. Belangrijke landherformingen werden doorgevoerd en Reza Pahlevi gaf zelf het goede voorbeeld, door een groot deel van het grondbezit van de keizerlijke familie onder de pachters te verdelen. Onder zijn leiding kwam de aansluiting van Perzië bij het pact van Bagdad tot stand. Het was een blijk van zijn vastbeslotenheid, voor zijn land de veiligste weg te kiezen, waarlangs het naar grotere welvaart kan streven, zonder zijn onafhankelijkheid te verliezen.

UIT PERS EN PERIODIEK

Thans een kabinet

Verscheuring van mythe

Over het nieuwe kabinet schrijft Trouw o.m.:

„Als de ploeg goed is en als zij goed werkt, als zij zakelijk sterk is en 'n sociaal-economisch beleid voert, dat ons volk aanspreekt, dan zullen wij de geboorteweëën van dit kabinet spoedig vergeten zijn.

Voor het eerst na de bevrijding krijgen wij een Kabinet zonder socialisten. Dit Kabinet krijgt tot taak de verscheuring van een mythe. De mythe dat de tegenstelling progressief-conservatief het politieke leven beheerst. Dat is zijn negatieve taak. Zijn positieve taak is te doen zien dat juist zonder socialisten een goed sociaal beleid mogelijk is”.

Onjuist

De Volkskrant kan zich daarmee niet verenigen. Zij schrijft o.m.:

„Ir. Vos, de vice-voorzitter van de P.v.d.A., wenst het nieuwe kabinet, in een toespraak voor de VARA-televisie, al bij voorbaat een kort leven toe. Dit lijkt ons zelfs voor de oppositie te voorbarig. Er dient toch eerst afgewacht te worden wat een nieuw kabinet gaat doen. Wij hopen van onze kant, dat dit een vooruitstrevend beleid zal kunnen zijn. Maar en dat is ons andere bezwaar tegen de gedachtegang van het anti-revolutionaire dagblad, het lijkt ons bepaald onjuist om onder deze omstandigheden vanuit de christelijke politiek, de verwachting te wekken dat dit kabinet nu eens zal gaan bewijzen, dat ook zonder, ja juist zonder socialisten een goed sociaal beleid mogelijk is. Dat zou slechts mogelijk zijn als het om een zuiver christelijk kabinet ging, waaraan de drie christelijke partijen met sterke banden gebonden waren. Het kabinet dat nu op komst is, is echter een extra-parlementair kabinet dat zich zelf veel vrijheid gunt en dat — al hoopt het bij de drie christelijke partijen vertrouwen te vinden, toch ook die partijen een grote mate van vrijheid laat om zich kritisch op te stellen. Deze vrijheid is zeker nodig nu ook de liberale invloeden op het regeringsbeleid zullen gaan inwerken. De V.V.D. verzekert, dat ook haar invloed van vooruitstrevende aard zal zijn, maar zekerheid hierover is er vooralsnog niet. Daarom kan het nieuwe kabinet vanuit de christelijke politiek slechts een eerlijke kans krijgen.”

Vrijheid

Prof. Romme, voorzichtig al, altijd, schrijft in De Volkskrant o.m.:

„Het spreekt wel vanzelf, dat van katholieke parlementaire zijde de vrijheid tegenover het nieuwe kabinet zal worden gebruikt tot een hartelijke bevordering van zijn slagen. Ik besef daarbij, dat in de toekomst zo min als in het verleden een integraal christelijk-sociaal beleid zal kunnen worden bereikt.

Maar ook in deze nieuwe periode zullen wij, gelijk in vorige perioden, in christelijk-sociale richting blijven sterven. Hoe meer synthese met de liberale partner daarbij zal kunnen worden gevonden en hoe minder het zal behoeven te gaan langs de weg van compromissen, hoe liever het mij zal zijn. De praktijk zal intussen wel én het een én het ander te zien geven — zoals dit ook het geval was bij de samenwerking met de socialistische partner; zelfs in de sa-

menwerking met de protestant-christelijke groepen was, na de oorlog zo goed als daarvoor, het compromis nimmer een onbekende. Maar al kunnen wij evenmin in de toekomst als in het verleden integraal bereiken, wat wij zouden willen — om van „slagen” te kunnen spreken, zal in het geheel van het resultaat ook van de komende periode toch weer duidelijk zichtbaar moeten zijn het stempel van (met excuses aan Handelsblad en Bazuin) een christelijk-sociaal beleid.”

Weinig vertrouwen

Het Vrije Volk schrijft o.m.:

„Wij hebben nu voor het eerst na de oorlog (eigenlijk sinds 1939) een regering zonder socialist. Dat was ook de bedoeling van de nieuwe coalitie. Wij zijn ons ervan bewust, dat deze bewering tegenspraak zal uitlokken bij hen die nimmer hebben nagelaten te zeggen, dat de brede basis de meest verkieslijke oplossing was. Niettemin willen wij haar handhaven. Het was namelijk de bedoeling, althans van een deel van de KVP, om wél socialist in de regering te hebben, maar die moesten zich dan bepalen tot de rol van de vlag die de lading dekte, welke men onder die vlag niet zou verwachten. Professor Romme zou dan zijn progressieve vleugel kunnen wijzen op de vlag en zijn conservatieve vleugel op de lading. Het is duidelijk, dat de Partij van de Arbeid, zowel de ministers, de kamerfracties als de gehele partij, voor dit vlagvertoon bedankte.

Bij de antirevolutionairen, die uit angst voor de VVD steeds meer naar rechts opschoven, en vooral bij de VVD overheerste de mening, dat het nu maar eens afgelopen moest zijn met de PvdA-in-de-regering.

Toen dan ook in de denkwaardige kamervergadering van 11 december de heer Tilanus klaaglijk zijn gevleugelde woorden sprak „moet het nu zo!” moet de muze van de politieke geschiedenis hebben gefluisterd: „Ja, zo moet het!”

Het kabinet-De Quay, dat ons land zal gaan regeren, heeft een duidelijk behoudend karakter. In dat kabinet zitten drie VVD'ers, leden van de partij die zich in de jongste verkiezingsactie tot de spreekbuis heeft gemaakt, van alles wat in ons land conservatief en reactionair was. Er zitten drie oud-secretarissen van werkgeversorganisaties in. Er zit géén Hazenbosch en géén Lelieveld in, noch een andere man afkomstig uit de

Zonder Socialist

kringen van CNV of KAB, waar men toch zo naarstig naar heeft gezocht. Blijkbaar hebben de confessionele vakcentrales toch ook niet veel zin gehad in de rol van valse vlag. Het departement van Sociale Zaken zal worden beheerd door een minister van wie wij op dit ogenblik niet anders kunnen zeggen dan dat zijn naam voor ons een sympathieke klank heeft.

Wij zullen uiteraard de daden van het nieuwe kabinet moeten afwachten. Maar vraagt men ons of wij er veel vertrouwen in hebben, dan moet ons antwoord luiden: Neen.”

Geen afspraken

De Nieuwe Rotterdamse Courant merkt o.m. op:

„Men zou wel al een discussie kunnen beginnen over de vraag, wat het karakter van dit kabinet is. Over de basis kan worden gezegd dat zij „samengesteld” is. Vóór de oorlog zou men hebben gesproken van een brede basis. Maar in de na-oorlogse terminologie heeft het begrip brede basis een andere inhoud gekregen: een brede basis van op zijn minst „confessionelen” en socialisten.

De socialist zijn er nu niet bij. Dit is aldus tot stand gekomen in het overleg tussen de informateur en de socialistische fractieleider.

Er is ook met andere fractieleiders overleg geweest. Toch zal men dit kabinet extraparlamentair mogen noemen, omdat er geen afspraken met de fractieleiders zijn gemaakt.

Belangrijker dan deze terminologie is de vraag in hoeverre er samenhang is tussen de leden van het kabinet onderling en in hoeverre er samenhang zal blijken te zijn tussen het kabinet en de volksvertegenwoordiging. De eerste samenhang moet men als uitgangspunt nemen, anders zouden de dame en henen niet met elkaar in zee zijn gegaan. Over de vraag in hoeverre die samenhang houdbaar is en in hoeverre er sprake zal zijn van samenhang met de volksvertegenwoordiging zal men pas in de praktijk des politieken levens iets kunnen gaan zeggen.”

Sympathie

De Tijd/De Maasboerde schrijft o.m.:

„Maar de partijen, die geestverwanten in de regering hebben, mogen dan een grote mate van vrijheid tegenover het kabinet en zijn grondslag hebben bewaard, de „morele binding” valt alerminst te bagatelliseren. Zij bestaat uit de plicht en de verantwoordelijkheid dit

experiment, dat aan een politieke, vooral partij-politieke, impasse een einde hoopt te maken, alle kansen te geven.

Prof. De Quay, die deze weg moedig is opgegaan toen hem gebleken was dat andere mogelijkheden niet open stonden, blijkt zijn eerste formatie-poging tenslotte niet tevergeefs te hebben ondernomen. De totstandkoming van dit kabinet steunt in belangrijke mate op zijn voorarbeid. Wij begroeten hem met sympathie als de nieuwe minister-president, vertrouwend dat de grote kwaliteiten, welke hij in vorige ambten getoond heeft te bezitten, ook hun stempel zullen drukken op zijn daden in de landspolitiek.

Het nieuwe kabinet wordt terstond reeds op de kernproblemen van het sociaal-economisch beleid gedrukt door het advies van de S.E.R. en ziet zich geconfronteerd met ernstige moeilijkheden op het terrein der Europese samenwerking.

Erkentelijk voor de poging, welke het onderneemt om het onbehagen, dat door een politieke verkramptheid is gewekt, weg te nemen, wensen wij het een overtuigende start toe.”

Niet zonder vrees

De Telegraaf merkt o.m. op:

„De nieuwe regering zal er met hart en ziel van doordrongen moeten zijn dat Nederland in de wereld van vandaag voor zijn plaats moet strijden. Geen enkele regering kan alle terreinen bestrijken, maar zij kan wel de mogelijkheden scheppen dat het Nederlandse volk initiatieven ontwikkelt en wordt aangemoedigd te arbeiden voor zichzelf en voor anderen.

In West-Europa kan een sterke kentering worden waargenomen. In alle ons omringende landen (Engeland, Frankrijk, Duitsland) zijn of worden belastingverlagingen ingevoerd, mede, zo niet vooral, als uitdrukking van de wens, de burgers meer armslag te verlenen. Men is in steeds breder kring tot de conclusie gekomen dat de zich voortdurend uitbreidende staatszaak aan grenzen is geboden, omdat de bureaucratie de productieve werkzaamheden dreigt te verstikken.

De vrees is gewekt dat de moeizame kabinetsformatie mede moet worden geweten aan krachten binnen de rechtse politieke partijen, die geen afstand willen of kunnen doen van de toenemende staatszorg en de toenemende staatsinvloed.

Laten wij de hoop uitspreken, dat de daden van de nieuwe regering deze vrees zullen logenstraffen.

IN ONS COMMENTAAR

Dat moet mogelijk zijn

Een kabinet zonder socialist achten vooral de socialist een onmogelijkheid. Op de vraag of zij in een kabinet zitting willen nemen, wensten zij met geen ja of neen te antwoorden. Prof. Beel en prof. De Quay hielden het toen — terecht — maar op neen.

Nu gaan de socialist in de oppositie, of liever zij zijn reeds in de oppositie gegaan vóór het nieuwe kabinet beëdigd was en nog vóór er ook maar iets bekend is van het program van het nieuwe kabinet.

Het wordt weer een echt, ouderwetse sociaal-democratische oppositie. Oud-minister Samkalden heeft het reeds gezegd. En wie voorheen geen sociaal-democraat is geweest, zoals de oude vrijzinnig-democraten en zoals de groep, die die met mr. G. E. van Walsum in de P.v.d.A. terecht gekomen zijn, zullen het dan maar moeten leren.

Als het nieuwe kabinet zijn taak verstaat en er naar streven wil een goed christelijk-sociaal beleid te voeren, dan zal straks wel blijken, dat het mogelijk is ook zonder socialist te regeren.

Alleen maar: men kan er zeker van zijn, dat de oppositie feller zal worden naar-mate het kabinet zijn taak beter zal vervullen.

Jaarvergadering van de ARJOS in Overijssel

Op de eerste officiële zomerse dag van het jaar 1959 kwam de Arjos in Overijssel in de haar vertrouwde omgeving van gebouw Rehoboth te Nijverdalen bijeen voor de jaarvergadering. Het was een bijzonder verheugend verschijnsel dat deze, als gevolg van de verkiezingen uitgestelde jaarvergadering door ongeveer 50 personen werd bezocht. Nog prettiger was het, dat de aanwezigen, meestal in volledig zomer-tenue gestoken, tijdens de warme bovendien nog een warme belangstelling toonden voor het Arjoswerk in onze provincie. De bespreking van het jaarverslag — eerst in discussiegroepen, daarna in algemene bespreking — ontlokte een groot aantal vragen en opmerkingen. De achteruitgang van het ledenaantal, de kadercursussen, het doel en nut van streekverbanden, de provinciale- en landelijke studieconferenties, de samenstelling van het bestuur (te weinig dames?) en nog vele andere punten passeerden de revue.

De voorzitter J. van Leeuwen en de secretaris H. J. Emmink werden herkozen, terwijl in de vacature mejufvrouw Mooiweer werd gekozen mejufvrouw L. K. Schraa uit Zwartsluis.

Rekening en begroting van de penningmeester werden vastgesteld. Aan het slot van de vergadering vond de finale plaats van het spel („Overijssel Denkt Diep“). Vertegenwoordigers van de clubs uit Ommen, Nijverdalen, Rijssen en Vriezenveen zagen kans om in deze bijna tropische atmosfeer hun hersenen nog te pijnigen met een aantal vragen, die vanachter de bestuurstafel op hen werden afgevuurd. Het was een spannende wedstrijd, die uiteindelijk werd gewonnen door Ommen. De heren van de Zwaag en Seinen konden naar huis gaan met het voor hun club bestemde boek „Christelijke politiek“.

Het hoofdbestuur lid mr. Boertien, die met de veelzeggende woorden „Hoe warm het was en hoe ver!“ arriveerde, bracht de dank, de goede wensen en natuurlijk ook goede raadgevingen over van het bestuur van de Nationale Organisatie, waarna de voorzitter deze geanimeerde jaarvergadering sloot.

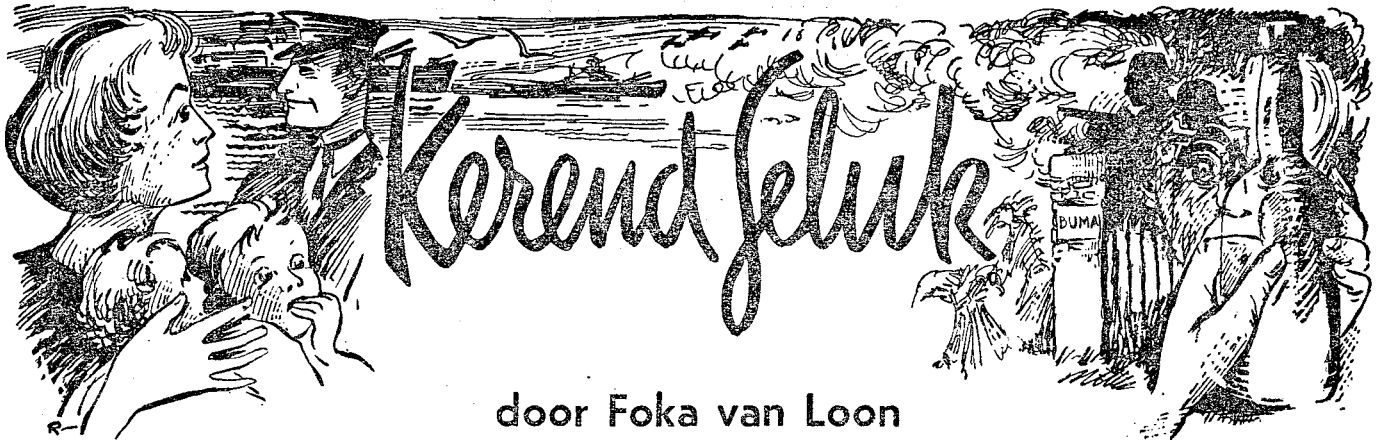
H. J. E.

Firma JAN DE MIK

HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aanhemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETTEN
BARAKKEN

v. d. Aa's Houtbouw N.V.
HARDINXVELD GIESSENDAM
Telefoon 129

door Foka van Loon

Men hoste, men danste, men sprong, men haalde landverraders uit hun huizen en sleepte ze onder smaadreunen voor een inderhaast opgericht tribunaal, men knipte „moffengrieten“, in één woord, men was buiten zichzelf van blijdschap. Er ging een vreugdegehuil op, als ergens plotseling een joodse geboorte of kennis, die men al als verloren had betreurd, zich weer op straat vertoonde. Onderduikers kwamen weer uit hun schuilhoeken en werden onder gelach en tranen aan het hart gedrukt van vrouwen en moeders en verloofden. In een broodronken feeststemming worden overal in het land in die eerste week vreugdevuren ontstoken, in allerijl optochten georganiseerd, die er wezen mogen en waarbij het aan oranje, rood, wit en blauw niet ontbreekt. De vaderlandsliefde viert hoogtij, maar vele Nederlanders vergeeten daarbij te gauw, dat nog lang niet alle Hollandse gezinnen voltallig zijn, dat tallozen na een onbeschrijflijk lijden het leven lieten in concentratiekampen, opgevreten door ongedierte, jammerlijk vervuild en uitgehold tot het merg door honger en kou, dat voor het vuurpeloton een belangrijk deel van de bloem der natie werd weggehaald, als halmen door de zeis van de landman. Er wordt door het gros te weinig bij stilgestaan, dat veel vrouwen van mannen, die bij de koopvaardij of marine zijn, nog in martelende onzekerheid verkeren over het lot van hun man of zoon. Staat hij straks op een zeker ogenblik ineens voor haar neus, heeft hij bij een zeelag het leven gelaten, of werd het schip, waarop hij voer, door een mijn tot zinken gebracht en verging het met man en muis?

Mevrouw Van Harpenaar en Akkie zijn beiden hieromtrent optimistisch gestemd. Zij putten hun vertrouwen echter uit heel verschillende bron. Mevrouw Van Harpenaar weigert eenvoudig te geloven dat een superieur mens, een stoere kerel als haar zoon die, als hij ergens in bijt, 't nooit weer loslaat, dat hij geen kans zou zien zich te redden uit iedere situatie, hoe hachelijk en benard ook.

„Hij heeft altijd geluk gehad, waarom zou hij het nu niet hebben?“ Zo redeneert ze in een naïef en blind vertrouwen op een nietig mens.

Akkie echter heeft al haar hoop gevestigd op Hem, tot wie ze ontelbare malen, 's morgens, 's avonds, onder haar werk, heeft gebeden: „Here, spaar hem voor de kinderen en voor mij, maar nog 't allermeest voor hemzelf. Laat zijn onsterflijke ziel niet verloren gaan!“

Nu de bevrijding een feit is geworden, vermenigvuldigen zich haar s.o.s.-berichten naar de hemel, maar ze zit ondertussen niet stil. Ze heeft 't ineens overstelpend druk gekregen. Punt één op de agenda staat Paultje. Ze wil hem zo vlug als 't kan weer naar hier transporteren. Maar hoe?

Ze loopt er de hele dag over te piekeren, met Oma op haar hielen, die met het ene dwaze voorstel na het andere aan komt dragen om haar lievelingskleinzoon uit zijn ballingschap en isolement te verlossen.

Die kleine stumperd heeft daar nu lang genoeg in de rimboe gezeten. Ik vind, dat je geen dag langer moet wachten dan nodig is. Kun je niet gaan liften?“

„Dat is me te riskant. Er zijn immers haast nog geen auto's op de weg en die er zijn, zitten natuurlijk afgeladen vol!“

„Nou, ja, maar we zijn nu immers weer baas in eigen huis. Ze mogen nu toch weer rijden!“

„Ja, als er benzine genoeg was, wel!“

Even later: „Of op de fiets! Zo heb je hem er toch ook gebracht!“

„Ja, moeder, maar mijn banden zijn deze winter tot op de draad versleten. Ik heb er immers heel Noord-Holland mee doorkruist. Er is geen sprake van, dat ze 't nog houden, helemaal tot Scharnegoutum. De boot Enkhuizen—Stavoren gaat nog niet. Dan zou ik dus helemaal over de Afsluitdijk moeten. Heus, moeder ik zou 't niet meer kunnen ook. Ik ben doodaf en ik moet nog zoveel doen voor Heerco thuiskomt: ons huis schoonmaken, een nieuwe regenmantel voor mezelf in elkaar flansen. Ik kan toch niet in deze oude jas met hem uit. Ik wou er een laken voor gebruiken. 't Hoofd loopt Akkie om, alleen al bij het opnoemen. 'n Beetje moedeloos haalt ze haar schouders op. Ik weet ook niet, hoe dat allemaal moet!“

„Probeer een auto te charteren“.

„Een auto? Speciaal voor mij? Weet u, wat daar voor nodig is? Eerst moet ik een briefje van de dokter zien los te krijgen, dat één van ons op Buma-state levensgevaarlijk ziek is. Daar moet je dan mee naar 't militair gezag en ik weet niet wat voor formaliteiten er nog meer aan te pas komen, voor zoiets in kannen en kruiken is. Bovendien: Hoe kom ik aan zo'n doktersverklaring? Wie moet ik als ziek opgeven?“

„Dat is nou ook wat!“ Oma blaast van verontwaardiging als een op de staart getrapte kat.

„Net of die man, Oom Diederick, niet sinds jaar en dag op z'n uiterste ligt en 't elk ogenblik kan afleggen! Dan vraagt ze nog: Wie is er ziek?“

Akkie moet tegen wil en dank lachen, want aan de ene kant is het te gek om los te lopen, maar anderzijds doet 't haar toch nog goed ook, dat Oma in haar ijverend verlangen, haar dierbaar Paultje weer aan het hart te kunnen drukken, de slepende ziekte van een oud-oom wil gebruiken.

Oma vindt 't maar een ongepaste vrolijkheid.

„Wat valt er te lachen?“ vraagt ze bits.

Ik zou zeggen: Daar is alle reden voor! Al was het alleen maar, omdat wij weer uit volle borst: „Wij leven vrij, wij leven blij, op Neêrlands dierbre grond“ kunnen zingen, zonder dat 't ons de hals kost“.

't Is of Jerke als een paddestoel uit de vloer opschiet! Hij is het huis via de steeg en de keukendeur binnen geslopen, en zag kans ongemerkt tot in de huiskamer door te dringen. Hij deed dit met de bedoeling, de familie te verrassen en deze opzet mag als volkomen geslaagd beschouwd worden.

Oma staat een moment stijf als wijlen de vrouw van Lot. Akkie vliegt met een kreetje van blijdschap en opgeheven armen op hem af, om hem te omhelzen, maar realiseert zich halverwege, dat zoveel spontaneiteit wel eens verkeerd kon worden uitgelegd. Ze grijpt daarom alleen maar zijn beide handen en schudt die hartelijk. Yerke bukt zich en beroert haar voorhoofd met zijn lippen. Dan houdt hij haar zijn wang voor.

„Doe maar, wat je hart je 't eerst ingaf“, raadt hij haar met een rustige lach. „Dat mag tegenwoordig. Iedereen zoent iedereen!“

Akkie drukt een kus op zijn wang. „Zo goed?“

„Ja, zo is het beter!“ zegt hij en wendt zich dan tot Oma, een onweerstaanbaar vleierende glimlach op zijn klassiek lelijk gezicht: „Mevrouw Van Harpenaar, toe, beken nou eerlijk in deze gewijde ogenblikken, dat u af en toe behoorlijk over mij in de rats hebt gezeten en gezegd: „Wat zou er toch van Yerke geworden zijn?“

Deze toon doet Oma zo weldadig aan, dat de muren van koele terughouding, die haar doorgaans beletten de mensen met warmte tegemoet te treden, als met één klap vallen.

Van haar krijgt Yerke, tot Akkie's onuitsprekelijke verbaazing, een zoen op de andere wang. „Blij je weer te zien“, zegt ze, zichtbaar aangedaan. „We hebben je inderdaad erg gemist!“

„Zo mag ik het horen!“ Yerke zet zich, als bij moeder thuis en steekt van wal met: „Om te beginnen moet ik de dames de groeten doen van de hele Friese boerenfamilie, waaronder zoon en kleinzoon. Hij maakt 't prima, is toegenomen in lichaamsgewicht en ondeugd, maar met 't gillen is 't finaal afgelopen!“

„Hoe hebben ze dat klaargespeeld“, wil Oma weten. Ze kijkt argwanend. Welke drastische maatregelen zijn er tegen het lieve jongetje gebruikt?

„O, daar hebben ze bij Douwe en Nienke zo hun eigen methode voor. Wie daar in verzet komt tegen 't wettig gezag, wordt enige tijd onvrijwillig in retraite gebracht en zo de gelegenheid gegeven tot inkeer te komen“. Hij leest van Oma's gezicht af, dat ze visioenen krijgt van donkere kasten, tochtige schuren en vochtig-warme stallen, riekend naar drek en mest, met een spookachtig wiebelende lantaarn boven snuivend malende koeienkoppen en mistroostig neerhangende paardenhoofden, die plotseling worden opgericht om een schrikaanjagend gehinnik ten beste te geven.

(Wordt vervolgd)

DORDRECHT

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
DORDRECHT, Tel. 3044
TRANSPORTEN van grote materialen
per motordekschuit

H. LEONARD

Bouwkundige en makelaar
TAXATIES EN BEHEER
ALLE VERZEKERINGEN
PRINSENSTRAAT No. 30 - TELEFOON 01850-1173

„DE RADIO-BEURS“

MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN
DORDRECHT
PHILIPS RADIO EN T.V.
VOORSTRAAT 409 TELEFOON 4918
De zaak met de blijvende service

VLAARDINGEN

„De Goudse Packet“

(B. J. VAN RHIJN & ZN.)

Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplantsoen 6-7, tel. 2388

Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 — Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A

voor makelaars en assurantie-bezorgers

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor
watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

Voor

auto's zonder chauffeur
naar PLANTINGA

Van Hogendorplaan 139 - Telefoon 4436

Uw adres voor

tapijten, gordijnstoffen, dekens,
tafelkleden, stoelen overtrekken enz.

Woninginrichting Fa. C. Brouwer
VOORSTRAAT 41 - Telefoon 4530

J. SAS

Hoogstraat 107 - Telefoon 4164

Speciaal adres voor geisers,
fornuizen en gaskomforen
Haarden en Kachels. Ook oliestook

PUBLIKATIES

verkrijgbaar bij het Bureau Centraal Comité, Dr. Kuiperstraat 3 te Den Haag, door storting van het verschuldigde bedrag op giro no. 89673.

- 81. Waarom ben ik A.R.? door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot f 0,50
- 84. Program van Actie 1956 ... „ 0,25
- 85. Daar heb je 't (ons standpunt t.a.v. actuele problemen) ... „ 0,50
- 86. Overheid en Economisch leven ..... „ 0,50
- 87. De A.R.P. en de Sociaal-Economische Politiek ..... „ 1,25
- 88. Nederlands Nieuw-Guinea ... „ 0,50
- 90. Rechtsbescherming tegen de overheid (rapport College van Advies) ..... „ 0,60
- 91. Beginselprogramma (gewijzigd 10 januari 1934) ..... „ 0,10
- 92. Kabinetformatie 1956 door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot „ 0,40
- 94. Het schild der vrijheid (verslag Onderwijscongres 1956) „ 1.—
- 95. Subsidiëring van particuliere ziekenhuizen (rapport College van Advies) ..... „ 0,30
- 96. Wettelijke regeling van het ziekenfondswezen (rapport College van Advies) ..... „ 0,60
- 101. Het beginsel van de praktijk en de praktijk van het beginsel, door prof. dr. S. U. Zuidema en drs. C. P. Hazenbosch (voor A.R.J.O.S. Studieconferentie 11 oktober 1957) ..... „ 0,75
- 102. Leidraad voor een A.R. Gemeenteprogram ..... „ 0,75
- 103. Leidraad voor een A.R. Provincieprogramma ..... „ 0,75
- 104. Statuten der A.R. Partij en de A.R. Partijstichting ..... „ 0,60
- 106. Stembus 1958 (drie schetsen rondom provincie/gemeente) „ 0,30
- 110. Arjosschetsenbundel 1958 ..... „ 0,90
- 111. Bouwen op het fundament, door dr. W. P. Berghuis ..... „ 0,40
Pas verschenen:
- 112. Woningbouw en huurbedeid (rapport College v. Advies) „ 0,70
- 113. Samen leven (referaten A.R.-J.O.S. Studieconferentie '58) „ 0,90
- 114. Ten geleide (schetsenbundel met 6 onderwerpen) ..... „ 0,80
- 115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Beschouwingen Tweede Kamer op 30-9-'58) ..... „ 0,50
- 116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers) ..... „ 0,40
- 117. Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958). ..... „ 0,50
- 118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuiperstichting „ 0,95
- 119. Program van actie 1959 ..... „ 0,10
- 120. Humanistische geestelijke verzorging (rapport College van Advies) ..... „ 0,70
- 121. Huisvesting van bejaarden (rapport College van Advies) „ 0,45
- 122. De anti-revolutionair en het Delta-plan voor Zeeland (rapport van de Sociaal-Economische Werkgroep van de A.R.J.O.S.) ..... „ 0,75
- 123. Regeling van het voortgezet onderwijs (nota College van van Advies) ..... „ 0,30
- 124. Christelijke politiek, door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten ..... „ 0,60

Rijwielen direct af fabriek 50 gulden goedkoper
Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingsbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.
WASMACHINES - STOFZUIGERS CENTRIFUGES
„SIMBA” RIJWIELFABRIEK
Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande
Telefoon K 1748-2673

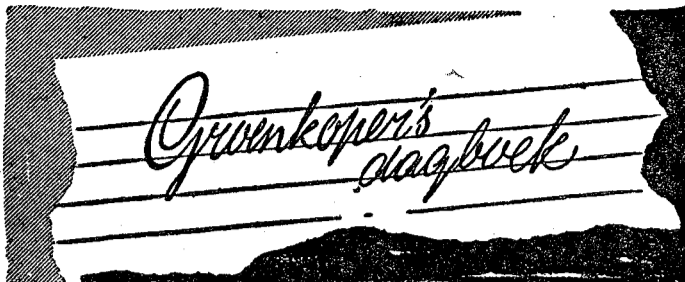
KRYPTOGRAM
Horizontaal: 1. neerslag in de vorm van zout water?; 3. hout schijnt bejaard te kunnen zijn; 7. verwekt hij hevige landwinden? Nee, hij moest revoluties bedwingen; 9. feestmaal waar alleen meespijken gegeten worden? 11. grappig is 't, zo'n strijdbijl voor een letter; 12. u vindt hem in 't oosten, maar ook midden in 't westen; 13. is iemand die goed én slecht gemutst is; 14. om dit gebak kan men aan boord maar ook in de politiek schreeuwen; 18. Engels bier; 19. deze cijfers geven aanleiding tot feestvreugde; 21. eigenschap waarop Paulus trots was; 23. op deze vertegenwoordigers schijnt men niet

11 MEI
Het was wel niet zo'n geweldig geval als met het telegram uit Ems* in het Bismarckse tijdperk, maar toch zit het Apeldoorn niet mee.

Op het bezit van het Oranjepark aldaar rust een servituut. De grond is een geschenk van een edelmoedige burger. Doch een gebouw in het park is taboe. Toch wilde de Raad in het groen ee. Cultureel Centrum stichten. Even voordat de vroede vaderen het plan zouden goed- of afkeuren kwam een telegram binnen. Van de erfgenamen van de gulle gever van het park. De dépêche luidde: „eist handhaving beding niet-bebouwing oranjepark apeldoorn”. De burgemeester las: „Eist handhaving beding niet. Bebouwing Oranjepark Apeldoorn.” Maar de afzender bedoelde: „Eist handhaving van het beding tot niet-bebouwing van het Oranjepark Apeldoorn”. En zo zijn de moeilijkheden in de wereld gekomen. De Raad voelde zich na het telegram zo vrij als een vogeltje in het park. Later bleek echter, dat de bedoeling anders was geweest. Met burgemeester Des Tombe — herinner ik mij zijn naam en zijn verschijning op het Christelijk gymnasium te Utrecht? — ben ik van mening, dat het telegram niet zo duidelijk was. Overigens — maar dat heeft met bovenstaand niet te maken — komt het nog wel eens voor, dat laatste wilsbeschikkingen van erfslaters aan gemeenten met voetjes, met vroede voetjes, vertreden worden. Daarom denken sommige toekomstige erfslaters nog wel eens na vóórdat zij iets aan hun stad of dorp schenken. . . .

*) Telegram van de Pruisische koning aan Bismarck inzake de kandidatuur van de prins van Hohenzollern-Sigmaringen voor de Spaanse troon. Bismarck herredigeerde het telegram, waardoor Frankrijk zich beledigd gevoelde. Het werd mede aanleiding tot de oorlog 1870/1871.

12 MEI
Ruim de halve wereld, dacht ik zo, leest Time, Life en (of) Fortune, de drie bekende week (maand) bladen, welke onder redactie staan van Henry R. Luce. Deze Amerikaan heeft met zijn bladen een enorme invloed op de mening van Amerika en óver Amerika in landen buiten de nieuwe wereld. Zijn echtgenote, Mevrouw Clare Boothe Luce, enige ja-

ren Amerikaans ambassadeur in Italië, is het onderwerp van een politieke strijd in de Amerikaanse Senaat geworden. Het nummer van Time, dat in het begin van deze week verscheen, staat er vol van. Beiden, de heer en mevrouw Luce, zijn republikeinen, dus pro-Eisenhower. Of het nu een aanval van de democraten is geweest. . . . in ieder geval heeft senator Morse (Oregon) zich verzet tegen de benoeming van mevrouw Luce tot ambassadeur in Brazilië. Met woorden, welke nu niet direct vleiend waren voor mevrouw Luce, welke laatste de aanval heeft afgeslagen met woorden, waarmede de senator in kwestie het doen kon. Hoewel de benoeming van mevrouw Luce niet in gevaar is gebracht heeft zij toch gemeend voor de eer te moeten bedanken. De senator herinnerde mevrouw Luce aan een van haar meer angelachtige dan engelachtige uitspraken, dat president Roosevelt de Amerikanen de oorlog heeft „ingelogen”. Mevrouw Luce heeft dit 15 jaar geleden gezegd! Van haar kant heeft mevrouw Luce de vraag gesteld of senator Morse niet eens een trap van een paard heeft gehad! Waarop de senator repliceerde met de vraag of mevrouw Luce wel eens bij een psychiater is geweest. Mijnheer Luce heeft in Time alles haarfijn doen navertellen. Als wij niet wisten dat mevrouw Luce iets te maken had met mijnheer Luce zouden wij dat bij het lezen van Time van 11 mei wel langzamerhand veronderstellen.

13 MEI
Het Hollands hart heeft weer fier geklopt tijdens de zeesleepreis van het grootste drijvend dok ter wereld, dat de Britse Admiraliteit aan een Nederlandse rederij heeft verkocht. Een gevaarte van 260 m lang, 60 m breed en 20 m hoog, metende 54.000 ton (kan nog maar net de Coolsingel op!) wordt, als ik dit schrijf, door de sleepboten Elbe, Schelde en Tasmanzee door het Kanaal naar de Maasstad gevaren. Dat durven alleen Nederlanders! Het dok

dateert van 1924, toen de Royal Navy nog dacht over grote slagschepen. Het werd te Glasgow afgebouwd, waar het in delen aankwam. Nog niet eerder was het over een volle zee gesleept. De tijd van grote slagschepen en van grote dokken voor die schepen is voorbij. Definitief mogen we wel zeggen. Want anders zou Engeland zo'n dok niet van de hand doen.

14 MEI
In Bergen op Zoom, waar ik minder kom dan in Bergen a. Zee., hoorde ik de eerste fanfares met betrekking tot de aspergetijd. Asperges komen namelijk uit Bergen op Zoom, zoals aardbeien uit Beverwijk en kersen uit de buurt van Geldermalsen komen. Natuurlijk zijn er ook andere gemeenten, waar asperges, kersen en aardbeien groeien, maar de traditie noemt nu eenmaal al de genoemden. Ik las een aardige verhandeling over asperges. Zij zijn geen groente want zijn niet groen; zij zijn geen wortel, zoals peen; zij zijn geen knol, zoals radijs; zij zijn geen stengel, zoals rhabarber; zij zijn geen blad, zoals sla; zij zijn geen vrucht, zoals tomaat. Wat zijn zij dan? Zij zijn een kunstmatig verlengde scheut! Zij behoren tot de familie van de liliëachtigen, zij worden in Nederland en in Duitsland met graagte gegeten. Met ham ook! Met harde eieren en botersaus ook! Vroeger kon het eind niet geconsumeerd worden. Dat bleef altijd op het deftige bord achter. Tegenwoordig niet meer. De hele asperge is te eten! Komaan, A.R.-vrouwen. Hebben we een kabinet of niet? Trakteer uw gezin nu maar op asperges!

15 MEI
Ja, we hebben een kabinet! Niet te modern, niet te antiek! Een belangrijk „stuk” van dit kabinet, als ik zo oncerbiedig een aanstaande minister mag noemen. . . . is de heer Jan Willem de Pous, die ik van het dagblad Trouw ken. Hij was daar geen redacteur, zoals ik ergens las, hij zat in de directie, zoals dat heet. Mevrouw

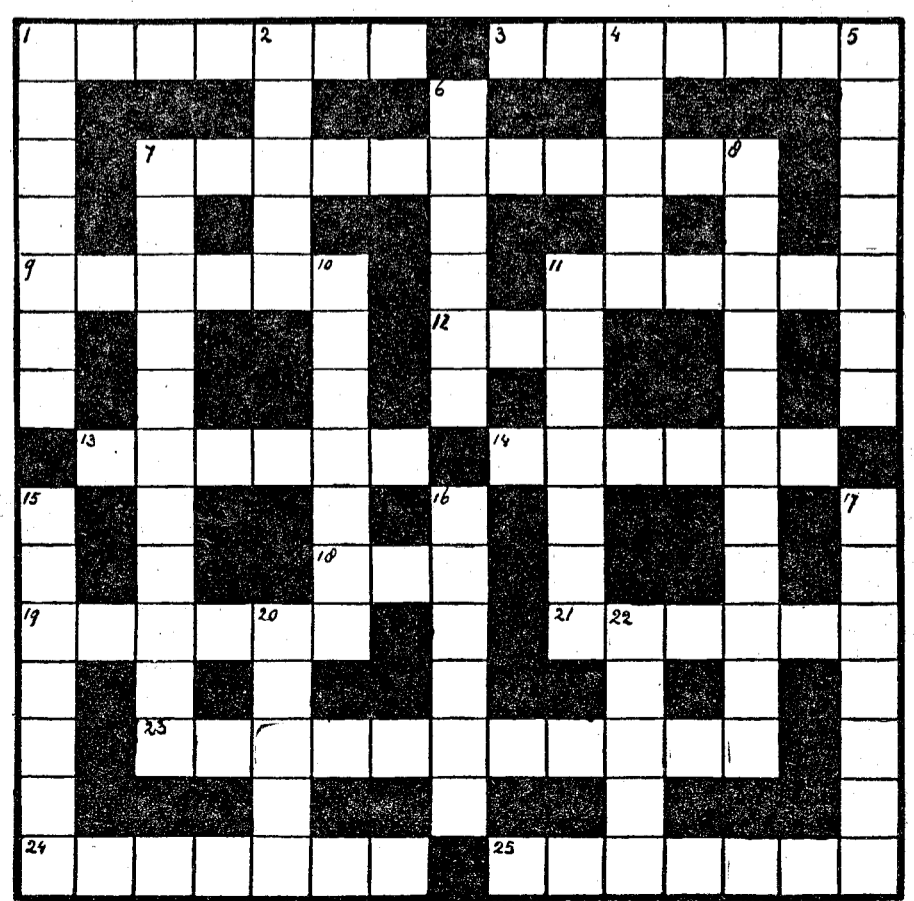
De Pous, in die dagen aanstaande mevrouw De Pous, heeft mij nog aan een telefoon in Amsterdam geholpen. Dat kon zij. Zij had invloed bij de telefoon. Het was een tijd met invloed, direct na de oorlog. Nu heeft haar echtgenoot invloed. Want Economische Zaken is een belangrijk departement. Ik heb gelezen, dat de heer De Pous, professor Zijlstra op de duur zou opvolgen als hoogleraar aan de V.U. Nu volgt hij hem toch op, zij het als minister. Of het rijmpje waar is, dat ik hoorde: „Ik zal u wat vertellen: Jan Willem is twee maal Jelle”, kan ik onderschrijven in het licht van die dubbele opvolging. Ik vraag mij nu af of het van belang is, dat men en de minister van Financiën en de minister van Economische Zaken kent. Ik weet het niet. Voor Nederlandse Gedachten is het wellicht niet ongunstig, dat Groenkoper iemand van Christelijk Historische huize meer dan oppervlakkig kent.

16 MEI
Op het einde van deze week heb ik mij de vraag gesteld of ik vliegende schotels accepteer of niet; of ik de vaste overtuiging meedraag, dat er op andere planeten bewoners wonen, die zo nu en dan onze planeet bezoeken. Dat allemaal naar aanleiding van het bezoek van de heer Adamski, die onvoorwaardelijk schotels ziet vliegen. Wat mij betreft, ik zie wel eens vliegen schotelen, maar dat is dan heel iets anders. Adamski en de UFO's, zij zijn onafscheidelijk. UFO's zijn „Unidentified Flying Objects”, oftewel niet geïdentificeerde vliegende voorwerpen. Reeds honderden zijn overtuigd van het bestaan dezer dingen. Zo bijvoorbeeld een mevrouw in Johannesburg, een Evaski zullen we maar zeggen, die verklaard heeft: „Ik het gister weer in 'n vliegende piering rondgevliegt. Ons het ingeklim en die piloot het mij in die lugruim ingenoom. . . .” Maar. . . er zijn meer dingen tussen hemel en aarde, welke ons verstand nog niet gepeild heeft. Straks lezen we: „vlieg er eens uit met een schotel. . .” Tot zolang ben ik echter een beetje sceptisch. Misschien horen we straks meer van de nieuwe minister van Waterstaat, onder wiens departement het vliegwezen valt. (Schotels vallen onder Economische Zaken!)

William Groenkoper

gemakkelijk steden te kunnen veroveren; 24. als de verdeling plaats gehad heeft, schijnen de lasten te komen; 25. zo'n kleine galerij brengt (oneerlijk) geld op.
Verticaal: 1. groet met been? Nee, vis; 2. zo'n troep is nogal wanordelijk; 4. geen plus, maar ruzie; 5. satanisch bezinksel?; 6. metalen monsters?; 7. vakantiegangers die vaste routes volgen? Nee, ze luieren buiten de vakantietijd; 8. lawaaiig eten bij de marine; 10. vorm van vrije tijdsbesteding, waarbij men alles naar zich toe schijnt te halen; 11. maakt hij paling panklaar? Nee, hij zet strikken; 15. voor commanderen schijn je aan enkelen niet voldoende te hebben; 16. zo'n gulzig-aard schijnt niet te kauwen; 17. kleinkunst zonder grote K? 20. vlakke die men krijgt door een vis fijn te maken; 22. werken die tezamen een muziekstuk vormen.

Oplossing puzzel vorige week
Horizontaal: 1. dooie diender; 9. element; 10. werklui; 11. soda; 12. Frans; 13. spin; 16. narijden; 17. nalopen; 18. rumboon; 21. materie; 23. nerf; 24. egels; 25. test; 28. elegant; 29. rooster; 30. knarsetanden.
Verticaal: 1. diender; 2. ober; 3. enteren; 4. inwonen; 5. norm; 6. ellepijp; 7. hersenkronkel; 8. binnenvetters; 14. idool; 15. bluts; 19. Marleen; 20. negatie; 21. malaria; 22. roesten; 26. raar; 27. rood.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Geneigd tot vruchtbare samenwerking

Hieronder drukken wij de volledige tekst af van de door Dr. Bruins Slot uitgesproken rede in de Tweede Kamer bij de beraadslagingen over de Regeringsverklaring.

WANNEER ik nu de Regeringsverklaring, die hier gisteren door de Minister-President is afgelegd, op enkele punten nader wil bezien, dan wil ik gaarne beginnen met te zeggen, dat het Kabinet mij dat zeer gemakkelijk maakt.

Het Kabinet onderscheidt zich namelijk van nagenoeg alle na-oorlogse voorgangers, omdat het niet tot stand is gekomen in overleg met fracties en dat er generlei formele binding tussen fractie en Kabinet bestaat. Er is bij de opstelling van de hoofdlijnen van 't regeringsbeleid enig contact geweest met fractie-voorzitters, maar er zijn over het regeringsbeleid geen afspraken gemaakt met fractievoorzitters. Het programma is een zaak van het Kabinet en van niemand anders.

De Minister-President trok uit deze uitgangspunten dan ook de juiste gevolgtrekking, dat de regering hoopt en vertrouwt, dat de volksvertegenwoordiging haar daden op hun eigen merites zal willen bezien.

Wy willen dat gaarne doen en aangezien het door het Kabinet ingenomen standpunt terzake van de verhouding Regering - Staten-Generaal zo volledig strookt met de opvattingen die onzerzijds daarover worden gehuldigd, zal dat bezien op eigen merites onzerzijds geschieden in een welwillende geest met de neiging om een vruchtbare samenwerking met de regering tot stand te brengen.

Ik wil dan gaarne beginnen met mijn instemming te betuigen met het historisch overzicht van wat aan de tot standkoming van het Kabinet is voorafgegaan en met de principiële grondgedachten, die het Kabinet aan zijn beleid ten grondslag wil leggen. Ik ben er dankbaar voor, dat in duidelijke woorden is uitgesproken door een Nederlandse Minister-President, dat de christelijke grondslag onzer beschaving in de eerste plaats tot de grote waarden onzer Nederlandse samenleving moet worden gerekend. Ik ben er dankbaar voor, dat hij aan het einde van zijn rede Gods Zegen over ons gemeenschappelijk werk inriep.

Ik acht het juist, dat de vrijheid van de menselijke persoon en van diens persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid door de Regering op de voorgrond worden gesteld, terwijl daarnaast de maatregelen, gericht op de voorziening in de behoeften van de maatschappelijk en economisch zwakkeren worden gesteld.

Op de grote betekenis van het gezin als kern der samenleving, wordt terecht de aandacht gevestigd.

De Regering heeft hier een aantal geestelijk-zedelijke richtlijnen gesteld, en uitspraken gedaan, die onze warme sympathie hebben.

Overgaande naar het gedeelte in de rede van de Minister-President, die op de hoofdlijnen van het concrete beleid betrekking hebben, merk ik op, dat de internationale paragraaf onze instemming heeft.

Wat de Koninkrijks aangelegenheden betreft, geloof ik, dat de opheffing van het bestaande Ministerie van Overzeese gebiedsdelen juist is. De Nederlandse autoriteit op ministerieel niveau in Koninkrijks aangelegenheden is praktisch nooit de Minister van Zaken Overzee. Dat is nu eens de Minister van Buitenlandse Zaken, dan weer die

van Defensie, dan weer die van Justitie, enz.

Hoe denkt de regering zich deze zaken in de toekomst organisatorisch in? Gaan haar gedachten uit naar een secretarie van het Koninkrijk, staande onder de Nederlandse Minister van Justitie en de twee gevlmachtigde Ministers van Suriname en de Antillen?

Voorts acht ik het van belang, gezien de ongelijksoortige status van Suriname en de Antillen enerzijds en Nieuw-Guinea anderzijds, dat deze drie Rijksdelen niet onder één en hetzelfde departement ressorteren.

Wat Nieuw-Guinea betreft valt het mij op, dat de Regering niets mededeelt over de plaats waarop zij dit gebiedsdeel voortaan in het Regeringsbestel wil onderbrengen. Wat de Regering zegt over het te volgen Nieuw-Guinea beleid heeft mijn instemming. Ik zou gaarne vernemen of ik de desbetreffende passus goed versta als ik daaruit lees, dat de Regering over de status van Nieuw-Guinea met Indonesië niet in onderhandeling zal treden.

Defensie

De passage over de Defensie geeft mij geen aanleiding tot opmerkingen over wat daar gezegd wordt. Wel heeft het mij verbaasd, dat daarin niets gezegd wordt over het K.B. tot opheffing van de departementen van Oorlog en Marine en de instelling van het Departement van Defensie. Wie is voor dat K.B. verantwoordelijk? En wat zijn de motieven? Is het niet ietwat voorbarig departementen op te heffen, voordat men het nieuwe departement heeft georganiseerd? Dat heeft men ook niet met het departement van Overzeese gebiedsdelen gedaan. Dat laat men voortbestaan in afwachting van de liquidatie. Ik zou hierover gaarne nadere inlichtingen ontvangen. Ook hoe men de zaak nu wil organiseren. Krijgen we een horizontale verdeling of een verticale? Het zal de Regering niet onbekend zijn dat de ietwat overrompelende wijze, waarop deze reorganisatie in principe beslist is, nogal wat deining teweeg brengt. Wij zouden niet gaarne zien, dat een onderdeel van de krijgsmacht van deze overhaaste handelwijze de dupe werd.

Wanneer nota?

By de passages gewijd aan het financiële en sociaal-economische beleid zal ik iets langer moeten stilstaan. Voorop zij gesteld, dat daarin zeer belangrijke dingen voorkomen, die ons aanspreken.

Als er gewaagd wordt van een hoog niveau van werkgelegenheid, waarbij het zo belangrijke industrialisatiebeleid een rol speelt, wanneer voldoende woonegelegenheid een hoge prioriteit zal worden verleend, wanneer een liberalisatie van woningbouw, huisvesting en huur aan de kim verschijnt, wanneer de waardevastheid van het geld op de voorgrond wordt gesteld, dan zijn dat uitgangspunten en richtlijnen, die wij volledig onderschrijven.

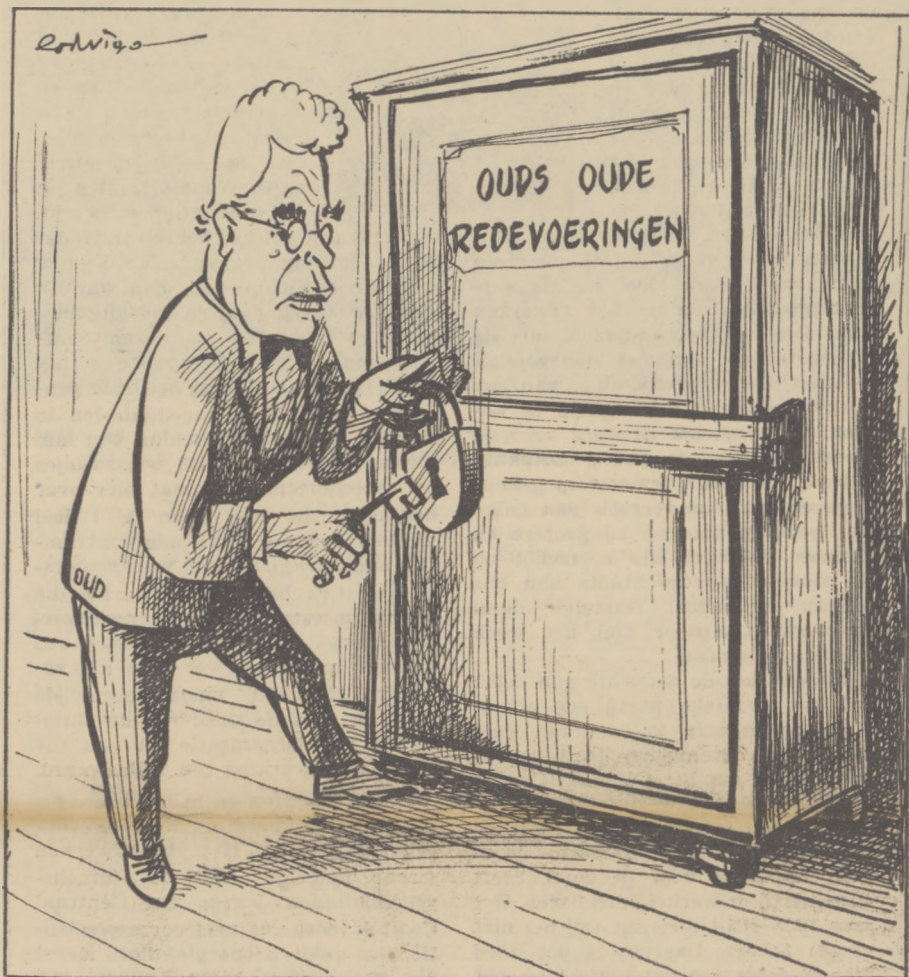
En zo treffen wij in de desbetreffende passages veel meer aan, dat ons aanspreekt en dat is geen wonder, want meer dan eens zien wij daar dingen terug, die in het A.R. Program van Actie bij de laatste verkiezingen ook zo zijn gesteld.

Maar ik zou toch hier en daar een kanttekening willen plaatsen en een vraag willen stellen.

De Regering zegt, dat zij „zeer binnenkort” aan de Kamer een nota zal overleggen. Kan onder dit „zeer binnenkort” verstaan worden: nog vóór het reces?

En als de Regering spreekt van „het gehele complex van voorzieningen op het stuk van lonen en andere arbeidsvoorwaarden enerzijds en huren en

BEKOMMERS OUDJE

Als ànderen d'r nou maar niet over beginnen . . .

consumenten-subsidies anderzijds” bedoelt de Regering dan, dat zij alles ineens wil regelen of staat de Regering op het standpunt van de S.E.R., dat hier etappewijs zal moeten worden gehandeld?

Is het ook mogelijk, dat de nota reeds vergezeld zal kunnen gaan van wetsontwerpen en zullen in die nota andere concrete regelingen worden beschreven? Want anders is het gevaar niet denkbeeldig, dat de discussie verzandt, omdat we niet goed weten waar we precies over spreken.

Wat opgemerkt wordt over het industrialisatiebeleid in verband met het regionaal welvaarts- en welzijnsbeleid heeft mijn instemming. Ik zou er echter de aandacht voor willen vragen dat hier naast de door de regering aangeduide middelen tot ontplooiing, ook genoemd moet worden de woningbouw, opdat er voor werknemers in die streken woonegelegenheid zij. Ik noem in dit verband met name de provincie Zeeland, omdat daar werkloosheid onder de bouwvakarbeiders heerst.

Wat de kwestie van de belastingen betreft, daarover zijn we het principieel met het doel der Regering en de voorwaarde, waaronder dat doel bereikt zou kunnen worden, eens.

Alleen zou ik de vraag willen stellen — en dat is zoets als de befaamde problematiek van de kip en het ei — of de Regering indien zij een beleid wil voeren, dat gericht is op een groei van het nationaal inkomen, dat de toename van de omvang van het staatsbudget overtreft, de structuurverandering in de belastingwetgeving teneinde knelpunten voor de economische groei weg te nemen, daaraan niet moet laten voorafgaan. Moet die structuurverandering dan geen voorwaarde vóór, in plaats van gevolg van het positum der Regering zijn?

De Regering kondigt „een huurverhoging” aan voor „de thans geldende huren”. Ik zou hierover willen opmerken, dat een dergelijke huurverhoging naar onze mening enerzijds niet alleen voor vooroorlogse woningen en anderzijds niet zonder meer voor alle

vooorlogse woningen zou moeten gelden. Het moet naar onze mening een gedifferentieerde huurverhoging zijn, waarbij het woongerief in rekening wordt gebracht.

Voor de opzet van de Regering om de kapitaalmarkt zoveel mogelijk voor het bedrijfsleven en de lagere publiekrechtelijke lichamen te reserveren, betuig ik mijn waardering.

Loonpolitiek

Ten aanzien van het vraagstuk van de loonpolitiek heb ik in het betoog der Regering iets gevonden, dat mij tot enige vragen brengt.

De Regering aanvaardt, zo zegt zij, „in beginsel” de gedachte van een gedifferentieerde loonvorming en verder: de Regering heeft „in beginsel” besloten „onder bepaalde voorwaarden”, „in de nabije toekomst” de mogelijkheid voor vrijere loonvorming te openen.

Wij zijn voorstanders van die vrijere loonvorming en wij zijn altijd nogal enthousiast over beginselen als ze goed zijn. Maar een zogenaamd beginselbesluit betekent ook vaak een uitstel van de praktijk. Ik zou graag vernemen wat de Regering bedoelt met dat „in beginsel”, wat zij bedoelt met die „bepaalde voorwaarden” en wat zij in verband daarmee onder de „nabije toekomst” verstaat.

Immers de Regering spreekt met betrekking tot die voorwaarden over een overleg met het georganiseerd bedrijfsleven. Het gevaar bestaat, dat deze procedure uitstel van de effectivering van de vrijere loonvorming zou betekenen. Ik geloof, dat men nu niet al teveel meer moet praten over de spelregels, daar is trouwens een advies van de Stichting van de Arbeid over.

Men moet een algemene richtlijn geven en dan, als de praktijk dat nodig maakt, die verfijnen. Die algemene richtlijn is trouwens in de rede van de heer Minister-President te vinden. namelijk: „de stand van de vooruit-

• Vervolg op pag. 10

Een beroep op

ALLEN

DE gewone organisatorische werkzaamheden vragen meer en meer de aandacht. De indruk bestaat dat, nu ons land weer voorzien is van alle organen die het staatkundig bestel vraagt, het normale politieke leven verder gaat. Natuurlijk speelt het seizoen ook daarbij een rol. Wij zijn niet gewend aan regeringsverklaringen in de maand mei. Doch dit is een bijkomende omstandigheid, die het wezen der dingen niet raakt. Ondanks de voor ons liggende zomer moet met energie de politieke taak worden volbracht. De politieke tegenstanders hebben dit ook door en daarom alleen al geldt dit ook voor ons.

Dit alles betekent dat ook de partij-organisatie haar tijd goed moet gebruiken en dat haar apparaat volkomen intact moet blijven. Daarom heeft ons bureau zich, na de verkiezingsdrukke en na het afwerken van alles wat verband hield met de samenstelling van het jaarverslag gehaast om tot afwikkeling van een andere belangrijke bezigheid te komen. We bedoelen de zorg voor de financiën van de partij. Gelukkig hebben vele penningmeesters gehoor gegeven aan ons verzoek van enige tijd geleden, doordat zij grotere en kleinere bedragen voorschot op de contributie-afrachtnota aan ons bureau toezonden. Hartelijk dank daarvoor. Daardoor kon het werk voortgang vinden.

Anders dan de gedachte van velen dat een politieke partij een schatrijke organisatie is, die het geld maar voor het grijpen heeft, is het in feite zó, dat het Centraal Comité nagenoeg al het werk uit de jaarlijkse contributie-inkomsten moet financieren. Geheime fondsen, (gouden) appetjes voor de dorst heeft onze partij in werkelijkheid niet. Het jaar 1958 sloot met een (zij het niet groot) tekort. Daarom is het goed mee te delen (en dat bericht is echt niet alleen voor de penningmeesters

bestemd) dat de contributie-afracht nota's 1959 in de komende week aan de penningmeesters zullen worden toegezonden. Als die nota in enkele gevallen op a.s. zaterdag nog niet in de brievenbus ligt, behoeft de penningmeester zich nog niet ongerust te maken, want de gehele verzending wordt over een tiental dagen „uitgesmeerd", omdat we uiteraard grote nauwkeurigheid moeten betrachten en dus het werkgebied van de ene Kamercentrale na dat van de andere moeten afwerken. De nota komt dus in uw bus! En het geld op onze giro? In dat verband willen we 'n dringend beroep op de leden en de besturen doen. Ook op de leden uiteraard. Want er zullen nu wel penningmeesters zijn,

die dit stukje gelezen hebbende, en dat is de bedoeling, zeggen: „ik zal gauw de contributie ophalen, dan kan ik de zaak zo vlug en zo volledig mogelijk met het Centraal Comité afwickelen". Dat is het juiste standpunt. Leg daarom deze accurate penningmeesters geen moeilijkheden in de weg, door de voldoening van hun kwitanties om allerlei wisewasjes op te schorten. Het gaat hier over bedragen, die nog geen 1/10 deel vormen van wat vaak aan contributies aan werkgevers- en werknemers-organisaties betaald wordt. En die penningmeesters en zijn medewerkers(sters) zijn geen bedelaars al worden sommigen wel eens als zodanig behandeld, maar toegewijde werkers voor de zaak van de christelijke partijorganisatie en dus uw vlotte medewerking ten volle waard.

Op de besturen en in het bijzonder op de penningmeesters doen we eveneens een beroep. Het vlot afwerken (waar mogelijk) van de afdrachtverplichtingen jegens het Centraal Comité voorkomt veel correspondentie, dus geld en energie, die u zowel als ons bureau beter kunnen gebruiken.

Leest u even deze

DRIE BELANGRIJKE PUNTEN

- Nogmaals verzoeken wij de secretarissen der k.v.'s dringend op ledenlijsten en mutatiestatistieken de **VOLLEDIGE ADRESSEN** van nieuwe of verhuisde leden aan ons door te geven. Ook in de kleinste plaatsen is dat nodig. K. v.-secretarissen aldaar denken vaak, dat een zo preciese adres-aanduiding overbodig is. Maar zij vergissen zich want de P.T.T. vraagt dan aan ons bureau de adressen aan te vullen. Dit met het oog op de toezending van het weekblad of het contact-orgaan van Nederlandse Gedachten. Wij moeten dan weer corresponderen en metalen adresplaatjes opnieuw laten wijzigen enz. Allemaal moeite en kosten, die door de secretarissen van de k.v.'s voorkomen kunnen worden als zij direct aan ons verzoek om volledige adressering voldoen.
- Velen zenden ons blad na lezing door naar kennissen of familieleden. Dat is prachtig. Gebruik daarbij echter een **GEHEEL NIEUW ADRESBANDJE**. Het is dus onjuist om op het oorspronkelijke adresbandje het adres door te halen en een nieuw adres te schrijven. Zelfs indien men een postzegel bijplakt. Als het oude adresbandje gebruikt wordt retourneert de P.T.T. n.l. het blad aan ons bureau. Dat is de bedoeling van de afzender niet en de onze evenmin.
- Indien aan ons bureau adreswijzigingen worden opgegeven, die slechts **KORTE TIJD** gelden **BIJV. VAKANTIE-ADRESSEN** dient dit er bij vermeld te worden. Voor definitieve adreswijzigingen wordt namelijk het oude metalen adresplaatje verwijderd en een nieuw exemplaar afgeslagen. Het is jammer van de daaraan verbonden kosten, om dit, als gevolg van onvolledigheid in de verstrekte gegevens, ook te doen voor tijdelijke adreswijzigingen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

PERSPECTIEF

DE regeringsverklaring van j.l. dinsdag was een goed gesteld stuk. Men moet toegeven, dat zij te lang was en teveel zaken noemde, die met kracht zullen worden nagestreefd, zonder dat de zaak nog nader geconcretiseerd kon worden. Sommigen hebben zelfs de vraag gesteld, of er in september nog wel nieuwe stof zal zijn voor de troonrede. Maar dat daargelaten, het was een verklaring, die enkele belangrijke en verstrekkende verklaringen bevatte.

OM alle misverstanden te voorkomen: daartoe rekenen wij niet de mededeling, dat het kabinet tot de „grote waarden, die onze Nederlandse samenleving kenmerken", in de eerste plaats rekent: „de christelijke grondslag van onze beschaving".

Want deze verklaring behoeft niets meer te zijn dan de constatering van een vaststaand historisch feit. Ook een humanist, die niet in het bestaan van God gelooft, moet toestemmen, dat onze beschaving een Christelijke grondslag heeft. Daardoor onderscheidt Nederland zich van Turkije en van Japan.

Heel anders wordt de zaak, als wij gaan vragen, wat het richtsnoer van ons politiek handelen is. Als wij op die vraag antwoorden, dat het Woord van God het alles beslissende gezag heeft, dan doen wij de grote keus. De keus voor een Christelijke politiek. De noodzakelijke en zegenrijke keus. Maar als wij volstaan met vast te stellen, dat onze beschaving een Christelijke grondslag heeft, en dat die van zoveel betekenis is voor de ontwikkeling der menselijke persoonlijkheid, dan zeggen wij te weinig.

DUIDELIJK en belangrijk is de regeringsverklaring, wanneer zij vaststelt, dat een kabinet met socialistische niet meer mogelijk is. Niet om het geschil uit december 1958, maar omdat er een kloof was ontstaan, geleidelijk, maar zeker, voor iedereen zichtbaar. Als de socialistische reël zijn, dan moeten zij dit toestemmen.

In de volgende maanden zal het waarschijnlijk nog duidelijker blijken. Niet op een simpele manier. De politieke vraagstukken zijn gecompliceerd, het patroon heeft lijnen met vreemde wendingen. Oud-minister Suurhoff heeft in Vrij Nederland laten doorschemeren, dat het voor de P.v.d.A. ook niet gemakkelijk zal zijn, om aan het volk duidelijk te maken, wat de principiële achtergronden zijn van de politieke verschillen.

MAAR véél belangrijker is het, dat het kabinet duidelijk zijn eigen positie heeft bepaald. Het is een extra-parlementair kabinet. Het heeft geen formele binding aan de fracties. Het staat voor zijn eigen program en de fracties hebben haar eigen vrijheid en verantwoordelijkheid. De regeringsverklaring wijst er op, dat hierdoor een extra accent gegeven wordt aan wat wij gewoon zijn de dualiteit in ons staatsbestel te noemen. De eigen verantwoordelijkheid van de regering en de eigen verantwoordelijkheid van de volksvertegenwoordiging. Dit is beslissend. Dit is een zaak van constitutie en historische ontwikkeling. En hier ligt het grote principiële verschil met de socialistische, die praktisch de leer van de volkssoevereiniteit voorstaan. Die in hun beleid een onnederlands monisme willen bevorderen, waarbij de fracties, die het kabinet leveren, de dienst uitmaken. Volmondig geven wij daarbij toe, vooreerst dat er in de tijd van de coalitie-kabinetten een duidelijk afglijden is geweest naar dit monisme, waarbij de fracties gaan meeregeren, en daarna ook, dat sommige socialistische, door de ervaring geleerd, de bezwaren van dit streven wel hebben gezien. Dr. Drees heeft daarvan meer dan eens blijk gegeven.

EEN duidelijke lijn was ook in de regeringsverklaring op te merken aangaande de vrijheid van het maatschappelijke leven. Vrijheid en verantwoordelijkheid voor personen en maatschappelijke organen moeten worden geëerbiedigd en bevorderd.

Het duidelijkst komt dat uit in de overigens voorzichtig gestelde verklaring over de vrijere loonvorming. Hier gaat het om een zaak van grote betekenis. Niet in de eerste plaats, omdat het onbillijk is, aan werknemers door een staats veto een stukje loon te onthouden, dat hun uit een winstgevend bedrijf rechtvaardig zou ten goede komen. Maar wel, omdat het georganiseerd overleg tussen werkgevers en werknemers ontadeld wordt, als alle ruimte in dat overleg gaat ontbreken. Als de beslissing voor elke stuiver in handen wordt gelegd van vertegenwoordigers van de staat. De christelijke-sociale strijd is niet gevoerd om een verlicht despotisme te bereiken, dat billijke lonen vaststelt maar om de arbeider te maken tot een mondige gesprekspartner, ook als het over zijn loon gaat. En de politieke strijd zal speciaal over dit punt handelen.

WIJ hebben zoeven de term verlicht despotisme gebruikt.

Hoe meer de politieke belangstelling afneemt, hoe meer zulk een bewind kansen krijgt. Ons staatsbestel kan formeel intact blijven, terwijl het toch zijn kracht en vastheid verliest. De regering geeft er blijk van, dat zij dat gevaar ziet. Zij doet een beroep op het parlement, om te komen tot een samenwerking, die het volk aanspreekt. Ook de oppositie kan daarbij een vruchtbare taak hebben. Een parlementair debat, principieel georiënteerd, niet ontadeld door vliegenvangerij, een debat om de grote lijn, kan het politiek besef der natie ten goede komen.

De Regeringsverklaring bevat iets van een uitdaging tot een debat in een andere stijl, dan we in de laatste jaren gewend waren. Want het was al te veel in de compromissen vastgelopen, die geen werkelijk perspectief boden.

In deze regeringsverklaring zit wél perspectief. En wij hopen, dat de Regering door haar maatregelen de beloften, die in deze verklaring zitten, op een verrassende en duidelijke wijze zal inlossen.

Dan zal het weinig gelukkige verloop van de formatie worden vergeven en vergeten.

SCHOOLMEUBELN
MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

ZUIDHOLLANDSE BANK

ALLE BANKZAKEN * EFFECTEN * EMISSIES * ASSURANTIËN

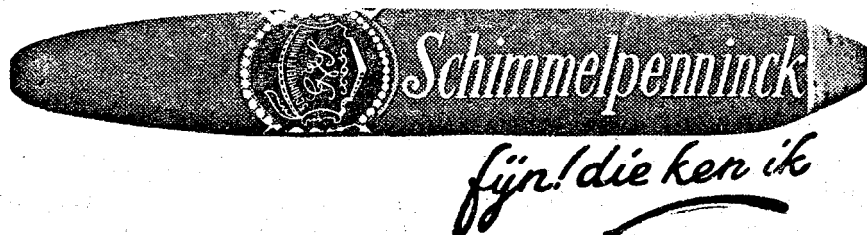
ROTTERDAM DEVIEZEN 'S-GRAVENHAGE

STALEN STEIGERS

HOOGVLIET
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

BIJ HET OVERLIJDEN VAN DULLES

EEN LEVEN VAN DIENEN

DULLES is niet meer. God heeft hem van de zijnen weggenomen, toen het lijden schier ondraaglijk werd. Zo kwam er een naar menselijke maatstaven droevig eind aan dit werkzame leven in dienst van de Grote Opdrachtgever. God riep Zijn dienaar tot zich op een ogenblik, dat wij mensen hem zo slecht menen te kunnen missen. Maar Zijn gedachten zijn niet de onze en Zijn wegen zijn niet onze wegen. Dulles, die zijn levensideaal op deze wereld niet meer in vervulling zag gaan, is naar wij hopen, ingegaan in de eeuwige vrede, welke weggelegd is voor degenen, die God als hun hoogste goed hebben leren kennen en hun vertrouwen op Hem hebben leren stellen. Zo iemand was Dulles. Zijn leven lang getuigde hij er van en handelde hij uit de kracht van een levend beginsel, ook en vooral in de strijd tegen het goddeloze communisme.

Enkele weken geleden bij het aftreden van Dulles als minister van buitenlandse zaken hebben we nog uitvoerig op dit belangrijke element in leven van deze grote figuur gewezen. Hij bezat een onuitputtelijke energie, een zeer rijke ervaring en bovenal een rotsvast vertrouwen in de zaak, waarvoor hij zich als christen had ingezet. Hij was echt iemand, die in het besef leefde, op deze wereld een roeping te hebben en vooral in zijn laatste levensjaren gaf hij zich met alle kracht die in hem was om de mensheid te behoeden voor een valse vrede. Het was een leven in dienst van God en de mensheid. Over dit leven willen we nu nog enkele dingen zeggen.

Het begin

DE mensen, die omtrent de eeuwisseling aan het Ontariomeer in Henderson Harbor woonden, konden 's zondags een eigenaardig schouwspel zien: dan liep dominee Allen Macy Dulles met zijn vrouw en vijf kinderen uit de kerk naar huis en meestal zong het zevental tijdens die wandeling geestelijke liederen als „Werkt want de nacht zal komen...”. Een van die vijf kinderen was John Foster, de oudste zoon van de predikant. Hij werd op 25 februari 1888 geboren in de residentie van zijn grootvader van moederszijde, John Watson Foster (naar wie hij genoemd werd), die ambassadeur in Mexico en Rusland en later minister van buitenlandse zaken onder president Benjamin Harrison was.

Zonig was de tijd, die Dulles in zijn jeugd jaren aan het Ontariomeer doorbracht. Uit die periode dateerde ook zijn liefde voor de vrije natuur, waarin hij het gevoel had, dichter bij zijn Schepper te zijn.

Kosmopolitisch

IN vele opzichten had de jeugd van Dulles veel gemeen met die van zijn generatie-genoten. Er was echter een belangrijk verschil, dat wellicht bepalend is geweest voor zijn verdere leven. Het ouderlijk huis herbergde nl. het gehele jaar door talrijke logés (waaronder vele buitenlanders). Het gevolg was, dat de jonge John al vroeg een kosmopolitische inslag vertoonde, die andere kinderen van zijn leeftijd vreemd was.

Grootvader Foster droeg er het zijne toe bij, evenals grootvader Dulles, die zending was en het grootste deel van zijn leven in Calcutta had doorgebracht. Wat zijn overgrootvader betreft: de ene was gezant in Engeland en de andere een zending, die met tent en zeilschip om Kaap Hoorn was

gevaaren. Uit zulke voorouders was John Foster Dulles geboren.

Tenslotte is het grootvader Foster geweest, die de grootste invloed heeft gehad op de opvoeding van John Foster Dulles. Urenlang zaten grootvader en kleinzoon aan het Ontariomeer te vissen. De oude man vertelde dan zijn vele en interessante belevenissen, o.a. uit de burgeroorlog, die hij zelf nog had meegemaakt. Hij gaf hem echter ook een kijkje in de vaak verwarde verhoudingen tussen de landen onderling en opende zodoende voor de jongen een wereld van grote gebeurtenissen.

Geen dominee

VADER en moeder wilden graag, dat John predikant zou worden, maar grootvader Foster dacht er anders over en hij kreeg tenslotte zijn zin. Hij kreeg het voor elkaar, dat zijn kleinzoon een halfjaar naar Zwitserland ging om Frans te studeren. In 1904 ging hij naar Princeton, waar hij een uitblinker was en in 1908 zijn graad behaalde. Aan de George Washington universiteit te Washington voltooide hij vervolgens zijn rechtenstudie. Ook studeerde hij enige tijd aan de Parijse Sorbonne.

In 1907, toen hij derdejaarsstudent was, maakte hij in de vakantie een uitstapje naar Europa, waar hij de Haagse vredesconferentie bijwoonde. Het was een uitstapje, dat voor zijn verdere carrière belangrijke gevolgen zou hebben. Een aardige bijzonderheid dient hierbij te worden vermeld: daar zijn vader als gevolmachtigde voor de Chinese regering optrad, vervulde de jonge Dulles reeds op 19-jarige leeftijd de functie van secretaris der Chinese delegatie.

Toen hij afgestudeerd was en tot de advocatuur werd toegelaten, werd hij opgenomen in het advocatenkantoor van Sullivan en Cromwell te New-York en hij meende dit heuglijk feit niet beter te kunnen vieren dan door in het huwelijk te treden met Janet Pomery Avery, die hij al van jongs af aan kende sinds hij haar eens in Parijs had ontmoet. De bruidegom had kort voor het huwelijk malaria opgelopen in Brits Guyana. Maar hij was er toen al de man niet naar, zich uit het veld te laten slaan, sliktte een behoorlijke hoeveelheid kinine en ging ter bruiloft.

Herinneringen

DULLES vertelde eens in vertrouwen, dat hij zonder zijn vrouw erg ongelukkig zou zijn geweest. Zij waren dan ook vrijwel altijd bij elkaar. Hun drie kinderen, John, Lillias en Avery zagen vader weinig. 's Morgens vroeg ging hij al van huis naar zijn kantoor in Wall Street en het was 's avonds al weer laat, als hij terugkwam. De zondag bracht hij op vrome wijze met zijn gezin door. Als hij met vrouw en kinderen naar de Presbyteriaanse kerk in Park Avenue ging, droeg hij een hoge hoed. Lillias weet zich nog te herinneren, dat Dulles op zo'n zondag zijn kroost verrastte en zijn vrouw aan het schrikken bracht, door midden op straat zijn hoge hoed op zijn wandelstok te laten balanceren.

De kinderen werden groter en gingen hun eigen weg: Avery zei het geloof van zijn vaderen vaarwel en is nu een roomskatholiek geestelijke. Dulles ondervond hiervan veel verdriet, maar het feit bracht — toen het onherroepelijk was geworden — geen verwijdering tussen vader en zoon.

Internationaal

DULLES concentreerde zich van het begin van zijn juridische carrière af op zaken met internationale aspecten. Zijn succes bleef niet lang uit. Verschillende buitenlandse regeringen bevonden zich spoedig onder zijn cliënten en zodoende maakte hij vele buitenlandse reizen.

Toen hij 29 was kreeg hij van president Woodrow Wilson zijn eerste diplomatieke missie. Hij trad nl. op als rechtskundig adviseur van de Amerikaanse commissie, die in 1918 deelnam aan de vredesonderhandelingen in Versailles. En hij was toer een van degenen die vreesden, dat de Franse en Engelse schadevergoedingseisen en wraakgevoelens de kiemen voor een nieuwe oorlog zouden leggen.

Als een teleurgesteld man keerde Dulles naar de Verenigde Staten terug. Hij had met open ogen aanschouwd, hoe zinloos een vrede is,

Dulles in zijn studeervertrek temidden van zijn geliefde boeken. Hier bereidde hij zich vaak voor op het moeilijke werk, dat hem te wachten stond.

waarin de opgekropte haatgevoelens zich een weg willen banen en wat een vrede is, waaraan iedere menselijkheid vreemd is. Toen leerde hij de kracht kennen van het ressentiment, dat Adolf Hitler later in staat zou stellen, de wereld in een verschrikkelijke oorlog te storten. Van die tijd af weet Dulles iedere oorlog aan een gebrek aan diplomatiek aanpassingsvermogen.

De kerk

In 1937 zagen wij hem weer in Parijs, waar hij een zitting van een Volkenbondcommissie bijwoonde. Hij verliet de conferentie met een gevoel van onbehagen tengevolge van de negatieve, nationalistische en onvruchtbare woorden, die er gesproken werden. Van Parijs vertrok hij naar Londen, waar de Engelse kerken een conferentie over kerk en staat hadden belegd.

De tegenstellingen waren daar scherp: de diplomaten waren defaitisten, maar de kerkmensen bleken in tegenstelling tot de politieke vaklui nog hoopvol en positief in hun verwachtingen te zijn, dank zij hun geloof in de God van hemel en aarde.

Zo keerde Dulles terug naar Amerika met nieuw vertrouwen in de toekomst, gedachtig aan de vele lessen, die zijn vader hem in zijn jeugd geleerd had.

Slechts drie jaren daarna, toen de oorlog weer met groot geweld een deel van de wereld trof, benoemde de Federale raad van kerken op zijn voorstel een commissie, die de basis voor een rechtvaardige en duurzame vrede moest bestuderen. Als een der leiders er van begon Dulles zelf ook een kruistocht. Hij wees Roosevelt op te gevaaren, die het eisen van een onvoorwaardelijke overgave met zich bracht en werd tenslotte aangewezen als lid van de Amerikaanse delegatie, welke deelnam aan de besprekingen, die leidden tot vorming van de organisatie der Verenigde Naties.

Japan

DULLES was een scherp waarnemer van de gebeurtenissen. In 1947 verscheen reeds een van de eerste analyses van de ware bedoelingen van het goddeloze communisme van zijn hand, geschreven in zijn korte meedogenloze stijl. Spoedig was hij het voornaamste doelwit van de propaganda der Sowjetunie. Men noemde hem een verdraaier van de feiten en een oorlogshitser.

Een grootse prestatie was het vredesverdrag, dat Dulles voor Japan heeft opgesteld en dat na veel vijven en zessen door 52 landen werd ondertekend. Toen hij zich in Tokio bevond, zagen de Japanners hem als de man, die hun land kwam bevrijden. Maar op de Philippijnen, die een Japanse bezetting hebben gehad, was bitterheid zijn deel: Men dreef via de radio spot met hem en verbrandde zijn beeltenis in de straten van Manilla. Dulles liet

zich ook toen niet ontmoedigen en vloog naar Australië, Nieuw-Zeeland, Engeland en Frankrijk en conferendeerde in New York met Chinezen en Russen.

Toen het verdrag eenmaal getekend was (alleen de Sowjetunie weigerde mee te doen), was het duidelijk, dat Dulles minister van buitenlandse zaken zou worden, als de Republikeinse partij er in 1952 in zou slagen, de Democraten bij de presidentsverkiezingen te verslaan. Dit gebeurde inderdaad en het feit, dat Dulles minister werd, heeft spoedig het gevoel van onbehagen in landen als de Philippijnen, Australië en Nieuw-Zeeland weggenomen.

Uitersten

DULLES trok eens een vergelijking tussen de meedogenloze voorwaardes, die de overwinnaars van vroeger aan de overwonnenen pleegden op te leggen en het vredesverdrag met Japan, dat „berust op het geloof, dat de mens in wezen niet slecht kan zijn, omdat hij een sprankje van Gods goedheid in zich bergt”. Tussen deze uitersten bestond volgens Dulles geen middenweg.

Als minister heeft Dulles onnoemelijk veel voor de vrije wereld gedaan. Men heeft hem niet altijd goed begrepen en zijn besluiten waren niet altijd even gelukkig. In het artikel ter gelegenheid van zijn aftreden hebben we daar reeds uitvoerig bij stilgestaan. Het is ook nu niet mogelijk, de rol van Dulles in dit voor ons belangrijke deel van de historie op zijn juiste waarde te schatten. Dat moeten we aan de geschiedschrijvers overlaten.

Wat we wel weten is, dat de vrije wereld zich gelukkig mocht prijzen, in de afgelopen zes jaren haar internationale problemen voor een groot deel te kunnen overlaten aan deze geboren diplomaat, aan deze stoere calvinist, die in het harnas is gestorven en tot het laatst toe zijn beste krachten heeft gegeven om de mensheid met Gods hulp te leiden naar een duurzame vrede.

Onderscheiding

KORT voor zijn dood heeft Eisenhower Dulles onderscheiden met de Vrijheidsmedaille. In de vermelding, die de medaille vergezeld vatte de president zijn grote waardering voor zijn vriend en medewerker als volgt samen: „Hij werkte en leefde in de overtuiging, dat de vrijheid slechts kan gedijen als de mensen bereid zijn, zich dezelfde uiterste inspanningen te getroosten voor de vrede, als zij destijds gedaan hebben om de oorlog tot een goed einde te brengen. Niemand zou meer kunnen doen dan John Foster Dulles om zijn geloof met voorbeelden te bewijzen. Zijn geloof en zijn inzicht inspireerden allen, die de vrijheid liefhebben”. B.

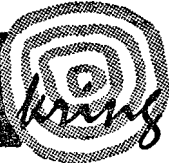
Rijwielen direct af fabriek 50 gulden goedkoper

Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingsbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.

WASMACHINES - STOFZUIGERS
CENTRIFUGES

„SIMBA” RIJWIELFABRIEK
Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande
Telefoon K 1748-2673

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

Vraagt verhuisfolder of emigranten-folders aan

**Internationaal Verhuisbedrijf
BONGERS**

RIJNHAVEN 10 - WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100)

Opslag van inboedels Overzee-verpakking

**N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT**

Directie: E. C. de Baat — T. H. de Baat

Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam. Tel. 798604-53257

Fa. J. A. Bakker en Zn.

Fabriek van bakkerijgrondstoffen

GROOTZAND 20 — Telef. K 5157-571 — BOLSWARD

BONDA'S VEEVOEDERBUREAU N.V.

Oude Vest 23 - Leiden

Telefoon 01710-20345-20346

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten

AMSTERDAM-C

Keizersgracht 564

Tel 221444 - 4 lijnen

Tel 221448 - conversie-afd

Effectenbeurs Nis 8. Tel 49328. 46640

ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten.
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

**N.V. W J SCHUILING'S
HANDELSONDERNEMING**

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden K 5497-447)

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 118333 (K 1800)

**SCHEEPWERF EN
MOTORHERSTELPLAATS**

W. VISSE

Ankerpark 2 — Telefoon 02230-2887

DEN HELDER — HOLLAND

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

**INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN**

KRIMPEN A. D. IJSSSEL - Tel. 369 — Na 6 uur: 226

N.V. VICON

**Landbouwwerktuigen- en
machinefabriek**

Hoofdweg 1278 - Tel. 02546-444-470 - Nieuw-Venep

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

EEN WILDSCHUT'S WONING IS EEN WONING
VOOR UW LEVEN

DANTELAAN 80 — TEL. 030-80215 — UTRECHT

M. C. VAN STAAVEREN

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in:

ANJERSTEEKEN — FREESIAZADEN

Als wij vrouwen eens...

MISSCHEN is het wel wat erg simpel gedacht, maar menigeen stelt het zich zo voor — en als je de kranten leest gebeurt het inderdaad wel eens zo. Dus: de telefoon gaat. De stem van de andere kant vertel u dat u spreekt met het kabinet van de formateur of de informateur, of ik weet niet met welk ander kabinet. En of meneer thuis is en of hij een ogenblik aan de telefoon kan komen.. U zegt dat meneer niet thuis is. De stem zegt dat het heel dringend is en of meneer ergens te bereiken is. Nee, meneer komt pas heel laat thuis van een zakenreis, rijdt nu ergens in Nederland met zijn auto. De stem vraagt of u even wilt wachten en deelt dan mee dat u morgenochtend om half negen teruggebeld zult worden en of u meneer wilt vragen of hij dan bereikbaar is. Want dat het heel dringend is. Dank u wel mevrouw...

Dan zit u daar en u denkt. Want u begrijpt waarover het morgenochtend zal gaan: er moet een kabinet geformeerd worden en uw man is een ministeriële figuur. Er was al eens eerder sprake van bij een vorige kabinetsformatie, maar nu schijnt het dan ernst te worden. En terwijl u wacht op uw man, — wacht, ook al wordt het nog zo laat! — tollen de gedachten rond in uw hoofd. Minister... u glimlacht even bij de gedachte want het is zo moeilijk het je voor te stellen — juist voor u die uw man zo goed kent in al zijn zwakheden. En u glimlacht ook omdat er toch ook trots in uw hart is, trots omdat juist uw man voor zo'n hoge post geroepen zal worden. Hij kan het, dat staat vast. Maar...

En dan komen de bezwaren. Naar mate het later op de avond wordt, doemen ze levensgroot voor u op. Want u weet het van uw man maar al te goed: soms kan hij heel driftig worden. Hij kan wel kritiek verdragen maar dan moet het goed gefundeerde, opbouwende kritiek zijn — en zoveel weet u wel van de politiek, dat het daaraan wel eens onthrekt. Dat er meer dan eens kritiek geleverd wordt met politieke bedoelingen. En dan die kranten... die kunnen iemand ook zo gemeen door de modder halen. Die kunnen je breken zonder dat er een behoorlijke verdediging tegen mogelijk is. En u piekert: zou hij daar tegen opgewassen zijn? Trouwens, hij heeft zo zijn eigen aanpak van de dingen — als dat maar geen moeilijkheden geeft met de ambtenaren...

De klok tikt door... en uw gedachten gaan door. Eigenlijk is het vreemd, denkt u: mijn man is een ministeriële figuur — maar heeft er ooit wel iemand over nagedacht of ik ministersvrouw kan zijn? Daar heeft die stem door de telefoon niet naar gevraagd en die zal er ook nooit naar vragen. Ben ik bereid de lasten en de lusten van het ministerschap mee te dragen, voor zover het mijn aandeel betreft? Wat is eigenlijk mijn aandeel! Ik weet er niet zo veel van, maar ik stel me zo voor dat er weinig tijd voor mij en de kinderen over zal blijven. Minder nog dan nu. En ik stel me zo voor dat ik ook wel eens een week of veertien dagen alleen zal zitten als er ergens in

de wereld een ministerconferentie wordt gehouden waar hij bij moet zijn. Geen prettige gedachte want daaraan ben ik helemaal niet gewend. En dan natuurlijk een hoop officieel gedoe, waaraan ik ook mijn aandeel zal moeten bijdragen... daar zie ik het meest tegen op, want ik ben nu eenmaal niet zo vlot. Vrienden op bezoek hebben en samen eens een avond hier of daar heen — dat graag! Maar ik stel me zo voor dat dit allemaal heel anders is... en kan ik dat?

Het is de tijd waarop u anders naar bed gaat — maar nu gaat u nog niet want u wacht en peinst. In gedachten ziet u karikaturen van uw man in de krant met scherp geformuleerde onderschriften en u vraagt uzelf niet meer af of uw man er tegen kan maar of u dat zult kunnen verdragen. Of u tegen de teurstellingen op zult kunnen die ongetwijfeld zullen komen. Die onherroepelijk de achterkant zullen vormen van die medaille van eer en aanzien.

Dan stopt de auto voor het huis en u gaat naar de deur. En u weet dat straks die vraag komt: „Wat denk jij er van?”

GELUKKIG, aan verreweg de meesten van ons zal die vraag nooit gesteld worden. Wat niet wegneemt dat u in gedachten toch wel even een eresaluut mag brengen aan de ministersvrouw, wie ze dan ook is. Want hoe of men het ook keert of wendt, de vrouw brengt een offer, dat nooit helemaal vergoed wordt door de eer waarin zij deelt. Er is van alles en nog wat geschreven over de devaluatie van het ministerambt na het bekend worden van al die bedankjes. Mooie woorden dikwijls over het brengen van een offer ter wille van het algemeen belang — ik ben het er allemaal mee eens, maar ik kan me toch niet aan de indruk onttrekken dat de critici wel eens te luchtig heenlopen over de huiselijke omstandigheden, die voor een kandidaat-minister toch echt ook mee moeten wegen als hij zijn beslissing neemt. In ieder geval moet het zo zijn dat dat „algemeen belang” niet een kloof gaat graven tussen man en vrouw. En dan geef ik grif toe: het is voor het allergrootste deel de taak van de vrouw te zorgen dat die kloof niet ontstaat — maar wat moet een man doen die weet dat zijn vrouw die taak niet aan kan? Het is een vraag die ik in alle simpelheid toch wel eens aan de heren critici wil voorleggen!

Iets anders is: een anti-revolutionaire vrouw behoort in deze enigszins getraind te zijn. Zij zal er aan gewend zijn dat haar man een deel van zijn vrije tijd beschikbaar stelt voor het werk van de kiesvereniging — als het goed is is het bij haar niet anders! Want dit mag toch niet vergeten worden: de band tussen man en vrouw wordt gevlochten uit vele strengen en een van die strengen is ook het samen werken voor wat we hier genoemd hebben „het algemeen belang”. Omdat dat immers betekent een samen werken in Gods wijngaard!

GRACIA

Lezers schrijven ons....

• **Hoe bereiken wij ons volk**

Zuidland, 18 mei 1959.

Mijn politieke belangstelling in het algemeen, en die voor de A.R.-partij in het bijzonder, dwingt mij er toe, mij in een schrijven tot u te richten, al ben ik er mij van bewust, dat ik het bijna onmogelijke aan u voorleg om dit ten uitvoer te brengen. Dit belet mij evenwel niet mijn gevoelens aan u openbaar te maken, wellicht vindt u een uitweg om toch tot een oplossing te komen.

Mijn politieke belangstelling dwingt mij, om op gezette tijden ook de mening van andere politieke partijen te lezen en te beluisteren, en wel met name die van de P.v.d.A. en V.A.R.A.

Lange tijd heb ik hun kritiek kunnen verdragen, maar sinds de verkiezingen voorbij zijn, is hun propaganda zo unfair en onsmakelijk geworden, dat ik er geen goed woord meer voor over heb, en het ergste is dat zij door middel van pers en radio zoveel mensen bereiken, die hun leugens nog voor waarheid aannemen ook. En het wordt meer dan tijd, dat onze N.C.R.V. eens over haar schroom heen stapte, en ten koste van alles, grotere publiciteit gaat geven aan congressen en belangrijke vergaderingen en gebeurtenissen van A.R., C.H.U. en C.N.V.

Bij het onderwerp terugkerende, u weet hoe na de verkiezingen met name de P.v.d.A. van leer getrokken is tegen de confessionele partijen; hoe dezelfde partij vóór de verkiezingen propageerde: Na de verkiezingen zullen wij in de oppositie gaan; hoe die zelfde partij aan ons het verwijt maakt dat ze op zijspoor en buitenspel gezet zijn, terwijl we toch allen weten dat de beide kabinetten in- en formateurs ook aan deze partij een antwoord gevraagd heeft.

En nu weet ik uw antwoord wel, n.l. lees Nederlandse Gedachten; bezoek je kiesvereniging; propageer de A.R.-beginselen waar het mogelijk is, enz. enz., en dan zou ik in alle eerbied met de rijke jongeling kunnen zeggen: deze dingen heb ik van mijn jeugd af gedaan, maar zo bereik ik niet alle lagen van ons gehele volk, en juist hun zou ik toe willen roepen: hecht geen waarde aan hun leugens.

Hierover peinzende, kwam ik tot de volgende gedachten: We geven duizenden guldens uit aan propagandamateriaal voor een verkiezing (en ik zal de laatste wezen die beweert dat dit weggegooid geld is) maar het jammere is, dat in die tijd elke brievenbus volgepropt wordt, en men tot serieus lezen bijna niet toekomt, zou het daarom niet mogelijk wezen op gezette tijden b.v. per drie maanden, een eenvoudig foldertje, net als tijdens de verkiezingen, huis aan huis door geheel Nederland te verspreiden, hetzij onder de naam van: „En dit zijn de feiten”, of een A.R.-Post.

Zo bereiken we dat ons volk van de juiste feiten op de hoogte blijft; als A.R.-partij luidden we een nieuwe tijdperk van propaganda en voorlichting in, en ik ben er stellig van overtuigd dat een en ander in brede lagen van ons volk weerklink zal vinden.

H. DE LEEUW VAN WEENEN

NASCHRIFT REDACTIE, Wij zijn blij, dat deze lezer nog eens op een belangrijke kwestie de aandacht vestigt. Ook wij staan op het standpunt, dat een regelmatige voorlichting van ons volk van groot belang is. Daarom geven wij ook A.R. post uit, welk blad als regel elke maand verschijnt. De kiesverenigingen kunnen de nodige exemplaren bestellen voor 1 cent per stuk. Wij dringen er bij allen, die in deze verantwoordelijkheid dragen, op aan te bevorderen dat in elke plaats van ons land regelmatig van dit belangrijke voorlichtingsmiddel gebruik wordt gemaakt.

Rondom de Sociaal-Economische Raad

NAAR aanleiding van het advies van de Sociaal Economische Raad met betrekking tot het vraagstuk van lonen, huren en subsidies heb ik in enkele voorgaande nummers van „Nederlandse Gedachten” reeds het een en ander terloops over deze Raad medegedeeld. Het is evenwel dienstig gebleken, nog eens iets breedvoeriger op dit punt terug te komen. In de volgende regels stel ik mij daarom voor, achtereenvolgens iets te vertellen over de taak, de samenstelling en de werkwijze van de Sociaal-Economische Raad (afgekort S.E.R.).

Taak

DE S.E.R. is het toporgaan van de publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (p.b.o.). De op zichzelf schone gedachte van de p.b.o. is, door overleg en samenwerking tussen werkgevers en werknemers in zgn. bedrijfs- en produktschappen het sociaal-economisch welzijn der bedrijfsgenoten te bevorderen. Ik ga nu verder niet in op de p.b.o. als zodanig en beperk me nu tot de S.E.R., die dus het hoogste orgaan in deze organisatievorm is.

De raad heeft tot taak, in het algemeen leiding te geven aan de instelling en ontwikkeling van produkt- en bedrijfsschappen. Evenals de rijksoverheid heeft hij publiekrechtelijke bevoegdheden.

Daarnaast is de S.E.R. adviesorgaan van de regering. Dit deel van zijn taak draagt een veel meer spectaculair karakter, vooral wanneer het advies betrekking heeft op de verdeling van het nationaal inkomen. Men denke slechts aan het rapport inzake de bestedingsbeperking van 1956 en het reeds genoemde rapport met betrekking tot lonen, huren en subsidies.

Deze adviserende taak is geregeld in de artikelen 41-45 van de Wet op de Bedrijfsorganisatie.

„De Raad dient desgevraagd onze Ministers van advies en kan uit eigen beweging van advies dienen over de uitvoering van deze wet en andere aangelegenheden van sociale of economische aard. Tenzij het landsbelang zich naar hun oordeel daartegen verzet, vragen onze ministers de Raad advies omtrent alle belangrijke maatregelen op sociaal of economisch gebied, welke zij voornemens zijn te treffen”. (Art. 41 lid 1 en 2).

De Raad kan dus ongevraagd advies verstrekken, maar regel is toch wel, dat de regering door een of enkele ministers schriftelijk een adviesaanvraag aan de Raad doet toekomen.

Men ziet dus, dat de regering zich volkomen aan de wet heeft gehouden, toen zij in september van het vorig jaar advies vroeg inzake het subsidiebeleid. Er is indertijd nogal kritiek gezezen op dit verzoek; zelfs werd de regering gebrek aan regeerkracht verweten. Naar mijn mening, gelet op art. 41 van de wet, bepaald ten onrechte.

Vanzelfsprekend is het voor de regering van grote betekenis te weten, hoe het bedrijfsleven denkt over bepaalde ingrijpende maatregelen. In de eerste plaats met het oog op de sociale rust.

In de tweede plaats omdat een evenwichtige economische ontwikkeling voor ons land uitermate gewenst is. De economische politiek in brede zin is geen zaak voor het bedrijfsleven alleen, noch voor de overheid alleen, maar noodzakelijkerwijs een kwestie van samenspel tussen dezen.

In samenwerking dient te worden gestreefd naar vervolmaking van de sociaal-economische organisatie van de maatschappij. Daartoe kan een advies van de zijde van het georganiseerd bedrijfsleven, voorafgaande aan de uiteindelijke beslissing van regering en Staten-Generaal, van groot belang zijn.

En dat zo'n advies waardevol kan zijn, danken wij weer aan het werkelijk unieke verschijnsel van het redelijk overleg tussen werkgevers en werknemers, zoals wij dat in ons land kennen en als heel gewoon accepteren; het buitenland benijdt ons daar evenwel dikwijls om!

Samenstelling

DE S.E.R. bestaat uit 45 leden; ieder lid heeft een plaatsvervanger.

Van deze 45 worden er 15 leden aangewezen door de vakcentralen en wel 7 door het N.V.V., 5 door de K.A.B. en 3 door het C.N.V. Een verdeling op grond van het aantal leden van ieder der drie organisaties.

Ook van de zijde van de werkgevers worden 15 leden aangewezen. Het aantal organisaties is hier alleen veel groter en derhalve de samenstelling veel ingewikkelder. O.a. zijn het Verbond van Prot. Chr. werkgevers, de Chr. Boeren en Tuindersbond en de Chr. Middenstandsbond ieder met één lid in de Raad vertegenwoordigd.

De overige 15 worden aangewezen door de Kroon; in plaats van kroonleden worden zij, ietwat oneerbiedig, in de wandeling ook wel kroonjuwelen genoemd. Rekening is gehouden met de verschillende confessies bij de samenstelling van de groep kroonleden. Van prot.-christ. zijde zijn momenteel kroonlid onder andere de hoogleraren De Gaay Fortman en De Roos. Enkele andere bekende leden zijn prof. Tinbergen, Nederlands meest gezaghebbende econoom van internationale vermaardheid en dr. Holtrop, president van de Nederlandse Bank. Deze derde groep van 15 leden (waaronder ook een tweetal dames!) dient met name, zoals dat dan gemakshalve heet, ter behartiging van het algemeen belang.

Uit een oogpunt van doelmatigheid is een dagelijks bestuur ingesteld, waarvan prof. Verrijn Stuart thans voorzitter is.

Werkwijze

WAT gebeurt er nu, wanneer een adviesaanvraag bij de Raad is binnengekomen?

Het zal duidelijk zijn, dat een college van 45 man een te grote omvang heeft, om het gevraagde advies voor te bereiden. Deze voorbereiding wordt daarom opgedragen aan een reeds bestaande of daartoe in te stellen commissie. Doorgaans worden in dergelijke commissies leden van de raad benoemd, eventueel aangevuld met enkele deskundigen van buiten. Regel is, dat ook een aantal ministeriële vertegenwoordigers bij deze besprekingen aanwezig zijn.

Al dan niet bijgestaan door een of meer door de commissie in te stellen werkgroepen, worstelt deze zich op zo kort mogelijke termijn door de, uit de aard der zaak steeds zeer ingewikkelde materie en streeft er daarbij naar, zoveel mogelijk tot eensgezindheid te komen. Zijn de standpunten verdeeld, dan heeft iedere minderheid het recht, haar standpunt in het concept-advies op te doen nemen.

Zodra het ontwerp gereed is, is het woord aan de raad; hij stelt tenslotte het advies, zoals dat aan de regering zal worden uitgebracht, vast.

Niet onvermeld mag blijven, juist omdat dit naar buiten niet blijkt, dat

de secretarissen van de raad een belangrijke rol spelen bij de vormgeving van ieder advies. Zij zijn het, die uit de vaak talrijke besprekingen de belangrijke stukjes van de legkaart vissen en van het aanvankelijk zeer onoverzichtelijk geheel een sluitend en leesbaar verhaal maken. Waarmee niet gezegd wil zijn, dat S.E.R.-adviezen licht te verteren kost vormen voor ieder, die indertijd met vrucht aan het aap-nootmiesen heeft deelgenomen.

Het advies inzake lonen, huren en subsidies is een verdeeld advies geworden, zoals de lezer zich zal herinneren. Hierop is nogal kritiek geleverd, al gaat het bepaald te ver, van „waardeloos” te spreken. Daarvoor waren er toch ook weer te veel punten van overeenstemming. Bovendien mist men dan het werk van de S.E.R.: de raad brengt immers advies uit, maar de regering beslist uiteindelijk. Met andere woorden men kan de verdeeldheid betreuren en terecht, maar moet niet gaan overdrijven, noch voor wat de omvang van die verdeeldheid betreft, noch voor wat de gevolgen¹⁾ daarvan betreft.

Drs. J. BOERSMA

¹⁾ Een volgende maal stel ik mij voor, in te gaan op de inmiddels gepubliceerde regeringsverklaring, en wel met name op de vraag, hoe de regering de sociaal-economische knoop heeft doorgehakt.

Zie toe...

dat uw pakje margarine
gewaarborgd is door het
Leeuwnazegel, want het

Leeuwnazegel*

is de kwaliteits-aanduiding
voor de allerbeste margarine.

* Een onderscheiding, die *alleen* toegekend wordt
aan vooraanstaande merken margarine

**VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN**

HOTEL „DE KROON”
SOPHIALAAN — LEEUWARDEN
TEL. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

P. MOOLENAAR & ZN.
S A S S E N H E I M
Bloembollenkwekerij en -handel
IMPORT EXPORT
Dahliaculturen — Vraagt prijs

AL REISPLANNEN?
Taalcursussen - Gidsen - Kaarten
het gehele jaar door in voorraad bij
Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124
Voorburg

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO

N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ
UBO

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en
Begravenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:

1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premien en
3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . . Voorkomt later zorg!

UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

**KOOPT BIJ ONZE
ADVERTEERDERS**

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

☆ HEREN- EN JONGENSKLEDING
☆ SPORT- EN REGENKLEDING
☆ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook
in grote maten en voor oudere dames!

☆ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!
HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

SCHIEDAM

VAKKUNDIGE VOORLICHTING
EN KLEURADVIEZEN

**PRISMA VERF
SCHIEDAM**

KORTE DAM 7 — TEL. 65044
BROERSVEST 5 — TEL. 63956

V
E
R
F
!

V
E
R
F
!

Ook in Engeland

Strijd tegen opeenhoping van mensen

HET probleem van zich steeds verder uitbreidende grote steden, van steeds meer ruimte vragende industrie- en havengebieden is zeker geen specifiek Nederlands probleem. In het buitenland worstelden men met deze materie al lang. Alleen werd het daar minder vlug als probleem gezien, omdat men er over het algemeen de ruimte had, iets wat wij in Nederland nu juist niet hebben. Daarom werden wij eerder op de moeilijkheden gedrukt en werden agglomeraties als Londen, Parijs en Wuppertal evenzovele waarschuwingen. De opeenhoping van mensen en fabrieken, de steeds toenemende luchtverontreiniging, de steeds groter wordende afstand tussen woonplaats en werkplaats dwongen er toe om te zien naar oplossingen voor deze problemen. Wat bij ons misschien nog mogelijk is, n.l. deze geweldige opeenhopingen te voorkomen, was daar niet meer mogelijk.

Londen was wel de grootste van de stedelijke agglomeraties. Het was steeds uitgegroeid, maar het bleek tenslotte niet in staat nog meer werkers of nog meer fabrieken op te nemen. Dan alleen ten koste van veel economische verspilling en van nog groter gevaar voor de beruchte „smog”. De tijd, die men nodig had om van huis naar fabriek of kantoor te komen, werd steeds groter, de verkeerspuzzels in de stad werden langzamerhand onontwarbaar en zo besloot men enkele jaren na de oorlog het roer radicaal om te gooien.

De regering diende een wetsontwerp in dat door het Parlement werd aangenomen en onder vigeur van deze „New Towns Act” voor Engeland en Wales werden plannen ontwikkeld voor het stichten van een aantal nieuwe steden, die, voor wat Londen betreft, in een wijde boog om deze wereldstad zouden liggen.

Inderdaad een wijde boog want de nieuwe steden kwamen buiten het graafschap Londen te liggen o.m. in de graafschappen Wiltshire, Hertfordshire, Essex, Sussex, Buckinghamshire, op afstanden van 40 tot 120 km van Londen. Naar Hollandse maatstaven gerekend betekent dit, dat sommige nieuwe steden op een afstand van Londen liggen als Cuyk, Loon op Zand of de Gelderse Vallei van Rotterdam.

Maar dat was ook de bedoeling. Men wilde geen satellietsteden. De nieuwe steden moeten geen directe binding met Londen hebben, geen woonsteden worden voor Londense werknemers, maar zelfstandige steden zijn, die aan hun toekomstige bewoners zowel woon- als werkgelegenheid verschaffen.

Zo ontstonden volledig nieuwe steden als Harlow, Hemel Hempstead, Stevenage, Crawley e.a. of werden bestaande middelgrote steden als

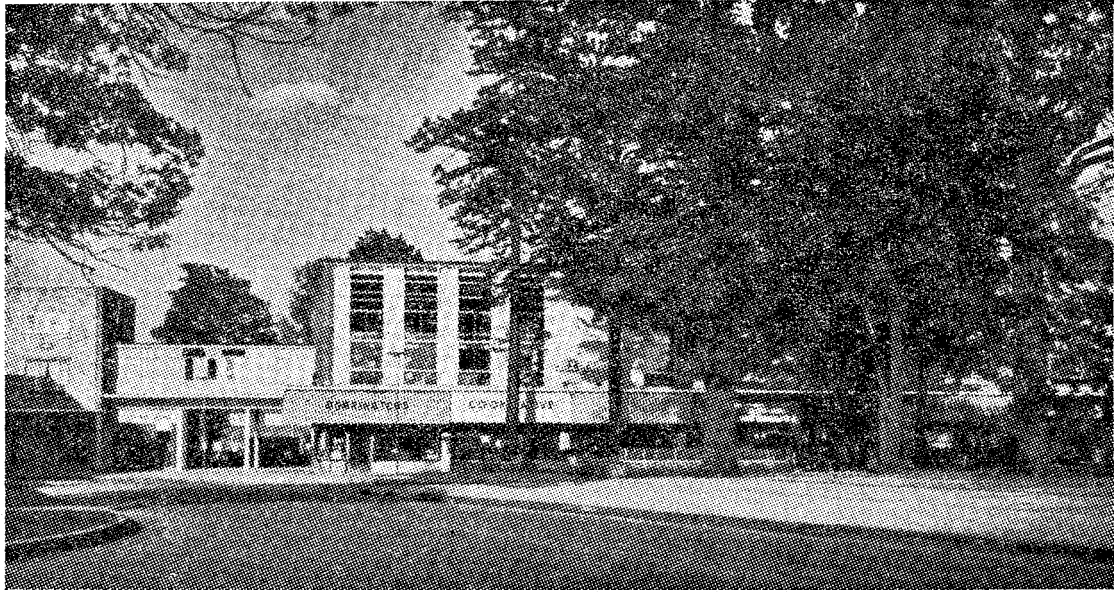
Onderdeel van het centrumplein in Harlow. Langs een gedeelte van het plein loopt een galerij. Het plein zelf is voor rijdend verkeer gesloten. Het is het strikte domein van de voetganger, evenals de op het plein uitkomende, vaak overdekte, straten.

Swidon aangewezen om tot het dubbele aantal inwoners uit te groeien.

Zelfstandige corporation

WANNEER we hier iets over de Engelse nieuwe steden vertellen betekent dat allereerst dat men deze Engelse oplossing zonder meer voor de Hollandse situatie zou kunnen overnemen. De situatie en de omstandigheden zijn niet zonder meer te vergelijken. We wezen reeds op het verschil in waardering wat de afstanden betreft. Honderd km is voor een Engelsman minder ver dan voor ons. De hoeveelheid beschikbare grond is aan de overzijde van de Noordzee ruimer dan hier, de prijzen van de grond en de huren van winkels en woningen liggen er heel anders en tenslotte kan men de steden en dorpen, de graafschappen en de districten niet inpassen in het Nederlandse schema van rijk, provincie en gemeente.

Winkelgalerij in een van de vier sub-centra van Harlow. De fraaie bomen stonden in het oorspronkelijke landschap. Men heeft ze zorgvuldig gespaard.

De 83 boroughs (die deze status bij de wet ontvangen) kan men nog het best met onze Nederlandse gemeenten vergelijken, omdat zij verantwoordelijk zijn voor alle bestuursstaken. De andere steden en dorpen hebben slechts een gedeeltelijke taak. Voorzieningen op het gebied van het onderwijs, van de brandweer of de volksgezondheid behoren daar tot de taak van de graafschapsraden. Daardoorheen spelen dan nog weer de bevoegdheden van plattelands- dan wel stedelijke districtsraden. En dat alles heeft weer invloed op het recht van belastingheffing

van de verschillende instanties. Eenvoudig is het naar onze begrippen bepaald niet.

Maar bij de energieke aanpak van het stichten der nieuwe steden heeft de regering zich van al die bestaande besturen weinig aangehouden. Het zevental gebieden, elk ongeveer 2500 ha groot, dat rond Londen als plaats voor evenzoveel nieuwe steden werd aangewezen, kreeg een zelfstandige status. Met de graafschappen had men niets te maken, wat ook haast niet anders kon omdat het territorium van een nieuwe stad soms wel in drie graafschappen

vertonen sommige zelfde grondpatronen in een aantal wijken sub-centrum, is eindelijk het midden van de omgeving.

Toch kan men zich voorstellen dat de bouwplannen van de omringende gebieden, in een andere

NIEUWE STEDE

ine

bood

Loe

velland. Daarvoor zelf, omdat ze in Harlow bouwt in Harlow fabrieken en hallen a verhuuren eventueel de corporation verhuur aan de bedr laten bouwen, om tot voor een blijvend. In Harlow krijgen tot torenflats tot C de plannen voor n toen bleek dat de prijs stelde op een flat.

Eigeng

IN Swindon waaraan heeft men deze toevoegen te handhaven in eigen bezit. De regering is daar voor Londen beider dan ook voor eigen woning.

Het hebben van u iets waar men in te aan schenkt. Ook het eigen woning het schillende woning tot £ 4000 op grond pacht bedraagt om van de koopsom van zo'n woning koopt tegen 6% rente. kan men dan in een kan een maandelijkse werft men de eigendertig jaar over de gelijkse betaling f. Het niet bepaald goed denkt dat hier p. no. aan „rates” (een ringsbelasting) van dat zo'n huis (groter, badkamer, keuken, ren wil ongeveer dan ook de f. 20. wordt het verschil koop minder groot beoordeelen van de houden dat de Eng. zijn dan de Holl.

Harde

ZAL het centrum van de nieuwe stad direct met de Eng. Daarom begint men den zo spoedig een centrum. Het is heel dat reeds verschillende buurten Maar de nieuwe het begin af aan heeft het centrum den kan wat een er een groot ple

lag. De vaak kleine dorpen die in deze gebieden lagen kregen bij de nieuwe ontwikkeling geen enkele taak en geen enkele bevoegdheid. Hoogstens leenden ze hun naam voor de nieuwe stad.

De stichting en ontwikkeling van zo'n nieuwe stad wordt n.l. door de regering opgedragen aan een „development corporation”, welks leden door de regering worden benoemd en die alleen aan de regering verantwoording schuldig zijn. Zonder binding aan lokale of districtsinstaties — al is er natuurlijk waar nodig wel overleg — kunnen zij hun taak vervullen.

Die taak komt kort gezegd hierop neer, dat de corporation in het hem toegewezen gebied een nieuwe stad tot ontwikkeling heeft te brengen met een uiteindelijk maximum aan inwoners van 80 tot 90.000 ter ontlasting van het grote Londen. Als regel moet die taak in 1963 volbracht zijn. Dan treedt dus de corporation terug en gaan de thans bestaande lokale instanties op in een nieuw stadsbestuur of een stedelijk district, indien dit althans niet reeds eerder geschied is.

De corporations trekken de nodige mensen als architecten, stedebouwkundigen en ingenieurs aan om het stadsplan vast te stellen, dat de goedkeuring van de minister behoeft. Met deze staf, die vaak uitgroeit tot een omvang van twee tot driehonderd personen, begint men dan aan de ontwikkeling, maar bestuurt men aanvankelijk ook de nieuwe stad. Het is de corporation die alle gronden kan aankopen, die ze weer verkoopt voor fabrieks- of woningbouw, dan wel ze in erfpacht uitgeeft, die huizen, winkels en fabrieken bouwt, wegen aanlegt en niet te vergeten de riolering enz.

Al deze investeringen vragen de nodige kapitalen, doch de corporation krijgt die in de vorm van langlopende leningen van het rijk. Maar met de bedoeling, dat men zorgt voor een uiteindelijk rendabele opzet. De corporation heft dan ook van meet af aan de „belastingen”, die anders door plaatselijke of andere instanties worden geheven.

Met behulp van al deze rechten en bevoegdheden moet de corporation nu het doel verwezenlijken, dat negatief betekent de Londense agglomeratie te ontlasten van zijn teveel aan werkers en daardoor te komen tot spreiding van de industrie en dat positief betekent: de nieuwe stad een dusdanige opzet te geven dat de stad groot genoeg is om de bewoners van alle voordelen van de stad te doen genieten, maar toch weer niet zo groot, dat het contact met het omringende platteland met zijn passieve recreatie zou teloor gaan.

Het positieve in de opzet is tevens, dat men zoekt naar een zo groot mogelijke harmonie tussen leven, wonen en werken.

Het doel is dus hetzelfde en mee daardoor

Wonen en industrie

nieuwe steden het-
trots is de stad verdeeld
wijken met een eigen
scheiding tussen woon-
en het centrum dat uit-
aan de nieuwe stad en
orden.
en van eenvormig-
architecten en stede-
voor zorgt ook de ge-
in het ene geval vlak
nagenoeg alleen heu-

dienst kan doen, omgeven door winkelblokken vaak met kantoren erboven, openbare gebouwen als een postkantoor en een politiebureau, een bioscoop of theater, een social hall, een openbare leeszaal, een kerk, een centraal busstation enz. Zowel het plein als de omringende, soms overdekte, winkelstraten liggen op trottoirhoogte, zodat het publiek er rustig wandelen en winkelen kan. Het rijdend verkeer wordt er bewust omheen geleid.

Aan de aankleding van het centrum met name van het centrale plein wordt grote aandacht besteed. Het publiek moet er zich thuis voelen en dus vindt men er altijd banken, bloemen en planten, soms een muziektent en een fraaie straatverlichting, een in mozaïk gelegde pleinvloer. Het resultaat is dan ook uitermate fraai. Crawley gaf alleen voor deze aankleding f 175.000 uit....

Nu kan dat ook, omdat de prijzen daaraan evenredig zijn. In de nieuwe steden kan men wel grond kopen voor f 25.— de meter, maar dan niet in het centrum. Hoewel dat centrum feitelijk nog centrum worden moet, betaalt men daar drie tot vierhonderd gulden per meter, waarbij dan nog een bepaalde opslag voor elke voet winkelfront komt. In Swindon bijv. is dat een paar duizend gulden per voet.

Men wil niet meer terug

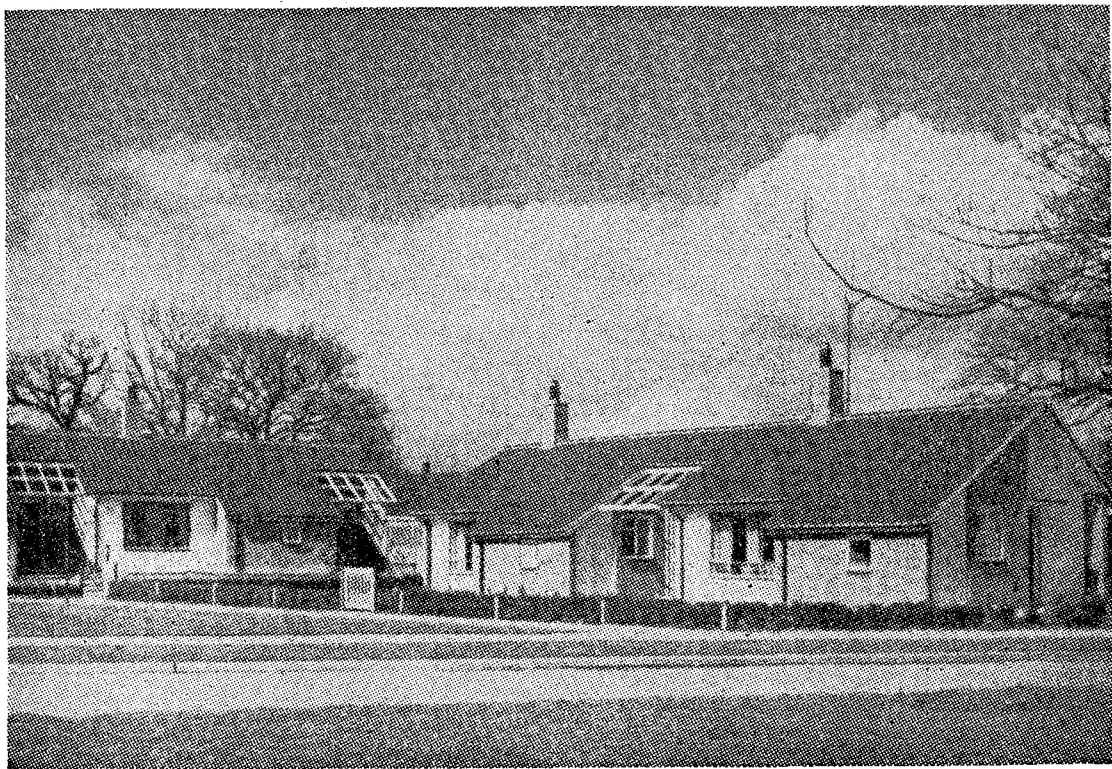
OM dit centrum werkelijk het centrum van de nieuwe stad en omgeving te doen worden, beperkt men het aantal winkels in de buurten tot die, welke bestemd zijn voor de verkoop van eerste levensbehoeften. Maar ook in die buurten vormen de winkels een centrum, nog wat geaccentueerd door een school, een kerkje en het in de Engelse samenleving bijna onontbeerlijke public-house (pub), wat overigens steeds gebouwd wordt door een van de vele Engelse brouwerijen.

Wat voorts opvalt is de ruime wegeaanleg, waardoor de verschillende buurten makkelijk met het centrum verbonden zijn en de ruime parkeerterreinen. Hier heeft men ongetwijfeld een vooruitziende blik gehad, al speelt de ruimte in de Engelse country natuurlijk ook een woordje mee. Dat komt ook uit in de aanleg van sportvelden, (ongeveer 2½ ha per 1000 inwoners) de grasgazons en de parken. Het geboomte, dat het Engelse landschap zo fraai stoffeert, spaart men zoveel mogelijk. Liever bouwt men een fabriek een eindje van de weg af, dan dat men de bomen om zal hakken om de fabriek precies aan de weg te krijgen.

Vindt men in het centrum woningen en kantoren in drie en meer bouwlagen, in de woonbuurten domineert de eengezinswoning. Naar Hollandse begrippen, helaas gewend aan het al maar bouwen van blokken flats, hebben de nieuwe steden daardoor misschien te weinig stedse allure, maar naar onze mening komt het het wonen en dus ook het leven ten goede. Geen wonder dan ook dat bij een in Crawley ingestelde enquête slechts drie procent van de nieuwe bevolking naar Londen terugverlangde.

Al is de bevolking in de nieuwe steden natuurlijk jong (Harlow is een paradijs voor leveranciers van kindergagens), toch wordt ook aan de bouw van bijv. bejaardenwoningen aandacht geschonken. Scholen en gezondheidscentra worden allerminst vergeten.

Deze bejaardenwoningen bouwt men in een van de wijken van Crawley. Ze bevatten een zitkamer, een of twee slaapkamers, badkamer, keuken en hal. De huurprijs zonder de zgn. rates is ongeveer f 14.— per week.

Een gedeelte van het centrale plein in Harlow. Boven de winkels zijn kantoren. Het gebouw in de hoek is het postkantoor. Meestal bevinden zich boven de winkels brede luifels, zodat men droog kan winkelen. De rond het plein gelegen winkelstraten zijn vaak overdekt. Verkeer wordt er niet toegelaten. De voetganger is hier koning.

Industrie

NAAST de woongebieden zijn er de industriegebieden. Zeker niet minder belangrijk, want het op te lossen probleem was niet mensen uit Londen te huisvesten, maar deze mensen in de nieuwe stad te laten wonen en werken. Woningbouw en industrievestiging dienen dus hand in hand te gaan. Om geen eenzijdige industrialisatie te krijgen tracht men zoveel mogelijke bedrijven van onderscheiden aard aan te trekken, er daarbij steeds op lettend dat het bedrijven zijn die geschoold en vakbekwaam personeel nodig hebben.

De animo voor industrievestiging is tot nog toe niet gering. Zowel grotere als kleinere bedrijven hebben zich in de nieuwe steden gevestigd. Begrijpelijk, want voor de bedrijven zitten aan deze vestiging een aantal voordelige kanten. Ze kunnen desgewenst hun fabrieken naar de modernste eisen opzetten, ze kunnen desnoods beginnen in een gehuurde industriehal om straks, als de zaak wat geworteld is, een eigen fabriek te bouwen. Huisvestingsproblemen zijn er niet, want de corporation zorgt voor woningen voor de arbeiders, mits — en daar wordt niet van afgeweken — mits die arbeiders uit Londen komen. Trekken de bedrijven werkrachten uit andere plaatsen aan, dan stelt de corporation geen gesubsidieerde woningen beschikbaar, tenzij het gespecialiseerde werkrachten betreft die vanuit Londen niet te betrekken zijn. Op die wijze heeft men werkelijk bereikt dat het overgrote deel van de nieuwe bevolking (in Crawley bijv. 84%) uit Londen komt. Voor Londen betekent dit een niet onbelangrijke vermindering van zijn moeilijkheden op dit gebied. Als compensatie voor deze verminderde woon- en industriedruk betaalt de Corporation of Londen aan de nieuwe stad die een Londens gezin opneemt gedurende tien jaar een bepaalde bijdrage.

Resultaten

AL zal het nog tot 1963 duren alvorens er een half miljoen mensen aan de Londense agglomeratie onttrokken zijn, de aanvankelijke resultaten stemmen hoopvol. In de steden waar men het eerst begon zoals Crawley en Harlow, bouwde men sinds 1949 elk meer dan 60 fabrieken en ongeveer 10.000 woningen. Crawley groeide van 9000 tot 48.000 inwoners en Harlow van 5000 tot 40.000. Swindon dat als bestaande industriestad minder fabrieken bouwde doch wel enkele duizenden woningen zag zijn bevolking met ruim 25.000 zielen toenemen. In de andere steden waar men wat later startte liggen de cijfers uiteraard wat lager.

Maar voor de vele tienduizenden die van Londen naar de nieuwe steden verhuisden kan reeds gezegd worden dat er voor hen meer harmonie gekomen is tussen leven, wonen en werken. Ze genieten van een betere woning op geringe afstand van hun werk. De vele uren, verloren met heen en weer reizen, behoren tot het verleden. Dat ook de bedrijven daarvan profiteren staat nu reeds vast.

Al zijn dus de aanvankelijke resultaten gunstig daarmee is nog niet gezegd dat het project van de nieuwe steden geslaagd is. Wil men het doel, nl. de doorbreking van de opeenhoping van industrie en mensen, bereiken dan zal men ook moeten rekenen met de toekomst. De nieuwe stad zal straks ook werk moeten verschaffen aan de jeugd van nu en straks, aan de zgn. „teenagers” allereerst.

De corporations hebben dat terdege ingezien, niet alleen doordat ze zorgen dat er voldoende mogelijkheden zijn voor technisch onderwijs, om zo de bedrijven aan vakbekwaam personeel te helpen, maar ook op andere wijze.

Men bouwt nl. de nieuwe steden niet tot het maximum vol, maar houdt bepaalde gedeelten in reserve om straks de natuurlijke aanwas te kunnen opvangen. Daarom ook heeft men nu reeds uitgestippeld wanneer men stoppen zal met het toewijzen van gesubsidieerde woningen aan van elders komende werkrachten, om zo de bedrijven er toe te dringen hun arbeiders (met name ook de jongeren) te recruterend uit het plaatselijk aanwezige arbeidsreservoir.

Aan de andere kant heeft men daarom de hoeveelheid voor industrie-doeleinden uit te geven grond vastgesteld, om te voorkomen dat een teveel aan industrie een te grote vraag naar arbeidskrachten zou ontketenen, met het gevaar dat dit zou leiden tot uitbreiding van de stad buiten de gestelde grenzen.

Als straks de „development corporations” hun taak beëindigd hebben zullen de nieuwe steden gewone Engelse gemeenten zijn, in welke vorm dan ook. Maar nu reeds is de vraag gesteld of alle eigendommen, die de corporations thans bezitten, over zullen gaan naar een gemeente- of een districtsbestuur. Het gaat hier niet om kleine bedragen. Crawley investeerde tot nu toe £ 43.000.000, waarvan £ 27.000.000 voor rekening van de corporation.

Het schijnt wel vast te staan dat straten en pleinen, straatverlichting, riolering e.d. straks naar de gewone gemeente zullen overgaan, maar t.a.v. de eigendom en het beheer van fabrieken, woningen en winkels zal dit niet het geval zijn. Blijkens mededelingen van de minister voor Housing and Local Government in het Lagerhuis zoekt men voor dit beheer naar een nieuw te vormen instantie buiten de gemeenten of graafschappen om.

De Engelse „new towns” vormen zowel in opzet als uitvoering een interessant geheel, ook al is voor ons niet elk aspect gloednieuw. Ook al zullen wij niet zoals Zuid-Afrika dit project zonder meer kunnen of behoeven over te nemen, toch bevat dit project gedachten die ook voor ons de moeite van het overwegen ten volle waard zijn.

M. H. L. WESTSTRATE

Albanese zetbaas

ENVER HODZA

de gastheer van
Chroesjtsjef

ENVER HODZA, de vroegere premier van communistisch Albanië, die nog steeds als eerste secretaris van het centraal comité van de Albanese communistische partij in dat land de scepter zwaait, treedt dezer dagen op als gastheer van zijn chef, de heer Nikita Chroesjtsjef uit Moskou.

Op het ogenblik dat we dit schrijven is nog niet helemaal duidelijk, wat het voornaamste doel van het bezoek van de Russische premier aan Albanië is, maar er zijn enkele vermoedens: het zoeken van nieuw contact met maarschalk Tito van Joegoslavië, waarmede vooral de Albanese communistenleiders in onmin leven en voorts de mogelijkheid, dat in Albanië raketbases ingericht zullen worden, van waaruit de zuidelijke flank van de Navo kon worden bedreigd.

ENVER HODZA (ook wel als Hoxa geschreven) werd in 1908 als zoon van welgestelde ouders in Koritza geboren. Hij kreeg een goede opleiding en studeerde o.a. in Montpellier en Brussel. In de Belgische hoofdstad was hij in 1932 secretaris bij het Albanese gezantschap. In 1936 keerde

hij naar zijn land terug, waar hij aan zijn oude school in Koritza de Franse taal ging onderwijzen.

Over het begin van de politieke en militaire activiteit van Hodza is niet veel bekend. Zo weet men ook niet, wanneer hij communist geworden is. Toen de Italianen zijn land binnenvielen, zette hij in de bergen de strijd voort. In 1941 richtte hij opnieuw de Albanese communistische partij op, die zich naar het Joegoslavische voorbeeld in 1942 ontwikkelde tot een Nationale bevrijdingspartij. Uit die periode dateert ook zijn „omscholing” van politieke commissaris tot militair bevelhebber.

Na de capitulatie van de Italiaanse strijdkrachten in oktober 1943 bezetten de troepen van Hodza de ene Albanese stad na de andere. Sindsdien is hij onbeperkt heerser in Albanië geweest, zij het sedert 1945 bij de gratie van de Russische leiders.

VAN tijd tot tijd zag het er naar uit, dat hij in ongenade was gevallen. In 1951 werd bericht, dat hij als premier was vervangen door de minister van binnenlandse zaken Mehmet Sjhoe, die ook minister van buitenlandse zaken en verdediging was geweest. Hodza heeft deze posten blijkbaar van hem overgenomen, want in 1954 werd bekend, dat hij ze aan een andere had moeten overdragen. Tenslotte werd bevestigd, dat al zijn functies door Sjhoe waren overgenomen.

Totdusver is echter niet gebleken, dat Hodza aan de kant werd gezet, omdat men hem in Moskou niet langer kon gebruiken. Albanië is hermetisch van de buitenwereld afgesloten. Mogelijk hebben de toenaderingspogingen van Croesjtsjef er enkele malen toe geleid, Hodza naar de achtergrond te doen verhuizen. Thans blijkt, dat hij nog steeds achter de schermen als partijsecretaris in Albanië de lakens uitdeelt. Met instemming van Chroesjtsjef uiteraard.

UIT PERS EN PERIODIEK

Eerste plicht: VERSTERKING DEMOCRATIE

„Liberaal”

Onder de titel „De dertien spreken” schrijft de **Nieuwe Rotterdamse Courant** o.m.:

„De formulering van de beginselen van het kabinet geeft ons de indruk dat zij wortelen in een liberale geest; waarbij wij dit woord liberaal gebruiken in zeer ruime zin en dus los van enige politieke partij. Het is verheugend dat het nieuwe ministeriële gezelschap het blijkbaar over die formulering eens kon worden. Het toont aan, hoezeer er overeenstemming is wat kijk op de samenleving betreft tussen de toch politiek zeer uiteenlopende groeperingen waaruit de ministers afkomstig zijn. Wel hoeft intussen de gemeenschappelijke formulering niet altijd een gemeenschappelijke uitlegging te waarborgen. Als het kabinet op „de christelijke grondslag onzer beschaving” bijzondere nadruk legt, kan men denken aan de redenering van de liberale partijleider, prof. Oud, die naar aanleiding van een soortgelijke uitdrukking in het beginselprogramma van zijn partij pleegt te zeggen, dat „christelijk” hier bedoeld is niet in godsdienstige, maar in „zedekundige” zin. Men kan overigens ook verwachten, dat er van bepaalde kanten in de Tweede Kamer zal worden gezegd, dat men liever een formulering met concreter inhoud had gezien. Wie de neiging krijgt, een dergelijke opmerking te maken, zal moeten beseffen, dat we ook nu een kabinet op een „samengestelde” basis hebben.

Gelijk bij de uiteenzetting van de grondslagen is er ook bij de vermelding van de verschillende beleidspunten een (alweer in algemene zin) liberale of — zo men wil — liberaliserende tendens waar te nemen. Bij deze constatering kunnen we teruggrijpen op hetgeen in het begin van de regeringsverklaring staat over de noodzakelijke omvang van de overheidstaak. Juist groeiend verschil van mening hierover maakte de kloof tussen vroegere regeringspartners dieper en breder. Nu hebben nieuwe partners elkaar gevonden, die op dit punt meer één van zin kunnen zijn.

Zonder ons te begeven in een beoordeling van details menen wij te kunnen zeggen, dat het debuut van dit kabinet geen slechte indruk op ons maakt”.

Positie niet sterk

Het **Rotterdamsch Parool** schrijft o.m.:

„Het ontbreken van een formele binding met de fracties legt de nadruk op de eigen plaats, welke zowel de regering als het parlement heeft in ons staatsbestel. De heer De Quay zegt het, maar het is de formulering van de heer Bruins Slot; en er is van alles op aan te merken. Voorlopig mag voor de regering de hoop worden uitgesproken, dat zonder de formele binding de discipline van de regeringsmeerderheid heel wat groter is dan tot dusverre. Is dat niet het geval, dan ziet het er voor het kabinet maar slecht uit, gelet op het bestaan van de grote permanente oppositie als gevolg van het niet meedoen van de P.v.d.A. Zo gezien lijkt de positie van het kabinet niet bijzonder sterk”.

Niet onsympathiek

De **Tijd/De Maasbo** de merkt o.m. op:

„Het kabinet-De Quay heeft met zijn regeringsverklaring een nog niet uitgewerkte schets gegeven van het profiel, dat het wil tonen. En dat ziet er op het eerste gezicht zeker niet on-

sympathiek uit. Als beginselen stelt de regering de versterking der democratie, de bevordering van de maatschappelijke „zelfontplooiing in vrijheid” en de erkenning van het gezin als kern van de samenleving. Deze beginselen vindt men bij de nadere uitwerking in de hoofdlijnen van het voorgenomen beleid terug. Deze stelselmatige bevordering van het maatschappelijk zelfdoen, de stimulering zowel van de particuliere krachten in de samenleving als — door decentralisatie — van de lagere bestuursorganen is de rode draad van dit betoog, dat daardoor een duidelijk méér geïnspireerde indruk vermag te wekken, dan de verklaring waarmee in 1956 het uit politieke onmacht geboren kabinet-Drees voor de dag kwam. Wij zien die koers tot uiting gebracht op tal van uiteenlopende gebieden, zoals de loonvorming, de particuliere woningbouw, de bezitsvorming, het eigen belastinggebied van de gemeenten, decentralisatie van het hoger onderwijs, enz.

Dit verschil met de regeringsverklaring van 1956 illustreert, zonder dat het wordt uitgesproken, de verwijdering tussen de partijen welke geleid heeft tot de oppositie van de P.v.d.A.

Overigens laat deze regeringsverklaring nog veel ruimte voor nadere precisering en concretisering. Het is begrijpelijk, dat het kabinet nog enig respijt wenste voor nadere bezinning. Maar daardoor onttrekt het zich aan een diepgaande beoordeling van zijn voornemens.”

Sterk stuk

De **Rotterdammer concludeert**:

„Kortom, wij achten deze regeringsverklaring ’n gunstig en sterk stuk, dat, vanuit een gezonde gedachte, een program ontvouwt, in staat om ons niet zonder verwachting naar de daden van dit kabinet te doen uitzien.

Herhalen wij een zin: de regering wil de voorwaarden scheppen, die het de mens mogelijk maken door eigen inspanning in welvaart en welzijn te leven. In deze zin mag men, dunkt ons, de samenvatting van de verklaring zien. De verklaring zelf is de neerslag en de bevestiging van een klimaat, dat ons niet onwelkom was.”

Debuut

De **Volkskrant** merkt op:

„Een kabinet zonder de Partij van de Arbeid betekent „conservatisme” en „reactie”. Een dergelijk „rechts” kabinet zal „de klok terug zetten”. Tijdens de verkiezingen en bij de kabinetsformatie hebben we dergelijke beweringen herhaaldelijk van socialistische kant gehoord. In het socialistische weekblad „Vrij Nederland” van zaterdag kwam oud-minister Suurhoff echter al vertellen, dat het op die manier toch wel al te simpel werd voorgesteld. Nog zonder de regeringsverklaring gelezen te hebben ging hij er al vanuit, dat van de klok terug zetten „in engere zin” geen sprake zou zijn.

Deze verstandige opmerking kwam wel rijkelijk laat, maar toch nog net op tijd. Het nieuwe kabinet-De Quay, dat blijkt uit de regeringsverklaring, breekt uiteraard geen sociale verworpenheden af, dat zou ook ondenkbaar zijn.

Hiermee is echter nog geen vooruitsprekende politiek verzekerd. Het gaat vooral om de plannen van dit kabinet waarin voor het eerst na de bevrijding geen socialisten zitten. Ook die plannen wekken over het algemeen vertrouwen. Dit kabinet wil, evenals zijn voorgangers, vooral zorg wijden aan de werkgelegenheid, de woningbouw, het openleggen van achtergebleven streken en aan de uitbreiding van het onderwijs. Socialisten wijzen er graag op, dat dit alles geld kost en dat daarmee een verlangen naar belastingverlaging slecht te rijmen valt. Hoe dat zij, dit kabinet gaat er wel vanuit, dat de belastingen zwaar zijn, maar kondigt toch ook nog geen verlaging aan, hetgeen voor degenen, die van een kabinet-zonder socialisten een belastingverlaging verwachten, wel een teleurstelling zal zijn.

Duidelijk

Het **Algemeen Dagblad** constateert:

„Het nieuwe kabinet is met een regeringsverklaring tevoorschijn gekomen, welke aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Prof. dr. J. E. de Quay en zijn ploeg

hebben niet alleen een fris geluid laten horen, zij zijn bovendien de Tweede Kamer tegemoet getreden met een aantal positieve en concrete beleidspunten, die voor een deel weliswaar nog uitgediept zullen worden in de toegezegde nota over de sociaal-economische onderwerpen van staatszorg, maar die nu reeds voldoende houvast bieden voor een oordeel.

Dat op zichzelf is reeds een belangrijk winstpunt voor een kabinet dat heeft geweigerd zich vast te leggen op afspraken met de fracties. Het zal op eigen doft varen en het heeft er ook goed aan gedaan meteen af te rekenen met de legendevorming als zouden de socialisten er zonder meer buiten zijn gehouden.

De regeringsverklaring toont aan dat er ditmaal geen samenwerking met de Partij van de Arbeid mogelijk was. Daarmee is meteen komen vast te staan dat het deze keer voor het eerst na 1945 anders moest. In wezen ligt hierin de reden besloten waarom er nu dit kabinet en geen ander zit. Of nu ook het rode sprookje uit de wereld is, zal wel heel spoedig uit de debatten blijken”.

Voldoening

De **Telegraaf** schrijft:

„Indien het kabinet-De Quay zal handelen overeenkomstig de principes van de gisteren in de Tweede Kamer afgelegde regeringsverklaring, dan zal een nieuwe geest over het Nederlandse volk vaardig kunnen worden.

De principes zijn goed en naar onze vaste overtuiging in overeenstemming met de wensen en gedachten van de overgrote meerderheid van de bevolking.

„Eerbiediging en bevordering van de vrijheid van de menselijke persoon en van diens persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid”, „zelfontplooiing in vrijheid”, „bevordering van de aanpassing van de mens aan de snel wisselende omstandigheden” en „het mogelijk maken door eigen inspanning in welvaart en welzijn te leven”, zijn verklaringen, die wij in de naoorlogse periode van de zijde van de regeringstafel zo menigmaal node hebben gemist”.

IN ONS CONDIENTJAAR

Vertrouwenwekkend

Het was te verwachten, dat de meningen over de regeringsverklaring uiteen zouden lopen. In dit opzicht was er dus geen enkele verrassing.

Hoe de socialisten de oppositie wensen te voeren, bleek dinsdagavond uit de koppen, welke „Het Vrije Volk” op de voorpagina had staan: **HUREN**: hoger — **MELK**: duurder — **LONEN**: vrijer. Koppen, overgenomen uit „De Waarheid” van de afgelopen jaren, herinnerd aan „Het Volk” van voor de oorlog. De geest van de oude S.D.A.P. herleeft. En men kan er zeker van zijn, dat de oppositie feller zal worden naarmate het nieuwe kabinet er in slagen zal een verantwoord Christelijk-sociaal beleid te voeren.

De liberalen proberen de zaak naar zich toe te trekken. Het oude liberale blad uit Rotterdam proeft het „liberale” in heel de regeringsverklaring. Maar „christelijke grondslagen” probeert het blad reeds aanstonds te devalueren tot „zedekundige” grondslagen.

Als we dit lezen, dan verstaan we de juistheid van de opmerking, welke het Friesch Dagblad vorige week maakte. „Wij vinden een brede basis helemaal niet ideaal. En wij zijn er ons van bewust, dat de houding van de liberalen jegens de christelijke beginselen en de christelijke partijformatie geen andere is dan die van de socialisten”.

In de praktijk van vandaag is de brede basis met de liberalen te verkiezen boven die met de socialisten, maar er blijft de principiële tegenstelling.

Als wij de regeringsverklaring met een enkel woord zouden moeten karakteriseren, dan is het met het woord „vertouwenwekkend”. In de uitwerking van de aangekondigde plannen zal moeten blijken, of dat vertrouwen ook ten volle gerechtvaardigd is.

Zeker is, dat de regering duidelijk afstand neemt van het standpunt der socialisten, zoals dat op de Fakkeldragersdag tot uiting is gekomen. En dat is zeer belangrijk.

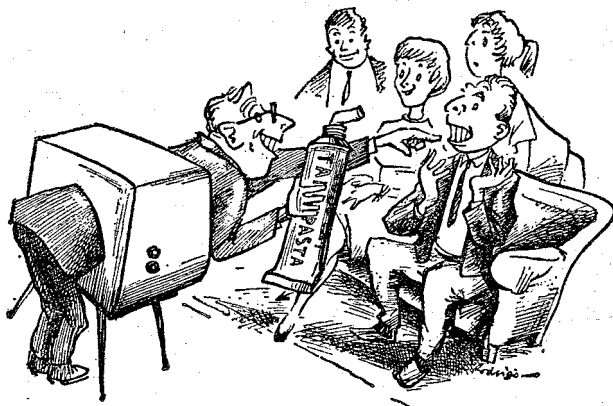
Reclame-televisie I

T.V.-NOTA IS GEREED

TOT de nalatenschap van het vorige kabinet behoort ook het probleem van de commerciële televisie. Geheel rauw is 't vraagstuk niet meer. In de keuken van oud-staatssecretaris Höppener moet het hoofdgerecht reeds geheel schoongemaakt in de pan liggen. Met daarnaast een massa andere ingrediënten naar keuze. Het nieuwe kabinet zal vrij snel tot opdiepen aan de Kamer kunnen overgaan, zo is de verwachting. Misschien dat het parlement nog wat van het peper- en zoutstel gebruik zal maken om de pittigheid van het gerecht te regelen. Het is mogelijk. Maar dat er na de geuren die reeds opstegen uit de keuken van Höppener toch niets van reclame-televisie in ons land zal komen, nee, dat gelooft vrijwel niemand meer.

In verscheidene filmstudio's in ons land snorren reeds camera's waarmee reclamefilmmpjes worden opgenomen voor de Nederlandse TV. Weliswaar speelde het overleg over deze materie zich voor een belangrijk deel achter de schermen af. Doch het vrij scherpe silhouet dat zo nu en dan op het scherm viel, was toch voldoende voor drie grote reclamebureaus en twee filmaansluitingen om haastig een belangengemeenschap te vormen ten einde alvast orders van grote TV-adverteerders te kunnen noteren. De regering dacht over het probleem. De regering dacht soms zelfs hardop.

Er is een tijd geweest waarin het probleem niet bestond. Dat waren de jaren waarin wij hoofdschuddend glimlachten om de brieven van onze nicht in

... tandpasta-aanprijzingen bij Mozart-concerten ...

Amerika, waarin vol afgrijzen gewaagd werd van tandpasta-aanprijzingen bij Mozart-concerten. Dat rare „verbizziniste” Amerika! Daar voelden wij ons cultureel verre boven verheven met ons blanke omroepverenigingsstelsel.

Maar langzamerhand is er in ons gevoel iets veranderd. Erkend verstandige Nederlanders begonnen zich hardop af te vragen of er nu eigenlijk wel zoveel op reclame in de TV tegen was. Luider nog stelden zij de vraag of beeldbuis-reclame zelfs niet als gewenst moest worden beschouwd. Er was toch eerlijk gezegd wel wat voor te zeggen, als je er goed over ging nadenken. Televisie is een duur bedrijf. Waarom zou het bedrijfsleven niet een deel in de kosten mogen bijdragen? Dagbladen bestaan toch ook voor het belangrijkste deel van reclame-inkomsten? Er zou dan meer zendtijd kunnen komen. Misschien zelfs een tweede zender. Nederland zou zijn talent beter kunnen betalen. Och, en waarom zou het Nederlandse bedrijfsleven z'n waren niet mogen aanprijzen op het beeldscherm. Sterker nog: had het Nederlandse bedrijfsleven soms geen recht op een reclamemiddel, waarover buitenlandse ondernemingen over de grenzen wel kunnen beschikken?

Al deze overwegingen werden steeds luider uitgesproken. Bezadigde lieden formuleerden hun „pro” wat voorzichtiger. De Telegraaf — als altijd schreeuwiger — citeerde luidkeels met grote koppen iedere Nederlander die een uitspraak ten gunste van reclame-TV deed. Tot de gedachte van commerciële televisie bekeerden zich ook gretig velen van degenen die iets tegen het zuilenstelsel in de omroep hadden. Sinds 1 april de Duitse T.V. — die ook Oostelijk Nederland bereikt — reclame uitzendt voor Duitse producten schijnt het pleit beslecht. Het (economische) argument dat het Nederlands fabrikaat dezelfde kansen moet krijgen, deed de weegschaal doorslaan naar de kant van voorstanders van reclame-televisie. Helaas — en dat is diep te betreuren — heeft het aan doelbewuste opinievorming door degenen die ernstige bezwaren tegen commerciële televisie hebben, de laatste jaren te veel ontbroken.

In 1956 was het nog niet zover. Toen we op 1 januari olieballen aten waren er nog slechts weinigen in ons land die geloofden dat er binnen enkele jaren reclame op het TV-scherm zou worden gemaakt. Maar toen in februari de kranten berichtten dat een aantal grote ondernemingen de Televisie-Exploitatie-Maatschappij in ons land had gesticht, werd dat anders. Want het waren geen kwajongens die deze onderneming opzetten. Namen als Philips, Heinekens Bierbrouwerijen, de Ned. Handel Mij, Stokvis, Rotterdamse Bank en Twentsche Bank, maakten duidelijk dat het ernst ging worden. Ook enkele kranten namen deel aan de Televisiemaatschappij. De Telegraaf, Het Algemeen Handelsblad, Het Parool, de Nieuwe Rotterdamse Courant en de Volkskrant. De nieuwe maatschappij (die inmiddels met een andere verenigd is tot de O.T.E.M.) diende bij de Regering een aanvraag in om zendtijd. Culturele en artistiek verant-

woorde programma's wilde men uitzenden. Met daartussendoor reclame.

Uiteraard sloegen de omroepverenigingen met Argusogen de ontwikkeling gade. Waar zou dat heen gaan? Behalve de VPRO verklaarde geen enkele omroepvereniging zich voor reclame op het TV-scherm. Of men was vierkant tegen. Of men nam een houding aan van zwijgend afwachten. Eén ding is in de houding van de omroepverenigingen vrij duidelijk: wanneer er reclame op het TV-scherm moet komen, dan maar liever in onze hand. Maar géén maatschappij erbij met zendtijd. In deze geest adviseerde ook de Radioraad aan staatssecretaris Höppener.

Belangrijk in de opinievorming over reclame-televisie was ook de studiedag van het Genootschap voor Reclame, waarin de meeste reclame- en advertentie-bureaus zijn verenigd in maart 1958. Verscheidene pleidooien werden daar gevoerd voor invoering van commerciële televisie. Daarbij werden geruststellende verklaringen gegeven dat geen ongunstige invloed op het peil van de programma's te vrees was. Meer aandacht nog trok de rede die Jaarbeursvoorzitter dr. G. van der Wal ten gunste van commerciële televisie hield in augustus vorig jaar. Het gerucht wilde dat het „pro” van deze handelsautoriteit niet was uitgesproken zonder dat de gevoelens in regeringskringen waren gepeild. Tegenover de pers bleef mr. Höppener weliswaar vaag. Maar de voorstanders knikten elkaar in ieder geval bemoedigend toe. In december werd hun hoop geschrapt toen de staatssecretaris in de Tweede Kamer een beslissing binnen afzienbare tijd toezegde. Maar eerst moest Economische Zaken nog worden geraadpleegd. „Want er zitten ook economische aspecten aan de zaak”, zei de Staatssecretaris.

Het rapport van Economische Zaken kwam snel. Enkele weken later kon minister Zijlstra al aan de staatssecretaris vertellen dat economisch gezien het voor het bedrijfsleven inderdaad van belang is, dat er mogelijkheden komen om bepaalde artikelen voor de televisie te kunnen aanprijzen. „Maar”, zo liet Economische Zaken er waarschuwend bij horen, „wij hebben alleen maar economische maatstaven in ons advies betrokken. Geen culturele en andere. De staatssecretaris moet zelf beslissen wat er gaat gebeuren.”

Staatssecretaris Höppener zal echter niet meer beslissen. Die taak ligt er voor z'n opvolger. Maar een nota over deze zaak heeft de Staatssecretaris klaar. Het ligt, keurig getypt in een portefeuille gereed voor het nieuwe kabinet. Samen met een lange brief van mr. Höppener, waarin overzichtelijk gerangschikt alle aspecten van het vraagstuk worden opgesomd. Inmiddels snorren reeds de camera's voor de reclame-filmmpjes. Artiesten van allerlei slag piekeren reeds dagelijks hoe zij een boodschap van een voorgeschreven strekking zo aantrekkelijk mogelijk kunnen verkopen. Reclame-televisie schijnt niet meer te keren. Is dat erg? Daarover in een volgend artikel.

B. VAN KAAM

De V.V.D. en de „CHRISTELIJKE GEEST”

Prof. Romme heeft in het (liberale) Handelsblad betoogd, dat het voor de V.V.D. een politiek onverschillige zaak is of men Christus belijdt of niet. De V.V.D. spreekt wel over de Christelijke geest (o.a. in haar beginselprogramma) doch, uitgedrukt in het beeld van de wijnstok en de ranken betekent dit — aldus Prof. Romme — dat de rank van de wijnstok wordt afgesneden; dat de wijnstok (Christus) zelf wordt weggesneden en dat de dode rank (de christelijke beschaving) tot christendom wordt verklaard. Het liberale partijblad „Vrijheid en Democratie” van 23 mei verzet zich tegen deze interpretatie van Romme. Het blad zegt dat het beginselprogramma van de V.V.D. veeleer nadrukkelijk stelt, dat het bovenal de christelijke geest is, die ons volk de waarde en de vrijheid van de mens en zijn verantwoordelijkheid heeft doen beseffen. Dit acht „V. en D.” een bewijs dat de V.V.D. het Christendom niet afscheurt van Christus of Hem („V. en D.” schrijft dit woord met een kleine letter!) zou wegwerken uit de wereld der Christelijke beschaving. Onze conclusie: De V.V.D. zou dus toch Christus erkennen zoals de christelijke partijen dat doen? De term „Christelijke geest” heeft bij de V.V.D. dus toch een godsdienstige inhoud? „V. en D.” wil dit blijkbaar suggereren.

Wy halen er een derde liberale krant bij, om meer duidelijkheid te krijgen. Die vinden we in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 26 mei. Daarin figureert prof. Oud als hoogste V.V.D.-uitlegger. Het hoofdartikel van de N.R.C. zegt namelijk: „Als het kabinet op „de christelijke grondslag onzer beschaving” bijzondere adruk legt, kan men denken aan de redevoering van de liberale partijleider, Prof. Oud, die naar aanleiding van een soortgelijke uitdrukking in het beginselprogramma van zijn partij pleegt te zeggen, dat „christelijk” hier bedoeld is niet in godsdienstige, maar in „zedekundige” zin”.

Voor „V. en D.” geldt nu: Oud locuta, causa finita. Aan Prof. Romme en de N.R.C. komt de eer toe, deze voor alle christenen in de V.V.D. levensbelangrijke kwestie weer eens duidelijk gesteld te hebben. Voor allen in of rondom de V.V.D., die belijden dat Christus over alle terreinen des levens, dus ook in de politiek, Koning is en wil zijn en die dus moeten erkennen dat een „christelijke geest” slechts aanvaard in „zedekundige” zin een totaal onvolgende en onjuiste grondslag van een politieke partij is, staat hier weer een door „V. en D.” omhuld, doch door de N.R.C. onthuld waarschuwingsbord.

UTRECHT

BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ

drukkerij **LIBERTAS**

Drift 13 - Utrecht

WIL U GAARNE VAN ADVIES DIENEN

F. G. GRONDIJS SCHILDER

KEIZERSTRAAT 33 — UTRECHT — Telefoon 14675

CREDIET- EN EFFECTENBANK N.V.

KROMME NIEUWE GRACHT 6 - UTRECHT

Rentevergoeding op onze bankboekjes

3½ procent tot f 25.000,—

BRANDSTOFFENHANDEL

Fa. H. Olij & Zn.

HET VOOR U VERTROUWDE ADRES
DE ZAAK MET DE BETERE SERVICE

Kantoor: Amsterdamsstraatweg 108 - Telefoon 23233

Filiaal: De Lessepsstraat 43 - Telefoon 26828

Vleutenseweg 124 - Telefoon 30125

Het speciaal adres voor

RADIO EN TELEVISIE

L. Stutvoet

BURG. REIGERSTRAAT 23
UTRECHT - TEL. 17714

Boekhandel WERKMAN

Oude Gracht 236 - Utrecht

(bij de Hamburgerstraat) - Telefoon 21320

GOEDE BOEKEN op elk gebied

Speciaal adres in BLJBELS EN KERKBOEKEN

N.V. Verenigde Utrechtse

Melkinrichtingen

Amsterd. straatweg 320

UTRECHT

ZEIST

Het van ouds bekende adres
voor het inrichten van uw woning

Woninginrichting J. STOMP

2e Hogeweg 105. Tel. 2291 — Voorheuveld 29, Tel. 4873

MEUBELEN — WONINGTEXTIEL

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN

GEZELIG INGERICHT

EN TOCH NIET DUUR!

Firma W. van Tellingen

SLOTLAAN 135-137 — ZEIST — TELEFOON 2486

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK

Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken

Bouwbedrijf

TALMALAAN 12 - TELEFOON 2401

AMERSFOORT

ACCOUNTANTSKANTOOR H. EN J. DE VRIES

O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN,
INSTELLINGEN EN ORGANISATIES

Vlasakkerweg 1, AMERSFOORT, Telefoon 03490-4236

Geneigd tot vruchtbare samenwerking

• Vervolg van pag. I

zichten van de produktie per werknemer", „geen prijsverhogende werking" en „rekening houden met nog te wachten compensatiemaatregelen". Wij zijn de mening toegedaan, dat nog in 1959 een aanvang dient te worden gemaakt met de doorvoering van een vrijere loonvorming. Ik geloof, dat dit betoog mijnerzijds de Minister-President niet nieuw in de oren klinkt. Ik zal gaarne van de Regering vernemen dat ik ten onrechte die op een zekere reserve lijkende uitdrukkingen als zodanig heb aangevoeld.

Landbouw

Het spijt mij te moeten zeggen, dat de landbouwparagraaf mijn politieke vrienden en mij niet zo heel erg bevredigd heeft. Ik lees: „Maatregelen worden voorts onder ogen gezien, ter verbetering van de produktievoorwaarden van agrarische bedrijven". Voorts wordt gesproken over verlaaging van de kosten van het garantiebeleid voor de landbouw, die nodig is en waarbij gedacht wordt aan de afschaffing van het producentensubsidie op melk.

De Regering wil daarbij het advies van de S.E.R. volgen, maar de S.E.R. was niet homogeen. Er zijn twee adviezen op fifty-fifty basis. Welke van de twee gaat de regering volgen bij het najagen der gestelde doeleinden? Het is dus wel een mager geval. Mijn politieke vrienden en ik zouden het op prijs gesteld hebben indien de Regering als zij deze zaak nu reeds aan de orde wilde stellen, dat gedaan zou hebben in een meer positieve zin, waarbij een duidelijk landbouwbeleid uit de verf was gekomen.

Ik stel er prijs op naar voren te brengen, dat wij de handhaving van een garantie-prijsbeleid voor de belangrijkste landbouwproducten voortaan ter bevordering van een redelijke bestaansmogelijkheid voor agrarische ondernemingen met een efficiënt bedrijfsvoering, in welk beleid het verlenen van toeslagen uit de schatkist slechts een aanvullende plaats zou hebben.

Met het doel der regering: vermindering van de uitgaven van het landbouw-egaliseringsfonds zijn wij het dus eens. Ook zou grote aandacht geschonken moeten worden aan de verbetering van de waterhuishouding, van de grond, van afgelegen land- en tuinbouwgebieden.

De aanpassing van de bedrijfsstructuur in de landbouw zal zoveel mogelijk langs de weg van vrijwilligheid dienen te geschieden en tevens bevorderd moeten worden door stimulerende maatregelen van indirecte aard.

Tenslotte zou ik willen opmerken, dat wij in de rede van de minister-president gemist hebben de aankondiging van een nieuwe invaliditeitswet, alsmede die van een wet op de financiële gevolgen van arbeidsgeschiedheid. Misschien dat de troonrede dit najaar ons over dit gemis nú, zal troosten.

Onderwijs

De Minister-President noemde zo terloops het wetsontwerp op het voortgezet onderwijs. Het wetsontwerp is bij de Kamer aanhangig en er is dus geen reden om er nu veel over te zeggen. Maar ik wil er wel op wijzen, dat wij het een gewichtige zaak achten, dat er in dit wetsontwerp wijzigingen tot stand gebracht worden, die bevorderlijk zijn voor de vrijheid van het bijzonder onderwijs.

En dat de bezwaren klevende aan het delegatievraagstuk zullen worden ondervangen. Ook zijn de normen voor schoolstichting voor vele streken van ons land ruïneus.

Ik zou verder nog de opmerking willen maken, dat de Regering in uitzicht stelt een onderzoek naar de herziening van het ondernemingsrecht. Dat onderzoek is de Kamer al eerder toegezegd. Ik zou het op prijs stellen als niet een onderzoek, maar de herziening zelf ter hand genomen werd.

De Regering streeft na een definitieve regeling van de kwestie-Voetbalpool door een herziening van de loterijwet. Dat er een definitieve regeling moet komen, daarover zijn we het eens. De vraag is maar, hoe de regeling er uit ziet. Het is dan wel van betekenis, dat de Regering daarbij de woorden indachtig is, die de Minister-President gisteren uitsprak en waar wij het geheel mee eens zijn: „Meer nog dan de materiële welvaart is voor geheel ons volk het geestelijk welzijn van betekenis".

Ik zou ook — nu de Regering er zelf niet over spreekt — de aandacht van de Regering willen vragen voor het netelige vraagstuk van de spijtoptanten.

De Regering bestaat thans uit Ministers en een beperkt aantal staatssecretarissen. Ik zou de regering willen vragen of wij de benoeming van nog meer staatssecretarissen te wachten hebben. Ik geloof wel, dat er nog een aantal zal moeten komen, maar ik geloof ook, dat op grond van de algemene gedachtegang van de Regering — die m.i. juist is — n.l. dat er zuinigheid moet zijn in het overheidsapparaat, het aantal staatssecretarissen niet te hoog moet worden opgevoerd.

Balans

Bij het opmaken van de politieke balans zullen wij moeten uitgaan van het conflict dat op 11 december j.l. aan het Kabinet-Drees een einde maakte.

Op 11 december, zo moet men aannemen, hebben de partijen, die in dat conflict tegenover elkaar stonden, bewust een keuze gedaan. Ieder wist wat er op het spel stond en waar het om ging, de brede samenwerking van de rechtse partijen met de P.v.d.A.

Het punt van geschil waarom het toen ging, is betrekkelijk van ondergeschikte betekenis. Betrekkelijk, omdat, wanneer daarom de crisis niet uitbroken zou zijn, zij wel eerlang over een ander punt zou zijn ontstaan.

Het was immers duidelijk, dat er

Door de benoeming van prof. Zijlstra en mr. Van Aartsen tot minister moesten er twee plaatsen in de A.R. Tweede-Kamerfractie worden vervuld. Dit is de afgelopen week geschied toen de heren C. van Nierop en mr. W. Aantjes hun intrede in de Tweede Kamer deden. Wij wensen hen Gods zegen toe bij de vervulling van de verantwoordelijke taak die hen wacht.

een hele reeks van controversiele punten waren: de wijziging van de dienstplichtwet, de Nieuw-Guinea politiek, de loonpolitiek, in het algemeen de hele problematiek van het S.E.R.-advies, de kwestie van de tijdelijkheid van de prijsbeheersing landbouwgronden, het militair beleid enz.

Uit de aanwezigheid van zovele en van zo uiteenlopende geschilpunten moet worden geconcludeerd, dat er tussen de rechtse partijen en de P.v.d.A., die sinds 1952 — voor de meesten moet een vroeger jaartal genoemd worden — hadden samengewerkt in een Kabinet, over en weer een algemeen politiek onbehagen was gegroeid, die samenwerking niet meer mogelijk maakte.

Daar hebben we allen op 11 december uitdrukking aan gegeven en dat betekende, dat de tot dusverre bestaan hebbende brede basispolitiek, ten einde was.

Immers, als deze gevolgtrekking niet juist zou zijn, zou de crisis van 11 december geen zin gehad hebben. Politiek mag geen pokerspel zijn, waar het op bluffen aankomt.

Was die breuk op 11 december verantwoord? Naar mijn mening ongetwijfeld. Allereerst bekeken uit een ons allen gelijk rakend gezichtspunt. Als er een zo sterk levend gevoel van onbehagen is, aan alle kanten, als we elkaar blijkbaar niet meer kunnen verstaan, zoals dat in de discussies over het veronderstelde gebonden zijn aan het Kabinetsprogram telkens bleek, is het bepaald voor alle betrokkenen beter om de samenwerking te beëindigen, want voor een dergelijke samenwerking moet toch een minimale basis van onderling vertrouwen aanwezig zijn. En ieder, die de discussies in deze Kamer en de polemieken in de pers van de laatste jaren gevolgd heeft, zal moeten erkennen, dat er in deze tijd niet meer aan deze psychologische voorwaarde voor samenwerking kon worden voldaan.

En dan enige punten die we verschillend benaderen. De tijd, dat we op sociaal-economisch gebied aan het bedrijfsleven meer vrijheid kunnen ge-

ven is duidelijk aanbroken.

De schaarste-economie die weinig vrijheid mogelijk doet zijn, en aan de overheid een zeer overwegende plaats in de leiding van ons economisch leven toekent, is gaandeweg verdwenen. Dan treedt het verschil tussen de socialisten en o.a. onze A.R.-inzichten in de praktijk duidelijk aan het licht. Wat de één als ideaal ziet is voor de ander slechts een deugd, die uit nood geboren wordt en die als de nood verdwijnt tot ondeugd wordt. Ik geloof, dat dit verschil over de hele sector van ons sociaal-economisch leven spelen gaat.

In de tweede plaats ligt er het verschil van visie op de Nieuw-Guinea politiek. Ik geloof, dat hier een principiële meningsverschil ligt, dat ook een rol speelt bij de kwestie van de dienstplichtwet.

Vervolgens is er het belangrijke punt van al of niet gebondenheid van fracties aan het Kabinetsprogram, waarover een ernstig verschil van mening tussen de P.v.d.A. en o.a. onze fractie bestaat. Ik kom daar straks op terug. Om al deze redenen geloof ik, dat men terecht op 11 december uit elkaar is gegaan. Naar mijn mening is uit niets gebleken, dat het sindsdien anders geworden is en daarom heb ik met enige bevreemding kennis genomen van klachten van P.v.d.A.-zijde, dat er met haar niet onderhandeld is tijdens de Kabinetsformatie, want dat onderhandelen zou betekenen, een onderhandelen over standpunten, die op en voor 11 december (b.v. op de Fakeldragersdag) al ingenomen waren en die we over en weer zo hoog opgenomen hebben, dat we er de crisis van 11 december voor over hadden.

Onderhandelen zou betekend hebben: krammen en lijmen van een breuk van principiële strekking. Wij voelden daar niet voor. Het gunstigst mogelijke resultaat zou zijn geweest een reeks moeilijke compromis-formules waar niemand gelukkig over zou zijn en waar steeds weer narigheid uit voort gekomen zou zijn, mede omdat de geestesgesteldheid de zin voor sa-

• Vervolg op pag. II

Amsterdam

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Indien Uw oliehaard niet zo comfortabel is, of wanneer U goedkoper en makkelijker wilt stoken, bekijkt dan eens bij

makkelijker wilt stoken, bekijkt dan eens bij GROENWOLD HORTUS een kolenconvectoren!

Amstel 34 b. d. Munt. Handel in KOLEN, OLIE, HAARDEN en KACHELS

GEBR. VAN ALTENA

Smeed- en constructiewerk

Stalen ramen en deuren

Amsterdam

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - Telefoon 82298

De CHRISTELIJKE VAKBEWEGING

streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord.

Daarom, ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS, in welke functie ook, LID VAN C.N.V.

Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399 telefoon 32473 Amsterdam-C.

Fa. S. Dogger Hzn.

SCHINKELKADE 14 — TELEFOON 722516

Alle soorten

AntracietIndustrie IV en V

voor huisbrand.

BRECHCOKES EN OLIE voor centrale verwarming

Voor BOEKEN naar BOEKHANDEL KIRCHNER

(A. L. J. Roscher)

Leliegracht 18 AMSTERDAM-C Tel. 44449

PROT. CHR. COÖP. BEGRAFENISVERENIGING U.A.

Betere verzorging van begrafenissen

Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

Wilt u 'n GASGEISER, GASFORNUIS of GASHAARD aanschaffen?

Wendt u zich dan tot

FA. C. SCHERJON EN ZOON

Marnixstraat 109 — Telefoon 42879
LOODGIETERS - ELEKTRICIENS

Wij verzorgen de levering en de plaatsing

Men spreekt, men zegt:

„VOOR VERHUIZING

is u bij Van Vliet terecht"

W. VAN VLIET

Sarphatistraat 155 - AMSTERDAM - Telefoon 52478

Honderden wollen dekens namen reeds een bad in de badplaats voor uw was

Waarom uw was niet?

WASSERIJ „DE VECHT"

NEDERHORST DEN BERG - TEL. 02945-281

• Vervolg van pag. 10

menwerking con amore, zou ontbroken hebben.

Onderhandelen zou betekend hebben: dat we ieder voor zich de positie-keuze van 11 december zouden hebben gerelativeerd en dat was een zaak waar wij althans niet voor voelden.

Enig alternatief

Uit een en ander volgt, dat wat ons betreft de volledige politieke consequenties van de breuk op 11 december reeds toen en niet eerst vijf maanden later hadden kunnen worden getrokken. Dan was er misschien nog een alternatief meer geweest op het gebied van de te vormen kabinetten dan thans het geval is. Al voeg ik er aan toe, dat ik daar allerminst zeker van ben. Maar een Kabinet uit de drie rechtse partijen was op 11 december nog mogelijk geweest.

De uitslag van de verkiezingen heeft echter geen meerderheid voor zulk een Kabinet opgeleverd. Het enige alternatief op dit ogenblik is een Kabinet van de soort zoals we dat thans voor ons zien. Als we tenminste niet in zaken-Kabinetten verzeild willen raken. Dat is tijdens de eerste informatie-opdracht van de heer Beel al spoedig duidelijk geworden.

De informateur stelde zich op het standpunt dat gestreefd moest worden naar een extra-parlementair kabinet uit de vier partijen, die thans in het Kabinet vertegenwoordigd zijn en dat er geen gebondenheid van de fracties aan het Kabinetsprogramma zou zijn.

Ik moet zeggen, dat ik het er daar geheel mee eens ben. Ik geloof dat er verschil van mening is in deze Kamer over de terminologie, parlementair en extra-parlementair Kabinet. Maar over de zaak zelf is er geen verschil.

Het is duidelijk, dat het Kabinet, zoals dat de heer Beel voor ogen stond, en zoals het uiteindelijk ook geworden is, een Kabinet zou zijn voor welks samenstelling en voor welks programma de fracties uit de Kamer geen verantwoordelijkheid zouden dragen.

Ik heb er grote bezwaren tegen als fracties over een Kabinetsprogramma moeten beslissen. In de eerste plaats is dat een gevaarlijke zaak omdat het altijd in haast moet gebeuren. Men krijgt zulk een programma dan ter tafel in een fractievergadering; tijd om het behoorlijk te bestuderen is er niet. Men moet over allerlei uiteenlopende punten beslissen zonder dat men de draagwijdte behoorlijk kan overzien.

Als we een wetsontwerp op tafel krijgen hebben we te doen met een volledig uitgewerkte tekst en een memorie van toelichting. Die kunnen we op ons gemak bestuderen en daarna na discussie in commissies en fracties onze houding bepalen. Maar bij een Kabinetsprogramma is er van uitgewerkte teksten en vaak van uitgewerkte gedachten geen sprake. Men moet improviserende wijze allerlei principiële beslissingen nemen, die wellicht anders zouden uitpakken als we de uitwerking in een wetsontwerp voor ons zouden zien.

Bovendien kan men over de meeste dingen pas goed oordelen als we ze voor ons zien in de tijd waarin ze gaan werken. Met andere woorden, men kan niet heel ver vooruit beslissingen nemen.

Maar, het hoofdbezwaar acht ik toch wel het feit, dat de voorafgaande binding de werking van het dualisme in ons staatsbestel dreigt te frustreren.

Kamermeerderheid en Kabinet lopen er het gevaar door tot een monolithisch geheel te worden gemaakt. En daarmee worden de twee machten die er constitutioneel zijn, regering en Staten-Generaal — in feite vervangen door één macht. Het beleid op het gebied van wetgeving en algemene politiek wordt niet meer gevonden in de openlijke discussie tussen Regering en Kamer maar in het, in het verborgene opgesteld compromis. Ik beschouw dit als een verarming en verschraving van ons democratisch stelsel. En ik ben er, gelijk ik in het begin al gezegd heb, blij om dat er nu een Kabinet is, dat met dit stelsel volledig heeft gebroken.

In het bijzonder wil ik mijn waardering uitspreken tegenover de Minister-President, dat hij deze zaak heeft aangepakt en uiteindelijk volgehouden, waardoor hij aan Nederland een Kabinet van een nieuw naoorlogse genus heeft verschaft, waar wij dringend behoefte aan hadden.

Ik wil de hoop uitspreken, dat dit Kabinet door zijn daden het Nederlandse volk zal toespreken. Wij zijn tot de door de Minister-President gevraagde vruchtbare samenwerking bereid.

Het is geloof ik niet verstandig dit Kabinet in de morgenstond van zijn bestaan met een aubade onzerzijds te begroeten. Het zal mij een vreugde zijn als we dit Kabinet in een gezegende levensavond avn harte een grootse serenade kunnen bereiden.

door Foka van Loon

„Maakt u zich maar niet ongerust, hoor! Er is niet de minste kans op een angstcomplex, want 't zijn meelijdende zieltjes op „Altied wille“. Om de haverklap sluipt er één weg om aan de kleine zondaar of zondares te vragen: Zul je het niet weer doen? Met nog een overredend „nee, nou?“ er achter. Honderd om één, dat na vijf minuten 't stijve kopje al buigt. Dan wordt hij in triumf bij Heit en Mem, of ook wel bij „Us Foekje“ gebracht. „Hij doet 't nooit meer, zegt hij!“

„Laat 'm dan maar gauw weer gaan spelen“, adviseert de bevoegde instantie en daarmee behoort de zaak weer tot het verleden.“

„Hoe weet je dat eigenlijk allemaal? Of ben je er misschien ook nog een poosje ingekwartierd geweest?“ Akkie vraagt 't in scherts.

Als Yerke echter bevestigend knikt, zegt ze: „Douwe en Nienke hadden indertijd hun boerderij ook wel „Niks is ons te dol“ kunnen noemen.“

„En waarom?“, informeert Oma op beschuldigende toon, „heb jij dan 't kind niet mee teruggebracht?“ Hij ligt 't haar geduldig uit. „Lieve mevrouw, het is al weer zes weken geleden, dat ik op „Allied wille“ logeerde. Thuis kon het toen niet meer, want ze zochten me met een ijver, een belangrijker persoon dan ik ben, waardig. De laatste anderhalve maand, was ik zwerfende en dolende op aard; dus... Maar als je Paultje graag weer thuis hebt, Akkie, is daar wel een mouw aan te passen.“

„Ja, maar zo'n lelijke mouw!“ lachte Akkie. „Ik moet me zelf hysterisch aanstellen, zodat de dokter een zenuwzinking voorziet of ik moet een kwaal voorwenden, anders krijg ik geen attest voor het M.G.“

„Yerke bestudeert haar een minuut lang opletend, dan zegt hij: „n Psychisch débacle ben je nog direct niet aan toe, voor zover ik dat beoordelen kan, maar fysiek heb je de laatste tijd nog al veel van je zelf gevergd, als ik dat zo met leken-ogen bekijk. Je ziet er interessant lijdend uit als een film-liva, die haar maag teveel op non-actief heeft gesteld.“

„Met dit enorme verschil, dat een filmster doorgaans op eigen initiatief zo'n hongerkurk ondergaat, terwijl wij...“ Haar stem stagneert. Ze wendt haar gezichtje af, om haar aanvechting tot huilen te verbergen.

„t Kost Yerke bovenmenselijke zelfbeheersing om niet even haar hand te strelen en zachtjes te fluisteren „Arme lieveling.“ Hij veroorlooft zich die weelde echter alleen in gedachten.

Verder zoekt hij een uitlaatklep in de scherts. „Ik merk 't al, ik heb me daarnet in m'n diagnose vergist. Je bent zowel lichamelijk als geestelijk aan de rand van een crisis. Die doktersverklaring krijg je dus zonder mankeren en voor de auto zorg ik. M'n liefje, wat wil je nog meer? Ik, al wordt 't me niet gevraagd, graag een kop koffie! Ik zou haast zeggen en „bewaar me voor surrogaat“, want daar heb ik me bij al mijn diverse gastvrouwen al zo vaak een indigestie aangedronken, maar dat is natuurlijk 't onmogelijke gevergd!“

„Ja“, stemt Akkie sneu toe. „Zeer tot onze spijt wel. We hadden jou, als redder in de nood, graag een echt bakkie gegund, maar wij hebben geen boontje meer!“

„Weet je dat zo zeker, Akkie?“ Oma's door ontbering uit elkaar gezakt gezicht krijgt een even triomfante als geheimzinnige uitdrukking. Ze schuifelt naar een kast, die praktisch nooit opengaat, dan om schoongemaakt te worden. Akkie leefde tot op de huidige dag in de waan, dat ze alleen als bergplaats diende voor Heerco's oude studieboeken en schoolpaperassen. Maar oma — ze zijgt er moeizaam voor op haar aan slijtage onderhevige, knappend protesterende knieën — tovert achter een stapel schriften en dozen een bus te voorschijn.

„Help me es even!“ Oma ziet geen mogelijkheid om op eigen gelegenheid weer omhoog te komen. Yerke en Akkie schieten gediensig toe.

't Valt hun beide op, hoe stokmager oma's armen aanvoelen en dat ze zo licht als een veertje is geworden. Minstens honderd pond afgevallen, taxeert Yerke. Ook om het deksel van de bus te halen, ontbreken oma de krachten. „Probeer jij es!“ Akkie krijgt 'm in de handen geduwd, maar ook zij heeft geen energie meer te verspillen en geeft 'm zonder iets te proberen, door aan Yerke.

Die presteert 't met één handomdraai. „Mm, dat ruikt niet kwaad!“ snuift hij. Als een kleine jongen wrijft hij verlekkerd over de rechterrevers van zijn colbertje. Hij steelt met z'n kinderlijke allures oma's hart geheel en al. Ze glimlacht even teder naar hem als ze tegen Paultje zou doen.

„Als jij je nu even aan oom Diederick laat zien!“ zegt ze „filter ik gauw de koffie!“

Maar dan ineens wordt haar gezicht door een uitdrukking van intense schrik overtogen.

„We hebben immers geen druppel melk meer in huis!“ Het is Akkie een dubbel genoegen revanche te kunnen nemen.

„Weet u dat zo zeker, moeder?“

„Of wou jij soms beweren, dat we nog een liter of wat hebben staan?“ vraagt mevrouw Van Harpenaar, met een stemgeluid, waar 't ongelooft afdruipt.

„Nee, maar wel een blikje of wat! Een moment“. Akkie verdwijnt. Ze horen haar rap de keldertrap afdalen. Niet minder zegevierend dan oma daar pas komt zij weer boven met drie kleine blikjes gecondenseerde melk. „Die heb ik al weggezet, toen Paultje nog een baby was, voor 't geval ik eens helemaal niets meer voor hem zou hebben. Ik ben al vaak in de verleiding geweest ze aan te spreken, maar telkens werd ik weerhouden door de gedachte: misschien krijgen we er nog eens dringend gebrek aan!“

„Nou, dat is dan nu!“ meent oma volmaakt ernstig. „Maak maar gauw open!“

Ook daar moet Yerke weer aan te pas komen. Na deze kleine hand-en-spandiensten nog verricht te hebben begeeft hij zich naar de sponde van oom Diederick. Hij stelt zich zo op, dat het licht op zijn gezicht valt: „Kent u mij nog?“

Even nemen de kleine kleurloze oogjes van de lichtelijke seniele man hem van onder tot boven op. Dan spreidt zich een lach van herkenning over zijn in plooiën vallend gezicht en er gorgelt een lach uit zijn keel. In verwarde ontroering, maar toch duidelijk verstaanbaar, klinkt 't van zijn droge, verschrompelde lippen: „Goddank, dat is de eerste!“

Akkie is er van overtuigd, dat dit geen ijdel gebreken is van Gods naam, maar dat de hele welgesteldheid van oom Diederick deze hartekreet dekt.

Zij heeft hem langzaam maar zeker van het ongelooft af, naar God toe zien groeien.

Berst wou hij niet, dat ze hem voorlas, legde hij haar na één of twee teksten, het zwijgen op, met een slappe handbeweging, die evenwel geen twijfel liet bestaan omtrent de bedoeling.

Langzamerhand slonk zijn onwil weg en kreeg hij de smaak van het geestelijk voedsel te pakken, dat hem bij stukjes en beetjes werd toegediend.

Zijn lichamelijke toestand werd van dag tot dag zienderogen minder, maar zijn dorre ziel gedijde en ontplooid tot nieuw leven.

En tenslotte werd 't zo, dat hij Akkie, als ze 's avonds na een dag van langs de weg zwalken, afgepijerd thuis kwam, zodra ze aan zijn bed verscheen, beduidde, dat hij bij haar te kort gekomen was, dat hij niet verkoos de nacht in te gaan zonder een woord van opbeuring en bemoediging uit die vroeger zo veel versmade oude bijbel.

Zo kreeg Akkie gegronde hoop, dat oom Diederick de dood niet meer ziet als de grote verlosser, die aan alle misère een einde maakt, maar dat hij, de man met de zeis, straks, als zijn dagen geteld zijn, zal begroeten als een promotie naar de eeuwige heerlijkheid.

HOOFDSTUK XXI

Paultje is weer thuis. Als een vorst tronend tussen oom Yerke en mijnheer Dohle — hij achtte het verre beneden zijn mannelijke waardigheid om achter in de auto bij zijn moeder en mevrouw Dohle plaats te nemen — reed hij weg, nagevuifd en beweend door heel „Altied wille“. Zelfs de nieuwe baby, op de arm van zijn moeder, ontbrak niet.

Deze gewichtige gebeurtenis, de komst van kleine Ruurd, heeft Paul in maart meegemaakt, met al de voorpret daar aan verbonden.

(Wordt vervolgd)

Het nieuwe kabinet in zijn eerste zitting bijeen

Wij luisterden

Anders

De confessionele partijen streven naar een andere sociale politiek dan de P.v.d.A., heeft de heer Scheps onlangs in zijn wekelijkse radiocauserie gezegd. De heer Scheps heeft het bij het rechte eind, maar hij heeft het mis als hij die „andere” politiek schetst als een conservatieve, waarin slechts plaats is voor afschaffing van melksubsidie, voor huurverhoging en waarin geen plaats is voor het scheppen van meer ruimte voor loontrekkenden en vergeten groepen.

De socialisten hebben waarlijk niet veel reden om zichzelf op de borst te slaan als het om de vergeten groepen gaat; zij zijn in velerlei opzicht de dupe van de socialistische politiek geweest. En de heer Scheps moge zich herinneren, dat de eerste pleidooien voor de vergeten groepen van confessionele zijde en met name van de zijde van de heer Hazenbosch zijn gekomen.

Gaat het nu om een christelijke politiek of om de prijs van de melk, roept de heer Scheps uit. En hij voegt er aan toe: als het om christelijke politiek gaat, wat doet de V.V.D. er dan bij en als het om de melkprijs gaat, waarom noemt men het dan christelijke politiek?

Dergelijke vragen, die kant noch wal raken, kan men in de Nederlandse politieke verhoudingen altijd stellen.

Men had ze kunnen stellen toen er socialistische ministers in het kabinet zaten. Ging het hen om een socialistische politiek, wat deden de andere partijen er dan bij?

De heer Scheps bekijkt de zaken wel „anders”, maar wat naïef.

Beter standpunt

Terwijl de heer Scheps en vele andere socialisten, die in het openbaar hun mening geven, al precies weten, dat er in sociaal opzicht van het nieuwe kabinet niets te verwachten is, neemt de woordvoerder van het N.V.V. een beter en reëler standpunt in. De heer Van Halm verklaarde wel vermoedens te hebben omtrent de richting waarin het sociale beleid van het nieuwe kabinet zou gaan, maar daarop niet vooruit te willen lopen. „We willen niet de indruk wekken al te zeer vooringenomen te zijn ten opzichte van het nieuwe kabinet”, zei hij.

Het negatieve

De secretaris van de P.v.d.A. laat zijn stem liever horen in het koor van hen, die het nieuwe kabinet bij voorbaat veroordeeld hebben. Dat nieuwe kabinet is tot stand gekomen met medewerking van partijen die hij „bondgenoten in het negatieve” noemt. Waaruit dat negatieve bestaat, weten we niet, de partijsecretaris heeft het ook niet uit de doeken gedaan.

En we weten absoluut niet, wat het positieve zou zijn, dat de socialisten de laatste maanden gepresteerd zouden hebben.

Ingwersen & Co

Commissionairs in Effecten Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.) Tel. 32121 - 33879 - 35302

- ★ Plaatsen van Obligatieningen. ★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

Uw adres voor:

DIRECTIEKETTEN BARAKKEN SCHOLEN ZOMERHUISJES enz. enz.

Fa Gebr. Timmer

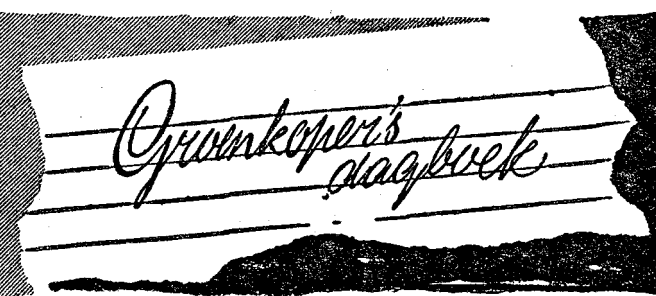
Houtbouw - Glessendam - Telefoon 62

18 MEI

Vandaag, om precies te zijn vanmiddag, een bezoek gebracht aan een van de schaars geworden pioniers van de christelijke dagbladers, een die de hitte van de dag en de koude van de nacht heeft verdragen. Hij, oud-kerknieuwsredacteur van De Standaard en dito van Trouw, woont nu ver van de Nieuwe Zijdsvoorburchwal, ver van het hart van de stad. Zocht mijn geachte collega op om oude herinneringen op te halen, om nieuws uit te wisselen. Want wat dat betreft zijn wij journalisten precies als de Atheners en de vreemdelingen op de Areopagus „voor niets anders tijd dan om iets nieuws te zeggen of te horen”. Natuurlijk moet u dit met een korreltje zout nemen, hetgeen Paulus en de schrijver van diens reisverhaal Lukas ook wel zullen gedaan hebben. Voor mij was de reis van het zuiden naar Amsterdam naar het verre Westen een gewaarwording op zich. Ik wist niet dat de stad zo groot geworden was. Daar, langs lanen, over straten en in hoven komt men wel onder de indruk van de groei. Enfin, wij hebben gezellig mogen keuvelen, om dit weinig gebruikte woord maar weer eens te gebruiken. Ik vond het, om tenslotte een woord van mijn geachte collega te gebruiken, een door hem veel gebruikt woord, „kostelijk”.

19 MEI

Na deze achter ons liggende feestdagen de week maar fris en uitgerust begonnen. Het wordt nu een hele afstand naar Kerstmis! Het zomerse weer verlokte mij om plannen te maken voor de vakantie. Doch ik heb aan deze overigens niet kwaadaardige verleiding weerstand kunnen bieden. Ditmaal maar eens géén plannen maken. Er wordt al zo veel „geplant”. Geplant heet dat dan. Dat zijn van die woorden, welke plotse-ling mode worden. Zoals „ergens” en „op hoog niveau”. Die gevreesde „bottleneck” van kort na de bevrijding is er een beetje uit. Zal wel „ergens” anders opduiken. Wij leven in een tijd van voorcalculeren en „plannen”. Het „plan de campagne” ligt er helemaal

22 MEI

De grote minister Dulles is overleden. Eisenhower, de president, is er zeer door getroffen. Hij besloot zondag niet naar de kerk te gaan, maar alleen thuis

te blijven. Ach, dat moet de president zelf weten. Ergernig vind ik, dat bijzonder hooggeplaatste personen op zo'n ogenblik niets kunnen doen of het komt in de krant. Intussen tracht de heer Herter in Genève de conferentie op gang te brengen. Het gaat daar nog niet gesmeerd. De notabelen ter conferentie zullen elkander zien bij de teraardebestelling van de heer Dulles. Misschien is dat de heilzame ontmoeting waarop wij hopen. Herr Adenhauer en Mr. Luns gaan ook.

21 MEI

Ik geef toe dat ik geen kenner ben van de problemen der rassenscheiding, doch de argumenten welke in het algemeen pro-apartheid worden aangevoerd lijken mij vrij aanvechtbaar. Wat er in Zuid-Afrika en in sommige delen van Amerika gebeurt is vaak een aanfluiting van het Christendom. Het zo onschuldig lijkend geval van de onschuldige papieren konijntjes is een voorbeeld van een dusdanig domme en belachelijke apartheidsmacie, dat ik me wel eens afvraag of landen, waarin dit voorkomt wel recht hebben om andere landen minder ontwikkeld te noemen. Daar is dan dat boek, dat kinderboek The Rabbits Wedding. Senator E. O. Eddins, senator voor Alabama, heeft besloten dat dit kinderboek niet meer in de openbare bibliotheken voor het grijpen mag liggen. Er wordt een „huwelijk” in beschreven van een wit en een zwart konijn! Ja, dat is erg. Het boek, geschreven voor kleine mensen tussen drie en zeven jaar maakt propaganda voor rassenscheiding. Zulk een apartheidspolitiek kan ik maar niet goed begrijpen. De Amerikaanse kindertjes moeten dus — althans in Alabama moeten zij dat — goed begrijpen, dat witte konijnen nooit met zwarte konijnen kunnen „trouwen”. Of het bevel van senator Eddins onder druk of niet onder druk gebeurd is, weet ik niet. Ik vind hem een zielig konijntje. De kleur laat ik in het midden.

20 MEI

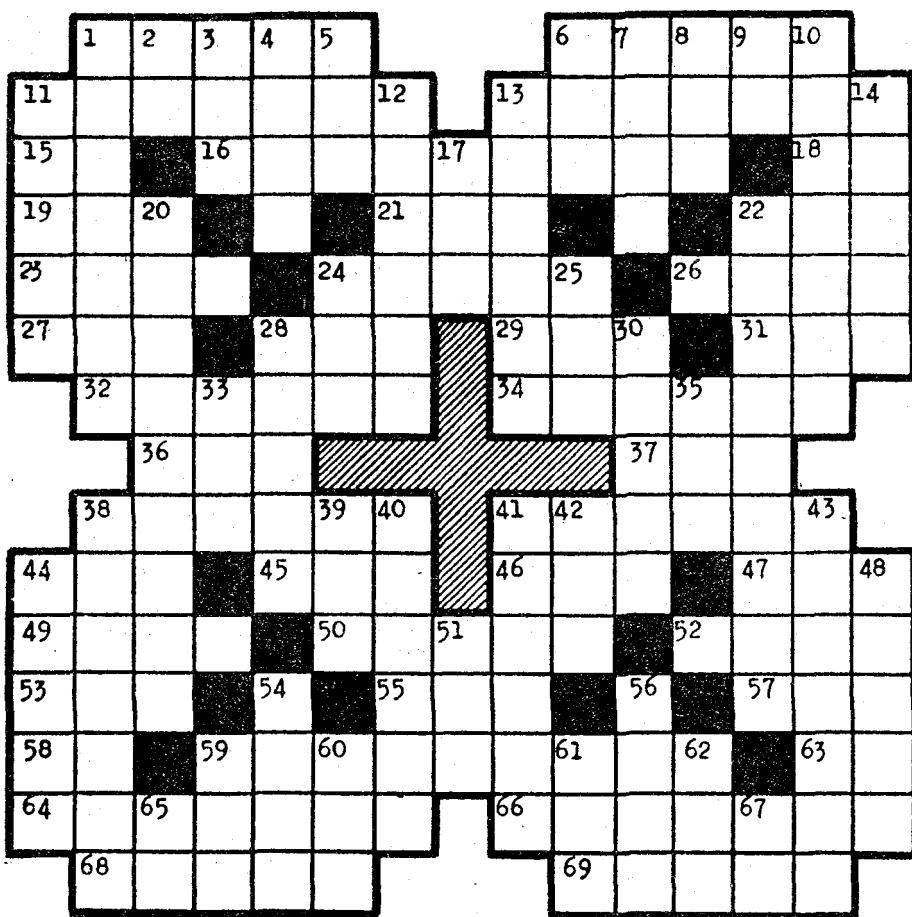
Ik heb mensen ontmoet, die meer geïnteresseerd waren in de nieuwe malse maatjes dan in de Sjah van Perzië. Ach, ik neem hen dat niet kwalijk. Ik was meer met mijn gedachten in het geweer met de Sjah. Doch ik heb Z.M. helaas niet gezien. Noch in levenden lijve, noch op de beeldbuis, noch op het witte doek. Ik heb mij wel eens voorgenomen om naar Perzië te reizen. Zo in dienst van de ARP, bijvoorbeeld. Om misschien een Perzische Gedachten op te zetten. Mij is echter verzekerd dat ik in Perzië „nergens zou zijn”. Want het woord Pers heeft daar lang niet zo'n magische invloed als hier. Wie denkt met dat woord deuren te ontsluiten heeft het mis. In Perzië is iedere inwoner Pers. Perskaarten zijn er bij duizenden in omloop. Persplaatsen en perstribunes zijn

23 MEI

Vandaag de eerste nieuwe haring gegeten. Niet de allereerste, maar dan toch een van de allereerste vissen van dit vangseizoen, die haring heten. Het was in Vlaardingen, waar ik ook de wethouder Weststrate ontmoette, een oud-journalist, die de pen voor het houden van de wet heeft geruild, in het bijzonder voor de portefeuille van Financiën. Ik ontmoette hem in het prachtig gerestaureerde Raadhuis, met het Koplabad twee der Vlaardingen wonderen. Vlaardingen is een snel groeiende gemeente, rijk aan olie en vetten als ik 't laboratorium van de Unilever hier mag noemen. Het had niet veel gescheeld, of ik had in deze stad Z.E. de minister van Defensie ontmoet. In zijn kwaliteit, welke hij bezat vóór hij Z.E. werd. Maar omdat hij Z.E. was geworden was hij verhinderd. Ik had hem willen vragen, of er kans bestaat dat de soldaten van het Nederlandse leger nu boter op hun brood krijgen. Maar ik heb verstaan gekregen, dat deze minister van Defensie daarvoor net zo weinig voelt als zijn voorganger. Hetgeen mij spijt.

William Gruenkoper

KRUISWOORDDRAADSEL

Horizontaal: 1. leger, 6. reptiel, 11. groter worden, 13. boegzeil, 15. Europese tijd (afk.), 16. verloren land, 18. ongeveer (afk.), 19. huid, 21. gevuld, 22. elektrische eenheid, 23. rivier in Nederland, 24. ouderdomskwaal, 26. hap, 27. metaal, 28. voorkeur, 29. boom, 31. sprookjesfiguur, 32. weg, 34. wapen, 36. roem, 37. getal, 38. taal, 41. grondsoort, 44. jongensnaam, 45. plezier, 46. handeling (Duits), 47. rechte vaart, 49. muziekinstrument, 50. gebaar, 52. reuk, 53. rijks luchtvaart school (afk.), 55. roem, 57. motormerk, 58. toevoeging bij naam coöperatie, 59. werelddeel, 63. getal, 64. zonnescherm, 66. troost, 68. gebak, 69. klappen.

Verticaal: 1. godin, 2. rijksomroep (afk.), 3. maand, 4. slot, 5. belofte, 6. indien; 7. oude munt, 8. aanwijzend voornaamwoord, 9. en volgende (afk.), 10. beroep, 11. snugger, 12. nieuweeling, 13. bergplaats, 14. grondstof voor visnetten, 17. kloosterlinge, 20. bloem, 22. ongeschoolde predikanten, 24. vogel, 25. groente, 28. sieraad, 30. taai twijgje, 33. dans, 35. Europeaan, 38. dierengeluid, 39. schip, 40. snel verslijtend, 41. rustplaats, 42. in orde, 43. keukengerel, 44. drank (gemeenzaam), 48. last, 51. belangrijke raad (afk.), 54. insect, 56. plaats in Gelderland, 59. stationskranterverkoper, 60. tennisterm, 61. roofdier, 62. koning van Israël, 65. zie 2 vert. 67. autokenteken Kon. Huis.

Oplossing puzzel vorige week

Horizontaal: 1. huilbui; 3. stokoud; 7. landstormer; 9. banket; 11. snaaks; 12. Est; 13. gedekt; 14 roerom; 18 eel; 19. vieren; 21. Romein; 23. stadhouders; 24. nadelen; 25. kraakje.

Verticaal: 1. heilbot; 2. bende; 4. onmin; 5. droesem; 6. stalen; 7. lijntrekkers; 8. raasdonders; 10. trekken; 11. stroper; 15. bevelen; 16. slokop; 17 kunstje; 20. egaal; 22. opera.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

HET OPTREDEN VAN HET KABINET-DE QUAY

HET nieuw opgetreden extra-parlementaire, rechts-liberale kabinet De Quay, heeft zijn eerste contact met de Tweede Kamer achter de rug. Het heeft zijn program ontvouwd, dat op verschillende belangrijke punten vrijwel in overeenstemming is met het A.R.-program van actie. Daarover kan men natuurlijk verheugd zijn, maar toch is het nog te vroeg om een definitief oordeel te vellen over de nieuwe ministersploeg. Deze conclusie behoeft niet onvriendelijk te zijn, want in de regeringsverklaring is o.a. een nota in het vooruitzicht gesteld over het probleem van huren, lonen en subsidies. Daar is dan allereerst het wachten op, al is de algemene lijn die het ministerie over deze zaken heeft uitgestippeld bepaald niet onbevredigend.

Trouws hoe zou men nu reeds een definitief oordeel over het kabinet kunnen vellen? Eerst moeten we dus de daden zien, maar bovendien was het verleden week duidelijk dat we een minister-president hebben zonder enige politieke ervaring. Een oud-hoogleraar in de psychologie, die als commissaris van de Koningin zich niet zó in de actuele politieke vraagstukken heeft kunnen inleven, dat hij nu reeds een volwaardig tegen-speler van de Tweede Kamer kon zijn. Daardoor kreeg het debat wel een heel eenzijdig en soms een wat onbevredigend karakter.

Maar ook daarover niet getreurd, want wat niet is kan altijd nog komen. Wat dat betreft kan men nog wel enig vertrouwen hebben. In ieder geval was deze situatie voor prof. Romme bij uitstek geschikt om zijn vaderlijke hand over prof. De Quay uit te steken, hetgeen hij dan ook op meesterlijke wijze deed. Zolang het ging over het opheffen van de gevolgen der bestedingsbeperking (hetgeen zal moeten geschieden alvorens de huren worden verhoogd) heeft de minister-president gaarne van de steun van prof. Romme gebruik gemaakt. Het is een vraag of prof. De Quay even enthousiast was over het betoog van prof. Romme, toen hij zeide, ook tijdens deze formatie niet te hebben gekozen tussen de P.v.d.A. en de V.V.D. De voorzitter van de K.V.P. Tweede Kamerfractie kiest nu eenmaal niet graag in het openbaar. Hij koos niet duidelijk na de december-crisis, omdat hij aanstuurde op vervroegde verkiezingen. In plaats van de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor een kabinet zonder socialisten, (het had in december nog het rechtse kabinet kunnen zijn) gaf hij de voorkeur aan het interim-kabinet Beel.

De heer Bruins Slot heeft daarop in de Kamerdebatten over de regeringsverklaring niet ten onrechte gewezen. Zijn standpunt en ook dat van de heren Tilanus en Oud was duidelijk: Zij zien het optreden van het kabinet De Quay als een consequentie van de breuk die voorlopig in de brede basis met socialisten is geslagen. En hoe men ook over deze stelling moge denken, dit uitgangspunt was in ieder geval een heel ander dan dat van de heer Romme, ook al heeft hij met de daad bevestigd zijn beschermende hand voorlopig over dit kabinet te willen uitstrekken.

We zijn het met de heer Romme eens dat men in de politiek rekening moet houden met „de harde feiten” en daarom zullen we niet lang nakaarten over de vraag of de socialisten in de oppositie zijn gedrongen of dat zij zelf geen regeringsverantwoordelijkheid meer wilden dragen. Wij hebben zo de indruk dat de oppositionele rol de heer Burger wel ligt. Zijn zakelijke bestrijding van het kabinet stond ongetwijfeld op hoog peil. En uit de de-

batten hebben we evenmin de indruk gekregen dat de andere fractievoorzitters nu bepaald ongelukkig waren over de gang van zaken.

Maar toch was het opvallend dat de heer Burger zich matigde in de oppositie en dat de andere fractievoorzitters zich matigden in hun enthousiasme. Voor dit laatste is ook wel enige reden. Want het is nog steeds teleurstellend dat mannen uit de confessionele vakbeweging geen plaats in het kabinet hebben gevonden. Nu kan men wel stellen: het is niet van groot belang of men werkgever of werknemer is, belangrijker is dat men antirevolutionair of christelijk-historisch is, maar dan doet men toch onrecht aan de politieke realiteit. Natuurlijk, wij geven toe dat men niet uitsluitend een christelijk-sociaal beleid kan verwachten van leden van de confessionele vakbeweging. Mannen als Zijlstra en De Pous zullen zulk een bewering ongetwijfeld door hun aden logenstraffen. Het regeringsprogram tendert gelukkig reeds in de goede richting. Maar anderzijds moet de tijd voorbij zijn dat secretarissen van werkgeversorganisaties met veel enthousiasme een kabinet worden binnengehaald en dat aan secretarissen van werknemersorganisaties slechts een staatssecretariaat kan worden aangeboden. Als het vertwijfeld zoeken van minister Van Rooijen naar staatssecretarissen uit de kringen van C.N.V. en K.A.B. geen succes zal opleveren, dan is dat aan deze omstandigheid te wijten. Men moet ook niet zeggen dat de confessionele vakbeweging geen ministeriële leden heeft, want dat betoog is uiterst zwak als men tegelijkertijd het aantrekken van een politiek onervaren minister-president en van een even onervaren minister van sociale zaken wil verdedigen.

De nieuwe ministersploeg zal echter ongetwijfeld proberen haar niet geheel gelukkige samenstelling te compenseren door haar beleid. Op tal van punten is de regeringsverklaring bepaald verkwikkend te noemen. Het kabinet heeft zich in grote lijnen gesteld achter 't standpunt van de confessionele vakbeweging: eerst welvaartsverruiming door een gedifferentieerde loonpolitiek en daarna huurverhoging. Die taal was

dermate duidelijk dat een motie-Burger dat „bij de aanwending van de mogelijkheden tot bestedingsverruiming een huurverhoging niet aanvaardbaar is voordat de gevolgen van de bestedingsbeperking voor trekkers van lonen, salarissen en sociale uitkeringen zijn opgeheven” verworpen kon worden.

De bewoordingen van deze motie kwamen overeen met de opvatting van de kleine meerderheid van de SER in het rapport over de besteding van de economische ruimte.

Tot die kleine meerderheid behoorde ook de drie vakcentrales. Toch wenste de minister-president zich niet bij voorbaat te binden aan de uitspraak van de kleine SER-meerderheid. Was dit het eerste conservatieve trekje van het rechts-liberale kabinet? Wij geloven van niet. Er is nu eenmaal verschil van mening tussen het N.V.V. enerzijds en de K.A.B. en C.N.V. anderzijds over de wijze waarop de gevolgen van de bestedingsbeperking opgeheven moeten worden. De socialisten streven naar een algemene loonronde, de twee andere vakbonden wensen meer welvaart te scheppen door een nieuwe loonpolitiek. Dat verschil is vrij fundamenteel, ook al heeft men dat weggewerkt in een moeilijk leesbare zin in het S.E.R.-advies, waarvan de heer Burger overigens op niet onverdientelijke wijze gebruik heeft gemaakt. Op deze zaterdag is het overleg begonnen over de spelregels voor de bedrijfstaksgewijze en ondernemingsgewijze loonpolitiek. Het kabinet zet dus haast achter zijn voornemens. Dat is slechts toe te juichen, omdat daardoor vast komt te staan dat de huurverhoging niet aan de loonsverbetering zal vooraf gaan.

Met de tweede socialistische motie lag het moeilijker. Er was groot verzet tegen het voornemen van het kabinet om een deel van de werkzaamheden van de afdeling sociale bijstand en complementaire arbeidsvoorzieningen van Sociale Zaken over te brengen naar Maatschappelijk Werk. Dat verzet is psychologisch wel te verklaren, maar men moet daarbij niet de valse tegenstelling creëren, dat o.a. de zorg voor de langdurige werkloze daardoor overgaat van de „rechtssfeer”,

naar de „bedeelsfeer”. Nu dit onjuiste onderscheid echter nog wordt gemaakt, moet men wel daaruit de conclusie trekken dat minister Klompé er nog steeds niet in geslaagd is in brede lagen van ons volk waardering te vinden voor het moderne maatschappelijk werk. Het staat in ieder geval wel vast dat het Kamerdebat over de taakverdeling tussen Sociale Zaken en Maatschappelijk Werk nog wel een staartje zal hebben. Minister Klompé heeft tijdens de formatie ook nog geprobeerd taken van andere departementen te kunnen overnemen. Misschien heeft zij dat iets te voorbarig gedaan. Haar reorganisatieplannen zullen na het verzet van een groot deel van de Kamer ongetwijfeld kleinere vormen moeten aannemen.

En tot slot het zeer belangrijke debat tussen de heren Oud en Bruins Slot. Prof. Oud die kennelijk had moed gevat uit de passage in de regeringsverklaring, „dat het kabinet eraan hecht tot uitdrukking te brengen dat de christelijke grondslag onzer beschaving van zoveel betekenis is voor de ontwikkeling der menselijke persoonlijkheid”, greep de gelegenheid aan om het christendom boven de geloofsverdeeldheid te propageren. Dat lag voor de hand, want deze passage uit het regeringsprogram kan men terugvinden in het liberale beginselprogram. Waarom zou de heer Oud dan ook niet verder citeren uit zijn programma, waarin gezegd wordt dat „de zedekundige beginselen van het christendom worden aangehangen door zeer velen, die de christelijke godsdienst niet belijden?”

Ook al zijn er voorbeelden in de parlementaire geschiedenis dat men gebruik heeft gemaakt van deze liberale omschrijving, het was ons liever geweest als deze passage niet in de regeringsverklaring had gestaan en dat het kabinet er zich toe had bepaald Gods zegen over zijn werk af te smeken. Een bijkomend voordeel was echter dat de heer Bruins Slot daardoor de kans kreeg (en die ook nam) tot een principiële bestrijding van het liberalisme. Daardoor werd het weer duidelijk dat we als antirevolutionairen in principeel opzicht van het liberalisme precies even ver afstaan als van het socialisme.

Wij groeien vast in tal en last (Vondel)

Stem achter het loket: Stapel ze maar in de hoek

Veel belangstelling voor het

PARTIJ-CONVENT

* *Luisteraars OP het Partij Convent zijn welkom.*

* *Luisteren NAAR het Partij Convent kan iedereen in het gehele land.*

VERHEUGEND is het aantal aanmeldingen inzake deelneming van leden en uitgenodigde gasten aan het Partij Convent op 19 en 20 juni a.s. Dit betekent, dat op de drempel van de zomer de belangstelling voor de politiek gelukkig onverflauwd is. Dit avond- en dagconvent valt ongetwijfeld op een gelukkig moment. Het ligt niet te dichtbij en niet te ver af van de belangrijke gebeurtenissen van de vorige week in de Tweede Kamer. Men heeft zich rustig kunnen bezinnen op de entree van het nieuwe kabinet. En men kan daarover spreken en luisteren op het Partij Convent zonder in allerijl een mening in elkaar te hebben moeten timmeren. Wij hopen, dat de partij een weloverwogen geluid zal laten horen. Wij hopen dit te meer, omdat dit geluid van de A.R.P. ver buiten de muren van het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht te horen zal zijn. Daarbij denken we niet alleen aan de medewerking van de Nederlandse pers, doch ook aan de radio.

De N.C.R.V. heeft zich n.l. bereid verklaard om deze vergadering een uur lang uit te zenden en wel op vrijdagavond 19 juni van 20.00 uur tot 21.00 uur. De openingsrede van de voorzitter onzer partij, dr. W. P. Berghuis zal dus wel volledig uitgezonden kunnen worden.

Wij vestigen graag reeds nu de aandacht daarop, omdat we weten, dat velen het op prijs stellen deze rede te beluisteren. Aangezien vorige Partij Conventen op zaterdag bijeen kwamen, kon daarvan toen slechts op de daarop volgende maandagen een korte flits (7 minuten) door de radio worden gegeven. De N.C.R.V. is op zaterdag immers niet in de ether. Het is bijzonder plezierig, dat ditmaal een royaal deel van de vrijdagavondvergadering kan worden uitgezonden, zodat men niet alleen op, maar ook naar dit evenement in ons partijgebeuren kan luisteren.

OPENBAAR

HET voorgaande maakt het vanzelfsprekend, dat het Partij Convent ditmaal, evenals gewoonlijk het geval is, een openbaar karakter zal dragen.

Dit is vrijdagavond 19 juni zeker zo en voor zaterdag 20 juni nemen we hetzelfde aan. Het partijstatuut bepaalt, dat het Partij Convent zelf zijn vergadering besloten kan doen zijn. Van dit recht zal het ook ditmaal echter wel geen gebruik maken. Wij stellen dit met nadruk, omdat na vorige bijeenkomsten wel eens de opmerking is gemaakt: hadden we dat maar geweten, dan waren we er heen gegaan. Welnu, met uitzondering van het Partij Convent op 17 januari j.l. waarvan voorzien kon worden, dat het een besloten bijeenkomst zou zijn, hebben we er steeds in deze rubriek op gewezen, dat belangstellenden op het Partij Convent van harte welkom zijn.

Waar het hier een vergadering

van een bestuurs-orgaan van de partij betreft, spreekt het vanzelf dat aan de openbaarheid van deze bijeenkomsten niet in advertenties e.d. bekendheid wordt gegeven.

Toch is er plaats voor vele belangstellenden. K.V.-besturen en geïnteresseerde leden in de stad en uit de omgeving van Utrecht zullen van deze mededeling wel notitie willen nemen. Maar zij geldt evenzeer voor partijleden die verder van Utrecht verwijderd wonen.

Voor hen allen geven wij de aanvangstijden en de agenda van de beide vergaderingen nog even weer.

Vrijdagavond 19 juni a.s. Plaats van samenkomst: Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 27 te Utrecht.

Begin om 19.45 uur precies (in verband met de radio-uitzending).

Agenda:

- openingsrede van de voorzitter Dr. W. P. Berghuis
- behandeling van het jaarverslag-1958 van het Centraal Comité.

Zaterdag 20 juni a.s. Plaats van samenkomst: Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, Mariaplaats 27 te Utrecht.

Begin (hoogstwaarschijnlijk) 10.30 uur v.m.

Agenda:

- zo nodig voortzetting van de discussie van de vorige avondvergadering
- rede van dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, voorzitter van de A.R. Tweede Kamerfractie
- bespreking.

Aandacht voor onze jongste publikaties

SPECIAAL met het oog op het komende Partij Convent willen wij nog even de aandacht vestigen op een tweetal belangwekkende publikaties in onze partij. De eerste betreft de **Nota van het College van Advies inzake het ontwerp van Wet tot regeling van het Voorgezet Onderwijs**. Een lange aanduiding voor een uiterst belangrijke aangelegenheid. Dit 14 pagina's tellend boekje kan men zich voor de prijs van slechts 30 cent aanschaffen, door het op ons bureau te bestellen. (Het is publikatie no. 123).

In de tweede plaats vestigen wij de aandacht op de brochure „**Christelijke politiek**”. Zij die de Deputatenvergadering van onze partij op 24 januari j.l. te Utrecht hebben bijgewoond en ook vele anderen, zullen het op prijs stellen de tekst van de toen door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten (in deze volgorde) uitgesproken redevoeringen te bezitten. Welnu deze reeds vormen de inhoud van deze brochure. De prijs van deze 40 pagina's tellende publikatie bedraagt 60 cent. (Publikatienummer 124).

Bestellingen kunnen worden ingezonden naar het bureau van het Centraal Comité, Dr. Kuyperstraat 3, Den Haag.

NIEUW BELEID

ALS ik een speurtocht onderneem in oude kranten, let ik ook wel eens op de familieadvertenties.

En zo ben ik meer dan eens een overlijdensadvertentie tegengekomen met een merkwaardig naschrift. Er was een man overleden, een meester bakker of een meester timmerman, en de droeve mededeling had een merkwaardig slot: *P.S. de affaire wordt op denzelfde voet voortgezet*. Dat was, om te voorkomen, dat de klanten dachten, dat zij voortaan elders terecht moesten. De man was overleden, de zaak bleef dezelfde.

Het zou een droeve zaak zijn, als het kabinet-De Quay zakelijk ook besloot met die mededeling: de affaire wordt op dezelfde voet voortgezet.

Onlangs zei een leraar in geschiedenis tot de leerlingen van de examenklasse van het gymnasium: je hoeft niet alle ministeries van na 1848 te kennen. Alle ministeries, die de zaak draaiende hebben gehouden, worden niet door mij gevraagd. Ik vraag alleen die kabinetten, die echt met wat nieuws zijn gekomen.

De affaire op dezelfde voet voortzetten kan een bewijs zijn van energie bij grote tegenslag. Maar de zaak draaiende houden is in bovenstaand verband in elk geval het tegendeel van een compliment.

HOE komt het met het nieuwe kabinet?

Er zijn twee mogelijkheden. Vooreerst kan het de zaak draaiende houden. Dan merken de ambtenaren nauwelijks, dat er een nieuwe minister is gekomen. De lopende zaken worden in het bekende tempo afgedaan.

Of ze worden uitgesteld, omdat er nog een advies moet worden ingewonnen. Elke minister komt met een begroting, die een enigszins hoger eindcijfer te zien geeft, want er is een natuurlijke aanwas van de uitgaven. Het georganiseerd overleg over de salarissen der ambtenaren gaat moeizaam verder. Aan het departement van maatschappelijk werk wordt veel gestudeerd en de vaktiaal wordt bij voortschrijdende studie geleidelijk vervolmaakt. Op vele departementen worden trouwens adviezen afgewacht of is een zaak in onderzoek. En als er wel een wetsontwerp is ingediend, dan moet er héél lang gewacht worden, want de vaste commissie in de Tweede Kamer, die er zich mee bezig houdt, werkt niet in ijtempo. En eindelijk, als de normale jaren van het kabinet bijna om zijn, begint er wat meer tekening te komen.

ER is ook een tweede mogelijkheid. Deze, dat het kabinet duidelijk, binnen korte tijd, er blijk van geeft, dat het weet wat het wil en zich zelf in staat acht, om nieuwe wegen in te slaan. Zich ook in staat acht, om zich te redden zonder het eindeloze overleg binnenskamers met vaste commissiën uit de Tweede Kamer, een overleg, dat niet zelden uitloopt op een bleek compromis. Een beleid, dat een grote klaarheid en vastberadenheid vertoont, zodat de wisseling van de schriftelijke stukken de zaak niet onnodig behoef op te houden. Een beleid, dat iets boeiends heeft, dat soms bijna avontuurlijk schijnt, in elk geval van durf getuigt. Zulk een beleid spreekt het volk toe en maakt de belangstelling wakker.

HOE komt het met het nieuwe kabinet?

Wij hebben de vorige week er op gewezen, dat er aanwijzingen en aanduidingen zijn, dat het wat méér wil en wat anders, dan de zaak draaiende te houden.

Dáárom heeft de regeringsverklaring over het algemeen een goede pers gehad.

Maar het voornaamste moet nog komen.

De voorlopige aanduidingen geven op verschillende punten hoop. Zij geven op andere punten aanleiding tot verontrusting. Beide is een gevolg van de nieuwe toon, die we hoorden en de nieuwe aanpak, die reeds voelbaar werd.

MAAR de zaak wordt eerst duidelijk, als er concrete plannen komen. En daarom kan de troonrede in september toch nog wel belangrijk worden. Als in die troonrede als vaste punten tussen de beschouwingen en algemene uitspraken opgemerkt worden duidelijke aankondigingen van *zeer concrete plannen*.

Het kabinet mag daar niet te lang op studeren. Het mag zich door de veelheid van adviserende instanties niet later ophouden. Het moet echt aan de slag. Zodat het volk hoe langer hoe meer kan constateren, dat de zaak niet maar draaiende wordt gehouden. Dat er een nieuw beleid wordt gevoerd.

DAT wil niet zeggen, dat we een beleid toejuichen, alléén maar, omdat het nieuw is. Wanneer dat nieuwe een uiting van een soort verlicht liberalisme zou zijn, dan zal ook van onze zijde duidelijk stelling worden genomen.

Wij vragen een christelijk-sociaal beleid.

En dat is alleen maar te verwezenlijken, als er duidelijk nieuwe elementen zichtbaar worden.

Het kabinet heeft daarvoor ruimte. Het is niet aan de fracties gebonden. De ministers hebben in hun la niet een stencil aangetroffen, waarop van alles stond, dat bij de formatie met de fracties was bekokstoofd. Het kabinet heeft deze kans te benutten. Het heeft als een sterk team een gezonde, vernieuwde politiek op te bouwen. Als het dat doet, zal het op verschillende fronten moeten vechten. Maar het is de enige kans, om later in de parlementaire geschiedenis de vermelding te krijgen dat dit kabinet de moeite waard was. Dat het nieuwe weg heeft gebaan. En dat het daardoor bevruchtend heeft gewerkt op het politieke leven in Nederland.

SINGER SELECTEERT INDISCHE KRUIDEN

Wordt U te zwaar?
Neem de onschadelijke
Indische
**ONTVETTINGS-
PILLEN**
40 stuks f. 1.30
120 stuks f. 3.40

(KOEMIS KOETJING)

REMOEKDJOENG

Urine-afdrijvend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.31

Verhoog Uw gal- en
leverwerking door

TEMOE LAWAK

Bloedzuiverend
zacht laxerend
In tabletten: 20 st. f. 1.25
100 stuks f. 4.95
In kruiden: f. 2.6

N.V. THE SINGER IMPORT · HOF 39 AMERSFOORT. TELEFOON 5547

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage. telef. K 70 - 631023 en 112138. giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar. f 3.25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,- per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

GYMNASTIEKTOESTELLEN

ROTHUIZEN N.V. - HEELSUM

NORMANDIË: 15 JAAR GELEDEN

(van onze militaire medewerker)

HEDEN is het 15 jaar geleden, dat de landing in Normandië plaats vond. Dat we dit feit herdenken doen we om tweeërlei reden. Ten eerste omdat hiermede de doodsklok over Hitlers macht over bezet Europa werd ingeluid en de dag der bevrijding in zicht kwam. Ten tweede omdat uit deze landing een les is te trekken, die wij ons bij voortdurende voor ogen moeten houden, nl. deze. De landing slaagde destijds als een dubbeltje op zijn kant, omdat het tactisch mogelijk was zekere beginselen van vuuroverwicht en concentratie van krachten toe te passen en omdat er strategische voorwaarden waren geschapen, die in staat stelden het tactische succes uit te buiten.

De landing in Normandië. Beschermd door sperballons begeven de troepen zich naar het front.

Zou Europa wederom door een overweldigender worden bezet dan zou een bevrijding in Normandië-stijl een utopie zijn. De grote dracht van geleide projectielen en ballistische raketten, gecombineerd met de geweldige uitwerking van het enkele schot in de vorm van een atoomprojectiel, maken concentratie onmogelijk en het verkrijgen van vuuroverzicht hoogst twijfelachtig. De voorwaarde, die beslissend was voor het strategische succes, het vrijwel absolute, althans plaatselijke luchtoverwicht, is in een oorlog tegen Rusland niet te verwachten, om van een overwicht aan grondstrijdkrachten — hetgeen begin augustus 1944 in het bruggehoofd van Normandië gerealiseerd kon worden in de vorm van 37 geallieerde divisies tegenover 29 zwaar gehavende Duitse — niet te spreken.

Elke huidige strategie die zich dus zou baseren op een aanvankelijke prijs geven van Europa, gevolgd door een bevrijding, is dus in beginsel tot mislukking gedoemd. Daarom zal derhalve het handhaven van een zo sterk mogelijke Landmacht, gesteund door een dito Tactische Luchtmacht, voor de mogelijkheden van de NAVO op het vasteland van Europa de primaire taak moeten blijven, waaraan elke andere taak ondergeschikt dient te worden gemaakt. Alleen op deze wijze wordt het strategische beginsel van de „économie des forces” gediend.

Hoe werd het succes van de landing in Normandië tactisch gegarandeerd en hoe strategisch?

Tactisch door de beginselen van concentratie, vuuroverwicht en verrassing uit te buiten. Het laatste is niet zo moeilijk, want de aanvaller heeft altijd het voordeel van het initiatief. Hij kiest de landingsplaats uit en het tijdstip, terwijl de verdediger tot het laatste moment in onzekerheid blijft verkeren, ja zelfs nog na de landing. De eerste landing zelf kan immers een misleiding zijn, een schijnlanding, terwijl de hoofdlanding daarna ergens anders plaats heeft! De aanvaller kan voorts tegenover het door hem uitgekozen punt een overmacht concentreren, terwijl de verdediger overal even zwak is. De aanvaller kan aldus een vuuroverwicht scheppen dat de weg voor het succes baant. De geschiedenis leert dan ook, dat elke landing tactisch slaagt d.w.z. dat de aanvaller er in slaagt vaste voet op de kust te krijgen en zich daar in een min of meer beperkt bruggehoofd vast te zetten. Dank zij dit initiatief konden de geallieerden op de eerste landingsdag 5 infanteriedivisies en 3 luchtlandingsdivisies tegenover 6 Duitse stellen, die bovendien niet alle aan de kust stonden. Een concentratie van scheepstillerie en luchtbombardementen zorgden bovendien voor een geweldig vuuroverwicht.

Aldus konden op dag D en D + 1 185.000 man aan land worden gezet met 19.000 voertuigen, terwijl de verdere aanvoer van versterkingen en voorraden mogelijk werd gemaakt door het gebruik van kunstmatige havens, de z.g. Mulberry's.

Met dit tactische succes is echter nog niets gezegd ten aanzien van het strategische welslagen van de onderneming. Thans gaat het erom voor de aanvaller om een overmacht te vormen om uit het bruggehoofd te kunnen uitbreken. Voor de verdediger om een zo sterke macht aan te trekken dat hij de gelande tegenstander óf in zee kan terugdrijven óf kan opsluiten in een bruggehoofd. Het eerste lukt meestal niet omdat de gelande partij onafgebroken kan steunen op het massale vuur van oorlogsschepen en c.q. vliegtuigen.

Het tweede is niet denkbeeldig en is

bij herhaling voorgekomen. De expeditie tegen de Dardanellen in de eerste wereldoorlog slaagde tactisch doch mislukte strategisch. Er werden door Sin Ian Hamilton een aantal bruggehoofden vermeerderd, doch de Turken onder generaal Liman von Sanders slaagden erin zoveel strijdkrachten bijtijds aan te trekken, dat de Britten niet konden uitbreken om de forten te veroveren, het strategische doel om aan de Britse vloot de toegang tot de Zwarte Zee te verschaffen. Tactisch gelukt, doch strategisch mislukt, reden waarom de Britten na een paar maanden zich weder inscheepten. Dit waarschuwend voorbeeld stond de geallieerde leiding in 1944 voor ogen zomede een andere van veel recenter datum, nl. de landing bij Anzio in Italië. Ook daar een tactisch succes doch strategisch niet uitbuitbaar.

Zulk een beperkt tactisch succes, dat een strategische nederlaag zou worden, was in 1944 onaanvaardbaar voor de geallieerde zaak. Daarom werd het strategische succes op verschillende manieren, los van de operatie Overlord (de eigenlijke landing), voorbereid. De Duitsers beschikten in die dagen over 48 infanterie divisies, 9 pantservedivisies en 1 pantsergrenadiërdivisie voor de verdediging van Frankrijk, België en Nederland. Getracht moest worden een zo groot mogelijk aantal elders te binden, althans zo lang tot inmiddels de geallieerden een overmacht in Normandië zouden hebben geformeerd. Derhalve een wedloop in de strijd om

het materiële overwicht in het landingsgebied.

De eerste maatregel was, het dreigen met een inval in Zuid-Frankrijk, de operatie „Anvil”, later herdoopt in „Dragoon”. De tweede maatregel was de operatie „Pointblank” met het Transportplan. De derde de operatie „Bodyguard”.

„Pointblank” en het Transportplan beoogden een zodanige ontwijking van het Franse spoorweg- en wegennet door luchtbombardementen, dat troepenverplaatsingen per spoor of per motor praktisch uitgesloten zouden zijn. De Franse ondergrondse beweging zou dit steunen door sabotage in de vorm van opblazen van bruggen en vooral van lokomotieven. Hierdoor zouden dus Duitse reserves voor hun opmars naar Normandië ernstige vertraging ondervinden, welke vertraging nog zou worden vergroot door lucht-aanvallen na de landing op elke beweging op het Franse wegennet. Alleen nachtelijke, zeer vermoeiende en tijdrovende verplaatsingen, bleven dus mogelijk.

Een tweede taak van „Pointblank” was voorts — en daarmee sloot zij aan op „Bodyguard” — dat men de Duitsers in de waan moest brengen dat de landing niet in Normandië, doch in de streek van het Nauw van Calais zou plaats hebben. Dit werd bereikt door minstens even zwaar luchtbombardementen rondom Calais te doen plaats hebben alsmede door troepen- en scheepverplaatsingen in Engeland in de

richting van Dover. Ook andere misleidingen zaten in „Bodyguard” opgenomen.

Al deze maatregelen hebben een volkomen strategisch succes gehad. Zelfs na de landing in Normandië bleven de Duitsers dagenlang geloven dat het hier slechts een schijnlanding betrof en dat de hoofdlanding in het Nauw van Calais nog moest komen. Daardoor is dus de verplaatsing van troepen uit die contreien naar Normandië noodloos lang opgeschort. Met de vertraging door het Transportplan en „Pointblank” opgelegd, wonnen de geallieerden de wedloop om de overmacht, die het uitbreken uit het bruggehoofd in Normandië in begin Augustus mogelijk zou maken.

Daarmede kon de opmars naar de Rijn worden ingezet, met een onderbreking aldaar van een paar maanden gevolgd door de eindspurt naar Berlijn en de val van het Nazi-regiem.

Het succes was te danken aan de realisering van tactische en strategische voorwaarden die in die dagen te verwezenlijken waren, doch die thans uitgesloten moeten worden geacht. Daarom, bij de dankbare herdenking van het Normandië, juni 1944, past de vastbesloten conclusie: nimmer bij de defensie van Europa te bouwen op een herhaling van zulk een wapenfeit.

De kleine trom van de grote Kuyper

§ **K**UYPER was een groot man. Abraham de Geweldige, zo spot-
§ ten in zijn tijd zijn tegenstanders. Ze hadden, ondanks
§ zichzelf, gelijk: Hij was inderdaad geweldig. Zijn geweldigheid
§ is ook gebleken als schrijver. En dan vooral als de schrijver
§ van de korte stukjes, die hij driestarren noemde. Hij schreef er
§ ongeveer zeventienduizend.

De korte stukjes in de krant, de cursiefjes, doen het tegenwoordig weer best. Bijna elk dagblad heeft zijn stukjesauteur. Carmiggelt, Dagboekenaar, Pasquino en anderen verslaan hun duizenden. Onze eigen William op de achterpagina behoort eveneens tot het selecte gezelschap, dat met een hap en een snap de daverende dingen onzer dagen toont of rechtzet, of er alleen maar van zegt: Moet je nou es kijken!

Kuyper deed met zijn driestarren in zekere zin hetzelfde. Maar hij deed het soms radicaler. De tussentoon grijs lag hem minder dan de stukjesschrijvers van heden.

Prof. Barend de Goede, die destijds als jong protestants dichter debuteerde met de bundel Verhinderd, is nu de samensteller van een pocketboekje dat de titel draagt: Op de kleine trom, of de kunst van het stukje. Het is een Zwart Beertje, een uitgave van Bruna te Utrecht.

't Is een bloemlezing. Bomans, Annie M. G. Schmidt, Elias, Carmiggelt zijn er in vertegenwoordigd, maar evengoed A. B. Kleerekoper in zijn Oproerige krabbels, Speenhoff evenzeer als Lode-wijk van Deyssel en Alida Zevenboom uit de verre vooroorlogse Groene Amsterdammer zogoed als Dingeman van

der Stoep.

Maar ook Dr. Abraham Kuyper! Het genoemde pocketboekje opent er zelfs mee. 't Geeft Kuypers driestarr: Eere het slachtoffer.

Slaande op de kleine trom van het korte stukje, wist Kuyper in zijn tijd de aandacht te boeien en de harten te raken. Mij dunkt: Hij zou het vandaag nog doen. Want zijn manier van slaan op de kleine trom van het korte stukje is op de man af, kort en krachtig. Het gaat over een adjudant-onderofficier, die niet wilde deelnemen aan een parade, welke op zondag gehouden zou worden. Die onderofficier werd daarvoor ontslagen. Kuyper laat dan als volgt zijn kleine trom horen:

„Het was hem (dit is: die adjudant-onderofficier) niet te doen om vertoon. Want hij verzocht te mogen wegblijven.

Toen dit geweigerd werd, stond hij tussen de keuze om óf den commandant der Middelburgsche schutterij óf God Almachtig, den Schepper van hemel en aarde, te gehoorzamen. Hij koos toen om zijn God te gehoorzamen.

En de commandant der Schutterij, hierover boos, strafte den man door

hem zijn post te ontnemen. Ons dunkt, de Koning moest dien commandant nu zijn post eens afnemen en alzoo toonen, dat Z.M. zelf oneindig liever moedige, trouwe onderdanen heeft, die den hoogsten Koning eeren, dan laffe onderdanen, die beven als een riet, zoodra een corpscommandant broemt.”

Het valt te begrijpen, dat Kuyper door zulk soort meesterlijke korte stukjes de harten van duizenden Standaardlezers wist te raken. Hij kon dergelijke stukjes in de felle zwart-wittoon schrijven en bespeelde zo het klavier van 's mensen vermogen tot beweging.

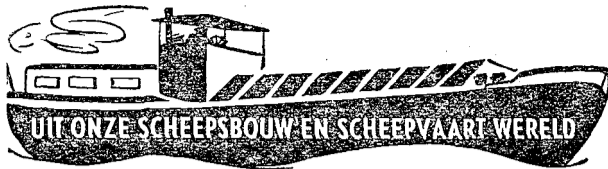
Het is te prijzen, dat Kuyper in dit boekje niet vergeten is. Zelfs in dit éne stukje herkennen wij in Kuyper zijn grootheid als politiek dagblad-schrijver.

Dit Zwarte Beertje is van a tot z het lezen waard. Vooral de politieke korte stukjes die in deze bloemlezing opgenomen zijn, maken ons inzichtig, dat de manier waarop politieke voorlichting gegeven moet worden, altijd het menselijk mededogen en de menselijke bewogenheid tot basis zullen moeten hebben.

Dat is niet te verwonderen. Integendeel: Politiek is geen zaak, doch een deel van het menselijk bestaan in de gemeenschap.

In politieke voorlichting moet het hart van de mens kloppen. Ontbreekt die harteklop, dan wordt politiek onmenselijk.

J. W. OOMS

J. BUIJSE & ZOON

Smederij en
Constructiewerkplaats

ROTTERDAM v/m IJsselmonde - Telefoon 71815

FA. W. ROEST

K 1895—270

Scheepsblokmakerij en Houtverwerkende Industrie
TIENDWEG 1 — KRIMPEN a/d LEK

Alle soorten Houten Blokken. Sloepriemen. Ruimladders. Loopbruggen. Scheepsluiken. Stormladder-treden. Handspaken enz.

NIEUWE LIEREN, STOOM EN ELEKTRISCH,
NIEUW IJZER, ZOALS PLATEN, HOEK- EN BALKIJZER.

STOLK's

Handelsonderneming

Kantoor: Veersedijk 223 - H. I. Ambacht - tel. 01850: 6415-6486

Scheepsbouwwerven A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

A. VAN DER WERFF

Scheepsbouw- en bergingsbedrijf

Verhuur dekschuiten en motordekschuiten
DOESBURG — TELEFOON 275

SCHEEPSWERF EN MOTORHERSTELPLAATS W. VISSER

Ankerpark 2 — Telefoon 02230-2887
DEN HELDER — HOLLAND

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

INKOOP van alle soorten SLOOPSCHEPEN

KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

n.v. Scheepsbouwwerf v.h.

FA. A. LANSER

Sliedrecht - Holland

DAMCO

Scheepvaart Maatschappij N.V.

Westplein 2 - ROTTERDAM

FIRMA BLAAK

Boot- en sloepenbouwerij
HOOGZAND

Verolme United Shipyards

ROTTERDAM-HOLLAND

Telefoon 172640

drukkerij
zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

Geeft dit blad door!

Enkele kanttekeningen bij de sociaal-economische paragraaf der Regeringsverklaring

HET is met onze nationale afvaardiging van Waterlandse kikvorsen naar het wereldspringconcours in de Verenigde Staten niet erg florissant gegaan. Onder oorverdovend gekwaak beperkte het team zich in hoofdzaak tot in dit kader weinig imponerende verrichtingen op de vierkante centimeter, onder het motto: op de plaats rust. Gebrek aan fysieke en mentale training zowel als onbekendheid met de omgeving schijnen debet te zijn geweest aan dit, uit sportief oogpunt, jammerlijk falen van onze ploeg. Gelukkig maar, dat deze schertsvertoning allerminst reden behoeft te zijn om er ook zelfs maar één waterlander voor te laten vloeien.

Veel gekwaak en weinig sprong; in sommige opzichten zou men de gebeurtenissen in de Tweede Kamer hiermee kunnen betiteln, zij het dat het duel aldaar aesthetisch op aanmerkelijk hoger peil stond. Voor diegenen, die deze, overigens toch wel manke vergelijking cru en niet eerbiedig genoeg vinden, wil ik er op wijzen, dat de dierenwereld aan bedoelde ruimte niet geheel en al vreemd is. Menig staatsman heeft achteraf eerlijk bekend, bij gelegenheid van zijn eerste optreden als minister, met loden schoenen de leeuwenkuil aan de Binnenhof te zijn binnengetreden."

Toch heeft het voorpostengevecht van de vorige week, beginnende met de uitvoerige regeringsverklaring en de daarop volgende mondelinge schermultselingen tussen fractieleiders en premier, en tussen fractieleiders onderling de belangstellende burger wel het een en ander duidelijk gemaakt. Onder meer, dat in de komende tijd de kamerdebatten stellig levendiger, zo niet scherper zullen worden gevoerd, nu de socialisten in de oppositie zijn. Te meer, daar het huidige kabinet er toch wel blijk van heeft gegeven, een andere en eigen koers te willen gaan varen.

In de volgende regels wil ik nader ingaan op onderdelen van de sociaal-economische paragraaf uit de verklaring.

- Het kabinet De Quay wil hoge prioriteit verlenen aan werk- en woongegelegenheid. Derhalve zal de industrialisatie worden bevorderd, met name ook in die gebieden van ons land, waar men sinds jaar en dag kampt met tekort aan werkgelegenheid.

Enkele andere belangrijke punten, waaraan in het bijzonder aandacht zal worden besteed, zijn:

- streven naar handhaving van de waardevastheid van de gulden;
- indien mogelijk, vermindering van de zware belastingdruk, waarbij allereerst wordt gedacht aan de ongehuwden;
- krachtige bevordering der bezitsvorming onder brede lagen van de bevolking;
- invoering van de zg. gedifferentieerde loonvorming;
- onderzoek naar de wenselijkheden en mogelijkheden van een wettelijke regeling van het minimumloon;
- verhoging van toe- en bijslagen op de invaliditeits- en ongevallenrenten van de beneden 65-jarigen;
- huurverhoging en vermindering c.q. afschaffing van de consumentensubsidie (op melk).

Sommige van deze programmapunten zijn door ieder kabinet naar voren gebracht. Andere zijn kennelijk ontleend aan het standpunt zoals dit door de confessionele werkgevers- en werknemers-organisaties in de Sociaal Economische Raad is ingenomen.

Over enkele andere problemen zal het Kabinet ter zijner tijd een beslissing nemen, o.a. over de kwesties van de huurblokkering en het al dan niet verlengen van een aantal tijdelijke belastingmaatregelen. Hetzelfde geldt in feite voor de loonpolitiek. Het principe besluit is gevallen: de Regering heeft

„in beginsel besloten onder bepaalde voorwaarden in de nabije toekomst . . . de mogelijkheid te openen voor een gedifferentieerde verbetering van lonen en andere arbeidsvoorwaarden op de grondslag van bedrijfstaks-gewijs en ondernemingsgewijs overleg”.

Maar de concretisering moet nog volgen; eerst zal overleg hieromtrent plaatsvinden met het georganiseerd bedrijfsleven en vervolgens zal op korte termijn bij de Kamer een nota m.b.t. lonen, huren en subsidies worden ingediend.

Dat het de Regering ernst is, te streven naar handhaving van de waardevastheid der gulden, blijkt in dit verband onder meer uit de opmerkingen met betrekking tot het prijs- en kartelbeleid.

„Met name in een systeem van vrijere loonvorming is het kartelbeleid zo mogelijk nog essentiëler dan bij een meer geleide loonvorming. Wil men voorkomen, dat — in het kader van een vrijere loonpolitiek — loonstijgingen per bedrijfstak tot prijsstijgingen leiden, respectievelijk wil men voorkomen, dat mogelijke prijsdalingen achterwege blijven, dan is een actief, op bevordering van de concurrentie gericht beleid noodzakelijk”.

Aan socialistische zijde was in twijfel getrokken dat aan de in het vooruitzicht gestelde huurverhoging wel een verbetering van de welvaartspositie der loon- en salaristrekken zou voorafgaan. Aanvankelijk kon de regeringsverklaring, indien men dat per se wilde, inderdaad worden misverstaan.

Naderhand is echter door minister-president De Quay duidelijk te verstaan gegeven, dat weliswaar beide in de bedoeling liggen (loonsverhoging en huurverhoging-met-compensatie), maar dat welvaartsverhoging eerst aan de beurt is. Niettemin dienden de socialisten Burger, Roemers, Bommer, Suurhoff en Willems een z.g. motie van orde in. Om de lezer een indruk te geven van de vorm, waarin een motie dient te worden gegoten, laat ik deze hieronder volgen.

„De kamer, gehoord de beraadslagingen over de regeringsverklaring vaststellende, dat de sociaal-economische situatie in Nederland mede dank zij het bestedingsbeperkingsbeleid zodanig is verbeterd, dat thans bestedingsverruiming economisch mogelijk en

sociaal geboden is; spreekt als haar oordeel uit, dat bij aanwending van de mogelijkheden tot bestedingsverruiming een huurverhoging niet aanvaardbaar is, voordat de gevolgen van de bestedingsbeperking voor trekkers van lonen, salarissen en sociale uitkeringen zijn opgeheven, en gaat over tot de orde van de dag”.

Het zat de socialisten uiteraard dwars, dat het nieuwe kabinet zich tegen de tot nu toe in ons land gevoerde geleide loonpolitiek en diensgevolge tegen een algemene welvaartsloonronde, nad verklaard. In het jongste S.E.R.-advies had het N.V.V. zich nog onomwonden voorstander betoond van de geleide loonpolitiek, ondanks de nadelige gevolgen daarvan voor het prijspeil. Het socialistische vakverbond had berekend, dat een loonronde van 4% nodig zou zijn, om de gevolgen van de bestedingsbeperking voor de werknemers op te heffen. Daarnaast zou de huurbijslag van 1957 bij gedeeltelijke verwerking in de contracten een loonstijging met 1% betekenen. Tenslotte zou de huurverhoging met 25%, door te voeren in 1960, een looncompensatie van 2,5% à 3% vereisen. Deze voorstellen zouden bij verwerkelijking echter het prijspeil met 4% à 5% doen stijgen, zodat er van een wezenlijke welvaartsverbetering voor de loon- en salaristrekken nauwelijks meer sprake zou zijn, ongeacht de grote nadelen in sociaal en economisch opzicht, van een dergelijke ontwikkeling.

Het socialistische standpunt is dan ook door de Regering duidelijk afgewezen. En vooral professor Romme is in het debat over deze zeer aangelegen zaak fel van leer getrokken, waarbij hij door drs. Roemers (tweede voorzitter van het N.V.V.) telkens in de rede werd gevallen. Om in het kort een indruk te geven van de scherpe discussie tussen beide heren, laat ik hieronder een kort stukje uit de Handelingen der Tweede Kamer volgen. De heer Romme betoogde, dat het toch ook voor de heer Roemers van belang moest zijn, het komende overleg over loonvorming tussen regering en bedrijfsleven tot een bevredigende oplossing te brengen, ondanks zijn loonpolitieke opvattingen.

Laatstgenoemde interrumpeert dan:

„Maar de heer Roemers zit niet in het kabinet.”

Romme: „Nee, nog niet”.

Roemers: „Het gaat om de vraag, wat het oordeel van het kabinet in dit opzicht is”.

Romme: „Wanneer de heer Roemers zich nu eens . . .”

Roemers: „U kunt U niet beroepen . . .”

Romme: „Ik ben toch heus aan het woord. Wanneer de heer Roemers zich nu eens zou willen inscharen in de gedachte van de gedifferentieerde loonbeweging en daaraan constructief zou medewerken . . . en dit uit de praktijk zou blijken, dan zou al een heel belangrijke moeilijkheid in de praktijk des levens tussen de groepen, die in deze Kamer zijn, uit de wereld zijn geholpen”.

Overigens was dit niet de enige botsing tijdens de kamerdebatten van de vorige week. Ongetwijfeld zal in de nabije toekomst, wanneer het nieuwe ministersteam langzamerhand raakt ingespeeld en op een groot aantal vraagstukken meer concreet kan worden ingegaan, wel vaker grof geschut in stelling worden gebracht.

Merkwaardig was, dat mr. Burger op een gegeven moment als zijn mening te kennen gaf, dat bij een systeem van vrijere loonvorming de maatschappelijk zwaksten — in en buiten het arbeidsproces staande — de dupe dreigen te worden. Met opvallend gemak schijnt men in zijn kring voorbij te gaan aan het onloochenbaar feit, dat er ondanks de geleide loonpolitiek thans nog vele tienduizenden van een inkomen beneden f 60.— per week moeten zien rond te komen. Bovendien profiteren juist de lagere inkomenstrekkers het minst van een procentueel uniforme loonmaatregel (4% van f 60.— is immers f 1.20 minder dan 4% van f 90.—), terwijl zij juist het meest van prijsstijging te lijden hebben. Een prijsstijging, die uitgerekend in de gedachtegang van het N.V.V. een zeer aanzienlijke omvang vertoont. De suggestie van een wettelijk minimum loon, dat inderdaad de maatschappelijk zwaksten kan beschermen, is evenwel in eerste instantie niet door het N.V.V. maar door het C.N.V. naar voren gebracht!

Al met al, de strijd is ontbrand De regeringsverklaring laat nog vele vragen open, maar de teneur wekt vertrouwen. Met belangstelling zien we nu de daden van dit kabinet en de reacties daarop van de zijde van Kamer en bedrijfsleven tegemoet.

DRS. J. BOERSMA.

Christelijk-sociale politiek is gebonden aan het Kruis

Bij de beraadslagingen in de Tweede Kamer over de Regeringsverklaring hebben de heren Oud en Bruins Slot een principieel debat gevoerd over de betekenis van het christendom voor de politiek. In dit geval speciaal voor een christelijk-sociale politiek. Het desbetreffende gedeelte uit de rede van de heer Bruins Slot drukken wij hieronder af.

Ik heb enige maanden geleden met de heer Oud een discussie gehad over de vraag, of men Christus als principe voor de politiek kan zien. Toen is mij gebleken, dat mensen, die mij in religieus opzicht zeer nastaan, tegen de formulering „Christus als principe” zeer bepaalde bezwaren hadden. Ik heb het gevoel gehad, dat dit de goede indruk, die dit zou moeten wekken, benadeeld heeft. Nu heeft de geachte afgevaardigde de heer Oud gisteren in zijn betoog hetzelfde punt eigenlijk opnieuw ter sprake gebracht en dit naar aanleiding van hetgeen in een bepaalde persdiscussie in de laatste weken aan de orde is geweest.

Op een gegeven ogenblik is gezegd — de geachte afgevaardigde de heer Oud heeft eraan herinnerd —, dat van antirevolutionaire zijde — zo zeide de heer Oud — er prijs op werd gesteld, dat dit Kabinet een christelijk-sociaal beleid zou voeren. Toen is er een discussie gekomen tussen het dagblad „Trouw” en het „Handelsblad”. Het „Handelsblad” heeft toen geschreven:

„Je kunt van een Kabinet, waarin de rechtse partijen en liberalen zitten niet vragen om een christelijk-sociaal beleid, want dat christelijk heeft dan betrekking op de confessionele partijen en daar horen de liberalen niet bij. Men zou dus moeten spreken over een vooruitstrevend sociaal beleid”.

De geachte afgevaardigde de heer Oud heeft dat standpunt van het „Handelsblad” gisteren in zijn betoog niet overgenomen. De geachte afgevaardigde de heer Oud heeft gezegd, als ik goed geluisterd heb, dat hij een christelijk-sociaal beleid wel zou kunnen aanvaarden, maar wanneer dat christelijk-sociaal beleid alleen op confessionele grondslag zou berusten, zou dat voor hem onaanvaardbaar zijn. De geachte afgevaardigde heeft gezegd: het christendom is niet alleen een geloof — ik geloof, dat hij het zo gezegd heeft, anders corrigeert hij mij wel —, maar er bestaat ook een zedekundig christendom en op die grondslag van een zedekundig christendom, dat is van de naastenliefde, acht ik, zo zeide hij, een christelijk-sociaal beleid wel aanvaardbaar. Ik geloof, dat ik de woorden van de heer Oud zo wel goed weergegeven heb. Toen heeft de geachte afgevaardigde de heer Oud teruggegrepen — dat heeft hij de vorige keer ook gedaan — naar „Christendom boven geloofsverdeeldheid” van Thorbecke. Van nacht heb ik Thorbecke opgespoord. Ik bemerk, dat dit enige hilariteit verwekt, maar ik verkeer in de gelukkige omstandigheid, dat ik Thorbecke en Groen van Prinsterer in mijn boekenkast heb. Dat was dus voor mij niet zo verschrikkelijk moeilijk. Toen heb ik nagegaan, waar dat probleem een rol gespeeld heeft. Dat heeft een rol gespeeld bij de Schoolwet-Van der Bruggen in 1857. Het gaat hier over een christelijk-sociaal beleid en het gaat helemaal niet over de Schoolwet, maar ik stel er prijs op te vertellen, wat er toen in 1857, dat is 8 juli a.s. 102 jaar geleden, in deze Kamer gebeurd is. Ik zou willen voorlezen wat Thorbecke en Groen van Prinsterer gezegd hebben en dan zou ik willen zeggen, dat het duidelijk is, dat de heer Oud vandaag nog helemaal staat op het standpunt van Thorbecke en dat mijn politieke vrienden en ik vandaag de dag nog helemaal precies op het standpunt van Groen van Prinsterer staan, dat hij in 1857 naar voren bracht. Dan zult U merken, dat dit een zeer belangrijke zaak

is en verbazingwekkend actueel. Het ging dus toen om de Schoolwet-Van der Bruggen en om de vraag, of in die wet het christendom zou moeten worden genoemd. De heer Thorbecke stond op het standpunt, dat dat een irrelevante zaak was. Hij motiveerde dat als volgt:

„De stille werking van het Christendom, boven verdeeldheid van geloof, is oneindig algemeener en groeter, dan hetgeen men in de kerkelijke sfeer met oogen ziet. Het Christendom heeft onze wetgeving en ons bestuur, onze samenleving en onze zeden doortrokken; maar dat is niet het bijzonder Christendom eener bepaalde Kerk. Het is het ééne licht, waarvan de onderscheidene geloofsbelijdenissen bijzondere stralen zijn; het is het Christendom boven kerkelijke afzondering, gelijk het mensdom is boven de onderscheidene volken en ze allen omvat; gelijk de wetenschap is boven alle vormen en stelsels, waarin ieder, naar de mate van zijn inzicht, de wetenschap zoekt te naderen of haar tracht uit te drukken.

Het Christendom is niet gebleven binnen de Kerk; het is eene burgerlijke kracht geworden; de ziel onzer beschaving; een stroom die zich door alle aderen der maatschappij heeft uitgestort. Het is deze invloed van het Christendom, die zich van zelden, de wet spreke of zijwe, in het volks-onderwijs zal doen gevoelen.”

Bij Thorbecke is dus de zedekundige betekenis van het christendom — het is een ietwat 19de eeuwse uitdrukking, maar dan kan ik niet helpen — onafhankelijk geworden van de religieuze betekenis van het christendom, die in de Kerk naar voren komt. Thorbecke zegt echter: daarover moet je het niet hebben, er is een licht, dat daarboven is, dat is de zedekundige betekenis van het christendom.

Dat is een punt, waarover ik natuurlijk met Thorbecke verschil. Ik geloof, dat Thorbecke het licht van het christendom niet ziet in datgene, wat het hart van het christendom is. Daarmee wil ik niet zeggen, dat alles, wat hier van Thorbecke staat, onjuist is. Het christendom is inderdaad een stroom geworden, die zich door de aderen van de maatschappij heeft uitgestort. Het christendom heeft inderdaad op onze cultuur, op onze maatschappelijke samenleving, ongeacht of men aan Christus deel heeft of niet, zeer grote invloed gehad. Het is volkomen juist, als de geachte afgevaardigde de heer Oud zegt: dat speelt in de politiek praktisch een rol. Dat is zo: met betrekking tot de liberale partij en met betrekking tot de P.v.d.A.

Het is naar ons gevoelen volstrekt onaanvaardbaar om wat men hier de zedekundige betekenis van het christendom noemt los te maken van hetgeen het hart van het christendom is.

Op dit punt aangekomen, wil ik graag Groen van Prinsterer laten spreken, die in diezelfde vergadering van 8 juli 1857 Thorbecke heeft geantwoord.

Hij zegt dan:

„Even als hij — dat is de geachte afgevaardigde uit Deventer, de heer Thorbecke — vraag ik: wat is het Christendom? Ik spreek niet van individuele beschouwing; ik verval niet in het ewel waarop hij aan het einde zijner rede wees, dat men het Christendom met eigen kerkgenootschap verwart. Ik spreek ook van een Christendom boven alle kerkgenootschappen, evenwel zoo, dat het in ieder kerkgenootschap afdalt, zich belijchaamt, en in verscheidenheid eenzelvigheid vertoont. Ik bedoel het positieve, historische Christendom, niet aan enig kerkgenootschap eigen, maar aan alle christelijke kerkgenootschappen gemeen.

Het leerstellige, historische, positieve Christendom, het licht waarvan elke kerkelijke belijdenis, voor zoo ver eene Kerk christelijke Kerk mag worden genoemd, een straal is, het Christendom dat aan alle kerkgenootschappen gemeen is, heeft tot middelpunt: het Kruis.

In dat ééne woord is de gansche leer, die den Christen beide in het leven en in het sterven rust geeft, de leer van zonde, verlossing en dankbaarheid, vervat. Neem het weg, gelijk geschiedt in eene school voor Israël en Christen, dan valt, naar mijne beschouwing (zoo exclusief ben ik), het Christendom weg.”

En dan beroept Groen van Prinsterer zich op Alexandre Vinet. Ik ben erg blij, dat het ditmaal geen gereformeerd theoloog is. Alexandre Vinet schrijft:

„De kiem der gansche zedeleer ligt in het schuld-uitdelgend offer van het vlekkeloos Lam; het middelpunt der lijnen waaruit voor het leven van den mensch een rigtsnoer ontleend wordt, is het Kruis, waar aan de eisen van recht en barmhartigheid onderling voldaan is. In de overdenking en ontleding van dit feit is de gansche zedeleer begrepen.”

Toen ik dit vannacht las, dacht ik: dit ging nu over de school, maar het geldt ook voor de christelijk-sociale politiek. Ik vind het zo treffend, dat het in die periode, toen men nog niet zo vreselijk sterk aan christelijk-sociale politiek dacht, toch gezien werd, zoals uit het citaat van Vinet blijkt, dat de gehele problematiek van recht en barmhartigheid — en dat is de problematiek van de christelijk-sociale beweging — de problematiek van het Kruis is.

Daarom is het voor mij, evenals voor Groen van Prinsterer een onaanvaardbare zaak, dat wij het begrip christelijk-sociaal ooit zouden kunnen losmaken van het Kruis.

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Uw inboedel wordt op de handen gedragen
naar Madrid of Stockholm,
naar Lutjebroek of Lintelo (ook overzee) door

Bongers Verhuisbedrijf Wageningen

telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopathische geneesmiddelen

Homoeopathie Voorhoeve NV

Frederik Hendriklaan 85 — 's-GRAVENHAGE 3

Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

HOTEL „DE KROON”

SOPHIALAAN — LEEUWARDEN

Tel. 4467—4468

Uw adres voor recepties en partijen

Fabriek van rijwielen

RIVEL

en autopeds

Surhuisterveen

Landbouwwerktuigen- en

Machinefabriek

H. VISSERS N.V.

NIEUW-VENNEP

Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

OCEAN N.V. - DIEREN

Lagestraat 26, Tel. K 8330-4383

Patent Ocean keerkleppen, afsluiters en vacuumstops.

Aerzener blowers, gasmeters, exhausters, tandwiel- en dikvloeistofpompen, schroefverdichters en Nm3 transformatoren. M.I.A.G. gietstaal voor constructie- en machinebouw. Cr. en Mo. gelegeerd gietstaal voor de aardolie-industrie, zwavelhoudende media HNO3 fabricage. Slijvast. en slagbestendig gietstaal, warmtebestendig gietstaal, vonkvrij bij slag en stoot voor t=800 tot 1150°C.

GROENEVELD'S ZUGERCOMPRESSOREN

VRAAGT STEEDS

ZOETERMEERS ROEM

de fijnste margarine

FIRMA GEBR. VAN DER SPEK

Zoetermeer

Telefoon 49

R. DOOYES'

Confectiefabrieken NV

JAPONNEN

COMPLETS

DEUX PIECES

ROKKEN

Verkoopkantoor:

Herengracht 252, Amsterdam-C.
Telefoon 31516, 42008, 790911 (4 lijnen)

Kantoren, fabriek en magazijnen:

St. Willibrordusstraat 12—16 en 53—55
Amsterdam-Z.
Telefoon 790911 (4 lijnen)

Ateliers:

AMSTERDAM— LEIMUIDEN
ALBLASSERDAM— IJSSELSTEIN
GORINCHEM— ZUTPHEN

**KOLEN BESTELLEN
MEIJER BELLEN**

Ook voor Huisbrandolie

MEIJER'S BRANDSTOFFENHANDEL N.V.

Burg. Tijmesstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1335
Bestelkantoor: NIJBOER, Polenstr. 6 - Telefoon 1983

DIJKSTRA'S Incassobureau

ORANJESTRAAT 4 - ASSEN - TELEFOON 4009

Huur-, Pacht- en Rechtszaken
Incasso's

Europese Christen-Democraten in Freiburg bijeen

DE stad Freiburg in het uiterste zuiden van de Duitse Bondsrepubliek is als het ware een door historie en ligging aangewezen verzamelaarsplaats van Europeanen, die in de grenzen van hun landen geen beletselen zien om elkaar de hand te reiken, Freiburg, aldus de burgemeester van deze stad, dr. Brandel, heeft er een hekel aan als men in Duitsland over haar spreekt als van een in zuidelijke grensgebied gelegen plaats. Dat houdt immers zoets in als: daar houdt de wereld op.

Liever zien de Freiburgers hun woonplaats aangeduid als het culturele en historische middelpunt van een drie landengebied. De Rijn brengt in deze streek Zwitserland, Frankrijk en Duitsland als het ware samen. Buitenlandse invloeden zijn in deze met het mildeste klimaat gezegende Duitse stad dan ook zichtbaar.

Dit wordt uiteraard in de hand gewerkt doordat men deze hoedster der middeleeuwse bouw-cultuur met haar schitterende Dom, reizend van het noorden naar Bazel passeert. Doch ook onderhoudt de stad zeer hartelijke betrekkingen met de aan de overzijde van de Rijn gelegen Franse stad Colmar en met het zuidelijker gelegen land der Helvetianen. Het oer-oude Freiburg is dus bezield met een moderne geest.

Eenheid en vrijheid

HIER in het hart van het Zwarte Woud kwamen de gedelegeerden naar het 13e jaar-congres van de Nouvelles Equipes Internationales samen. Ongeveer 300 afgevaardigden uit meer dan tien Europese landen afkomstig, bezochten trouw op 28, 29 en 30 mei de bijeenkomsten in de ver uit het centrum gelegen, moderne Stadthalle, hoe zeer het prachtige weer ook lokte zwerftochtes in het rondom oprijzende berggebied te maken. We kunnen echter niet de garantie geven dat niemand voor de verleiding bezweken is.....

Maar het congres hield zich onder de beminlijke leiding van de president der NEI, de Belgische Minister van Staat A. E. de Schrijver, met ernstige zaken bezig. De tijden zijn voor de warme voorstanders van nauwe Europese samenwerking niet gunstig. De jongste strubbelingen, om niet van een crisis te spreken, in en rondom de Europese kolen- en staalgemeenschap bewijzen dit: Europa houdt de pas in. Een gevaarlijke houding want stilstand is achteruitgang van de eigen zaak en winst voor de vijanden daarvan.

Het gaat er de christen democraten niet om Europese landen klakkeloos ineen te doen smelten tot een geheel, dat dan steeds een wonderlijke lappendeken zal blijven. Het gaat er hen om een nauwe, doch verantwoorde samenwerking te bevorderen en daarbij tevens een christelijk democratisch antwoord te geven op internationaal-socialistische en internationaal-liberalistische doelstellingen.

Het podium van de congres-zaal gaf in grote letters het motto van deze bijeenkomst aan: EENHEID en VRIJHEID. En een ieder die geen kind in de staatkunde is, weet hoe moeilijk die beide samengaan. Toch hechten wij, Nederlandse

protestantse christenen, met name ook aan de vrijheid, die wij op alle terreinen, ook van het geïntegreerde Europa wensen te behouden. De eenheid zal er dus een in verscheidenheid moeten zijn. En in die verscheidenheid moet ook het antirevolutionaire woord als een gelijkwaardig geluid gehoord kunnen worden. Zo niet, dan loopt de activiteit op internationaal terrein van onze partij ernstig gevaar te verschralen.

Geen eenzijdigheid

IN zijn waardevol rapport legde de vice-president van de NEI, dr. Franz Meyers, minister-president van het Land Nordrhein-Westfalen, er dan ook terecht de nadruk op, dat christen-democratische staatslieden na 1945 zo dikwijls en zo lang achtereen in hun landen tot het regeerambt werden geroepen dat het zich bezinnen op een eigen koers daardoor wel eens wat in de verdrukking gekomen is. Over die eigen chr. democratische koers bestaat dan ook weinig literatuur. Dit in tegenstelling tot de socialistische en liberale bibliotheken. Dat komt natuurlijk ook daaruit voort dat wij als christen democraten — aldus Meyers — niet geloven, dat de menselijke geest de loop der geschiedenis vooruit kan bepalen of een voor alle (of althans: lange) tijden passend systeem kan ontwerpen. Doch dit standpunt mag niet leiden tot een laat-maar-gaan-houding als ideaal.

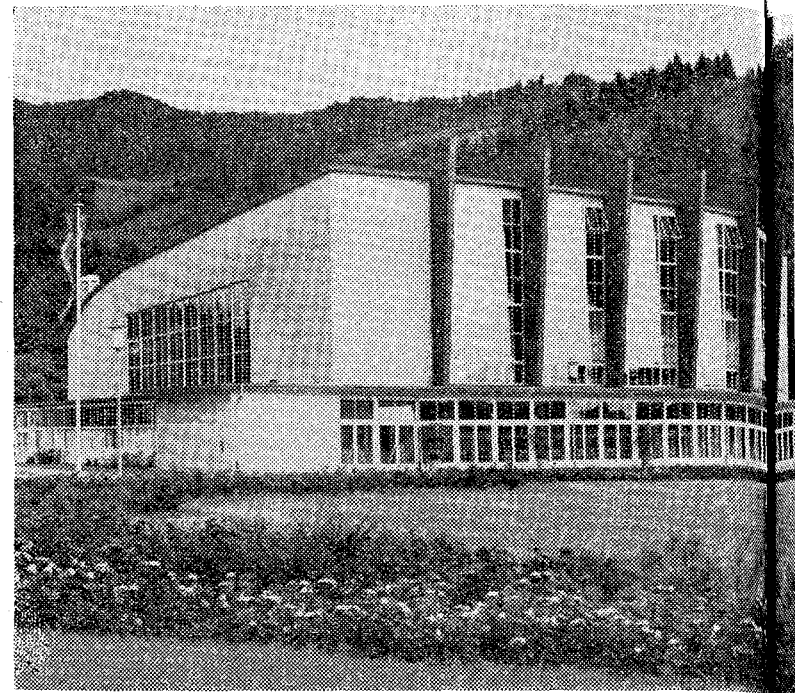
Een ander moeilijk punt is de intellectuele begripsverwarring waarmee het nog jonge naoorlogse Europa te worstelen heeft. In de diverse landen wordt immers, ook in christelijke kringen, bij dezelfde termen vaak op verschillende zaken gedoeld.

In ieder geval is het duidelijk geworden dat de Europese christen democraten niet zoals andere politieke groepen dat zijn, de vertegenwoordigers van slechts één bepaalde sociale, maatschappelijke groepering wensen te zijn.

De christen democraten willen de maatschappelijke tegenstellingen overwinnen door de kracht der christelijke overtuiging. Dit prachtige doel vindt men reeds in de vroegste getuigenissen van het christelijk democratische denken terug.

De verblijdende bewijzen en voorbeelden hiervan vindt men in het voortreffelijke rapport, dat de Nederlander dr. K. J. Hahn het congres aanbod. Wij hopen op dit waardevolle stuk documentatie in ander verband nog wel eens terug te komen.

Reeds nu moge worden geconstateerd, dat het

De „Stadthalle“ in Freiburg, waar de circa 300 gedelegeerden van het N.E.I.-congres bijeenkwamen.

duidelijk zien van onze opdracht als christenen in het Europese samenspel van krachten en ook het opmerken van de moeilijkheden daaraan verbonden, vruchtbaarder is dan de houding van: wat hebben we het na 1945 heerlijk ver gebracht in Europa. En die mentaliteit was toch ook wel eens waarneembaar, al volgde daarop dadelijk een verschrikte wegwerpen van de lauweren, die men scheen om te hangen.

Het rapport van de Franse oud-minister Llain Poher was in zoverre van betekenis, dat het getuigde van een warme Franse sympathie voor de bestaande vormen van Europese samenwerking. Met name werd daarin voor een meer efficiënte werkmogelijkheid voor de Hoge Autoriteit der KSG gepleit.

Reorganisatie

HET waren vooral dr. Meyers en de Italiaan Angelo Bernassola, die voor de eis van een doeltreffender organisatorische opzet van de NEI aller aandacht vroegen. Aan de hand daarvan kan worden geconstateerd dat deze wens nu van noord tot zuid in de NEI leeft. Reeds enige tijd geleden is de noodzaak van reorganisatie door de Nederlanders in de bestuursorganen van de NEI met klem aan de orde gesteld. Wij hopen

dat het er nu sprake van is dat het congres, waaraan wel een onderstrappede interne probleem, dat de congres dienende van vrienden, het congres wil wezen, een eegewijde Europese congres gestemte komst tegemoet te zien, idariteit in methode, alleen voor alle christen in de vertegenwoordiging oorlogse Europa, gemeenschappelijke craten zin en per

De ruim 140.000 van ben drie dagen lang, hun midden gehad, die diepe ernst ervoor, cert in de Domkerk van gegeven, heeft vast i dat de christelijke pa-van-gister, het pak christelijk Europegen

VAN NOLENS ZONDER NOLENS

IN de loop van de eerste formatiepoging van prof. De Quay hebben zich heel wat wijze hoofden in ons goede vaderland geschud. Niet alleen over de vele aanvragen en blauwtjes, die de pers dagelijks een hoeveelheid gretig gelezen lectuur bezorgden, maar ook over de lange duur van de formatie.

Twee maanden na de verkiezingen van 12 maart prijkten tenslotte de namen en de portretten van de nieuwe bewindslieden in de couranten. Het was prof. Beel, die op 14 maart reeds met een informatie-opdracht belast, na het intermezzo-De Quay, binnen korte tijd aan de definitieve formatie een lijst met namen kon overhandigen van personen, die bereid waren lief en leed van het hoge ambt te accepteren.

Was deze formatieperiode van 60 dagen uitzonderlijk lang?

Deze vraag kan niet zomaar met ja of nee beantwoord worden. Als men de historie van de formaties sedert 1918 nagaat, dan blijken deze meermalen even lang of langer geduurd te hebben, maar verschillende keren namen ze ook heel wat minder tijd in beslag. We gaan uit van het jaar 1918, omdat toen voor het eerst het kiesstelsel van de evenredige vertegenwoordiging in ons land werd toegepast, en men de formaties, die sedert dat jaar nodig waren, dus goed met elkaar kan vergelijken.

Tussen de wereldoorlogen; Ruys, Colijn, De Geer

HET kabinet, dat in de zomer van 1918 voor het parlement verscheen, heeft verschillende eigenschappen met het huidige ministerie gemeen. De premier was toen, als nu, een rooms-katholiek, nl. jhr. mr. Charles Ruys de Beerenbrouck. In formele zin was deze ook de formateur, maar hij had het team — evenals thans het geval is — vrijwel kant en klaar aangeboden gekregen uit de handen van een vorige formateur. Dat was de bekende mgr. Nolens; en zoals het eerste kabinet-Ruys in de parlementaire geschiedenis wel aangeduid wordt als „Nolens zonder Nolens“, zo zou men heden ten dage kunnen spreken van „Beel zonder Beel“. En dan een derde punt van gelijkenis: de formatie Nolens-Ruys — tussen deze beiden waren nog Lohman en Colijn gevraagd, maar deze hadden

geweigerd — duurde, net als nu, twee maanden.

Een gelijke tijdsduur was na het einde van dit ministerie nodig om te komen tot zijn opvolger: het tweede ministerie-Ruys, dat in september 1922 voor het voetlicht verscheen. Deze formatie van mr. Ruys de Beerenbrouck, welke neerkwam op een reconstructie van zijn oude kabinet, verdient speciale vermelding, omdat daarbij voor het eerst in de historie overleg met de verschillende fracties over het regeringsprogramma plaats vond. De zomermaanden en de daarin vallende vakanties maakten dit overleg niet gemakkelijk, maar men vatte de zaak ernstig op: van de antirevolutionairen wordt verteld, dat een deel van hun kamerfractie in Bazel bijeenkwam, terwijl de heer Smeenk zich als verbindingsman tussen Bazel en Den Haag heen en weer spoedde!

Het verkiezingsverlies, dat het jaar 1925 voor de antirevolutionaire partij opleverde, verhinderde niet, dat nu Colijn als formateur werd aangezocht. In een recordtempo van twee weken had hij zijn opdracht volbracht. Echter: zo gewonnen, zo geronnen! Tijdens de eerste begrotingsbehandeling werd de post voor het gezantschap bij het Vaticaan, met alleen de stemmen van r.k. en a.r. vóór, afgestemd en de portefeuilles werden medio november van het jaar, waarin dit eerste kabinet-Colijn het levenslicht aanschouwde, alweer ter beschikking gesteld.

De crisis die daarop volgde, was tot voor kort recordhoudster wat haar lengte betrof. Achtereenvolgens kwamen mr. Marchant, dr. De Visser en mr. Limburg, aan bod om een nieuw team bij elkaar te krijgen. Na een weigering van mr. J. B. Kan en een ééndagspoging van de Haagse burgemeester mr. J. A. N. Patijn, valt voorlopig het doek. Als op 4 maart 1926 het nieuwe kabinet gereed is, blijkt dit het heimelijke werk van jhr. mr. D. J. de Geer te zijn geweest. Voor de vorming van het eerste ministerie-De Geer waren in totaal 113 dagen nodig geweest, een duur, die al de vroegere verre overtrof.

Gelukkig was deze moeite en tijd niet vergeefs geweest: het kabinet hield stand tot de volgende verkiezingen die in 1929 gehouden werden, en na vijf weken was toen een nieuw ministerie gereed: het derde kabinet-Ruys de Beerenbrouck, een extra-parlementair ministerie, dat het uithoudt tot de kamerontbinding en de vervroegde verkiezingen van 26 april 1933, welke in de verwerping van een bezuinigingsontwerp hun aanleiding en in de wens naar een parlementair kabinet hun diepere oorzaak vonden.

Na deze verkiezingen werd dr. Colijn opnieuw met de formatie van een kabinet belast, en ook nu slaagde hij binnen betrekkelijk korte tijd: precies een maand na de verkiezingen trad zijn „crisiskabinet“ op. Twee jaar later begon het

te wankelen, als ee rooms-katholieke Kan na een mislukte ar roept dr. Colijn, de tweede kabinet (ex kabinet-Colijn in dat gen van mei 1930) tot beschikking stelt.

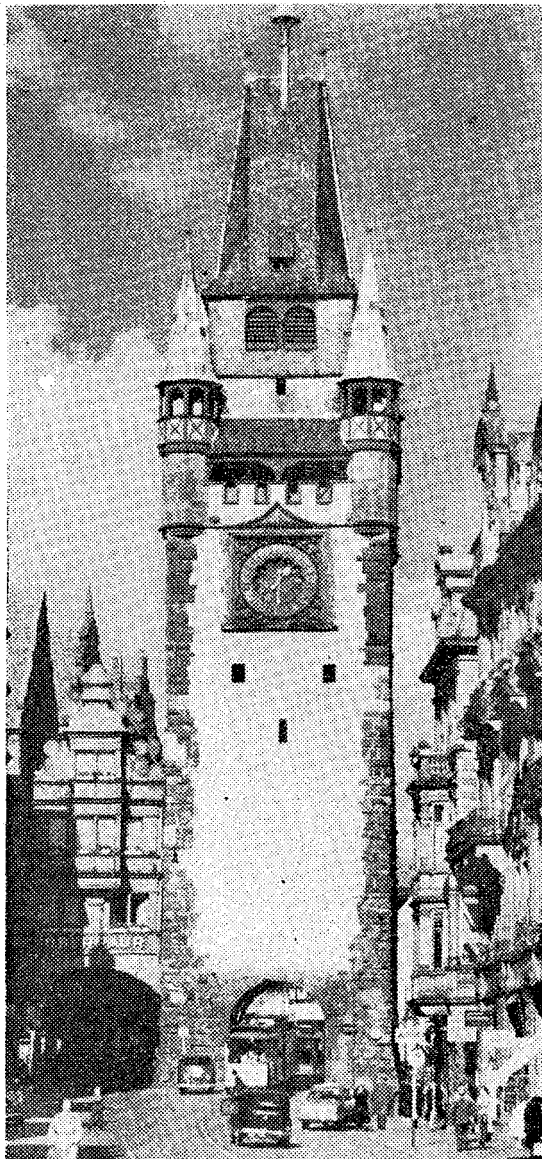
Velen van onze ren hoe de verkiez succes voor de antjuister gezegd, vander, dan ook voor de maal aan dr. Colijn to een kabinet gaf.

Na een maand het Colijn, dat uitsluit grterzijde steunde, worde duurde echter niet la zich geschillen in gemtrad minister De uit spoedig daarna het waren te veel mo onbeleid, en de gende positie van de min just verzwaakt had, de g

Op 29 juni 1933 aan. Colijn werd tate dr. Koolen, en toa e pogingen opgaf, dr. mateurs, maar redat streken was, stam maarde vijfde kabinet in maart, niet om ka ma eenling in de ge va in de wieg werd g Op voor de Kamer, li Deckers, die een v inhoudt, aangenom het Colijn kan zijn hants toestand nog korten.

Het is jhr. De in zijn (tweede) min „n gekondigd, tot sta br kabinet in versozic in mei 1940, tijde schur dagen, een heent va van daar uit de Inc Nederlandse volk leng mogelijk te kunneng

Voor de vraag ets netsformaties is gard kabinetten-Gerbrand aan ees oorlog, in een ee fungeerde, kan hie wve meer normale sta ve

De sfeer van de oude stad Freiburg wordt bijna voelbaar rondom de Martins poort.

GEEN NIEUWE „KONINGSKWESTIE”

Ontknoping

HET besluit van koning Leopold van België, zich buiten het koninklijk paleis te Laeken te vestigen, betekent (samen met de regeling van het huwelijk van prins Albert) de afsluiting van een der meest dramatische episoden in de geschiedenis van onze Zuiderburen. Dat tijdperk is niet geëindigd, toen de koning in juli 1951 afstand van de troon deed ten gunste van zijn oudste zoon Boudewijn. Toen begon slechts een nieuwe fase, waarin Leopold III, die zijn titel van koning mocht blijven voeren, als grijze eminentie achter de schermen invloed bleef uitoefenen op het doen en laten van koning Boudewijn. Deze voelde zich aanvankelijk weinig gelukkig met de wijze, waarop men destijds de „koningskwestie” heeft gemeend te moeten oplossen. Daar kwam nog bij, dat ook de echtgenote van Leopold III, de prinses Van Retie, zich soms met staatszaken bleek te bemoeien en aan het hof vaak tot moeilijkheden aanleiding gaf. Deze in haar trots gekrenkte gouverneursdochter, heeft bijna van het begin af de voornaamste rol gespeeld in de Belgische koningskwestie. En ook nu is de voornaamste kritiek — vooral van socialistische zijde — tegen haar rol in het koninklijk paleis gericht.

De koningskwestie ontstond in de bange meidagen van 1940, toen de legers van Hitler met niets ontziend geweld heel Europa onder de voet liepen. Ongeveer drie weken lang bood het Belgische leger heldhaftige tegenstand, maar in het laatst van mei waren de troepen van koning Leopold volkomen afgesneden van de Engelse en Franse strijdkrachten; de troepen waren lichamelijk en moreel volledig uitgeput en reserves waren er niet meer. De militairen konden niet langer beschermd worden tegen de voortdurende Duitse bombardementen en verkeerden in grote wanorde, toen de Duitsers een laatste vernietigende slag wilden beginnen.

Op dat ogenblik nam koning Leopold twee belangrijke beslissingen: hij bood de Duitsers een wapenstilstand aan om een slachting onder zijn troepen te voorkomen en besloot vervolgens het lot van zijn volk te delen en in België te blijven, hoewel hij gelegenheid had, naar Engeland uit te wijken.

BELGIË heeft in de afgelopen weken een belangrijke fase in zijn historie beleefd. Eerst kwam het verrassende besluit van de in 1951 afgetreden koning Leopold III, dat hij zich met zijn gezin uit het paleis te Laeken zou terugtrekken. Daarmede maakte hij een eind aan de socialistische lastercampagne, als zou koning Boudewijn niet zelfstandig genoeg kunnen optreden.

- Vervolgens kwam de even onverwachte mededeling, dat het huwelijk van prins Albert en de Italiaanse prinses Paola Ruffi di Calabria NIET in Rome, maar in Brussel zal worden voltrokken. Bij afwezigheid van de koning hadden het koninklijke hof en de regering van premier Eyskens zich in een netelige positie gewerkt, door de paus te verzoeken, het huwelijk te willen inzegenen.

- Toen bleek, dat men in alle lagen van de Belgische bevolking over deze regeling niet erg te spreken was en men duidelijk liet blijken, dat toch op zijn minst het burgerlijke huwelijk in Brussel behoorde te worden voltrokken, kon het verlossende woord alleen nog maar door de paus worden gesproken.

DIT woord werd maandag jl. gesproken. De paus bleek volledig begrip te hebben voor de moeilijkheden, die in België rondom de sluiting van het huwelijk waren gerezen en liet het aan de Belgische koning en de regering te Brussel over, een oplossing te zoeken, die meer in overeenstemming met de wensen van de bevolking zou zijn.

- Het huwelijk zal nu zowel burgerlijk als kerkelijk in Brussel worden voltrokken. Op de dag zelf zal de paus tijdens een afzonderlijke plechtigheid in de St. Pieter te Rome zijn zegen over het jonge paar uitspreken.

HET enige wat achteraf nogal verwondering heeft verwekt, is een herderlijk schrijven van de primaat van België, kardinaal Van Roey, waarin hij zegt, dat elk huwelijk tussen gedoopten wordt beheerst door het goddelijk en het kerkelijk recht, maar dat het burgerlijk recht slechts bevoegd is voor het burgerlijk statuut en de burgerlijke gevolgen van het huwelijk.

- De kardinaal herinnerde er voorts aan, dat de Belgische burgerlijke wetgeving huwelijken erkent tussen Belgen en vreemdelingen aangegaan in een vreemde staat onder de rechtsvorm van die staat. Dit zou ook voor voltrekking van het huwelijk van prins Albert en prinses Paola Ruffi di Calabria in Rome gelden.

WAT het meest bevreesd is, dat de brief van de kardinaal pas werd gepubliceerd, toen het Vaticaan reeds stappen had ondernomen om België in de gelegenheid te stellen, tegemoet te komen aan de verlangens, die onder de bevolking van dat land bleken te leven.

- De daarop volgende intrekking van het schrijven woensdag j.l. bevestigt de indruk dat het Belgische Episcopaat in deze kwestie is tekortgeschoten bij het bepalen van een weloverwogen standpunt. Bijzonder merkwaardig is ook, dat de contacten van de kardinaal met het Vaticaan op het beslissend ogenblik zoveel te wensen hebben overgelaten.

Het aanbod aan de Duitsers zette kwaad bloed bij de Britten en de Fransen, die met de moed der wanhoop aan een zekere nederlaag trachten te ontkomen. Het andere besluit werd door vele Belgen en met name door hen, die naar het buitenland waren uitgeweken, niet begrepen of veroordeeld.

Zondebok

ZOWEL Engeland als Frankrijk hadden in die donkere dagen van 1940 een zondebok nodig. Zij vonden die in koning Leopold, die zich in zijn bezette land niet kon verdedigen tegen de beschuldigingen, welke tegen hem werden ingebracht. Beschuldigingen, die volkomen met de feiten in strijd waren.

Uit de memoires van Lord Keyes, de Britse admiraal, die tot het laatst toe als bijzonder gezant van Engeland bij koning Leopold is geweest, is komen vast te staan, dat het Belgische leger in een onmogelijke positie verkeerde als gevolg van de volkomen geheim gebleven terugtocht der Britse troepen op Duinkerken en van het falen van de militaire leiding in Frankrijk.

Voordat Leopold III contact met de Duitsers opnam, waren de Britten reeds op weg naar Duinkerken om naar Engeland terug te keren, zonder hun Belgische bondgenoot daarvan op de hoogte te stellen. De beschuldiging, dat België capituleerde, na vernomen te hebben, dat het Britse expeditieleger zich bij Duinkerken zou inschepen, miste dus elke grond.

De Belgen, die naar het buitenland waren gevlucht verkeerden in de veronderstelling, dat de lezing van de Britse en Franse leiders juist was en veroordeelden de houding van hun koning, zowel wat zijn capitulatie-aanbod, als wat zijn besluit betrof, het lot van de Belgen onder de Duitse bezetting te delen. Onder de Belgen, die naar Engeland waren uitgeweken, bevond zich Paul Henri Spaak, de vooraanstaande socialist, die later zo'n belangrijke, maar weinig eervolle rol in het koningsvraagstuk zou spelen.

In het paleis

DEZE uitvoerige inleiding tot het ontstaan van de koningscrisis dient ter verduidelijking van al hetgeen daarna is geschied. Na de capitulatie was de koning een gevangene in zijn paleis te Laeken. Hij was al enkele jaren weduwnaar, een eenzaam man met twee zonen, Boudewijn en Albert en een dochter, Josephine Charlotte. Boudewijn en Albert mochten hun vakanties vaak doorbrengen in de villa van de gouverneur van West-Vlaanderen, de heer Hendrik Baels — een selfmade man, geboortig uit een vissersfamilie. Dit was voor de jongens en vooral voor Boudewijn een gelukkige tijd. Marie Lilliane, een dochter van de gouverneur, die de twintig al gepasseerd was, speelde met de jongens en was spoedig de favoriete van de koningszonen. Zij bracht vrolijkheid en warmte in hun saaie leven.

Op zekere dag bracht zij op aandringen van de prins een bezoek aan het koninklijke slot te Laeken. Dat was voor Lilliane een grote dag. Zij wist toen nog niet, hoe belangrijk die wel in haar leven zou zijn. Toen koning Leopold kwam dineren, ontmoette hij voor het eerst de vriendin van zijn zonen. Trots introduceerde Boudewijn haar bij zijn vader, niet beseffende, dat hij zijn toekomstige stiefmoeder aan hem voorstelde.

Huwelijk

ZO begon in de kinderkamer van het kasteel te Laeken een van de meest besproken koninklijke romances, die in 1941 resulteerde in een huwelijk: de koning maakte van de knappe burgeres een prinses en nam haar tot vrouw. De

• Vervolg op pag. 11

INS TOT BEEL ZONDER BEEL

Is een conflict met de Kamerfractie, maar te aan mr. Aalberse a, reconstructie van zijn (extraparlamentaire) n dat met de verkiezingen 1954 portefeuilles weer ter

den zich nog herinneren 37 een spectaculair anti-maire partij, misschien vander, werden. Het lag de de Koningin ander-olijf tot de vorming van

het vierde-ministerie- luitte grondslag der rech- worden getoond. Het nief lang, of er deden in een voor. In mei 1939

De uit het kabinet, en a het gehele team: er moe over het financiële geende zaak-Oss, die de njustitie, mr. Goseling, diee geen goed aan.

939 kabinet zijn ontslag dateur, daarna de r.k. ma enkele dagen zijn d, dr. Colijn. Drie for- dte een maand ver- namen van het ver- ka in de bladen. Ver- maar omdat het als ge van ons vaderland, d. Op 25 juli treedt het er, nlij wordt de motie- en van het optreden nhet laatste kabinet- n in demissionaire

in twee weken tijds „noodkabinet” aan- brengen. Een nood- zichten: het moest schrikkelijke oorlogs- en naar Londen, om de van het verdrukte nk Indië nog zo goed

engte van de kabi- e tijd met zijn twee ard van geen enkel andkoming van het ees van vlak na de een noodparlement worden gegaan. De verhoudingen keer-

den pas terug toen er in mei 1946 weer een nieuwe Tweede Kamer door het volk werd gekozen. Het was prof. Beel, die toen zijn bekwaamheden als formateur vertoonde; hoewel men sprak van een „zware bevalling”, was toch na een vijftal weken het nieuwe kabinet-Beel, steunend op smalle basis, geboren.

De periode Drees

DE verkiezingen van 7 juli 1948 maakten een eind aan dit samengaan van bijna uitsluitend rooms en rood. Prof. Beel werd na twee mislukte opdrachten als formateur opgevolgd door de oud-minister Van Schaik. De formatie nam in haar geheel een maand in beslag: op 6 augustus was het kabinet Drees-Van Schaik in kansen en kruiken.

Een motie-Oud over het Nieuw-Guinea-beleid deed op 24 januari 1951 de liberale grond onder de voeten van de V.V.D. minister van buitenlandse zaken, mr. Stikker, wegzinken en daarmee viel ook een pijler van dit vierpartijen-kabinet. Nadat het demissionair was geworden, ontving eerst de heer Stikker een informatie-opdracht, daarna beproefden de heren Drees en Van Schaik hun krachten op de vorming van een nieuwe regeerploeg, vervolgens was de beurt aan de rooms-katholieke oud-minister mr. Steenberghe, die evenmin slaagde. Tenslotte was het prof. Romme, die na een crisis van 48 dagen een nieuw ministerie-Drees, met vele namen uit het vorige, tot aanzijn bracht, waarin de formateur overigens zelf geen zitting nam.

Wij zijn hiermee zo langzamerhand in het „aller-jongste verleden” aangeland. De lezers van ons blad zullen zich stellig de periode van de laatste Drees-kabinetten nog duidelijk herinneren. Het kabinet van 1951 kwam met de verkiezingen van het daarop volgende jaar tot zijn einde; er volgde een moeizame formatie, tijdens welke achtereenvolgens de heren Drees, Romme, Beel en Donker (de toenmalige fractieleider van de P.v.d.A.) aan bod kwamen. Na een geheimzinnige informatie door ir. Staf en een informeel overleg tussen de heren Drees en Beel, opnieuw gevolgd door consultaties van de heer Staf, ontving tenslotte minister Drees een vernieuwd vier-partijen kabinet uit ir. Stafs handen — een ministerie, waaraan ditmaal niet meer de liberalen, maar wel de antirevolutionairen (met de heren Zijlstra en Algera) vertegenwoordigd waren. De vorming was op 1 september 1952 klaar, en had daarmee 2 maanden geduurd.

En dan de formatie-1956, die alle oude records sloeg! Voorzover het nog nodig is het geheugen wat opte frissen, zij vermeld dat na de ver-

kiezingen van 13 juni 1956 als formateurs en informateurs aan het werk togen de heren Drees, Romme, Liefstijck, De Gaay Fortman en Burger, welke laatste erin slaagde het demissionaire kabinet te reconstrueren, waarna dr. Drees andermaal officieel als formateur en als premier optrad. De samenstelling van dit (voorlopig) laatste brede-basis-kabinet-Drees had niet minder dan 4 maanden, om precies te zijn 118 dagen, in beslag genomen. Het hield stand tot de gebeurtenissen van december jl. en maakte plaats voor het overgangs-kabinet-Beel, dat nu op zijn beurt vervangen is door het kabinet-zonder-socialisten onder leiding van prof. De Quay.

Overzien we het geheel, dan is de conclusie gewettigd dat een formatie van twee maanden in ons staatsbestel niet buitengewoon langdurig genoemd kan worden: van de 16 normale kabinetten sinds 1918 waren er niet minder dan 6 die een dergelijke tijd of langer in beslag namen, terwijl 7 formaties tussen 4 en 7 weken duurden. En wat de overige betreft, bleek haastige spoed ook op politiek gebied zelden tot iets goeds te leiden! Een behoorlijke tijdsruimte lijkt dus wel onmisbaar om ons volk van een levensvatbare leiding in staatkundige zaken te voorzien.

Verrassing behoeft dit niet te wekken. Men zou er zich haast eerder over kunnen verwonderen, dat de recente historie van ons land nog zoveel stabiele ministeries te zien heeft gegeven! Terwijl immers een kabinet moet kunnen steunen op een meerderheid in het parlement, bergt het stelsel van de evenredige vertegenwoordiging geen enkele stimulans in zich om tot een dergelijke meerderheid te komen: elke politieke overtuiging van enig belang krijgt, globaal genomen, precies dat stuk of stukje van de volksvertegenwoordiging waarop zij numeriek recht heeft, en van een soort blokvorming is bij de kamerverkiezingen geen sprake; iedere partij heeft eerder de neiging de verschillen met alle andere groepen zo breed mogelijk uit te meten.

Intussen kan men zich troosten met de wetenschap, dat het onder het districtenstelsel ook niet alles koek en ei was, wat de kabinetformaties betreft; ook toen waren formaties van om en bij de twee maanden niet ongewoon; slechts het ministerie-Röell (1894-1897) kon op een vlotte bevalling van veertien dagen bogen, maar daar staat b.v. het kabinet-Cort van den Linden uit de jaren van de eerste wereldoorlog tegenover; de formatie van 1913 had niet minder dan 64 dagen nodig. Een feit blijft met dat al, dat kabinet-creaties van 113 of 118 dagen in die „goede oude tijd” niet voorkwamen!

Mr. A. C. DE RUITER

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Wij adverteren niet omdat men overal onderstaande borden ziet

AANNEMINGSBEDRIJF
D. VERSLOOT NV
NIEUWERBURG 1/2 RIJN
TEL. K 3488-308/202

FA. C. VERMEER EN ZON'S

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafellanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers,
kappen, regels, stijlen, enz.

Aannemingsbedrijf

Harm Fokkens

Naarden N.V.

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf

VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a — Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN-ASFALTWERKEN

D. Meijer - Aannemer

van NIEUWBOUW, VERBOUW- en
REPARATIEWERKEN

Handel in hout, teerprodukten en
andere materialen. - Telefoon 7690

Werkplaats Zuilhoffstr. 2, Tel. 7952
SASSENHEIM

J. DE KORT

Metsel- en Tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 — TEL. 33422 — AMSTERDAM

H. BANGMA's Stukadoorsbedrijf

PASTORIELAAN no. 1 - JOURE - TEL. 2365
PRIJSOPGAVE bij uw inschrijving voor steengas,
stukadoorswerk, sierpleister, restauratie, betonemaille

N.V. Aannemersbedrijf v.h.

H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Architectenbureau K. H. Wansink

Verzorgen en uitwerken van bouwplannen

Adviseren van bouwwerken in beton
DELFT - St. v. d. Wielenweg 14 - Telefoon 01730-24650

J. SPAAN

TIMMERBEDRIJF NIEUWBOUW
EN ONDERHOUDSWERK

Spanjaardslaan 11 - Tel. 8515 - LEEUWARDEN

Constructiewerkplaats

„BAILY”

NIEUW-LEKKERLAND
Telefoon 36

Gespecialiseerd in
Staalconstructies
voor gebouwen

NIEUWS VOOR WEDUWEN EN WEZEN

Wie kunnen aanvraag indienen?

EEN aanvraagformulier kan worden ingediend door de weduwen en volle wezen, die op 1 oktober 1959 recht hebben op een pensioen of een tijdelijke uitkering.

Op 1 oktober 1959 hebben recht op een weduwenpensioen de weduwen, die

- 60, 61, 62, 63 of 64 jaar oud zijn, ongeacht op welk tijdstip zij weduwe zijn geworden;
- één of meer kinderen hebben beneden de leeftijd van 18 jaar;
- 50 jaar of ouder waren ten tijde van het overlijden van de echtgenoot;
- 50 jaar of ouder waren, toen hun jongste kind 18 jaar werd;
- blijvend invalide zijn, ongeacht hun leeftijd;
- 45 jaar of ouder waren, toen hun jongste kind 18 jaar werd en mits zij op dat moment gedurende tenminste 5 jaren weduwe zijn geweest.

Niet elke weduwe, die bij het inwerkingtreden van de wet op 1 oktober 1959 geen recht op een weduwenpensioen heeft, kan aanspraak maken op een tijdelijke weduwenuitkering. In de wet is namelijk bepaald, dat de weduwe geen recht op tijdelijke weduwenuitkering heeft, „indien deze uitkering, wanneer zij zou zijn ingegaan op de eerste dag van de maand, volgende op die, waarin de echtgenoot is overleden, van het in werking treden van dit artikel af — waarschijnlijk 1 oktober a.s. — minder dan zes maanden zou voortduren”.

De tijdelijke weduwenuitkering kan ten hoogste 2 jaren duren. Stel, dat een vrouw op 15 mei van dit jaar weduwe is geworden. Bij eerdere invoering van de verzekering zou zij — naar wij gemakshalve even aannemen — geen recht op pensioen, maar wel recht op de maximum tijdelijke uitkering hebben gehad. Van de 24 maanden — twee jaren — zijn er op 1 oktober 1959 4 maanden (gerekend van 1 juni af) verstreken, zodat de uitkering op dat moment nog meer dan zes maanden zou voortduren. Deze weduwe heeft dus op 1 oktober 1959 recht op een tijdelijke weduwenuitkering gedurende een periode van 20 maanden.

Zoals bekend duurt de tijdelijke uitkering 6 maanden, indien de weduwe jonger is dan 27 jaar. De uitkeringsduur wordt verlengd met één maand voor elk jaar, dat de weduwe ouder is dan 26 jaar, doch zij bedraagt ten hoogste 2 jaren.

Volle wezen beneden de leeftijd van 16 jaar hebben recht op wezenpensioen. Zijn zij invalide of wordt de voor werkzaamheden beschikbare tijd grotendeels in beslag genomen door of in verband met het volgen van onderwijs of van een beroepsopleiding, dan wordt de leeftijdsgrens verschoven naar 27 jaar (tot en met 26 jaar).

Bij het overlijden van een gescheiden man hebben zijn kinderen ook recht op een wezenpensioen zolang hun moeder in leven is en niet is hertrouwd.

Voor halfwezen ontvangt de weduwe kinderbijslag van het eerste kind af. De leeftijdsgrens is 16 jaar en voor studerende en invalide halfwezen 27 jaar.

De situatie is denkbaar, dat de weduwe straks zelf geen recht heeft op pensioen of tijdelijke uitkering, terwijl zij voor een of meer van haar kinderen (studerend of invalide) wel recht heeft op kinderbijslag.

L. DE GRAAF

Pensioen- en uitkeringsbedragen

Volledigheidshalve volgt hier nog een overzicht van de verschillende pensioen- en uitkeringsbedragen.

WEDUWENPENSIOEN:

- met kind of kinderen beneden 18 jaar
per jaar f 1.968.—, per maand f 164.—
- zonder kinderen beneden 18 jaar
per jaar f 1.326.—, per maand f 110.50

TIJDELIJKE WEDUWEN-UITKERING

per jaar f 1.326.—, per maand f 110.50

WEZENPENSIOEN voor volle wezen:

- tot 10 jaar
per jaar f 438.—, per maand f 36.50
- van 10 tot 16 jaar
per jaar f 660.—, per maand f 55.00
- van 16 tot 27 jaar
per jaar f 864.—, per maand f 72.00

KINDERBIJSLAG voor half wezen:

- 1e kind
per jaar f 180.96, per maand f 15.08
- 2e en 3e kind
per jaar f 202.80, per maand f 16.90
- 4e en 5e kind
per jaar f 283.92, per maand f 23.66
- 6e en volgende kinderen
per jaar f 318.24, per maand f 26.52

HET einde van een lange periode van wachten komt in zicht. De regering streeft ernaar de reeds door de beide Kamers der Staten-Generaal aangenomen algemene pensioenvoorziening voor weduwen en wezen zo spoedig mogelijk in werking te doen treden. De streefdatum is gesteld op 1 oktober van dit jaar.

Reeds nu is de mogelijkheid geopend tot het indienen van een aanvraag ter verkrijging van

- een weduwenpensioen of
- een tijdelijke weduwenuitkering.

Voor volle wezen, die straks recht hebben op een wezenpensioen zijn nog geen voorzieningen getroffen. Daarover zullen te zijner tijd — naar mag worden aangenomen: binnenkort — nadere mededelingen worden gedaan.

Formulieren bij postkantoren

DE formulieren die dienen voor het verkrijgen van een pensioen of uitkering zijn sedert maandag jongstleden verkrijgbaar bij de postkantoren en de postagentschappen. Ook kan men hiervoor terecht bij de Raden van Arbeid.

De desbetreffende formulieren zijn reeds thans beschikbaar gesteld om straks bij het inwerking treden van de verzekering een vlotte uitvoering daarvan en een snelle uitbetaling van de pensioenen mogelijk te maken.

Ettelijke duizenden weduwen zullen op 1 oktober aanstaande een recht op pensioen hebben. Het aantal wordt geschat op 80% van de 125.000 weduwen beneden de leeftijd van 65 jaar.

Vooraf in het begin zullen de uitvoeringsorganen voor verschillende problemen worden geplaatst. Men doet daarom verstandig het verzorgen van de aanvraag niet onnodig te vertragen.

Overigens hebben de Raden van Arbeid en de Sociale Verzekeringsbank wel vaker met dit bijltje gehakt. Deze organen beschikken over een jarenlange ervaring met de uitvoering van de sociale verzekering en die biedt een waarborg voor een goede en vlotte uitvoering van de zo begeerde nieuwe verzekering.

Inleveren bij Raden van Arbeid

DE aanvraag formulieren moeten na invulling van de gevraagde gegevens worden ingeleverd bij de Raad van Arbeid in het gebied waar de weduwe woont. Op het postkantoor weet men in de regel wel te vertellen waar de desbetreffende Raad van Arbeid gevestigd is.

De weduwe, die niet in het gebied van een Raad van Arbeid woont of de weduwe, die ingeschreven is in het centraal bevolkingsregister, kan het formulier naar de Raad van Arbeid 's-Gravenhage zenden.

Voor volle wezen, waarvoor te zijner tijd nog formulieren beschikbaar worden gesteld, geldt een bijzondere regeling. Voor hen moet het aanvraagformulier namelijk worden ingediend bij de Raad van Arbeid in het rayon waar degene, aan wiens overlijden het recht op pensioen wordt ontleend, heeft gewoond. Dit is dus de voormalige woonplaats van de overleden ouders.

Algemene voorwaarden

KRACHTENS de definitieve wettelijke regeling heeft alleen de weduwe van een verzekerde recht op pensioen of uitkering. Aan deze voorwaarde wordt niet voldaan door de weduwe, wier man reeds vóór de datum van inwerkingtreding is overleden. Voor deze weduwen — en dat zijn dus de weduwen, die nu reeds kunnen aanvragen — is een overgangsregeling getroffen, die in sommige opzichten zelfs gunstiger is dan de definitieve regeling.

De overgangsregeling stelt als voorwaarde, dat de weduwen een zekere band met Nederland moeten hebben.

Deze band wordt geacht in voldoende mate aanwezig te zijn, indien en voor zolang zij:

- Nederlander zijn;
- in Nederland wonen en
- hetzij tussen 31 december 1958 en 1 oktober 1959 in Nederland hebben gewoond; hetzij sedert 1 oktober 1953 al dan niet onafgebroken gedurende zes jaren in Nederland, Suriname, de Nederlandse Antillen of Nederlands Nieuw-Guinea hebben gewoond.

Bij het vorenstaande — en in het vervolg — is er vanuit gegaan, dat de verzekering op 1 oktober 1959 in werking treedt.

Zoals bekend geldt de verzekering alleen voor de weduwen die op 1 oktober a.s. jonger zijn dan 65 jaar. Van die leeftijd af komen de weduwen immers in aanmerking voor een pensioen ingevolge de Algemene Ouderdomswet.

Fa. P. van Oudenallen & Zoon AANNEMERS VAN

timmer-, hei- en betonwerken

WILNIS

TELEFOON (01724) 108

ENKELE VOORBEELDEN

inzake de weduwen- en wezenpensioenvoorziening

TER illustratie en ter verduidelijking van de in nevenstaande artikel opgesomde voorwaarden voor het recht op een pensioen of een tijdelijke uitkering volgen hier nog enkele voorbeelden.

1. Weduwe van 63 jaar. Deze vrouw krijgt zonder meer een pensioen. Het is niet nodig na te gaan hoe oud zij was ten tijde van het overlijden van haar man. Voor haar geldt namelijk de bijzondere regeling voor weduwen van 60 jaar en ouder. Deze bijzondere voorziening geldt overigens alleen voor de weduwen die op het moment van uitvoering — 1 oktober 1959 — 60 jaar of ouder zijn.

2. Weduwe van 40 jaar. Zij heeft drie kinderen. Een van respectievelijk 3, 9 en 15 jaar. Aan pensioen en kinderbijslag ontvangt deze vrouw:
Weduwenpensioen per jaar . . . . . f 1.968,— per maand f 164,—
Kinderbijslag
1e kind per jaar f 180,96 per maand f 15,08
2e kind per jaar f 202,80 per maand f 16,90
3e kind per jaar f 202,80 per maand f 16,90

Totaal f 2.554,56 Totaal f 212,88

Als haar jongste kind 18 jaar wordt is deze vrouw 55 jaar. Zij behoudt dus tot haar 65e jaar recht op weduwenpensioen.

3. Weduwe van 35 jaar met twee kinderen van respectievelijk 7 en 10 jaar.
Weduwenpensioen per jaar . . . . . f 1.968,— per maand f 164,—
Kinderbijslag
1e kind per jaar f 180,96 per maand f 15,08
2e kind per jaar f 202,80 per maand f 15,90

Totaal f 2.351,76 Totaal f 195,98

Deze vrouw is 46 jaar als haar jongste kind 18 jaar wordt. Hoewel zij op dat moment nog geen 50 jaar is, behoudt zij toch recht op weduwenpensioen tot haar 65e jaar. Zij was toen immers wel ouder dan 45 jaar en langer dan 5

jaar weduwe met een kind van jonger dan 18 jaar.

4. Weduwe van 35 jaar zonder kinderen. Haar man is overleden op 15 april 1959. Was de verzekering eerder ingevoerd, dan had zij een tijdelijke weduwen uitkering ontvangen gedurende 15 maanden (6 + 9 maanden). Gerekend van 1 mei 1959 zou de uitkering dus duren tot 1 juli 1960. Dit is meer dan zes maanden na 1 oktober 1959, zodat deze vrouw op 1 oktober 1959 nog een tijdelijke uitkering ontvangt van 9 maanden (tot 1 juli 1960).

5. Weduwe van 58 jaar. Toen haar man overleed was zij 48 jaar. Haar jongste kind werd 18 jaar toen zij 49 jaar was. Deze vrouw heeft geen recht op pensioen; ook niet op een tijdelijke uitkering.

6. Weduwe van 44 jaar met een kind van 15 jaar. Toen haar man overleed was zij 43 jaar.

Tot het moment dat het kind 18 jaar wordt ontvangt deze vrouw:

Weduwenpensioen per jaar . . . . . f 1.968,— per maand f 164,—
Kinderbijslag
per jaar . . . . . f 180,96 per maand f 15,08
f 2.148,96 f 179,08

Daarna ontvangt deze vrouw nog een tijdelijke weduwenuitkering van f 1.326,— gedurende 2 jaren.

Weliswaar is de weduwe ouder dan 45 jaar als het kind 18 jaar wordt, doch zij is dan nog niet tenminste 5 jaar weduwe geweest met een kind van 18 jaar. Derhalve geen recht op pensioen tot 65 jaar.

7. Weduwe van 52 jaar met een zoon van 22 jaar die studeert.

Zij was 49 jaar toen haar man overleed. Haar zoon was toen 19 jaar.

Deze vrouw heeft geen recht op pensioen of uitkering. Wel kan zij voor haar zoon aanspraak maken op kinderbijslag.

RECLAME-TELEVISIE (II)

Een bedreiging van het programma-peil?

AL gaat het er op lijken dat binnenkort de eerste commerciële reclame op het televisie-scherm in onze huiskamers gaat verschijnen, reden voor een paniekstemming is er niet. We behoeven ons voorlopig heus geen zorgen te maken dat de industriële wereld een dikke vinger in de programma-pap zal mogen dopen. Er zijn legio systemen van reclame-TV. Het Amerikaanse „sponsor“-systeem is voor ons land niets. Daarover zijn voor- en tegenstanders het wel eens. Bang dat dus binnenkort een voetbalreportage zal worden uitgezonden onder auspiciën van een schoenenfabriek of dat de uitzending van een kerkdienst tijdens de collecte zal worden onderbroken voor een pepermuntreclame, behoeven we echt niet te zijn. Dat wil niemand in ons land.

Evenwel. Er zijn meer dingen in de wereld gebeurd, die niemand wenste. Er zijn toestanden die wij algemeen betreuren. Doch waarin wij onmachtig blijven er veel aan te kunnen veranderen. Aan oorlogen behoeven we hierbij nog niet eens te denken. De ontwikkeling van de techniek heeft veel gevolgen gehad die wij niet hebben voorzien. Of die we eenvoudig niet konden keren nadat de ontwikkeling zich had ingezet. Met alle zegenrijke gevolgen brengt de techniek ook met zich dat steeds meer macht in de handen wordt gelegd van een steeds kleiner wordend aantal mensen. Voor wat de publiciteits-media betreft spreekt dit heel sterk. De wil van slechts enkele mensen in b.v. de filmbranche kan miljoenen over de gehele wereld het zelfde deuntje laten fluiten. En de film is nog maar een traag werkend medium vergeleken bij toekomstmogelijkheden van de televisie.

De huiver bij velen om een machtig beïnvloedingsmiddel als de televisie in handen te geven van het bedrijfsleven heeft zijn redenen. Wie luchthartig over het probleem heenstapt miskent het wezen van wat zich gaat voltrekken. En dat is dit: er zal een stukje verantwoordelijkheid voor het gebruik van het krachtigste massa-communicatiemiddel op de schouders worden gelegd van mensen, die tegelijk een andere, zware verantwoordelijkheid dragen. Een commerciële verantwoordelijkheid voor hun bedrijf. Het zal voor deze mensen uiterst moeilijk zijn in bepaalde situaties beslissingen te nemen die het algemeen cultureel belang dienen, wanneer de belangen van het bedrijf waarvoor zij verantwoordelijk zijn, daardoor in gedrang raken. Men behoeft slechts naar de filmindustrie en het bioscoopbedrijf te kijken om voorbeelden te zien, waarheen een combinatie van culturele en commerciële verantwoordelijkheid kan leiden.

Niet voor niets is b.v. de voorzitter van het Jaarbestuur dr. G. van de Wal — hoewel pro-reclame TV — een overtuigd tegenstander van invloed van TV-adverteerders op de programma's. Hij voelt meer voor het Engelse (ITA) systeem, waarin men getracht heeft zekere waarborgen te leggen om invloed

van adverteerders op de programma's te voorkomen. Dit is ook het systeem dat de O.T.E.M. in ons land voor ogen staat. Met het programma mag de TV-adverteerder zich niet bemoeien. Slechts over de vorm en inhoud van zijn advertentie heeft hij zeggenschap. Op papier schijnt dit systeem geen moeilijkheden te kunnen opleveren. Echter, de Britse programma-maatschappijen hebben reeds ervaren dat bij de adverteerders weinig interesse bestaat voor zendtijd in de omgeving van programma's op hoog niveau. Want op die momenten is het aantal kijkers beduidend geringer dan voor of na populaire ontspanningsprogramma's.

Het is duidelijk wat de Britse commerciële TV zal moeten doen wanneer door terugloop van de belangstelling van adverteerders de advertentie-inkomsten beneden de verwachting blijven. Noodgedwongen zal men dan meer aantrekkelijke advertentie-zendtijd moeten creëren. Dus meer populaire programma's, waarin op de massa van de kijkers kan worden gerekend. De jacht op de kijkers gaat dan eerst goed beginnen. Onder dwang van het begrotingscijfer. Terecht concludeert de journalist H. Schaafsma in zijn pas verschenen boekje „Televisie“: „Het is duidelijk dat ook bij een met de grootste waarborgen omkleed systeem van televisie-reclame indirecte invloed van adverteerders op het peil van de programma's nauwelijks te vermijden is“.

Voorstanders van commerciële televisie mogen in luchthartig vertrouwen nogal eens verwijzen naar het voorbeeld van de krant, waarin advertentie en redactionele tekst ook kunnen bestaan zonder dat sprake is van ongewenste commerciële invloed op de inhoud van de krant. Men zij voorzichtig met het hanteren van dit voorbeeld. Iedereen in het krantenbedrijf weet van de spanningen die kunnen optreden tussen commerciële belangen en culturele verantwoordelijkheid in het krantenbedrijf. Dat de redactionele inhoud van de Nederlandse bladen geheel vrij zou zijn van invloed van adverteerders, wordt slechts betoogd door buitenstaanders. Weliswaar neemt deze invloed geen onrustbarende vormen aan, doch de commerciële opzet van de Nederlandse bladen noopt tot voortdurende waakzaamheid. Het systeem van gescheiden verantwoordelijkheid (en bevoegdheid) voor de redactionele inhoud (hoofdredacteur) en commerciële gang van zaken (directeur) wordt terecht bij verscheidene kranten toegepast.

Welk systeem gaat Nederland invoeren, wanneer het zover zou komen? Beslist is er op dit moment nog niets. Doch de gedachten moeten uitgaan naar een beperkte advertentiemogelijkheid onder verantwoordelijkheid van de NTS, (de omroepverenigingen). Ook wordt gedacht aan een speciaal „advertentierubriekje“ na het nieuwsjournaal in het begin van de avond. Hier botsen de belangen van programma en adverteerder reeds. Jaarbeursvoorzitter dr. v. d. Wal heeft onomwonden te kennen gegeven dat spreading van de advertenties over de gehele avond gewenst is. Begin mei heeft de Bond van Adverteerders dit ook nog eens nadrukkelijk geëist. De motieven behoeven niet ver te worden gezocht: Het risico dat de kijker een „advertentierubriekje“ zal gebruiken als koffiepauze is te groot.

Vertrouwensadressen voor eigen kring in Drente

Meubiler-inrichting Zandbergen

MEPPEL — HOOGEVEEN — OMMEN
Moderne woninginrichting

RADIO ELEKTRA

Gas en Waterleiding
Sanitair
en Loodgieterswerken
HOOFDSTRAAT 220
HOOGEVEEN

Beleedt aanbevelend, Fa. D. LION en Zn.

EMIGRATIE

Als specialisten belasten wij ons met de volledige verzorging van verzendingen overzee.

Tel. 2841 (K 5280)

JAN DE BOER N.V. HOOGEVEEN

Een NIEUWE MANTEL of JAPON?

Wel die kopen we
natuurlijk bij.....
HOOGEVEEN ASSEN

JELTES'

ASSURANTIE- EN MAKELAARSKANTOOR

Aan- en verkoop van vaste goederen

Verzekeringen - Taxaties

Steeds gelden beschikbaar voor hypotheeken

Administratie en beheer van vaste goederen

EMMEN - ORANJELAAN 1 - TELEFOON 2621

Woninginrichting

H. SCHIPPERS

EMMEN

Wilhelminastraat 23 - Telefoon 1292

SPECIALE BEDDENAFDELING

FA. GEBR. OMVLEE

ZUID-BARGE - TELEFOON 1542 - EMMEN

★ Korenmalerij ★ Veegeneesmiddelen
★ Handel in granen en meel ★ Loonsproeibedrijf
★ Bestrijdingsmiddelen

Wij leveren alle mengvoeders onder A.C.V. controle.

A.C.V. is Afnemers Controle op Veevoeders.

UW SCHOENEN

Vereisen een goede verzorging voor

een lange levensduur

De beste verzorging is

1E KLAS REPARATIE

Uw adres hiervoor:

Westerstr. 16 I, tel. 2953

Onder rijkstoezicht gediplomeerd schoenhersteller.

G. SWART

ARN. VAN ESS

★ UURWERKEN
★ GOUD EN ZILVER
★ KELTUM PLEET

Derksstraat 6 - EMMEN - Telefoon 1802

In Feunekes Warenhuis

vindt u een enorme collectie goederen

Meubels - Woningtextiel Huishoudelijke artikelen

hoek Haarden en kachels enz.

Warmeerweg-Weerdingerstr. Weerdingerstraat

EMMEN - Telefoon 1566 t.o. de Spoorstr - Tel. 1558

Dus: het juiste adres voor een Complete Woninginrichting.

LANTINGA

Pfaff Naaimachinehuis

Electro Technisch Bureau

NOORDERSTRAAT 15 - TEL. 1061 - EMMEN

Wanneer in ons land reclame op het scherm zal worden toegelaten dan is dit voornamelijk omdat Regering en Omroepverenigingen hebben moeten zwichten voor economische argumenten. Dat reclame-TV een economisch belang van het bedrijfsleven is, zal vrijwel niemand meer betwisten na de aandrang die er van die zijde is uitgeoefend en na de verklaring van het Departement van Economische Zaken. Maar duidelijk is ook dat het economisch belang van het bedrijfsleven niet gediend is met een gebrekkige oplossing. Het gehele arsenaal van argumenten dat de deur voor reclame-TV op een kier heeft gezet, zal daarna opnieuw kunnen worden gebruikt om die deur verder te openen. En waar is het eind? Wanneer de opzet van de televisie in ons land in de toekomst afhankelijk gaat worden van een bepaald bedrag aan advertentie-inkomsten dan staat men uiterst zwak in het streven om de programma's buiten de invloedssfeer van de adverteerder te houden. De eerste jaren zal het wel goed gaan. Maar hoe zal het over tien of twintig jaar zijn met onze onafhankelijke televisie? B. VAN KAAM

Moet de Brit

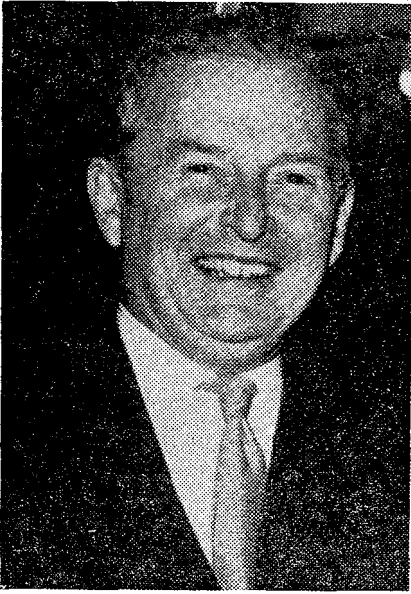
Selwyn Lloyd

nu toch het veld ruimen
na Genève?

HET is niet voor het eerst, dat geruchten de ronde doen, over het aftreden van Selwyn Lloyd als Brits minister van buitenlandse zaken. Maar alle voorspellingen ten spijt is hij nog steeds in functie en als we premier Macmillan op zijn woord mogen geloven, zal dat voorlopig nog wel zo blijven ook.

Toen Eden zich in het begin van 1957 genoodzaakt zag, zijn ambt als premier neer te leggen, werd algemeen aangenomen, dat ook de dagen van Selwyn Lloyd geteld waren. Sindsdien werd echter duidelijk, waarom Eden is afgetreden (vanwege zijn slechte gezondheidstoestand) en waarom Selwyn Lloyd is aangebleven: de aanval op de Suezkanaalzone werd hem niet als een politieke blunder aangerekend.

NU heeft de bezadigde, geloofwaardige en wars van sensatie zijnde Times voor een nieuwe verrassing gezorgd: zij liet enkele dagen geleden weten uit zeer betrouwbare bron te hebben vernomen, dat Selwyn Lloyd over enkele maanden

als — naar men mag aannemen — de besprekingen in Genève achter de rug zal zijn, zal aftreden als minister van buitenlandse zaken. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de Times juist geïnformeerd was en dat inderdaad reeds in de binnenkamers van Downingstreet 10 was besloten, dat Selwyn Lloyd's dagen als minister geteld waren. Als dat zo is, heeft het bericht in de Times roet in het eten van de premier gegooid.

Het is opvallend, hoeveel moeite de heer Macmillan zich gegeven heeft om het bericht tegen te spreken en zijn minister van zijn goede bedoelingen te overtuigen.

Wie zich verontschuldigt, beschuldigt zich, zegt men wel eens. Mogelijk is dit ook met Macmillan het geval. Een ding staat echter vast: de positie van Selwyn Lloyd, die in de afgelopen dagen wellicht opnieuw aan een zijden draad heeft gehangen, is thans steviger dan ooit.

OF het de bedoeling van de Times ge- is, het ministeriële leven van Selwyn Lloyd nog wat te sparen, moet intussen worden betwijfeld. In het begin van 1957, toen Macmillan Eden was opgevolgd als premier, vroeg het blad zich n.l. af, waarom Lloyd eigenlijk was gehandhaafd. Het was bereid, het aanblijven als een daad van rechtvaardigheid van de zijde van Macmillan te beschouwen, maar voegde er onmiddellijk aan toe: „Rechtvaardigheid is in politieke zaken niet alles. Het is noodzakelijk te overwegen, welke uitwerking de handhaving van Selwyn Lloyd op de publieke opinie zal hebben. Het is niet zo, dat Selwyn Lloyd als minister van buitenlandse zaken een opzienbarend succes is geweest.

HET is evenwel de vraag, of de Times zich voldoende realiseert, hoe moeilijk het voor een minister van buitenlandse zaken is, zichzelf te zijn onder een premier, die een van zijn voorgangers op het Foreign Office is geweest. Zo mogelijk het voor Eden was, onder Churchill tot ont-plooiing te komen, zo zwaar zal het Selwyn Lloyd blijven vallen, onder Macmillan in feite de tweede viool te spelen. De reis, die Macmillan naar Moskou gemaakt heeft en alles wat daar op gevolgd is, spreekt in dit verband voor een goed verstaander boekdelen.

UIT PERS EN PERIODIEK

Kabinet-De Quay

Harde oppositie

Elseviers Weekblad schijnt nogal hoopvol gestemd te zijn, blijkens de volgende uittaling:

„Alzo treedt dit kabinet-De Quay op met een program, dat steunt op stevige beginselen en waarin men menig constructief en nuttig voornemen zal vinden. Dit neemt niet weg, dat het de harde oppositie der PvdA zal moeten weerstaan. Vast staat, dat zij weinig zachtzinnig zal zijn. Daar zal het ministerie tegen moeten kunnen.

Het zal, daar het door niet één partij-afpraak gebonden is, louter naar zijn daden beoordeeld worden. Ook door de partijen, waar het op zal steunen.

Die partijen zullen zelf aan de nieuwe combinatie nog wat moeten wennen. Men moet wel hopen, dat een zekere omschakeling, daarvoor onmisbaar, even voorspoedig zal lopen als de samenwerking in het nieuwe ministerie zelf. In elk geval moge ons voorshands het schouwspel worden bespaard, dat de laatste jaren van het tijdperk-Drees ont-sierde: partijen die in de regering samenwerken en elkaar daarbuiten dagelijks, virulent en te vuur en te zwaard bestrijden.”

Loyale oppositie

Het Vaderland schrijft o.m.:

„Een zakelijke, loyale oppositie veronderstelt — we mogen dit nooit vergeten — ook een loyale, zakelijke regeringsmeerderheid. Het moeilijke punt is niet de huurverhoging, maar de in dit jaar te nemen loonmaatregelen. Na wat de minister-president en de woordvoerders van de vier partijen daarover hebben gezegd, is er zeker reden tot een gevoel van gerustheid. De regering zal op korte termijn streven naar een herziening van het loonbeleid, waarna verschillende wensen over welke reeds overeenstemming in de Sociaal-Economische Raad was verkregen in de besprekingen tussen de werkgevers en de werknemers-verbinding aan de orde kunnen komen. Mede door de verklaring van de voorzitter van het C.S.W.V. die zijn vertrouwen in de Regering uitsprak, mag men aannemen dat het verschil in visie dat nog bestond tussen de neutrale werkgeversverbinding en de confessionele werkgevers en werknemers-organisaties niet op de hoofden van de ministers tot ernstige spanningen zullen leiden. De socialisten zullen niet veel reden hebben succes te verwachten van een zakelijke oppositie op dit punt. Veeleer bestaat voor hen het gevaar, dat bij de komende besprekingen over de te nemen loonmaatregelen het N.V.V. er voor spek en bonen zal bijzitten. We zouden dat betreuren. Daar is deze organisatie ten slotte te belangrijk voor en we menen dan ook, dat de socialisten er goed aan zullen doen er zich rekenschap van te geven, dat zij de bakens zullen moeten verzetten om mee te blijven tellen, ook al kost dat aanhang naar de zijde van de communisten en de pacifistisch socialisten.”

„Zedekundige” zin?

Het Vrije Volk merkt o.m. op:

„Het kabinet hecht eraan, aldus de regeringsverklaring,

tot uitdrukking te brengen, dat het hiertoe in de eerste plaats rekent de christelijke grondslag onzer beschaving, welke van zoveel betekenis is voor de ontwikkeling van de menselijke persoonlijkheid.

Legt men naast deze passage de beginselprogramma's van de partijen die in de regering vertegenwoordigd zijn, dan blijkt, dat de regeringsverklaring een weergave is van wat op dit punt in het program van de VVD staat. De Nieuwe Rotterdamse Courant heeft dan ook aanstonds geschreven, dat men daarbij kan denken aan de redenering van de liberale partijleider prof. Oud, die pleegt te zeggen, dat in het program der VVD 'christelijk' niet bedoeld is in godsdienstige maar in 'zedekundige' zin. Dit staat trouwens met zoveel woorden in het program te lezen.

Is dus een verschuiving naar christelijke grondslagen in de regeringsverklaring niet te vinden, de sociale strekking van de verklaring wekt evenmin de indruk, dat het christelijk-sociale beleid, waarop zo herhaaldelijk de nadruk is gelegd, aan zijn trek zal komen. Voor zover zij zich reeds hebben uitgesproken, zijn typische werkgeversvertegenwoordigers als de voorzitter van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond, mr. De Graaff, de voorzitter van de katholieke werkgevers, het kamerlid mr. Van Thiel, en de voorzitter van het protestants-christelijk werkgeversverbond, de heer Borst, zeer tevreden.

De werknemersvertegenwoordigers laten zich echter gereserveerd uit. De heer Middelhuis van de KAB heeft de indruk, dat de regering nogal aan de kant van de 'voorzichtige' groep in de SER staat. De voorzichtige groep is de vertegenwoordiging van de werkgevers. „Maar het kan meevallen.” zei de heer Middelhuis volgens de Volkskrant.

En de heer Kikkert, christelijk-historisch kamerlid, had al voordat de regeringsverklaring werd uitgesproken, in een vergadering te Goes, volgens een verslag in Het Parool, verklaard, dat de Unie met een zekere reserve tegenover het kabinet staat. „Mocht men afwijken naar een kant die ons niet ligt, dan zullen we neen zeggen”. Welke kant hem niet ligt, blijkt uit zijn woorden. Hij had liever een

kabinet als het vorige gezien.

Voor de bevordering van wat men gaarne een christelijk-sociaal beleid noemt, schijnt de nieuwe coalitie toch geen verrassende uitzichten te openen. Wat verwacht men er dan wel van?”

Welke interpretatie?

Fedde Schurer schrijft in de Friese Koerier o.m.:

„Dankbaar betoonde zich Dr. Bruins Slot voor de befaamde clause in de regeringsverklaring die handelt over de christelijke grondslagen onzer samenleving. Had hij het maar niet gedaan; het bood prof. Oud de gelegenheid hem uitvoerig duidelijk te maken, dat het hier alleen ging om het christendom als zedekundig verschijnsel, het „christendom boven geloofsverdeeldheid” waarover Thorbecke sprak. Dr. Bruins Slot heeft daartegen in de replieken weer onbewimpeld getuigd van de inhoud, die het christendom voor hem had. Dat was op zichzelf waardevol, maar ook hierin omdat de spreker zich met deze woorden bezig was te distancieren van de passage in de regeringsverklaring waarmee hij eerst zijn ingenomenheid had betuigd. Het is namelijk niet voor tegenspraak vatbaar, dat de interpretatie van de heer Oud de juiste was. Het ging er namelijk niet om wat Dr. Bruins Slot onder christendom verstaat, maar hoe dit woord in deze verklaring is bedoeld. Het veelzeggend zwijgen van de minister-president op deze discussie bewees ondubbelzinnig, dat de blijdschap van de heer Bruins Slot de bekende blijdschap met de dode mus was geweest. In de regeringsverklaring is met veel zorg de formulering uit het V.V.D.-program overgenomen.

De opmerking van de A.R.-fractieleider en de daarop gevolgde reactie kan het de A.R.-kiezers helder maken, zo het hun al niet helder was, dat dit kabinet geestelijk niet steunt op het A.R.-program, maar op het beginsel van de V.V.D. Dit zijn zo twee belangrijke punten uit het debat, die illustreren dat het moeilijk is op anti-socialisme alleen een gave eenheid te bouwen. Twee verworpen moties zijn daarbij kleinigheden.”

Niet losgemaakt

In aansluiting op de discussie in de Tweede Kamer tussen prof. Oud en dr. Bruins Slot, heeft Trouw nog eens in herinnering gebracht, wat Thorbecke des-tijds heeft naar voren gebracht over een Christendom boven geloofsverdeeldheid en wat het antwoord van Groen van Prinsterer daarop was.

Tot slot zegt Trouw dan:

„Ziedaar in 1857 en in 1959 het punt waar het voor de school, voor de politiek, voor het sociale leven op aan komt, willen zij Christelijk zijn. Niet een van het hart van het Christendom losgemaakte zedeleer — hoezeer het Christendom ook in de cultuur doorwerkt, ook bij hen die geen deel aan Christus hebben — maar een activiteit die niet los te denken is van en die niet levend kan zijn anders dan in onmiddellijke relatie met het hart van het christelijk geloof de voldoening van de eisen van recht en barmhartigheid, aan het Kruis geschied.”

Voorlopig geslaagd

De Volkskrant is van oordeel, dat het eerste optreden van het nieuwe kabinet — vooral bij de „uitleggingen” van prof. Romme — voorlopig geslaagd is. Het blad schrijft o.m.:

„Nadat prof. Romme de regering erop had „vastgepind” dat de welvaartsverbetering voorop zal gaan, leek ons de motie echter ook overbodig. Mr. Burger meende van niet, omdat hij er de regering voor de stemming niet toe kon brengen om zich zonder meer vast te leggen op hetgeen hierover van de kant van de vakcentrales in het SER-rapport is gezegd. Diezelfde vakcentrales zullen echter reeds volgende week met de regering om de tafel zitten om de voorwaarden te bespreken waaronder de vrijere loonvorming kan starten. Als nog meer verduidelijking nodig zou zijn, biedt dat gesprek daarvoor zeker nog de gelegenheid. Wij hopen intussen al dat het van weerskanten een vruchtbaar gesprek zal zijn, want ook het nieuwe kabinet zal wel beseffen, dat zijn debuut op het sociale vlak zeker niet minder belangrijk is dan zijn eerste en voorlopig zeker geslaagde optreden voor de Kamer.”

EN ONS COMMENTAAR

Na het woord de daad

De eerste woorden van het nieuwe kabinet klonken niet onbevredigend, hetgeen evenwel niet wil zeggen, dat het alles bijeengenomen bevredigend was. Daartoe heeft wellicht ook bijgedragen de parlementaire onervarenheid van de minister-president, wiens antwoord op het debat niet bijzonder sterk genoemd kon worden.

Na het woord is thans de daad aan het kabinet. Uiteraard zal daar enige tijd mede gemoeid zijn. De meeste ministers zullen zich eerst nog moeten inwerken. En zij staan voor een moeilijke taak. Het zal er maar niet om gaan de lopende zaken af te doen, doch zij zullen hebben te tonen, dat dit kabinet weet wat het wil en dat het ook een perspectief heeft voor de toekomst.

En dan zal het — met medewerking ook van de liberale ministers — moeten komen tot een christelijk sociaal beleid. Van socialistische zijde zal men — en terecht — zeer kritisch toezien en de oppositie zal ongetwijfeld fel zijn. De ministers, die de moed hebben gehad tezamen een kabinet zonder socialisten te vormen, zullen nu echter het bewijs moeten leveren van de onjuistheid van de socialistische suggestie, dat zonder „rode” ministers slechts een conservatief beleid gevoerd kan worden.

Het kabinet kan er zeker van zijn, dat het gehele Nederlandse volk met grote belangstelling wacht op zijn daden. Wij vertrouwen, dat die daden zo zullen zijn, dat de A.R.-Kamerfracties geen moeite zullen hebben de nodige steun te verlenen.

• Vervolg van pag. 7

wijze, waarop dit huwelijk tot stand is gekomen, verhoogde de populariteit van de koning in die donkere oorlogsjaren niet en ook na de bevrijding van België wierp het een schaduw op de relatie tussen volk en vorstenhuis.

In de ochtend van de 7e december 1941 bracht de post het document, dat zoveel verbazing en verontwaardiging zou veroorzaken. Het was een brief van kardinaal Van Roey aan de geestelijken van zijn aartsbisdom dat in alle roomse kerken moest worden voorgelezen. Daarin werd de Belgen mededeling gedaan van het huwelijk. Dit document mocht wel sensatie verwekken, omdat niemand tot op dat ogenblik iets gehoord had over het voorgenomen huwelijk van de vorst, dat inmiddels een feit was geworden.

Toen — net als nu het geval is met het huwelijk van zijn zoon prins Albert met de Italiaanse prinses Paola Ruffo di Calabria — wilde men niet aanvaarden, dat het huwelijk slechts een zaak is, die het privé- en familieleven van de betrokkenen betreft en op publiekrechtelijk gebied geen enkele uitwerking heeft.

De bevolking ontving het nieuws met gemengde, ja soms met vijandige gevoelens. Men verweet Leopold III over het algemeen niet, dat hij een nieuwe levensgezellin had gekozen: velen betreurden zonder meer de wijze, waarop het huwelijk tot stand was gekomen, anderen waren teleurgesteld, omdat niet een prinses de gemalin van de koning was geworden en weer anderen vonden het zonder meer onjuist dat de vorst onder de uiterst moeilijke omstandigheden, waarin België zich bevond tot een dergelijk huwelijk was gekomen.

Lastercampagne

De oorlogsomstandigheden leidden aanvankelijk de aandacht van deze gebeurtenis af, maar toen op 18 juli 1942 prins Alexander het levenslicht aanschouwde, werd het probleem opnieuw actueel. De lastercampagne begon toen pas goed. De steeds feller wordende wereldoorlog eiste spoedig weer de volle aandacht van de mensen op, ook van de leden van het Belgische koningshuis, die door de Duitsers uit hun land werden weggevoerd en tot het einde van de oorlog als opgejaagd wild van het ene deel van Duitsland naar het andere werden opgedreven.

Helaas was het einde van de oorlog voor Leopold III niet tevens het einde van de moeilijkheden, die hem steeds achtervolgd hadden, sedert hij een wapenstilstand met de Duitsers sloot en het moedige besluit nam, als militair het lot van zijn landgenoten te zullen delen. Integendeel: het bracht nieuwe problemen met zich. Zowel de capitulatie van het Belgische leger, als zijn verblijf in België, dat resulteerde in het huwelijk met Marie Liliane Baels werden tegen hem gebruikt om te voorkomen, dat hij als koning op de troon van België zou terugkeren.

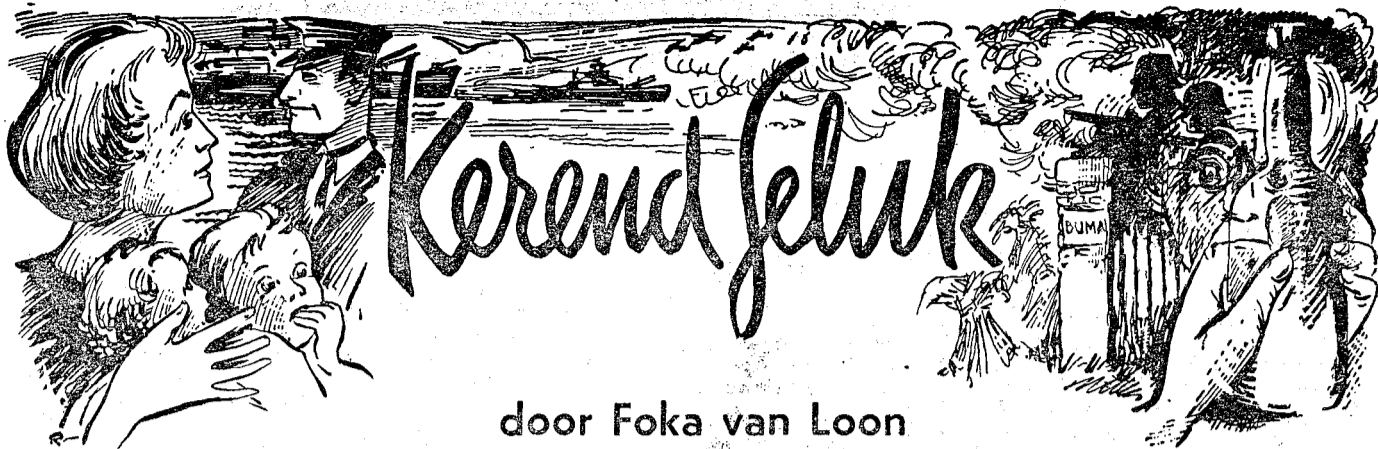
Andere boeg

JARENLANG hielden de tegenstanders van de koning, die voornamelijk in de socialistische gelederen gezocht moest worden, de capitulatie van het Belgische leger als de voornaamste oorzaak van de koningscrisis. Toen langzamerhand duidelijk werd, dat niet Leopold III de geallieerden in de steek had gelaten, maar dat het tegendeel het geval was geweest (in de memoires van Lord Keyes werd dat in de loop van 1949 onomstotelijk aangetoond), gooiden de socialistische leiders het over een andere boeg. Om het netjes te zeggen: zij weigerden de vroegere mejuffrouw Marie Liliane Baels als koningin te aanvaarden.

Het was duidelijk, dat koning Leopold geen goed meer zou kunnen doen. Jarenlang verbleef hij met zijn gezin te Pregny in Zwitserland. Talrijke malen kreeg hij daar bezoek van de socialistische premier Paul Henri Spaak en telkens leefde in België de hoop op, dat deze vooraanstaande politicus er in zou slagen, een oplossing te vinden, waarin definitief met het verleden zou worden afgerekend en recht zou worden gedaan aan de man, die ten onrechte door het slijk werd gehaald. Helaas bleek Spaak de innerlijke grootheid, die daarbij onontbeerlijk was, niet te bezitten.

De straat op

MERKWAARDIGERWIJS stond de meerderheid van het Belgische volk achter koning Leopold, toen eenmaal gebleken was, dat de vorst wat de gebeurtenissen in de meidagen van 1940 betreft geen enkele blaam trof. Een volksraadpleging maakte een eind aan alle twijfel daarover. De uitslag hiervan maakte de baan vrij voor het kiezen van een parlement, dat in meerderheid koningsgezind was. Toen dat er eenmaal was en de koningsgezinde Christelijke Volkspartij niet langer de medewerking

door Foka van Loon

Zo omstreeks een maand voor die tijd nam Nienke haar hele eskadron, onder aanvoering van Heit Douwe, mee naar „boven”. Hieronder verstaat men in Friesland een kamer, die misschien drie, vier treden hoger ligt dan 't overige gedeelte van het huis en waarvan de wanden met tegels zijn ingelegd. Daar stond achter een kamerscherm het familieerfstuk van Douwes kant, de hemelwieg, met gordijntjes van gebloemde mousseline, rose en blauw, alles opnieuw fris gewassen en gestreken, 't bedje opgemaakt.

„O wij krijgen zeker weer een lytse poppe!” ried onmiddellijk het bijdehandte Imke van vijf jaar.

Ze beleefde dit festijn niet voor 't eerst, maar Paul wel. In gapende verbazing bestaarde hij het lege wiegje. Hoe ter wereld kan Imke nu aan de hand van zo'n simpel gegeven vaststellen, dat de Here van plan is hun allen te verrijken met een lytse poppe?

Stilzwijgend stond 't tot op die gedenkwaardige dag voor hem vast, dat de dominee voor de doopplechtigheid het kind namens de Here aan de ouders overhandigde en dat 't dan pas in hun bezit komt.

Toen Nienke dus antwoordde: „Ja hoor, wij krijgen een lytse poppe!” zei hij, in zijn onnozelheid: „Dan moeten wij zeker wel vooraan zitten!”

De hele familie keek hem vreemd, een beetje glimlachend aan. Wat of Paul nu toch bazelt?

Tot Nienke een klein lichtje opging. Zij meende te begrijpen, dat Paul al zover op de dingen vooruit liep, dat hij al aan de doop dacht.

Ze legde liefkozend een hand op zijn door weer en wind verbleekt kuifje en zei: „Ja hoor jullie mogen allemaal vóóraan zitten, als Heit 't kindje laat dopen!”

Maar Paultje corrigeerde: „Dat moet juist!” met de meeste nadruk op het tweede woord. „Anders weet de dominee toch niet, wie hij het kindje geven moet.”

En toen de reacties van de neefjes en nichtjes! Ze proestlachten: „Och, grote domkop, de kleine kindertjes komen niet van de dominee, maar van de Here!”

Het scheelde niet veel, of er ontstond een hanengevecht, want Paultje liet zich niet ongestraft bespotten, vooral niet, omdat hij heilig overtuigd was, het bij het rechte eind te hebben.

Nienke nam hem echter in haar moederlijke bescherming

en gaf een uiteenzetting afgestemd op het kinderlijk bevattingvermogen: „Nou lachen jullie wel heel hard, maar 't is helemaal niet zo raar wat Paul zegt; De Here laat ons kleine kindje hier, vlak onder mems hart groeien, maar de dominee zegt uit naam van God, als 't kindje gedoopt wordt, dat 't nou een schaapje van Jezus grote kudde is en later, als 't sterft in de hemel mag komen.”

Met deze explicatie namen allen genoegen, maar 's avonds, toen alles naar bed was en een weldoende rust daalde over „Altied wille”, nam Nienke de pen ter hand en legde dit woord uit Paultjes kindermond vast, als de moeite waard, om opgetekend te worden in het boek der kronieken.

Toen kleine Ruurd geboren was en de zondag van de doop daár, kon Paultje 's morgens geen brok door zijn keeltje krijgen, zo was hij van 't op handen zijnde plechtig gebeuren vervuld.

Hij keek met open mond en oren toe in ademloze spanning. Nauwelijks was het: „Ruurd, ik doop u in de naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes”, uit de mond van de dominee verklonken, of Paultje, zijn hele stilte vereisende omgeving vergetend, sprak hardop, met een zucht van verlichting: „Gelukkig, het kind is gedoopt!”

Hij kreeg daarvoor van die vlak naast hem zaten, twee waarschuwend porren in zijn ribbetjes, die er niet om logen en van de rest hevig verschrikte blikken te incasseren.

Hij nam daarvoor, geheel tegen zijn gewoonte, niet op staande voet, revanche. Daarvoor was hij nog te diep onder de indruk en te verbaasd over dit affront hem van familiewege in de kerk aangedaan. Of is het misschien niet gelukkig en geen heilrijk veilig gevoel, dat kleine Ruurd binnen is en er voortaan ook bij hoort en waarom mag je niet overluid zeggen, dat je daar blij om bent?

Kleine Ruurd hield een apart plaatsje in Paultjes hart. Zijn belangstelling voor de baby verflauwde geen ogenblik. Iedere wasbeurt werd door hem bijgewoond en toen hij Ruurd voor 't eerst zag drinken aan de borst van zijn moeder, stond hij paf en nog wel 't meest over 't feit, dat zijn nieuwe neefje, zonder voorafgaande lessen of instructies de zuigkunst beoefende, of hij nooit anders had gedaan.

„Hij doet 't direct al goed, hé tante? Wie heeft hem dat geleerd?”

(Wordt vervolgd)

van de socialisten nodig had, nodigde een uit louter CVP-ers bestaand kabinet de koning uit, in volle rechten naar zijn land terug te keren.

De vreugde over de terugkeer van de koning was voor zijn aanhangers slechts van korte duur. Toen de socialistische strijd aan de stembus en in het parlement niet hadden kunnen winnen, gingen zij de straat op. Als de koning dan niet goedschiks wilde weggaan: dan maar kwaadschiks. En zo gebeurde het, dat de socialistische uit alle delen van België een demonstratieve opmars naar Brussel organiseerden om Leopold III te dwingen, afstand van de troon te doen ten gunste van zijn zoon Boudewijn. Voorop liep Paul Henri Spaak....

Troonsafstand

KONING Leopold heeft toen ingezien dat het geen zin had, onder dergelijke omstandigheden aan zijn rechten vast te houden. Hij achtte het zijn plicht, zijn persoonlijke gevoelens te onderdrukken en te doen, wat hij ten slotte in het belang van zijn land meende te moeten doen: hij droeg de koninklijke rechten over aan Boudewijn, zij het met voorbehoud, dat deze overdracht een tijdelijk karakter zou dragen. Deze restrictie was echter meer bedoeld om de pil te vergulden, dan om de mogelijkheid van de terugkeer van Leopold als regerend vorst open te houden.

De positie van Boudewijn als koning is van het begin af bijzonder moeilijk geweest. Hij was nog zeer jong, toen hij geroepen werd, de plaats van zijn vader in te nemen — de vader, voor wie hij zo'n grote bewondering had en over wie hij met groot ontzag kon spreken. De verguizing, die het deel van zijn vader was geweest, had Boudewijn even diep getroffen en het feit, dat hij als onervaren jongeman moest optreden als opvolger van zijn wijze vader en daarbij voortdurend in contact zou komen met politici, die verantwoordelijk waren voor al het leed dat over het Belgische koningshuis was gebracht, vervulde hem geruime tijd met een gevoel van onbehagen.

Nieuwe actie

IN de jaren, die op de overdracht van de koninklijke rechten zijn gevolgd, bleef het voltallige gezin van koning Leopold in het paleis te Laeken wonen. Dit was niet naar de zin van de socialisten, die van mening waren, dat de jonge koning te sterk zou wor-

den beïnvloed door zijn vader en de in haar trots en vrouwelijke waardigheid gekrenkte prinses Van Retie. Maar ook zij vonden het blijkbaar bij het aftreden van Leopold III niet verantwoord, ook nog de eis te stellen, dat de jonge vorst blijvend van zijn familie zou worden gescheiden.

Er waren echter nog geen twee jaren verstreken, toen de socialistische zich opnieuw gingen roeren. Zij beveerden, dat Boudewijn werd omringd door verkeerde raadgevers en dat vooral de prinses Van Retie zich voortdurend in de Belgische staatszaken mengde. Zij werd er van beschuldigd, de verhoudingen in de Belgische koninklijke familie te hebben vertroebeld en eerst prins Karel (die prins-regent was tijdens de afwezigheid van Leopold III) en later koningin-moeder Elizabeth uit de koninklijke paleizen te Laeken en te Brussel te hebben gewerkt.

Vier jaar rust

DAT was februari 1953, enkele maanden voordat prinses Josephine Charlotte in het huwelijk zou treden met erfprins Jean van Luxemburg. De socialistische vreesden, dat de prinses Van Retie bij de huwelijksplechtigheid een koninklijke rol voor zich zou opeisen en voorrang zou willen hebben boven de Belgische koningin-moeder en prinses Ingeborg van Zweden. Nu, weer zes jaar later, grepen zij een ander huwelijk aan om zich definitief te kunnen ontdoen van Leopold III en diens echtgenote. Het was het huwelijk van prins Albert met de Italiaanse prinses Paola Ruffo di Calabria.

Het merkwaardige hierbij was, dat de socialistische vier jaar aan het bewind waren geweest in de periode, die ligt tussen het huwelijk van prinses Josephine Charlotte en het toekomstige huwelijk van prins Albert. In al die vier jaren hebben zich blijkbaar geen moeilijkheden voorgedaan tussen de regering en het hof in België. En nu plotseling, nog geen jaar na de nederlaag, welke de socialistische bij de parlementsverkiezingen hebben geleden, schreeuwen diezelfde socialistische weer moord en brand en grijpen zij elk gerucht over vermeende handelingen van Belgische hofkringen aan om de juistheid van hun beschuldigingen aan te tonen.

Prins Albert

DIT neemt nie weg, dat er bepaalde fouten gemaakt zijn, die koren op de molen van de socialistische zijn geweest. Het is bekend, dat de paus op enigerlei wijze de hand heeft gehad in het tot elkaar brengen van prins Albert en prinses Paola. Naar men aanneemt, heeft het hof te Brussel dit feit aangegrepen om de paus te verzoeken, het huwelijk van de prins en de prinses in het Vaticaan te willen sluiten. Deze verklaarde zich hiertoe bereid en alles leek in kannen en kruiken te zijn.

Twee belangrijke zaken werden hier echter over het hoofd gezien. In de eerste plaats bepaalt de Belgische grondwet in art. 16, dat een burgerlijk huwelijk aan de kerkelijke inzegening moet voorafgaan. En voorts leeft bij de meerderheid van het Belgische volk het verlangen, dat tenminste een deel van de huwelijksplechtigheden zich in Brussel zal afspeelen. En wat dit laatste betreft vindt men niet alleen onder de socialistische, maar ook bij de aanhangers van de koningsgezinde C.V.P. en de liberale partij velen, die hun misnoegen over de huidige gang van zaken niet onder stoelen en banken steken.

Olie op de golven

HET is verheugend, dat nu toch een oplossing is gevonden voor deze onverkwikkelijke situatie, welke en de banden tussen de Belgen en hun vorstenhuis en die tussen katholiek België en het Vaticaan meer kwaad dan goed dreigde te doen.

Koning Leopolds besluit, met zijn gezin het paleis te Laeken te verlaten, getuigt van een zelfverloochening, die bewondering afdwingt. Men heeft zijn stap doen voorkomen als een tweede troonsafstand, als een definitief zwichten voor de kritiek van de oppositie. We zouden liever willen zeggen, dat de vorst voor de tweede maal zichzelf naar de achtergrond heeft geschoven, omdat hij zijn zoon niet in de weg wil staan, nu deze met een flinke dosis zelfvertrouwen in België is teruggekeerd van zijn reis door de Verenigde Staten.

Dit gebaar had reeds olie doen vloeien op de hoog opslaande golven der door de socialistische gevoede kritiek. Moge het koning Boudewijn gegeven zijn, in de gewijzigde omstandigheden, waaronder hij voortaan zal regeren, het gehele Belgische volk — steeds eensgezind rondom zich te doen scharen, het leidend naar een zonnige toekomst, waarover niet langer de schaduwen uit het verleden zullen vallen. B.

Koopt een goed kostuum
 enorme keuze tegen uiterst scherp gestelde prijzen.
De eerste reis is lonend
DUTHLER
 VARSSEVELD

HOUTHANDEL
K. J. Bos & Zoon
 ROTTERDAM - HOUTLAAN 19
 TELEFOON 113360

VAN LEEUWEN BUIZEN
ZWIJNDRECHT

Firma JAN DE MIK
 HARDINXVELD - GIESSENDAM
 Aannemers van
OEVERVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
 Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

DENO
Wolfrance
SHIRTS

Rijwielen direct af fabriek
50 gulden goedkoper

Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingsbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.

WASMACHINES - STOFZUIGERS
CENTRIFUGES
„SIMBA” RIJWIELFABRIEK
 Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande
 Telefoon K 1748-2673

TOGA'S Togaspecialist sinds 1819
FIRMA C. JÖRG SR.
 Schoutenstraat 7 - Utrecht - Tel. 14597
 (centrum stad)
 Door het gehele land te ontbieden.

Oplossing vorige puzzel

Horizontaal: 1. armee, 6. adder, 11. groeien, 13. kluiver, 15. e.t., 16. Indonesië, 18. c.a., 19. vel, 21. vol, 22. ohm, 23. Amer, 24. kinds, 26. bete, 27. tin, 28. pré, 29. els, 31. fee, 32. straat, 34. rapier, 36. eer, 37. een, 38. Grieks, 41. moeras, 44. Ieo, 45. lol, 46. Akt, 47. rak, 49. oboe, 50. geste, 52. geur, 53. r.l.s., 55. eer, 57. n.s.u., 58. u.a., 59. Australië, 63. pi, 64. markies, 66. soelaas, 68. toast, 69. slaan.

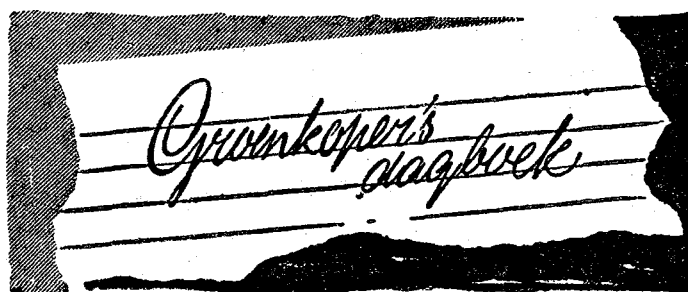
Verticaal: 1. Artemis, 2. r.o., 3. mei, 4. eind, 5. eed, 6. als, 7. duit, 8. die, 9. e.v., 10. rechter, 11. gevat, 12. noviet, 13. kelder, 14. ramee, 17. non, 20. lente-roos, 22. oefenaren, 24. kra, 25. sla, 28. paren, 30. speet, 33. rei, 35. Ier, 38. geblaas, 39. kog, 40. sleet, 41. matras, 42. oké, 43. sauspan, 44. lorum, 48. kruis, 51. s.e.r., 54. luis, 56. Tiel, 59. ako, 60. set, 61. los, 62. Ela, 65. r.o., 67. aa.

25 MEI
 Het is al weer geruime tijd geleden, dat ik in dit dagboek een bijzondere dag naar voren bracht, namelijk de maandag. Het moet de trouwe lezer wel

overbekend zijn, dat die dag mij niet ligt. Misschien lig ik die dag niet, doch dit euvel valt nu eenmaal (gelukkig) buiten mijn waarneming. Goed op dreef om mijn natuurlijke aversie tegen die bewuste dag te uiten, ontving ik een boodschap van een door mij hooggeachte zwager uit de universiteitsstad Leiden, welke in ronde woorden (hij is van oorsprong een Zeeuw) te kennen gaf — de boodschap bedoel ik — dat hij iets tegen mijn oppositie tegen de maandag had. Ik hoop dat u mij nog kunt volgen. Ik ben om bepaalde redenen toen gaan oefenen in het echt en onvervalst maandag vierden. In het begin viel het niet mee, doch alle begin — ook het begin van de nieuwe week — is moeilijk. Thans kan ik verklaren, dat de maandag mij niets meer doet. Maar dan ook helemaal niets meer. Ik denk namelijk niet meer aan de maandag. Ik begin die dag alsof het een dinsdag was. Op zo'n manier is men veel dichterbij de zaterdag, op welke dag het dan vanzelfsprekend vrijdag is. Maar geen nood. Binnenkort zal de vrije zaterdag toch wel ingang vinden, vermoed ik.

26 MEI
 Nadat ik dit gisteren geschreven had voel ik mij met het oog op de door mij verbeide vrije zaterdag in de rug gesterkt door het nieuwe kabinet.

Het streeft naar verkorting van de arbeidsduur. In zekere mate is zulks een uiting van welvaart. Vraagt ge mij nu of ik liever een vrije zaterdag of een vrije maandag heb, dan zou ik een vrije maandag verkiezen. Doch ge vraagt mij dit toch niet, zodat ik dit persoonlijke probleem terzijde kan leggen. Ja, die regeringsverklaring. Ik zal er niets van zeggen. Daarvoor hebben u en ik mannen en vrouwen gekozen, die in 's Lands Vergaderzaal de regering aan de goede of quaaie tand zullen voelen. Mij kriebelt de vraag hoe u zich voelt onder een regering zonder socialisten, een kabinet, dat het rood niet kent. Het heeft één Burger geen moed geschonken, heb ik begrepen. De socialisten zijn nu — hoop

ik — Harer Majesteits loyale oppositie. Ook wel eens gezond, zou ik zeggen. In mijn hart(je) ben ik een tweepartij-man. Het ziet er niet naar uit, dat ik zulke een constellatie nog zal meemaken. Doch dat is niet zo erg. En oppositie vind ik gezond, ik houd van oppositie. Als die er niet was, zou ik er voor ijveren, heeft eens een bekend man gezegd. Zo bekend, dat ik op het ogenblik zijn naam vergeten ben.

27 MEI
 Vandaag in Maastricht geweest. De stad, welke ik de schoonste van het zuiden vind. Ik ben er graag, ook omdat ik er vele vrienden heb. Ik mag graag op het Vrijthof zitten en zorgeloos doen. De echte Maastrichtenaar kan namelijk met Calvinistische ijver de zorgen van zich laten glijden. Zij doen dit namelijk niet half. Zij doen dit principieel. Dat mis ik wel eens in het noorden. Op een intieme plechtigheid vroeg men mij het woord te voeren. Ik werd aangeduid als een vertegenwoordiger van Dordt en als een volgeling van de besluiten van de Synode aldaar. In die geest heb ik dan ook wat gezegd. Waar drie priesters bijstonden. Het was een goed uur. We hebben allen iets van elkaar meegenomen. In gedachten dan altijd. Maar zij zijn anders, daar in Maastricht, geheel anders. Of ik er zou kunnen wennen? Ik dacht van wel. Doch wat peins ik. Op de terugweg liep de trein vol met zeventienhonderd goed onderlegde vrouwen, die een verenigingsdag in Sittard hadden gevierd. Tijdens de reis naar het noorden zat ik met nog een man tussen de dames in. We hebben gesproken over lonen en prijzen en over de verhoging van de melkprijs. Later dacht ik: zouden mijn Maastrichtse vrienden zich over een verhoging van de melkprijs dik maken? De vraag heb ik terstond ontkenkend kunnen beantwoorden.

28 MEI
 Vandaag heeft een chef van de buitendienst van een bekende verffabriek verklaard, dat de wereld waarin wij leven te grijs is. Nu, dat weet ik al

vijftig jaar. De mensen hebben gebrek aan licht en aan kleur, verklaarde hij verder. Dat is ook waar. Hoewel ik lichtelijk kleurenblind ben, onderscheid ik de kleuren wel een beetje. Ik mag wel zeggen, dat ik de kleuren onderscheid, alleen benoem ik ze verkeerd. Maar tot dusver ben ik het met die chef van de buitendienst eens. Grijs is de dominerende kleur, las ik verder. Laten we meer met groen en rood en geel en zacht oranje doen. Geel is heerlijk, geel is de beste kleur voor het menselijke oog. Voor mij nu weer niet, doch ik behoort — ik zei het reeds — tot die 8 % van de mannen, die kleurenblind zijn. Van de vrouwen is 0,4 % kleurenblind. Soms vraag ik me af of kleurenblind niet economisch goedkoper is. Doch het blijft bij een vraag. Om terug te keren tot de grijze wereld waarin we leven, de chef van de buitendienst — en hij IS veel buiten — adviseert de wegen te kleuren, de parkeerplaatsen te verven, de strepen anders te schilderen. Meer kleur op de weg. In een ander deel van de wereld is de kreet: „weg met de kleur”. Leven we in een grijze wereld, ja of nee?

29 MEI
 De meest geachte politieke moeder ik ziek, lag ik. Het Britse Parlement, moeder van alle andere parlementen. De Britse pers schreef dezer dagen over haar verval, inzinking, lusteloosheid en vermoeidheid. Nog erger! „Meer tyrannie dan enig souverain in onze (de Britse) geschiedenis. Meer veracht en gehaat”. Nu, daarmee kan moe het doen. De leden — u

weet wel diegenen, die M.P., achter hun naam schrijven — hebben het veel te druk met de besognes in hun kiesdistricten, las ik ook. Doch binnen de muren van het Parlement zijn zij slechts willoze slachtoffers van de partijdiscipline. Zo. Dat is niet mis. Zo zal toch over je geschreven worden! Dat Parlementsleden het druk hebben in hun kiesdistricten vind ik gezond. Ik wilde wel, dat ik precies wist wie door mij en door mijn district in de Kamer is gebracht. Ik wed — nee ik mag niet wedden — ik vermoed, dat hij nog nooit in de straat is geweest waar ik woon. Dat hij nog nooit mijn zoon een hand heeft gegeven, noch in mijn tuin naar de vogels is komen kijken. Maar zulke dingen doen ze in Engeland. Kneepjes in de wang en belangstelling voor de zieke moeder van de tuinman. Maar goed, ons Parlement is niet zo lusteloos. Deze dagen zeker niet. En de Kamerleden worden niet door hun partij opgezweept. Dat is ook wat waard. Hoorde ik boze buurman interrupteren.....?

30 MEI
 Overmorgen is het weer maandag. Laat ik er niet aan denken. Laat ik liever denken aan de knappe sommen welke de Rekenkamer ieder jaar maakt. Hoe vindt u die machine van f 226.000, die projectielen uit een schietterrein moest verwijderen? Met een aardappelrooimachine ging het namelijk niet. Nu, met die machine van die slordige f 226.000 ging het ook niet. Afijn, het ding is niet helemaal weg. De Dienst Zuiderzeewerken heeft het nu. Maar tweedehands is het machien geen f 113.000 waard! Als ik zulke dingen lees — ik verslind die

Rekenkamerverslagen als detectiveromans — bekommer ik me niet over een kam van f 1.24, die eigenlijk niet deugde, doch waarvoor ik toch maar het geld op tafel moest leggen. Heb ik geen hartzeer van een theezeefje, dat niet in de praktijk voldeed. Ga ik niet gebukt van een boekje, dat een naar boekje bleek te zijn. Kijk ik niet op tegen de maandag, die weer nadert. Ik niet!

William Frankop

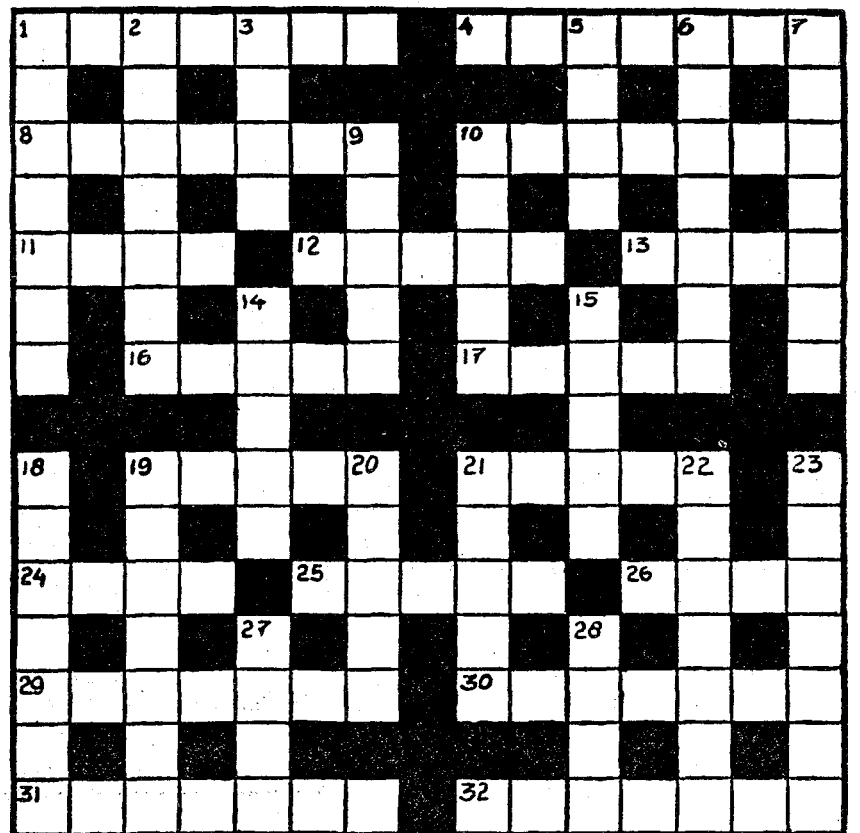
KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. weekdieren, die in de kachel erg hard zijn; 4. chocola die men moeilijk vast kan houden? Nee, hierdoor raakt een man overboord; 8. het karakter schijnt in een bepaald lichaamsdeel te schuilen; 10. in deze afdeling zitten de boekenwormen; 11. verouderde opvoedingsmethode; 12. de hardhorenden blussen het vuur; 13. hoewel dit beest in 't hele land niets kost, betaalt men er in Scheveningen tonnen voor; 16. Duitse stad, waarin men gemakkelijk blijft plakken; 17. hiervan vielen vroeger schoten; 19. met ogen erg nuttig, met kruis onaangenaam voor de ogen; 21. metaal aantrekkende Europeanen; 24. is hij van plan een regeling te geven voor prehistorische dieren? 25. dit schijnt bij de vis te behoren, tenminste als men geen krediet heeft; 26. zo te horen merkt hij bomen; 29. bijna zeer goed land; 30. mutsen schijnen zo te kunnen kletsen; 31. naam die Luther aan Jacobus gaf? 32. de poes produceert deze beesten, maar eet ze soms ook op.

Verticaal: 1. op dit schoeisel schijnt ook de pantoffelheld een uitje te kunnen hebben; 2. geen opbouwende bezigheid; 3. dit moeten de dorpelingen in 't midden laten; 5. plezierig, als een ander dat voor je breekt; 6. hevige aandoeningen resulteren in uitspraken van de Tweede Kamer; 7. afbeelding van lastig vrouwspersoon? 9. armoede kan op zo'n kaart staan; 10. zuinige vrucht? 14. iemand die dit is gaat 's zondags geregeld uit; 15. zij is niets waard, als ze de draad kwijt is; 18. thans zijn ze uit, hoewel ze thuis bleven; 19. uit-

blinker in 't portaal? nee 't houdt paard in toom; 20. zuid van deze windrichting ligt Dordt; 21. zondagsvoedsel; 22. controleren hoewel het u zo ook kan ontglippen; 23. als bepaalde cijfers ver-

weg zijn, komt men bij elkaar; 27. kanaal waarin slechts voedsel vervoerd (en verwerkt) wordt; 28. wordt deze baai een vrouw, als er haaien inzwemmen?

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

BOTSING tussen rood en rose

DIT is sedert de dag van haar oprichting de propagandaleuze geweest van de Partij van de Arbeid: bij ons is plaats voor iedere socialist, onverschillig welke levensovertuiging hij huldigt. Met die leuze heeft men getracht de doorbraak te forceren: „partijen op levensbeschouwelijke basis hebben afgedaan. Een partij als de anti-revolutionaire kon bestaan zolang reformatische christenen schouder aan schouder stonden in de schoolstrijd — toen die schoolstrijd gestreden was, toen het ideaal was vervuld, toen is het bindmiddel tussen de leden weggevallen. Want de levensbeschouwing alleen is niet voldoende basis voor een politieke partij, omdat er daarnaast een politieke overtuiging moet zijn zoals het socialisme of het liberalisme, als uitersten het communisme en het fascisme . . .”

Er schuilt ironie in de gestadigheid waarmee gebeurtenissen die deze leuze logenstraffen, elkaar opvolgen! Men oordele:

een nieuw kabinet is opgetreden dat als voornaamste politieke doelstelling heeft niet het socialisme en niet het liberalisme, maar het volbrengen van een christelijk-sociale politiek — juist dus de politieke lijn van die partijen die door de propagandisten van de P.v.d.A. al dood verklaard waren wegens gebrek aan idealen;

dat nieuwe kabinet vond tegenover zich een volksvertegenwoordiging, waarin niet een maar twee socialistische partijen vertegenwoordigd zijn: de partij van de arbeid maar ook de pacifistisch socialistische partij — het blijkt dus toch niet zo te zijn dat alleen het socialistisch ideaal al voldoende bindmiddel is! Politiek blijkt toch meer te bevatten dan alleen maar een maatschapp-beschouwing;

en weinge dagen geleden heeft het hoofdbestuur van de P.v.d.A. zich genoodzaakt gezien in een scherp communicé stelling te nemen tegenover een andere groep van haar leden, die elkaar gevonden hebben in het Sociaal Democratisch Centrum. Mensen dus die, zoals de naam al aangeeft, met een zekere weemoed terugdenken aan de oude S.D.A.P. Mensen die de overgang van rood naar rose, van arbeiderspartij naar burgerlijke partij, niet van ganser harte hebben kunnen meemaken. Socialisten dus in hart en nieren die het de P.v.d.A.-leiding danig lastig hebben gemaakt en nog maken. Zo lastig dat het hoofdbestuur heeft aangekondigd aan de ledenvergadering voor te stellen „maatregelen ter zake” te nemen. Maatregelen die wel tot resultaat zullen hebben dat er zich straks een derde socialistische partij aandient!

Het zijn feiten die de P.v.d.A.-propagandisten zwaar op de maag liggen. Begrijpelijk want het is moeilijk een leuze vast te houden als de feiten eigenlijk in tegengestelde richting wijzen. Als die opvolging van gebeurtenissen gaat aantonen dat juist het socialisme zijn aantrekkingskracht gaat verliezen omdat de socialistische idealen in vervulling zijn gegaan voor zover zij redelijk waren. En dat juist de „ideaallose dus toekomstloze” confessionele partijen een nieuw tijdperk zijn ingegaan en nu haar krachten gaan wijden aan een terrein dat juist het socialisme altijd als het hare heeft gezien!

Het spreekt wel vanzelf dat de situatie op de tweesprong waarop wij ons in de politiek bevinden, nog bijzonder onoverzichtelijk is. En uit de mond van een anti-revolutionair klinkt het op dit moment wel wat hoovaardig als we stellen dat het socialisme over zijn hoogtepunt heen is en op de ttrugtocht is. Wie echter let op de moeilijkheden die optreden binnen de Partij van de Arbeid en die combineert met de doelstellingen van het socialisme, die moet wel tot deze conclusie komen.

Het socialisme gaat uit van de mens. Het is geboren uit verzet tegen de uitbuiting van de menselijke arbeid, en zo was de socialistische partij een arbeiderspartij, samenbundelend de zwakke krachten

Adenauer: Ik zit hier nog . . . . .

dier arbeiders tot één fel aanvallende macht. Dit hadden alle leden gemeen: de vaste wil om zich te ontworstelen aan de kapitalistische greep; de vaste wil ook om hun armoede om te zetten in welvaart, hun slovend leven om te vormen tot een menswaardig bestaan. Men leze slechts de oude socialistische strijdlieden, waarmee de „verworpenen der aarde” elkaar moed inspraken!

Aan dat alles is een einde gekomen — men kan de leden van de Partij van de Arbeid zeker niet meer de „verworpenen der aarde” noemen! Het oude democratische socialisme, waarin men droomde van de welvaartsstaat waarin het volk, de gemeenschap, alles in handen zou hebben — dat democratische socialisme is omgevormd tot een personalistisch socialisme, dat ook nog wel een „wenkend perspectief” heeft, maar het is een perspectief dat al door heel velen vereenzelvigd wordt met staatsbevoogding. Ook de arbeidende mens is de welvaartsstaat ingetreden en daarmee heeft de socialistische „gemeenschapsgedachte” heel wat van haar aantrekkelijkheid ingeboet. De woorden: „Dit is van mij!” klinken nu eenmaal prettiger in de oren dan de leuze: „Alles is van ons allemaal samen!” Het halve ei heeft altijd meer aantrekkingskracht dan de lege dop!

Helaas, lang nog niet iedereen is aan dat halve ei toe — het is de reden dat de Partij van de Arbeid nog altijd aantrekkingskracht uitoefent. Maar naar mate de welvaart stijgt zullen de socialistische maatschappij-idealén verbleken. Dan zal de ene groep socialisten terugkeren naar het gebroken geweertje en het pacifisme gaan verkondigen en een andere groep zal willen terugkeren naar Marx en het kapitalisme willen uitbannen. Maar het personalistisch socialisme zal als bindmiddel krachteloos gaan blijken!

En de confessionele partijen, met name de anti-revolutionaire partij? Is het dan niet kenmerkend

dat ze haar greep op de massa iedere vier jaar weer minder ziet worden? Waarom het voor de afgelopen periode te ontkennen — het gaat er slechts om welke conclusie men er uit trekt.

De anti-revolutionaire partij is een partij van christenen, van mensen die bij de geopende Bijbel Gods wil zoeken te vol'vengen op het politieke terrein. Oppervlakkig beschouwd gaat het met de christelijke zaak niet zo goed, wint het materiële steeds meer terrein op het geestelijke. Oppervlakkig beschouwd — maar de christen weet dat God Zijn eigen goddelijke weg gaat met deze wereld. Voor de christen is er altijd uitzicht, is er altijd perspectief. En altijd zal de christen-politicus beziel blijven van idealen omdat die Bijbel, die open vóór hem ligt, Gods boodschap bevat voor alle tijden en voor alle plaatsen.

Thans wordt door een nieuw kabinet gepoogd een sociaal-politiek beleid te voeren dat zal verschillen van het in de laatste jaren gevoerde beleid, dat immers altijd het kenmerk droeg van het compromis met de socialisten. Uiteraard zint dat de socialisten niet omdat zij immers altijd hebben gepropageerd dat er geen christelijk sociale visie bestaat. Het kabinet-De Quay kan de doorbraakpropagandamythe vernietigen — de mythe van dat ene socialistische ideaal vernietigen de socialisten zelf wel!

Radio-uitzending

- Op donderdag 18 juni kunt u over de zender van de N.C.R.V. van 19.50 tot 20 uur luisteren naar Drs. C. P. Hazenbosch, die spreekt over de sociale politiek en het landbouwbeleid.
- Op vrijdag 19 juni kunt u in het programma van de N.C.R.V. van 20.00 tot 21.00 uur luisteren naar een reportage van het Partij Convent.

DRIE GOEDE

PORTRETTE

WIJ weten uit ervaring dat het samenstellen van jaarverslagen een nauwgezet en soms zelfs een wat vermoeiende bezigheid is. Toch is ook deze arbeid nuttig, want daardoor komt een belangrijk portret gereed van de organisatie, die op deze manier wordt uitgebeeld. Een jaarverslag is een geschreven portret; zakelijker gezegd: een projectie van hetgeen een jaar lang geschiedde en van wat de beschrevene in dat jaar en aan het einde daarvan was. En hoe meer tijd er verstreken is, dus hoe vager de herinnering aan dat alles wordt, des te groter waarde gaat men toekennen aan een goed jaarverslag. De kwaliteit daarvan zit niet in de lengte. Overzichtelijkheid, duidelijkheid, en een doeltreffende groepering van de behandelde onderwerpen vormen onzes inziens in de eerste plaats de criteria waaraan voldaan moet worden, wil men zulk een goed gelijkend portret verkrijgen.

We kregen in deze weken een drietal van zulke portretten toegezonden en ieder van hen is waard om er een moment bij stil te staan. Het betreft de Kamercentrales Rotterdam, Overijssel en Amsterdam.

ROTTERDAM 40 JAREN

TEN opzichte van Rotterdam kan men beter van een film (met opnamen zich uitstekend over 40 jaar) dan van een portret spreken. De Centrale A.R. Kiesvereniging Rotterdam vormt met de 25 aangesloten districtskiesverenigingen in die stad een zelfstandige Kamercentrale. Haar publikatie van 28 pagina's is eigenlijk geen jaarverslag. Het is een herdenkingsgeschrift ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van de Centrale. De titel luidt: „Omdat... getuigen plicht blijft” (een uitspraak van Groen van Prinsterer). Een keurig gestencild boekje waarvan het papier, tot onze verrassing, ook het afdrucken van foto's toelaat, hetgeen de uitgave een feestelijke toets geeft. De 4 te onderscheiden periodes in het bestaan van deze Centrale K.V. worden beknopt doch levendig beschreven. Vele, ook landelijk klinkende, A.R.-namen komen we op deze pagina's tegen. De laatste periode betreft het jaar 1958 en vormt dus het jaarverslag. De vermelding van alle stembusuitslagen sinds 1948 leidt tot de conclusie dat A.R.-Rotterdam, in absolute aantallen uitgedrukt, grote trouw aan de A.R.-zaak heeft betoond. De omrekening van diezelfde cijfers in percentages geeft echter een bijzonder reliëf aan het slotwoord getiteld „Gun u geen rust” (Jes. 62: '6) van de secretaris, de heer A. R. de Kwaadsteniet.

Ook wij wensen de jubilerende Centrale Rotterdam gaarne geluk met dit jubileum. Ditzelfde geldt de heer De Kwaadsteniet, die A.R.-Rotterdam 25 jaar met grote toewijding en trouw als secretaris diende. Moge God het werk van deze Centrale, welke tot de ijverigste en meest enthousiaste in onze partij behoort, ook zegenen in een steeds meer zichtbaar worden van de resultaten van haar arbeid. In dit verband willen we nog eens melding maken van het feit, dat Rotterdam het aandurfte en klaarspeelt om maandelijks 10.000 exemplaren van „A.R. Post” te verspreiden. Alleen reeds deze activiteit is een ervaarsluut ten volle waard.

K.C. OVERIJSSSEL — GOED GEDOCUMENTEERD

GOED gedocumenteerd en overzichtelijk is het jaarverslag van

de Kamercentrale Overijssel. Het ontwerp-reglement voor de organisatie van de A.R.-partij in de provincie Overijssel en de Noordoostpolder, alsmede uitvoerige adresvermelding van bestuursleden der kiesverenigingen completeren de interne partijgegevens. Daarna wordt de samenstelling van het provinciaal bestuur en van alle gemeenteraden in Overijssel gegeven, waarbij de namen van de A.R.-wethouders en A.R.-raadsleden ook vermeld worden. De volledige uitslagen van de provinciale statenverkiezingen ontbreken evenmin als de gegevens omtrent de Overijsselse Arjos in 1958. Voor actief A.R. Overijssel is deze 66 pagina's tellende uitgave 'n nuttige gids. Jammer, dat dit jaar nog een inhoudsopgave ontbreekt. Die zal in de volgende editie wel niet meer gemist worden.

Het is zeker vermeldenswaard, dat Overijssel, dat met 7.658 leden (per 1 april 1959) aanzienlijk minder dan 10% van het ledental der partij telt, tijdens de „Operatie Oranje-kaart” 801 nieuwe leden en 90 abonnees op ons blad won. Beide getallen vormen 10% van de landelijke totalen aan nieuwe leden en abonnees. Met die resultaten wensen we Overijssel van harte geluk evenals met dit verslag.

K.C. AMSTERDAM GAAT MOEDIG VOORT

ONZE 23 hoofdstedelijke kv.'s vormen samen, evenals haar 25 Rotterdamse zuistverenigingen, één Kamercentrale. Haar jaarverslag is met de grootste zorg voor de eerste maal samengesteld door de nieuwe secretaris de heer A. Niemantsverdriet, terwijl de penningmeester de heer A. Troost de financiële stukken van commentaar voorzagt. Het verslag wijst uit, dat ook in Amsterdam in 1958 hard gewerkt is, doch dat de arbeid in een zo grote stad specifieke moeilijkheden oplevert. De vruchten van die arbeid hangen er niet voor het grijpen. Hieraan zal ook centraal aandacht moeten worden besteed. Doch ook al zijn de resultaten van de stembus teleurstellend, het gaat zeker niet aan, hiervan de harde werkers een verwijt te maken.

A.R.-Amsterdam zal, blijkens de inleiding van het verslag, voortgaan met de beschikbare krachten in opdracht van onze Koning de naaste te dienen op het terrein van de christelijke politiek.

LOGIES-AANBIEDINGEN VOOR DE NACHT VAN 19 OP 20 JUNI BLIJVEN WELKOM

GELUKKIG hebben verschillende personen logies aan leden en gasten van het a.s. Partij-Convent aangeboden voor de nacht van 19 op 20 juni. Dank zij hun bereidwilligheid kunnen degenen, die na de avondvergadering op 19 juni niet meer thuis kunnen komen, de nacht in Utrecht of de naaste omgeving doorbrengen.

Toch zijn de aanvragen nog niet met de aanbiedingen in evenwicht. Daarom zijn aanbiedingen van logiesgelegenheden in geestverwante gezinnen in of vlak bij de stad Utrecht nog van harte welkom, hetzij aan ons bureau, Dr. Kuiperstraat 3, Den Haag, tel. K 1700-631823 of 112138, hetzij bij de Utrechtse regelingscommissie, p/a de heer Jac. de Geus, P. Saenredamstraat 4, Utrecht, tel. K 30-15213. Hartelijk dank voor uw medewerking.

DE REKENKAMER

DE Algemene Rekenkamer heeft weer haar verslag uitgebracht. En ook ditmaal wordt de lezer met bewondering vervuld voor de speurzin van de staf van dit orgaan. Zij schijnen daar bij de Rekenkamer „overal achter te komen”. En het is een uitstekende zaak, dat op deze manier alle slordigheid, geknoel of verspilling in de openbaarheid komt. Daarom is het ook de taak van de pers, om aan zulke verslagen de nodige aandacht te schenken. Zij heeft zich daarbij te wachten voor twee eenzijdigheden. Want zij schiet haar doel voorbij, als zij uit het verslag enkele pikante en spectaculaire gevallen opdiept. De granaten-rooimachine, die geen granaten kon rooien, heeft ditmaal in alle kranten gestaan. En belangrijker zaken worden soms over het hoofd gezien. Alderzijds moet elk commentaar zich wachten voor de neiging om te gaan generaliseren. Dat wordt gedaan, als iemand uit het verslag de conclusie zou trekken, dat Nederland een land van corruptie is. Alsof het niet buiten twijfel is, dat verreweg de meeste ambtenaren zich met volstrekte eerlijkheid en grote nauwgezetheid wijden aan hun taak.

EEN van de belangrijke zaken, die ditmaal wel sterk uit het verslag van de Rekenkamer naar voren komt, is het bezwaar, dat verbonden is aan het groeiend aantal stichtingen. De stichtingsacte geeft aan zo'n lichaam vaak een grote zelfstandigheid. Maar zij werkt in een reeks van gevallen met overheidsgeld. En zo ontstaat een indirecte verantwoordelijkheid en rekenplichtigheid, die moeilijk valt te realiseren. Want elke stichting wil graag een „potje” vormen, om er naar eigen inzicht over te kunnen beschikken. Wageningen wordt langzamerhand een combinatie van een vrij groot aantal stichtingen, ieder met een eigen taak en een eigen kas. Elke professor dient toch een stichting te hebben, waarvan hij voorzitter is. En de Rekenkamer heeft handen vol werk, om na te gaan, of die stichtingen zich houden aan haar eigen taak, dan wel steeds op uitbreiding zijn bedacht. En niet minder geeft het heel wat moeite, om na te gaan, of de gelden van die stichting op de juiste wijze worden verantwoord. Dat wil helemaal niet zeggen, dat er vermoedens bestaan van persoonlijke bevoordeling. Maar wel, dat zulk een stichting, die haar exploitatietekort kan laten betalen uit 's Rijks kas, en aan de andere kant eigen inkomsten verwerft, zich geleidelijk gaat hullen in een mantel van zelfstandigheid en onaantastbaarheid. Daar zou niets op tegen zijn, als zij ook kon bestaan uit eigen middelen. Maar zij is vaak niets anders dan een overheidscreatie, die ook door de overheid grotendeels of geheel wordt gefinancierd, en dus volledig valt onder bepalingen van de wettelijke controle.

EEN andere zaak, die sterk de aandacht trekt, is de vaak trage en onvoldoende reactie van de betrokken minister. Hoogst eenvoudige vragen van de Rekenkamer moeten soms maanden en zelfs jaren wachten op een antwoord. Niet zelden krijgt een onbevengene lezer uit het verslag van de Rekenkamer de indruk, dat ambtenaren op het departement zich inspannen om de minister te helpen aan een repliek, die bedoelt „de boot af te houden”. Voor de oorlog werd een orgaan in het leven geroepen om werkloze academici aan werk te helpen. Maar in jaren is er al niets meer gedaan. En de 60.000 gulden, die nog in kas waren, bleven in kas. De Rekenkamer vraagt aan de minister: Kan deze werkeloze stichting niet worden opgeheven en het geld in 's Rijks kas gestort? Nog niet, zegt de minister, want ziet u, wij hebben de vraag in studie, of er misschien toch nog werk is voor deze stichting. En — twee jaar later heeft de Rekenkamer, ondanks herhaald aandringen, nog geen antwoord, hoe het met die „studie” is afgelopen.

In andere gevallen komt er soms wel een antwoord, maar dat veel heeft van een goed praten van het kwaad. En soms verwondert de lezer zich, dat de reacties op duidelijke fouten en zelfs misleidende manipulaties zo laks zijn.

EEN hier nu ligt een duidelijke en belangrijke taak voor de Tweede Kamer. Zij heeft een vaste commissie, die dit rapport moet bekijken. Maar het gevaar is duidelijk aanwezig, blijkens de ervaring in vorige jaren, dat zij een kritische opmerking van de Rekenkamer herhaalt of accentueert, en dan door de betrokken minister weer min of meer wordt afgescheept.

Daarom geloven wij, dat het tijd wordt, dat de Tweede Kamer op onvoldoende reacties van sommige ministers duidelijker en scherper reageert. Ook door en in een openbare discussie over de gesignaleerde euvelen, waarbij de minister een vasthoudende en strenge Kamer tegenover zich moge vinden.

Blijft het parlement hier in gebreke, dan verzwakt het respect van de departementen voor de Rekenkamer en worden haar rapporten min of meer slagen in de lucht.

STALEN STEIGERS

HOOGVLIEP
TELEFOON 01807-641

montage | voor alle
verkoop | voorkomende
verhuur | werken

P. SPREEUWENBERG'S AANNEMINGSBEDRIJF N.V.

uw **ZENUWEN**
wordt U volledig de baas met
NEUROTONIC
niet verdovend
maar genezend
het zenuwpreparaat dezer tijden

Geef dit blad door!

Examen doen
met actieve, beheerste zenuwen
Mijnhardt's Zenuwtabletten

Homoeopathie Müller

sedert 1865

druppels 10 cc f 0.88
korrels) 10 gr. f 0.70
poeder)

Bij uw Apotheker en Drogist.

Dercksens N.V. Gouda

Albracht N.V. - Utrecht

BOEKBINDERIJ EN FABRIEK VAN
PLASTIC-ARTIKELEN

Wilt u een catalogus uitgeven,
een praktisch en mooi losbladig systeem op-
zetten

een fraai monsterboek in practican-
brengen?

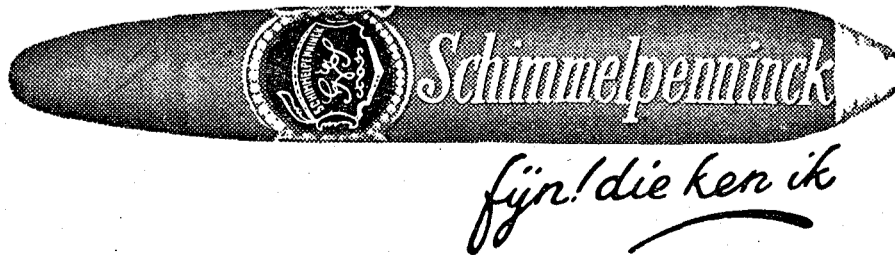
Laat ons dan u onze vele mogelijkheden
tonen en bel K 30 24345, of schrijf postbus 26,
resp. Bolstraat 20, Utrecht.

Onze vertegenwoordigers staan tot uw dienst.

IVOROL De Tandpasta van standing Tube 95-70ct

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Aigra (voorzitter), S.J. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.
Secretaris: G. J. H. Griffioen.
ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.
ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar f 3,25 per half jaar, giro 89673.
STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Ontstellende cijfers

Ongeveer 17.000 arbeiders in de metaalverwerkende industrie verdienen in het eerste halfjaar '58 een brutoloon van f 71,— of minder per week. Dat wil zeggen, dat zij in dat halfjaar elke week thuis kwamen met f 59,— (of minder!) in het loonzakje.

Aangezien het aantal volwassen arbeiders in de metaalindustrie kan gesteld worden op ongeveer 170.000, volgt daaruit, dat niet minder dan 10% van de metaalarbeiders in Nederland behoort tot de groep der laagstbetaalden. In het bedrag van f 59,— of minder per week netto is niet de kinderbijslag begrepen. Wel zijn loonbelasting en sociale premie daarop reeds in mindering gebracht.

Deze verrassende cijfers zijn de vorige week bekendgemaakt door de Christelijke Metaalbedrijfsbond, op grond van een nauwgezet onderzoek door het sociaal-economisch bureau van deze organisatie.

Deze inderdaad spectaculaire gegevens vestigen nog weer eens de aandacht op het merkwaardige feit, dat in deze tijd van cijfers en statistieken het blijktbaar niet dan met de grootste moeite mogelijk is, ten aanzien van de werkelijk betaalde lonen een betrouwbaar beeld van de werkelijkheid te verkrijgen. Misschien dat dit voor een deel de vele onvruchtbare, wijl niet op feiten gebaseerde discussies over lonen en salarissen verklaart.

Voorts is uit commentaren op de publikatie van de Chr. Metaalbedrijfsbond gebleken, dat vrijwel niemand, ook insiders niet, een zo ontstellend groot aantal minimumlijders in de metaalindustrie had verwacht. De verbazing over dit hoge percentage was met name zo groot omdat deze bedrijfstak met zijn vele scheepswerven, machine- en apparatenfabrieken, staalgietereien e.d., de naam heeft te behoren tot die bedrijfstakken waarin de hoogste lonen worden verdiend. Als dit laatste waar is — niemand kan dat overigens op goede grond ontkennen of beamen — dan is het aantal laagstbetaalden in Nederland wel bijzonder groot en vestigen de gepubliceerde cijfers de aandacht op een belangwekkend probleem, dat vorige week begrijpelijkerwijze de bijzondere aandacht van pers en radio trok. Met uitzondering evenwel van Het Vrije Volk, welk blad anders zo tuk is op het publiceren van sociaal nieuws. De redactie van dit nieuwsblad (!) heeft het objectieve A.N.P.-bericht vijf dagen vastgehouden om er tenslotte een gekleurd hoofdartikel van te maken. Er worden in dit hoofdartikel waarschuwingen geuit aan het adres van de confessionele vakbeweging die immers een vrijere loonpolitiek voorstaat.

In zijn ijver om de geleide loonpolitiek te verdedigen heeft het socialistische dagblad intussen verzuimd zijn ontsteltenis uit te spreken over het bestaan van zo ongehoord veel zeer laag betaalden.

Intussen verandert dit afkraken van de vrijere loonpolitiek niets aan het feit, dat het verschijnsel van 10% sociale minimumlijders in de metaalindustrie, met lonen die grenzen aan

COMMENTAAR OP DE REGERINGSVERKLARING

door drs. C. P. Hazenbosch

HET kabinet-De Quay, heeft zich aan de Tweede Kamer voorgesteld. De nieuwe, sympathieke minister-president heeft een uitvoerige regeringsverklaring voorgelezen en in het daarop volgende debat een aantal verduidelijkingen gegeven. Daardoor is het mogelijk geworden ons een wat duidelijker beeld te vormen van wat wij van het nieuwe kabinet te verwachten hebben.

Ik zeg: „een wat duidelijker beeld”, want helemaal duidelijk is het allemaal nog niet. De regeringsverklaring immers viel op, niet alleen door haar respectabele omvang, maar ook door haar minder respectabele vaagheid. Dit laatste heeft de minister-president kennelijk zelf ook gevoeld. Aan het eind van zijn inleidende opmerkingen verklaarde hij: „U zult het willen verstaan, dat de leden van het Kabinet zich op tal van concrete beleidsterreinen nader wensen te oriënteren en te beraden alvorens tot een regeringsstandpunt terzake te komen.

Bij de aanbieding van de ontwerp-

de ondersteuningsnormen ingevolge de Armenwet zich toch maar voordeed onder het zo geprezen regime van de geleide loonpolitiek, waarvan is gezegd, dat zij de sociaal-zwakkeren zou beschermen.

Deze tien procent is evenwel juist een té hoog percentage om dit nu nog vol te houden, zonder zich belachelijk te maken.

Wat de geleide loonpolitiek dan ook allemaal moge garanderen, in elk geval niet een redelijk loon aan de laagstbetaalden.

Nu het kabinet De Quay zich bereid heeft verklaard de zo vele jaren gehanteerde millimeteriat in het museum te zetten — waar oudheidkundige voorwerpen naar wij menen thuishoren — en nu de regering bereid is wat meer vrijheid ten aanzien van de loonvorming toe te staan, is het te hopen dat werkgevers en werknemers, betrokken bij collectieve arbeidsovereenkomsten, van die meerdere vrijheid gebruik zullen maken om in de eerste plaats wat te doen aan het probleem der laagstbetaalden.

Tenslotte wordt uit de opzienbarende cijfers omtrent de minimumlijders in de metaalindustrie duidelijk, dat invoering van een wettelijk minimumloon noodzakelijk is.

Het strekt de prot. christelijke en r.k. werkgevers en werknemers tot eer, dat zij, in de S.E.R. een onderzoek om daartoe te komen, hebben bepleit.

En het pleit voor het kabinet-De Quay, dat het blijkens de regeringsverklaring de gedachte van een wettelijk minimumloon van de confessionele groep in de S.E.R. heeft overgenomen.

B. BIL

begroting voor het dienstjaar 1960 zal in dit opzicht meer klaarheid gegeven kunnen worden”. Met andere woorden de vaagheid van het regeringsprogramma moet niet worden toegeschreven aan de neiging tot geheimzinnigheid van het kabinet, maar aan het feit dat het kabinet over een heleboel dingen nog geen standpunt heeft.

De ministers, die tot het kabinet zijn toetreden, hebben elkaar dus nog al wat krediet gegeven. Zij zijn in het kabinet gaan zitten in goed vertrouwen, dat zij het over vraagstukken waarover zij nu nog geen gemeenschappelijk oordeel hebben, het in de komende maanden toch wel met elkaar eens zullen kunnen worden. Men kan dat onvoorzichtig vinden, maar vanuit een enigszins wellwillender geestesgesteldheid kan men er ook in zien de uitdrukking van groot zelfvertrouwen, groot vertrouwen in eigen kracht en in de mogelijkheid de dingen in de gewenste richting te beïnvloeden.

Hoe dit alles ook zij, bij ons oordeel over het kabinet-De Quay behoeven wij nu niet langer stil te staan bij de personen, die er deel van uitmaken. Wij behoeven ons niet meer te beperken tot min of meer speculatieve beschouwingen, die haar uitgangspunt kiezen in afkomst en vroegere maatschappelijke positie van de huidige ministers. Natuurlijk blijft dit van betekenis, maar wij kunnen nu een stap verder gaan, want het kabinet heeft gesproken. En dat gesproken woord geeft ons een handvat voor het bepalen van onze voorlopige positie tegenover het kabinet.

De meest verstokte isegrim zal moeite hebben te ontkennen, dat het kabinet een reeks van voortreffelijke dingen heeft gezegd. En ik noteer dat met blijdschap en dankbaarheid. Die voortreffelijke dingen moeten vooral worden gezocht in dat gedeelte van het regeringsprogramma waar gesproken wordt over de uitgangspunten voor het regeringsbeleid. Ik citeer enkele van die uitgangspunten, waarop het A.R.-hart met graagte „ja en amen” zegt:

1. „De Regering rekent de handhaving en versterking van de democratische instellingen en van de idee der democratie meer in het algemeen tot haar eerste plichten.”
2. „Het is de overtuiging van de Regering dat een essentiële voorwaarde voor een goede samenleving gelegen is in de eerbiediging en de bevordering van de vrijheid van de menselijke persoon en van diens persoonlijke en maatschappelijke verantwoordelijkheid.”
3. „De Regering ziet het enerzijds als haar plicht voorwaarden te scheppen, die het de mens mogelijk maken door eigen inspanning in welvaart en welzijn te leven, anderzijds zal de Regering steeds

die maatregelen nastreven, welke gericht zijn op de voorziening in de behoeften van maatschappelijk en economisch zwakkeren.”

4. „Een volgend uitgangspunt voor het Regeringsbeleid is de erkenning van de grote betekenis van het gezin als kern der samenleving.”
5. „Samenwerking in ons volk tussen verschillend gerichte groepen en belangen, samenwerking ook met andere volken. De Regering zal ernaar streven in haar optreden zowel op nationaal als op internationaal terrein daartoe te inspireren.”
6. „De Regering rekent het zich tot een plicht al datgene te doen, wat kan bijdragen tot versterking van de zedelijke volkskracht.”

Nu weet ik wel, dat het heel wat gemakkelijker is schone uitgangspunten te formuleren dan een concreet beleid te voeren, waarin aan die uitgangspunten recht wordt gedaan. Natuurlijk hebben wij nog geen waarborg, dat het kabinet-De Quay in dit laatste zal slagen. Maar dat mag ons er toch niet van weerhouden onze hartelijke instemming met de juiste uitgangspunten te betuigen.

Trouwens, er is in het regeringsprogramma wel meer te vinden waarmee een A.R. kan instemmen. Ik denk aan wat wordt gezegd over de Europese politiek. De regering wenst op positieve wijze in de Europese gemeenschappen aan een krachtiger Europa mee te bouwen. En het streven naar vrije handel tussen de 17 Europese landen blijft de regering zien als een politieke en economische wenselijkheid en noodzakelijkheid.

Ik houd vol: Ook de meest verstokte isegrim zal moeten erkennen, dat er in het regeringsprogramma een reeks voortreffelijke dingen staan. Mag hieruit nu worden geconcludeerd, dat de A.R.P. zonder voorbehoud haar vertrouwen kan geven aan dit kabinet en er zich vierkant achter kan plaatsen? Het zou mij heel wat waard zijn geweest als ik op die vraag onomwonden en van harte „ja” had kunnen zeggen. Helaas gaat dat niet. En niet alleen, omdat het daarvoor nog rijkelijk vroeg is, maar vooral omdat wat het programma zegt over de sociale politiek (in het bijzonder op het punt van de loonpolitiek) en over de landbouwpolitiek mij niet zonder zorg laat. Tijdens het debat is mijn zorg over de sociale politiek, dank zij het optreden van de heer Bruins Slot, voor een goed deel weggenomen. Die over de landbouwpolitiek is gebleven.

De Regering hoopt op een vruchtbare samenwerking met de Staten-Generaal. Voor wat de A.R.-Tweede-Kamerfractie betreft, ligt die naar mijn indruk binnen het bereik. Maar alleen dan, indien ons op het stuk van de sociale politiek en van de landbouwpolitiek voldoende wordt geschonken. En die voldoende is er nu nog niet.

Zie toe...

dat uw pakje margarine gewaarborgd is door het Leeuwenzegel. want het

Leeuwenzegel*

is de kwaliteits-aanduiding voor de allerbeste margarine.

* Een onderscheiding, die *alleen* toegekend wordt aan vooraanstaande merken margarine

TOESLAGSTOFFEN
voor Lichtbeton
GRONDSTOFFEN
voor de Steen- en
WEGENBOUWMATERIALEN
Keramische Industrie
G Vogler & Co CV
Mauritsweg 49 — ROTTERDAM
Tel. K 1800—137878

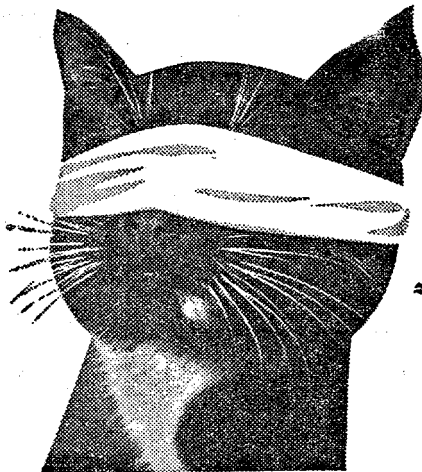
Vraagt Uw bakker naar

TARVO-BROOD

Uw bakker

Uw dokter

Ik zie 't niet

maar ik ruik 't best!

ze zitten weer aan die

heerlijke soep!

California

pracht-soep
met die pracht-geschenken.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
EEN WILDSCHUT'S WONING IS EEN WONING VOOR UW LEVEN
DANTELAAN 80 — TEL. 030-30215 — UTRECHT

Aannemersbedrijf voorheen
F. VINK & ZONEN
MOORDRECHT
KERKLAAN 9 — TELEFOON K 1827-261

Tòth woninginrichting
Inrichten van kantoren en instellingen
Telefoon K 1850, 5252 en 6909 — Dordrecht

Voor betere beton . . . Schokbeton
N.V. SCHOKBETON
Fabrieken te Zwijndrecht, Kampen en Elburg.
Bouwbedrijf te Zeist.

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

RIMBA
FABRIEK VAN STALEN RAMEN EN METAALWAREN
Baan 18 — telefoon 03410-2503, b.g.g. 2918 — Harderwijk
STALEN RAMEN EN DEUREN
IJZERWAREN VOOR HET BOUWVAK
CONSTRUCTIEWERKEN

MACOTHERM
(Macotherm) Synthetische duurzame moffellak voor de metaalverwerkende industrie
n.v. Lak- en Verffabriek Ede Tel. 8380 (08380)

AANNEMERSBEDRIJF
GEBR. HAKKERS
★ Handel in rijsmaterialen, riet en teen
★ Rietmattenfabriek
Hoepelmakerijen
WERKENDAM - Telefoon 14

DROOG HOUT
Specialiteit: GEWATERD IEPE; verder: BEUKEN, ESSEN, LINDEN, KERSEN, EIKEN en PEREN.
In complete bollen en plaathout. — Contant 1 %.
N.V. HARD- EN ZACHTHOUT IMPORT MIJ.
LOENEN-VELUWE TELEFOON K 6765-212

Fa. J. J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf & Timmerfabriek
Telefoon 01896: 2360—2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
Telefoon K 1748-745 en 746 - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKSBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

N.V. Houthandel
Luttekepoort-straat 52
ARENDSSEN
Telefoon K 3410-2109
Harderwijk

Weinig verheffend schouwspel in Bonn

De „oude heer” kon gaan, maar

WEINIG verheffend is de wijze, waarop men de laatste maanden in West-Duitsland heeft gesold met het presidentschap en het bondskanselierschap. Men neemt Adenauer nu wel kwalijk, dat hij is teruggekomen op zijn besluit, zich beschikbaar te stellen als C.D.U.-kandidaat voor het presidentschap, maar de eerlijkheid gebiedt, dat we ook oog hebben voor de uiterst moeilijke positie, waarin een belangrijke groep uit zijn eigen partij hem langzamerhand had gemanoeuvreed. En als we ter beoordeling van de gebeurtenissen in de afgelopen maanden voor Adenauer en het tegen hem rebellerende deel der C.D.U.-fractie in de Bondsdag dezelfde maatstaven aanleggen, gaat het niet op, het optreden van de laatste groep uit te leggen als een alleszins geoorloofde partijpolitiek en dat van Adenauer te zien als van een oude, eigenwijze man, die nooit geweten heeft, wanneer het zijn tijd was om er mee op te houden en op weg is, zijn eigen roem te overleven.

De manier, waarop Adenauer tenslotte een eind aan het politieke geharrewar in Bonn heeft gemaakt, is inderdaad weinig elegant. Het lijkt op een misbruik maken van een machtspositie, van waaruit elke tegenstand kan worden gebroken. Maar was de persie, welke de meerderheid van de Bondsdagfractie der CDU enkele maanden geleden op Adenauer heeft uitgeoefend, niet een pak van hetzelfde laken?

Mooie woorden

MET verwijt Adenauer, dat hij een belofte niet is nagekomen, door zijn kandidatuur voor het presidentschap nog geen maand voor de verkiezingen plotseling in te trekken. Niemand zal het willen ontkennen. Maar wat is er terecht gekomen van de mooie woorden, waarmee zijn partijgenoten hem tenslotte hebben overgehaald, af te zien van het bondskanselierschap. Iedereen weet, dat Adenauer het presidentschap nooit begeerd, laat staan gezocht heeft. En hij is wel 83 jaar oud, maar nog bijzonder goed bij zijn positieven. Hoogstens zou men van hem kunnen zeggen, dat hij wat te goedgelovig is geweest, toen hij aannam, dat hij als president van West-Duitsland met een bondskanselier naar zijn keuze zijn stempel zou kunnen blijven zetten op het politieke leven in Bonn. Toen Adenauer eenmaal de kandidatuur voor het presidentschap aanvaard had, bleek langzaam maar zeker, dat hij zich had vergist en dat hij als president slechts dienst zou mogen doen als een ornament, als een mooi uithangbord van de Bondsrepubliek.

Bovendien, als men Adenauer beschuldigt van misbruik te maken van een machtspositie, realiseert men zich dan wel, aan wie hij die machtspositie te danken heeft? Niet aan de parlementsleden, die zich nu blijkbaar zo graag van hem willen ontdoen, maar die in september 1957 in vele gevallen hun politieke leven aan het enorme prestige van de bondskanselier te danken hadden. De positie, die Adenauer in West-Duitsland inneemt, is een gevolg van de stembusuitslag. En het is nog geen twee jaar geleden dat het grootste deel van de Westduitsers spontaan zijn stem gaf, niet aan een meerderheid van de C.D.U.-fractie in de Bondsdag, niet in de eerste of belangrijkste plaats aan prof. dr. Ludwig Erhard, aan wie het Wirtschaftswunder wordt toegeschreven, maar aan dr. Konrad Adenauer, de 81-jarige, die acht jaar lang met vaste hand de buiten- en binnenlandse politiek van West-Duitsland had geleid.

Herinnering

ER zijn thans mensen die de schouders ophalen, als ze er aan herinnerd worden, dat West-Duitsland bijzonder veel aan Adenauer verschuldigd is, dat het — naar de mens gesproken — in de naoorlogse jaren geen betere verdediger van zijn belangen heeft kunnen wensen, ja dat het de grote vraag is, of het thans dezelfde vooraanstaande plaats in de wereld zou hebben ingenomen, als Adenauer er niet geweest zou zijn.

Het is nog geen twee jaar geleden, dat Adenauer (om precies te zijn in september 1957) de Westduitse Christendemokraten een nieuwe glorieuze overwinning bij de bondsdagverkiezingen bezorgde. Er was toen vrijwel niemand in CDU-kringen, die het betreunde dat de reeds 81-jarige bondskanselier nog vier jaar de teugels in handen zou houden, als zijn gezondheid dat zou toelaten. Integendeel, er waren heel wat parlementsleden, die hun verkiezing mede aan de grote populariteit van de kanselier te danken hadden.

Toen was Adenauer nog goed en durfde men het niet aan, op het kompas van dr. Erhard te gaan varen, zoals thans wel het geval is. Aan Erhard's naam is onlosmakelijk het Westduitse Wirtschaftswunder verbonden. Nu zullen wij de laatste zijn, die dit economische wonder niet voor een groot deel aan het doortastende optreden van deze Frank (die ten onrechte voor een Beier wordt versleten) willen toeschrijven. Er hebben echter vele factoren een rol gespeeld, die óf het gevolg waren van het succes van Adenauer's politiek en de goodwill, welke hij vooral in de Verenigde Staten heeft gekweekt, óf toegeschreven moeten worden aan het feit, dat er zeer lang geen Duitsers onder de wapenen zijn geweest en in het arbeidsproces konden worden ingeschakeld. Ook moet men de opvallend snelle wijze, waarop de bevolking als geheel zich herstelde van de klappen, die het in de tweede wereldoorlog had opgelopen, niet buiten beschouwing laten.

Factoren

HET is moeilijk om uit te maken, wat er van Erhard's politiek terecht zou zijn gekomen, als er op beslissende ogenblikken niet zo'n gelukkig samenspel van allerlei factoren zou zijn geweest. Bovendien is het ondoenlijk, na te gaan welke koers West-Duitsland in economisch opzicht zou hebben gevaren, als een ander dan prof. Erhard de leiding zou hebben gehad.

Wel staat vast — en dat dreigen bepaalde groepen in Bonn thans te vergeten — dat Erhard nooit gelegenheid zou hebben gekregen, zijn economische denkbeelden in praktijk te brengen, als de enorme populariteit van Adenauer hem daartoe niet in staat zou hebben gesteld.

Men weet, dat de Vrije Demokraten (liberalen) van 1949 af tot enkele jaren geleden, mede invloed hebben uitgeoefend op het regeringsbeleid. Dit was met name in de eerste jaren na het totstandkomen van de Bondsrepubliek het geval. In de jaren dus, waarin de denkbeelden van dr. Erhard vaste vorm gingen aannemen. Een lid van deze liberale partij, nu wijlen dr. Frans Bluecher, was vele jaren achtereenvolgend onder Adenauer vice-kanselier.

De bemoeienis van de liberalen is vooral op economisch terrein merkbaar geweest. Zij zijn het vrijwel altijd in grote lijnen met het beleid van Erhard eens geweest. En toen het er even naar uitzag, dat Erhard tegen de wens van Adenauer in bondskanselier zou worden, ga-

ven zij openlijk steunen en de moed in de regeringscoalitie. Deutsche Partei tenen

VEED
IN 1957 was dus de grote trekkersden een eclatant steunen hun nederlaag wijzen op de grote nog altijd van de gaan. Als Adenauer toneel verdwenen dan zouden de kans de SPD (Sozial-dem land) zo sterk verzu zou zijn, of zij ne behalen om zonder kanselier te kunnen hoorlijke werkme beschikken.

De socialisten rekening met de doorgaans aan Erhard hadden blijkbaar Adenauer als tegen op zichzelf reeds de de hand: een gebor had geen wonder politicus naar de toon daar te handhaven ligt in zijn begins zijn tegenstanders is zij een resultaat tuiging, van de we koehandel mag zijn worden afgeweken tegen zich en zijn tegenpartij ook

TOEN Adenauer roer kwam, bevestig voor vier jaren van vertrouwen had er wien men slechts had.

Het is goed, dat een oordeel vellen lopen maanden in Adenauer, dat een heeft gemaakt. W tegen de achtergru trigues, die met na ding van de kandid schap in Bonn ave geweest. Tijdens eeb duitse hoofdstad in hebben we iets van onverkwikkelijke nenen proeven.

MET Erhard als demokraten van blijkbaar minder met Adenauer het ge voor de hand. Erha als minister van ec altijd bewijzen, dat kanselier kan zijn Wirtschaftswunder politicus heeft gem voor hem en zijn met de populariteit veranderen. Zelfs zijn te veronderst lengte van dagen v duurt nog ruim tw Duitsland nieuwe ge houden. Wat kan e beuren, waardoor stige voorwaarden, d Duitsers op het og erg grillig in het Duitse vormt daa

En voor degen Adenauer zich had op zijn leeftijd niet kan maken, is de dat het evenmin jaer nog steeds Wirtschaftswunder geleiden voltrokken den hier blijkbaar hun voorkeur vo

IN de CDU dacht Nog geen twee ja Adenauer volkom hem aankleefden, zijn soms wat pers Maar na de verkie toen de afgevaardig tels konden inme de opvatting: „Der keit getan, der Mo vertaald: De „oude vier jaar in het zij maar ophoepel

Het allernieuwste voorstel uit Moskou.

bleef

hem te zullen
men te overwegen,
de CDU en de
tenen.

ed

maer Adenauer
leis-
erkiezingen wer-
socialisten wis-
g a-
verklaren door te
te kracht, welke er
e-
lijer bleek uit te
a-
enmaal van het
in z-
redeneerde zij,
am-
CDU tegenover
Partei Deutsch-
ern-
dat het de vraag
de stemmen zou
ler-
isten een bonds-
men over een be-
de Bondsdag te

weinig of geen
e-
pulariteit, welke
ch-
geschreven. Zij
Erhard dan met
doen en dit gaf
te reden ligt voor
n-
Adenauer
ern-
om zich als
top-
werken en zich
ent
van Adenauer
nse-
ook al trekken
s-
in twijfel. Ook
aal
innerlijke over-
wat
politiek geen
zijn
weloverwogen
;
par-
aan-
niet mag
n-
eft men de schijn
ijn
dingen van de
me-
delijk.

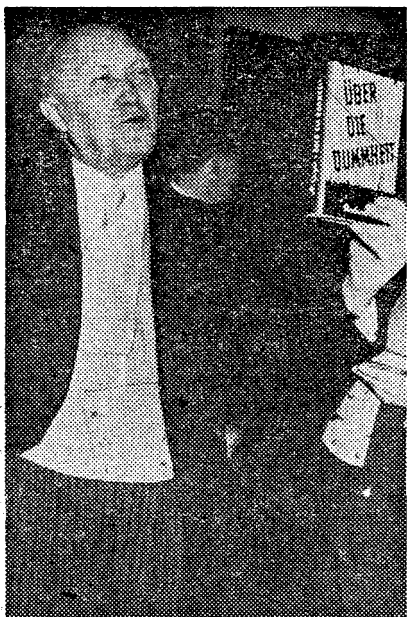
Ad-
n-
nieuw aan het
be-
een mandaat
van
in wien men
er
Erhard, voor
ts-
om: bewondering

t
realiseren, als we
en
in de afge-
n-
chied. Het is niet
e-
het besluit van
n-
et marchanderen
We
het beoordelen
g-
politieke in-
na-
Adenauer's aanvaar-
dior
het president-
an
van de dag zijn
e-
blijf in de West-
in-
week van april
an
waarin zich deze
d-
afspeelden, kun-

B-

ls
en de Christen-
ve-
de socialisten
men
dan tot dusver
g-
weest. Dit ligt ook
ha-
slaagd hij ook is
a-
zaken, moet nog
at-
en goede bonds-
e-
Het feit, dat het
r-
ren vooraanstaand
amb-
niet alleen winst
pat
wat gebeurt er
alf-
ard, als de tijden
B-
loch niet zo naïef
z-
wonder zich in
n-
voltagekken. Het
w-
woordat in West-
e-
gen worden ge-
er-
periode al niet ge-
e-
omt aan de gun-
n-
de meeste West-
o-
gen. Een week is
s-
van gunsten. Het
r-
it-
zondring.
n-
op wijzen, dat
e-
realiseren, dat hij
e-
hoge sprongen
w-
op haar plaats,
r-
ard over twee
n-
trekken van het
r-
al geruime tijd
n-
socialisten hou-
n-
mee. Vandaar

ter
anders over.
n-
accepteerde men
n-
gebreken, die
n-
trekjes van
n-
s-
inbegrepen.
n-
september 1957,
n-
en wel hun ze-
n-
men plotseling
r-
s-
Schuldig-
n-
gehen". Of vrij
n-
ons weer voor
n-
en nu moet

Lachend laat Adenauer dit boek met de sprekende titel „Over de democratie” zien, als wij hij het onder de aandacht van zijn bestrijders brengen. Hij kreeg het werk cadeau op zijn 79ste verjaardag.

☆

De kritiek kwam al direct los, toen Adenauer zijn voornemen kenbaar maakte, Franz Etzel bij de Europese gemeenschap voor Kolen en Staal vandaan te halen om hem vice-kanselier te maken. Toen werd Erhard naar voren geschoven en deze weerde zich geducht. In feite heeft hij toen reeds een greep naar de macht gedaan. Zijn benoeming tot vice-kanselier was slechts een inleiding op wat later zou volgen.

Ontevreden

EN zo stapelden de moeilijkheden zich langzaam maar zeker op. Het leger van ontevreden groeide. Toen de CDU — en niet alleen Adenauer — Erhard de kandidatuur voor het presidentschap aanbood, kwamen de industriëlen en andere werkgevers hiertegen in verzet en toen de minister het aanbod van de hand wees, omdat hij er de voorkeur aan gaf, leiding te blijven geven aan de economische politiek van West-Duitsland nam niemand hem dat kwalijk.

De onwaarschijnlijkheid komt ook wel even om de hoek kijken, als men Adenauer niet te oud vindt om een ambtstermijn van vijf jaar als president te aanvaarden, maar wel om de twee jaar uit te dienen, die nog bij het mandaat behoren, hetwelk de meerderheid van de Westduitse bevolking hem bijna twee jaar geleden heeft gegeven. En als Erhard in Washington zegt, dat hetzelfde volk hem als bondskanselier wenst, dan vraagt men zich toch

wel even af, waar hij deze wetenschap heeft opgedaan. Het is jammer, dat deze minister, die als econoom op een groot internationaal prestige kon bogen, zich in de afgelopen maanden niet wat meer heeft gematigd. Zijn kansen op het kanselierschap zouden belangrijk groter zijn geweest, wanneer hij gepoogd zou hebben buiten het gekrakeel te blijven en boven de elkaar bestrijdende groepen in de CDU te staan.

Motief

TOEN Adenauer besloot, de kandidatuur voor het presidentschap te aanvaarden, vreesde men in de vrije wereld (behalve dan in Engeland), dat zijn aftreden als bondskanselier de positie van het Westen ernstig zou verzwakken. Er was toen echter reden om aan te nemen, dat de opvolger van Adenauer in diens voetsporen zou treden. Nu schijnt dit niet meer het geval te zijn. Op een andere manier kan het jongste besluit van de kanselier niet worden uitgelegd. En als hij ter motivering van dit besluit zegt, dat zijn aanblijven noodzakelijk is in verband met de jongste ontwikkelingen op internationaal terrein, gebruikt hij geen goedkoop excuus. De Bondsdagfractie van de C.D.U. heeft zich van de juistheid er van laten overtuigen.

Men legde dat toen in elk geval niet uit als het misbruiken van een machtspositie, als een belediging van de Westduitse grondwettelijke instellingen, of als een onheuse bejegening van de partij. Wel stond men met deze argumenten gereed, toen Adenauer zijn kandidatuur introk, omdat hij meende, zijn land beter als bondskanselier dan als president te kunnen dienen.

De internationale situatie is er inderdaad niet rooskleuriger op geworden. De Geneefse ministerconferentie dreigt een grandioze mislukking te worden. De afwachtende houding die het Westen sinds vorig jaar november heeft aangenomen, kan niet lang meer worden volgehouden. Als de Russen en Oostduitsers weigeren het Westen de gevraagde garanties ten aanzien van West-Berlijn te geven, komt er geen topconferentie en is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat Moskou een afzonderlijk vredesverdrag met Oost-Duitsland sluit. De positie van West-Duitsland zal dan nog moeilijker worden dan zij reeds is. Het roer moet dan in handen zijn van een ervaren kapitein, die weet wat hij wel en wat hij niet moet doen. En het is een geruststellende gedachte, dat de „oude” dan nog op de brug staat en dat de „beste stuurlui” nog wat aan de kant blijven staan.

Op het ogenblik, dat we dit schrijven is nog niet bekend, wat er met de socialistische moties is gebeurd, waarvan de belangrijkste de benoeming van prof. Erhard tot bondskanselier ten doel heeft. Het lag echter in de lijn der verwachtingen, dat ook deze motie geen-meerderheid in de Bondsdag zou behalen, omdat de C.D.U. zich niet nog meer narigheid op de hals kan halen, dan zij reeds gedaan heeft. Hoe het met de kandidatuur voor het presidentschap zal gaan, ligt nog in de schoot der toekomst verborgen.

B.

HET S.E.R.-RAPPORT

Onhoudbaar betoog van Prof. Witteveen

IN het blad Economisch-Statistische Berichten van 3 juni verscheen een artikel van de hand van prof. dr. H. J. Witteveen onder de titel „De S.E.R. wijst ons de weg naar nieuwe inflatie”. De schrijver is hoogleraar aan de Economische Hogeschool te Rotterdam, en sinds kort lid van de Eerste Kamer voor de V.V.D. Terecht wordt hij beschouwd als een van de meest vooraanstaande economen in ons land.

Wellicht zal de lezer zich herinneren, dat professor Witteveen tijdens de eerste formatie-poging De Quay kandidaat-minister voor Financiën is geweest, nadat men minister Zijlstra als zodanig had laten vallen.

Deze liberale hoogleraar tenslotte is voorzitter van het curatorium van de Telderstichting, het wetenschappelijk adviesorgaan van de V.V.D.

In genoemd weekblad nu heeft hij een zeer uitvoerige kritiek geschreven op het bekende advies van de Sociaal-Economische Raad inzake lonen, huren en subsidies. Van dit advies laat hij vrijwel geen spaan heel, zoals in de titel ook wel tot uitdrukking komt.

Het zou te ver voeren, in dit nummer tot in bijzonderheden op deze kritiek in te gaan. Ik moet me wel beperken tot enkele hoofdpunten.

Professor Witteveen constateert, dat er een voortreffelijk rapport is opgesteld door een werkgroep, waarin de te verwachten economische ontwikkeling uitgebreid is geanalyseerd. Destemmeer betreurt hij het, dat daarna in de betrokken beleidscommissie van de S.E.R. nauwelijks meer rekening met deze analyse is gehouden, zoals hij meent te moeten constateren. Het gevolg daarvan is, dat alle voorstellen *) over hun doel heenschieten. In plaats van uiterste zelfbeperking te betrachten, wij een meerderheid loonsverhoging en looncompensaties.

„Met het oog op de beperkte ruimte en (de) noodzaak tot ontlasting van de begroting zou men dus een beperkte en uiterst gematigde reeks voorstellen verwachten. Op dit punt schiet het advies echter ernstig tekort: Geen der combinaties van voorgestelde maatregelen, ..., blijft binnen de beperkte grenzen, die uit de door de Raad zelf gegeven cijfers en overwegingen voortvloeien.”

De schrijver poogt aan de hand van een tabel deze uitspraak kracht bij te zetten voor

wat betreft de voorstellen A en B. Hierbij gaat het om de voorstanders van vrijere loonvorming, wier voorstellen in het rapport van de S.E.R. niet waren gekwantificeerd. In die tabel heeft professor Witteveen nu zelf maar berekend, wat de gevolgen zullen zijn van een aantal maatregelen. Hieronder laat ik deze berekening voor een deel volgen.

Gevolgen van combinaties van maatregelen A en B.

maatregel	invloed op:		
	betaling-balans	begroting	prijsspeel
1. verwerking huurbijslag			
2. huurverhoging 25%			
3. looncompensatie			
4. extra overheidsinvestering			
5. afschaffing consumenten-subsidie op melk (55 milj.)			
6. compensatie in kinderbijslag			
7. toeslag op invaliditeitsrente			
7. toeslag op invaliditeitsrente			
*) Invloed op prijsindexcijfer levensonderhoud: circa 4,4 %.			

Gelet op het feit, dat in bovenstaande berekening de gevolgen van de vrijere loonvorming nog niet eens zijn opgenomen, stelt schrijver het volgende vast:

- De positie van de betalingsbalans verslechtert aanmerkelijk.
- De positie van de overheidsbegroting, oorspronkelijk het uitgangspunt bij de adviesaanvraag door de regering bij de S.E.R., wordt nauwelijks beter.
- Een vrij sterke stijging van het prijspeel, maar vooral van de kosten van levensonderhoud. Daardoor worden de vergeten groepen weer de dupe. „Het advies blijkt hier wel zeer eenzijdig op de belangen van de direct in de Raad vertegenwoordigde groepen te zijn gericht.”
- De afschaffing der subsidies wil men geheel compenseren of zelfs overcompenseren, wat betekent,

- *) voorstel A: van de confessionele werkgevers- en werknemers-organisaties en enkele kroonleden;
- voorstel B: van de liberale werkgevers en enkele kroonleden;
- voorstel C: van het N.V.V. en enkele kroonleden.

• Vervolg op pag. 7

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Vraagt verhuisfolder of emigrantfolders aan
BONGERS

INTERNATIONAAL VERHUISBEDRIJF
RIJNHAVEN 10. — WAGENINGEN
Telefoon 2725 en 3750 (b.g.g. 3100).

Opslag van inboedels Overzee-verpakking

M. C. VAN STAAVEREN

AALSMEER — TELEFOON 4051

Specialiteit in:
ANJERSTEEKEN — FREESIAZADEN

FINIRAT verdelgt ratten

ongevaarlijk voor andere dieren
en mensen.

N.V. BOGENA - VEERLAAN 23 - ROTTERDAM-Z.

VOOR KERKORGELS

Orgelbouw Ernst Leeflang

APELDOORN - TEL. 06760 - 7582

Kousen en sokken
Handschoenen en wanten
Mutsen en sjaals

FA. JOHAN PARMENTIER

Schelpenkade 14A, LEIDEN, tel. 21864

N.V. W. J. SCHUILING'S

HANDELSONDERNEMING

BINNENHAVENWEG 20, HENGELO

Telefoon K 5400-3029

(na 18 uur Delden. K 5497-447)

Scheepsbouwwerven

A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL

Nieuwbouw en reparatie

Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Carrosseriefabriek LITH N.V.

CEINTURBAAN 32 - ROTTERDAM-N - TEL. 82310 (3 lijnen)

NIEUWBOUW van alle carrosserieën

REPARATIE van alle voorkomende autoschade

INBOUW van vouw- en schuifdaken

Landbouwwerktuigen- en

Machinefabriek

H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP

Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

Autodemontagebedrijf J. Knoop NV

ADUARD — 05903—235

Inkoop van aangereiden auto's — Verkoop van gebruikte onderdelen van een groot aantal merken

- STAALMEUBELN
- TEKENTAFELS
- SCHOOLMEUBELN
- APPARATENBOUW
- BUIS- EN PLAATWERK

Apparatenfabriek OOSTERBEEK

TE VIANEN (Z.-H.)

**NEFA Houtwol-
cementplaten**

lengte 200 cm breedte 50 cm
dikte: 15, 25, 35, 50 en 75 mm.

dikte: GEWAPENDE PLATEN
50 en 75 mm

NECAFET-PLATEN:

voor akoestische doeleinden,
kunnen in kleur gespoten worden
BOUWPLATEN INDUSTRIE
EN HOUTBEDRIJF

- ISOLEREND
VOCHTBESTENDIG
- CONSTATE
KWALITEIT

BOXTEL

NEFA

's-Gravenhage en omstreken

Sigarenmagazijn „Matador”

L. KORPEL

MAURITSKADE 71, TELEFOON 180234 b.g.g. 321960
Postrekening 377073

• Levert alle ROKERSARTIKELEN
waarheen U maar wenst

Woninginrichting D. v. Halem & Zn.

KEIZERSTR. 145 - tel. 55.71.05 - SCHEVENINGEN

Uw adviseurs voor duurzame vloerbedekkingen en exclusieve behangsels

OOK TET KLEINE KARWEI
APPRECIËREN WIJ

BOON'S Schildersbedrijf

PIET HEINSTR. 62 — TELEFOON 33.11.12
Filialen te Delft en Rotterdam

Drukkerij Lakerveld

Loosduinseweg 1079
Den Haag Tel 392330

in een verzorgde uitvoering
Periodieken
Handels- en
Reclamedrukwerk

Bloemen in Den Haag bestellen

Heemskerk opbellen

Bloemenmagazijn Jac. Heemskerk

Bankastraat 70 — Telefoon 558544 — Den Haag

De verzorging van uw haar is verzekerd bij:

E. BIERLING DAMES- EN HERENKAPPER

Stevinstraat 194
Scheveningen
Telefoon 556955

Columbusstraat 260
Telefoon 394425

AL REISPLANNEN?

Taalcursussen - Gidsen - Kaarten

het gehele jaar door in voorraad bij

Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124
Voorburg

LEIDEN

BOOMPJES
oude jenever

FA C. T. STEFFELAAR
LEIDEN

Kleding naar maat

J. BLOK & ZOON

Leiden - Breestraat 69 - Tel. 26832

C. Th. Breebaart & Zn.

MARE 92 — LEIDEN — TELEFOON 25424
(Gevestigd 1886)

Fijne damesstoffen - Huwelijksuitzetten

Onder garantie van kwaliteit.

Vraagt U eens vrijblijvend persoonlijk bezoek aan!

PRONONCE

Leiden: Breestr. 65 Textiel - J. Verduyn
Tel 21800

Oegstgeest
Gevers
straat 41
Tel 23917

Geef dit blad door

Wij luisterden

• Vaag en zwak

Goed beschouwd is de regeringsverklaring door niemand met bijzonder veel enthousiasme begroet. Dat kon ook moeilijk verwacht worden, aangezien het nieuwe kabinet zich op allerlei punten nog een oordeel moet vormen en de verklaring dus op die punten in het vage moet blijven. En vage verklaringen zijn niet bijzonder geschikt om enthousiasme te wekken.

Een zeker enthousiasme was echter onmiskenbaar aanwezig in de wijze waarop de socialistische heer De Kadt in zijn parlementair overzicht van verleden week overdreven kritiek op de regeringsverklaring ten beste gaf. De vaagheid, die het eerste optreden van het kabinet in de kamer hier en daar noodzakelijk moest omgeven, ontlokte hem de opmerking, dat dit kabinet het van vaagheden zal moeten hebben. Het kan geen leiding geven, het zal zich laten drijven op de sterkste krachten, die in de Kamer aanwezig zijn. In de Regeringsverklaring is volgens de heer De Kadt „alles vaag en zwak”. Uiterst vaag was zij over de sociale en economische politiek en zo mogelijk nog vager op het punt van de agrarische politiek.

De klap op de vuurpijl van deze zure nabeschouwing op de regeringsverklaring was de vraag van de heer De Kadt: Hebben we eigenlijk wel een regering of slechts een met regeringsbevoegdheid toegerust noodkabinet?

• Toch verdienstelijk

Wat prof. Diepenhorst vooral was opgevalen, was de ambtelijke stijl van het stuk. Wat moet het met de Troonrede worden, zo vroeg de hoogleraar zich in zijn causerie „Volk en Staat” af, nu alle gemeenplaatsen reeds veelvuldig zijn gebruikt? Er zal een prijsvraag nodig zijn om nieuwe zinswendingen te ontdekken.

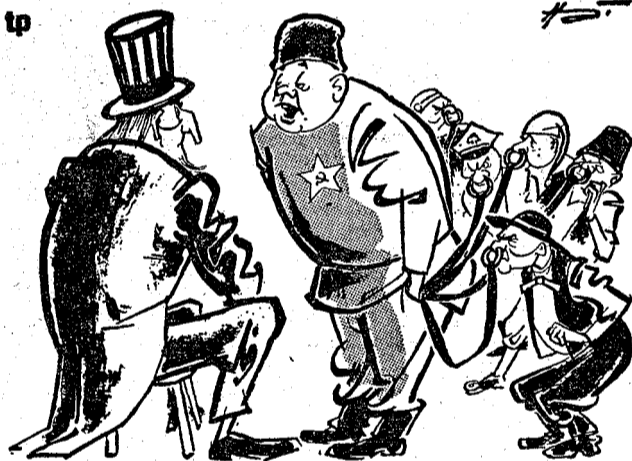
Wat de inhoud betreft vond prof. Diepenhorst de verklaring echter toch een verdienstelijk stuk. Twee momenten uit het kamerdebat kregen een speciale belichting in zijn radiotoespraak. In de eerste plaats de ietwat onzuivere situatie, die aan het kabinet-De Quay het aanzien gaf en die in het debat geïllustreerd werd door het feit, dat enerzijds prof. Romme zijn pijlen afschoot omdat de socialisten niet tot onderhandelen bereid waren terwijl anderzijds Dr. Bruins Slot verklaarde, dat er sinds 11 december niet met de socialisten onderhandeld was. Het andere punt was de houding van minister Klompé in verband met haar verlangen een deel van Sociale Zaken te „annexeren”. „Geen cerise-rode flatterende japon, geen onderhoud met prof. Romme, geen kwalijk verholten teleurstelling konden de mededeling van de heer De Quay, dat de regering deze zaak nog eens zal bekijken, voorkomen”, aldus prof. Diepenhorst.

Overigens was de a.r.-senator van mening, dat het niet aangaat dit kabinet vantevoren overvloedig vertrouwen te schenken. Afwachten is het parool. De prot.-chr. partijen traden terecht toe, maar, zo waarschuwde hij, zij dienen steeds te bedenken, dat zij met liberalen deel uitmaken van het kabinet. Zij dienen voortdurend op hun zelfstandigheid bedacht te zijn en mogen niet volstaan met in enkele sociaal-economische kwesties stelling te nemen.

• Minder groeizaam

In de sfeer van zijn vroegere werkzaamheden blijvend, merkte oud-minister Vondeling in een radiocommentaar op, dat het klimaat, waarin dit kabinet zich thuisvoelt, killer is dan voorheen en dat onstabiel en minder groeizaam weer verwacht moet worden. Een uitspraak, waarbij men zich verwonderd afvraagt, of de heer Vondeling dan helemaal vergeten is, dat de P.v.d.A. het politieke klimaat verleden jaar zo kil, zo onstabiel en zo weinig groeizaam vond, dat de socialistische weermannetjes zich ijlings uit het kabinet en in het rode weerhuisje terugtrokken.

Of bedoelt de heer Vondeling, dat er voor de socialisten minder groeizaam weer op komst is? Dat zou een socialistische voorspelling zijn, die we graag in vervulling zien gaan.

„Waarom hebt u toch altijd de instemming van uw bondgenoten nodig?”

Bon

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Opzenden aan de administratie van Nederlandse Gedachten - Dr. Kuypersstraat 3 - DEN HAAG Giro 89673.

„De Goudse Packet”

(B. J. VAN RHIJN & ZN.)

Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplantsoen 6-7, tel. 2388

Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

GOUDA

HOE MEN ER OOK OVER DENKT ...

Voor Goude en omgeving geldt:

VAN DER GRAAFF

voor begrafenissen

Het is wel zeker!
U slaagt voor een luxe

beter bij

tederwaren- en
schoenreparatiebedrijf
Wij hebben voorradig

HANDTAS

H. BOOT

PARAPLUIES

een uitgebreide collectie in de nieuwe modetinten
WILLEM & MARIJLAAN 64-66

Firma Gebr. de Waard

CRABETHSTRAAT 14 — TELEFOON 2569-2248
GOUDA

AANNEMER VAN
SLOOP- SCHOOR- EN GRONDWERKEN
HANDEL IN
BOUWMATERIALEN EN METALEN

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Dames-,
Heren- en
Kinderkleding

ZWOLLE
APELDOORN

AMERSFOORT
ARNHEM

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten.
AMSTERDAM-C. Keizersgracht 564
Tel. 221444 - 4 lijnen
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMogens EN VERZEKERINGEN
UTRECHT
Nachtgaastraat 50
Tel. 16057 - 18037

HET S.E.R.-RAPPORT

Onhoudbaar betoog van Prof. Witteveen

• Vervolg van pag. 5

dat „men in wezen (weigert) de last van de subsidieverlagingen te dragen”.

Na dan nog uitgebreid te zijn ingegaan op de voorstellen tot huurverhoging en de vrijere loonvorming, vat de hoogleraar zijn vernietigende kritiek samen, uit welke samenvatting ik nog enkele zinnen citeer.

„Alleen door afwenteling der lasten op hen, die niet vertegenwoordigd zijn, is men enigszins tot elkaar kunnen komen”.

Het gehele advies wordt beheerst „door het streven van de vakbeweging om het reële loon omhoog te brengen”. „Nu de vakbeweging zo'n sterke politieke en economische macht heeft gekregen, zal zij echter moeten handelen naar het inzicht, dat een stijging van het reële loon op de duur alleen mogelijk is voor zover de produktiviteit toeneemt”.

„Ons land dreigt nu lijnrecht naar een nieuwe inflatie te worden gevoerd, zo betoogt schrijver, maar hij eindigt dan met de hoop, „dat bezinning op (de) ervaring der afgelopen jaren de roes van nieuwe welvaartsdromen nog tijdig zal intomen”.

* * *

Noodgedwongen zal ik me moeten beperken tot enkele kanttekeningen bij dit, stellig als serieus bedoelde, betoog. Ik zal me bovendien beperken tot enkele punten van zakelijke kritiek en niet nader ingaan op de geest van dit hooggeleerd stuk proza.

1 De berekenwijze in de tabel is onjuist. Door het Centraal Planbureau was uitgerekend, welke gevolgen iedere afzonderlijke maatregel zou hebben voor prijspeil, betalingsbalans, rijksbegroting enz., zowel in het eerste als in het tweede jaar na eventuele invoering van die maatregel.

Witteveen nu heeft zonder meer de tweedejaarseffecten genomen, er daarbij van uitgegaan, dat per 1 januari 1960 alle maatregelen, genoemd in de tabel, ook inderdaad hun beslag hebben gekregen.

In feite is evenwel uitgegaan van een zo groot mogelijke spreiding in de tijd, waardoor sommige maatregelen pas in de loop van 1960 zullen worden geëffectueerd.

2 Veel ernstiger nog is de fout, die professor Witteveen begaat, wanneer hij de prijsinvloed der maatregelen berekent. Juist het voorkomen van verdergaande inflatie heeft de voorstanders van gedifferentieerde loonvorming bewogen.

Hun gedachtegang is, dat prijsstijging onvermijdelijk is bij een systeem van algemene loonronden; daarom zal in een systeem van gedifferentieerde loonvorming uitgangspunt moeten zijn, de per bedrijfstak aanwezige „ruimte”. Deze „ruimte” zal worden benut o.a. voor:

- compensatie-maatregelen van algemene aard;
- verdergaande loonsverhoging of voor arbeidstijdverkorting.
- eventuele prijsverlagingen.

Daardoor wordt de kans op prijsstijgingen aanmerkelijk geringer. Natuurlijk kan men het werkelijkheidsgehalte van deze gedachtegang laag vinden. Dit betekent echter niet, dat men nu maar mag doen, alsof deze niet bestaat. In werkelijkheid is het prijseffect in het kader van de voorstellen A en B dan ook veel geringer, dan door Witteveen berekend en praktisch geheel te wijten aan de noodzakelijke huurverhoging (met: huurcompensatie)

3 De overheid wordt wél tegemoetgekomen, met name door de voorgestelde huurverhoging (welke bovendien wordt gezien als een eerste stap) en door het voorstel m.b.t. huur- en melksubsidies. Weliswaar zijn er enkele tegenwerkende krachten, waardoor het netto-effect kleiner wordt, maar het gaat m.i. niet aan deze positieve bijdragen te bagatelliseren.

Overigens is het onjuist te spreken over extra overheidsinvesteringen, zoals Witteveen in de tabel doet. In het rapport is er van uitgegaan, dat van het uitgetrokken totaalbedrag aan overheidsinvesteringen 50 miljoen extra aan de ontwikkelingsgebieden ten goede komt.

4 Professor Witteveen schijnt het onjuist te vinden, dat afschaffing van subsidies wordt gecompenseerd. Ik wil er echter op wijzen, dat met name de huursubsidies een belangrijke rol hebben gespeeld in het economisch-politieke beleid. Zij hebben het huurpeil gedrukt en daardoor tevens het loonpeil, dit ten gunste van onze exportpositie. Het is derhalve volkomen gerechtvaardigd, afschaffing van dergelijke kunstmatigheid in ons prijspeil vergezeld te doen gaan door compensatie. Anders zou men een dubbele last op de schouders van de minderdragkrachtigen leggen.

Het is dan ook bijzonder naïef, deze zaak eenzijdig economisch te benaderen. Daarvoor is de sociale rust, ook in materiële opzicht, een te kostbaar goed.

Het zou volkomen onbestaanbaar zijn, dat de vakbeweging, waarvoor Witteveen nauwelijks een goed woord over heeft (over monopolies, trusts, kartels en dergelijke machtsconcentraties spreekt hij niet!) na haar constructieve en van verantwoordelijkheidsbesef getuigende houding gedurende de periode van bestedingsbeperking, haar leden in de hand zou kunnen houden, indien zij thans zou komen met verdergaande lastenverzwaring. Te meer, waar ook deze leden er weet van hebben, dat de economische situatie sinds vorig jaar reeds aanmerkelijk beter is geworden.

5 Voor wat Witteveens vrees voor de betalingsbalans betreft wijs ik er op, dat voor 1960 het geraamde overschot op lopende

rekening 830 miljoen bedraagt, de voorraad vorming in dat zelfde jaar zal zijn gestegen tot 700 miljoen en het investeringspeil 10% hoger zal liggen dan in het voorgaande jaar.. Deze punten komen in zijn artikel niet voldoende uit de verf.

Het geheel laat, dunkt ons, toch wel enige ruimte om iets te doen aan welvaartsverbetering voor de loon- en salaristrekenden!

* * *

De verleiding is groot, om verder in te gaan op Witteveens betoog. Ik meen het voorhands hierbij te moeten laten. Alleen meen ik te moeten concluderen, dat dit betoog bij nadere beschouwing deels onjuist, deels onhoudbaar is, indien men maar de moeite wil nemen, de strekking en de achtergrond van de verschillende voorgestelde maatregelen op zich te laten inwerken en ook met het sociaal aspect daarvan rekening houdt.

Gelukkig is het in ons land niet zo, dat het voeren van een goed sociaal beleid het uitsluitend monopolie is van mensen uit de directe werknemerskring.

Tenslotte wil het mij voorkomen, wellicht mede ter geruststelling van de heer Witteveen, dat het dit kabinet wel toevertrouwd is, het hoofd te bieden aan gevaarlijke welvaartsstaatmanipulaties.

Drs. J. BOERSMA

Op 1 september a.s. vangt in ons ziekenhuis aan de nieuwe

kursus voor leerling-verpleegster

Inschrijving voor deze cursus staat open voor meisjes van 18 jaar en ouder van Prot. Christelijke beginsele met een behoorlijke algemene ontwikkeling M.U.L.O. of daarmee gelijkstaande opleiding.

Landelijke salarisregeling. Ruime tegemoetkoming in aanschaf dienstkleding. Tweemaal per maand vergoeding reiskosten naar het ouderlijk huis, voor zover deze kosten een bedrag van f 2.50 te boven gaan

Sollicitaties en verzoeken om nadere inlichtingen te richten aan de Directrice van het Diaconessenhuis, Parklaan 95a te

eindhoven

* Het is ook mogelijk zich nu reeds op te geven voor de cursus, die in november a.s. begint.

Een auto reed de winkel binnen! En nu?

Ja, een flinke klap gaf dat - en voor de winkelier was het een flinke klap. De hele pui in puin, alles verzakt en half ingestort... wekenlang werkluur bezig de zaak te herstellen. Natuurlijk - dat wordt betaald. Maar erger is: de zaak staat stil! Of... erger? Zijn vriend en vertrouwensman - zijn verzekeringsman - had hem immers de Labor-polis van de „1845” aangeraden? Ziedaar! De zaak gaat weer open. De winkelier lijdt géén schade: Labor vergoedt gederfde winst, betaalt lonen, renten en andere doorgaande kosten!

Kies zekerheid: Praat ook eens spoedig met Uw verzekeringsman over die prachtige Labor-bedrijfsverzekering van „De Nederlanden van 1845”!

Uw assurantieman
Uw vertrouwensman

DE NEDERLANDEN

1845

Alle verzekeringen

Panther Pari
 een lekker
 licht
 goedkoop
 sigaartje

10st. f. 1.05
 20st. f. 2.10

In de groene doos

Hotel-pension
 „Dreyeroord”
 TEL 3169 - OOSTERBEEK

N.V. Houthandel
 v.h. J. TULP & ZONEN
 E D E
 Hout - Triplex - Board
 Eternitprodukten

VAN LEEUWEN BUIZEN
 ZWIJNDRECHT

Van der Spek
 Machines
 Gereedschappen
 Aannemersartikelen
 Rotterdam
 Wolphaartsbocht 214

Rijwielen direct af fabriek
50 gulden goedkoper
 Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingsbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.
 WASMACHINES - STOFZUIGERS
 CENTRIFUGES
 „SIMBA” RIJWIELFABRIEK
 Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande
 Telefoon K 1748-2673

RADIO BECKER
Zeist
 TELEFOON 5846-5847
 Het adres voor zenders,
 richtingzoekers en
 echoloden

EIKENDAL OPTIEK
 Exclusieve monturen
 DEPOT: CARL ZEISS
 BERGSTR 12 TEL 2038 WAGENINGEN
 Ook volgens afspraak

1 JUNI
 Toen ik dezer dagen een nieuwe haring at, nieuw in de zin van de eerste haringen van het seizoen, herinnerde ik mij, dat ik elf jaar geleden een reis naar Java maakte. Niet, dat die nieuwe haring zo mijn geheugen scherpte, maar bij haring denk ik aan haring. En haring speelde op die reis een rol, omdat ik op het m.s. Volendam wel eens een haring, een rauwe, bij het ontbijt kreeg. Nu bijt ik bij het ontbijt niet graag in een haring, zeker niet in een rauwe. Een gebakken is mij dan meer welkom. Toen ik op Java iemand, die daar al lang woonde, mijn aversie tegen haring, rauwe, bij het ontbijt voordroeg, zeide deze nieuwe kennis: „had ze voor me meegebracht! Ik had je een rijksdaalder per stuk betaald!” Hij zag namelijk op zijn eenzame post onder de tropenzon weinig haring. En nu, 1 juni, lees ik, dat nieuwe haring al weer wordt doorgedraaid, omdat de f 108 tot f 110 per kantje niet werden opgebracht op de afslag. Haring vangen, met alle risico van de visser, en dan die haring doordraaien, dat betekent vernietigen, acht ik een groot kwaad. Ik weet, dat ik die haringen niet naar Java kan sturen, ik weet ook niet op het ogenblik, wat ik met die „onverkoopbare” haringen zou moeten doen, maar vernietigen... U en ik hebben een oorlog meegemaakt. Ik kan nog niet tegen voedsel vernietigen, ik zal er nooit tegen kunnen.

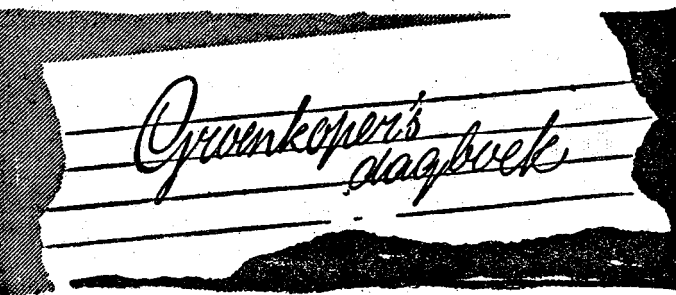
2 JUNI
 Ja, ik las ook weer iets uit Amerika, dat mij uit mijn humeur bracht. Een zekere David Hawthorn, ergens in Florida, heeft bezwaar gemaakt tegen een kinderboek, waarin de geschiedenis van drie biggetjes wordt verteld: een wit, een zwart en een gespikkeld. Nu komt er een boze wolf in het boek en die eet het witte en het gespikkelde op. Het zwarte biggetje ontspringt de muil van de wolf. Dat is onze David niet naar de zin. Hij wil dat boek uit de circulatie nemen, het bevordert de gedachte aan een superieur zwart ras! Gelukkig heeft de

3 JUNI
 Ik zal het u dan maar zeggen... het t.v.-toestel is weer gemaakt. Neef Bob, een t.v.-expert, die afscheid kwam nemen omdat hij naar Calcutta verhuisde, keek (dat kan hij niet laten) in het toestel en haalde er een kapot lampje uit. Ik kreeg voor dat lampje een nieuw, dat mijn middelste zoon weer in het toestel heeft gezet. Neef zat toen al in Calcutta. En nu draait de boel weer. Ik kom nu weer tijd tekort. Want ik zie namelijk zelf graag het nieuws... en, nou ja... de anderen zien dit weer graag en dat... en dan kijk je weer.

Kruiswoordraadsel

Horizontaal: 1. zelfkant, 5. Egyptische slavin, 9. wending, 14. spoorstaaf, 15. danspartij, 16. vismaag, 18. liefdesgod, 19. kenteken kon. auto's, 20.ervoermiddel, 23. vergadering, 25. jij (Frans), 26. een figuur slaan, 28. delfstof, 30. gevaarlijke plaats in zee-kering, 32. zonnegod, 33. voedsel, 36. plaats in Friesland, 37. vaartuig, 39. op 9 nov. 1943 opgerichte hulporganisatie, 40. bloeiwijze, 42. jong zoogdier, 43. plaats in Overijssel, 45. keuren, 47. strafwerktuig, 49. middellijn, 50. spat, 52. voegwoord, 54. letter, 55. klip, 56. boodschapper, 57. behoefstig, 58. muzieknoot, 60. Europeaan, 62. meisjesnaam, 64. zoogdier, 65. grondsoort, 67. familielid, 69. lichaamsdeel, 70. armoedige woning, 71. open dorpsplein, 73. vorm van openen, 75. zoogdier, 78. ante meridiem (afk.), 79. scheikundige term, 81. muzieknoot, 83. beroep, 86. tennisterm, 87. bekoorlijk tafereeltje, 90. editie (afk.), 91. zure drank, 93. verdriet, 94. letter, 95. water, 97. dier, 99. grapjas, 100. groot, 102. toespraak, 103. stad in Kanaän, 104. vertegenwoordiger.

Verticaal: 1. onbebouwd, 2. vogel, 3. uitroep, 4. offerplaats, 5. vlees, 6. geheel, 7. slede, 8. kledingstuk, 10. uitgeslapen, 11. letter, 12. rekening, 13. bekende generaal, 15. bevreemd, 17. verzoek, 21. rondhout, 22. opnieuw, 24. serie, 27. woede, 28. koord, 29. uitrit, 31. beurtvaart, 34. ongedurig, 35. in Groningen heet hij „Ome Loeks”, 37. muziekstem, 38. verwarmingsmiddel, 40. langzaam (muz.), 41. 12de provincie (afk.), 42. werptouw, 44. lidwoord (Frans), 46. voegwoord, 48. rangtelwoord, 50. mismoedig, 51. voor iedereen 't centrum van de wereld (latijn), 53. jaartelling, 59. doorzichtig, 61. voorzetsel, 63. Nederland Indië (afk.), 64. nakomeling, 66. knolgewas, 68. heldendicht, 69. kluwentje, 70. lichaamsdeel, 72. stroomsterkte, 74.

4 JUNI
 Overigens, bepeins ik vandaag, is die t.v. toch een wonderlijk iets. In Naharia, een kustplaats in Israël, had een Israëlische t.v.-toestel gebouwd. Niet omdat om de Israëlische t.v.-uitzendingen te kunnen volgen, want Israël kent geen t.v.-uitzendingen. Neen, deze man zat eigenlijk des avonds maar zo'n beetje te prutsen. Op een avond ontstond kortsluiting in het eigen gemaakte toestel en voordat de kijker wist wat er eigenlijk gebeurde, zag hij achter elkaar (neem ik aan) uitzendingen van de Russische, Roemeense, Hongaarse- en Duitse t.v. Een wonder? Ik weet het niet. In Israël is alles mogelijk, zei een Joodse vriend me, toen ik het hem vertelde. Hij vroeg of ik het soms kon verklaren. Ik zei toen maar: „met een goed toestel is alles mogelijk!” Ik noemde toen de naam van het toestel, hetgeen ik hier niet kan doen. Want reclame in de t.v. is iets, waartegen men in bepaalde kringen zeer bepaalde kringen, de vinger opheft. Las dit nog in de Omroepgids van de N.C.R.V. Ik ben er niet bang voor. Israël is nog gelukkig zonder t.v. Maar straks... Nu moet ik zeggen: het beloofde land is t.v. niet, beslist niet.

5 JUNI
 Kijk, daar was ik nu eens graag aanwezig geweest: op het schapenscheersfeest op de Ginkel te Ede. Mijn vader, die in de buurt van Ede gewoond heeft, heeft mij over het schapenscheren wel eens wat verteld. Als kind „fietste” ik eens met hem van Utrecht naar Scherpenzeel. Hij op het zadel, ik op een klein zadel (hout) op de stang van

6 JUNI
 Of de foto van president Soekarno met de filmster Joan Crawford ook in de Indonesische dagbladen is verschenen, betwijfel ik. Deze foto laat overigens geen twijfel omtrent de gevoelens van Zijne Excellentie ten opzichte van de actrice. Hij houdt haar bij de hand en wel zeer heus en hoffelijk en niet zonder glimlach op het gezicht. Ook zou Z.E. mevrouw Crawford in het openbaar hebben gekust, al was het maar met een kusje op de wang. Zo iets is in Indonesië bij de Islamieten geen gewoonte. Enfin, het kusje heeft o.a. ten gevolge gehad, dat nu alle berichten over des presidenten reizen aan de censuur in Indonesië moeten worden voorgelegd. Het land beleeft zijn tweede geboorte, las ik laatst. Dat gaat altijd met jeugdige fouten gepaard!

zijn fiets. Het was toen, dat hij mij over het schapenscheren vertelde. Dat gebeurt met de schaar zei hij, en dat is een hele kunst. Nu las ik vandaag, dat er op het feest van 3 juni nog vijftien Veluwse boeren gevonden werden, die die kunst van het handscheren nog verstonden. In hotel Zuid-Dinkel is het scheerscheersfeest besloten met een maaltijd van rijstebrij en zoutevis. Dat smaakt ook goed. Ik bevind mij in het onzekere of de scheerders rijst met zoutevis geteget hebben of zoutevis met rijstebrij ná. Maar dat doet er verder niet toe. Ik lust beide. Merkwaardig, dat Nabal ook al veel op tafel zette tijdens het scheerscheersfeest. Nabal was een Kalebiet, hard en ruw in zijn optreden (Veluwse scheerders zijn geen Kalebieten!). Zijn vrouw Abigaïl was verstandiger, zoals u weet. Zij gaf David en zijn mannen tweehonderd broden, twee kruiken wijn, vijf toebereide schapen, vijf maten geroost koren, honderd rozijnenkoeken en tweehonderd klompen vijgen.

William Gruenkoper

Huidgenezing
 Huidzuiverheid - Huidgezondheid
PUROL
 Puistjes verdrogen door Purool-poeder

1	2	3	4		5	6	7	8		9	10	11	12	13
14				15				16		17		18		
19			20	21			22		23		24			25
26		27					28		29		30		31	
		32			33	34			35			36		
	37			38		39					40			41
42				43	44			45		46			47	48
49			50				51		52			53		54
		55				56					57			
58	59		60		61				62	63				64
65		66		67			68		69					70
	71		72			73		74			75	76		
77		78			79					80		81		82
83	84			85			86			87	88			89
90			91			92				93				94
95		96			97		98		99				100	101
102							103						104	

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Welkom Excellentie!

NAAST de ministers Zijlstra en Van Aartsen, die ook reeds in het vorig kabinet zitting hadden, is deze week een derde A.R.-bewindsman aangetrokken en beëdigd als Staatssecretaris van Sociale Zaken en Volksgezondheid.

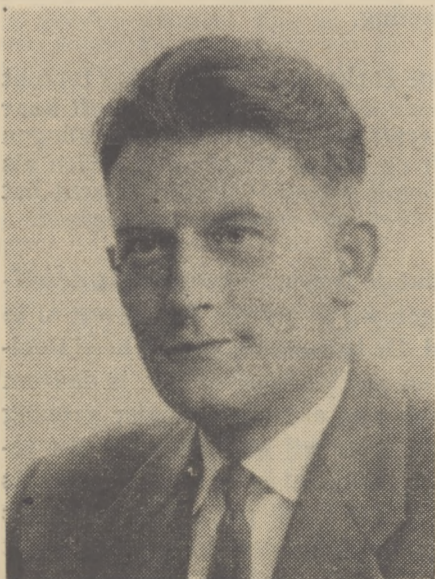
„Een persoonlijke beslissing” heeft de heer B. Roolvink zijn toetreden tot de groep van dienaren der Kroon genoemd. Hij heeft daarmee tot uitdrukking gebracht, dat geen enkele organisatie, dus noch het C.N.V. waarvan de nieuwe Excellentie tot 15 juni secretaris was, noch onze partij waarvan hij lid is, door zijn ambtsaanvaarding gebonden is. Staatsrechtelijk gezien is dit duidelijk, doch wij kunnen ons voorstellen, dat de nieuwe Staatssecretaris dit nog eens persoonlijk heeft willen onderstrepen. Dit neemt niet weg, dat ook ons blad de behoefte heeft om de nieuwe bewindsman een hartelijk welkom toe te roepen en haar warme sympathie te betuigen, aangezien het „ja-woord” van de heer Roolvink van moed getuigt. Dit alleen al omdat zijn nieuwe ambt een loodzware opgave is.

Als secretaris van het C.N.V. heeft Roolvink jarenlang van dag tot dag de besprekingen over lonen en prijzen meegemaakt en actief meegevoerd. Hij weet als geen ander hoezeer de Christelijke vakbeweging overtuigd was van de rechtvaardigheid van haar streven naar een vrijere loonvorming. Hij weet ook als geen ander hoeveel en welke moeilijkheden er aan het verwezenlijken van deze wensen verbonden zijn. Doch dit laatste heeft hem geen „neen” doen blijven zeggen, toen bij herhaling een beroep op zijn medewerking in 's lands belang werd gedaan. Zijn aanvankelijk weigeren versterkt onze overtuiging, dat de heer Roolvink niet lichtvaardig over zijn opgave denkt. Integendeel. Zijn uiteindelijk „ja” schenkt ons het vertrouwen dat hij voor datgene wat hij rechtvaardig en bereikbaar acht zich geheel en al in zal zetten.

Juist deze Staatssecretaris zal door velen in den lande nauwgezet bij zijn werk worden gadegeslagen, omdat men weet dat op zijn schouders een belangrijk deel der verantwoordelijkheid rust, die door de bewindslieden op het Departement van Sociale Zaken en Volksgezondheid gedragen wordt.

Tijdens de eerste poging-De Quay leek het er enkele weken op, dat drs. C. P. Hazenbosch de hoogste verantwoordelijkheid op dit departement zou gaan dragen. Door de gang van zaken in deze fase der kabinetsformatie, werd deze bekwame jonge politicus geen minister.

Terecht is dit door velen ook buiten

Frankrijk na een jaar De Gaulle Eerste krachtmeting is uitgesteld

DE krachtmeting, die in de afgelopen week in Frankrijk heeft gedreigd, is uitgebleven. Premier Debré heeft door zijn doortastend optreden zijn regering weer enig respijt gegeven door de bonden van spoorwegpersoneel te beloven, onderhandelingen over loonsverhogingen te zullen beginnen. Hij heeft het prestige van zijn kabinet gered, dat ernstig in gevaar zou zijn gebracht, wanneer de bonden zich niet aan zijn dreigementen zouden hebben gestoord. Maar het middel, dat hij gebruikte, was niet

onze kring betreurd. In het nieuwe extra-parlementaire kabinet bleek een ander als bewindsman met die taak te zijn belast. Het kabinet en inzonderheid minister Van Rooy hebben zich nu weten te verzekeren van een A.R.-Staatssecretaris. Door dit feit achten wij de regeringsploeg versterkt.

Het grote goed, dat in een rechtvaardige beloning en in verantwoorde sociale regelingen gelegen is, kent de heer Roolvink, die tot 1946 zelf werknemer was, uit eigen ervaring. Wat arbeidsvrede voor werkgevers en werknemers betekent, weet hij ook als oud-vakbondsbestuurder, die in de jaren 1947 tot 1950 dikwijls handelend moest optreden bij door de E.V.C. uitgelokte stakingen.

Zijn regelmatig contact met ondernemers- en arbeidersvertegenwoordigers op landelijk niveau heeft bij hem sinds 1952, toen de heer Roolvink secretaris van het C.N.V. werd, een ervaring doen rijpen, die een bewindsman in zijn positie van onschatbare waarde zal zijn.

Hoewel wij de nieuwe Staatssecretaris kennen als een bekwaam, toegewijd en voorzichtig man, die evenwel met

bijzonder populair en het compromis, dat hij sloot, brengt wel uitstel, maar geen afstel van de moeilijkheden, die de vakbonden in Frankrijk kunnen veroorzaken. De belofte aan de bonden is een belangrijke concessie en van de bereidheid van premier Debré's kabinet om deze in te lossen zal afhangen, of de arbeidsvrede in Frankrijk die kenmerkend is geweest voor het afgelopen jaar, zal worden bewaard.

Van het voortduren van deze arbeidsvrede zal in belangrijke mate af-

hangen, of het economische experiment, dat in Frankrijk bijna een „Wirtschaftswunder” teweeg heeft gebracht, volledig zal slagen. Voordat de stakingsdreiging haar schaduwen vooruit ging werpen, was er reden om aan te nemen, dat de stabiele ontwikkeling van de Franse economie tot een evenwichtige situatie zou leiden, zonder dat daarvoor de prijs van ernstige werkloosheid of een ernstige achteruitgang van de industriële productie betaald zou moeten worden.

Het compromis

HET is de vraag, of deze gunstige ontwikkeling voortgang kan vinden, als de spoorwegarbeiders er in slagen, hun eisen ingewilligd te krijgen of in het andere uiterste hun toevlucht nemen tot massale stakingen, die de economie van Frankrijk geheel kunnen ontwrichten. Zij hebben de voet reeds tussen de deur gezet en zullen niet rusten, voordat zij zich geheel naar binnen hebben gewerkt. En het gevaar is niet denkbeeldig, dat zij in dat geval meteen voor anderen de toegang forceren.

Het compromis, waardoor een krachtmeting werd voorkomen, volgde op enkele concessies van de Franse regering op sociaal gebied. Gezinstoelagen van de sociale verzekering werden verhoogd met tien procent. Maar ongelukkig werd het besluit pas bekendgemaakt, nadat de spoorwegarbeiders al hadden laten weten, dat zij op 16 juni in staking zouden gaan. Begrijpelijkerwijs werd het dan ook als een teken van zwakte uitgelegd. Dit is wellicht ook het geval met de toezegging, welke Debré heeft gedaan ter voorkoming van de spoorwegstaking.

• Vervolg op pag. 5

Het najaarswerk staat in

DE STEIGERS

MET een variant op een bekend spreekwoord zou men kunnen zeggen: organiseren is vooruitzien. Dit gezegde indachtig, is de Organisatie Commissie van de partij in de afgelopen week bijeen geweest om plannen te maken voor de activiteiten in de komende maanden. Het spreekt vanzelf, dat hierbij de nadruk valt op de maanden september, oktober, november en december, hoewel het werk uiteraard een „overloop” heeft naar de eerste maanden van 1960.

Dit bespreken van de plannen vindt plaats aan de hand van nota's, waarin de mogelijkheden en moeilijkheden van het werk zoveel mogelijk volledig worden uiteengezet. Het kosten-element speelt daarbij tevens een voorname rol. Alvorens deze plannen het fiat van het Centraal-Comité krijgen (hetgeen naar wij hopen in de Centraal-Comité-vergadering van 4 juli het geval zal zijn) gaan de voorstellen eerst naar het Algemeen Organisatie Comité. Wij hebben al eens meer uiteen gezet, dat in dit A.O.C. een tweetal vertegenwoordigers van elke Kamercentrale zitting heeft. Men kan geneigd zijn te zeggen: wat een rompslomp en welk een omweg wordt er in die A.R.-partij gemaakt voordat er een bepaalde actie van start kan. Diegenen zouden wij willen antwoorden: bedenk welk een voordeel het oplevert indien ook het provinciale en regionale kader reeds in het plannen-stadium wordt betrokken bij het werk, dat centraal is voorbereid. Dit voorkomt dubbele en dus verbodige arbeid. Tevens schept het mogelijkheden van coördinatie van de landelijke en regionale werkzaamheden.

ACTIE LEZERS APPEL

HET ligt in de bedoeling, dat het Centraal-Comité een voorstel zal bereiken voor een landelijke abonnee-werfactie in de maanden oktober en november. In deze laatste maand zullen, als de plannen doorgang vinden, de kiesverenigingen ingeschakeld worden. U begrijpt, dat wij in dit stadium niet meer sluiers op kunnen lichten. Maar de aanduiding „Actie Lezers Appèl” (wij geven die naam van de actie graag voor een betere!) is op ons bureau reeds tot een begrip geworden, zoals dit voorheen ook met „Operatie Oranje-kaart” het geval was. De laatste werd in ons gehele land onder de trouwe anti-revolutionairen een vaststaande uitdrukking van de wil om de partij aan meer leden te helpen.

DE VERDERE PLANNEN

WIJ geloven stellig, dat de Actie Lezers Appèl dit najaar in het centrum van de activiteit zal staan. Maar daarnaast zullen toch ook andere taken opnieuw of voor het eerst krachtig moeten worden aangepakt. Ook daarover heeft de Organisatie Commissie zich aan de hand van voorstellen beraden. Wij

denken hierbij aan het regelmatig onderhouden van een duurzaam contact met studenten. Wij denken ook aan de voortzetting van de kadercontactbijeenkomsten. Zoals men weet is vóór de verkiezingscampagne (dus tot 3 januari 1958) reeds een 20-tal van deze bijeenkomsten gehouden, die vrijwel zonder uitzondering als geslaagd kunnen worden bestempeld. Door de onverwacht snelle inzet van de verkiezingsstrijd is dit werk toen plotseling afgebroken.

Het Algemeen Organisatie Comité zal het Centraal Comité thans over het „afmaken” van dit werk een voorstel moeten doen, waaruit blijkt dat men er zich niet van wil afmaken. Tenslotte is het probleem van de voorlichting in het algemeen en het vraagstuk van de scholingsarbeid (ten behoeve van het kader) in het bijzonder, dat de aandacht vraagt en krijgt. Men ziet het reeds aan dit lijstje, dat het Algemeen Organisatie Comité geen „lege agenda” af te werken krijgt als het op 25 juni a.s. bijeenkomt. Wij hopen, dat deze vergadering zo vlak na het Partij Convent te houden juist ook door die partij-manifestatie gestimuleerd zal mogen worden. De partij gaat in 1959 en 1960 allerm minst stil zitten.

VAN HET LEDEN-WERFFRONT

WIJ juichen het van harte toe, dat ook in deze weken de leden-werfactiviteit op peil blijft. Dit is een bezigheid, die nooit in het gedrang mag komen. Rekenend met de onvermijdelijke afvoeringen wegens overlijden en bedanken wegens op zichzelf achtbare redenen, hielden de in de laatste tijd gemelde werfresultaten het ledental van onze partij op peil. Wij willen hen, die van het prachtige weer van de laatste weken gebruik maakten om voor de partij op stap te gaan, een dankbaar saluut brengen, door het vermelden van de resultaten van hun kiesvereniging. Hier zijn enkele grepen uit de oogst: Huizum, Middelstum en Den Haag (N. en O. XVII) elk 7 nieuwe leden, Bennekom 8, Assen en Nijkerk ieder 9, Rotterdam 1: 19. De kroon op het werk was ditmaal gezet door Hilversum (N. en O. I) met 19 nieuwe leden, waaronder 6 dames. Hartelijk dank en: welke k.v.'s staan op het volgende lijstje?

RECTIFICATIE

DE vorige week betreurden wij het bij de bespreking van het jaarverslag van Overijssel, dat dit verslag geen inhoudsopgave bevatte. Wij betreuren deze treurigheid, want nader onderzoek heeft uitgewezen dat er wel een inhoudsopgave aanwezig is, n.l. na de blanco op-één-na-laatste pagina. Wij hopen, dat de belangstellende lezers van dit verslag niet dezelfde vergissing maken als wij. Zelfs de opgenomen advertenties staan in deze „inhoud” vermeld, waardoor het verslag een hoge graad van perfectie bereikt.

VRIJERE LOONVORMING

HET gaat in deze dagen bepaald niet om vrije loonvorming. Alleen om een iets minder gedirigeerde loonvorming, dan we in de laatste jaren gewend waren.

Nu moeten we vooropstellen, dat in de noodsituatie van na de oorlog de lonen onmogelijk vrij konden worden gelaten. Dat zou geleid hebben tot een volledige ontwrichting van onze economie, tot een spel van haasje-over van lonen en prijzen, waarbij niet alleen de kleine zelfstandigen en de economisch zwakke groepen de dupe werden, maar ook de arbeiders binnen betrekkelijk korte tijd zouden merken, dat de prijzen in een sneller tempo omhoog gaan dan de lonen. Inflatie is altijd nadelig voor de loontrekkenden.

MAAR er zijn aan die gebonden lonen toch ook grote bezwaren verbonden, die wij nog eens nadrukkelijk willen releveren.

Het loon wordt, zo lang er vrije arbeiders zijn, vastgesteld bij overeenkomst. Twee partijen moeten trachten het eens te worden over een bepaald loon voor een bepaalde arbeid.

Daarbij is het vaak zo geweest, dat de arbeider de zwakste partij was. Niet altijd. Het is ook wel voorgekomen, dat hij krasse eisen kon stellen, b.v. vanwege een acuut tekort op de arbeidsmarkt. Maar héél vaak heeft hij moeten vechten voor een kleine loonsverbetering of zich scherp teweer moeten stellen tegen een dreigende loonsverlaging. Wie zich herinnert, hoe het een halve eeuw geleden ging in de textiel-industrie, die weet er van mee te praten. Maar na veel strijd zijn er verhoudingen gegroeid, waarbij een redelijk overleg mogelijk is. Waarbij de goed georganiseerde partijen bij monde van haar onderhandelaars om de ronde tafel gaan zitten, als vrije mannen.

DIT is voor een gezonde maatschappij van grote waarde. Werkelijk overleg, waarbij de kaarten op tafel komen, de bedrijfsresultaten en de produktiviteit worden bekeken en in de discussie betrokken, de reële waarde van het loon wordt gewogen, is alleen mogelijk, als de leer van de klassenstrijd althans praktisch wordt geloofend en het besef is doorgebroken, dat de onderneming een gemeenschap is.

DAAROM gaat het hier om een principiële zaak. Om de mondigheid van de deelgenoten in het bedrijf.

Wanneer de strikt gebonden loonvorming een blijvende zaak zou worden, dan werd daarmee een van de vruchten van de sociale ontwikkeling aan verschrompeling en uitdroging prijsgegeven. De mondigheid van de bedrijfsgenoten verdwijnt, en de politieke macht en de ambtelijke perfectheid regelen en beslissen.

OP het eerste gezicht is het vreemd, dat sommige liberalistisch georiënteerde werkgevers zo voor die gebonden loonvorming zijn. Maar het gemak dient de mens. En het is inderdaad véél eenvoudiger, tot de werknemers te zeggen: de rijksbemiddelaars hebben het zo ten slotte beslist..... dan zich bereid te tonen tot een serieus aanvaarden van een eigen verantwoordelijkheid in een vrij overleg.

DAT de socialisten voortdurend stelling nemen tegen een praktijk van vrijere loonvorming is begrijpelijk. Daarbij moet aandacht worden geschonken aan hun argument, dat deze vergroting van de vrijheid „achterblijvers” zal kweken. Jaloerse en ontevreden achterblijvers, zeggen sommigen. Maar dit argument zou alleen dan zwaar wegen, als het ging om een volledig vrije loonvorming bij een ruime arbeidsmarkt. Het gaat nu slechts om lichte en vaak tijdelijke differentiaties, en wanneer dat nodig blijkt, zullen we niet moeten aarzelen, een „loonvloer” te leggen. De vrijere loonvorming zal in de huidige situatie niet leiden tot schrijnende verschillen, maar alleen tot aanvaardbare variaties. Met andere woorden: het gaat in dit stadium meer om het spel dan om de knikkers. Het gaat om het doorbreken van een systeem, dat verstarrend werkt en dat de bedrijfsgenoten op het gebied van de loonvorming in principe onmondig maakt.

ER is nog een andere kant aan deze zaak.

Het kan gebeuren, dat een bepaalde groep van bedrijven bijzonder profiteert van de conjunctuur, zodat er stevige winsten worden gemaakt. Dat komt mee door de opgevoerde produktiviteit, door het stevig tempo, door het toenemende vakmanschap van de arbeiders. Zij hebben zedelijk recht op het medegenot van de welvaart, die zij mee helpen scheppen. Het wordt een op de duur toch wel heel vreemde situatie, wanneer de arbeiders moeten horen: natuurlijk zou, gezien de bedrijfsresultaten, een beter loon alleszins mogelijk en verantwoord zijn, maar de strakke loonpolitiek van de regering en de controle van de rijksorganen maken dat onmogelijk. Een werkgever met gevoel voor sociale gerechtigheid vindt zulk een redenering niet zonder beschaming.

DAAROM zijn wij van mening, dat de christelijk vakbeweging terecht het pleit voert voor een vrijere loonvorming. Niemand behoeft haar er van te verdenken, dat zij pijnlijke verschillen en scheve verhoudingen in het leven wil roepen. Maar zij heeft de sociale strijd altijd gezien als een strijd om de vrijheid van de arbeidende stand. Vrijheid betekent het mee dragen van verantwoordelijkheid. Vrijheid betekent mondigheid.

EN dáárom ook juichen wij het toe, dat de Regering voorzichtig dezelfde kant op wil. Aanvankelijk kregen wij de indruk, dat zij wat al te aarzelend en onzeker was op dit gebied. De benoeming van de heer Rooivink tot staatssecretaris, speciaal belast met de loonpolitiek, is daarom een verheugend feit. Hij heeft zijn taak niet aanvaard zonder grondig beraad en langdurig overleg. Hij heeft, naar wij geloven, zich niet tevreden gesteld met een kat in de zak. In elk geval is hij een man, die als weinigen in ons land de materie beheerst. En die de principiële betekenis van de vrijere loonvorming vanuit zijn christelijk-sociaal beginsel heeft leren verstaan en verdedigen.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6.50 per jaar; f 3.25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Verzoeken als abonnee te noteren:

Naam: .....

Adres: .....

Plaats: .....

Te zenden aan de

ADMINISTRATIE VAN „NEDERLANDSE GEDACHTEN”,
Dr. Kuiperstraat 3, 's-Gravenhage.

De overheid en de zuinigheid

HET is met de overheid vreemd gesteld. Als eenvoudige staatsburgers zijn we er allemaal een beetje bang voor, en geen wonder, want zij kan ons met haar sterke arm bij wijze van spreken maken en breken. Maar diezelfde overheid heeft onafhankelijke rechters aangesteld, bij wie we onze nood kunnen klagen en wier hulp we kunnen inroepen als we menen, dat onze rechten geschonden of belaagd worden, óók als de overheid dat doet.

Iets dergelijks zien we bij het financiële beleid van de overheid. Velen beschouwen de staat als de geldsmijter bij uitnemendheid. Maar diezelfde staat heeft een onafhankelijk overheidsorgaan in het leven geroepen om haar eigen financiële beheer te controleren en de gebreken daarvan desgewenst in het volle licht van de openbaarheid te plaatsen.

In de afgelopen weken hebben we dat weer kunnen constateren, toen de bladen melding maakten van enkele opvallende en min of meer sensationele opmerkingen uit het onlangs verschenen rapport van de Algemene Rekenkamer over het afgelopen jaar. Zo is het ieder jaar opnieuw in de zomermaanden een kluitje voor de journalisten om uit het, grotendeels nogal droge, verslag van de Rekenkamer die punten naar voren te halen, die bij het krantenlezend publiek op een dankbaar onthaal mogen rekenen.

Ik zal hier op de inhoud van het jongste verslag niet ingaan; maar het vormt een aanleiding om de aandacht van onze lezers te vragen voor dit, betrekkelijk weinig bekende, maar zeer nuttige apparaat van onze overheid.

De Rekenkamer

DE positie van de Algemene Rekenkamer is geregeld in een wet, die de gewone burger niet spoedig uit liefhebberij ter hand zal nemen: de van 1927 daterende Comptabiliteitswet. Maar de Rekenkamer zelf is al heel wat ouder; zij zag in 1813 het levenslicht, en dan laten we haar voorlopers, die hun wortelen al in de veel oudere historie geslagen hebben, nog buiten beschouwing.

Dit „hoge college van staat“ is maar klein van omvang: het bestaat uit drie leden en twee plaatsvervangende leden. Natuurlijk kunnen deze heren al het controlerende werk bij de departementen niet zelf doen; daarvoor zorgen de ongeveer 200 ambtenaren, die onder de opperleiding van de secretaris van de Kamer er de handen vol aan hebben.

De strikte onafhankelijkheid van het driemanschap wordt gewaarborgd, doordat de leden, eenmaal benoemd, niet eerder kunnen worden ontslagen dan bij het bereiken van de zeventigjarige leeftijd (behalve wanneer zij zich aan bepaalde, in de wet omschreven, ernstige misdrijven zouden schuldig maken of failliet zouden gaan; in die gevallen kunnen zij, juist zoals de leden van de rechterlijke macht, uit hun ambt worden ontzet, en dan nog alleen door ons hoogste rechtscollege (de Hoge Raad).

De leden (en ook de plaatsvervangende leden) van de Rekenkamer worden benoemd door de Kroon. Dit zou de gedachte kunnen doen postvatten, dat de regering dan geneigd zou zijn personen te benoemen, van wie zij niet veel kritiek behoeft te duchten. Maar ook op dit punt is weer zorgvuldig voor de onafhankelijkheid gewaakt: het is nl. de Tweede Kamer, die een voordracht van drie personen opmaakt waaruit de Koningin de eerste pleegt te benoemen. Op haar beurt wijst ook de Tweede Kamer natuurlijk maar niet in het wilde weg een drietal aan. Zij houdt rekening met een aanbeveling van zes kandidaten, die door de Rekenkamer zelf aan haar wordt toegestuurd. De Tweede Kamer is echter aan die aanbeveling niet gebonden; zij zal daarop — zoals de term van de wet luidt — zodanig acht slaan als haar dienstig voorkomt.

Dat onze volksvertegenwoordigers deze taak ernstig opvatten is enkele jaren geleden gebleken, toen zij, volkomen buiten de aanbeveling van de Rekenkamer om, de heer D. J. Gerritsen als no. 1 op de voordracht aan de Koningin plaatste. De heer Gerritsen was op dat moment directeur van de rijksbegroting en in vroeger jaren lid geweest van de Nederlands-Indische Rekenkamer, en men kon van hem dus met reden veronderstellen, dat hij het klappen met de controlezweep kende. Helaas heeft hij zijn hoge ambt niet lang kunnen bekleden; reeds korte tijd na zijn benoeming in 1956 overleed hij, en zijn plaats als voorzitter van de Rekenkamer wordt sedertdien ingenomen door oud-minister L. Götzten.

De voornaamste taak van de Rekenkamer is dus het controleren van de uitgaven van de verschillende departementen en andere rijksdiensten. Daarnaast heeft het college ook een adviserende taak: het is verplicht aan de ministers alle voorstellen te doen, die naar zijn mening kunnen leiden tot vermindering van de uitgaven of ver-

hoging van de inkomsten van het rijk, en die verbetering of vereenvoudiging van het geldelijk beheer bij de overheid tot gevolg kunnen hebben.

Rekenkamer en Tweede Kamer

DE vraag ligt voor de hand, hoe de controlerende taak van de Staten-Generaal zich verhoudt tot de controle van de Rekenkamer.

Het parlement, en vooral de Tweede Kamer, pleegt de Rekenkamer nogal eens te beschouwen als een soort verlengstuk van zichzelf, en dat is niet onbegrijpelijk. De volksvertegenwoordiging beschikt immers niet over de bevoegdheid om in de keukens van de regering rond te neuzen. Zij kan ministers ter verantwoording roepen, zelfs hen dwingen heen te gaan; zij kan blijk geven van twijfel aan het nut van bepaalde overheidsuitgaven of sceptisch staan tegenover de zuinigheid van sommige onderdelen van de dienst; maar de kamcrleden kunnen niet zelf op de departementen gaan zitten om te zien of alles naar hun zin verloopt en of de organisatie en werkwijze met hun idealen overeenstemt. De Rekenkamer daarentegen heeft haar ambtenaren permanent op de ministeries gestationeerd, zij zijn het, die het geldelijk beheer van dichtbij bekijken, terwijl het parlement altijd op een zekere afstand blijft.

Geen wonder dus, dat het parlement de Rekenkamer graag hanteert als het orgaan, waarmee het dingen ziet en hoort, die het anders niet te weten zou komen. Toch gaat deze voorstelling van zaken niet helemaal op; want de Staten-Generaal kunnen aan de Rekenkamer geen opdrachten verstrekken of onderzoeken laten uitvoeren. De Rekenkamer is niet alleen onafhankelijk van de regering, zij bewaart ook haar volledige zelfstandigheid tegenover de volksvertegenwoordiging.

In deze toestand schuilt wel iets onbevredigends. Geroepen om o.a. het financiële beleid van de regering te beoordelen, ontbreekt aan het parlement het eigen apparaat om dit op de meest vruchtbare wijze te doen. Een van de financiële deskundigen van de Tweede Kamer, de r.k.-afgevaardigde dr. Lucas, heeft daarom enkele jaren geleden de suggestie gedaan — tot een motie of uitspraak van de Kamer is het niet gekomen —, om ten behoeve van de Staten-Generaal een speciaal orgaan in het leven te roepen, dat haar in staat zou moeten stellen een gefundeerd oordeel te vormen over de efficiency van het staatsapparaat. Het is een gedachte, die stellig overweging verdient. Maar men zal bij die overwegingen ook moeten betrekken het feit, dat de aard van een politiek college als de Kamer met zich brengt, dat haar controle steeds een algemeen karakter dient te dragen, en dat een vergadering van honderdvijftig personen niet bijster geschikt is voor financieel-technische detailkritiek.

Intussen is het zeker niet zo, dat de Kamer zich kan beklagen omdat de Rekenkamer machtiger is dan zij. Want terwijl het juist een van de belangrijkste bevoegdheden van het parlement is, om politieke controle op de regering uit te oefenen, mag de Rekenkamer over het beleid van de regering géén oordeel vellen; haar bevoegdheid beperkt zich tot de rechtmatigheid en de efficiency van het geldelijk beheer. Een bekend en recent voorbeeld is de kwestie van de huurblokkering en het Grootboek Woningverbetering: over de wenselijkheid of het nut van een en ander laat de Rekenkamer zich met geen woord uit, zij legt alléén de vinger op de gebreken, die aan de administratie van deze maatregelen blijken te kleven. Dat is maar goed ook: als het anders was, zou de werkelijke leiding in de staat niet bij de regering met het parlement, maar bij de rekenmeesters komen te liggen!

Hoe nuttig het werk van de Rekenkamer is, demonstreert ieder jaar weer het verslag, dat die Kamer aan de Kroon en aan de Staten-Generaal uitbrengt. In dat rapport is uiteraard, al pleegt het nogal omvangrijk te zijn, lang niet alles vermeld wat de Reken-

kamer in het verslagjaar heeft gedaan. Alleen de belangrijkste punten worden erin opgenomen, en gewoonlijk ook die gevallen, waarin een verschil van mening tussen ministers en Rekenkamer niet tot een oplossing schijnt te kunnen komen.

Heel vaak zien we dan, dat bij de (hoofdzakelijk schriftelijke) behandeling van het verslag, de Tweede Kamer de partij van de Rekenkamer kiest en er bij de betrokken bewindsman op aandringt zijn opvatting te herzien. Op die manier verkrijgt de Rekenkamer de nodige steun voor haar standpunt, hetgeen voor haar geen overbodige weelde is. Want de macht van het hoge college reikt niet verder dan de mogelijkheid, de ministers op onjuiste toestanden te wijzen en daarvoor eventueel de aandacht van de minister van financiën en van de Staten-Generaal te vragen.

Niet zuinig met controle

MEN kan het in zekere zin als een gebrek beschouwen dat de Rekenkamer alleen maar achteraf kan controleren. Zij komt er eerst aan te pas als de uitgave gedaan is; als het kalf verdronken is, zou men kunnen zeggen. Maar men mag vooral de belangrijke preventieve werking van die controle niet uit het oog verliezen. En verder moet bedacht worden, dat de Rekenkamer niet het enige financiële controleapparaat van de overheid is. Daar is allereerst het toezicht van de minister van financiën. Een toezicht, dat zo ver gaat, dat zelfs het uitgeven van gelden, die op de begroting al zijn toegestaan en dus door de beide Kamers der Staten-Generaal zijn goedgekeurd, aan die controle onderworpen blijft. Art. 12 van de Comptabiliteitswet verleent met zoveel woorden deze grote macht aan de minister van financiën, die daarmee temidden van zijn ambtgenoten een zeer bijzondere en verantwoordelijke positie verkrijgt.

En dan heeft ook elk departement zijn eigen organisatie- en efficiëncy-bureaus, dat voor de interne financiële controle zorg draagt. Deze bureaus worden overkoepeld door een Gemeenschappelijk Bureau voor Organisatie, ressorterend onder Financiën. Een speciale „adviseur voor de organisatie in de rijksdienst“ bevordert de coördinatie van de werkzaamheden der zo even genoemde departementale bureaus.

Maar nog is dit niet alles. Ook de eigen accountantsdiensten van de verschillende ministeries en de centrale accountantsdienst van Financiën dragen er het hunne toe bij, dat er in het reusachtige en onoverzichtelijke overheidsapparaat zo weinig mogelijk geld verspild wordt.

Men zou zich misschien met enige ongerustheid kunnen afvragen, of al die bureaus, die zich met de zuinigheid bezighouden, ter wille van de zuinigheid niet beter af-

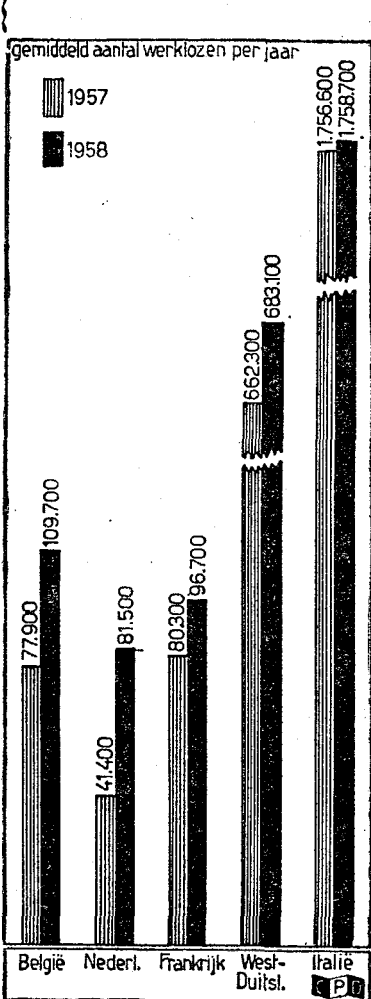
geschapt konden worden! Ik geloof dat niet: het gaat hier steeds om kleine afdelingen in verhouding tot de geweldige geldbedragen, die dag aan dag bekeken en betaald moeten worden, en ook in verhouding tot het grote aantal ambtenaren, dat op de departementen werkzaam is. Om een voorbeeld te noemen: het „O. en E.-bureau“ van het ministerie van landbouw en visserij bestaat uit 7 personen, terwijl er onder het hele departement bijna 9000 ambtenaren ressorteren. En wat de accountantsdiensten betreft, deze zijn nu eenmaal, ook afgezien van alle streven naar grotere efficiency, onmisbaar. Geen ministerie of rijksdienst van enige omvang kan het stellen zonder een centraal punt, waar bezien wordt of de betalingen nodig zijn en kloppen.

Een andere vraag is, of het werk van de Rekenkamer en dat van de andere diensten elkaar niet overlapt. Het gevaar ligt immers voor de hand, dat verschillende organen zich met dezelfde onderwerpen gaan bemoeien en ieder op de eigen manier dezelfde controles uitoefenen. Dat zou natuurlijk het tegendeel van efficiënt zijn. Gelukkig is men bij de overheid voor dit gevaar niet blind. Er is een regelmatig contact tussen de Rekenkamer en de hoofden van de efficiency-bureaus van de departementen, dat o.m. ten doel heeft dubbel werk te voorkomen. Dit doet intussen in geen enkel opzicht afbreuk aan de algemene controle-achteraf, die de Rekenkamer krachtens haar wettelijke opdracht moet uitoefenen.

Zonder reserve mag m.i. de conclusie worden getrokken, dat de verantwoordelijke overheidsinstanties zich grote moeite getroosten om geldverspilling te vermijden en haar taken op economische wijze te volvoeren. Dat mag er evenwel de ogen niet voor doen sluiten, dat nog niet alles „rond“ loopt. Er zijn in de loop der jaren steeds meer afzonderlijke lichamen in het leven geroepen, die publiekrechtelijke taken vervullen of met overheids-gelden werken, maar waar de Rekenkamer geen toegang heeft. Ik denk hier onder meer aan de sociale verzekeringsfondsen, de Kamers van Koophandel, de Nederlandsche Spoorwegen, en ook aan de produkt- en bedrijfschappen, die op grond van de wet op de (publiekrechtelijke) bedrijfsorganisatie zijn ingesteld. In het algemeen is er echter in de latere jaren een streven bij de Staten-Generaal op te merken, om ook voor zulke speciale lichamen de controle van de Rekenkamer verplicht te stellen. Zo valt het te verklaren, dat over de uit 1930 daterende, zwaar gesubsidieerde organisatie voor toegepaste natuurwetenschappelijke onderzoek (T.N.O.), de Rekenkamer geen enkele zeggenschap heeft, maar dat aan haar controle wel onderworpen is een instelling, die in precies hetzelfde vlak ligt: de organisatie voor zuiver wetenschappelijk onderzoek (Z.W.O.), maar die op een wet van 1950 berust.

Mr. A. C. DE RUITER

Balans van de werkloosheid in West-Europa

De werkloosheid in West-Europa is beïnvloed door het minder gunstige verloop van de economische conjunctuur. Met name heeft zich een zekere aarzeling voorgedaan in de industrie waar in tal van gevallen de bedrijvigheid niet is verhoogd en soms zelfs is teruggelopen. De werkgelegenheid heeft de gevolgen van deze vertraagde ontwikkeling ondervonden.

De industriële werkgelegenheid, welke van 1954 tot en met 1957 een snelle stijging had vertoond, is in de meeste landen van West-Europa niet verder toegenomen. Deze ontwikkeling bracht met zich een vermindering van de spanningen op de arbeidsmarkt, die in 1957 haar hoogtepunt bereikte. Zodoende is de vraag naar buitenlandse arbeidskrachten in deze landen verminderd en is de dalende tendens van de werkloosheid veranderd. In België, Frankrijk en Nederland moest een stijging van de conjuncturele werkloosheid worden opgetekend.

Er is volgens de commissie van de E.E.G. geen reden tot vrees voor nog een aanzienlijke uitbreiding van de werkloosheid. Tot 1962, in welk jaar de grote geboortegolf van West-Europa vermeerderd laag zijn, zodat in de meeste landen de werkende bevolking wel ongeveer gelijk zal blijven.

De minder gunstige ontwikkeling van de conjunctuur bracht in België een werktijdverkorting op grote schaal met zich mee. In West-Duitsland is deze voor een groot aantal industrieën reeds op 45 uur gebracht en in Luxemburg op 44 uur. In Italië is in enkele grote bedrijven overeenstemming over dit vraagstuk bereikt, terwijl het in Nederland een onderwerp van studie vormt in verband met de eventuele gevolgen voor de produktie. De verbetering van de arbeidsmarkt die zich in het tweede kwartaal van 1958 inzette gaf voor Nederland reden tot optimisme voor de verdere ontwikkeling. De laatste cijfers hebben dit optimisme alleszins bevestigd.

De werkloosheid in België heeft zich het hele jaar 1958 ongunstig ontwikkeld zodat de situatie aan het begin van dit jaar enige bezorgdheid rechtvaardigt.

UTRECHT

BOEK-
COURANT-
HANDELSDRUKKERIJ

drukkerij LIBERTAS

Drift 13 - Utrecht

WILU GAARNE VAN ADVIES DIENEN

F. G. GRONDIJS SCHILDER

KEIZERSTRAAT 33 - UTRECHT - Telefoon 14675

CREDIET- EN EFFECTENBANK N.V.

KROMME NIEUWE GRACHT 6 - UTRECHT

Rentevergoeding op onze bankboekjes

3½ procent tot f 25.000,-

BRANDSTOFFENHANDEL

Fa. H. Olij & Zn.

HET VOOR U VERTROUWDE ADRES
DE ZAAK MET DE BETERE SERVICE

Kantoor: Amsterdamsestraatweg 108 - Telefoon 23233
Filialen: De Lessepstraat 43 - Telefoon 26828
Vleutenseweg 124 - Telefoon 30125

Het speciaal adres voor

RADIO EN TELEVISIE

L. Stutvoet

BURG. REIGERSTRAAT 23
UTRECHT - TEL. 17714

N.V. Verenigde Utrechtse

Melkinrichtingen

Amsterd. straatweg 320

UTRECHT

ZEIST

FA. JACQ. STINKENS ORGELPIJPMMAKERS

ZEIST

LABAALPIJPEN

TONGWERKEN

Het van ouds bekende adres
voor het inrichten van uw woning

Woninginrichting J. STOMP

2e Hogeweg 105. Tel. 2291 - Voorhevel 29, Tel. 4873
MEUBELN - WONINGTEXTIEL

UW INTERIEUR

SMAAKVOL EN

GEZELLIG INGERICHT

EN TOCH NIET DUUR!

Firma W. van Tellingen

SLOTLAAN 135-137 - ZEIST - TELEFOON 2486

Soest - Soestdijk

D. G. REESINK

Timmer-, Metsel- en Onderhoudswerken
Bouwbedrijf

TALMALAAN 12 - TELEFOON 2401

TAK'S BRANDSTOFFENHANDEL

VAN WEDESTRAAT 41 - Telefoon 2676

's Zomers: Warmte van de zon

's Winters: Tak Uw warmtebron

AMERSFOORT

ACCOUNTANTSKANTOOR H. EN J. DE VRIES

O.M. CONTROLE VAN SCHOLEN,
INSTELLINGEN EN ORGANISATIES

Vlasakkerweg 1, AMERSFOORT, Telefoon 03490-4236

Is Nederland overbevolkt?

DE snelle groei van de Nederlandse bevolking heeft de bezorgheid opgewekt van dr. Van Rooyen, hoogleraar aan de V.U. Op een studieconferentie van het C.N.V., gewijd aan het onderwerp „volk en ruimte”, is van zijn kant de geboortebeperving aanbevolen als één van de middelen om deze sterke groei te beugelen. Kennelijk zonder de vergadering te overtuigen. Immers de voorzitter, de heer Ruppert, heeft er in zijn conclusies terecht op gewezen dat het Nederlandse bevolkingsvraagstuk niet uitsluitend nationaal mag worden bekeken, voorts dat het C.N.V. niet bereid is om een reglementering van de gezinsgrootte te verdedigen en dat daarom alles op alles moet worden gezet om de werkgelegenheid en de Europese integratie te bevorderen.

Dicht bevolkt, maar niet overbevolkt

Ongetwijfeld maakt het grote indruk als men gaat stellen dat Nederland met 350 inwoners per vierkante kilometer reeds nu het dichtbevolkste land ter wereld is, vooral als dan bovendien wordt aangevoerd dat onze bevolking tot 1980 zal toenemen tot 14 miljoen inwoners en dat ook in dat jaar het einde van onze bevolkingsgroei nog niet in zicht is. Als de cijfers zo eenzijdig worden gehanteerd, dan kweekt men inderdaad een paniekstemming, nadat men eerst de mythe van onze overbevolking heeft gecreëerd. Betekenen deze cijfers nu werkelijk dat Nederland overbevolkt is en dat ons land geheel vol zal raken? Allerminst. Het begrip overbevolkt wordt veelal trouwens verkeerd gehanteerd. Wanneer is een land of een streek n.l. overbevolkt? Wanneer er te weinig bestaansmiddelen zijn voor de groeiende bevolking, dus wanneer de werkgelegenheid minder snel toeneemt dan de bevolking, dan ontstaat de zgn. structuurwerkloosheid. Merkwaardig is nu dat deze structuurwerkloosheid vooral heerst in Noord-Nederland; het dunst bevolkte gebied in Nederland. En omgekeerd is er de laatste jaren een tekort aan arbeiders in het dichtbevolkte Westen. Daar is a.h.w. een teveel aan werkgelegenheid. De conclusie moet dus zijn, dat in Nederland juist de dunbevolkte gebieden overbevolkt zijn, omdat zij een tekort aan werkgelegenheid hebben. De remedie is dan het scheppen van meer werkgelegenheid.

Dunbevolkt en te weinig ruimte

De volgende vraag die nu rijst is of door toeneming van de werkgelegenheid ons land zó vol zal raken, dat er slechts gelegenheid is om te werken, maar niet meer om te wonen, laat staan om te leven, omdat er geen ruimte meer zou overblijven voor recreatie. Ook dit spookbeeld is niet in overeenstemming met de feiten. Gesteld nu eens dat Nederland één grote stad zou worden, voor hoeveel inwoners is er dan plaats? Volgens moderne stedenbouwkundige begrippen kunnen in woonwijken, die ruim van groenstroken zijn voorzien ongeveer 100 inwoners per hectare worden gehuisvest. Aangezien Nederland 3 miljoen hectare telt, is er in dat geval plaats voor 300 miljoen Nederlanders. Ons land met zijn 11 miljoen inwoners is dus nog lang niet vol, zelfs al zouden er 15 of 25 miljoen Nederlanders komen. Trouwens een vergelijking met het buitenland toont aan, dat ons kleine land t.o.v. de grote landen in een zeer gunstige situatie verkeert. De grootste bevolkingsconcentraties treffen wij n.l. juist in de grootste landen aan. In Duitsland bijv. in het Roergebied, waar op een oppervlakte van één Nederlandse provincie een bevolking woont bijna even groot als de onze. In Engeland woont bijna een kwart van de bevolking opeengedrongen in de wereldstad Londen. Zelfs in de onmetelijke Verenigde Staten is het grootste deel van de bevolking in miljoenen steden opgehoopt en in Rusland gaat het dezelfde kant uit. Wat schiet nu een inwoner van New-York of van Moskou er mee op, dat zijn vaderland zo groot en zo dun bevolkt is, als hij genoodzaakt is het grootste deel van zijn leven door te brengen in de grote stad met haar tekort aan ruimte! Vergelijk hiermee de situatie in ons kleine land, waar de bevolking nog betrekkelijk gelijkmatig is gespreid en dat nog geen miljoenensteden kent. Uit deze voorbeelden zou men zelfs de paradoxale conclusie kunnen trekken, dat hoe groter een land is des te minder ruimte er voor de meerderheid der bevolking (opgehoopt in de miljoenensteden) is om te wonen.

Uitbreiding middelgrote steden

Intussen wijzen deze buitenlandse voorbeelden er wel op, dat bepaalde gedeelten van Nederland wel degelijk gebrek aan ruimte kunnen krijgen, als de huidige groeitendenzen zich handhaven. In de drie

westelijke provincies, Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland woont op een vijfde van de oppervlakte van Nederland de helft van onze bevolking van 11 miljoen. Daarvan wonen 4 miljoen in Randstad Holland: de stadsgebieden van Utrecht, Amsterdam, Den Haag en Rotterdam. D.w.z., dat op 5% van het landoppervlak 37% van onze bevolking is samengetrokken. Het streven zal er daarom op moeten worden gericht de werkgelegenheid in het betrekkelijk lege Noorden en Oosten krachtig uit te breiden. En wat het Westen betreft zal de groei zo veel mogelijk moeten worden afgeleid van de grote steden naar de middelgrote en kleinere steden in de betrekkelijk lege gebieden tussen de grote steden. De uitbreiding van de middelgrote steden geniet, juist om de bewoners zoveel mogelijk van de ruimte te laten profiteren, de voorkeur boven de stichting van satellieten, die het grotere stadsgebied meer dan noodzakelijk zouden vergroten. Het bestek van dit artikel laat helaas niet toe alle vraagstukken, die aan de groei van de grote stad verbonden zijn, te belichten.

Aantrekking buitenlanders?

Intussen is het zeer de vraag of het mogelijk zal zijn de groei van het Westen te vertragen. Het is intendeel niet uitgesloten dat deze versneld zal worden. In het voorgaande hebben wij geconstateerd, dat naarmate een land groter wordt, de bevolkingsconcentratie toeneemt. Nederland zal in de toekomst ook groter worden, n.l. als het zal worden opgenomen in het Verenigd Europa. Naarmate de Europese integratie vordert zullen de vestigingsfactoren van de zware industrie (olieraffinaderijen, hoogovens, Europoort) aanzienlijk verbeteren. Het zullen met name deze vestigingsfactoren zijn die in de eerste plaats de omvang van onze bevolking gaan bepalen. In dit licht gezien heeft Nederland t.o.v. andere bevolkingsconcentraties in het buitenland eigenlijk een achterstand in te halen, zonder natuurlijk in de nadelen van deze concentraties te moeten vervallen. De groei van de werkgelegenheid zou zo sterk kunnen worden, dat er onvoldoende Nederlanders zullen zijn om onze industrieën te bemannen. In dat geval zullen er buitenlanders moeten worden aangetrokken. Dit is althans het uitgangspunt van de Commissie Westen des Lands, die in 1958 aan de Minister van Volkshuisvesting rapport heeft uitgebracht over de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland.

Met name de Europese integratie zal er dus oorzaak van zijn dat steeds meer gebieden voor werken en wonen in beslag zullen worden genomen, misschien ten koste van onze recreatieterrinen. Dit behoeft geen nadeel te zijn als er maar voor wordt gezorgd, dat de natuurgebieden binnen en buiten onze grenzen gemakkelijk bereikbaar worden door opvoering van het aantal verkeerswegen en -midde-len. Deze ontwikkeling is zeer wel mogelijk dank zij de Europese integratie.

Geen geboortebeperving

Onze vraag is nu, waarom prof. Van Rooyen deze aspecten heeft verwaarloosd in zijn lezing over „volk en ruimte”. Want hij moet daarmee toch ook bekend zijn. Temeer omdat de cijfers, die hij wel heeft gepubliceerd, overeenstemmen met de gegevens van de Commissie „Westen des Lands”. Het heeft ons bevreemd dat Prof. Van Rooyen met de mogelijkheid van een tekort aan arbeidskrachten voor ogen, tot een advies over geboortebeperving is gekomen. Het tweede advies over massale emigratie laten wij nu maar buiten beschouwing, omdat een dergelijke emigratie nog voordelen kan hebben voor Canada en Australië. Maar het voordeel van de Nederlandse volkshuishouding bij geboortebeperving ontgaat ons ten eenenmale. In dit verband is het veelzeggend dat landen die met geboortebeperving hebben te kampen, zoals Frankrijk, thans hogere kinderbijlagen dan wij gewend zijn verstrekken, afgezien nog de extra toeslag op de huren, waarbij rekening wordt gehouden met de gezinsgrootte. In alle westelijke landen kan men nu constateren dat na de laatste wereldoorlog het geboortecijfer sterk is toegenomen. In de Verenigde Staten spreekt men zelfs van een „babyboom”. Het is wel verwonderlijk dat prof. Van Rooyen desondanks tot een aanbeveling van geboortebeperving in Nederland komt.

Van het C.N.V. is het daarom een wijs besluit om alsnog een studie naar het Nederlandse bevolkingsvraagstuk in te stellen, waarbij naar te verwachten is meer het accent zal vallen op uitbreiding der werkgelegenheid dan op beperking der geboorten.

Tengevolge van een ongeval werd heden van ons weggenomen, onze lieve

Hans

(JOHANNES THEODORUS BIK),

op de jeugdige leeftijd van 25 jaar.

„Het leven was hem Christus, het sterven gewin”

Zijn diepbedroefde
moeder, broers en zuster:
J. BIK-Meima
GARRIE
JAN
MARGRIET
HENK

Arnhem, 10 juni 1959
De Sav. Lohmanlaan 35.

GEEF DIT
BLAD
DOOR!

SCHOOLMEUBELN

MEUBELINDUSTRIE ROTHUIZEN N.V. - EDE

• Onverantwoordelijk

Het N.V.V. is van plan om uit de mogelijkheden, die de vrijere loonvorming biedt, te halen wat er uit te halen valt. Kennelijk met de hoop, dat het spaak zal lopen, dat er weer een bestedingsbeperking zal moeten komen. Dan kan het N.V.V. triomfantelijk zeggen: Wij hebben altijd wel gewaarschuwd, dat die vrijheid tot ongelukken leidt.

Dit kan men opmaken uit de woorden van de heer Van Halm, de radiovoerder van het N.V.V. Hij maakte verleden week bekend, dat het N.V.V. zal meewerken aan het opstellen van de regels voor een vrijere loonpolitiek, dat het zich aan die regels zal houden maar dat het er ook uit zal halen wat er in zit. „Als het dan fout gaat, moet men ons niet verwijten, dat wij niet gewaarschuwd hebben”, zei de heer Van Halm.

Als het N.V.V. verzuimde een waarschuwing te laten horen, zou dat geen aanleiding zijn om het vakverbond een verwijt te maken, maar deze uitlating, die een gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel verradt, geeft daartoe des te meer aanleiding.

• Geen bewondering

Wij hebben geen bewondering voor de gronden waarop de liberale mr. K. Jansma in een radiotoespraak tot de conclusie kwam dat, indien er om financiële redenen gekozen zou moeten worden tussen uitvoering van de Delta- en van de Zuiderzeewerken, deze laatste werken voorrang zouden moeten hebben.

Mr. Jansma betoogde, dat uitvoering van de Zuiderzeewerken grote materiële voordelen meebrengt, wat met de Deltawerken niet het geval zou zijn. Bovendien zou niemand aan afsluiting van de zeegeten gedacht hebben als er geen watersnood was geweest. En de kans, dat er weer eens zo'n stormvloed komt is statistisch zo gering, dat zij bijna te verwaarlozen is. En, aldus nog steeds mr. Jansma, zou er een herhaling van de watersnood van 1953 komen, dan zullen de gevolgen niet zo fataal zijn, want er is reeds veel gedaan aan dijkverbetering, verbetering van het alarmsysteem enz.

Zonder in dit korte bestek een uitspraak te doen over de conclusie, die getrokken zou moeten worden indien wij inderdaad voor de keuze, Zuiderzee of Delta, gesteld zouden worden, willen wij er de aandacht op vestigen, dat mr. Jansma dit betoog leverde in een toespraak, die de strekking had van een lofzang op minister Lely en die gehouden werd nu op nieuw een liberaal de waterstaatszaken behartigt.

Kan men werkelijk om de eer van een liberaal minister zo gemakkelijk tot de conclusie komen, dat materieel voordeel de voorrang moet hebben boven de veiligheid van duizenden landgenoten?

DE FISCUS EN DE COÖPERATIE

HET reeds gevierde zestigjarig bestaan van de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank te Eindhoven is thans gevolgd door de uitgave van een bundel opstellen. Het verzorgde boek draagt tot titel: **Landbouw en Bankwezen**. De leidende gedachte is geweest, in dit boek de aandacht te vragen voor de verschillende facetten die vandaag het landbouwkredietwezen vertoont. Het boek is prettig geschreven, óók voor buitenstaanders te begrijpen. Niet alleen een keur van allerlei gegevens worden verstrekt, maar in meer dan één opstel komen wij een aantal opmerkingen tegen die voor de naaste toekomst van directe betekenis kunnen zijn met betrekking tot het te voeren landbouwbeleid. (o.m. de artt. van mr. Van Campen over de betekenis van het landbouwkrediet in de Euromarkt en van drs. Kriellaars over ontwikkelingen op het gebied van landbouw in wereldverband).

Op één artikel wil ik met nadruk wijzen. Reeds verscheidene jaren bestaat een groot verschil van mening over de vraag of de huidige belastingheffing van een coöperatie in vergelijking tot die van N.V.'s wel gerechtvaardigd is. Er zijn meerderen die van mening zijn dat de coöperatieve vorm

Frankrijk na een jaar De Gaulle Eerste krachtmeting is uitgesteld

• Vervolg van pag. 1

Afrika

Een jaar

HET is nu al ruim een jaar geleden, dat generaal De Gaulle in Frankrijk de macht kreeg toegespeeld als gevolg van de omwenteling in Algerije. De verdoving, waarvan talrijke Fransen uit alle lagen van de maatschappij toen 't slachtoffer zijn geworden, raakt thans uitgewerkt. Dit valt niet alleen af te leiden uit de arbeidsomrust, die in verschillende delen van het land de kop opsteekt. Het komt ook tot uiting in de nieuwe Nationale vergadering, welke tot dusver weinig heeft verschild van de oude en waarin merkwaardigerwijs velen, die aan de slippen van De Gaulle's mantel het parlement zijn binnengeglijpt, zich nu tegen bepaalde politieke besluiten van premier Debré keren. Men is nog wel zo verstandig dat men zijn kritiek niet rechtstreeks op De Gaulle richt. Die laat men vooralsnog buiten schot.

Men heeft daar ook alle reden voor. Het eerste jaar van De Gaulle's bewind heeft ontegenzeggelijk in het voordeel van Frankrijk gewerkt. Ondanks de inderdaad veel te grote macht van de uitvoerende organen der republiek zijn de instellingen door middel waarvan de volkswil zich kan doen gelden aanwezig en zelfs De Gaulle zou — zo schreef dezer dagen de New York Times — niet lang een beleid kunnen voeren, dat in strijd met de wens van de meerderheid zou zijn.

Het leger

HET leger is weer ondergeschikt gemaakt aan het burgerlijke gezag en al moet worden afgewacht, hoe het zich zal gedragen, als zich nieuwe moeilijkheden als die van vorig jaar in Algerije zullen voordoen, het gaat niet aan, staande te houden, dat de gehoorzaamheid van het leger zwak zou zijn en geen zware proef zou kunnen doorstaan. Het is een feit — en ook de New York Times legt daar de nadruk op — dat het leger de Europese extremisten in Algerije in opdracht van president De Gaulle de mond heeft gesnoerd.

Hier staat echter tegenover, dat het thans duidelijker dan ooit is, dat de huidige instellingen slechts behoorlijk kunnen functioneren, zolang De Gaulle zelf als president boven de partijen staat en zijn enorme invloed kan doen gelden, wanneer de regering door acties in of buiten het parlement in moeilijkheden zou worden gebracht. Er is niemand beschikbaar, die de grote leegte kan vullen, welke hij eens zal achterlaten en die niet tevens voor de verleiding zal bezwijken, een verkeerd gebruik te maken van de grote macht, die de grondwet van de Vijfde republiek aan de president toekent.

waarin een bedrijf wordt uitgeoefend ten onrechte minder zwaar wordt belast dan eenzelfde bedrijf uitgeoefend door een N.V.

Nu de bestaande belastingheffing op de helling wordt genomen is het van belang dit controversiële punt tot een oplossing te brengen.

Daartoe geeft de heer Sonnenschein een welkome deskundige bijdrage. Ik meen dat hij gelijk heeft wanneer hij meent dat het karakter van een zuivere coöperatie zijn consequenties meebrengt met betrekking tot de omvang van de belastingheffing. In beginsel heb ik dit geconstateerd in mijn bijdrage voor het boek „De Verantwoordelijke Maatschappij”. Maar hij gaat m.i. te ver, als hij bepaalde winsten, die bedrijfseconomisch (onvermijdelijk?) zijn verbonden aan het eigen bedrijf der coöperatie — voorzover dit betrekking heeft op de leden — vrij van belasting wil laten. Gelet op de bedrijfseconomische ontwikkeling die óók de coöperaties meemaken meen ik dat wij met dit soort van uitzonderingen zeer voorzichtig moeten zijn.

Uiteraard is het hier niet de plaats het artikel grondig te bespreken. Wellicht vind ik daarvoor een andere gelegenheid.

G. A. Kieft.

REEDS tijdens de tweede wereldoorlog gaf De Gaulle blijk van zijn diepe besef van de vitale betekenis van Afrika voor Frankrijk, Europa en het Westen. Het was begrijpelijk, omdat het Afrikaanse continent lange tijd het enige gebied is geweest, waar de vrije Fransen zich hebben kunnen handhaven. Maar het optreden van De Gaulle in het jaar, dat sedert 1 juni 1958 verstreken is, bewijst toch wel, dat hij daarover veel en lang heeft nagedacht.

Wat Algerije betreft, heeft het De Gaulle tot dusver niet meegezeten. De Europese extremisten, die hem vorig jaar aan de macht gebracht hebben, zijn thans in Algerije zijn felste strijders, omdat hij gelijke rechten aan de mohammedaanse bevolking heeft toegekend, zonder van Algerije een Franse provincie te maken, waarvan de niet-Europese bevolking zou opgaan in het grote Europese geheel.

Wat De Gaulle precies voor de geest staat, is nog steeds niet geheel duidelijk. Hij legt de meeste nadruk op de verbondenheid met Frankrijk, maar laat voorlopig verschillende mogelijkheden open. Intussen gaat de strijd tegen de opstandelingen in alle hevigheid voort. De militairen, die zich vorig jaar nog met de politiek bemoeiden, omdat zij een excuus wilden zoeken voor hun falen in de strijd tegen de rebellerende mohammedaanse bevolking, zijn nu tot hun oude bedrijf teruggekeerd en zuiveren Algerije met toenemend succes van opstandelingen.

Veranderingen

ZO groot is het succes van de strijd in Algerije, dat de tegenregering in Cairo zich meer dan ooit genoodzaakt voelt, naar een politieke oplossing van het conflict te streven. Het jongste aanbod, dat zij gedaan heeft, wijst er op, dat zij beseft, haar eisen te moeten matigen. Wellicht is dit mede een gevolg van het feit, dat de steun van de bevolking aan de rebellen langzaam maar zeker aan het afnemen is. Men heeft de terreur van de opstandelingen altijd gevreesd en slechts medewerking verleend, toen men zich onvoldoende beschermd wist door de Fransen. Voorts was men bang, dat de Fransen eens genoodzaakt zouden worden, de mohammedaanse bevolking aan haar lot over te laten.

Hierin is in het afgelopen jaar verandering gekomen. Steeds grotere gebieden, waar de bevolking de onzekerheden en gevaren beu is, verlenen mede werking aan de Franse militairen, die dank zij deze hulp de opstandelingen in het nauw kunnen drijven.

Er doen geruchten de ronde, dat de rebellen een grote tegenaanval aan het voorbereiden zijn, die van Lybië uit geleid zal worden. De tegenregering in Cairo heeft deze aanval nodig om de Franse regering, die haar vredesaanbod niet heeft willen accepteren, onder druk te zetten. Veel zal dit alles echter niet uithalen. De Franse regering heeft laten weten, dat zij de diplomatieke relaties zal verbreken met landen, die de opstandelingen steun verlenen. Zij wenst in Algerije een militaire overwinning te behalen en eventuele onderhandelingen met de vertegenwoordigers van de opstandelingen strikt te beperken tot het onderzoeken van de mogelijkheden van een wapenstilstand.

Beslissing

VOOR Frankrijk hangt nog steeds alles af van het resultaat van de strijd, die nog in volle gang is. Het is duidelijk, dat de opstandelingen alle middelen zullen aangrijpen om het gezag van de Fransen te ondermijnen. Hebben zij in de afgelopen jaren reeds met moderne wapens gevochten, in de toekomst lijkt het niet onmogelijk, dat zij ook hun toevlucht zullen nemen tot het gebruik van vliegtuigen. Vooral Irak en communistisch China zijn bereid, de opstandelingen van alle wapens te voorzien, welke zij nodig hebben.

Intussen schijnt in Tunesië en Marokko de lust om zich terwille van de Agerijnse rebellen in een avontuur met Frankrijk te storten, wel wat te zijn bekoeld. Ook Nasser, die de tegenregering in Cairo heeft gehuisvest, is minder enthousiast geworden. Aan derden zou hij reeds de wenk hebben gegeven, dat hij de rol van een eerlij-

ke makelaar wil spelen om beide partijen tot elkaar te brengen.

De Gaulle wil integratie, de opstandelingen blijven onafhankelijkheid eisen en zijn pas daarna bereid, over de nieuwe relatie tussen Frankrijk en Algerije te spreken. Een tussenoplossing, waarop ook in de Franse Nationale vergadering werd aangedrongen, schijnt niet tot de mogelijkheden te behoren. Ook wanneer er sprake zou zijn van Algerije, Tunesië en Marokko in de Franse gemeenschap, die zich naar het voorbeeld van het Britse Gemenebest zou kunnen ontwikkelen, zal Algerije altijd een afzonderlijke positie innemen.

Europees

EEN grote steun voor De Gaulle's optreden in Algerije is de voortvarendheid, waarmee hij de zaken in de vroegere Franse gebieden ten zuiden van de Sahara heeft aangepakt. Hij nam daar een dreigend nationalisme de wind uit de zeilen en behalve in Guinea won zijn plan tot vorming van autonome republieken, die met Frankrijk geassocieerd zouden blijven, grote bijval. De generaal heeft beseft, dat het wezenlijke belang voor Frankrijk niet gelegen is in het feit, dat de Franse driekleur wappert over grote gebieden, aldus de New York Times, maar veeleer in het voortleven van Frankrijks taal en beschaving onder vele miljoenen Afrikanen. Ook ligt zij veeleer in de economische verbondenheid, die wederzijds voordeel brengt en van de Afrikaanse bevolking trouwe vrienden van de vrije wereld maakt.

Het Algerijnse probleem beheerst nog steeds de gehele Franse samenleving. Ook is het bepalend voor de verhouding van Frankrijk tot zijn bondgenoten in de Noord-Atlantische verdragsorganisatie. De Gaulle vindt Algerije en de rest van Afrika, die nog in Europese handen is, niet alleen van belang voor de staten afzonderlijk. Hij is van oordeel, dat het hier een Europese aangelegenheid betreft, ja dat het een zaak is, die het gehele Westen aangaat.

Dit is dan ook een van de redenen, waarom De Gaulle op demonstratieve wijze zijn misnoegen te kennen heeft gegeven over de wijze, waarop de betrekkingen tussen Frankrijk en zijn Navopartners (en wel in het bijzonder de Verenigde Staten en Engeland) zich tot dusver hebben ontwikkeld. Frankrijk gaat thans zijn eigen weg, omdat het zich in de steek gelaten voelt. Pas wanneer de Europese landen en als gevolg daarvan ook de Amerikanen, gaan beseffen, dat de strijd in Algerije in hun eigen belang wordt gevoerd, zo redeneert men in Parijs, kan er gesproken worden van volledige samenwerking.

Oplossing

DE Gaulle ziet Afrika zeer terecht als een gebied, dat voor Europa zowel in vredes- als in oorlogstijd, van enorme strategische waarde kan zijn. De wijze, waarop hij de zaken in het gebied ten zuiden van de Sahara heeft aangepakt, geeft grond aan de verwachting, dat zijn streven naar samenwerking tussen Europeanen en Afrikanen met succes zal worden bekroond. In Algerije liggen de zaken echter anders. De mohammedaanse bevolking van dit land krijgt geen gelegenheid, over eigen bestemming te beslissen. Nietemin ware het te wensen, dat de plannen, die De Gaulle tot dusver ten aanzien van Algerije bekend heeft gemaakt, zowel door de Europese als door de (in aantal veel talrijker) mohammedaanse bevolking worden aanvaard. Opdat er eindelijk een eind komt aan het bloedvergieten, de Franse economie geen nieuwe aderlatingen meer behoeft te ondergaan en de eenheid onder de westelijke landen — in het bijzonder die op het Europese continent — niet telkens opnieuw in gevaar wordt gebracht.

De K.L.M.: Derde luchtvaartmaatschap

DE K.L.M., onze Koninklijke Luchtvaart Maatschappij, bestaat binnenkort veertig jaar. Een tijdperk van onstuimige ontwikkeling wordt in dit jubileumjaar van 's werelds oudste luchtvaartmaatschappij afgesloten; een nieuwe periode, die van het straalverkeersvliegtuig, heeft zich inmiddels aangediend. Het is de K.L.M. geweest die de wereld openlegde voor de burgerluchtvaart en gedurende de veertig jaar van haar bestaan voor een belangrijk deel de toon aangaf in de burgerluchtvaart.

Uit de ELTA, een voor die tijd indrukwekkende luchtvaarttentoonstelling, die in 1919 te Amsterdam werd gehouden, is de K.L.M. geboren. Dr. A. Plesman, toen een jonge luitenant-vlieger, organiseerde de tentoonstelling. Plesman werd na de oprichting van de K.L.M. de eerste administrateur. Zijn naam bleef vanaf het begin onafscheidelijk met de K.L.M. verbonden.

Wie thans een bezoek aan Schiphol brengt en de machtige vogels uit alle delen van de wereld ziet neerstrijken, andere ziet opstijgen die de verbinding tussen het kleine Holland en de rest van de wereld in stand houden, wie de intensieve bedrijvigheid op onze nationale luchthaven gadeslaat, moet wel onder de indruk komen van hetgeen hier in veertig jaar tijds is gepresteerd. Aan die lang vervlogen tijd bewaart Schiphol trouwens geen herinneringen meer. Het Schiphol van voor de oorlog is, tengevolge van de vernietigingen door de Duitsers, volkomen van de kaart geveegd. Een klein stukje muur, ter hoogte van een winkelruit, is er van over gebleven. Het wordt secuur als museumstuk in stand gehouden. Voor de rest is alles na de oorlog nieuw geworden. Kapitale gebouwen en hangars zijn verrezen, kilometers lange startbanen, een symbool van tomeloze energie, snellen uit over het vlakke land van de Haarlemmermeerpolder, waar goed honderd jaar geleden de golven van het meer nog onbepaalde heerschappij voerden.

Pioniers

DE beginjaren waren voor de K.L.M. bijzonder moeilijk. Zoekend en tastend moest men zijn weg vinden. Gerekend naar tegenwoordige verhoudingen ging alles wel zeer primitief in zijn werk. Het benzinetanken bijvoorbeeld gebeurde in de twintiger jaren kannetje voor kannetje, liter voor liter! Ook de navigatie was nog uiterst gebrekkig. Bestaat de cockpit van een modern vliegtuig uit een duizelingwekkende hoeveelheid instrumenten waarmee de vlieger feilloos zijn route kan volgen, toen moesten de piloten het vooral

doen met vaste punten op de aarde, zoals een spoorlijn of de rechte pier van Calais.

Het vliegen met een spoorlijn als navigatiepunt bracht trouwens aparte moeilijkheden met zich. Op een dag dat een K.L.M.-vliegtuig weer zijn route met behulp van een spoorlijn vloog, reed de trein het vliegtuig, dat met veel tegenwind te kampen had, voorbij! Het gevolg was een klacht van de passagiers, dat men over de grond veel sneller kon reizen dan door de lucht. Geen nood. De vindingrijke Plesman gaf order, in het vervolg niet meer naast, doch precies boven de spoorlijn te vliegen, zodat de luchtreizigers de treinen niet meer konden zien!

Ook grotere moeilijkheden en zelfs rampen bleven de K.L.M. niet bespaard. Toch kon geen voorval, geen omstandigheid de energie van de Hollandse luchtvaartpioniers breken. Bij de stichting in 1919 droomde men reeds over intercontinentale vluchten. Enkele jaren later, in 1924, volbracht een Fokker F-7, samengesteld uit hout, linnen en stalen buizen, de tocht van Schiphol naar Java in 55 dagen, waaronder een gedwongen oponthoud van een maand in Turkije. In 1930 kon de K.L.M. met trots wijzen op een geregelde luchtverbinding tussen Nederland en het voormalige Nederlands Indië. Deze lijn werd de ruggraat van de vooroorlogse K.L.M. Successen als de Kerstpostvlucht met de Pelikaan in 1933 en van De Uiver in de Londen-Melbournrase, plaatsten de K.L.M. vooraan in de rij van luchtvaartmaatschappijen.

Aan het begin van het straaltijdperk

Snelle uitbreiding

DE K.L.M. bezit thans bijna honderd vliegtuigen. Deze luchtvloot wordt binnenkort verder uitgebreid, want begin volgend jaar hoopt de K.L.M. haar eerste straalvliegtuigen in gebruik te nemen. Het gehele apparaat is in de loop der jaren ontzaglijk gegroeid. In 1920 bestond het K.L.M.-personeel uit zes man en een meisje. Thans zijn niet minder dan 17.000 mensen in dienst van de K.L.M. Per dag worden meer dan 2500 passagiers vervoerd, terwijl de K.L.M., die thans de derde plaats in de wereldluchtvaart inneemt, het op een na langste luchtnet ter wereld bezit. Dat luchtnet strekt zich maar liefst uit over 280.000 km; het verbindt 118 steden in 74 landen.

Overigens streven alle luchtvaartmaatschappijen er naar, het aantal passagiers belangrijk omhoog te voeren. Men heeft berekend dat slechts 2% van de Westerse bevolking wel eens vliegt. De luchtvaartmaatschappijen menen dat dit percentage veel hoger kan worden. Vandaar dat op allerlei manieren wordt gepoogd, het vliegen aantrekkelijk te maken. Ook de K.L.M. kent verscheidene klassen. Bovenaan staat de luxe klasse, waaronder de eerste klasse, gevolgd door de toeristenklasse, terwijl de zogenaamde economyklasse de nieuwste uitvinding is om meer passagiers aan te trekken. Vooral in de economyklasse liggen de tarieven aanzienlijk lager dan in de drie andere.

Toen het Haarlemmermeer nog een uitgestrekte waterplas weer maar uiterst gevaarlijk bij storm, vreesden de schippers oosthoek gelegen baai van het meer. Wanneer een felle zuidwind hoog opjoege, verging menig schip in deze baai. Vandaar dat eeuwen geleden de varensgezellen spraken over „Schip Holl” terlijk betekent hol of graf voor schepen.

De noordoosthoek van de inmiddels drooggelegde Haarlemmermeerpolder is echter geen gevaarlijke plaats meer. Het is de oosthoek, voor vijf eeuwen terug bij vissers en schippers berucht, die wereld bekend als de veilige landingsplaats voor vliegtuigen van de K.L.M. is geworden.

Bijna veertig jaar geleden vestigde de K.L.M. zich op Schiphol. Het is in deze hoek van de polder een ontzaglijke verandering is voor de dynamische tijd waarin wij leven. Het is deze verandering teweeggebracht. Over onze veertigjarige luchthaven en haar positie, de moeilijkheden en mogelijkheden, leest u in dit artikel.

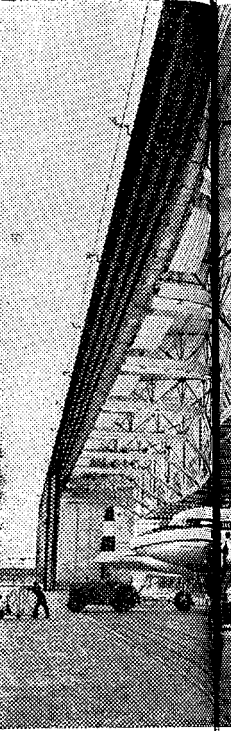
Amerikanen maken druk gebruik van deze mogelijkheid om snel en voor slechts enkele honderden dollars de oude wereld te bezoeken.

De concurrentie tussen de verschillende luchtvaartmaatschappijen is scherp. Wel hebben de luchtvaartmaatschappijen zich verenigd in de Internationale Organisatie van Luchtvaartmaatschappijen (I.A.T.A.), die regels heeft vastgesteld voor het luchtvervoer. Men zag in, dat de luchtvaartmaatschappijen elkaar anders zouden doodconcurreren, terwijl daarbij ook de belangen van de passagiers en hun veiligheid in het gedrang zouden kunnen komen. Vandaar dat naar een zekere regeling werd gestreefd. Binnen de door de I.A.T.A. opgestelde regelen blijft de mogelijkheid tot felle concurrentie echter bestaan.

De luchtvaartmaatschappijen hebben in de loop der jaren eveneens grote belangstelling gekregen voor vrachtvervoer. Steeds meer ondernemingen zagen in dat vervoer van goederen door de lucht snel en daardoor voordelig was. De K.L.M. heeft op het gebied van vrachtvervoer reeds meer dan 35 jaar ervaring. Vanaf haar oprichting heeft de K.L.M. bijvoorbeeld reeds Nederlandse bloemen vervoerd. 's Ochtends worden deze in Aalsmeer geveild, snel naar Schiphol vervoerd waar de K.L.M.-machines de verse bloemen vervoeren naar Scandinavië, Engeland, West Indië en Zuid Afrika. Over het algemeen worden vijf à zes ton bloemen per dag vervoerd. In het hoogseizoen loopt dit op tot 10 à 11 ton!

Trouwens, u kunt de gekste dingen opnoemen, tien tegen een dat de K.L.M. ze wel eens door de lucht heeft getransporteerd. Dagelijks vervoert de K.L.M. de artikelen van het dagblad de New York Times in matrisvorm van New York naar Amsterdam, waar de internationale editie van deze krant wordt gedrukt. Dezelfde dag gaan de kranten verder, de halve aardbol over!

Ook dieren worden dag in dag uit vervoerd.

Meer dan 400 paardenpaarden, kunnen op je per K.L.M. Evensterbij om de dieren henzelfs roofdieren, wozelgen vervoerd. Vande oppassers onder hand Schiphol bezit een g renhotel.

Vervoerde de K.L.M. haar bestaan slechts v dat is thans opgelopen bjoen k.g.

Landingsrechten

TOCH is de winstmaatschappijen, onder andere passagiers en vrachtdirecteur van de hier berekende de winstmaatschappijen. B.O.A.C., halen dit met met verlies, hetgeen van het betrokken daaraan valt de maatschappijen en Denkt u maar aan vaak zoveel is te doen.

Die landingsrechten kosten met name de brekens. Temeer dan tot andere landen, rechten niet zo burgerluchtvaart politieke en prestige ver zakelijke ondernem op het moment echter

U herinnert zich de regering van de land Singapore. Deze besmeen aangenomen, om de verlieslijdende concurrentiepositie

Nederland wordt bijzonder gedupeerd naam hebben op aan service, snelheid de regeringen van dingsrechten gaan Er is een handte

ten. „Wat hebt u te kerende vraag. Dat terrein van een uit dat van de thuisv alleen Schiphol vliegvelden in Indone bindingen naar en Oosten, daarbij verleden tijd.

Met ervaringen als dingsrechten armer

apij ter wereld

verwonderen dat de Nederlanders, vervoerders sinds eeuwen, met vuur pleiten voor vrij luchtverkeer. „De zee is vrij, de lucht moet het worden”, wordt door de Hollanders aangevoerd. Of het zal lukken? Het ziet er voorlopig niet naar uit.

Het struikelblok

DE affaire met de landingsrechten heeft zijn oorsprong in vroeger tijden. Bij het begin van de burgerluchtvaart ontstonden er reeds direct nauwe banden met de betrokken regeringen. Deze vreesden het gevaar van binnendingen van ongewenste vliegtuigen, zagen het militaire belang van een eigen burgerluchtvaart in en waren tenslotte ook zeer gebrand op eigen luchtverbindingen. Vandaar dat in vele gevallen de jonge luchtvaartmaatschappij geheel werd beschermd door de regering. Bedenklijk is het dat deze regeringen zich niet in de eerste plaats afvragen hoe te profiteren van de nieuwe mogelijkheden die de burgerluchtvaart biedt, doch dat de gedachte overheerst: „hoe bescherm ik mij tegen het profijt dat anderen er van zullen trekken”.

Tussen de landen gelden enkele belangrijke luchtrechten, t.w.:

- ★ het recht van overvliegen van vreemd gebied;
- ★ het recht aldaar te landen voor technische doeleinden (b.v. tanken van benzine);
- ★ het recht passagiers en goederen te vervoeren van een ander land naar het eigen land;
- ★ het recht passagiers te vervoeren tussen twee vreemde landen op een route.

Deze laatste vormt het grote struikelblok voor de luchtvaartmaatschappijen. Onze K.L.M. wordt door deze bepaling wel zeer belemmerd.

Mr. L. H. Slotemaker, directeur van de K.L.M., heeft er onlangs op gewezen, dat het inzicht veld wint, dat bescherming van de eigen luchtvaartmaatschappij voor de betrokken regering een wel zeer kostbare zaak betekent. De Engelse regering kan hier over meepraten. En..... bescherming van een maatschappij die niet tegen de concurrentie op kan, houdt nog niet in dat zo'n maatschappij door beschermende maatregelen wel rendabel wordt. Sommige blijven met grote verliezen werken. Waaruit wel blijkt, dat het niet ieder is gegeven een luchtvaartmaatschappij te exploiteren.

K.L.M. doet niet mee

HET ziet er naar uit dat een aantal Europese luchtvaartmaatschappijen per 1 april 1960 gaat samenwerken. Dat besluit is ingegeven door de overweging dat deze luchtvaartmaatschappijen hoge afzonderlijke kosten hebben, die net zo goed gezamenlijk — en dan veel goedkoper — kunnen worden gedragen. Voorlopig hebben vier maatschappijen, namelijk de Air France, de Belgische Sabena, de Lufthansa en de Al Italia zich verenigd in een luchtvaartcombinatie, de Airunion. Met bijna 400 vliegtuigen zal men dan over de grootste burgerluchtvaart ter wereld beschikken. De Airunion zal ook de besprekingen over de luchtvaartrechten voeren. Voorts ligt het in de bedoeling, in het buitenland één groot kantoor aan te houden inplaats van dure afzonderlijke kantoren. Ook zullen in de Airunion verenigde luchtvaartmaatschappijen de gigantische kosten, verbonden aan de uitbreiding van de luchtvaart met straalvliegtuigen, gemeenschappelijk dragen. Airunion heeft, wat landingsrechten e.d. betreft, in samenwerking veel meer te bieden dan in afzonderlijk verband. Bij onderhandeling staat men dus aanzienlijk sterker.

Toch doet de K.L.M. voorshands niet mee in de Airunion. Ongetwijfeld heeft het zijn voordelen om op de spijkerharde luchtvaartmarkt een machtig samenwerkings- en onderhandelingsblok te vormen. De K.L.M. meende echter uit het overleg over Airunion te moeten treden, omdat te weinig van te voren duidelijk werd vastgelegd. Vergeet niet dat onze luchtvaartmaatschappij de beschikking heeft over het op

één na uitgestrekste luchtvaartnet ter wereld. Tijdens de onderhandelingen over Airunion wilde men in de eerste plaats spreken over de verdeling van de productiequota. Van de zijde der K.L.M.-vertegenwoordigers werd het standpunt ingenomen dat een verdeling van het aantal vliegkilometers weinig interessant was zonder daarbij andere vragen, zoals de structuur van de toekomstige luchtvaartcombinatie, de wederzijdse verantwoordelijkheid, overgangsregelingen e.d. te betrekken. De andere luchtvaartmaatschappijen voelden hier weinig voor. Tenslotte meende de K.L.M. dat haar aandeel na de verdeling van de productie, gezien haar tegenwoordige omvangrijke luchtvaartnet, te gering zou worden. De K.L.M. heeft toen verklaard, voorlopig niet tot Airunion te willen toetreden.

Uit hetgeen thans bekend is geworden over de nieuwe luchtvaartcombinatie, blijkt intussen, dat de overeenkomst veel verder gaat dan aanvankelijk werd bekend gemaakt. De samenwerkende maatschappijen zouden hun nationaliteit, alsmede hun statuten en hun structuur blijven behouden.

Uit verdere mededelingen blijkt dat het de bedoeling is, één verkoopapparaat te stichten. Alle vliegtuigen zullen dezelfde beschildering krijgen, waarop de naam „Airunion” centraal zal staan. De naam van de maatschappij waarvan de vliegtuigen zijn, zal slechts aan een ondertitel te zien zijn. Aan boord zal dezelfde service worden gegeven; eenzelfde uniform zal voor alle samenwerkende maatschappijen worden ingevoerd.

Men hoopt in 1970 reeds het vijfvoudige te hebben behaald van de tegenwoordige productie. Enkele luchtvaartmaatschappijen die nu nog met verlies werken, zouden dan eveneens winstgevend kunnen worden.

De Nederlanders zullen echter, indien de K.L.M. de voorstellen blijft afwijzen, in de lucht alleen blijven opereren. Tenslotte werkt de K.L.M. nog altijd met winst, terwijl zij over het beste verkoopapparaat ter wereld beschikt. De enorme goodwill die de K.L.M. in de veertig jaar van haar bestaan heeft gebouwd, is daarvan wel een der oorzaken.

Dienstverlening

DE K.L.M. zal in de komende jaren, waarin de concurrentie alleen maar feller zal worden en waarin alle luchtvaartmaatschappijen, in verband met het komende straatjederperk voor

BIJ DE FOTO'S:

- ★ Hierboven — Naar alle werelddelen zorgt de K.L.M. voor betrouwbaar en snel vervoer.
- ★ Midden — Eén der kolossale én kostbare hangars op Schiphol.
- ★ Linksonder — Een gedeelte van het zich snel uitbreidende Schiphol.
- ★ Rechtsonder — De K.L.M. biedt de hoogste service aan haar passagiers. Exclusieve maaltijden worden vooraf gereed gemaakt.

enorme investeringen staan, alles op alles zetten om haar plaats in de burgerluchtvaart te blijven behouden en uit te breiden. Een der middelen is natuurlijk om, binnen de door de I.A.T.A. opgestelde regelen, zoveel mogelijk service te blijven geven. Over de gehele wereld zijn de tarieven van de luchtvaartmaatschappijen nagenoeg gelijk. De service aan de luchtreiziger en de faam van de K.L.M. zullen ertoe bijdragen, een aanzienlijk deel van het aantal luchtreizigers naar de K.L.M. te trekken.

Ook is het van belang de luchthaven Schiphol zo aantrekkelijk mogelijk te maken. De K.L.M. wil voorkomen dat buitenlandse luchtvaartmaatschappijen zonder bezwaar van de zijde der passagiers Schiphol kunnen overslaan op hun lange afstandsroutes. Immers, dan heeft de K.L.M. op het gebied van de landingsrechten wéér minder te bieden. En om de passagiers alle denkbare service te verstrekken en om zoveel mogelijk luchtvaartreizigers naar Schiphol te trekken, zijn vorig jaar de belastingvrije winkels geopend, waarin buitenlandse reizigers voor bijzondere lage prijzen goederen kunnen kopen. Vanaf Franse parfums, rookartikelen, dranken tot spiksplinternieuwe auto's (alles belastingvrij) kunnen in deze winkels worden gekocht. Er wordt zeel veel gebruik van gemaakt.

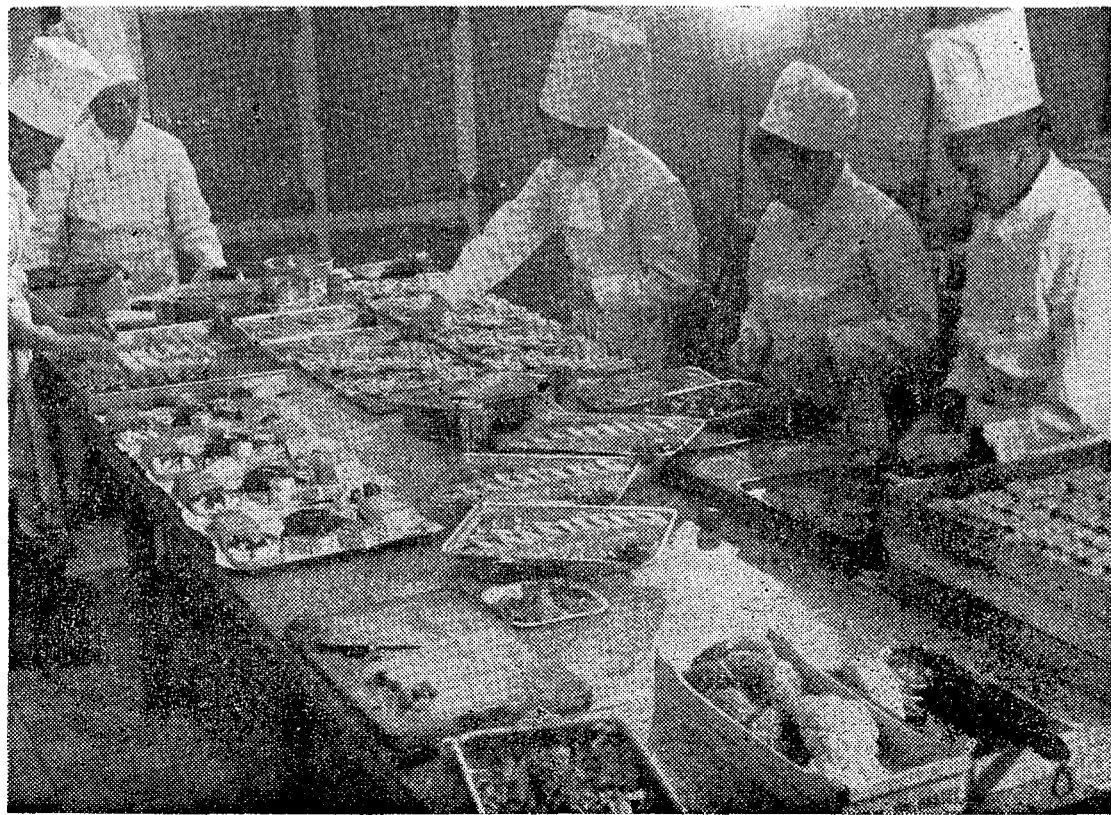
Toen onlangs een vliegtuig met Amerikanen op Schiphol neerstreek, had een der winkels binnen twintig minuten voor f 5000,— verkocht!

Vooraf tijdens de vluchten biedt de K.L.M. haar passagiers een maximum aan service. Op Schiphol werken vijf en veertig koks, die de beste menu's voor de luchtvaartreizigers verzorgen. Al die heerlijkheden worden vooraf klaargemaakt, in enorme ijskasten bevroren, om daarna aan de vertrekkende vliegtuigen te worden meegegeven. Aan boord van het vliegtuig behoeven exclusieve maaltijden slechts ontdooit, verwarmd en opgediend te worden. Een speciale Joodse keuken is op Schiphol aanwezig, met aan het hoofd een vrouwelijke medewerker, die door het Rabbinaat is gemachtigd om de verzorging van de maaltijden voor Joodse reizigers op zich te nemen.

Een bezwaar acht de K.L.M. het, dat op haar passagebureaus in het buitenland vaak de klacht klinkt: „Nederland heeft te weinig hotelgelegenheid”. Daardoor komt het voor dat toeristen andere luchtvaartmaatschappijen en andere landen gaan prefereren. Vandaar dat ook de K.L.M. bijzonder geïnteresseerd is in de bouw van de kolossale Hiltonhotels in Nederland, waarvoor de plannen reeds in een vergevorderd stadium verkeren.

Harde strijd

Veertig jaar geleden begon de K.L.M. zoekend en tastend haar weg uit te stippelen over de wereld. Thans heeft onze Nederlandse luchtvaartmaatschappij een enorm luchtvaartnet en een klinkende naam op het gebied van de burgerluchtvaart. De moeilijkheden waarmee de K.L.M. vroeger worstelde zijn nu overwonnen. Andere problemen duiken echter voortdurend op. Het is een harde strijd voor een klein land om temidden van de grote staten met hun beperkingen in luchtvaartrechten en temidden van de vele buitenlandse concurrerende luchtvaartmaatschappijen een vooraanstaande plaats te blijven innemen. 's Werelds oudste luchtvaartmaatschappij, de K.L.M., heeft in de veertig jaren van haar bestaan getoond wat zij kan presteren. In de komende tijden zal de K.L.M. ongetwijfeld haar gezaghebbende naam in de wereld blijven voeren. C. TIMMER

edig bij stil
in de noord-
de golven
er dan vijf
(ol), dat let-
er heet nog
eendeel, deze
por de gehele
K.L.M. en an-
die veertig
ts, die type-
K.L.M. die
maatschappij.
onderstaand
der zeer kostbare
op een vliegreis-
en (met een kip
en houden), apen,
warte vrachtvlieg-
de K.L.M. speciale
heid personeel telt
geutiliseerd die-
eerste jaar van
vracht goederen,
boven de 25 mil-
dachten
de luchtvaartmaat-
daging in aantallen
uiterst klein. De
nietende I.A.T.A. be-
nichts 1%! Sommige
apponder de Engelse
niet eens. Zij werken
al door de regering
niet bijgepast. Ook
luchtvaartpolitiek van
toe te schrijven.
rechten, waarover
een punt apart. Zij
heel wat hoofd-
land, in verhouding
gebied van landings-
ter te bieden heeft.
ding de K.L.M. dat de
gehele wereld uit de
vergaan in een zui-
er. Daar zijn we op
tevanaf.
de onverkwikke-
eg door de Engelse
n voor de K.L.M. te
sard, zo wordt alge-
K.L.M. doorgevoerd
de in een gunstiger
elijke maatregelen
an nóg zo'n prima
heid, een maximum
heid bieden, wanneer
genschappen de lan-
es het gebeurd.
de landingsrech-
de steeds terug-
ligt niet op het
zorging, maar op
K.L.M. kan daarbij
vroeger konden de
elang voor de ver-
den van het Verre
en, doch dat is
e rijker en in lan-
valt het niet te

Is de „derde man” Heinrich Lübke een kanshebbende president-kandidaat?

DE Westduitse Christelijk-democratische unie heeft nu haar derde en waarschijnlijk laatste kandidaat voor de komende presidentsverkiezingen aangewezen. Nadat Erhard had geweigerd, het aanbod van de partij te aanvaarden, Adenauer meende te moeten terugkomen op zijn besluit, de kandidatuur te accepteren en er dus weer naar een protestantse gegadigden moest worden uitgekeken, heeft de partij het oog laten vallen op Heinrich Lübke, de zeer verdienstelijke minister van voedselvoorziening, landbouw etc., die evenals de bondskanselier rooms-katholiek is.

Dit is een ietwat ongewone gang van zaken, aangezien een ongeschreven wet tot dusver heeft bepaald, dat de president protestant moet zijn, als de bondskanselier rooms-katholiek is. Wellicht is deze keus een concessie aan de zijde van dr. Ludwig Erhard, die het als protestant waarschijnlijk erg moeilijk zou hebben, in 1961 bondskanselier te worden, als ook de president van de Bondsrepubliek het protestantse geloof zou zijn toegedaan. Of deze vlieger zal opgaan moet nog worden afgewacht, want de socialist Carlo Schmid, tegen wie Lübke het straks moet opnemen, neemt een zeer sterke positie in en de strijd is dus nog niet beslist.

DR. Lübke werd op 14 oktober 1894 in Enkhausen geboren. Al vroeg nam hij een belangrijke plaats in op het gebied van de landbouw en de voedselvoorziening. Enkele jaren voordat Hitler aan de macht kwam, was hij lid van de Pruisische Landdag en behoorde hij tot de Zentrum-partij. Toen de nazi's in 1933 aan het bewind kwamen, werd Lübke uit al zijn functies ontslagen. Nadien werd hij verschillende keren gearresteerd. Na de tweede wereldoorlog trad Lübke toe tot de C.D.U. Hij maakte aanvankelijk deel uit van de Landdag van Noordrijn-Westfalen en werd in 1947 benoemd tot minister van voedselvoorziening en landbouw van deze deelstaat. Twee jaar later kreeg hij voor de C.D.U. zitting in de Bondsdag, waar hij al spoedig als landbouwspecialist op de voorgrond trad. Toen echter bleek, dat hij zijn functie in de Bondsdag niet kon verenigen met die in Noordrijn-Westfalen, liet hij de Bondsdag voor wat hij was en gaf hij de voorkeur aan Noordrijn-Westfalen.

Pas in 1953 deed Lübke een nieuwe poging, zich van een plaats in de Bondsdag te verzekeren. Eind oktober werd hij gekozen en enige tijd daarna tot minister van landbouw etc. benoemd. Hij heeft het niet gemakkelijk gehad, omdat hij zowel met de wensen van de boeren als met die van de consumenten rekening moest houden. Adenauer moest als bondskanselier soms tussenbeide komen, als de moeilijkheden te groot werden. Lübke ging voor deze moeilijkheden echter niet uit de weg. Hij ging voort met het uitstippelen van zijn koers en dwong door de wijze, waarop hij dat deed het respect van vriend en vijand af.

OOK in 1957 heeft Adenauer hem in zijn kabinet opgenomen, ondanks felle kritiek van de zijde van het Duitse Boerenverbond. Kort nadat hij opnieuw benoemd was, leek het er op, dat deze bond bereid was, het conflict met de minister bij te leggen. Lübke werd uitgenodigd, in Hannover een bijeenkomst van de bond toe te spreken, maar op het laatste ogenblik werd hem op tamelijk ruwe wijze te vcrstaan gegeven, dat hij beter niet kon komen.

Bij de presidentsverkiezingen moet Lübke het opnemen tegen de socialist prof. Carlo Schmid. Deze is zeer populair en het zal Lübke dan ook niet meevallen, hem te verslaan. Dat hangt nl. niet alleen van de chr. democraten af. De kleinere partijen, die de beslissende stem schijnen te hebben, kunnen na alles wat er rondom de CDU-kandidatuur voor het presidentschap is gebeurd, de balans in het voordeel van Schmid doen doorslaan. Dat zij dit inderdaad zullen doen is geenszins zeker.

UIT PERS EN PERIODIEK

Even rust in de

POLITIEKE WATEREN

Niet bang

De Telegraaf schrijft over de nieuwe staatssecretaris voor Sociale Zaken:

„Prof. Romme's halstarige eis tot benoeming van een lid van de K.V.P. voor een van de sociaal-economische departementen — waarvoor deze partij de kandidaten nauwelijks bleek te kunnen leveren — leidde er bij de hergroepering van het kabinet-De Quay toe, dat het ministerie van Sociale Zaken niet in handen kwam van de zeer bekwame A.R.-afgevaardigde, drs. C. P. Hazenbosch. Thans is echter alsnog een A.R.-figuur aangehouden voor de functie van staatssecretaris van dit ministerie, de heer B. Roolvink, secretaris bij het Christelijk Nationaal Vakverbond.

Wij zullen moeten afwachten wat deze nieuwe staatssecretaris zal presteren, maar in ieder geval kan geconstateerd worden, dat het de A.R.-figuren bij de kabinetsformatie niet aan moed heeft ontbroken. Minister v. Aartsen bleek ten slotte bereid het weinig begeerde ministerie van Volks-huisvesting te bezetten, de heer Roolvink, die als specialist op het gebied van de (vrijere) loonpolitiek in de regering wordt opgenomen, zal zich ongetwijfeld gerealiseerd hebben, dat hem een ware stroom van kritiek te wachten staat”.

Zeer belangrijk

In Het Vaderland lezen we o.m.:

„Het lijkt wel goed even stil te staan bij de positie van staatssecretaris van Sociale Zaken in dit kabinet. Voorop gesteld dient te worden, dat het hier om een staatssecretaris gaat, een onderminister. Als zodanig natuurlijk zeer belangrijk, maar evenals bij het vorige kabinet, toen de kundige mr. Van Rhijn staatssecretaris was, mag men nimmer uit het oog verliezen, dat de minister de verantwoordelijke man is voor het kabinet, de Staten-Generaal en de buitenwacht. Vergelijkt men de positie van minister Suurhoff en staatssecretaris Van Rhijn met die van de huidige bewindslieden, dan is er dit verschil, dat in het vorige kabinet de minister evenzeer een deskundige was als de staatssecretaris en waarschijnlijk voor zijn terrein met aanzienlijk meer gezag in de partij en bij de vakvereniging waartoe hij behoorde. De huidige minister is geen deskundige op het erf van de sociale wetten, politiek is hij vrijwel onbekend, evenals bij de vakvereniging. De heer Roolvink daarentegen geniet de bekendheid en de invloed welke de heer Suurhoff had. De kaarten liggen dus wel anders, maar dat neemt naar ons oordeel niet weg, dat de minister de man is op wiens lijst het beleid geschreven wordt. Het feit dat hij geen deskundige is, behorende tot de kleine kring die sinds jaar en dag leiding geven in commissies, raden en colleges, zal de staatssecretaris vanzelf meer naar voren schuiven, maar aan de andere kant moet men deze deskundigheid nu ook weer niet een te grote waarde toekennen, als het er om gaat beleidsbeslissingen te nemen. Een bekwaam man, geschoold in een belangrijke burgemeestersfunctie weet ook wel wat, en wij zijn er daarom van overtuigd, dat de minister heel goed in staat moet worden geacht zijn departement te leiden, al zal hij de hulp van de staatssecretaris gaarne aanvaarden.”

't Spel begint

In De Gids van het C.N.V. schreef de heer B. Roolvink enkele dagen voor zijn benoeming tot staatssecretaris een artikel onder de titel „Het spel gaat beginnen”. Aan het slot daarvan merkte hij op:

„Zaterdag 6 juni jl. heeft het in de regeringsverklaring aangekondigde gesprek tussen overheid en bedrijfsleven plaats gehad. Het was de eerste ontmoeting tussen het nieuwe kabinet en het georganiseerde bedrijfsleven. Op bijzonder openhartige en constructieve wijze is van beide zijden het gesprek gevoerd. Het gesprokene leent zich thans nog niet voor publicatie. Wel is er voldoende stof aanwezig voor het op gang brengen van het overleg in het bedrijfsleven. Wij willen onze beschouwingen afsluiten met een tweetal opmerkingen.

De eerste is onze wens dat de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven in goed overleg tot een verantwoord beleid komen, waardoor de arbeiders inderdaad zullen ontvangen waar zij aanspraak op kunnen maken, en dat anderzijds de loonherzieningen zodanig zijn dat wij behoed blijven voor een overbesteding zoals in 1956 het geval is geweest. De zeer krappe arbeidsmarkt in vele delen van het land — hoe verheugend dit op zichzelf ook moge zijn — noopt ook tot voorzichtigheid.

In de tweede plaats; er is geen eenstemmigheid tussen het N.V.V. en de andere vakcentrals over het in de naaste toekomst te voeren loonbeleid. Wij hebben evenwel goede hoop dat de constructieve geest die het optreden van alle bona fide vakcentrals in de na-oorlogse tijd heeft gekenmerkt, ook nu tot een eensgezind en verantwoord beleid zal voeren.

Het spel gaat spoedig beginnen.”

Onwennig

De Nieuwe Provinciale Groninger Courant schrijft o.m.:

„Ten opzichte van kabinet en verklaring als geheel staat de volksvertegenwoordiging echter volkomen ongebonden. Zijn er volksvertegenwoordigers, die ten aanzien van bepaalde punten uit de verklaring andere opvattingen huldigen dan het kabinet, dan is er in dit verchijsnel niets „vreemds”

aan te wijzen. Iedere volksvertegenwoordiger is volkomen vrij om met het kabinet van mening te verschillen.

Straks treedt het kabinet met zijn „program” voor de Kamers, om te trachten uit dit program zoveel mogelijk te realiseren. Dan gaan de Kamers in eigen verantwoordelijkheid, de diverse punten van het kabinetsprogram beoordelen. En in die „ontmoeting” pas vormt zich het beleid, dat uiteindelijk zal worden gevoerd. Na die ontmoeting pas komen bepaalde punten uit dat beleid vast te staan, krijgen zij als „regeerbeleid” gestalte, nadat zij door een meerderheid uit de volksvertegenwoordiging als juist zullen zijn aanvaard. Aan dat wordingsproces, dat een goed democratisch proces is, waren wij de laatste jaren in Nederland wat ontwend geraakt. En de P.v.d.A. toont, door haar juichkreten over meningsverschillen bij met de ministers verwante partijen, dat zij ook nu nog vreemd tegen een gezonde democratische beleidsvorming aankijkt.”

Verder sukkel en

Dr. J. Karsemeijer heeft in het Weekblad van het Genootschap van Leraren aan Nederlandse Gymnasia en Lycea en de R.L.V. een beschouwing gewijd aan de regeringsverklaring.

De schrijver begint: „Nieuws heeft de Regeringsverklaring met betrekking tot het onderwijs niet gebracht. Dat was ook niet te verwachten. Zeven jaar heeft Minister Cals het Departement van O. K. en W. onder zijn beheer gehad. Geruisloos heeft hij nu voor de derde maal het bewind over het Onderwijs in handen genomen. Dat bij deze unieke gebeurtenis — een derde periode als Minister van O., K. en W. — nieuwe, sterk de aandacht trekkende ideeën voor het onderwijs zouden worden ontwikkeld, behoorde wel tot de onwaarschijnlijkheden”.

Tot slot merkt dr. Karsemeijer dan op:

„De Regeringsverklaring biedt m.i. voor het onderwijs niets anders dan het vooruitzicht van jarenlang verder sukkel en de droeve wijze van de laatste jaren. De erkenning dat het alderdruvigst gesteld is bij het onderwijs en dat ingrijpende maatregelen nodig zijn om

weer naar boven te komen, missen we geheel. Dat maakt dat we zonder hoop de verdere afbrokkeling tegemoet gaan.”

Vertrouwen

De Tijd / De Maasbode schrijft:

„De heer Roolvink heeft door zijn toetreding tot het kabinet-De Quay als staatssecretaris voor Sociale Zaken en Volksgezondheid een afdoende tegenspraak geleverd op de socialistische beweringen als zou, door het wantrouwen van „de” vakbeweging en van „de” georganiseerde arbeiders, niemand uit die kring bereid zijn regeringsverantwoordelijkheid te aanvaarden. De secretaris van het CNV onderstreept, door zijn naam te verbinden aan een der kernproblemen van het sociaal-economisch beleid, zijn vertrouwen in dit kabinet; anderzijds brengt hij uiteraard in de regeringsploeg het vertrouwen in, dat hij persoonlijk tot dusverre genoot.

Met dit vertrouwen hangt een ander aspect samen. Zeker niet op de laatste plaats bij de beoordeling van loonpolitieke vragen — waartoe thans ook de heer Roolvink geroepen is — is het van grote betekenis, als men uit eigen ervaring de sociaal-economische en psychologische achtergronden kent van de verlangens, welke in de maatschappij leven. Wij willen zeker niet beweren, dat een juist begrip voor de verlangens van een bepaalde groep alleen kan worden getoond door leden van die groep. De geschiedenis bewijst gelukkig anders. Omgekeerd bestaat natuurlijk ook het gevaar van eenzijdigheid in de visie op de behartiging van het algemeen welzijn voor degene, die jarenlang geroepen was om met grote strijdzaamheid de belangen van een bepaalde groep — welke dan ook — te dienen. Maar de ervaring leert dat deze eenzijdigheid allerminst een „ijzeren wet” is.

Dergelijke overwegingen intussen doen niet af aan het grote nut, dat aan de bepaling van wat op dit terrein het algemeen welzijn in de concrete situatie eist, een zo breed mogelijke zienswijze en ervaring op regeringsniveau ten grondslag ligt. De komst van de heer Roolvink betekent een verruiming van deze „ervaringsbasis”. Daarover verheugen wij ons.”

IN ONS COMMENTAAR

Er komt wel beweging in

Hier en daar ziet men in de pers nog een enkele beschouwing over de regeringsverklaring of over het debat daarover. Maar overigens is het momenteel nogal rustig. Men leeft in afwachting.

De een wacht met vertrouwen af, wat het nieuwe kabinet zal gaan doen, de ander kan zich tot dat vertrouwen niet opwerken, doch is met wantrouwen vervuld. Intussen is het kabinet bezig zich sterker te maken door het aantrekken van staatssecretarissen. Twee bij Onderwijs, die reeds ja hebben gezegd. Dan nog bij Defensie een tweetal, waarvan één inmiddels heeft bedankt. Maar ook bij Sociale Zaken kwam een benoeming af. Voor velen een verrassing, maar dan toch een verrassing, die bij velen ook tot dankbaarheid stemde.

De heer B. Roolvink nam een persoonlijke beslissing. Dat is juist. Het C.N.V. als zodanig staat buiten deze benoeming. Ook dat is juist. Maar de nieuwe staatssecretaris kan de kennis en ervaring in de kring van het C.N.V. opgedaan niet van zich afschudden. En hij zal de geest, waaruit de christelijke vakbeweging leeft en werkt ook niet kunnen vergeten. Integendeel. Die geest juist zal hem bezielen bij het moeilijke werk, dat hij op zijn schouders heeft gekregen.

Een anti-revolutionair staatssecretaris aan Sociale Zaken. Het legt een zware verantwoordelijkheid op. En men kan er zeker van zijn, dat de heer Roolvink het niet altijd gemakkelijk zal hebben.

Momenteel is het nog rustig in de politieke wateren. Maar daarin komt straks wel weer beweging. En dat is maar goed ook. Als het dan maar niet op storm uitdraait.

GELDERLAND

De juiste keuze:

FOLMER

vanouds de Pitmanschool ANNO 1896

voor volledige kantooropleiding

Karthuizerstraat 2 - Arnhem - Telefoon 24004

Wij hebben steeds een ruime sortering in alle soorten

ondergoederen en pyjama's

Volledig kleinvak

kousen en sokken

Mag. „t Hoekje FIRMA TABAK
AMSTERDAMSEWEG 121
TELEFOON 26957

N.V. Wasserij Gelria - Ede

TELEFOON 08380 - 8050

WASSEN - STOMEN

Steeds gaarne tot uw dienst

MELISSEN'S

ASSURANTIE - HYPOTHEEKKANTOOR EN
WONINGBUREAU

opgericht 1923

EDE - GROTESTRAAT 119 - TEL. No. 8766

Credieten, Bedrijfs-financieringen. Aan- en verkoop van vaste goederen

Radio K. B. WEIMAR Televisie

LANDELIJK ERKEND INSTALLATEUR

ELEKTRISCHE APPARATEN - VERLICHTING

Maandereind 19 - EDE - Teefoon 8373

HAARDEN EN KACHELS

voor vaste en vloeibare brandstoffen, zowel voor woonkamer als voor kantoren, zalen, etc.

Fa. Wed. T. Viets

Bergstraat 38 - Tel. 2765 (K 8370) - Wageningen

Dames-,
Heren- en
Kinderkleding

ZWOLLE
APELDOORN

AMERSFOORT
ARNHEM

DORDRECHT

VAN DER WEES DELFT, Tel. 22314
DORDRECHT, Tel. 3044

TRANSPORTEN van grote materialen
per motordekschuit

H. LEONARD

Bouwkundige en makelaar

TAXATIES EN BEHEER

ALLE VERZEKERINGEN

PRINSENSTRAAT No. 30 - TELEFOON 01850-3173

„DE RADIO-BEURS“

MEEST GESPECIALISEERDE RADIO-HUIS VAN
DORDRECHT

PHILIPS RADIO EN T.V.

VOORSTRAAT 409

TELEFOON 4918

De zaak met de blijvende service

DE WONINGBOUWVERENIGING

OP DE HELLING (slot)

De twee voorgaande artikelen over dit onderwerp zijn geplaatst in Nederlandse Gedachten van 16 en 23 mei j.l.

HET zou voor vele niet-ingewijden wel nuttig zijn als we eens een min of meer uitvoerige uiteenzetting zouden geven over de financiële afhankelijkheid van de woningbouwcorporaties. Immers, zoals reeds eerder gezegd, alles wat zij tot stand brengen, wordt voor de volle 100% gefinancierd met door de overheid verstrekte voorschotten. Het is te begrijpen dat de overheid scherp toeziet, dat die vele miljoenen guldens die in de woningwetbouw zijn geïnvesteerd goed worden beheerd. En het gevolg is, dat de corporatiebesturen zich slechts kunnen bewegen tussen de enge grenzen van voorschriften en bepalingen en dat zij, zodra zij een werk van enige omvang — b.v. een uitgebreide onderhoudsbeurt of enige woningverbeteringswerken — willen uitvoeren, eerst de toestemming van de overheid moeten verwerven.

Op deze plaats lijkt het ons echter van meer betekenis te trachten om te komen tot een constructieve bijdrage bij het zoeken naar een antwoord op de vraag: „hoe kunnen de woningbouwverenigingen een grotere zelfstandigheid verkrijgen” of anders gezegd: „op welke wijze kan de overheidsbemoeiing met en de overheidsinvloed op de exploitatie en het beheer van woningwetwoningen worden gereduceerd”.

Wij willen daarbij wat nader ingaan op onze eerder gegeven suggestie n.l. „of niet een uitgangspunt zou kunnen worden gevonden in de overdracht van woningwetwoningen in eigendom aan de bewoners”.

Vooraf herinneren wij er ook nog aan dat ook de vraag is gesteld „in hoeverre bewoners of toekomstige bewoners bij de financiering van de woningbouw kunnen worden betrokken door daarin met een bepaald bedrag te participeren”. Ook hebben wij de vraag gesteld of een eventueel nadelig exploitatie-saldo niet hoofdelijk over de bewoners zou moeten worden omgeslagen.

Tegen de achtergrond van deze vraagstelling krijgen enkele praktische mogelijkheden van dit ogenblik een bijzonder reliëf.

Het is thans n.l. reeds mogelijk, woningwetwoningen tegen de boekwaarde aan bewoners in eigendom over te dragen. Op zichzelf is hierdoor al de mogelijkheid geschapen dat tegen een aanvaardbare prijs, een woning kan worden gekocht. Maar het Rijk is bovendien bereid, zich van de verdere financiële verantwoordelijkheid voor deze woningen te ontlasten, door op die boekwaarde nog een premie plus de 10-jaarlijkse bijdrage volgens de Premie- en bijdrageregeling 1953 te geven. Zo zijn ons gevallen bekend, dat in een plattelandsgemeente woningwetwoningen van 8 à 10 jaar oud, tegen de boekwaarde van ruim f 10.000,— aan de bewoners in eigendom werden overgedragen. Het rijk betaalde hierop een premie van ± f 3600,— ineens en zegde vervolgens een bijdrage in de exploitatie-lasten gedurende 10 jaar ad ± f 90,— per jaar toe.

Deze bewoners kwamen daardoor, weliswaar met een geringe, maar aanvaardbare lastenstijging, op een voordelige wijze aan een eigen woning.

En, naarmate de noodzakelijk geachte huuraanpassing tot stand kan worden gebracht, komen deze mensen relatief steeds gunstiger te zitten.

Het is ons ook bekend, dat in alle gevallen aanvaardbare hypothecaire leningen op deze woningen konden worden verkregen. In enkele gevallen zelfs zonder dat de koper enig eigen geld inbracht. Voor het rijk en de gemeente waren de transacties ook aantrekkelijk, omdat de in die woningen geïnvesteerde voorschotten ineens konden worden terug gestort, geen huursubsidies meer behoeften te worden verstrekt en de exploitatieverantwoordelijkheden waren weggefallen.

In de periode van 1 januari 1946 tot en met september 1956 is slechts in 609 gevallen van deze mogelijkheden gebruik gemaakt. Dit lijkt ons veel te weinig. Het zou wellicht gestimuleerd kunnen worden, b.v. door de 10-jaarlijkse bijdrage gekapitaliseerd in een toeslag ineens uit te betalen, evenals dit geschiedt krachtens het Besluit Bevordering Eigen Woningbezit. Hieraan zou dan eventueel de voorwaarde kunnen worden verbonden, dat de koper dan ook tenminste 10 of 15% van de netto koopprijs uit eigen gespaard geld moet inbrengen. Daardoor zullen de exploitatielasten voor de eigenaar/bewoner nog gunstiger worden en dus in nog geringere mate stijgen boven de huidige huurlast.

Vanzelfsprekend is het ook noodzakelijk bepaalde voorwaarden te stellen om te voorkomen dat deze woningen in de speculatieve sfeer komen. Te denken ware b.v. aan een verkoopverbod binnen een bepaalde tijd, b.v. 10 jaar, evenals bij het Besluit Bevordering Eigen Woningbezit.

Ook verdient het aanbeveling nog beperkingen van andere aard aan te leggen. Wij denken daarbij allereerst aan het reële gevaar van de verbrokkeling der woningblokken met alle daaraan verbonden nadelige gevolgen voor een goede exploitatie. Ook komt het nog al eens voor dat mensen in woningwetwoningen wonen, die daarin krachtens hun sociale positie en welstandspeer niet thuis horen. De vraag dringt zich op of het wel juist is, dat deze

mensen zich definitief meester maken van de extra voordelen van de sociale woningbouw. Wellicht ware hier te denken aan het stellen van een inkomengrens? Voorshands zijn wij van oordeel dat personen met een jaarinkomen van f 7000,— en meer dienen te worden ondergebracht met de faciliteiten van het Besluit bevordering Eigen Woningbezit, dus in de sector van de premiebouw. Door deze eenvoudige maatregelen zou de overheid zich reeds in ruime mate kunnen ontdoen van de financiële verantwoordelijkheid voor de woningexploitatie. Daardoor zou ook additioneel kapitaal naar de woningsector getrokken kunnen worden ten gunste van de overheidsfinanciën. En het is een uitstekende bezitsvorming.

Een wijziging van de premiereregeling i.v.m. eventuele huurverhogingen, zal wel enige invloed hebben op het lastenniveau, maar het behoeft geen remmende invloed te oefenen, doordat er een parallel met de stijging der huren zal zijn en waarschijnlijk een daarmede verband houdende stijging der draagkracht in de vorm van een looncompensatie.

Een belangrijke rem zou misschien wel gevonden worden in de kwaliteit der woningen en in de flatwoningen.

Met betrekking tot de kwaliteit der woningen zijn we geneigd op te merken, dat dit een onoverkomelijke barricade is, tenzij de overheid voor de werkelijk slecht gebouwde en z.g. „uitgeklede woningen een extra compensatie in de prijs zou kunnen en willen opnemen.

Ook de in de laatste jaren exorbitant duur gebouwde woningwetwoningen vragen in dit verband bijzondere financiële voorzieningen.

Min of meer vanzelfsprekend beperkte zich onze gedachtengang tot de eengezinswoning.

Daarmede is echter niet gezegd, dat we de flatwoningen zouden willen uitsluiten. Maar we moeten er wel rekening mee houden, dat de eigendom van een flatwoning beslist een minder aantrekkelijk bezit is dan de eengezinswoning. Het geeft ook veel meer moeilijkheden in de praktijk van de exploitatie en het beheer.

Om allerlei praktische redenen zouden wij overdracht van de afzonderlijke flatwoning (horizontale eigendom) pertinent willen ontraden. Overdracht van flatwoningen zouden wij altijd en uitsluitend in coöperatief verband willen zien. De waarde van het lidmaatschap van de coöperatie kan dan worden uitgedrukt in de waarde van de woning, gekoppeld aan het bewoningsrecht. Dat is in de statuten en reglementen van de flat-coöperatie vast te leggen. We zouden daarbij dan vervolgens allereerst willen bepleiten dat de flat-coöperaties, welke als collectiviteiten woningwetwoningen in eigendom overnemen, dezelfde financiële faciliteiten ontvangen, welke aan de individuele eigenaar/bewoner worden verstrekt.

In dit verband zouden wij dan opnieuw de vraag willen stellen of metterdaad de woningbouwcorporaties niet ernstig aandacht moeten gaan besteden aan hun structuur.

Moeten zij inderdaad gaan in de richting van de coöperatieve vorm, dus met coöperatieve eigendom en met wettelijke aansprakelijkheid voor het gehele beheer inclusief de financiering. Deze coöperatieve eigendomsvorm zouden wij daarom anderzijds ook weer niet willen beperken uitsluitend tot de flatwoningen. Ok het coöperatieve bezit van complexen eengezinswoningen willen wij tot de mogelijkheden doen behoren. Al zou het alleen maar zijn om tegemoet te komen aan de eis van een grote mobiliteit van vele mensen, zowel in overheidsdiensten als in het vrije bedrijfsleven.

Vanzelfsprekend hebben we niet de pretentie in deze kolommen de oplossing van het onderhavige vraagstuk te hebben aangegeven. We bedoelden niet meer te geven dan een aanwijzing van een mogelijkheid. Er is ruimte voor kritiek gelaten en een nadere perfectionering van de gedachtengang is zeker noodzakelijk.

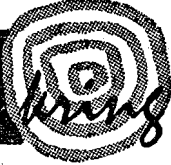
Bij het denken over de gehele materie dient echter voorop te staan dat in een verantwoordelijke maatschappij de verantwoordelijkheid voor een belangrijk goed als de woning, in belangrijker mate bij de gebruiker van de woning dient te liggen, hetzij individueel hetzij in de niet te grote coöperatieve gemeenschap, maar beslist niet uitsluitend bij de overheid, lees „de Staat”. Indien de woningbouwcorporaties en hun landelijke organisaties hier een juiste oplossing weten te vinden, zullen zij op het gebied van de volkshuisvesting een belangrijke bijdrage hebben geleverd tot het herstel van de structuur van onze samenleving met betrekking tot een juiste scheiding van taken en verantwoordelijkheden tussen Staat en maatschappij.

Om dan voorshands nog maar te zwijgen over het directe volkshuisvestingsbelang en over de mogelijkheden van een reële en verantwoorde bezitsvorming door de minder draagkrachtigen, welke hierin liggen opgesloten.

Tenslotte, het oude christelijk sociale ideaal „elke arbeider zijn eigen huis” is nog niet dood. Het verdient wel meer aandacht dan er in de laatste decennia aan geschonken is. De tijd en de omstandigheden zijn o.i. bepaald niet ongunstig. Daarom is onze hoop met name gevestigd op de christelijke woningbouwcorporaties. Laten zij het voorbeeld geven! Hun corporaties zijn nooit doel in zich zelf geweest. Hun doelstelling was en is, uitsluitend werkzaam te zijn op het terrein van de volkshuisvesting, met name voor de minder draagkrachtigen.

J. VISSCHER

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

drukkerij
zwagers

Sinds 1903

Nieuwe Binnenweg 460-462 - Rotterdam

**Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN**

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

METAALHANDEL EN SLOOPWERKEN

H. P. HEUVELMAN N.V.

**INKOOP van alle soorten
SLOOPSCHEPEN**

KRIMPEN A. D. IJSSEL - Tel. 369 - Na 6 uur: 226

**SCHEEPSWERF EN
MOTORHERSTELPLAATS**

W. VISSER

Ankerpark 2 - Telefoon 02230-2887
DEN HELDER - HOLLAND

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

DRUKKERIJ

WED. G. VAN SOEST

AMSTERDAM - SINGEL 52-54 - TEL. 47137-47737

VERHUIZINGEN DOOR GEHEEL EUROPA
VERPAKKINGEN VOOR OVERZEE

(ook van Friesland naar N.-Holland of van Zeeland naar Limburg) worden gaarne en prima verzorgd door

Bongers - Wageningen

Telefoon 2725 en 3750 (b.g. 3100)

C. VAN DER KOY EN ZOON

EMMASTRAAT 143-147 - VLAARDINGEN

IMPORTEURS van gedroogde Zuidvruchten, Vruchtenconserven, Consumptiegrondnoten.

HANDELAARS in Amerikaanse tarwebloem en bakkerij-grondstoffen.

Sedert 50 JAREN deskundige bereiding van alle

homoeopathische geneesmiddelen

Homoeopathie Voorhoeve NV

Frederik Hendriklaan 85 - 's-GRAVENHAGE 3
Levering door uw apotheker of rechtstreeks.

AL REISPLANNEN?

Taalcursussen - Gidsen - Kaarten

het gehele jaar door in voorraad bij

Boekhandel B. ter Horst - Herenstr. 124
Voorburg

HOTEL „DE KROON“

SOPHIALAAN - LEEUWARDEN
Tel. 4467-4468

Uw adres voor recepties en partijen

Landbouwwerktuigen- en

Machinefabriek

H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 lijnen)

Parade op Koninginnedag

In ons nummer van 23 mei schreef de heer Schakel een „open brief“ aan de heer Lankhorst naar aanleiding van de vragen van laatstgenoemde aan de minister van oorlog over de militaire parades op Koninginnedag. De heer Lankhorst heeft hierop gereageerd in een schrijven, dat wij hieronder opnemen. Op ons verzoek heeft de heer Schakel deze brief van een naschrift voorzien. Met het publiceren van beide stukken sluiten wij de discussie over dit onderwerp op dit ogenblik af.

Zeer geachte Heer Schakel,

Uw „open brief“ in Nederlandse Gedachten van 23 mei j.l. verdient een antwoord mijnerzijds. Laat ik voorop stellen, dat Uw brief in mij de niet onprettige herinnering oproept aan de Christelijke Oranjevereniging waarmee ik, in mijn jeugd, getooid met oranje naar het Amsterdamse IJclubterrein toog om daar koninginnedag te vieren. Hij verplaatste mij in die romantische sfeer die je als jongen doet dagdromen van situaties waarin je zelf de ridderlijke hoofdfiguur bent die de koningin met succes tegen mogelijke belagers verdedigt. Dergelijke jeugdromantiek acht ik geenszins ongezond. Wel is het ongezond om bij het ouder worden steeds weer in deze romantiek te vluchten en zodoende de werkelijkheid te negeren.

Bij het volwassen worden zou het van een blijvende „onvolwassenheid“ getuigen indien we problematiek van dit leven zonder meer aan ons lieten voorbij gaan. Ik ga er in mijn antwoord van uit, dat U en ik er van overtuigd zijn, dat wij bij het ouder worden verantwoordelijkheid gaan dragen voor de menselijke samenleving in de ruimste zin. Indien dit niet zo was, zou U Uw open brief niet in het weekblad van de Anti-revolutionaire Partij hebben geschreven en zou ik niet lid zijn van de Pascifistische Socialistische Partij. Bedenken we bovendien, dat U en ik daarbij dezelfde Bijbel als richtsnoer voor onze handelingen trachten te laten gelden, dan staan we midden in de tragiek van ons menselijk tekortschieten. Weest U er daarom van overtuigd, dat ik Uw betoog ernstig neem ook al kan ik de inhoud daarvan niet geheel delen. Ik hoop, dat U op Uw beurt mijn zienswijze ernstig neemt en zult trachten daarvoor begrip te hebben.

De Minister van Defensie heeft de eerste drie door mij gestelde vragen feitelijk bevestigend beantwoord. Om als konsekwentie daarvan niet ook een bevestigend antwoord te moeten geven op mijn laatste vraag, n.l. of hij de door mij bedoelde militaire parades in het vervolg bij feestelijke gelegenheden wil voorkomen, heeft de Minister aan zijn antwoord op mijn derde vraag toegevoegd de stelling, dat aangezien de Vorstin ook het symbool is van een vrij en soeverein Nederland een militaire parade der strijdkrachten bij uitsteking past bij de feestvreugde over Haar verjaardag. Ook al kan ik „de Vorstin als symbool van onze vrijheid en soevereiniteit“ aanvaarden, wat daarna wordt gesteld is geen overtuigend antwoord. Het gaat niet in op de motivering van mijn vraag, n.l. dat die strijdkrachten door de meerderheid van ons volk als bittere noodzakelijkheid worden gezien en dat het daarom ongepast zou zijn deze strijdkrachten te betrekken bij de feestvreugde op koninginnedag.

Men zou de Vorstin ook als het symbool van onze democratische rechtstaat kunnen zien. Men zou daarbij ter handhaving van dat recht de doodstraf kunnen instellen. Dit zal ons dan toch nimmer op de gedachte brengen bij de viering van koninginnedag de galg of de elektrische stoel demonstratief door de straten te voeren.

Naar mijn gevoel bent U in Uw brief aan de wezenlijke inhoud van mijn vragen voorbij gegaan. Ik zie — levende in deze tijd — het militaire apparaat niet als een middel ter handhaving

van onze vrijheid en onafhankelijkheid noch van onze beschaving, christendom, cultuur e.d. Principeel niet en praktisch niet. (Maar dit is een ander onderwerp). Mijn overtuiging is in ons land een minderheidsovertuiging. Ik heb getracht mij te verplaatsen in de opvatting van de meerderheid. De meerderheid bestaat niet uit pure „militaristen“. Het overgrote deel daarvan vindt de oorlog verschrikkelijk maar aanvaardt hem eventueel als de minst kwade in de keuze tussen oorlog of onvrijheid. Ik kan mij dat volkomen indenken. Maar wat ik niet begrijp is, dat men dit „minst kwade“ ten pronk stelt ter gelegenheid van een feestelijke gebeurtenis. Ik heb voor deze vraag begrip gevonden in de pers o.a. in „Het Vaderland“ van 6 mei l.l.

U houdt mij nu voor de betekenis van het Huis van Oranje voor onze vrijheid en onafhankelijkheid en geeft een opsom-

ming van de offers die het in de loop der geschiedenis daarvoor heeft gebracht. Voor zover U die opsomming geeft van uit de achtergrond „God, Nederland en Oranje“, moet ik U zeggen, dat ik dit in Uw kringen soms min of meer tot dogma verheven begrip niet kan aanvaarden. De betrekkelijkheid van zulk een gestelde drie-eenheid wordt trouwens door U zelf reeds aangegeven wanneer U in Uw groenologische opsomming o.a. koning Willem III zo opvallend overslaat. Ook acht ik het bedenkelijk wanneer U zo duidelijk God's hand meent te zien wanneer een oranjetelg in gevaarlijke omstandigheden wordt gespaard. De Indonesiërs zouden b.v. hetzelfde kunnen zeggen, omdat Soekarno bij de onlangs op hem gepleegde aanslag gespaard is gebleven. En had God zich dan soms afgekeerd, toen de aanslag op Prins Willem van Oranje diens dood tot gevolg had? Zo sprekende annexeren we God voor onze zaak.

Tenslotte hebben wij op het ogenblik met onze tijd te maken. Ik wil onze tegenwoordige Vorstin graag onbelast zien van de goede of slechte daden van Haar voorouders. Laat ik U dan de verzekering geven, dat mijn waardering voor de persoon van onze koningin, Haar wijsheid en Haar inzicht, niet onder doet voor de Uwe. Maar daarmee hadden de door mij gestelde vragen niets te maken.

De hoop uitsprekende, dat mijn aandeel in onze briefwisseling tot een beter wederzijds begrip zal bijdragen, verblijf ik met de meeste hoogachting,

H. J. LANKHORST

NASCHRIFT

VAN DE HEER SCHAKEL

MIJN reactie op deze antwoordbrief van de heer Lankhorst kan om 2 redenen kort zijn:

a. om te discuten moet er enige mate van overeenstemming aanwezig zijn; deze is er op het punt van het militaire apparaat tussen hem en mij ten enenmale niet.

b. De brief gaat in het laatste gedeelte van een verkeerd vermoeden uit.

Om het laatste eerste te noemen: Ik geloof niet in het drievoudig snoer: God, Nederland en Oranje. Ik weet wel, dat God, Nederland in Oranje rijk gezegend heeft.

Dit neemt de heer Lankhorst trouwens — in ieder geval voorzover onze regerende Vorstin aangaat — mede voor zijn rekening.

Verder moet ik hem de illusie ontnemen, dat hij van doen zou hebben met een briefschrijver, die toch ergens niet ontgroeid zou zijn aan de „ridderlijke“ mentaliteit van de heftig met een vlaggetje zwaaiende niet-utgebalanceerde, romantische dagdromer.

Als ik schrijf over oorlog en leger dan weet ik, waarover ik het heb.

Ik heb aan den lijve ervaren in de meidagen en -nachten van 1940 o.a. in de slag om Mill. Daar lagen 5 van de 33 jongens van mijn sectie — waaronder mijn „slapie“ — in stukken gereten vóór Nederland nog goed wist wat oorlog betekende.

In den bloede en in de kring van vrienden en medewerkers ben ik op het allerpijnlijkst getroffen in de jaren, die daarop volgden.

Bij het: „Dat niet weer!“ — uit den aard der zaak voorzover een mens daaraan wat doen mag — staan de heer Lankhorst en ik in de keuze der middelen lijnrecht tegenover elkander.

De heer Lankhorst geeft zich dan naar mijn innige overtuiging over aan romantische dagdromen en zegt: Laat ons de wapens werpen, zo redden wij de vrede.

Ik zeg: de nuchtere realiteit van onze eeuw is deze, dat beide oorlogen ontstaan zijn, omdat de aangevallenen hun bewapening verontachtzaamden.

Plichtsverzuim in de defensie is in deze zondige wereld een invitatie aan het adres van de agressor.

Dit verschillende uitgangspunt doet ons verschillend aankijken tegen een parade van het instrument ter beveiliging van onze onafhankelijkheid op de verjaardag van Haar, die het symbool is van die onafhankelijkheid en die een telg uit het geslacht is, dat die onafhankelijkheid heeft mogen bewerkstelligen.

Onder meer omdat ik mijn 6 kinderen zo lief heb, — zodat ik vurig hoop en bid, dat hun oorlog en bezetting bespaard blijve — acht ik de politieke idealen van mijn geachte opponent en de zijnen — die ik wel degelijk ernstig neem — levensgevaarlijk.

Ik schreef deze open brief niet vanuit een onvolwassen — romantiserend, maar vanuit een verontrust en helaas maar al te ervaren gemoed.

M. W. SCHAKEL

P.S. Zouden we onze Vorstin op Haar jaardag mede als symbool van onze democratische rechtsstaat publiekelijk willen eren, dan zou mijn keuze een andere zijn dan die van de heer Lankhorst, wiens fantasie op dit punt nu helaas weer niet verder schijnt te reiken dan tot enkele bij ons niet in zwang zijnde executiemiddelen.

ARJOS-NIEUWS

• Zeeland

ZATERDAGMIDDAG 30 mei jl. vergaderde het Bestuur van het Provinciaal Verband van Zeeuwse Arjosclubs met de clubvoorzitters en de kadercursisten in het hotel „De Korenbeurs” te Goes.

Na Schriftlezing en gebed hield de voorzitter, de heer C. Balkenende, zijn openingswoord. Hij merkte hierin op dat er nog al enkele voorzitters ontbraken, maar dat de kadercursisten goed waren opgekomen. De voorzitter liet daarna de gebeurtenissen op de slotconferentie van de kadercursus op de Witte Hei de revue passeren. „We zitten nu met een flink kader” aldus de voorzitter, „maar we moeten hiermee wekeren”.

Daarom stelt het bestuur voor:

1e. Een sprekerslijst op te stellen en deze toe te zenden aan alle clubs, kerkelijke jeugdverenigingen, kiesverenigingen enz. Hierop moeten voorkomen alle cursisten, provinciale bestuursleden en enkele anderen. Achter elke naam wordt vermeld in welke richting zich ieder heeft gespecialiseerd, b.v. op de economische politiek, de sociale politiek, maatschappelijk werk, buitenlandse politiek, Europese integratie, ruimtelijke ordening, onderwijs en cultuur, Defensie en methodiek, terwijl allen kunnen worden gevraagd te spreken over onderwerpen, handelende over principiële politieke beginselen.

2e. Enkelens aan te wijzen die zich zullen verdiepen in de materie van de Europese Integratie.

3e. In enkele plaatsen een forumavond te houden voor de jeugd. De bedoeling hiervan is om als Arjos meer contact te krijgen met de leden van andere christelijke organisaties, te beginnen met Vlissingen, Zierikzee en Terneuzen.

4e. Enkele mensen te belasten met het bestuderen van de vergadermethodiek. Vanzelfsprekend werd er over een en ander wel kritiek gespuid, vooral over de methodiek. Over de sprekerslijst was men echter enthousiast.

Daarna werd nagegaan hoe de gang van zaken is in de clubs. Op sommige clubs gaat het voortreffelijk, op andere weer minder goed. Hier is er één opgericht, daar één opgeheven. Er is zelfs een club die het gehele jaar door vergaderd, nl. te Arnemuiden.

Aan het eind reikte de voorzitter de aanwezige cursisten het diploma van de kadercursus uit, waarbij hij opmerkt, dat allen goed hun best hebben gedaan.

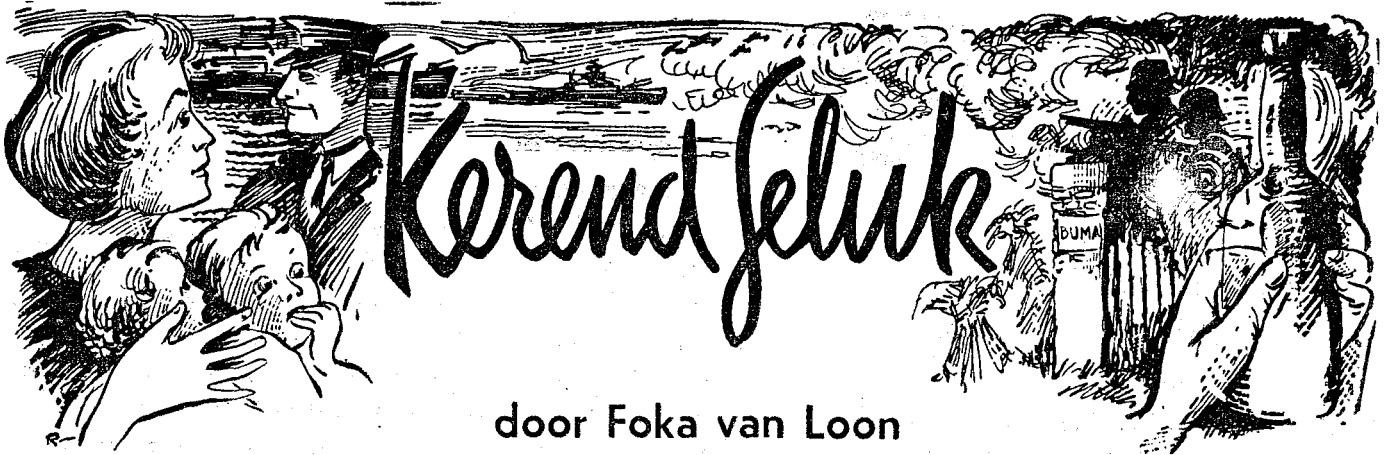
Vriend Koole dankt de voorzitter voor alles wat hij voor hen op de kadercursus heeft gedaan als cursusleider, waarna de vergadering met dankgebed wordt gesloten.

de K.

• Maarssen

DINSDAG j.l. heeft de ARJOS-club uit Maarssen (30 man sterk) een bezoek aan Den Haag gebracht. Een Kamerzitting werd meegemaakt, terwijl ook de Kuyperstichting en het partij-bureau werden bezichtigd.

Deze club in Maarssen verdient lof voor het organiseren van deze instructieve excursie, die zeker ook aan andere clubs kan worden aanbevolen.

door Foka van Loon

Imke wist 't antwoord: „O, de Here natuurlijk. De Here heeft gedacht, dan kent hij dat maar vast!”

Van Imke en Ruurd nam Paultje 't innigst afscheid. „Ik mag hem zeker niet mee hebben?” vroeg hij weifelend aan tante. „Wij hebben helemaal niks!” Hij illustreerde zijn moeders schreiend gebrek aan baby's door zijn armpjes uit te breiden en zijn lege handjes te tonen.

„O, 't volgend jaar ligt er bij jullie ook zo'n lief broerke of zuske in de wieg,” voorspelde Oom Douwe lichtvaardig met een knipoogje naar Akkie.

„Is 't echt waar, mam?” vroeg Paultje aan zijn moeder. „Misschien wel!” antwoordde Akkie voorzichtig. Zij wist immers niet, of Heerco voorstander van het tweekinderstelsel was gebleven, dat hij vroeger huldigde? Paultje liet zich echter niet 't blij vooruitzicht troosten en gaf zich voorts niet over aan uitbundige droefheid. De bekoring van het andere en het nieuwe had hem onmiddellijk in haar greep.

Toen heel „Altied wille”, nog met de zakdoek voor de ogen stond of er mee wuifde, keek hij al lang niet meer om, maar richtte zijn blikken op wat voor hem lag en dat was al veel meer, dan zijn klein brein kon bevatten.

Hij stelde zijn twee pseudo ooms meer vragen dan zij met hun beiden konden beantwoorden, maar liet hen, op hun beurt ook profiteren van de wijsheid, die hij opdeed tijdens zijn verblijf op „Altied wille”. Hij beschreef hun nauwkeurig en op plastische wijze het ter wereld komen van een kalf. „'t Is eerst erg nat en vies en 't kan niet lopen, maar z'n mem likt hem net zo lang, tot er gaat staan, maar dan valt er weer om, zo!” — Paultje wou een aanschouwelijke voorstelling geven, maar oom Yerke zei hem, daar mee te wachten, tot ze thuis zouden zijn, hij mocht door een onverhoedse beweging van de kleine jongen, de macht over het stuur eens verliezen! —

„Wat heeft ie een Friese uitspraak gekregen, hé?” maakte mevrouw Dohle Akkie op gedempte toon attent.

„Ja, erg! Maar och, dat raakt ie in Amsterdam gauw genoeg weer kwijt!” gaf Akkie luchtig ten antwoord, maar in haar hart dacht ze: „Toch moet ik 't hem, hoe dierbaar of 's memmetaal mij ook is, op een of andere manier zien af te leren, voor Heerco er is, want die moet niets van zo'n taalmengelmoesje hebben. Het zou hem direct tegen Paultje in 't harnas jagen. Er moet trouwens toch nog heel wat aan hem geschaafd worden, zal hij genade vinden in de ogen van zijn vader. Yerke en mijnheer Dohle zitten daar nu wel als kwajongens verstolen te ginnegappen om Paultjes diepgaande kennis van het boerenbedrijf in al zijn geleidingen, maar Heerco zal er aanstoot aan nemen. Heerco! Hij is wat men geen gemakkelijk heer pleegt te noemen en toch stijgt een golf van vreugde in haar omhoog zovaak ze haar verbeelding de vrije loop laat en ze zich voorstelt, hoe gelukkig ze samen weer zullen zijn.

Er wordt Akkie niet veel tijd gelaten, om Paultje bij te spijkeren en te fatsoeneren.

Bij thuiskomst uit Friesland ligt er een brief van Heerco. Hoewel oma's vingers jeuken, om hem open te maken, bedwong ze zich met ijzeren zelfucht, want hij was nu eenmaal geadresseerd aan haar schoondochter. Daar hield alles mee op.

Akkie's handen trillen bij het openscheuren van het couvert. Haar hooggespannen verwachtingen van vier aan alle zijden dicht beschreven blaadjes luwen enigszins. Het velletje is maar aan één kant gebruikt.

Opegevouwen blijkt dat Heerco maar weinig inkt aan dit zijn eerste epistel heeft gependend. In hoogstens twintig regels en korte vormelijke zinnétjes bericht hij Akkie, dat hij over ongeveer een week zijn voeten weer op vaderlandse bodem hoopt te zetten. Melding maken van belevenissen en

't uitspinnen daarvan lijkt hem overbodig. Dat komt mondeling wel. Trouwens veel te vertellen, wat Akkie belang in zal boezemen, is er niet. Behoudens een enkele dag of nacht van uitzondering, was het leven deze vijf jaar vrij eentonig. Hij spreekt verder de wens uit, dat zij en Everhardje, alsmede mama en oom Diederick de oorlog goed zijn doorgelopen. Voegt hier zijn groeten en een „tot ziens” aan toe en daarmee is de brief ten einde. Geen letter over verlangen of knagend heimwee.

Het is Akkie na lezing, of iemand haar een klap op het hoofd gaf, niet hard genoeg voor een hersenschudding, maar die haar toch voor een ogenblik doet suisenbollen en haar denkvermogen verliezen.

„Hoe kan dat nou? Hoe kan dat nou?”, dreint 't in haar, terwijl ze als in trance doodstil voor zich uit te staren, de met smart verbeide brief krampachtig tussen haar saamgeknepen vingers.

Oma heeft vlak naast haar post gevat en bestudeert nieuwsgierig Akkie's gezicht, terwijl ze leest. Is het goed bericht? Veel kan er niet aan mankeren, meent ze, want 't is Heerco's hand, hij heeft dus zelf geschreven.

Maar dan ziet ze Akkie's gelaat van stralend, vreugdeloos worden en ontwaakt in haar de onrust. Hij zal toch niet verminkt, invalide geworden zijn? „Toe vertel es wat, wat schrijft hij?”

„Lees zelf maar!” Akkie reikt haar de brief. Haar ogen hebben hun glans, haar stem de klank verloren.

Oma's oude, maar nog scherpe ogen vliegen langs de regels. Haar lippen prevelen mee. Ze zoekt. Er moet iets in deze brief staan, waardoor Akkie uit het lood is geslagen. Wat is het? Ze vindt 't niet. Ze neemt de inhoud nog eens door. Dan ineens wordt 't haar duidelijk. Je moet tussende de regels doorlezen, 't is om wat hij niet schrijft.

„Veel nieuws is het niet na vijf jaar, dat moet ik toegeven,” zegt ze, of Akkie ergens over geklaagd had. „Maar de Van Harpenaars zijn nu eenmaal geen schrijvers. Paul in z'n tijd hield er precies zo'n telegramstijl op na. Uit zijn brieven werd je ook nooit veel wijzer!”

De ijzeren band van pijn, die zich om Akkie's voorhoofd legde, knelt iets minder.

Misschien heeft oma wel gelijk en heeft ze in zijn lange afwezigheid Heerco te veel geïdealiseerd en hem eigenschappen toegeëigend, die hij in werkelijkheid nooit bezat. Maar dan herinnert ze zich, bijna met tegenzin, dat ze in andere, kortere perioden van scheiding wel uitgebreide brieven van hem ontving, met interessante reisbeschrijvingen, warmer van toon en minder zakelijk. Is er iets veranderd of waren de indrukken zo overstelpend en veel, dat hij niet weet, waar te moeten beginnen of eindigen? 't Laatste lijkt Akkie bij nader inzien 't waarschijnlijkst.

Zich vastklemmend aan deze strohalm, voelt ze weer vaste grond onder de voeten en is ze in staat de eerste ruzie tussen haar beide zoons te beslechten.

Everhard sjokt met de lip zo ongeveer op 't derde knoospigat achter zijn meer voortvarend binnenstormend broertje aan.

Paul is slap van de lach en kan haast niet uit zijn woorden komen van de jool. „Moet je horen, mam, hij” — met een verachtelijk wijzend vingertje op Everhard — „weet niet eens, wat een „hinnehok” is en een „aai” en een „brotse hin”! Wat een grutte domkop niet!”

Het kost Akkie moeite haar ernst te bewaren bij het aanschouwen van het sippe gezicht van haar oudste. Kennelijk is al het beginsel van een minderwaardigheidscomplex in zijn zeltje ontstaan en vindt hij zich zelf bij zijn all round broertje vergeleken, maar erg achterlijk. (wordt vervolgd)

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

Aannemingsbedrijf
Harm Fokkens
Naarden N.V.

N.V. Aannemersbedrijf v.h.
H. DE BAAT

Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Bouwbedrijf VAN ESS
Emmen

KAPELSTRAAT 20 - TELEFOON 671
Uitvoering
van alle voorkomende bouwwerken

A. Baars Azn

Exploitatie van
baggarmaterieel N.V.

Telefoon no. 144 Sliedrecht
Verkoop en verhuur

HOUT

VAN DRIMMELEN
ZWIJNDRECHT - Telefoon 01850-6446

N.V. Aannemers- en Handelsbedrijf
VAN OORD - WERKENDAM

Hoogstraat 73a - Telefoon 444
RIJSWERKEN-GRONDWERKEN -ASFALTWERKEN

ROBBERS' Schilderbedrijf

Gysbr. van Aemstelstr. 1, Amsterdam-O.
Tel. 56595 - 717160

J. DE KORT

Metsel- en tegelbedrijf

Ook voor onderhoudswerken
BERENSTRAAT 30 - TEL. 33422 - AMSTERDAM

Kakes' Bouwbedrijf

Bouwers waarop gebouwd kan worden...
OOSTZIJDE 164 - TEL. 02980-62945 - ZAANDAM

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.

EEN WILDSCHUT'S WONING IS EEN WONING
VOOR UW LEVEN
DANTELAAN 80 - TEL. 030-30215 - UTRECHT

FA. C. VERMEER EN ZON'S

FABRIEKEN VOOR GEBOGEN HOUT
Telefoon K 1894-1230 - Ouderkerk aan de IJssel
Ronde en ovale tafelanden
Gebogen regels voor stoelen en fauteuils, armleggers, kappen, regels, stijlen, enz.

Rijwielen direct af fabriek 50 gulden goedkoper

Vraagt onze geïllustreerde prijs-courant met kortingsbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.

WASMACHINES - STOFZUIGERS
CENTRIFUGES

„SIMBA” RIJWIELFABRIEK
Naaldwijkseweg 24-26 - s-Gravenzande
Telefoon K 1748-2673

Ingwersen & Co

Commissionairs in Effecten
Keizersgracht 382 - Amsterdam (C.)
Tel. 32121 - 33879 - 35302

- ★ Plaatsen van Obligatieleningen.
- ★ Speciale afdeling voor het verhandelen van obligaties van Kerken, Scholen en Weldadigheidsinstellingen.

N.V. Rederij & Haringhandel

IMPORT - EXPORT
N. Parlevliet Jr.
KATWIJK AAN ZEE
Postbus 15.
Telefoon kantoor 3444.
Buiten kantooruren 2092 - 2283.

BELANGRIJK

VRIJSTELLING
MILITAIRE DIENSTPLICHT
Vrijstelling Herhalingsoefeningen.
Landbouwverlof, Ministeriële Verklaringen, Erkenningen enz.
BEMIDDELINGSBUREAU

C. J. J. WOLTERS

Marijkelaan 17 te BENNEKOM (Geld.)
Tel 08379-329. - Gevestigd sedert 1946
Wij hebben geen bijkantoren

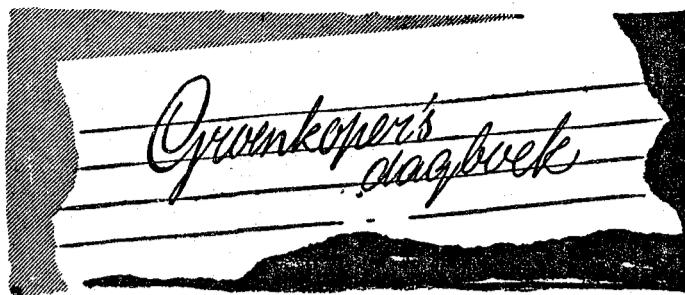
Wees zuinig met Uw geld koop bij ..
WESTERVELD
Bovendien 3% korting door Uw kasabona
REGISTREREN
WESTERVELD
FILIALEN DOOR GEHEEL AMSTERDAM

Uw adres voor:
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN
SCHOLEN
ZOMERHUISJES
enz enz.
Fa Gebr. Timmer
Houtbouw - Giesserdam - Telefoon 62

Firma JAN DE MIK
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Aannemers van
OEVEVERDEDIGINGSWERKEN
GRIENDHOUTHANDEL
HOEPELMAKERIJ
Tel.no. 56 Neder-Hardinxveld

Oplossing vorige puzzels

Horizontaal 1. braam, 5. Hagar, 9. zwenk, 14. rail, 15. bal, 16. rob, 18. Amor, 19. Aa, 20. tram, 23. kerk, 25. tu, 26. afgaan, 28. lei, 30. dijkval, 32. ra, 33. groente, 36. Ee, 37. bark, 39. U.N.R.R.A., 40. aren, 42. lam, 43. Olst, 45. ijken, 47. roe, 49. as, 50. smet, 52. ende, 54. pé, 55. rif, 56. engel, 57. arm, 58. si, 60. pool, 62. Anna, 64. os, 65. oer, 67. Opoe, 69. kuit, 70. kot, 71. laar, 73.

8 JUNI

Wat is examen? Een uitkiezen van de knappen, zou ik zeggen. Arme knappen en arme meisjes, arme dames en arme heren, die zich op dit ogenblik aan een examen moeten onderwerpen. Rijk zijn zij pas, als het diploma hun uitgereikt wordt. Wat wordt er in Nederland niet aan kennis en aanleg geëist en wat wordt er niet aan rijpheid om verder onderwijs te volgen verlangd. Al die eisen en die verlangens zijn geconcentreerd in het examen, waarvoor dan ook. Is denken niet méér dan herinneren? Een aardige examenvraag, dacht ik, maar ik herinner me niet, dat ik hem ooit heb horen of zien stellen. Ik heb medelijden met al de Nederlandse examinandi, van jong tot oud. Ik kan me voorstellen, dat sommigen er iets van krijgen. Ik zou ook liever examiner zijn, waarbij ik niet zeker ben of ik het peil van het lager-, voorgezet-, voorbereidend hoger- en hoger onderwijs, nijverheids-onderwijs en wat er nog meer aan onderwijs mag gegeven worden, zou verhogen. Ik vind het trouwens al hoog genoeg.

9 JUNI

Neem vandaag nu eens die mulo-examinandus, die met een slinkse strek aan de opgaven trachtte te komen. Hij gaf zich uit voor inspecteur van het onderwijs! Hij verraadde geen kennis, geen aanleg en geen rijpheid om verder onderwijs te volgen. Hij was alleen rijp voor f 100 boete, welke hij dan ook prompt (te betalen) kreeg. Maar mijn lieve mensen, hoe komt een jongen tot zulk een noodsprong? Omdat hij bang is voor het exa-

men. Boze buurman zou zeggen: „geen wonder als die bengel ook zijn best niet heeft gedaan”. Maar er zijn jongens en meisjes en dames en heren, die wel hun best hebben gedaan en toch bang zijn voor die jaarlijkse nederlandse neurose, welke examen heet. Het diploma is een soort plezier-papier, het verraadt kennis en aanleg en rijpheid om verder te studeren. Een kandidaat moet ook kunnen memoriseren. Ik neem aan, dat hij toch ook blijk moet geven van te kunnen denken. Ik ben zo onpedagogisch om dit te schrijven terwijl mijn oudste zoon eindexamen gymnasium doet. Maar ik waag het er maar op, hopende dat hij geen tijd heeft om mijn onnederlandse gedachten te lezen. Examens zijn nodig, ik geef het toe. Maar of die zenuwtoestand er om heen nodig is, betwijfel ik. Enfin de jonge mulo-man in kwestie mocht toch examen doen, hetgeen de rechter bevreedde. Misschien wist hij daar ook te zeggen waar Abraham de mosterd haalde.

10 JUNI

Ik wordt attent gemaakt dat doorgedraaide haring geen weggegooidde haring is, maar tot visneel vermalen haring. Dat geef ik dan gaarne door. Doorgedraaide groente is iets anders, die gaat naar de mesthoop. Dat neemt natuurlijk niet weg dat er geen zinnige visser haring gaat vangen om het vismeel en dat de gevaren en de risico's welke hij wil lopen niet opwegen tegen de vismeelproductie. Afijn, iemand wiens naam op meel lijkt heeft of zal vragen stellen over dit onderwerp. In de Kamer. Aan de minister. Aan de nieuwe minister. Vragen over de nieuwe haring. In de geest van: goede maatjes met nieuwe maatjes. Men telt het net niet, doch

de gaatjes. Het blijft een moeilijk probleem. Zelfs mijn lijfblad heeft mijn bezwaren niet kunnen weg nemen. Hier blijft een complex van graten waarin een van de partijen zich verslikt. Men zou natuurlijk een regeling van-om-de-beurt-verslikken kunnen maken. Dat is eerlijk.

11 JUNI

Wat wij, u en ik vreesden, vrienden, is gebeurd. Een Duitse boerenorganisatie heeft het landgoed De Hamert, gelegen onder Well in Noord Limburg gekocht. Nederlandse land ging over in Duitse hand. Daartegen kan geen enkele grenscorrectie op, dacht ik zo. Alles is regulier gegaan. Daar niet van. Wie het meeste bood had het. En de Duitsers boden het meest. Dat op het landgoed een verzetsmonument staat heeft geen rol kunnen spelen. Slechts wettelijke bepalingen van dit mag niet en dat mag niet kunnen nog een volkomen annexatie voorkomen. Maar die zijn m.i. wel wat laat gevonden. Nederland is een prachtig stuk natuurschoon kwijt. Gewoon kwijt. Aan de Duitsers. Omdat we zo nauw wonen, dacht ik, omdat we het dichtst bevolkte land ter wereld zijn en al zo weinig recreatieterrein hebben. Daarom zijn wij het kwijt, aan de Duitsers. Aan de Belgen zou net zo raar zijn, aan de Fransen en Engelsen ook. Aan de Eskimo's had ik niet zo erg gevonden. Want hier of daar een iglo, zo'n poolhut, op De Hamert had ik wel leuk gevonden. Maar we zijn het kwijt aan... afijn dat weet u nu langzamerhand wel. Wat zei Bismarck ook al weer? Ach, die Groenkoper altijd met z'n Bismarck en z'n haring....

12 JUNI

Wat er ook gebeurt in Genève — en, vrienden, het is niet veel — het verkeer mag geen slachtoffers maken. En aangezien minister Gromyko versleten banden om zijn Zis — de Russische Cadillac — had, hebben de autoriteiten zijn chauffeurs gewaarschuwd voor ongelukken. Nu denkt u, dat je zo maar naar de Zis-dealer in Genève be-

hoeft te rijden om vier nieuwe banden te laten omleggen. Haha! Die kwamen met een speciaal vliegtuig uit Moskou naar Genève gevlogen. Er kwamen er drie, las ik. Een was er nog goed dus? U raad het: de reserveband. Want er wordt in Rusland niet met banden ge-goid. Met vriendschapsbanden wel eens, maar niet met autobanden. Dat is waar. Nu kunnen er gelukkig geen ongelukken met de Zis van de heer Gromyko gebeuren. Ieder is opgelucht, zelfs de chauffeurs van de Zis. Ook de verkeerspolitie van Genève. Plotseling voel ik neiging om eens iets te schrijven over Calvijn en Gromyko te Genève. Maar ik moet ophouden, morgen komt er weer een zaterdag.

13 JUNI

Deze dag heeft voor mij de 11e juni weer ten dele goed gemaakt. Prinses Wilhelmina heeft aan de Staat der Nederlanden 6730 hectaren percelen op en om Het Loo geschonken. Zij moeten als één geheel in stand worden gehouden, reden waarom de regering de terreinen bij het Kroondomein wil voegen. De Staat heeft, bij monde van minister Zijlstra, „met eerbiedige dankbaarheid en instemming met de doeleinden” het geschenk aanvaard. Het vruchtgebruik komt ten goede aan de draagster van de Kroon, dus aan de Koningin en haar opvolgers. Die grond kan dus geen buitenlander ons anders dan met geweld afnemen, zal ik maar zeggen. Ook niet al biedt hij hoge sommen. Want eerlijk gezegd, het zit me nog dwars. Koffie, boter, land, alles maar naar Duitsland. En wij maar Duitse radio's en t.v.-toestellen kopen en Mercedesen en Volkswagens en Heilkräuter en wat dies meer zij. Maar laat ik me niet boos maken op het einde van de week. Althans niet op de Duitsers. Want zij hebben het land niet verkocht. Dat hebben Nederlanders gedaan, Vaderslanders. Zó kwam dat natuurmonument onder de hamer(t).

William Groenkoper

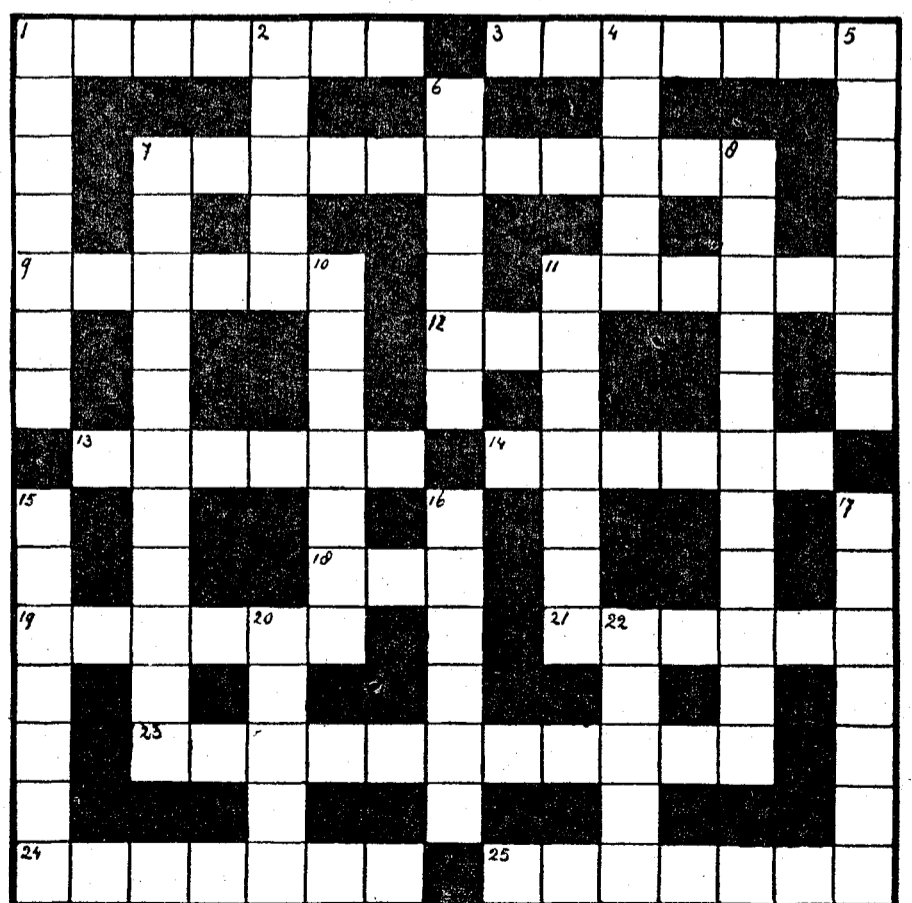
opent, 75. ever, 78. a.m., 79. isotoop, 81. re, 83. lapper, 86. set, 87. idylle, 90. ed., 91. dik, 93. leed, 94. el, 95. meer, 97. sik, 99. nar, 100. adee, 102. preek, 103. Sodom, 104. agent.
Vertikaal: 1. braak, 2. raaf, 3. altaar, 5. ham, 6. al, 7. ar, 8. rok, 10. wakker, 11. em, 12. nota, 13. Kruls, 15. bang, 17. bede, 21. ra, 22. weer, 24. rij, 27. gram, 28. lont, 29. inrij, 31. veer, 34. rusteloos, 35. takelauto, 37. bas, 38. komfoor, 40. andante, 41. N.O.P., 42. lasso, 44. le, 46. en, 48. eerst, 50. sip, 51. ego, 53. era, 59. iel, 61. op, 63. N.I., 64. oor, 66. raap, 68. epos, 69. knot, 70. keel, 72. ampère, 74. eter, 76. vrijdag, 77. slemp, 79. iris, 80. pier, 82. belet, 84. ader, 85. ed., 88. de, 89. leen, 92. Kis, 93. lam, 96. Ee, 98. Ko, 99. no. 101. de.

Horizontaal: 1. slakken; 4. valreep; 8. inborst; 10. kantoor; 11. plak; 12. doven; 13. pier; 16. kleef; 17. trans; 19. haken; 21. polen; 24. Cals; 25. boter; 26. ijker; 29. Estland; 30. klakken; 31. stroman; 32. spinnen.

Verticaal: 1. slipper; 2. afbraak; 3. kerk; 5. lans; 6. emoties; 7. portret; 9. troef; 10. krent; 14. kerks; 15. naald; 18. kachels; 19. halster; 20. noord; 21. preek; 22. nakijken; 23. veren; 27. darm; 28. baai.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. zo'n langwerpige wondje is moeilijk te ontcijferen; 3. een glansloze bloem, die men op zee vindt; 7. heeft hij gouden stiftanden? 9. in het eenmalige vindt men het onverwachte; 11. pas wanneer je binnen bent, kun je zo'n sport beoefenen; 12. vader van Hosea; 13. drank zo uit het vat schijnt nogal in trek te zijn; 14. dit dierlijk lichaamsdeel is uiteindelijk nogal zoet; 18. met dit ronde voorwerp gaat men aan de zwier; 19. zo volgen vele vrouwen koning mode; 21. vuurdoop verjongt hem; 23. hij leeft van andermans schulden; 24. hij kraakt zijn tegenstanders met vlijmscherpe tong;

25. voor zij uit elkaar spat, lijdt zij een kort maar beslist geen kleurloos leven.
Verticaal: 1. voor dit instrument schijnt men een grijpgrage hand te moeten hebben; 2. dierlijke schulden?; 4. zeldzame zitplaats; 5. bergplaatsen die men krijgt door te polijsten; 6. aardse beloning; 7. worden hiermee de kinderen op school geslagen?; 8. slaat hij zijn geld stuk door te veel in de draaimolen te vertoeven?; 10. instrument

om een groente samen te drukken? Nee, zij doen een oogje dicht; 11. tijdens een zandstorm moet er door zulke korte bezoeken wel veel zand in 't huis komen; 15. onfris spul; 16. om op te offeren heb je dooreengenomen twee dieren nodig; 17. 'n kast van een huis? 't Zit in ieder geval vol Engels bier; 20. herriemakend deel van een ketel; 22. zo'n stukje schijnt moeilijk aan een soortgelijk stukje te bevestigen te zijn.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

OFFICIEEL WEEKBLAD VAN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE PARTIJ

Bij de intrede van een nieuwe periode

Vertrouwen, maar ook waakzaamheid is nodig

Hieronder publiceren wij de volledige tekst van de door Dr. Berghuis op het Partij Convent uitgesproken rede.

DEZE statutair voorgeschreven voorjaarsvergadering van het Partij Convent wordt enkele weken later gehouden als gewoonlijk en in de bedoeling heeft gelegen. De oorspronkelijk vastgestelde datum, 9 mei, zou echter, naar zich liet aanzien en naar is gebleken, na de mislukking van de eerste formatie-poging van Prof. de Quay, vallen in een periode van betrekkelijk dood tij in de openbare politieke ontwikkeling. Het Centraal Comité was daarom van oordeel, dat dat tijdstip zich moeilijk zou lenen voor een vruchtbare vergadering van het Convent, met name wat betreft het uitbrengen van verslag door de voorzitter der Tweede Kamerfractie. Thans is, gelukkig, een meer afgerond verslag mogelijk, dat wij morgen zullen horen en bespreken.

Het is veertien jaar geleden, dat — als ik mij goed herinner — in de avond van omstreeks dezelfde juni-datum als die van vandaag in die onvergetelijke bevrijdingsfeestzomer van 1945 het eerste na-oorlogse kabinet zich bij monde van Prof. Schermerhorn via de radio — de Staten-Generaal waren op dat moment nog niet samengeropen — tot het Nederlandse volk richtte met een uitvoerige regeringsverklaring onder het motto: herstel en vernieuwing.

Dit eerste kabinet trad op onder leiding van twee socialisten, een nieuwe en een oude, Schermerhorn en Drees. Het nog niet aan verkiezingen getoetste politieke gevoelen van ons volk in zijn herwonnen zelfstandigheid werd blijkbaar geacht zijn exponent te vinden in deze „mixture” van oud en nieuw socialisme.

Veertien jaren zijn sindsdien verstreken. Veel is er in die tijd op nationaal-politiek terrein gebeurd, ten gunste en ten ongunste. De sterkste spanningen zijn in die periode wel opgetreden in verband met het Indonesië-beleid.

En nu, na die veertien jaar zijn wij bijeen onder het bewind van een regering, waarin voor het eerst na de oorlog geen socialisten meer zitting hebben. Dat is — hoe weinig er naar het oordeel van het Engelse blad de Times in onze Nederlandse politieke balans ook mag verschuiven — over een wat langere periode gezien toch wel een opmerkelijke gebeurtenis na de gang van zaken sinds het begin in 1945. Wel niet dramatisch, maar toch opmerkelijk.

De politieke ontwikkeling in ons land in de laatste maanden moge in het groot gezien niet sensationeel zijn geweest, zij is toch naar haar teneur niet zonder betekenis. Op zichzelf ligt het, wanneer wij als politieke partij op dit ogenblik willen treden in het houden van beschouwingen over de actuele politieke gebeurtenissen, dan ook wel voor de hand, dat wij onze blik in het bijzonder richten op al hetgeen zich in de laatste tijd in ons eigen land heeft afgespeeld. Ik wil mij daarvan dan ook zeker niet onthouden. Maar toch is het van belang, dat wij beginnen met te trachten eerst afstand te nemen — en dat is iets anders dan ons te distancieren — van de gebeurtenissen thuis. Wij leven, God zij dank, nog op een zo gezegend deel van de aardbodem, dat wij daartoe uit dien hoofde reeds verplicht zijn. Daarom is het voor het in acht nemen der proporties nodig en voor onszelf nuttig, dat wij beginnen met aandacht te hebben voor de internationale situatie, welke voortdurende spanningen in omvang en diepte ver uitrijzen boven de Nederlands- nationale.

Vastheid van lijn

De in de reeds spoedig na 1945 uitgebroken koude oorlog steeds weer optredende pieken van acute spanning hebben wel gewisseld naar tijd en plaats, maar zij blijven telkens weer opflitsen als zetten in het ademenemende schaakspel van een wereldomvattende zenuwenoorlog.

Zij begonnen zich een jaar of tien, twaalf geleden te vertonen in China en Tsjecho-Slowakije. Zij versprongen naar Berlijn en Korea — waarvoor medelandgenoten gevallen zijn — later naar Indo-China en Formosa, nog vers in het geheugen liggend naar Hongarije en Suez, vervolgens naar Quemoy en Jbrdanië en laten zich nu zien in Tibet en (weer) in Berlijn. En er is, ondanks alle pogingen tot het

Inflatiemuis: Pas op, er zit een kerel op de kist.

organiseren van topconferenties of het staken van atoomproeven, naar de mens gesproken nog geen aanwijzing, dat het hiermede afgelopen is.

Toch is er door al die jaren heen voor ons in het Westen wel wat veranderd. En het verdient aanbeveling om in dit jaar, waarin de N.A.V.O. haar tienjarig bestaan heeft herdacht, daarop ook als nationale partij uitdrukkelijk het oog te richten.

Dat de vrije wereld de steeds weer ondernomen agressiepogingen van het communisme steeds nog weer heeft kunnen tot staan brengen en zelfs in toenemende mate heeft weten te voorkomen, dankt zij, voorzover menselijke middelen een rol spelen, toch wel zeer bijzonder aan het optreden van deze Noord-Atlantische alliantie Deze organisatie heeft de Westerse landen de vereiste gezamenlijke kracht doen opbouwen, welke onze volken voor een ondergang in paniekstemming heeft behoed en een politiek van groeiende vastberadenheid heeft mogelijk gemaakt. De U.N.O. bijvoorbeeld zou zonder de N.A.V.O. reeds een afgeschreven zaak zijn geweest.

Het is nuttig ons steeds weer de levensgevaarlijke situatie van tien jaar geleden te herinneren om vast te houden aan de noodzakelijkheid van de onmisbare gemeenschappelijke krachtsinspanning. Het ziet er nu met het moreel van de Westerse wereld aanzienlijk beter uit dan toen. Maar dat roept ook het gevaar op, dat bij het sterker worden der zenuwen en ook omdat het zo lang duurt de neiging ontstaat om het niet meer zo ernstig te nemen. Juist dan is het een eis van de eerste orde te blijven vasthouden aan een onwankelbare en niet voor tweërlei uitleg vatbare vastberadenheid, zoals die zich zo sterk in het optreden van staatslieden als Dulles en Adenauer heeft geopenbaard. Dat is nog niet hetzelfde als starheid. De staatsmanskunst in wereldverband zal geen middelen mogen achterwege laten om de spanningen te verminderen en de wegen te zoeken om dat te bevorderen, mits deze pogingen

in overeenstemming zijn met de verantwoordelijkheden van een rechtvaardig overheidsbestel.

Het Westen zal zich, wat dat betreft, nooit door een beschuldiging van star te zijn mogen laten terugschrikken, wanneer het erom gaat de nog vrije volken te behoeden voor knechting en de reeds geknechte volkeren niet te ontnemen het uitzicht op bevrijding.

Wanneer de Sowjet-Unie de passie preekt van zich zo bedreigd te gevoelen, zal zij moeten beginnen aan te tonen dat zij geen vos is, voordat het Westen ook maar op enig punt niet meer op zijn ganzen zou behoeven te passen. En zij heeft daarvoor geen zweem van bewijs geleverd.

Bewogenheid ten aanzien van de nood der wereld en der volken zal nimmer een opheffing of verzachting daarvan mogen zoeken in toegevendheid ten opzichte van een systeem, dat een exponent is van de oorzaken van de politieke nood der wereld.

• Vervolg op pag. 4

Het Partij Convent

vormt wel de hoofdschotel van de inhoud van dit nummer. Op de pagina's 1, 4, 5, 8 en 9 vindt u de volledige tekst van de door dr. Berghuis uitgesproken rede. Een verslag van de redevoeringen van de heren dr. Bruins Slot en prof. Zijlstra is opgenomen op pagina 6/7.

Een felicitatie aan het jubilerende C.N.V. en een beschouwing over de Geneefse conferentie treft u aan op pag. 3. De rubriek „partij in actie” en het hoofdartikel op pag. 2, alsmede de perscommentaren op pag. 10 hangen uiteraard ook samen met het verhandelde op het Partij Convent. Op pag. 11 ten slotte vindt u de parlementaire flietsen.

Het fiat van DE PARTIJ

HET tweede Partij-Convent in 1959 ligt al weer achter ons. Het eerste was, zoals men weet, 'n bijzondere bijeenkomst op 17 januari waarin het program van actie voor de Kamerverkiezingen werd opgesteld. Het Tweede Partij-Convent op 19 en 20 juni j.l. hield zich bezig met de normale zaken, te weten het jaarverslag 1958 van het Centraal-Comité en het verslag van de parlementaire werkzaamheden, uitgebracht door de voorzitter der Tweede Kamerfractie, Dr. Bruins Slot. Over dit laatste staat elders in dit blad wel zoveel aangetekend, dat wij er hier het zwijgen toe kunnen doen. Deze politieke discussie vulde de tweede dag en er werd een grote belangstelling voor aan de dag gelegd. De aanwezigheid van ruim 20 studenten, die aan de Vrije Universiteit te Amsterdam politieke wetenschappen studeren, werd zeer op prijs gesteld. Ook waren er ons inziens wat meer dames aanwezig, dan gewoonlijk het geval is. Wel kan echter worden opgemerkt, dat haar aantal nog steeds te klein moet worden geacht, doch dit kan men de aanwezige dames moeilijk verwijten.

De mededeling van Dr. Berghuis op vrijdagavond dat de a.r.-vrouwen geactiveerd zullen worden als het Centraal-Comité op 4 juli a.s. de daartoe voorgestelde middelen en wegen goedkeurt, wekt goede verwachtingen voor de toekomst. Aangezien de gehele openingsrede door de N.C.R.V. werd uitgezonden, heeft men deze rede overal in het land kunnen horen.

Hiermee komen we meteen tot de behandeling van het jaarverslag. Het feit dat het C.C. dit verslag zelf goedkeurt en dat de behandeling ervan door het Partij-Convent dus slechts een bekrachtiging kan inhouden, doet van het belang niets af. Dit betekent immers dat de gehele partij haar fiat geeft aan datgene wat in een geheel jaar in organisatorisch en propagandistisch opzicht is gedaan. Kritiek op deze werkzaamheden was er in feite niet; wel werden inlichtingen gevraagd, die hier en daar een duidelijker achtergrond van hetgeen geschiedde (of nagelaten werd) moesten verschaffen. Voor de waardering die vrijwel alle sprekers voor het verslag uitten, zijn we uiteraard erkentelijk.

Die waardering kwam niet alleen uit eigen kring. Het is eveneens plezierig dat enkele Christelijke dagbladen een beschouwing aan het verslag hebben gewijd.

Wij denken hierbij in het bijzonder aan het artikel in het C.H.-weekblad „Koningin en Vaderland” van 12 juni. Daarin worden de activiteiten van onze partij op een voor haar zeer vleeiende wijze vergeleken met de werkzaamheden van de Unie. Het past ons natuurlijk niet de con-

clusies van dat artikel te onderstrepen of te ontkennen. Toch hebben wij met genoegen kennis genomen van de positieve belangstelling, die het blad van onze zusterpartij voor ons werk aan de dag legde.

Wij hebben echter zelfkritiek genoeg om ons door dit alles geen zand in de ogen te laten strooien. Een jaarverslag vermeldt veelal het werk dat gedaan werd en niet hetgeen achterwege bleef. Nog minder gaat het diep in op kennelijk onjuiste taakopvattingen van velen, die door hun positie in de partij organisatorische verantwoordelijkheden dragen, doch dat niet schijnen te voelen. Ook daarover zou een verslagboekje open gedaan kunnen worden. Deze zekerheid moeten zij die het betreft zich echter allereerst zelf eigen maken. Het is de vuile was die men niet aan de lijn hangt, doch die intern extra werk genoeg geeft om te verhinderen, dat de partij op haar lauweren gaat rusten. Want die lauweren zijn geringer in aantal en schraler dan het gunstige onthaal van het jaarverslag zou doen vermoeden.

TOCH EEN LAUWERKRANS

TOEN wé de vorige week in deze rubriek enkele succesvolle leden-wervende k.v.'s de revue lieten passeren, konden wij nog geen melding maken van een wel heel prettig resultaat. Heeg in Friesland heeft er nl. de schouders ondergezet en verdubbelde het ledental in de laatste maanden vrijwel door 55 nieuwe leden te werven. Deze k.v. telt nu 126 leden. Moge deze prachtige prestatie, waarvoor we deze harde werkers hartelijk danken, de anderen, waar ook in Nederland, gedurende de zomermaand stimuleren. De k.v. Rotterdam-Zuidwijk meldde deze week 11 nieuwe leden en de Amsterdamse k.v. „Talma” 5 aanwinsten. Dit bewijst dat ook in de grote steden nog zegen op dit werk kan rusten.

EEN LOFWAARDIG INITIATIEF

DE zoveelste bezoeker van tentoonstellingen wacht vaak een verrassend geschenk als welkom. Waarom dit idee niet in ons partijwerk toegepast, redeneerde de k.v. Centrum-Noord te Leeuwarden. En het geschenk bestond uit een gratis jaarabonnement op „Nederlandse Gedachten”. Aangezien de gelukkige vergadering-bezoeker (Ds. C. van der Woude) reeds abonnee was (zo hoort het!) wees hij een ander aan, die de zoete vruchten van de politieke belangstelling van deze predikant kon plukken. Dit initiatief moeten ook ander k.v.-besturen eens overwegen bij het opstellen van de vergaderwerkzaamheden in het komende seizoen. Wij hopen dat deze aardige attentie navolging zal vinden.

GRENZEN

ER ligt een enorme afstand tussen het tijdperk van vóór de oorlog en de nieuwe tijd, waarin wij leven. Soms is het, alsof de hele situatie van toen voltooid verleden tijd is geworden.

Zo schijnt het ook wel helemaal vast te staan, dat de toen heersende opvattingen over de staatsfinanciën niet alleen verouderd zijn, maar ook onjuist zijn gebleken.

Als vóór 1940 een minister van financiën het koffertje opende, om de miljoenennota te presenteren, dan keken de deskundigen en de belangstellenden eerst naar het geraamde tekort. En daarna bogen zij zich over dat gedeelte van de nota, waarin verteld werd, hoe dat tekort zou worden weggewerkt. Daarvoor had je een minister van financiën. De andere ministers schenen elk jaar méér nodig te hebben voor hun departement. Zij brachten met moeite hier en daar een offer. Maar de minister van financiën moest zorgen, dat er geen ongedekt tekort overbleef. Het zou ongehoord zijn, als hij vlotweg zei: dit tekort is er, en we dekken het, door te lenen. We steken ons wat dieper in de schuld en hebben over dat tekort geen pijn. In de crisisjaren heeft er eens een tekort gedreigd van 40 miljoen vooroorlogse guldens, maar daar is dan ook wat over gesproken. En lenen mocht je alleen voor produktieve investeringen. Voor de gewone dienst was dat een lichtzinnigheid.

NA de oorlog zijn er theorieën verkondigd, die min of meer revolutionair klonken. Niet zozeer, omdat men de éénjaarlijkse begroting slechts als een fase beschouwde van een cyclus, die als één geheel moest worden bekeken. Maar meer, omdat de theorie van het huishoudboekje als verouderd werd beschouwd. We lenen immers als het ware bij ons zelf. En wie dat eenmaal heeft leren inzien, die ontdekt veel grotere en geheel nieuwe mogelijkheden voor de financiële politiek. Een technisch juist gegeven dreigde hier tot een te sterke beleidsfactor te worden. En bij sommigen groeide het besef, dat de staat financieel bijna alles kan. En dit besef werd gesteund door de alleen maar schijnbaar ware en dus leugenachtige stelling: voor de oorlog waren we rijk en toen kon er niets; na de oorlog zijn we arm en nu kán alles.

HIER was een bedenkelijke ontwikkeling aan de gang, waarvan het Hvolk de dupe ging worden. Want inderdaad, de staat kan op dit gebied véél. Veel meer, dan we hadden vermoed. Maar met een gevolg, dat eerst heel geleidelijk wordt geregistreerd: een kruipende inflatie. De koopkracht van de gulden vermindert elk jaar een paar procent. Of, —at hetzelfde is, de prijzen gaan al maar een beetje omhoog. En wat op het spaarbankboekje staat, krijgt ieder jaar stilletjes een beetje minder waarde. Laat de rente bijschrijven, dan blijft de wezenlijke waarde ongeveer stationair. De cijfers beginnen een misleidende functie te krijgen.

MINISTER Zijlstra heeft op het Partij Convent duidelijk gezegd, dat het een zéér belangrijke taak van het nieuwe kabinet is, te zorgen voor waardevast geld. Dat is christelijk-sociaal beleid. Want inflatie is een straf voor de loontrekkers, voor hen die pensioen hebben of van de opbrengst van hun spaargelden moeten leven. Zulk een politiek betekent, dat de betrekkelijke en beperkte betekenis van nieuwe theorieën wordt onderkend en de kern en de wezenlijke strekking der oude wijsheid niet meer wordt geminacht.

DAARBIJ staat de regering voor grote moeilijkheden. DER moet in Nederland ontzaglijk veel gebeuren. Het is voldoende, slechts enkele voorbeelden te noemen. Het Deltaplan, de Lauwerszee, de Zuiderzeewerken, de woningbouw, de uitbouw van het onderwijs, de zorg voor ouden van dagen, de aanleg en bouw van wegen, bruggen en tunnels, de Europoort, de atoomcentrales, de sport...

En een serie van redelijke wensen is bij de Regering binnengekomen. Het jaarlijkse budget kan met vijf miljard of meer worden verhoogd, zonder dat er reden is voor het verwijt, dat overbodige of luxe zaken ter hand worden genomen. Er zit in ons nationaal bestaan een enorme expansie, een grote dynamiek.

En zo krijgt de minister van financiën weer in sterke mate de oude, traditionele, maar nog altijd zeer noodzakelijke taak, te beslissen, wat kan en wat niet kan. Wat vandaag kan en wat moet wachten tot morgen.

MAAR hij kan het niet alleen. Zijn beleid moet tegelijk kabinetsbeleid zijn. Het kan niet getolereerd worden, dat andere ministers zich min of meer verschuilen achter hun ambtgenoot van financiën.

Niet minder ernstig is de verantwoordelijkheid van de fractie. Als de fractie blijkt te bestaan uit loslopende heren, die elk bij „hun” hoofdstuk van de Rijksbegroting pleiten voor méér, veel méér uitgaven, dan is dat lichtvaardig. En als dan één van die loslopende heren, de financiële deskundige, bij de algemene financiële beschouwingen, het pleit voert voor bezuiniging, inperking van staatsuitgaven, inkrimping van de staatsbemoeiing, dan is het gehele beeld van het fractiebeleid niet alleen als lichtvaardig, maar ook als onoprecht te veroordelen.

Er zijn slechts begrensde mogelijkheden. Er zijn grenzen, waar geen enkele als modern aangediende theorie over heen kan komen.

Dat weet de Regering.

Daar heeft ook het parlement naar te handelen. Dat moet het volk iets beter leren verstaan.

NEDERLANDSE GEDACHTEN

onder redactie van H. Algra (voorzitter), Sj. Jonker, A. R. de Kwaadsteniet, Mr. W. R. van der Sluis, J. D. Troostheide.

Secretaris: G. J. H. Griffioen.

ADRES VAN REDACTIE EN ADMINISTRATIE: Dr. Kuyperstraat 3, 's-Gravenhage, telef. K 70 - 631023 en 112138, giro 89673. VOOR ADVERTENTIES: Botenmakersstraat 45, Zaandam, telef. K 2980 - 63224.

ABONNEMENTSPRIJS f 6,50 per jaar, f 3,25 per half jaar, giro 89673.

STUDENTENABONNEMENT f 4,— per jaar. LOSSE VERKOOP f 0,20.

Zie toe...

dat uw pakje margarine
gewaarborgd is door het
Leeuwenzegel, want het

Leeuwenzegel*

is de kwaliteits-aanduiding
voor de allerbeste margarine.

* Een onderscheiding, die *alleen* toegekend wordt
aan *vooraanstaande* merken margarine

GEDACHTEN en GELUKWENSEN bij een gouden feest

Een organisatie die een van de meest veelbetekenende en daarom een van de moeilijkste namen draagt die men zich denken kan, gaat in de komende week haar gouden feest vieren. Vijftig jaren C.N.V. Letters die gemakkelijk in het gehoor liggen. Letters die zich zo gemakkelijk laten vatten in het sierspeld-embleem, dat in zilver of goud al aan zo menig trouw lid is overhandigd. Beseft men altijd wel hoe zwaargeladen die letters, die naam is? Die naam: Christelijk Nationaal Vakverbond?

Vakverbond en christelijk — ga vijftig, zestig, tachtig jaar terug in de geschiedenis en ge zult u afvragen hoe het mogelijk is. Toen een furieus socialisme dat eigendom tot diefstal verklaarde en godsdienst de opium noemde voor het volk — toen de strijd tegen onderdrukking en uitbuiting van arbeiders en arbeid, van arbeidersvrouwen en arbeiderskinderen op zijn felst woedde — toen de wilde roep opklonk tot „de verworpenen der aarde”, tot de „proletariërs aller landen” om zich te verenigen in de strijd tegen het kapitalisme en om dat te vermorzelen in de „onbloedige revolutie” — ga terug naar die tijd en realiseer u dan dat er toen mannen geweest zijn die in die strijd dat woordje christelijk hebben gebracht. Mannen, arbeiders die al niet minder tot die „verworpenen” behoorden en die al evenmin de strijd schuwden — maar die zich realiseerden dat die strijd gevoerd diende te worden met andere middelen en tot een ander einddoel. Niet de socialisatie, het in bezit nemen van alle eigendom door „het volk” en niet de onbloedige revolutie — einddoel diende te zijn een maatschappij naar de normen die God in Zijn schepping en herschepping heeft neergelegd. Een maatschappij waarin gerechtigheid en vrijheid wonen voor ieder mens, of hij nu arbeider is of kapitaalbezitter. Gerechtigheid en vrijheid en bovenal naastenliefde. Men beseftte dat ook dit ideaal niet zonder strijd bereikt kan worden. Maar de christen schuwt de strijd niet. Wel schuwt hij de revolutie, het eigen rechter spelen.

Die mannen hebben het aangedurfd. En nu, na vijftig jaar, is hun initiatief uitgegroeid tot een vakorganisatie die niet meer weg te denken is uit ons volksleven. Ondanks dat die uitdrukking „ons volksleven” plotseling weer het zware gewicht, de zware pretentie van de naam doet gevoelen. Immers, die twee woorden christelijk en nationaal zijn als het ware samengegroeid tot één begrip. In „christelijk nationaal” vindt men iets terug van al die activiteit die gericht is op het geestelijke en zedelijke welzijn van geheel ons volk. Vind men iets terug van die „grondtoon van ons volkskarakter”, iets van bewuste christelijke kracht en van christelijke roeping tevens. Men voelt er iets van „eenheid in Christus” in, die het volksleven moet voeden en doen leven.

Is zo'n begrip te rijmen met dat woordje vakverbond dat immers onmiddellijk gedachten oproept aan groepsbelangen, harde materiële belangen van de arbeidersgroep — of in de taal van vandaag van de werknemersgroep? Dat het antwoord „Ja!” kan zijn heeft het C.N.V. in de vijftig jaren van zijn bestaan bewezen — en we menen dat dit de hoogste lof is die men het gouden verbond kan toezwaaien. We noemen hier geen namen omdat we geloven dat leiding en leden in dezen altijd eens geestes zijn geweest: één in de overtuiging dat men de strijd om het stoffelijk welzijn nooit mag losmaken van die veel grotere strijd waarin de Koning der Kerk zijn volgelingen voorgaat in de overwinning op de duivel en zijn ganse rijk. Eén ook in de overtuiging dat niet het eigen- of groepsbelang van liberalisme of socialisme leuze mag zijn in de strijd maar dat die strijd geplaatst moet worden onder de Goddelijke norm van „Hebt uw naaste lief als uzelve!”

Christelijk Nationaal Vakverbond — een moeilijke maar mooie naam. Helaas, niet iedereen zal er mee instemmen dat de daden van het C.N.V. altijd die naam waard geweest zijn. Er is kritiek geweest en er is nog kritiek. Dat is nuttig, want waar gewerkt wordt worden fouten gemaakt. Maar het is verdrietig als die kritiek onredelijk wordt. Vandaag de dag verwijt men het C.N.V. dat het zijn boekje te buiten gaat en spreekt men over zijn leiders als over „tot in hun vingertoppen verpolitiekte machthebbers” — men doet met deze verwijten onrecht. Wie zo

De Geneefse conferentie EERSTE RONDE IS ONBESLIST

ER is niets dramatisch aan de verdaging van de ministersconferentie, welke in de afgelopen zes weken in Genève werd gehouden. De westelijke mogendheden zijn er — Gode zij dank — in geslaagd, hun positie aan de conferentietafel onverzwakt te handhaven. Meer mochten we er redelijkerwijs niet van verwachten. De ministers hadden de keus tussen het afbreken van de besprekingen of het accepteren van de Russische eisen. In het eerste geval zouden de Sowjetunie en Oost-Duitsland wellicht prompt hebben geantwoord met eenzijdige maatregelen, die de situatie in en rondom West-Berlijn een nog gevaarlijker karakter zouden hebben gegeven. Een zwichten voor de Russische dreigementen was eenvoudig ondenkbaar en een van de positieve punten van deze eerste ronde in Genève is wel geweest, dat men het Chroesjtsjef ten overvloede nog eens heel duidelijk heeft gemaakt, dat er geen sprake kan zijn van onderhandelingen met het pistool op de borst.

Het enige wat voor Russen en Oost-Duitsers van belang is, is nog steeds dat de strijdkrachten van de drie westelijke mogendheden uit West-Berlijn worden teruggetrokken en het communistische regiem in de Sowjetzone van Duitsland door het Westen wordt erkend. De tijdfactor speelt hierbij een rol van geringer betekenis dan men over het algemeen wel denkt. Chroesjtsjef kijkt niet op een half jaar, een jaar of anderhalf jaar.

De westelijke mogendheden zijn tot dusver uitgegaan van het standpunt dat zij het zich niet meer kunnen veroorloven, nog een stap terug te doen. Zij kunnen zich niet de weelde permitteren, West-Berlijn prijs te geven ter wille van „de vrede”. Het effect van een dergelijke stap zou veel vernietigender zijn dan de nederlaag, die de vrije wereld in de donkere novemberdagen van 1956 in Hongarije heeft geleden.

Het Westen verdedigt West-Berlijn beslist niet, omdat het de Duitsers zo graag een plezier wil doen. Het wel en wee van dit omstreden stadsdeel is nauw verbonden met dat van de vrije wereld. Bovendien mag de Berlijnse crisis niet los worden gezien van het Duitse probleem: het uitblijven van de hereniging en een vredesverdrag.

De Sowjetunie streeft naar handhaving van de status quo, maar wil eerst de westelijke geallieerden uit West-Berlijn verdrijven. Het Westen wil zo nodig genoeg nemen met het voortduren van deze status quo, in afwachting van het tot stand komen van een aanvaardbare regeling van het Duitse probleem. Maar het weigert het regiem in de Sowjetzone te erkennen en West-Berlijn prijs te geven.

spreekt ziet niet (of wil niet zien) dat andere tijden andere maatregelen vragen. Vakverbonden zijn geen politieke organisaties en het C.N.V. wil dat zeker niet zijn. Maar in de na-oorlogse periode werd over het wel en wee der werknemersgroepen niet beslist in het overleg tussen werkgevers en werknemers — het was de overheid die besliste. En de leiding van een vakverbond zou schromelijk tekort geschoten zijn als zij zich in die periode niet met haar wensen en verlangens, met haar eisen desnoods tot die overheid had gewend. En niet gezocht had naar contact met de politieke partijen om haar wensen kracht bij te zetten. Immers, al naar mate de overheid verder gaat met haar bemoeiingen, naar die mate zullen er ook tegenkrachten opgeroepen worden, noem ze „pressure groups” of hoe dan ook. Het is ieders goed recht te menen dat die overheidsbemoeiingen te ver gaan — men weet hoe de anti-revolutionaire partij hierover denkt — maar het is irreeël die pressure-groups te verwijten dat zij „tegendruk” geven. Vooropgesteld dat men dit doet op legitieme wijze.

En dan mag dit tot eer van de vakbeweging worden gezegd — en wij weten dat het C.N.V. niet het kleinste deel van deze lof tot zich behoort te nemen — dat men er in grote lijnen steeds naar gestreefd heeft het nationaal belang te dienen. In de afgelopen jaren heeft de vakbeweging tot tweemaal toe haar invloed ten goede aangewend bij het doorvoeren van beperkende maatregelen; en omgekeerd heeft ze er eveneens naar gestreefd in tijden van voorspoed weerstand te bieden aan de verleiding van het ogenblik.

Het C.N.V. is niet meer weg te denken uit ons volksleven, zo schreven we. Gelukkig, want het bezet een bijzonder eervolle plaats. Naar het uiterlijk een voortreffelijke organisatie met alom erkende en gewaardeerde deskundigen. Naar het innerlijk altijd bezig alle leden te doen beseffen welke verplichtingen die naam Christelijk Nationaal aan een vakverbond oplegt. De anti-revolutionaire partij schroomt niet haar gelukwensen op dit gouden feest aan te bieden. Vijftig jaar lang heeft men een vaste koers gevaren, met God en met ere — uit de grond van ons hart zeggen we: „Houden zo . . .!”

Een begin

DE ministers-conferentie, die op 13 juli zal worden hervat, is slechts het begin geweest van een serie besprekingen, die wellicht ook tot een of meer topconferenties zullen leiden. Ook in de toekomst moeten de westelijke landen blijven vasthouden aan de eis, dat de Berlijnse crisis zal worden opgelost in het kader van een regeling voor geheel Duitsland. Slechts dan bestaat er een mogelijkheid, dat de Russen tenslotte instemmen met een oplossing, welke de positie van West-Berlijn onaangetast laat.

Het ontstaan van de crisis — in oktober van het vorige jaar — is een goed aanknopingspunt om na te gaan, of Moskou hiertoe inderdaad bereid zal zijn. Men zal zich herinneren, dat de moeilijkheden begonnen zijn, toen de communistische partijchef Walter Ulbricht zich bij Chroesjtsjef ging beklagen over de massale vlucht van artsen en andere wetenschappelijke „werkers” via het vrije West-Berlijn naar West-Duitsland. De Russische premier heeft toen van de nood een deugd gemaakt.

Impulsief

HET dringende verzoek van Ulbricht kwam enkele maanden, nadat Chroesjtsjef van zijn Chinese rivaal Mao Tse Toeng de kous op de kop had gekregen, omdat hij een topconferentie over het Middenoosten wilde beleggen, waaraan communistisch China niet zou mogen deelnemen. Die topconferentie heeft nooit doorgang gevonden en Mao zorgde er voor, dat er in het Verre Oosten een gevaarlijke toestand ontstond, die de aandacht van het conflict in het Middenoosten afleidde. Voortaan was de belangstelling van vrijwel de gehele wereld niet op Moskou, maar op Peking gericht.

Chroesjtsjef heeft deze ontwikkeling met ergernis aangezien, totdat hij zijn kans schoon zag, er een eind aan te maken. Impulsief als hij is, heeft hij het dringende verzoek van Ulbricht aangegrepen om twee vliegen in één klap te slaan: 1. de aandacht van het machtsvertoon van rood China in de Straat van Formosa af te leiden; en 2. de westelijke mogendheden onder druk te zetten om concessies te kunnen afdwingen met betrekking tot Berlijn en het regiem in de Sowjetzone, alsmede allerlei ontwapeningskwesaties, waarin West-Duitsland als Navo-partner een belangrijke rol speelt.

Hoe impulsief het optreden van de Russische premier in die dagen was, bleek overduidelijk uit de wijze, waarop hij zijn eisen ten aanzien van West-Berlijn wereldkundig maakte. Hij haalde nl. een streep door het verdrag van Potsdam, waarin niets werd gezegd over de positie van de westelijke mogendheden in West-Berlijn, maar waarin wel de naoorlogse grenzen van Polen werden vastgelegd.

En zo zijn langzaam maar zeker de plannen ontstaan, waarop de Rus Gromyko op de Geneefse conferentie telkens kon terugvallen, als hij geen nieuwe argumenten kon vinden op de opzichzelf zeer redelijke voorstellen van zijn westelijke collega's.

Eenheid

NA zijn blunder met het verdrag van Potsdam maakte Croesjtsjef een enorme zwaai: hij had op het ministerie van buitenlandse zaken te Moskou blijkbaar vernomen, dat hij bedoeld verdrag beter in tact kon laten en gaf de westelijke landen nog een half jaar respijt om een oplossing voor de Berlijnse crisis te vinden. Ook deze mededeling had twee bedoelingen. In de eerste plaats wilde de Rus zichzelf gelegenheid geven, na te gaan tot welke gevolgen het uitvoeren van zijn snode plannen zou kunnen leiden. En voorts wilde hij van de onenigheid in het wes-

terse kamp gebruik maken, die door het hernieuwde optreden van generaal De Gaulle helaas weer was toegenomen.

Ten onrechte legden Amerika, Engeland en Frankrijk de verklaring van Chroesjtsjef uit als een ultimatieve eis. Een verheugend gevolg was meteen al, dat de drie landen plotseling bereid waren, hun onderlinge meningsverschillen op zij te zetten en gezamenlijk een krachtige houding aan te nemen tegenover de Russische dreigementen. Helaas wordt deze eensgezindheid telkens zwaar op de proef gesteld. Dat begon al met de reis van Macmillan naar Moskou, die eindigde met een Chamberlain-achtig gebaar, waar de Fransen, Duitsers en Amerikanen gelukkig weinig heil in zagen.

Het gevaar, dat de Britse premier opnieuw zal trachten, een bemiddelende rol te spelen, die slechts koren op de molen van Chroesjtsjef is, lijkt niet denkbeeldig. Macmillan is niet erg gelukkig met het verloop van de Geneefse besprekingen en als het aan hem ligt, zullen er in de enkele weken, die ons nog scheiden van hervatting van de ministersconferentie zeker pogingen worden gedaan om beide partijen wat dichter tot elkaar te brengen.

Vooral nog lijkt het ons echter belangrijker, dat al het mogelijke wordt gedaan om de eenheid in de westelijke gelederen, waarin weer enkele geduchte deuken zijn gekomen, volledig te herstellen. Want die eenheid zal — menselijkerwijs gesproken — beslissend zijn voor het verdere verloop van de besprekingen met de Sowjetunie.

Op lange termijn

LE MONDE bracht vorige week de theorie naar voren, dat de Russen in de spanning in de boezem van de Navo — als gevolg van de weigering van Frankrijk atoomwapens op zijn grondgebied te laten opslaan — een aanleiding hebben gevonden om het been stijf te houden. Ook wordt algemeen aangenomen, dat Chroesjtsjef het ogenblik gunstig acht om het westelijke verzet tegen zijn voorstellen op de proef te stellen, door voordeel te trekken — niet alleen uit de spanningen binnen de Navo — maar ook en vooral uit het conflict tussen Adenauer en Erhard in West-Duitsland en het onlangs door de Londense Times gepubliceerde artikel over de positie van Selwyn Lloyd, de Britse minister van buitenlandse zaken.

Chroesjtsjef heeft echter ook plannen op langer termijn. Vandaar dat het westen er rekening mee moet houden, dat er een lange, afmattende diplomatieke strijd met de Sowjetunie voor de deur staat, waarbij de ministersconferentie, die zes weken geduurd heeft, nog maar kinderspel is. De Russische premier volgt de tactiek van spanningen veroorzaken en telkens nieuwe en op het eerste gezicht gering lijkende concessies af te dwingen.

Hij meent dit ook in de toekomst te kunnen doen, omdat naar zijn mening het westelijke bondgenootschap een periode van grote innerlijke zwakte tegemoet gaat. In de Verenigde Staten loopt het presidentschap van Eisenhower volgend jaar af. Een krachtig leiderschap kan van hem nauwelijks meer worden verwacht, omdat de politieke strijd, welke in en tussen de beide grote politieke partijen reeds is uitgebroken, hem dit onmogelijk zal maken. Zou een krachtige persoonlijkheid hem opvolgen, dan zal het toch altijd nog geruime tijd duren, voordat hij zich voldoende kan laten gelden.

Om die reden meent Chroesjtsjef wellicht te mogen aannemen, dat zijn voornaamste tegenstander lange tijd niet in staat zal zijn, een krachtige houding aan te nemen. Hetzelfde geldt (misschien in nog sterkere mate) voor Engeland. Daar moeten nog eerder dan in de Verenigde Staten verkiezingen worden gehouden en de conservatieven onder leiding van Macmillan zullen al hun best doen om via een diplomatiek succesjes in de internationale politiek het prestige van regering en partij te vergroten.

Deze wensdromen van Chroesjtsjef behoeven niet in vervulling te gaan. Maar dan moeten de politieke leiders in de landen, die er bij betrokken zijn er voor zorgen, dat zij de Russische premier niet in de kaart spelen. In het bijzonder moet dit het geval zijn in de twee weken, die nog voorafgaan aan de hervatting van de ministersconferentie. Want de inzet is hoog, de strijd hard en de tegenstander kent geen pardon. B.

ROTTERDAM

Pontier en Karreman

Makelaars in Assurantiën
WESTERSINGEL 9 B (Postbus 884)
ROTTERDAM - TELEFOON 11.17.00

Voor ALLE verzekeringen

Gaat het om een bril?

GA DAN NAAR

J. Drent - Strevelsweg 61a

Telefoon 74770 - ROTTERDAM

Voor: VOGEL- en PLUIMVEEVOEDERS
VOGELS en VISSSEN
HONDEN- en HENGELSPORTARTIKELN
LAND- en TUINBOUWZADEN
het adres:

FIRMA DE HOOGHE

Groene Hilledijk 272; de Schere 23 (Zuidwijk),
Rotterdam, Tel. 71788 - 73660.

RONDO

WASMACHINE SPECIALISTEN SINDS 1920

BEIJERLANDSELAAN 31
OUDE BINNENWEG 146-148
JONKER FRANSSTRAAT 106

Ondanks alle beperkingen toch meest uitgebreide
sortering

„VITESCE“

Boezemsingel 136 a-b - Rotterdam - Telefoon 127137

Foto-offset - Offset
Stencilwerk - Lintdruk

Drukkerij De Winter & Hofwegen

LAMBERTUSSTRAAT 55
Telefoon 122054

Voor al uw drukwerk!

SCHIEDAM

VAKKUNDIGE VOORLICHTING
EN KLEURADVIEZEN

PRISMA VERF
SCHIEDAM

KORTE DAM 7 - TEL. 65044
BROERSVEST 5 - TEL. 63956

VLAARDINGEN

Assurantiekantoor L. G. Borsboom

Telefoon 3754 - Binnensingel 211

Rijkserkenning in groep A
voor makelaars en assurantie-bezorgers

Fa. A. van Roon

Speciaal adres voor

watersport- en kampeerartikelen
WESTHAVENKADE 61 - TELEFOON 3492 EN 5792

„De Goudse Packet“

(E. J. VAN RHIJN & ZN.)

Hoofdkantoor Gouda, Regentesseplantsoen 6-7, tel. 2388

Dagelijkse Sneldiensten:

Gouda	tel. 2388	Vlaardingen	tel. 3551.
Rotterdam	tel. 41414	Utrecht	tel. 10696
Schiedam	tel. 68472	Amsterdam	tel. 746020

in Kennemerland

BUREAU VOOR ELEKTRICITEITSWERKEN

G. VISSER EN ZN.

BEVERWIJK - Breestraat 128 - Tel. 02510: 3012 - 5219
IJMUIDEN - Tel. 02550: 8021

KLAVER'S BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

AB DE JONG

Kennemerlaan 59 - Tel. 02550-5326 - IJmuiden

De rede van dr. Berghu

• Vervolg van pagina 1

Het kan niet vaak genoeg gezegd worden, dat een onwrikbare vastheid van lijn — en dat is dus iets anders dan een absoluut onveranderlijke starheid van methode — een wezensvoorwaarde is voor de strijd tegen de vijand in de nu tien jaar durende en misschien zich over enkele decennia voortzettende koude oorlog.

En dan ga ik daarbij zeker niet „vriend“ en „vijand“ in hun tegenstelling verabsoluteren, want wij zullen ons in onze bewegendheid over de nood en de spanningen en in onze inspanning ter versterking van de materiële en morele „gevechtskracht“, steeds weer ervan bewust moeten zijn, dat niet wij de definitieve oplossing der wereldproblemen bepalen en de weg daarheen in de hand hebben, maar dat wij op z'n gunstigst, d.w.z. bij Gods gratie — en daar zijn de overheden instrumenten voor — middelen kunnen zijn in de volvoering van Gods raadsplan met deze wereld.

Europese integratie

Het gaat niet alleen de verdere uitbouw van bestaande Europese gemeenschappen maar ook de functionering van wat is tot stand gekomen in de laatste tijd niet voor de wind. Het vraagstuk van de gemeenschappelijke markt in samenhang met een vrijhandelszone zit terdege in een impasse. En in de Gemeenschap voor Kolen en Staal laat het beleid inzake de opgetreden kolencrisis zich helaas niet van een duidelijke en sterke kant kennen.

Op zichzelf behoeft men dit soort moeilijkheden in een zo hoogst ingrijpende en ingewikkelde materie als die der integratie zeker niet direct al te dramatisch te zien. De gehele zaak is nog maar in het begin van haar ontwikkeling en de diverse organen staan nog maar in hun kinderschoenen. Een krachtig en uitgebalanceerd beleid zal de tijd moeten worden gegund om zich te ontplooiën. Maar anderzijds mogen de opgetreden moeilijkheden ook bepaald niet worden gebagatelliseerd. Want de gevaren der huidige ontwikkeling zijn niet gering. Vooral de kleine landen zullen hun ogen terdege de kost moeten geven. Van belang is met name, of de deelnemende landen doelbewust op de ingeslagen weg van een werkelijke integratie willen voortgaan en zich daaraan duidelijk zullen houden. Als men gaat tornen, zoals momenteel hier en daar gebeurt, aan de eenmaal gekozen richting van een bovennationale vormgeving van het Europese bestel en weer terug zou willen naar een uiteindelijk altijd vrijblijvend samenspel van intergouvernementeel karakter, dan dreigt Europa op een gegeven ogenblik weer terecht te komen in een toestand als die, waarin het in het verleden intern steeds is vastgelopen en zijn krachten heeft verteerd. Ook het belang van de grote Europese landen is daarmee nooit blijvend gediend geweest.

In steeds sneller groeiende mate en omvang laat zich in onze moderne wereldsamenleving gelden de bewustwording, vooral de politieke bewustwording der onontwikkelde of eerst sinds kort tot ontwikkeling gekomen gebieden.

Na de ontwakning van Azië volgen thans op een niet te miskennen wijze grote gebieden in Afrika. De gebeurtenissen in Noord-Afrika, in de Congo en elders zullen ons ervan bewust moeten doen zijn, dat zich gewichtige nieuwe factoren voordoen, die mede-bepalend zullen kunnen worden voor de politieke situatie in de wereld.

Het is wel duidelijk, dat er in de koude oorlog veel aan gelegen is om goede betrekkingen met de nieuwe volken en staten te hebben. En wanneer wij hulp willen verlenen aan onderontwikkelde gebieden, dan mag het zoeken van een verbondenheid daarmee in strijd tegen het communisme zeker tot onze doelstellingen behoren. Vooral wanneer het erom gaat te bevorderen, dat de jonge volken niet aan de overheersing door het communisme worden prijsgegeven. Maar toch zal dit niet het alleen-bepalende mogen zijn. Voorop moet staan, dat wij ons los van de koude oorlog onze Christelijk-sociale roeping jegens onze zwakkere medemens bewust moeten zijn. Wij vergeten onze geboorte uit Adam en onze wedergeboorte in Christus, wanneer wij in de beleving van ons roepingsbesef als Christelijke partij — ook al is zij van nationale orde — het wereldwijde verband, waarop wij in deze tijd met de neus gedrukt worden, uit het oog verliezen.

Natuurlijk zullen wij deze dingen in nuchterheid ten aanzien van de realiseerbare mogelijkheden voor een klein land als het onze mogen en moeten bezien, maar dan niet om er af te komen of er een frase van te maken, doch om het eigen aandeel dan ook werkelijk te leveren.

Levend en gezond

Na deze korte, m.i. altijd weer noodzakelijke blik op de hoofdmomenten van de internationale toestand, wil ik thans in enkele beschouwingen treden met betrekking tot onze binnenlandse politiek.

Wij zijn met de geboorte van het kabinet-de Quay een tijdperk van een veranderde politieke constellatie binnengetreden. Het ontstaan en de betekenis daarvan vergen uiteraard op dit ogenblik in het bijzonder de aandacht. Ik wil daaraan dan ook in dit openingswoord niet voorbijgaan, ofschoon uiteraard de feitelijke gang van zaken in het bijzonder door dr. Bruins Slot in zijn parlementair verslag zal worden uiteengezet. Eerst echter nog een korte terugblik op de verkiezingen en hun uitslag en de vermelding van enkele punten, die in dat verband voor onze partij van belang zijn.

Er is alle aanleiding om ook op dit ogenblik nog eens met dankbaarheid te constateren, dat in de verkiezingsperiode in onze partij plaatselijk en centraal, door jong en oud een grote activiteit is ontplooid. Wij mogen zonder aarzelen verklaren, dat de anti-revolutionaire partij organisatorisch en in haar brede kern een duidelijk levende en gezonde zaak is gebleken, ook nu weer. En het is goed om dat niet uit het oog te verliezen, ook al zijn er uiteraard hier en daar wel zwakke plekken.

Ik zeg dit niet als doekje voor het bloeden, maar omdat wij ons daarvan in onze taakstelling en onze verantwoordelijkheid blijvend bewust moeten zijn. Wij hebben door Gods gunst ook in moeilijke en vaak afbrekende omstandigheden nog steeds een grote schare achter ons, die innerlijk gegrepen is door de geestelijke inhoud van de politieke opdracht, die wij als politieke partij in alle gebrektheid voorstaan en trachten te beleven. En dat legt ons grote verplichtingen op.

Het besef daarvan zal ons steeds ervoor bewaren om tengevolge van de teleurstellingen en tegenslagen te gaan twifelen aan de kracht van onze zaak of ons inzake de grote lijnen in de war te laten brengen, nu wij niet in de mode zijn. Het gevaar dat ons bedreigt is juist, dat wij ons van ons à-propos laten afbrengen door de constatering, dat wij niet in de mode zijn. Ons à-propos is de Christelijke belijdenis en dat is nu eenmaal geen modeverschijnsel.

En wat de jongste stembuisslag betreft, u weet het, zij heeft teleurgesteld. Wij mogen dat niet verbloemen of de ernst ervan trachten te verkleinen. Integendeel, ieder die de reformatorische invloed in het volksleven op welk terrein ook ter harte gaat, zal het zich moeten aantrekken.

De teruggang in de grootste steden is zorgwekkend, ook al houden we er rekening mede, dat juist daar geestelijk niet aan ons verbonden kiezers in het verleden op onze partij hebben gestemd en thans zijn afgevallen. Immers, het wijst erop, dat de moderne levensontwikkeling, die zich steeds meer op de steden toespit, in afnemende mate door de Christelijke politieke gedachte wordt gevoed.

Maar toch zou het fout zijn eenzijdig te letten op de na de oorlog geleden verliezen. Het zou niet alleen onbillijk zijn jegens de wezenlijke, de dragende kern van onze partij, die trouw is gebleven, maar ook een miskennen van de feitelijke positie, die wij als partij nog steeds in het Nederlandse volksleven bezitten. De ernst van de ondervonden teruggang, als symptoom van geestelijke afbrokkeling, heeft naar ik meen, menigeen onder ons wakker geschud. Ik geloof, dat ons front daardoor weer hechter gesloten is geworden. Het zal niet zijn ontgaan, dat, terwijl in 1956 de slagen voor de georganiseerde Christelijke politiek speciaal op het hoofd der anti-revolutionaire partij neerkwamen, deze keer meer de aandacht trekt, dat de Christelijke partijen in het algemeen onder druk staan. Het is er uiteraard niet minder ernstig om, want het toont duidelijker dan wanneer het één bepaalde partij raakt aan, wat er in wezen aan de hand is, n.l. een „ontgeestelijking“ van de politiek.

Maar het wijst er toch wel op, dat wij op dit ogenblik weer meer bodem onder de voeten hebben dan drie jaar geleden. Wij hebben in de na-oorlogse periode slagen moeten incasseren, soms pijnlijke slagen, slagen die voor het gevoel van de anderen schril afstaken tegen vroegere successen. Dat is ons niet in de koude kleren blijven zitten. Uiteraard niet. Maar wij zijn er, indien wij hebben begrepen, dat het om iets anders gaat dan een voetbalclub of een zakelijk bedrijf, niet mismoedig onder geworden. Wij zijn er als anti-revolutionaire partij niet door gebroken. Er is geen kwestie van dat de positie van onze partij verschijnselen vertoont van een aflopende zaak te zijn.

Als wij dat zelf al niet wisten, dan blijkt het wel uit de achting, die onze vrienden jegens ons tonen, en uit de aandacht, die onze tegenstanders in hun bestrijding aan ons schenken. En nog duidelijker blijkt het uit de actieve jongerenbeweging die wij bezitten. Dit neemt natuurlijk niet weg, dat wij ons ook nu, evenals na 1956, moeten bezinnen op de oorzaken der teruggang en op de methoden ter versterking van onze invloed, maar wij zullen dit — openstaande voor kritiek — niet doen alsof wij in het onzekere verkeren omtrent de in acht te nemen lijnen en wegen van staatkundig beleid. Ook al moge in het verleden door sommigen wel eens onduidelijkheid van beleid zijn verweten, ik meen, dat wij elkander de laatste tijd op het punt van de praktisch-politieke richting hebben hervonden. En wij zullen ons daaraan nu samen moeten houden.

In de komende tijd zal de aandacht mede gericht moeten zijn op de activering der vrouwen, bij uitstek toch wel de draagsters van het geestelijk goed voor het komende geslacht. Ik verwacht dat over de wijze waarop dit zal kunnen plaats vinden binnenkort concrete mededelingen zullen kunnen worden gedaan.

Gerichte zaak

Wij hebben in onze kring een benijdenswaardige „intelligentsia“, menselijkerwijs gesproken de oogst van de opbouw van het reformatorische leven in ons land door vroegere generaties. Daarin liggen grote mogelijkheden voor een constructieve arbeid van uitzonderlijke betekenis. En niet alleen mogelijkheden, maar ook verplichtingen jegens het stuk volkskracht waaruit men is opgegroeid.

Laten allen, die daarvoor in aanmerking komen, zich in alle eenvoud, ook organisatorisch, willen geven aan de vaak gebrekkige maar onmisbare arbeid op Christelijk-politiek en Christelijk-sociaal terrein.

De „intelligentsia“ is uit haar aard kritisch ingesteld en zal allerlei gebreken en fouten constateren. Maar tenslotte zal zij bereid moeten zijn het minder-perfecte middel bij gebrek aan beter te accepteren.

Gelegenheid voor kritiek en discussie moet er zijn. Wij willen ook niet anders. Uit de vele conferenties en samensprekingen der laatste jaren is dat, dacht ik, ook duidelijk gebleken. Maar wel mag toch met reden verwacht worden, dat degenen, die een gesprek willen of hun kritiek willen uiten, dan ook bereid zijn zo nodig zelf het contact te zoeken en het verlangen daarnaar naar voren te brengen.

En tenslotte — en ik zeg dat niet om discussie daarmee weer af te remmen — tenslotte zullen wij nooit mogen vergeten, dat een politieke partij niet is een vrijblijvende debatclub, maar een gerichte zaak. Niet in die zin, dat enkele personen de

voor het Partij Convent

dienst uit te maken hebben en ieder ander zijn mond moet houden, maar wel dat zij naar binnen en naar buiten moet laten weten wat zij wil. Dat verplicht de leiding steeds weer tot het afleggen van verantwoording, maar het moet ook de partij behoeden voor teveel gedrang om de top.

Het kan ons verdriet doen, wanneer soms ook vanuit de eigen geestverwante kring publicaties verschijnen — ik denk aan twee artikelen in het blad „De Strijdende Kerk” en zo iets als een verkiezingsnummer van het blad „Sermo” der Gereformeerde studentenpredikanten — waarin de keuze van onze anti-revolutionaire partij wel heel sterk dubieus of op losse schroeven werd gesteld.

Ik zou hen, die op deze wijze niet alleen kritiseren, — dat kan uiteraard geen bezwaar ontmoeten — maar die in feite voor de kiezer geestelijk relativeren de betekenis van de organisatorische arbeid van onze partij, willen zeggen: Neem u in acht, want gij weet wellicht wel, waarvoor ge terecht wilt waarschuwen, maar zijt gij u ook bewust, wat ge in een tijd, dat vastheid nodig is, gaat losmaken?

Aardse bezigheid

Bij vorige gelegenheden ben ik er uitvoerig op ingegaan, dat onze partij rust op een geestelijke geloofsbasis in gehoorzaamheid aan de Bijbel. En dat haar hart ligt in het zijn van principiële partij. Zij tracht te zijn een uiting van het belijden van geloof naar de Christus der Schriften. Maar dat wil niet zeggen, dat wij de politiek willen gaan vergeestelijken. Zeer zeker niet. Wij zouden daardoor op een ongeestelijke wijze onze roeping miskennen. Politiek is, als het erop aankomt, een uitgesproken aardse bezigheid, die als Goddelijke opdracht zeer bepaald betrekking heeft op aardse zaken en aardse omstandigheden. Juist ten behoeve van een ordelijke gang van zaken in de door de zonde aangepaste samenleving heeft God het instituut der overheid ingesteld. Daarom zullen wij als Christelijke politieke partij ook nimmer hebben te volstaan met een geestelijk getuigen, maar zullen wij uit Evangelische roeping hebben te zijn een effectief-werkende partij in praktisch aardse zin.

Wij willen duidelijk zijn een op de hedendaagse omstandigheden afgestemde heel reële, nationale en op het volk in al zijn geleidingen betrekking hebbende partij, die een „goede” praktische politiek voorstaat voor het gehele volk, en die meent, dat een zodanige „goede” politiek voor iedere burger, al of niet eens geestes met haar, tot haar recht komt, indien in acht worden genomen de normen, die God voor de instandhouding ook van de door de zonde uit het verband gerukte samenleving gesteld heeft.

Dat is in heel eenvoudige aardse zin de Christelijke politiek, die wij voorstaan, en waarvoor wij niet alleen instemming vragen van hen, die het naar geestelijke grondslag met ons eens zijn, maar ook willen appelleren op de politieke behoeften en noden van het gehele volk. En het zal duidelijk zijn, dat dit meer dan uit leuzen zal moeten blijken uit onze praktijk als regeerders en bestuurders, als volksvertegenwoordigers en partijorganen. En dat wij daarin het volk zullen moeten toespreken.

Wij zullen ons altijd weer hebben te realiseren, dat het tenslotte niet gaat om de groei en de bloei van onze georganiseerde zaak, maar om datgene, wat wij praktisch bij weten te dragen tot de verwezenlijking van een geordend volksbestaan in gerechtigheid en vrijheid.

Geen C.D.U., wél samenspel

Ik behoef thans niet te herhalen, dat ik van oordeel ben, dat om onze praktische bijdrage in Christelijk-politieke zin reële gelding te verschaffen samenwerking moet worden gezocht met die groeperingen, waardoor een beleid op basis van de door ons beleden uitgangspunten in het nationale en in het internationale leven zo goed mogelijk wordt benaderd. En wat dit betreft zijn, zonder dat men ze zonder meer aan elkander mag ophangen en zonder de werkelijke verhouding der Nederlandse partijen ten opzichte van elkander ooit zwart-wit te stellen, in het bijzonder op elkaar aangewezen die partijen, die openlijk en officieel de Christelijke grondslagen voor een goed staatsbestuur en een goed volksleven als uitgangspunt nemen.

Dat deze partijen elkander met betrekking tot de hoofdlijnen van een aardse politiek nastaan — ik zeg niet: dekken, want dat is lang niet in alle opzichten het geval — is uiteraard niet toevallig. Zij belijden, zij het ook soms op belangrijke punten met ernstige en nimmer uit het oog te verliezen dwalingen, dezelfde bron waaruit de uitgangspunten en de normen des levens ontspringen, en het corrigerende verband dat aan de zondige aantasting daarvan in de overheid van Godswege is aangelegd.

Betekent dit nu, dat wij eigenlijk als doelstelling voor de toekomst zouden moeten nemen de oprichting ook in ons land van één Christelijk-democratische partij in de zin van de West-Duitse C.D.U.? Deze vraag is na de verkiezingen hier en daar weer gelanceerd. Ook Prof. Romme heeft haar kortgeleden met enkele woorden in de Volkskrant aan de orde gesteld. Hoezeer wij ons ook bewust moeten zijn, dat wij niet in de toekomst kunnen zien en niet weten in welke omstandigheden wij nog terecht zullen komen, meen ik, dat ons antwoord op deze vraag duidelijk en uitdrukkelijk moet luiden: neen, daarop moeten wij ons niet richten. Wat in het naoorlogse Duitsland zegenrijke gevolgen heeft gehad, past daarom voor ons land nog niet. De eigen en zelfstandige organisatorische politieke gestalte van de Reformatie is historisch en feitelijk in het staatkundige bestel van ons land een wezenlijk element, waarvoor wij, ook al lijdt zij aan het euvel der gespeutenheid, ontzaglijk dankbaar zijn en waaraan wij ook voor de toekomst zeer grote waarde hechten.

In de richting van een C.D.U. zullen wij het dus niet moeten zoeken. Laat vooral een eventuele wensdroom op dit punt, die wellicht bij sommige jongeren onder Christelijk-democratische groepen aan-

wezig is, aan de concreet-aanwezige mogelijkheid van duidelijke samenwerking der Christelijk-democratische partijen niet in de weg staan. Een poging tot realisering van deze droom zou alleen maar ontbindend en verwarrend werken.

Wat wij moeten zoeken — en dat is in overeenstemming met het anti-revolutionaire beleid van de laatste jaren — is het, onder vooropstelling van de eigen zelfstandigheid, bevorderen van een doelbewust samenspel en het op elkander afstemmen van het beleid der drie daarvoor in aanmerking komende Christelijk-democratische partijen. Het is zaak om in duidelijke zin met behoud van ieders partij-organisatorische zelfstandigheid en met inachtneming van de mogelijkheid van uiteenlopende standpunten over belangrijke zaken (ik noem hier bijv. de voetballoto) op een gecoördineerde taakstelling uit te zijn, hetgeen op een gegeven ogenblik in de richting van een wezenlijk team zal kunnen gaan. Deze doelstelling is wenselijk en opportuun, indien wij een zo sterk mogelijke praktische doorwerking van onze fundamentele uitgangspunten in de politieke ontwikkeling van de moderne tijd willen bereiken.

Dat wil uiteraard niet zeggen, dat de betrokken partijen elkander moeten sparen in hun kritiek en in het uitspreken der onderlinge verschillen waar dat op zijn plaats is, maar wel zal zich naar buiten en voor het oog der wereld steeds moeten demonstreren haar onderlinge politieke verbondenheid.

Wij missen G.P.V.

Over onze onvrede met de organisatorische gebrokenheid der reformatorische Christenheid heb ik bij vorige gelegenheden uitvoerig gesproken. Ik wil daarop thans niet weer ingaan. Ons standpunt is bij allen, die het aangaat, voldoende bekend. Het heeft mij verheugd, dat deze zaak op de laatst gehouden algemene vergadering van de C.H.U. uitvoerig aan de orde is geweest.

Ik wil nog wel iets zeggen over een ander bepaald aangelegen punt, n.l. het Gereformeerd Politiek Verbond.

Het heeft maar enkele stemmen geseheid, of deze afsplitsing van onszelf zou een eigen vertegenwoordiging in de Tweede Kamer gehad hebben. De aanvankelijke, onjuiste mededeling, dat de zetel verworven was, heeft zelfs voor de ogen van het gehele Nederlandse volk een bijzonder betreurenswaardig accent gegeven aan deze gescheidenheid.

Van leedvermaak over de tenslotte voor deze groep teleurstellende afloop zal onzerzijds bepaald geen sprake moge zijn. Ik wil u gaarne bekennen, dat ik gehoopt heb, dat bij het halen van de zetel een goede samenwerking met onze Tweede Kamerfractie mogelijk zou zijn gebleken.

Maar de triestheid van deze zaak, dat mensen, die tot ons behoren, heengaan en mede oorzaak zijn, dat wij achteruitgaan en hun stemmen tenslotte alleen maar de tegenstander winst opleveren, moet ons toch deze keer wel bijzonder in het hart getroffen hebben.

De organisatorische gescheidenheid met de Christelijk-Historischen moge ons nog steeds bedroeven, zij is nu eenmaal gegroeid tot een situatie, die geen schrijnende wonden meer vertoont. Met het Gereformeerd Politiek Verbond ligt dat anders. De wonden zijn vers en nog levend, zij uiten zich vaak nog in hun rauwe felheid. Maar, op elkaar gedrukt, kunnen zij nog weer aaneengroeien. Ik weet niet, of zij ons missen. Ik wil wel zeggen, dat wij hen missen als belangrijk element in de structuur van onze partij. En dat mogen zij weten ook. Ik hoop, dat wij in de eerstkomende jaren, waarin normaal gesproken geen verkiezingen aan de orde zullen zijn, ons samen met hen nog eens kunnen bezinnen over de vraag of de situatie nu inderdaad maar moet blijven zoals die is.

Schakeringen

Onze partij wil organisatorisch in zich verenigen allen, die op basis van de Reformatorische belijdenis het met haar politieke richting eens zijn. Daartoe behoren mensen van onderscheidene kerkelijke groeperingen, Hervormden, Gereformeerden, vrijgemaakte Gereformeerden, Christelijke Gereformeerden en ook Lutherse, Vrij Evangelischen en Baptistse.

De Anti-Revolutionaire partij is naar haar oorsprong en wezen en ook in haar feitelijke organisatie geen kerkelijk gekwalificeerde partij, noch een samengesteld politiek verband van diverse kerkelijke groeperingen. Zij is een ongedeelde politieke eenheid op de grondslag van gemeenschappelijk beleden geloofspunten.

De vooropstelling van dit wezenskarakter wil niet zeggen, dat zij bij de samenstelling van haar representatieve organen en besturen of van de haar richting vertegenwoordigende parlementaire of publiek-bestuurlijke fracties de kerkelijke geschaakte elementen in de partij niet tot hun recht moet laten komen. Voor een zo goed mogelijke weergave van haar opbouw moet dit wel geschieden, evenals zij in overeenstemming met haar zijn van volkspartij de maatschappelijke schakeringen bij de samenstelling van haar organen moet laten spreken. En dan geldt hetzelfde tenslotte ook nog voor de territoriale spreiding.

In de praktijk wordt naar dit alles ook steeds ernstig gestreefd. Naar mijn mening in het algemeen op een niet onbevredigende wijze. Maar daarom nog niet altijd tot ieders ogenblikkelijk genoegen. De kritiek bij de jongste kandidaatstelling voor de Tweede Kamer geuit van Hervormd Gereformeerde zijde heeft daar weer eens op gewezen.

Stof tot discussie over een zo duidelijk en zuiver mogelijke representatie van de Anti-Revolutionaire richting zal er altijd wel overblijven. Maar men zal zich ook steeds moeten realiseren, dat zelfs in een grote partij en des te meer nog bij de sterkte van

Amsterdam

PROT. CHR. CO6P.
BEGRAFENISVERENIGING U.A.

Betere verzorging van begrafeningen

Vondelstraat 101 - Tel. 82477 - Amsterdam
Is u nog geen lid? Vraagt dan inlichtingen aan de P.C.B. en laat u als lid inschrijven?

Wilt u 'n GASGEISER, GASFORNUIS of GASHAARD aanschaffen?

Wendt u zich dan tot

FA C. SCHERJON EN ZOON

Marnixstraat 109 — Telefoon 42879
LOODGIETERS - ELEKTRICIENS

Wij verzorgen de levering en de plaatsing

GEBR. VAN ALTENA

Smeed- en constructiewerk

Stalen ramen en deuren

Amsterdam

G. VAN LEDENBERCHSTRAAT 114 - Telefoon 82298

Fa. S. Dogger Hzn.

SCHINKELKADE 14 — TELEFOON 722516
Alle soorten

Antraciet Industrie IV en V

voor huisbrand.

BRECHCKES EN OLIE voor centrale verwarming

Men spreekt, men zegt:

„VOOR VERHUIZING

is u bij Van Vliet terecht”

W. VAN VLIET

Sarphatistraat 155 . AMSTERDAM - Telefoon 52478

KOLEN OLIË

TEL. 37785-45350

GROENWOLD-HORTUS

AMSTEL 34 (BIJ DE MUNT)

HAARDEN

De CHRISTELIJKE VAKBEWEGING

streeft naar maatschappelijke verhoudingen, die in overeenstemming zijn met de beginselen van gerechtigheid en naastenliefde, geopenbaard in Gods Woord

Daarom, ALLE CHRISTEN-WERKNEMERS, in welke functie ook, LID VAN C.N.V.

Wendt u voor inlichtingen tot de plaatselijke centrale, de Amsterdamse Christelijke Besturenbond, Marnixstraat 399, telefoon 32473 Amsterdam-C.

Honderden wollen dekens namen reeds

een bad in de badplaats voor uw was

Waarom uw was niet?

WASSERIJ „DE VECHT”

NEDERHORST DEN BERG - TEL. 02945-281

HILVERSUM

JAN VAN DEN BRUL

- ★ HEREN- EN JONGENSKLEDING
- ★ SPORT- EN REGENKLEDING
- ★ BETERE BEDRIJFSKLEDING

HILVERSUM — GROEST 60 — TELEFOON 2614

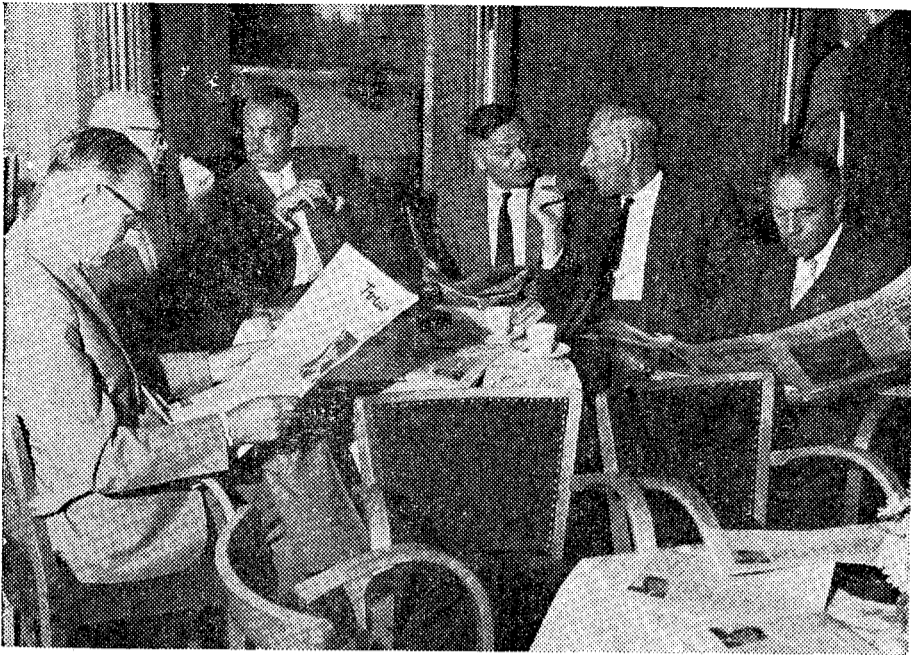
Cinderella

Het modehuis met de ruime keuze, ook in grote maten en voor oudere dames!

★ Elegant, prettige pasvorm, voordelig!

HAVENSTRAAT 53 - HILVERSUM - TELEF. 2151

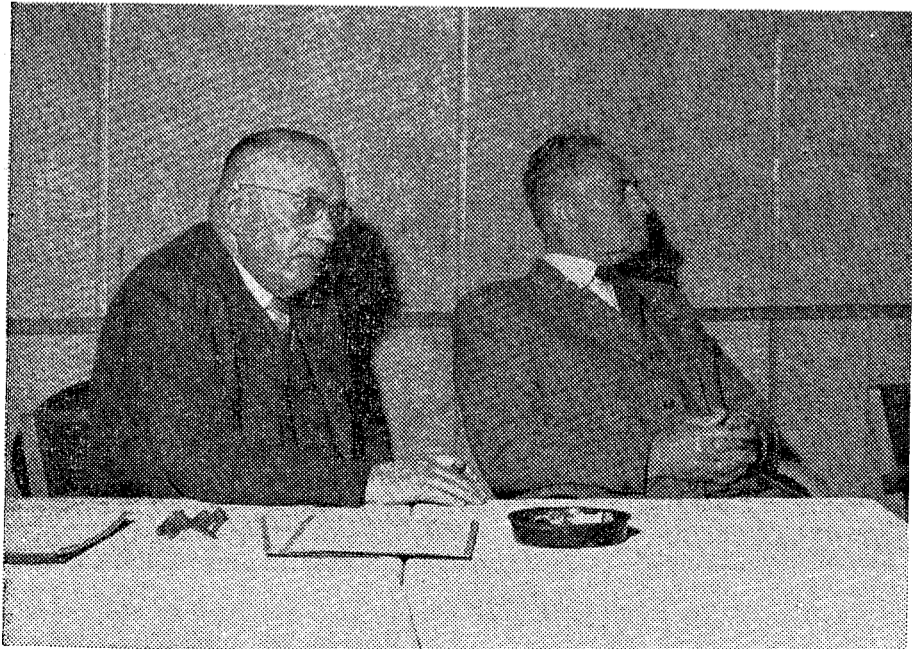
Ook verscheidene A.R. Kamerleden waren op het Partij Convent aanwezig. U ziet hier bijeen v.l.n.r. de heren H. van Eysden, Ds. J. Fokkema (oud-Kamerlid), Dr. J. Meulink, Drs C. P. Hazenbosch, J. van Eibergen en Prof. Mr. Th. Versteeg

Gelukkig kan het Partij Convent ook steeds meer dames onder de gasten rekenen. Op de foto ziet u v.l.n.r. de dames mevrouw Okma-Rutgers, mevrouw Lever-Brouwer en mevrouw Hellema. Daarachter zijn nog te onderscheiden de oud-directeur en de directeur van de Dr. A. Kuypersstichting resp. de heren mr. K. Groen en mr. J. H. Prins. Heel vaag is ook nog zichtbaar mevrouw Kuipers-Klapwijk.

Ook een aantal studenten, die aan de V.U. de colleges politicologie volgen, waren aanwezig om in de praktijk politieke scholing op te doen.

De regelingscommissie te Utrecht heeft op voortreffelijke wijze een aantal gasten aan logies geholpen. U ziet hier de heren Jac. de Geus en A. Meines.

Dr. Bruins Slot

Op een aantal punten

Geforceerd

Merkwaardig is de houding van de Hofstra geweest. De ene avond sprak hij de redelijkheid van de bezwaren van de meerderheid terwijl hij de volgende op een geheel andere toon sprak en de Kamermeerderheid felle verwijten maakte. Het P.v. d.A. nu doelbewust op een kabinet aangestuurd? Neen. Zij wilde alleen de rechterzijde door de knieën dwarsen. Toen dit duidelijk werd was de zaak bevestigd. Zo gezien zijn beide partijen verantwoordelijk voor de breuk. Maar de vraag is: wie in dit twistpunt terecht op zijn stuk staat? Hier moet het antwoorden luiden dat de P.v.d.A. om een wisselwase de breuk geforceerd. De door de A.R. fractie ingenomen houding was juist en noodzakelijk.

Analoge moeilijkheden

Men heeft mij, aldus dr. Bruins Slot, als socialisten-vreter genoemd. Dat is niet terecht. In 1952 heb ik er het pleit voor gevoerd dat de heren Algera en Zijlstra toetraden tot het kabinet Drees. Maar als men iemands politieke gezindheid beslist wil afmeten naar de mate waarin hij tegenstanders wenst te consumeren dan moet ik zeggen — aldus verklaarde dr. Bruins Slot onder grote hilariteit — dat de liberalen even lekker vind als de socialisten. De ontstane breuk is van belang omdat hierdoor de gedachte uit de wereld is gehaald, als zou ons land zonder deelneming van de socialisten niet kunnen worden geregeerd. Thans opgetreden kabinet heeft tot taak de Nederlandse volk te laten zien dat Nederland goed en christelijk-sociaal kan worden geregeerd zonder socialisten.

Dr. Bruins Slot bracht in herinnering dat de A.R. na 11 december aanstonds een kabinet hadden gewild. Het was voor hem duidelijk dat de brede basis afgedaan was. Bij de K.V.P. en de P.v.d.A. lag dit anders. Prof. Romme bleef zijn gehechtheid aan de brede basis prediken. Door de ongunstige uitslag van de verkiezingen is de kans op een rechts kabinet verkeken. Er zat toen anders op dan met de liberalen in zee te gaan. Maar wel moet men bedenken dat bij een samenwerking analoge moeilijkheden als de socialisten kunnen optreden. Ik hoop dat niet, dat deze ontstaan, verklaarde dr. Bruins Slot.

Futiliteit

Het conflict is in december j.l. eigenlijk veroorzaakt door een futiliteit. Maar dit werd de aanleiding waardoor de reeds lang smeuulende tegenstellingen tot uitbarsting kwamen. Het ging zoals bekend over de vraag of bepaalde belastingen met 2 dan wel met 1 jaar dienden te worden verlengd. Het Kabinet wilde een verlenging voor 2 jaar. De Kamermeerderheid daarentegen achtte voorlopig 1 jaar voldoende waarbij zij zich uitdrukkelijk verbond om zodra de nodige gegevens in de loop van 1959 beschikbaar kwamen alsdan ook in overweging te nemen of een verlenging ook voor 1960 noodzakelijk zou zijn.

De rechte ministers achtten dit geen meningsverschil om een kabinetscrisis te riskeren. Want het was duidelijk dat het verschil niet liep over de inhoud doch uitsluitend over de vraag wanneer over het tweede jaar zou worden beslist.

Herdenking

Dr. Berghuis heeft op het Partij Convent enige woorden gewijd aan de nagedachtgenis van prof. dr. W. Rip en de heer Chr. v. d. Heuvel.

Afkomstig uit de agrarische wereld hebben beiden zich een groot gezag verworven, ook buiten hun eigen kring. Met grote toewijding en deskundigheid hebben zij de A.R. zaak gediend.

Met dankbaarheid herdenkt de A.R. partij het vele dat zij voor ons land en volk en voor onze partij hebben gedaan. Na deze woorden nam het Partij Convent staande een minuut stilte in acht.

Dank

Door de benoeming van de heer S.J. Jonker tot hoofd van de afdeling voorlichting inzake landbouwaangelegenheden van de gemeenschappelijke voorlichtingsdienst van de E.E.G., E.G.K.S. en Euratom verliest Nederlandse Gedachten voor de tweede maal in korte tijd — vorig jaar bedankte de heer J. S. Hoek als lid van de redactie wegens benoeming in een andere functie — een van zijn redactieleden.

Dr. Berghuis heeft op het Partij Convent beide heren hartelijk dank gezegd voor het vele werk, dat zij voor het weekblad van de A.R. partij hebben verricht.

Buiten fractie om

Sprekende over de kabinetsformatie tuigde dr. Bruins Slot er zijn instemming mee, dat hierbij steeds uitgangspunt is geweest de vorming van een extra-parlementair kabinet. Er is dan ook geen bemoeiing geweest van de fractie met de opstelling van het program en de samenstelling van het kabinet. Uiteraard is er dus ook geen binding van de richtlijnen voor het regeringsbeleid. Over de vooroverleg geweest met de fractievoorzitters. Men heeft mij — aldus dr. Bruins Slot — niet om namen van A.R. kandidaten voor het ministerambt gevraagd. Men heeft mij wel een hele reeks namen genoemd bij ons een goede klank hebben en waaraan ik dan ook geen bezwaar had.

In dit verband is een opmerking van Duynstee in De Tijd-De Maasbode opmerkelijk, waarin hij tot de conclusie kwam alleen de P.v.d.A. en de A.R. behoorlijk geëerd als selectie-apparaat voor minderjarige personen.

Eerste formatie-De Quay

Bij de eerste formatie-poging van De Quay waren twee plaatsen voor de A.R. gereserveerd t.w. financiën voor Zijlstra en sociaal voor Hazenbosch. Toen deze formatie-poging vastliep stelden de A.R. en K.V.P. kandidaat-ministers hun plaatsen ter beschikking. Prof. De Quay liet toen Zijlstra vast. Dat was geen wijs besluit.

Toen kwamen de heren Biewenga (landbouw) en Hazenbosch (voor sociale zaken) aan de beurt. Men heeft in het land deze heren kritiek geleverd omdat zij in stadium mee bleven doen. Die kritiek is echter onjuist. Mede gezien vanuit het standpunt van de heer Zijlstra, die mede zijn zetel beschikking had gesteld. Want bij een werking om verder mee te werken zou men aanbod van de heer Zijlstra niet serieus ben kunnen noemen. Zij moesten echter nauwlettend toezien wat het uiteindelijke resultaat van de verschuiving zou zijn, bleek toen echter dat het zakelijk en sociaal aspect van het in wording zijnde kabinet de dag verslechterde. Om deze reden hebben de heren Biewenga en Hazenbosch dan bedankt.

Schaduwzijden

Bij de daarop volgende informatievergadering bleek dat deze de heer Zijlstra in het kabinet wilde hebben. Deze fungeerde toen ook als contactpersoon voor de aantrekking van andere kandidaten.

De tweede poging van De Quay was bevestigd. En zakelijk en wat het christelijk-sociaal

het Partij Convent: instemming met het Regeringsprogram, maar zorg over onderwijs en landbouwbeleid

Slot betreft. Ook financiën en econo-
etische zaken werden beter bezet dan in de
erste fase. Bij sociale zaken is echter helaas
toelake van een achteruitgang. Dat betekent
politiek dat wij iets tegen de heer Van Rooy
de menen. Wij weten alleen dat hij burgemeester
van Eindhoven was en wij hopen dat hij een
arabische minister van sociale zaken zal worden.
de heer Hazenbosch kenden wij evenwel goed
vial wij zijn er van overtuigd dat hij een uitste-
ende minister van sociale zaken zou zijn ge-
geheest. Het is jammer dat de zaken zo zijn
vanopen.

er de heer Bruins Slot betreunde het voorts,
aak Prof. De Quay uit de drie christelijke par-
eden als geheel niet een ploeg ministers heeft
nigen aantrekken, die, wat maatschappelijke
anstelling betreft, meer in overeenstem-
ing zou zijn geweest met b.v. die van het
1 regent van christelijk-sociale organisaties.
oor wij konden echter geen breuk riskeren in
an band met het dreigende alternatief nl. een
amer aan de orde komen van een samenwer-
aan met de socialisten.

Landbouwbeleid

te gerekende over de Regeringsverklaring be-
bij de Dr. Bruins Slot zijn instemming met
als punten daaruit. Er is evenwel kritiek in-
op het sociaal-economisch beleid en het
eringsverklaring op enkele onderdelen
en onzeker. Ten aanzien van een invog-
van de vrijere loonvorming in 1959 zijn de
elde vragen bevestigend beantwoord. Be-
ende het sociaal-economisch beleid in zijn
el wordt de toegezegde nota met vertrou-
afgewacht.

in aanzien van het landbouwbeleid is de
fractie niet gerust. Wij verwachten, dat
kabinet zal gaan werken aan grote ver-
gingen op het platteland. Dit is niet alleen
agrarisch belang, maar een nationaal be-
De werkgelegenheid en de industrialisa-
sangen nauw samen met het landbouw-
fra-
tuurbeleid.

Er dient hoge prioriteit te worden verleend
de uitvoering van cultuurtechnische wer-
a b
md
art
n
me
am
jk
nim

et garantie-beleid kan niet worden losge-
kt van het gehele landbouwbeleid. De re-
g moet deze zaak van alle kanten nog
eens bekijken. Overigens kan de toestand
veranderen.

De roep om de kunstmatige beperking van
melkproductie is verstomd. De grote
te brengt schade aan. Alle risico is voor
boer. De fractie meent, dat een algemeen

toeslagbeleid niet in 's lands belang is. Zij
staat dan ook een actief prijsbeleid voor voor
de doelmatig producerende bedrijven. Geen
toeslagen per bedrijf echter, maar per produkt.

Onderwijs

Uitvoerig stond de heer Bruins Slot stil bij
het ontwerp van de zgn. Mammouthwet inzake
het voortgezet onderwijs. Er bestaat ten dien
aanzien ongerustheid. Het bijzonder onderwijs
heeft hierin een te sterke binding aan de over-
heid. De stichtingsnormen gaan te ver. De
vrijheid van onderwijs mag niet in het gedrang
komen. Aan de hand van enkele voorbeelden
toonde de heer Bruins Slot aan, dat op ver-
schillende plaatsen in ons land het Christelijk
voortgezet onderwijs in zijn ontplooiing door
het departement van onderwijs wordt belem-
merd. Uit de vragen die hierover werden ge-
steld (o.a. de heer Van Bennekom hield in dit
verband een uitvoerig betoog) bleek wel, dat
deze kwestie sterk in de belangstelling stond.

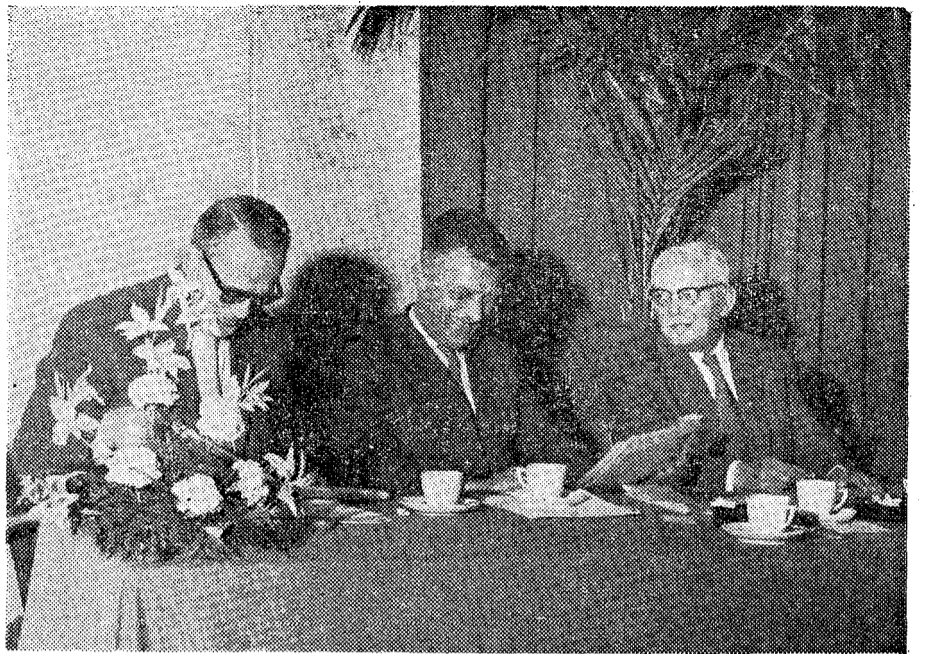
De heer Bruins Slot zei, dat de Tweede
Kamerfractie op dit punt waakzaam is. De
nota van wijzigingen van minister Cals wordt
afgewacht en daarna brengt de onderwijs-
commissie uit de Kamer haar eindrapport uit.
Dr. Bruins Slot hoopte en vertrouwde dat aan
de geopperde bezwaren kan worden tegemoet
gekomen.

Verzet tegen ultimatum

Aan het slot van zijn betoog signaleerde de
A.R. fractievoorzitter de bij de P.v.d.A. leven-
de wens om spoedig weer aan de regering te
kunnen deelnemen. De heer De Kadt stelt in
een artikel in Socialisme en Democratie, dat
het niet aangaat een derde van ons volk (het
socialistische deel) voor een langere periode
buiten de regering te houden. Hij verwachtte
daarom een verscherping der tegenstellingen
en meende zelfs dat een ongeremde machts-
strijd dan moeilijk meer te voorkomen zou zijn.

Dr. Bruins Slot hekelde dit dreigement in
scherpe bewoordingen. „Tegen de geest van
dit ultimatum zullen wij ons radicaal verzet-
ten”, zo riep hij uit.

Dit kabinet moet slagen en wij moeten allen
daarvoor ons best doen. Op belangrijke posten
zitten mensen met een positief-christelijke
overtuiging. Zij kunnen aan het door ons ver-
langde christelijk-sociale beleid gestalte geven.
Wanneer zij dat doen uit een waar geloof,
naar de wet Gods en tot Gods eer, zullen zij
tot zegen van ons land werkzaam zijn en zal
de A.R. fractie aan hun werk met dankbaar-
heid gaarne steun verlenen.

De nieuwe staatssecretaris, de heer B. Roolvink — blijkens de gulle lach op zijn gezicht nog niet al te zeer gedrukt door het zware ambt dat hij heeft aanvaard — ter linker- en rechterzijde geflankeerd resp. door de heer Prof. Mr. P. J. Verdam (voorzitter van de organisatie commissie) en Mr. A. B. Roosjen (tweede voorzitter van de partij).

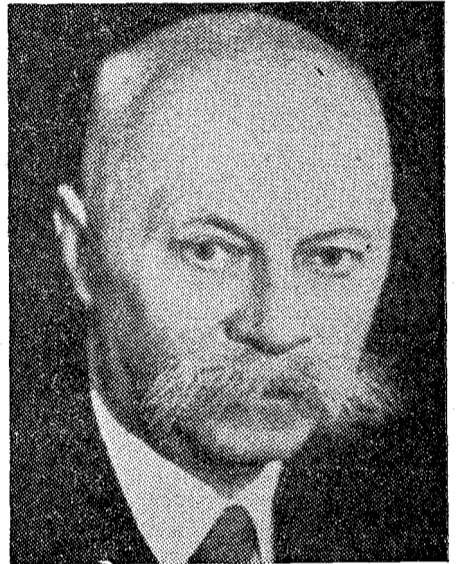
Hartelijk dank

voor toewijding aan de A.R. zaak

TJJDENS de vergadering van het
Partij Convent op vrijdagavond heeft
de voorzitter, dr. W. P. Berghuis, offici-
ciel een woord van dank gericht aan
het adres van de drie A.R. Tweede
Kamerleden, die thans geen zitting meer
hebben in de Tweede Kamer.

In de allereerste plaats bracht de
voorzitter de dank van de partij tot
uiting jegens prof. mr. P. S. Gerbrandy
voor al hetgeen hij voor onze partij
en voor heel het Nederlandse volk heeft
gedaan. Hij wees ook op de betekenis,
die prof. Gerbrandy op zeer bijzondere
wijze heeft gehad voor de A.R. Tweede
Kamerfractie. Dr. Berghuis uitte de
wens dit woord van dank nog eens te
kunnen spreken in aanwezigheid van
prof. Gerbrandy. Vervolgens bracht hij
dank aan ds. J. Fokkema en ds. C. v. d.
Zaal, die jaren, resp. vele jaren lang
deel uitgemaakt hebben van de A.R.
Tweede Kamerfractie. Zij hebben de
politieke zaken behartigd ten dienste
van onze partij en het Nederlandse volk.

Met zijn applaus schaarde het Partij
Convent zich achter deze woorden van
de partijvoorzitter.

Prof. dr. P. S. Gerbrandy

Ds. J. Fokkema

Ds. C. van der Zaal

Prof. Zijlstra over de financieel-economische toestand

Niet zonder beloften, maar ook niet zonder gevaren"

ROF. ZIJLSTRA heeft vorige week zaterdagmiddag op
het Partij Convent in een korte toespraak een bon-
kenschets gegeven van onze huidige financieel-
economische toestand. De economisch-financiële situatie
Nederland is niet zonder beloften, doch ook niet zon-
gevaaren. De perikelen van de bestedingsbeperking
wij nu te boven. Het is nodig de ontwikkeling op de
te volgen teneinde te voorkomen, dat wij voor on-
wachte verrassingen worden geplaatst. Veel verant-
delijkheidsbesef, wijsheid en daadkracht is nodig
te voorkomen dat wij weer in een soortgelijke situa-
als in 1956 terecht komen.

Minister Zijlstra toonde zich niet zonder zorg ten aan-
van inflatoire gevaren die ons kunnen bedreigen.
lessen van het verleden moeten wij ter dege ter
nemen. Want als wij door een verkeerd manoe-
ven de ontwikkeling niet in de hand houden en er
wee een bestedingsbeperking nodig zal zijn is
duidelijk dat dit kabinet het geen vier jaar uit-
st. Wij kunnen ons dit beslist niet permitteren.

Prof. Zijlstra stelde in het licht dat de afstand tussen
spanning en inflatiedreiging enerzijds en een nor-
gezonde economische ontwikkeling anderzijds niet

groot is. Bij het te voeren beleid moet er altijd rekening
gehouden worden met het gevaar, dat de grens wordt
overschreden. Een belangrijke verantwoordelijkheid ligt
hier ook bij het bedrijfsleven. De bewindsman herinner-
de er aan, dat de diepste grond van ons streven naar
vrijere loonvorming is gelegen in het verlangen het ver-
antwoordelijkheidsbesef van de personen én van de maat-
schappelijke verbanden meer gestalte te geven. Het is een
principiële zaak de verantwoordelijkheid te leggen daár
waar deze behoort, maar dat legt aan allen die er bij
betrokken zijn dan ook de plicht op duidelijk te tonen
dat men de zwaarte van zijn verantwoordelijkheid dui-
delijk beseft.

Minister Zijlstra meende dat er bij ons allen de laatste
jaren iets is scheef gegroeid. Wij allen hebben iets te
veel de indruk gekregen dat de staat financieel alles kan.
Dat is niet zo. Er zijn zeer vele op zich zelf alleszins
gerechtvaardigde wensen, maar het is onmogelijk die alle
tegelijk te verwezenlijken. Men kan niet verder springen
dan zijn stok lang is. Bij de belastingheffing zijn we aan
de grens gekomen. Het is niet mogelijk de belastingdruk
nog verder te verzwaren. Het is thans al zo dat een
deel van de belastingen wordt afgewenteld, dat

betekent dus: doorberekend in de prijzen. De consument
— ook de minst draagkrachtige — moet deze uiteindelijk
betalen. Een verder aandraaien van de belastingschroef
zou daarom averechts kunnen werken.

Minister Zijlstra betuigde zijn instemming met de door
Dr. Bruins Slot gegeven uitzetting van de kabinets-
formatie. Met name onderstreepte hij het A.R. standpunt
inzake de eigen verantwoordelijkheid van Regering en
Kamer. Deze dualiteit in ons staatsbestel is onmisbaar.
Er is dan ook geen binding tussen fractie en ministers
inzake de uitvoering van een bepaald welomschreven
program. Maar een andere binding moet er wel zijn en
blijven: dat is de band van het vertrouwen. Zonder deze
band is het werk voor ons niet mogelijk en hebben we bij
wijze van spreken geen been om op te staan, aldus
minister Zijlstra.

„Er zal herhaalde malen van mijn kant een hard
„neen” moeten klinken. Komt U dan maar met Uw kri-
tiek. Dat is nodig en nuttig. Maar ik hoop dat die ver-
trouwensband altijd zal blijven bestaan en ons zal ster-
ken bij het werk dat wij te verrichten hebben”, zo
besloot Prof. Zijlstra zijn geïmproviseerde rede, die met
grote aandacht werd aangehoord.

UIT ONZE BOUW- EN AANNEMERSWERELD

FA. B. MEILINK
eig. F. Braam
HOUTZAGERIJ - HOUTHANDEL
EN KISTENFABRIEK
HOFSTRAAT 10 - BORCULO - Tel. 05457 - 325-416

N.V. Aannemersbedrijf v.h. H. DE BAAT
Directie: E. C. de Baat - T. H. de Baat
OOK WONING- EN FABRIEKBOUW
Kantoor: Ceintuurbaan 179, A'dam, Tel. 798604-53257

Serres- en warenhuizenbouw
N.V. AANNEMERSBEDRIJF
BOERS EN VRIJLAND
Telefoon K 1743-745 en 746 - Postbus 30
's-GRAVENZANDE

FA. K. SALVERDA EN ZONEN
AANNEMERSBEDRIJF — KUINRE
Speciaal: het stellen en monteren van kapspanten.
Wijk IV-7 — Tel. K 5271-294

ELEKTRISCHE INSTALLATIES
W. G. SCHEERES
Elektrotechnisch ingenieursbureau
'S-GRAVENHAGE — TELEFOON 116250

Fa. Gebr. Dekker
HOUT- EN
BOUWMATERIALENHANDEL
HOOFDSTRAAT 160 - HOOGEVEEN
TELEFOON K 5280-2118

WILDSCHUT'S BOUWBEDRIJF N.V.
EEN WILDSCHUT'S WONING IS EEN WONING
VOOR UW LEVEN
DANTELAAN 80 — TEL. 030-30215 — UTRECHT

Fa. J. J. Fraanje & Zonen
Bouwbedrijf & Timmerfabriek
Telefoon 01896: 2360—2330
RINGDIJK 94 — RIDDERKERK

VERTROUWENS ADRESSEN VOOR EIGEN

N.V. LEVENSVERZEKERING MIJ
UBO
N.V. ALGEMENE VERZEKERING MIJ
UBO

Levens-, Studie- en Uitzet-, Lijfrente, Pensioen- en Begrafenisverzekeringen

Brand-, Inbraak-, Ongevallen- en W.A. Verzekeringen
SAMENWERKING MET C.N.V.:

1e Zeer gunstige polisvoorwaarden
2e Concurrerende premien en
3e Vlotte service

Voorzorg nu . . . . Voorkomt later zorg!
UBO VOOR ALLE VERZEKERINGEN
Kromme Nieuwe Gracht 8—10 UTRECHT

GRONINGEN

SPAARRENTE INGAANDE 1 JANUARI 1958
3 % niet-leden
3 1/4 % leden
Chr. Coöp. Spaarbank
„EIGEN HAARD” G.A.
LOPENDE DIEP 7 . GRONINGEN

De rede van dr. Berghuis

• Vervolg van pag. 5

een groep als de onze van een mathematisch-evenredige positie-verdeling nooit sprake zal kunnen zijn. Waarbij dan nog komt de toch wel primair geldende eis, dat de besturen en fracties voor hun taak berekend moeten zijn.

Als men dit alles in acht neemt, zal men in redelijkheid toch moeten erkennen, dat wij in het algemeen in de bestuurlijke en deskundige representaties van onze partij naar binnen en naar buiten tot nu toe vrij goed slagen. Voorzover er in de samenstelling van plaatselijke of gewestelijke besturen of vertegenwoordigende colleges op dit punt gebreken zijn, is het zaak daaraan aandacht te schenken. Zoals uiteraard ook landelijk de bereidheid aanwezig moet blijven om de eventuele wenselijkheid van correcties te overwegen. Wij zullen ons daarbij alleen steeds bewust moeten zijn, dat een poging tot corrigeren naar de ene zijde wel eens fouten aan een andere kant kan bewerkstelligen.

Maar, hoe het ook zij, er is bij dit alles met betrekking tot het wezen van onze partij iets, dat in betekenis ver boven eventuele moeilijkheden op dit punt uitrijst, en dat is het geestelijk-politieke eenheidskarakter daarvan. Zij is niet een optelsom van afzonderlijke eenheden, arbeiders, werkgevers, boeren of middenstanders; Drenten, Zeeuwen of Hollanders; Hervormden, Gereformeerden of Christelijke Gereformeerden. Het uitgangspunt van haar bestaan, de grondslag van haar organisatorische verbondenheid ligt in een eens geestes zijn met betrekking tot de grondslagen van een Bijbelse politiek. Daarom kan de Anti-Revolutionaire partij naar haar aard nooit het karakter aannemen van een federatie van kerkelijke of maatschappelijke groeperingen. Dat onderscheidt haar qua organisatie bijv. ook van een partij als de P.v.d.A. met haar werkgemeenschapen.

Bij de P.v.d.A. ligt het politieke verenigingspunt op een ander vlak dan bij ons. Dit verenigingspunt ligt bij haar ergens middenin, of dat nu is het punt democratie of het socialistische standpunt van de verzorging door de staat van de wieg tot het graf, doet er wat dit betreft niet toe. Want wat van belang is, is dat de wezenlijke levensbasis voor grote groepen van haar aanhangers ergens anders en zeer verschillend ligt, hetzij in het Christelijk geloof, hetzij in het humanisme.

Deze omstandigheid brengt deze partij als het ware vanzelf tot een verband van werkgemeenschappen, die elkander op een zakelijk-politiek punt vinden. Het systeem van de P.v.d.A., bij haar voor de hand liggend, past niet alleen niet in het structurele wezen van onze partij, maar toepassing daarvan zou zelfs voor een Christelijke politieke partij ontluisterend en denaturerend werken.

Dat wil niet zeggen, dat er bij ons geen aandacht zou moeten zijn voor een werkelijke en bevestigende relatie van de partij met de diverse schakeringen. Natuurlijk niet. Indien er inzake de benadering van de binding met bepaalde geestverwante kerkelijke of maatschappelijke groeperingen iets zou mankeren, dan moeten en kunnen middelen en wegen tot verbetering van contact worden gevonden. Ik meen, dat de in de laatste jaren gehouden diverse contactbesprekingen niet alleen daarop gericht zijn geweest, maar in feite ook een gunstige uitwerking hebben gehad. Op deze ingeslagen weg zullen wij voort moeten gaan, en daaraan, waar nodig, nog een meer uitgewerkte vorm geven.

In dat verband kan meegedeeld worden dat met representanten van de Hervormd-Gereformeerden te dien aanzien zeer binnenkort besprekingen zullen plaats vinden.

De komende periode

Aansluitende aan de hiervoor over verschillende punten gehouden beschouwingen, meen ik, dat wij in de voor ons liggende tijd nodig hebben:

- 1 Het in een zeker radicalisme demonstreren van een duidelijkheid van lijn.
- 2 Vasthouden aan het bij elkaar behoren, met ruimte voor kritiek, maar ons hoedende voor verwarring.
- 3 Een zakelijke politiek, die ook buiten onze kring toespreekt; en
- 4 Een afstemmen van het beleid op samenwerking in Christelijk democratische zin, nationaal en internationaal, met behoud van onze eigen reformatorische zelfstandigheid.

Geen brede basis

Ik wil nu tenslotte nog iets zeggen met betrekking tot de huidige regeringsconstellatie, zoals die kortgeleden in het optreden van het kabinet-De Quay is tot stand gekomen.

Het nieuwe kabinet is zich thans aan het in-spelen en het zal de daarvoor nodige tijd gegund moeten worden.

De geboorteweën zijn voorbij en daarover is reeds zoveel gezegd en geschreven, dat ik mijnerzijds daaraan geen beschouwingen meer wil wijden.

Het is bekend genoeg, dat wij onzerzijds een herstel van de brede basis, zoals die een aantal jaren — zij het ook in snel afnemende mate — het draagvlak voor het regeringsbeleid heeft gevormd, niet hebben gewild. Dit was ook voor de verkiezingen reeds duidelijk, ook al werd dezerzijds het voorbehoud gemaakt, dat tenslotte altijd de mogelijkheid moest worden opengehouden om bij het nemen van de verantwoordelijke beslissingen in de toekomst de uitslag der verkiezingen, de toekomstige opdrachten van de Koningin en de eisen van 's lands belang in acht te nemen. Ik blijf van oordeel, dat de absolute uitspraken van de V.V.D. te dien aanzien voorbarig en constitutioneel niet verantwoord waren. Indien alle partijen zich op een dergelijke wijze voor een niet te voorziene toekomst zouden vastleggen, zou dit een onoplosbare dwangpositie voor het staats-

hoofd met zich mede kunnen brengen. Het door prof. Oud aangevoerde motief, dat de kiezers recht hebben op duidelijkheid, is daarvoor geen voldoende excuus.

Overigens is gebleken, dat de Anti-Revolutionaire uitspraken op dit punt duidelijk genoeg waren. Immers, in de verkiezingsperiode zei mr. Burger niet van de V.V.D. maar van de A.R., dat hij wist waar hij met hen aan toe was, n.l. dat zij een regering zonder socialisten wensten.

Overigens was het — hoe men ook over de waarde van de brede basis met de socialisten heeft mogen denken — uit de politieke ontwikkeling der laatste jaren en na de gebeurtenissen van december volkomen duidelijk geworden, dat een verandering van de regeringssamenstelling dringend noodzakelijk was. De zaak was vastgelopen. Eigenlijk in 1956 reeds. Prof. Romme heeft in De Volkskrant van 11 april j.l. eraan herinnerd, dat hij na de onmogelijke formatie-tijd van 1956 in de Kamer twijfel heeft uitgesproken over de vraag, of het bij het voortschrijden van de ontwikkeling nog wel redelijkerwijze mogelijk is, tussen fundamenteel verschillende groeperingen de praktische overbrugging te vinden, die een noodzaak is voor een daarop gebouwd brede-basis-kabinet.

Dat onze wens toen reeds ging in een andere richting dan die van een herstel van de brede basis, is wel gebleken uit de toenmalige formatiepoging van Prof. De Gaay Fortman. Dat die toen niet gelukt is, heeft ertoe geleid, dat wij in de afgelopen drie jaar geleefd hebben in een ongezonde politieke situatie.

In december j.l. was dan ook voor ieder, die het terrein overzag, duidelijk dat het einde gekomen was.

Ik vind het er eerlijk gezegd niet veel toe doen, wie bij de jongste kabinetsformatie de Partij van de Arbeid buiten spel heeft gezet, zichzelf of de anderen. Immers, het was volkomen duidelijk, dat een herstel van de vorige toestand onmogelijk was. En dat niet alleen uit partij-politiek, maar ook uit nationaal-politiek oogpunt gezien. Het nationaal-politieke belang verdroeg geen herstel van de brede basis. Het Nederlandse kiezersvolk zou zich toch wel zeer sterk bij de neus genomen moeten hebben gevoeld, indien na de ontwikkeling der laatste jaren en na de gebeurtenissen vanaf 11 december, rustig op de oude voet was doorggegaan.

Maar afgezien daarvan, ook naar ons partij-politiek inzicht waren wij in de gegeven omstandigheden geporteerd voor een regering zonder socialist. Niet, dat wij, in afwijking van het tevoren ingenomen standpunt nu van oordeel zijn, dat onzerzijds nooit of te nimmer met socialist. aan een regering zou kunnen worden deelgenomen. Dat zou ook wel een merkwuurdig afzwenking zijn van de in de afgelopen jaren sinds 1952 gevolgde beleidlijn.

Er zijn in onze kring steeds mensen geweest, die het meedoen van anti-revolutionairen in een kabinet met socialist. moeilijk hebben kunnen verteren en die daartegen principiële bezwaren meenden te moeten inbrengen. Dat is niet het officiële partijstandpunt geweest. Het is hier geen zaak van principe, maar van beleid, zij het uiteraard in het licht van onze principiële uitgangspunten. Maar al is uit ons optreden gebleken, dat wij, gelet op de politieke verhoudingen in ons land en rekening houdende met gegeven omstandigheden de „brede basis” — ik ben van oordeel, dat wij verstandig doen het gebruik van deze term te beperken tot de eenmaal ingeburgerde aanduiding van de vier-partijen-combinatie met de socialist. — op zichzelf niet onaanvaardbaar hebben geacht en ook niet bij voorbaat in de toekomst in daarvoor optredende omstandigheden onaanvaardbaar achten, toch is het bepaald niet zo, dat deze brede basis met socialist. voor ons een natuurlijke en voor de hand liggende zaak is. Daarvoor zijn de tegenstellingen inzake opvattingen over staat en maatschappij tussen het socialisme en de anti-revolutionaire stellingname te fundamenteel.

Daarom is ook gebleken, dat een zodanige brede basis niet te lang moet duren. Want zij werkt, als zij lange tijd stand houdt, vervagend en vervlakkend ten aanzien van principiële politieke tegenstellingen en veroorzaakt onduidelijkheid van lijn. Of zij strandt onvermijdelijk in botsingen en conflicten tussen de samenwerkende partijen.

Dat zij uiteindelijk in feite niet tot het eerste, maar tot het laatstgenoemde effect heeft geleid, is naar mijn mening gelukkig voor de Nederlandse politiek. Evenzeer als het van belang is, dat voor het eerst sinds de oorlog het socialistische element uit het regeerbeleid is uitgeschakeld, al zou het alleen reeds zijn ter voorkoming van een eventuele socialistische pretentie, daarbij onmisbaar te zijn.

Het is voor het politieke leven van betekenis, dat er duidelijkheid is omtrent de wezenlijke tegenstellingen, die er zijn. De politieke standpunten zijn het waard om zich in hun tegenstellingen duidelijk te openbaren. Dat zal wellicht leiden — zoals nu met een grote partij als de P.v.d.A. in de oppositie — tot een verscherping van de politieke strijd. Dat mag geen bezwaar ontmoeten, mits de verscherping op het eigenlijke punt plaatsvindt, dat van de politieke beginselen en niet op het vlak van de verhouding der mensen onderling en niet met gebruikmaking wederzijds van middelen, die een gezond democratisch staatsbestel in gevaar brengen.

Instemming

Wij zijn nu een nieuwe fase in de politieke constellatie in ons land ingetreden. Zoals er in de verstreken periode onder ons mensen zijn geweest, die de samenwerking met socialist. in een kabinet moeilijk hebben kunnen verwerken, zullen er ook nu zijn, die over samenwerking met liberalen niet erg gelukkig zijn.

Het is bekend, dat wij gehoopt hebben, dat thans een kabinet op basis van de christelijk-democratische partijen mogelijk zou zijn geweest. De uitslag van de verkiezingen heeft de weg daartoe, helaas,

voor het Partij Convent

niet geopend. Ter verkrijging van de noodzakelijke vruchtbare samenwerking met de volksvertegenwoordiging is een verbreding van de basis der drie christelijke partijen bij de formatie gezocht en gevonden in een combinatie met de liberalen.

Ik meen, dat in de gegeven omstandigheden deze nieuwe combinatie onze instemming moet hebben, zowel omdat daardoor een vervanging van de gestrande brede basis mogelijk is gebleken, als omdat — en ik zeg: vooral omdat — de Christelijke partijen bij elkander zijn gebleven en zich in vergelijking met de vorige situatie, in versterkte mate in het komende regeringsbeleid kunnen doen gelden.

Ik zeg dit niet, omdat ik zou vinden, dat naar ons gevoelen de V.V.D. het vijfde rad aan de wagen zou zijn. Want, onafhankelijk van ons eventueel gevoelen, zou dit in strijd met de werkelijkheid zijn. Zij is in ieder geval het vierde en naar eigen inzicht waarschijnlijk het tweede rad. Maar ik hecht er wel aan, dat drie raderen voor een complete wagen, behalve voor een kruiwagen, belangrijker zijn dan één rad.

Christelijk-sociaal

Van liberale kant is bezwaar gemaakt dat van de zijde der Christelijke partijen is uitgesproken, dat van dit nieuwe kabinet een beleid in Christelijk-sociale zin wordt verwacht. Nu kan van de V.V.D. uiteraard moeilijk worden gevergd, dat zij voor zichzelf het begrip Christelijk-sociaal overneemt. Maar het gaat tenslotte om de materiële inhoud van de te voeren politiek. En dan geldt toch wel, dat zij in hoofdlijnen zal moeten voldoen aan hetgeen van de zijde der Christelijke partijen als sociaal beleid wordt voorgestaan, waarbij voor henzelf essentieel is, dat Christelijk hier in religieuze zin wordt bedoeld. Wanneer overigens Prof. Oud onder applaus van de algemene vergadering der V.V.D. uitsprekt, dat hij overtuigd is, dat er voor vrees, dat het nieuwe bewind in sociale gezindheid tekort zal schieten, geen grond bestaat, is dat op zichzelf iets om ernstig te nemen. Op dit punt zal het nieuwe kabinet in zijn praktisch beleid een sterk gezicht moeten vertonen. Juist omdat nu eenmaal begrijpelijkerwijs en terecht bij het intreden van een nieuwe regeringscombinatie, deze materie gevoelig ligt, niet vanwege het ontbreken van de socialisten, maar vanwege de aard der materie.

Wanneer nu met onze instemming in 's lands belang een andere regeringscombinatie in zee is gegaan, zal dat nooit mogen gaan ten koste van de sociaal- en economisch zwakkeren, die nu eenmaal meer dan de anderen op de rechtsbescherming door de overheid, zijn aangewezen.

Dat zullen wij goed voor ogen moeten houden. De thans ingeslagen weg zal zeker op dit punt niet op een teleurstelling mogen uitlopen. Ik meen, dat in dit verband het kabinet te feliciteren is met het feit, dat thans met een politieke positie aan het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid als staatssecretaris verbonden is, een man, die vanuit de kring der Christelijke vakbeweging een grote deskundigheid op het gebied der loonpolitiek bezit. Gaarne wens ik Excellentie Roolvink sterkte en voldoening toe in zijn nieuwe ambt.

Extra-parlementair

Wij hebben in dit kabinet-De Quay te maken met een kabinet van een in ontstaan en opzet uitgesproken extra-parlementair karakter, zonder formele binding met kamerfracties. Zonder te stellen dat de gedachte van een Kabinet met sterkere parlementaire binding door ons onder alle omstandigheden wordt afgewezen, juichen wij dit extra-parlementair karakter op dit ogenblik bepaaldelijk toe, omdat het, mede in verband met in de afgelopen maanden duidelijk gebleken controversen op dit punt met de P.v.d.A., gewenst is de eigen positie van Regering en Staten-Generaal ten opzichte van elkaar duidelijk tot uitdrukking te brengen.

Uit deze situatie vloeit voort, — en dat zal, als het goed is, trouwens evenzeer gelden voor een wél zuiver parlementair kabinet — dat de komende voorstellen van de regering zeker niet zonder meer met huid en haar behoeven te worden gestikt. Er is, zoals u weet, zorg over het hangende ontwerp-Mammoeth-wet inzake het voortgezet onderwijs, terwijl ook omtrent het punt voetbaltoto principiële tegenstellingen in en buiten het kabinet bestaan.

Dat wij in onze parlementaire fracties vrij staan ten opzichte van dit kabinet, wil echter uiteraard niet zeggen, dat er geen relatie is tussen ons en deze regering. Het is voor ons geen zaak, waarin wij ons vrijblijvend van dit kabinet kunnen distancieren of ons te zijnen aanzien op de vlakte kunnen houden. Het mag, wat ons betreft, op een vruchtbare samenwerking met de volksvertegenwoordiging aanspraak maken, zoals ook de volksvertegenwoordiging van haar kant op een vruchtbare samenwerking met het kabinet moet kunnen rekenen.

Vertrouwen

De relatie tussen ons en het kabinet is er reeds daarom, omdat het de door ons gewenste vervanging van de brede basis heeft bewerkstelligd, waardoor ons land uit de ontstane dwangpositie is geraakt. En voorts uiteraard omdat daarin zitting hebben anti-revolutionaire ministers die ons vertrouwen genieten. Daaraan wil ik op dit ogenblik dan ook gaarne uitdrukking geven. Minister Zijlstra is er niet voor teruggedeinsd — dat werd ook niet van hem verwacht — de zware portefeuille van Financiën in deze nieuwe situatie voor zijn rekening te nemen. Minister Zijlstra staat voor een gewichtige taak, die van hem veel kracht en wijsheid zal vergen. Moge God hem die geven in het belang van het land en de politieke zaak, die hij voorstaat.

Dit wensen wij ook toe aan Minister Van Aartsen, die na een korte periode van ministerieel inwerken

op Verkeer en Waterstaat thans de portefeuille van Volkshuisvesting en Bouwnijverheid onder zijn beheer heeft gekregen.

Ik wil gaarne de wens uitspreken, dat het hem in zijn ambsperiode gegeven mag zijn op de kortst mogelijke termijn een einde te maken aan de ongelukkige huurblokkering. Dit in een vorige periode uit politieke nood geboren compromis behoeft thans gelukkig geen prolongatie.

Een nieuwe regering staat voor een zware taak, bij de vervulling waarvan zij, met een sterke — en er is gelukkig geen aanleiding te veronderstellen een anders dan loyale oppositie tegenover zich, veel regeerkracht, gepaard gaande met begrip voor de minderheden — een eis van goede democratie — zal moeten tonen.

Of uit de huidige constellatie een versteviging van de politieke verhoudingen zal voortvloeien, zal de praktijk moeten leren. Wij geven het nieuwe regeringsteam gaarne onze goede wensen mee en hopen van harte dat het in zijn werk zal slagen.

Het gaat nu niet direct om een spectaculaire „roerom“-politiek, maar wel om een waarneembare accent-verlegging. De in de Tweede Kamer afgelegde regeringsverklaring is in het algemeen niet ongunstig ontvangen, ofschoon er ook na de behandeling nog onzekere punten zijn gebleven. Ik wil in dit verband gaarne de hoop uitspreken, dat bij het inslaan van de weg van een vrijer loonbeleid in het bijzonder de laagste loonklassen de aandacht en de bescherming van de overheid zullen genieten! En voorts, dat een constructief landbouwbeleid uit de verf zal komen. En ook moet mij van het hart het verlangen, dat het deze regering gegeven moge zijn een begin van betere betrekkingen met Indonesië tot stand te brengen.

Het is uitgesloten om in de gegeven omstandigheden te dien aanzien aan een Nederlandse regering concrete eisen te stellen, maar het uitspreken van de behoefte aan een verbetering mag toch niet achterwege blijven.

In het algemeen gesproken zal in de komende periode tot uiting moeten komen een beleid, dat:

- 1 een Christelijk-sociaal stempel draagt, gericht op versterking van het verantwoordelijkheidsbesef;
- 2 de eigen aard en positie der overheid erkent en
- 3 gericht is op een zo verantwoord mogelijke vrijmaking van het leven van de staat.

Ik ben zostraks, alvorens te treden in de beschouwingen omtrent aangelegenheden onze partij rakende en de binnenlandse politieke situatie, begonnen u mee te nemen naar het terrein van de internationale politiek, teneinde afstand te verkrijgen ten opzichte van de zaken, die ons dagelijks vaak zozeer in beslag nemen.

Ook aan het slot wil ik weer tot die afstand komen met betrekking tot de vaak zo drukkende problemen van deze tijd en dan nu in de diepst fundamentele zin. De kwaal, waarmee wij veelal behept zijn, is dat wij met oogkleppen lopen en aan bewustzijnsverenging lijden.

Alle menselijke zekerheden schijnen aan het wankelen, voorzover zij niet reeds ondersteboven liggen. Wij gaan in deze tijd dan ook beslist ten onder, zedelijk en geestelijk en religieus, wanneer wij niet heel eenvoudig ons ervan bewust zijn, dat dit alles ons niet mag verschrikken, maar dat het past in wat God ons in Zijn Woord voorzegt heeft. Alleen deze wetenschap kan bevrijdend in ons werken en ons met blijdschap en dankbaarheid in de toch ontegenzeggelijke rijkdom van deze moderne tijd doen staan.

Wij zullen, ook als Christus-belijdende politieke partij, in deze vaak chaotische en losgeslagen wereld ondanks vernedering en tegenslag met vaste tred en opgeheven hoofd en met een rustige kalme moed in een wereld van angst het pad hebben te gaan, dat God ons wijst.

Niet zonder zin

God heeft de mens niet zonder zin geschapen
God gaf de dag niet nutteloos het milde licht
Hij roept ons in Zijn Koninkrijk te wapen
het strijden voor Zijn Eer
geldt als een ere-plicht.

Het leven is niet zonder zin geschonken
ook tere bloemen bloeien zichtbaar
met een doel
rondom ons, in ons bliken stille vonken
maar wij, wij blijven veelal argeloos en koel.

Geen naam uit ons is zonder
vraag geschreven:
„gij denkend mens, hebt gij in mij
ook Christus lief?“
Weest als een bloesem in het korte leven
aanvaard het kruis, dat Christus
in Zijn vaan verhieft.

God heeft de mens niet zonder zin geschapen
God gaf de dag niet nutteloos het milde licht
Hij roept ons in Zijn Koninkrijk te wapen
het strijden voor Zijn Eer
geldt als een ere-plicht.

C. JOH. SCHREURS

VERTROUWENS ADRESSEN
VOOR EIGEN

Ondergoed

van de bovenste plank!

Boomkwekerij D. A. Bakker Jr.

VLIETERWEG 20 — TEL. 03497-385

Scherpenzeel

Bongers - Wageningen

Verhuizingen — Verpakkingen — Meubelopslag
Intern. autotransport o.a. op Zweden en Noorwegen
Rijnhaven 10 - Telefoon 2725 en 3750 - Telex 32121

BONDA'S VEEVOEDERBEDRIJF N.V.

Oude Vest 23 - Leiden

TELEFOON 01710-20345-20346

IN PRIMA BOTER EN KAAS,
STEEDS DE BAAS,
ALLE SOORTEN, GROOT EN KLEIN,
KOMEN UIT DE IJSSEL- EN LEKSTREEK FIJN.

A. van Houwelingen - Moordrecht

Telefoon 305 (K 1827) — Westeinde 117

Fa. J. A. Bakker en Zn.

Fabriek van bakkerijgrondstoffen

GROOTZAND 20 — Telef. K 5157-571 — BOLSWARD

C. LIND & ZOON - Ao 1826

Kassiers en Commissionairs in Effecten.
AMSTERDAM-C. UTRECHT
Keizersgracht 564 Nachtegaalstraat 50
Tel. 221444 - 4 Lijnen Tel. 16057 - 18037
Tel. 221448 - conversie-afd.
Effectenbeurs Nis 8, Tel. 49328, 46640.
ADMINISTRATIE VAN VERMOGENS EN VERZEKERINGEN

P. MOOLENAAR & ZN.

SASSENHEIM

Bloembollenkwekerij en -handel
IMPORT EXPORT

Dahliaculturen — Vraagt prijs

J. DE VRIES

Commissionairs in effecten

O.Z. ACHTERBURGWAL 173. Telefoon 47126
Privé OLYMPIAKADE 60. Telefoon 794152
AMSTERDAM

Scheepsbouwwerven
A. VUYK & ZONEN

CAPELLE AAN DE IJSSEL
Nieuwbouw en reparatie
Telefoon Rotterdam 113333 (K 1800)

Landbouwwerktuigen- en

Machinefabriek

H. VISSERS N.V.
NIEUW-VENNEP
Telefoon K 2546-444 (4 Lijnen)

KOOPT BIJ ONZE
ADVERTEERDERS

Gaat de liberaal

MAX BECKER

in Berlijn met de eer
strijken?

ALS alles naar wens verloopt, zal a.s. woensdag in West-Berlijn de nieuwe Westduitse president worden gekozen. De christen-democraten hebben de minister van landbouw dr. Heinrich Lübke kandidaat gesteld, de socialisten hebben prof. Carlo Schmid als parapadaard en de liberalen verwachten veel van dr. Max Becker, een der vice-presidenten van de Bondsdag.

Aanvankelijk zal de strijd zich voornamelijk tussen Lübke en Schmid afspelen. Wellicht komt Lübke dan na enkele rondes als overwinnaar naar voren. Gebeurt dat niet, dan wordt algemeen verwacht, dat niet de socialist Schmid, maar de liberaal Becker met de eer zal gaan strijken.

ER is achter de schermen hard gewerkt om een meerderheid voor Lübke bij elkaar te krijgen, hetgeen bijzonder moeilijk is, omdat lang niet alle afgevaardigden de reis van West-Duitsland naar West-Berlijn zullen maken. Van dit „overleg” zal in belangrijke mate afhangen of Lübke, dan wel Becker wordt gekozen.

Max Becker werd op 25 mei 1888 als zoon van een spoorwegbeambte in Kassel geboren. Hij studeerde rechten aan de universiteiten van Grenoble, Berlijn, Halle en Marburg, en vestigde zich na zijn promotie als advocaat in Hersfeld. Daar ontploofde hij als jong liberaal zijn eerste politieke activiteit, die hem in de provinciale landdag van Hessen-Nassau bracht.

Na de tweede wereldoorlog sloot hij zich bij de liberale Vrije Democratische Partij aan. Hij kreeg zitting in de Hessische Landdag en in 1949 werd hij naar de Bondsdag te Bonn afgevaardigd. Op 4 juli 1956 werd hij tot vierde vice-president van de Bondsdag gekozen.

IN 1950 wees de FDP Becker aan als een van haar drie vertegenwoordigers in de Westduitse delegatie bij de Raad van Europa in Straatsburg en twee jaar later werd hij lid van de commissie van het parlement van de K.S.G., die een Europese supernational volksvertegenwoordiging moest voorbereiden. De plannen, welke hij hielp opstellen werden tenslotte niet uitgevoerd, toen Frankrijk het Europese legerverdrag torpedeerde en een slag toebracht aan het streven naar politieke eenwording van Europa.

Becker was in maart 1955 een van degenen, die felle kritiek leverden op het Saarstatuut, omdat hij twijfelde aan de eerlijke bedoelingen van de Fransen. Hij was het ook, die weinig goede woorden kon vinden voor Bonn als hoofdstad van de Bondsrepubliek. Bij een ontvangst van een Oostenrijkse parlementaire delegatie verklaarde hij in de Bondsdag, dat Bonn in zekere zin een grote kampeerplaats was aan de oever van de Rijn, bevolkt door een regeringskaravaan, die naar de oude rijkshoofdstad Berlijn wilde vertrekken.

In 1957 is Becker enige maanden voorzitter van de FDP-fractie in de Bondsdag geweest. Hij werd opgevolgd door dr. Erich Mende, die deze functie thans nog bekleedt.

BROCHURES

van de A.R.-partij lichten U voor overal van onderwerpen. Bestelling kan geschieden door overmaking van het verschuldigde bedrag (achter de brochures vermeld) op postgirorekening 89673 ten name van de A.R.-partij te Den Haag.

115. Ons politiek beginsel, door dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot (rede Algemene Beschouwingen Tweede Kamer op 30-9-'58)	„ 0,50
116. Actuele politieke vraagstukken, door prof. mr. H. J. Hellema (verslag rede en discussie Conferentie A.R. Werkgevers)	„ 0,40
117. Geestesmerk der reformatie, door dr. W. P. Berghuis (rede Partij Convent 25 oktober 1958).	„ 0,50
118. Het liberalisme van de V.V.D., door mr. W. C. D. Hoogendijk Jr., bibliothecaris dr. A. Kuyperstichting	„ 0,95
119. Program van actie 1959	„ 0,10
120. Humanistische geestelijke verzorging (rapport College van Advies)	„ 0,70
121. Huisvesting van bejaarden (rapport College van Advies)	„ 0,45
123. Regeling van het voortgezet onderwijs (nota College van Advies)	„ 0,30
124. Christelijke politiek, door dr. W. P. Berghuis, prof. dr. J. Zijlstra, dr. J. A. H. Bruins Slot, ds. P. A. A. Klusener en dr. J. Schouten	„ 0,60

UIT TIERS EN PERIODIEK

Nieuwe opzet door A.R.

Best bereikbare

Naar aanleiding van de rede van dr. W. P. Berghuis op het Partijconvent schrijft De Volkskrant o.m.:

„De A.R. meent, dat de kiezers bij samenwerking met socialisten niet meer duidelijk blijkt waar de scheidslijnen lopen. Ons lijkt dat hetzelfde gevaar bestaat bij een combinatie met de V.V.D. De brede basis-samenwerking liep inderdaad niet vlot. Er waren telkens spanningen en conflicten. Maar ook wat dit betreft moeten we toch nog afwachten of het met de liberalen beter zal gaan.

Hoe dat zij, in elk geval blijkt uit deze gedachten-gang van de A.R., dat zij de nieuwe opzet bewust heeft begeerd. De C.H.U. kijkt er echter, dunkt ons, toch wel iets anders tegen aan en dat geldt zeker voor de K.V.P. De Katholieke Volkspartij gaat er van uit, dat de P.v.d.A. het van haar kant onmogelijk maakte om tot herstel van de samenwerking te komen. Zo ontstond dus, volgens de K.V.P., een situatie waarin dit extra-parlementaire kabinet, waarin geestverwanten van K.V.P., A.R., C.H.U. en V.V.D. zitting hebben, het beste was, dat bereikt kon worden. Dr. Berghuis schuift het aandeel van de liberalen nogal op de achtergrond. Hij wil ze geen „vijfde rad aan de wagen” noemen, maar daarnaast suggereert hij toch dat dit kabinet in feite op de drie raderen van de christelijke partijen loopt.

Zij zouden zich, volgens dr. Berghuis, in vergelijking met de vorige situatie, zelfs „in versterkte mate kunnen doen gelden.”

Verdraagt een dergelijke redenering zich wel met het zuiver extra-parlementaire karakter van dit kabinet? Bij het tot stand komen van het program zijn de fracties niet gekend. Dit kabinet wil ook van zijn kant uitdrukkelijk vrij staan. Het lijkt ons daarom bepaald niet verantwoord desondanks toch de indruk te wekken, dat voor hetgeen er straks uit de bus komt vooral de drie christelijke partijen verantwoordelijk zullen zijn. We menen, dat ook voor de christelijke partijen voorlopig afwachten de boodschap is.”

Werkelijkheidszin

De Tijd / De Maasbo-
de e schrijft:

„De gedachte aan een Nederlandse C.D.U., een samengaan van de drie grote christelijke partijen in één partijverband, is vrijdag door de voorzitter van de Anti-Revolutionaire Partij, dr. W. P. Berghuis, op het convent van zijn partij te Utrecht in alle duidelijkheid afgewezen. Hij heeft hiermee een nadere precisering en verscherping gegeven van zijn afwijzing, zoals die onlangs, naar ook in dit blad is vermeld, werd weergegeven in een jongerenorgaan. Dr. Berghuis achtte daarin het stellen van de wenselijkheid van één christelijke partij „op dit ogenblik” en „in de huidige omstandigheden” niet reëel. Wie daaruit de mogelijkheid afleidde, dat dr. Berghuis betere omstandigheden aanwezig zou achten, indien de protestantse politieke verdedigheid ooit nog eens tot het verleden zou behoren — een vurig A.R.-verlangen — heeft nu te verstaan gekregen, dat ook dan de voorwaarden voor een C.D.U. nog niet aanwezig worden geacht: dr. Berghuis wil de eigen gestalte van de Reformatie, zoals die historisch gegroeid is, voor de toekomst handhaven.

Wij geloven dat dit standpunt inderdaad van werke-

lijkheidszin getuigt. Men moet zijn politieke verwachtingen nu eenmaal niet op wonderen baseren, nog er van afgezien, dat de typisch protestant-christelijke partijformatie een element in het politieke leven van ons land betekent, welke door te verdwijnen een verarming zou brengen. En wij kunnen te gereder instemmen met het standpunt van dr. Berghuis, omdat hij tegenover het negatieve van deze afwijzing van het ene christelijke partijverband een zeer positieve en dringende oproep deed tot nauwere samenwerking tussen de drie christelijke partijen, tot „doelbewust samenspel”, tot een gecoördineerde taakstelling”, „in de richting van een wezenlijk team”. Laat men eerst gezamenlijk deze verlangens vervullen. Daarvan valt nog veel te doen. En daarna kunnen wij nog altijd verder zien.”

Bezorgdheid

Het Vrije Volk schrijft o.m.:

„De moeilijkheid voor het kabinet is nu, dat het gevaar loopt, wanneer aan zekere conservatieve verlangens niet wordt voldaan, maar dat het eveneens gevaar loopt, wanneer het het vertrouwen verspeelt van de smalle gemeente onder de kiezers der regeringspartijen. Dit vereist een voorzichtigheid en een handigheid, welke men nauwelijks kan verwachten van een gezelschap met zoveel parlementair onervarenen, de minister-president zelf wel in de eerste plaats.

Bij de regeringspartijen is het een zaak van prestige, de welhaast demonstratief zonder socialisten tot stand gebrachte regering zo lang en zo veel mogelijk te steunen; maar onbegrensd kan deze steun toch onmogelijk zijn. Vooral bij de confessionele partijen betekent het inslaan van de nieuwe koers ook een poging tot zelfbehoud; en het kabinet-De Quay is dan ook ten dode gedoemd op hetzelfde ogenblik dat deze partijen mocht blijken, dat deze poging averechtse gevolgen heeft.

Het bewijs daarvan behoeft niet per se door verkiezingen te worden geleverd. Het is er al, wanneer

BEWUST BEGEERD?

de vakbeweging van alle richtingen krachtig en eensgezind stellingen tegen de regering zou betrekken. Nogmaals, parlementair gezien achten wij de gang van zaken gezond, maar dat betekent niet, dat het kabinet sterk is. Het lijdt geen twijfel: het is niet geboren uit zelfbewustheid en overtuiging, maar veeleer uit gevoelens van onlust over een onwelkome staatkundige ontwikkeling. Er zit in de onderneming een element van desperaatheid, dat wel enige steun geeft aan het voornemen van minister Toxopeus, veiligheidshalve voorlopig maar in Breda te blijven wonen.”

Liberale klacht

Over de benoemingen van staatssecretarissen schrijft Het Vaderland o.m.:

„Wat ieder die dit lijstje van zeven beziet direct moet opvallen is, dat er geen enkele liberaal onder de staatssecretarissen is, niettemin de V.V.D. als de op een na grootste partij in het kabinet haar geestverwanten, onder wie de wnd. minister-president heft. De heer v. d. Berge is neutraal, hetgeen beslist iets anders is dan liberaal. De heer Roolvink is a.r., de heer Scholten is de c.h.-beginselen toegedaan, de heer Stubenrouch is k.v.p., de heer Calmeijer c.h. en de heren Veldkamp en Schmelzer k.v.p. Het blijkt dus dat met uitzondering van de heer Van den Berge alle staatssecretarissen uit het kamp van de drie confessionele partijen komen. Liberalen zijn er niet bij en dat kan toch niet anders dan als een ommissie worden genoemd. 'n Staatssecretaris is de politieke plaatsvervanger van een minister, als zodanig zijn benoeming en ontslag van een staatssecretaris in de eerste plaats aangelegenheden tussen de Koningin die benoemt en ontslaat en de betrokken, minister naast wie de staatssecretaris komt te zitten. Maar al is dan de taak van een staatssecretaris in hoofdzaak beperkt tot een departement, in tegenstelling tot de ministers die verantwoordelijk zijn voor het beleid van het gehele kabinet, het zou natuurlijk dwaasheid zijn te veronderstellen, dat de benoeming

van staatssecretarissen alleen maar de betrokken minister regardeert.

Des te onbegrijpelijker dus, dat de liberalen tot dusver voor 100 pct zijn gepasseerd en dat terwijl alle belangrijke posten in het geding zijn geweest.

Gisteren is medegedeeld, dat minister Cals twee staatssecretarissen naast zich heeft gekregen. Dat was nodig omdat dit departement zo omvangrijk is, althans zo is medegedeeld. Juist aan dit departement was een liberale staatssecretaris op zijn plaats geweest. Dit departement is namelijk verantwoordelijk voor de uitvoering van de wetten en andere Koninklijke besluiten betreffende 't openbare onderwijs, daarnaast dient men te denken aan culturele en opvoedende taken van radio en televisie, de subsidiepolitiek in het kader van de schone kunsten en zoveel andere zaken. Is 't billijk in een kabinet waarin ook de liberalen zijn vertegenwoordigd, dat deze hele sector van volksovoeding in handen is gelegd van een katholieke minister, een katholieke staatssecretaris en een de c.h. beginselen toegedane staatssecretaris? We zouden zeggen, het minste wat men in dit verband had mogen verlangen was een liberale staatssecretaris.

Denken we eens aan Sociale Zaken. Naast een katholieke minister een staatssecretaris, de a.r. beginselen toegedaan. Nodig was ook dat niet. Tenslotte hebben de liberale beginselen in de sociaal-economische sector na vele jaren gezegevierd door de beslissing de geleide loonpolitiek over boord te zetten. Als we bedenken dat er op het terrein van de sociale wetgeving en loonbeleid eminente deskundigen van zijn dan mag ook voor dit geval gezegd worden het had best anders gekund.

Daarom hoe men de zaak ook wendt of keert, steeds weer blijkt het onbegrijpelijk te zijn, dat geen liberale staatssecretarissen zijn benoemd.

Liberaal Nederland zal zeker wel willen weten wat daarvan de oorzaak is.”

IN ONS COMMENTAAR

Het beste er van maken

De Anti-Revolutionairen hebben reeds eerder — denk aan de formatiepoging van prof. De Gaay Fortman in 1956 — de wens te kennen gegeven van een kabinet, steunend op de drie grote rechtse partijen. De verkiezingsstrijd is door hen onder die leus gevoerd. En het is dus legendevorming, indien thans betoogd wordt, dat zij de nieuwe opzet — samenwerking van personen uit de drie rechtse partijen met liberalen — bewust hebben begeerd. Het is nu wel opmerkelijk, dat uitgesproken De Volkskrant, die maar niet ophoudt kenbaar te maken, dat de K.V.P. de samenwerking met de P.v.d.A. niet heeft willen verbreken, de anti-revolutionairen van die „bewuste begeerte” beschuldigd.

De Volkskrant mocht wel eens bedenken, dat de wijze, waarop door haar gedurende de afgelopen maanden is geschreven — en dat geldt ook wel voor de zaterdagartikelen van prof. Romme in dat blad — wel eens een van de oorzaken kon zijn, dat het kabinet-De Quay niet sterker is dan het is. De moeilijkheden om ministeriële figuren aan te trekken en r.k. staatssecretarissen te vinden, zou wel eens een gevolg kunnen zijn van de telkens weer blijkende hunkering naar herstel van de oude brede basis. Als men nu ook van r.k.-zijde erkent, dat hetgeen tot stand kwam het beste is wat bereikt kon worden, laat men dan constructief medewerken, zodat het kabinet er ook het beste van maken kan, wat er van te maken is.

En er is ongetwijfeld heel wat van te maken. Indien in het bijzonder de drie rechtse fracties stuwende gangmakers weten te zijn, dan krijgt het kabinet zeker nog grote mogelijkheden. Dan kan in de komende periode blijken, dat Nederland waarlijk nog wel te regeren is, ook al zitten er geen socialistische ministers in het kabinet.

Het is duidelijk, dat dan elk zijn eigen verantwoordelijkheid heeft. De ministers en de fracties, die niet door afspraken aan het regeringsprogram gebonden zijn. Maar die fracties zullen wel hebben te beseffen, dat het hun geestverwanten zijn, die in het kabinet zitting hebben. En dat zal in het bijzonder de K.V.P.-fractie niet mogen vergeten.

FLITSEN
UIT HET
PARLEMENT

★ **HOTELS** om te voorkomen, dat Nederland in toeristisch opzicht „achtergebleven gebied” wordt

★ **DWAAS** (socialistisch) amendement bij de behandeling van een wijziging van de *Dienstplichtwet*

DE Tweede Kamer heeft vorige week twee wetsontwerpen aanvaard, die, hoe uiteenlopend van aard ook, toch deze overeenkomst vertoonden, dat ze beide nogal wat stof hebben doen opwaaien.

Daar was in de eerste plaats het voorstel van de regering om van overheidswege een garantie te geven voor de betaling van rente en aflossing van leningen ten behoeve van twee Hilton-hotels, die te Amsterdam en Rotterdam zullen worden gebouwd. De regering acht de bouw van deze hotels nodig om te voorkomen, dat ons land uit een oogpunt van toerisme een „achtergebleven gebied” wordt.

In de naoorlogse jaren is de belangstelling van de buitenlandse toerist voor ons land sterk toegenomen, maar de nationale hotelaccommodatie heeft daarmee helaas geen gelijke tred weten te houden. Nederland kampt met een ontstellend gebrek aan hotelruimte en het blijkt in 't hoogseizoen en rond de feestdagen steeds weer onmogelijk aan alle vreemdelingen een onderkomen te verschaffen, dat aan redelijke eisen voldoet. Het besef, dat op deze wijze een belangrijke welvaartsbron gevaar loopt uit te drogen — de kans bestaat immers dat buitenlanders Nederland als toeristenland gaan mijden —, schijnt in de kringen van de vaderlandse hotelierie nog onvoldoende te zijn doorgedrongen. Men heeft van deze zijde tenminste weinig of geen haast gemaakt met het opstellen van plannen om zo spoedig mogelijk in het tekort aan hotelruimte te voorzien. Het is dan ook alleszins begrijpelijk, dat de regering na jaren van wachten tenslotte positief heeft moeten reage-

ren op een semi-nationaal initiatief als dat van de Hilton-comité's.

Overigens waren Kamer én staatssecretaris het er over eens, dat door de stichting van de beide Hilton-hotels het hotelprobleem in ons land nog lang niet zal zijn opgelost. Er blijft dus ruimte te over voor de verwezenlijking van vergelijkbare Nederlandse projecten. Over de financiering daarvan zullen regering en hotelbedrijven zich straks nader beraden.

TROK de Kamer ten aanzien van de Hilton-wet vrijwel één lijn (er waren slechts vijf tegenstemmers), van eenstemmigheid ten opzichte van het tweede wetsontwerp, de befaamde wijziging van de Dienstplichtwet, kon moeilijk worden gesproken. Een derde deel van de Kamer stemde tegen deze wijziging en dat was temeer betreurenswaardig daar het hier een zaak betrof die, zoals trouwens elke defensie-aangelegenheid, de steun van de overgrote meerderheid in het parlement zo niet behoeft, dan toch wenselijk maakte.

De hele geschiedenis van de wijziging der Dienstplichtwet staat eigenlijk in het teken van de socialistische koerswijziging in de laatste maanden van het vorig jaar. De a.r.-woordvoerder mr. A. B. Roosjen heeft daar vorige week woensdag terecht met nadruk op gewezen. Op 5 september '58 diende het vierde kabinet-Drees het wetsontwerp in onder medeverantwoordelijkheid van de vijf socialistische bewindslieden, die met de toenmalige minister van defensie ir. Staf van oordeel waren, dat een verouderde bepaling in de Dienstplichtwet geen beletsel mocht blijven

vormen voor onvrijwillige uitzendingen van dienstplichtige militairen van de landmacht naar bijv. Nederlands Nieuw-Guinea.

Er hadden zich in dit opzicht reeds moeilijkheden voorgedaan, want in augustus '58 bleek het kabinet juist op grond van die verouderde bepaling geen uitvoering te kunnen geven aan zijn besluit om een vierhonderd dienstplichtige militairen van de luchtdoelartillerie zonder hun toestemming naar Nieuw-Guinea te zenden.

Het merkwaardige was nu, dat krachtens de in 1956 gewijzigde Grondwet de uitzending wel degelijk had kunnen plaatsvinden. De handhaving van het wetsartikel in de Dienstplichtwet steunde dan ook op niets anders dan op het verzuim om de Dienstplichtwet aan de Grondwet aan te passen. Het laat zich verstaan, dat de regering er alles voor voelde dit verzuim spoedig ongedaan te maken teneinde te voorkomen, dat ze voor de tweede maal het hoofd zou stoten bij het nemen van voor de beveiliging van Nieuw-Guinea noodzakelijke maatregelen.

Op 13 oktober '58 bracht de Kamer over de voorgestelde aanpassing aan de Grondwet een voorlopig verslag uit, waarin nog weinig of niets viel te bespeuren van ernstige juridische en andere bezwaren van de kant van de P.v.d.A. De socialistische kritiek op het voorstel-Staf kwam pas los toen eind vorig jaar in P.v.d.A.-kring (als gevolg van teleurstellende verkiezingsuitslagen) een algemene behoefte ontstond om zich van het kabinet-Drees te disanciëren. Toen moesten er „breekpunten” worden verzameld (om niet te zeggen: gecreëerd), waarvoor gemak-

kelijk een conflict met de regering en de andere partijen zou kunnen ontstaan. Het was van meet af aan duidelijk, dat het Nieuw-Guineabeleid niet buiten deze serie „breekpunten” zou kunnen blijven. De indiening (begin oktober '58) van de motie-Burger had immers reeds aan het licht gebracht, dat de N. Guinea-koers van de P.v.d.A.-fractie een belangrijke afwijking begon te vertonen van de lijn-Drees. De verklaring, die mr. Burger op de Fakkeldragersdag aflegde over het standpunt van zijn fractie ten aanzien van de wijziging van de Dienstplichtwet, onderstreepte dit nog eens.

Met dit al waren de socialistische oud-ministers Suurhoff, Samkalden, Vondeling en Hofstra, die na de verkiezingen weer zitting kregen in de Tweede Kamer, in een moeilijke positie gemanoeuvreed. Uiteraard waren zij zich van hun medeverantwoordelijkheid voor de indiening van het omstreden wetsontwerp terdege bewust, maar anderzijds konden zij zich niet veroorloven het spelletje van hun fractie niet mee te spelen. Er moest dus gezocht worden naar een compromis tussen hen en de overige leden van de P.v.d.A.-fractie.

De militaire expert kol. Wierda kreeg opdracht zijn naam aan de schikking te verbinden. Nu is het construeren van ook voor de buitenwereld aanvaardbare compromissen tussen verschillende groeperingen in de eigen partij niet de sterkste kant van de P.v.d.A. In dit opzicht was vooral de reeds genoemde motie-Burger, die zo iets als een brug bedoelde te zijn tussen de nogal uiteenlopende partijopvattingen over het N. Guinea-beleid, een ongelukkig produkt. Maar hetzelfde geldt in nog veel sterkere mate voor het amendement-Wierda, dat de socialistische vorige week regering en Kamermeerderheid voorschotelden. Dit amendement hield een tegemoetkoming in aan de socialistische oud-ministers, voor wie een onverkorte handhaving van het omstreden artikel der Dienstplichtwet (onvrijwillige uitzending niet dan krachtens een afzonderlijke wet) waarschijnlijk onverteerbaar zou zijn geweest. De heer Wierda wilde daarom in de wet vastleggen, dat een gedwongen uitzending van dienstplichtigen naar N. Guinea e.d. alleen op grond van een Koninklijk Besluit zou mogen plaatsvinden. Dit K.B. zou niet eerder mogen worden uitgevoerd dan nadat drie weken zijn verstreken na dagtekening van het staatsblad, waarin het besluit is geplaatst. Voorts zou het K.B. moeten bevatten: een motivering van de uitzending, een omschrijving van de opgedragen diensten en een vermelding van de eenheden, die voor het verrichten van die diensten in aanmerking komen.

Tydens het debat heeft de K.V.P.-woordvoerder Van Rijkevorsel gezegd, dat hij moeilijk kon begrijpen dat een militair de eerste ondertekenaar van dit amendement is. Met deze harde opmerking kunnen wij volkomen akkoord gaan. Zou de socialistische kolonel Wierda zijn zin hebben gekregen, dan zou de regering immers gedoemd zijn geweest om op een belangrijk onderdeel van de defensie een volkomen anachronistisch beleid te voeren. Zij zou, wanneer er acties tegen Nieuw-Guinea worden ondernomen, alleen op grond van een „spoedwetje” kunnen handelen, terwijl ze in minder acute situaties de noodzakelijke preventieve beveiligingsmaatregelen eerst na drie weken van machteloosheid zou kunnen nemen. Bovendien zou ze in het laatste geval — waarin toch ook van een reële dreiging sprake kan zijn — de wereld en dus tevens de mogelijke tegenstander moeten meedelen welke eenheden zij denkt uit te zenden en welke diensten deze zullen moeten verrichten. Dat minister Van den Bergh, gesteund door de recht-liberale Kamermeerderheid, dit alles „onaanvaardbaar” achtte, sprak eigenlijk wel van zelf.

Men moet het betreuren, dat de heer Wierda zich geleend heeft voor manipulaties, die hij als politicus wel moest verdedigen, maar die hij als militair deskundige diep in zijn hart moet hebben verfoeid. Zijn dwaze amendement had geen ander doel dan om de socialistische oud-ministers in staat te stellen met goed fatsoen tegen de wijziging van de Dienstplichtwet te stemmen.

Pr.

(OVERGENOMEN UIT HET JUBILEUMNUMMER VAN DE GIDS)

ZO

GROEIDE
HET C.N.V.!

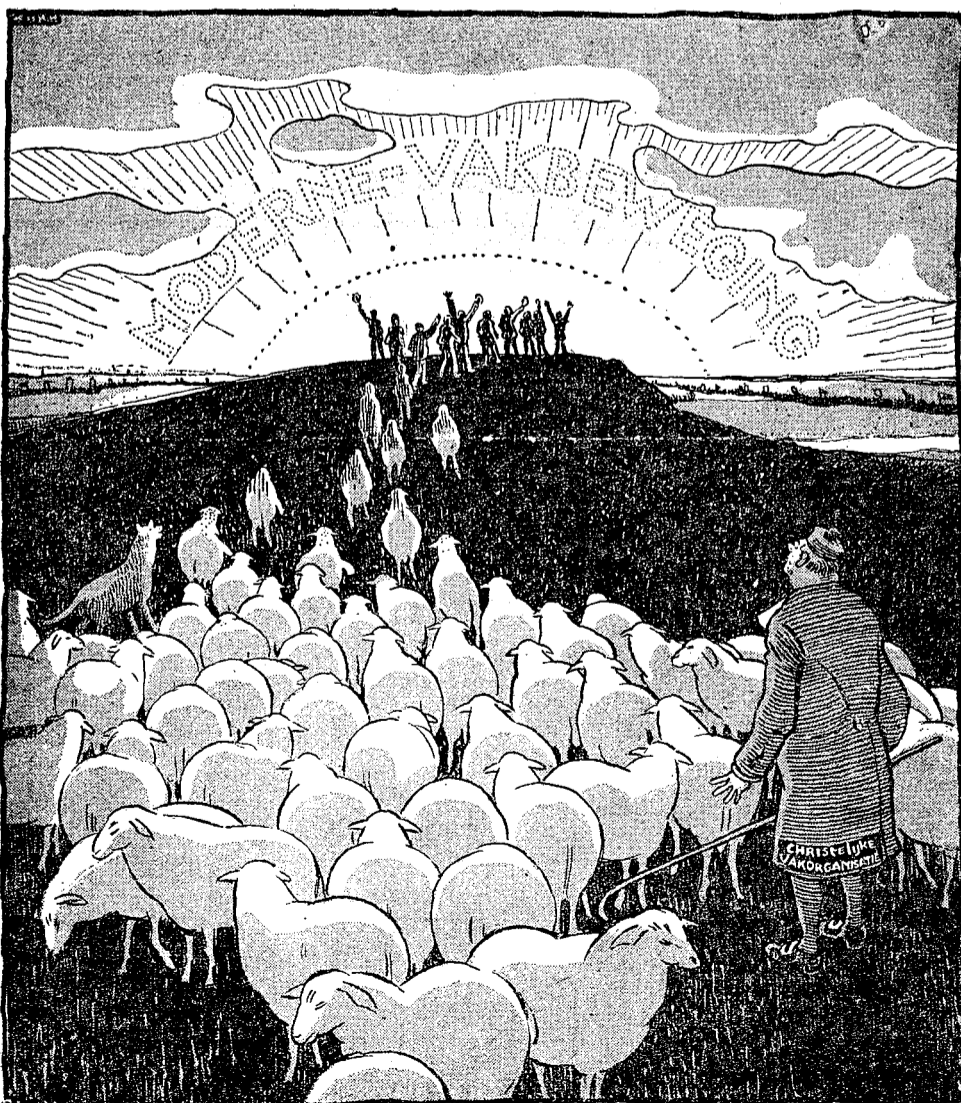
ZONDAGSBLAD VAN 'HET VOLK' No. 3084 VAN 24 APRIL, 1910

DE NOTENKRAKER

VIERDE JAARGANG NUMMER 17

HET GROOTE MIRAKEL.

Teekening van ALBERT HAHN.

De gedweë schaapkens loopen weg en veranderen in bewuste arbeiders.

1909	± 5.000
1910	7.000
1914	11.000
1916	15.000
1918	28.000
1920	67.000
1922	71.000
1924	53.000
1926	48.000
1928	53.000
1930	71.000
1931	80.000
1932	101.000
1933	115.000
1934	116.000
1935	113.000
1936	109.000
1937	108.000
1938	110.000
1939	114.000
1940	119.000
1946	94.000
1947	119.051
1948	131.560
1949	147.477
1950	155.627
1951	166.487
1952	174.750
1953	182.293
1954	191.138
1955	199.693
1956	206.283
1957	215.956
1958	218.683

**SCHOLEN
KANTINES
DIRECTIEKETEN
BARAKKEN**

v.d. Aa's Houtbouw N.V.
HARDINXVELD - GIESSENDAM
Telefoon 129

**Rijwielen direct af fabriek
50 gulden goedkoper**

Vraagt onze geïllustreerde prijscourant met kortingbonnen. Ook huishoudelijke apparaten.

**WASMACHINES - STOFZUIGERS -
CENTRIFUGES**

„SIMBA” RIJWIELFABRIEK
Naaldwijkseweg 24-26 - 's-Gravenzande
Telefoon K 1748-2673

JUTE ZAKKEN

voor binnenland en export.
Een vertrouwensartikel!

**NOORD NEDERLANDSCHE
ZAKKENHANDEL N.V.**
GRONINGEN, Eemskade N.Z. 46
Telef. 05900-31345 (4 lijnen)
Telegramadres „Jute”

FIRMA FERNHOUT

HANDEL IN WEGEN. en WATER-
BOUWMATERIALEN, OP. EN
OVERSLAGBEDRIJF, SCHEEPS-
BEVRACHTING

Zwolle, telefoon 5358 b.g.g. 3477
Emmeloord, telefoon 2493 b.g.g. 2663

Jongelui,

maken jullie vakantieplannen?

We nu het chr. vakantieceterium „Jeugdland” te Ellecom, gelegen in het mooiste gedeelte van de Veluwe, biedt jullie een prettige, onvergetelijke vakantie in een sfeer zoals je thuis gewend bent. De velen, die reeds geweest zijn, zijn zeer enthousiast. Toegang vanaf 16 tot ca. 35 jaar. Volledig weekverblijf vanaf 135,-. Vraag onze fraaie, uitgebreide prospectus. Telefoon K 8330-4480.

KRYPTOGRAM

Horizontaal: 1. Dit hoog vertrek zit onder 't haar; 6. deze droge hoest hadden de soldaten dikwijls in de keel; 9. is hij, die een primeur heeft; 10. zetel, die maakt dat men ergens voor mag staan; 12. domme knol uit een Hanze-stad; 13. hij leidt de roomse vleugel; 15. stiekum zijn ogen de kost geven; 17. een combinatie tussen u zelf en degene die u dierbaar is, is het resultaat van een taxatie; 19. spook, dat tenslotte het familielid van 11 vert. blijkt te zijn; 21. zonder nattigheid is dit niet compleet; 22. 't is geweldig, hoewel 't centrum een gevangenis is; 24. wandelpad voor mensen op aarde? 27. zou je hen op zee niet tegen kunnen komen? 28. dit gebergte vindt u in elk kaartenboek;

**15
JUNI**

Aan het begin van deze week een brief gehad van iemand, die in de laatste regel van dat tweezijdig epistel schrijft, dat hij ter zake kundig is op het gebied van vismeel. Hij leest mij de les over het doordraaien van haring, waarover ik mijzelf al de les gelezen had, doch dat kon hij, toen hij de brief schreef, nog niet weten. Maar meer dan over het maken van vismeel door middel van het doordraaien van haring, valt de nadruk in dit schrijven op het geven van goede voorlichting, waarbij dan het hoofdartikel in Trouw over het doordraaien van haring als voorbeeld gegeven wordt. En bovendien wordt in de brief de nadruk gelegd op het één lijn trekken. Goed. Laten we de zaken zuiver stellen. Ik dacht, dat doorgedraaide haring weggegooid was. Dat was onjuist. Van deze haring wordt vismeel gemaakt. Nu ben ik geen stijfkop, maar om nu te doen of er, nu we dit weten, niets aan de hand is, is volgens mij niet juist. Ik houd vol, dat de haringvissers er niet op uit zijn om vismeelharingen te vangen. En wie dit nu verdedigt op grond van een A.R.-principe, die komt volgens mij zonder iets thuis. Er is iets fout als haring wordt doorgedraaid. Of die fout nu ligt bij de reder of bij de groothandel of bij de ik-weet-niet-wie, dat moeten de economen maar uitmaken. Maar op grond van een principe in de ARP kan ik het doordraaien van haring tot vismeel niet goed praten. Dat daarover verschil van mening in de partij kan bestaan juich ik toe. Ik ben niet van zins om nu ik precies weet wat er met die haring is gebeurd het doordraaien wél goed te keuren. En — en dat schrijf ik mijn brieven in het bijzonder — dat heeft ook niet te maken met „die Groenkoper heeft het toch maar weer eens fijn gezegd”. Want dat laat mij ijskoud. En — en dat zeg ik ook zeer persoonlijk tot de brieven-schrijver — dat stukje over die haring — dat verkeerd geschreven stukje dus! — was niet bestemd voor „die lezers (leken), voor die bepaalde mas-

sa in onze partij, die juist door een dergelijke voorlichting zich in hun politiek oordeel gestreeld zouden voelen”. Ik zou wel eens willen weten, wie die lezers (leken) waren.

**16
JUNI**

Komaan, van de haring naar de Deventer koek. Deventer is uit zijn grenzen gegroeid bijkant. Daarom moeten de 53.000 inwoners meer levensruimte hebben. Een stukje Diepenveen is een verleidelijk hapje in zo'n situatie. Welnu de Tweede Kamer heeft het Deventer geoffreerd. Alleen is het kerkhof van Deventer op grondgebied van Diepenveen blijven liggen, waartoe de socialist de heer Scheps bezwaar maakte. Ik ben enkele keren in Deventer geweest en ook wel een keer in Diepenveen. De laatste keer in Deventer vroeg ik in een niet klein hotel, waar ik koffie dronk, naar Deventer koek bij de koffie. Die hebben we hier niet, zei de de keller. Zonder bliken of blozen en vanzelfsprekend ook zonder koek. Ik vond het vreemd, maar bleef verder althans in dat hotel zonder koek. Wat ik gedaan heb. Niets. Ik ben nooit op wraak uit! Vandaag heb ik in mijn privé-boeken bijgeschreven, dat Deventer, een gemeente in Overijssel, aan de IJssel, in plaats van 1433 ha groot thans bijna 1863 ha groot is geworden. Althans... als de Eerste Kamer weer geen stuk van die koek gaat afknabbeln... En wist u, dat Deventer één van de mooiste steden in Nederland is? Neen? Dan moet u er eens heengaan in uw vakantie. In 877 is al sprake van deze vestiging. De Noormannen zijn er ook al geweest. Toen was alles nog geen koek en ei. Nu wel. Dat Geert Groote hier geleefd heeft weet u natuurlijk. U weet wel, de stichter van de School des Gemeenen Levens.

**17
JUNI**

Vandaag opgebeld door iemand die mij vroeg wat ik tegen de warmte deed. Ware het baden geen principiële zaak en stond de zorg voor de hygiëne niet in ons program, ik ware ge-

neigd om nu eens een grapje te maken. Maar, vrienden, dit zijn ernstige zaken, welke ook ernstig dienen behandeld te worden. Maar, laat ik antwoord geven op de vraag wat ik tegen de warmte doe. Ik begrijp uit de vraag hoe ik mij instel of aanstel teneinde zo min mogelijk last van de hitte te hebben. Ik zal het u zeggen. Ik ga vroeg naar bed. Zet alle ramen en deuren open. Kan dat niet vanwege het burengerucht, dan sluit ik de ramen en laat de deuren in huis open. Als ik dan toch niet kan slapen, doe ik de ramen weer open. Blijven de burengerucht maken dan bel ik op. Zijn zij honds, dan waar schuw ik de politie. Heb ik geen telefoon, dan sta ik op en loop ik mijn huis uit. Misschien doet een wandeling mij in zoverre goed, dat ik mijn burengerucht vergeef... afijn, dat kunt u zo lang maken als u zelf wilt. Ik sta in ieder geval vroeg op. Dat is heerlijk. Ik laat 'dan de morgen op mij afkomen als... nou ik weet niet als wat, maar het is héerlijk des morgens vroeg op te staan. Ik lees mijn ochtendblad (avondblad mag ook) en ik geniet van de vroege en de stille. Niet te veel ijs, niet te veel drinken (wel thee) en vooral niet opwinden. Eten is ook niet belangrijk. Voor hete soep is het nu direct geen seizoen. Maak eens iets fris klaar... maar vrienden, kalm blijven kalm blijven en uitkijken naar regen. Nooit versagen.

**18
JUNI**

Nu moet ik eerlijk zeggen, dat ik vanwege de warmte vandaag niet veel zin had om een dagboek bij te houden. Want dat is per slot van rekening ook een kwestie van gevoel. Je voelt dat je iets op een dag moet vastleggen. Nu vandaag voelde ik het niet. Komaan, dacht ik, iets leuks. Maar daarmee moet iemand oppassen. Want er zijn lezers, die alles wat hier in dit dagboek wordt neergeschreven zeer ernstig nemen. Daarom zijn zij het vaak niet met mij eens. Maar goed, ik kan nu eenmaal niet altijd ernstig zijn. Het zal mij lezers kosten. Ik berust daarin. Vandaag dan werd ik gegrepen door een bericht dat de Britse paradesoldaten niet bang behoeven te wezen, dat ze binnenkort gewone petjes moeten gaan dragen. Hun berenbontmutsen zaten namelijk aardig onder de mot. In Ontario, in Canada, meer gepreciseerd: bij Timmins, is een jacht gehouden op beren. Er zijn 62 beesten geschoten, die tezamen 124 berenbontmutsen opleveren. Voorlopig kunnen

**19
JUNI**

De opneming van Prinses Beatrix in de Johanniter Orde Nederland herinnerde mij aan een ziekenhuisje (nu ziekenhuis) te Bennekom, in de kom van het dorp, dat door die orde is opgericht. Als kind wandelde ik daarlangs, als ik wel eens met vakantiedagen in Bennekom vertoefde. De oorsprong van deze oudste geestelijke ridderorde moet gezocht worden omstreeks 1050. De intocht der kruisvaarders in Jeruzalem hebben de orde op steviger fundament gezet. Pas omstreeks 1140 werd een regel voor deze orde vastgelegd. De naam is ontleend aan de naam van de patroon van de orde Johannes de Doper. Uit deze eerste Johanniter orde is ook de Malthazer orde gegroeid in verschillende landen. Een zuivere Johanniter Orde vestigde zich in 1196 in Nrd.-Nederland. Uit deze is de huidige protestantse orde van Sint Jan voortgekomen, nu vijftig jaar geleden door Z. K. H. Prins Hendrik weer met meer leven gevuld.

**20
JUNI**

Niets van de grote samenkomst der A.R.-Partij in Utrecht? Neen, ik ben er niet geweest. Men kan nu eenmaal niet altijd van huis, nietwaar? En zo was het met mij, ditmaal. Ik zal wel een en ander gemist hebben, ik neem het aan. Het weerzien der broeders — wij spreken nu eenmaal niet van partijgenoten — geeft altijd moed. Ook door de radio niets van de vergadering vernemen! Kon niet luisteren. Dat ik dus mijn indrukken niet kan weergeven, spijt mij. Of ik vandaag en gisteravond dan niet iets anders belangrijks beleefd heb? Vrienden, wat kon er belangrijker zijn dan deze samenkomst? Ik zou u beledigen als ik met ies anders aankwam. Neen, ik heb vandaag niets bijzonders voor u. Wend u dus in vol vertrouwen tot de verslaggever elders in dit blad. De volgende keer kunt u weer rekenen op uw

William Groenkoper

29. als je de kern uit de politicus van 13 hor. wegneemt, blijft de leiding van de R.K. fractie er berusten; 30. voor deze welwillende gezindheid krijgt u uiteindelijk bijna het hoogste cijfer.

Verticaal: 1. hap, waarop vissers wachten; 2. knoeierij met verff?; 3. lichaamsdelen die in de grond worden gestopt? (letterkeer); 4. door studeren kennis of gewoonten kwijt zien te raken; 5. door 't splijten van één letter krijgt men zo'n man; 7. deze steen moet wel rood gloeiend zijn (5,5); 8. verkrijgt men deze koffie door een bepaald merk benzine in een pers te mengen?; 11. zie 19 hor.; 14. de „linkerhand” van de koetsier; 16. verbogen chinees porselein? 18. eetbare stenen, die de telers veel schade kunnen berokkenen; 20. 't centrum van deze Overijsselse plaats ligt aan de Linge; 21. modderig, hoewel de kern verbrand is; 23. verkorte opleiding; 25. klappen die zingende vogels uitdelen; 26. de jeugd van deze goden was de gouden eeuw.

OPLOSSING VORIGE PUZZEL

Horizontaal: 1. krabbel, 3. matroos; 7. morgenstond; 9. ineens; 11. indoor; 12. Nun; 13. getapt; 14. staart; 18. rol; 19. slaafs; 21. feniks; 23. deurwaarder 24. debater; 25. zeepbel.

Verticaal: 1. klavier; 2. beren; 4. troon; 5. schuren 6. ondank; 7. meesterhand; 8. doordraaier; 10. slaper; 11. instuif; 15. wasgoed; 16. altaar; 17. kasteel; 20. fluit; 22. endje.

